10980671

1721

1030027

فهرست تکملة المجلد السادس من شرح المثنوی

صحیفه حکمت در آنی جاعل فی الارض خلیفة
۰۱۲ معجزهٔ هود علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام
۰۳۲ رجوع کردن بقصهٔ قبه وکنج
۰۴۱ اثابت طالب کنج بحق تعالی
۰۵۵ اوازدادن هاتف مر طالب کنج را
۰۶۳ داستان آن سه مسافر مسلمان وترسا وجهود
۰۷۹ حکایت شتروکاو وقوج
۰۰۰ مثل
۰۸۳ جواب گفتن مسلمان آنچه دید
۰۸۹ منادی کردن سید ملك ترمذی که
۱۱۲ حکایت تعلق کردن موش باجغز
۱۲۰ تدبیر کردن موش باجغز
۱۲۴ مبالغه کردن موش درلابه وزاری
۱۲۹ لابه کردن موش مر جغز را
۱۴۶ حکایت شب دزدانکه سلطان محمود شب درمیان ایشان افتاده
۱۷۱ حکایت آن کاو بحری کوهر کاویان
۱۷۵ رجوع کردن بقیهٔ طلب کردن آن موش آن جغز را
۱۸۴ قصهٔ عبد الغوث ور بودن پریان اورا
۱۹۲ داستان آن مرد که وظیفه داشت از محتسب تبریز
۱۹۵ آمدن جعفر رضی الله تعالی عنه وعن الصحابة الباقیة
۲۰۹ رجوع کردن بحکایت آن شخص وام کرده
۲۱۲ باخبرشدن آن غریب از وفات آن محتسب
۲۳۷ مثل آن دو بین همچون آن غریب شهر کاش
۲۴۵ توزیع کردن پایمرد درجملهٔ شهر تبریز
۲۶۴ دیدن خوارزمشاه رحمة الله علیه درسیران درموکب خود
۲۷۵ مؤاخذهٔ یوسف صدیق علی نبینا وعلیه السلام بحبس بضع سنین
۳۰۱ رجوع کردن بقیهٔ ان پایمرد وآن غریب
۳۰۵ گفتن خواجه در خواب با آن پایمرد
۳۲۰ حکایت آن پادشاه ووصیت کردن او
۳۲۳ بیان استمداد عارف ازسر چشمهٔ حیات ابدی

۳۳۰ روان‌شدن شهرزادکان درممالك پدر
۳٤٤ رفتن پسر آن‌بان قلعه بحکم الانسان حریص علی مامنع
۳۵۸ دیدن ایشان درقصر آن قلعهٔ نقش روی دختره شاچین
۳٦۸ حکایت صدرجهان بخارا که هرسائلی که
۳۷۲ حکایت آن دو برادر یکی کوسه ویکی امرد
۳۷۹ درتفسیر این خبر که مصطفی علیه السلام فرمود منهومان لایشبعان طالب
... الدنیا وطالب العلم
۳۸۱ بحث کردن آن سه شهرزادکان درتدبیران واقعه
۳۸۲ مقالت برادر بزرکین
۳۸۵ ذکر آن پادشاه آن دانشمندرا باکراه درمجلس آورد
۳۹٦ روان کشتن شهرزادکان بعداز اتمام بحث وماجرا
۳۹۷ حکایت امرءالقیس که پادشاه عرب بود
٤۰۹ بعدمکث ایشان متواری شدن دربلادچین
٤۲۷ بیان مجاهد که دست ازمجاهده باز ندارد
٤۳۹ حکایت آن شخص که خواب دید که آنچه میطلبی ازبسار بمصر
٤٤۱ سبب تأخیر اجابت دعای مؤمن
٤٤٤ رجوع کردن بقصهٔ آن شخص که اورا نشان کنج دارند بمصر
٤٤٦ رسیدن آن شخص بمصروشب بیرون آمدن بکوی
٤٤۹ بیان این خبر که الکذب ریبة والصدق طمانینة
... مثل
٤۵۹ بازکشتن آن شخص شادمان
٤٦٦ مکر کردن برادران پنددادن بزرکین را
٤۷۵ مفتون شدن قاضی برزن جوحی
٤۸۰ رفتن قاضی بخانهٔ زن جوحی
٤۸۵ آمدن نائب قاضی میان بازار
٤۸۸ درتفسیراین خبر که مصطفی علیه الصلوة والسلام فرمود علی من کنت مولاه
... ومولاه
٤۹۱ بازآمدن زن جوحی بمحکمهٔ قاضی سال دوم
٤۹٦ بازآمدن بشرح قصهٔ شهرزاده
۵۰۰ در بیان آنکه دوزخ که قنطره صراط برسراوست کوید که ای مؤمن

٥٠٤ متوفی شدن پزرکین ازشهرزادکان
٥٢٥ وسوسهٔ پادشاه زادهٔ راپیداشد
٥٣٢ خطاب حق تعالی بعزرائیل علی نبینا وعلیهٔ السلام که ترا ترحمی بزکه پیشترآمد
٥٣٣ کرامات شیخ شیبان راعی قدس سرهٔ
٥٣٦ رجوع کردن بقصهٔ پروزدن حق تعالی نمرودرا بی واسطهٔ مادروَدآیهٔ
٥٤١ رجوع کردن بدان قصهٔ شاهزادهٔ
٥٤٥ وصیلت کردن آن شخص که بغذروفات مَن اوبزدمال مرا ازسهٔ فرزند من که کاهلترست
تمثیل

10980671

تکملهٔ جلد سادس

شرح مثنوی

بسم الله الرحمن الرحیم

حکمت در انی جاعل فی الارض خلیفة

الله تبارك وتعالی حضرتلری سورهٔ بقره ده بیورر (واذ قال ربك للملائكة) یعنی ذکر ایله یا محمد شول وقتیکه سنك ربك ملائکه یه دیدی مراد جنس ملائکه اوله و یاخود ساکنان زمین اوله ملائکه ملکلك جمیدر الوکه دن مأخوذ در رسالت معناسنه (انی جاعل فی الارض خلیفة) تحقیقا بن ارضده قیلیجی یم ویاردایجی یم سزدن بدل سزك یریکزه ای ملکلرم بر خلیفه که مراد آدم علیه السلام در وخلیفه تسمیه سی آدمه ملائکه نك خلفنده کلدیکندن اوتری اوله و یاخود روی زمینده خلیفة الله در که تنفیذ احکام الهی وتبلیغ اوامر ربانی قیلدیغندن اوتری اوله واهل تفسیر لفظ خلیفه نك واحده و جمعه اطلاقنی جائز کورمشلر بوراده جمع مراددر زیرا مقصود حضرت آدم علیه السلام وآنك اولادیدرنته کم (قالوا اتجعل فیها من یفسد فیها) چونکم ذکر خلیفه بی اول مخاطب اولان ملائکه کوش ایدیجك دیدیلر که آیا فیلور میسن بر یوزنده شول کیمسه لریکه ارضده کفر وعصیان ایدرلر افساد بوراده جمله معاصی یه شاملدر (ویسفك الدماء) وقان دوکرلر بغیر حق (ونحن نسبح بحمدك) حال بوکه بز تسبیح وتمجید ایدرز سنی نقایص امکانیه دن حامد اولدیغمز حالده و یاخود حمده ملتبس اولدیغمز حالده (ونقدس لك) وسنی تقدیس ایدرز شانکه لایق اولمین اوصافدن (قال) جناب حق بیوردیلر که (انی) تحقیقا ای مکلرم بن (اعلم) بن عالم بوآدمی خلق ایلمکده (مالا تعلمون) سزلك بیلدیکز شیئه وسز مطلع دکلسز بوندن مقصود ندر ❊ مثنوی ❊ پس خلیفة ساخت صاحب سینهٔ * تابود شاهیش را آیینهٔ * پس صفای بی حدودش داداو * وآنکه از ظلمت ضدش بنهاداو) پس اول بی ضد و بی ند اولان پادشاه بر صاحب سینه بی بر بوزنده کندی یه خلیفه دوزدی تا کم انك شاهلغنه برآینه اوله

❊ پس ❊

پس اول پادشاه لم یزل کندیسنك شاهلغنه آینه اولان صاحب سینه یه بی حد
و بی غایت صفا و یردی واندنصکره اکاظلتدن ضدقو دی صفادن مرادبی
حداولان صفای روحانی وجلای اندرونی اولور بوندہ ظلتدن مراد ظلمت انسانی
وکدورت جسمانی اولور (مى) دوعلم برساخت اسپید وسیاه * آن یکی آدم
دکرابلیس راه * درمیان آن دولشکرگاه زفت * چالش و پیکار آنچه رفت رفت)
اول قادرمطلق وصانع وحکیم اولان حق ایکی علم دوزدی بری سفید و بری سیاه
اول بریسی آدم غیریسی ابلیس راهدر آدم علیه السلام علم سپید کبیدر که مظهر
نورهدایتدر وابلیس سیاه علم کبیدر که مظهر ظلمت وضلالتدر اول ایکی زفت
اولان لشکرکاهك میانده چالش و پیکاردن اول نسنه که واقع اولدی اول ایکی
لشکرگاه قویدن بری لشکرگاه آدمدر که جمله قوای روحانیه وانوارعقلیه ایله
آدم علیه السلام حضرتلرینك عظیم لشکرگاه اولمشدر و بری دخی لشکرگاه ابلیس
کراهدر که اول دخی کندینك توابع ولواحقیله وارواح خبیثه ایله براشکرگاه زفت
اولمش ایدی پس آدم مع توابعه ابلیس لعینه وانك اعوان وانصارنه ضد دوشدی
ابلیس دخی جنت ملکندن انی اخراج ایلمکه سعی ایدوب آخرالامر آنی جنت
ملکیندن اخراج ایلدی بوایکیسنك مابینده نیچه احوال و جنك و جدال واقع
اولوب مرورقیلدی وقصه لری مشهور ومتعارف اولدی (مى) همچنان
دوردوم هابیل شد * ضدنور پاك اوقابیل شد * همچنان آن دوعلم ازعدل وجور *
تانمرود آمداندر دور دور * ضدابراهیم کشت وخصم او * وآن دولشکرکین کذار
وجنکجو * بونجلین ایکنجی دورده هابیل اولدی آنك نور پاکینك ضدی قابیل
اولدی یعنی دورثانیده هابیل مظهرعدالت وهدایت اولوب علم سپید کبی اولدی
وانك نور پاکینك ضدی قابیل اولوب مظهرظلمت و ضلالت اولوب علم سیاه کبی
اولدی وآخرالامر هابیلی قتل قیلدی همچنان اول ایکی علم عدالتدن وجوردن
دوردور تانمرودہ کلدی یعنی بوعدالتدن اولان علم سپیددن وجور ظلمدن اولان
علم سیاه هابیل ایله قابیل کتدکدنصکره قرنا بعد قرن هردورده لابد نیچه عادل
وظالم وجاهل وعالم کلوب دور نمرودہ کلدی پس نمرود حضرت ابراهیم علیه
السلامك ضدی وانك خصمی اولدی واول ایکی لشکرکین کذار وجنکجو اولدی
یعنی حضرت ابراهیم علیه السلام مظهرهدایت وآینهٔ سعادت ایدی اکا تابع
اولان مؤمنلر براشکر اولوب علم سپید کبی او لدیلر ونمرود لعینکه مظهرضلالت
وغوایت ایدی اکا تابع اولان اهل شقاوت هم براشکر اولوب علم سیاه اولدیلر پس
نمرود توابعیله حضرت ابراهیم علیه السلامه ضد اولوب خصومت قیلدی
و بوایکی لشکر بری برلرینه کین کچر یجی وجنك دیلیجی اولدی (مى) چون

درازی جنك آمد ناخوشش * فیصل آن هردو آمد آتشش * پس حکم کرد آتشی را
ونکر * ناشود حل مشکل آن دونفر) چونکه جنکك درازلغی اول نمرود ناخوش
کلدی یعنی نمرودك حضرت ابراهیم علیه السلام ایله مابینده مدت مدیده وعهود
بعیده جنك وجدل اولوب انلرك مجادله ومخاصمه سی اوزون اولدی ونمرود انکله
طول ودرازجنك ایتمك ناخوش کلدی اول هرایکیسنك آتش فیصلی کلدی فیصل
ایکی خصمك مابینن فصل ایلین حاکمه دیرلر یعنی آخر الامر پس حق تعالی
حضرتلری برآتشی حکم ونکرایتدی تاکم اول ایکی نفرك مشکلی حل اوله نکرضم
نون وفتح کافله خدمتکاره دیرلر یعنی حق تبارك وتعالی حضرتلری بو ایکیسنك
مابینده برعظیم آتشی حکم و خدمتکار نصب ایلدی تاکم بو ایکی نفرك مشکلاتی
حل اوله وحق باطلدن ممتاز اولوب ظهوره کله واهل سعادت وضلالت هم نه کونه
کسه لر ایدیکی پیدا وآشکارا اوله وفی الحقیقه آتش حکم اولوب اهل سعادت ایله اهل
شقاوتی ممیز ابلدی ﴿ مثنوی ﴾ دور دور وقرن قرن این دوفریق * تا بفرعون
وبموسی شفیق * سالها اندرمیان شان حرب بود * چون زحد رفت و ملولی
میفزود * آب دریارا حکم سازید حق * تا که ماند که بردزین دوسبق * دور دور
قرن قرن بو ایکی فریق تافرعون وشفیق اولان موسایه‌دك یعنی دورا بعد دور
وقرنا بعد قرن بو ایکی فرقه که انلردن مراد بری اهل سعادت وار باب عدالت
واصحاب هدایتدر و بردخی اهل شقاوت وار باب طغیان وغوایت واصحاب ضلالتدر
قرن فرعونه و شفیق اولان موسی علیه السلام حضرتلرینك دورنه دك کلوب
ایرشدی نیجه یللر فرعونله موسی علیه السلام حضرتلرینك توابعی میانده حرب
وجدال اولدی چونکم انلرك هم میانده اولان جنك وجدال حددن اوته کتدی،
ملوللق زیاده ابتدی حق سبحانه وتعالی حضرتلری بونلرك مابینده آب دریایی
حکم دوزدی تاکم قاله بوایکیدن کیم سبق ایلته یعنی چونکم موسی علیه السلام
قومیله فرعون قومنك میانده هم جنك وجدل درازاولدی وکالن بولدی عاقبت
الله تبارك وتعالی حضرتلری بوایکی قومك مابینده آب دریایی حکم قیلدی تاکم
بوایکی قومدن قنغیسی مقهور وهلاك اولوب دریاده قالور وقنغیسی سبقت ایدوب
اندن خلاص اولورونجات بولورو بوفرعونك دخی قبیله سی منتظر لردر ﴿ مثنوی ﴾
همچنان تادور طور مصطفا * باابوجهل آن سپهدار جفا) الحاصلی مصطفی
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك دورطورنه کلنجه یه دك بونجلین سپهدار
جفا اولان ابوجهل ایله جنك اولدی یعنی دورا بعد دور بواسلوب اوزره نیچه
قرون واطوار کچوب مصطفی علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك عصرشریفی
ظهوره کلدی بوخصومت و ضدیت جفا چریسنك باشی اولان ابوجهل ایله واقع

اولدی وابوجهل اول حضرته وانك اصحاب كرامنه جفالر و اهانتلر قیلدی باخصوصكه اول حضرتدن بی شمار معجزات ظاهره و بی عدد بینات باهره كوردی عاقبة الامر انك دخی باشی بدرغزاسنده كسلدی وهلاك اولدی ﴿ مثنوی ﴾

هم نكرسازید ازبهر ثمود * صیحه كه جان شانرا دربود * هم حق تعالی حضرتلری ثمود قومندن اوتری نكروخدمتكار دوزدی شول برصیحه یی كه انلرك جانی قاپدی كما قال تعالی فی سورة هود (واخذ الذین ظلموا الصیحة فاصبحوا فی دارهم جاثمین) ثمود صالح پیغمبرعلیه السلامك قومیدر بونلرك دخی قصه سی جلد اولده حقیرو بی خصم پنداشتن صالحرا سرخنده مرورایلمشدر انده طلب اولنه (م ی) هم نكرسازید بهرقوم عاد * زودخیزی تیزرو یعنی كه باد) هم قوم عاددن اوتری نكردوزدی برتیزرو زودخیزی یعنی كه بادی بوندہ دخی نكرخدمتكارمعناسنه در یعنی عاد قومنی هلاك ایلمكدن اوتری حق تعالی حضرتلری برتیز قالقیجی بادی انلرك خصمی اولان حضرت هوده و مؤمنلره خدمتكار دزودی كه باد حضرت هوده ومؤمنلره خدمتكاراوله وانلرك خصمی اولان قوم عادی پاره پاره وریزه ریزه ایلدی بونك دخی قصه سی اكثرمواضعده مرورایلمشدر (م ی) هم نكرسازید برقارون زكین * باحلیمی این زمین پوشید كین * تاحلیمی زمین شد جمله قهر * بردقارونرا و گنجش رابقعر) هم نكردوزدی قارون اوزره زكین حلیملكله بوزمین كین گیدی تازمینك حلیملكی جمله قهراولدی قارونی وآنك گنجنی قعرنه دك ایلتدی زكین فعیل وزننده زكن دندر زكن بالتحریك علمه و فراسته دیرلر یقال زكنته زكنا ای علمته وزكنته صالحا ای ظننته پس زكین بوندہ بیلیجی وفراست قیلیجی معناسنه اولور كه نكرك صفتیدر یعنی پس حق تعالی حضرتلری بوزمینی قارون اوزره علیم ودانا خدمتكاردوزدی بوزمین حلیمك وسا كلنكله بیله كین لباسن گیدی حتی بو زمینك حلیملكی وسلیملكی جمله قهر وغضب اولدی قارونی دخی انك خزینه سنی قعرنه ودبنه ایلتدی نتكم سوره قصصك آخرنده اولان (فخسفنابه وبداره الارض) آیت كریمه سی بومعنایه دلالت وشهادت ایتدی ﴿ مثنوی ﴾

لقمه را كه ستون این تنست * رفع تیغ جوعتان چون جوشنست * چونكه حق قهری نهد درنان تو * چون خناق آن نان بگیرد درگلو) برلقمه كه بوتنك ستونیدر سنك جوعكز تیغنه اول لقمه جوشن گبیدر بعض نسخه ده جوعتان یرنه جوع نان واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی تیغ جوعی دفعه نان جوشن گبیدر دیمك اولور یعنی سن بوزمینك بوقدر حلیملكی ایله قهر وغضب اولدیغنی تعجبمی ایلرسن بونی سن تعجب ایلمه مثلا شول برلقمه كه بوسنك بدنكك ستونی ایله بیله قهروغضب مثابه سنده در كه سنك تنك آنكله قائم اولور اول لقمه ونان كرسنه لك تیغنی رفع ایلمكدن اوتری جبه

وجوشن كيدر چونكم حق سبحانه وتعالى سنك نانكه وطعامكه برقهرقويه اول
نان بوغازده خناق كبى طوتاور خناق بوغازده اولور برمرضدر كه بوغازى بوغار
يعنى نانكه قيام بدن آنكله اولور واندن قوت بولور ايكن چونكم حق تعالى
حضرتلرى سنك بيديكك نانه قهر قويه اونان سنك بوغازكى خناق كبى طوتار
وسنى هلاك ايدر (مى) اين لباسيكه زسرما شد مجير * حق دهداور امزاج زمهرير *
تاشود برتنت اين جهٔ شكرف * سرد همچو يخ كزنده همچو برف * تا كريزى ازوشاق
وازحرير * زو پناه آرى بسوى زمهرير * مثال آخرشول رلباسكه سرمادن سنى مجير
اولدى وحفظ قيلدى اكرحق تعالى اكازمهرير مزاجى ويره وسنى اوشو تمك مراد
ايليه تاكم سنك تنك اوزره بوجبهٔ شكرف يخ كبى سردو برف كبى كزند اولور يعنى
يخ نيجه سردوبارد وبرف دخى بدنى نيجه ايصر يجى واينجيديجى اولورسه همچنان
سنك بدنكده اولان عظيم جبه وقالن لباس سنك بدنكه يخ كبى باردو برف كبى
المويريجى اولور واصلااول لباساردن وكوركلردن سنك تنك ايصمنيوب تاوشقدن
وحريردن فجرسن اندن زمهرير جانبنه پناه كتورسن يعنى وشق وسمور كورك
وحريرجبه كيمكدن فائده بوله ميوب آخراندن زمهرير ه صغنوب يعنى برودت جانبنه
راضى اولورسن واكانسبت ايصنورسن ﴿ مثنوى ﴾ تودوقله نيستى يك فلهٔ *
غافل ازقصهٔ عذاب ظلهٔ) بو بيت سورهٔ شعراده اولان بوآيت كريمه يه اشارتدر
قال تعالى (فكذبوه فاخذهم عذاب يوم الظلة) حضرت شعيب عليه السلام قومنه
اى قوم بن سزى حقه دعوت ايدرم يروزنده ظلم وفساد ايلمك وكيله وميزانكزده
عدالت ايليك والله دن اتقا ايليك ديدكده ديديلركه بزسنى كاذب ظن ايلرز اى
شعيب سنده بزم كبى بربشرسن پس اول شعيبى تكذيب ايلديلر پس بونلرى
اخذ ايلدى ظله كونتك عذابى ظله لغتده سايبانه ديرلر قصه سى بودركه حق تعالى
حضرتلرى بونلره يدى كون يدى كيجه حرارت عظيمه مستولى قيلدى شول
مرتبه كه بونلرك قويولرينك وچشمه لرينك صويى حرارتدن قورودى پس حرارتدن
خانه لرينه قاچديلر حرارت زياده اوايوب اولرندن ميشيستانه وطاغلره چقديلر
وهربرى بردرختك تحتنده حرارتدن پخته وسوخته مثابه سنده ياتوركن
ناكاه برابر سياه هواده هويدا وپيدا اولوب بونلر مسرور اولديلر واول
سحابك التنه مجتمع اولوب قرار قيلديلر الحاصل اول سحابدن برآتش ظهور
ايدوب بونلرى بالكليه احراق ايلدى (انه كان عذاب يوم عظيم) تحقيق اول
عذاب يوم ظله يوم عظيم عذابى اولدى ومعنى بيت اولدركه اى غافل سن ايكى قله
دكل برقله سن عذاب ظله نك قصه سندن غافلسن قله طاغ دپه سنه وبرداغه
واو پلكه وحوضه دخى دبرلر بوند ه قله دن مراد قات ديمك اولور وتوضيح معنى

ای اله سن ایکی قات دکلسن همان یالك قات سنکه هرنسنه بی سیبدن کوروب مسببه
ناظر اولمزسن مثلا شبعی ناندن صانورسن و ایصمعی قفتاندن قیاس قیلورسن
حال بوکه حقیقتده سنی طوریجی و بدنکی دخی کرم ایدیجی حضرت خدادر اکر
فی المثل سنك لباسلریکه برودت و یرسه وسنی اوشوتمك مراد ایلسه اول لباسلرسکا
حرارت و یرمز پس سن برنسنه یی مجازا سیبدن وفی الحقیقه مسببدن کورمیوب
همان سبب صوریدن بیلدیکك ایچون یك قله و یك قات سن وسن عذاب ظله
قصه سندن غافل و بی خبرسن اکرسیبده برقوت اولیدی سحابك خود یغمور
یاغدرمق و کولکه لندرمك خاصیتی وشانی ایدی لیکن حق تعالی حضرتلری
کورکه سحابی آتشبار ایلدی وخانه لرك درودیواری دافع حرارت اولوب مضطرب
اولنلره راحت و یرمك ایکن امر حقله خانه لرك درودیواری یله دافع حرارت
اولیوب قوم شعیب کندی خانه لری ایچره قرار ایلمکه قادر اوله مدیلرنته کم بومعنایه کوره
حکایه ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ امر حق آمد بشهرستان ده * خانه ودیوار را
سایه مده * مانع باران مباش وآفتاب * تابدان مرسل شد ندامت شتاب * که
بمردیم اغلب ای مهتر امان * باقیش ازدفتر تفسیرخوان * حق تعالیلنك امری شهرستان
وقرایه کلدی خانه یه ودیواره سایه و یرمه دیو یعنی بونلرك شهر لرینه وقریه لرینه
وخانه لرینك دیوارلرینه حق تعالی حضرتلرندن امر کلدی بویله دیوکه ای خانه
ودیوار بوقومه سایه و یرمایك و بونلری کولکه لندرمایك ای خانه ودیوار آسماندن
نازل اولان باران عذابه وحرارت آفتابه مانع اولمایك پس الله امر ایله شهرده اولان
خانه ودیوار آسماندن نازل اولان باران عذابه وحرارت آفتابه پرده ومانع اولمدی
حتی اول امت شتاب و سرعتله اول مرسل جانبنه کتدیلر مرسلدن مراد
حضرت شعیب علیه السلام اولسه ده اولورحضرت حق طرفندن بونلراوزره
ارسال اولنان سحاب اولسه دخی جائزدرکه بونلراول سحابك جانبنه شتابله کتدیلر
بویله دیوکه ای مهتر پادشاه بزاغلب اولدق امان واکثریمز مقهور وهلاك اولدی
سندن درمان دیدیلر بو سوزی مرسلدن مراد حضرت شعیب علیه السلام
اولورسه اکادیمش اولورلر واکرمرسلدن مراد انلراوزره ارسال اولنان سحاب
اولورسه بونی حضرت حقه دیمش اولورلر و بونك باقیسنی تفسیردفترندن اوقوکه
بوقصه بی اهل تفسیر تفصیل وتعبیر ایلمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ چون عصارا مار
کرد آن چست دست * کرترا عقلیست آن نکته بست * تونظرداری ولی امعانش
نیست * چشمهٔ افسرده است وکرده ایست * چونکم اول تیزدست عصایی
مارایلدی اکرسنك عقلك وارایسه اول نکته سکا بسدر یعنی سن همان برقاتسن
وسیبدن ایلرونظر ایتمکه ومسبب الاسبابی مشاهده قیلغه قادردکلسن کورکه اول

چاپك دست او لان استاد كامل نيچه عصايي اژدرها ايلدى اكرسنك عقلك
وارايسه سكا اولقدر نكته كافيدر كه حضرت موسى عليه السلام اول عصايي
آلات واسبابه تمسك ايتمكله اژدر قيلدى بلكه قدرت حقله فى الحال أول چوب
پاره يى ثعبان مبين ايدوب بوقدر يوز بيك قوى وشجيع عساكره انكله مقابله ايلدى
بونده خود اصلا سيبك مدخلى اولمدى سن هم عقل ونظر طوتر سن وليكن انك
امعان ودقتى يوقدر سنك نظرك فى المثل برچشمهٔ افسرده درو بركرده در كرده
بوكركه ديرلر بونده همان لحم پاره لرمراد اولور اما كرده فتح كافله ايتمش معناسنه
وايست طورمق وتوقف قيلق معناسنه اولسه هم جائزدر كه اولى بودر يعنى نعم
اكرچه سن دخى عقل ونظر طوتر سن وليكن انك امعانى يوقدر سنك نظرك
طوكش برچشمه در وهمان بربوكرك پاره سيدر ياخود معنى سنك امعانى اولمين
نظرك برطوكش چشمه در و طورمق ايتمش چشمه در كه ماء جارى كبى انك نورى
آقيجى وحقيقته ايريجى ومسببى وفاعل مختارى كوريجى دكلدر امعان نظر صاحبى
اولدر كه اسبابى كورمكدن چكوب مسببى كوره ونظرى هر شيئك حقيقتنه ايركوره

﴿ مثنوى ﴾ زين همى كويد نكارنده فكر * كه بكن اى بنده امعان نظر *
آن نمى خواهد كه آهن كوب سرد * ليك اى پولاد برداود كرد * فكرتلر نقاشى
بوندن اوترى هميشه سويلركه اى بنده امعان نظرايله فكرفكرتك جمعى اولمقده
جائزدر خاتونلر يوزينه چالديغى كلكونه معناسنه اولسه ده جائزدر بوتقديرجه روى
اشياده اولان رنك مراد اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه درونده فكرتلر
بازيجى وياخود روى اشيايى رنكارله نقش ايديجى ودوزيجى صانع بواجلدن
ديركه اى بنده بوخلقه امعان نظرايله نظرايله كماقال الله تعالى (فارجع البصر
هل ترى من فطور ثم ارجع البصر كرتين) * وقال تعالى (قل سيروا فى الارض فانظروا
كيف بدأ الخلق) ودخى (فاعتبروا ياأولى الابصار * فاعتبروا ياأولى الالباب) بيوردى
پس بنده يه لازم اولان يا ابصار يا الباب صاحبلرندن اولوب وامعان نظر ايله
مصنوعات حقه نظر قيلوب غيرت پذيراولمق وبوجمله نك صانعنى مشاهده فيلق
وقدرت كامله سنى وحكمت بالغه سنى كورمكدن وياخود اولوا الالباب برخليفهٔ حقه
خدمت قيلوب اندن نظره نور آلمق وامعان نظر حاصل قيلمقدر خداى تعالى
حضرتلرى اى بنده سكا ديمزكه صوغوق دمور دوك لكن اى پولاد كبى سرد
وغليظ اولان داود اطرافنه طولان صوغوق دمور دوكمك امعان نظرسز
غلظت قلبله وقسوت درونله مصنوعاته قورى بيره نظر ايلمكدن كنايت اولور
يعنى اكر حق تبارك وتعالى اى بنده بنم خلق ايلديكم مخلوقاته نظر ايله وكرة بعد كرة
باق ديدى ايسه خداى تعالى بويله ديمكدن صوغوق دمور دوك ديمكى مراد ايلمز كه

بوآسمان وزمینه قسوت قلبله وغفلت درونله نظر ایلك صوغرق دمور دوكمك
كبیدر بیك كره صوغوق دموری دوكمك فائده حاصل اولز وكرة بعد كرة
بوآسمان وزمینه هم نیچه بیك كره نظر قیلسك برمنفعت ظهوره كلز پس حق
تعالی حضرلری (فانظروا كیف بدأ الخلق) دیمسی دخی (ثم ارجع البصر كرتین)
بیورمسی قسوت درونله بی امعان نظر بوخلقه كرات ومرات له باقك دیمك ایستمز
ولیكن ای قلبی پولاد كبی جهل وغفلتله قاسی اولان برعلیم و حكیم داود سیرت
خلیفة الهینك اطرافنه طولان واندن نظر وبصریكه نور ویرن علمی اوكرن
تاامعان نظر صاحبی اوله سن واندنصكره بومصنوعاته امعان نظر ایله نظر قیله سن
حتی بومصنوعاتك مزایاسنده صانع بیچونی اوصاف كامله ایله مشاهده قیله سن
دیمك اولور (مری) تن بمردت سوی اسرافیل روان * دل فسردت رو بخورشید
روان) تنك اولدیسه اسرافیل جانبنه سورسنك كوكلك فسرده اولدیسه خورشید
روانه كیت یعنی الله تبارك وتعالی هر صنعت ایچون براهل وهر كار ایچون براستاد
ماهر خلق ایتمشدر لابد هر نسنه بی اهلندن استمك لازم اولنلردندر مثلا اسرافیل
علیه السلام حضرتلرینه اولمش بدنلری احیا ایلمك خاصیتنی ویرمشدر اكثر طبیب
حاذق اولنلرده هم حق تعالی اسرافیل علیه السلام خاصیتنی قرمشدر كه بركسه نك
نی مرده اولق مرتبه سنه وارسه باذن الله طبیب حاذق اولان اكا علاج قیلسه
صحت بولور پس اكر سنك تنك اولمك مرتبه سنه واردیسه واكا صحت استرسك
براسرافیل سیرت طبیب حاذق جانبنه وار باذن الله اندن وانك دم حیات بخشندن
دواوشفا بوله سن واما قلبك طوكدیسه ویخ پاره سی كبی منجمد اولوب سرد
اولدیسه جان كونشی اولان برعالم ربانینك ومرشد حقانینك جانبنه كیت كه انك
كرمیت درونی ویرتو روحی سنك قلبكنك طونغلغی كیده ره ودره ینكده قساوت
وغفلت وجهالت قالمیه آب روان كبی نظرك هرجانبه سریان ایلمكه قابل اوله كه
خورشید روان اولان عزیزك نفسی قلبك فسرده لكنی ازاله ایلر اندنصكره
قلب امعان نظر صاحبی اولوب اوهام وخیالاتدن خلاص اولور ونجات بولور

﴿ مثنوی ﴾ درخیال از دس كه كشتی مكتسی * تك بسوفسطائی بدظن رسی *
اوخود ازلب خرد معزول بود * شدزحس محروم ومعزول ازوجود) خیالده
چوقلقدن كه مكتسی اولدك شده بدظن اولان سوفسطائیه طائفه سنه ایریشورسن
اول خود لب خردن معزول ایدی حسدن محروم ووجوددن معزول ایدی مكتسی
اكتسا ایدیجی یعنی لباس وكسوه كیجی معناسنه در وتوضیح معنای بیتین شریفین
بوله دیمك اولور كه ای حقیقت اشیادن غافل اولان واسباب وآلاته اعتماد وتمسك
ایلین ومرتبهٔ خیالده قالان كسه الهام وخیال مرتبه سنده چوقلق جهتندن

اولقدر كسوهٔ خيالى كچى اولدك وقيس ظنونى اكتسا ايلدكجه اشبه بد ظن
اولان وحقايق اشيايه انكار قيلان سوفسطائيه طائفه سنه ايرشورسن اول
سوفسطائيه طائفه‌سى خود اب عقلدن ومغزادراكدن معزولدر اول طائفهٔ
رذيله حس وادراكك پيلديكى وذوق ايلديكى معتبر دن محروم وحقيقت وجوددن
هم معزول و بى نصيبدر زيرا انلر يالكز بو اشيائك حقيقتى و بو موجودانك حقيقتده
وجودى يوقدر بو اشيا وموجودات اوهام وخيالات قبيلندندر و بزم حسلريمزك
ادراك ايلديكى سراب وتماشى سبيلندندر ديرلر خذلهم الله و بو سوفسطائيه
طائفه‌سنك اوچ كروه اولديغنى شرحى اكرچه بعض مواضعده هم ذكر اولنمشدر
اما جلد اولده وزيرحكايه سنده (درخيالاتش چوسوفسطائيم) بيتنك شرحنده
مرور ايلمشدر انده طلب اولنه وخلاصهٔ كلام بو يله دينك اولور كه اى مسيدن
غافل وفاعل حقيقتدن جاهل سن هم اسبابه وخيالاته برمرتبه توغل وتمسك
ايلمشسن كه خيال مرتبه سنده قالوب قات قات وهم وخيال كسوه‌لرين كوب سوفسطائيه
طائفه سنه ايرشمكه قريب اولمشسن زيرا انلر اب عقلدن معزول و وجود
حقيقتدن محروم دررلرسن هم اب عقلدن معزول وفاعل حقيقتدن ووجود الهيدن
محروم وغافلسن اكراب عقله واصل اولدك بو اشياده اولان تصرفاتى همان
فاعل حقيقتدن كورردك ونظريكى حقيقت اشيايه ايركورردك و بو اسباب وآلات
مشابه سنده اولان اشيادن كچوب قادر وقيوم اولان خدايه اعتصام وتوكل قيلوردك

(مى) هين سخن خانوبت اب خايسف * كربكو بى خلق را رسوايسف) آكاه
اولاى سوزچينيجى اب چينمك نوبتيدر اكر سويلرايسك خلقه رسوايلقدرا كرخلط
سويلرايسك رسوايلقدر ديمك دخى وجه درسخن خاوصف تركيبدر سوزچينيجى
معناسنه وسوزچينمك خلط كلام ايلمكدن كنايت اولور اب خاهم وصف تركيبدر
دوداق چينيجى معناسنه بونده دوداق ايصرمق خاموش اولمقدن وسكوت
قيلمقدن عبارتدر ودخى سكوت ايله ديمكه هم اشارت اولور بكويده ياخطاب ايچوندر
وخطاب تجريد قاعده سى اوزره كندى وجود شريفلرينه اولور وتوضيح معنى
بو يله ديمك اولور كه آكاه اول اى اسرارالهيدن و علم لدنيدن سوزچينيجى وخلط
كلام ايليجى دوداق ايصرمنك نوبتى خاموشلك وقتيدرا كرخلقك حالنى سويلرايسك
خلقه رسوايلقدر ياخود معنى اكرحقيقتدن وسرهويتدن خلقه سويلرايسك
رسوايلقدر افشاء سر ربوبيت ايلمك نامحرملره لايق وجائز دكلدر بلكه بونلره اولا
امعان نظرصاحبى اولمغى تعليم ايلمك لازم وربيسنى بيلمكه طالب اولان كسه‌لره
امعان نظرتحصيل ايلمك واجبدر ﴿ مثنوى ﴾ چيست امعان چشمه را كردن
روان * چون زتن جان رفت كويندش روان) امعان ندر چشمه يى روان ايتمكدر

چوندکم تندن جان کیده اکاروان دیرلر امعان نظردقت نظر وابعاد نظر واجرای
نظر ایلك معنالرینه درکه امعانی بعضلرابعاددن طوتمشلرندکم امعن الفرس دیرلر
تباعد فی عدوه معناسن و بررلرندکم امعن فلان دیرلر هم ابعد فلان معناسن
وبررلر و بعضلردخی امعانی معندن طوتمشلر معن جری معناسنه درندکم معن الماء
دیرلر جری الماء معناسن وبررلرماء معین دخی ماء جاری معناسنه درپس امعان
اجرامعناسنه اولور وحضرت مولانا قدس سره امعانك اشتقاقی بومحلده جریان
معناسنه اولان معندن طوتمشلردر ندکم بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلر امعانك
معناسی ندرچشمه یی اقتمق وروان ایتمکدرچوندکم تندن جان کیده اکا کندی اصلی
جانبنه آقوب کندیکیچون روان دیرلر پس امعان نظری بواشبانك اصلی وحقیقتی
جانبنه اجراء ایلك واکاواصل ایتمك اولور پس روح روان دیدکلری منا حبتله روانه
نیچون روح روان دیدیلرانك بیانینه شروع ایدوب بیوررلر (م ی) آن حکیمی راکه
جان از بندتن * بازرست وشدروان اندرچمن * دولقب رااو برین هر دونهاد * بهر
فرق ای آفرین برجانش باد) شول برحکیمکه جانی بندتندن کیروقورتلدی چمن
حقیقت گلزارمعرفت ایچره جاری اولدی اول حکیم بوهر ایکیسنه ایکی لقب قودی
بری برندن فرق ایلمکدن اوتری آفرین انك جانی اوزره اولسون حکیمدن مراد
اصل ابتدا جانی وجان روانی فرق ایلیوب بیلان کسه اولورکه انسانك ایکی
روحی واردر برینه حیات دیرلر و برینه دخی روح تمیز تعبیر ایدرلر روح حیاتیه
روح حیوانی دخی دیرلر واکا مطلقا جان تعبیر ایدرلر وروح تمیزیه روح روان
اضافی وروح الهی هم تعبیرایدرلر و بوایکیسنك ماینده فرق واردرکه اهل تفسیر
* الله یتوفی الانفس حین موتها والتی لم تمت فی منامها فیمسك التی قضی علیها الموت
و یرسل الاخری الی اجل مسمی * آیتنده تحقیق و بیان ایلمشلردر و بونك تحقیق
وتمیزی برفاج موضعده مرور ایلمشدر بو بیتلرده دخی روحك ایکی قسم اولدیغنه
اشارت بیوررلر شول برحکیمکه جانی قید تندن و بندبدندن ریاضت واسطه سیله
منسلخ اولوب کیروقورتلدی وچمن روحانیتده وروضهٔ معنویده روان اولدی
وسیران قیلدی پس بوایکیسنك اوزرینه ایکیسی بری برندن فرق ایلمکدن اوتری
ایکی لقب قودی اولکی مطلق بدنه حیات ویجیدر وبدن انکله قائم اولوب زنده
اولیجیدرا کا جان دیدی وعربجه روح حیوانی دیدی که انسان نایم اولدیغی
زمانده بوروح بدندن چیقوب کتمز بدن بونکله اجل مسمایه دك زنده وقائم اولور
وموت بدنه کلدکده بوروح بدندن چیقوب کیدر اما اول بروحکه چمن روحانیته
کیدیجی و حتی باطلدن فرق وایوبی کوتودن تمیز ایدیجیدر و انسان خوابه
واردقده بوروح چمن روحانیت جانبنه آقوب کیدیجی واندهسبرایدیجیدرا کا

روان دیولقب قودی وعربجه روح تمیز وروح اضافی وروح الهی دخی دیدیکه
بوایکی روحك ماهیتنده فرق بیدارلق حالنده بوروح بدنه کاوروانده تدبیر وتصرف
قیلور ونایم اولدقده بدنده جان قالور ولیکن بوروح تمییز چمنزار باطنه روان اولور
وانده سیران قیلور بواعتبار ایله بوروحه روان دینور بونی بویله فرق ایلین کسه‌نك
جانی اوزره تحسین وآفرین اولسون (مثنوی) در بیان آنکه برفرمان رود * کرکلی
راخار خواهدان شود) اول کسه‌نك بیانیده که فرمان اوزره کیدر اول کسه‌اکر
برکلی خاراسته یه اولور در بیان آنکه مابعدنده اولان فصه قرینه سیله مقدرفصهٔ
بشنو لفظنه ظرف اولوب تقدیر کلام در بیان آنکه جانش برفرمان الهی رود کرکلی
راخارخواهدآن کل خارشودفصهٔ بشنودیمك اوله واول فصه معجزهٔ هوددر که بیان
بیوررلرکه اول هود علیه السلام فرمان الهی اوزره روان اولدی وکل کبی بادك
عاداوزره خار اولمسنی مراد ایلد وب بادانلره خاروقهار اولدی بوده جائزدر که
در بیان آنکه ماقبلنده واقع اولان (دولقب راواو برین هردونهاد) قولنه ظرف اوله
بوقول اوزره معنی بویله دیمك اولور که آن حکیمکه جانش ازبندتن بازرست واندر
چمن روحانی جان اوروان شد برین هرد واو بهر فرق دولقب نهاد در بیان
آن روحکه برفرمان الهی رودو برامر حق روان کرد درکلی را خارخواهدآن کل
خارشودآن روح راروان لقب نهاددر بیان آن روحکه نه برفرمان الهی رودانرا
جان لقب نهادپس بوبیت اول حکیمك (دولقب راواو برین هردونهاد) دیدیکی قولنه
ظرف اولور واول روحکه فرمان حق اوزره کتمیه آکاهمان جان لقب قومش اولور
واول برروحکه فرمان الهی اوزره کیدن وکلك خاراولمسنی مراد ایلدکده
اول کلی خارکبی ایلین روح روانلردن بریسی حضرت هودنبی علیه السلام در که
بادی قوم عاده خارکبی درنده فیلدی وکندیسنه تابع اولان مؤمنلره کل کبی لطیف
وجانفزا وراحت وبرنجی ایلدی نته کم بیوررلر .

﴿ معجزهٔ هود علیه السلام درتخلیص مؤمنان امت بوقت نزول بلا ﴾

نته کم حق تبارك وتعالی سورهٔ هود ده بیورر (ولما جاء امرنا نجینا هودا والذین
آمنوا معه برحمة منا ونجیناهم من عذاب غلیظ) یعنی وآن هنکامکه بیامد فرمان
مابعد ازایشان نجات دادیم هودراوآن کسانی راکه کرویده بودند بااووایشان
چهار هزار بودندکه همه‌را باهود برهانیدیم به بخشش و بخشایش ازما یعنی نجات
بفضل مابودنه بعمل ایشان و برهانیدیم ایشانرا از عذاب درشت و آن سموم
دوزخ بودکه بمناخر ایشان درآمده مؤمنان ازدست باد ضاره بیرون شدند

﴿ واضای ﴾

و اعضای ایشانرا پاره پاره می ساخت (مری) مؤمنان ازدست بادضایره * جمله بنشستند اندر دایره) مؤمنلرضایره اولان بادك دستندن جله سی دائره ایچره اوتوردیلرضائره اسم فاعلدرضیردن ضیرباع یبیع بایندن ضرر وزیانه دیرلرضائره ده اولان مؤنث ضمیری بادك مؤنث اولسنه اشارتدرکه ریح .مؤنثدر روایت اولنورکه حق تعالی حضرتلری حضرت هود علیه السلامه الهام ایلدیکه عاد قومنه ریحله عذاب ایلسم کرکدر پس هود علیه السلام حضرتلری کندی یه تابع اولان مؤمنلری بربیره جمع ایدوب انلرك اطرافنه بردائره چکدی پس ریح صرصر اسمکه باشلدقده درت بیك مقداری کمسه اول ضائره اولان باد صرصرك دستندن قاچوب جله سی هود علیه السلام حضرتلرینك چکدیکی دائره نك ایچنده اوتوردیلر و باد سمومدن نجات بولدیلر امادائره دن طشره اولان قوم عاد (فاماعاد فاهلکوا بریح صرصر عاتیة سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة ایام حسوما) آیت کریمه سنك موجبنجه ریح صرصرله هلاك اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ باد طوفان بودو کشتی لطف هو * پس چنین کشتی وطوفان درداو) فی المثل اول باد صرصرطوفان ایدی وکشتی لطف هویت الهی ایدی چوق بونجلین کشتی وطوفان طوتر اول خدا طوفاندن مراد برقومی و یابراقلیمی احاطه ایلین بلا وعذاب اولور اول بلا وعذاب اکربادله اولسون اکرنارله اولسون واکرآبله اولسون هرنه کونه شیئله اولورسه اولسون بربلا وعذابکه برقومی احاطه ایلیه اکا طوفان دینوب وهرشول شی که اول قومی اول عذابدن خلاص ایلمکه سبب اوله اول شیئه کشتی تعبیر اولنور پس هود نبی علیه السلام حضرتلرینك عصرنده باد صرصرفی المثل طوفان اولدی لطف هویت الهی کشتی اولدی مؤمنلراول لطف ورحمت واسطه سیله طوفان بلادن نجات بولدی واما عاداول بابلا یله هلاك اولدی پس اول خدا بونك کبی چوق کشتی وطوفان طوتر جله دن بری ﴿ مثنوی ﴾ پادشاهی را خدا کشی کند * تابحرص خویش برصفها زند * قصدشه آن نبی که خلق ایمن شود * قصدش آنکه ملك کردد پای بند) خدای تعالی حضرتلری بر پادشاهی فی المثل کشتی ایلرحتی اول پادشاه کندینك ماله وملکه اولان حرصی سببیله اعدانك صفلرینه اورر یعنی حق تعالی حضرتلری عالم ایچره بر پادشاهی کمی کبی ایلرتا کم رعایا و برایادن انك حومهٔ حکومت وحیطهٔ امارتنه چوق کسه لر داخل اولور تحن اطراف واکنافدن طوفان بلا کبی اعدا عسکری ظهور ایلسه اول پادشاه حیطهٔ حکومتنده اولان رعایایه اولان کندینك حرصی سببیله اعدانك مصافنه کندو بی اورر پادشاهك قصدی اعدا مصافنه کندو بی اورمقدن اول دکلدرکه خلق ایمن اولهلرآنك قصدی اولدرکه ملك پای بند اوله یعنی زمانه پادشاهلرینك اکثرینك

اعدائله مقابله ومقاتله قيلسندن مقصود ومرادى عباد الله ايمن اولسونلر وظل
سعادتمده راحت بولسونلر بندخى حق تعاليدن بوخدمت مقابله سنده سعادت
دارين بولهيم ديمك دكلدر بلكه انك اعدائله جنك ايلكدن مقصودى مملكت
يقلمسون واعدا آنى آلمسون ونيچه زمان بنم المده قالسون ديمكدر اگرچه شاهك
مقصودى بودرولكن خداى تعالينك انك اوله قيلمسندن نيچه صنع وحكمتى
ظهوره كلور جله دن برى آنك مملكتى ايچره اولان رعايا طوفان اعدادن امان بولور
نته كم بومعنايى تفهيم ايچون بو بيتلرى مثل موقعنده ايراد ايدوب بيوررلر (مثنوى)
آن خراسى مى دود قصدش خلاص * تا بيابد اوز زخم آن مناص * قصداوآن نى كه
آبى بركشد * يا كه كنجد رابدان روغن كند) مثلا شول برخراس يلرانك قصدى
خلاصدر خراس دولابه ودكرمنه قوشدقلرى حيواندر اما اصل اشك دكرمنه
ديرلر صكره مطلق حيوان چكديكى دكرمنه ودولابه ديديلر كاهى دكرمنه
قوشدقلرى حيوانه دخى اطلاق ايلديلر يعنى شول برصودولابنه و ياخود ياغ دكرمنه
قوشلمش حيوانك قصدى ونيتى اولدر كه بلا وزحمتدن خلاص اوله واول زخم
ومحنتدن تامناص بوله اول حيوانك مقصودى اول دكلدركه دولابى دوندرمكله
قيودن بوقارو برآب چكه و ياخود دكرمنى دوندرمكله صوصامى روغن ايلسه
كنجد شرلغن ياغى چيقاردقلرى صوصامه ديرلر ﴿ مثنوى ﴾ كاو بشتابد
ز بيم زخم سخت * نى براى بردن كردون ورخت * ليك دادش حق چنين خوف
ووجع * تامصالح حاصل آيددرتبع) مثال آخر كاوزخم سختنك بيمندن سرعت ايلر
كردونى و رختى منزله ايلتمكدن اوترى دكل كردون عربه وقاكليه ديرلر ولكن
حق تعالى اكابونجلين وجع ودردك خوفنى ويردى تاكم اول وجع قورقوسندن
شتاب وسرعت ايلر وتبعده مصالح حاصل كلور پس بوقومك كارلرى لله وفى الله
اولمبوب ولكن بنه بالتبع ضمنا مصالح الهى حاصل اولديغنى ومراد الله ظهوره
كلديكنى اشعار ايلر (مى) همچنان هر كاسبى اندر دكان * بهر خود كوشدنه اصلاح
جهان * هر يكى بردرد جويد مرهمى * درتبع قائم شده زين عالمى) بونجلين
دكان ايچره هر بركاسب كنديدن اوترى چالشور اصلاح جهاندن اوترى دكل
هر برى دود اوزره مرهم استر تبعده بوندن رعالم قائم اولمش يعنى پادشاه جهان
كندى نفسى ايچون سعى ايدوب تبعده رعايا شردشمندن امان بولديغى وكاووخر
زخم قورقوسندن سرعتله حركت ايدوب دكرمنى ودولابى دوندروب انلردن صو
وياغ حاصل اولديغى كبى هر بردكان ايچره كندى نفسندن اوترى سعى ايلره صنعتن
ايشلر ضمنا تبعده اصلاح عالم حاصل اولور و جهانه نظام كلور كور كه بوعالمده
هر برينك بردردى وار كندى دردى اوزره برمرهم استر و بوعالم بونلرك هر برينك

کندی دردی اوزره مرهم دیلمسندن وکندی نفسی ایچون سعی ایلمسندن عالم قائم اولور وانتظام بولور ﴿ مثنوی ﴾ حق ستون این جهان ازترس ساخت * هر یکی ازترس جان درکار باخت * حمد ایزد را که ترسی را چنین * کرد او معمار اصلاح زمین) حق سبحانه و تعالی بو جهانك ستون و قیامنی ترسدن دوزدی هر بریسی خوفدن جانی کارنده او یناتدی یعنی چونکم خدای تعالی حضرتلری بو عالمك قیامنی خوفدن دوزدی پس خلق عالمدن هر بریسی خوفدن اوتری جانی کارو کسبده او یناتدی وهر بری جانی قورقوسندن برکاره سعی ایتدی پس بونلرك هر بینسك قورقودن اوتری برکارك حصولنه سعی ایلمکارندن عالم بویله منتظم اولدی و بنی آدم راحت بولدی حمد وثنا شول ایزد تعالی حضرتلرینه که برخوفی بونجاین اول خدا زمینك معماری و اصلاحی ایلدی اکر بوخلق عالم یاافقردن یاقلت معاشدن قورقیهلر و برکار وکسبك طالبی اولمیه لردی وهرکس اصلا کار وکسب قیلیهلردی بو عالمك نظامنه خلل کاوردی وخلق عالم الملرده ومضایقه لرده اولورلردی پس حق تعالی حضرتلری خلقك قلبنه برکونه خوف براغوب انلرك هر بری برصنعته طالب اولدیغی وانی فعله کتوردیکی بیوك نعمتدر که انسان کندی وجودندن اوتری هرنه بی استه سه کورر که دوزلمش وانکچون حاضر ومهیا اولمشدر پس حق تعالی حضرتلرینه بوخصوصده دخی چوق حمدلر وشکرلرایلمك کرکدر که بو بربوزینه بویله انتظام ویردی (م ی) این همه ترسنده انا.از نیك و بد * هیچ ترسنده نترسد خود زخود * خودحقیقت برهمه حاکم کسیست * که قریبست اوا کر محسوس نیست * هست او محسوس اندر مکمنی * لیك محسوس حس این خانه نی) بودوکلی بنی آدم نیك وبددن قورقوجیلردر هیچ برقورقوجی خود کندیدن قورقز یعنی بودوکلی خلق عالم ایکیدن خالی دکلدر ایولکك زوالندن وکلکك اصابت قیلسندن قورقوجیلردر هیچ برقورقو جی کندی کندیدن قورقز بهرحال آنی برمخوف واردرکه اول خائف اولان کسه یی کاه ایوللك زوالی ایله قورقودر وکاهی کلکك اصابت قیلسیله قورقودر فی الحقیقه مخوف الله تبارك وتعالیدر خود حقیقتده دوکلی اشیانك اوزرینه حاکم همان برکسه درکه (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) آیت کریمه سنك موجبنجه ودخی * وهومعکم اینما کنتم * قول شریفنك حسبنجه اول حاکم بندکزینه قریبدرا کرمحسوس دکل ایسه ده که بوظاهر کوزیله بوعالمده اول ادراك واحساس اولنمز اما اول حاکم مطلق واول جمله ده متصرف اولان حضرت حق برمکمنده محسوسدر ولیکن بوخانه نك حسنك محسوسی دکلدر مکمن محل کونه دیرلر بونده مکمندن مراد اهل دله نسبتله جان وعامهٔ مؤمنینه جنانددرکه (وجوه یومئذ ناضرة الی ربها ناظرة) آیت

کریمه سنك موجبنجه مؤمنلرا ول کونده ریلرنی کوره لرکافال * سترون ربکم کاترون القمر ایلة البدرلاتضارون فیه * پس جناب عزت جل شانه بوخانهٔ جسدك حسنه و بصرنه محسوس دکلدر * لاتدرکه الابصار و هو یدرك الابصار وهو اللطیف الخبیر * بیوردی اما اصحاب قلوب مکمن دلده کوکل کوزیله اول حاکم مطلق آشکارا کوررلر انلرك چشمی جانله حضرت حق مخفی و پوشیده دکلدر ﴿ مثنوی ﴾

آن حسی که حق روان حس مظهرست * نیست حس این جهان آن دیگرست *
حس حیوان کر بدیدی آن صور * بایزید وقت بودی کاووخر) شول برحسکه حق سبحانه وتعالی اول حس اوزره ظاهردر او بوجهانك حسی دکلدر اول غیریدر یعنی حق سبحانه وتعالی شول حس وادراك اوزره که کندیسنی ظاهر قیلیجیدر واول حس دخی حضرت حق مشاهده ومعاینه ایلیجیدر بوجهانك حسی دکلدر اول حس غیریدر که انکا چشم جان ودیدهٔ جنان و بصر بصیرت دخی دیرلر که مراد اندن کوکل کوزی دیدکاریدر حق تعالی بی کوریجی ومشاهده قیلیجی بوحس جان ودیدهٔ جناندر یوخسه بوظاهر حسی دکلدر بوظاهر کوزی سائر حیوانات کوزیله رؤیتده برابردر بوظاهر کوزینه حس حیوانی دیرلر اکر حس حیوانی اول صور ربانی بی کوریدی کاووخر بایزید وقت اولیدی صوردن مراد بوندهٔ صفات الهیه در نتیکم * ان الله خلق آدم علی صورته * حدیث شریفنده محدثلر صورتی صفتله تفسیر ایدوب ای علی صفته دیمشلردر پس تقدیر کلام حس حیوانی اکر اول صور الهیه بی کوریدی، یعنی صفات ربانیه بی مشاهده ومعاینه قیلیدی هر کاووخر کندی وقتنك بایزیدی اولوردی زیرا کاووخرك کوزلرنده محسوساتی کورمك دخی زیاده درا کر صفات الهی وصور ربانی وروحانی بوکوزلرله کورلمك و بوحسله مشاهده اولنمق ممکن اولیدی فی الحقیقه هر کاووخر عارف بالله اولوردی وهرظاهر کوزلری زیاده کورن جاهل وابترشیخ دین اولق لازم کاوردی بوخود بو لله دکلدر

(م ی) آنکه تن را مظهر هر روح کرد * وآنکه کشتی را براق نوح کرد *
کر بخواهد عین کشتی را بجو * او کند طوفان توای نورجو) اول حاکم مطلق وفاعل مختار اولان حضرت حق جل شانه که تنی هر روحه مظهر ایلیدی یعنی خاکدن مخلوق اولمش بدنی هر کونه روحه مظهر قیلدی واول خدا که سفینه بی نوح علیه السلام حضرتلرینه براق ایلدی حتی نوح علیه السلام حضرتلری توابعیله انکا بینوب طوفاندن نجات بولدی اکر اول حاکم مطلق مراد ایلرسه حوده عین کشتی بی اول خدا ای نور جوسکا عین طوفان ایلر بعض نسخه ده بجوجیم ابله واقع اولمشدر ایرمق معناسنه بوندهٔ جویدن مراد دریا اولور که دریالر حضرت حقك قدرت وعظمتنه نسبتله جوی کبیدر و بعض نسخه ده دخی

خاء معجمه ایله بخو واقع اولمشدر بوتقدیراوزره معنی اکرحق تعالی استرسه خوی وعادتله اولان عین سفینه یی اول خدا سکا طوفان ایلرای نور دیلیجی دیمك اولور نورجو بونده سلامت جومعناسنه استعاره اولنمشدر یعنی * یفعل الله مایشاء و یحکم ما یرید * آیت کریمه سنك حسبنجه اکراول حاکم مطلق مراد ایلرسه عادت اوزره اولان عین سفینه یی ای سلامت جوسکا طوفان ومحل غرق ایلر واسترسه هم عین طوفانی سکا محضا سفینه ایلر اول دکلدرکه سن برسبب سلامت اولان شیئه تمسك قیلغله حق تعالینك طوفان بلاسندن نجات بوله سن و بوده دکلدرکه سن طوفان بلایه غرق اولدقده حق تعالی حضرتلری سنی بلاسبب حفظ ایلدکدنصکره اول طوفان بلاسکاضرر ویره حق تعالی برقولنی حفظ ایلدکدنصکره جمیع عالمی طوفان بلا احاطه ایلسه آنك برقیلنه ضرر کلمز وحق تعالی برقولنه ضرر مراد ایلدکدنصکره برشی انی مانع ودافع اولمز کما قال تعالی فی سورة یونس * وان یمسسك الله بضر فلا کاشف له الاهووان یردك بخیر فلا راد لفضله یصیب به من یشاء من عباده * وقال ایضا فی سورة فاطر مایفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها ومایمسك فلا مرسل له (مثنوی) هردمت طوفان کشتی ای مقل * باغم وشادیت کرد اومتصل * کرنه بینی کشتی ودریابه پیش * لرزها بین درهمه اجزای خویش) ای مقل هردم سنی طوفان وکشتی نه کم اوسنی غم وشادی یه متصل ایتدی اکردریا وکمی اوکده کورمیه سن کندیکك دوکلی اجزاسنده لرزه کور مقل فقیره دیرلر یعنی ای فقیر اکرسنك دیده غیب بینك وارایسه کوررسنکه هردمده سکا سفینهٔ طوفان واردر سفینه دن مراد سبب سلامت اولان حالت وطوفاندن مراد باعث محنت وآفت اولان حالتدرکورکه حق تعالی حضرتلری سنی کاه اولور غم دریاسنه دوشرر که آنده غرق اولمق مرتبه سنه وارر ایکن فی الحال سفینهٔ سلامت سنی شادی وسرور ساحلنه ایرکورر وساحل شادی وسروردہ دخی همیشه قومیوب ینه رموج قدرت کلوب سنی اول مقامدن ایروب برآخر کردابه دخی دوشرر واندن دخی برسبب سلامت دوزوب سنی اول واسطه ایله خلاص ایلرینه برآخردریایه دخی دوشرر حاصل کلام اکرسن سبب سلامت اولان معنوی سفینه لری و باعث محنت و آفت اولان بلا دریالرینی حضورکده کورمزایسك کندی اعضاو جوارحکده بوقور قولری واضطرابلری کورهر برجزوك نه دن ترسان اولوب مضطرب اولورسه اول دریادروهر نه دن سلامت وراحت بولورسه اول کشتیدر ﴿ مثنوی ﴾ چون نبیند اصل ترسش راعیون * ترس دارد ازخیال کونه کون) چونکم عیون اصل ترسش کورمیه کونا کون خیالدن ترس طوتر ترسش کسرسینله خوف معناسنه اسم مصدر در یعنی ناسك عیون جانی چونکم دروندہ اولان خوفك اصلنی کورمیه واول ترس و بیمی موجد ومرسا کیمدر آنی

مشاهده قیلیه کونا کون خیالاتدن خوف و بیم طوتر و اول خوفی اول خیال
مثابه سنده اولان شیلردن تخیل ایلر بصر بصیرتی بوقمکه اول خوفك اصلنی وفاعلنی
آنکله کوره و کونا کون خیالاتدن اعمی کبی خوف ایلمکدن قورتله نته کم بو معنایی
تفهیم ایچون بو بیتلری مثل موقعنده ایراد ایدوب بیورر لر ﴿ مثنوی ﴾ مشت
براعمی زندیك جلف مست * کور پندار دلمکدزن اشترمست * زانکه آن دم بانك
اشترمی شنید * کوررا کوشست آینه نه دید * باز کوید کورنی این سنك بود * یامکر
ازقبهٔ پرطنك بود * این نبود واو نبود وآن نبود * آنکه اوترس آفرید اینها نمود) مثلا
برخیرسز مست اعمی اوزره نا کاه مشت اورر وسکوت قیلور کور ظن ایلرکه دیمه
اوریجی دوه در اول جهتدن کورلمکدزن اشترظن ایلرکه اول دمده اشتر
صداسنی اشتدی انکچون اول مشت اوران کسه یی دیمه اوریجی دوه صاندی
زیرا کورك آینه سنی کوشدر کوز دکلدر جلف خیرسز کسه یه دیرلر یعنی فی المثل
برخیرسز مست کسه برکوری امتحان ایلمکدن اوتری اکا بر یومرق اورسه اما
کندیسی سکوت قیلسه وحرکت قیلسه واول کورك یانده بردوه اولسه واول دوه صدا
ایدوب اول کورآنی ایشتمش اولسه کوراول کندو یه مشت اورانی بیله میوب دوه
کندیسنه دیمه اوردی صانور اما انی دخی تحقیق ایلیوب کیرو کندیسنه اول کور
دیر بو بکاطوقونن دوه دیمه سی دکل ایدی طاش ایدی یاخود مکر پرطنك اولان
قبه دن ایدی طنك طنین وصدا معناسنه در یعنی کور کندیسنه طوقونن نسنه یی
دیمه صانمیوب مطلق برجانبدن کلمش طاش ایدی دیر کیرو دونوب یعنی یاخود
مکراول طاش بر پرصدا قبه دن ایدی کلوب طوقندی دیر بواولمدی واواولمدی
واول دخی اولمدی یعنی نه دوه دیمه سی اولدی ونه طاشك برجانبدن کلمسی ونه
قبه دن کلمسی اولدی بلکه اول خدا که خوفی خلق ایلدی بوکونه خیاللری اکا
کوسترمدی وکور دل اولان کسه کندیسنه طوقونن زخمك اصلنی بیله میوب کاه
عمرودن وکاه بکردن صاندی وکاهی آنی بعض اسباندن قیاس ایلدی اما بوجله سی
حقیقتی کورمدیکندن واصلنه نظرایر کورمدیکدن حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾
ترس ولرزه باشد ازغیری یقین * هیچ کس از خود نترسدای حزین) ترس ولرزه
غیریدن اولور یقین بودر هیچ کسه ای حزین کندیسندن قورقز یعنی برکسه کندی
کندیسندن قورقز ومضطرب اولمز اکر برکسه یه خوف ولرزه کلسه لابدغیریدن
کلور وناقص المعرفه اولان عوام قتندر اول غیرخلقدر که انلر خوف ولرزه یی
خلقدن کورلر اما کامل المعرفه اولان عاقل قتندر خوف ولرزه یی خلق ایلین
حضرت حقدر پس مخوف فی الحقیقه حضرت حق اولور اما عارف اولمینلر بودرونه
کلان خوف والمی وهم وخیالدن پیلور (مثنوی) آن حکیمك وهم خواند ترس را *

فهم کژ کردست اواین درس را * هیچ و همی بی حقیقت کی بود * هیچ قلبی بی صحیحی کی رود) اول حکیم جك ترسه و هم اوقور اول حکیم جك بودرسی اکری فهم ایتمشدر هیچ حقیقتسز بروهم فخن اولور هیچ بر صحیحسز برقلب فخن کیدر یعنی کتمز حکیمك ده اولان کاف تصغیرایچوندر اما تحقیرمعناسنی افاده ایلر و حکما بویله دیرلر که انسانك قوت واهمه حواس خمسهٔ باطنه سندن برقوتدر که غلط ادراك ایدیجیدر و اکثر انسانی اول قوت واهمه ضرر اولمین شیلردن تحذیر وتخویف ایلر پس انسانك قلبنه کلان قورقو وهمدر نتهکم اول بویله دین حکیم جکك مذهبنی بیان ایدوب بیوررلر که فخن برکسه نك قلبنه برشیدن قورقو کلسه اول حکیم قلبنه کلان قورقویه اصلی یوق وهمدر دیربو قلبه قلق واضطراب ویرن خوفه مجرد وهمدر دیمك درسنی اول حکیم کژفهم ایلمش وصحیح بیله میوب بیانه سویلمشدر فرض ایده لمکه خوف وحذر وهم ایمش ووهمدن حاصل اولور ایمش اماهیچ اصلسز وحقیقتسز بروهم فخن اولور بهرحال هر وهمکه برکسه نك قلبنه قورقو براغه بهرحال آنك برحقیقتی واصلی واردراول اصل وصدق واسطه سیله قوت واهمه آدمی قورقودیو خسه اکراول خوفك اصل وحقیقتی اولمسه وهم آدمك قلبنده نیجه حکمنی یورودر واثرنی نافذ ورایج ایلردی حکمنی یورودوب نافذ ایلمکه قادر اوله مزدی مثلا بین الناس هیچ صحیحسز ونقد خالص امیدیسز برقلب جاری اولورمی بومقرردر که اولمز برکسه برقلبی آلسه وقبول قیلسه بلکه بو صحیح العیار برنقددر دیو آلوب قبول ایلر وکذلك انسانك قلبنده اولان وهم دخی برقلب ودروغ نقره یه بکزر که صحیح خوف دکلدر اما خوفك حقیقتی واصلی واردرکه اول نقد خالص کبیدر فخن قوت واهمه کلوب برکسه یه قورقو و یرسه اول کسه قلبنده اولان وهمی خوفك صحیحندن وصدقندن اوتری جائز کورر یوخسه مطلق اول وهمه وجود و یرمز امدی وهمك انسانك وجودنده تأثیرایلسنك بهر حال براصلی وحقیقتی واردر یوخسه اکراول حقیقت اولمسیدی وهم برعاقلی آلدامغه قادر اولمزدی ﴿ مثنوی ﴾ کی دروغی قیمت آرد بی زرست * دردوعالم هر دروغ ازراست خاست * راست رادیداورواجی وفروغ * رامید اوروان کردآن دروغ) مثلا فخن بردروغ راستسز قیمت کتورر بومقرردر که هیچ بردروغ راستك وجودیسز قیمت بولمز و مقبول اولمز ایکی عالمده هردروغ راستدن قالقدی یعنی ظاهرده وباطنده هرکذبکه قائم اولدی یعنی صدقدن قائم اولدی اکرظاهرده واکرباطنده برکسه برکذبی قبول قیلدی مکرکه راست اولمق ملاحظه سیله پس ظاهرده وباطنده کذب راستدن قائم اولمشدر اول کسه راستی کوردی رواجنی وفروغنی یعنی او برکاذب راستك رواجنی و بین الناس فروغنی کوردی اول راست

امیدی اوزره اول دروغی روان ورایج ایتدی یوخسه اکر دنیاده راستك فروغی
ورواجی اولمیدی برکاذب کندی دروغنی نیجه روان ایلیه بیلوردی پس درونده
قوت واهمه قلب وکذب رقین برکسه یه خوف و خلجان ویرمك استسه بهرحال
خوفك برحقیقتی اولق ملاحظه سیله حکمنی یورودر یوخسه اول خوفك اصلی
وصدقی اولمدیغی ظاهر اولیجق وهمی کسه قبول ایلز نته کم قلب التونی وکذبی
کیمسه قبول ایلز مکر که صحیح اولق ملاحظه سیله پس بو دنیاده هم بین الناس
نقدر زراق وکذاب وارایسه کندیسنی خالص وصادق شکلنده کوسترمکله
مقبول اولور یوخسه آنك کذب وزرقی ظاهر اولدقدنصکره عاقل فتنده اصلا
مقبول اولمز نته کم دروغه منسوب اولنلره صدقك قدرنی بیلکدن اوتری خطاب
ایدوب حصه بیوررلراندنصکره یه حکیم فلسفینك هم سوزینك وعلمینك حقیقتنی
وبطلانینی بیان بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ای دروغیکه زصدقت این نواست * شکر
نعمت کرمکن انکار راست) ای دروغه منسوب اولان اهل زرق واهل ریاکه
سکا بونواورزق وقدرت وغنا صدقندر شکر نعمت سویله راسته انکار ایله یعنی
هرنه قدر زراق ومرایی وکذب ومدعی وارایسه البته انلراهل خلوص واصحاب
صدق وصفا و ارباب وفا شکلنده اولمغله غنا ونوا بولورلر لازم کلدیکه کذبه
منسوب اولان طائفه باری اهل صدق وصفانك وجودلرینك نه نعمت ایدیکنی
بیلوب انلرك شکرینی قیلق انلره لازم اولور تاکم کفران نعمت اولمغله هم برآخر کناه
ایلمش اولمیه لر پس انلره شکر نعمت قیلغی وراست اولنلرك قدرنی بیلکی تعلیم ایدوب
بیوررلر ای دروغه منسوب اولان لافی بونوا وقدرت سکا صدقدن حاصلدر لازم
کلدیکه راستك نه نعمت ایدیکنی بیلوب اکا شکر سویله سن زنهار راسته انکار
ایلمه که کفران نعمت اولنلردن اولمیه سن پس حکیم فلسفی دخی نوعا دروغه
منسوب در آنك دخی عاقل وعالم اولنلردن برك ونوا بولمسی انك قولنك و علمنك
صدق اولمسی اعتباریله در واندنصکره بوامت ایچره انلرك اقوال وکتابلرینی اوقومق
حضرت نبی علیه السلام شرعنه تطبیق ایدوب کتابلرینی حمدله وتصلیه ایله
باشلیوب صادق اولان عالملرك علمیله خلط ایدکلری چوندر والافلسفیلرك اقوالی وعلمی
وکتابی اصلا بوامت محمد صلی الله تعالی علیه وسلم ایچره مقبول دکلدر پس مفلسف
اولنلرك طوفانه وکشتیلرینك بیانه شروع ایدوب بیوررلر (م ی) ازمفلسف
کویم وکژهای او * باز کشتیهای دریاهای او) مفلسفدنمی سویلیم وآنك
سوداسندنمی سویلیم یاخود آنك کشتیلرندن ودریالرندنمی سویلیم مصرع ثانیده
اولان او ضمیری مقدما آنکه دیمکله اشارت ایلدکلری حضرت حقه راجع اولور
وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه فلسفه صاحبندنمی سویلیم وانلرك کوفهمکلرندنمی

﴿ سویلیم ﴾

سویلیم که انلرك اکثر فهملری کژ و بیلدکلری خیالات سوداویه کبیدر یاخود اول
خدانك کشتیلرندن ودریالرندنمی سویلیم (مری) بل ز کشتیهاش کان بنددلست
* کویم ازکل جزودر کل داخلست) بلکه اول خدانك کشتیلرندن سویلرمکه اول
بندد لدر کلدن سویلرم جزؤ کلده داخلدر کشتیهـا شده اولان ضمیریت اولده
واقع اولان او ضمیرنك راجع اولدیغی مرجعه راجع اولور که اندن مراد آنکه دیمکله
ابیات سـابقه ده اشارت ایلدکلری حضرت حقدر نتـه کم آنکه او ترس آفرید
اینهانمود دیمشلرایدی یو ضمـیرلر اکا راجع اولور وآنك کشتیلرندن مراد احکام
واوامر الهی اولور که اول کوکلرك بند و قیدیدر و کوکللرا کا مربوط و مقـید
اولمشلردر بواعتبـارله احکام الهی بند دل اولور و خلق دریای ضلالات وکرداب
معصیتدن خلاص ایلدیکی اعتبارله کشتیلر کبی اولور و بواحکام الهی کشتیلر بنك
کشتیبانی هرعصرده برنوح سیرت اولان ولی خدا اولور واحکام الهی فی المثل کل
وسائر احکام عقلیه واحکام خلایق جزولر کبیدر چونکم کل مشابه سنده اولان احکام الهی
ذکر اولنه احکام عقلیه واحکام شرعیه نك جمله سی انده داخل اولور پس بیوررلر که
ای مستمع اولان طالب اهل فلسفه دن وآنك فهملرندن وسوداسندنمی سویلیم
ویاخود اول خدانك کشتیلری مشابه سنده اولان احکامندنمی سویلیم که اول کشتیلر
مشابه سنده اولان احکام الهی بندکان حقك قلبلرینـك بندی اولمش وهر بنده
الهینك جان ودلی اکا مقید کلمشدر کل مشابه سنده اولان احکام الهیدن سویلرم
زیرا جزو مشابه سنده اولان حکم شرعی وحکم عقلی بوکلده داخلدر وکشتی لابد
برکشتیبانله جاری اولوب برمحله واصل اولدیغی کبی احکام الهی هم برعالم ربانی
اولان ولی واسطه سـیله بودریای عالمده جاری وروان اولوب محل ومقصد هرنه
ایسه اکا واصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ هرولی راتوح و کشتیبان شناس * صحبت
این خلق را طوفان شناس) چونکم اول خدانك بند دل اولان کشتیلرندن مراد
احکام الهی اولدیغنی آکلدك هرولی بی هم نوح وکیجی آکله بوخلقك صحبتی طوفان
آکله یعنی حضرت نوح علیه السلام سفینه سنه تمسك ایدنلر طوفاندن نجـات
بولوب واندن تخلف ایدنلر غرق وهلاك اولدیغی کبی هرعصرده نوح سیرت اولان
واحکام الهی سفینه سنی اجرا قیلان وانك علمنی بیلان ولینك طریقنه تمسك قیلان
لابد بوخلقك مصاحبتی طوفاندن خلاص اولور و بونلرك شر وفسادی دریاسنه
غرق اولمقدن نجات بولور ایمدی ای طالب هرعصرده اولان ولی خدایی نوح
وکشتیبان بیلکه اول احکام الهـیه کشتیسنك و سنت نبویه سفینه سـنك رئیس
ومدبر بدر بوخلقله خلط ومصاحبت قیلق معناده طوفان بلادر اکرسن بوخلقك
طوفان مصاحبتندن وکرداب شر ومضرتندن خلاص اولمق استرایسك وقتنك

نوحی وشریعت کشتیسنك کشتیبانی اولان برو لینك کشتیٔ طریقنه داخل اول
وا کا تمسك قیل تاکم بوخلقك شروضرر ندن امین اوله سن ونجات بوله سن (مثنوی
کم کریزاز شیرو ژدرهای نر زآشنایان وزخویشان کن حذر* درتلاقی روز
کارت می برند * پادهاشان غائبات می چرند) شیردن واژدرهای زدن ای سالك
راه الهی قاچمه که بونلردن آدمك دین وایمانه ضرر اولمزا کر بونلرك ضرری
اولورسه انجق بدنه اولورا ماآشنالردن واقربالردن حذرایله که اقارب عقارب کبیدر
دیمشلر وخصملر که معناده خصملرك اکد واشدیدر دیوحقیقته واقف اولنلر تحقیق
ایلمشلر در اکرچه آشنا واقربا آدمك دینه ضرر ویرمزلرایسه ده دینه متعلق
اولان کسب وتحصیله مانع اولورلر انلره تلاقیده سنك روز کارکی ایلتورلر انلری
یاد ایلمکله سنك غائبه منسوب اولان شیلریکی اوتلرلر یعنی انلر کلوب سکا ملاقی
اولمقده وسنکله مصاحبت قیلمقده سنك وقت عزیزکی وعمر نازنینکی ضایع ایدرلر
سنك تنهاده اولان آشنالری وخویشاوندلری یاد ایلمکلکلرك وقلب ایچره ویالسانله
انلری تذکر قیلمقلقلرك سنك غائبه منسوب اولان محصولکی وروحانیتکی اوتلرلر
یعنی انلرك تذکراتی یله شول حیواناته بکزرکه سنك قلبك باغنده بتن محصولاتی
وروحانیاتی اوتلیوب سنك قلبکده ذوق وصفانیاتلرندن اثر قومزلر الحاصل
قلبك انلرك یادنه مشغول اولور حیوانات اوتلمش باغه وصغرلر چکنه مش طاغه
دونر ﴿مثنوی﴾ چون خرتشنه خیال هریکی* ازقف تن فکرراشربت مکی)
چونکه انلرك هربرینك خیالی صوسز اشك کبی تن قفندن فکری شربت
امیجیدر شربت مکی شربت امیجی معناسنه در قف اصلنده شربت سلنه دیرلر
بونده ظرف معناسی مراد اولور یعنی اول آشنا واقربا ویاران دیدیکلك کسه لر
هربرینك خیالی خرتشنه کبی ای طالب سنك بدنك قابندن دینکه نافع اولان فکری
وسکا فائده قیلان ذکری شربت کبی امرلر وسنك بدنك ظرفنده فکرالهی وذکر
ربانی شربتنی قومزلر زینهار انلرك تشنه خرلر کبی اولان خیالنی همان خانه
قلبکه کتورمیه کور ﴿مثنوی﴾ نشف کرد ازتوخیال آن وشات *شبنمی که داری
ازبحرالحیات * پس نشان نشف آب اندرغصون * آن بود کان می نجنبد درر کون)
اول واشیلرك خیالی سندن نشف ایتدی شول برشبنیکه سن بحرحیاتدن طوتر سن
پس غصونده اولان آبك نشف اولمسنك نشانی اول اولورکه اول غصون رکونده
حرکت ایلمز وشاة واشینك جمعیدر واشی غمازه ونمامه ورنك ویریجی کسه یه دخی
دیرلر نشف ایچمکه دیرلر نشف الحوض الماء دیرلر فحن حوض آبی ایچسه غصون
غصنك جمعیدر غصن داله وبداغه دیرلر رکون رکنك جمعیدر رکن میله دیرلر
وتوضیح معنای بیتین شریفین بویله دیمك اولورکه اول آشنا واقربا دیدیکلك

عماز ونماملرك هر برينك بحرحيات طيبه دن شول برشبنيكه درونكده سن طوترسن
سندن آنى هر برينك فكرى وخيالى نشف وجذب ابتدى وسنى برقورى اغاج كبى
قودى پس شاخلرده وبدافلرده اولان آبك نشف اولمسنك علامت ونشانى اولدركه
اول هوا اسدكده سائرتازه شاخلر كبى يمين وشماله تمايل ايلمز بلكه جر صلد كبى
برير ده غليظ اولوب طورر كما قال السعدى (بيت) وعندهبوب الناشرات على الحمى *
يميل غصون البان لا الحجر الصلد) پس اى سالك وطالب اولان كسه سنك دخى
اغصان وجودكده آب حيات معنويه نك كتمسى وقلبكده اولان نشو ونمايى انلرك
خيالى جذب ايتمسنك علامتى اولدركه سنك قلبك ودرونك خشك ويابس اولوب
هواى يارله حركت ودين وطاعت جانبنه مائل اولمز ﴿ مثنوى ﴾ عضوحر
شاخ تر وتازه بود * مى كشى هرسو كشيده مى شود * كرسپد خواهى توانى كردنش
هم توانى كرد چنبر كردنش) مثلا حرك عضوى شاخ تر وتازه اولور هرجانبه
چكه سن چكلمش اولور يعنى اقربا وآشنا قيدندن ودنيا وهواى نفسانى بندندن
حر وآزاد اولان كسه نك عضوى فى المثل شول شاخ تر وتازه كبى اولوركه آنى سن
هر جانبه كه چكه سن چكلمش اولور و سكا ميل قيلور مثلا اكر اول شاخ تازه يى
سپد اورمك استيه سن انى سپد ايلمكه قادر اولورسن هم انى سپدك كردننك چنبرى
ايتمكه قادر اولورسن نته كم سپدك بو بدنه شاخلردن چنبرلر وحلقه لر هم اورر لر
مصرع ثانيده اولان كردن بيون معناسنه اولور اما كاف عربيله ايتمك معناسنه
اولورسه هم جائزدر وليكن مكرر اولور زيرا بو وجه اوزره معنى هم انى ايتمكه
قادرسن چنبر ايتمكه قادرسن ديمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ چون شد آن ناشف
زنشف بيخ خود * نايد آن سوبى كه امرش ميكشد) چونكم اول ناشف كندى
كوكنك نشفندن كندى اول جانبه كلمزكه امر انى چكر ناشف نشفندر نشف ايدبجى
معناسنه نشف ايچمكه وسيكمكه ودخول ايتمكه دير لر اكر نشف اغاجك كوكى
جانبندن ايچمك وجذب ايتمك معناسنه اولورسه شد بوندهٔ رفت معناسنه اولور
اما كاهى يابس معناسنه استعمال ايدرلر بوتقدير اوزره شد اولدى معناسنه اولور
اولكى وجه اوزره معنى چونكم اول ناشف اولان اغاج كندى كوكنك نشف وجذب
ايلمسندن كندى يعنى زمينه دن رطوبت جذب ايتميوب قوريدى اول جانبه كلمزكه
امر آنى چكر وايكنجى وجه اوزره معنى چونكم اول شاخ كندى كوكنك يبوستندن
يابس اولدى برصاحب امر آنى برجانبه چكسه كلمز ومائل اولمز كذلك هرشول
كسه نك كه اغصان اعضاسى اصلنده ايمان واسلام آبنى ايچيجى اولميه بلكه انك
بيخ قلبى وروحى آب ايماندن يابس اوله ورطوبت دينيه دن بى بهره قاله اول كسه
قورو آغاج كبى اولور صاحب امر آنى برجانبه كه چكه كلمز وا كا مائل و منقاد

اولمز (مى) پس بخوان قاموا كسالى ازنبى * چون نيايد شاخ از بيخش طبى)
بو بيت شريف سورهٔ نساده اولان بوآيت كريمه به اشارت اولور قال الله تعالى
(ان المنا فقين يخا دعون الله) يعنى تحقيقا منا فقلر مخادعه ايدرلر يعنى مكر وحيله
ايدرلر اللهه ورسولنه وعباد اللهه يعنى ظاهرا توحيد شرع اوزره وباطنا كفر
وعصيانلر بن آچقا يدر لردى (وهوخادعهم) حال بوكه الله تعالى بونلرى خادع در
يعنى بونلرك خدعه ومكرى مقابله سنده جزاينه مكرو يرر (واذاقاموا الى الصلوة قاموا
كسالى) چون بو منافقلر صلوته قائم اولسه لردى قائم اولورلردى متثاقل اولدقلرى
حالده . كالمكره على الفعل كسالى بضم الكاف وفتح الكاف جمع كسلان وايكسيله ده
قرأتدر (يراؤن الناس) ناسه رياايدوب عملارين كوسترورلردى تاكم بونلرى مؤمن
صانه لر (ولايذكرون اللهالاقليلا) وحال بوكه اللهى ذكرايتمز لرالاقليلاز يرا هر بار كه
ناسى كورسه لر ذكرايدرلردى و ياخود مراد قلبلرنده اولميوب لسان ايله ذكر
ايلرى اوله معناى بيت پس قرآن عظيمدن قاموا كسالى آيتنى اوقو چونكم شاخ
آنك كوكندن امجك بوليه طبى طانك فتحه سيله وكسره سيله هم آت وقاطر وحمار
وكيك امجكنه ديرلر يعنى پس بووجودى يابس اولان ورطوبت اسلاميه دن خالى
قلان كسه لرك شانى وحالنى بيلك ايسترايسك قرآندن منافقلرحقنده اولان بوآيتى
اوقو كوركه امر حقه صفاى قلبله مائل اولمزلر وصلاتى قيلغه متثاقل اولورلر آمر
جانبنه تازه شاخ كبى اكلمزلر وباش ايندرمزلر ايدى چونكم برشاخ كندى بيخندن
واصلندن امجك بوليه ورطوبت اخذقليه اول شاخ اكلمز وجانب اولان كسيه ميل
قيلمز مكر كه كسلان اوزره تاركك صلاة منافق سيرتلركك حق تعالى نك جانبنه باش
اكمكلرى وميل قيلمد قلرى كوكلرى قورو ديغندن وروحلرى ايمان واسلام رطوبتندن
خالى اولوب كنديلر شاخ يابس كبى قالديغندن اولور طبيده يا نفس كلمه دن اولميوب
وحدت ايچون اوله طب كسر طايله لغتده اصلاح ولطف معناسنه دخى كلور
بووجه اوزره معنى چونكم شاخ كوكندن اصلاح وتازه لك بوليه قورر و هرنه
جانبه چكسك كسلان اوزره چكيلور ديمك اولور (مى) آنشينست اين نشان
كوته كنم * برفقير وكنج واحوالش زنم * آتشى ديديكه سوزد هر نهال * آتش
جان بين كه زوسوزد خيال * نى خيال ونى حقيقت را امان * زين چنين آتش كه شعله
زدزجان) بونشان آنشيندر بونى كوته ايلرم يعنى يومقدما و جودى رطوبت
ايمانيه دن نشو ونماى اسلاميه دن خالى اولان كسه نك علامت و نشانى يابس
اغاج كبى امر حقه مائل اولمق وباش اكمكدر ديمش ايدك وآنشناك و سوزناك
برنشاندر بونى قصه ايلرم فقير اوزره وكنج وانك احوالى اوزره اورورم و بونلرك
قصه سنى سويلرمكه مقدما ذكرايلشدك لكن الكلام يجر الكلام بعض كلامك

مناسبتله ذکراولنمسیله اول فقیرك قصه سی وانك احوال پرحصه سی تمام اولمیوب
قالمش ایدی پرآتشی کوردك که هرنهالی وشاخی یاقر مثلا آتش صوری کبی که
بوآتش عنصری وصوری هرنهالی ودرختی یاقر بونی سن کوردك آتش جانی
کورکه اندن اوهام خیال ینارو بوآتش جاندن مراد آتش توحید الهی ونار تجلی
ربانیدر که باطنده اولان اوهام وخیالاتی شعله زن اولدقده احراق ایدوب ازاله
وافنا ایلرنه خیاله ونه حقیقته امان وار بونجلین آتشدنکه جاندن شعله اوردی
خیاللردن مراد دنیاده اولان شیلروحقیقتدن مراد آخرتده اولان شیلردر برکسه نك
جاندنکه آتش توحید الهی ونار تجلی ربانی شعله زن اوله وظهوره کله بونجلین
آتشدن نه خیال مثابه سنه اولان صوراشیایه امان اوار ونه آخرتده ماسوا حکمنده
اولان حقیقته امان اوار بلکه سوا حکمنده اولان اکرخیال واکرحقیقت هرنه ایسه
بونار تجلی الهی انلری احراق ایدوب محو ایلر (مى) خصم هرشیر آمد وهرروبه او
* کل شئ هالك الاوجهه) هرشیرك وهرروباهك خصمی کلدیکه کل شئ هالکدر
الاانك وجهی دکل بوآیت سورهٔ قصصك آخریدر بونك تفسیری وتحقیق برقاج
موضعده مرور ایتمشدر جمله دن جلد اولده شیرحکایه سنده مرورایلدی انده طلب
اولنه وبونده شیردن مراد قوی وروبهدن مراد ضعیف ویاخود شیردن مراد
عالی وشریف روبهدن مراد حقیرودنی ویاخود شیردن مراد صادق وراسخ
کاروروبهدن مراد کاذب وحیله کار اوار الحاصل اول آتش وحدت ونار تجلی
احدیت شریف ودنی وقوی وضعیف هرنه قدر اضداد ومغایرات واختلافات
وکثرات وارایسه بوجمله سنك خصمی کلدی وبوجمله سنی نارقهاریتله قهرقیلدیکه
هرشی جمله سی فی الحقیقه هالکدر الااول واحد وقهارك ذاتی دکل اول همیشه
دائم وباقیدر (کل من علیها فان) مقتضاسنجه هرشی فانیدر (مى) دروجوه
ووجه اوزره خرج شو * چون الف در بسم درروودرج شو * چون الف در بسم
پنهان کردوایست * هست اودر بسم وهم در بسم نیست) اول خدانك وجوهنده
ووجهنده یوری خرج اول بسمده اولان الف کبی کیت درج اولان الف کبی بسمده
پنهان اول وطور بووجه اوزره کردکاف فارسی ایله شو معنا سنه امر اولور وایست
دخی طورمعناسنه امر اولور وبودخی جائزدرکه دینه چونکم الف بسم لفظنده
پنهان اولدی وطوردی بوتقدیرجه کردشد معنا سنه اولور وایست طوردی
معناسنه ماضی اولور وبعض نسخه ده مصرع اول آن الف در بسم پنهان کرده
ایست واقع اولمشدر بووجه اوزره معنی اول الف بسم لفظنده پنهان اولمش وقیام
ایتمش اول الف من وجه بسمده وهم بسمده دکلدر بووجه اوزره ایست طور مق
معناسنه مصدر اولور و وجوهدن مراد صفات الهیه اولورکه هرصفت بروجه

کبیدر ووجهدن مراد ذات الهی اولور نته کم کل شیٔ هالك الا وجهه ده اولان
وجهدن مراد ذات الهیدر والفدن مراد باسم الله ده اولان اسمك الفیدر که لفظده
وصورت کتابتده پنهان وناپیدادر که بابسمه متصل یازیلوب الف صورتا ولفظا
ساقط و پنهان اولوب بایله بسم مابینده درج اولمشدر اما معناده قائم وثابتدر
پس انسانك دخی ایکی وجودی واردر برینه وجود عینی دیرلر که اول بوصحیفهٔ
کونده موجود اولان وجود مجاز یسیدر و برینه دخی وجود علمی دیرلر اندن مراد
عین ثابته سیدر که اول عین ثابته اسم الهینك حرف الفی کبیدر واسمدن مراد بونده
حق تعالینك صفاتی اولور که من وجه عین مسمی اولور لفظده اولان اسم مراد
اولمز پس بسم الله ده الفك لفظدن وخطدن ساقط اولوب پنهان اواسی سالکلره
بوسر و بورمزی تعلیم ایلرکه تاسالك کندی یقینی وظاهرده اولان وجودنی
خامل وناپیدا ایلیه و شهرت تعیندن کچه وفنا شرابنی ایچه و بو عالم صورتدن
عالم معنی جانبنه کوچه واندہ قائم وثابت اوله بوحالت غایهٔ ناسه موت اضطراری
ایله حاصل اولور وخواصه موت اختیاری ایله میسر اولور وظهوره کلور چونکم
بومقدمه معلومك اولدی پس تحقیق یقین شریفین بویله دیمك اولورکه ای سالك
چونکم نار تجلیٔ واحدیت لابد هرشیئك مغایرتنی وتعینی احراق و افنا ایدوب
جمله سنك وجود مجاز یلری هالك اولمق مقرر وهمان اول وجه الهی کما کان فی الاول
باقی قالمق محققدر (لمن الملك الیوم لله الواحد القهار) دیو یه کندی جواب ویرمك
مصدقدر اولاسن بو عالمده کندی اختیارکله اول خدانك وجوه صفات جمیله سنده
ووجه ذات جلیله سنده یوری جمله صفاتکی وذاتکی خرج ایله واصلا سنده
اوصاف بشریه دن وذات مجازیه دن برنشان و بقیه قالمیه بسمده اولان الف کبی
یوری صورتا ولفظا غائب و پنهان اولوب درج اول وعالم معناده قائم وثابت اوله
کورکه اول الف بسم لفظنده پنهان ومخفی قیام ایتمشدرکه معناده ثابتدر نظر
ایلسك اول الف هم بسم لفظنده واردر وهم یوقدر سن هم بونك کبی اولمق کرك
سنکه بسم لفظنك بوشکل کتابت اولنمسی ولفظدن دخی اول الفك ساقط اولمسی
سالکه بونکته لری تعلیم ایلر ﴿ مثنوی ﴾ همچنین جمله حروف کشته مات *
وقت حذف حرف از بهر صلات) بونجلین در جمله مات اولمش حرفله صله لردن
اوتری حرفك حذفی وقتنده یعنی بو بسمده مات ومحو اولان الف کبیدر صله لردن
اوتری برحرفی حذف ایلمك وقتنده مثلا اسیر سیرالبریدد یسك معناده اسیر کسیر
البریدد یمکدر کاف لفظدن وکتابتدن ساقط اولوب معناده ثابت اولمشدر ومررت
زیدا دیسك مررت بزید تقدیرنده دربونده دخی بالفظا ساقط اولوب معناده ثابت
اولمشدر وخاتم فضة لفظنده هم خاتم من فضة وغلام زیدتر کیبنده غلام لزید

تقدیرنده درودخلت المسجد دیمك دخلت فی المسجد تقدیرنده درالحاصل الفاظ عربیه ده حذف وایصال قبیلندن کلمات والفاظ قتی چوقدر باخصوصکه بعض اسملرده بولنور مثلا اسمعیل ورحمن کبی بونلرك الفلری مات اولمشدر ومعنیده ثابت وکاتبدن سقوط قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ اوصله ست وبی وسین زووصل یافت * وصل بی وسین الف رابرنتافت) اوالف صله دربی وسین اندن وصل بولدی بی وسینك وصلی الفه طوغمدی وشعله اورمدی وياخود طاقت کتورمدی برنتافت کلمه سنده بومعنا لرجائز اولور یعنی بسم لفظنده درج اولان الف حذفا تنده همزهٔ وصلدر چونکم لفظدن وکاتبدن ساقط اولدی انك ستوطی صورتا زوالندن بی وسین بری برینه وصلت بولدی بایله سینك بری برینه اولان وصالی الفه شعله اورمدی وياخود الفك وجودنه طاقت کتورمدی پس الفك صورتا وجودنی اورتادن قالدیروب بایله سین میانده الف اتصال واقع اولدی پس بونده بادن مراد فعله الف وسبب اولان روح اولور وسیندن مراد اسم الله اولورکه سین دخی الله اسملرندن براسمدر دیمشلردر نتهکم پس ده اهل تفسیر بومعنایی تحقیق ایلمشلردر چونکم بادن مرادروح اوله مطلق آدم اولسه ده جائزدر که آدم مرتبهٔ ثانیده اولمغله بایه مشابهدر وبا ایله اسم اللهث میانده واقع اولان الفدن مراد انسانك مجازی اولان وجودیدر مادامکه براذهانك مجازی اولان وجودی یاموت اضطراری وياخود موت اختیاری ایله محو وفانی اولیه یا مرتبه سنده اولان روح سین مرتبه سنده اولان اسم اللهه واصل اولمز کندینك حاکمی وریسی اولان اسمه اتصال قیلمز واسم ذات مستجمع صفات اولان مسمی اللهی هم مشاهده ومعاینه قیلغه قادراولمز زیرا (بیت) تعین حجابست والحاصلی * چو پیوندرا بکسلی واصلی * دیمشلردر مادامکه بووجود مجازی وتعین صوری کندی مرتبه سنده قائم وبرجا اوله روحك اسما وصفات الهیه مرتبه سنه واصل اولمسنه مانع قوی اولورکه نتهکم (بیت) بینی وبینك انی ینازعنی * فارفع بفضلك انیا من البین * دیمشلردر الفك وجودی ثابت اولدقجه سینه وصالی میسر اولمدیغی کبی آدمی دخی مادامکه کندی وجود مجازی اولان مرتبه سنده ثابت وبرقرار اوله آنك روحی مسمی الله مرتبه سنه واسما وصفات عالمنه واصل اولمق میسر دکلدر

﴿ مثنوی ﴾ چونکه حرفی برنتابد این وصال * واجب آید که کنم کوته مقال *
چون یکی حرفی فراق سین وبیست * خامشی اینجا مهمتر واجبیست) چونکم برحرف بووصاله طاقت کتورمدی واجب کلورکه مقالی کوتاه ایلیم چونکم برحرف سین وبانك فراقیدر وانلرك اتصالنه مانعدر خاموشلق بو محلده برمهمتر واجبدر یعنی ای طالب چونکم وصال حروف مقطعه دن برحرفك وجودی بووصاله

طاقت کتورمدیکه بایله سین بر یره جمع اولوب متصل اولدقده الفك و جودی
بوایکیسنك شدت وصالنه طاقت کتوره میوب اورتالقدن محو وفانی اولدی واول
باسینه کتمکله متصل اولدی پس روحك مرتبهٔ اسما وصفات حقه واصل اولسنه هم
بووجود مجازی طاقت کتوره مزوروح حضرت حقه واصل اواسه وجود موهومی
قالمز چونکم وصاله مانع اولان همان وجود وهمی ومجازی ایمش بیلدك واجب
کلدیکه بومحلده سوزی اوتمیوب قصه ایلیم چونکم برحرف سین و بانك
سبب فراقی اولدی وایکیسنك بری برینه اتصال قیلسنه مانع کلدی بومحلده خاموش
اولمق وسکوت قیلق برمهمتر واجبدر زیرا مقصود نه ایدوکی بوقدرله معلوم
اولور وتطویل کلامه احتیاج قالمز ﴿مثنوی﴾ چون الف ازخود فناشد مکتنف
بی ومین بی اوهمی کویند الف) چونکم الف کندیدن فنا اوله مستتر اولدیغی حالده
بی وسین آنسز الف دیرلر یعنی چونکم الف کندی صورت مجازیه سندن بایله
سینك مابینده مستتر اولوب غائب اولدی باوسین آنك وجود یسز الف دیمکی
مراد وانك معناسنی ادا ایدرلرنته کم بسم دینسه الف هم معنیده دینمش اولور
پس چونکم انسان وهمی ومجازی اولان اثنینیتی وتعینی فانی ایلیه وغائب قیله انك آلت
فعل حق اولان جسمی وروحی انك مجازی اولان انانیتندن ظاهر اوله حق معنایی
ادا ایدرلر ﴿مثنوی﴾ مارمیت اذرمیت بی ویست * همچنین قال الله
ازضمنش بجست) مارمیت مفهومی انسزدر همچنین قال الله تعالی انك ضمنندن
صحیحادی مصرع اول سورهٔ انفالده اولان (ومارمیت اذرمیت ولکن الله رمی)
آیت کریمه سنه اشارتدر تفسیری جلد اولده وزیرحکایه سنده و بعض مواضعده
مروراایلمشدر ضمن بونده آرالق معناسنه در ومراد دهان آرالغیدر نته کم یقال هو
فی ضمن کتابه یعنی بوشی آنك کتابنك آرالغنده در وقال الله دن مراد احادیث
قدسیه در یعنی چونکم حضرت نبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم کندی وجود
مجازیلرنی فانی ایلدیلرو روح شریفلری حضرت حقه واصل اولدی اول حضرتدن
هرنه صادر اولدیسه حضرت حقدن اولدی جمله دن اول کفاره رمی تراب ایلمکلری
انك وجودیسزدر که حق تعالی شول زمانده که ترابی سن آتدك آنی سن اتمدك ولکن الله
آتدی بیوردی همچنین انك دهان شریفنك آرالغندن الله قولی صحیحادی وظهوره
کلدیکه نه قدر احادیث قدسیه وارایسه جمله سی الله کلا میدر لیکن حضرت
نبی علیه السلامك دهان شریفندن ظهوره کلمشدر فی الحقیقه کلام حضرت
حقکدر لیکن ظاهرا آنی قائل اولان حضرت نبی علیه السلامدر نته کم حضرت
نبی صلی الله تعالی علیه وسلم بیوررلر (قال الله تعالی لایزال العبد یتقرب الی بالنوافل
حتی احبه فاذا احببته کنت سمعه الذی یسمع به و بصره الذی یبصر به و یده التی

يبطش بها ورجله التى يمشى بها ﴿ مثنوى ﴾ تابوددارونداردا وعمل * چونكه شد فانى كند دفع علل) تادارواوله اول دار وعمل طوتمز چونكم فانى اولدى دفع علل ايلر يعنى تاكم دارو دارواوله وادويه واجزانك وجودلرى منكسراولميوب طوره اول دارو عمل طوتمز وتأثير ايتمز اما چونكم اول دارولر دوكيلوب فانى اوله علتلرى دفع ايلر كذلك برآدمينك هنوز دخى اثنيتى يرنده اوله ومجازى اولان وجودى فانى اولميه كندى خاصيت حقيقيه سى اوزره عمل قيلمز وآنك عقلنده وروحنده تأثير اوله مز اماچونكم فانى اوله وانانيتنى محو قيله نيچه علتلرى دافع اولور ودوا وشفا اولمق مرتبه سنى بولور ﴿ مثنوى ﴾ كرشود بيشه قلم دريامديد * مثنو يرانيست پايان اميد) اكر بيشه قلم ودريامركب اولسه مثنوى شريفه برپايان اميدى يوقدر مداد مركبه ديرلر قافيه ايچون مديد اوقنور يعنى اكر بيشيستان اقلام اولسه وهم دريالرمركب اولسه مثنوى شريفك برحد وغايتى اولمغه اميد يوقدر شواعتبار ايله كه مثنويات الهام الهيه ايله در چونكم سبب اولان الهام الهينك پايان ونهايتى اولميه مسبب اولان مثنوى شريفك هم معنى يوزندن پايانى اولمزا كرچه الفاظ وكتابت جهتندن پايان وغايتى اولدى ايسه ده وشواعتبارايله دخى مثوينك معناده پايانى اولمز كه بومثنوى تفسيراسرار كلمات اللهدر چونكم كلمات اللهه نهايت اوليه معناده آنك تفسيرينه دخى نهايت اولمزا كرچه بحسب الظاهر نهايت بولديسه ده ﴿ مثنوى ﴾ چارچوب خشت زن تاخاك هست * ميدهد تقطيع شعرش نيز دست) خشت زنك چارچوبنه تاكم خاك وارمثنوى شريفك شعرنك تقطيعى دخى ال ويرر خشت زن كرپيج دوكيجى ديمكدر بونده حضرت حق مراد اولور انسانك جسدلرى كرپجنى طوپراقدن دوزديكى اعتبارله وچارچوبدن مراد عناصراربعه دن مصنوع اولان قالبدر يعنى اجساد آدميه كرپجلرنى دوكيجى صانعك چارچوب كبى ياپديغى قالبه مادامكه خاك واردر واول خاكدن طورمدين جسد كرپجلرنى ياپمقده وكسمكده درمثوينك شعرنك كسمكلكى دخى ال ويرر وبيت بيت بروزن اوزره قطع اولوب دوزلمسى ميسراولور وخلاصهٔ كلام مادامكه بوخاك جسد واراوله مثنوى شريفك شعرنى سويلك هم الويرر ديمك اولور وخاكدن مراد اصل جسد شريفلرى وقالب لطيفلرى اولمش اولور اكر مثنوينك تقطيع شعرندن مراد بيت بيت نظمه كلمسى ومكتوب اولمسى اولورسه خاكدن مراد جسد شريفلرى اولور وآنك شعرنك تقطيعى تاكم خاك موجوداوله الويرر ديمكدن مراد ناس ايچره اوقنمق ويازلمق مرادا اولورخاكدن مراد بوخاك زمين اولورومعنى مادامكه بوخاك زمين خشت زنك چارچوبنه مايه ومادهاوله واندن اجساد مخلوقاتى ايجاد قيله مثنوى شريفك شعرنك السنهٔ ناسده تقطيع اولمسى

وسویلنمسی میسر اولور دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون نماند خاك و بودش جف کند *
خاك سازد بحر اوچون کف کند) چونکم خاك قالمیه وانك بودنی جف ایلیه انك بحری
چونکم کف ایلیه خاك دوز ربود بونده وجود معناسنه در جف قورولق معناسنه
درکف کوپوك معناسنه در یعنی چونکم جسد خاکی ریوزنده قالمیه وانك وجودنی
خشت زن اولان صانع قوروایده چونکم اول صانعك در یای قدرتی کوپوك ایلیه
وتموج قیله خاك دوز رینه بو مثنوی شریفك شعری اول جسد خاکی موجود
اولدقجه تقطیع اولور وبیت بیت نقل اولنور پس الی قیام الساعة وساعة القیام
بو کلام اوقونمقدن ونقل اولنمقدن خالی اولمز دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون
نماند بیشه وسر در کشد * بیشهـا ازعین در یاسر کشد) چونکم میشه قالمیه
وباش چکه بیشه لر عین دریادن سرچکر بیشه دن مراد اغاچلق ودریادن مراد
دریای حقیقی والهیدر مقدما اکر بیشه قلم ودریا مرکب اولسه مثنوی شریفه
برپایان امیدی یوقدر دیمشلر ایدی بونده بیوررلر که چونکم مثنوینك تحریر وکتابتنه
سبب اولان بیشه بو عالمده قالمسه وعالم عدمه هر اغاج باش چکسه وغائب اولسه
عین دریای قدرتدن نیچه قلم اوله حق وکتابت قیله حق اغاجلر باش یوقار وچکر
ووجود عالمنه کلور وبو مثنوینك باقی بی کتابت قیلور پس بونده بیشه دن مراد
ذکر ملزوم ارادهٔ لازم قاعده سی اوزره ینه مثنوی یازمغه قابل ومستعد اولان
انسان اولور که فی المثل بیشه لر قلم اولسه البته اول قلمله کتابت ایلمکه بنی آدمدن
بهرحال برکاتب لازم اولور پس معنی ونتیجه چونکم برعصرده بومثنوی یاتی قلملرله
یازمغه کاتب قالمسه وعالم عدمه باش چکسه ینه دریای قدرتدن تازه کاتبلر
ومثنوی خوانلرباش یوقار وکتووب بونی یازوب اوقورلر وبو بحر معنادن بی زحمت
خبر ویروب تعلیم قیلورلر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ بهراین گفت آن خداوندفرج *
حدثوا عن بحرنا اذ لا حرج) اول فرج صاحبی بوندن اوتری دیدی بزم بحرمزدن خبر
ویرك زیرا بوخصوصده حرج یوقدر یعنی بزم بحرمزدن خبرویرك دیمك بزم علممزدن
وبزم بحر قلبمزدن صدور ایلین احادیث شریفه دن طالب اولانلره خبرویرك حرج
وزحمت یوقدر دیمك اولور نتهکم طبرانی ابوخافه دن بوکونه روایت ایدوب
بیورلر * قال علیه الصلاة والسلام (حدثوا عنی بما تسمعون ولا تقولوا الا حقا ومن
کذب علی بنی له بیت فی جهنم یرتع فیه) وابوداود ابوهریرة رضی الله تعالی عنه
حضرتلرندن بوکونه روایت ایدرلر * قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم (حدثوا
عن بنی اسرائیل ولاحرج) وبودخی روایتدر * قال علیه الصلوة والسلام (حدثوا
عنی ولاحرج فرب حامل فقه غیرفقیه ورب حامل فقه الی من هوا فقه منه) یعنی
اول فرج وسرور صاحبی اولان حضرت نبی علیه الصلاة والسلام بومعنایی اشعار

ایلمکدن اوتری بیوردیلر بندن اشتدیکمز کلامی ناسه خبرویرکمکه بوخصوصده
حرج وزحمت یوقدر وهر عصرده بنم حدیثمی فهم ایلروانکله عمل قیلرکسه لر
چوقدر سزهمان بوعملدن تبلیغ ایدوب سویلیك وحفظ ایتدیکمز کبی نقل ایلیك
دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ باز کرد از بحر ورو درخشك نه * هم زلعبت کو که
کودك راست به * تازلعبت اندك اندك درصبا * جانش کردد بایم عقل آشنا) بحردن
کیرودون و یوزیکی خشکه قوهم لعبتدن سویله که کود که اول بهدر تا کم لعبتدن
تدریجله آزآز صبا وقتنده آنك جانی بحر عقله آشنا اوله بحردن مراد بحر معنی
خشکدن مراد برصورت لعبتدن مراد قیل وقال وصورت حکایه وکود کدن مراد
هنوزدخی کمال عقله واصل اولمیان اطفال شریعت اولور وتقدیر کلام بویله دیمك
اولور که ای مولانا بحرمعنادن خبر ویرمکدن ودریای حقیقیدن سوزسویلمکدن
رجوع ایله وصورت عالمنه یوزقو وصورت قصه جانبنه توجه ایله هم لعبت قیل
وقالدن سویله که اطفال سیرت اولان کسه لره صورت حکایه یی سویلمك ولعبت
مثابه سنده اولان قیل وقالدن خبر ویرمك اولی و بهتردر تا کم صبیلك وقتنده لعبت
وبازی ایلمکدن تدریجله اول کودك سیرتك جانی عقل دریاسیله آشنا اوله اندنصکره
بوصورت مرتبه سنده قیل وقاللله ملاعبه ایلمکدن اوصانوب دریای سیرتده وبحر
معنیده شناورلك قبلغه لایق ومستعد اوله اندنصکره اکا بحرمعنادن هرنه سویلسك
فهم ایلیوب حظ ایلر ﴿ مثنوی ﴾ عقل زآن بازی همی یابد صبی * کرچه
باعقلست درظاهرابی) عقلی صبی اول بازیدن بولورا کرچه ظاهرده عقلله ابا
ایدیجیدر ابا امتناع معناسنه در یعنی عقل جزوی صاحبی اولان صبی کمال عقلی
اول اویونجقدن بولورا کرچه لعب وبازی ظاهر مرتبه سنده کمال عقلله بر پرده
جمع اولمز که کمال عقل لعب وبازیدن ابا وامتناع ایدیجیدر وعقلله لعب ولهوا کرچه
ظاهرده مانعة الجمعدر ولیکن صبی عقلك کمالنی لعب ولهودن بولور ولعب ولهوه
مشغول اولمغله بعض عقلی اولان معناره واقف اولور ﴿ مثنوی ﴾ کودك دیوانه
بازی کی که کند * جزو باید تا که کل رافی کند) کورمز میسن کودك دیوانه قچن بازی
ایلر یعنی ایلمز زیرا جزؤ کرك تا کیم کله رجوع ایلیه فی رجوعه دیرلر کولکه یه دخی فی
دیدکلری عاقبت سایه صاحبنه رجوع ایلدیکی اعتباریله در یعنی عقلدن خالی اولان
دیوانه اوغلنجق لعب ولهوه مائل اولمزانکچون لعب ولهوه دخی برجزوی عقل کرکدر
تاکم اول عقل جزوی اولالعب ولهوه مائل اوله وملاعبه ایدرك اول لعبت وبازیدن
کسدیکچه تدریجله عقله قوت کله حتی اولعبت وبازیدن عقل جانبنه رجوع ایلیه
وکمال بوله امدی لعبت وبازی جانبنه هم مائل اولمغه برمقدار عقل کرکدر تا کم اول
واسطه ایله عقلك کمالنه رجوع قیله پس بوصور حکایات والفاظ وکمالات هم کمال

عقله بالغ اولان رجالك قتنده هم لعب و بازی مثابه سنده در بعض کودکلر بوکا
مائل اولسونلر و بوکا مشغول اولمغله علم وعقل بولسونلر دیووضع ایلمشلر در پس
اطفال سیرت اولان کمسه ایچون مثل سویلمك وحکایت نقل ایلمك لازم اولدیغنه
بناء مقدما حکایه ایلد کلری قبه وکنجك بقیه سنی بیان ایلمکه رجوع ایدوب بیوررلر

﴿ رجوع کردن بقصهٔ قبه وکنج ﴾

﴿ مثنوی ﴾ نك خیال آن فقیرم بی ریا * عاجز آور داز بیا واز بیا * بانك
اوتونشنوی من بشنوم * زانکه دراسرار همرازویم) اشته اول بی ریا اولان
فقیرك خیالی بیاو بیا دیمکدن بنی عاجز کتوردی یعنی او قصه سی مقدما
سبقت ایلین بی ریا اولان فقیرك خیالی بکا کل کل بنم قصه می سویله وغیری
کلام نقل ایلمکی برمقدار ترك ایله بنم قصهٔ مده اولان حصه هم طالبلره عیان اوله
دیو بنی باطنا عاجز ایلدی سن اول بی ریا اولان فقیرك بانك وصداسنی ایشتمزسنکه
انك بانك وصداسی حرف وصوت واسطه سیله دکلدر که سن آنی استماع ایلیه سن
امابن آنی سمع جانله ایشیدیرم زیرا که اسراردہ بن انك همرازی یم انك مرادنی
بیلور ورازنی فهم قیلورم ﴿ مثنوی ﴾ طالب کنجش مبین خود کنج اوست *
دوست کی باشد بمعنی غیر دوست * سجده خود رامی کند هر لحظه او * سجده
پیش آینه ست از بهررو) ای سر وحدتدن خبر بیلك وعلم حقیقتدن اثر طویمق
استین طالب اول طالب کنج اولان فقیری سن من حیث الحقیقه طالب کنج کورمه
خود کنج معناده اولدر نهایت من حیث الظاهر طالب و من حیث المعنی مطلو بدر
زیرا دوست معناده فخن دوستك غیری اولور دوست معناده دوستك غیری اولمز
بلکه دوست دوستله من حیث المعنی نفس واحد کبیدر اگرچه بحسب الظاهر
ایکیلك بولنورسه ده اول ظاهر ده اولان اثنینیت اعتباریدر حقیقی دکل هر لحظه اول
طالب کنج حقیقی اولان فقیر سجده بی کندی یه ایلر مثلا سجده آینه نك او کنده
ساجدك کندی وجهندن اوتریدر اگرچه ظاهرا برآخر شیدن اوتریدر (المؤمن
مرآت المؤمن) حدیث شریفنده اکثر محققلر بویله دیمشلردر که مؤمن حق تعالینك
اسماء حسنا سندندر و عبد مصدقه دخی مؤمن دیرلر پس عبد مؤمن حق تعالی
حضرتلرینك اسما وصفاتنه مرآت اولمشدر که حق سبحانه وتعالی کندینك اسما
وصفاتنی انده کورر وحق تعالی دخی عبد مؤمنه مرآت اولمشدر که عبد مؤمن
کندینك عین ثابته سنی وصورت اصلیه سنی مرآت الهیده مشاهده قیلور وحقیقتنه
نظر ایلسك طالبك مطلو بی بنه کندینك صورت اصلیه سی وعین ثابتدسیدر پس
انك سجده سی کندینك مرآت الهیده نمایان اولان وجه حقیقیسی جانبنه اولور که
فی الحقیقه کندینك مسجودی ومطلو بی کندیدن غیری اولمز وآنك تحیاتی هم کندی
لسانندن هم کندی ذاتنه اولور کما قال ابن الفارض قدس الله سره * بیت *

﴿ سلامی ﴾

سلامی مجازی علیه لاعما * حقیقته منی الی تحیتی * ایها صلوتی بانقام افیها * واشهد فیها انها بی صلت * تائیه واقع اولان شرحمزده بیان ایلمشز اندم طالب اولنه (مى) کربدی زآینه اویك پشز * بی خبالی زوما دی هیچ چر * هم خیالانش هم اوفانی شدی * دانش اومحونا دانی شدی) اکر اول فقیر آینه دن برخیالسز پشیز کوربدی اندن هیچ برشئ قالمزدی هم انك خیالانی وهم اوفانی اولیدی انك دانشی محونادانی اولیدی یعنی حضرت حق کندبسنه آینه کبی بیلان وکندینك صورت اصلیه سنی اندم مشاهده قیلان طالب هم علم وحدتدن بیلمش وسر احدیت ندراندن برحبه قدر آکاه اولمشدر مرآت حقیقتدن اول فقیر برخیالسز برحبه قدرمعنی کوربدی انك وجودندن اصلا هیچ شی قالمزوساجد لك ومسجود لك وعاشقلق ومعشوقلق خیالی اندن محواولوب انك باطنده تفرقه ومغایرتی موجب حالات اولمزدی بلکه هم انك خیالاتی وهم انك موهومی اولان ذاتی فانی اولیدی انك عقل ودانشی هم نادانلقده محواولیدی وبیلسی عین بیلمك مرتبه سنی بولیدیکه نادانلك بوطریقنك اصحابی قتنده اعلای جمع مراتبدر کما قال مولانا جامی * بیت * معلم کیست عشق وکنج خاموشی دبستانش * سبق نادانی ودانادلم طفل سبق خوانش * پس کندی کندیلرینی دخی بومرتبه نك اهالیسنك میانه ادخال ابلیوب بوجله نك لسانندن بو بیتی ادا بیورلر ﴿ مثنوی ﴾ دانشی دیکر زنادانی مها * سر برآوردی عیان که انی انا) بزم نادانلغمزدن دانش آخر باش یوقاری کتوریدی بویله دیوکه تحقیقا بن بنم یعنی حقیقی مشاهده ایلمکدن مقصود عبد کندینك مجازی اولان وجودنی وعلمنی فانی ایلمکدر چونکم برعبد کندینك مجازی اولان وجودنی فانی ابلیه لابدوجود حقانی باش یوقاری کتوروب ظاهر اولور وهمچنین مجازی اولان علمنی وکندینك بیلکیسنی محو وفانی ایلسه انك نادانلغندن برآخر علم الهی وسرربانی باش یوقاری وکتوروب تحقیقا اصل فی الحقیقه بن بنم دیرپس عبد فناسی قدر بقابولور ﴿ مثنوی ﴾ اسجدوا لادم ندا آمد همی * کادمید وخویش بینیدش دمی) آدمه سجده ایلیك نداسی کلدی بویله دیوکه آدمسز کندیکزی بردم آنی کورك یعنی الله تعالی حضرتلرندن (واذ قلنا للملائکة اسجدوا لادم) آیت کریمه سنك حسبنجه کندی ملکلرینه ای ملکلر سزآدمه سجد ایلیك نداسی همیشه کلور بویله دیوکه ای ملکلر سز بعاده آدمسزسز کندیکزی بردم آنی کورك وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که آدمکه خلیفة الله ومظهر ذات وصفات الهیدر وملائکه حضرت آدمك قوای روحانیه سی مثابه سنده درکه آدمك حقیقتی جمیع علویات وسفلیاتی جامع برحقیقتدر پس قوای روحانیه مراتبنده ملائکه یه حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك جانب

شریفندن ای ملکلر سزبنم خلیفه و ذات وصفاتمه مرآت اولان آدمه سجده
ایلیك نداسی کلدی وانلره بونکته بی اشعار وبوسری افهام ایلدیکه سزای ملکلر
فی الحقیقه آدمك قواسی کبیسز کندیکزی بردم انك عینی کورك و اکا قواواجزا
کبی تابع اولك وکندیکزی انك مرآت وجودنده کورك چونکم سزاکاباش ایندیروب
انقیاد ایده سز وآنی کندیکزه متبوع ومقتدا قبله سز آدمله نفس واحد حکمنده
اولدیغکز ومعنوی اتحاد قیلدیغکزی بیلور سز وحقیقتنه ناظر اولوب آنی کندی
عینکز وکندیکزی دخی انك عینی کورر سز وسر وحدتی اکاانقیاد ایتمکله مشاهده
قیلور سز دیدی بومعنالر (اسجدوا لآدم) آیت کریمه سنك اسان اشارتیله دلالات
ایتدیکی معنای باطنی اولور (م ی) احولی ازچشم ایشان دور کرد * تازمین
شدعین چرخ لاژورد) احوللکی اول ملکلرك کوزندن * اسجدوالآدم * نداسی
دورایتدی فاعل حق تعالی اولوب احوللکی انلرك کوزندن حق تعالی دور ایتدی
دیمك هم جائزدر حتی زمین بونلرك چشمی قتنده عین چرخ لاجورد اولدی آسمانك
رنکی کبود کورند یکجون اکا چرخ لاجورد تعبیر ایدرلر وتوضیح معنی بویله دیمك
اولور که حق سبحانه وتعالی حضرتلری اول ملکلرك کوزلرندن احول اولمغی
وشیطان کبی غیر کورمکی دور ایتدی ونور توحید هدا یتله انلرك ادراکنی مکحل
ومنور قیلدی پس انلر حقیقت بین اولان کوزلرله آدم علیه السلام حضرتلرینه
نظر قیلدیلر آدم علیه السلام حضرتلری مظهر اسما وصفات الهی کوردیلر
ومعدن علوم واسرار ربانی مشاهده قیلدیلر پس کوکلرده ارادقلرنی بردهبولدیلر
تاکم زمین بونلرك کوزلری اوکنده عین چرخ لاجوردی اولدی شو اعتبارله که
زمین خلیفهٔ حق ومظهر وجود مطلق اولان آدم علیه السلام حضرتلری ایله
معنی رفعت وشرف بولدی وانك تشریفیله آسمان کبی اولدی پس ملکلر انك
علوقدرنی ورفعت شانتی کوردکلری کبی آسمان لطیفه نه مرتبه محبتلری وعلاقه لری
اولدیسه زمین کثیفه دخی اول مرتبه محبتلری وعلاقه لری اولدی بلکه سر وحدتی
ونورهویتی مشاهده ایتمکله زمین وآسمان انلرك چشم شهودنه برابر اولدی وفرق
ومغایرت زائل اولوب آسمانده نیجه حضرت حقك تجلیاتنی واسما وصفاتنی مشاهده
ایلدیلرسه زمینده دخی همان حق تعالی حضرتلرینك تجلیاتنی واسما وصفاتنی
مشاهده قیلدیلر چونکم بوجمله ده علوی وسفلی حضرت حق مشاهده قیلدیلر
زمین هم بواعتبارله انلرك چشم شهودنده عین چرخ لاجوردی اولدی ﴿ مثنوی ﴾
لااله گفت والا لله گفت * گشت لاالاالله ووحدت شگفت) لا اله دیدی والاالله
دیدی لاالاالله اولدی ووحدت آچلدی بعض نسخه ده الاالله دنصکره واوبوقدر
بوتقدیراوزره معنی لااولدی الاالله وحدت آچلدی دیمك اولور یعنی اول واحد

حقیق کلمهٔ توحیدی بونلره دیدیکه اول کلمهٔ توحید لااله الاالله در که جمیع غیر وسوی
حکمنده اولان آلهه یی نفی ومعبود بالحق اولان الله تعالی یی اثبات ایلمکدر وحقیقتده
هیچ برآله یوقدر جمیسی لادر وثابت وموجود حقیق الله تعالیدر چونکم کلمهٔ
توحیدك سری عیان اوله لااله الاالله مفهومی اولور یعنی جمیع غیروسوی فانی وهالك
اولوب وجود حقیق سری منکشف اولور ووحدت آچلوب ظهوره کلور
﴿ مثنوی ﴾ آن حبیب وآن خلیل یار شد * وقت آن آمد که کوش ما کشد *
سوی چشمه که دهان زینها بشو * آنچه پوشیدیم از خلقان مکو) اول یارشد اولان
دوست ومحبوب انك وقتی کلدی که بزم کوشمزی چکه خلیل دوست معناسنه
خلندندر خلت دوستلغه دیرلر حبیب محبوب معناسنه در بونده حبیبدن مراد خدای
تعالی حضرتلریدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول رشداو وهدایتلو
اولان دوست ومحبوب حقیق انك وقتی کلدیکه بزم قولغمزی چکه چشمه جانبنه که
دهانی بونلردن یواول نسنه یی که خلایقدن اورتدك سویله یعنی اول هدایت
صاحبی اولان محبوب حقیق اول وقت کلدیکه بزم قولغمزی طوتوب چشمهٔ توحید
جانبنه چکه بویله دیوکه دهانکی بواسرار وحدته متعلق اولان کفت وکولردن
یووبو کنج حقیقته مخصوص اولان شول معنالرکه بزخلایقدن ستر ایلمشزدر
انی سویلمه ونامحرم اولنلره سر ربوبیتی افشا ایله چشمه دن مراد علم شریعت
اولوب معنی بویله اولسه هم جائزدر اول محبوب بارشد آنك وقتی کلدیکه بزم
قولغمزی طوتوب بزی شریعت چشمه سی جانبنه چکه آغزیکی یوسوزلردن بواول
سرلریکه بزخلایقدن ستر ایلمشزدر آنی آنلره سویله ﴿ مثنوی ﴾ وربکویی هم نکردد
آشکار * تو بقصد کشف کردی جرم دار * لیك من اینك برایشان می تنم * قائل
این سامع این هم منم) واکر کشف سرایلیه سن هم آشکارا اولمزسن قصد کشفله
جرم داراولورسن لیکن بن اشته انلراوزره طوقنورم بونك قائلی وبونك سامعی
هم بنم یعنی اول محبوب بویله دیرکه اول رازلریکه بزخلایقدن ستر ایلمشزدرانی
انلره زنهار سویلمه واکر فرضی سویلسك هم انلره آشکاراولمز زیرا انلربورازك
اهلی دکللردر نهایت مافی الباب سن نا اهله کشف رازایلمکه قصدایلدیکك سببیله
جرمدار اولورسنکه نامحرمه کشف راز ایلمك امانته خیانت ایلمکدر زیرا (ان الله
یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها) موجبنجه امانتی اهلنه ادا ایلیوب نا اهلدن
حذر ایلمك امینه لازم اولنلردندر ولیکن ای بنم اسرارم خزینه سنه عارف اولان
بن اشته اول رازحقیقتدن غافل اولان خلایق اوزره اوریلورم وانلری احاطه
قیلورم بوراز وحدتی فی الحقیقه قائل وبوکنج حقیقتك خبرنی هم سامع بنم * انا اسمع
وانا اقول لیس فی الدار غیرنادیار * چونکم کنج حقیقت وخزینهٔ وحدتنه ایدیکنی

بیلدك وای کندکده بولدك ز فهار نا اهل ونا محرم اولمزه بوخزینه دن دم اورمه
وکشف رازقیله (مثی) صورت درویش ونقش کنج کو * رنج کیش اندین کروه
ازرنج کو) درویشك صورتنی وکنجك نقشنی سویله بوکروه رنج کیشلردر رنجدن
سویله یعنی درویشك سروحقیقتن وکنجك دخی حقیقتنی سویلمکدن فراغت ایدوب
صوری اولان فقیر وصوری اولان کنجی سویله وظاهرا اولی خزینه یه طالب
اولان درویشك حالنی وقصه سنی بیان ایله بوظاهرا درویش اولان کروه رنج
مذهبلو وزحمت عادتلو طائفه در رلر بونلره رنج وزحمت چکمکدن سویله
﴿ مثنوی ﴾ چشمهٔ راحت برایشان شدحرام * می‌خورنداززهر قاتل جام‌جام)
چشمهٔ حیوان اول کروه رنج کیشك اوزرینه حرام اولدی زهر قاتلدن جام جام
ایچرلر یعنی چشمهٔ حیوانکه اذواق روحانی واسرار عرفانیدر اول زحمت عادتلو
کروهك اوزرینه حرام اولدی انلرز هر قاتلدن جام جام ایچرلر اما اول چشمهٔ
حیوان اولان علوم ومعارف دن ایچمکه قادر اولانلرزوزهر قاتلدن مراد اولان
آلام دنیویه و شدایدصوریه درکه هر بری بونلرك سیم وزر بولمقدن ومال ورزقه
نائل اولمقدن اوتری نیچه محنتلر وزحمتلر چکرلر وزهر لرایچرلر مع هذا کندیلرك
باطنده اولان کنز فناعتدن وکنج حقیقتدن غافل اولمشلردر وغنای قلبیه دن
محروم قالمشلردر (مثی) خاکها پرکرده امن می کشند * تا کنند این چشمهارا
خشك بند) بوخاق دامنی خاکلره پر ایلمش چکرلر تاکم بوچشمه لری خشك
بندایدهلر چشمه لردن مراد انبیای عظام علیهم السلام واولیای کرام اولورکه
بعد الانبیا اولیای کرام کندی عصرلرنده ینبوع الهی وچشمهٔ روحانی
اولمشلردرکه ینابیع حکم بونلرك دهان شریفلرندن ووجود لطیفلرندن جریان
ایلمکده در اما آب حیواندن ذوق ایتمین حیوان سیرتلر خاکلر مشابه سنده اولان
سیم وزرودر وجوهر له ودحی خاکدن مخلوق اولان طعام وغذا ولباس وبونلر
امثالی اولان متاعی طررمیوب چکرلر واول چشمهٔ الهی وینبوع ربانی اولان نبیلرك
وولیلرك فیوضاتنی بندوسد ایلیوب (ویصدون عن سبیل الله) آیت کریمه سنك
موجبنجه خاقی انلریولندن منع قیلوب وآنلرك چشمهٔ حیاتلرندن نوش ایلمکدن دفع
ایدوب کندیلرك جمع ایلدکلری سیم وزره ومتاع وجوهره ترغیب وتحریض ایدرلر
اول چشمهلر سمزه ضرر وزیاندر کلك سمز دخی عاقل ایسه کز بزم کبی بویله
خاکلردن ظهوره کلان متاعلری جمع ایلیك دیرلر وبوطریقله اول آب حیات
چشمهلرنی خشك وسد ایلمك استرلر (مثی) کی شود این چشمهٔ در بامدد * مکتبس
زین شت خاکنیك وبد * ایك نوید باشما من بسته‌ام * بی‌شما من تا ابد پیوسته‌ام)
بودر بامدد اولان چشمه‌لرچن مستتر ومدفون اولور بوایوو کتونك پرآوچ طپراغندن

ولیکن بوچشمهٔ دریا مددسزه بن بسته ام دیرسز، سز بن ابده دك پیوسته ام مکتبس بوند ه مستتر ومدفون معناسنه اولور کبس دفنه دیرلر وبرکسه باشنی کندی ثوبنه ادخال ایدوب بورنسه اکاهم کبس دیرلر تتکیم کبس فلان رأسه دیرلر ادخله فی ثوبه یغطیه معناسنی ویررلر وبرچقور یری طپراقله اورتوب طولدرمغه دخی کبس دیرلر بووجه دخی جائز اولور وحاصل معنی بویله دیمك اولور که بودریامددلو وبحرمعاونتلو اولان چشمهٔ روحانی وینبوع ربانی اولان ولیلرك وعارفلرك وجودی وظهوری ومعارف وعلومی واذواق وفهومی بونیك وبد اولان خلق جهانك برآوج خاك مثابه سنده اولان سیم وزرندن وجوهرندن غنی اورتیلور ونه حالله بونلرك خاکلرینك آلتنده مدفون اولور قالور ولیکن اول چشمهٔ الهی وینبوع روحانی اولان عالم ربانی سزه ای بو دنیا متاعنه مغرور اولان وخاکدن مخلوق اولنه محبت قیلان طائفه بن بسته اولدم وظهور وبروز قیلقدن فراغت قیلدم دیر وبن سزسز ابد جانبنه دك پیوسته اولدم ومنتها وغایتی اولمین معنی بحرنه ایردم دیر پس بوقوم اول ینبوع الهی وچشمهٔ ربانینك بن بسته اولدم دیمسنی کرچك صانوب ارتق بوندن آب حیات معنوی ظهور ایلز دیوب خاك خوار اولمغه باشلرلر ﴿ مثنوی ﴾ قوم معکوسند اندر مشتها * خاك خوار وآب را کرده رها) قوم مشتهاده معکوسلردن خاکی بیجیلر وآبی ترك ایلمشلردر یعنی بوسیم وزر ودر وکوهر محبتنده وتحصیل رزق ومال قیدنده اولان اهل دنیا آرزو واشتهالرنده انبیا علیهم السلام واولیاء عظامه نسبتله معکوسلردر زیرا بونلرصوبی قومشلر وطپراق بیجی اولمشلردر که مقصود اول آیدن آب حیات روحانی وچشمهٔ زندکانی وینبوع حکم وعلم ربانیدر وخاکدن مراد غدای نفسانی وطعام جسمانیدر پس بونفس پرورا اولان قوم فی نفس الامر مشتها لرنده معکوس اولمشلردر وآب حیاتی قومشلر وطپراق بیمکی کندیلره عادت قیلمشلردر اما انبیا علیهم السلام واولیای عظام بونلرك عکسیدر ﴿ مثنوی ﴾ ضد طبع انبیا دارند خلق * اژدها رامتکا دارند خلق) بوخلق انبیا علیهم السلامك طبعنك ضدن طوترلر اژدرهایی خلق متکا طوترلر اژدرهادن مراد دنیانك مالی ومنصبیدر که حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم * المال حیة والجاه اضر منها * بیوردی پس بودنیانك مفتونی اولان خلق انبیای عظام علیهم السلامك طبع شریفلرینك ضدیدنی طوترلر اولاشو اعتبارله که آب حیاتی قومشلر خاك خوار اولمشلردر انبیای عظام علیهم السلامك طبع شریفلری خاك خوار اولمغی قویوب آب حیاتی نوش ایدیجی اولمشلردر وثانیا بواعتبارله که بوخلق ماروا ژدرهاکبی اولان مال وجاه دنیایی کندیلره محل اتکا ایدینوب انلره کمال اعتمادله اعتماد قیلمشلردر اما انبیای عظامك طبع شریفلری بونك عکسیدر انلر مال

وجاه دنیایی ماروازدرهاکی کوروب انلردن قالقمشلر ودائم و باقی اولان حضرت حقه اتکا ایدوب هروجهله اول بادشاهه اعتصام واعتماد قیلمشلردر ﴿ مثنوی ﴾

چشم بندختم چون دانستهٔ * هیچ دانی ازچه دیده بستهٔ) ختمك چشم بندنی چونکم بیلمشسن هیچ پیلور میسن‌ندن بسته‌سن یعنی حق تعالی حضرتلرینك کوزلر اوزره ختم ایلدیکنك کوز باغلمسنی چونکم بیلمشسن وحضرت قرآندن (ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم وعلی ابصارهم) آیت کریمه سنی اوقومشسن چون دانستهٔ نیچه بیلمشسن معناسنه اولسه دخی جائزدر هیچ پیلور میسنکه کوز یکی‌ندن باغلمش ویومشسن ونه شیئه کوز آچمش وباقمشسن ﴿ مثنوی ﴾ برچه بکشادی بدل این دیدها * یك بیك بئس البدل دان آن ترا) نه‌اوزره بودیدهٔ بدل آچدك بربراونی سکا بئس البدل پیل یعنی بوکوزیکه‌سن حضرت خداجانبندن دوندروب اکابدل هرنه شیئه آچدك وآنی مطمع نظرومطرح بصر قیلدك ایسه یك بیك‌انی کندیکه یرامز بدل پیل وبئس العوض فهم قیل‌نه شیٔ اوله که اول حضرته بدل اوله ونه کونه مخلوق اوله که اول خالق بیچونك مشاهده ومعاینه سنه عوض کله هرنیه که اندن قطع نظر نظر قیله سن بئس المنظور اولمق مقرر در (م ی) لیك خورشید عنایت تافتست * آیسانرا ازکرم دریافتست) اکرچه بویله در لیکن خورشید عنایت طلوع ایلمشدر آیسانی کرمندن بولمشدر یعنی اکرچه هرنه شیئه اول موجود حقیقیدن قطع نظر منظور ایدوب اکامحبت قیله سن اول بئس البدل اولمق مقرر در لیکن خورشید عنایت الهی طالع اولمش وجمله نك اوزرینه پرتو صالمشدر نا امید اولانلری وکندی جنابندن قطع نظر قیلنلری بولمش وانلره کمال لطفندن احسان وکرملر قیلمشدر پس انك فضل وعنایتندن هیچ بروجهله مأیوس ونا امید اولمق جائز دکلدر (م ی) نردبس نادرز رحمت باخته * عین کفرانرا انابت ساخته) رحمتدن چوق نادر نرداوینامش عین کفرانی انابت دوزمش یعنی کمال فضل ورحمتدن چوق عجیب وغریب اویونلر اوینامش وبوخانهٔ ششدرده نادر کارلر وعقله صغمز بازیلر ایلمشدر چوق کمه‌لرك عین کفران اولمسنی انابت وطاعت دوزمشدرنته کم (أولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) بیوردی واول مدت مدیده سیئه اشلین وتائب اولان طائفه‌نك جمیع سیأتنی اول محسن وکریم حسناته تبدیل ایلدی پس اندن برکسه نیچون قطع رجا ایدوب مأیوس اولور (م ی) هم ازین بدبختیٔ خلق آن جواد * منفجر کرده دوصد چشمهٔ وداد) بوخلفك بونجلین بدبختلکندن اول جواد مطلق ایکی یوز چشمهٔ ودادی منفجر ایلدی یعنی خلق عالم اکثر بویله بدبخت و پرمعصیت ایکن انلرك بو بدبختلکلرندن وخطا ومعصیتلرندن اول کریم وجواد نیچه یوز مودت ومحبت چشمه لرنی جاری ایلدی وانلرك خطا

ومعصیتدن خیرلر وحسنه لر ظهوره کتوردی ومعصیتلرین طاعته بدل قیلدی
پس سئس البدل یرنه نعم البدل بولدیلر (م ی) غنجه را ازخار سرمایه دهد * مهره را
ازمار پیرایه دهد) غنجه یه خاردن سرمایه ویرر مهره یه ماردن پیرایه ویرر یعنی کور
اول قادر مطلق اولان صانمك غنجه یه خاردن نشو ونما ویروب خار غنجه نك ضدی
ایکن بویله براطیف کل تازه یی انك میانده خلق ایلیوب اول خاردن اکا وجود
سرمایه سنی عطا ایلر مهره که بونجق کبی مقبول نسنه درکه اکا یلان بوینوزی دیرلر
اکثر ارباب دولتك اوغلنجقلرینك تك کوزدکه سن دیو التونله دوزوب بیونلرینه تعلیق
ایدرلر کوراول قادر پادشاهی که ازدر بویله برموذی ومضر جانور ایکن انك فرقندن
بویله برمك پاره سنی خلق ایدوب اول مارك وجودندن اکا پیرایه وزینت ویررحتی
انی مقبول انام ایدوب انلر میانده اول مهره بی مبارك ومتیمن ایلر ﴿ مثنوی ﴾
ازسواد شب پرون آرد نهار * وز کف معسر برویاند یسار) اول صانع وکردکار
سواد شبدن نهاری طشره کتورر ومعسر الندن یسار بتورر معسر فقیره یسار
غنایه درلر یعنی اول مدبر اللیل والنهار ظلمتدن انواری وشب تاریکدن نهاری
وسنك سیاه میانده عیون وانهاری طشره کتورر ودخی فقیر ومحتاج اولانلرك
الندن غنا ویساری کتورر نته کم (الله ولی الذین امنوا یخرجهم من الظلمات الی النور)
آیت کریمه سنك مقتضاسنجه مؤمن قوللرنی هم ظلمتدن اخراج ایلیوب نور
مرتبه سنه بتورر (م ی) آرد سازد ریك رابهر خلیل * کوه باداود کرددهم رسیل)
اول پادشاه جلیل رمالی حضرت خلیل علیه السلامه اون دوزر کوه داود حضرتلرینه
هم رسیل اولور بو وجه اوزره کردد شود معناسنه اولور اما کردد بعض محلده
کرداند معناسنه استعمال اولنور بو محلده کردد کرداند معناسنه اولمق محله انسب
وفهمه اقربدر رسیل بونده انیس معناسنه درنته کم استرسل الیه دیرلر استأنس معناسن
ویررلر پس یارده وهم آوز معناسنه استعمال اولنور وتوضیح معنی اول جواد مطلق
حضرت خلیل علیه السلامدن اوتری بیابانك قومنی اون دوزر و بونك قصه سی
ایکنجی دفترده واوچنجی دفترده و بعض مواضعده هم مرور ایلمشدر وکوهی داود نبی
علیه السلام حضرتلرینه هم آواز وانیس و یارده ایلرنته کم (یاجبال اوبی معه)
بیوردی پس طاغلر حضرت داود علیه السلامله بیله ترجیع اصوات ایدوب تسبیح
قیلدیلر وآنکله هم آواز اولدیلر بوآیت کریمه نك تفسیری دخی اوچنجی دفترده
تفسیر * یاجبال اوبی * سرخنده و بعض موضعده دخی مرور ایلمشدر تکراره حاجت
یوق (م ی) کوه باوحشت دران ابرظلم * برکشاید بانك چنك وزیروبم * خیزای
داود ازخلقان نفیر * ترك آن کردی عوض ازما بکیر) وحشتله موصوف اولان
طاغ اول ظلملر ابرنده چنك صداسنی وزیر وبمی آچار زیر آلت صدایه وبم اوست

صدایه دیرلر ای خلایقدن نفرت ایدیجی داود قالق آنی ترك ایلدك یزدن عوض طوت یعنی کورکه وحشتله وهیبتله موصوف اولان طاغ اول سیاه بلودك ایچنده چنك صداسنی واینجه ویوغن صدایی آچار وحضرت داودنبی علیه السلام ایله هم آواز اولوب اکا بویله غلیظ وجامد ایکن یاردملك ایلر وحق سبحانه وتعالی حضرتلری اول داوده بویله دیوسویلرکه ای خلایقدن نفرت وعزلت ایدیجی داود خالق ایچون چونکم اول خلایقی کندیکه انیس اولمقدن ترك ایلدك یزدن بونی عوض طوتکه بویله باوحشت وباهیبت اولان طاغلری یزسکا انیس ویارده ایلدك پس اول طالب کنج اولان کسنه نك بنه صورت حکایه سنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورلر

﴿ انابت طالب آن کنج بحق تعالی بعد از طلب بسیار وعجز ﴾
﴿ واضطرار که ای ولی الاظهار توکن این پوشیده را آشکار ﴾

بوسرخ شریف وبیان لطیف اول کنج طالبی اولاندر ویشك طلب بسیاردن ونیچه عجز واضطرار دنصکره حق تعالی حضرتلرینه انابت قیلسنك ومتوجه اولسنك بیانندهدر بویله دیوکه ای اظهارك صاحبی بوبوشیده یی سن آشکار ایله وای ظهوری دوست طوتن سن بومخفی اولان کنزی بکااظهار ایله دیدی (مى) کفت آن درویش ی دانای راز * ازپی این کنج کردم یاوه تاز) چونکم اول فقیر اول خزینه یی بولمقده عاجز وبی طاقت اولدی پس عاجزومضطرب اولنلرك دعاسنی قبول ایلین خدای تعالی حضرتلرینه نیچه تضرع ونیاز ایله انابت قیلوب دیدی ای دانای رازوای خالق حقیقت ومجازبن بوکنجدن اوتری باوه تاز اولدم بیهوده یره بوقدر کونلرتك وبوقیلدم مقصودمدن نشان بولمیوب آخر عاجز ومضطرقالدم ﴿ مثنوی ﴾ دیو حرص وآزو مستعجل تکی * نی نأنی جست ونی آهستکی) الهی وسیدی مستعجل تکلو اولان حرص وآزدیوی نأنیسز وآهسته لکسز استدی مستعجل تك مستعجل حمله لودیمکدر یعنی اول درویش خدای تعالی یه دیدیکه ای خدا بنم استعجالله حمله ایدیجی وسرعتله یلیجی حرص وآزم دیوی بوخزینه یی نأنی ایتمکسز وآهسته کتمکسز جست وجوایلدی عجله ایسه شیطاندندر بوخصوصده تأنی لازم اولنلردندر (وخلق الانسان عجولا) موجبنجه انسانك خلقتی کندی مشتهاسی جانبنه عجول اولمقدر لطفکدن بنم عجله ایله بیهوده تك وپوا لدیکمی ضایع قیله دیدی (مى) من زدیکی لقمهٔ نندوختم * کف سیه کردم دهن راسوختم * خود نکفتم چون درین ناموفتم * زآن کره زن این کره راحل کنم) الها وملکا بیلورسنکه بن برچولکدن برلقمه قزانمدم مع هذا الم سیاه ایتدم دهانی یاقدم یعنی اول درویش یاربی بن بوقدرسعی وکوشش چولکنی قینانمدم حال بوکه هیچ برچولکدن برلقمه کسب ایتمدم تاآنی غدا فیلم وانکله منتفع اولم اما الی ویوزمی

﴿ قاره لدم ﴾

قاره‌لدم وآغزمی یاقدم بوسعی و کوششدن بکا آغز یاقق وال وبوز قاره‌لك قالدی
دیدی خود بونی دیمدم چونکم بن بوخصوصده ناموقنم بوکرهی اول کره زندن
حل ایلیم یعنی شولدمکه بن اول کنجنامه‌یی بولدم وآنی اولندن آخر یه‌دك قراءت
قیلدم بکااول زمان دیمك کرك ایدیکه چونکم بنم بوخزینه‌نك نه موضعده اولدیغنه
ایقانم یوقدر وانك اول صحرانك بعض موضعنده اولمسنه احتمال قتی چوقدر امدی
بوعقده‌نك نه‌یه اول عقده زن اولان ومشکللری فتح قیلان فتاحدن حل اولنمسنی استیم
و بوقفلی نیجه اوردی ایسه انك آچلمه‌سنی طلب ایلیم خود بن اول حینده بویله دیمدم
و بوخصوصده ناموقن ایکن همان بی تأنی آنك طلبنده استعجال ایدوب مجرد کنجنامه‌یی
بولغله وآنده مکتوب ومسطور اولان الفاظ وکلماتدن معانی استنباط واستخراج قیلغله
عمله شروع قیلدم وکندی بیلدیکمه واندن فهم قیلدیغمه اعتماد ایدوب اولقدرله
کنج مقصودی بولنور صاندم بیلدمکه همان الفاظ ولغتدن مستفاد اولان معنایله کنجه
وصول میسر اولمز اما بن بوندن مقدم اولور صانوردم دیدی (مى) قول حق
راهم زحق تفسیر جو * هین مکوژاژ ازگمان ای سخت رو * آن کره کوزدهم اوبکشایدش
مهره کو انداخت اوبربایدش) حضرت حقك قولنه هم حقدن تفسیر استه
آکاه اول ای قتی یوز اوکاندن ژاژ سویلمه اول کرهیکه اول اوردی هم اول اچار
مهره یکه اول اتدی انی هم اول قپار بوندن معلوم اولدیکه کنجنامه‌دن مراد
کتاب الله اولور پس طالب کنز مخفی و کنج معنوی اولان سالکه لازم کاور که حضرت
قرآنی کندی رأی وعقلی اوزره تفسیر ایلیه که (من فسر القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده
من النار) بیورلمشدر پس لازم کادیکه حق تعالینك قول شریفنك سرنه ومعناسنه
عالم اولمق استرسك ایکیدن خالی دکلدر یابودر که حق تعالینك قول شریفنه هم‌ینه
حضرت حقدن تفسیر استیه سنکه اول سکا کندی مراد شریفنی بیان وکشف ایلیه
واکر حضرت حقدن بی واسطه واستفسار واستکشافه قادر اوله‌مزسك وکندینك
قول شریفنك تفسیرنی ینه کندیدن طلب قیلوب بوله‌مزایسك لازم وواجب
اولور که حضرت حقدن کندی قولنك تفسیرنی طلب قیلش وحضرت حق
کندی قول شریفنده اولان مرادنی اکا کشف ایلش برعالم ربانی وعارف اسرار
قرآنیدن طلب ایلیه سنکه اول عالم ربانی حضرت قرآنك معناسنی حضرت حقدن
اوکرنمش اوله‌زنهارای بی‌حیا وبی‌ادب مجرد کندی ظن وکمانك جهتندن بیهوده
سویله وقول حق تفسیرایله اول عقده‌لری که کندی کلام شریفنده قومش
واول مشکللریکه کندی قول لطیفنده درج ایلمشدر انی فتح ایلز الاهمان ینه اول
فتاح مشکلات فتح ایلر شول میدان علم وعقله که رمز ونکته مهره‌لرنی که اول براقدی
کسه آنی قاپغه مالك دکلدر آنی همان ینه اول قپار مقصود حق تعالینك بومیدان

وجوده القا ایلدیکی اسرار ونکات مهره لرنی هیچ برکسه آنك اذن وارادتی اولمیجه
اخذ وخطف ایلکه قادر اوله مزمکر که آنك اذن وارادتی اوله پس انك کلام لطیفنده
اولان سرلری ونکته لری برکسه مجرد نظر عقلیه وقوت فکریه ایله نیجه حل وفتح
ایلرونه حالله انك تعلیمی اولمیجه ویاخود آنکله آشنا اولان بر ولی طالبه انی تعلیم
قیلمیجه طالب حقیقت معنایه نیجه واصل اولور واندن مراد الله نه ایدیکنی نه بیلور
﴿ مثنوی ﴾ گرچه آسانست نمود آن سان سخن * کی بود آسان رموز من لدن)
اگرچه او کونه سخن سکا آسان کورندی رموز من لدن فحی آسان اولور یعنی لغات
عربه عالم اولان والفاظ کلمات عربیه بی بیلان ومعنالرنی تحقیق قیلان مجرد علم
عربیده ماهر اولمغله وحضرت قرآنك الفاظ شریفه سنده اولان معناره عالم
اولمغله اگرچه اول کونه کلام سکا آسان کورندی ولیکن هیهات هیهات لدن
آلهیدن رموز واشارات فحی آسان اولور حضرت قرآنك ظهری وار وبطنی وار
وحدی ومطلعی وار همان آنك نظم شریفنك دلالت ایلدیکی معنایه مراده
وصول ممکن اولمز وانك الفاظ وکلماتنده اولان عاومی ونکاتی بلکه هم رموز
لدنیه نك بیلنمسی لازم کلمز بلکه اول رموز لدنیه واسرار الهیه نك بیلنمسی حق تعالی
حضرتلرینك کشف والهام ایلمسنه موقوفدر وحضرت قرآنك لدنی اولان
رموزی فی المثل کیمیا کتابلرنده اولان رموز ونکاته بکزر اول علمده مستنبط نیچه
استاد کلوب برازمتن تألیف ایتمشلر وصکره دن بعض استاد دخی کلوب انلرك کندی
کتابلرنده درج ایلدکلری رموز واشاراتی بوندن مراد بودر وبویله دیمکدن مقصود
شودر دیو حل ایاش اما اول رموز واشاراته دخل ایاین مفسرلر ایکیدن خالی
دکلدر بری بودر که اول سویلدیکی سوزی عمله کتور مشدر اول سوزی بروجه
یقین علی بصیرة سویلر زیرا اول بالفعل اکا مالك اولمشدر وبر دخی بودر که
اصحاب کیمیانك اصطلاحاتنی اوکرنمشدر مثلا عقرب دیملرندن مراد زیوه وشمس
دیملرندن مراد التون وقمر دیملرندن مراد کومش اولور دیرلر وبو کونه مشکلاری
حل ایلر وبونك عمله کلسنه دخی سعی ایلر اما کل امدی بوقولکی فعله کتور دیسك
انی فعله کتور مکه قادر اولمز پس حضرت قرآنك معانی شریفه سنه واقف
وعارف اولان وآنی خلفه تفسیر وبیان قیلان اکثر علما بوقبیلدندر نعم چوق تفسیرلر
یازمشلر وچوق تحقیق وتدقیق درلرن سمط تحریره دیزمشلر ولیکن رموز لدنیدن
وکنوز مخفیدن قتی ازکسه خبر ویرمشدر وانده اولان اسرار الهیدن انجق کنج
حقیقتنه واصل اولنلر پیام ایرکورمش اماچه سود هر بارکه سن اول ولیلرك
وعارفلرك تصنیفنه وتفسیرنه مطالعه قیلسك وانلرده مسطور اولان معانی شریفه یی
مستخرج ومستنبط اولسك ودونوب براستاد کاملله مراجعت قیلیوب وحضرت

حفدن دخی آنك علمنی اخذ ایلکه قادر اولیوب همان کندی عقل ورأیك اوزره عمل
قیلسك وسعی ومجاهده ایلسك اکرچه اجر جزیل وثواب جمیل بولورسن ولیکن
شول عارفلر که انده اولان رموز لدنیه یی بیلمشلر وکنج حقیقتك موضعنه دخی عالم
اولمشلر وهم بولمشلرسن اول رموز لدنیه یی مجرد کندی عقلکله بیله مزسن
واول کنج حقیقتك محل وموضعنه هم عالم اوله مزسن زیرا طوتمامکه حضرت
فرآنك بیوردیغی اوزره عمل قیلمشسن اما افراط وتفریطدن خالی اولمزسن وعمل نیجه
کرکدر که اول عمل موصل حقیقت اوله سن انی بیلمزسن پس لازم کلدیکه یا بر یلان
استادی بوله سن واندن حضرت فرآندن رموزلدنیه یی تعلم قیله سن و یاخود
حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه تضرع ونیاز ایدوب الهی کندی کلام شریفکده
اولان رموز واشاراتی بکاسن فتح ایله ومقصوده بنی سن واصل ایله دیو دعا ایله سن

(مثنوی) کفت یارب توبه کردم زین شتاب * چون تودر بستی تو کن هم فتح باب)

چونکم اول درویشك جانبنه جناب الهیدن بوکونه عتاب آمیز خطاب کلدی
اول درویش جناب عزته دیدیکه یارب بو سرعت وشتابدن توبه ایلدم چونکم
قپویی باغلدك هم سن فتح باب ایله ای مفتح الابواب وبوك فتح اولمسه هم سن
سبب دوزای مسبب الاسباب دیدی (مثنوی) برسر خرقه شدم بار دکر * دردعا
کردن بدم هم بی هنر) برغری کره دخی خرقه طرفنه کتمك لازم کلدی
دعا ایتمکلکده هم بی هنر اولدم مصرع اولده لازم آمد تقدیر اولنور وقرینه کلام
اکا دلالت قیلور سر طرف معناسنه در وخرقه طرفنه کتمکلك درویشلك ویوقلق
جانبنه کتمکلك وانی اختیار ایتمکلکدن کنایت اولور کانه اول درویش کنجی بولمغه
زیاده تصدیق واعتقادی اولدیغندن کندیسنی اکا واصل اولمش مرتبه سنده
قویوب خرقه وعبا وفقر وفنا طرفندن تباعد قیلمش واول کنجك طلبیله ودعا
وتضرعیله بو دعا درویشی یوقلق مرتبه سندن دور ایلمش ایدی پس جناب عزته
بوکونه مناجات ایدوب دیدیکه الهی بن اول کندیلکلکدن سعی قیلمقدن وانا نیتله
دعا ایلمکدن رجوع ایدوب بار دیکر خرقه طرفنه ودرویشلك ویوقلق مرتبه سنه
کتمکلك مقرر اولدی ولازم کلدیکه دعا ایلمکده هم بن هنرسز اولدمکه دعایی
کندیلکله قیلدم (مثنوی) کو هنر کو من کجا دل مستوی * این همه عکس
توست وخود توی) الهی هنر فنی بن فنی مستوی دل فنده بودوکلی سنك عکسکدر
خودسن سن یعنی ای وجود مطلق وای قادر وقیوم اولان حق بن فانی وهالك
اولان فقیرده هنر فنی وبنلك فنی ودل مستقیم ومعتدل فنی که تابنم برهنزم ووجودم
ومستقیم ومعتدل قلبم واردردیم بوجله بنده اولان حالات هرنه ایسه سنك آثار اسما
وصفاتکدر خود فی الحقیقه بن یوق ام همان سنسن وجله وارلق وحول وقوت

وجود وقدرت هب سنكدر وبنم بنلكم براس وهمى وجود اعتبار يدر
﴿ مثنوى ﴾ هر شبى تدبير وفرهنكم بخواب * همچو كشتى غرقه ميكر ددز آب *
خودنه من مى مانم ونى آن هنز * تن چومردارى فتاده بى خبر) هر بركيجه بنم تدبير
وفر هنكم خوابده آبدن كشتى كبى غرقه اولور خودنه بن قالورم ونه اول هنز قالور
تن برمردار كبى بى خبر دوشمشدر يعنى الهى وسيدى بنم بيدار لق حالنده اولان
هنزم وجودم وبيلديكم امر وهمى اولديغى وبنده فى الحقيقه حول وقوت وهنز
ومعرفت اولديغى شوندن هم معلوم اولور كه هر كيجه بنم تدبيرم وقصدم وهنزم
ومعرفتم خوابله كشتى كبى آب دريادن غرق اولوب دخى بزه آنده تدبير وآهنك
وفرهنك قالميوب حكم دريانك اولديغى كبى بنم دخى وجودم كشتيسى دريای خوابه
غرق اولوب تدبير وهنزم قالميوب اول عالمده مدبر ومحرك همان سنسن وبكا هرنه بى
كوسترر ايسك وهرنه بى اشلدر ايسك بنم انده اصلا صنعم واختيارم يوقدر اكرچه
عالم خوابده كندمى مختار ومدبر كورر سمده وكندمى فاعل مختار ومريد ذوا قتدار
صانور سمده پس بو بيدار لك حالنده هم اكرچه كندمك بروجودى وصنعى
وحول وقوتى وهنز ومعرفتى وارصانورم وليكن همان خوابده نيجه ايسم بيدارلك
حالنده هم اويليم بونده وآنده متصرف همان سنسن ومريد مختار سنسن بن اورته
لقده برآلت ملاحظه ام حالت نو مده بنم وار لغم وهنزم قالميوب بدنم برمردار
ميت كبى بى خبرد وشمش ايسه بيدار لك حالنده هم اكرچه بدنمك حركتى وار
وبنم اعتبار وجود موهومى وهنزم دخى وارولكن بيلد مكه جمله وارلق بونده
دخى همان سنك ايمش وجمله ده مريد ومختار وفاعل حقيقى وكيف مايشاء متصرف
همان سن ايمشسن ﴿ مثنوى ﴾ تاسحر جمله شب آن شاه على * خود همى
كويد الستى وبلى * كو بلى كو جمله راسيلاب برد * يانهنكى خوردكل را كردومرد *
سحره دك جمله كيجه ده اول على وعظيم پادشاه كندى الست وبلى سويلر قنى بلى
بوجمله بى سيلاب ايلندى ياخود برنهنك جمله بى كرد ومرد يدى كرد اصلنده
ضم كاف عجمى ايله قوى پهلوانه ديرلر ومردبى حيات وبى جانه ديرلر وكرد ومرد
لفظلرى صكره غالب ومغلوب وقوى وضعيف ديمك وقادر وعاجز ديمك محللرنده
استعمال اولندى پس توضيح معناى يقين شريفين بو يله ديمك اولور كه اول قادر
مطلق كيجه ايله چونكم بوخلقك وجودلرى اوزره نومى مسلط وحواله ايليه انلر
دريای خوابه غرق اولورلر ووجودلر ندن وهنزلر ندن معزول اولوب عالم خوابده
بيخود وفانى قالورلر اكرحق تعالى حضرتلرى برنيچه كسه يه مانمنده فى المثل
الست بربكم ديسه انلر دخى بلى ديسه لر وحق تعالينك ربوبيتنه اقرار قيلسه لر
بروجه يقين عالم اولان كسنه بيلور كه فى الحقيقه بوالست دين كيم وبلى دين كيمدر

بلی دین دخی فی الحقیقه الست دیمشدرنا ثمك اول عالمده بلی دیمکه و اقرار قیلغه
ور یسنی بیلکه اختیاری و اقتداری یوقدر بلکه اول مرید ومختار اولان خدا
اول بی وجوده بلی دیدیرر والست دین متکلمی اکا بیلدیرر چونکم یومقدمه معلومك
اولدی سحره دك اول علی وکبیر اولان پادشاه اعظم جمله شبده کندی بن سزك
ربکز دکلمی ام دیر و برجانبدن دخی بلی دیوب اقرار ایلرکه مقر اولان و شهادت
قیلان کمسه لرك وجودنده هم بلی دیمکه اختیار واقتدار منام حالنده یوقدر پس
انلره بلی دیدیرن اول شاه علی اولیحق کندی من وجه الست ومن وجه دخی بلی
دیمش اولور یونی بیلورسنکه نوم حالنده بلی سویلیجی واقرار ایلیجی قنی جمله سنی
سیلاب خواب ایلندی ودریای نومه دوشور وب بی وجود وفانی ابتدی یاخود
خواب فی المثل برنهنك ایدی کرد ومردیعنی غالب ومغلوب وقوی وضعیف هرنه
قدر کمسه و ارایسه بالکلیه جمله سنی یدی واکل و بلع ایتدی ﴿ مثنوی ﴾
صبحدم چون تیغ کوهر دارخود * ازنیام ظلمت شب برکند * آفتاب شرق شب را
طی کند * این نهنك آن خور دهارا فی کند) صبحدم چونکم کند بنك تیغ
کوهر دارنی ظلمت شب غلافندن قوپره یعنی چقاره آفتاب شرق شبی طی ایلر
بونهنك نوم اول یمشلری فی ایلر نهنك بر عظیم جانوردرقپلی باغه کبی شرحی
جلد اولده مرور ایلمشدر وبوندہ نهنکدن مراد نوم اولورکه بوخلقك روحلرینی
کویاکه اکل و بلع قیلور بواعتبارله نوم نهنکه مشابه اولوروتیغ کوهردارندن مراد
آفتاب عالم آرا اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه صباح وقتی چونکم کندینك
تیغ کوهر دار کبی اولان آفتابنی ظلمت غلافندن اخراج ایلیوب عالمه شعشعه صاله
وضیا کسترا وله آفتاب مشرق ظلمت شبی طی ایلر پس بونهنك نوم اول یمش
وجودلری باذن الله فی ایلیوب باطندن اخراج ایلر (م ی) رسته چون یونس
زمعدهٔ آن نهنك * منتشر کردیم اندر بوورنك) اول نهنکك معده سندن قورتلمش
یونس کبی بوورنکده منتشر اولورز بو بیت ومابعدنده اولان بیتلر حضرت یونس
علیه السلامك قصه سنه اشارتدر وبو معنایه مناسب اولان آیت کریمه سورهٔ
صافاتده در وتفسیری ایکنجی جلدده جوحی سرخنده * کرنبود اول مسبح بطن
نون * شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبوندہ بو بیتك توضیحی بویله دیمك
اولورکه چونکم آفتاب شرق ظلمت شبی طی ایلیه ونهنك خواب اکل وبلع ایلدیکی
ارواحی فی ایلیه اول نهنك خوابك معده سندن قورتلورز حضرت یونس
علیه السلام معدهٔ حوتدن قورتلدیغی کبی پس بوی و رنك عالمنده هر بریمز
کندی کاری جانبنه منتشر اولورز ﴿ مثنوی ﴾ خلق چون یونس مسبح آمدند *
کاندران ظلمات پرراحت شدند * هریکی کوید بهنکام سحر * چون ز بطن حوت

شب آیدبدر * کای کریمی کاندران لیل وحش * کنج رحمت بنهی وچندین چشش *
چشم تیز و کوش تازه وتن سبك * ازشب همچون نهنك ذوالحبك) خلق یونس
حضرتلری کبی مسبح کلدیلر که اول ظلمات خوابده پر راحت اولدیلر یعنی وقتاکم
حضرت یونس علیه السلامی حوت اکل وبلع ایدوب قرننه داخل اولدی وظلمانده
قالدیسه (فنادی فی الظلمات ان لااله الاانت سبحانك انی کنت من الظالمین) وانت
ارحم الراحمین) آیت کریمه لرینك موجبنجه اول ظلمات بطن حوتده حضرت
حقه ندا قیلدی ومسبح اولدی کذلك بوخلق عالم دخی نهنك خوابك درونده
داخل اولدقلرنده هربری لسان استعداد ایله وزبان حاله (وان من شیء الایسبح
بحمده) مصداقنجه حضرت حقی تسبیح ایدرلر زیرا اول ظلمات منامده پر راحت
اولورلر واستراحت قیلورلر چونکم بطن خوابدن طشره کله لرو پیدار اولهلر بونلرك
هربریسی سحر وقتنده چونکم بطن حوت شبدن طشره کله لرکیبی زبان حاله وکیبی
زبان قاله بویله دیرلر که ای کریم سنکه اول لیل وحش ایچره رحمت کنجنی وبوقدر
چاشنی ولذتی قورسنکه برکسنه اول موحش اولان کیجه ده خوابه وارسه انك روحی
راحت بولور ووجودی کلال وملالدن قورتلور نهنك کبی ذوالحبك اولان شبدن
چشم تیز وکوش تازه وتن سبك اولور ذوالحبك ذوالطرایق دیمکدر نهنکلك اوستی
پول پول اولمغله ذوالحبك اولمق قابلدر وشب دخی نجوملرله پول پول اولمغله شبه
دخی ذوالحبك دینسه جائز درکه آسمانك ذوالحبك اولمسی کیجه ده ظاهر اولور
وحق تعالی (والسماء ذات الحبك) دیو آسمانه قسم ایلدی وبو آیتك تفسیری
جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه سنك آخرنده * هم عرب ماهم سبوماهم ملك *
بیتنك شرحنده مرور ایلدی وخلاصهٔ کلام ظهری ذوالحبك اولان کیجه دن
نهنك کبی بوخلقك کوزلرینه کلال کلمش ایکن نومدن تازه اولور وقولقلرینه
دخی ملال وفتور کلمش ایکن اول دخی تازه اولور وبدننه ثقلت کلمش ایکن خفت
بولور پس اول کلال وملال کیدوب ثقلت بدنیه دن نجات بولور (مى) ازمقامات
وحش روزین سپس * هیچ نگریزیم ماباچون توکس) وحش رواولان مقاماتدن
بوندنصکره بزسنك کبی کمسه ایله قاچمز زوحش رووصف ترکیبدر یوزی وحشتلو
وشکلی موحش معناسنه باچون توکس دیمك سنك کبی کمسه ایله بیله اولدقچه
دیمك اولور یعنی چونکم شب ظلمانیده بویله وحش روایکن بوقدر راحتلر ولذتلر
قومشسن یونی بیلدکدنصکره وبو حالتلری مشاهده قیلدقدنصکره وحشت
یوزلووکریه شکللو مقاملردن دخی بزقاچمزز زیرا سنك کبی کمسه ایله بزهرنه مقامده
وهرنه حالده اولسق نه کم (وهومعکم اینماکنتم) قول شریفی بزه بومعنادن خبر
ویرر ودخی (عسی ان تکرهوا شیئا وهوخیرلکم) آیت کریمه سی هم مقامات وحش

رودن و بلیات جفاخویدن قاچیوب انك مؤمنه خیراو اولمسندن مؤمن اولنلره مژده ایرکورر ظلمت شبده بویله آب حیات کبی راحتلری وضع ایلین قادر متعال ظلمات شداید و مصائبده هم نیچه راحتلر و نعمتلر قومشدر که لابد صابر اولنلر بولورلر اگرچه ظاهرا انی نار کبی اول امرده محرق کورزلر سه ده ﴿ مثنوی ﴾ موسی آنرانار دیدی نور بود * زنکی دیدیم آنرا حور بود) حضرت موسی علیه السلام انی نار کوردی نور ایدی بزشبی بر زنکی کوردك حور ایدی یعنی حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیه اول زمانده که شعیب علیه السلام حضرتلرندن آیریلوب کندی اهلیله مصر جانبنه سفر قیلدقده ووادیٔ ایمنه کلدکده و شب ظلمانی اول حینده عالمی احاطه قیلدقده انلره آتش لازم اولدی پس حضرت موسی ایراقدن بر عظیم آتش کوردی کندی اهلنه دیدیکه سن بوندہ اکلن بن بر آتش کوردم کیدم آلوب کتورم دیدی پس اول ناره قریب کلدکده آنی نور الهی وتجلیٔ ربانی کوردی اول فی الحقیقه نار شکلنده برنور ایدی ولیکن موسی علیه السلام حضرتلری ایراقدن آنی نار کوردی بزهم بوظلمانی اولان شبی برسیاه زنکی کبی کوردك اول خود معتاده برقره کوزلو ولطیف یوزلو محبوب ایدیکه بزه اندن بوقدر راحت ایر شدی ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازین مادیده خواهیم از تو بس * تانپو شد بحر را خاشاك وخس) بوندنصکره سندن بزهمان دیده استرز انجق تاکم بحری خاشاك وخس ستر ایلیه بحردن مراد بحر وحدت ودریای حقیقت اولور خاشاك وخسدن مراد اسباب وصورت اولور کاه اولور که برشیئك و برحالك صورتی موحش ومستکره اولور ولیکن انك سر ومعناسی من حیث الحقیقه لطیف ومستحسن اولور شیخ عطار قدس سره حضرتلری برکسه دن بویله حکایت ایدوب بیورر لر که برصالح کمسه وار ایدی حق تعالی حضرتلرینه برنیچه زمان دعا ایدوب دیدیکه یارب کندی درکاهکه منسوب برقونق کوندر تا آنی قونقلیم وآنی قونقلمغله خیر واحسان بولم بودعایی خیلی زمان ایلدی برکیجه اکا منامنده دیدیلرکه ایتدیکك دعا مقبول اولدی حق تعالی یارین سحر وقتنده سکا برمهمان کوندرسه کرکدر شول زمانده که سن کندی خانه کك قپوسنی آچه سن وطشره چیقه سن قپواوکنده هرکیمی کورر ایسك حق تعالی انی سکا مهمان کوندرمشدر آنی برخوش قونقله تاحق تعالیدن خیر وجزا بوله سن ورحمت حقه مظهر اوله سن دیدی اول کمسه بیدار اولدی شکرلر قیلدی آبدست الدی الحمدلله حق تعالی حضرتلری بنم اویمه بو کونه کندی درکاهنه منسوب برکسه یی قونق کوندردی دیوب صباح و قتنده دك حاضر ومهیا اوتوردی چونکم صباح اولدی اول کمسه بسم الله دیوب قپوسنی آچدی

وطشره چیقدی فی الحال برکلب کلوب انك قارشو سنه ملق ایدوب طوردی
اول کسه غضبه کلوب انی قودی وسوردی و برنیچه ساعت قپو اوکنده طوردی
کوردیکه اصلا انسان قیمندن کلور کیدر یوق مأیوس اولوب خانه سنك ایچنه
کلدی وتعجب ایدوب سبحان الله بو بنم کوردیکیم واقعه اضغاث احلام قبیلندن میدر
بن خود بونی اشارت الهی بیلوردم دیوب حق تعالی حضرتلرینه مناجات وعرض
حاجات قیلوب اخشامه دك الهی بونك حقیقتنی بکا کشف ایله دیو دعا ایلدی
اخشام اولوب یته یاتوب اویودی اکا منامنده دیدیلر که بزسکا کندی درکاهمزه
متعلق صورتا برسك و معنا یك مقبول برمخلوق کوندردکه سن انك صورتنه
باقوب تحقیر ایلدك اما اول بو عصرده سك اصحاب کهف منزله سنده ایدی
باخصوصکه بزم انك وجودنده اولان قدرت کامله وحکمت بالغه مزه نظر قیلدك
وانك وجودنده بعض خصلت واردرکه اکراول برانسانده بولنسه بنم درکاهمك
مقربلرندن اولوردی (بیت) دروفاداری سك ازتو بهترست * زانکه دائم اومقیم
یك درست * وسن بوحدیث شریفی ایشتمدکی که حضرت نبی صلی الله علیه وسلم
بیوردی * ان امرأة بغیا رأت کلبا فی یوم حار یطیف بئرا قد اولغ لسانه من العطش
فنزعت له بموقها فغفرلها * پس حق تعالیدن مهمان استمکی قویوب بوندنصکره
حقیقت کوریجی واسرار حقه نظر ایرکوریجی برکوز استه * اللهم ارنا الاشیاء
کماهی * دیودعا ایله تاکم صورت سنك یولکی اورمیه واحوال موحشه سکا رهزن
اولمیه وحقیقت حالی کورمکدن سنی محروم قیلمیه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ساحرانرا
چشم چون رست ازعما * کف زنان بودند بی این دست وپا) ساحرلرك چشم قلبی
چونکم عمادن قورتلدی بودست وپاسز کف زنان اولدیلر یعنی حضرت موسی
علیه السلام زمانده اول ساحرلرك چونکم بصر بصیرتی عمای غفلت وجهالتدن
نجات بولدی ونور ایمان وهدایته منور اولدی انلرچشم حقیقت بینله کندیلرك
حقیقتن کوردیلر وعالم آخرتك نعمتلرینه وراحتلرینه نظرایرکور دیلر بوظاهرده
اولان الك و اباغك کسلمسندن قورقدقلری زمانده فرعون انلره (لاقطعن ایدیکم
وارجلکم من خلاف) دیوقورقوو یردی (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) دیواکابی باك
جواب ویردیلر وحضرت حق یولنده بودست وپاسزال اله اوریجی اولدیلر
﴿ مثنوی ﴾ چشم بندد خلق جزاسباب نیست * هرکه لرزدبر سبب زاصحاب
نیست) خلقك چشم بندی اسبابدن غیری دکلدر هرشول کسه که سبب اوزره
دتررا صحابدن دکلدر یعنی خلقك کوزینك باغی و پرده سی همان اسباب وآلاتدرکه
بواسباب وآلات جانبنه متوجه اولدقلرندن و وسائل حبالنه تمسك قیلدقلرندن
مسببدن غافل اولمشلر ومرید ومختار اولان فاعل حقیقینك مشاهده ومعاینه سندن

محجوب ومحروم قالمشلردر هرشول کسه که سبب اوزره لرزان اولور ومسببی قویوب
اسبابه اعتمادواعتصام قیلور اول کسه اصحاب معرفت وارباب حقیقت زمره سندن
اولمزواکا اهل توکل واهل توحید دخی دیمز ﴿ مثنوی ﴾ لیك حق اصحابنا
اصحابرا * درکشاد وبر دتاصدر سرا) لیکن ای بزم اصحابمز سببه لرزان اولین
اصحاب حقیقته حق تعالی قپوآچدی وصدر سرایه دك ایلتدی سروری مرحوم
بو بیتك معناسنده خطا ایلمشدر اصحابنا ده اصحابی صحودن طوتوب بنا عروس را
بخانه آوردن باشد ومعنی حق ظاهر شدواولیاکه بمنزلهٔ عرایس اللهند ایشانرا
بخلوتخانه راه دادوبصدر سرا متمکن کردانید دیمشدر لکن مناسبتدن خالی
سویلمشدر واصل معنی بودرکه اصحابنا ده حرف ندامقدر اواوب ای بزم اصحابمز
دیمك اوله وتقدیرکلام بویله دیمك اولورکه هرشول کسه که سبب اوزره لرزان
اولور اول اصحاب معرفتدن دکلدر لیکن ای بزم اصحابمز اصحاب معرفت اولانه
حق تعالی حضرتلری حقیقت قپوسنی آچدی وانلری سرای حقیقتك صدرنه دك
ایلتدی ومقعد صدق قده ساکن ایتدی واکثر اصح اولان نسخه لرده متصلدر
وبعض نسخه ده لیك حق اصحاب وانا اصحابرا نون نافیه ایله منفصل واقع اولمشدر
بونسخه اوزره معنی هرکم سببه لرزان اولورسه اصحابدن دکلدر لیکن حق تعالی
نااصحاب اولان اصحابه یعنی اصحاب معرفت وارباب حقیقتدن اولمین اصحابه
رحمت وقربت قپوسنی آچدی وسرای حقیقتك صدرنه دك عاقبت انلری دخی
ایلتدی تاکم کندینك کمال فضل وکرمی ظاهر اوله وناستعد وناستحق اولان
کسه لرانك فضل وکرمندن مأیوس اولمیه لروحبل رجایی قطع قیلیه لرکه اول
پادشاه اعظم مجرد اصحاب طاعت وارباب علم ومعرفت اولانلری بونلر صدرسرایه
مستحقلر درديو اکا ایلتمز بلکه اصحاب طاعت اولمین وقطع اسباب قیلمین
نامستحقلری دخی کمال فضلندن صدر سرای حقیقته واصل ایدرلر وهو الانسب
لهذا البیت (مى) باکفش نامستحق ومستحق * معتقان رحمتند ازبندرق) زیرا
اول خدانك دست فضلنه نسبتله مستحق اولان ومستحق اولمین علی کلا التقدیرین
رق بندندن رحمت معتقلری دررلرق عبودیته دیرلر یعنی اکر مستحق اولان
طائفه اولسون واکر صدر سرایه مستحق اولمین طائفه اولسون اول وهاب
مطلقك کف قدرت ویدرحمته نسبتله جمله سی رقت بندندن وبنده لك قیدندن
انك رحمتك معتقلر یدر اول رحیم ورحمن برقولنی آزاد قیلمسه هیچ اول قوللك
آزاد اولمغه استحقاقی اولمز انکچون صدرسرای جنته داخل اولمغه هیچ برکسه
کندینك استحقاقیله لایق اولمز بلکه اکر مستحق واکر نامستحق جنت اعلایه
داخل اولان مجرد الله رحمتیله دخل اوراکر حضرت نبی علیه الصلوة والسلام

ایسه ده نته کم بیوردیلر (لن یدخل احد منکم بعمله الجنة قالوا ولا انت یارسول الله
قال علیه السلام ولا انا الا ان یتغمدنی الله برحمته وفضله (مى) درعدم مامستحقان
کی بدیم * که برین جان برین دانش زدیم) عدمده بزچین مستحقلراولدقکه بوجان اوزره
وبودانش اوزره اوردق یعنی دخی بزم اصلانام ونشانمز یوق ایکن عالم عدمده بزچین
بوجانه وبوعمله مستحقلردن اولدقکه استحقاقز سببیله بوجانه وبوعمله کندیمزی
اوردق بزخود عالم عدمده اصلا وقطعا مستحقلردن اولدق و استحقاقز سببیله
بوجانه وبودانشه کندیمزی اورمدق بلکه استعداد و استحقاقی دخی اولاسن
عطا ایلیوب ثانیاً بزه بویله عقل ودانش وجان وبینش وبردك وبزی کتوروب
مرتبهٔ انسانیته ایرکوردك (مى) ای بکرده یارهر اغیار را * وی بداده خلعت
کل خاررا * خاك مارا ثانیا پالیز کن * هیچ نی رابار دیگر چیز کن) ای هراغیاری
یارایلمش وای خاره کل خلعتنی ویرمش خدا بزم خاکمزی ثانیاسوز ومصفی ایله هیچ
یوغی بار دیگر چیز ایله یعنی ای خدا سن شو قادر مطلق سنکه هر غیر و ضد
اولان شیلری بری برینه یارومتحد ایلمشسن وخاره کلدن لطیف خلعت و برمشسن
لطفکدن بزم خاك بدنمزی ثانیاهم پاك وطاهرایدوب مصفی ایله بزهیچ یوغی رکره
دخی حقیقتده موجودایله ❊ مثنوی ❊ این دعاتوامر کردی زابتدی * ورنه خاکی
راچه زهره آن بدی * چون دعامان امر کردی ای عجاب * این دعای خویش
راکن مستجاب) بو دعایی ابتدا دن سن امر ایلدك یوخسه بوبرخاکینك اکانه
زهره سی اولوردی یعنی قوللریکه ادعونی استجب لکم دیوابتدا دن امر ایلدك
ودخی (ادعوا ربکم تضرعا وخفیة) دیو انلره دعا ایلمکه حکم قیلدك یوخسه
برخاکك اول دعایی ایلمکه نه یورکی اواوردی ونه یورك ایله سنك در کاهکه ال
آچوب دعاقیله بیلوردی چونکم ای شانی عجیب بزه دعا ایلمکی امر ایلدك بزدخی
ادعوا ربکم امرنه امتثال ایدوب سنك جنابکه دعا ایلدك بوکندی دعاکی الهی
مستجاب ایله ❊ مثنوی ❊ شب شکسته کشتیء فهم وحواس * نی امیدی ماند ونه
خوف ونه یاس * برده دردریای رحمت ایزدم * تازچه فن پرکند بفرستدم)
شب فهم وحواس کشتیسنی صمشدرنه رامید قالمش ونه خوف ونه یأس قالمشدر
یعنی اول قادر مطلق شبه برخاصیت ویرمشدر اول شب نوم ونعاس واسطه سیله
فهم وحواس کشتیلر بنی صمشدر نوم حالنده نه رامید ونه برخوف ونه یأس
ونه قنوط قالمشدر اگرچه واقعده امید وخوف و یأس خیاللری کوریندورسه ده اکثر
بیدار لکده اولان خوف و رجایی خواب ازاله ایلر وخوابده خائف وراجی اولمق
از واقع اولور اکثر امید روجا وقنوط حالتلری کیدوب حیرت و بیخودلك دریاسنه
غرق اولمقدر ایزدم بنی دریای رحمته ایلتمش تانه فندن پرایلر بنی کوندرر یعنی اول

طالب کنج اولان وحضرت حقه مناجات ایدب عرض حاجات قیلان درویش دیرکه بنی ایزدم وخالقم دریای رحمته ایلتمش وبحر معنایه غرق ایتمشدر نوم واسطه سیله عالم ارواحه واصل اولوب مستغرق اولدقدن صکره تانه فتدن بنم قلبمی پرایلر وبوعالم اجسامه نه حالتله بنی کوندررسیلزم ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی را کرده پرنورجلال * وآن دکررا کرده پروهم وخیال * کر بخویشم هیچ رأی وفن بدی * رأی وتدبیرم بحکم من بدی * شب زفتی هوش بی فرمان من * زیردام من بدی مرغان من) اول برنی نورجلال ایله پرایتمش واول آخری پروهم وپرخیال ایتمش یعنی اول مقلب القلوب والابصار واول مدبر اللیل والنهار بوخلق عالمی کیجه ایله عالم ارواحه ایلتمش ودریای بیخود لغه غرق ایتمش اول برکسه نك درونی نور جلال ایله پرایدوب واول برآخرکسه نك دخی قلبنی وهم وخیال ایله طولدروب علی السحر بوعالم اجسامه کوندرر هرکس بیدار اولدقلری کبی جیب درونده حق تعالی حضرتلرینك وضع ایلدیکی افکاری وخواطری بولور وهمان اول درونده اولان افکارك مقتضیاتی اوزره عمل قیلغه مشغول اولورلر اکر بنم کندمله هیچ رأی وتدبیرم بنم حکمله اولیدی یعنی بنم هیچ رأیم وفنم ارادمله دکلدر اکر بنم رأیم وفنم کندی ارادمله اولیدی بنم رأیم وتدبیرم بنم حکمده اولور دی کیجه عقل بنم امرمسز کتمزدی بنم قوشلرم بنم دائم التنده اولوردی قوشلردن مرادحواس خمسهٔ ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه اولور یعنی اکر بنم رأیم وتدبیرم بنم حکم تصرفده اولیدی اول کیجه ایله بنم عقلم بنم امرمسز کتمیدی بلکه بنم حواسم قوشلری بنم تصرفك التنده اولیدی بن عقلمی استدیکم یره کونده ریدم وقلبمه مراد ایلدیکم افکاری کتوروب انی استدیکم کبی دوندریدم نه عقلم بنم المده در بیلمزمکه کیجه بنم عقل وروحمی نه عالمه ایلتورلر ونه کونه واقعات کوسترلر وبوعالم اجسامه کلدکدنصکره هم نه ایشلدرلر ونه کسب ایتدیررلر اکر بنم تصرفم واختیارم مطلق بنم المده اولیدی بن بوعالمده واوعالمده استدیکم کبی کار ایلمکه قادر اولوردم (م ی) بودمی آکه زمزلهای جان * وقت خواب وبیهشی وامتحان) جان مزللرندن آکاه اولیدم خواب وفتنده و بیهوشلك وامتحان وفتنده تقدیر کلام اکر بنم رأیم وتدبیرم مطلق بنم حکمده وتحت تصرفده اولیدی بن اولا خواب وفتنده جانك مزللرندن ومرتبه لرندن آکاه اولوردم وثانیا بیهوشلك وفتنده جانك مزللرندن آکاه اولوردم وثالثا امتحان وبلوی وفتنده هم جانك مزللرندن آکاه اولوردم وجانم نیه ایرسه کرکدر آنی بولوردم کندی ارادت واختیارمله استدیکم یرده سیر وسفر قیلوردم حال بوکه بنم بوخصوصلرده ارادتم ومطلق اختیارم بنم المده دکلدر (م ی) چون کفم زین حل وعقداوتهیست *

ای عجب این معجزهٔ من زکیست) چونکم بنم الم انك حل وعقدندن تهیدر ای عجب بنم معجزلکم کیمندر که معجب جیمك فتحه سیله کندوبی و کندینك هنزینی بکمکه دیرلر اوضمیری هوشه وجانه کتسه ده جائزدر وحق تعالی یه کتسه ده جائزدر اولکی وجه اوزره معنی چونکم بنم الم اول عقل وجانك عقد وحلندن فائیدر که بن عقلمده وجانمده حل وعقده قادر دکلم وایکنجی وجه اوزره معنی چونکم بنم دستم اول خدانك حل وعقدندن تهیدر که مطلق حل وعقد صاحبی اولدر و قابض وباسط ومانع ومعطی وضار ونافع هر حالله اندن غیری یوقدر فی الحقیقه جمله ده متصرف همان اولدر پس ای عجیب بو بنم کندیمی بکنمم وهزمه مغرور اولمم کیمندر چونکم کندمده برحول و برقوت اولمیه خود پسند اولمق نه قباحتدر ﴿ مثنوی ﴾

دیده را نادیده خود انکاشتم * باز زنبیل دعا برداشتم) دیده بی خود نادیده ظن ایلشم کیرو دعا زنبیانی یوقاری قالدرمشم یعنی بن خود کورلمشی وکورلمشی وبولنمشی وبولنمشی بیلمشم وفرض قیلمشم مع هذا کیرو دعا زنبیلنی جرار کبی یوقارو طوتمشم وبکاشو مرادی وبردیو تضرع ونیاز ایتمشم عجیب حکمت وغریب حالتدر که بومرتبه یوقلغی وبیخود لغمی بیلد کدنصکره بنه طلب ورجادن خالی دکلم ﴿ مثنوی ﴾ چون الف چیزی ندارم ای کریم * جزدلی دانك تراز چشم میم) ای کریم الف کبی برشی طوتمزم چشم میمدن دل تنکتر بردلدن غیری یعنی الف حرکات وسکنات ونقطه دن خالی اولوب اصلا برشی طوتمدیغی کبی بندخی ای کریم وای رحیم الف کبی اصلا برشی طوتمزم مکر میمك کوزندن اضیق ودل تنکتر بر کوکل طوترمکه بنم قلبم کمال انقباضده میمك کوزندن دخی طار در ﴿ مثنوی ﴾ این الف و ن میم ام بود ماست * میم ام تنکست الف زو تر کداست * آن الف چیزی ندارد فا فلیست * میم دانك آن زمان غافلیست) یوالف ویومیم بزم بودیمزك امیدر بودوجود وام اصل معناسنه در امك میمی تنکدر الف اندن قوی کدادراول الف برچیز طوتمز غافلك حالیدر میم کبی دانك اول عاقلاق زمانیدر یعنی هیچ برشیٔ طوتمین الف و بودانك اولان میم بزم وجودیمزك اصلیدر بزم وجودیمزك امنك میمی اضیق ودانکدر والف ایسه اندن دخی قوی کدا وفقیردر ترکدا قوی کدا معناسنه در اول الف برشیٔ طوتمزدیمك انسانك کندی حرکات وسکناتندن وانصال وانفصلالندن غافل اولمقلغی زمانیدر که کندی قیدندن آزاد اولوب نفسنی اونودوب شویله طورمسی الفك حرکات قبول ایتیوب خالی طورمسی کبیدر میم کبی دانك اولق اول عاقلاق زمانیدر هر بارکه انسان کندی عقلیله مقید اولسه دانك اولمقدن خالی اولمز وعاقل اولمقدن قورتلوب کندیدن غافل اولسه الف کبی برخبر طوتمقدن خالی اولمز پس انسانك

ایکی حالی اولدی بری عاقل اولوب دلتك اولمق بری دخی کندیدن غافل اولوب
الف کبی برشیدن خبر طوتمق بو ایکی حالت انسانه ام منزله سنده اولدی
﴿ مثنوی ﴾ درزمان بیهشی خود هیچ من * در زمان هوش اندر پیچ من)
بیهشلك زمانده خود بن هیچم وهوش زمانده بن پیچده بم هیچ من هیچم
تقدیرنده در پیچ من من پیچم تقدیرنده در یعنی الهی بیهوشلك وغافللك زمانده
خود بن هیچم برشیدن خبر طوتمزم وغافل اولمق زمانده بن طولشمقده ودلتك
اولمقده یم ﴿ مثنوی ﴾ هیچ دیکر برچنین هیچی منه * نام دولت برچنین پیچی منه)
الهی برآخر هیچی بونك کبی برهیچ اوزره قومه دولت نامنی بربونك کبی پیچ
اوزره قومه یعنی بو دنیا دولتی حد ذاتنده هیچدر وبن دخی برهیچم بونك کبی
برهیچك بارنی وآرزوسنی وسعی وطلبنی الهی وسیدی بنم کبی برهیچك اوزرینه
قومه بونك کبی برطولاشق وقرشق پرکره کار دنیایه دولت نامن قویوب بوهیچی
اندن اوتری دلتك ایله ﴿ مثنوی ﴾ خودندارم هیچ به سازدمرا * چون زوهم
دارمست این صدعنا * درندارم هم تودارایم کن * رنج دیدم راحت افزایم کن)
خود نسنه طوتمزم هیچ بنی به دوزه یعنی هیچ بنی ایودوزر خود برشی طوتمزم زیرا
چونکم بو یوزعنا وبلا بکا دارم وهمندندر خلاصهٔ کلام شمدنصکره بنی ابودوزر
خود هیچ برشیٔ طوتمزم زیرا بوقدر یوز بلا وعنا بکا بن طوترم ودارم وهمندن
حاصلدر چونکم بوقدر بلاوعنایه باعث وبادی بن طوترم وبکابوشیٔ نافعدر بونی
حاصل ایدرمکه نابنی به دوزه دیمك ایمش شمدنصکره بویله دیمکدن فراغت ایتدم
وهیچ برشی طوتمزم ندارم حالنده یم هم سن بکا دارلق ایله رنج کوردم بکا راحت
افزالق ایله یعنی الهی بن شمدی هیچ ندارم حالنده یم بکابوهیچ نسنه طوتمزم دیمك
حاننده پادشاهلق ودستکیرلك ایله بویوله بیلورسن که چوق رنج کوردم
راحت افزالك ایله بنی بووروطه لرده قومه قلبمی بودغدغه لردن خلاص ایله
﴿ مثنوی ﴾ هم درآب دیده عریان بیستم * ردر توچونکه دیده نیستم * آب دیدهٔ
بندهٔ بی دیدهٔ را * سبزهٔ بخش ونباتی زین چرا) هم کوزیاشنده عریان طوردم
سنك قپوك اوزره چونکم کورمش دکلم یاخود دیده نیستم دیمك چونکم بکادیده
بوقدر دیمك معناسنه اوله یعنی سنك قپوك اوزره چونکم بکا بوکوزیوقدرکه
آنی کورم وبرلایق بوز بوقدر که اکاسورم ولهذا کوزیاشنده عریان طور مشم
بندهٔ بی دیده نك آب دیده سنه بوچرادن برسبزه وبرنبات بخش ایله بونده کندینك
بی دیده اولمسنه دخی اشارت قیلمشدر یعنی شولقدر آغلدمکه سیلاب سرشك
بنی احاطه ایدوب آخر عریان اولدم وسنك قپوکده چونکم آغلمقدن کوزم قالمدی
عریان طوردم بوکوزسز اولان بنده نك کوزی یاشنه بوفضل وکرمك چراکاهندن

ای وهاب مطلق بر سبزه و بر نبات بخش ایله تابو فقیر بی دیده نك آب دیده سی
ضایع اولمیه ﴿ مثنوی ﴾ ورنه نم آب آیده زعین * همچو عینین نبی هطالتین)
واکر بکا آب قالیه کوزمدن بکا آب و یر حضرت نبی علیه السلامك هطالتین
اولان ایکی مبارك کوزی کبی هطالتین هطالهنك تثنیه سیدر هطاله مبالغه ایله
آقیجی ویاش دوکیجی معناسنه در هطل کسر طایله سیلان ایدیجی دیمکدر وبو بیت
بوحدیث شریفه اشارت اولور که حضرت نبی علیه الصلوة والسلام دعا
ایدوب بیوررلردی * اللهم اعطنی عینین هاطلتین قبل ان یکون الدمع دما
والاضراس جمرا * یعنی ای بنم پروردکارم بکا اعطاایله شول ایکی کوزیکه کوزیاشی
دوکیجی اولهلر شول زماندن اولکه کوزیاشی قان اوله دخی دیشلر آتش پاره کبی
اولمزدن اول یعنی قیامتدن اول (مثنوی) او چو آب دیدی جست از جود حق *
باچنان اقبال واجلال وسبق * چون نباشم زاشك خون باریك ریس * من تهی
دست قصور کاسه لیس) اول سلطان عالیشان واول خلاصهٔ اکوان علیه السلام
چونکم جود حقدن آب دیده ایستدی انجلین اقبال وآنجلین اجلال من حیث المرتبه
جمله یه سبقت ایتمکله بیله اللهم اعطنی هاطلتین دیودعا ایلدی چونکم بویله در بن تهی
دست وپرقصور وکاسه یلایجی محتاج وکدا اشك خون آلودن نیچون اینجه
اکریجی اولمیم یعنی کوزلرمدن ایپلك کبی قانلو یاشی بری برینه متصل اجرا
واخراج قیلیم بکاخود قانلو یاش اغلمق هر وجهله احق واولیدر ﴿ مثنوی ﴾
چون چنان چشم اشك را مفتون بود * اشك من باید که صد جیحون بود * قطرهٔ
زان زبی دوصد جیحون بهست * که بدان یك قطره جن وانس رست) چونکم
بونجلین کوزاشکه مفتون اوله مراد حضرت رسول علیه السلامك چشم
مبارکیدرکه اول حضرت همان عین چشم منزله سنده ایدی یعنی اول عین چشم
اولان حضرت بونجلین برصاحب سعادت ایکن کوزیاشنه مفتون اوله بنم اشکم
کرکدرکه یوز جیحون اوله یعنی اول حضرت اغلدیغی برده برنیجه یوز جیحون قدر
کوزیاشی اقتمق وسرشك دیده بی روان ایلمك لایق اولور ولازم کلور اول چشم
لطیفدن واول عین شریفدن برقطره بو ایکی یوز جیحوندن بهتر درکه اول
حضرتك مبارك کوزندن خروج ایلین برقطره سبیله جن وانس قورتلدی وعصاة
ثقلین دوزخدن خلاص اولدی ﴿ مثنوی ﴾ چونکه باران جست آن روضهٔ
بهشت * چون نجوید آب شوره خاك زشت) چونکم اول روضهٔ جنت باران استدی
مع هذا روضهٔ جنتك بارانه احتیاجی یوقدر خاك زشت نیچون آب شوره استمیه
یعنی چونکم اول روضهٔ بهشت الهی کوزیاشی استدی بوخاك زشت کبی اولان
محتاج نیچون طوزلو کوزیاشی استمیه وهر وجهله محتاج اولنلره ومرتبهٔ سفلیده

قالنلره اغلیوب اکلمك ودعا ایلمك خود لازم ولابددر (م ی) ای اخی دست ازدعا کردن مدار * با اجابت باردا ویت چه کار) ای اخی دعا ایلمکدن الکی کیرو طوتمه اجابتله انك ردیله سنك نه کارك وار در یعنی ای برادر حق تعالی حضرتلرینه دعا ایلمکدن وشب وروز تضرع قیلمقدن الکی کیرو طوتمه وفراغت ایتمه سنك اودعانك مقبول او لمسیله یاخود رد او لمسیله نه کارك وار در سکا لازم اولان (ادعونی استجب لکم) امر نه ودخی (ادعوا ربکم تضرعا وخفیة) فرمانینه امتثال ایدوب حضرت رب العالمینه دعا وتضرع ایلمکدر که دعانخ عبادتدر سن دعا ایتمکله امر حق یرینه کتورمش اولورسن عبدك شانینه لایق اولان ممکن اولدیغی مرتبه مولاسنك امرنی یرینه کتور مکدر آنك قبول ایله ورد ایله بنده یه تقیدبرنده دکلدر بنده کندویه لایق اولنی ادا قیلد قدنصکره علیم وحکیم اولان مولی کندی شان شریفنه لایق اولنی هم قیلور انکچون حدیث قدسیده بیورر (عبدی اطعنی علی ما امرتك ولاتعلمنی ما یصلحك (م ی) تانکه سد ومانع این آب بود * دست ازآن نان می بباید شست زود * خویش را موزون وچست وسخته کن * زآب دیده نان خود در اپخته کن) ایتمك که بو آب دیده نك سدی ومانعی اولدی الی اول ناندن فوری یومق کرك یعنی شول نان وخوان کوزیاشنه سد ومانع اوله وسنی کریان ایلمکدن کیروقویه الی اول نان وخواندن فوری یومق لازمدر که کثرت اکل وشرب قسوت قلبه مبتلا ایلر ورقت دادن وآب دیده دن واکلمکدن وتضرع ایلمکدن بری ایلر کندیکی موزون وچست ودوزلمش ایله سخته ساختەدن مخففدر آب دیده دن کندی نانکی پخته ایله یعنی میزان شریعتله کندیکی موزون ایله وطریقتده چست وچابك اول وآداب انبیاعلیهم السلام واولیای کرام ایله کندیکی ساخته وپرداخته ایله وکندی غداکی ونانکی کوزك یاشیله تخمیر ایدوب درونك آتشیله پشور تاسکا حضرت حقدن فیض ورحمت کله والهام الهی اوله ومراد ومقصود که سنی واصل قیله

﴿ آواز دادن هاتف مر طالب گنج را واعلام کردن از حقیقت اسرار آن ﴾

(م ی) اندرین بود او که الهام آمدش * کشف شد این مشکلات از ایزدش * کو بگفتت در کمان تیری بنه * کی بگفتندت که اندر کش توزه * اونکفتت که کمانرا سخت کش * درکمان نه کفت اونی پرکنش) اول درویش وطالب گنج اولان دلریش بو دعا وزاریده ایدیکه اکا حضرت حق جانبندن الهام کلدی اکا ایزدندن بو مشکلات کشف اولدی وحضرت حق طرفندن اکا بو کونه الهام کلدی که ای درویش سکا واقعه ده اول هاتف دیدی کمانه بر تیر قو سکا چن دیدیلرکه زهی محکم ایچروچك یعنی سکا کمانه اوق قو وآنی آت دیدیلر سه سکا اول بابك

کر شنی قچن محکم چك دیدیلر اول هاتف غیبی سکا دیمدیکه کمانی محکم چك
اول هاتف سکانیری کمانه قویدیدی آنی پرتاله دیمدی یعنی اول کمانی طولووقوی چك
دیو سویلمدی (م ی) ازفضولی تو کمان افراشتی * صنعت قواسی برداشتی *
ترك این سخته کمانی رو بکو * در کمان نه تیر و پریدن مجو * چون بیفتدبر کن
انجامی طلب * زور بکذا رو بزاری جوذهب) اما فضو للغکدن سن کمانی یوجه
ایتدك قواسلق صنعتنی یوقار و طوتدك بوسخته کمانلغی یوری ترك ایله تیر کمانه قو
واوچورمق دیمله چونکم اول تیر دوشده اول یری قاز طلب ایله زوری قوذهبی
زار یلکله استه طالب کنجدن مراد کنج حقیقی طالبی اولان کسه لر اولور وکماندن
مراد مجاهده و تیردن مراد فکر اولور اول درویشه هاتف غیبی اکرچه کمان
مجاهده بی اله کتور وتیر فکری اکار ضع ایدوب بی کلفت اعتدال اوزره انی رمی ایله
هرنه موضعه تیرفکرك واقع اولورسه اندن بحث ایله کنج حقیقتی وخزینهٔ وحدتی
انده بولورسن دیمشدی اما اول فضوللق ایدوب کمان مجاهده بی یوقارو قالدیروب
تیرفکری هر جانبنه رمی ایلمکده قواسلق وتیراندازلك صنعتنی عالی ایتدی پس
هاتف غیبی اکاتعلیم ایدوب دیدیکه ای سعی ومجاهده ده افراط ایدیجی یوری
یومجاهده کمانی سخت ومحکم ایلمکی ترك ایله نعم تیر فکرکی قوس مجاهده یه وضع ایله
ورمی ایت اما انی حددن تجاوز ایله اوچورمق استمه چونکم تیرفکرکی اعتدال اوزره
سهولتله رمی ایلیه سن برمقامه دوشه اندهطلب ایله معنی ذهبنی تضرع وزاری ایله
طلب ایله زور ایله ودینده تعمق ایتمکله دکل زیرا دین حقده تعمق ایلمك محذور
ونامقبولدر نته کم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردیلر (ایاکم والتعمق فی الدین
فان الله تعالی قد جعله سهلا فخذوا ماتطیقون فان الله یحب مادام من عمل صالح
وان کان یسیرا) رواه ابو القاسم فی امالیه عن عمر رضی الله عنه وقال علیه السلام
(بعثت بالحنفیة السمحة ومن خالف سنتی فلیس منی) رواه الخطیب عن جابر (م ی)
آنچه حقست اقرب از حبل الورید * تو مکنده تیرفکرت رابمید) بو بیت سورهٔ قافده
اولان بوآیت کریمه یه اشارتدر که حق تعالی (ونحن اقرب الیه من حبل الورید)
بیوردی وبوآیت کریمه نك تفسیری بوجلدك اوائنده قریب عاشق حکایه سنده نصکره
ان الابرار آیتنی تفسیر ایلدکاری سرخده (جئت اقرب انت من حبل الورید) بیتنك
شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده بو بیتك معناسی بو یله دیمك اولور که
ای طالب حق اول نسنه که حبل ورید دن اقرب اوله جقدر حق تعالی انسانه بو بنی
طمرندن دخی قریبتر در او یله اولیجق سن فکرك او قونی بعید بر قشسن وعقل
صحرا سنه دوشوب زیاده ایراق برلردن بحث ایلرسن حال بوکه سنك کنج مقصودك
سکا سندن نزدیکتر در نته کم دیمشلر در (رباعی) یار نزدیکتر از من بمنست *

وبن عجبترکه من ازوی دورم * چه کنم با که توان کفت که او * درکنار من و من مهجورم ﴿ مثنوی ﴾ ای کمان وتیرها برساخته * صید نزدیك وتودورانداخته)
ای کمان وتیرلر دوز مش صید قریب و سن ایراق آتمشسن یعنی ای مجاهده کا ننی قوی ایتمش وافکار اوقلرنی دوزمش ومهیا ایتمش سکا صید وشکار اوله جق بغایت قریب اما سـن افکارکی ایراق ایتمشسن آنی کندکدن دور اولان یرلرده طلب ایتمشسن مع هذا اول سکاسندن اقربدر ﴿مثنوی﴾ هرکه دورانداز تراودورتر * وزچنین کنجیست اومهجورتر) هرشول کسه که تیرفکرنی ایراق آتیجیدر اول حقدن دورتردر وبونك کبی کنج حقیقتدن اومهجورتردرانکیچونکه برکسه کندینك ربسنی بیلك * من عرف نفسه فقد عرف ربه * حدیث شریفنك حسبنجه کندی نفسنی بیلکه موقوف ومنوطدر * وفی انفسکم افلا تبصرون * نص شریفی ودخی * وهو معکم اینما کنتم * قول لطیفی هم طالب مطلوب ومقصودنی کندی وجودنده استمکه دلیل وشاهد درپس هرکیم مقصودنی کندی وجودنده طلب ایتیوب تیرفکرنی دور ودراز یرلره آتسه واورادن بحث ایتسه کنج حقیقیدن بعید اولسی واقرب من حبل الورید اولان محبوب ذاتیدن فلسفی کبی دور ومهجور قالمسی مقرر ومحققدر (مثی) فلسفی خودرا ازاندیشه بکشت * کو بدو کوراسوی کنجست پشت * کوید وچندآنکه افزون می دود * ازمراددل جداتر می شود) فلسفی کندینی فکر واندیشه دن دیله دی ا کایل دی که آنك پشتی کنج جانبنه دراکاسو یله ای فلسفی یل اولقدرکه اول افزون یلرمراد دلدن جدا تراولور فلسفی انبیا علیهم السلامك طریقنی قویوب عقلیات وریاضیاته اشتغال ایلیوب دلائل عقلیه ایله اثبات واجب الوجود ایلین و بوکونك صانعنی مصنوعات ومخلوقاتك وجودیله استدلال ایدوب اثردن مؤثره انتقال ایلمك واسطه سیله بیلان بوطائفه درکه بوطائفه تصفیهٔ قلب ایلیوب وانبیا واولیابیوردیغی اوزره عمل قیلیوب وانلرك ستمنه سالك اولیوب حضرت حق قوت فکریه وترتیب مقدمات نظریه ایتمکله بیلمکه وانك ذات وصفاتنه عالم اولمغه کیجه وکوندز سعی ایدرلر شول مرتبه که انلر کندیلرینی فکر واندیشه ده دیه لر ودقیق دوردراز بحثلر ایلرای طریق انبیا علیهم السلامه سالك اولان طالب کنج حقیقی سن فلاسفه مشربنده اولنلره وادلهٔ عقلیه ایله حضرت حق بیلمکه سعی قیلنلره سویله که انلرك ارقه سی کنج حقیقی جانبنه در انلر حضرت حق کندیلردن جدا وبعید ظن ایلیوب موضع خزینه اولان وجودلرنی ورای ظهرلرینه قویوب کندی عقلاری صحراسنده سهام افکاری طورمدین هرجانبه آتوب اندن بحث ایتمکده وکندیکچه کنج حقیقیدن بعید اولوب بیانه کتمکده دررلر پس سن اول فلاسفه مذهبنده اولنلره وانلرمشربی اوزره سیر وسلوك قیلنلره دی ای فلاسفه

مشربنده اولنلر شولقدر بو یولده تك و پو ایلیك که نقدر بو یولده سز یله سز
وتك و پو ایلیه سز کوکل مرادندن کندیکچه جدا تراولورسز ومحروم قالور سزاکر
حضرت حق بیلکه و بولمغه دلیل استرسکز اکا اقوی اولان دلیل کندی کلام
شریفی کفایت ایلر بوندن اقوی دلیل اولورمیکه حق سبحانه وتعالی کلام مجیدنده
* وهو معکم اینما کنتم * (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) دیدی ودخی (واعلموا
ان الله یحول بین المرء وقلبه) بیوردی ودخی * وفی انفسکم افلا تبصرون *
دیدی بوجمله سی طالب کنج الهی اولان انی کندی وجودنده طلب ایلمکه دلالت
وشهادت ایلروا کر انی طلب ایلمکده سعی ومجاهده ایلرسه ده انك طریقنده
جدوسعی ومجاهده ایلمك کرکدر یوخسه کندی عقلنك مقتضیاتنده سعی
ومجاهده ایلك انسانی مقصود اصلیدن دورتر ایلك مقرردر ﴿ مثنوی ﴾

جاهدوا فینا بکفت آن شهریار * جاهدوا عنا نکفت ای بی قرار) بو بیت سورهٔ
عنکبوتك آخرنه اشارتدر قال الله تعالی (والذین جاهدوا فینا) یعنی شول کمسه لرکه
مجاهده ایلیه لر بزم حقمزده و یابزم طریقمزده اطلاق مجاهده جهاد ظاهره و باطنه
شمولدن اوتریدر (لنهدینهم سبلنا) البته بز هدایت ایلرز سبیل وصولی بزم جانبمزه
(وان الله لمع المحسنین) وتحقیقا الله تعالی محسن قوللریله در نصرت واعانتیله
معنای بیت یعنی ای علم کلام و علم فلسفه ایله طالب حق اولان کمسه حق تعالی
جاهدوا فینا ای فی حقنا وطریقنا بیوردی جاهدوا عنا دیمدی بزم رضامز اولان
علمده وعملده مجاهده ایلیك بزدن و بزم طریقمزدن خارج اولنه مجاهده ایلیك دیمدی
ای قرارسز مجاهده بی مجاوزتی مشعر اولان حرفله ادا بیوردی تاکم سن انبیای
عظامك شرایعنی جامع اولان شریعت کشتیسنه داخل اولمغی قویوب کنعان کبی
کندی عقلك وفکرك طاغنی عاصم وحافظ ظن ایلیوب اکا التجا ایلیه سن وطریق
حقدن تجاوز ایدوب بن کندی عقل وفکرمله اثبات واجب الوجود ایلرم و پیغمبر
علیه السلام وآنك وارثلری اولان واییلره تابع اولمق نه لازمدر دیمکی موهم ومشعر
سوزلرسویلیه سن بزه لازم اولان همان حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمك
سفینهٔ شریعتنه داخل اولوب واکا ایمان کتوروب وآنك شریعتنه سالك اولان
عالملره اتباع طریق وفرآن عظیمله عامل اولمقدر کنعان کبی عقلنه طاینوب معرض
اولمق وتفرد طریق دکلدر نتکم بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ همچو کنعان کوزنك نوح
رفت * برفراز قلهٔ آن کوه زفت * هرچه افزونتر همی جست او خلاص * سوی که میشد
جدا تر از مناص) حضرت نوح علیه السلام اوغلی کنعان کبی که او نوح علیه السلام
حضرتلرینك تنکیدن کندی واکا تابع اولمقدن عار ایدوب آنك سفینه سنه داخل اولمیوب
اول زفت وعظیم اولان طاغك قله سنك ذروهٔ اعلاسی اوزره صعود والتجا ایتدی
هرنه قدر اول کنعان طوفاندن خلاصی افزونتر استدی کوه جانبنه کتدی مناصدن

﴿ جدا ﴾

حداثر اولدیغی حالده بوهم وجهدر کوه جانبنه مناصدن جداثر کتدی دینه سوی که درسوی که تقدیرنده اولوب مصرع اوله صرف اولوب ظرف اولسه هم معنی درست اولور بوتقدیر اوزره معنی اول کنعان کوه جانبنده هرنه قدرزیاده خلاص استدی مناصدن جداثر اولدی دیمك اولور وبوندن مقصود فلاسفه مذهبنده اولنلرعینیله کنعان مشربنده دردیمك اولور شو اعتبارله که کنعان حضرت نوح علیه السلامك سفینه سنه داخل اولمیوب بشقه باشنه تفرد ایلیوب * ساوی الی جبل یعصمنی من الماء * دیوسویلیوب طاغ جانبنه کتدی وامان بولمیوب طوفانده مغرقیندن اولدی فلسفی مشربنده اولنلرهم سفینهٔ شرعدده داخل اولمیوب واولیایه انقاد قیلیوب کندی بشقه باشلرینه اثبات واجب الوجود ایلمکه وصانعی مصنوع الله بیلمکه وکندیلرینی بویولدن خلاص قیلمغه سعی ومجاهده ایدرلر اما فی الحقیقه مقصود اصلیدن کتدکچه بعید اولوب کندیلرینی طوفان اوهام وخیالاته غرق ایدرلر واصلا سعی وکوششلرندن برنتیجه وفائده بوله میوب وحضرت حقله آشنا اوله میوب عاقبت دنیادن آخرته محروم کیدرلر ﴿ مثنوی ﴾ همچواین درویش بهر کنج وکان * هرصباحی سخت ترجستی کمان * هرکمانی کو کرفتی سخت تر * بوداز کنج ونشان بدبخت تر) بودرویش کبی که کنج وکاندن اوتری هرصباح سخت تر ومحکم ترکمان استردی قیاس ایلردیکه اوقی ایراق آتمغله اول کنجه واصل اوله هربرکمانیکه اول درویش قویتر ومحکم تر طوتدی کنجدن ونشاندن بدبخت ترایدی کذلك فلاسفه مشربنده اولنلرو کندی عقلاری وفکرلریله کنج مقصودی طالب اولنلرهم بودرویش کبیدرکندی زور بازولریله هرکون سهام افکاری دور ودرازآثارلر واورادن بحث ایدرلر کوررلر که اورادهٔ خزینهٔ مقصود بولنمز تکرار برمقدمه دخی اندن محکم ترترتیب ایدرلر بنه بحث ایدرلر اندهٔ دخی کنج حقیقتی بوله مزلر وبوادق ظن ایلدکاری وقتده معترضلرطرفندن نیجه نفی وسؤال لاحق اولمقدن قورتله مزلر پس بواسلوب اوزره هرکون کندی عقللرینك مقتضاری اوزره سعی وبحث ایدرلر کتدکچه اول کنج حقیقتدن بدبخت تر اولوب بعید کیدرلر ﴿ مثنوی ﴾ این مثل اندر زمانه جانیست * جان نادانان برنج ارزانیست) بومثل زمانه ده جانه منسوبدر جانیده اولان یانسبت ایچوندر اول مثل بودرناد انلرك جانی رنجه لایقدر یعنی بومثل خلق زمان ایچره جانه منسوب ومحبوب قلوبدر که دیرلر جان جاهل بسبختی ارزانیست که فی الحقیقه جاهل ونادان تعذیب حیوان بلافائده قیلمقدن خالی اولمزواوزرینه لازم اولمین علم وعمله اشتغال ایلمکدن فراغت قیلمزودین وطریقتده عمل ایلرسه ده اوستاده تابع اولمقدن عار ایدوب کندی رأی باطلی وفکر فاسدی اوزره تکلف ایدوب کندیسنه نافع اولمین

زحمت ومشقتی ارتکاب ایلر باخصوصکه الله تبارك وتعالی (یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر) بیوردی وحضرت نبی علیه السلام * بعثت بالحنیفیة السمحة السهلة * بیوردی ودخی لاحرج فی الدین بیوردی و الحاصل دینك اکر یسری و اکر عسری برعالم ربانی اولان استادك تعلیم ایلمسنه محتاجدر وبرکسه دینده اولان علمی وعملی براستاد کاملدن اوکرنمك لازمدر واکر استاد کامله خدمت ایتیوب کندی عقل ورأیی اوزره عمل ایلرسه انجق بیهوده یره زحمت چکمش اولور ورحمتدن محروم قالور ﴿ مثنوی ﴾ زانکه جاهل ننك داردز اوستاد * لاجرم رفت ودکان نوکشاد * آن دکان بالای استاد ای نکار * کنده وپرکژ دمست وپرزمار) زیرا که جاهل ونادان استاد دن ننك وعارطوتر ومرشد ومعلمه خدمت واقتدا قیلق واندن علم دین وطریقتی اوکرنمك استمز بلکه کندی زعمنجه دیرکه انلردن تعلم ایلمك وانلره خدمت قیلق بکانه لازمدر بنم خود بوقدر عقلم وذکاوتم واردر مقتضای عقلم اوزره سلوك ایده رم دیر لاجرم کندی ودکان نوآچدی یعنی چونکم استاده خدمت ایلمکدن عارطوتر لامحالة کیدوب کندی بشقه باشنه بیلدیکی اوزره خلقه تعلیم ایلمکه وبندخی برریئس وپیشوایم دیو سویلمکه باشلرای نقش وصورت استادك فوقنده اول دکان قوقش و پرعقرب ومار دن پردر استادك بالاسنده اولان دکاندن مراد معلم ومرشدك امر ینك فوقنده ورضاسنك وراسنده برمکسب وجلب دنیا ایچون برسبب وبرمذهب دوزمکدن عبارت اولور یعنی برصاحب ارشادك ودین وطریقتده اوستادك امر ینك وراسنده وفرمانك بالاسنده برمکسب و برمذهب پیدا ایتمك ای نقش وصورت اول مکسب معتبده فوقش وعقارب وحیاتله پراولمشدر (مى) زودویران کن دکان وبازکرد * سوی سبزه وکلستان وآبخورد) دکانی فوری ویران ایله وکیرو دون سبزه وکلستان وآبخورد جانبنه آبخورد صواده دیرلر بوندن پیکار مراد اولور ودکاندن مراد بعض جاهل ونادان اولان کسه لرك مجرد عقل وفکریله برمجمع پیدا ایدوب جلب دنیا وکسب مال ایچون کندی متاع عقلنی صاتمق و خلقه بیلدیکی یردن تعلیم ایتمکدر پس دین علمنه عالم اولمین وطریقتده استاد اولمق مرتبه سنی بولمین ولکن جمع ناسه مشغول اولان نادانه امر ایدوب بیورلر ای علم دینسدن بی بهره اولان وخلقی باشنه جمع ایلمکدن اوتری بشقه دکان آچان اکر ظلمات نفسانیه دن قورتلمق ورضای حقه واصل اولمق استرایسك فوری اول رسم وعادت دکانکنی ویران ایله وبردین وطریقتده استاد اولان کسه نك سبزهٔ معرفتی وکلستان صحبت ومتابعتی وآبخورد پند ونصیحتی طرفنه رجوع ایله تاکم آنك چشمهٔ نصیحتدن نوش قیله سن وکلستان مناصحتدن راحت جان بوله سن وسبزهٔ معرفتدن حظ

﴿ ونصیب ﴾

ونصیب آله سن ﴿ مثنوی ﴾ نی چو کنعان کوز کبر وناشناخت * از که عاصم سفینهٔ فوزساخت) کنعان کبی دکل که اوکبر وناشناختدن کوه عاصمدن سفینهٔ فوز دوزدی یعنی صقین حضرت نوح علیه السلامك اوغلی کنعان کبی اوله که اول کنعان متکبر وناشناخت اولدیغندن کندی زعمنجه کوهی عاصم وطوفاندن حافظ ظن ایلیوب کوه عاصمدن کندی ظن فاسدی اوزره فوز ونجات سفینه سی دوزدی وپدری حضرت نوح علیه السلامه * سآوی الی جبل یعصمنی من الماء * دیدی وحضرت نوح علیه السلام دخی اکا * لاعاصم الیوم من امر الله الا من رحم * دیو خبر ویردی امابدبخت اولدیغندن متنصح اولمیوب مغرقیندن اولدی بو بیت سورهٔ هوددہ اولان آیت کریمه یه اشارتدر تفسیری جلدرابعده بیان آنکه * یاایها الذین آمنوا * سرخنده * همچو کنعان سوی هر کوهی مرو * بیتنك شرحنده مرور ایلدی اندہ طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ علم تیراندازیش آمد حجاب * وآن مراداورابده حاضر بجیب) اول کنعانه تیراندازلق علمی حجاب کلدی واول مراداکا جیبده حاضر اولمشیدی یعنی اول کنعانه تیرفکرنی آتمق وکندو کندو یی خلاص ایتمك علمی فوز ونجاتدن حجاب کلدی وآنی خلاصدن مانع اولدی وحال بوکه اول ایلدیکی مراد آنك کندی جیب درونده ایدی اول محل بعیدده اولان جبل عظیمه صعود ایلمکده قیاس ایلدی انکچون (سآوی الی جبل یعصمنی من الماء) دیوسویلدی اکر کندی یه اقرب اولان سفینه یه داخل اولیدی وحضرت نوحه متابعت قیلیدی مراد ایلدیکی خلاصی کندی جیندن بولوردی ضمیرطالب کنج اولان درویشه راجع اولوب اول درویشه تیراندازلق علمی حجاب کلدی وآنی مرادندن بعید ومهجورقیلدی وفی الحال آنك مرادی کندی جیندن ایدی که کنز حقیقی وکنج معنوی انسانك کندی جینده در ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا علم وذکاوات وفطن * کشته رهروراچوغول وراهزن) ای غافل چوقلق ذکاوتلر وعلملر وفطنتلر رهروه غول ورهزن کبی اولمشدر کشته کاف عربینك ضمه سیله اوقنوب رهرو اولان کسه یی غول ورهزن کبی دپلمشدر دینسه دخی جائزدر غول ورهزن چوق رهروی هلاك ایدرلر وحاصل کلام بعض ذکاوتلر وفطنتلر اولور که سالکی مرشده متابعت قیلمقدن منع ایلر ونفسنه کبر وغرور ویرر وطالب حق اولمقدن جدا ایلر بوکونه ذکاوتلر وفطنتلر سالکه لابد رهزن اولور وغول کبی انی اغواواضلال قیلور باخصوص برعلم که علم نافع اولمیه اندن حضرت حقه استعاذه ایلمك لازمدر رنتهکم حضرت نبی علیه السلام (اللهم انی اعوذبك من علم لاینفع) دیو حق تعالی یه استعاذه ایلمکی تعلیم بیوردیلر (مثنوی) بیشترا صحاب جنت ابلهند * تازشرفیلسوفی میرهند) زیاده رك اصحاب جنت ابلهلردر تاکم فیلسوفلك

شرندن فورتله‌لر بو بیت شریف بو حدیث شریفه اشارتدر که حضرت نبی علیه السلام بیوردیلر (اکثر اهل الجنة البله * رواه البزاز عن انس یله ابلهك جمیدر ابله سلامت صدر صاحبنه دیرلر که ساده دل اوله و بو حدیث شریفك شرحی دردنجی دفترده قصه‌ٔ رستم خروب سرخنده * اکثر اهل الجنة البله ای پدر * بیتنك شرحنده ودخی جلد اولده صفت پیر سرخنه قریب * خود جهان آن یك کست اوابلهست * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر اول محللرده طلب اولنه و بونده توضیح معنی اصحاب جنتك اکثری ساده دللر وعقل معاش زیرکلکندن غافللر در تاکم حکمت شناسلك شرندن وعلوم نظریه‌نك ضررندن قورتلمشلردر اگرچه بو عالم خلقنه نسبت نسنه بیلزلر ابلهدرلکن عند اهل الاخرة هر بری ابله عقولدرو دین وطریقتده فحولدر ﴿مثنوی﴾ خویش را عریان کن از فضل فضول * تا کند رحمت تراهر دم نزول * زیرکی ضد شکستست ونیاز * زیرکی بگذار و با کولی بساز) کندیکی فضلدن وفضولدن عریان ایله تاکم سکا رحمت الهی نزول ایلیه زیرکلك شکسته لك ونیازك ضدیدر زیرکلکی قوکو للکله دوزل فضل زیاده لکه دیرلر ومالابد منه اولان علمدن هرنه زیاده اولسه اکا فضل دیرلر اگر فضیلت دین وطریقت علمندن ایسه غایتله مقبولدر واگر نافع اولمین علمده اولورسه مذمومدر آنی ترك ایلك طالب حقه لازمدر بونده اولان فضلدن مراد دین وطریقتنه متعلق اولمین فضل غیر نافعدر وفضول ضم فا وضم ضاد له لغتده فائده سی اولمین مالایعنی یه مشغول اولان کشی یه دیرلر بونده فضول مصدر حکمنده در وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای طالب کنج حقیقت وای سالك طریقت کندیکی فضیلت غیر نافعه دن وبی فائده ومالایعنی اولان علمه مشغول ایلمکدن عریان ومجرد ایله تاکم حق تعالی حضرتلرینك رحمتی هردم سکا نزول ایلیه مادامکه سن فضلله معجب اوله سن وفضوللق ایدوب عمر نازنینکی کندیکه لازم اولمین علمه خرج و صرف ایلیه سن حق تعالینك رحمتندن دور ومهجور اولورسن زیرا حق تعالینك رحمتی شکسته‌لره وجرمن پیلان دردمند وخسته‌لره اولور زیرکلك ومعجبلك ایسه نیازك وشکسته لکك ضدیدر لازم کلدیکه اول باعث عجب وغرور اولان زیرکلکی ترك ایلیه سن و ابلهلکله دوزوله سن که بوکونه زیرکلکدن سلیم القلب اولق هروجهله اولیدر (مثنوی) زیرکی دان دام برد وطمع وکاز * تاچه خواهد زیرکی را پاك باز * زیرکان باصنعتی قانع شده * ابلهان ازصنع درصانع شده * زانکه طفل خرد را مادر نهار * دست وپا باشد نهاده برکنار) زیرکلکی بردك وطمعك وکازك دامی پیل برد غالب اولمغه دیرلر وکاز بونده ایکی چتال اولق معناسنه در تاکم زیرکلکی پاکباز اولان نه استر پاکباز مجرد اولمغه دیرلر یعنی سن بوزیرکلکی وذکیلکی غالب اولمنك وخلقك مالنه

ومنصبنه طمع قيلمك وايكى چتال اولمك كه مراد كاهى دينه وكاهى دنيايه ميل قيلق
بلكه مشرك خفى اولمقدن كنايتدر طوزاغى وآلت صيدى ييل چونكم زيركلك
بويله درمجردان طريقت اولمين زيركلر عجبدركه برصنعته قائم اولمشلردر وبرمخلوقه
كوكل ويرمشلر وبرمرتبه ده قالمشلردر اما ايله اولنلر وسلامت صدر بولنلر صنعتدن
صانعه كتمشلردر يعنى ساده دل اولنلر وقلبنى ماسوادن سليم قيلان كمسه لر بومصنوعاته
ميل قيلمقدن ترقى ايدوب صانع قديمك مشاهده سى مرتبه سنه كتمشلر واكا تقرب
ايتمشلر زيرا طفل خرده نهارك مادرى دست وپايى كنارنه قومش اولور نهار
طوى قوشينك يوروسنه ديرلر ومطلق يورى معناسنه دخى استعمال ايدرلر بونده
يورى معناسنه اولمق ممكندر بووجه اوزره معنى ويرلدى امانهار كوندزمعناسنه
اولوب ظرفيت معناسنى متضمن اولسه هم جائزدر بووجه اوزره معنى زيرا كه نهارده
مادرطفل خردك دست وپاينى كنارنده قومش اولور يعنى صنعتدن كيدن وحضرت
خدانك مشاهده سنده كندوبى حيران ايدن ايلهلرطفل خرد منزله سنده درطفل
صغيرى مادرى نهارده نيچه قوجاغنه آلوب الينى وياغنى كناره قويوب حفظ
وتربيه ايلرسه الله تبارك وتعالى حضرتلرى هم سليم القلب اولان وآنك جنابنه
توكل قيلان بندەلرينى هم مادرطفل خردنى حفظ وحمايت قيلديغى كبى هميشه حفظ
وحمايت قيلوب * الله يتولى الصالحين * حسبنجه جمله امورنه متولى اولور وجميع
مؤمنتى مهيا ايلرانكچون حضرت نبى عليه الصلوة والسلام اكثر اوقاتده (اللهم
وكانى كالطفل الصغير) ديو دعا ايدرلردى وكندى نفسيله مقيد اولمقدن ونفسنك
تدبيروتدارك يله سلوك قيلمقدن احتراز ايدوب طرفة العينده بيله كندى نفسنه كلمكى
وكندى وجوديله مقيد اولمغى استيوب (اللهم لاتكلنى الى نفسى طرفة عين ولااقل
من ذلك) ديودعا ايدرلردى والحاصل (من انقطع الى الله كفاه الله سائر مؤنته ورزقه
من حيث لايحتسب ومن انقطع الى الدنيا وكله الله اليها) حديث شريفنك
موجبنجه هركم حق تعالى يه منقطع اولسه وتوكل قيلسه آنك صورى ومعنوى رزقى
اياغنه كلور وحظ نصيبى همان اول اولورا ما الله تعالى يه منقطع اولمين وعقل وذكاسنه
مغرور اولوب دور ودراز اولان طريق مستطيله سلوك قيلان كمسه لر تعب وزحمت
چكمكدن خالى اولمز وحضرت حقه متوكل اولان مؤمن وموحدك حظ وذوقنى
دخى بولمز نتيكم بوسرخ شريفده اولان جهود وترسا متوكل على الله اولان مؤمن
وموحدك حظ ونصيبنى دور ودراز طريقه ذاهب اولمغله بولمغه وانى آلوب اكل
قيلمغه قادراوله مديلر كه بوسرخ شريفدن مقصود ونتيجه نه ايديكى معلومك اولور

﴿ داستان آن سه مسافر مسلمان وترساوجهود وآنكه بمنزلى قوتى يافتند ترساوجهود سير
بودند كفتند اين قوت رافرداخوريم ومسلمان صائم بودوكرسنه ماندزآنكه مغلوب بود ﴾

بوسرخ شریف اول اوچ مسافرك داستانید رکه انك بری مسلمان و بری دخی
ترسا وبری دخی جهود ایدی واول وقته برمنزله برمقدار قوت وغدا
بولدیلرکه اندن مراد حلوا اولدیغی مصرحدر ترسا وجهودطوق ایدیلر
دیدیلرکه بو قوت وغدایی یارین پیلم مسلمان ایسه صائم ایدی وآج قالدی
زیرا که مغلوب ایدی و انلر غالب ایدی انلره مخالفت ایتمکه قادر اوله مدی
پس صبرایدوب وحضرت حقه توکل قیلوب سکوت ایلدی (مثنوی) یك حکایت
بشنو اینجاای پسر * تانکردی ممتحن اندرهنر * آن جهود ومؤمن وترسامکر *
همرهی کردند باهم درسفر) ای پسر بوخصوصده وبومحلده برحکایت ایشت
واول حکایتی جان ودل ایله کوش ایدوب انکله برایش ایت تاکم هنرده امتحانلنمش
وابتلا قیلنمش اولمیه سن اول حکایت بودرکه اول جهود ومؤمن وترسامکرکه بری
برلریله سفرده همراهلق ایلدیلر وبری برلریله یولداش اولوب مصاحبت ومقارنت
قیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ بادوکره همره آمد مؤمنی * چون خردبانفس وباآهرمنی)
ایکی کر اهله برمؤمن آفاقده بویله همراه کلدی واول مظهر ضلالت اولان ترسا
وجهود ایله اول اهل هدایت مصاحبت قیلدی نته کم انفسده عقل ونفس واهرمن
ایله همراه اولدی که آفاقده برکاذب صادق ایله ومؤمن منافقله ومطیع اولان
کسه فاسقله مصاحب ومقارن اولمق چوق واقع اولور نته کم انفسده عقل وروح
مظهر هدایت اولان مؤمن کبیدر ونفس وشیطان مظهر ضلالت اولان ترسا
وجهود کبیدر که بونلر دخی بو بدنده برقاچ کون بری برلریله همراه اولمشلردر
﴿ مثنوی ﴾ مرغزی ورازی افتدازسفر * همره وهم سفره پیش همدیکر) سفر
جهتندن مرغزی ورازی همره و بری بری اوکنده هم سفره اولمق واقع اولور
مرغز برشهرك آدیدر ورازهم برشهرك آدیدرو بوایکی شهرك مابینده خیلی مسافه
واردر وبرینك قومی مشرك وکافر وبرینك دخی مؤمن وسنی واقع اولدیغندن
بوایکی شهرك قومی بری برلریله ضد واقع اولمشدر امامع هذا بنه سفرواسطه سیله
بری برلریله یولده همراه اولمق و برسفرده اوتورمق چوق دوشر ومرغز ورازك
برمقدارتحقیق جلد اولك اوائلنه قریب مرورایلمشدر (مرى) درقفص افتدزاغ
وجغدو باز * جفت شدد رحبس پاك و بی نماز) برصیادك صیدی واسطه سیله
قفصه جغدودخی زاغ وباز دوشرلر وکاه اولورکه حبسخانه ده پاك اولان اهل
نمازایله ناپاك اولان بی نماز جفت اولور ومقارنت قیلور برقفصده بری برینه مخالف
طیور جمع اولمق و برمجلسده بری برینه مغایر و ضد کسه لر ضرورت حسبیله
مقارنت قیلمق چوق دوشر ﴿ مثنوی ﴾ کرده منزل شب بیك کروان سرا *
اهل شرق واهل غرب وماورا * مانده در کروانسراخردوشکرف * روزها باهم

زسرماوز برف * چون کشاده شدره بکشاد بند * بکسلند وهر یکی سوی بی روند)
بوچوق واقع اولور که برکاروانسرایده کیجه ایله اهل شرق واهل غرب واهل
ماوراء النهر منزل ایتمش وبری برلیله صحبت طوتمشدر کوچك وبیوك برکاروانسرایده
نیچه کونلر بری برلیله سرمادن و یرفدن اوتری قالمشلردر وقیش اولدیغندن اوتری
بربرده مقارنت قیلمشلردر چونکم یول کشاده اولمه و بند آجیله چوز یلورلر و بری
بندن منقطع اولورلر وهر بری برجانبه کیدرلر ﴿ مثنوی ﴾ چون قفص را
بشکنند شاه خرد * جمع مرغان هر یکی سوی پرد * پر کشاده پیش ازین پرشوق
وباد * درهوای جنس خودسوی معاد * پر کشاده هردمی بااشك وآه * ایك پریدن
نداردروی وراه * راه شد هریك پرد مانند باد * سوی آن کز یادآن پرمی کشاد
آن طرف که بود اشك وآه او * چونکه فرصت یافت باشدراه جو) چونکم عقل
پادشاهی قفص صیه بهرحال قوشلرجمعی هر بری برجانبه اوچرقفصدن مراد
اکرقوشلرقفصی اولسون وا کرکار بانسرای اولسون وا کرزندان اولسون بهرحال
بونلرده جمع اولان کسه لر فرصت ورخصت بولدقدنصکره هر بری کندی مقصد
ومطلبی جانبنه پرواز ایلر یوندن اول هر بری پرشوق و باد کندی جنسی هواسنده
مرجع ومعاد طرفنه قناد آچش ایدی واول جمع اولدقلری منزلده ضرورت
حسبیله قالمش ایدی پس هر بردمده آه وکریه ایله پرآچار ومرادی سمتنه اوچمغه
سعی ایلر ولیکن اوچمغه وجه ویول طوتمزا کرمرادی سمتنه اوچمغه یوز ویول
طوتیدی بر آن اول مجل ضرورتده قرار ایتمزدی همماندمکه بو اضداده یول
اولیدی وهر بری کندی مقصدی جانبنه کتمکه فرصت ورخصت بولیدی انك
جانبنه انك یادندن وتذ کرندن اوتری پرآچار وانك هواوآرزوسنده اوچاردی اول
طرفه که آنك کریه سی وآهی وارایدی چونکم فرصت بوله بهرحال راه جواولور
واول جانبه رحلت قیلور (م ی) درتن حودبنکراین اجزای تن * ازجکها کردآمد
دربدن * آبی وخاکی وبادی وآتشی * عرشی وفرشی ورومی وکشی * ازامید
عود هریك بسته طرف * اندرین کروانسرا ازبیم برف) کندی تنکده نظرایله
بواجزای تن نه یرلردن بنده جمع کلدی وبو بری برینه مخالف اولان درت جزو
وغی مقاملردن کلوب بدن خانه سنده الفت ومقارنت قیلدی اول جزولرك
بری آبی وبری خاکی وبری بادی وبری آتشیدر وبری عرشی وبری فرشی وبری
رومی وبری دخی کشیدر کشی کاف عجمینك فتحه سیله ناز که وکوزله دیرلر بومعنی
بومعنی اولمق جائزدر وکش کاف عربینك ضمه سیله خلطه دیرلر بومعنی مراد
اولمق هم جائزدر که انسانك بعض جزی خلطه منسوبدر بوانسبدر عرشیدن
مراد عقل وروحدر وفرشیدن مراد قوای جسمانی ودرومیدن مراد اخلاط

اربعه اولورمثلا دم وصفرا وسودا وبلغم کبی کهقانه کش سرخ وصفرایه کش
زرد وسودایه کش سیاه و بلغمه کش سپید دیرلر الحاصل انسانك خانهٔ بدننده
بوعناصرار بعه دن جمع اولان جزولر واخلاط اربعه وعلوی وسفلی اولان قوتلر
جمع اولمشلروضروری بری برلریله برقاچ کون مقارنت قیلمشلردرعودت ومرجعلرینه
رجعت قیلق امیدندن اوتری هر بری بوکار بانسرای جسمده کوز باغلمشدر برف
و برد قورقوسندن اوتری و بو برفدن مراد نه ایدیکی بو بیلردن معلوم اولور
﴿ مثنوی ﴾ برف کونا کون جود هرجماد * درشتای بعد آن خورشید داد *
چون بتابد تف آن خورشید خشم * کوه کرد دکاه ریك وکاه پشم * درکداز
آید جمادات کران * چون کداز تن بوقت نقل جان) هرجمادك جودی ایچون
برف کونا کون واردر اول خورشیددادك بعدی شتاسندن خورشیددادن مراد
خدای تعالی حضرتلریدر برف کونا کوندن مراد هرجامدك جامد اولمسنه سبب
اولان شیلردرکه جاداتك انواعی چوقدر هرجامدك جودنه سبب دخی چوق
اولمجق اول اسبابه کونا کون برف تعبیر ایلمك یرنده اولور بلکه هرحیوانك جسمی
دخی باعتبا مایؤول الیه جمادمنزله سنده در پس انك جسمنك دخی قیامنه وتکوننه
سبب اولان شیلر برفلرکبی اولورو بوجمله وجودك انجمادی وقیامی خورشید
صدالت اولان خدای تعالی حضرتلرینك جلال وعظمتی پرتوندن بعید اولدیغه
حاصل اولورکه حق تعالینك بعدی شتا کبی وقربی صیف حار کبیدر چونکم اول
خورشید خشم الهی تابان اوله وپرتو قهریه ایله بوجمادات اکوانه پرتوصاله اول
جینده * وبست الجبال بسا فکانت هباء منبثا * آیت کریمه سنك موجبنجه طاغلرکاه
رمل کبی خردو خشخاش اولوب هباء منبث کبی اولور وکاهی * وتکون الجبال
کالعهن المنفوش * آیت کریمه سنك حسبنجه پشم منفوش کبی پاره پاره وریزه
ریزه اولوب اطراف وجوانبه یوکلرکبی آنیلور بوکران ثقیل اولان جمادات جهان
نه قدر وارایسه قارکبی اریمکه کلور جانك نقلی وفتنده تنك اریمسی کبی ننه کم
جان بدندن نقل ایتدکدنصکره بدن اریوب وچوریوب محوونابود اولور واضداد
اربعه دن هربرجزؤ کندی مرکزومرجعی طرفنه رحلت قیلور جهانك قالبنی
دخی خورشید ازاینك وحدانیتله تجلی قیلوب پرتو قهریه سنی بواشیا اوزره
صالدیغی وقت جانی کتمش قالب انسانه کوره قیاس ایله ﴿ مثنوی ﴾ چون
رسیدندابن سه همره منزلی * هدیه شان آورد حلوا مقبلی * بردحلو اپیش آن
هرسه غریب * محسنی ازمطبخ انی قریب * نان کرم وصحن حلوای عسل * بردآنکه
درثوابش بوداءل) چونکم بواوچ همراه برمنزله ایرشدیلر یعنی مؤمن وترسا
وجهود چونکم برمنزله ایریشوب قوندیلر بونلره برمقبل حلوا هدیه کتوردی اول

هر اوچ غریبك اوكنه برمنعم ومحسن انی قریب دیه‌نك مطبخندن حلوا ایلتدی انی قریب
ترکیبیله * واذا سألك عبادی عنی فانی قریب اجیب دعوة الداع اذا دعانی)
آیت کریمه سنه تلمیح بیور مشلردر وبو آیت کریمه‌نك تفسیری جلد ثانینك آخرنه قریب
بیان دعویکه عین آن دعوی سرخنك آخرنده * آن غریب ازذوق آواز غریب *
بیتنك شرحنده مرورایلدی اندهطلب اولنه ومضاف مقدر اولوب از مطبخ قائل
انی قریب تقدیرنده اولور یعنی برمحسن وغریب نوازاولان منعم بن قو للرمه قریم
بکادعا ایلد کلری وقتده انلرك دعاسنی قبول ایلرم دین پادشاهك مطبخندن بواوچ
غریبك اوکنه اسیجق اتمك وعسل حلواسنك صحنی اول وقتده ایلتدی انك
ثوابنده املی وارایدی یعنی اول محسن ومقبل اولان کسه اول اوچ غریبك اوکنه
برصحن بال حلواسی ایلتدی انك ثوابنی حضرت حقدن امید وار وراجی ایدی
﴿ مثنوی ﴾ الکیاسة و الادب لاهل المدر * الضیافة و القری لاهل الوبر)
کیاست وادب اهل مدرایچوندر ضیافت وقونقلق اهل وبرایچوندر کیاست قوت
عقله دیرلر مدر بوندہ بلد معناسنه در اگرچه اصلنده کسك پاره لرینه دیرلر اما
عرب صکره قریه‌یه وبلده مدر دیدیلر وبردخی اصلنده دوه یوکنه دیرلر اما اهل خیامه
دخی عرب وبردیرلر یعنی کوچر اوصاحبلری اولان کسه‌لره وبراطلاق ایدرلر قری
بکسرالقاف ضیافت ایتمك واحسان ایتمکه دیرلر قری الضیف یقری قری دینور
ای احسن الیه دیمکدر یعنی خدای تعالی حضرتلری بنی آدمدن هرطائفه‌یه برکونه
خاصیت وبرمشدر اکثر اهل بلدك خاصیتی ادب وکیاست وفهم وفراست وتعلیم
ودراستدر واهل خیامك خاصیتلری دخی مسافر اولانلره ضیافت واحسان قیلمق
ومهمانلق واطعام غربا قیلمقدر ولهذا قال علیه الصلوة والسلام (الضیافة علی
اهل الوبر ولیست علی اهل المدر) رواه القضاعی عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما
﴿ مثنوی ﴾ الضیافة للغریب والقری * اودع الرحمن فی اهل القری) غریب
ایچون ضیافتی واکا قرایی رحمن اهل قراده ودیعت قودی اولکی قری کسر قافله
احسان معناسنه در ودخی والقری الیه تقدیرنده وایکنجی قری ضم قافله قریه‌نك
جمعیدر یعنی غریب ایچون ضیافت قیلمغی واکا احسان ایدوب قونقلمغی حق تعالی
قریه‌لر اهلنده ودیعت وامانت قودیکه اهل قریه‌یه واجب ولازم مدر که مسافره
وغریبه ضیافت قیله‌لر ومحسن اوله‌لر که انلرك خاصیتی بودر ﴿ مثنوی ﴾ کل یوم
فی القری ضیف حدیث * ماله غیرالاله من مغیث * کل لیل فی القری وفد جدید
* مالهم ثمه سوی الله المجید) هر کون قریه‌لرده بریکی ضیف وار در اول ضیف
ایچون اللهدن غیری برمغیث یوقدرله‌ده اولان ضمیر ضیفه راجعدر قری‌ده مضاف
مقدر دراهل قری تقدیرنده اولور یوتقدیرجه ضمیراهل قری یه‌راجع اولمق دخی

جائز اولور مغیث اغاثه وامداد ایدیجی معناسنه در بووجه اوزره معنی هر کون
کویلرده برمهمان نواولور واول مهمان کیدوب بریکی مهمان دخی کلور اول کویلر
اهلی ایچون الله تعالیدن غیری امداد واعانت ایدیجی یوقدر حضرت حق اول بیابانده
اولان قریه لرك اهلنه معین اولور وامداد قیلور تانلردخی آینده ورونده به ضیافت
ایدرلر ومعاونت قیلورلر هر کیجه ده قراده بریکی جماعت واردرانلر ایچون اول مکانده
اللهدن غیری مجید یوقدرو فدجماعته دیرلرثمه مکاندن عبارتدر مجید فعیل وزننده
دابه‌نك قارنی طو یمجه علف ویریجی کسه‌یه دیرلرنته کم مجدت الدابة دیرلرعلفتها
ملأ بطنها معناسن ویررلر ومجید بونده کریم معناسنه اولسه‌هم جائزدرلکن اولکی
معنی انسبدر پس توضیح معنی بویله‌دیمك اولور که هر کیجه قراده بریکی جماعت
مهمان اولور اول مهمان اولان جماعت ایچون اول مکانده الله تعالیدن غیری انلرك
مرکبلرینك ومطیه لرینك قارنی طو یریجی یوقدر وفی الحقیقه انلرك مرکبلرینك
قارنی طو یریجی وغدالرنی وعلفلرنی ویریجی خدای تعالی حضرتلریدر واهل قری
انجق صورتا آلت ملاحظه در (مى) تخمه بودندان دو بیکانه زخور * بود صائم

روزان مؤمن مکر * چون نماز شام آن حلوا رسید * بود مؤمن مانده درجوع شدید)
اول ایکی بیکانه خوردن تخمه ایدیلر اول ایکی بیکانه دن مرادشول ترساوجهوددر که
دین وایماندن انلر بیکانه دررلر اول ایکی دیندن بیکانه کثرت اکلدن تخمه وغدا
وخوردنی دن زیاده سیرایدیلرمکراول مؤمن کوندزصائم ایدی چونکم اخشام نمازنده
برمحسندن اول حلوا بونلره ارشدی مؤمن محکم آچلقده قالمشدیکه هم مسافر وهم صائم
ایدی (مى) آن دو کس گفتند ما ازخود پریم * امشبش بنهیم وفردایش خوریم *
صبر کیریم ازخورامشب تن زنیم * بهرفردالوت را پنهان کنیم) اول ایکی کسه دیدیلر
بزخوردنی دن پرز یعنی جهود وترسادیدیلر بزغدادن ممتلی یزبو کیجه اول حلوایی
قویه‌لم وانی یارین یه‌لم بو کیجه یمکدن صبرطوته‌لم وسکوت ایده لم فردادن اوتری
لوتی پنهان ایلیه‌لم یعنی بوقوت وغدایی یارین یمکدن اوتری کیزلیه‌لم دیدیلر وادخاره
عزیمت ایلدیلرنته کم بو ایکیسنك اسلافی هم مائده حتی ادخار ایلمشلرو بونلره ادخار
ایلمك آبا واجدادلرن خوی و عادت اولمشدی حضرت موسی علیه
السلامك قومی من و ساوایی ادخار ایلدیلروحرصلرندن بونی یارین یه‌لم دیو
کیزلدیلر وحضرت عیسی علیه السلامك قومی دخی کوکدن نازل اولان مائده‌یی
ادخار ایلدیلرانلردخی بزه‌بو یارین واو برکون یمکه کرك اولور دیوسویلدیلرباخصوصکه
بوایکی طائفه‌یه حضرت موسی علیه السلام و حضرت عیسی علیه السلام بونی
ادخار ایلمك یوم جدید ورزق جدید در بوکون بوکلنی اکل ایدك یارنکی رزقکزی
یمه حق تعالی سزه کوندرر دیو کراراومر ارسو یلدیلر نته کم نسلندن اولان جهود

وترساهم اول کلان طعامی ادخار ایلمکه قصد ابلدکارنده مؤمن انلره کورهم بویله دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت مؤمن امشب ان خوردهٔ شود * صبرزاینهم نافردا بود * پس بدو کفتند زین حکمت مکری * قصدتو آنست تا تنها خوری) مؤمن بونلره ایتدی بو کیجه بوغدای شیرین خورده اولسون صبری قویه‌لم فردا اوله یعنی صبری یارنکی کونه قویه لم صبربارین اولسون بو کیجه ان وقت اولوب بوحلوای ترینسون وحق تعالی یه حمدلر وشکرلر دینسون بواولی وواجبدر دیدی پس جهود وترسا اول مؤمنه دیدیلر بوحکمتکرلکدن یعنی بوکونه حکمت دوزیجی اولمقدن سنك مقصودك بودرکه تاسن بونی تنهایه سن که سنك قارنك آچدر وبزم ایکیمزك بیله قارنلری طوقدر پس سن استرسنکه بونی بشقه باشکه اکل و بلع ایلیه سن ﴿ مثنوی ﴾ کفت ای یاران نه که ماسه تنیم * چون خلاف افتاد تاقسمت کنیم * هرکه خواهد قسم خود برجان نهد * هرکه خواهد قسم خود پنهان کند) چونکم مؤمن سنی اول جهود وترسادن بوسوزلری اشتدی انلره ابتدی ای یاران بزکه اوچ کسه دکلمی بز بومقرردرکه بزاوچ کسه بزاستفهام تقریر ایچون اولورچونکم میانمزده خلاف واقع اولدی تاقسمت ایلیه‌لم هرکم استرسه کندی قسمنی وحصه سنی جانی اوزره قویه وآنی بیه هرکم استرسه کندی قسمنی پنهان ایلیه که اصل عدالت بودر وشرط مرافقت هم بودرکه برکسه کندی همراهنه ظلم ایلیه وآنك حصه سنه طمع قیلیه بن کندی قسمه وحصه مه راضیم بونی تقسیم ایلیه‌لم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ آن دو کفتندش زقسمت درکذر * کوش کن قسام فی النار ازخبر) اول ایکیسی مؤمنه دیدیلرقسمتدن کچ یعنی قسمت ایلمکدن فراغت ایله (القسام فی النار) حدیثنی خبردن استماع ایله که حضرت نبی علیه السلام قسمت ایدیجی نارده‌در دیدی پس سن قسام اولمقدن حذر ایله کأنه دیدیلرصقین سن قسام اولمغه میل قیله بزایکیمز خود قسام اولمقدن قورقرزکه قسام نارده‌در دینمشدر بو محلده برنیچه نکات شریفه واردر مقدما کافرایله جهودك کثیرالاکل ومؤمنك قلیل الاکل اولدیغنه اشارت قیلمشلردر حضرت نبی علیه السلام (المؤمن یأکل فی معاء واحدوالکافر یأکل فی سبعة امعاء) پیورمشلردر ودخی جهودوترسانك اکثرطبیعتلری وعادتلری ادخار قیلغه مائل وتوکل وتسلیمدن عاطل اولدیغنه اشارت قیلمشلردر وصحیح مؤمن اولنلرك سیرتی ابن وقت اولمق وحضرت حقه توکل قیلمق اولدیغنه هم تنبیه ایلمشلردر ودخی ترسا وجهودك قسمته راضی اولمدقلرینه هم اشارت ایلدکلرندن ماعدا کندی نفسلرینك مرادنی وطبیعتلرینك مقتضاسنی مجرد مؤمنی الزام ایلمکدن اوتری شرعی صورته قویوب باطلی حقله تلبیس ایدوب طریق تزویره ذاهب اولمشلردرکه بوجمله سی یهودی ونصرایه لایق اولان صفتلردر مؤمن

اولنلره انلرك صفتلرندن حذرو پرهيز ايلك لازمدر باخصوص بوصفتدنكه برنسنه
سنك نفسكك مشتهاسى وطمعكك مقتضاسى اوله وبرآخر كسه نك اول حقى اوله
وسن مراد نفسكى صورت شرعيه يه قويوب انى احكام شرعيه ايله الزام ايلمكه
سعى قيله سن ومراوجدل ايليه سن نته كم جهود ايله ترسا بويله ايلديلر ﴿مثنوى﴾
گفت قسام آن بود كو خويش را * كرد قسمت برهوا و برخدا) مؤمن اول ترسا
وجهوده جواب ويروب ديدى فى النار اولان قسام اول اولور كه كنديسنى هواى
نفسى اوزره وامر خدا اوزره قسمت ايلدى مثلا سنك ايكيكزكى كه كنديكزى هم
حظ نفسكز اوزره وهم امر حق اوزره تقسيم وتوزيع ايلديكز كه ظاهرا بكا صورت
حقدن كلوب امر حقله بنى الزام ايتمك استرسز و باطنا كندى هواكزى ومقتضاى
نفسكزى ويرمك استرسز بويله اولمحق كنديكزى هم هوا اوزره وهم امر خدا
اوزره قسمت ايتمش اولورسز پس ناره لايق اولان قسام سنك كبى كنديسنى هوا
اوزره وهم امر خدا اوزره قسمت ايلين قسام اولور كه صورتا قول نبى عليه السلام
وحكم الهى ايله برمسلمانك حصه سنى وقسمنى كندى نفسى ايچون آلمغه قصد ايليه
ولازم كلوب اول مسلمان اكا بنم حقمى نه تمسكله آلورسن ديدكده حكم شرعى وقول
نبوى بودر ديو اكا سويليه وفى الحقيقه كنديسنى اى جهود وترسا سنك كبى امر
هوا وامر خدا اوزره تقسيم ايلين قسام اهل نار در والامطلق امر حق اوزره قسام
اولان محقق كسه اهل جنت اولور (مى) ملك حق وجله قسم اوستى * قسم
ديكررا دهى دوكوستى) اى جهود وترسا اووسن ملك حق وجله آنك سن قسمى
ديكره ويره سن ايكى سويليجيسن يعنى اى جهود وترسا سنك هر بريكز الله تعالينك
ملكى ومملوكيدر وجله كز اول حضرتك قسميدر اكر وجوديكز قسمنى غيره ويره سنز
ايكى ديليجى مشرك اولورسنز غيردن مراد نفس وهوا وشيطاندر اكر مالك الملك
اولان حق تعالينك امر شريفنى قويوب هوايه اويارسكز واكا متابعت قيلورسكز
(افرأيت من اتخذ الهه هواه) آيت كريمه سنك مفهومنك مظهرى اولورسنز
واكر شيطانه اويارسكز (الم اعهد اليكم يابنى آدم الاتعبدوا الشيطان) عنابنه
مستحق ولايق كلورسنز پس موحد اولان اهل كتابه اللهك بيوردبغى اوزره عمل
قيلق وشركدن حذر ايلك لازمدر ديدى (مى) اين اسد كر بود غالب بر بقور *
نوبت كاوان بدوان كاوزور * اين اسد غالب شدى هم برسكان * كر نبودى نوبت
آن بدركان) بواسد كرچه بقرلر اوزره غالب ايدى اما كاولرك نوبتى واول كاوزورك
نوبتى ايدى بواسد هم سكلر اوزره غالب اولوردى اكر اول بدركلرك نوبتى اولميدى
اسددن مراد مؤمندر بقور بقرك جميدرومراد جهودوترسادر كه انلر صغرلر كبيدر
كاوزور يلانى پهلوانى دينكدركه زور كذب ودروغه ديرلر وكاوكاف عربى ايله

پهادره و پهلوانه دیرلر وکاف عجمی ایله صغر معناسنه اولدیغی مشهوردر وبو
ایکی بینك تقریر وتعبیری بویله دیمك اولورکه نعم مؤمن فی الحقیقه اسد کبیدر
فجن ایکی کافره ویاخود ایکی جهوده مقابل اولسه شرط ایمان اولدرکه هروجهله
انلردن یوزدوند رمیه ومغلوب اولمیه واظهار ضعف قیلیه بلکه اظهار جلادت
وشجاعت ایلیوب غلبه یه همت قیله ولیکن بواسد دخی اگرچه اول صغرلرکبی اولان
جهود وترسا اوزره فی الحقیقه غالب ایدی واول ایکیسندن خوف بوق ایدی اما
اول صغرلرك غلبه سنك نوبتی واول یلان پهلوانلرك قدرت وقوتنك وقتی
واسلامك اول دیارلرده ضعفی زمانی ایدی بودین اسلامده اسد کبی اولان مؤمن
هم اول کلاب اوزره غالب اولور وحمله قیلوردی اگرچه اول بدرکلر نوبتی اولمیدی
بوندن منفهم اولان بودرکه یابوحالات ضعف اسلامده واقع اولمش اوله ویاخود
مؤمن بربره کتمش اوله که اول دیارده مؤمن ضعیف وترسا وجهود قوی اوله واول
کلابك اول دیارده غلبه وقوتنك نوبتی اوله بواجلدن اول مؤمن بوایکی کلبه حمله
ایده میوب من وجه مدارا ایلمش اوله والابر مؤمن ایکی کافردن قورقمق وانلرك
مغلوبی اولمق شرع شریفده جائز دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ قصد شان آن کان
مسلمان غم خورد * شب برودر بی نوایی بکذرد * بود مغلوب او بتسلیم ورضا *
کفت سمعا طاعة اصحابنا) انلرك قصدی اوکه اول مسلمان غمیه شب آنك
اوزرینه بینوالقده کچه یعنی اول جهود وترسانك اول مسلمانی منع ایلمکدن
مقصودلری اول ایدی اول مسلمان راحت بولمیه وشاد اولمیه وغم وغصه یه اول
کیجه اول مسلمانك اوزرینه بی نوالقله کچه واول مسلمان اول کیجه ده نیچه محنت
وزحمت چکوب زهرلرایچه جهود وترسانك اهل اسلام اولنه قلبا وفعلا اها نلری
مقرردر چونکم اول مسلمان مغلوب ایدی تسلیم ورضایله انلره صورتا مدارا طریقیله
دیدی ای بزم اصحابمز ایشتمکله اشتدم واطاعت ایتدم یعنی قول ایتدم سزك
دیدیککزاولسون دیدی بوندہ کفارله مصالحه ایتمکه تنبیه وارا کرانلرغالب ایسه لر
مدارا ایلمکه اشارت وتعلیم واردر اکرافتضا ایلرسه اهل اسلام اولان کفار ایله
مصالحه ایلیه ومدارا ایلمك حقنده آیات واحادیث وارده اولمشدر باخصوصکه
حدیث شریف کتابلرنده بوخصوصده برمستقل باب ایلمشلردرمشهور اولدیغچون
ایراد اولنمدی ﴿ مثنوی ﴾ پس بخفتند آن شب وبرخاستند * بامدادان خویش را
آراستند * روی شستند ودهان وهریکی * داشت اندرورد راه ومسلکی * یك زمانی
هریکی آوردرو * سوی ورد خویش از خود فضل جو) پس اوکیجه یاتدیلر
وصباح اولدی خوابدن قالقدیلرسحر وقتنده کندیلرنی بزه دیلر یعنی چونکم
میانلرنده بوقدرقیل وقال واقع اولدی آخرمؤمن انلره مدارا ایدوب اویدی پس

او کیجه بونلر یاتوب اویودیلر سحر زمانی خوابدن قالقدیلر وکندیلرینی هر بری
آینه لری اوزره آراسته ایلدیلر بوزلرین وآغزلرین یودیلر وهر بری ورده بریول
وبرمسلك طوتدی ورد بونده وظیفه اولان طاعت معناسنه در یعنی بو مؤمن
وترسا وجهوددن هر بریسی وظایف طاعاتدن کندیلرك دینی وآیینی اوزره برراه
وبرمسلك طوتدی واول طریق اوزره حق تعالی حضرتلرینه عبادت ایتدی
برزمان بونلردن هر بریسی کندی وردی جانبنه حضرت حقدن فضل جو
اولدیغی حالده یوزکتوردی یعنی بونلرك هر بریسی کندیلره وظیفه ایلدکلری
طاعت جانبنه برزمان متوجه اولدی حضرت حقدن فضل وکرم طالبی اولدیغی
حالده ﴿ مثنوی ﴾ مؤمن وترسا جهود وکبرومغ * جمله راروسوی آن سلطان
الغ * بلکه سنك وخاك وکوه وآب را * هست وا کشت نهانی باخدا) مؤمن
وترسا وجهود وکبر ومغ جمله نك یوزی اول الغ سلطان جانبنه در بلکه سنك
وکوهك وخاك وآبك نهانی خدای تعالی یه توجه ورجوعی واردر ترسا مطلق
کافره دیرلر کبر آتش پرسته ومغ کافرلرك کشیشنه دیرلر الغ اولو معناسنه در یعنی جمیع
ملل مختلفه وفرق ضاله نك من حیث الحقیقه اول اولوسلطانه توجهی واردر کرکسه
الله تعالی حضرتلرینی بیلسونلر نته کم انلردن بعضیسنه * ولئن سألتهم من خلق
السموات والارض * مفهومی اوزره بوآسمان وزمینی کیم خلق ایتدی دیو سؤال
اولنسه ایدی * لیقولن الله * دیو جواب ویرلردی وکرك بیلسونلر که بیلین کفره
وجهله نك دخی من حیث الحقیقه توجهلری وعبادتلری یته الله تعالی یه در انکیچون
الطرق بعدد انفاس الخلایق دینلمشدر (بیت) میل خلق جمله عالم تا ابد *
کر بدانند وندانند سوی اوست * بلکه جمادات قسمندن دخی حجر ومدر وخاك
وکوه وآب ونباتات قسمندن دخی جمیع شجر وثمر خدای تعالی حضرتلرینه بوجمله نك
رجوعی وتوجهی واردرکه هر بریسنك * وان من شیء الا یسبح بحمده ولکن
لاتفقهون تسبیحهم) آیت کریمه سنك مفهومنجه تسبیح ایلمکی حق تعالی حضرتلرینه
توجه ورجوع ایلمکینه دلالت ایلر * وان منها لما یهبط من خشیة الله * آیت
کریمه سی دخی اجارك الله تعالی یه انقیادی اولدیغنه دلالت ایدر وبوخصوصده
آیات کریمه واحادیث شریفه چوقدر ﴿ مثنوی ﴾ این سخن پایان ندارد
هرسه یار * روبهم کردند آندم یاروار) وبوسوز پایان طوتمز حاصل کلام اولدر
هراوچ یاراول دمده یارکبی یوزلرنی بری برینه ایتدیلر یعنی بومؤمن وترسا وکبر
جهودك وسائر ملل مختلفه نك * حیث الحقیقه عبادتلری وتوجهلری حضرت حقه
اولدیغنه متعلق اولان کلمات نهایت قبول ایتمز که بوخصوصده سوزچوق واسراره
نهایت یوقدر خلاصهٔ کلام ومحصل مرام بودرکه اول اوچ همراه سحروقتنده

اللرین ویوزلرین یویوب هر بری کندیلرك بیلدیکی اوزره حق تعالی حضرتلرینه عبادت ایتدکدنصکره بری برلرینه توجه ایتدیلر و بریره کلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی کفتا که هر که خواب خویش * آنچه دید اودوش کو آور به پیش * هرکه خوابش خوشتراین را اوخورد * فسم هر مفضول را افضل برد * آنکه اندر عقل بالا تررود * خوردن اوخودن جله بود * فوق آمدجان پرانوار او * باقیلرابس بود تیمارلرا و) اول بریسی بونلرك ایچندن دیدیکه هر بریکز کندی خوابنی اول نسنه یکه اول دون کیجه منامنده کوردی اکادی اوکه کتورسن اول واقعه یی هرشول کسه نك که خوابی خوشتر ورؤیاسی بیشتر در بوحلوایی اویسون هرمفضوللك قسمنی افضل اولان ایلته بونده خورد وبردامرغائب معنالرینه اولور یعنی بونلرك ایچندن بری دیدیکه کیجه کور دیککز واقعه یی حضور وظهوره کتورك کورملم هرشول کسه نك که واقعه سی خوشتر و بیشتر در بو حلوایی اول بیسون هر مفضوللك قسمنی افضل اولان آلسون زیرا افضل اولان انسان واحد کالف در سائر هزاران انسان قدر آنك رزق ونصیبی اولسه لابقدر اول کسه که عقلده بالاترکیده آنك یمه سی جله نك یمه سی اولور یعنی بو زمره انساندن مراد عقلاه موصوف اولمقدر هرکسکه عقلده اکمل اوله وعلمده افضل اوله آنك یمه سی جله نك یمه سی کبیدر که حیاة العالم حیاة العالم دینمشدر نته کم جلد اولده دخی بومعنایی مؤید * بیت * جله حیوانرا پی انسان بکش * جله انسانرا بکش از بهرهش * بور مشللر در فی الحقیقه هزار جاهلك وغافلك رزقنی وغداسنی برعالم و عاقل آلوب یسه انلرك هزار وهزارندن اول غافلك یمه سی هروجهله انفع واعلادر زیرا آنك وجودندن بنی آدمه وعالمه نیجه نفع حاصل اولور اماجاهل وغافل یسه کسه به نفع اولمدیغندن ماعدا نیجه ضرر ومعصیت دخی اندن ظهوره کلور اول افضل وعقلده اکمل اولان کسه جان پرانواری فوق کلدی وبالاتر اولدی باقیلره اکا تیمار ایلمك بس اولور یعنی عقلده وعلمده کمتر اولنلر اول عاقله وکامله رعایت وخدمت فیلق کفایت قیلورکه فی الحقیقه هم عقلده دونتر وعلمده کمتر اولنلر برعقلده وعلمده اکمل اولان انسانه خدمت ایچون خلق اولنمشدر (م ی) عاقلانرا چون بقا آمد ابد * پس بمعنی این جهان باقی بود) عاقللر ایچون چونکم ابد بقا کلدی وانلر کمال عقلله ابدی باقی اولمق مرتبه سنی بولدی پس معناده بوجهان باقی اولور یعنی مادامکه بوجهانده عقلانك وجودی اوله اکر ظاهرده موجود اولور لرسه بوجهان انلر واسطه سیله صورتده باقی وقائم اولور وانلرك رأی وتدبیری ایله نظام بولور عقلا بوعالمده منقطع اولنجه یه دك چونکم انلر بو عالم صورتدن عالم معنایه کیدرلر بوجهان عالم معناده انلرله قائم اولور و باقی قالور والحاصل عاقل بوجهانك روحی

وبو جهان برقالب مسوی کبی وسائر اهل جهان عروق واعضا وقوای جسمانی
منزله سند درلر چونکم بو جهانده عاقلك وجودی باقی اوله پس معناده هم
بو جهان باقی اولور که جسد روحله بقا وحیات بولور انلر اسماندن عاقلك
علو شانی غیریلره بو اسلوب ایله تعلیم وتفهیمدر که فی الحقیقه بر عاقل انسان
کاملك وجود شریفی بو مرتبه ده درو بویله بیلمك کرك (م ی) پس جهود
آورد آنچه دیده بود * تاکجا شب روح اوکر دیده بود) چونکم بونلر بویله دیدیلر
بوقول وقراراوزره اتفاق ایلدیلر پس جهود اول واقعه یی که منامنده کوردی
ایلرو کتوردی تاکیجه آنك روحی قنده طولنمش ایدی وخواب ایچره روحی نه عالملر
کورمش وسیر قیلمش ایسه اورتایه کتوردی وحکایه ایلدی ﴿ مثنوی ﴾
گفت دره موسی ام آمد به پیش * کر به بیند دنبه اندر خواب خویش * در پی
موسی شدم تا کوه طور * هرسه مان کشتیم ناپیدا زنور * هرسه سایه محوشددر
آفتاب * بعد ازان زان نور شدیك فتح باب) اول جهود ایتدی کیجه منامنده
موسی علیه السلام حضرتلری بولنده بنم اوکیمه کلدی مشهور مثل که کربه
کندی رؤیاسنده دنبه کورر آنکچونکه اکا اکثر میلی وزیاده اشتهاسی اولدیغی
اجلدن همیشه انك تخیل وتذکرنی ایلر حقا منامنده دخی آنی کورر بن هم
حضرت موسی علیه السلامی کیجه وکوندز تذکر ویاد ایلدیکمدن بنم بو کیجه
اول حضرت بولنده اوکیمه کلدی وبکا مرشد وپیشوا اولدی بندخی موسی
اردنده کتدم کوه طوره دك که اول کوه طور محل تجلیٔ الهی ومقام مکالمهٔ ربانیدر
حق تعالینك نورندن بزم هر اوچمز ناپیدا اولدق یعنی بز که حضرت موسی
علیه السلامله طور طاغنه واردق حق تعالی حضرتلری بزه تجلیٔ صفاتیه سیله
تجلی ایلدی موسی علیه السلام حضرتلری ودخی جبل طور ودخی بنم وجودم
بواوچمز نور الهیدن ناپیدا اولوب محو وجود ایلدك هراوچ سایه فی المثل آفتابده
محو اولدی یعنی بزم هر بریمزك وجودی وتعینی برسایه کبی ایدی نور آفتاب الهیده
هر اوچمزك سایهٔ وجودی محو وناپیدا اولدی اندنصکره اول نور الهیدن برفتح
باب اولدی برنور انی قپو آچلدی ﴿ مثنوی ﴾ نوردیکر ازدل آن نور رست *
پس ترقی چست آن ثانیش جست * هم من وهم موسی وهم کوه طور * هرسه کم
کشتیم زآن اشراق نور) برآخر نور اول اولکی نورك درونده بتدی پس اول
ثانی نور فوری ترقی ایتدی یعنی اول اولکی نورك درونده برآخر نوردخی بتدی
وظهور ایتدی اول ایکنجی نور اولکی نوره فوری چوق ترقی وتزاید طلب ایتدی
پس باء فارسی وباء عربی ایله اوقمق هم جائزدر اولکی نوردن مراد نور صفات
الهی وایکنجی نوردن مراد نور ذات ربانی اولوز انوار صفاتیه نك تجلی وظهورنده

سابه کبی اولان صفاتلرنی محو وافنا ایلد کارینه اشارت قیلور واول انوار صفاتیه نك باطنندن نور ذات الهی فوری تجلی وظهور ایلد کده وصفات نورنه غالب اولوب ترقی قیلد قده اول نور ذاتك اشراقندن ذاتلرینك محو ومستغرق اولسنه ومتلاشی ومستهلك قالسنه اشارت قیلوب دیرهم بن وهم موسی علیه السلام حضرتلری وهم کوه طور هراوچیز اول نور ثانینك اشراقندن کم وناپیدا اولدق یعنی نور ذاتك تجلی واشراقندن هر بریمز محو وجود ایدوب نابود وناپیدا اولدق وتعینلریمزی کم وفانی بولدق دیدی ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازان دیدم که که سه شاخ شد * چونکه نور حق در ونفاخ شد * وصف هیبت چون تجلی زد برو * می شکست ازهم همی شد سو بسو) اندنصکره کور دمکه طور اوچ پاره اولدی چونکم نور حق اکا نفاخ اولدی وصف هیبت چونکم انك اوزرینه تجلی اوردی پری پرندن اوزلدی ومنقطع اولدی طرف بطرف کتدی نفاخ لغتده مبالغه ایله اوفوریجی دیمکدر بونده فیاض معناسی مراد اولور نته کم نفخه نك فیض معناسنه استعمال اولندیغنك تحقیق * کزنیستان تامرا ببریده اند * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر اندهطلب اولنه وطور طاغنك حضرت موسی علیه السلامه تجلی اولدیغی زمانده التی پاره اولمسی وهر بری برجانبنه سیر قیلمسنك شرح وتحقیق جلد اولده اوله قریب * کوه در رقص آمد وچالاك شد * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه نهایتی بوجهود واقعه سنده اوچ بلوك اولمش کوره وياخود انلرك قتنده عند التجلی اوچ بلوك اولمش اوله ورؤیاسنده کندی مذهبلری اوزره کور مش اوله ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی شاخ که آمد سوی یم * کشت شیرین آب تلخ همچو سم * آن یکی شاخش فرو شد در زمین * چشمهٔ دارو برون آمد همین * که شفای جمله رنجوران شد آب * ازهما یونئ وحی مستطاب * آن یکی شاخ دکر پرید زود * تاجوار کعبه که عرفات بود) کوهك اول بربلوکی دریاجانبنه کلدی سم کبی اولان آب تلخ شیرین اولدی یعنی اول شاخك یمن وبرکانیله دریانك زهر کبی آجی اولان صویی لذت وحلاوت بولدی کوهك اول برشاخی زمینه اشاغه کتدی ویرك دبنه باتدی دار وچشمه سی ظاهر وجاری طشره کلدی یعنی اول زمینه اشاغه کیدن طاغ پاره سنك یمن وبرکانیله زمیندن عین دارو ودواطشره کلدی وظاهر وجاری اولدی که آب جمله رنجورلرك شفاسی اولدی وحی مستطابك همایونلغندن یعنی اول تجلئ الهیدن اوچ پاره اولان طاغك چونکم برپاره سی زمینه آشاغه کتدی آنك یمن وبرکانیله زمیندن دارو ودوا اولان عیون ظهور ونبوع ایتدی وحق تعالینك اول آیه اولان وحی مستطابنك همایونلغندن ومبارکلکدن آب جمله رنجورلره شفاودوا اولدی تشنه لك مرضنی ازاله قیلدی وبعض خسته لر ومریضلر

دخی مبارك صولردن ایچوب بو نمغله صحت بولدی بلکه هر شی اندن حیات پذیر
اولدی وکوهك اول برآخرشاخی فوری اوچدی کعبهٔ شریفك جوارینه دککه
عرفات طاغی اولدی حدیث شریفده دخی عرفات طاغی اندن برپاره اولدیغنه
اشارت واردر بوحالت انلرك محووا ستغراقی مرتبه لرینه اشارت اولور وبنه صحوه
کلدیکنه دخی بوکونه اشارت قیلوب دیر (مثنوی) بازارآن صعقه چوباخودآمدم *
طور برجابدنه افزون ونه کم * لیك زیر پای موسی همچوبیخ * می کدازید اونماندش
شاخ وشیخ * بازمین همو ارشد که ازنهیب * کشت بالایش ازآن هیبت نشیب)
کیرو اول صعقه دن چونکم کندیمه کلدم یعنی کیرو اول فنا وبیخودلق حالندن صحوه
کلدم وکندومی بیلدم طور برنده ایدی نه زیاده ونه نقصان یعنی طورك صورتنه
اصلا فناوزوال کلمش وکوردمکه اول زایدونقصان اولمش همان برنده اولدیکی
کبی طوررنهایتی بنم کوردوکم محوحالنده انك باطنی طرفی ایمش لیکن اولقدر واردرکه
موسی علیه السلام حضرتلرینك پاینك التنده بوزکبی حرارت شوقیه دن
اواریدی انك شاخی وشیخی قالمدی یعنی پاره سی ودپه سی قالمدی شاخ باوکه
وشیخ طاغ دپه سنه دیرلر نهیبدن اول کوه زمینه برابر ویکسان اولدی اول
هیبتدن اول کوهك بالاسی نشیب یعنی یوکسکی آلچق اولدی ویوقشی انیش
اولمق مثلهسنه کلدی (مثنوی) بازباخود آمدم زان انتشار * بازدیدم طور وموسی
برقرار * وآن بیابان سربسردر ذیل کوه * پرخلایق شکل موسی پروجوه *
چون عصا وخرقهٔ اوخرقه شان * جمله سوی طور خوش دامن کشان * جمله
کفهادر دعاافرا خته * نغمهٔ ارنی بهم درساخته) کیرواول انتشاردن کندیمه
کلدم کیرو طور وموسایی برقرار کوردم یعنی حضرت موسی علیه السلامك
یوزندن کوه طوره کلان انتشار وپراکنده لکدن که کندمدن کتمشدم کیرو اول
انتشار وپراکنده لك حالندن ومحو مرتبه سندن فرق وتمیز مرتبه سنه کلدم
کوه طوری وموسی علیه السلام حضرتلرینی برلرنده برقرار کوردم اما فی الحال
اول بیابان سربسر ذیل کوه ده وجوه اوزره موسی شکلو پرخلایق ایدی یعنی
کوردمکه اول بیابان باشدن باشه طاغك انکنده وجه لرده موسی شکلنده خلایق ایله
طولمش انلرك خرقه لری اول موسانك خرقه سی کبی ودخی حضرت موسی
علیه السلامك عصاسی کبی اللرنده برعصا وارایدی جمله سی طور جانبنه خوش
دامن چکیجی وحاضر ومهیا اولوب سرعت قلیجی ایدیلر جمله سی اللرنی یوقارو
دعایه قالدرمشلر ارنی انظرالیك نغمه سنی جمیتله دوزمشلر یعنی بونلر جمله دعایه
الیوقاری قالدروب حضرت حقه (رب ارنی انظرالیك) آوازنی ایلمشلر
﴿ مثنوی ﴾ بازآن غشیان چوازمن رفت زود * صورت هریك دکرکونم نمود *

انبیا بودند ایشان اهل ود * اتحاد انبیا ام فهم شد) کیرو اول غشیان چونکم بندن فوری کتدی یعنی محو حالی و مغشی علیه او لمق زمانی چونکم بندن علی الفور کتدی فرق وتمیز مرتبه سنه کلدم اول ذیل کوه ده حضرت موسی علیه السلام شکلنده اولان خلایقك هر برینك صورتی بکادیکر کون کورندی وهر برینك برغیری صورتده اولدیغی ظهوره کلدی مکر که انلراهل وداولان انبیا ایدیلر انلری اول محوحالنده حضرت موسی علیه السلام شکلنده کور دیکمدن انبیا علیهم السلامك معناده اتحاد ایلدری بکا منفهم اولدی بلدمکه انبیای عظام علیهم السلام معنی یوزنده متحدلر در وصورت حسبیله بری برندن متفاوتلر ومرتبه حیثیتندن هم بری برینه نسبتله متفاضللر در یو یهود طائفه سنك مؤمنلری (لانفرق بین احد منهم) آیت کریمه سنك مفهومنه اقرار ایدرلر وحضرت موسی علیه السلامدن اول کلان انبیایی که حضرت موسی علیه السلامك اتحادی اولدیغنه وهر نبینك بری برندن فضیلتی اولدیغنه هم اول اقرار ایدر اما حضرت موسی علیه السلامدن صکر کلان انبیایه اقرار ایتمزلرنه حضرت عیسی علیه السلامه ونه حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمه ایمان واقرار ایدرلر جهود اولملرینه سبب بودر (م ی) بازاملاکی همی دیدم شکرف * صورت ایشان بدازاجرام برف * حلقهٔ دیکر ملائك مستعین * صورت ایشان بجمله آنشین) کبرو اولو وعظیم برنوع ملکلر کوردم انلرك صورتی برفك جرملرندن ایدی یعنی انلرك شکلی قارجرملرندن اولمش ایدی بوندن مراد ومقصود کرهٔ هوانك ملکلرینی کوردم دیمك اولور برآخر ملائکه حلقه سی دخی حق تعالی دن استعانت ایدیجی وهر بری معاونت ونصرت طلب ایدیجی ایدیلر انلرك جمله صورتی آنشین ایدی مراد کرهٔ نارك ملکلرنی دخی کوردم دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ زین نسق می کفت آن شخص جهود * بس جهودی کا آخرش محمود بود) اول شخص جهود رؤیاسنی بواسلوبدن سویلدی چوق جهوده منسوب یاخود معنی چوق جهودلکله انك آخری محمود اولدی یعنی او جهود اولان شخص کندی واقعه سنی بونمط اوزره سویلدی وبواسلوبدن نقل ایلدی انك بوکونه سویلکدن مرادی اظهار فضیلت ایلمك وکندیسنی عیسویلردن ومحمدیلردن افضل واکمل کوستر مکدر حتی بونلردن بعضیسی امت محمد صلی الله علیه وسلمه دیرلر بزی حق تعالی جمیع عالم اوزره فاضل ایلمشدر نته کم سزك کتابکزده بزم حقمزده سویلمشدر (یابنی اسرائیل اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم وانی فضلتکم علی العالمین) بزبو نلره دیرز نعم ولیکن اول دورده واول قرنده اولان عالمین اوزره حق تعالی بنی اسرائیلی فاضل قیلدی دوراحمدی کلدکده نصکره اول فضیلت امت محمد صلی الله علیه

وسلك اولدی که (کنتم خیر امة) آیت کریمه سیله بونلرمشرف اولدیلر ودخی اول یهود ینك بوکونه رؤیا نقل ایلمسی انلرك طریق طریق مستطیله اولدیغنه دلالت ایلر که انلرك سلوکنده برآیت وغایت اعتبار اولنور انکیچون انلرهر یرده حق تعالی به عبادت ومناجات ایده مزلر بلکه حق تعالی به عبادت ومناجات ایتمکه برمعین یرلری واردر انلرك دینده اول عبادت ایچون معین اولان یره وارمسه لر انلرك عبادتلری وطاعتلر کندی دینلرینك موجبنجه صحیح اولمز عن قریب بوطریق مستطیله ایله طریق دوریه نك شرحی ان شاءالله کلور ﴿ مثنوی ﴾ هیچ کافررا بخوری منکرید * که مسلمان مردنش باشد امید * چه خبرداری زختم عمراو * تابکردانی ازو یکباره رو) الحاصل هیچ برکافره وجهوده خور لقله باقه کز که انك مسلمان اولمق امیدی واردر یعنی عاقبت مسلمان اولمق احتمالی واردر بواعتبارایله هیچ برکافری وفاسقی خورکورمك واردرولازمدر سن انك عمرینك ختمندن نه خبر طوترسن تاکم اندن براوغوردن یوزیکزی دوندوره سن وبالکلیه اندن قطع امید ایدوب اعراض ایده سن بوخودشرعی دکلدرکه (انما الاعمال بالخواتیم) دیمشدرکه بوکه کوره دخی چوق احادیث شریفه وارده اولمشدر بالکلیه کافری تحقیرایلمك باخصوصکه عجبله وغرورایله اوله جائز دکلدر مکرشو نیتله که شرع شریفده انلره اهانت قیلق وعداوت قیلق وتحقیرایلمك ثابت اولمش وبوخصوصده نیجه احادیث شریفه پیورلمشدر امتثالا لامرالله ولامرالرسول بونلره اهانت وتحقیر لازم اماتلقای نفسدن اولق عجب وغروری مشعر اولورپس بواعتبارایله انلری خورکورمك برنده اولمز ﴿ مثنوی ﴾ بعدازآن ترسادر آمددرکلام * که مسیحم رونمود اندرمنام * من شدم باو بچارم آسمان * مرکز ومثوای خورشید جهان * خود بدایعهای قلعهٔ آسمان * نسبتش نبود بآیات جهان * هرکسی دانند ای فخرالبنین * که فزون باشد فن چرخ اززمین) اندن ترسا کلامه کلدی یعنی یهودید نصکره نصرانی کندی واقعه سنی وحالنی سویلمکه بوکونه شروع قیلدی ودیدیکه مسیح حضرتلری بکا منامده یوزکوسترتدی بن آنکله دردنجی آسمانه کتدم اویله دردنجی آسمانکه خورشید جهانك مرکزی ومثواسیدر یعنی مقامیدرخود قلعهٔ آسمانك بدایعلری انك آیات جهانه نسبتی اولمزیعنی آسمان قلعه سنك عجائب وبدایعنك وآیات وصنایعنك بوجهانك آیتلرینه وصنعتلرینه انك مناسبتی اولمزکه اول علوی وبوسفلیدر هربرکسه بیلورلر ای بنینك فخری یعنی ای اولاد آدمك مفخری هربرکسه بونی بیلور که زمینك فنندن چرخك فنی فزون اولور ومرتبهٔ زمینده اولنلردن چرخ وافلاکده اولنلر من حیث المرتبه اعلا اولور وکذلك زمینده اولان فنی بیلندن هم آسمانده اولان فنی بیلان اعلم

وافضل اولورامدی بنم علو شانم واقعه‌دن معلوم اولورو بو واقعه بنم رفعت مکان صاحبی اولدیغمه هم‌دلالت قیلور دیدی

﴿ حکایت شترو کاووقیچ که‌درراه بندی کیاه یافتندهر یکی کفت من میخورم ﴾

﴿ مثنوی ﴾ اشتری کاووقوجی در پیش راه * یافتنداندر روش بندی کیاه *
کفت قوچ بخش ارکنیم این رایقین * هیچ کس ازمانکو نکرد دسبراین * لیك عمر
هر که باشد بیشتر * این علف اوراراست اولی کو بخور * که اکابررامقدم داشتن *
آمدست از مصطفی اندرسنن) بردوه وبر کاو وبر قوچ یول اوکنده روشده یعنی
کتمکلکده برباغ اوتلق بولدیلر قوچ لسان حاللە کاوه و اشتره ایتدی ای یاران
اکر بزاوتاوغی بخش ایلرسك یقین بودرکه هیچ بزدن برکسه بو اوتلوقدن طوق
اولزکه بوهر بریمزه تقسیم اولدیغی تقدیر جه فتی آزنسنه قالور ولیکن اصل کار
بودرکه هر کیمکه عمری زیاده رك اوله وپیروسال خورده اوله بو علف اکا
اولیدر دیدی بیسونکه پیراولنلره صغیر اولنلر رعایت قیلق لازمدر زیرا اکابری
مقدم طوتمق مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن سنتلرده کلمشدر واول
حضرت شیوخی طعام یمکده تقدیم قیلمشدر واکبر اولنلره توقیرایلمشدرو* من لم یوقر
کبیرنا ولم یرحم صغیرنا فلیس منا * دیو سو یلمشدر اکا براکبرك جمیدر بوندە
اکاردن مرادسال خورده پیرلردر ﴿ مثنوی ﴾ کرچه پیرانرادرین دورلئام *
دردو موضع پاس میدارند عام * یادران اوقتی که اوسوزان بود * یاران پل کز
خال و بران بود) سنت نبوی وشرع مصطفوی بونك اوزرینه درکه برنیچه مؤمن
بربرده طعام یمکه جمع اولسه‌لر ایچلرنده اولان پیری تقدیم ایلیه‌لر واکا ابتدا بوطعامه
سن بدأ ایله‌دیوسویلیه‌لر و بودخی سنت رسولدرکه چون برقاچ مؤمنلر بریواه کتسه‌لر
انلرك ایچنده پیر اولسه اکا ایلرو بیوردیه‌لر وانی روشده تقدیم ایلیه‌لر اکرچه
بوئلئام دورنده پیرلری عوام ایکی موضعده ایلرو طوتر لر وتقدیم ایدرلر اوتن ایکی
موضعدن بری یاشول برلوتده وطعامده پیری ایلرو طوترلرکه اول لوت وطعام
سوزان و کرم اوله وانك کرم اولدیغنی انلربیله اول حینده پیراولنلره بیورك بوطعامدن
بدأ ایلك دیرلرمرادلری نه ایدیکی معلوم ویاخود شول کوپریده پیری ایلرو طوترلرکه
اول کوپری خلادن ویران اوله مثلا بوئیملر چون برطعامك حار اولدیغن بیلسه‌لر
هیچ سنت کوزتمیوب وشیوخه رعایت ایتمیوب همان بدأ ایدوب تقدم ایدرلر اما
برطعامك حار اولدیغنی بیلد کاری کبی پیره سز بیورك پیرلر طعامه اول صوغمق
سنتدر دیرلر وکذلك بریواه کتسه‌لر پیرلره رعایت ایتمیوب تقدم ایدرلر وایلرو کیدرلر
اما بروران کوپری یه کتسه‌لر واندن ضعف وخلل کورسه‌لر پیرلره دیرلر سز ایلرو
بیورك پیرلر ایلرو کتمك سنتدر بوئلئام سنتی پیرلر حقنده بوکونه محلرده اجرا ایدرلر

بو ایسه صورتا رعایت و معنیده بونلره اهانتدر ﴿ مثنوی ﴾ خدمت شیخی
بزرکی قائدی * عام ناردبی قرینهٔ فاسدی * خیر شان اینست چه بود شرشان *
قبح شانرا بازدان ازفرشان) براولو و برقائد و برشیخك خدمتنی عوام برفاسد
قرینه سز کتورمز قائدیدیکی معناسنه درشیخ دخی طریقده نیچه کسه لرك اوکنه
دوشوب ایلرو یتدیکیچون اکا قائدیرلر وشیخه لله وفی الله خدمت ایلین خواصدر
اکر سن دیرسنکه اکثر عوام دخی براولو قائد شیخه خدمت ورعایت ایدرلر نعم
براولو قائد شیخه عوام خدمت ایدرلر امابهرحال برفاسدفکرلری وفاسدنیتلری واردر
مثلا اسیجق طعامده تقدیم وویران کوپریده تعظیم ایلدکلری کبی عوام فاسد
قرینه سز مشایخه خدمت ایلك احتمالی یوقدر بهرحال خدمتلرنده برغرض
نفسانی وار در انلرك خیری آنلرك بودر شری نه اوله قیاس ایله انلرك قبحنی انلرك
کروفرلندن کبروبیل وغرور وکبرلندن قباحتلری نه مرتبه ده ایدیکنی برخوش
فهم قیل نته کم بومثلدن انلرك برخبرنده بیك شرمندرج اولدیغی معلومك اولور مثل
(مری) سوی جامع می شدی یك شهریار * خلق رامیزد نقیب وچوب دار *
آن یکی را سرشکستی چوب زن * وان دکر را بردریدی پیرهن * درمیانه بیدلی ده
چوب خورد * بی کناهیکه برواز راه برد) مثلا برشهر یار نماز قیلق ایچون
جامع طرفنه کیدردی نقیب وچوپ دار خلقی اوردی یعنی دربانلر ویساقجی
اولان چاوشلر خلقی صاولك دیودوکرلر وشکایت قیلق وفریاد ایلك دیو اوررلردی
کمایکون فی زماننا چوپ زن اولان کسه اول برمسلمانك باشنی صدی واول برینك
پیراهنی پرتدی بواورتاده بربیدل فقیر اون دکنك یدی برکناه سز که یودی
یولدن صاول برد امر در یولدن صاول وایراق اول معناسنه یعنی بواورتاده
برفقیر اصلا برکناهی یوق ایکن اون دانه کوتك یدی سن یولدن ایراق اول پادشاهك
بولنده طورمه دیو (مری) خونچکان روکرد باشاه وبکفت * ظلم ظاهر بین چه پرسی
ازنهفت * خیرتو اینست جامع میروی * تاچه باشد شروزورت ای غوی) اول باشی
یاریلان بیدل فقیر باشنك قانی طاملیه رق بوزینی شاه جانبنه ایلدی ودیدی ای شاه
ظاهر اولان ظلمی کورکیز اودن نه صورارسن یعنی تنهاده کسه نك کسه یه ظلمی
وارمیدر دیونه سؤال ایلرسن اشته ظاهرا کور که سنك کوزك اوکنده بنی دوکوب
باشمی یاردیلر دیدی سنك خیرك بودر که جامعه کیدرسك وجمعه نمازنی ادا ایدوب
حق تعالی یه عبادت قیلغه عزیمت ایدرسن تاکیم سنك شرك وزورك نه اوله
ای ازغون بوندن قیاس اولنمق کرککه سنك برخیرکده بوقدر شروضرر مندرج
اولیجق سنك شروضررلکنه اولمق کرك بوندن بیلنه نعوذبالله دیدی ﴿ مثنوی ﴾
یك سلامی نشنودپیر ازخسی * تانه پیچد عاقبت ازوی بسی) الحاصل پیر برخسدن

برسلامه منسوب کلام ایشتمز خسدن مراد ینه عوام اولور یعنی پیراولنلر ودین
اسلامده شیخوخت مرتبه سن بولنلر برخس ودنی دن برسلام ایشتمز تاکم عاقبت
اول برخسدن اوتری چوقلق پیچیده ورنجیده اولیه یعنی بو خس ودنی اولان
عوامدن برپیراکر برسلام ایشتسه و یاانلردن برخدمت کورسه عاقبت اول جهتدن
چوقلق پیچیده ورنجیده اولور انلرك سلامی وکلامی لله وفی الله اولمدیغیچون
شر وضررردن عافیت خالی اولمز (مثی) کرك دریادولی رابه بود * زآنکه دریابد
ولی را نفس بد * زآنکه کرك ارچه که پس استمکر یست * لیکش آن فرهنك
وکیدومکر نیست * ورنه کی اندر فتادی او بدام * مکر اندر آدمی باشد تمام)
ولی بی کرك بوله به اولورانلرکه ولی بی نفس بدبوله یعنی برولی بی درنده کرك بولمق
اولبدر آندنکه اول ولی بی برخبیث النفس کسنه بوله واکامقارنت قیلغه قصد قیله زیرا
موذی فوردکرچه که برچوق ستمکر در زیاده چوق ستمکردر دینسه دخی جائز اولور
لیکن انك اول فرهنکی وکیدومکری یوقدر اما بدنفس اولان آدمینك نیچه صنعتی
وخدعه ومکری وار در پس حیله کار ومکار اولان بدنفس برآدمیدن حیله سی اولین
موذی برفوردیکدر اکرفوردك کیدومکری اولیدی اول فوردامه قچن دوشردی
مکرآدمیده تمام اولور پس حیله کار ومکاراولان بربدطبیعت آدمیدن حیله سز اولان
بدبر فوردیك اولور ﴿ مثنوی ﴾ کفت فوچ باکاو واشتر کای رفاق * چون چنین
افتاد مارا اتفاق * هریکی تاریخ عمر ابدا کنید * پیرتر اولیست باقی تن زنید *
کفت فوچ مرج من اندرآن عهود * باقیچ قربان اسماعیل بود) قوچ کاوه واشتره
دیدیکه ای رفیقلر چونکم بزه دخی بویله واقع اولدی اتفاق برطعام ظهوره کلدی
پس هربریکز تاریخ عمرنی ابدا واظهار ایلیکز پیرتر اولان بوغدایی بیمکه اولیدر
باقیکز اپسم اولیکز وسکوت قیلیکز پس اولا قوچ اختیارلق وپیرلك واسکیلك
دعواسن ایدوب دیدی بنم مرجم یعنی مرعا وچراکاهم اول عهدلر ایچره
اسماعیلك قربانی اولان قوچ ایله ایدی بن پس سزلك جله کزدن اسکی یم واختیار
وپیرم بکاسزلك تعظیم وخدمتکز لازم اولور وبوخصوصده شرط طریقت بودرکه
بن سزدن مقدم اولم وبونی بن آلم ﴿ مثنوی ﴾ کاوکفتا بوده ام من سال خورد *
جفت آن کاوی کش آدم جفت کرد * جفت آن کاوم کش آدم جد خلق *
درزراعت برزمین میکرد فلق) چونکم قوچ اسکیلك واختیارلق دعواسن ایلدی
کاوآنی اشیدوب دیدی بن سیزدن سال خورده ام واسکی اولمشم اول برکاوك
جفتی اولمشم که آدم علیه السلام حضرتلری آنی جفت ایتدی وزمینده آنکله
حراثت قیلدی بن ای یاران اوکاوك جفتی ومقارنی ام که آنی خلقك جدی اولان
آدم پیغمبر علیه السلام زراعت ایلکده زمین اوزره فلق ایتدی یعنی انلر واسطه سیله
زمینی زراعت ایتك ایچون باردی وسوردی ونطس ایتدی پس معلوم ومحقق

اولدیکه آدم علیه السلام اسمعیل نبی علیه السلامدن خود مقدم واسبقدر اویله
اولیجق بن سزدن اسکی واختیارم پس بو بنم حقمدر اکر سنت رسوله تابع ایسه کز
بن اختیار کزام بکاسزك خدمت ورعایت ایدوب تعظیم ایلمکز واجب اولور دیدی
نته کم بزم اصحابمز ایچره بو کونه دعوالر قتی چوق اولور اکثری بو اسکیلك
واختیارلق دعواسنه دوشوب بن فلان زمانده طریق فقره کیردم وفلان افندی یه
واصل اولدم واکا بوقدر ایام وسال خدمت قیلدم طریقنده برکون اول کلان
کسه ایله برکون صکره کلان کسه نك ارنلر چوق فرقی وار دیشلر در کور
بو بزدنصکره طریقنه کلان کسه لری که شرط طریقتی کوزتمز واسکی واختیار
اولان ددهلره رعایت ایتمزلر دیو قوچله کاوکبی بوده واده قالمش وبودرده مبتلا
اولمشدر اما اشتر سیرت اولان واستعداد وهمتی عالی اولان مؤمن وعارف انلره بو اشترك
ویردیکی جوابی وبروب انلرك بوکونه تقدم دعواسنه باقیوب کندی مقتضای علم
واستعدادی اوزره عمل قیلور ﴿ مثنوی ﴾ چون شنید از کاو وقبح اشتر شکفت *
سر فرو آورد وآنرا برکرفت * در هوا برداشت آن بند فصیل * اشتر بختی
سبك بی قال وقیل * که مرا خود حاجت تاریخ نیست * کین چنین جسمی وعالی
کرد نیست * خود همه کس داند ای جان پدر * که نباشم ازشما من خردتر * داند
این راهر که زاصحاب نهاست * که نهاد من فزونتر از شماست) چونکم کاودن
وقوچدن اشتر بوئی اشتدی تعجب ایتدی اصلا بونلره برسوز سویلیوب باشنی اشغه
کتوردی واول کیاه بندنی طوتدی اول فصیل باغنی هوایه بوقارو قالدردی فصیل
تازه ارپه دسته سنه دیرلر وتازه اوت باغنه دیرلر یعنی اول اوت باغنی اول بر بسرك
وبرکزیده اولان دوه بی قال وقیل بوقاری قالدردی بویله دیوکه ای یاران بکاخود
تاریخه حاجت بوقدر زیراکه بنم بونجلین برجسمم وعالی کردنم واردر خودای بابانك
جانی دوکلی کسه بیلورکه بن ظاهرده وحاضرده سزدن خردترو حقیرتر دکلم
انلر حاضری کورمشلر ونقده نظر ایلمشلر در هر شول کسه که اصحاب نهادندر بونی بیلور
وعاقل اولان لابد بونی کورر وادراك قیلورکه بنم نهادم واستعدادم سزدن فزونتر
وعالیتر در پس طریقته صکره کلان ولیکن جمل کبی هین ولین وبارکش اولان وزمانی
برقاعده ومرشدك دستنه ویرن اهل استعداد وصاحب رشاد وسداد طریقته اول
کلان وتقدم واسکیلك دعواسی قیلان کسه لره دیرلرکه بوسزك قدم دعواسنی ایلمکز
واسکیلك لافنی اورمکز بکا اصلا حجت وبرهان اولمز بلکه عاقل وعارف اولنلر حاضره
ونقده نظر ایلمشلر در طوته لمکه فلان تاریخده کلمش وفلان عزیزه خدمت قیلمشسن
سنك وجودکده بر اثر وبر حالت وار میدر آنی کوره لم واول قدر عمر سور مکدن

وطریقه اول کلمکدن نه حاصل ایتدك ونقدك ندر اکا نظر ایرکور ه لم (بیت)
باب توکویم علیٔ مرتضاست * وه که از آن باب کلیدی بجاست * ایکه بکسوت
شدهٔ صدر جوی * کرز تو پرسندچه کویی بکوی) طریقتده اسکی اولمقدن مراد
اولادعوادن ولافدن چکمك و برحقیقتبین کوزی اله کتوروب هر کسك استعدادنی
ومرتبه سنی ومقدارنی کورمك ودیدهٔ انصافله هر کسه نظر ایرکور مکدر
چونکم بوحالتلر وبو کونه خصلتلر اله کلیه وانجق کامله قوچ کبی قوری اختیارلق
واسکیلك دعواسنده قالنه اهل استعداد اولان عارفلربو کونه دعوایه نظر ایتیوب
کندی عملرینك مقتضاسی اوزره عمل قیلورلرو بیانه سویلمك بواسکیلك دعواسندن
سزه نفع وفائده یوقدر سزه تقلید أیلمك بزه لازم دکلدر بز ایشمزی بیلورزدیو
سکوت قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ جملکان دانند کین چرخ بلند * هست صد چندانکه
این خاك نژند * کو عجایبهای بام آسمان * کو خرابیهای کنج خاکدان) پس ترسا
دخی جهوده ومسلمانه دیدیکه جمله کز بیلورسز که بوچرخ بلند یوز اولقدر واردرکه
بوخاك نژند یعنی بوچرخ عالینك یوز بو اسکی خاك قدر اولد یغنی بلکه نیچه بیك
بوندن زیاده اوسع اولدیغنی جمله کز بیلور وارفع واعلا اولد یغنه اقرارقیلورسز
فنی بام آسمانك عجایبلری وفنی خاکدان بوجغینك خرابلقلری یعنی سقف آسمانك عجایب
وغرایبی فنی چرق واسرار وبدایعنه نهایت یوقدر خاکدان بوجغینك بر بیلمدك نه سی
واردر پس آسمان ایله زمینك اورتاسنده وعجا بینده هم بین السماء والارض فرق
واردر اویله اولیجق بن که قلب افلاکه ایرشدم وحضرت عیسی علیه السلام ایله
کورشدم هروجهله بنم مرتبهم سزدن ایلرو کتدی وبنم روحم سزدن برتر سیر ایتدی
امدی بوحلوایی ایلر وکیدن و من حیث المرتبه ترقی وترفع ایدن یمك اولی اولوردیدی

﴿ جواب کفتن مسلمان آنچه دید بیارانش جهود وترسا وحسرت خوردن ایشان ﴾

﴿ مثنوی ﴾ پس مسلمان کفت ای یاران من * پیشم آمد مصطفی سلطان من * پس
مرا کفت آن یکی برطور تاخت * باکلیم وحق نرد عشق باخت * وآن دکر راعیسیٔ
صاحب قران * برد براوج چهارم آسمان * خیز ای پس ماندهٔ دیده ضرر *
باری آن حلوا و یخنی را بخور) چونکم مسلمان جهود وترسانك سوزلرین اشتدی
وایراق کتدکلرینی کوش ایتدی پس انلره ایتدی ای بنم یارانم سلطانم مصطفی علیه
افضل الصلوات واکمل التحیات بنم اوکه کلدی پس بکا دیدی ای غریب وبی نوا
اول بربسی طورطاغنه چاپدی اوحضرت کلیم الله علیه السلام ایله وحقله اول
مکالمه نرد عشقی اوینادی ومکالمه یی ومشاهده یی ومناجات ومعامله یی اول پرده ایلدی
واوبرنی دخی صاحب قران اولان عیسی علیه السلام حضرتلری درد بنجی آسمانك
اعلاسنه ایلتدی وانك مرتبه سنی اهل زمیندن عالی ایلدی پس ای کیروده

قالمش وضرر کورمش قالق باری اول سنك یانکده تنها فلان حلوایی ویخنی یی یه
حلوادن مراد اررا ق ربانیـدر یهود ونصاری طائفه سـنك طریقلری طرایق
مستطیله درکه آنلر ایچون دن وسـلوی واردر یعنی بهر حال بر بدایت و نهایت
کوزه درلر عبادتلرنده واعتقادلرنده هم لابد برمرتبـه تعیین ایدرلر والا هر یرده
حق تعـالی حضرتلرینه انلره عبادت ایلمکه اذن اولمش وانلره روی زمین مسجد
کلمشدر بلکه المرك خاص برمعبدی واردر عبادتی واررانده ایدرلر مکر که مسافر اولهلر
اول زمان بشقه بر یرده عبادت ایدرلر کذلك اعتقادلرنده دخی حین بلوغدن حق تعالی
حضرتلرینی بولنجه یه دك وکندی پیغمبرلرینك روحنه ویاخود انك سرنه وعلمنه
مظهر برکسه یی بولنجه یه دك کیدرلر واول معین او لان مرتبه لرده حق مشاهده
ایدرلر هر حالده وهر یرده حضرت حق مشـاهده قیلمغه وآنکله آشـنا اولمغه
استعدادلری یوقدر بونلره طریق مستطیله صاحبلری دیرلر اما محمدیلر اصلا وقطعا
عبادتده بونلرکبی دکلدر زیرا حق سبحـانه وتعـالی حضرتلری روی زمینی
دلی الاطلاق امت محمده معبد ومسجد ایاشدرهرنه یرده نماز قیلسق وحق تعالی یه
عبادت ایاسك وتسبیح ومناجات قیلسـق جائزدر بزم عبادتمز ایچون برمقام معین
یوقدر اعتقاددده بزدهم بدایت ونهایت اعتباری یوقدر زیرا بز (وهو معکم اینما کنتم)
آیت کریمه سـنك حسبنجـه دخی (فاینما تولوا فثم وجه الله) نص شریفنك
موجبنجه هرنه جانبه متوجه اولسق اندہ وجه اللهی مشاهده قیلورز وهرنه حالده
وهرنه مکانده اولسـق حضرت حقی بزمله بیله بیلورز بزمله حاضر وبزمله جمیع
احوالمزده ناظر اعتقـاد قیلورز بلکه (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) آیت
کریمه سنك موجبنجه انی بزه بزدن اقرب کورورز اویله اولیجق بزم واروب برآخر
مرتفع مکانده حضرت حقدن مناجات ایلمکه واکا عرض حاجات قیلمغه احتیاجمز اولمز
وبزم هیچ حضرت حقی آسمانده بولمغه میل ورغبت ایدوب کندی وجود مزی
قوبوب اول جانبـه سیر قیلمزز پس حاصل معرفة اللهی اکمل ایلمك محمدی اولهلره
مخصوص اولور وربانی وحقانی اولان رزق وغدایی اکمل ایلمك بوامتدن عالم وعارف
اولان طریق دوریه صاحبلرینـه مسلم کلور (مثنوی) آن هنرمندان پرفن راندند *
نامهٔ اقبال ومنصب خواندند * آن دوفاضل فضل خوددریافتند * باملایك ازهنردر
بافتند * ای سلیم وکول واپس مانده هین * برجه و برکاسهٔ حلوانشین) اول پرفن
هنرمندلر که بری انك موسوی و بری دخی عیسو یدر ایلروسور دیلر اقبال ومنصب
نامه سن اوقودیلر وفقر و یوفلق طریقنی قودیلر اول ایکی فاضل کندی فضللرنی
بولدیلر وکیمی زمینده کیمی آسمانده ارفع واعلی اولان منصب ومقامه واصل اولدیلر
هنر جهتدن ملکلر له اورلدیلر ومخلوط اولدیلر بونده تنبیه وار در شو معنایه که

موسوی وعیسوی اولنلر ریاضتله ملکارله خلطه ایتمك مرتبه سنه ایررلر وتحصیل علم ومعرفتله منصب اعلی صاحبی اولورلر وفضل وهنرله خیلی ترقی قیلورلر که طبده وحکمتده وهیئتده وریاضیات ونجومده وبونلر امثالی اولان عقلیاتده وعلومده ماهر وفاضل یهودیلر ونصرانیلر قتی چوقدر ولیکن دین اسلام علمندن وعلم توحیددن ومعرفت الهیدن وقرب ربانیدن بی خبرلر وبی بهره وبی اثرلردر بوعملر طریق دوریه صاحبی اولان محمدیلره مخصوصدر که انلر حلوای معرفتی وغدای روح اولان سر قربتی وعلم وحدتی کندی قتلرنده بولورلر وحضرت نبی علیه السلامك روح شریفی وحدیث لطیفی بونلره کندیلرده اولان حلوای روحانیه بی وغدای نورانیه بی بیمکه اشارت وامر قیلور لرنته کم بومؤمنه بوکونه اشارت ایدوب بیوردی ای کیروده قالمش کول وسلیم القلب اولان مؤمن آکاه اول صحیره وقالق کاسهٔ حلوا اوزره اوتور واندن استد یکك قدر همبی وهم کوترکه اول سنك حقك ونصیبکدر واول طریق مستطیله صاحبلری اولان یهود ونصارانك حقی ونصیبی دکلدر که انلر کندی قتلرنده اولان حلوای تری وشهد وشکری قوبوب هربری اوزون یوللره کندیلر ورفعت ومنزلات وهنر وفضیلت تحصیل ایتدیلر وارسون انلر کندیلر واصل اولدقلری مرتبه لرده هرنه بولورلرسه آنکله غدالنسونلر واندن حظ آلوب اول هنزلره مفاخرت ومباهات قیلسونلر بوحلوای روحانی وشهد ربانی شول کسه نك نصیبیدر که اصلا کندی وجودی شهرندن طشره کتمیه وروحنه لایق اولان حلوای حقیقتی کندی قتنده طلب ایده کندیدن طشره کیدن ویانده سیر ایدن کسه لرك بونصیبی وغداسی اولمزبیور دیلر ﴿ مثنوی ﴾

پس بکفتندش که آنکه توحریص * ای عجب خوردی توحلوای خبیص * کفت چون فرمود آن شاه مطاع * من که بودم تا کنم زان امتناع * توجهود ازامر موسی سر کشی * کربخواندر خوشی باناخوشی * تومسیحی هیچ ازامر مسیح * سرتوانی تافت درخیر وقبیح * من ز فخر انبیاسر چون کشم * خورده ام حلوا واین دم سرخوشم) پس یهودی ونصرانی اول مؤمنه دیدیلرکه اندنصکره سن حریص عجب بیدك حلوای خبیصی خبیص بالدن پشمش برنوع ترحلوادر یعنی اول جهود وترسا اول مؤمنك بومعرفتنده حیران اولوب وتعجب قیلوب دیدیلر اندنصکره بوحلوایی ای حریص عجب که نیه سن بیدك بوحلوای خبیصی انصاف بودرکه بوجمله سنك نصیبك وحقکدر بونیکه بیمکه سن لایق اولدك دیدیلر بووجه دخی جائزدرکه دینه چونکم اول جهود وترساهر بری برجانبه واقعه کوروب کتدیلر انلر اوزون اوزاق واقعه ده ایکن مؤمن اشارت نبویه ایله قالقوب حلوایی بیدی صباح اولدی انلرهر بری حلوایی یمکدن اوتری اوزون

اوزاق واقعه لرین سویلدیلر ونقل ایلدیلر مؤمن دخی بونده دیدیکه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بکا کیجه ایله اشارت ایلدی انلرك هر بری برواقعه کورمکه کتدی ای مؤمن قالق بوحلوایی سن تنها اکل ایله دیوسویلدی پس جهود وترسا اول مؤمنه دیدیلر اول وقتده سن حریص قالقدك ای عجب حلوای خبیصی سن یدکی بزآنی هنوز دخی طور رصانوب سن انی نیجون یدك دیدیلر اول مؤمن دخی بونلره جواب ویروب دیدی چونکم اول مطاع اولان پادشاه بیوردی واول امرینه انقیاد اولنان حبیب اله بکایی ای مؤمن سن بوحلوایی دیوامر قیلدی بن کیم اولدمکه تاکم اول شاه کون ومکانك فرمان عالیسندن امتناع ایلیم وانك امر شریفنه مخالفت قیله م موسی علیه السلامك امرندن سن باش چکرمیسن اکرسنی موسی علیه السلام خوشلغه وناخوشلغه دعوت ایلیه بومقرر درکه حضرت موسی علیه السلام بکاشویله امر ایلدی دیوانك امرندن سرکش اولمز واعراض قیلمزسن وای نصرانی سن مسیحیسن هیچ حضرت مسیحك امرندن خیرده وقبیحده باشکی دوندرمکه قادر اولور میسن ای مسیحه منسوب اولان ترسابومقرر درکه خیرده اکر قبیحده مسیحك امرندن سن باشکی دوندرمکه قادر اولمزسن ومسیح بکابویله امر ایلدی بن انك امرنی طوتزم دیوب اصلا انك امرندن تجاوز قیلمزسن چونکم سزك حالکز بودر بن فخر الانبیا علیه السلام حضرتلرندن نه حالله باش چکرم وانك امر شریفنه مخالفت ایلمکه نیجه قادر اولورم حلوایی سزاویورکن یدم وبودم سرخوشم واول حلوای ترك ذوقندن دلکشم دخی سزاویورسکز وحلوایی طور رصانوب انی یمك ایچون بوقدر لاف وکزاف اوررسکز قنده کیدن حلوا اکر عاقل ایسه کز عقلکزی باشکزه جمع ایدوب خواب وخیال سیرندن فراغت قیلور سز وکیجه لر بیدار اولوب حلوای معنویدن اکل قیلور سز دیدی ﴿ مثنوی ﴾ پس بکفتندش که والله خواب راست * تو بدیدی وین به ازصد خواب ماست * خواب تو بیدار یست ای بو بطر * که بیداری عیانستش اثر) پس جهود وترسا انصافه کلوب اول مؤمنه دیدیلر والله خواب راستی سن کوردك وبو یوز یزم خوا بمزدن یکدر زیرا رؤیای صادق اولدرکه انك اثری مثل فلق الصبح چوق کچمیوب ظاهر اوله بوواقعه فی الواقع بویله درکه سن واقعه ده انی یمکه اشارت اولنوب فوری اشارت اولندیغك اوزره قالقوب انی یمك واقعه سی یزم کیلرك نیجه یوز دورودرازاولان واقعه سندن یکدر دیدیلر ای ابو السرور رسنك خوابك بیدار لقدر انك اثری عیاندر بطر شادی وسروره دیرلر بو بطر صاحب سرور دیمك معناسنه در پس قصه دن رجوع وحصه بیانه شروع ایدوب بیورر لر (مثنوی) درکذر ازفضل واز جلدی و فن * کار خدمت دارد و خلق حسن) فضلدن و جلادتدن

وفندن كج كارى خدمت وخلق حسن طوتر يعنى محبوب ذاتينك ومقصود اصلينك وصولنده خدمت فيلق وخلق حسن صاحبى اولمق كار طوتر ونفع ايدر يوخسه ذوفنون اولمق واظهار فضيلت وجلادت فيلق كار طوتمز وبو يولده فضل وهنر سالكه فائده ايتمز همان بنده يه لايق اولان تهذيب اخلاق ومولا سنك خدمتنه وعبادتنه مشغول اولمقدر ﴿ مثنوى ﴾ بهراين آورد يزدان شان برون * ماخلقت الانس الايعبدون) يزدان انلرى بوندن اوترى طشره كتوردى نتهكم ماخلقت الجن والانس الاليعبدون * بيوردى بو مصرع ايله سورهٔ ذاريانده اولان بوآيته اشارت بيوردبلر قال الله تعالى * وماخلقت الجن والانس الاليعبدون * بو آيت كريمه نك تفسيرى بشنجى جلدك آخرنه قريب محرم داشتن اياز سرخنده ودردنجينك دخى اواخرنه قريب واوچيجينك دخى اواسطنه قريب حكمت آفرين دوزخ آن جهان سرخنده (ماخلقت الجن والانس اين بخوان) بيتنك شرحنده مرور ايلدى انلرده طلب اولنه يعنى يزدان مجيد حضرتلرى عالم باطندن خارج عالمه شو خدمتدن اوترى واخلاقى تهذيب ايلمكدن اوترى كتوردى نتهكم كلام مجيدنده بن جنى وانسى خلق ايلدم الا بكاعبادت ايلمكدن اوترى خلق ايلدم ديدى پس بنده يه لازم اولان سائر فضل وهنردن بخوب مولاسنك خدمتنه وعبادتنه مشغول اولمقدر (م ى) سامرى را آن هنر چه سود كرد * كان فن از باب اللهش مردود كرد) سامرى يه اول هنر نه فائده ايلديكه اول فن الله باينمدن آنى مردود ايتدى سامرينك فنندن مراد اثر رسولدن برقبضه تراب آلوب وآنى حفظ قيلوب وبنى اسرائيلك سيم وزرندن بر كوساله جسدى دوزوب اول ترابى اول كوساله جسدينك اوزرينه القا ايلدكده آندن برصدا پيدا اولوب بنى اسرائيلى اول كوساله نك عبادتنه يو موسانك وسنزك الهكز در ديودعوت قيلدى وحضرت موسى عليه السلامه متابعت قيلمقدن معرض اولدى كور كه انك بوفن وهنرى اكانه ضرر قيلدى انى الله قپوسندن عاقبت دورومردود ايلدى وسامرينك قصه سى نيچه كره مرور ايلدى ﴿ مثنوى ﴾ چه كشيد از كيمياقارون ببين * كه فرو بردش بقعر خود زمين) قارون كيميادن نه چكدى كور كه اول قارون زمين قعرنه آشغه ايلتدى قارون اول حضرت موسى عليه السلامه خدمت ايلر فقير كسه ايدى نيچه تضرع ونياز ايله حضرت موسى عليه السلامدن علم كيميايى اوكرندى صكره مالى چوق ايدوب اول عصرك عالملرندن بعضيسى اكا (احسن كما احسن الله اليك) ديدكلرنده انلره (انما اوتيته على علم) ديوجواب ويردى بونك دخى قصه سى جلد ثالثك اواخرينه قريب مرور ايلدى وبعض موضعده

دخی مسطور اولمشدر تکراره حاجت یوق پس (فخسفنابه وبداره الارض) آیت
کریمه سنك مفهومی اوزره حق تعالی حضرتلری آنی وآنك سرایینی ارضه
خسف ایتدی وآنك سرابی وکندی حضرت موسی علیه السلامه تابع اولمیوب
هزینه مغرور اولدیغندن اوتری قعر زمینه کتدی ﴿ مثنوی ﴾ بوالحکم آخرچه
بربست از هنز * سرنگون رفت اوز کفران در سقر) ابوالحکم آخر هنردن نه
فائده باغلدی اول ابوالحکم کفران جهتدن باشی آشاغه سقره کتدی وکنیتی
ابوجهل اولدی وفی الحقیقه عقلیات ور یاضیاتده و بعض علومده اولقدر ماهر
ایدیکه حتی عربلرکا ابوالحکم دیمکله کنیت ایدرلردی چونکم اللهك رسولنه
تابع اولمدی ودین علمی بیلدی کفراندن اوتری جهنمه کتدی ونامنی خلق ایچره
ابوجهل ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ خود هنرآن دانکه دید آتش عیان * نی کپ دل
علی النار الدخان) خودهنرمند انی بیل که آتش جلالت حقی عیان کوردی
دخان نار اوزره دلالت ایلدی لافنی هنر بیله دخاندن مراد آثار ومصنوعاتدر
ونار دن مراد صانع ومؤثردر ای عقلیاته طالب اولان هنرمند شول کسه یی بیل که
اول صانعی ومؤثری عیانا کوردی وآنك ذاتنه وصفاتنه نظرایلر کوردی سن عالم
وهنرمند اول کسه یی بیله که آثاردن مؤثره استدلال قیلدی وصانعی مصنوعدن
بیلدی ودلائل عقلیه لافنی وعلوم فلسفه کزافنی اوردی * والدخان یدل علی النار
دیمکله ناره دخاندن استدلال قیلدی پس فلسفینك وفلسفی مشربنده اولان کسه لرك
دلیلنی تحقیر وانلره خطاب ایدوب بیورلر ﴿ مثنوی ﴾ ای دلیلت کنده ترپیش
لبیب * درحقیقت از دلیل آن طبیب * چون دلیلت نیست جزاین ای پسر *
کوهی خور درکیزی درنکر) ای سنك دلیلك لبیبك اوکنده حقیقتده اول طبیبك
دلیلندن قوقشرقدر یعنی ای دلائل عقلیه ایله اثردن مؤثره استدلال ایلین فلسفی
مشرب لبیب اولان عالمك اوکنده سنك دلیلك طبیبك دلیلندن دخی قوقش مردار
درکه طبیبك اکثردلیلی بول وکاهی غایط ایله ده اولور وکاهی دمدن دخی استدلال
قیلورکه انك بوجله دلیلی نجس وخبیثدر اما عندالعقل ای فلسفی سیرت سنك دلیلك
بوندن اخبث واقبحدر چونکم ای پسر سنك اثردن مؤثری بیلمك بوندن غیری
دلیلك یوقدرامدی کوه یی ونجسه وغایطو بوله نظر ایله (مه) ای دلیل تومثال
آن عصا * درکنت دل علی عیب العمی * غلغل وطاق وطرم وکیرودار * کهنمی
بینم مرا معذوردار) ای سنك دلیلك اول عصانك مثلیدر سنك الکده عیب عمی اوزره
دلالت قیلدی یعنی ای سنك اثردن مؤثره استدلال ایلد یکك دلیل سنك دست
عقلکده سنك کور لکك عینه دلالت ایلر اکرسن کوردل اولیدك بوکونه دلیله
اعتمادایدوب انکله یول ارامزدك بوکونه دلیلی الله الدیغك وانکله استدلال قیلدیغك

سنك بی بصیرت اولدیغکه وفور هدایتدن بی بهره قالدیغله دلالت ایلر غلغل
وطاق وطرم وکبرو دار بوجله سی بو یله دیمکدرکه بن کورمزم بنی معذورطوت یعنی
ای عقلیاته اشتغال قیلان وفلسفیاتی تتبع ایلیوب اول فنده ماهر اولان اول علماء
اولان غلغله لرو یوکسك مرتبه لر وقبض وبسطلر والحاصل ترتیب مقدمات نظریه
قیللر وتصدیقات وتصوراتدن بحث ایلمر ویز ثردن موثری ومصنوعدن صانعی
بیلورزدیوسویللر بوجله سنك نتیجه سی عندالعارفین بن بیلزم بنی معذور طوت
دیمك اولور وبوجله دلایل عقلیه که ایراد ایلرسن برالای اوهام وخیالات قبیلندن
اولور شه کم دلفکك های وهویله شهره کلوب اهل شهره بی نتیجه اولان اوهام
وخیالاتی براقدیغی کبی اولور

﴿ منادی کردن سید ملك ترمدی که هر که درسه یاچهار روز بسمرقند رود بفلان
مهم خلعت واسب وغلام وکنیزك وچندین زردهم وشنیدن دلقك خبراین منادی را
درده وآمدن باولاق نزد شاه که باری من نتوانم رفتن انجاواین کارمن نیست ﴾

بوسرخ شریف سید ملك ترمدینك شهرایچره منادیلره ندا ایتدرمسیدر بویله دیوکه
هرشول کسه اوج کونده ویادرت کونده فلان مهم ایچون سمرقنده کیده اکا خلعت
واسب وغلام وجاریه ووافر التون ویرم ودلقکك کویده ایکن بومنادینك خبرنی
اشتمه سنك واولا قلغله شاهك فتنه کلسنك بیانید ربویله دیوکه پادشاهم
باری بن عاجزاول دیاره بو قدر کونده کتمکه قادر دکلم وبو بنم ایشم دکلدر
(مری) سید ترمد که آنجاشاه بود * مسخره اودلقك دلخواه بود * داشت کاری
درسمرقندومهم * جست اولاقی تاشود آن مستتم * زد منادی هرکه اندر پنج روز *
* آردم زآنجا خبر بدهم کنوز) سید ترمد که اول پرده شاه ایدی یعنی ترمد
ولایتنده پادشاه ایدی آنك مسخره سی دلخواه اولان دلقك ایدی دلخواه کوکل
استیجی معناسنه درمقبول دل معناسی و پریلور یعنی دلقك آنك قلبنك مقبولی برمسخره
ایدی اول شاه ترمدسمرقند شهرنده برمهم کارطوتدی براولاق استدی تااوکار
مهمی اولاق مستتم اوله یعنی فوری واروب اول کار مهمی انده تمام قیله شهرایچره
منادیلرندا اوردی بویله دیوکه هرشول کسه که درت بش کونده بکا اول پردن خبر
کتوره اکا کنزلر ویرم دیدی زدمنادی اسناد مجازیدر بنی الامیرالمدینة قبیلندندر
منادیلرندااوردی معناسنه چونکم پادشاه شهرایچره بوکونه ندا ایتدردی ﴿ مثنوی ﴾
دلقك اندرده بدوآن راشنید * برنشست وتابترمدمی دوید * مرکبی دواندرآنره
شد سقط * ازدوانیدن فرس رازآن نمط) دلقك اول زمانده کویده ایدی شهر
ایچره اول منادیلرندا ایلدیکنی اشتدی فوری برآت اوزره اوتوردی ترمد شهرنه دك
بلدی وتمام سرعت قیلدی شولقدرکه برایکی مرکب اول بولده سقط اولدی اول

شکون آنی یلدرمکدن و بونوع اوزره یورتمکدن برایکی آت چاتلدی ﴿ مثنوی ﴾
پس بدیوان دردوید از کردراه * وقت ناهنکام ره جست او بشاه * جفجی درجمله
دیوان فتاد * شورشی دروهم آن سلطان فتاد) پس اول دلفك بول توزندن دیوانه
یلدی واياغی توزیله واول حالتله سرعت ایده رك دیوان ایچره کلدی ناهنکام وقتده
یعنی زمانسز شاهه بولشمغه یول واذن استدی چونکم اهل دیوان انك بوحالت اوزره
سرعتله کاوب سلطانه بولشمغه بی وقت اذن استدیکنی کورد کاری کبی جمله اهل
دیوانه برفسلدی ومخنی دیدی وقودی دوشدی اول سلطانك وهمنه برقارشمق
وغلبه وحرکت ایلك واقع اولدی عجبا دلفكك بویله بی وقت کلسنه وبوقدر
سرعت وعجله قیلسنه باعث و بادی نه اوله دیوو همه دوشدی ﴿ مثنوی ﴾
خاص وعام شهر رادل شد زدست * تاچه تشویش و بلا حادث شد ست * باعدوی
قاهری درقصد ماست * یا بلای مهلکی ازغیب خاست * کهزده دلفك بیران
درشت * چندا سب تازی اندرراه کشت) شهرك عوام وخواصنك کوکلی
لدن کندی تانه تشویش و بلاحادث اولشدر دیو کیمی دیدیکه عجبا یارقاهر عدو
زم قصد مزده یاخود برمهلك بلاعالم غیبدن بوقرومی قاقدیکه دلفك کویدن
درشت اولان سیرالله نیچه عربی آنی یولده اولدردی و بومرتبه اقدام وسرعت
فیلدی بهرحال بونك براصلی اولسه اول دلفك بومرتبه سرعت واقدام قیلزدی
دیوب هر بری وهمه وکانه دهشدی وحفلری شاشدی ﴿ مثنوی ﴾ جمع کشته
برسرای شاه خلق * تاچرا آمد چنین اشتاب دلق * ازشتاب اووفحش اجتهاد *
غلغل وتشویش درشهرمد فتاد) آخرخلق شهرشاهك سرایته جمع اولمش بویله دیوکه
تانیچون دلفك کویدن بویله شتابله کلدی وبونك اصلی ندر والحاصل اول دلفكك
شتاب وسرعتدن وفاحش اولان اجتهادندن شهرنه غلغله وتشویش
دوشدی وهر برینك عجبابونك اصلی نه اوله دیو وهمه دوشوب عقلی شاشدی
﴿ مثنوی ﴾ آن یکی دودست برزنوزنان * وان یکی ازوهم واویلی کنان * ازنفیر
وفتنه وخوف نکال * هردلی رفته بصد کونه خیال * هرکسی فالی همی زداز
قیاس * تاچه آنش اوفتاداندر پلاس) اول بریسی ایکی دیزی اوزره اوریجی واول
بریسی وهمندن واویلی ایدیجی اولدی نفیردن وفتنه دن ونکال وعذاب خوفندن
هربرکوکل صدکونه خیاله کتمش ودریای وهمه باتمشیدی هربرکسه قیاسدن برفال
اوردی بویله دیوکه عجبا تانه کونه آتش پلاس ایچره دوشدی وعجب بزه نه بلا
وآفت مستولی اولدی دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ راه جست وراه دادش شاه زود *
چون زمین بوسید کفتش هی چه بود * هرکه می پرسید حال زان ترش * دست براب
می نهاد او که خمش * وهم می فزود زآن فرهنك او * حمله درتشویش کشته دنك او)

﴿ والحاصل ﴾

والحاصل اول دلقك پادشاهه بولشمغه اذن واجازت استدی پادشاه اکا علی الفور اجازت ویردی وکلسون ایچر ودبو بیوردی چونکم دلقك ایچرو کیردی وزمین اوپدی پادشاه اکا هاینه اولدی دیدی هرشول کسه که اول تلخ وترش رویدن برحال صوردی النی دوداغی اوزره قودی بویله دیوکه خموش اول وبرمقدار سکوت قیل آنك اول کونه فرهنك وهنرندن خلقك وهمی زیاده اولدی جله می نشو بشده آنك دنك وحیرانی اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ کرد اشارت دلقك ای شاه کرم * یکدم بکذار تامن دم زنم * تا که بازآید بمن عقلم دمی * که فتادم درعجایب عالمی) دلقك پادشاهك فتنه کلدکده پادشاه دخی اکاهی نه خبرتیزسویله دیدکده دلقك اشارت ایلدی بویله دیوکه ای شاه کرم بردم جکزمنی قوتابن دم اورم یعنی تنفس ایلیم وصواوقلنوب برمقدار کندیمه کلم وراحت بولم تا که منم عقلم بردم بکا کله که بن برعجایب عالمه دوشدم ﴿ مثنوی ﴾ بعد لك ساعت که شه ازهم وطن * تلخ کشتش هم کلو وهم دهن * که ندیده بود دلقك راچنین * که ازوخوشتر نبودش هم نشین) برساعت نصکره که پادشاه وهمدن وظندن هم آنك کاوسی وهم دهنی تلخ اولدیکه دلقکی آنجلین کورمشدی که آندن خوشتر آنك همنشینی اولمشدی (می) دائما دستان ولاغ افراشتی * شاهرا اوشاد وخندان داشتی * آنچنان خندانش کردی درنشست * که کرفتی شه شکم را بادودست * که ززورخنده خوی کردی تنش * رودرافتادی زخنده کردنش) زیرا اول دلقك دائما حکایه ولاغ وجه ایلردی یعنی عالی حکایه ولاغ ولطیفه سویلردی شاهی اوشاد وخندان طوتردی اول شاهی انجلین اوتورمق وقتنده خندان ایلردیکه پادشاه قارنی ایکی الیه زیاده کولدیکندن طوتردی که کولمك زورندن اول شاهك تنی درلردی خنده ایلکلکده بوزی اوزره دوشردی یعنی شویله برمضحك مسخره ایدیکه پادشاه آنی کوردکده وآنك لطیفه سنی اشتدکده شوم رتبه شاد اولوب کولردی ﴿ مثنوی ﴾ بازامروز اینچنین زردوترش * دست برلب میزندکای شه خمش * وهم دروهم وخیال اندر خیال * شاه را تاخود چه آید ازنکال * که دل شه باغم وپرهیز بود * زآنکه خوارزمشاه بس خونریز بود * بس شهان آن طرف را کشته بود * بایحیله بابسطوت آن عنود * این شه ترمذ ازودروهم بود * وزفن دلقك خودآن وهمش فزود) کیرو بوکون بونجلین صاری بوزلو وترش روی النی لبی اوزره اورر بویله دیوکه ای شاه جهان خموش اول وبرمقدار سکوت قیل آنك بویله ایلمسندن شاهه وهم ایچره وهم وخیال ایچره خیال بویله دیوکه تاخودنکال وعذابدن نه کله وعجبا نه آفت پیدا اوله که ترمذ شاهنك کرکلی غمله وپرهیزله ایدی اندن اوتریکه خوارزمشاه زیاده خونریز ایدی زیرا اول طرفك خوارزمشاه چوق شاهلرین دپه لمش ایدی

یاحیله ایله و یاخود سطوت وصلابتله اول عنود بوترمد شاهی هم آندن وهم وخوفده ایدی ودلفکلك فندن خود آنك وهمتی زیاده اولدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت زوتر باز کوتا حال چیست * این چنین آشوب و شورتوز کیست) پادشاه دلفکه ایتدی تیزلك سویله تاحال نه در بونجاین سنك آشوبك وشورشك کیمدندر و بو قدر سرعت و اقدامك اصلی نه در دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت من درده شنیدم آنکه شاه * زدمنادی برسر هرشاهراه * که کسی خواهم که تازد درسه روز تاسمرقند ودهم اورا کنوز * کنجهایدهم ورا اندر عوض * چون شود حاصل زپیغامش غرض * من شتابیدم برتو بهرآن * که بکویم که ندارم آن توان * این چنین چستی نیاید ازچومن * باراین امیدرا برمن متن) دلفك شاهه ایتدی ای شاه جهان بن کویده آنی اشتدمکه شاه حضرتلری هرشاهراهك باشنده منادیلره ندا اوردردی بویله دیو که برکسه استرمکه اوچ کوندہ سمرقنده دلکچابه و بن اکا کنوز ویرم اول کسه یه عوضده کنجلر ویرم وا کایلکلرایلیم چونکم اول کسه نك پیغامندن غرض ومقصود حاصل اوله بن کویدن سنك قتکه سرعت ایلدم وعجله ایله کلدم اندن اوتری که تاسکا دیمکه بن اول تاب وتوانی طوتمزم بونجلین چنلك وچاپکلك بنم کبیدن کلمزباری بوامیدی بنم اوزریمه طوقومه و بنم کیبلردن بوکاری اومه هله بن بوندن سمرقنده اوچ درت کونده وارمغه قادر دکلم معلوم شریفك اولسون دیدی (مری) کفت شه لعنت برین زودبت باد * که دوصد تشویش درشهر اوفتاد * از برای این قدرای خام ریش * آنش افکندی تو درمرج وحشیش) چونکم شاه آنك بی معنی اولان کلامنی و بی نتیجه اولان سعی واقدامنی اشتدی اکا ایتدی بوزلعنت بوسنك تعجیل و شتابك اوزره اولونکه شهره ایکی یوزتشویش دوشدی و بوندن هر برینك عجبا بونك اصلی نه اوله دیو عقلی شاشدی ای خام ریش یعنی ای ناپخته بوقدردن اوتری سن اوتلقه واونه آنش براقدك واود صالدك بوقدرهای وهویك وکفت وکویك وسعی وشتابك همان نتیجه سی بومی ایمش خلق بوقدر کرمیت وحرارتله کلمنك براصلی و فصلی وارصانوب وهمه دوشدی بزده سنی برآدم ظن ایلیوب سنك بوکونه کار وکردار کده برمعنی ونتیجه وارصاندق مکر که بوهمان برفوری اوهام وخیالات ایمش ﴿ مثنوی ﴾ همچواین خامان باطل وعلم * که اولاقانیم در فقر وعدم * لاف شیخی درجهان انداخته * خویشتن رابایزیدی ساخته * هم زخود سالك شده واصل شده * محفلی واکرده دردعوتلده) بوطبل عمله اولان خاملر کبی که بزفقر وعدم بولنده اولافلرزیعنی دلفکلك بیهوده اولان سعی وسرعتی و بی معنی اولافلغی وکلوب شهر ایچره نتیجه سز و لوله وغلغله صالوب برآلای خلق وهمه براقدیغی کبیدر

بوطبلله و سنجاقله برنیچه خام وناپخته نك بریره کلمسی وجمع اولمسی بویله دیوکه بزفقیروعدم یولنك اولاقلریز بزسرمزی دیمزز دیرلر وخلقه اول طبلله و عمله بروهم وکمان براغورلر خلق انلرك اول هیئت غریبه سنی وهای و هوینی و حالت عجیبه سنی کوروب بونلرده برحالت واردر اکر بونلرده برسر و برحالت اولمیدی بومرتبه های وهوی قیلزلردی دیوب و هم وکمانه دوشرلر اما اوته سنه باقسك اصلا اویوق بویوق همان اوته سی سؤل اولنسه بن حقیقت سمرقندنه کیدرمزم دیمکی اشعارایلرا کثرمرایی ومزورهم شیخلك لافنی جهانه آتمش کندیسنی بایزید دوزمش لکن ادب مشیخت نه در بیلزو برکسه نه مرتبه یه واصل اولد قده شیخ اولمغه لایق اولورانلرن خبرطوتمزا کرچه دعواسنه باقسك بایزید کچنور لکن درونته باقسك بزید اندن عارایلرنفس اماره صفتلرندن قورتلمش وآفات نفسانیه دن خلاص اولمش وحق تعالینك وصالی نه کونه اولور بیلمش ولکن هم کندیدن سالك اولمش وواصل حق اولمش وکندیسندن اورته لغی بیلمش وآکلمش اصلا مشکلی قالمش مرشد انام اولمغه لایق اولمش بواجلدن دعوت محلنده برمحفل ایتمش یعنی ناسی دعوت ایلمکلك محلند . برمجلس ومجمع پیدا قیلمش انلره حضرت حقسك آشنالغندن ووصالندن خبرو یرر وحضرت نبی علیه السلامك وا کاوارث اولان ولینك دخی کندی ایله آشنا اولمسندن پیغام ایرکورر تکمیل اسمادن دم اورر ومقام حقیقنده طورر برآلای ساده دللردخی انی اشیدوب کرچك صانور اماا وته سنه نظر ایلمسك اصلااندن خبروآکاهلغی یوقدر (مى) خانهٔ داماد پرآشوب وشر * قوم دخترزا نبوده زین خبر * واوله که کارنیمی راست شد * شرطهاییکه زسوی ماست شد * خانهارا روفتیم آراستیم * زین هوس سرمست وخوش برخاستیم) بونلرك مثالی شول مدعی ولافی اولان داماده بکزر که اول دامادك خانه سی آشوب وشرایله پردرا مادخترقومنه بوندن خبراولمش یعنی بومدعیلر ولافیلرشول برکسه یه بکزر که برصاحب دولتك کریمه سنه کندی کوکلندن کویکواولوب ناسی بزم جمیتمزواردر دوکونمزه کلك دیوانلردن جلب منفعت ایتمك ایچون کندی خانه سنه دعوت قیلور اول خانه یه جمع اولوب انلردن جلب پرآشوب و پرشراولورطبللرچالنور وهای وهویلر اولور اماقزقومینك اصلااندن وآنك دوکونندن خبرلری یوقدر بوکونه واوله وغلغله صالمشلرکه نصف کار راست اولدی وثبوت بولدی شول شرطلرکه بزم جانبمزدندرحاصل اولدی بزاولری سپوردك و بزه دلکبوهوسدن سرمست وخوش قالقدق دیرلر و بوطائفه نك السنهٔ احوالی بومضمونلری سویلرلرکه نه دیرلرکه اول دخترى قبول ایلمك شرطی واولری سیلوب وسپورمك وآراسته قیلمك ودوکون ندارکن کروب خانی دوکونه دعوت قیلوب جمع ایلمك کاری بزم جانبمزدن حاصل

اولدی بزایشی تمام ایتدك سوزهمان فیز او یندہ قالدی ﴿ مثنوی ﴾ زان طرف آمد یکی پیغام نی * مرغی آمد این طرف زآن بام نی * زین رسالات مزبد اندر مزبد * یك جوابی زآن حوالیتان رسید * نی ولیکن بارمازین آگهست * زآنکه ازدل سوی دل لابدرهست) بونلره اول طرفدن بر پیغام کلدیمی یوق کلدی اول بام عالیدن بوطرفه برقوش کلدیمی یعنی بومدعی اولان طائفه یه دیسك اول محبوب حقیقی طرفندن سزه بر پیام ویاالهام کلدیمی بونلردیرلر یوق کلدی واول بام عالیدن برمرغ کلدی وبرخبر کتوردیمی بونلردیرلر یوق کتور مدی ای مدعیلر سزك بومزبداندرمزبد اولان رسالتلریکردن اول محبوب حقیقینك حوالیسندن سزه برجواب ایرشدیمی بونلرك لسان حالی یوق ایرشمدی دیرولسان قالی دیرولیکن بزم بارمز بو بزم کاریمزدن آگاه وخبردار در اول جهتدن که کرکلدن کرکل جا بنه لابد بول واردر نته کم (من القلب الی القلب روزنة) دینمشدر چونکم بزم قایمز اندن آگاهدر اول دخی بزدن آگاهدر بزآنك مشتری وعاشقلری اولدیغمزی اول یاور واول بزم حالمزدن وکاریمزدن نیچون غافل اولور ﴿ مثنوی ﴾ پس ازآن یار یکه امید شماست * ازجواب نامه ره خالی چراست * صدنشانست ازسراروز جهار لیك بس کن پرده زین در برمدار) چونکم سزك دعوا کز بودر پس ای مدعیلر شول بر یارایله سزك امیدیکز ومرجوکزدر جواب نامه دن یول نیچون خالیدر یعنی برکسه ایله یار وآشنا اولسه واکابرنامه یازیب کوندرسه بهرحال اول کندینك آشنامی اولان یاردن آنك نامه سنه کوره جواب کلور وایکی طرفدن بیله نیجه مکالمه واقع اولور (الیه یصعد الکلم الطیب والعمل الصالح یرفعه) آیت کریمه سنك موجبنجه سزك کلامکز وعملکز نامه کبیدر اکر سزك کلامکز کلم طیب قبیلندن وعملکز عمل صالح سیلندن اولیدی حضرت حقه اول کلم طیب صعود ایلیوب واصل اولوردی وجناب عزتدن سزه آنك جوابی منزله سنده اولان نیچه مجازات ومکافات ظهور ه کلوردی کما قیل (بیت) الیه یصعد الطیب الکلم * صاعد امنا الی حیث علم * ثم تأتینا مکافات المقال * ضعف ذاك رحمة من ذی الجلال) الحاصل عاشقله معشوق مابینده سزار وجهار جهتدن یوزنشان واردر کیزاو وآشکارا آشکارا صادق اولدیغك نیچه برهانی واردر فحن برط نفه (نحن احباء الله واولیاء الله) دیودعوا ایلسه لر وخلقه بزحضرت حقه آشنایز وحضرت نبی علیه السلامك نورندن روشنایز دیوسویلسه لر انلره عاقل وعارفلر (هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین) دیرلر وصادق اولدیغك سزا وجهرا نیچه یوز نشانی واردر اول نشانلردن بر یسنی کتورك کوره لم دیوسویلرلر کرچه بویله در لیکن بونلرك کذبنه وریاسنه واقف وعارف اولان بس ایله یعنی سوزی کافی سویله وخاموش اول

بوقپدن پرده‌یی قالدرمه تابونلرك درونده هر كس واقف اولمیه عاقله بوقدر اشارت
بسدر (مى) بازروتافصهٔ آن دلق كول * كه بلا برخویش آورد ازفضول) اول
كول وابله اولان دلقك قصه‌سنه دك كیروكیت وآنك قصه سنی وحالنی بیان ایت كه
اول دلقك فضوللغندن كندیسنه بلا كتوردی وهرزمان مسخره‌لق یرنده اوروآنك
هركاری شاهه خوش كلور صانوب بوپیهوده كاری ایشلدی لكن كندی ظن
ایلدیكی كبی چندی نتدكم بومدعی ولافی اولان كذبلردخی (وهم یحسبون انهم
یحسنون صنعا) آیت كریمه‌سنك مفهومی اوزره اكرچه بزایوایش اشلرز صانورلر
وحضرت حقدن انك مقابله سنده نیچه خیرظهوز ایدر اومرلر اما (وبدالهم
من الله مالم یكونوا یحتسبون) آیت كریمه سنك فحواسنجه بلكه بونلره الله تعالی
حضرتلرندن ظن ایلمدكلری شی ظاهر اولور وبونلره دلقك كوله اولان خشم
وغضب الهی كلور ﴿ مثنوی ﴾ پس وزیرش كفت ای حق راستن * بشنو
ازبندهٔ كینه‌یك سخن * دلقك ازده بهركاری آمدست * رای اوكشت وپشیمانش
شدست) پس وزیرمد شاهه ایندی ای فیام حق ایچون ستون اولان شاه بوبندهٔ
كینه دن برسوزایشت اول سوز بودركه دلقك كویدن شهره بومرتبه سرعتله
وعجله ایله بهرحال برکاردن اوتری كلمشدر آنك رأیی شهره كلدكده دوندی ومتحول
اولدی واول كاره پشیمان اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ رآب وروغن كهنه رانومیكند *
او بمسخره‌كی برون شرمی كند * اونیام بنمود پنهان كرد كار * بی كمان اوراهمی
باید فشارد * پسته را باجوزرا تانشكنی * نی نماید دل نه بدهد روغنی) یاغدن
وصودن اسكی بی یكی ایلر بعنی بومقرردر كه دلقك كویدن شهره بركار فاسد
ایچون كلمشدر نهایت مافی الباب بوراده خلط كلام ایلمكدن ومداهنه قیلمدن اسكی
فكرنی اورتوب یكی سوزسویلراول مسخره‌لقله بوجرمدن طشره اولمق ایلر وبولعبله
خلاص اولمق ومؤاخذه دن نجات بولمق استر اول دلقك مثلافینی كوستردی
وبچاغی كیرلدی یعنی بونك برفكرفاسدی وغرض باطلی واردر بچاغی كیرلیوب
آنك نیامنی كوسترن منافق كبی بودخی فی الحال كندی فكرفاسدنی كیرلیوب اورته‌لغی
مسخره لغه بوزوب بوكونه لاغ ولطیفه ایله كندی قباحتنی ستر قیلمق استر بونك
بومرتبه سرعت واقدامندن مرادی بودكلدركه نفس وشكسز آنی صقمق وعصر
ایتمك كرك مثلافستق ویاخود جوزی تاصمتمیه سن وعصر قیلیه سن نه فایدنی كوسترر
ونه برروغن ویرر جوز وبافستق طشره سنی صقمنجه ایچر وسنی كوسترمز وآنی
عصر قیلمینجه باغنی اظهار قیلمز پس بوفاسده دخی عظیم اشكنجه كركدر تاكم
مافی الضمیرنی اظهار ایلیه ودرونده كتم ایلدیكی افكار فاسده‌یی هرنه ایسه برر
سویلیه دیو ﴿ مثنوی ﴾ مشوان دفعوی ازفرهنك او * درنكر درارتعاش

ورنك او) ای پادشاه هم آنك فرهنك وصنعتدن آنك بوكونه دفعی ایشتمه وبن
كويدن شهره انجق شوكاردن اوتری كلدم ديديكی قبول ايتمه آنك دتره مسنه
ورنك وروينه نظر ايله كه (الحسائن خائف) درا كر خائن اولسيدی نه قورقردی
وره پی بيجون متغير اولوردی (م ی) كفت حق سيماهم فی وجوههم * زآنكه
غمزست سيماومنم) حق تعالی سوره فتحده (سيماهم) بيوردی يعنی انلرك
سيماری انلرك وجهلرنده غماز ومتمدر بو آيتك تفسيری برقاج محلده مرور
ايلمشدر جمله دن جلد اولده خركوشك شيره بنم رنك وروينه نظر ايله * حق
چوسيمارا معرف خوانده است * بيوردقلری يتك شرحنده مرورقيلش وبعض
آيت وحديث دخی آنده ودردنجی دفتره دخی دانستن طبيان الهی سرخنده
مرور ايلمشدر اول محللرده طلب اولنه منم افعال باندن اسم فاعلدر تمام درونده
بورازی كيرليمجی وكنوروب آنی برآخركسه يه سويليجيدر سيما دخی درونده اولان
اسراری اظهار ايليجی وعارفه سويليجيدر كه حق تعالی يعرف المجرمون بسيماهم
بيورمشدر بودلقكك مجرم وخائن اولمسی سيماسندن ظاهردر (م ی) اين معاين
هست صدان خبر * كه بشر بسرشته آمد اين بشر) بومعاين اول خبرك ضديدر كه
بو بشرشرله سرشته كلدی يعنی حضرت نبی (ليس الخبر كالمعاينة) بيوردی عياندن
صكره خبر وبيانه احتياج قالمز دلقكك سيما وچهره سندن بوظاهر ومعاين اولان
حال آنك اول خبر بنك وحالتك ضديدر اكرچه بن شومصلحت ايچون كلدم دبو
خبر ويرر اما بوفاسدك سيماسی اول خبرك ضدنی خبر ويرر كه هيچ شبهه يوقدر
بو بشرشرله تخميراولمش كلدی نهايتی شر وفسادنی اضمار قيلدی وظاهر ايوزه
كوليجی اولدی ديدی تنبيه اولدر كه خلقی كولدرمكدن اوتری وانلره مسخره لق
قيلمقدن اوتری بركسه يه رسوزی سويلسه ويا كذب ايلسه دنياده وآخرتده بلايی باشنه
صاتون آلور ونيچه عقوبتله كرفتار اولور كما قال عليه السلام * ويل لمن يحدث
فيكذب ليضحك به القوم ويل له وويل له وقال ان العبد ليقول الكلمة لايقولها الا ليضحك
بها الناس يهوی بها العبد كما بين السماء والارض وانه ليزل عن لسانه اشد مما يزل عن
قدمه * كذا فی المصابيح فی باب حفظ اللسان وبونده شو معنايه دخی تنبيه واشارت
اولور كه بركسه نامی وهمه دوشوره جك كار وكرداری ايلمكدن وخلقی سوء ظنه
براغه حق كفتاری هم سويلمكدن حذر وپرهيز ايلمك هم لازمدر كه * اتقوا مواضع
التهم * بيورلمشدر وفی الحقيقه بودلقك مسخره نك كفتاری وكار وكرداری مواضع
تهم اولمشدر وجوق كسه لری وهمه وسوء ظنه دوشورمشدر بو بلالره كرفتار
اولسه وخلقا كا بوكونه سوء ظن قيلسه لايق اولور ﴿ مثنوی ﴾ كفت دلقك
بافغان وباخروش * صاحبا درخوان اين مسكين مكوش * پس كمان ووهم آيد

﴿ درضمير ﴾

درضمیر * کان نباشد حق و صادق ای امیر) چونکم د لقك بیچاره وزیردن
بوسوءظنی کوردی واول کلامی اشتدی فغان وخروشله اکا ایتدی ای صاحب
دولت وای مصاحب سریرسلطنت بومسکین وفقیرك قانه سعی ایله وبن بی کناهك
حقنده بوکونه سوز سویله بنم بوکاردن مرادم لاغ واطیفه ایدی بن بونی شاهه
خوش کلور صاندم لیکن ناخوش کلدی ضمیره چوق وهم وکمان کلورکه اول ضمیره
کلان وهم وکمان ای امیرحق وصادق اولمز بلکه ظن وکمان قبیلندن اولور (م ی)
ان بعض الظن اثمست ای وزیر * نیست استم راست خاصه برفقیر) بو بیت سورهٔ
حجراتده اولان بوآیت کریمه یه اشارتدر قال الله تعالی (یاایها الذین امنوا اجتنبوا
کثیرامن الظن) یعنی ای اللهه ایمان ایدنلرمجانبت ومباعدت ایلیك ظنلردن چوق
ظندن یعنی اهل خیرو مؤمنین حقنده سوء ظندن احتراز ایلیك وکثیرا لفظنی
ابهامله ایراد ایلمسی هرظنده احتیاط واهتمامدن اوتریدر (ان بعض الظن اثم)
زیرا بعض ظن معصیتدر صاحبی عقابه مستحق اولور آنکله پس علی کل حال
صلحا حقنده احتیاط لازمدر (ولاتجسسوا) تجسس ایلمك بری بریکزك عیبنی
(ولایغتب بعضکم بعضا) بعضکز بعضکزی غیبت ایلمسون یعنی بعضکز غائب
اولدقده بعضکزانی سوء حالله ذکر ایلمسون وسئل رسول الله صلی الله علیه وسلم
عن الغیبة قال علیه السلام ان تذکراخاك بمایکرهه ان کان فیه فقد اغتبته وان
لم یکن فیه فقد بهته (ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا) یعنی یاسزدن بریکز محبت
ایدرمی برادرك اتنی یمکلکه اول برادری میت اولدیغی حالده (فکرهتموه)فاشرط
محذوفك جوابیدر یعنی اکرسزلك اوزریکزه عرض اولنسه قرند اشکزك میت
اولدیغی حالده اتنی یمك پس سزانی کریه کورورسز بلاشبهة پس غیبت بوندن
دخی افحشدر (واتقوا الله ان الله توّاب رحیم) اتقا ایلیك اللهدن غیبت سببیله
معذب اولمقدن تحقیقا الله تعالی توبه یی قبول ایدیجیدر غیبتدن تائب اولنلردن
مرحمت ایدیجیدر تائب اولنلره ومعنای بیت بویله دیمك اولور که دلقك وزیره ایتدی
ای وزیر تحقیقا بعض ظن اثمدر انك صاحبی عتابه وعقابه مستحق اولور وحضرت
نبی علیه السلام (ایاکم والظن فان الظن اکذب الحدیث) قولیله ظنك اکذب حدیث
نفس اولدیغنه اشارت بیورور وسوء ظن ایلمکدن دخی تخویف وتحذیر قیلور پس
فقیراولنلرحقنده بوکونه سوء ظن ایلمك ظلم وستمدرظلم وستم ایسه راست دکلدرعلی
الخصوص فقیراوزره بوندہ تنبیه اولدرکه مالا یعنی اولان قولی قائل اولان
ونامشروع ونامعقول اولان وتحتنده فائده سی اولمین کار وکرداری اشلین ملاحده یه
عقلاوعلما طرفندن انکار اولنسه وسوء ظن قیلنسه اللربوکونه شرعی اولان اقواله
تمسك ایدوب دیرلرفقرایه سوء ظن ایلمك عین اثمدر بزم بوکار وکرداردن مرادیمز

خلقك بزدن تو هم وتخيل ايلدكارى كبى دكلدر بلكه بزم بوندن مراديمز افنای وجود ايلمكدر ديرلر وايتدكارى قباحتدن وايشلدكارى فضاحتدن هم چوغى آكاه وخبردار اولميوب (الذين اتخذوا دينهم لعبا ولهوا) آيت كريمه سنك فحواسنجه آنى كندیلره دين وآيين اتخاذ ايلمشلردر انكچون كندى حقلرنده منكر اولنلره رضا ويرميوب بزم حقمزده بويله سوء ظن ايلمك ظلم وستمدر ديوسو يلمشلردر

﴿ مثنوى ﴾ شه نكيرد آنكه ميرنجاندش * ازچه كيرد آنكه مى خند اندش) اى وزيرشاه كريم الشان طوتمز اول كسه يى كه انى اينجيدرندن طوتر اول كسه يى كه آنى كولدرر يعنى دلقك اسلوب حكيم قاعده سى اوزره پادشاهه كنديسنى اخذ ايتمكى وستم يولنه كتمكى افهام ايتمك استر وزيره ديركه اى وزير شاه جهان برمرتبه كريم الشاندر كه بركسه آنى اينجيدرسه اول شاه كريم آنى اخذ ايتزنه سببدن اخذ ايلرشول نديمى كه اول نديم آنى خندان ايلر واكا هميشه لطيفه لر ولافلرسويلر

﴿ مثنوى ﴾ كفت صاحب پيش شه جا كيرشد * كاشف اين مكرواين تزوير شد *
كفت دلقك را سوى زندان بريد * جابلوس وزرق اورا كم خريد) صاحبك كفتى پادشاهك اوكنده جا كيراولدى يعنى صاحب دولت اولان وزيرك سوزى پادشاهك قتنده برطوتجى وقلبه تأثير ايديجى اولدى بومكرك وبوتزويرك شاه كاشفى اولدى وبونك حقيقتنه ايرمكه عزيمت قيلدى ياننده اولان خد متكارلره امرايدوب ديدى بودلقكى زندان جانبنه ايلتك آنك جابلوسنى وزرق ومكرنى آزآللك يعنى انك تملقنى وحيله وزرقنى اصغا ايلمك وقبول قيلمك ﴿ مثنوى ﴾
مى زنيدش چون دهل اشكم تهى * نادهل واراو دهدمان آكهى * تروخشك
وپروتى باشد دهل * بانك اوآ كه كند مارازكل * تابكويد سر خودرازا ضطرار *
آنچنانكه كيرداين دلهافرار) اول دلقكه اوروكرا شكمى تهى دهل كبى تاكم اودهل وار بزه آكاهلق ويره يعنى پادشاه جلادلره امرايدوب ديدىكه اى جلادلر بودلقكه كوتك اوريكز طبلرنلر طبلك قارننى غلافندن تهى وخالى ايدوب اول طبلك اشكمنه چوب اورد قلرى كبى سزدنخى بوخائنك قارننى جامه لرندن خالى ايدوب عريان ايليك اند نصكره دهل كبى اشكمى تهى اولدقده انك قارننه ضرب شديد ايله چوب اورك تاكم طبل كبى اول دلقكك آوازى چيقه ويزه درونندن خبروآكاهلق ويره دهل تروخشك وتهى وپراولسه انك صداسى بزى جمله حالندن آكاه ايلر يعنى برطبل دخى اكا ضرب اولنمزدن اول وكوتك چالنمزدن مقدم نه حالده دركسه نك معلومى دكلدر امادوكولد كدنصكره اكرياش ونمناك ايسه صداسى اكا كوره كاورواكر خشك وقورى ايسه هم صداسى اكا كوره كاورواكر آنك ايچى طولو ايسه هم صداسى اكا كوره كاورواكر انك ايچى خالى ايسه هم بانك وصداسى اكا كوره ظهورايلر والحاصل طبل ضرب اولندقده انك صداسى بزى بوذكر اولنانلرك جمله سندن آكاه وخبردار ايلر

آنك صداسندن معلوم اولور كه اول طبل قورومیدر یاشمیدر وطلومید ر بوشمیدر
بهرحال ظهوره كلور پس بوداقكه دخی طبل كبی وافر كوتك اور یكز تا كم
اضطراردن كندی سردرونی سویلیه آنجلین سویلیه كه بوكوكلرقرارطوته وشبهه
وكاندن خالی اولوبا كا تصدیق ایده بونده مضحكه ومسخره لق قیلنلره ومالایعنی
سویلینلره و بیهوده و بی فائده بیهوده سعی و اقدام ایلینلره حصه واردر كركسه
طریق فقراده اولسون كركسه صورت اغنیاده اولسون پادشاه حقیقتك بوكونه
كسه لره بویله شكنجه وعذاب بیورمسنه رمز واشارت اولور (م ی) چون
طمانینست صدق و بافروغ * دل نیارامد بكفتار دروغ) چونكم صدق بافروغ
طمانینتدر كوكل كفتار دروغله دیكلمز یعنی چونكم شعله لو وضیالو اولان صدق
قلبه سكوت و بریجی وطمانینت ایركور یجید ر بركسه صدقی قویوب كذب
سویلسه كفتار دروغدن كوكل آرام بولمز وسكوت قیلمز * كما قال علیه الصلوة
والسلام (دع مایریبك الی مالایریبك فان الصدق طمانینة وان الكذب ریبة) رواه
احمد والترمذی عن الحسن البصری (م ی) كذب چون خس باشد ودل چون
دهان * خس نكرددردهان هركز نهان * تادر و باشد زبانی می زند * تابد انش
ازدهان بیرون كند) مثلا كذب خس كبی وكوكل دهان كبی اولورخس وخاردهاندە
هركزنهان اولمدیغی كبی كذب دخی كوكلده نهان اولمزوقلبه سكون و یرمز مادامكه
اول خس دهاندە اوله آنك صاحبی برزبان اورر دانشله دهاندن بیرون ایلینجه یه دك
یعنی تاكم خس اول دهاندە اوله اول دهانك صاحبی او جانبه بوجانبه برزبان
اورر ودیلن طولاشدیرر البته درست سویلمكه و دهانی خس وخاشاكدن سالم
اولان كسه كبی نطق ایلمكه قادر اوله مز تاكم عقلله وعمله اول خاری دهانندن
مكر بیرون ایلیه اندنصكره زبان اورمقدن ودل طولاشدرمقدن قورتلور دهانی
سالم اولان كسه لر كبی سوزسویلمكه قادر اولور وفی الحقیقه بركسه نك لسانه دیكن
باتسه مادامكه اول دیكن واول زخم آنك آغزی ایچره اوله طوغری سویلمكه
قادر دكلدر تاكم اول دیكنی آغزندن طشره چیقارمیه سلامت بوله مز كذبی دخی
بعینه سن بوكا كوره قیاس ایله اولا كاذبك دهانی ولسانی آغزنه دیكن بشان
كسه نك دهانی ولسانی كبی اولور برطوغری كلام سویلمكه قادر اوله مز وثانیا
مستمع اولان صافی دلك كوكلی بردیكندن خالی دهان كبیدر كذب ایسه محقق دیكن
كبیدر كه كذب اول صافی دلك كوكلنه كیرد كده اكا باتروكوكله آرام وسكون و یرمز
تاعمله انی مكر كه قلبندن اخراج ایلیه زیرا (الكذب ریب فی القلوب والصدق
اطمئنان طروب) حدیث شریفی بوخصوصده قتی كوزل بیورلمشدر (م ی)
خاصه كه درچشم افتدخس زیاد * چشم افتد درنم و بند وكشاد * ماپس این

خس را زنیم اکنون لکد * تادهان وچشم ازین خس وارهد) خصوصا که چشمه
باددن خس دوشه چشم نمه دوشر و بنده وکشاده دوشر ودربند ودرکشاد
تقدیرنده اولور و بند کوزی اورتمکدن وکشاد آچمقدن عبارت اولور پس
شمدی بوخسه لکد اورملم تا کم دهان وچشم بوخسدن کیرو قورتله خسدن مراد
بونده کذب وهم کاذبدر ودهاندن مراد کوکل دهانیدر نته کم مقدم * کذب چون
خس باشدودل چون دهان * بیوردقلری بومعنایی مؤید اولور وچشمدن مرادهم
چشم دل اولور که بصیرت دینور پس تقدیر کلام بو یله دیمك اولور که علی الخصوص
بومقرردر که باد هوای نفسانیدن خس کبی او لان کذب چشم قلبه دوشه چشم
قلب تمناك اولمغه واضطرابه دوشر که بند وکشاد چشم قلبه تسبتله قلق واضطرابدن
عبارت اولور پادشاه ابتدی پس بزبوخس او لان کاذبه شمدی دیمه اورملم وکوتك
چاله لم تا کم کوکل دهانی وجان کوزی بوخس ودنیدن خلاص اوله و بونك خس کبی
اولان کذبی کوکلنزه باتمیه وچشم جانمزه الم واضطراب ویرمیه چونکم حضرت
مولانا قدس الله سره العزیزك مقصود شریفلری بوقصه دن طالب اولنلره حصه
بیان ایلمکدر وزیر لسانندن ودخی شاه جهان دهانندن بوقدرفائده وحصه بی
بیان ایلدیلر شمدی دلقك زباننندن دخی وزیر وامیراولنلره نه لازم اولدیغنی تقریر
وبیان امدوب بیوررلر (م ی) گفت دلقك ای ملك آهسته باش * روی حلم
ومغفرت را کم خراش * تابدین حد چیست تعجیل نقم * من نمی پرم بدست تودرم)
دلقك پادشاهك خشم وانتقامده تعجیل وشتاب ایتمسن کوروب دیدیکه ای ملك
آهسته اول و برکسه یه انتقام مراد ایلسك تأنی قیل حلم ومغفرت یوزنی ناخن خشمله
ترملمه (والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین) بیورلمشدر
پادشاه اولنلره حلیم اولمق لزم وانتقام محلنده عفو ومغفرت قیلق اهمدرطوتلمکه
عفو ومغفرت اولمش وهرکسك جرمنه کوره تأدیب ومؤاخذه لازم کلمش تانقمه
تعجیل بوحد و بومرتبه ده نه در یعنی نقملره وشکنجه لره تابومرتبه تعجیل وشتاب ایلمك
نه دندر بن اوچمزم سنك الکدیم وسنك حکمکدیم اوچسم و یاخود قاچسم
بومرتبه تعجیل ایلسك وجهی وارایدی اماچونکم سنك الکدن اوچمغه وقاچمغه
قادر دکلم پس انتقامه بومرتبه تعجیل ظل الله اولان شاهلره لایق اولمز واکر تأدیبك
خدا ورسولی ایچون ایسه انده استعجال ایلمك خود روا کلمز ﴿ مثنوی ﴾
آن ادب که باشد از بهر خدا * اندرآن مستعجلی نبود روا * وآنچه باشد طبع
وخشم عارضی * می شتابد تانکردد مرتضی * ترسدآراید رضا خشمش رود *
انتقام وذوق آن فایت شود) اول ادب که خدادن اوتری اولور یعنی شول تأدیب
وکوشمال خدای تعالینك رضای شریفیچون اوله انده مستعجل اولمق روا اولمزز یرا

استمجال شیطاندن ونفس پرعصیاندن وحلم وتأنی رحماندندر واول نسنه که طبع وخشم عارضی اوله سرعت ایلرتامر تضی اولمز یعنی اول نسنه که برکسه ده طبیعت اوله ودخی خشمی اوله خشمی انفاذ ایلمکده سرعت ایلر حتی رضاپذیر اولمز انکیچونکه قورقرا کر رضا کاورسه آنك خشمی کیدر انتقام ایلك واول انتقام ایلمك ذوقی فائت اولور و خلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه اول تأدیب که طبیعی واول خشمکه عارضی اوله آنك صاحبی مغضوب علیه اولان کسه یه غضبنی فوری اظهار ایلیوب آندن انتقام آلمغه سرعت وعجله ایلر وراضی وخشنود اولمز انکیچونکه اکراول حیندہ اکارضا وحلم کاورسه وآنك خشمی کیدرسه اول کسه یه رضا حالنده انتقام ایلك کیدر وآنك ذوقی فوت اولور پس همان خشم کلدکده آنی دفع ایتیوب انتقام آلمغه عجله قیلور بوکونه خشم وغضب لله اولمز بلکه شیطانی ونفسانی اولور وبونك صاحبی حقك غضبنه وعتابنه مستحق کاور

﴿ مثنوی ﴾ شهوت کاذب شتابد درطعام * خوف فوت ذوق هست آن خود سقام *
اشتها صادق بودتأخیر به * تا کواریده شود آن بی کره) کذلك شهوت کاذبه
طعامه ایورذ وقت فوتنك خوفندن اوتری اول خودسقامدر شهوت بونده اشتها معناسنه درنته کم مابعدنده اولان بیت بومعنایی مؤید اولور یعنی انسانك طبعنده طعامه ایکی کونه اشتها واردر اشتهای کاذب هنوز برکسه نك قارنی طوق ایکن طعام یمکه سرعت وعجله ایلر طعامك ذوقنك فوت اولمسی خوفندن اوتری یعنی دیرکه شمدی یونفیس اولان طعامی یمز ایسم بونك ذوقی فوت اولور دیوب طبیعت اشتهای کاذبك مقتضاسی اوزره قارنی طوق ایکن آنی یمکه سرعت ایلر اول خود عین سقامت اولور زیرا ادخار الطعام بعد الطعام تغییرمزاجه ونیچه امراضه سبب اولور ایمدی اشتها صادق اوله تأخیریکدر تاکم اول طعام کرهسز هضم اوله یعنی قوی نفسك حظ ایلدیکی برطعام حاضراولسه ونفس آنی فی الحال یمکه اشتها قیلسه صبر وتأخیراولیدر انکیچونکه اشتها صادق اوله حتی مأکول اولان طعامی بی عقده هضم اوله وکیاوس بوله پس قوت شهویه نك کذبی وصدقی اولدیغی کبی قوت غضبیه نك دخی کذبی وصدقی اولور طبیعت اوزره فوری عارض اولان غضب ذوقی انتقامدن اوتری حاصل اولور پس صبر وتأخیر ایلك اولی اولور تاکم اکراول غضب حقانی ایسه صدقی ظهوره کلور واکر نفسانی وعارضی ایسه کذبی ظهوره کلوب زائل اولور ﴿ مثنوی ﴾ توپی دفع بلایم میدنی *
تابینی رخنه را بندش کنی * تاآزان رخنه برون ناید بلا * غیرآن رخنه بسی دارد
قضا * چارهٔ دفع بلا نبود سنم * چاره احسان باشد وعفو وکرم) نعم طوتلمکه
سن بنی دفع بلادن اوتری دوکرسن تاکم رخنه یی کوره سن آنی بند ایلیه سن تاکم

اول رخنه دن بلا طشره کلیه قضای الهی اول رخنه دن غیری چوقلق رخنه لر طوتر ستم
ایلك چاره دفع بلا اولمز چاره دفع بلا احسان وعفو وکرم اولور یعنی ای شاه
جهان اکرسن دیرسك که بن سنی انتقام عالمه سبب اولمق وخلق عالم سندن عبرت
آلمق ایچون دوکرم وسنك حقکدن کلمکله وسکا تأدیب وسیاست اولنمغله بعض
اطراف وجوانبدن ظهوره کلجك بلالر دفع اولور وبرآخر ادبسز دخی باقه دلقك
بویله برادبسزلك ایلدی وهیچ اکا ضرر اولمدی دیو برخنه بولمز اکرسن بنی
بلالر دفع ایلمکدن اوتری اوررسك تاکم مملکتکده وسرایکده برخنه یی کوره سن
وبنی تأدیب ایتمکله اول رخنه یی بندوسد ایلیه سن تاکم اول کدکدن بلا طشره
کلیه واول یولدن برد شمن ظهوره کلیه قضای الهی اول رخنه دن غیری فتی چوق
رخنه لر طوتر که مجرد برکسه نك دوکلسیله قضای الهینك اول کدکاری منسد اولمز
ستم بلا وجفا نك دفعنه چاره اولمز ودرمان قیلمز اصلا بلالری دفع ایلمکه چاره
احسان ایلك وکرم قیلمق ومجرم ومسیء اولنلرك جرمنی عفو قیلمقدر نتهکم (خذ العفو
وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلین) بیورلمشدر (مى) کفت الصدقة مرد
للبلاء* داومرضاك بصدقة یافتی) حضرت نبی علیه السلام صدقه بلایی رد ایلر
بیوردی صدقه ایله ای فتی سن مرضا که دوا ایله مصرع اول (الصدقة ترد البلاء
وتزید العمر) حدیث شریفنه اشارت اولور مصرع ثانی (حصنوا اموالکم بالزکاة
وداوو امرضاکم بالصدقة) حدیثنه اشارت اولور شارح شرعة الاسلام اولنلر
بوحدیثك شرحنده بوحکایتی بوکونه ایراد ایلمشدر که بریهودی بوحدیث شریفی
اشتدی کندیسنه ایتدی مالك زکاتنی بوسنه ادا ایلیم کوره یم شامده بو قدر
مالم وار در محفوظ اولورمی وحرامیدن مصون اولوب سلامتله بکا کلورمی
مکرانك کندی اولدیغی دیارده برخسته سی دخی وار ایدی انك صحت بولمسندن
اوتری دخی صدقه ویردی وبرقاج مسلمانلره دیدیکه اکر بنم خسته م صحت بولورسه
ومالم سلامتله شامدن بکا کلورسه عهد اولسون اسلامه کلم حکمت الله شامدن
کاربان کلوب مدینه یه قریب اولدقده حرامیلر اول کاربانی غارت ایلمشلر ومدینه یه
خبر کتورن کسه اول یهودی یه دیمشکه سنك وکیلك دخی اول کاربانده بیله ایدی
انی دخی غارت ایلدیلر پس اول یهودی مؤمنلره طعن وتشنیع ایلمکه باشلیوب
دیمشکه بن * حصنوا اموالکم بالزکاة* حدیث شریفیله عمل ایدوب مالك زکاتنی
وبردم مع هذا محفوظ اولمیوب یغما اولمش وخسته یه دخی اشتدمکه شفا کلمش
پس سزك پیغمبر کزك سوزی صادق اولمدی بنا کا ایمان قیلزم دیمش حکمت الله
انك وکیلی برقاج کوند نصکره سلامتله مدینه یه کلمش واصلا انك مالنه برضرر
اولمش وسببی بواولمش که انك بارن چکن حیوانلر سقط اولمش واول برکاربان

سرایده برقاج مرکب تدارك ایدنجیه دك قالمش وکاربان ایلری کتمش و یغما اولمش واول کیرووده قالمقلغله کندیسی ومالی سلامت بولمش چونکم اول یهودی بوبشارتی ایشتمش برقاج کوندنصکره اکاخسته سنك دخی صحت بولدیغی خبری کلوب واصل اولمش پس ایمانه کلوب صدقله اهل اسلام زمره سنه داخل اولمش (مى) صدقه نبـودسو ختن درویش را * کور کردن چشم حلم اندیش را) درویشی یا فق صدقه اولمز حلم اندیش اولان کوزی کور ایتمك یعنی حلم وکرم اندیشه ایدیجی چشم دلی خشمله کور ایدوب فقیر ومسکین اولنلری آتش غضبله یاقق وصدمهٔ ستمله خاطر لرین یقمق صدقه دکلدر که بلالری دفع ایلیـه بلکه خاطر شکستلك ملکه نیچه نقصان کتورمکه و بلالر یتورمکه سبب اولور دیدی چونکم دلقك لسانندن وزرایه وامرایه وقضاة وحکامه لازم ونافع اولان خصلتلری وادبلری بیان بیور دیلر اول شاه جهان لسانندن دخی داد وعدالتنه ایدیکنی وشاهلرهرکسه لطف ومرحمت اوزره اولمق هم نه مرتبه ضرر ایدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورلر (مى) کفت شه نیکوست خیر و موقعش * لیك چون خیری کنی در موضعش * موضع رخ شه نهی و برانیست * موضع شه اسب هم نادانیست) شاهد لفکدن چونکم اول نصیحت آمیز اولان کلماتی اشتدی اکا ابتدی نعم خیر نیکود روانك موقعی هم نیکودر لیکن چونکم برخیری ایلیه سن انی موضعنده ایله زیرا برخیر موضعنده اولمسه اول اهل خیر اولان کسه نوعا ظالم اولور زیرا عدل اودرکه هرشیئ موضعنه وضع ایلیه مثلا بساط شطر نجده رخ موضعنه شاه قویه سن و برانلقدر کذلك شه موضعنه اسب قویه سن هم نادانلقدر استادهر برخانه ایچون برآلت وضع ایلمشدر اکر اول آلتی کندی موضعنه قومه سك نظامه خلل کلور واول کار بی فائده اولور ولهذا قیل (بیت) فوضع الندی فی موضع السیف بالعلا * مضر کوضع السیف فی موضع الندی) پس اصل حکیم وشاه عالیم اولدرکه هرنسنه یی محلنده قیله وحقی مستحقنه ویره جفایه لایق اولنه لطف قیلیه ولطفه لایق اولنه هم جافی اولمیه ﴿ مثنوی ﴾ درشریعت هم عطاهم زجر هست * شاهرا صدر وفرس را در کهست) شریعتده هم عطاوهم زجروار در شاهه صدر وفرسه درکاه واردر یعنی شرع شریفده هم عطا ایلمك وهم زجر ومنع ایلمك واردر ولیکن عطایی محلنه و زجر ومنعی دخی محلنده ایلمك لازمدر نتهکم شاهك محل ومواضعی صدر واسبك درکاهدر اکر اسبی صدره وشاهی درکاهه کتورسك ظلمدر پس شاه اولان هرکسك مرتبه سنی ومقدارنی بیلمك وهرکسه لایق اولد یغنی ادا قیلق لازمدر اکر بو یله ایلمز سه عادل اولمز (مى) عدل چه بود وضع اندر موضعش * ظلم چه بود وضع درنامو قعش)

عدل نه اوله برشیئ موضعنه وضع ایلمك ظلم نه اوله برشیئ نامو قعنه قومق یعنی عدل اکا دیرلرکه برشیئ برنسنه یه لایق ومستحق اولدقده اول شیئه مستحق اولدیغی شیئ ویره سن وانی اکا ایرکوره سن که اول انك موضعی اولمشدر مثلا برکسه حد اورلمغه وتأدیب وتعزیر قیلنمغه مستحق اولسه سن اکا اول حدی اورمه سك واکا تأدیب قیلمسك عادل اولمزسن وظلم فی الحقیقه اکا دیرلرکه برکسه برشیئ موقع ومستحق دکل ایکن کنوره سن اول شیئ اکا قویه سن (مى) نیست باطل هرچه یزدان آفرید * ازغضب وزحلم وز نصح ومکید * خیرمطلق نیست زینها هیچ چیز * شر مطلق نیست زینها هیچ نیز) هرنه یکه یزدان مجید حضرتلری یراتدی غضبدن وحلمدن ونصح ومکید ومکردن وبونلرامثالی حالتلردن وشیلردن هرنه ایسه باطل دکلدر نته کم (وماخلقنا السماء والارض ومابینهما باطلا) بیوردی، واین فارض دخی بومحله مناسب دیدی * بیت * فلا تعبث والخلق لم یخلقوا سدی * وان لم تکن افعالهم بالسدیدة) بونلردن برشیئ خیرمطلق دکلدر بونلردن دخی هیچ شر مطلق یوقدر زیرا حکیم مطلق نه شر مطلق ونه خیر مطلق یراتدی بلکه هرشیئ نسبتله خیر ونسبتله شراولور خشم وغضب دخی اگرچه بعض کسه‌لره نسبتله شراولور اما بعض کسه‌لره نسبتله خیر ونفع اولور ﴿ مثنوی ﴾ نفع وضری هریکی درموضعست * حلم ازین رو واجبست ونافعست) نفع وضری هربری موضعنده درعلم بویوزدن واجب ونافعدر یعنی حلم وکرم وبونلر امثالی اولان شیم مطلق نفع دکلدر وکذلك خشم وغضب وقهر وکید ومکرهم مطلق شر وضرر دکلدر بلکه بونلرك نفع اولمسی وضرر قیلمسی موضعنه نسبتله در اگر لطف وعطایی موضع ومحل اولمین یره ایلسك ضرر اولور وکذلك خشم وغضبی هم نامحل ونامستحق اولان کسه یه ایلسك شر وضرر اولور اما محل ومستحقنه ایلسك خیر ونفع اولور پس هربرحالتی وکار وفعلی بوکا کوره قیاس ایله علم بوجهتدن کل مؤمن ومؤمنه اوزره واجب ونافعدر که علم اولمنجه هرحقك مستحقی وهر مستحقك حقی هم بیلنمزو برشیئك مقداری وموضعی دخی فرق اولنمز انکچون حضرت نبی علیه الصلوة والسلام (طلب العلم فریضة لکل مسلم ومسلمة) بیورمشلردر پس امیروحاکم اولنلره هرکس نه کارونه عمله مستحقدر اولانی بیلمك کرك اندنصکره لازم اولدیغی حینده حقی مستحقنه ایرکورمك کرك تاکم عدلله موصوف اوله ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا زجر یکه برمسکین رود * درثواب ازنان وحلوا به بود * زآنکه حلوایی اوان صفرا کند * سیلیش ازخبث مستنقی کند * سیلی درو قت برمسکین بزن * که رهاند آنش از کردن زدن) ای دلقك چوق زجر وضرب که مسکین وفقیراوزره واقع اولورو برمؤدب مثلا بردرویش دوکرثوابده نان وحلوادن اول یك اولوریعنی اول کسه نك اول درویشه نان وحلواو برمسندن یك اولور انی دوکسنك وتأدیب قیلسنك ثوابی

دخی ارتق اولورواول درویشه‌هم کوتك یمك نان وحلوا یمکدن معنیده انفع کلور
زیراکه حلوا اوانسز صفرا ایلر یعنی فی‌المثل برمحرور المزاجه ویاحمایه مبتلااولان
مریضه حلوا ویرسك اول حلوا انك مزاجنده صفرایی زیاده ایلر پس بی وقت
برکسه‌یه حلوا ویرمك اکاضرراولور کذلك محلسز برکسه‌یه لطف واحسان
ایلمك‌هم وقتسز برکسه‌یه حلوا ویرمك کبی اولور وضرر قیلور اماسله وطبانجه
خبثدن انی مستنقا ایلر یعنی طبعنده خباثتی وقباحتی اولان کسه‌یه لطف ایلمکدن
قهر ایلمك وطبانجه اورمق اولیدر زیرا طبانجه انی خباثت وقباحت طبیعیه‌دن
منتی و مهذب ایلر و فقنده فقیر و مسکین اولنه ای مؤدب بر طبانجه اور که
اول سله انی بوینی اورلمقدن قورتره مقصود برکسه درویش اولسه لکن اندن
برکستاخلق ظهوره کلسه بو برفقیردر دیواکا مرحمت فی‌الحقیقه اولدرکه محلنده
اکاکناهدن اوتری برسله اوراسن تاکم اول سله انی بوینی اورلمقدن خلاص ایلیه
شواعتبارله که اول بدنفس اولان مسکین بربیوك کناهه دخی شروع ایتمیه تاانی
اشلمکله انك بوینی اورلیه (م ی) زخم درمعنی فتداز خوی بد * چوب برکرد
اوفتدنه برنمد) زخم معنیده خوی بداوزره واقع اولور چوب کرداوزره واقع اولور
نمد اوزره دکل یعنی برکسه مثلا النه چوب السه وبرنمدی دوکسه اول کسه‌نك
اول نمدی دوکسی آنك توزی اولدیغندن اوتریدر یوخسه مجرد نمدی دوکمك
مراد دکلدر پس معنیده چوب نمدك غباری اوزره واقع اولور کذلك فقیرومسکین
اولنلری دوکمك مناسب دکل امااولردن برید خصلت صادراولسه انلری دوکسك
معنیده اول چوب انك قباحتی اوزره واقع اولور پس تأدیب ایچون برفقیر ومسکینی
دوکمکده بلکه لازم کلورسه اولدرمکده اصلاضرر یوق بلکه نفع وفائده قتی چوقدر
﴿ مثنوی ﴾ بزم وزندان هست هر بهرام را * بزم مخلص راوزندان خام را)
هربهرام ایچون بزم و زندان واردر بزم مخلص ایچون و زندان خام ایچوندر
بهرامدن مرادبونده مطلق پادشاهلردر یعنی هر پادشاه ایچون بهرحال هم بزم وهم
زندان واردربزم کندینك مخلصلری ومصاحبلری ایچوندر وزندان خاملر وناپخته لر
وکستاخلر ایچوندر ﴿ مثنوی ﴾ شق بایدریش رامرهم کنی * چرك رادرریش
مستحکم کنی * تاخورد مرکوشت را در زیرآن * نیم سودی باشدو پنجه زیان)
ریشی شق ایتمك کرك مرهم ایلیه سن چرکی ریش ایچره مستحکم ایلرسك تاکم اول
چرك اول یاره نك التنده لحمی یرنصف فائده اولور واللی زیان اولور نیم بونده
برمقدار معنا سنه درپنجه کثرتدن عبارتدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه
مثلا بزجراح بریاره‌یی کورسه وانك صاحبنه مرحمت ایدوب اول یاره‌یی مرهم
قومقدن اوتری یارمسه وچرکی یعنی اریکی اول ریشك ایچنده مستحکم ایلسه اول

چرك وجراحت درينك التنده اتى يسوب كيده رر پس برمقدر اول ياره صاحبنه
سود وفائده اولور شواعتبارله كه انك ريشنى شق ايلر سن پس اول ياره صاحبى
ياره‌سنى يارمق وانك اوزرينه مرهم قومق وجمنى وآجيسنى چكمديكى جهتدن
برمقدار سود وراحت كورر اماقتى چوق زيان اولور زيرا آنك ياره‌سى ايچره اولان
چرك وجراحت انك صاغ اتلرنى يرواكانيچه زيانلودر دلر واللرايركورر پس
استاد اولان جراحه لازم اولان اولدر كه برفقير ومسكينك ياره‌سنى كورسه
بو برفقيردر بونك ياره‌سنى شق ايليه لم ومرهم قومه يه لم قوطور سن ديميه بلكه اول
فقيرك رنجيده اولديغنه باقيوب انك ريشنى شق ايليه وريشنك ايچنده اولان چرك
وجراحتى اخراج ايليه ومرهم قويه واكر بويله ايلرسه چرك وجراحتى انك ريشنده
مستحكم ايلرحتى اول چرك درى التنده صاغ اتلرى يرپس أول فقيره برمقدار نفع
اولورسه برنيچه يوزدن زيان اولور مرض قلبى وريش نفسانى دخى بويله درامير
وحاكم اولنلر جراح حاذق كبى كرك برفقيرك معنوى برمرضنى كوردكده اكاعلاج
ايلك انى اينجتمك ودوكمك وياره لمقله اولورسه ده مرحمت ايتيوب اكا بوكونه جفايى
رواكوره كه وقتنده اولان تأديب انك دروندە اولان ياره‌سى اوزره مرهم قومق كبى
اولور چونكم سلطان طرفندن امرا وحكامه لازم اولان بوقدر معانى وفوائدى
بيان بيورديلر تكرار دلفك لسانندن بنه تأديب وانتقامده تعجيل وشتاب ايلمك
قباحتنى وتأنى واحتياط فيلمك فضيلتنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر

﴿ مثنوى ﴾ كفت دلقك من نمى كويم كذار * من همى كويم تحرى بيار)

دلقك چونكم شاهدن بوعدل وداده متعلق اولان سوزلرى اشتدى اكا ابتدى
پادشاهم بن ديمز مكه بنى قوبن ديرمكه برتحرى كتورر كنديكى احتياط واهتمام
ايلمك مرتبه‌سنه يتوركه چوق كسلر حقنده بعض اهل غرض افترا ايلر وانك كار
وكردارنك خلافنى سويلر همان اول اهل غرضى تصديق ايدوب اول متهم اولان
فقيره تأديب وقصاص ايلمك روا وسزا اولمز بلكه حاكمه لازم اولان تعجيل ايتيوب
طرفينى جست وجو قيلوب اول خصوصده نيچه احتياط واهتمام ايليه تاكم برى
كناهه براهل غرضك سوزى ايله ضرب وزجرى روا كورميه ﴿ مثنوى ﴾

هين‌ره صبر وتأنى در مبند * صبر كن انديشه ميكن روزچند * درتأنى بريقينى
برزنى * كوشمال من بايقانى كنى) آكاه اول صبر وتأنى يولنى باغلمه صبر ايله برقاج
كون فكر واندىشه ايله يعنى سنكه حاكمسن زينهار صبر وتأنى يولنى سد ايله
برقاج كون صبر ايله وبنم خصوصمده انديشه ايله حتى تأنى وتأخيرده بريقين
اوزره اوره سن وبنم كار وكردارمدن مرادنه ايديكنى بروجه يقين بيله سن
فى الحقيقه بنم كار وكردارمدن مرادم فساد اولدى ايسه وسكا يقين كلدى ايسه

بنم کوشمالمی برایقانله ایلیه سن والا مجرد سوء ظن ایله کوشمال اینمك حاکم اولنلره لایق دکلدر بنم خصوصمده سکایقین ندن حاصل اولدی وبنم بوکار وکرداردن مرادم فساد اولدیغنه ندن علم کلدی پس ظنله عقوبت جائز وشرعی اولنلردن دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ درروش بمشی مکباخود چرا * چون همی شاید شدن در استوا) روشده بمشی مکباخود نیچون چونکم استواده کتمکلك لایق اولور سورهٔ ملکده اولان بوآیت کریمه به اشارت اولورکه الله تعالی حضرتلری (افمن یمشی مکباعلی وجهه اهدی ام من یمشی سویا علی صراط مستقیم) بوآیت کریمه‌نك تفسیری اوچنجی دفترده بیان آنکه علم را دو پرست سرخنده * بعدازآن یمشی سویامستقیم * بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه وتوضیح معنی بوبله دیمك اولورکه چونکم طریق حکومتده استواده سالما کتمك قابل اوله ولایق کله پس رو شده مکبا علی وجهه کتمك خود نیچوندر بوخود طوغری کیدن حاکمه لایق دکلدر وسویا وسالما کیدن یوزی اوزره مکب اولان وافتان وخیزان کیدن کمسه ایله هم برابر دکلدر اهدی اولان طریق حقه سویا وسالما کیدندر (مثنوی) مشورت کن باکروه صالحان * بپیمبر امر شاور هم بدان * امرهم شوری برای این بود * کز نشاور سهو وکژ کمتر رود) صالحلرك کروهیله مشورت ایله پیغمبر علیه السلام اوزره شاور هم امرنی بیل نته کم حق سبحانه وتعالی سورهٔ آل عمرانده حبیبی حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمه خطاب ایدوب بیورر (ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفرلهم وشاورهم فی الامر) بوآیت کریمه‌نك تفسیری برقاچ محلده مرور ایلمشدر چونکم بویله برصاحب سعادته وشاورهم فی الامر خطابی وارد اوله‌سن هم‌انك امتندن ایسك بوامری قبول ایله وبومعنایی برخوش بیل شاه‌عرض اولان صالحلرله مشورت ایله تاخطاوزللدن بری اوله‌سن امرهم شوری آیت کریمه‌سی بوصالحلر وعاقللرله مشورت ایلمکدن اوتریدر زیرانشاوردن سهو وکج کمتر واقع اولور برقوم عاقل اولنلرله مشاوره ایلمه‌لرانلردن سهووخطاآزواقع اولدیغنه حدیث‌شریف وارداولمشدر وبو بیت‌سورهٔ شوریده اولان بوآیت کریمه‌یه اشارت اولور قال الله تعالی فی الانصار * والذین استجابوا لربهم واقاموا الصلاة وامرهم شوری بینهم * بوآیت کریمه‌نك تفسیری بشنجی دفترده سبب رجوع کردن آن مهمان سرخنده * عقل را باعقل دیکر یار کن * بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ این خردها چون مصابیح انورست * بیست مصباح ازیکی روشن ترست * بوکه مصباحی فتداندرمیان * مشتعل کشته زنور آسمان) بوعقلار مصباحلر کبی انور در یکرمی مصباح برمصباحدن روشنتر در یعنی بوعقلار چونکم چراغلر کبی انور اولدیسه

برچراغدن یکرمی چراغ بریره کلدکده روشنتر دربویکرمی مصباح بریره کلدکده بوجمله نك اورته سنده رمصباح واقع اوله اول مصباح نورآسماندن مشتعل اولمش اوله یعنی بویکرمی عقل بریره کلدکده بولایکه بوجمله نك میانسده نورآسمانی وضیای ربانیدن منور اولمش برعقل بولنه واول عقلك رأی شریفیله عمل قیلنه تاخطا وخللدن خلاص اولنه ﴿ مثنوی ﴾ غیرت حق پردهٔ انکیختست * سفلی وعلوی بهم آمیختست) حق تعالی حضرتلرینك غیرتی بر پرده قویرمشدر سفلی وعلوی بر پرده قارشمشدر یعنی علوی اولان عقللر وکذلك سفلی اولان عقللر بری برینه قارشمش واختلاط قیلمشدر غیرت حق ایسه بر عظیم پرده قویرمش و علوی عاقللری مستور ومحجوب قیلمشدر مؤید من عندالله اولان عقل بوجمله عقوللك میانسده قنغی عقل ایدیکی پرده ده قالمش ومستور اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ گفت سیروامی طلب اندر جهان * بخت وروزیراهمی کن امتحان) حق تعالی سیروادیدی سن جهانده طلب ایله بختی وروزی یی امتحان ایله یعنی جناب حق جل شانه سورهٔ عنکبوتده (قل سیروا فی الارض فانظر واکیف بدأ الخلق) بیوردی بوندن منفهم اولان کندی مخلوقنی نه کونه قدرت وحالت اوزره بدأ ایلدیکنی نظر قیلق وانك مخلوقی ایچنده برهدایت مظهری وعنایت محلی کمسه یی بولمقدن اوتری سیرقیلق وجهان ایچره طالب اولمق مراد اولور امدی ای طالب سن کندی بختکی ونصیب ورزقکی همیشه بوعالمده امتحان ایله تاکم سنك صوری ومعنوی رزقك کورسکا کیمك یوزندن فتح اولور وکیمك جانبندن ظهوره کلور ﴿ مثنوی ﴾ در مجالس می طلب اندر عقول * آنچنان عقلی که بوداندر رسول * زآنکه میراث از رسول آنست وبس * که ببیند غیبها از پیش وپس) مجلسلرده عقللر ایچره طلب ایله انجلین برعقل که علیه السلام حضرتلرنده ایدی عقلدن مراد بونده علم نبی وخلق محمدی ایله متصف اولان عقلدر یعنی شاهلره وجمله حاکملره بلکه جمله مؤمنلره لازم اولان بودرکه مجالس عقلا وعلماده عاقللر وعاللر ایچره برعقل طلب ایلیه که اول عقل حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن اولان علمله متصف اولمش اوله زیراکه رسول علیه السلام حضرتلرندن میراث اولان اول علم نبوی ایله موصوف اولان عقلدر کماقال علیه السلام * ان الانبیاء ماورثوا درهما ولا دینارا وانما ورثوا العلم فمن اخذه اخذ بحظ وافر * پس حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن میراث اولان همان علمدر فمن برعاقل اول علمه وارث اوله غیبلری پیش و پسنده کورر پیشدن مراد مستقبل وپسدن مراد ماضی اولور ورسول علیه السلام حضرتلرندن میراث اولان علمه عقل تعبیر ایتمشلر در عقلله مضبوط اولدیغیچون پس دنیا وآخرتن استین کمسه حضرت رسول علیه السلام علمنه

وعقلنه وارث اولان برعالمی وعاقلی مجالس عقلاده طلب ایلمك کرکدر که اول عاقل غیرلری کچمشدن وکلمکدن کوره ودنیاده فائده ونفع اولندن ودخی ضرر وزیان ویرندن طالبه خبرایر کوره ﴿ مثنوی ﴾ در بصر همای طلب هم آن بصر * که نتاند شرح آن این مختصر) بصر لر ایچره هم اول بصری طلب ایله که آنك شرحنه بو مختصر طاقت کتوره مز بصردن مراد بوندہ بصر دلدر که اکا بصیرت دیرلر اصل خیری وشری ودیندہ اولان نفعی وضری کورن بصر بصیرتدر پس طالب حق اولان کسه یه لازم اولدر که بو قدر اهل بصائر ایچره شول بصیرت صاحبی طلب ایلیه که بو مثنوئ شریف کتابی اول بصیرتك شرحنده طاقت کتورمیه که فی الحقیقه بو کتاب مثنوی اول بصیرتك کورمسنه وبیلمسنه نسبتله بغایت مختصر در مثلا جمیع علوم دینیه که انده بو قدر کتب تدوین وتصنیف اولنمشدر جمله اول کوکل کوزینك کورمسنك وبیلمسنك شرحنده در پس طالب حق اولان وآخرتن استین وقرب حق جست وجو ایلین کسه یه لازم اولور که برصاحب بصیرت ومظهر عنایت وهدایت اولان عالم وعاقلی روز وشب طلب ایلیه وطلبدن فارغ اولوب کندی عقلنه وعلمنه قناعت قیلوب مجرد برمقامده قالمیه وترهب قیلیه (م ی) بهر این کردست منع آن باشکوه * از ترهب وزشدن خلوت بکوه * تانکردد فوت این نوع التقا * کان نظر بختست واکسیر بقا) اول باشکوه اولان سلطان الکونین بوندن اوتری ترهبدن وکوهده خلوته کتمکدن منع ایندی نته کم لارهبانیة فی الاسلام بیوردی وبو حدیث شریفك شرحی بشنجی دفتردہ اوایله قریب لارهبانیة فی الاسلام سرخنده وبوجلدك دخی اوایلنه قریب برمقدار مرور ایلدی بونلردہ طلب اولنه یعنی اول شکوه وعظمتله متصف اولان نبی مکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری طاغلره کیدوب وعزلت اختیار ایلمکدن ودخی ترهب ایدوب برکوشه ده کندی بشقه باشنه عبادته مشغول اولمقدن انکچون منع ایلدیکه تاکم بو نوع التقافوت وضایع اولمیه که اول نظر عین بخت وسعادت ودخی اکسیر بقادر یعنی اکر کندی عقلنه وعلمنه قناعت اولنوب خلوت وعزلت اختیار اولنسه عالم ربانی اولان عاقل ایله ملاقات ایلمك وصحبت قیلمق فوت اولور اول عالم ربانینك نظری ایسه عین بخت روح افزا واکسیر بقادر نته کم فرید الدین عطار حضرتلری * بیت * یکدمی صحبت بمردان خدا * بهتر از صد سال بودن درتقا) بیورر نوع عقلله حق تعالی حضرتلرینه تقرب انواع برله تقرب ایلمکدن اولی اولدیغنه بوحدیث شریف دلالت ایلر که حضرت نبی علیه السلام حضرت علی یه خطابا بیوردیلر (یا علی اذا تقرب الناس الی خالقهم بانواع البر فتقرب الی الله بانواع العقل تسبقهم درجة وزلفی عندالله) پس صاحب همت

اولان طالبه برعاقل وصالح كمسه يى طلب ايليوب انك نظرن الفه واندن علم
استفاده قيلغه وادب اوكرتمكه سعى وهمت ايلك لازم اولور (مى) در ميان
صالحان يك اصلحيست * برسر توقيعش ازسلطان صحيست * كان دعاشد با اجابت
مقترن * كفو اونبود كبار انس وجن) صالحان امت ميانده براصلح وار در
آنك توقيعى اوزره سلطاندن برصحح وار در كه اول صحا جابته مقترن اولان
دعا اولديكه اصلحه رابطه اولوب معنى بويله اولمق هم وجهدر كه اول اصلح
اجابته مقترن اولان دعا اولدى انس وجنك كبارى اول اصلحك كفوى اولمز
توقيع براته ونشانه ديرلر صحح اول نشان ايچره سلطان جانبندن يازيلان خط اولور كه
اول طغرانك ونشانك صحتنه دلالت ايلر نته كم براتلر ده وطغرا لرده صحح اشارت
اولنمسى معلوم ومتعارفدر دعادن مقدم مضاف مقدر اولوب اول براصلح
اجابته مقترن اولان دعانك اهلى وصاحبى اولدى ديمك هم جائز اولورو توضيح
معنى بويله ديمكى افاده قيلور كه بوامت محمد صلى الله عليه وسلمك صالحلرى
ميانده براصلح خلق الله وبراصدق عباد الله واردركه اول اصلح موجودك
برات همايونى اوزره سلطان حقيقتدن برصحح وار در كه اول صحح حق تعالى
حضرتلرينك اول صاحب دولته ويرديكى صدق اقوال وصحت اعمال وسلامت
احوال وخصاليدر كه انك اقوالى وافعالى وخصالى خالصا اوجه الله اولمسى
حق تعالى حضرتلرى طرفندن اكا صحح هذا العبد عبدى وخلص عمله من الشك
والريب ديمسيدر كه اول اصلح موجودحق تعالينك اجابته مقترن اولان دعانك
صاحبى اولدى بلكه انك ذات شريفى همان عين دعاى مستجاب كندى يسى
اولدى كه اصل اسم اعظم برمقبول خدا اولان انسان كاملدن عبارت اولورثقلاينك
كبارى بريره جمع اولسه لر عقلده ودينده وعرفانده وايقانده واسلام وايمانده
اول اصلح موجودك مثلى ونظيرى اوله مزلر ﴿ مثنوى ﴾ درمرى اش آنكه حلو
وحامضست * حجت ايشان برحق داحضست * كه چوماانور انخود افراشتيم *
عذروحجت ازميان برداشتيم) انك مريسنده اول كسه كه حلو وحامضدرانلرك حجتى
حق تعالينك قتنده داحضدر حلو طتلو حامض اكشى وداحض طبرنجى
ديمكدر حلوناس ايچره لذيذ وشريف اولان عقل جزوى صاحبلرندن عبارت
اولور وحامض بدخوى وياوه خوى كمسه لردن كنايت اولور يعنى اول اصلح
عباد الله اولان عالم ربانينك مرى وعنادنده اول كسه كه ابواولسون وياخود
كتواولسون نيك وبدهركم ايسه انك حجتى حق تعالى قتنده باطلدر زيرا حق تعالى
حضرتلرى انك حقنده ديركه چونكم يزانى كندى ارادت وعنايتمزله افراشته
وعالى قدر ايلدك عقلى ونقلى اولان حجتى اورتادن قالدردق كه اصل حجة الله

﴿ على ﴾

على الناس اصلح او لان عالم وعا قلدر حلمده وعقلده وصلا حده اندن ادنى اولان كمسه لرك حجتى عند الله باطله در انكچون كه اول مؤيد بعون الله در كه حق تعالى انى كند بنك توفيق وهدا يتا يتمسيله عالى قدر ايلمشدر پس سائر عقل جزوى صاحبلرينك حجج عقليه وبراهين نقليه‌سى الله قتده مقبوله اولمز ﴿ مثنوى ﴾ قبله‌راچون كرددست حق عيان * پس تحرى بعدازين مردوددان * هين بكردان ازتحرى رووسر * كه بديد آمد معاد ومستقر) چونكم دست قدرت حق قبله يى عيان ايلدى پس بوند نصكره تحرى ايلمكى مردود يل قبله دن مرادبو نده قبله‌ء ارواح وعقول اولان روح اعظم مظهرى بروارث علم محمدى ومرشد طريق احمدى اولور كه اكاتوجه و اقتدا ايلك معتبده حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلمه توجه واقتدا ايلك كبيدر چونكم برعصرده حق تعالى حضرتلرينك يدقدرتى بويله بروارث محمدى اولان صاحب سعادتى ظاهر وعيان ايليه پس اى طالب قبله‌ء معنوى اولان سالك بوندنصكره تحرى وطلب ايلمكى مردود يل تحرى وطلبدن مقصود قبله يى بيلك ونه جانبده اولدينغنه بر وجه يقين آكاه اولمقدر چونكم برصاحب عرفانك قبله‌ء جان اولديغى عيان اوله وثبوت بوله طالبه بوندنصكره تحرى ايلك جائز اولمز آكاه اول قبله‌ء روحانى اولان يوزيكى وباشكى تحرى وطلبدن دوندركه معاد ومستقر ظاهر كلدى معاد محل عودنه ومستقر محل استقراره ديرلر وبونده معاد ومستقر دن مراد قبله‌ء روحانى اولان عالم ربانى اولور كه طالب و سالك اولنلرك اول معادى و مستقر يدر مثلا (اطلبوا العلم ولوبالصين) حديث شريفنك موجبنجه هرمسلم ومسلمه يه علم دينى طلب ايلمك واجب ولازمدر اكر انك اهلى صين ديارنده ايسه ده چونكم برسالك طلب علم دينده سفر وسياحت ايليه كلوب برشهرده دين علمنك ويقين سرينك براهلنى بوله كه اول وارث علم محمدى ومرشد طريق احمدى اوله پس اول وارث محمدى اولان عالم اول طالب وسالكلك معاد ومستقرى اولو راندن تجاوز ايلمكه وتحرى طلب قيلمغه هم اذن وجواز اولمز بلكه بوندنصكره اول سالكه لازم اولان همان اول قبله‌ء جانه توجه واقتدا ايلمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ يك زمان زين قبله كر ذاهل شوى * سخره‌ء هر قبله‌ء باطل شوى) بر زمان بوقبله دن سن اكر ذاهل وغافل اوله‌سن هر باطل اولان قبله نك سخره‌سى اولور سن ذاهل غافل معناسنه در يعنى بوكعبه‌ء روحانى وقبله‌ء معنوى اولان عالم ربانيدن اى طالب بر زمان اكر سن غافل وذاهل اوله جق اولورسك هرباطل اولان قبله نك زبونى ومغلوبى اولور سنكه قبله‌ء باطلدن مراد صالح وعالم ربانى اولمين عالملروعاقللر وشيخلر اولور كه انلرهنوز دخى نفسانيت مرتبه لرندن ترقى ايدوب حقيقت مرتبه سنه ايرمشلر در ووارث

محمدی صلی الله علیه وسلم اولمشلر وسیرت احمدی اوزره سیر قیلمشلردر چون برطالب حق برعالم ربانی اولان قبلهٔ روحانیدن روکردان اولوب اعراض ایلسه بهرحال برجانبه متوجه اولمقدن خالی اولمز وبرانسانی کندیسنه یارو انیس قیلمقدن بری کلمز پس عالم ربانیدن غیری هرنه کونه کسه یه متوجه اولسه واقتدا قیلسه اول قبلهٔ باطلدر که انك اکا توجه و اقتدا سندن نفع وفائده حاصل اولمز بلکه نیچه ضرر وزیان حاصل اولور نته کم عنقریب بیان اولنور (مثنوی) چون شوی تمیزده را ناشناس * بجهد ازتوخطرت قبله شناس) چونکم تمیزده اولان عزیزه ناشناس اوله سن سندن قبله شناس خاطره سی صحچرار یعنی سن چونکم بروارث محمدی صلی الله علیه وسلم اولان مرشد کامله واصل اوله سن اول سکا حق باطلدن وعاقلی غافلدن تمیز ایلمکی تعبیر و تفهیم ایلیه سندخی اول تمیزده اولان معلمك قدرنی بیلیوب وانك شکرنی ناسپاس اوله سن لابد سندن حق باطلدن فرق ایلمك وعاقلی غافلدن تمیز قیلمق فکرنی قاچرا ندنصکره هرکوردیکك غافلی عاقل صانورسن وهرراست کلدیکك باطلی قبلهٔ حق قیاس ایلیوب اکا توجه قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ کر ازین انبار خواهی بر و بر * نیم ساعت هم ز همدر د ان مبر * که دراندمکه ببری زین معین * مبتلا کردی توبابئس القرین) اکر بو انباردن سن بر و براستر ایسك یارم ساعت هم همدردلر دن منقطع اولمه اولمکی برکسر بایله خیر واحسان معناسنه در وایکنجی برضم بایله بغدای معناسنه در که سن اول دمده که بومعیندن منقطع اوله سن بئس القرینه مبتلا اولورسن یعنی اکرسن ای طالب حق اولان کسه بوانبار الهیدن خیر واحسان وغدای جسم وجان استرایسك صاقن یارم ساعت دین وطریقتده همدرد اولان کسه لردن منقطع اولمه ومفارقت قیله زیرا شول دمده که سن بو یار و معین اولان عالم ربانیدن جدا اوله سن وانك صحبتندن وخدمتندن مفارقت قیله سن سن خبیث اولان قرینه وقبیح اولان جلیسه مبتلا اولورسن اندنصکره انك شر وضررنی کوررسن (یالیت بینی وبینك بعد المشرقین فبئس القرین) دیو تمنیلر قیلورسن ابلیس و جمله اهل مکر واهل تلبیس واهل دنیا واصحاب نفس وهوا ارباب زرق وریا و بونلر امثالی اولان دغالر هرکیم ایسه بئس القریندر لابد بوکونه یرامز جلیسك آخر الامر کندی مصاحبنه مضرتی دکسه کرکدر و یرامز جلیسه قرین اولنلر عاقبت اندن اوتری نیچه آفت ومحنت بولسه کرکدر نته کم بو حکایتدن یرامز جلیسك مضرتی نه مرتبه ده اولدیغنی فهم قیلورسن

﴿ حکایت تعلق کردن موش باچغز و بستن پای هردو برشتهٔ ﴾
﴿ در ازو برکشیدن زاغ موش را برهوا ومعلق شدن چغز ونالیدن ﴾
﴿ وپشیمانئ اواز تعلق باغیر جنس و باجنس خود ناساختن ﴾

﴿ بوحکایه ﴾

بو حکایه موشك چغزله تعلق ایلمسی واوزون ایپلکله هرایکیسی ایاغی باغلمسی وزاغ کلوب موشی آلوب هوایه چکمسی وصو ایچره اولان قور بغه نك اول واسطه ایله هواده معلق اولمسی وآنك ناله قیلمسی و آنك خلاف جنسه تعلق ایلدیکنه وکندی جنسیله دوزلدیکنه والفت وصحبت قیلدیغنه پشیمان اولمسنك بیانیدر

﴿ مثنوی ﴾ ازقضا موشی وچغز با وفا * برلب جو کشته بودند آشنا * هردوتن مربوط میقاتی شدند * هرصباحی کوشهٔ می آمدند * نرددل باهمدگرمی باختند * ازوساوس سینه می پرداختند) قضای الهیدن برموش و بربا وفاچغز برچای کنارنده آشنا اوشللرایدی هرایکی کسه یعنی فاره ایله قوربغه برمیقاته مربوط اولمشلرایدی هر برصباح برکوشه یه کلورلر واندهٔ مصاحبت ومقارنت قیلورلردی کوکل نردنی بری برلریله اویناديلر و سوسه لردن سینه یی دوزدیلر یعنی قلبلرندن وساوسی یو یوب ازاله ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ هردورادل ازتلاقی متسع * همدگررا قصه خوان ومستمع * راز کویان بازبان وبی زبان * ابجماعه رحمه‌را تأویل دان) هرایکیسنك کوکلی تلاقیدن متسع یعنی چغزله موشدن هر بری برینه ملاقی اولمقدن ومقارنت قیلمقدن کوکللری منشرح اولور وانقباضدن قورتلور بری برینه قصه خوان ومستمع ایدیلر یعنی اول قصه سویلسه بودکلر وبو قصه سویلسه اول استماع ایدردی بونلرزبانایله وزبانسز بری برلرینه رازسویلجیلردی (والجماعة رحمة) نك تأویلن بیلیجیلر ایدی تأویلدان وصف ترکیبدر تأویل بیلیجی معناسنه بو بیت رازکویان بودند وتأویلدان بودند تقدیرنده اولور و * ابجماعة رحمة * حدیث شریفنك بونلرتأویلنی بیلمسی ایکی یه دخی جماعت تأویل اولنمسی اعتباری ایله اولور زیرا ایکی کسه یه دخی جماعت تصییراولنور یعنی بونلرا کرلسان قالله بربرلرینه رازسویلیجی ایدیلروجماعت رحمت اولمسنك تأویلن بیلیجی ایدیلرکه ایکی کسه یه دخی تأویل طریقیله جماعت دینورا کرسؤال اولنورسه که موشله قوربغه ابجماعة رحمة تأویلنی نیچه بیلورلر وبری برلرینه نیچه رازسویلرلر جواب موشدن مراد موش سیرت اولان براهل صورت واهل حرص اولان دزدوبد طبیعتدر وچغزدن مراد صلاح وطاعت وعلم ومعرفت نهری ایچره ساکن اولان وآشنالق قیلان اهل طریقتدر رخصن بویله براهل صورت ایله اهل صلاح واهل طاعنك یانده علاقه والفت واقع اولسه بوکونه حالتلردن خالی اولمزلر واکثر صباح ومساده بربره کلوب مصاحبت ومقارنت ایدرلر وبربره کتسه لردخی بری برلریله مصاحبت ایدهرك کیدرلر ﴿ مثنوی ﴾ آن اسرچون جفت آن شادآمدی * پنج ساله قصه شان یادآمدی) اول اسرچونکم بوشادك جفتی کلدی بش یللق قصه سی آنك یادنه کلوردی اسرهمزنك ودخی سینك فتحه لریله زیاده سویلیجی وشاد اولیجی

ودیشی کسیجی به دخی دیرلر یعنی چونکم اول شاد ومسرور اولیجی فاره بوشاد اولان قور بغه نك جفتی کایدی وبری برینه مقارنت ایلمك واقع اولیدی آنك بش یللق قصه وسرگذشت خاطرنه کلو ردی وانی کیندی مصاحبنه سویلمکدن حظ آوردی ﴿ مثنوی ﴾ جوش نطق از دل نشان دوستیست * بستکیٔ نطق از بی الفتیست * دل که دلبر دیدکی ماندترش * بلبلی کل دیدکی ماند خمش) بومقرردرکه برمجمعده نطقك دلدن جوش ایلمسی دوستلغك نشانیدر نطقك باغلنمسی الفتسزلکدندر وفی الحقیقه برقاج کسه بریره جمع اولسه اکرانلرك مابینده الفت وانسیت یوق ایسه بری برلریله برخوش مکالمه ایلمکه قادر اوله میوب نطقلری باغلنور اما برقاج کسه بربرلریله صحبت طوتسهلر وذوق وصفایله مکالمه ایتسهلر انلرك ذوقله مکالمه قیالری بری برلریله دوستلقلرینك محکم اولدیغنه نشان ودلیل اولور برکوکلکه دلبر کوردی خوش ترش روقالور وتلخ وعبوس اولور وبربلبل که کل کوردی خوش خوش قالور خموش اولیوب وسکوت قیلیوب نیچه تغنی وترنملر قیلور ﴿ مثنوی ﴾ ماهیٔ بریان زآسیب خضر * زنده شددر بحر کشت اومستقر) کورکه بریان اولمش ماهی حضرت خضرك آسیبندن یعنی قرانندن زنده اولدی ودریاجانبنه فرار ایدیجی اولدی مستقر کسر فایله بوندہ فرار ایدیجی معناسنه در وبوبیت سورهٔ کهفده اولان بوآیت کریمه به اشارت اولور قال الله تعالی حکایة عن موسی وفتاه (فلما بلغا مجمع بینهما نسیا حوتهما فاتخذ سبیله فی البحر سربا) یعنی وقتاکم حضرت موسی علیه السلام ایله آنك فتاسی اولان یوشع بحرینك مجمعنه ایرشدیلر بوایکیسی هکبه ایچنده اولان بالقلرنی اونوتدیلر اول بالق بحرده یولنی مسلك وسردابه اتخاذ ایلدی سرب فتحتینله طریقه وسردابه یه دیرلر وقصه سی بودرکه شوزماندہ حضرت موسی علیه السلام جناب حقه یارب سنك بندن اعلم بوزماندہ برقوللك وارمیدر دیدی حق تعالی اکا جواب ویروب بیوردی بن کندی قتمدن علم اوکرتدیکم خضر نامنده برقولم واردر مجمع البحرینده عند الصخره ساکن اولور دیدی پس موسی علیه السلام جناب حقه بن اول مقامی بولمنك واکا واصل اولمنك علامتی نه در دیدی حق تعالی یاموسی بربریان اولمش بالق آلوب آنی مکتله قوهرنه یرده که اول ماهیٔ بریان زنده اولور وحیات بولورسه خضر قولم آنده اولور دیدی پس حضرت موسی علیه السلام بربریان بالق آلوب چنطه سنه قویوب یوشع علیه السلام حضرتلریله خضرك طلبنده سفر قیلدیلر نیچه زمان کتدکدنصکره برطاشك قتنه کلدیلر که انده برچشمه وارایدیکه اياغی بحره اولشمش ایدی حضرت موسایه اول موضعده نوم غلبه ایدوب یوشع بن برمقدار استراحت ایدیم سن اوتور دیوب خوابه واردی اول هکبه ایچنده اولان بریان اولمش ماهی

زنده اولوب اول چشمه یه دوشدی واندن دریایه اولشوب دریانك دینه طوغری
کتدی واندہ خانه اتخاذ ایتدی ویوشع بونی کوردی ولکن اونتدی وحضرت
موسی علیه السلام خوابدن قالقوب ایکیسی بیله برکون برکیجه دخی ایلر وکتدیلر
موسی علیه السلام حضرتلری الله امر یله یوریلوب (لقد لقینا من سفرنا هذا
نصبا) دیوب یوشعدن غدا طلب ایتدی یوشع هکبه یه باقدقده ماهینك زنده
اولدیغی خاطرنه کلدی وموسی حضرتلرینه خبرویردی حضرت موسی علیه السلام
دونوب اول صخره نك قتنه کلدیلر و حضرت خضری انده بولدیلر وحضرت
خضرك قصه سی مشهور عالمدر پس بریان اولمش ماهی بی حیات ایکن کورکه
خضر علیه السلام حضرتلرینك قرانندن ومجاورتنك برکاتندن زنده اولدی
ودریا جانبنه فرار قیلدی پس صحبتك مؤثره اولمسی بوندن معلوم اولدی مرده
دللره زنده دللرك حیات ویرمسی هم بوقصه دن ظهوره کلدی ﴿ مثنوی ﴾

یار چون بایار خوش بنشسته شد * صد هزاران لوح سر دانسته شد * لوح
محفوظ ست پیشانئ یار * راز کونینش نماید آشکار) یارچون یارخوشله اوترمش
اوله اکر یاراضافتله اوقنیوب قطعله اوقنورسه یار یارله چونکم خوش اوتورمش اوله
صدهزاران لوح سر بیلنمش اولور دیمك اولور البته طریقتده برکسه برکسه ایله
یار اولسه وصحبت قیلسه نیچه یوز بیك علوم واسرار لوحه لری اوقنمش وبیلنمش
اولور یارك ناصیه سی برلوح محفوظدر اول پیشانی یارکندی مصاحبنه کونینك
رازنی آشکار کوسترر یاردن مراد شیخ کاملدر فخن یرمرید قابل کلسه برشیخ کامل
ایله مصاحبت قیلسه آنك وجه شریفندن اکا ایکی جهانك اسراری منکشف
ونمایان اولور ویاردن مراد شیخ اولدیغنی وسالکه برشیخ کامله لازم اولدیغنی
وشیخ دخی نه کونه کسه اولدیغنی بیان ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ هادیٔ راهست
یاراندر قدوم * مصطفی زین کفت اصحابی نجوم) یارقدومده هادیٔ راهدر
مصطفی علیه الصلوة والسلام حضرتلری بوندن اوتری بنم اصحابم نجوم کبیدر
دیدی کما قال علیه الصلوة والسلام (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم)
اصحاب صحبتك جمیعدر صحب یاره دیرلر اول حضرته انلر یاراولمشلر واول بدر
کاملدن انلرك هر بری نجملرکبی نور استفاده قیلمشلروفلك طریقت محمدیه ده انلرك
هر بری نجملرکبی قدوم وسلوکنده اولان سالکلره هادیٔ راه الهی اولمشلر
وارشاد وهدایت قیلمشلردر پس بونلردن هرقنغیسنه برسالك اقتدا ایلسه مقصود
جانبنه مهتدی اولور ومطلوبنه یول بولور پس هرعصرده وارث علم نبوی
وقائم مقام محمدی اولان کاملر دخی یاران رسول بلکه اخوان رسول علیه السلام
کبیدر که کندیلر دنصکره کلان واول حضرتك علمنه وارث اولان عزیزلر حقنده
بنم اخوانم دیمش و (الاطال شوقی الی لقاء اخوانی) بیورمشدر پس هرکیم اخوان

رسول علیه السلام مثابه سنده اولان برنجم هدایته کوز قوسه وا کا اقتدا قیلسه
البته مقصودنه مهتدی اولور وحضرت حقك قربنه یول بولور ﴿ مثنوی ﴾
انجم اندرریك ودریاره نماست * چشم اندر نجم نه کومقتد است * چشم راباروی
اومی دارجفت * کرد منکیزان زراه بحث وکفت * زآنکه گردد نجم پنهان زان
غبار * چشم بهتراززبان باعثار * تابکو یداوکه وحیستش شعار * کان نشاند کرد
وننکیزد غبار) نجملر قوملقده ودریاده رهنمادر یعنی (هوالذی جعل لکم النجوم
لتهتدوابها فی ظلمات البروالبحر) آیت کریه سنك فحواسنجه نجوم یولوایز بلورسز
اولان قوملی یرلرده رهنما اولورنته کم (وبالنجم هم یهتدون) آیت کریمه سنك
مفهومنجه چوق کسه لر بریه ده وبحرلرده نجمله استدلال قیلشلر و مهتدی
اولمشلردر سن هم ای سالك راه الهی یوزکی شول نجم هدایته قوکه اومقتدای اهل
طریقت وپیشوای اصحاب معرفتدرسن کندی چشم قلبکی اول نجم فلك روحانینك
روی شریفیله جفت طوت یعنی کوکل کوزنی آنك یوزندن آیرمه آنك وجهی هرنه
جانبه متوجه ایسه سن اکا تابع اول وبو یلچون شو یله در دیمکدن احتراز قیل بحث
وقیل وقال یولندن توزقو پرمه وآنکله بحث وجدال وقیل وقال ایلمکه قصد ایله
طالبه نافع اولان هر وجهله همان اکا اقتدا ایلکدر وبحث وکفتاردن پرهیز
قیلمقدر زیرا کفتارغبار کبیدر اول قیل وقال غبارندن نجم پنهان اولور ومغبراولوب
سندن روی منیرنی ستر قیلور باعثار اولان زباندن چشم بهتردر یعنی سقوط
وعثار ایله موصوف اولان دوشمکه وسور چمکه سبب اولان لساندن اکا کوز
قویوب اکا تابع اولمق اولیدر تاکم اول نجم هدایت سویلیه که اکا وحی الهی
شعاردر که اول توزی اوتوردر وغبار قوپرمز یعنی اول کامل وآنك سوزی توز
قوپرمز بلکه غباری تسکین و ازاله ایلر (م ی) چون شد آدم مظهر وحی
ووداد * ناطقهٔ اوعلم الاسما کشاد * نام هرچیزی چنانکه هست آن * از صحیفهٔ
دل روی کشتش زبان * فاش میکفتی زبان ازرؤیتش * جمله را خاصیت وماهیتش *
آنچنان نامی که اشیاراسزد * نی چنانکه خیزرا خواند اسد) چونکم آدم پیغمبر
علیه السلام حضرتلری مظهروحی الهی ووداد ربانی یعنی آدم علیه السلام حق
تعالینك چونکم وحینه مظهر ومحبتنه محل اولدی آنك نفس ناطقه سی اسمانك
تعلیمی آچدی وحق تعالی حضرتلری کل مسمانك اسملرنی اکا فتح ایلدی و بیلدردی
نتکم (وعلم آدم الاسماء کلها) آیت کریمه سنك تفسیرنده ایکنجی دفتردہ آغاز منور
شدن حواس عارف سرخنده * آدم انبئهم باسمادرس کو * بیتنك شرحنده بورایه
مناسب اولان تحقیقات مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه آدم علیه السلام حضرتلری
هر بر شیئك نامنی انجلین که حقیقتده اول واردر دل صحیفه سندن آنی زبانی راوی

اولدی وآدم علیه السلام حضرتلرینك لسانی کندی قلبی لوحنده هرشیئك اسمنی
روایت قیلدی اول آدم علیه السلامك رؤیتندن زبان فاش سویلر جمله نك
خاصیتنی وماهیتنی یعنی حضرت آدم علیه السلام هرشیئك حقیقتنی دیده دل ایله
کورد یکندن انك زبانی جمله اشیانك خاصیتنی وماهیتنی فاش وآشکارا سویلردی
آنجلین براسم سویلردیکه اشیایه حدذاتنده لایقدر آنجلین دکل کهخیزه وقورقمه
اسد واصلحه افسد ونیکه بددیه بلکه هرشیئه نه دیدی ایسه اول نام اول شیئك
ذاتنه لایق ومناسب ایدیکه فی الحقیقه اول شیئك اسمی هم اول ایدی (مى)

نوح نه صد سال درراه سوی * بودهرروز پیش تذکیرنوی * لعل اوکویان زیاقوت
القلوب * نی رساله خوانده نی قوت القلوب) نوح علیه السلام طقوز یوز یل
طریق سویده یعنی طوغری یولده هرکون اکابریکی تذکیر وبرتازه تعبیرایلمك اولدی
اول حضرتك لعلی یاقوت القلوبدن سویلیجی ایدی یعنی انك لبلری قلبلری
جوهرندن تکلم ایلیجی ایدی حال بوکه نه رساله اوقومش ونه قوت القلوب
اوقومش ایدی قوت القلوب ابوطالب مکی رضی الله عنه حضرتلرینك کتابنك
اسمیدرکه مشایخ صوفیه دن وعظ ونصیحت قلان طائفهٔ علیه نك قتلرنده اول قتی
معتبر کتابدر امامظهر وحی حق اولان حضرت نوح علیه السلامی کورکه بوکتابلرندن
برنی اوقومش ایکن هرکون کندی قومنه بریکی تعبیر ایله تازه تذکیرایلردی
﴿مثنوی﴾ وعظ رانا موخته هیچ ازشروح * بلکه بنبوع کشوف وشرح روح)
وعظی اول نوح علیه السلام هیچ شروحدن اوکرنمش ایدی بلکه کشوف
بنبوعندن وروح شرحندن اوکرنمش ایدی یعنی حضرت نوح صلوات الله علی
نبینا وعلیه وعظای زمانه کبی نیچه زمان متون وشروح تتبع ایلیوب خلقه
نصیحت ایلمکی متون وشروحدن اوکرنمش بلکه کشوفات الهیه بنبوعندن
وفیوضات ربانیه عیوندن آنك قلب شریفی طولمش وانشراح روحدن اوکرنمش
ایدی روحدن شروح فیلان ومظهر فتوح اولان نوح مشربلرهم وعظی وعلمی
کندن ورواتدن اخذ ایتمزلر بلکه حی لایموت اولان خدای تعالی حضرتلرندن
اخذ ایدرلر * کما قال ابویزید البسطامی قدس سره خطابا لاهل الرسوم ایها العلماء
اخذتم علمکم میتا عن میت واخذنا عن الحی الذی لایموت (بیت) سرامسیت
لکرد یابدان * رازاصبحنا عرایا بخوان ﴿مثنوی﴾ زآن مى کان می چونوشیده
شود * منطق ازهرکنك جوشیده شود * طفل نوزاده شود حبر فصیح * حکمت
بالغ بخواند چون مسیح) حضرت نوح علیه السلام و حضرت نوح مشربنده
اولان اهل روح واصحاب فتوح هرکیم ایسه وعظ وتذکیری وعلم ومعرفتی واحسن
وجهله اولان بیان وتعبیری شول می قدسیدن اوکرندیلرکه اول می قدسی چونکم

نوشیده اوله هرسوز بیلمزایکمدن منطق جوشیده اولور وینا بیع حکم انك قلبندن
لسانی اوزره کلور وچشمهٔ دهانندن آب حیات کبی جریان قیلور اول مدامهٔ
الهیدن طفل نوزاده خبر فصیح اولور خبرزیاده عالمه دیرلر یعنی اول مدامه دن
نوزاده اولان طفل فصیح وعلامه اولمق مرتبه سن بولور حضرت مسیح کبی بالغ
اولنلرك حکمتنی اوقور بالغ اولان حکمتی اوقور دیمك دخی جائزدر نته کم حضرت
عیسی علیه السلام هنوزدخی نوزاده ایکن اول مدامهٔ الهینك قوت قدسیه سیله
نطقه کلوب (قال انی عبدالله آتانی الکتاب وجعلنی نبیا وجعلنی مبارکا) دیو حکمتلر
سویلدی ونبوتنی والله قولی اولمسنی وحق تعالینك اکا کتاب اعطا ایلمسنی اخبار
ایلدی الحاصل بو برمدامهٔ الهیدرکه بونك میخانه سنه برمقعدی قریب ایلسه لر
طریق الهیده تك وپوقیلور وآنك ذوقنك ذکرندن ابکم اولنلرنطقه کلور وعلیل
اولان شفا بولور ومیت اولسه زنده اولور کما قال ابن الفارض فی القصیده المیمیة
الخمریة (بیت) ولوقربوا من حانها مقعدامشی * وینطق من ذکری مذاقتها
البکم * ولوطرحوا فی فیٔ حائط کرمها * علیلا وقداشفی لفارقه السقم * ولو نضحوا
منها ثری قبرمیت * لعادت الیه الروح وانتعش الجسم * وان خطرت یوما علی
خاطرامریٔ * اقامت به الافراح وارتحل الهم * وبورایه مناسب اولان تحقیقات
بوقصیده یه اولان شرحمزده تحریراولنمشدر آنده طلب اولنه (می) از کهی که
یافت زآن می خوش لبی * صد غزل آموخت داود نبی * جمله مرغان ترك کرده
چیك چیك * همزبان ویار داود ملیك) شول برکوهدنکه اول می الهیدن اول
کوه خوش لبلك بولدی واول میدن مراد تعالی حضرتلرینه بیله ترجیع اصوات ایلمکه
امر الهی واقع اولمسیدرکه جبال بوندادن وبو امر خدادن مست اولدی
وخوش لب اولوب حضرت داود علیه السلام له هم آوازاولمغه وترجیع اصوات
بولمغه قدرت بولدی داود نبی علیه السلام حضرتلری اول می الهیدن خوش لبلك
بولان طاغدن نیچه یوزقول وغزل اوکرندی وکذلك جمله طیوردخی چیك چیك
ایتمکی وبی معنی قوری پیره اوتمکی ترك ایلمشلر ملیك اولان داود حضرتلرینك
همزبانی ویاری اولدقلری حالده زیرا جباله ندا اولنوب او بی معه دیمکله امر
قیلندیغی کبی طیره دخی ندا اولنوب امر قیلنمشدر کما قال تعالی فی سورة سبأ (یاجبال
او بی معه والطیر) وتقدیری (ویاایها الطیر او بی معه) دیمکدر وبوآیت کریمه نك
الی آخره تفسیری اوچنجی دفترك اواخرنه قریب تفسیر یاجبال او بی معه سرخنده
مروراایلمشدر آنده طلب اولنه ﴿مثنوی﴾ چه عجب کرمرغ کرددمست او *
چون شنید آهن ندای دست او) نه عجب که مرغ آنك مسنی اوله چونکم آهن

آنك دستنك نداسن اشتدی یعنی (و النا له الحدید) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره حق تعالی حضرتلری دموری، حضرت داود علیه السلامه موم کبی ملایم ایلدی هر بارکه بردمور حضرت داود علیه السلامك النه کلیدی اول دمور الله امریله اول حضرتك دست شریفنده نرم اولوردی وکأنه آنك النی بیلوردی وانك الینك امرنی وندا سنی اشیدوب قبول قیلوردی چونکم آهن بویله جامد وسخت وغلیظ برشیٔ ایکن اول حضرتك دست شریفنك نداسنی اشتدی وامرین قبول ایدوب النده نرم اولدی عجبیدر طیورذی روح ایکن انك مستی اوله یعنی آهن انك النده موم کبی نرم اولق عجب اولمجق طیور دخی انك مستی اولق وانکله هم آواز اولوب تسبیح قیلق عجب اولمز (م ی) صرصری برعاد قتالی شده * مرسلیمان راچوحمالی شده * صرصری می برد برسر تخت شاه * هرصباح وهرمسایکماهه راه * هم شده حمال وهم جاسوس او * کفت غائب را کنان محسوس او) برصرصر عاد قومی اوزره برقتال اولمش سلیمان حضرتلرینه حمال کبی اولمش بو بینك ماقبلنه مناسبتی بوتقدیر اوزره اولورکه چونکم آهن حضرت داود علیه السلامك دستنك نداسن اشتدی اکا موم کبی نرم اولدی وانقیاد قیلدی سائر کسه لره شدید وقاهر وقتال اولسه عجب دکلدر نتیم کم برنرم وملایم اولان باد قوم عاده صرصر اولوب قتال اولدی وامر حقله سلیمان پیغمبر علیه السلامه برحمال کبی اولدی شاه عالم اولان سلیمانك تختنی برصرصر باش اوزره ایلتدی هرصباح وهرمسا برآیلق یوله نتیم کم حق تعالی (و لسلیمان الریح غدوها شهر ورواحها شهر) بیوردی اول یاد صرصر اول سلیمانك حمالی اولوب تختنی کتوردی وهم آنك جاسوسی اولوب اطراف وجوانبدن اکا خبر کتوردی غائبك سوزنی اوسلیمان علیه السلامك محسوسی ایدیجی ایدی یعنی غائبده اولان کسه نك کفتارنی اوسلیمان علیه السلامك محسوسی ایدیجی ومسموعی قلیجی ایدی دیمك اولور کفت کسر تایله غائبه مضاف اوقنور ومحسوس کنان او بود تقدیرنده اولور ﴿مثنوی﴾ باددم که کفت غائب یافتی * سوی کوش آن ملك بشتافتی * که فلانی اینچنین کفت این زمان * ای سلیمان مه صاحب قران) دمك بادیکه غائبك سوزنی بولیدی یعنی نفس یلی که برغائبده اولان کسه نك سوزنی بولیدی اول ملك جهانك کوشی طرفنه سرعت ایلردی بویله دیوکه فلان کسه بوزمان بویله دیدی ای صاحب قران اولان اولوسلیمان یعنی باد غائبده اولان کسه نك سوزلرنی کتوروب سلیمان نبی علیه السلام حضرتلرینك سمع مبارکلرینه ایصال ایلردی وبو یله دیوسو یلردیکه ای صاحب قران اولان اولو سلیمان علیه السلام فلان کسه بوزمان اشته شو یلجه دیدی آکاه اول پس یته بوموعارفی بیان ایلدکدنصکره موش ایله چغزك حکایه سنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورر

﴿ تدبیر کردن موش باچغز که من نمی توانم برتو آمدن بو قت حاجت
در آب میان ماو صلحی باید که چون من برلب جوآیم ترا توانم خبر کردن
وتوچون برسر سوراخ موش خانه آیی مرا توانی خبر کردن الی آخره ﴾

بوسرخ شریف موشك چغزله تدبیر ایلمسیدر بویله دیوکه ای چغز پس حاجت
وقتنده سن آبده ایکن سنك اوزریکه کلمکه وسنکله مصاحبت قیلغه قادر اوله مزم
بزم اورنا مزده برو صلت و برسبب کرکدرکه چونکم بن ایرمق کنارنه کلم سکا اول
واسطه ایله خبر ایلمکه قادراولم وسن هم چونکم آبدن چیقوب موش خانه سوراخنك
طرفنه کله سن بکا اول واسطه ایله خبر ایلمکه قادراوله سن بوسوزی آخرنه منتهی
اولنجه یه دك بویله سویلدی و بوکونه تدبیر وتدارك ایلدی (مى) این سخن پایان
ندارد گفت موش * چغز را روزی که ای مصباح هوش * وقتها خواهم که گویم
باتو راز * تو درون آب داری ترك تاز * برلب جومن ترا نعره زنان * نشنوی درآب
نالهٔ عاشقان * من درین وقت معین ای دلیر * می نکردم از محاکات تو سیر) بوسوز
پایان ونهایت طوتمز الحاصل موش چغزه برکون دیدیکه ای مصباح هوش شول
وقتلرکه بن سکا رازسویلك استرم سن آب ایچره ترکتاز طوترسن یعنی ایرمق ایچره
تك و پوایلرسن بن ایسم لب جویده سکا نعره اوریجی اولورم سن آبده عاشقلرك
ناله سنی اشترسن بن ایسم بومعین وقتده ای دلیرسنك محاکاتکدن سیراولمزم یعنی بن
سکا مشتاقم سنکله مسامره ومکالمه قیلق ایسه بروقت معینه مخصوصدر بن ایسم
بووقت معینده سنکله مسامره ومکالمه ایلکدن طویمزم استرمکه همیشه سنکله
مکالمه ده اولم وسکا عرض حال قیلهم بومناسبتله عاشقلرك معین اولان وقتلرده
قناعت قیلیوب همیشه حضرت حقله مناجات ایتمکه ومکالمه قیلغه آرزو ایلدکلرنی
بو بیتله بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ پنج وقت آمد نماز
رهنمون * عاشقانرا فی صلاة دائمون) رهنمون اولان کسه لرك نمازی بش وقت
کلدی عاشقلرصلوتده دائملردر رهنمون یول کوسترمجی و یول کوسترلمش معناسنه
هم استعمال اولنور فارسیده قرینه اقتضا ایلدیکنه کوره متعدی به لازم ولازمه
متعدی معناسی و یریلور بعض نسخه ده نمازله رهنمونك مابینده واوعاطفه واقع
اولمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه یول کوسترمجینك نمازی عامهٔ مؤمنینه
بش وقت کلدی بوتقدیراوزره رهنموندن مراد حضرت نبی علیه الصلوة والسلام
اولور وایکنجی وجه اوزره معنی یول کوسترلمش اولان مؤمنلرك نمازی بش وقت
کلدی وانلر بش وقت نمازقیلغله واوقات معینه ده حضرت حقه مناجات ایلمکله
قناعت واکتفا قیلدیلر اما عاشقلر همیشه صلوتده اولدی وصلوة قیلغه مواظبت

﴿ ومدارمت ﴾

ومداومت ایلدیلرنته کم حق تعالی حضرتلری (والذین هم علی صلواتهم یحافظون) بیوردی اهل تفسیر یحافظون ای یواظبون و یداومون علیها دیمکله تفسیر قیلدی واوله اولدیغی اوزره معنی نماز ورهمنون بش وقت کلدی دیمك اولور ورهمنوندن مرادازان اولور که اول عباد الله‌ی صلوته دعوت ایدیجی و یول کوستریجیدر وعاشقلرك صلوته دائم اولمری یوطریقله درکه برعاشقك کاریکه میقات صلوته مشاهدهٔ محبوب قبلغه انتظاری اوله وکمال حظی ولذتی صلوته بوله اول عاشق دائما صلوة ایچره اولور کماقال النبی صلی الله علیه وسلم (الانسان فی صلوة مادام ینتظر الصلوة) وشیخ حضرتلری فتوحاتده (والذین هم علی صلواتهم یحافظون) آیتنی تفسیرایدوب یومحله مناسب بیوررلر که ای یداومون علیها و یؤدونها فی وقاتها فالمراد بالمحافظة المداومة کلماجاء وقتها فعلوها وان کان بین الصلاتین امور ومن هذا حصل الدوام للمصلین ﴿مثنوی﴾ نه بپنج آرام کیردآن خمار * که دراں سرهاست نه پانصدهزار) اول خمار که اول باشلرده واردرنه پنجه آرام طوترونه بش یوز بیك ایله سرها فتح سینله وکسرسینله دخی اوقنمق جائزدر کسرسینله سرك جمعی اولور وسرقلبه دینور اما فتح سینله رأس معناسنه اولمق مناسبدرکه خمار اصل باشده اولور وخماردن مراد بوندہ خمار الهی ومحبت ربانیدر است لفظی بوندہ هست معناسنه درکه فارسیده است هست معناسنه وکذلك هست هم است معناسنه چوق استعمال اولنور وبو بیتك تقدیری آن خمار که درسرهای عاشقانست نه به پنج وقت آرام کیردونه بپانصد آرام کیرد دیمك اولور یعنی هیچ بروقتده آرام طوتمز وقرار ایتمز بلکه همیشه هروقتده وهرآن وهرساعتده الی مالانهایه معشوق ایله معامله ده ومکالمه ده ومشاهده ومعاینه ده اولمق استر ﴿مثنوی﴾ نیست زرغبا وظیفهٔ عاشقان * سخت مستسقیست جان صادقان * نیست زرغبا وظیفهٔ ماهیان * زانکه بی دریا ندارد انس وجان) زرغبا عاشقلرك وظیفه‌سی دکلدر زیرا صادقلرك جانی محکم مستسقیدر زرغبا ماهیلرك وظیفه‌سی دکلدر زیرا که ماهی دریاسز انس وجان طوتمز بو بیتلر بو حدیث شریفه اشارت اولور (قال صلی الله تعالی علیه وسلم (زرغبا تزدد حبا) رواه البزار والطبرانی عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه وبزار وبیهقی بونی ابوذر رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن دخی روایت ایتمشلردرکه حضرت نبی علیه السلام انلره زرنی غبا تزدد حبا بیورمشلردرمعنای شریفی اولکی روایت اوزره دوستکی هفته‌ده برزیارت ایله حبك زیاده اولسون وبونك سببی بودرکه کثرت مشاهده قلت حرمته ونقصان محبته باعث اولور پس هفته‌ده برکره زیارت اولیجق محبتك زیاده لکنه سبب اولور ولیکن بومعنی اکثره بناء در والا بعض عاشقلر اولورکه کندو دوستنی ومحبوبنی هر کونده بش کره زیارت ایلسه سیر

اولمز وقناعت کلمز پس زرغبا عاشقلرك وظیفه سی دکلدر زیرا صاد فلرك جانی محبو بلری طرفنه محکم مستغرق وتشنه در انلر بعض اوقاتده آنکله ملاقی اولمزی ایله ریان اولمز ومتسلی دخی اولمزلر زرغباماهی سیرت اولمرك وظیفه سی دکلدر زیرا در یایله انس جان طوتمشلر در دریاسز اصلا انس جان طوتمزلر پس زرغبا حدیثی اهل طبیعت ایچون اولور که طبیعت بهرحال رشبهٔ فنی چوق کورمه اندن سیر اولوب ملول اولور اما اهل محبت محبو بلرنی هرنه قدر کورسه وآنکله هرنه قدر مکالمه لر قیلسه لر کندیکچه محبتلری زیاده اولور پس زرغبا بونلرك وظیفه سی اولمیوب همان انلر ایچون دینمش اولور ﴿ مثنوی ﴾ آب این دریا که هائل بقعه ایست * باخبار ماهیان خود جرعه ایست) بودریانك صو یکه هولناك بر مکاندر ماهیلرك خبارنه نسبت خود برجرعه در بقعه مکان خالی یه دیر لر بودر یا دیدکارندن مراد دریای طاعت ویاخود دریای محبتدر که حق تعالی حضرتلرینه طاعت قیلق ومحبت ایلك شول هولناك دریا کبیدر که خلق عالم آندن قورقرلر وجودلرینه ضرر کله دیو اما اول دریای طاعت و بحر محبت هرنه قدر هولناك بقعه اولورسه اولسون ماهیان بحر الهی اولان عاشقلرك خبارنه نسبتله او برجرعه کبیدر (مثی) یك دم هجران برعاشق چوسال * وصل سالی متصل پیش خیال) بردم هجران عاشقنك قتنده بریل کبیدر متصل بریل وصال آنك اوکنده خیالدر یعنی عاشق معشوقندن بردم جدا اولق سائر ناسك کندی محبو بلرندن بریل جدا اولمسی قدردر وعاشقك قتنده علی الاتصال برسنه وصال خیال قبیلندندر که عاشقك قتنده بروصالکه نقصانی وزوالی اوله اول عاشقه نسبتله وهم وخیال مثابه سنده در عاشق همیشه وعلی الدوام وصال اسیر یوخسه کاهی وصال وکاهی هجران اولسه آنك قتنده معتبر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ عشق مستسقیست مستسقی طلب * در پی هم این وآن چون روز وشب) عشق مستسقید رمستسقی طلبدر هم بو آنك واو بونك پیندہ روز وشب کبیدر یعنی عشق فی الحقیقه عاشقه زیاده تشنه در ومستسقی وتشنه عاشق طلب ایدیجیدر عشق عاشقنك پیندہ وعاشق دخی هم عشقنك پیندہ کیجه وکوندز کبیدر عشق کاه اولور که معشوق معناسنه اولور بووجه اوزره عاشق ایله معشوق هم بری برلرینه تشنه لر در ودائم علی التوالی بری برلرینك طالبیدرلر نه کم دینمشدر (بیت) عاشقان هرچند مشتاق جمال دلبرند * دلبران برعاشقان ازعاشقان عاشقترند ﴿ مثنوی ﴾ روز برشب عاشقست ومضطرست * چون ببینی شب بروعاشق ترست * نیست آن ازجست وجویك لحظه ایست * ازپی همشان یکی دم ایست نیست * این کرفته پای آن آن کوش این * این بران مدهوش وآن بیهوش این) کوندز کیجه یه کویا مثلده عاشق ومضطر در چونکه دیدهٔ غیب بین ایله نظر ایلیه سن کیجه

کوند ز اوزره دخی عاشقتردر کورمز میسن انلره بری برلرینی جست وجو ایلمکدن
برلحظه توقف واقامت ایتمك یوقدر ایست طورمق معناسنه درهم انلر بری برینك
آردنجه اولمقدن بردم ایست یوقدر بلکه بونلرهمیشه بری برینك آردنجه اولورلر
وطورمدین بربرینی طلب قیلورلر فی المثل بو کیجه کوندزك پاینی واول کوندزك کیجه
قولغنی طوتمش بوآنك مدهوشی واول هم بونك مدهوشی اولمش پس عاشقله معشوقی همان
کیجه ایله کوندز قیاس ایله که کیجه ایله کوندزنیچه بری برینك آردنجه اولورلر ایسه عاشقله
معشوق همیشه بری برنی بویله طالب اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ دردل عاشق بجز معشوق
نیست * درمیانشان فارق وفاروق نیست * در دل معشوق جله عاشقست *
دردل عذرا همیشه وامقست) عاشقك کوکلنده معشوقدن غیری یوقدر انلرك
اورتاسنده فارق ودخی فاروق یوقدر فارق فرق ایدیجی وفاروق مبالغه ایله فرق
ایدیجی دیمکدر بونده ادنی واعلا واضعف واقوی انلرمیانده برفرق ایدیجی شی
یوقدر دیمك اولور پس حقیقتده انلرك میانی جزئی وکلی برفرق ایدیجی شی اولمز
(بیت) هرکه عاشق دیدیش معشوق دان * کو بنسبت هم بابنست وهم آن *
بیوردقلری بومعنایی مؤید اولور وبونك تحقیق اوایله قریب * ع * جله معشوقست
وعاشق پرده * بیوردقلری بیتك شرحنده مرور ایلدی معشوقك کوکلنده جله
عاشقدرنته کم عاشقك کوکلنده هم معشوقدن غیری کسه یوقدر عذرانك کوکلنده
هم معشوقدن غیری کسه یوقدر عذرانك کوکلنده همیشه وامق واردرنته کم وامقك
کوکلنده دخی عذرادن غیری نسنه یوقدر عذرا برمعشوقه نك اسمیدر ووامق
آنك عاشقنك اسمیدر ﴿ مثنوی ﴾ بریکی اشتر بود این دودرا * پس چه
زرغبا بکنجند این دورا * هیچ کس باخویش زرغبا نمود * هیچ کس باخود بنوبت
یار بود) بوایکی جرس فی المثل براشتردہ اولور پس بوایکیسنه نیچه زرغبا صیغار یعنی
وجود اشتر کبیدر عاشقلق ومعشوقلق فی المثل وجود حقیقیه نسبتله براشتردہ اولان
ایکی جرس کبیدر که اول ایکی جرس بری برلرینه بغایت قریبدر وصدالرینك دخی
بری برینه قرب تامی واردربویله اولان ایکی شیئك میانسنه زرغبا مفهومی نیچه
صیغارکه انلرهمیشه بروجودده دررلر وعاشقلق ومعشوقلق انجق ایکی اعتباردر
وحقیقتده بونلر نفس واحده حکمنده درپس هیچ برکسه کندیسنه زرغبا دیمکی
کوسترمدی بومقرردرکه کوسترمدی هیچ برکسه کندیسیله نوبتله یاراولمدیمی
بومقرردرکه اولمدی امدی عاشقله معشوق فی الحقیقه نفس واحده کبیدر پس
کاهی یار اولوب وکاهی جدا اولمق ممکن اولمز بلکه عاشق همیشه معشوقایله در
﴿ مثنوی ﴾ آن یکی نی که عقلش فهم کرد * فهم این موقوف شد برمرك مرد *
ور بعقل ادراك این ممکن بدی * قهر نفس از بهرچه واجب شدی * باچنان

رحمت که دارد شاه همش * بی ضرورت چون بکوید نفس کش) بو دیدیکم برلك
اول برلك دکلدرکه عقل انی فهم قیله واول اتحاد دکلدرکه عقلا آنی ادراك ایلمکه
قادر اوله بواتحادی فهم ایلك مردك مرکنه موقوف اولدی اکر برمرد اول
اولمسه وکالمیت بین یدی الغسال اولمسه وافنای وجود مجازی قیلمسه بواتحاد نه کونه
اتحاد در آنی بیلز بواتحاد شیئین مغایرینك کلوب بری برینه متصل اولمسی کبی
دکلدر بلکه عاشق مقارنتی و اثنینیتی وباطنده اولان ضدیتنی افنا ایتمکله معلوم
اولورا کرمجرد عقلله بو برلکك حقیقتنی ادراك ممکن اولیدی طریق الهیده نفسی
قهر ایلمك نیچون واجب اولوردی نفسی قهر ایلمك ومن ومادن کچمك بواتحادی
بیلکه وسیله در بونجاین رحمتله که عقل شاهی طوتر ضرورتسز نفسی اولدرنیچون
درشاه همشدن مراد رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اولمقده
جائزدرکه اول حضرت علیه السلام عقل شاهیدر ورحمة للعالمیندر اول حضرت
علیه الصلوة والسلام مؤمنلره کندی نفسلرندن اولی وارحم ایکن بومرتبه رحمت
طوتارکن اکرضرورت اولمیدی نیچون نفسکزی اولدرك دیردی ونفسی ذلیل
اولان حقنده طوبی لمن ذات نفسه دیردی بوندن معلوم اولورکه نفسنی ذلیل ایلین
کسه یه طیبت وسعادت واردر شاه همشدن مراد حق تعالی حضرتلری اولسه ده
جائزدر و بووجه اوزره معنی اول شاه عقلکه آنجلین رحمت عظیمه طوتارکه ارحم
الراحمین درکه قوللرینه پدر ومادرلرندن هروجهله ارحمدر اکر نفسی بنده یه
اولدرمك لازم اولمیدی ضرورتسز نیچون نفسکزی اولدرك دیردی نتیکم
بنی اسرائیله (فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم) دیدی بوندن معلوم اولدیکه
نفسك مشتهاسنی وهواسنی ومخالفاتنی ازاله ایتمکله انی طریق الهیده اولدرمك
واولمزدن اول اولمك مرتبه سنه ایرکورمك بنده یه واجب ولازم ایمش

﴿ مبالغه کردن موش درلابه وزاری ووصلت جستن ازچغز آبی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت کای یار عزیز مهرکار * من ندارم بی رخت یکدم قرار *
روزنورومکسب وتام توی * شب قرار وسلوت وخوابم توی * ازمروت باشدارشادم کنی *
وقت وبی وقت ازکرم یادم کنی) موش چغزه بویله دیدی که ای یار عزیز ومهر
کار بن سنك یوز کسز بردم قرار طوتمزم کوندز بنم نورم ومکسبم وتاب وتوانم
سنسن کیجه قرار وسلوت وخوابم سنسن سلوت شادیلکه دیرلرایمدی اکر بنی ملاقاتکله
شاد ایلیه سن مروتدن اولور و قتلو ووقتسز کرمکدن بنی یاد ایلیه سن دیدی
﴿ مثنوی ﴾ درشبانروزی وظیفهٔ چاشتکاه * راتبه کردی وصال ای نیك
خواه * من برین یك بار قانع نیستم * درهوایت طرفه انسانیستم) کیجه وکوندزده

﴿ قوشلق ﴾

قوشاق وظیفه سنی وصالکی راتبه یعنی وظیفه ایلدك ای نیك خواه کیجه ده
وکوندزده برکره وصاله وبروقت النقایه قانع دکلم سنك هواو محبتکده بن برطرفه
انسانمدر یعنی بن سنك هواکده سائر انسانه بکزمزمکه انلر بروقته ویایکی وقته
قانعلر درین برعجب انسانمکه هیچ سنك وصالکه قانع دکلم ﴿ مثنوی ﴾ پانصد
استسقاستم اندر جکر * باهراستسقا قرین جوع البقر) بنم جکرمده مثلا بشیوز
استسقا واردر هربراستسقا صغرآجلغینه قریندر رجوع البقرشول مرضه دیرلر که
هرنه قدر بیسه طویدیغنی بیلمز یعنی بنم درونمده سنك آب وصالکه نیچه یوز
تشنه لکم واردرکه هربرتشنه لکه جوع البقرقرینددر سنك وصالکه نه طویرم
ونه قانه رم بلکه آب وغدایه نیچه محتاج ایسم اکادخی آجم دیدی بونده برکسه
کندی نیکو اولان بارنه بومرتبه آج ومحتاج اولق لازم اولدیغنه تنبیه واردر اکر
اول ناز واستغنا یوزنده اواورسه ادنی اولان کسه اکاعرض نیاز واحتیاج اینمك
لازم کلور ﴿ مثنوی ﴾ بی نیازی ازغم من ای امیر * ده زکات جاه و بنکر بر فقیر *
آن فقیر بی ادب نادرخورست * لیك لطف عام توزآن برترست * می نجوید
لطف عام توسند * آفتابی برحد ثهامی زند) ای امیرسن بنم غمدن بی نیازومستغنی سن
یعنی ای شریف وعالی سن بکا محتاج ومفتقر دکلسن اما بن سکا محتاج و مفتقرم
جاهکك ومرتبه کك زکاتنی ویروفقیر وسکا محتاج اولنه نظرمرحمتله نظرایله اکر
بو بی ادب وکستاخ اولان فقیرسکا نالایقدر اما سنك عام اولان لطفك اندن برتر
وعالیتردر سنك عام اولان لطفك سند وسبب استمزو برآفتاب فی المثل حد ثلر اوزره
اوررریعنی برآفتاب سیسسز حد ثلرو نجسلر وخبیثلراوزره طوقنور اصلا انك نور پاکینه
عیب وشین لاحق اولمزوا کا ضرر ونقصان دخی کلمز ﴿ مثنوی ﴾ نوراورازآن
زیانی نامده * وآن حدث ازخشکیء هیزم شده * تاحدث درکلخنی شد نور یافت *
دردرودیوارحمامی بتافت * بود آلایش شد آرایش کنون * چون برو برخواند
خورشید آن فسون) اول خورشید نورنه اوحدث دوقمقدن واکا ضیاویرمکدن
برزیان کلمش واما اول حدث خشکلکدن هیزم اولمش واندن بوقدر نفع وفائده
بولمش حتی حدث برکلخنه کندی نور بولدی یعنی خشك اولمش حدث کلخنه هیزم
اولمغه لایق اولوب اکا کید وب نارلق ونورانیت بولدی برحمامك درودیوارنه
بلدرادی یعنی انك درودیوارنه تأثیرفیلدی وحرارت وبردی اول حالده آلایش
ومردارایدی نورشمسله خشك اواوب کلخندی . یاندقد نصکره شمدی آرایش حمام
اولدی تاحمام انکله کرم اولدی وزینت بولدی چونکم خورشید اول فسونی
اکا اوقودی یعنی چونکم کرنش اول حدث اوزره پرتوصالدی وانی کرمیتله یابس
قیلدی اول حدث آرایش حمام اولمغه سبب اولدی بس حدث کبی بد طبیعت

ونجس سیرت اولنلری هم خورشید معنوی اولان عزیزلك تربیه و پرتوی نار عشقه
لایق ایدوب کلخن ریاضتده باندقدنصکره حمام کاشنانك زینت وآرایشی اولمغه
انی لایق ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ شمس هم معده زمین را کرم کرد * تازمین باقی
حدثلهارا بخورد) شمس هم زمینك معده سنی کرم ایلدی حتی زمین باقی حدثلری
یدی یعنی شمسك خاصیاتی قتی چوقدر جمله خاصیاتندن بری اولدرکه حدثی
خشك ایدوب کلخنه لایق ایلر وزمینده باقی قلان حدثلری زمینك معده سنی کرم
ایلبوب اول حدثلری زمین اکل ایلر ﴿ مثنوی ﴾ جزوخاکی کشت ورست
ازوی نبات * هکذا یمحوا الاله السیئات) حدث جزو خاکی اولدی واندن نبات
بتدی آکاه اول الله تعالی حضرتلری سیئاتی بونك کبی تبدیل ایلر یعنی زمین حدثی
وخبثی محوایدوب اول حدث جزوخاکی اولوب اندن پاك وطاهر نبات بتدیکی کبی
حق تعالی حضرتلری هم بنده لرینك سیئاتنی محوایدوب حسناته تبدیل ایلرلرنته کم
(اولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) بیوردی اکثرعلما سیئاته خبیث وملوث اولان
انسانك جسدنی نجاسته خبیث ومردار اولمش بغدایه واربه یه وسائرحبوباته
تشبیه ایلمشلردر چن وافر بغدای مثلا نیچه کون نجاستده طورسه و برکسه انی
کتوروب زمینه اکسه واول بذسه واندن بغدای حاصل اولسه اول بغدای پاك
وطاهراولور اصلا اثری قالمز کذلك برمسلم کسه سیئه ایله اولسه
(الموت کفارة لکل مسلم) حدیث شریفنك موجبنجه موت هر مسلمه مکفر ذنوب
اولور وحقوق عباد واخلاق راسخه دن غیریسنی موت مؤمندن تطهیر وازاله
قیلور دیمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ باحدث که کمتربنست این کند * کش نبات ونرکس
ونسرین کند * یابنسرین مناسك دروفا * حق چه بخشددر جزاودر عطا)
حدثه که کمترین وبدترین اشیادر بونی ایلرکه انی نبات ونرکس ونسرین ایلر تاکم
وفاده مناسك نسرینه حق تعالی حضرتلری جزاوعطاده نه بخش ایلربوکا کوره
قیاس ایله یعنی حدث ونجس مثابه سنده اولان عاصیلرومسیئلرکه بنده لرك کمتربنی
وقوللرك بدتربنیدر حق تعالی بونی ایلرکه انلرك سیئه لرنی تبدیل ایدوب نبات
ونرکس ونسرین کبی حسنه لروبررو انلری کناهدن وخطادن پاك وطاهر اولان
کسه لرمرتبه سنه ایرکورر بوندن قیاس ایله که عبادت نسرینلرینه ووفادارلق
زمینده بتن طاعت کللرینه حق سبحانه وتعالی جزا وعطا ایلکده نه وبرر ومطیع
ومنقاد اولنلری فکرایله نه مرتبه یه ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾ چون خبیثان راچنین
خلعت دهد * طیبین را تاچه بخشددررصد * آن دهد حقشانکه لاعین رأت *
که نکنجددر زبان ودرلغت) چونکم حق تعالی خبیث اولنلره وعصیان فیلنلره
بونجلین خلعت وبرر ونعمت وسعادت مرتبه سنه ایرکورر صددده اولان وترقب

قیلان طیبلره تانه نعمت ویرر بوندن قیاس ایله حق تعالی حضرتلری انلره انی ویرر که برکوز کورمدی و حق تعالینك اول طیبینه وعباد صالحینه ویردیکی زبانه واغنه صیغمز واصلا بر بشرك خاطره سنه خطور قیلز (کما قال الله تعالی فی حدیثه القدسی اعددت لعبادی الصالحین مالاعین رأت ولااذن سمعت ولاخطر علی قلب بشر وقال تعالی فی کلامه المجید فلاتعلم نفس مااخفی لهم من قرة اعین جزاء بما کانوا یعملون) (مى) ما کیم ابن رابیا ای یارمن * روزمز روشن کن ازخلق حسن * منکر المدرزشتی ومکروهیم * که زپر زهری چومار کوهیم) بزبومرتبه اولان نعمت ایچون کیزای بنم یارم کل کوزل خلقکدن بنم روزیمی روشن ایله یعنی بزبومرتبه اولان لطف واحسانه لایق دکلزوبزهم برشی دکلز کل ای بنم یارم وانیسم لطیف وجمیل اولان خویکدن بنم کوندزیمی روشن ومنورایله بنم زشتلکمه ومکروهلکمه نظرایله زیرا بن پرزهرلکمدن مارکوهی کبیم یعنی برمرتبه خبیث ومکروه ایسمدم بنم بومکروهلکمه وخبیث خصالمه نظرایله (مى) ای که من زشت وخصالم جمله زشت * چون شوم کل چون مرا اوخار کشت * تو بهارحسن کل ده خاررا * زینت طاووس ده این ماررا) ای بنم یارم بنکه زشتم وبنم جمله خصالم دخی زشتدربن نیجه کل کبی اولورم چونکم اول دست تقدیر بنی خارا کدی یعنی بنکه وجوده خار کبی کلمشم ومکروه وبدطبیعت اولمشم کل کبی نیجه لطیف اولورم بن وبنم خصالم جمله زشت وقبیحدر ایمدی بوخاره حسن کل تو بهارنی وبر بومارده طاوس زینتی ویر * بیت * هرچندنیم لایق بخشایش تو * برمن منکر برکرم خویش نکر) بنم خارلغمه ومارلغمه باقه کندی لطف وکرمك بیدر باغ اولدیغنه نظرایله ولطفکی بونا کسدن دریغ ایله (مى) درکمال زشتیم من منتهیا * لطف تودرفضل ودرفن منتهیا) ای یارعالی ومصاحب سامی کمال زشتلکده بن منتهایم اما سنك لطفك فضلده وفنده منتهیدر یعنی هرنه قدر زشتلکده بن منتهی ایسم فضل وکرم فنده سندخی زیاده منتهی واکملسن ﴿ مثنوی ﴾ حاجت این منتهی زآن منتهی * تو برآرای حسرت سروسهی) بوزشتلکده منتهی اولان بدخصلتك اول فضل وکرمده منتهی اولان جنابکدن حاجتنی ای سروسهینك حسرتی ومغبوطی سن کتور یعنی ای عدالت واستقامتده سروسهینك مغبوطی اولان بوزشتلکده منتهی اولان عاصینك مراد وحاجتنی سن لطفکده منتهی اولنی حاصل ایلیوب بتوردیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون بمیرم فضل تو خواهد گریست * از کرم گر چه زحاجت او بریست * برسر گورم بسی خواهد نشست * خواهد ازچشم لطیفش آب جست * نوحه خواهد کرد برمحرومیم * چشم خواهد بست از مظلومیم) چونکم بن اولمسنك فضلك اغلبسر در

کرمندن اکرچه حاجتدن او بر یدر بوندن مقصود بردنی وحقیراولان کسه اکر
بوکونه سوزی حضرت حقه دیمك مراد ایلرسه فضلدن مقصود مظهرفضل
الهی اولان ولیلر وعالمر اولور واکر برشریف وعالی کسه یه خطاب ایدوب دیمك
مراد ایلرسه انك فضلنی بررحیم کسه منزله سنه تنزیل ایلمش اولور وتقدیر کلام
بویله دیمك اولورکه چونکم بن ای بنم عالی وشریف اولان یارم بوحسرتله اولم
کمال کرمکدن سنك فضلك بنم اوزریمه اغلیسردراکرچه اواحتیاجدن عاری
وبریدر بنم قبرم اطرافنده سنك فضل ورحمتك چوقلق اوتوریسردر النك چشم
اطیفندن آب دیده صچرایسردر یعنی باشلردوکمك استر بنم محرومانغم اوزره اوسنك
فضل وکرمك توجه ایلك استر بنم مظلومانغمدن کوز باغلمق استر یعنی بنم
مظلومانغمدن اوتری بنم محرومانغمدن وزشتلکمدن تعامی قیلمق واغماز عین ایلمك
استر ﴿ مثنوی ﴾ اندکی زآن لطفها اکنون بکن * حلقهٔ درکوش من کن زآن
سخن * آنچه خواهی کفت تو با خاك من * برفشان برمدرك غمناك من) اول
تراب اولدقدنصکره آخردمده ایلیه جکك لطفلردن شمدی برازجق ایله اوحیندہ
بکا سویلیه جکك لطف آمیز اولان سوزدن شمدی بنم قولغمه برحلقهٔ ایله اول
نسنه یکه سن بنم خاکه دیمك استرسن حالا بنم غمناك اولان محل ادراکم اوزره
نثار ایله مدرك فتح میم ایله مصدر میمی واسم مکان اولمق دخی جائزدر وبونده
خلاصهٔ کلام اولدرکه اکرخدای تعالی حضرتلری واکرخدای تعالینك مقرب
اولان نبیلری وولیلری هروجهله مؤمنلره ارحم واکرمدر وحق تعالینك یوز رحمتی
واردر برینی بودنیاده عبادی اوزره نثار قیلمشدرکه خلقك بری برلرینه تعطف
وترحم ایلمسی وپدر ومادرك کندی اوغلنه مرحمت قیلمسی اول بررحمتك اثری
وعکسیدر وحق تعالی حضرتلری طقسان طقوز رحمتنی انسان اولدکدن وتراب
اولدقدنصکره ایلیسردرکه حدیث شریفده حق تعالی طقسان طقوز رحمتنی
آخرت ایچون ادخار ایلدی بیورلدیغی بومعنایه دلالت وشهادت ایلر پس بونده
موشدن مراد کناه وعصیاندہ دنی وزشت اولان مؤمن اولور وفضل وکرم
صاحبی اولان خدای تعالی حضرتلرینه کندی جرمنه معترف اولان مؤمن بوکونه
مناجات وعرض حاجات ایلرکه ای ارحم الراحمین وای اکرم الاکرمین اولان
رب العالمین بن اولدکدن وتراب اولدقدنصکره سنك اضعاف مضاعف اولان
بی نهایت رحمتك بنم خاکه احسانلرقیلسه ولطیف معنالرسویلسه کرکدر اول
لطیف سوزلری که بن اولدکدنصکره سویلیه جك واول احسان وکرملری که
بن خاك اولدقدنصکره ایلیه جکسن حالا شمدی بنی همان اویله برخاك حقیر
منزله سنده طوتوب بنم غمناك اولان درك وعقلم اوزره اول رحمتلردن وفضل وکرملردن

برمقدارنثارایله تاجام سنك انسكله راحت بوله وسنك احسان وكرمكله حی وزنده اوله مرحوم ومغفور شیخ سعدی رحمة الله علیه حضرتلری بوستانك آخرنه قریب بومحله مناسب بوحكایتی نظمه كتوروب دیرلر ایكی كسه برزمانده بری برلرینه بغایت دشمن ایدیلر نیجه زمان میانلرنده جنك وخصومت واقع اولدی عداوتلری برمرتبه یه ایردیكه بری برلرینك قانن دوكمكه تشنه ایدیلر آخر بریسنه اجل ایریشوب اولدی وبریسی انك اولدیكندن بغایت شاد ومسرور اولدی برنیجه زماندنصكره انك قبری طرفنه كلدی تا آنی خاكده كورمكله مسروری زیاده اوله كلوب انك قبرنی آچدقده انك بدننی خاك اولمش وعضولری بری برندن آیرلمش كوردی تاباالضروی اول سنكدل اولان دوشمنه مرحمت وشفقت كلدی وكریه قیلوب اكارحم ایلدی نتكم اومحاله شیخ سعدی حضرتلری برعارف لسانندن بویلتلری نظمه كتوروب بیوررلر (بیت) شنیدم این سخن عارف هوشیار * خلید كای داور كركار * عجب كرتورحمت نیاری برو * كه بكریست دشمن بزاری برو * تن ماشود نیزروزی چنان * كه بروی بسوزددل دشمنان * مكردردل دوست رحم آیدم * چوبیند كه دشمن ببخشایدم

﴿ لابه كردن موش مرچغزراكه بهانه میندیش ودرنسیه ﴾
﴿ میندازانجاح این حاجت مراكه فی التاخیر آفات ﴾

بوسرخ شریف وبوبیان لطیف موشك چغزه لابه وتضرع ایلیوب بویله دیوكه ای یارنزاهت كردار بهانه اندیشه ایتمه وبنم حاجتمی قضا وادا ایتمكی نسیه یه براقمه وفردایه ایتمه كه تأخیرده آفتلر واردر انجاح حاجت بتورمكه دیرلر ﴿ وصوفی این الوقت واین دست ازدامن پدر باز ندارد واب مشفق صوفی كه وقتست اورابنكرش بفردا محتاج نكرداند ﴾ وصوفی ایسه این وقتدر واین ایسه النی پدر رینك دامنندن كیرو طوتمز صوفی هم طفل صغیر كبی وقتی محكم طوتمشدر اصلا اندن النی كیرو طوتمز وماضی یه ومستقبله نظر ایتمز وصوفینك آب مشفق كه وقتدر انی انتظار ایله فردایه محتاج ایلمز نكرش كسرنون ایله نكریستن لفظندن اسم مصدر در انتظار معناسنه در ﴿ چندانش مستغرق دارد در كلزار سریع الحسابیٔ خویش نه چون عوام منتظر مستقبل باشد ﴾ كندی آبنی اولی صوفی كندینك سریع الحساب اولان كلزارنده اولقدر مستغرق طوتركه عوام كبی دكل صوفی منتظر مستقبل اولمز بعض نسخه ده كه چوعوام منتظر مستقبل نباشد واقع اولمشدر بونسخه اوزره كه صوفی عوام كی منتظر مستقبل اولمز دیمك اولور ﴿ نهری باشدنه دهریكه لاصباح عندالله ولامساء ﴾ صوفی نهری اولور دهری دكل زیرا الله قتنده صباح ومسایوقدر نهردن مراد

بوندہ روح ودھردن مرادز ماندرکہ دھرزمانہ دیرلر یعنی صوفی اول کسہ درکہ
ھوام کبی کچمش زمانہ ویاکلنجك زمانہ منسوب اولوب منتظر اولمز بلکہ نورانی
وروحانی اولور واللہ قتندہ ساکن اولور اللہ قتندہ ایسہ کیجہ وکوندز وکچمش
زمان وکلنجك زمان یوقدرازمنۂ ثلاثہ اعتباری اول مرتبہ دہ بولنمز نتہ کم بیوررلر
﴿ ماضی ومستقبل وازل وابد آنجانباشد ﴾ اول مرتبہ دہ کچمش زمان وکلنجك
زمان وازل وابد اولمز ازل اکا دیرلر کہ اولی اولمیہ آخری اولہ وابد اکا دیرلر کہ
اولی اولہ آخری اولمیہ ازلك آخری وابدك اولی دنیانك ختم اولمسیدر ﴿ آدم سابق
ودجال مسبوق نباشد کہ این رسوم درخطۂ عقل جزویست وروح حیوانی ﴾
اول مرتبہ دہ آدم سابق ودجال مسبوق اولمز یعنی ابو البشر اولان آدم
علیہ السلام حضرتلری بنی آدمك جملہ سندن اسبقدر ودجال ایسہ آخر زمانہ
بنی آدمك منقرض اولمسی حینہ کلسہ کرکدر اول مرتبہ دہ سابقلك ومسبوقلك
اعتباری متصور اولمز کہ بورسوم انجق عقل جزوی وروح حیوانی خطہ سندہ در
وخطۂ روح حیوانیست تقدیرندہ در ﴿ درعالم لامکان ولازمان این رسوم نباشد
پس اوابن وقتست ﴾ زمان ومکان اولمین عالمدہ بورسوم واعتبارات اولمز پس
اول صوفی برووقتك ابنیدر ﴿ لایفهم منه الانفی تفرقة الازمنة ﴾ بوصوفی ابن
وقتدرد دینلن کلامدن منفهم اولمز الانفی تفرقۂ ازمنہ یعنی صوفی ابن وقتدر
دیمکدن ازمنۂ ثلاثہنك نفی منفهم اولور وانك قتندہ تفرقۂ ازمان بوقدر دیمکی
افادہ قیلور ﴿ چنانکہ ان اللہ واحد فهم شود نفی دوی نہ حقیقت واحدی ﴾
انجلین کہ ان اللہ واحد کلامندن ایکیلکك نفی فهم اولور برلکك حقیقتنك نفی
فهم اولمز یعنی تحقیقا اللہ بردر دیمك کلامندن ایکیلکی نفی قیلق منفهم اولور برلکك
حقیقتنی نفی قیلق منفهم اولمز پس الصوفی ابن الوقت کلامندن هم تفرقۂ ازمانی
نفی قیلق منفهم اولور غیردکل ﴿ مثنوی ﴾ صوفیٔ راکفت خواجۂ سیم باش
* ای قدمهای ترابجانم فراش * یك درم خواهی توامروزای شهم * یاکه فردا
چاشتکاهی سه درم * کفت دی نیم درم راضی ترم * زانکه امروزاین وفرداصددرم)
مثلا برسیم باش خواجه برصوفی یه دیدی سیم باش وصف ترکیبیدر سیم صاچیجی
معناسنه یعنی بردرهم نثار ایدیجی سخی وکریم خواجه برکون برصوفی یه دیدی
ای سنك قدملریکه بنم جانم فراش اولسون یعنی سنك روشکه وطریقتکه بنم
روحم بساط اولسون ای بنم شاهم بوکون سن بر درهم می استرسن یاخود یارین
قوشلق وقتنده سن اوچ درهمی استرسن صوفی اول خواجه یه دیدی دون نصف
درهمه راضی ترم آندنکه بوکون بو بردرهم ویارین یوزدرهم اولہ مقصود بوکون
ویرلمسی موعود اولان شیدن ویارین دخی ویریلجك شیدن نقد ملك اولان ادنی

شی بهتر در دیمك اولور وصوفی نقدی قویوب وعده یه میل قیلز هر نه ایسه همان نقدوقت اندن حظ الور (م ی) سیلیٔ نقد ازعطای نسیه به * نك قفا پیشت کشیدم نقدده * خاصه آن سیلی که ازدست توست * که قفا وسیلیش مست توست) نقد اولان سیلی نسیه اولان وفردا وجوده کلان عطادن یکدر اشته قفایی ای خواجهٔ کریم سنك اوکوکه چکدم نقد ویر خصوصا او بر سله که سنك الکدندر که قفا وانك سیلیسی سنك مستکدر قفایه وسله یه مستلك اسناد مجاز یدر مراد مستلکی انلرك صاحبنه اسناد ایلکدر یعنی قفانك صاحبی واکا سله اوران کسه سنك مستکدر دیمك اولور (م ی) هین بیا ای شادیٔ جان وجهان * خوش غنیمت دار نقداین زمان * درمدزدآن روی مه ازشب روان * سرمکش ازجوی ای آب روان * تالب جوخند دازآب معین * لب لب جوسر برآردیاسمین * چون ببینی برلب جوسبزه مست * پس بدان ازدورکانجاآب هست) تیز ای جان وجهانك شادیسی کل بوزمانك نقدنی خوش غنیمت طوت وفرصتی فوت ایتمیوب وفتك حکمنی ضایع ایتمه اول ماه یوزی شبرولردن اوغورلمه یعنی ماه کبی منیر اولان وجهی کیجه کیدیجی سالکلردن ستر قیلمه ای آب روان بوجویدن باش چکمه وبوایرمقدن دونوب غیری یره آغه تاکم ایرمغك کناری ماء معیندن کوله یعنی ماء جاریدن نهرك کناری خندان اوله جویك لب لبنده یعنی کنارلرنده یاسمین باش یوقارو کتوره چونکم چای کنارنده سن سبزه یی مست کوره سن یعنی بتمش ومست کبی ظهور ایتمش کوره سن پس ایراقدن بیلکه انده آب واردر بوجمله موش طرفندن چغزه خطا باد ینلمشدر اما ادنادن اعلایه وبنده دن مولایه دینلن کلاملر در که بوکونه تعبیرایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت سیماهم وجوه کردکار * که بود غماز یاران سبزه زار) کردکار حضرتلری سورهٔ فتحده سیما هم فی وجوههم دیدیکه سبزه زار یار انك غمازی اولور یعنی بریرده سبزه زار اولسه لابد انده یغمور یاغد یغنی اول سبزه زار عمزایلر نه کم اصحاب کرامك سیمای وجوهی کیجه لرده اولان سجودنی غمزایلر وآثار سجود یونلرك وجوهنده ظاهر ونمایان ایدی ﴿ مثنوی ﴾ کر بیاردشب نبیند هیچ کس * که بود در خواب هر نفس و نفس * تازکیٔ هر کلستان جمیل * هست برباران پنهانی دلیل) اکر کیجه یغمور یاغسه هیچ کسه انی کورمز زیرا هرنفس ونفس کیجه خوابده اولور انکچون بارانك یاغد یغنی کور مزلر اما هر کلستان جمیلك تازه لکی لابد پنهانی اولان باران اوزره دلیل اولور پس برکسه نك زمین وجودنده سبزه وات معانی بتمش اولسه و ریاحین روحانی ظهوره کلسه انك اول لطافتی آب حیات معنویدن نشو ونما بولدیغنه دلالت ایلر وانك حسن حالی نهانی اولان فیوضاتدن خبر ویرر (م ی) ای اخی من خاکیم تو آبیٔ * لیك شاه

رحمت ووهابی * آنچنان کن ازعطاوازقسم * که کهو بیکه بخدمت می رسم * ولب
جومن بجان می خوانمت * می نبینم ازاجابت مرحمت * آمدن در آب برمن بسته شد *
زآنکه ترکیبم زخاکی رسته شد * یارسولی یانشانی کن مدد * تاترا ازبانك من آکه کند)
موش چغزه ایتدی ای اخی بن خاکی بم سن آبی سن لیکن شاه رحمت ووهابسن
یعنی اکر چه آبی سن ولیکن زیاده موهبت ایدیجی وخاکی و ذلیل اولنلره رحمت
قیلیجی شاهسن عطادن وقسمتلر دن انجلین ایله که کاه و بیکاه خدمتکه ایرشم
ومعین اولان وقت قیدندن خلاص اولوب هراستد کده سنکله کوریشم چای
کنارنده بن سنی جان ودل ایله اوقورم یعنی مصاحبت ومقارنت ایتمکه دعوت ایدرم
اما دعوتمه اجابت ایلمکدن مرحمت کور رمزم بنم کبی خاکی و ذلیلك دعوتنی
قبول ایلمك کمال لطف ومرحمتدن ایدی اجابته متعلق اولان رحمتدن اثرمشاهده
قیلزم بکاآب ایچره کلمك بسته اولدی زیراکه بنم ترکیبم خاکیدن رسته اولمشدر
شول کمسه نکه که جسمنك ترکیبی خاکدن بتمش اوله وخاکی طبیعت اوله اول کمسه
آب عمیقه نیجه داخل اولور واندہ اولنلرله نیجه آشنالق قیلور یابر رسول یابرنشان
مددایله تاکم اول رسول یاخود اول نشان بنم صیت وصدامدن سنی آکاه ایلیه
دیدی بونده موشدن مراد خاکی وجسمانی اولان کثیفلر وچغزدن مراد روحانی
ونورانی اولان وآب حیات معنوی ایچره مقام قیلان نظیف ولطیفلر اولور که
خاکی وجسمانی اولنلر بحرر وحانیته داخل اولمغه قادر اوله مزلراسترلر که روحانی
اولان یارایله کندی میانده برعلاقه اوله واول علاقه واسطه سیله هر بار اول
خاکی وجسمانی استدیکی وقتده کندی مرتبه سن جذب قیله وانی مقامندن
اخراج ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ بحث کردنداندرین کاران دو یار * آخراین بحث ان
آمدقرار * که بدست آرندیك رشتهٔ دراز * تاز جذب رشته کردد کشف راز *
یك سری برپای این بندهٔ دوتو * بست باید دیکری بر پای تو * تابهم آییم زین فن
مادوتن * اندر آمیزیم چون جان بابدن) اول ایکی یار بوکار ده بحث ایلدیلر
بو بحثك آخری اول قراره کلدی وشو کاره منتهی اولدیکه براوزون رشته بی اله
کتوره لر تاکم جذب رشته دن آیده اولان یاره کشف رازاوله خاکده اولان هر بارکه
اول رشته بی چکه آیده اولان آنك رازنی بیله واکامیل قیله پس موش چغزه ایتدی
اول رشته نك برطرفنی بو ایکی قات اولان یعنی ضعفدن وخدمتدن منحنی اولان
بنده نك ایاغی اوزره باغلق کرك برآخر طرفنی سنك آیاغکه باغلق کرك تاکیم بوفن
وصنعتدن بزایکی کسه بری بر یمزه کلهلم و بر یره جمع اوله لم جان بدن ایله قارشدیغی
وعلاقه ایلدیکی کبی بزدخی بری بر یمزله امتزاج ایدوب علاقه ایده لم دیدی
﴿ مثنوی ﴾ هست تن چون ریسمان برپای جان * می کشاند برزمینش زآسمان *

چغزجان درآب خواب بیهشی * رسته ازموش تن آید درخوشی) تن فی المثل جان آیاغنده بر یسمان کبیدربو تن جانی آسمان معنویدن زمین جانبنه چکر جان چغزی بی هوشلق خوابنك آینده تن موشندن قور تماش خوشلغه کلور یعنی تن فی المثل موش خاکی کبیدر وروح چغزآبی کبیدروعقل جزوی قیدندن بیهوش اولمق و مستغرق اولمق خوابه وارمق کبیدر نتیکم روح روان خوابه وارسه و بی هوشلقده ساکن اولسه تن انی مایللرنده اولان علاقه واسطه سیله کندیسنه جذب ایدوب بیدار اولور کذلك جان بیدارلق حالنده هم عقل جزوینك اوهام وخیالاتندن قورتلوب بی هوشلق خوابنك آینده ساکن اولسه بدن انی کندی جانبنه جذب ایدوب اول صفاوخوشلق حالندن آنی اخراج ایلروکندینك مکروهه اولان صحبت وحالتنه برزمان اسیرقیلر ﴿ مثنوی ﴾ موش تن زآن ریسمان بازش کشد * چند تلخی زین کشش جان می چشد * کرنبودی جذب موش کنده مغز * عیشها کردی درون آب چغز) اکرچه جان عالم ارواحده آب حیات معنوی ایچره خوشلقده وصفاده اولور اما موش تن انی عالم اراحده قومیوب اول اورته لقده اولان علاقه واسطه سیله انی کندیسنه کیرو چکر و بوکششدن جان نیچه تلخلك طاتر یعنی بدن انی کندی مرتبه سندن ایروب کندیه جذب ایلدیکی اجلدن جان تلخلك چکر وزحمت کورر اکر کنده مغزاولان بدن موشنك روح روانی کندی جانبنه جذب ایلسی اولمیدی درون آبده چغز عیشلر ایلییدی وبدنك زشتلکندن ونیچه افعال مکروهه سندن خلاص اولیدی (م ی) باقیش چون روز برخیزی زخواب * بشنوی ازنور بخش آفتاب) بونك باقیسی چونکم روزده خوابدن قالقه سن آفتابك نور بخششدن اشیده سن یعنی یوقدر بیلورسن که هرکون بدن جانی خوابدن کندی جانبنه جذب ایدوب سنی خوابدن یوقاری قالدرروکاره مشغول قیلدرر بونك باقیسنی چونکم روزقیامتده مرقدکدن قالقه سن وخواب موتدن بیدار اوله سن آفتاب حقیقتك نور بخش اولان هدایتندن اشیده سن وبدن روحی عالم ارواحدن کندیسنه واسطه ایله جذب ایلرایمش انده انی مشاهد ایده سن ﴿ مثنوی ﴾ یك سر رشته کره برپای من * وآن سر دیکر تو برپاعقده زن * تاتوانم من درین خشکی کشید * مرترانك شد سر رشته بدید) رشته نك برباشی بنم پایم اوزره کره اولسون واول برباشنی سن کندی ایاغکه دوکم اورتاکم بن سنی بوخشکلکه چکمکه قادر اولم اشته رشته بدید اولدی یعنی بنم مراد ومقصودم رشته سی بوایدی چونکم بونی سکا دیدم سر رشته ظهوره کلدی همان فرصتی قاچرمیوب بری بریمزله علاقه ایده لم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ تلخ آمد بر دل چغزاین حدیث * کهمرادرعقده آرد این خبیث) بوحدیث چغزك

کوکانه تلخ کلدی بویله دیوکه بوخبیث بنی عقده یه کتورر استفهام اولوب
بوخبیث بنی عقده یه می کتورر دیمك دخی وجه در یعنی چغزك قلبنه موشك
بوکونه سوزی قتی اجی کلدی ومتألم ومضطرب اولدی وبویله دیدیکه کور
خبیثی که بنی باغلمغه کتورروکند یسنه مقید اولمق استر مقصود اصحاب صفانك
بدطبیعت اولان وقبیح خصلت اولان کسه لردن اکراه ایدوب من حیث الباطن
نفرت قیلدی اولور ﴿ مثنوی ﴾ هر کراهت در دل مرد بهی * چون درآمد
زآفتی نبود تهی * وصف حق دان آن فراست رانه وهم * نور دل از انوار کل
کردست فهم) مرد بهینك قلبنه هر کراهت چون کله برآفتدن تهی اولمز
هربر کراهت وخوف ونفرت که برایوکسه نك قلبنه چونکم کله بهرحال بوکونه
آفتدن خالی اولمز واول حکمتدن تهی کلمز سن اول بهتر اولان کسه نك قلبنده اولان
فراستی وصف حق بیل وهم بیله انی نور دل لوح کلدن فهم ایتمشدر یعنی اکرچه
بعض خوف وکراهت عوامك قلبنه کلسه اکاوهم دینسه جائزدر اما برخاص خدا
اولان صاحب معرفتك قلبنه برکراهت وخوف کلسه اول وصف الهی اولان
فراستدروهم دکلدرکه آنی کوکل نوری لوح محفوظدن فهم ایلشدر اویله اولیجق
برحکمتدن ونتیجه دن تهی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ امتناع پیل از سیران بیت *
باجد آن پیلبان وبانك هیت * جانب کعبه نرفتی پای پیل * باهمه لت نی کثیرونی قلیل *
کفتنی خود خشك شدپاهای او * یابمرد آن جان صول افزای او * چونکه کردندی
سرش سوی یمن * پیل نر صداسبه کشتی کام زن) پیلك بیت الله جانبنه سیران
ایلمکدن امتناع ایلمسی اول پیلبانلرك جدیله وکل دیمسی صداسیله بیله اباقیلمسی
انك حسینك غیبدن آکاه اولمسی ومعنی طویمسیله دربوبیتك جوابی بویله دیمك
اولور وهیت کل دیمکدر الحاصل پیلبانلرك بوقدرسعی واقدامیله پیله اول پیلك
ایاغی کعبه جانبنه کتمزدی بودوکلی لتلرله نه آزونه چوق یعنی برآدیم ایلر وآتمزدی
دیدککه خود اول پیلك اباقلری زمینده خشك اولدی قالدی یاخود انك صولت
افزا اولان جانی اولدی واول بی جان برمقامده طوروب قالدی اما چونکم انك
باشنی یمن جانبنه دوندوره لردی اول پیل نرآدیم اورق یوزاسب کبی اولوردی
یعنی یوز اتدن ارتق آدیم اوروب یمن جانبنه هروله وسرعت قیلوردی بونك
قصه سی مفصل ومشروح جلدا ولده شیرحکایه سنده نظر کردن شیر درچاه
سرخنده * کرتو پیلی خصم تو ازتور مید * بینك شر خنده مرور ایلشدر
﴿ مثنوی ﴾ حس پیل از زخم غیب آکاه بود * چون بود حس ولی باورود)
پیلك حسی زخم غیبدن آکاه اولدی باورود اولان ولینك حسی نیجه اولور یعنی
برحیوان ایکن انك حسی چونکم زخم غیبدن آکاه وخبردار اوله وارادت الهیه ایله

موصوف اولان ولینك حسی نیجه آگاه وخبردار اولق لازم کلور بوندن قیاس ایله ﴿ مثنوی ﴾ نی که یعقوب نبی آن پاك خو * بهر یوسف باهمه اخوان او * از پدر چون خواستندش دادران * تا برندش سوی صحرایك زمان * جمله گفتندش مبند بیش ازضرر * یك دوروزی مهلتی ده ای پدر * که چرا ما رانمی داری امین * یوسف خو در ابسیران و ظعین * تابهم درمرجها بازی کنیم * مادرین دعوت امین محسنیم) اول پاك خواولان یعقوب نبی علیه السلام حضرتلری بویله دکلمی که یوسفدن اوتری اونی یوسفك دوکلی اخوانـه دیدی التنجی بیتده واقع اولان گفت کلمه سی بااخوان اویه صله واقع اولمشدر تقدیری بهر یوسف باهمه اخوان اوگفت دیمکدر چونکم پدرندن دادرلری یعنی برادرلری اول یوسفی استدیلر تاکم آنی برزمان صحراجانبنه ایلته لر (قالوا یا ابانا مالك لاتأمنا علی یوسف وانا له لناصحون) آیت کریمه سنك فحواسنجه جمله سی بابالرینه دیدیلر ای بزم پدر یمز ضرر وزیان اندیشه ایله ای پدر برایکی کون یوسفه برمهلت و یره سن بزی یوسف اوزره نیچون امین طوتمزسن کندی یوسفکی سیرانه وظعینه بزمله نیچون ارسال ایتمزسن ظعین کوچه وسفره دیرلر امدی (ارسله معنا غدا یرتع ویلعب وانا له لحافظون) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره دیدیلر آنی بزمله چراکاهه ارسال ایله تاکم بری بریمزله اوتلقلرده اوینـه یلم وفواکه وثمـاردن واکلی قابل اولان سـبزه لردن اوتلیه لم بزبودعوتده امین ومحسن ایزبزدن اوغلك یوسفی صاقنمه بزانك برادری دکلمی بزدن آنی نیچون قاچور رسن دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ کفت این دانم که نقلش از برم * می فروزد دردلم در دوسـقم * این دلم هرگز نمی گوید دروغ * که زنور عرش دارد دل فروغ) یعقوب علیه السـلام حضرتلری انلره دیدی بونی یـلور مکه بنم قتمدن آنی نقل ایتمك بنم کوکلمده دردوسـقم شـعله لندر روبنی محزون ایلر نته کم بونلره (قال انی لیحزننی ان تذهبوا به) دیو خبر ویردی بو بنم کوکلم ای اوغللرم هرگز دروغ سـویله مز زیرا بوکوکل نورعرشدن فروغ طوتر اویله اولیحق کوکلك بوخصوصده خائف اولمسی وحذر قیلمسی بیهوده دکلدر کلك بوکاری بکا تکلیف ایلمك دیدی ﴿ مثنوی ﴾ آن دلیل قاطعی بدبرفساد * وزقضا آنرا نکرد اواعتداد) حضرت یعقوب علیه السـلامك اول کوکلنه کلان خوف وفکر فساد اوزره بردلیل قاطع ایدی یعنی اخوان یوسفك یوسف حقنده اولان فسادی اوزره اول حالت بردلیل قاطع ایدی ولیکن قضای الهیدن اول یعقوب آنی صایمدی واکا وجود ویرمدی نته کم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیورمشلردر (اذا ارا دالله انفاذ قضائه وقدره سلب عن ذوی العقول عقولهم حتی ینـفذفیهم قضاءه وقدره فاذا امضی امره ردالیهم عقولهم ووقعت

الندامة) رواه ابو منصور الديلمى فى الفردوس عن انس وعلى رضى الله عنهما
﴿ مثنوى ﴾ در گذشت ازوى نشانى آنچنان * كه قضادر فلسفه بودآن زمان)
اول يعقوبدن اول برنشان انجلين كچدى كه قضا اول زمان فلسفه ده ايدى
فلسفه بونده اظهار حكمت معناسنددر يعنى اول يعقوب نبيدن اول برنشان كه
يوسف عليه السلام حقنده كورمش ومشاهده قيلمشدى كچدى انجلين كه كچديكى
ظاهر اولدى زيرا قضاء الهى اول زمانده اظهار حكمت ايلكده ايدى پس
اذا جاء القضا عمى البصر حسبنجه حضرت يعقوب عليه السلام انك دفعته تدارك
قيله مدى ويوسفى انلرالندن قورتره مدى (م ى) ابن عجب نبود كه كورافتد بچاه *
بوالعجب افتادن بينماى راه) بوعجب اولمزكه كور چاهه دوشه بوالعجب بينماى راهك
دوشمكلكيدر يعنى بربى بصيرت اولان كسه قيويه دوشسه عجب دكلدر كه كورمزكه
يولده قيو وارميدر وياخود بوقيدر بيلز لكله چاهه دوشسه محل تعجب دكلدر
بوالعجب اولان بولى كوريجى واندە اولان چاهى ادرك ومعاينه ايديجى عالم
ربانينك اول قيويه كورر كن دوشميدر (م ى) وين قضارا كونه كون
تصريفهاست * چشم بندش بفعل الله مايشاست) بوقضانك كوناكون تصريفلرى
واردر آنك چشم بندى بفعل الله يشاءدر يعنى بوقضاى الهينك دورلود ورلو
تصريفات وتبدد يلاتى واردراكا چشم بند اولان بنده نك كوزبنى اندن باغلين
وكورمكدن منع ايلين الله تعالينك استديكنى اشلميدر وديلديكنى حكم ايلميدر نته كم
(يفعل الله مايشاء ويحكم مايريد) بيوردى چونكم حق تعالى حضرتلرى برنسنه بى
اشلمك مراد ايليه بنده آنى بيلورسه ده من وجه بيلمش اولور (م ى) هم بداند
هم نداند دل فنش * موم كردد بهر اين مهر آهنش) كوكل انك فنى هم بيلورهم بيلز
آنك آهنى بومهر دن اوتورى موم اولور يعنى كوكل قوى تدبير لر وشديد رأيلرله
آهن كبى هرنه قدر محكم اولسه قضاى الهى مهرندن نقش اولان حكملردن اوترى
موم كبى نرم اولور وقلبك شدت رأيى وقوت تدبيرى كيدوب بومهرك نقشنى
قبول ايلكه مستعد اولور وطوعا وكرها هرنه ايسه انده اولان نقشى بالضرورى
قبول قيلور پس كوكل بعض علايم وآثار مشاهده ايتكله اول قضانك فنى
من وجه بيلور وقضا آنى اغفال ايتكله من وجه انك فنى بيليوب حيران قالور
(مثنوى) كويبادل كويدى كه ميل او * چون در پن شد هرچه افتد باش كو *
خويش رازين هم مغفل مى كند * درعقالش جان مغفل مى كند) كويبادل ديرديكه
اول قضانك ميلى چونكم بونده اولدى هرنه دوشرسه اولسوندى يعنى سن
ديدككه دل قضاى الهينك تصريفات عجيبه سنى وتبديلات غريبه سنى كوروب
بيلدكده ديرديكه اول قضانك ميلى چونكم بو كارك ظهورنه اولدى هرنه واقع

اولورسه اولسون دی قضایه رضا و یرنلردنم دیر کورر که اولك وصوك هر نسنه قضا وقدرك اقتضاسیله اولور کندیسنی هرنه واقع اولورسه اولسون دی یمکدن هم مغفل ایلرانك عقالنه جان کندویی مغفل ایلر عقال دوه نك دزنی باغلد قلری ایپه دپرلر بونده مطلق قید مراد اولور مغفل مقید معناسنه در یعنی جان کندیسنی بوکونه سوزلردن دخی غافل قیلوب اول قضانك قیدنه کندیسنی مقید ایلر وانك مغلوب ومائی اولور (مى) کرشودمات اندرین ان بوالعلا * آن نباشدمات باشد ابتلا * یك بلا ازصد بلا اش می خرد * یك هبوطش برتعار جهابرد) اکر اول علی صاحبی قضانك ظهوری حینده مات ومغلوب اولورسه فی الحقیقه اول مات اولمق دکلدر اول ابتلای الهیدر فحق الله تبارك وتعالی بر بنده سنی مرتبهٔ اعلایه ایرکورمك مراد ایلسه آنی بعض بلیاتله مبتلا ایلر بربلا اول بنده یی یوز بلادن کیرو آلور اول بنده نك بر هبوطی آنی تعارجلره ایلتور یعنی قضای الهی طرفندن بنده اوزره واقع اولان بربلا آنی اخروی نیجه یوز بلالردن قورتررا اول بنده نك بو دنیاده مرتبه سندن دوشمسی و بر کره هبوط قیلمسی آنی نیجه یوز تعارجلر وتصاعدلر اوزره ایلتور ودنیاده وآخرتده چوق ترفیسنه سبب اولور (مى) خام شوخی که رهانیدش مدام * ازخما رصد هزاران زشت خام * عاقبت آویخته واستادشد * جست ازدق جهان وآزادشد * ازشراب لایزالی کشت مست * شدممیز ازخلایق بازرست) برخام شوخی که مدام انی قورتردی صدهزاران زشت خامك خمارندن عاقبت اول شوخ خام پخته واستاد اولدی جهانك بنده لکندن صحرادی وآزاد اولدی شراب لایزالیدن مست اولدی ممیز اولدی خلائقدن کیرو قورتلدی بونده مدامدن مراد بلا دخی جناب حق میخانه سندن برکونه شرابدرکه آنی نوش ایلنی مست ایلروغیری مضر اولان شیلره مشغول اولمقدن آنی منع ایلیوب کندی دردنه وحالنه مشغول ایلر نته کم بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلر شرب قضاء بادهٔ بلاشول برخام اولان کستاخی که صدهزاران خام ونایخته اولان زشتك خمارندن ومستلکندن آنی قورتردی عاقبت اول خام اولان شوخ اول بلاشرابنی نوش ایتمکله وغیریی فراموش ایتمکله پخته واستاد اولدی جهانه اسیر اولمقدن وخلق عالم ایله تقید قیلمقدن صحرایوب آزاد اولدی ونجات بولدی لایزالی اولان شراب الهیدن مست اولدی فاعل مطلق وفی الحقیقه مریدومختار اولان حضرت حق ممیز اولوب وجمله کون ومکانده متصرف همان آنی بیلوب خلائقدن کیرو قورتلدی وانلره کوکل وبرمکدن وخیر وشری ونفعی وضری هم انلردن بیلمکدن نجات بولدی (مى) زاعتقا دست پرتقلید شان * وزخیال دیدهٔ بی دیدشان) انلرك پرتقلید اولان سست اعتقادلرندن وانلرك بی دید اولان دیده لری خیالندن یعنی اول شراب

لایزالیدن مست اولان ممیز اولوب خلائقدن کیرو قورتلدی اول خلائقك پرتقید اولان مست اعتقاد لرندن ودخی انلرك کور میجی اولان کوزلری خیالندن کیرو قورتلدی دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ ای عجب چه فن زند اورا کشان * پیش جزر و مد بحر بی نشان) ای عجب انلرك ادراکی بی نشان اولان بحرك جزرومدی اوکنده نه فن اور ر یعنی ای مرد عاقل عجب اول خلائقك ادراکی بی‌نشان اولان بحر معنویدنك قبضی و بسطی ومنع وعطاسی وامساکی وامدادی قتنده‌نه فن اورمغه قادر اول واکا بونلرك عقولی‌نه چاره قیلور بلکه هیچ برفنه قادر اولمیوب عاجز ومضطر قالور اولور بوجمله نك ادراکنده کیف مایشاء متصرف اولور (م ی) زان بیابان این عمارتها رسید * ملك وشاهی ووزارتها رسید * زان بیابان عدم مشتاق شوق * میرسند اندر شهادت جوق جوق * کاروان بر کاروان زین بادیه * می‌رسد در هر مسا وغادیه * آید و کیرد وثاق ما کرو * که رسیدم نوبت ماشد تورو) واول بیا باندن بوعمارتلر ایرشدی اول بیاباندن مراد مرتبهٔ الوهیت وعالم امر اولور وبو عالم شهادتده اولان عمارتلر اول عالم الوهیتدن کلور واول عالم الوهیتدن شاهلق ملکی ووزارتلر ایریشور وامارتلر وحکومتلر کلور اول عدم بیابانندن شوقله مشتاق شهادت عالمنه جوق جوق ایریشورلر یعنی عالم عدمکه مراد باطندر اول بیابان باطندن خلق عالم وجود شوقیله مشتاق اولوب عالم شهادته کلوب ایریشورلر بوبادیه‌دن کاربان کاربان اوزره هر اخشام وصباحده ایریشورلر یعنی بوبادیهٔ عدمدن خلق عالم قافله قافله اوزره کلوب هر صبح وشام بوعالم صورته ایریشور کلور و بزم خانه‌مزی کیرو طوتر که یتشدم بزم نوبتمز اولدی سن کیت یعنی لابدعالم عدمدن بریکی وجود ظهوره کلوب و بزم خانه‌لریمزی ومرتبه‌لریمزی طوتوب دیرکه بزم نوبتمز اولدی بزکلدك سن کیت ﴿ مثنوی ﴾ چون پسر چشم خردرا برکشاد * زود با بارخت برکردون نهاد * جادهٔ شاهست آن زین سوروان * وان ازآن سو صادران و واردان) چونکم پسر عقل کوزنی آچدی فوری بابارختنی کردون اوزره قودی کردون عربه‌یه دیرلر یعنی کار عالم بونك اوزرینه درکه چونکم عالم باطندن ظهوره کلان وتولد فیلان پسرلر عقل کوزنی آچه‌لر و بالغ اولوب تدبیر وتدارکه قادر اوله‌لر فوری بابامرتبه سنده اولان اسبابنی عربه اوزره قویوب عالم باطنه کوچرلر جادهٔ شاه در اول بوجانبدن کیدیجی واول اول طرفدن صادرلر و واردلر در صادران صادرك جمیدر صادر بونده طوغیجی معناسنه در وارد واردك جمیدر وارد کلیجی وحاضر اولیجی معناسنه در وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول بوجانبدن آخرت جانبنه روان اولیجیلره ودخی اول طرفدن بوجانبه طوغیجیلره وحاضر اولیجیلره شاهراهدر یعنی برواضح وآشکارا یولدر وبو عالم شهادت فی المثل ایکی قپولی برکاربانسرایدر لابدعالم عدم

طرفندن برقافله وارد و صادر اولوب بونده قونرو بوندن مقدم قونن کاربان قالقوب عالم عدم طرفنه روان اولور (م‌ی) نیك بنکر مانشسته می‌رویم * می نبینی قاصد جای نویم) ابو نظر ایله بزاوتورمش کیدر زکور مز میسن بزجای نوك قاصدی یزیعنی (وتری الجبال تحسبها جامدة وهی تمر مر السحاب) آیت کریمه سنك مفهوم لطیفی اوزره اگرچه سن بوثابته وساکنه اولان مخلوقی بو عالمده طورر صانورسن اول جبال سحاب کبی مرور ایدیجی و همیشه برحالدن برحاله وبرمنزلدن برمنزله کیدیجیدر ای مرد عاقل برخوش نظر ایله بزاوتورمش ایکن کیدیجی یزو برمرتبه دن برآخر مرتبه یه طورمدین سیر ایدیجی یز سن کورمز میسن بزبریکی یرك قاصدی یزو برجدید عالمه کیدیجی یز ﴿ مثنوی ﴾ بهرحالی می نکیری رأس مال * بلکه از بهر غرضهادر مآل) سن حالدن اوتری رأس مال طوتمزسن بلکه مآل ومرجعده اولان غرضلردن اوتری یعنی ای مال صاحبی سن سر مالی همان موجود اولدیغك حالدن اوتری حفظ ایتمزسن بلکه مستقبلده رجوع ایده جکك محلده اولان غرضلردن اوتری حفظ ایدرسن که طورمدین اول جانبه کیدرسن ﴿ مثنوی ﴾ پس مسافر این بودای ره پرست * که مسیرورروش درمستقبلست * همچنان کز پردهٔ دل بی کلال * دم بدم درمیرسد خیل خیال) پس مسافر بواولورای ره پرست یعنی ای یوله کیدیجی وقوللق ایدیجی پس مسافر یودرکه انك مسیری و یوزی مستقبله درفی الواقع شول کمسه نك که توجهی مستقبله اوله وانك سیری کندیجه ایلرو اوله اکا مسافر دینور مثلا انجلین که دل پرده سندن کلالسز دم بدم خیال عسکری خانهٔ قلبه ایریشورانده هم قرار ایتیوب بنه کیدر و برآخر نوع اوزره اولان خیل خیاله بنه کاوب انك یرینه نزول ایدر پس کاربا نسرای دل آینده ورونده دن هم خالی اولمز (م‌ی) کرنه تصویرات ازیك مغرسند * در پی هم سوی دل چون می‌رسند * جوق جوق اسپاه تصویرات ما * سوی چشمهٔ دل شتابان ازظما * جرها پرمیکنند ومیروند * دائما پیدا و پنهان میشوند) اکر تصویرات برمغرسدن اولیه لردی بری بری ایزنده دل جانبنه نیچه ایریشورلردی مغرس محل غراسه دیرلر تصویراتدن مراد تصویرات ذهنیه وصور خیالیه دیرکه کوکل جانبنه کلوب باغ دلده سرزده ظهور ایدرلر اکر بوجمله تصویرات ذهنیه برمغرسدن بتمیه و برمحلدن ظهور ایتمیدی بری بزی اردنجه کوکل جانبنه نیچه ایریشورلردی یعنی ایرشمزلردی بزم تصویر اتمز سپاهی جوق جوق صوسز لقلرندن کوکل چشمه‌سی جانبنه سرعت ایدیجیلر ذریعنی کوکل برچشمه کیدر وخیل خیال وتصویرات بال تشنه عسکر کیدر پس بزم تصویر اتمز عسکری چوق چوق کوکل چشمه‌سی جانبنه تشنه لکلرندن شتاب ایدوب

کاورلر جرملری پرایدرلر یعنی کوکل چشمه سندن هر بری دستیلرنی طولدررلر وکیدرلرداثما کوکل عالمنه کلوب پیدا اولورلر وینه چوق طورمیوب پنهان اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ فکرهارا اختران چرخ دان * داثراندر چرخ دیگر آسمان) فکرلری سن فی المثل اختران چرخ بیل انلر دیگر آسمانك چرخنده داثردر یعنی سن قلبکده اولان انواع افکاری چرخك اخترلری کبی بیل نهایت مانند اختران اولان افکار بومحسوس اولان آسمانك چرخنده داثر وسائر دکللردر بلکه ولایت جانده اولان آسمانك چرخنده داثر وسائرلردر ﴿ مثنوی ﴾ سعد دیدی شکر کن وایثار کن * نحس دیدی صدقه واستغفار کن) سعد کوره سن شکر ایله وایثار ایله نحس کوره سن صدقه واستغفار ایله یعنی خیر ستار کده یمن وسعادت کورسك شکر ایدوب ایثار ایلك لازم ونحوست کوردکده صدقه ویرمك واستغفار قیلق لازم اولدیغی کبی مانند اختران اولان فکرلر کده دخی اکر ایلك کوررسك وسعادت وصلاح اوزره طلوع ایلدکلرینه نظر ایرکورر ایسك شکر ایدوب ایثار ایله الحمدلله تعالی آسمان قلبده اولان افکار شمدیلك سعادت وصلاح اوزره در دیو سویله اما فکرلرکده نحوست ونکبت وخطا ومعصیت جانبنه سیر وحرکت ایلك وار ایسه فقرایه صدقه ویر واستغفار وتوبه ایله وحق تعالیه دعالر ایله تاکم سنك فکریکی اول نحوست ونکبته مائل قیلمقدن صاقلیه ودنی وشوم اولان کسه یه تعلق ایلمکدن حفظ ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ ماکیم این رابیا ای شاه من * طالعم مقبل کن وچرخی بزن * روح راتابان کن از انوار ماه * که زآسیب ذنب شدجان سیاه) بزکیمز بونك ایچون ای بزم شاهمز کل طالعمی مقبل ایله وبرچرخ اورورومی انوار ماهدن تابان ایله زیرا آسیب ذنبدن جان سیاه اولدی ذنب رأسك مقابلی اولان عقدیه آفتابك کلمسی وکسوف واقع اولمسیدر بوذنبك تحقیق جلد اولك آخرنه قریب کندمی خورشید آدم راکسوف بیتك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبو بیتلر دخی بونك مابعدنده اولان ابیات شریفه اکرچه موش طرفندن چغزه خطایا دینلمشدر ولیکن هرادنی اولان کسه طرفندن بر اشرف واعلی اولان کسه یه خطایا دینلمك مراد اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول پست ودنی اولان کسه اول عالی قدر وصاحب صدر اولان کسه یه بوکونه تضرع ونیاز ایدوب دیدی بوفکر اخترلرینك سعد ومبارك اولمسندن اوتری بزکیمزای بنم شاهم وای فلك دولنده داثر اولان ماهم بنم طالعمی ذواقبال ایله وبر دور اور یعنی اوج اعلادن بو اسفل طرفنه دور تنزل بیور ماه رویك انوارندن روحمی تابان ایله که عقده ذنبك آسیب وزحمتندن جانم سیاه اولدی وروحم بی نور وبی ضیا قالدی (م ی) ازخیال ووهم وظن بازش رهان * ازچه

وجور رسن بازش رهان * تازدلداری خوب بودلی * پر برآرد بر پردزآب وکلی)
وهمدن وخیالدن وظندن کیروقورتر اول روحی چاهدن وجوررسندن انی کیرو
قورترر سنباز جورندن انی قورتر دیمك دخی جائز اولور تاکم سنك خوب اولان
دلدارلغکدن برکوکل پرکتوره برنوع آب وکلدن بوقارو اوچه چاهدن مرادچاه
طبیعت ورسندن مرادسبب اولور واکررسن بازوصف ترکیبی اولورسه اندن مراد
عقل معاش اولورکه اول فی المثل سبیده او یناپجیدر یعنی اول پست ودنی اولان
موش کردار برپرهوش یاره دیرکه ای عالی رتبت وای اهل سعادت لطف ایله
کل بنم اول روحی وهم وخیال وظن قیدندن کیرو قورتر چاه طبیعت ورسنباز
اولان عقل معاش جورندن آنی خلاص ایله یاخود جور سیندن آنی کیرو
قورتر تاکم سنك خوب ومحبوب اولان دلدارلغکدن و یارلغکدن پرشکسته اولمش
دلنور انی وروحانی پرلر کتوره وعملی وعملی قنادلر بتوره آب وکل مرتبه سندن
یوقرو اوچه وجسد عالمدن ایلرو وچه وعالم حقیقته واصل اولوب آب حیات
معنویدن طویجه ایچه ﴿ مثنوی ﴾ ای عزیزمصرودر پیمان درست * یوسف
مظلوم درزندآن تست * درخلاص اویکی خوابی به بین * زود کالله یحب المحسنین)
ای عزیزمصر وپیمانده درست یوسف مظلوم سنك زندان حسرتکده در
آنی خلاص ایلمکده برخواب کورفوریکه الله محسن قوللرنی سور یعنی موش سیرت
اولان بدنی عالی رتبت اولان برسنی کسه یه دیرکه ای عزیز مصردولت وای عهد
وپیمانده درست وراست اولان اهل سعادت مظلوم اولان جان یوسفی سنك
زندان حسرتك وسجن فرقتکده مسجون قالمشدر اول یوسف جانی زندان
حسرتکدن خلاص ایلمك خصوصنده برروٴیا کور علی الفور که الله تعالی حضرتلری
احسان ایدیجی قوللرنی سورسن دخی بوجان یوسفنی زندان حسرتکدن قورتر مق
خصوصنده عزیز مصرك روٴیا کوردیکی واول روٴیا حضرت یوسف السلامك
زندادن خلاص اولمسنه سبب اولدیغی کبی برروٴیا کورکه اول روٴیا بنم زندان
غمدن خلاص اولمه سبب اوله پس عزیز مصرك خلاص یوسفه سبب اولان
روٴیاسنی تقریر ایدوب بیان پیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ هفت کاولاغریٔ پرکزند *
هفت کاوفربهش رامی خورند * هفت خوشهٔ خشك زشت ناپسند * سنبلات
تازه اش رامی چرند) اول عزیز مصرك روٴیاسی بودر پرکزند اولان یدی لاغر
کاو یدی سمین کاوی یدی یدی خشك ناپسند اولان زشت خوشه انك تازه اولان
سنبله لرنی اوتلر لر دی عزیز مصر دن حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده
سورهٔ یوسفده حکایت بیوررلر (وقال الملك انی اری سبع بقرات سمان یأکلهن
سبع عجاف وسبع سنبلات حضر واخریابسات) وبو آیت کریمه نك تفسیری

ورؤیانك تعبیری جلد خامسده تفسیر انی اری سبع بقرات سمن خنده مرور قیلش
و مذکور اولمشدر انده طلب اولنه (م ی) قحط از مصرش بر آمدای عزیز *
هین مباش ای شاه این رامستجیز) اول روحك مصر وجودندن ای عزیز قحط
یوقاری کلدی ای شاه آکاه اول یونی مستجیز اولمه یعنی بوکه اجازت ویرمه خلاصهٔ
کلام ای عزیز مصر وجود اولان یارنیکو اول روحك مصروجود نده قحط
وغلا یوقر وکلدی وظهور قیلدی ای شاه معنوی زنهار بو قحط وغلایه اجازت
ویرمه بلکه بمن همتکله شهر وجودی پربرکات ایله دیمك اولور (م ی) یوسفم در
حبس توای شه نشان * هین زدستان زنانم وارهان) بو بیتك مصرع اولنده
ایکی وجه جائزدر وجه اول اولدرکه ای شه نشان بن سنك حبسکده یوسفم بنی اول
زنلرك کیدو مکرندن کیرو قورتر وجه ثانی اولدرکه بن یوسفم ای شاه سن بنی
حبسده اوتورت وآکاه اول بنی زنلرك حیله سندن کیرو قورتر که بکا انلرك کیدندن
ودعوت ایلدکلری شیدن سنك زندانکده اوتورمق احبدر نته کم یوسف علیه السلام
حضرتلرینه انلرك دعوت ایلدکلرندن سجن احب اولدی وحضرت حق کلام
مجیدنده انك لسانندن بوکونه حکایت قیلدی (قال رب السجن احب الی مما یدعوننی الیه
والاتصرف عنی کیدهن اصب الیهن واکن من الجاهلین) پس ای عزیزکه
سن هم بنی صحبتك وخدمتك حبسنده قویوب کندوکه مقید ایله وزنلر کیدندن
بنی تیز خلاص ایله ﴿ مثنوی ﴾ ازسوی عرشی که بودم مربط او * شهوت
مادر فکندم کاهبطوا * پس فتادم زآن کمال مستتم * ازفن زالی بزندان رحم)
شول برعرش اعلا جانبندن که اول بکامربط اولدی واکا بنم روحم علاقه قیلش
وانده مقید اولمش ایدی شهوت مادر بنی آشغه برافدی حضرت حق جانبندن
بو یله دیمکله که اهبطوا یعنی انزلوا عن هذه المرتبة امری حضرت حق جانبندن
روحلرینزه وارد اولوب شهوت مادرسببیله اسفله ایندم پس اول مستتم اولان
کمالدن برزالك فنندن اوتری زندان رحمه دوشدم بوزندانه کلمزدن اول تمام عالم
ارواحده برکماله ایدمکه اول کمالك شرح وتعبیری ممکن دکلدر تقدیر الهی برقاربنك
فنی بنم اول مرتبه دن هبوط ونزول ایلمه سبب ایدوب اول کمال مرتبه سندن
انك فنی وصنعتندن اوتری باصلبندن کاوب زندان رحمه دوشدم (خیرالابوین
من علك) حدیث شریفنده شرعه شعار حلری بو یله دیمشلر درکه هر وجهله
مرشد ومعلم اولان استاد پدر ومادردن خیرلودر اولاسنی پدر ومادرك عالم ارواحدن
کتورب وحبس بدنه وزندان تنه دوشورمکه سبب اولدیلر اما معلم اولان استادسنی
حبس تندن خلاص ایدوب مرتبهٔ اصله ومقام وصله ایرشدرمکه سبب اولور
پس سکا تعلیم علم ایلین ابو ینکدن خیرلو اولور (م ی) روح را از عرش آرددر

﴿ حطیم ﴾

حطیم *لاجرم کید زنان باشد عظیم * اول وآخر هبوط من ززن * چونکه بودم
روح و چون هستم بدن) روحی عرش اعلا دن حطیمه کتورر حطیم اصلنده
حرم کعبه نك ایچنده برمقدار یردر که کعبه دن عداولنور اما صکره مسجد حرمنه
وخانه حرمنه دخی دیرلر دیو بعض محلده اطلاق ایلدیلر بونده خانه حرمی مراد
اولوب یعنی روحی مرتبهٔ اعلادن خانه حرمنه ویاجسد حرمنه زنلرك فنی کتوروب
حبس ایلر لاجرم (ان کید کن عظیم) آیت کریمه سنك موجبنجه زنلرك کیدی
عظیم اولور بو آیتك تفسیری جلد رابعك اولنه قریب زن صوفی سر خنده
مرووایلمشدر انده طلب اولنه اول وآخر هبوطم بنم زندندر چونکم روح ایدم
وحالا شمدی بدن اولدم وچون کیف معنا سنه اولوب چونکم اول روح ایدم
ونه حالله بدن اولدم کور دیمك دخی جائزدر یعنی اول بنم آسماندن بودنیایه هبوط
ونزولم حضرت حوادن اولد یکه حواشجرهٔ کنده مدن یمکه میل و آرزو قیلدی
وحضرت آدم علیه السلامی دخی اندن یمکه ترغیب وتحریض ایلدی چونکم
حضرت آدم علیه السلام انك سوزندن چقه میوب ایکیسی بیله اول شجره دن
اکل ایلدیلر پس (قال اهبطا منها جمیعا) آیت کریمه سنك حسبنجله انلره جنت
اعلادن بوزمینه کلمکه و بودنیایه نزول وهبوط قیلغه امر الهی وارد اولدی
پس انلر اولا اهبطوا امری ایله عالم بالادن بو عالم اسفله کلدیلر پس بو یرو زنده
انلرك ذریاتندن هرکم وجوده کلدیسه اول حوا آنك هبوطنه سبب وثانیا انك کندی
مادری انك جسمانیته کلمسنه سبب اولمشدر چونکم بن اول روح ایدم کور که نیچه
بدن اولدم بدن اولد یغمه سبب ایکی زنك وجودیدر بریسی حواودخی مادرمدر
انسانك کندی نفسی دخی زن حکمنده در اصل اسفل السافلینه دوشور مکه
سبب اول زن نفسدر ﴿ مثنوی ﴾ بشنو این زاری یوسف در عثار *
یاران یعقوب بی دل رحم آر * ناله ازا خوان کنم یا از زنان * که فکندندم
چو آدم از جنان) بو عثار وسقوطده اولان یوسف علیه السلامك زار یلغنی
ایشت یاخود اول بی دل اولان یعقوب علیه السلام اوزره رحم کتور یوسفدن
مراد کندی جانی ویعقوب علیه السلامدن مراد عقلی اولور وکندی یارعزیزی
اولان دوستنه بویله دیر که ای بنم یار عزیزم بو یوسف جانك عثار وسقوط
وفتنده اولان ناله سنی وزار یلغنی ایشت یاخود اول یعقوب کبی بی دل اولان عقله
لطف ومرحمت ایت ای بنم یار عزیزم ناله یی اخواندنمی ایلیم یاخود زنلردنمی که
آدم علیه السلام کبی بنی جنتلردن آشغه براقدیلر اخواندن مراد اخوان زمانه
وزنلردن مراد کندویه متعلق اولان زنلر اولور که بو زمانه اخوانی بر طالبی
بریارعزیزك بهشت وصلندن اسفله دوشورر وکذلك برکسه نك کندیسنه

متعلقه اولان زنلر اکر والده‌سی واکر صاحب خانه‌سی واکر خاله وتیزه‌سی وزنلر کبی
اولان اقرباسی آنی یار عزیزك جنان وصالندن دور ایدوب سجن طبیعته وزندان
بشریته دوشرر لر نته کم اخوان یوسف علیه السلام یوسفی چاهه براقدیلر
وزنان مصر آنی زندانه قودیلر پس موش سیرت اولان برکسه دخی چغز آبی کبی پاك
وطاهر اولان یار عزیزه بویله دیرکه ای بنم یار عزیزم اخوان زمانه دنمی ناله وفریاد
ایلیم یاخود زنلردنمی فریاد وناله ایلیم که انلر بنی سنك جنان وصلکدن آشغه براقدیلر
حوا آدم علیه السلامی آشاغه براقدیغی کبی (م‌ی) زآن مثال برك دی پژمرده‌ام *
کز بهشت وصل کندم خورده‌ام) اندن اوتری دیده اولان برك مثالی پژمرده‌ام
زیرا بهشت وصلدن کندم بمثم یعنی قیش زماننده اولان یپراق کبی اندن اوتری
پژمرده‌یم که وصال بهشتدن کندم کبی اولان غدای نفسی بمثم چونکم غدای
نفسه میل ایدوب انی بیدم وصال جنتدن دور اولدم ﴿ مثنوی ﴾ چون بدیدم
لطف اکرام ترا * وآن سلام وسلم وپیغام ترا * من سپند ازچشم بد کردم بدید *
درسپندم نیز چشم بدرسید) ای یار عزیز چونکم سنك لطف واکرامکی کوردم
وسنك بکااول سلامکی وسلکی وپیغامکی هم کوردم سلم صلحه دیرلر بن چشم بددن
اوتری سپند ظاهر ایلدم یعنی چشم بدك دفعندن اوتری اوزرلك یاقدم وانی ظاهر
ایتدم بنم سپندیمه دخی چشم بد ایرشدی مشهور در که یرامز کوزی دفعدن
اوتری اوزرلك یاقرلر اول دخی کندی عزیزینك بوقدر اکرامنی والطافنی کوروب
چشم دکه‌سون دیواوزرلك یاقش اکرچه اوزرلك یاقق چشم بدی دفع قیلقدن
اوتری خلقه برعادت اولمشدر اماقضاء حق اول دفع قیلغه سبب اولمز ﴿ مثنوی ﴾
دافع هرچشم بداز پیش وپس * چشمهای پرخمار تست وبس * چشم بدراچشم
نیکویت شها * مات ومستأصل کند نعم الدوا * بل زچشمت کیمیاهامی رسد *
چشم بدراچشم نیکومی کند) هرچشم بدك پیش وپسدن دافعی یعنی هر بریرامز
کوزك اطرافندن دفع ومنع ایدیجیسی ای اهل سعادت اولان یار عزیزسنك پرخمار
اولان کوزکدر انجق ای شاه معنوی وای شهنشاه روحانی بوخلقك بد اولان
کوزلرنی ویرامز اولان نظرلرنی سنك نیکو اولان کوزك ومبارك اولان نظرك
مات واصلندن هلاك ایلر که نعم الدوا استیصال برنسنه یی کوکندن واصلندن
چقاروب هلاك ایلکه دیرلر نعم الدوا عینك تقدیرنده‌در یعنی کوزك نه کوزل
دوادر دیمك اولور بلکه سنك کوزکدن کیمیالر ایریشور چشم بدی چشم نیکو ایلر
یعنی بلکه سنك نظر اکسیر تأثیرکده شولقدر یمن وسعادت وار در که اندن کیمیالر
ایریشور بد اولان کوزلری وقبیح ودنی اولان اوزلری نیکو کوزلر ولطیف
وشریف اوزلر ایلکه قادر اولور فی الحقیقه عزیزلرك نظری کیمیادر خاکی کبی

دنی اولنلری التون کبی شریف وعزیز الوجود اولمق مرتبه سنه ایر کورر (بیت)
آنانکه خاك را بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند) بیتی هم اصحاب
نظرك نظرلرینك بغایت نافع و پرسود اولدیغنی اشعار ایچون دینلمشدر (من لم ینفع
لحظه لم ینفع لفظه) کلامی هم مشابخدن نظری نافع اولمینك لفظی دخی نافع اولمدیغنی
و طالبه فائده قیلمدیغنی اعلامدن اوتری ادا اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چشم شه
بر چشم باز دل زدست * چشم بازش سخت باهمت شد ست * باز بس همت که
یا بیداز نظر * می نگیرد بازشه جز شیرنر) پادشاهك کوزی دل بازنك چشمی
اوزره اورمشدرانك بازی کوزی سخت باهمت اولمشدر پادشاهك
نظرندن چوق همت که بولدی شاهك بازی اول همتله شیرنردن غیری
طوتمز بو بیتلر مثلدر مثلا بر عالی پادشاه اولسه اول بر بازی النه آلسه اول
شاهك نظری اول بازك کوزینه معین اولور و کوزی اول شاهك کوزندن محکم
همتلو اولور اول باز نظر پادشاهیدن چوق همتی وقوتی که بوله انك معاونتیله
کندی حدندن زیاده اولان جانوری شکار ایلروانی صیده قادر اولور کذلك کوکل
بر باز کبیدر پادشاه حقیقی اولان خدای تعالینك عین عنایتی ونظر هدایتی اول کوکل
بازنك چشمنه طوقنسه واکا معین اولسه وقوت و یرسه انك بازی کبی اولان کوکلك
کوزی سخت باهمت اولور وزیاده قوت بولور اول بازدل چوق قوتی وهمتی که شاه
حقیقینك نظر عنایتندن بوله اول شاه حقیقینك بازی کبی اولان کوکل شیر کبی
اقوی واعلی اولان شکارلردن غیریسنی طوتمز وادنی صیده میل والتفات ایتمز بلکه
طور بشردن خارج اولان شریف وعالی شیلری صیدایلمکه قادر اولور دیمك اولور
﴿ مثنوی ﴾ شیرچه کان شاهباز معنوی * هم شکارتست وهم صیدش توی)
شیرنه درکه اول شاهباز معنوی هم سنك شکارکدر هم انك صیدی سنسن یعنی
ای شاه حقیقینك عین عنایتنه مظهر دوشن کوکل باز وشیرنه شیدر بلکه اول
شاهباز معنوی وشهنشاه حقیقی هم سکاشکاردر وهم سن آنك شکاریسن که (من کان
لله کان الله له) بیورلمشدر چونکم برکوکل انکچون اوله اول دخی اول کوکل
صاحبی ایچون اولمق مقرر اولور (یحبهم و یحبونه) آیت کریمه سی هم بو مضمونی
تأیید قیلور ﴿ مثنوی ﴾ شد صفیر بازجان در مرج دین * نعرهای لااحب
الآفلین) جان بازنك دین مرجنده صفیری لااحب الافلین نعره لری اولدی
مصرع ثانیده سورهٔ انعامده اولان آیت کریمه یه اشارت اولور و بو آیتك تفسیری
جلد اولك اوائلنده قریب قصهٔ دیدن خلیفه لیلی را سرخنده * اندرین وادی
مرو بی این دلیل * بیتنك شرحنده مرور ایلدی اندهٔ طلب اولنه یعنی چراکاه
دینده جان بازی آفل وزائل اولنلری سومزم دیو نعره لر اوردی و (انی وجهت

وجهی للذی فطر السموات والارض حنیفا ومانا من المشرکین) مفهومنی ادا
قیلدی ومقام اطاعتده طوردی (م ی) بازدل را کز پی تومی پرید * از عطای
بی حدت چشمی رسید) کوکل بازی ایچونکه سندن اوتری اوچدی سنك بی حد
اولان عطا کدن برچشم ایرشدی یعنی ای شاه کریم سنك بی حد و بی غایت اولان
عطا و کرمکدن سندن اوتری پرواز ایلین کوکل بازی ایچون برکوز ایرشدی تااول
کوز واسطه سیله مردمك دیده عالم اولوب حقایقی کوردی وماهیات اشیایه نظر
ایرکوردی ﴿ مثنوی ﴾ یافت بینی بو وکوش ازتوسماع * هرحسی راقسمتی
آمد مشاع) ای شاه کریم سنك بی حد اولان عطای کریمکدن بازدله برکوز
ایریشوب انك کوزی رؤیت بولدیغی کبی برون دخی بوی و قولق سندن سماع
بولدی هر برحس ایچون مشاع برقسمت کلدی مشاع بضم المیم بلورسز غیر
مقسوم اولان نسنه در یقال سهم مشاع ای غیرمقسوم یعنی ای وهاب مطلق سندن
هر برحس برخاصیت بولدی قوت ذائقه ذوق ایتمك وقوت لامسه نرم ودرشتی
فرق ایتمك وقوت باصره مبصراتی کورمك وقوت سامعه مسموعاتی ایشتمك وقوت
شامه مشموماتی شم ایتمك بولدی الحاصل ظاهری وباطنی اولان هربرحس ایچون
بربشقه قسمت وبرمعین حصه کلدی واول حس ایچون اول خاصیت مقسوم
ومخصوص اولدی ﴿ مثنوی ﴾ هرحسی را چون دهی ره سوی غیب *
نبود آن حس را فتور مرك و شیب * مالك الملکی بحس چیزی دهی * تا که
برحسها کند آن حس شهی) هربرحس ایچون چونکم غیب جانبنه یول
ویره سن اول حس ایچون مرك وشیبك فتوری اولمزای مالك الملك سن حسه برشی
ویررسن تاکم اول حس حسلر اوزره شاهلق ایلر یعنی ای عطاسی چوق وای
لطف واحسانکه نهایت یوق اولان پادشاه اعظم سن شول قادر مطلقسن که
هر برحس ایچونکه عالم غیبی کورمکه یول ویره سن وآنی حقایق اشیایی مشاهده
ومعاینه قیلق مرتبه سنه ایرکوره سن اول حس ایچون موت وفنادن فتور اولمز
وپیرلك اکا ضعف ویرمز برمالك الملك پادشاهسن حسه برحالت وخاصیت ویررسن
وآنی برمرتبه رؤیت وادراکه ایرکوررسن که تاکم اول حس جمیع حسلر وادراکلر
اوزره شاهلق ایلر وشاه شناس اولدیغی ایچون جمله حواسك بلکه اناسك مقبولی
وخیراوسی اولورسنه کم بوحکایه دن بونك سری ظهوره کلور وعنقریب معلومك اولور

﴿ حکایت شب دزدان که سلطان محمود شب در میان ایشان
افتاد که من یکی از شمایم و بر احوال ایشان مطلع شدن ﴾

بوشرخ شریف وبو بیان لطیف شول کیجه دزدلرینك حکایه سیدر که سلطان محمود
کیجه ایله انلرك میانه دوشدی بویله دیوکه ای دزدلر بن سزدن بریکزم وانلرك احوالنه

بوطریقله مطلع اولمقلغنك بیانیدر ﴿ مثنوی ﴾ شب چو شه محمود رمی کشت
فرد*باکروه قوم دزدان بازخورد * پس بگفتندش کی ای بوالوفا* گفت شه هم من
یکی ام ازشما) چونکم شاه محمود فرد طولندی یعنی کیجه ایله سلطان محمود واحد ویکا
شهر ایچنی دورایلدی بر کروه قوم دزدانه اوغرادی بازخورد بونده اوغرادی وملاقی
اولدی معناسنه استعاره اولنمشدر اول دزدلر کروهی اکادیدیلر ای بوالوفا سن کیمسن
شاه بونلره بن هم سزدن بریکزم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی گفت ای کروه
مکر کیش * تابگوید هر یکی فرهنك خویش * تابگوید باحریفان درسمر * کوچه
دارد درجبلت ازهنر) بوجمله نك میانندن اول بریسی دیدی ای کروه مکر کیش
وای قوم حیله اندیش تاهر بریکز کندی فرهنکی وصنعتنی سویلیه تا کندی
حریفلرینه مسامره ومکالمه ایلمکده سویلیه که اوکندی جبلتنده نه هنر طوتر کاشه
بونلر بوطریقیله سلطان محمودی هم امتحان ایتمك استدیلر وبزبی هنر اولان کمسه یی
قبول ایلرز لابد بزدن اولان وبزمله الفت قیلان کمسه ده برهنر اولمق لازمدر دیمکی
ایهام ایلدیلر تاکم سلطان محمودك دخی اکر کندیلره نافع برهنری وارایسه آنی
کندیلره محرم وهمراز ایدوب قبول ایلیه لر واکر فرهنك وهنردن خالی ایسه اکا
کشف رازایتیوب برطریقله اندن اجتناب ایلیه لر ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی گفت ای
کروه فن فروش * هست خاصیت مرا اندر دو کوش * که بدانم سك چه می
گوید بانك * قوم گفتندش زد بناری دودانك) بونلرك ایچندن اول بریسی بونلره
خطاب ایدوب دیدی ای کروه فن فروش بنم خاصیتم ایکی قولقدر یعنی ای فن صاتیجی
وهنر کوستریجی قوم بنم خاصیتم ایکی قولقلر مده درواول قولقلرمده اولان خاصیت
بودر که سك بانکله نه سویلرسه اورم وکوپك اورسه انك نه دیدیکنی فهم قیلورم
دیدی قوم اکادیدی بردیناردن ایکی دانکدر یعنی سنك بوخاصیتك فی المثل برالتوندن
ایکی دانك مقداری اقل قلیل برفسنه دراکرچه هنردر لیکن کامل اولان اهل هنر قتنده
بو برادنی وکمترخاصیتدر دیدیلر وبوندن مقصود برکسه نك سمعی خلقك اقوالنه
اولوب انجق خلقك اقوالندن حاصل اولان معنایی بیلمك وانلرك نه دیدیکنه ونه
سویلدکلرینه عالم اولمقدر بواصواته ولغات وکلماته عالم اولمق ایسه چوقلق
هنردکلدر وسك نفسك بانکی وصداسنی بیلمك وانك نه دیدیکنی فهم قیلمق مراد
اولسه هم جائزدر بودخی چوقلق هنردکلدر ﴿ مثنوی ﴾ آن دکر گفت ای کروه
زرپرست * جمله خاصیت مرا چشم اندرست * هر کرا بینم شب اندر قیروان *
روز بشناسم من اورابی کمان) بونلرك بریسی دیدی ای زرپرست اولان کروه بنم
جمله خاصیتم چشم ایچره دریعنی هرنه خاصیتم وارایسه اصل کوزمده دراول
خاصیت بودر که قیروان اولان شب ایچره هر کیمی کورم کوندزبی کمان بن آنی اکلرم

شب اندر قبروان اندرشب قیروان تقدیرنده در یعنی زفت کبی قرا کو کیجه ده هر کیمی
کوررایسم صباح اولدقده شبهه سزآنی بیلوم وفهم قیلورم دیدی بونلرك فتنده بوهنر
مقبول اولدیغندن خموش اولدیلرو بوکا اولکی کبی بو برناقص نسنه در دیمیوب سکوت
قیلدیلر و بوندن مراد بوشب ظلمانی کبی اولان دنیاده کوردیکی کسه لری روز آخرتده
کورن و بودنیاده کندیلر یله یار اولان شاهی صبح قیامت ظهوره کلدکده بی کمان
بیلان واکا عالم اولان عاقل اولور ﴿ مثنوی ﴾ کفت یك خاصیتم در بازوست *
که زنم من نقبها بازوردست) اول بری دیدی خاصیتم دست و بازوده درکه بن
زوردستله نقبلراورورم نقب دلك دلمکه و یرقازمغه دیرلر بونده مرادزوربازوی عقلله
بحث ایلمکه قادر اولان کسه اولور زیرا بحث دخی یرقازمغه دیرلر پس بوکسه دن
مراد بازوی عقلنده ودست فکرنده قوتی اولان کسه اولورکه بازوی عقلله
بریردن بحث ایلیه ودست فکریله برجانبه نقبلراوره واول یره وخانه یه داخل اولغه
یول ایلیه مثلا سلطان حقیقتك سرایی اولان و جود انسانینك دیوار جسمنی
زوردست عقلله شکافته ایلیوب درونده اولان کنزه واصل اولغه وجانده اولان
خزینه یه دخول قیلغه یول ایلیه و بودخی خیلی مقبول هنردر ﴿ مثنوی ﴾ کفت یك
خاصیتم در بینیست * کارمن درخاکها بو بینیست) بریسی ایندی بنم خاصیتم
برونده در بنم کارم خاکلرده رایحه کور یجیلکدر بو بین و صف ترکیبدر رایحه
کوریجی معناسنه اکا متصل اولان یامصدریه در یعنی بونلردن بریسی ایندی ای
یاران بنم خاصیتم مشامدهدر بنم ایشم طپراقلر ایچره رایحه کوریجیلك و هرخاکی
رایحه سندن بیلیجیلکدر ﴿ مثنوی ﴾ سرالناس معادن داددست * که رسول
انرایی چه کفته است) الناس معادن حدیثنك سری بکا ال و بردی که رسول
علیه الصلوة والسلام حضرتلری آنی ندن اوتری دیدی یعنی رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلری نیچون (الناس معادن کمعادن الذهب و الفضه)
دیمشدر بکا بو حدیث شریفك سری ال ویرمشدر و جانم بو حدیثك سرنه
وحقیقتنه ایرمشدر بوناس التون وکومش معدنلری کبی اولمشدر معدن شناس
برکسه اولمسه قنغی خاکده معدن وارایدیکنی بیلز و بوحدیث شریفك بورایه
مناسب اولان شرح وتحقیق ایکنجی دفتزده ترك کفتن آن مرد ناصح سرخنده
*یادالناس معادن هین بیار * بیتنك شرحنده مرور ایلدی اندە طلب اولنه (مثنوی)
من زخاك تن بدانم کاندران * چند نقدست وچه دارداوزکان * در یکی کان زر بی
اندازه درج * وآن دکرد خلش بود کمتر زخرج) بن تن خاکندن بیلورمکه اندە
نه قدرنقد واردر وکاندن اول خاك تن نه طوتر یعنی بن شول انسان معدنلرنی آکلیجی
کسه یمکه تن خاکندن بیلورمکه اول تن خاکینك ایچنده نقدرنقد وار درومعادندن

اول خاك تن نه كونه معدن طوترا كا عارف اولورم اول بركا نده اندازه سنزر درجدر
واول بركانك خيلى خرجسند ن كمتراولور يعنى بوخاك زمينده بعض التون معدنى
اولور كه انده بى نهايت وبى اندازه التون مندرج اولمشدر انك خرجى قليل ودخلى
كثيردر مقبول اولان معدن بودر اما برمعدن دخى واردر كه اكرچه باالتون وياخود
كوش واردر ليكن براستاد آنى تربيتله ظهوره كتورمك مراد ايلسه انك دخلند ن
خرجى چوق اولور پس بوادنى معدندر ناس دخى معادن ذهب وفضه كبيدر فقن
برمرى بى برمعدن ذهب كبى اولان كمسه يى كورسه انده نه قدر ذهب معنوى واردر
بيلورا كرآنك حاصلى خرجندن چوق اوله جق اولورسه اكا بذل همت قيلور وآنك
تربيه سنه مشغول اولور واكر حاصلى ودخلى خرجنه وزحمتنه دكرسه اكا صرف
همت ايلمز پس معادن ناسى بيلمز و الناس معادن كمعادن سرنه عالم اولمز الا كه
عارف بالله و بوندن دخى مراد عارف بالله اولان كمسه اولور ﴿ مثنوى ﴾

همچومجنون بوكنم من خاك را * خاك ليلى رابيابم بى خطا) مجنون خاكى استشمام
ايدوب اندن رايحه آلوب ليلانك نه يرده اولديغنى بلديكى كبى بن هم مجنون كبى خاكى
استشمام ايلرم ليلينك خاكنى خطاسز بولورم يعنى كاه اولوردىكه ليلا بى مجنوندن
قاچروب برآخرخانه يه و برآخرمقامه قورلردى مجنون كلوب اولكى مقامنده ليلا بى
بوله مسه يردن ترابى آلوب قوقولیو قوقولیو لابد صكره وار وب ليلينك ساكن
اولديغى خانه يى بولوردى وليلينك ساكن اولديغى زمينك ترابنى آخرزمينلدن فرق
قيلوردى زيرا ليلانك رايحه سنى بيلمشدى اويله اوليجق بن هم ليلاى حقيقينك
مظهرى اولان خاك بدن نه كونه كمسه نك خاكيدر دماغ روحله استشمام ايليوب
بيلورم واندن رايحه آلماغه قادر اولورم ديدى ﴿ مثنوى ﴾ بوكنم دانم زهر
پيراهنى * كربودىوسف وكرآهرمنى) بوايلرم هر بر پيراهندن بيلورم اكر يوسف
عليه السلام اوله واكرآهرمن اوله هر پيراهندن استشمام ايلرم واول پيراهنده
اكر يوسف عليه السلام اولسون واكرآهرمن اولسون رايحه لرندن بيلورم يعنى
حضرت يعقوب عليه السلام پيراهن يوسفدن يوسف رايحه سن آلوب آنى بلديكى كبى
بن هم هر كسك پيراهن وجودنى قوقولرم واكراندن يوسف عليه السلام رايحه سى
كلورسه بيلورم واكر شيطان وديو رايحه سى كلورسه هم فهم قيلورم الحاصل دماغ
عقل پاك اولدقدنصكره هر كسك كيفيت حالنى بيلمك ونه كونه و صفله متصف
اولديغنه عالم اولمق ممكن اولور ﴿ مثنوى ﴾ همچو احمد كه برد بواز يمن *
زآن نصيبى يافت اين بينى من * كه كدامين خاك همسايهٔ زرست * يا كدامين خاكى
صفر وابترست) حضرت احمد عليهٔ السلام كبى كه يمندن بوايلنور اندن بوبنم
بورنم برنصيب بولدى مصرع اول (انى لاجد نفس الرحمن من قبل اليمن) حديثنه

اشارت اولمشدر وحدیثك شرح وتحقیق دردنجی دفترده بایزید حضرتلرینك
حکایه سی ضمنده تفسیر قوله علیه السلام انی لأجد یمور دقلری سرخده مرور
قیلمشدر انده طلب اولنه یعنی حضرت احمد علیه السلام یمن جانبدن رحمن
رایحه سن بولدیغی واویس قرنیدن رایحه الدیغی کبی اندن بنم بینی جانم برنصیب
بولدی بندخی جان بورنیله قوقولرم که قنغی خاك همسایهٔ زردر یاخود قنغی خاك
صفرابتردر یعنی جان دما غیله هرکسه نك خاك جسدنی قوقولرم وبیلورم که قنغی
کسه نك خاك بدنی جوهر معنایه مقارن اولمش وذهب سرخدایه معدن کلمشدر
ودخی بیلورمکه قنغی کسه نك خاك جسمی توج معدنیدر ویاخود خالی وابتردر
الحاصل دماغ روح پاك اولدقد نصکره ومشام عقله قوت کلدکد نصکره لابد
هرکسی رایحه سندن بیلکه قادر اولور وانك مرتبه سنه ومقدارنه شعور بولور پس
بونده بینی دن مراد قوت مدرکه اولورکه عقل اول قوت مدرکه ایله هرکسك نه
کونه معدن اولدیغنی ادراك قیلور ﴿ مثنوی ﴾ کفت یك نك خاصیت در پنجه ام
* که کندی افکنم طول علم) بری دخی ایتدی ایشته خاصیت بنم پنجه مده درکه
برکند براغورم طول علم اوزره علم طاغ معناسنه در طول علم طاغك اوزنلغی
ویوقروسی دیمك اولور بونده مراد مقام اعلا ومرتبهٔ بالا اولور یعنی بونلردن
بری دخی ایتدی ایشته خاصیت بنم پنجهٔ روحمده درکه بن برمقام اعلایه پنجهٔ عقلله
کندوهمتی براغورم واکا تمسك واعتصام ایدوب اول مقام اعلایه عروج وصعود
قیلورم ﴿ مثنوی ﴾ همچواحمد که کند انداخت جانش * تا کندش بردسوی
آسمانش * کفت حقش ای کند اندازبیت * آن ز من دان مارمیت ازرمیت)
حضرت احمد صلی الله تعالی علیه وسلم کبی انك جانی کند آتدی تا کم اول حضرتك
کندهمتی انی آسمان جانبنه ایلتدی حق تعالی حضرتلری اکا دیدی ای بیت
معموره کند آتیجی ویاخود ای خانهٔ آسمانه کندهمتی رمی ایدیجی انی سن بندن بیل
سن آتمدك شول دمده که سن انی آتدك بوآیت کریمه نك موردی اکرچه خاصدرکه
اول حضرتك کفارجانبنه تراب آتمسی خصوصنده نازله اولمشدر اما اول حضرتدن
ظاهر اولان معنیده چونکم حضرت حقدن وجوده کلدی پس اول حضرتك
کندهمتی بیت آسمانه اتمسی دخی حقیقتده حضرت حقدن اولدی وبوآیت
کریمه نك مفهومی اول خصوصده دخی بولندی پس اول حضرته وارث کامل
اولان عشاق دخی کندهمتلرنی ارادت حقله عالم بالایه اتارلر واول واسطه ایله
معراج روحانی ایدرلر وملکوت سمایی مشاهده قیلورلر (م ی) پس پرسیدندزان
شه کای سند * مرترا خاصیت اندر چه بود * کفت درریشم بود خاصیتم *
که رهانم مجرمانرا ازنقم * مجرمانرا چون بجلادان دهند * چون بجنبد ریش

من ز یشان رهند * چون بجنبانم برحمت ریش را * طی کنند آن قتل و آن تشویش را)
چونکم اول قوم هر بر بسی علی حدة کندیلره مخصوص اولان هنزلری سویلدیلر
پس اول شاهدن سؤال ایلدیلر بویله که ای سند وای یار معتمد تحقیق سکا خاصیت
نه شیده در بهرحال سنك دخی برهنرك و برخاصیتك اولمق لازمدر سویله کوره لم
سن نه هنرده استاد سن ونه فن وصنعت ایچره ماهرسن دیدیلر شاه محمود ایتدی
بنم خاصیتم ریشمده درکه بن مجرملری ریشمله نقمتلردن و عذاب ومحنتلردن
قوتار یرم شول زمانده که مجرملری چونکم جلادلر النه ویرهلر چونکم بنم ریشم
حرکت ایلیه اول جلادلر النلدن قورتاریرم چونکم رحمتله صقالمی تحریك ایلیم
جلادلر اول قتلی واول تشویشی طی ایدرلر واول مجرملردن شکنجه و عذابی رفع
ایدوب انلری آزاد قیلورلر ریش صقاله دیرلر وریش دیرتمك یادهان دیرتمکدن
کنایت اوله که دهان حرکت ایلسه صقال حرکت ایلمکی مستلزم اولور و یاخود
صقال دیرتمك باش دیرتمکدن کنایت اوله که اواوشاهلر برفسنه یه باشلرنی دیرتمکله
اشارت ایدرلر ومقابله سنده اولان خدمتکارلر پادشاهك باشنك حرکتندن انك
مرادنی فهم ایدرلرچون بریچه مجرملری انك قرشوسنده قتله کتورسه لر پس پادشاه
باشیله انلرك خلاص اولمسنه اشارت قیلسه صقال بیله حرکت ایلمش اولور پس
صقالی دیرتمك ذکر جزؤ واراده کل و یاخود ذکر ملزوم واراده لازم طریقی اوزره
باش دیرتمکدن کنایت اولور وادنی اشارت معناسی مراد اولور ﴿ مثنوی ﴾ قوم

کفتندش که قطب ما توی * که خلاص روز محنتها شوی * بعدازآن جمله بهم
بیرون شدند * سوی قصر آن شه میمون شدند) قوم اکادیدیلر که بزم قطیمز سنسن که
محنت کونده بزه خلاص اولورسن اندنصکره جمله سی اتفاقله طشره اولدیلر اول
میمون اولان شاهك قصری جانبنه کندیلر قطب شول مرکز ومدار اولان کسه یه
دیرلر که وجود عالم انك اوزرینه دور ایلیه تحقیق کرارا مرور ایلمشدر برقاچ کسه
برکسه نك وجودینك اطرافنه دائر اولسه واکا انقیاد قیلسه لر اکادخی قطب اطلاقی
صحیح اولور زیرا اقطاب قتی چوقدرشولدمکه برقوم برکسه یه اقتدا ایلیه لر اول
کسه اول قومك قطبی اولور نته کم اول قوم شاه محموده اقتدا قیلدیلرروسن بزم قطیمزسن
دیدیلر زیراسن بزم محنتلروآفتلرکوندره خلاص ونجاتمزه سبیسن دیدیلر وبونده
نکته اولدرکه مرتبهٔ قطبیته واصل اولان کسه حل وعقد وقبض وبسط صاحبی
کرکدر وظل الله ویر یوزنده خلیفة الله اولق لازمدر فرضا بیچه مجرملر وعاصیلر
حضرت حق طرفندن قصاصه وعذابه مستحق اولدقلری وکرفتار کلدکلری
زمانده اکردنیاده واکرآخرتده اول خلیفهٔ الهی وظل ربانی برادنی اشارت ایلدکده
انلر اول شکنجه وعذابدن خلاص اوله لر واول بلا وعقابدن اول مرد کاملك

براشارتیله نجات بوله‌لر نتدکم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلر بنـك
روزمحشده ویوم قیامتده براشارتلریله نیجـه مجرملر زبانیلرالندن خلاص اوله‌لر
کذلك اول حضرته وارث کامل اولان قطبك دخی دنیا وآخرتده کاری بودرزیرا
قطب ظل الله ویریوزنده خلیفة الله درهمان انك اشارتی فی الحقیقه عین اشـارت
الهیدر پس اول کروه سلطان محمود له کندی مقاملرندن طشره کیدوب اول میمون
و مسعود اولان پادشـاهك قصری جانبنه کتدیلر وانك قصرنه داخل او لوب
خزینه سندن سیم وزر ودر وجوهر آلمغه واخذ قیلمغه عزیمت ایتدیلر بوندہ دخی
تنبیه اولدرکه هرکس خلیفة الله اولان قطبك خزینـهٔ باطنندن کندی مرادنی
ومقصودنی آلمغه قصدقیلیجیدر اکر رضایله اولورسه عذاب وعقابه مستحق اولمزکه
اولرا کا حلال اولان وظیفه ورزق کیدر واکر بی رضای قطب استراقه قیلورسه
عذاب وعقـابه مستحـق اولور وقصاصه صکره لایق کاور وبوکونه مجرملرك
عذابدن خلاصی اول شـاه معنوینك براشارتنه ونظرعنایتـنه موقوف اولور

﴿ مثنوی ﴾ چون سکی بانکی بزدازسوی راست * کفت می کوید که سلطان
باشماست) چونکم راست جانبـندن برسك بربانك اوردی یعنی صاغ طرفدن
برکلب اوردی اول بانك کلبی فهم ایلین کسه بونلره دیدی سك دیرکه سلطان سزکله
پیله در بوندن مراد اکثر خلقك لسانی (وهو معکم اینما کنتم) مفهومنی سـویلر
وذخی (والله معکم ولن یترکم اعمالکم) فحواسنی تعبیر ایلر فچن سلطان حقیقینك
سرایی طرفنه متوجه اولان سالکلرایچنده بونلرك اصوانده اولان رموزی ونکاتی
فهم ایلمکه قادر برعارف اولسه کندیسنه دیرکه ای یاران بزکه سلطانك سرایی
طرفنه متوجه اولان طـائفه یزحالا اوسلطان بزمله پیله درو بزنه فعله شروع
ایلسـك اول بزدن جدا دکلدرین بوخلقك نفوسـنك سوزندن بومعنایی فهم
ایلدم سزهم بونده آکاه اولك دیر اما اول قوم (حـبك الشیٔ یعمی ویصم)
موجبنجه سیم وزره کمال محبتلرندن کسه نك سوزنی ایشتمیوب وبرخوش فهم ایتمیوب
وسلطانك کندولریله نیجه اولدیغنی یوقلمیوب کندی کارلرینه مشغول اولدقلری کبی
عارفك دخی بوسوزندن اکثر ناس متنبه اولمیوب وسلطان حقیقت کندیلریله نیجه
اولدیغن بتلیوب مقتضای طبیعتلری اوزره کارایلمکه مشغول اولورلر ﴿ مثنوی ﴾
خاك بوکردان دکرازربوهٔ * کفت این هست ازوثاق بیوهٔ) اول بری بربوه دن
خاك قوقوله‌دی دیدی بوخاك برطول خاتونك خانه‌سـندندر ربوه یوکسك یره
دیرلر بیوه طول خاتونه دیرلر بونده دنیـا مراد اولورکه طول صورت کیدر
مقصود برسـبیل رمز وکنایت بوبله دیمك اولورکه اول رایحه پیلیجی معدنلری
فهم قیلیجی کسـه برمرتفـع یردن خاکی قوقولدی ودیدیکه ای یاران بوبیوه

زن اولان دنیا خانه سنك خاکیدر یعنی بوشناس اولان عارف سرای سلطان حقیقته متوجه اولان سالکان طریقته برکسه‌نك خاك وجودنی دماغ جان ایله استشمام قیلد قدنصکره دیرکه ای یاران بونك خاکی بیوه زن دنیانك خاکیدر بونده خزینهٔ شاهیدن اثربوقدر خزینه یی بر آخر خاکده تفحص وتجسس ایلیه لم دیرلر وسلطان حقیقتك سرایی وحرمی کبی اولان برجسد پاکه متوجه اولورلر (م ی) پس کنند انداخت استاد کند * تاشد ندآن سوی دیوار بلند) پس استاد کند اولان دیوار بلند اوزره کندآندی اول دیوار بلندجانبنه کتدیلر یعنی چونکم اول بیوه زنك وثاقندن بری کلدیلرسلطانك بلند اولان حرمی دیوارنه کلدیلر پس اول کند آتقده استاد اولان کسه اول دیواراوزره کندی آندی تاکم بونلر اول کند واسطه‌سیله بلند اولان حرم دیواری اوزره کتدیلروهر بری درون حرم خانه‌یه دخول ایتدیلر بونده دیوار بلنددن مراد حدودالله ومحارم‌الله اولور (الاان لکل ملك حمی الاوان حمی الله محارمه) حدیثنك موجبنجه هر بر پادشاهك قوروسی وحرمینك حدی اولدیغی کبی حدود الله دخی حرم دیواری کبیدر (ولیس البربان تأتوا البیوت من ظهورها ولکن البر من اتقی وأتوا البیوت من ابوابها) آیتنك موجبنجه اکر برکسه الله‌ك ملکنه کندی بیور دیغی یردن کلوب داخل اولوب امر اولندیغی اوزره انی اخذ و قبض قیلورسه مؤاخذه‌یه وعقابه لایق اولمزواکر بویابدن داخل اولیوب بوکیجه دزدلری حدودالله دن تجاوز ایتکله والله‌ك ملکنی غصب واخذ قیلغله انده تصرف ایدرلرسه صبح آخرت ظهوره کلوب سلطان حقیقت سریر عرش اوزره مستوی (والامر یومئذلله) آیت کریمه سنك موجبنجه امر همان اکا مخصوص اولدیغی کونده حدودالله‌دن تجاوز ایلین وملك الهیده تصرف قیلان کسه‌لری امر حقله زبانیلر اخذ ایدرلر اندنصکره سلطان محمود بوکیجه دزدلرینه نه ایلدیسه سلطان ودود دخی کندی حدندن تجاوزایلین وبی‌رضاو بی امر ملك الهیده تصرف قیلان ظالملره اویله ایلر نته کم کلسه کرکدر ﴿ مثنوی ﴾ جای دیکر خاك‌را چون بوی کرد * کفت خاك مخزن شاهیست فرد) اول بوی شناس جای دیکری چونکم استشمام ایتدی وراوج خاك آلوب قوقلدی دیدیکه ای یاران بوخاك شاه فردك مخزنی خاکیدر یعنی اول بی‌نظیر اولان پادشاهك خزینه سنك ترابیدر بواهل طریق ایچره شول عارفه بکزر که مشاهدهٔ روحله برکسه‌نك خاك جسدنی استشمام ایلدکده انك خاك وجودنده فردوبی نظیر اولان پادشاه حقیقینك خزینه‌سی اولدیغنی بیله وکندی اصحابنه ای یاران بوشاه حقیقینك خزینه سنك ترابیدر بوخاکده خزینهٔ الهی مدفوندر آکاه اولك دیه وتبشیر ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ نقب زن زد نقب ودر مخزن

رسید * هر بکی ازمخزن اسبابی کشید * پس زرو زر بفت وکوهرهای زفت *
قوم بردند ونهان کردند تفت) پس نقب زن خزینه دیوارنه نقب اوردی ومخزنه
ایرشدی هر بری مخزندن براسباب چکدی چوق زر وچوق زربفت یعنی التونلی
جامه واولو کوهرلر اول قوم ایلتدیلر وعلی الفورانی نهان ایتدیلر بو نقبزن
اولان کسه اهل شریعت و اهل طریقت یانده شول کسه یه بکزرکه شریعت
دیوارنی وطریقت جدارنی خرق و شق ایلیه و تجاوز ایدوب برنیجه کسه دخی
اکامتابعت قیلوب مخزن الهیدن حرام اولان متاعلری وحق تعالینك رضاسی
اولمین شیلری اباحت طریقیله اخذایلیه وانی اخفا ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ شه معین

دیدمنزلکاهشان *حلیه ونام وپناه وراهشان * خویش رادزددیدزیشان بازکشت *
روز درد یوان بکفت آن سرکذشت) شاد محمود اول دزدلرك منزلکاهنی معین
کوردی حلیه سنی ونامنی وپناهنی ویولنی کوردی یعنی انلرك هیئتلرنی وشکللرنی
واسملرنی والتجا ایلدکلری خانه لرنی وانلرك یولنی بالتمام کوردی کندیسنی انلر
میانندن اوغورلدی یعنی ظرافتله اوغرلندی یعنی انلرك ایچندن برصنعت ایدوب
چیقدی وسرایته رجوع ایتدی کوندز دیوانده کیجه اولان سرکذشتی اعیانه دیدی
کندینك مصاحبلرینه اول قصه دن خبرویردی ﴿ مثنوی ﴾ پس روان

کشتند سرهنکان مست * تا که دزدانرا کرفتند و ببست * دست بسته سوی
دیوان آمدند * وزنهیب جان خودلرزان شدند *چونکه استادند پیش تخت شاه *
یارشبشان بودآن شاه چوماه) چونکم شاه محمود بوسرکذشتی سویلدی وانلری
وارك اخذ ایلیك دیوامر ایلدی پس مست اولان سرهنکلر فی الحال روان اولدیلر
تاکم واروب دزدلری طوتدیلر بیستند تقدیرنده درکه کرفتند بوکاد لالت ایدر
حرامیلرالی یاغلنمش دیوان جانبنه کلدیلر وهر بری کندینك جانی قورقوسندن
لرزان اولدیلر واضطرابده قالدیلر چونکم انلر کلدیلر شاه محمودك تختی
اوکنده طوردیلر اول ماه کبی اولان شاه انلرك کیجه باری ایدی تهکم شاه حقیقت
وسلطان بی شرکت بودنیا کیجه سنده حرم الهی کبی اولان دیوار شریعتدن
تجاوز قیلان وملك الهیده رضاسز متصرف اولان حرامیلر ومباحیلرله بیله درکه
کلام مجیدنده (وهو معکم اینما کنتم) بیوردیکه انسان خبرده وشرده هرنه حالده
وهرنه مکانده اواسه الله تبارك و تعالی حضرتلری انکله بیله در وانك قیامی
ودارو کیری حقیقته نظر اولنسه حضرت حقله دراکر بودنیا کیجه سنده اول
شاه حقیقتنك کندی ایله اولدیغنی کوروب وروز آخرت ظهوره کلوب انی بیلمکه
ومعاینه قیلغه قادراولورسه وبو رؤیت ومشاهده سببیله کندوبی خلاص
ایلدیکندن ماعدا کندینك توابعی اولان محرملری دخی خلاص ایلمکه قادراولور

نه کم بو معنایه اشارت ایدوب بیورر لر (م ی) آنکه شب برهر که چشم انداختی *
روز دیدی بی شکش بشناختی * شاه رابر تخت دیدو گفت این * بود یاما دوش
شبکر دوفرین * آنکه چندان خاصیت درریش اوست * این گرفت ماهم از تفتیش
اوست) اول کسه که کیجه ده هرشول کسه نك اوزرینه چشم آندی کوندز
کوریدی بی شك انی اکلردی یعنی بو نلر میانده شول کسه که کیجه کور دیکنی
کوندزبی شبهه بیلوردی وفهم ایلردی پادشاهی اول کون تخت اوزره کوردی
ودیدی ای یاران بوشاه عالیشان دون کیجه بزمله بیله کیدیجی وقرین وکار دوزیجی
ایدی شبکردوصف ترکیبیدر کیجه کزیجی معناسنه اول کسه که بو قدر خاصیت
انك ریشنده در بو بزم کرفتزهم انك تفتیشند ندر یعنی شول کسه که کیجه بزمله یار
ایدی وبنم ریشمده شول خاصیت واردر که آنی تحریك ایلدکده مجرملر جلادلر
النده قورتلور دیدی اشته اول کسه که انك محاسن لطیفنده او لقدر خاصیت
واردر که بو بزم اخذ اولنمز هم انك تفتیشندن وامرندندر دیدی شاه محموددن
مراد پادشاه حقیقی مراد اولدیغی اوزره ریشدن مراد وجه الهیده او لان
محاسنه دینوریوزه حسن ویردیکی اعتبار له پس اول پادشاه حقیقتك محاسننده
ومکارمنده اول خاصیت واردر که لطفله آنی تحریك ایلسه نیچه مجرملر عذاب
وعقابدن خلاص اولور وبو محلده اولان مجرملردن مراد حقوق الهیده وملك
پادشاهیده بی رضا تصرف قیلان مجرملر اولور حقوق عبادده دکل چونکم
حقوق عباد اولیه حقوق الهی اوله * اطلب العلة کی اغفر الذلة * بیوردیغی
حدیث قدسی حسبنجه بر بهانه ایله مجرم قوللرینك زلاتنی وسیئاتنی عفو قیلسه
عجب اولماز باخصوصکه برعارف شه شناس انلر حقنده شفاعت ایلسه واول عارف
حرمتنه حق تعالی انلرك گناهندن کچسه وانلره نیچه لطفلر واحسانلر قیلسه هم انك
دریای لطفنه برقطره نقصان کلمز ﴿ مثنوی ﴾ گفت وهو معکم این شاه بود *
فعل مامی دید وسر مان می شنود) اول عارف شه شناس بونلره ایتدی ای یاران
وهومعکم بوشاه ایدی بزم فعلمزی کوردی و بزم سر مزی ایشتدی بو بیت سورهٔ
حدیدك اولنه قریب اولان آیت کریمه یه اشارت اولور وبو آیت کریمه نك تفسیری
برقاچ محلده مرور ایلدی جمله دن جلد اولده تفسیر قوله وهو معکم سرخنده
مرور ایلدی انده طلب اولنه یعنی اول عارف شه شناس بونلره ایتدی ای یاران
بو اول شاهدر که بزهرنه حالده اولسق بزمله او بیله ایدی او بزم کار یمزی کوردی
واسرار یمزی بیلدی واشتدی (م ی) چشم من ره بر شب شه را شناخت *
جمله شب باروی ماهش عشق باخت * امت خودرا بخواهم من ازو * کونکر داند
زعارف هیچ رو) بنم کوزم یول ایلتدی کیجه شاهی آکلدی جمله کیجه آنك ماه

اولان یوزیله عشق اوینادی یعنی شول عارف شه شناس کندی اتباعنه دیرکه
ای قوم بنم چشم جانم دنیا کیجه سنده پادشاه حقیقته یول ایلتدی وآنی بیلدی
واکلدی دوکای شب دنیاده انك ماه کبی اولان وجه منیری ایله عشق اوینادی
پس شمدی بن اول پادشاه کریمدن کندی امتی واتباعمی استرم وانلر حقنده
شفاعت ایلرم که اول شاه عالی هیچ عارف قولندن یوز دوندرمز وکندیسنی بیلان
ودنیاده کندی جنابیله آشنالق قیلان عالم بنده سندن اعراض قیلماز وانك سوزنی
ردایلمز (مثنوی) چشم عارف دان امان هردوکون * که بدو یابد هر بهرام عون)
عارفك کوزنی هرایکی کونك امانی یل که هر بهرام عونی انك سبیله بولدی بهرام
اکرچه بر پادشاهك اسمیدر بونده مطلق پادشاهلر مرادا اولور وعارفدن مراد
شب دنیاده سلطان حقیقتله آشنا اولان وآنی بیلوب کورن عزیزلردر پس عارف
بالله اولان عزیزلرك چشم حقیقت بینی دنیا وآخرتك امانیدر که هر پادشاه بودنیاده
عون ونصرتی اول عارفلر سبیله بولدی (وبهم یرزقون وبهم ینصرون)
حدیثی هم بو معنایه دلالت قیلدی وعارف کندی عصرنده قائم مقام نبوی
وخلیفهٔ مصطفوی اولدی پس حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم نیچه
امان دوکون وعاجز وفرمانده یه عون اولدیسه بوخصلت انك وارث کاملی
اولان عارفه دخی اول حضرت علیه السلامدن میراث اولدی ﴿مثنوی﴾
زآن محمد شافع هرداغ بود * که زجز حق چشم اومازاغ بود) اول سیبدن محمد
مصطفی علیه السلام حضرتلری شافع هرداغ اولدی که حقدن غیری ایچون
اول حضرتك مبارك کوزی مازاغ اولدی یعنی میل ایلمدی وغیره نظر والتفات
قیلمدی نته کم چشم شریفی حقنده (مازاغ البصر وماطغی) دیندی چونکم اول
حضرتك چشم شریفی حضرت حقدن غیری یه میل قیلمدی وشاه مطلق
تماشاسندن طاغی اولمدی بو سیبدن اول حضرت علیه السلام هردرد وداغ
اهلنك شفیعی اولدی ﴿مثنوی﴾ درشب دنیا که محجوبست شید * ناظر حق
بود وزو بودش امید) شب دنیاده که خورشید حقیقی خلقدن محجوبدر اول حضرت
علیه السلام ناظر حق ایدی وانك امیدی همان اندن اولدی شید آفتابه دیرلر یعنی
بودنیا کیجه سنده که آفتاب معنوی ناسك عیون وادراکندن محجوب ومستور در
اول حبیب الهی ناظر جمال پادشاهی ایدی وهمان اول حضرتك امیدی اول پادشاه
مطلقدن ایدی غیره انك چشم شریفی التفات ایلمدی ﴿مثنوی﴾ ازالم نشرح
دوچشمش سرمه یافت * دیدآنچه جبرئیل آن برنتافت) اول حضرتك ایکی کوزی
الم نشرح مفهومندن سرمه بولدی کوردی اول نسنه یی که جبرائیل اکا طاقت
کتورمدی الم نشرح لك نك تفسیری اوچنجی دفتر ده رفتن هردوخصم سرخنده

* وام دار شرح اینمنك كرو * بیتنك شرحنده وبشنجی دفتره دخی عالم هست ونیست سرخنده برمقدار و بعض مواضعده دخی مرور ایلمشدر انلرده طلب اولنه یعنی الله تعالی حضرتلری اول حضرته خطاب ایدوب یامحمد بزسنك صدرکی شرح ایلدك بیوردی جناب عزت جل شانه نك بو کلامندن وانك صدر شریفنی شرح ایلمسندن اول حضرتك ظاهر و باطن کوزلری کحل بینش بولدی وکوردی اول وجه کریم که حضرت جبرائیل علیه السلام انك واردیغی مرتبه یه واروب انك کوردیکنی کورمکه طاقت کتورمدی وشب معراجده سدره یه واصل اولدقده (لودنوت انملة لاحترقت) دیوب انده قالدی واول حضرت وصف و بیانه کلمین جمال مطلق کوردی مثنوی *دردیده کشید کحل مازاغ* نه زاغ نگاه کردونه باغ * می راند بدان عرش پرواز * تاجلهٔ ناز و پردهٔ راز * پس پرده زپیش دیده برخاست* بی پرده بدید آنچه دل خواست (مى) هر یتیمی راکه سرمه حق کشد* کرد داودر یتیمی بارشد* نوراو بر دردها غالب شود * آنچنان مطلو برا طالب شود) تحقیق بر یتیمه که سرمه بی حق چکه اول در یتیم بارشد اولور یتیم باباسی اولمینه دیرلر یعنی شول بر یتیم که باباسندن جدا اوله وانك بصر بصیرتنه حق تعالی حضرتلری سرمه چکه وآنی کندی نور یله منور قیله اول کمسه رشد صاحبی وهدایت مالکی صدف کائنات ایچره بردر یکدانه اولور وانك نوری سائردر لر اوزره غالب اولور انجلین مطلو بی طالب اولور جمله انبیادرلر کبیدر واول افضل رسل درشاهوار کبیدر که اول حضرتك نور پاکی بوجمله نك نور ینه غالبدر زیراکه اول حضرت انجلین عالی مطلو به طالبدر (مى) درنظر بودش مقامات العباد * لاجرم نامش خداشاهد نهاد) اول حضرتك مقامات العباد نظرنده اولدی یعنی حق تعالینك جمله عبادینك مقاملری اول حضرتك حضورنده ونظرنده اولدی لاجرم خدای تعالی حضرتلری اول حضرتك نام شریفنی شاهد قودی نته کم حضرت قرآنده سورهٔ احزابده (یا ایها النبی انا ارسلناك شاهدا) ودخی سورهٔ فتحده هم (انا ارسلناك شاهدا) دیدی بو آیت کریمه نك واول حضرته شاهد دینك تفسیری وتحقیق جلد اولك آخرینه قریب جواب کفتن امیر المؤمنین سرخنده * کشت ارسلناك شاهددر نذر * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه

﴿ مثنوی ﴾ آلت شاهد زبان وچشم تیز * که زشب خیزش ندارد سر کریز)
شاهدك آلتی زبان وچشم تیز در که انك شب خیزندن سر کریز طوتمز یعنی شاهدك ایکی آلتی واردر بر یسی تیز کوریجی کوزکه انکله برشیئ کماهوحقه کوره و بر یسی دخی لساندر که انکله کوردیکنی بلازیادة ولانقصان سویلیه وانك حقنده شهادت ایلیه پس اول شاهدحق اولان حضرت نبی علیه السلام شبخیز اولان وجود

شریفندن اصلا برسر قرار قیلمز وچشم مبارکندن برمعنی پوشیده ونهان اولمز
﴿ مثنوی ﴾ کرهزاران مدعی سر برزند * گوش قاضی جانب شاهد کند) اکر
هزاران مدعی باش یوقاری اوره قاضی کوشنی شاهد جانبنه ایلر یعنی حق تعالی
الوهیتی وامری ونهیی خصوصنده واکر انبیای عظام علیهم السلامك نبوتلری
ورسالتلری خصوصنده امم سالفه دن و ملل مختلفه دن صد هزار مدعیلر باش
یوقاری کتوروب بری برلریله دعواو مخاصمت ایلسه لر قاضیٔ حقیقی سمع شریفنی
شاهد جانبنه ایلر وشاهد هرنه سویلرسه انی دکلر ومدعیلرك سوزی اکر شاهدك
سوزنه موافق ایسه قبول ایلر واکر مخالف ایسه رد ایلر چونکم اول حضرت
نبی علیه السلام شاهد حق اولدی حق تعالی حضرتلری انك امتنی دخی ناس
اوزره شهداقیلدی وکندی رسولنی کندی امتی اوزره شاهدمزکی قیلدی نته کم
حضرت قرآنده بوکونه خبرویروب بیوردی (وکذلك جعلناکم امة وسطا لتکونوا
شهداء علی الناس ویکون الرسول علیکم شهیدا ﴿ مثنوی ﴾ قاضیلرادر
حکومت این قسمت * شاهد ایشانرادوچشم روشنست * کفت شاهدزان بجای
دیده است * کوبدیده بی غرض سردیده است) قاضیلرك حکومت وقتنده فنی بودر
شاهد انلره ایکی روشن کوزدر شاهدك سوزی اول سببدن دیده یرنده درکه
اول شاهد غرضسز دیده ایله سرکورمشدر وفی الحقیقه شریعت محمدیه دن قاضی
اولنلره ایکی شاهد ایکی روشن کوز کبیدر وایکی شاهدك سوزی قاضینك کندی
کوزی منزله سنده درکه انلر بی غرض اولان دیده ایله سر وحقیقتی کور مشلردر
پس حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم انك امتندن مرتبهٔ کامله بالغ اولان
واول حضرتدن میراث بولن عزیزلر شاهدلر در قاضیٔ حقیقته بونلر انسان العین
منزله سنده او لمشلر در نته کم شیخ اکبر قدس الله سره حضرتلری فصوص
الحکمده وهو بمنزلة انسان العین للحق دیو تحقیق قیلمشلردر وبونك تحقیق برقاچ
محلده کچمشدر اکرچه حق سبحانه وتعالی عبادنك احوالنه واعمالنه علیم
وبصیردر اما کندی رسولنی عبادی اوزره شاهد قیلمسنده ودخی انك امتنی ناس
اوزره شهدا ایلسنده حکمت بالغه سی واسرار غامضه سی واردرکه آنی بیلنلر
بیلدیلرانجق ﴿ مثنوی ﴾ مدعی دیدست اماباغرض * پرده باشد دیدهٔ دلراغرض)
مدعی کور مشدر اما غرضله کوکل دیده سنه غرض پرده اولور یعنی برنسنه یی
دعوی ایلین کسه هم نوعا اول شیئ کور مشدر اماغرض نفسانی ایله کورمشدر
غرض نفسانی ایسه کوکل کوزنه حجاب اولمشدر واول مدعینك حقیقت بین اولسنه
غرض پرده کلمشدر پس مدعی شیئ من حیث الحقیقه کما ینبغی کوره مشدر
اما شاهدك کوزنده اوغرض نفسانی حجابی یوقدر پس اول حقیقتله کوریجیدر

﴿ لکن ﴾

لکن مدعینك سوزی مقبول اولیوب شاهدك سوزی قاضی یه مقبول اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ حق همی خواهد که نوزاهد شوی * تاغرض بکذاری وشاهد شوی * کین غرضها پردهٔ دیده بود * برنظر چون پرده پیچیده بود) حق تعالی حضرتلری استرکه سن زاهد اوله سن تاغرضی قویه سن وشاهد اوله سن یعنی ای امت محمددن اولان حق سبحانه وتعالی حضرتلری استرکه سن دنیایی وهوایی واغراض نفسی بالکلیه تارك اولوب تاغرض نفسی قویه سن وشاهد اوله سن زیرا بوغرضلر کوزك پرده سی اولور نظر اوزره پرده صارلمش وطولشمش اولور ومؤمنی حقیقت بین اولمقدن منع قیلور پس بوامتدن شهداء علی الناس اولان اغراض نفسایه دن پاك وبری اولان وبصر بصیرتلرنی کشاده قیلان طائفهٔ علیه اولور یوخسه عوام شهادته مستحق دکلردر که انلرك اکثرینك شهودی واقراری وتصدیقی یاتقلید ایله درویاخود اغراضله معلولدر نهایتی مقلده اولان عوامك شهادتلری محقق اولان کسه لره تبعیتله مقبوله اولور ﴿ مثنوی ﴾ پس نبیند جمله راباطم ورم * حبك الاشیاء یعمی ویصم) پس اهل غرض جمله بی طم ورم ایله کورمز زیرا حبك الاشیا یعمی ویصم بیورلمشدر وبوحدیثی حضرت نبی علیه السلامدن ابوالدرداء رضی الله عنه حضرتلری وهم ابوهریره رضی الله عنه حضرتلری روایت قیلمشلردر وبوحدیث شریفك شرحی جلد ثانیده معاویه حکایه سنده مرور ایلمشدر طم مال کثیره دیرلر رم دخی مال کثیره دیرلر لکن رم مالك نفیسنده استعمال اولنور بوندە جمله بی اعلی وادناسیله چوقلق کورمز دیمك معناسنه استعاره اولور یعنی اهل غرض اولان کسه جمله بی مالك اولدقلری اشیانك اعلاسی وادناسیله کورمکه قادر اوله مز زیرا شیئه محبت انسانی کور وصاغرایلر پس غرضله اعمی واصم اولان کسه جمله بی حقیقتله کورمکه قادر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ درداش خور شید چون نوری نشاند * پیشش اخترامقادیری نماند * پس بدید او بی حجاب اسرار را * سرروح مؤمن وکفار را) اول حضرت نبی علیه السلامك مبارك کوکلنده چونکم خورشید حقیقی برنور قودی اول حضرتك اوکنده اخترلرك مقادیری قالمدی یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك قلب شریفنده برنور اعظم قویوب انك قلب شریفنی کوکب دری کبی برزجاجه قیلدی پس اخترلرك اول حضرتك حضورنده مقداری قالمدی پس اول نبی مکرم صلی الله علیه وسلم جمله بسز اسراری کوردی مؤمنك وکفارك روحنك سرنی کوردی هرکسك روحنده مخفی اولان معنیلره نظر ایرکوردی (م ی) درزمین حق راودرچرخ سمی * نیست پنهان ترزروح آدمی) زمینده وچرخ سمیده حضرت حقك آدمینك روحندن پنهان ترمخلوقی یوقدرکه

آدمینك نفخهٔ الهی اولان روحی هرخفیدن اخفی وهر باطندن ابطندر که عقول
انك ادراك کنده وما هیتنده حیراندر وانی بیلکده واله وسر کرداندر (م ی)
باز کردازرطب ویابس حق نورد * روح رامن امر ربی مهرکرد) حق تعالی
حضرتلری قورودن ویاشدن دوره کیسنی کیروباز ابتدی اما روحه امر بیدن
مهر ابتدی یعنی بواشیانك رطب ویابسی وادنی واعلاسی کان منطوی اولمش
وعیون وادراك اناسدن مختفی وبوشیده قالمش ایدی حق سبحانه وتعالی رطب ویابس
وادنی واعلی وروحانی وجسمانی هرشیئك دورکیسنی وپرده سنی کیدروب کتاب
مبنده قوللرینه هرنسنه یی بیان ایلدی اما روحدن سؤال ایلدکلرنده (قل الروح
من امر ربی) دیمکله انی مهرلدی وانك پرده سنی کشف ایتمدی وحقیقتندن خبر
ویرمدی نته کم سورهٔ بنی اسرائیلده یهودیلر روحدن سؤال ایلدکلرنده حق تعالی
حضرتلری حبیبنه امر ایدوب یامحمد سن بونلره روح بنم ربمك امریدندی بیوردی
وبو آیت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك روحی بیلدیکنه دلیل اولمز
بلکه اول حضرت روح نه ایدیکنی بیلمش وانی کورمشدر ولیکن اول نامحرم وناهل
اولان طائفه یه بویله مبهم جواب ویرمکه امر اولنمشدر شیخ صدرالدین قنوی
قدس سره العزیز حضرتلری بیوررلر که حضرت نبی علیه السلام روحی بیلدی
وکورمدی دیمك وبو آیتله استدلال ایلمك یرنده دکلدر زیرا یهود قریشه دیدیلر که
پیغمبر یکزدن اوچ نسنه یی سؤال ایلیك ایکیسندن خبر ویروب برندن خبر ویرمز
ایسه صحیح پیغمبر دروالاکا ذیدردیدیلر اکر اصحاب کهفك کیمسنه ودخی اسکندر
ذوالقرنیندن ودخی روحدن سؤال ایلیك اکر بو ایکسندن خبر ویروب وروحدن
خبر ویرمیوب مبهم قورسه صحیح پیغمبر درتصدیق ایلیك دیدیلر زیرا تورانده حق
تعالی اول ایکیسندن خبر ویردی وروحدن خبر ویرمیوب مبهم قودی دیدیلر پس
قریش روحدن برسبیل امتحان سؤال ایلدیلر اویله اولیحق (قل الروح من امر ربی)
انلرك استعدادنه کوره ودخی حقیقته عالم اولمین نامحرملرك مشربنه وفهمنه کوره
بیورلمش اولوروالاجناب حق بیلن وحضرت حق کورن سلطان کائنات علیه
افضل الصلواته روحی بیلدی دیمك مناسب دکلدر دیو بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
پس چودیدآن روح راچشم عزیز * پس برپنهان نماندهیچ چیز * شاهد مطلق
بود درهرنزاع * بشکند کفتش خمارهرصداع) پس چونکم اول روحی عزیزك
کوزی یاخودعزیز اولان کوزکوردی پس انك اوزرینه هیچ چیز نهان قالمز چشم
عزیزدن مراد بونده رسول اکرم علیه السلام حضرتلریدر اول حضرت جمیع اشیا
ایچره چشم عزیزکبیدرکه انسان کاملدر وروحك بعض شرح وتحقیق ومتکلمینك
ومشایخك انك حقنده اولان سوزی جلد اولده (تن زجان وجان زتن مستور

نیست) بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه و بونده توضیح معنی بویله دیمك اولور که پس جمیع اکوان ایچره چشم عزیز منزله سنده اولان انسان العین وسلطان الکونین صلی الله علیه وسلم اول روحی کوردی وبیلدی پس اول حضرتك علم شریفی وچشم لطیفی اوزره هیچ برشئ پنهان ومخفی قالمز اول حضرت هر نزاعده شاهد مطلق اولور اول حضرتك سوزی هر صداعك خمارنی صیر یعنی چونکم نبی مکرم صلی الله علیه وسلم وجود مطلق بیلدی وحضرت حق کوردی ومشاهده قیلدی پس مخلوقك وموجوداتك دخی حقایق واسراری اکا پوشیده ومخفی قالمدی بوجهتدن هر نزاعده شاهد مطلق اولدی اول حضرتك کلام شریفی وکفتار لطیفی هر موجب صداع اولان جدال ونزاع خمارنی کسرایلر وحقیقت حالی بیان ایلاکله صداع ویرن عقلی ونقلی خمرلرینی وانك مستلکنی دفع وازاله قیلر ﴿ مثنوی ﴾ نام حق عدلست وشاهد آن اوست * شاهد عدلست زین روچشم دوست) حق تعالینك نامی عدلدر وشاهدانك لایقیدر بویوزدن چشم دوست شاهد عدلدر عدل حق تعالینك اسماء حسنی سندن براسمدر پس عدل حق تعالینك نامیدر وشاهد دخی انك ملکی ولایقیدر بوجهتدن شاهد عدل دوستك کوزی منزله سنده در شاهد عدلدن مراد حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ودخی وارث کامل اولان عارف واصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ منظر حق دل بوددر دوسرا * که نظر در شاهد آید شاه را) حق تعالینك منظری ایکی سرایده کوکل اولور که شاهك نظری شاهده کاور ایکی سرایده بیله حق تعالینك نظری قلبه اولدیغنه اولا بو حدیث شریف دلالت ایلر قال علیه السلام * ان الله لاینظر الی صورکم ولاالی اعمالکم بل ینظر الی قلوبکم ونیاتکم * وثانیا بو آیت کریمه دلالت ایلر قال الله تعالی (یوم لاینفع مال ولابنون الامن اتی الله بقلب سلیم) پس حق تعالی حضرتلرینك دنیاده و آخرتده نظرکاهی کوکلدر زیرا پادشاهك نظری محبوبه در وکندویی مشاهده قیلان قلبه در قلب سلیم ایسه لطیف وصافی اولدیغی اعتبارله محبوبدر و بصیرتله حضرت حق کوردیکی جهتدن شاهد ومشاهد در پس قلب صافی شاهدلك وصفالریله موصوف اولدیغیچون حق تعالینك نظری اکا اولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق حق و سرشاهد بازیش * بودمایه جمله پرده سازیش) حق تعالینك عشق وانك شاهدبازلغنك سری انك جمله پرده سازلغنك مایه سی اولدی یعنی حق سبحانه وتعالینك ظهور واظهاره اولان افراط محبتی وشاهدلره اولان معاملهسنك سری بو کون ومکان که فی المثل پرده وجه حقیقتدر بوجمله کون ومکان پرده سنك دوزلمسنه اصل ومایه سی حق تعالی حضرتلرینك ظهور واظهاره اولان عشق ومحبتی اولدی کما قال فی الحدیث القدسی کنت کنزا

مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) و بوجله پرده سازلغه مایه وعلت غائیه شاهد حق اولان حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی سومسی وآنکله عشقبازلق قیلمسی او لمشدر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بورر لر

﴿ مثنوی ﴾ پس ازآن اولاك گفت اندر لقا * درشب معراج شاهد بازما)
اول سبدن لقا و فتنده اولاك دیدی شب معراجده بزم شاهدبازمز یعنی بزم شاهد بازمز اولان خدای تعالی حضرتلری معراج گیجه سنده حبیب اکرام حضرتلرینك وصال ولقاسی وفتنده اول حضرته خطاب ایدوب * اولاك لولاك لماخلقت الافلاك * دیدی یعنی اگرحبیبم سنك وجود شریفك اولمیدی بن افلاکی خلق ایلمزدم بوافلاکك وجوده کلمسنه سن مایه وعلت غائیه سن دیدی پس بومعنی جناب عزتك رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینی زیاده سودیکنه دلالت ایلر انکچون اول حضرت بن الاهك حبیبم دیدی واگا بواجلدن حبیب الله تسمیه اولندیکه اول حضرت هم الاهك محبی وهم محبوبیدر حق تعالی حضرتلرینه بواعتبارله شاهدباز تعبیر ایلشلردر (مری) ابن فضا برنیك وبد حاکم بود * برقضا شاهد نه حاکم میشود) بوقضانیك وبد اوزره حاکم اولورقضا اوزره شاهد حاکم اولمزمی یعنی حاکم اولورقضا بونده قاضی معناسنه در ومبالغه ایچون مصدر ذکراولنمشدر یعنی بوقاضی اگرچه نیك وبد اوزره حاکم اولور اماقاضی اوزره شاهد معناده حاکم اولور شول اعتبارله که قاضینك قضاسی وحکمی شاهدلك شهادتنه موقوفدر شاهدنه کونه شهادت ایلرسه قاضی اگا کوره حکم ایلر پس شاهد من وجه قاضی اوزره حاکم اولمش اولور وقاضینك قضاسی شاهدلك وجودی اله ظهوره کلور بواعتبارله شاهد قاضی اوزره حاکم اولمش اولور ﴿ مثنوی ﴾ شداسیرآن قضامیرقضا * شادباش ای چشم تیز مرتضا)
اول قضانك میرقضا اسیری اولدی شاد اول ای مرتضی اولان چشم تیز مصرع اولده اوچ وجه جائزدر اولا اسیران جمع اولوب اسیران قضا میرقضا اولدی دیمکدر اما بووجه ضعفدن وتکلفدن خالی دکلدر وثانیا اول قضانك اسیری میرقضا اولدی دیمکدر وثالثا میرقضا اول قضانك اسیری اولدی دیمکدر اولکی وجه اوزره توضیح معنی اسیران قضا اولان کسه لرك اعیان ثابته لرینك مقتضاسی اوزره قضای الهی حکم ایلر پس اسیران قضانك نفس الامرده اعیان ثابته سی امیر قضا اولور وقضا اوزره حکم قیلور وقضای الهی دخی انلرك اعیان ثابته سی نه اقتضا ایلرسه اگا کوره حکم قیلور و بومسئله نك نتیجه سی علم تابع معلومدر دیمکه منتهی اولور و بونك تحقیقی نقش فصوصه اولان شرحمزده فص عزیزیه ده مذکوراولمشدر انده طلب اولنه وایکنجی وجه اوزره معنی میرقضا اولان نبی اول

قضای الهینك اسیری اولدی دیمك اولور که حضرت نبی علیه السلام بویریوزنده
اولان وبین الخلایق ظهور، کلان قضانك امیر در وبو امیرقضا اول قضای
ازلینك اسیر در واوچنجی وجه اوزره معنی امیر قضا اولان حاکم حقیقی اولان
قضا صاحبی اول نبی علیه السلامك شهیدی اولدی شواعتبارله که انك قضاسی
وحکمی اول شاهد عدلك شهادتنه موقوف اولدی وانك حکمی بونك وجودیله
ظهوره کلدی وبونك محبوبی ومشهودی اولدی واول بونك حبیبی وشاهدی
اولدیغی ارتضا ائمش وبرگزیده اولمش چشم تنز شاد اولکه رؤیت همان سکا عطا
اولندی وبو حقیقتی کورمك وبورؤیته واصل اولق سکا میسر ومخصوص اولشدر
نته کم بیور مشلردر (ان الله اعطی موسی الکلام واعطانی الرؤیة وفضلنی بالغنام
المحمود والحوض المورود) رواه ابن عساکر عن جابر رضی الله تعالی عنهما

﴿ مثنوی ﴾ عارف ازمعروف بس درخواست کرد * کای رقیب ما تواندر کرم
وسرد * ای مشیر ما تواندر خیر وشر * ازاشارتهات دل ما بی خبر) عارف
معروفدن چوق درخواست ایتدی بویله دیوکه ای بزم رقیبمز سن کرم وسرد ده ای
خیر وشرده سن بزم مشیرمز سن سنك اشارتلرکدن بزم دلمز بی خبردر عارفدن
مراد بوندہ بودنیا کیجه سنده شاه حقیقتی یلان واولیادن پادشاه بی نظیری
مشاهده قیلان صاحب بصیرت اولور وتقدیرکلام بویله دیمك اولورکه عارف
بالله اولان ولی کندینك معروف ومشهودی اولان حضرت حقدن چوق استدی
کندویه تابع ومرید ومحب اولان طائفه نك زلاتنی وتقصیراتنی وسیئاتنی
اوارحم الرحمین دن عفواولق استدی وانلرحقنده شفاعت ایلدی بویله دیوکه
ای پادشاه مطلق کرمده وسرددہ وخیرده وشرده وسرده وعلانیتده سن بزم
نکهبانمزسن شول مهیمن وبصیرسنکه شب وروزده بزدن هرنه صادراولورسه
آنی کورر وبیلورسن وبزهرنه پرده اولسق بزمله اولورسن ای خیرده وشرده بزه
اشارت ایدیجی پادشاه سنك اشارتلرکدن بزم کوکلمز بی خبردرنته کم سلطان محمودك
اشارتلرندن اول قومك کوکللری بی خبراولدیغی وبنمرر یشمده مجرملری قتلدن
خلاص ایلمکه قدرت وخاصیت واردر دیمکدہ نه رمزونه اشارت واردر انلربونی
فهم قیله مدیلرنته کم حضرت قرآنده اولان اشارت الهیه دن هم اکثرعالم بی خبردر
جله دن بری * ونحن اقرب الیه من حبل الورید * نکته سندن ودخی (وهومعکم اینما
کنتم) اشارتندن ودخی (ان الله یغفر الذنوب جمیعا * رمزندن وحضرت حبیب
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (ولسوف یعطیك ربك فترضی) بیوردیغی
بشارتدن اکثرینك قلبی بی خبردر وحضرت حق هرکارده وهرحالده انلرله بیله
ایکن انلرآنی کورمیوب وآنکله آشنالق قیلمیوب اندن غافللاردر (مثی) ای

یرانالانراه روز وشب * چشم بند ماشده دید سبب) ای شول پادشاهکه روزوشب
بزی کورر اما بزانی کوره مزز بزم چشم بنـد مز سبب کورمك اولدی یعنی ای لیل
ونهارده وهرکارو کردارده پادشاه و بزانی کورمکه وادراك قیلغه قادراولمه مدیغمز
لطیف اولان اله بزم ابصارمزك بنـد و پرده سی اسباب کو رمك اولدی اسبابه
مشغول اولدیغمز واسطه ایله مسبد ن بی خبر اولدق دیر ﴿ مثنوی ﴾ چشم من
ازچشمها بگزیده شد * تا که درشب آفتابم دیده شد) بنم کوزم سائر کوزلردن گزیده
اولدی تاکم گیجه آفتاب بکا کورلمش اولدی یعنی عارف بالله اولان ولی کامل دیر
الهی وای پادشاهلر پادشاهی سائر کوزلردن بنم کوزم برگزیده اولدی تاکم بودنیا
گیجه سنده سنك بکا آفتاب رویك کورلمش اولدی ومشهود کلدی ﴿ مثنوی ﴾
لطف معروف تو بود آن ای بهی * پس کمال البر فی اتمامه) اول گیجه کورمك سنك
لطف معروفك ایدی ای بهـالو پس کمال برآنك اتمامنده در بهی فعیل وزننده در
بهالو وکوزل دیمك اولور بعض نسخـه ده لطف ایله معروف مابینده واو واقع
اولمشـدر بوتقدیرجه معروف احسان معناسـنه اولور وتوضیح معنی بویله دیمك
اولورکه عارف شه شناس بویله دیرکه ای کوزل وزیبا اولان محسن اول بنم بودنیا
گیجه سنده آفتاب بین اولمه وسن شاه مطلقی من وجه مشاهده قیلمسنك بکا لطفك
واحسانك ایدی پس کمال احسان انی اتمام اقیلمکده اولورنته کم (ماالاحسان الابالتمام)
دینور چونکم بودنیاده بزه ایمان وعرفان وایقان ویردك وبزی سنی بیلمك وسنکله
بوقدرجه آشنا اولمق مرتبه سنه ایرکوردك استرزکه یوم قیامتده بواحسانی اتمام
ایلیه سن وبزی بین الخلایق مؤاخذه قیلیه سن دیدی (مری) یارب اتمم نورنا فی الساهره
* وانجنا مفضحات قاهره) یاربی ساهره ده بزم نوریمزی اتمام ایله وبزی قاهره اولان
مفضحاتدن قورترساهره عرصهٔ قیامتده دیرلرو اکاساهره دیدکاری خلقی اول بیدار
ایلدیکی اعتبارله درنته کم بورایه مناسـب اولان برمقدار شرح وتحقیق هم جلد
خامسده تمثیل رو شهای مختلف سرخنده مرورایلدی انده طلب اولنه یعنی عارف
کامل حضرت جناب حقه بوکونه دعاایلروبویله سویلرکه ای بزم پروردکارمز عرصهٔ
قیامتده سن بزم نورمزی اتمام ایله نته کم یوم قیامـتده حضرت نبی مکرم صلی الله
تعالی علیه وسلمه ایمان قیلان مؤمنلر (یقولون ربنا اتمم لنانورنا واغفرلنانك علی
کل شیٔ قدیر) دیه لرواللہ تعـالی حضرتلری کندی نبیسـنی وانکله بیله اولان
مؤمنلری (یوم لایخزی الله النبی والذین آمنوا معه) آیت کریمه سنك موجبنجه اول
کونده رسوای ایلیوب انلری مفضحاتدن امین ایلیه الهی سن بزی هم اول مفضحات
قاهره دن قورترووب خلاص ایله و بزی اول کون رسـوای ایلیوب حلم ولطفله بزه
تجلی ایله ﴿ مثنوی ﴾ یارشب را روز مهجوری مده * جان قربت دیده رادوری

مده * بعد تومر کیست بادرد ونکال * خاصه بمدیکه بود بعد الوصال) الهی کیجه یارنه کوندز مهجورلك ویرمه قربت دیده اولان جانه دورلك ویرمه یعنی ای پادشاهلر پادشاهی دنیا کیجه سنده یاراولنه وسنکله بیله سیر قیلانه روز آخرتده مهجورلك ویرمه وبوعالمده سنك قدمنی کورن جانه وسنکله آشنا اولان روح روانه دورلك ویرمه وبعد اللرینه ایر کورمه زیراسنك بعد وفراقك برموتدر دردونکال ایله علی الخصوص بربعد که بعد الوصال اوله یعنی سنك بعدك مطلق دردله وعذابله اولان برمرك کبیدر خصوصا شول بعد وفراقکه بودنیاده اولان وصالدن وآشنالقدن صکره اوله اول بعد نیجه مرك عظیم وعذاب الیمدن زیاده در (مى) آنکه دیدستت مکن نادیده اش * آب زن برسبزهٔ پالیده اش) اول کسه که سنی کورمشدر آنی کورممش ایله انك پالیده اولان سبزه سنه صواور پالیده بتمش ویومش معناسنه در یعنی الهی شول قوللك که سنی کوردی وسنکله کندی استعدادی قدر آشنالق ایلدی انی کورممش ایله بلکه کمال لطفکدن انك بتمش اولان وجودی سبزه سنه وباغ قلبنده ظاهر اولان مقصودی نباتنه آب لطفکی اور وانی آب وصالکله احیا ایدوب دیر کور واطف واحسانك مرتبه سنه وکمال قربك وزیاده آشنالکك مقامنه ایر کور تا کم خوف وحزندن امین اولان وعقاب وعذابدن نجات بولان وخاص ومقرب اولان عبادك زمرسنه داخل اوله ﴿ مثنوی ﴾ من نکردم لاابالی درروش * تومکن هم لاابالی درخلش) الهی بن ممکن اولدیغی مرتبه روشده لاابالی اولمدم سن هم خلشده لاابالی اوله خلش خایدن لفظندن اسم مصدردر اصل دکن باتمغه ویاره سنجمغه دیرلر وآغرتمق وایذا ایتمك معنالرنده هم استعمال ایدرلر بوندن آغرتمق وایذا ایتمك معناسی مراد اولور لاابالی قیرمقسزن معناسند در نکردم کاف فارسی ایله نشدم معناسنه اولمقده جائزدر اما اکر کاف عربی ایله اوقنور سه لاابالی عدم مبالات معناسنه اولورمکن دخی کاه اولور که مشومعناسنه استعمال اولور اکا کوره معنی ویرلدی اکرمکن ایله معناسنه اولورسه بومصرعده هم لاابالی عدم مبالات معناسنه اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که الهی بن فقیر روشده وسنك یولکه کیدشده ممکن اولدیغی مرتبه لاابالیلك ایتمدم وقایرمقسزن اولنلر یولنه کتمدم قادر اولدیغمه روشده احتیاط ایدوب قایردم سن هم بنی آغرتمقده وبکالم ویروب ایذا ایتمکده لاابالیلك ایتمه بلکه حالمه رحم ایلیوب لطف واحسان ایله وخوان نعمتکله طویله (مى) هین مران ازروی خود اورابعید * آنکه او یکبارآن روی تودید) هرکز آنی کندی یوزکدن بعید سورمه اول کسه که او برکره سنك یوزکی کوردی یعنی شول کسه که عالم الستده سنك سوزکی اشتدی بوعالمده انی کندی یوزکدن بعید سورمه وبوعالمده هم سنی برکره مشاهده ایلدی اول عالمده انی کندی لقای شریفك مشاهده سندن ایراق ایله ﴿ مثنوی ﴾ دیدروی

جزتوشد غل كاو * كل شئ ماسوى الله باطل) سندن غيرينك يوزنى كورمك
غل كلو اولدى اللهدن غيرى كل شئ باطلدر نته كم ومسلم بخاريدك اتفاقيله
صحيحدنده بويله روايت اولنمشدركه قال عليه السلام (اصدق كلمة قالها الشاعر
كلمة لبيد الا كل شئ ماخلا الله باطل * وكل نعيم لامحالة زائل) وبوكلمه نك شرح
وتحقيق جلد اولك اواخرنه قريب تعجب كردن آدم عليه السلام ازضلالت
ابليس سرخنده * كل شئ ماخلا الله باطل * بيتنك شرحنده مرورا بلمشدراندهطلب
اولنه وبونده معنى سندن غيرينك يوزنى كورمك معنادهزنجيركلو اولدى زيرا
هرشي ماسوى الله فرض اولندقده باطلدر والله تعاليدن خالى وغيرى اعتبار قيلندقده
بى فائده وبى حاصلدر بوجهتدن اكا كوكل ويرن وآنى كورن كمسه لره زنجيركلو
اولمق مقرردر ﴿ مثنوى ﴾ باطل اندرمى نمايندم رشد * زآنكه باطل باطلانرا
مى كشد * ذره ذره كاندرين ارض وسماست * جنس خودرا هريكى چون
كهرباست) كل شئ الله تعاليدن سوى وخلا فرض اولندقده باطلدر وبكارشد
كوسترلر يعنى كندىلرنى موجود كوسترووب كندىلر جانبنه اولان يولى بكا راه رشد
كوسترلر وبنى كندىلره جذب ايدرلر اول سببدنكه بندنى غيروسوى حكمنده
اولديغم اعتبارايله باطلم باطل ايسه باطلارى كندىسنه جذب ايلرالحاصل ذره ذره كه
بو ارض وسما ايچره واردر بهرحال كندى جنسنى هربرى كهربا كبيدر كهربا
كاهى كندىسنه نيچه جذب ايلرسه هركس كندى جنسنى هم كندىسنه اويله جذب
ايلريس فچن بركسه كندىسى حقدن غافل اولسه وغيرى وسوى مرتبه سنده لابد
قالسه لابد حقدن غافل اولنلره مائل اولور واكراهل حق اولسه وحضرت حقى
مشاهده قيلسه الجنس الى الجنس يميل موجبنجه يه كندى جنسنه ميل قيلور (مى)
معده نانرا ميكشد تا مستقر * ميكشد مرآبرا تف جكر) مثلا معده نانى مستقرنه دك
جكركه معده ايله نانك مابينده جنسيت واردر وكذلك تحقيقا آبى تف جكر جكركه
آبله جكرك مابينده جنسيت واردر ﴿ مثنوى ﴾ چشم جذاب بتان زين كويها *
مغز جويان از كلستان بويها * زآنكه حس چشم آمد رنك كش * مغز وبينى
ميكشد بوهاى خوش) چشم بتلرك جذابى بوكويلردن مغز كلستاندن بويلر
استيجيدر يعنى كوز بومحله لردن محبو بلرى جذب ايديجيدر ودماغ كلستاندن رايحه
استيجيدر انكچونكه حس چشم رنك وبوچكيجى كلدى ورنك بويله آنك مناسبتى
اولدى انكچون اول رنكه ولونه ميل قيلدى وكذلك بينى وبرون خوش قوقولر
جكر انكچونكه مغز ودماغك روايح طيبه ايله مابينده مناسبت تامه واردر اول
مناسبتدن اوترى روايح طيبه يى كندى جانبنه جذب ايلر ﴿ مثنوى ﴾ زين
كششها اى خداى رازدان * تو بجذب لطف خودمانده امان * غابى برجاذبان

ای مشتری * شاید اردرماندکا نراواخری) ای رازدان اولان خدا بوکششلردن
یعنی بواشیانك بری برلرنی کندیلره جذب ایلمرندن سن کندی لطفك جذبیله بزه
امان ویرو بزی بونلره منجذب اولمقدن ومیل قیلمقدن خلاص ایدوب کندی جانبکه
جذب ایله ای مشتری اولان وای مؤمن قوللرندن نفسلرینی وما للرنی صاتون الوب
انلره جنت ملکنی ثمن ویرن خداسن جمله جاذبلراوزره غالبسن لایقدرا کردرماندهلری
کیرو اله سن یعنی شان شریفکه لایقدر که اکر عاجزوفروماندہ اولان بنده لریکی
بواشیانك جذبا بلرندن قور تروب کیرو اله سن کندی جنابکه مقرب وآشنا قیله سن
پس بنه شه شناس اولان وکیجه ایله کوردیکنی صباح بیلن کسه نك حالنی بیانه
شروع ایدوب بیوررلر (مثنوی) رو بشه آورد چون تشنه بابر * آنکه بود اندرشب
قدرآن بدر * چون زبان وجان اوبود آن او * آن اویا او بود کستاخ کو) یوزنی
شاهه کتوردی تشنه ابربوز کتوردیکی کبی اول کسه که قدر کیجه سنده بدرك لابقی
ایدی بدردن مراد پادشاه اولور شب قدر دن مراد پادشاهله انك مقارنت
ومصاحبت ایلدیکی کیجه اولور واول کیجه یه شب قدرتسمیه سی شریف وعظیم
کیجه اولدیغی اعتبارله اولور چونکم اول شه شناس زبانی وجانی اول شاهك
لابقی ایدی آنك لایقی اکا کستاخ کو اولدی وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه
اول کسه که اول عظیم وشریف اولان کیجه ده بدر فلك سلطنت وصدر سریر
سعادت ودولت اولان پادشاه اعظمك لابقی وپیلیجیسی وآشناسی اولدی اول
عارف شه شناس تشنه اولان کسه سحابه وآبه توجه ایلدیکی کبی پادشاهه توجه
ایلدی چونکم اول شه شناس اولان عارفك لسانی وجانی اول شاهك لابقی
ایدی انك لابقی اکا کستاخانه سویلیجی اولور وهرنه سویلسه انك سوزی
غیر یلرکبی اولمیوب پادشاهه اول سوزخوش کلور چونکم اول شه شناس اولان
عارف کندینك جانی ودخی لسانی اول شاهك لابقی اولدیغنی بیلدی سوزه کلوب
اکا بوکونه خطاب قیلدی (مثنوی) کفت ما کشتیم چون جان بند طین * آفتاب
جان توی در یوم دین * وقت آن شدای شه مکتوم سیر * کز کرم ریشی بجبنانی
بخیر) اول عارف شه شناس ایتدی ای سلطان عالم وای پادشاه اکرم جان طینه
بند اولدیغی کبی بزهم مقید ومغلول اولدق یوم دینده آفتاب جان سنسن یعنی
جان بدنه وابسته ومقید اولدیغی کبی بزهم کرفتار اولدق وحضورکه مقید کلدك
روز جزاده جانه نورویریجی آفتاب سنسن وبوظلمت ومحنتدن روحلری قورتریجی
بر پادشاه اعظمسن ای سیری مکتوم اولان شاه انك وقتی اولدی که کرمکدن
خیره متعلق بر ریش دیره ده سن یعنی ای سیری مخفی ومعیتی پنهان اولان شاه
اکرم اول وقت اولدیکه خیر واحسانه متعلق کرمکدن برادنی اشارت ایلیه سن

ومحاسن ومكارمكى تحريك ايتمكله بو مجرملرى قيد محنتدن و بند آفتدن خلاص
فيله سن (مى) هر يكى خاصيت خودرا نمود * آن هنرها جمله بدبختى فزود *
آن هنرها كردن مارا بست * زان مناصب سرنكون ساريم و پست) اى شهنشاه
اعظم هر برى كندى خاصيتنى كوسترمدى اول هنرلر جمله بدبختلك زياده ايلدى
يعنى بوقومدن هر بريمز كندى هنرنى وخاصيتنى اظهار ايلدى واول هنرلر بزه نافع
اولميوب جمله بدبختلك زياده ايدوب بوكونه بلالره بزى كرفتار ايلدى اول هنرلر بزم
بو يمزى باغلدى اول منصبلردن سرنكونسار و پست يعنى اول وجوده اولان
هنرلرونفسك حظنه ومشتهاسنه معين اولان خاصيتلر وسنك حدود كدن تجاوز
ايدوب بى اذن و بى رضاملكدكده تصرف ايلمكه سبب اولان فنلروصنعتلر جمله بزم
بو يمزى باغلدى اول هنرلر كه بزه منصبلر اولمشدى اول هنرمنصبلرندن باشى آشاغه
اولوب واسفله دوشدك (مى) آن هنر فى جيدها حبل مسد * روز مردن
نيست زآن فنها مدد) اول هنر فى جيدها حبل من مسد در يعنى اول فن وهنرمعنى
يوزنده فى المثل ليفدن اورلمش برحبلدر زيرا اولمكلك كونى اول فندن انلره مدد
يوقدر چونكم برفن وهنردن موت كونده مدد ومعاونت اوليه جان بو يننده اول
فن و هنر ليفدن بوكلمش ايپ كبيدر ابو لهبك عورتينك بو بنده اولان ايپ كبى
بوآيت كريمه نك تفسيرى اوچنجى دفترده تشبيه بند دام قضا سرخنده مستوفى مرور
ايلمشدر انده طلب (مى) جزهمان خاصيت آن خوش حواس * كه بشب بدچشم
اوسلطان شناس) همان اول خوش حواسك خاصيتندن غيريكه كيجه ده انك چشمى
سلطان شناش اولدى يعنى اولمك كونى انواع فنوندن اصلا مدد يوقدر الاهمان
شول خوش حواس اولان كسه نك هنروخاصيتنك نفع ومددى اولور كه بودنيا
كيجه سنده انك چشم جانى سلطان شناس اوله و بصر بصيرتله پادشاه حقيقتك
كندى ايله بيله اولديغنى كوره و بيله وآنك مشاهده سنه قادراوله (مى) آن هنرها
جمله غول راه بود * غير چشمى كوزشه آگاه بود * شاه را شرم ازوى آمدروزبار *
كه بشب برروى شه بودش نظار) اول هنرلر جمله غول راه ايدى شول برچشمدن
غيريكه اول شاهدن آگاه اولدى يعنى اول قومك هنرلرى جمله رهزن طريق
اولدى الاشول برشه شناسك كوزى دكل كه اول شهدن آگاه وخبردار اولدى
اجازت كونده پادشاهه اندن شرم كلدى كه كيجه شاه يوزنه انك نظاره سى
اولدى روزبار اجازت كونى ديمكدر اما حكومت كونى ديمك معناسنه استعمال اولنور
حكمده دخى اجازت معناسى بولنور يعنى شول كسه نك كه دنيا كيجه سنده پادشاه
حقيقته نظاره قيلق وآشنالق اولمق صيتى اولدى پادشاه اعظمه روزجزاده آنك
يوزدن استحيا ايلمك كلوركه حق تبارك وتعالى حضرتلرى حيا وكرم صاحبيدر

عارف بنده لرندن اسحیا ایلمك آنك شانندر نته كم وللرندن خشیت ایلمك مرتبه سنده اولور دیمشلردر و بونكته یی افاده ایلمكدن اوتری (انما یخشی الله من عباده العلماء) آیت كریمه سنده امام ابوحنیفه رضی الله تعالی عنه حضرتلری لفظهٔ جلالی مرفوع وعلمایی منصوب قرآت ایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ وان سك آكاه ازشاه وداد * خود سك كهفش لقب بایدنهاد) شاه وداددن اول آكاه اولان سك خود اكا سك اصحاب كهف لقب قومق كرك یعنی اول هنرلرجله سی غول راه كبیدر مكرشول هنرد كل كه اول پادشاه شناس اوله واول محبت شاهندن آكاه اولان كلب دخی غیری هنراهلنه كوره یكدر اكا اصحاب كهفك كلبی دیولقب قومق كرك زیرا الدن مراد كهف حقیقتك اصحابنه تابع اولان و خدمت قیلان كمسه نك نفسی اولورشول كمسه نك كه نفسی اصحاب دلك قپوسنك سكی اوله اول دخی شاه وداد ی آكلیجی اولور پس اول سائر نفوسه بكزه مز بلكه سائر نفوسدن اول اصحاب دله خدمت قیلدیغیچون بهتر اولور ﴿ مثنوی ﴾ خاصیت در كوش هم نیكو بود * كو ببانك سك زشیر آكه شود) خاصیت كوشده هم نیكو اولور كه اول كوش بانك سكله شیردن آكاه اوله یعنی شول خاصیت كه قولقده اوله كه اوكلبك صداسی سببیله شیردن آكاه اوله وغیری هنرلره نسبت بونافع كلور یعنی شول بر كمسه نك كوش هوشنده برهنر وخاصیت اوله كه اول كمسه اصحاب دلك قپوسنه خدمت قیلان وانلره تابع اولان كمسه نك نفسنك صوت و كلامی سببیله شیر حقیقتدن آكاه اوله و پادشاه معنویتك كندیله اولدیغنی بیله بوقدر هنردخی غیری هنرلره نسبتله نیكوتردر پس بوجمله هنرلردن مقبول اولان هنرلر اوچ قسم اولدی اعلا اولان هنراولدركه شه شناس اوله ومشاهده یه قادراوله بوشب دنیاده شاهی كوره بیله واوسط اولان هنراولدركه هنوز دخی نفسنی خست ودناءتدن خلاص ایلمش اوله لكن اصحاب قلوبه واهل شهوده خدمت قیله وسك اصحاب كهف مثابه سنده اوله و پادشاه حقیقتی بیله وادنی اولان هنراولدركه اهل قلوبه خدمت قیلان كمسه لرك كلامنه قولاق طوتمه وانلرك صیت وصداسنی فهم ایده وانلرك كلامی واسطه سیله پادشاه حقیقتك كندی ایله اولدیغنی بیله وا كا ایمان واقرار قیله ﴿ مثنوی ﴾ سك چو بیدارست شب چون پاسبان * بیخبر نبود زشبخیز شهان) سك پاسبان كبی چونكم بیداردر شاهلرك شبخیزندن بی خبر اولمز شاهلردن مراد بونده ملوك معنوی وشاهان روحانی اولان ولیلر اولور وسكدن مراد شول كیجه لرده متهجد اولان واحیای لیالی قیلان كمسه نك نفسی اولور یعنی شول سالكك نفسی كه پاسبان كبی كیجه لرده بیداراوله وتهجد قیله اول كمسه شاهان طریقتك كیجه قائمه سندن بی خبر اولمز بلكه بودنیا كیجه سنده تبدیل صورت ایدوب برفقیروكدا اشكلنده خلق

ایچره کز سه لرهم فراسته انلری بیلور سائر عوام کالهوام کبی انلرك صورتنه باقوب بو برفقیرو کدادر دیمز بلکه سیرتنه باقوب شاه معنوی اولدیغنی بیلور و برای مصلحت تبدیل صورت ایلمش انجق دیو واقف اولور (م ی) هین زبدنامان نباید ننك داشت * هوش براسرار شان باید کماشت) آکاه اول بدناملردن ننك وعار طوتمق کرکز عقلی انلرك اسرارنه حواله ایتمك کرك یعنی ای عاقل آکاه اول معیوب اولان طائفه دن وظاهر ابدنام اولان قومدن براوغوردن عارطوتمه وناملرینه وظاهرلرینه باقوب انلره تحقیرواهانت ایتمه بلکه چشم هوشی انلرك سیرتنه واسرارنه حواله ایلمك کرکدر که انلرك سری ونیتی نه ایدیکی تاسنك معلومك اوله اکر انلرك سری ونیتی سنك معلومك اولمزایسه مجرد ظاهر ابدنام اولملرندن اوتری انلره پشت وپااورمه نته کم دینلمشدر (بیت) برآستانهٔ میخانه کرسری بینی * مزن بپای که معلوم نیست نیت او (م ی) هرکه اویله بارخود بدنام شد * خودنباید نام جست وخام شد) هرشول کسه که خود اوبراوغوردن بدنام اولدی خود اکا نام استمك وخام اولمق کرکمز جست جستن معناسنه وشد شدن معناسنه مصدرلردر یعنی شول سالك که بردفعه خودکلیتله بدنام اولدی وملامتی اختیار قیلدی وملامیه دن اولدی خود اکا نام ونشان استمك ونا پخته وخام اولمق کرکمز اصحاب ملامتك قتلرنده نام ونشاندن کچوب بی نام و بی نشان اولمق پخته لك مرتبه سنی بولمقدر چونکم برکسه نام ونشاندن کچوب پخته اوله تکرار اکا نام ونشان استمك خام او لمقدر اول کسه که براوغوردن نام و نشان قیدندن حقیقتله کچه تکرار اکا نام ونشان استمك وخام اولمق لازم اولمز ﴿ مثنوی ﴾ ای بسازر که سیه تابش کند * تاشود ایمن زتاراج وکزند) ای چوق التونکه آنی سیاه تاب ایدرلرتا کم تاراج وضرردن ایمن اوله تابش اسم مصدر اولمقده جائز وشین ضمیراولوب زره عائد اولمقده جائزدر یعنی ای مرد عاقل چوق خالص التون اولورکه انك تابنی وزاغنی سیاه ایدرلرتا کم بعض یغماجیلرك غارت ایتمسندن وضررندن اول صنعتله ایمن اوله ونجات بوله کذلك اصحاب خلوصدن چوق کسه لردخی ظاهرلرنی ظلمت خطا و معصیتله بویارلر وکندیلرینی اهل معصیت هیئتنده کوسترلرتا کم غارتکرلرك ضررندن ویغماسندن ایمن اولهلر واسقاط جاه ومنزلت ایتمکله شرشهرتدن وضرر تعظیمدن نجات بوله لرکه بونلرشهرتك آفت ایدیکنی بیلشلر و بوخلق عالمك تعظیمندن نیچه ضرر ومخافت وارایدیکنه واقف وعارف اولمشلردر انکچون بوصنعتله تستروا اختفا قیلمشلردر و بوسیرت اوزره سلوك ایلین طائفه یه ملامیه دینور وبوقصهٔ پرحصه دن ملامیه نك محققلرینك مرتبه لری واحوال شریفه لری وانلرك صورتنه نظرایدوب وسیرتندن ودر ونندن غافل اولان حیوانلرك حالی معلومك اولور

﴿ قصهٔ ﴾

﴿ قصهٔ ان کاو بحری کوهر کاویان ازقعردریابرآوردشب برساحل دریانهد نادردرخش وتاب آن می چرد بازرکان ازکمین برون آید چون کاواز کوهردورتر رفته باشد بازرکان کوهررا بلجم وکل تیره بپوشاند وبردرخت گریزد ﴾

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف آنك قصه سیدر که بحری اولان کاو یعنی دریاصغری کاویلر کوهرنی دریادیبندن طشره کتورر کاویان فریدونك عسکرینك اسمید رکه آنك سرعسکرنه حداد کاوی دیدکاری ایچون اول عسکره کاویان دیدیلروضحاکك خزینه سنك کوهرلرنی آلوب عالمری اولان دری پاره سنه وضع ایلیوب آنی حفظ ایلدکاری اعتبارله اول عمله اولان ذی قیمت کوهرلره کوهر کاویان دیدیلر یعنی اول کاو بحری دریانك دیبندن برتابدار زیاده براق برکوهری طشره کتورر کیجه ایله آنی دریانك کنارنه قور تاکم اول کوهرك درخشی وتابنده یعنی برق وضیاسنده اوتلیه اول کوهری بولنلر وآنی آلنلر شوصنعتله اول کاو بحرینك النده آلورلر که اولا برکینده اختفا فیلورلر چونکم اول کاو بحری اول کوهری کتوروب دریا کنارنه قویه شول زمانده که اول کاو کوهردن برمقدارایراق کیده بازرکان کیندن طشره کلوب اول کوهری بلجمله وتیره بالجمله ستر ایلر وآغاج اوزره فرارایلر واول کاو ظلمنده قالوب کوهرك رونق وتابنی کوره میوب وآنك ظاهرنده اولان بلجمی وکل تیره یی کوروب اندن اعراض ایدر ودونوب کلدیکی یره کیدر پس بازرکان بوصنعتله اول کوهر تابداری آنك الدن خلاص ایلرنته کم نظمدن دخی معلومك اولور ﴿مثنوی﴾

کاوآبی کوهر از بحرآورد * بنهد اندر مرج وگردش می چرد * درشعاع نور کوهر کاوآب * می چرد ازسنبل وسوسن شتاب) کاوآبی کوهری دریادن یوقاری کتورر چراکاهه آنی قور وآنك اطرافنده اوتلار کوهرك شعاعنك نورنده صو صغری سنبلدن وسوسندن سرعتله اوتلار واول جانبده سنبل وریحان اکل ایلر ﴿مثنوی﴾ زآن فکنده کاوآبی عنبرست * که غذا اش نرکس ونیلوفرست) اول سیدن کاوآبینك فکنده سی یعنی فضلاتی ودیوندن اخراج ایدوب براقدیغی عنبردرکه آنك غذاسی نرکس ونیلوفر وسنبل وریحان وکل اذفردرعنبرك اصلنده ایکی وجه یازمشلردر بری بودرکه بحرمحیط کنارنده حق تعالی زنبوره مشابه بعض حیوانجقلرخلق ایلمشدر انلراول عنبری زنبورموم یاپدیغی کبی یاپرلر دریانك برموجی کلوب اخذ ایلروا کر دریادن بعید ایسه برسیل کلوب آنی دریایه کتورر اول دریا اول عنبری انسان ساکن اولان سواحله کتوروب اخراج ایلر پس دریا کنارنده بولوب آلورلر و برقول دخی بودرکه عنبر کاو بحرینك فضله سیدر لابد اول کاو بحرینك فضله سی عنبر اولور دیمشلر نته کم حضرت خداوندکار دخی بوقولی

اختیار ایلمشدر وکاو بحرینك فضله سنك عنبراولمسنه سبب آنك پاك وطاهر اولدیغیچوندر نته کم پاك وحلال بین کسه لرك دخی بدنند ه یدکاری غدا نور جلاله متبدل اولور بومناسبتله اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ هر که باشد قوت اونور جلال * چون نزاید ازلبش سحر حلال * هر که چون زنبور وحیستش نقل * چون نباشد خانهٔ او پرعسل) هرشول کسه که آنك قوت وغداسی نورجلال اوله آنك لب ودهانندن نیچون سحر حلال طوغمیه یعنی هرشول کسه نك که قوت وغداسی نورجلال و پرتوجمال الهی اوله لابد آنك لب ودهانندن سحر حلال طوغر وآنك لسان ودهانندن ظهوره کلان فضلات وکلمات عنبردن اطیب اولور وفضلاته اول کسه بنم فضلدر دیسه اکا لایق کاور کما قال ابن الفارض (بیت) ومن فضل ماأسأرت شرب معاصری * ومن کان قبلی فالفضائل فضلتی * هرشول کسه که زنبور کبی وحی الهی اکا نقلدر انك خانه سی نیچون پرعسل اولمیه نقل بونده ضم نون وفتح قافله نقلك جمعیدر نقل اصلنده شراب ایچدکلری حینده یدیلن مزه یه دیرلر صکره غدا معناسنه هم استعاره طریقیله استعمال اولنمشدر بونده نقل غدا معناسنه در یعنی هرشول کسه یه که زنبور کبی وحی الهی والهام ربانی قوت وغدا اولمش وآنك قلبنه حضرت حقدن اشارت وبشارتلر کلمشدر انك خانهٔ قلبی عسل معرفت وانکبین حکمتله پراولمشدر وشهد معانی ایله درونی طولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ می چرد درنور کوهر آن بقر * تا کهان کردد ز کوهردورتر * تاجری بردرنهد بجم سیاه * تاشود تاریك مرج وسبزه کاه * پس کریزدمرد تاجر بردرخت * کاوجویان مردرا باشاخ سخت * بیست باران کاوتازد کرد مرج * تا کندآن خصم را درشاخ درج) اول بقرساحل دریاده کوهرك نورنده اوتلر تا کهان اوتلیه رق کوهردن دورتر اولور وکوهراندن برمقدار بعید قالور اول کینده اولان برتاجر پوصودن چیقوب اول تابدار اوزره بجم قور تا کم اول چرا کاه وسبزه کاه تاریك اوله وکوهرك نوری بجم سیاه التنده مستور قاله چونکم اول کوهر تابدارك اوزرینه بجم سیاهی وضع ایلیه پس اول مرد تاجر فی الحال برآغاج اوزره قاچر اول کاو بحری ایسه مرد تاجری قتی بوینوزایله جویان اولورنیچه کره اول کاو بحری مرجك اطرافنی طلب ایلر بیست بونده کثرتدن عبارت اولور وشاخ بوینوزه دینور تا کم اول کاو بحری اول خصمی شاخه درج ایلیه یعنی بوینوزیله آنی هلاك ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ چون ازونومید کردد کاونر * آید آنجا که نهاده بد کهر * بجم بینه فوق در شاهوار * پس زطین بکریزدا وابلیس وار) چونکم اول مرد تاجردن کاونر ناامید اوله وآنی بوله میوب اندن کیرو دونوب فراغت قیله اول محله کاور که انده کوهرقویمش ابدی اول درشاهوارك اوزرنده بجم کورر پس طیندن اول کاوابلیس کبی

فراول طینك التنده اولان کوهری کوره میوب وظاهر ینه باقوب اندن فرارایلر
﴿مثنوی﴾ کان بلیس ازمتن طین کورو کرست * کارکی داند که در کل کوهرست)
که اول ابلیس متن طیندن کور و کردرمتن بونده ایچرو معناسنه در کاونه بیلور که
کلده جوهر واردر یعنی اول ابلیس لعین آدم علیه السلامك درون طینندن کور
وصاغردر صغر یاالحق ایچره کوهر اولدیغنی بیلز پس ابلیس طبیعت وکاوسیرت
اولان کسه لردخی برآدمینك طینته باقر ونوردین وکوهر یقینندن اولوب اول بقرکبی
اندن قاچروا کا طعن وانکار ایدوب کندی کبی اولان جزولره تابع اولور ومیل
ومحبت قیلورکما قال السعدی * بیت * کربی هنر بمال کند کبر برحکیم * کون خرش
شمارا کرکا وعنبرست (مری) اهبطوا افکند جان رادر حضیض * از نمازش
کرد محروم آن محیض) جانی حضیض بدنه اهبطوا براقدی اول محیض انی نمازدن
محروم ایلدی حضیض اسفله دیرلر محض حیض معناسنه در یعنی جان نفس الامرده
برعالی کوهردر وانك اصلنده مرتبه ومقامی بغایت برتر وعالیتردر انی کندی
مرتبهٔ عالی ومقام سامیسندن بوحضیض طینه واسفل سافلینه الله تبارك وتعالی
حضرتلری جانبسندن اکا واقع اولان اهبطوا امری براقدی اول جانی حق
تعالینك مشاهده سندن ونمازندن واکا توجه تامدن اول حضیضه متعلق اولان
محیضی محروم ایلدی واول حضیضه متعلق اولان محیضی بو بیتله ایضاح وتفسیر
ایدوب بیورلر (مری) ای رفیقان زین مقیل وزآن مقال * اتقوا ان الهوی حیض
الرجال) ای یولداشلر بومقیلدن واول مقالدن پرهیز ایلیك زیرا هوی حیض الرجالدر
مقیل محل قیلوله وقیلوله معناسنه اولمق هم جائزدر وقیلوله ضحوهٔ کبرادن وقت
ظهره دك اولان نومه دیرلر نته کم تحقیق دیباجه ده (احسن مقیلا) قولنده مرور
ایلدی وبونده مقیلدن مراد بوعالم طبیعتدر که محل خواب غفلتدر واول مقالدن
مراد حضیض بشریتده اولان مقالدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای
شریعت قرداشلری وای طریقت یولداشلری بوعالم طبیعت خوابکاهندن واول
حضیض بشریتده اولان قیل وقالدن اتقا وپرهیز ایلیك زیرا هوی تحقیقا رجالك
حیضیدر همان دمکه بررجل عالم طبیعته میل ایلسه ونفسی هواسنه کوره سوزسویله
اول حایض اولان زن کبی معتبره مردار اولور وحیض خاتونلری نمازتدن نیچه
محروم ایلرسه اول رجلی دخی هوا نمازحقیقتدن ومشاهدهٔ الهیه دن اویله محروم
ایلرواول هوا ومیل طبیعی انك باطنی ملوث وناپاك ایلر حتی طهر باطنه محتاج اولور
وبو طهارت باطنینك شرحی نیچه برده مرور ایلمشدر (مری) اهبوا افکند جانرا
در بدن * تابکل پنهان بود درعدن) جانی بدنه اهبطوا امری براقدی تاکم
درعدن کلده پنهان اوله یعنی جانکه حدذاتنده برعالی کوهردرحق تبارك وتعالینك

اهطبوا دیو امر ایلمسی انی بدن باالجغه برافدی تا کم اول عدن حقیقینك دری کبی
اولان روح بدن کلیله پنهان اوله و بدن باالجغنك ایچنده اول کوهر نورانی مستور
قاله ﴿ مثنوی ﴾ تاجرش داند ولیکن کاونی * اهل دل دانند هر کل کاونی) اول
کوهرجانی تاجر بیلور ولکن هرکا و دکل اهل دل بیلور هرکل کاودکل کل کاو
وصف ترکیبدر باالحق قازیجی معناسنه و بوندن مراد بوعالم اجسامدن وابدانه
متعلق اولان کاروکردار دن بحث ایلین وتراش قیلان اهل صورت اولور یعنی
کوهرجانی حق تعالینك امری کتوروب بو بدن باالجغنه برافدی وصورت جسمانیه
ایچره آنی وضع ایلدی تاجر کوهر روحانی اولنلر آنی بیلورلر ولکن هرکا وطبیعت
کرهرجان نه مرتبه کوهرعالیشاندر بیلز اما اهل دل اولان صاحب بصیرتلرانك
ظاهرده اولان کلنه بقمیوب حقیقتنه ونورانیتنه نظرایدرلر وهر بدن باالجغنی
قارشدریجی واجسامه متعلق اولان یردن بحث ایدیجی اهل صورت جان کوهرینك
قیمتنی وشان شریفنی بیلز وآنك علو قدرنه آکاه اولمز برکسه نك جانی هرنه قدر
عالی قدر اولسه واوصاف الهیه ایله عزت و شرف بولسه ولکن آنك صورت
جسمانیه سی حقیر ودنی اولسه همان جانی دخی اویله حقیر ودنی صانور اما بر
کسه نك صورتی لطیف ومنصبی شریف وشبابی نظیف اولسه لیکن جانی خبیث
وروحی کثیف اولسه انك صورتنده اولان عزت وشرفی کوروب جانی دخی اویله
صانوب الحاصل اهل کل اهل دل اولنك شانی بیلکه قادراوله مزانکیچون لایعرف
ذا الفضل الاذووه دیمشلردر ودخی یعرفنا من کان من جنسنا وساٴر الناس لنا منکرون
دیوسویلمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ هرکلی کاندر دل او کوهریست * کوهرش غماز
طین دیکریست) هر برکل که آنك کوکلنده برکوهر واردرانك کوهری برغیرطینك
غماز یدر یعنی هر برجسد کلنك که دلنده برکوهر جانی ودرعرفانی قونمش اوله لابد
انك کوهرجانی برآخر جسمك غمازی ومخبر یدر انسانك بوآب وکلدن مرکب اولان
جسمنه کل تعبیرایدرلر آنك اصلی وماده سی کل اولدیغیچون برکسه نك که کوکلنده
نور ربانی وکوهر روحانی اوله اول کسه بوجسم خاکیدن و بدن ترابیدن
چیقدقدنصکره اکا برجسم نورانی و بدن روحانی و بریلور که اول بدن روحانی
اعمال صالحه دن واوصاف حمیده دن ترکیب اولنمشدر اکا وجود مکتسبی دخی
دیرلر پس بو بیت شریفده واقع اولان طین دیکردن مراد اول جسم نورانی
ونشئهٔ جنانیدر هرشول کسه نك که حالاقلبی ایچره برکوهر ایمانی ودرعرفانی اوله
لابد آنك کوهری برآخر تخمیر وترکیبك مخبر وغمازی اولور که اول آخر ترکیبه جسم
نورانی و بدن روحانی و نشئهٔ جنانی دیرلر ووجود مکتسبی دخی تعبیرایدرلر
﴿ مثنوی ﴾ وآن کلی کز رش حق نوری نیافت * صحبت کلهای پردر برنتافت)

برکل که حق تعالینك رشدن برنور بولمدی پدر اولان کلرك صحبتنه میل قیلمدی و یاخود طاقت کتورمدی مصرع اول ابن عمر رضی الله تعالی عنهما حضرتلرندن روایت اولنان بوحدیث شریفه اشارتدر که بیوردیلر قال النبی علیه السلام (ان الله تعالی خلق خلقه فی ظلمة ثم رش علیهم نوره فمن اصابه من ذلك النور یومئذ اهتدی ومن اخطأه ضل) بوحدیث شریفك شرحی برقاچ موضعده مرور ایلمشدر جمله دن بری دفتر اولده حکایت پادشاه جهود دیکر سرخنده * حق فشاندآن نوررا برجانها * بیتك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه توضیح معنی واول کلدن مرکب اولان برجسد که حق تعالینك عالم ازلده نثار ایلدیکی نوردن بونور بولمدی اول جسد معانی ومعارف درلریله پراولان جسدلرك مصاحبتنه میل قیلمدی وطاقت کتورمدی جسدك مادهٔ اصلیه سی کلدر باعتبار مایؤل الیه هم کل اولدیغی اجلدن اکا کل تعبیر ایلمشلردر وکلهای پردردن مراد عرفا وصلحا واولیا قدس الله اسرارهم حضرتلرینك جسدلری اولور که انلرك اجساد لطیفه سی دررمعانی ولآلیٔ اسرار ربانی ایله طولمشدر واول کسه لرکه نورالهیدن خالی اولمشدر انلرله مصاحبت

ایلمکدن اجتناب قیلمشدر (مری) این سخن پایان ندارد موش ما * هست برلبهای چو برکوش ما) بوسوز پایان طوتمز ذکر ایلدیکمز موش جویك کناری اوزره بزم استماعمز اوزره در موشك مالفظنه اضافتی ادنی ملابسه ایچوندر مراد بزم ذکر ایلدیکمز موش دیمك اولور کوش بونده دکلك واستماع ایلك معناسنه درکه ذکرسبب وارادهٔ مسبب قیلمدن اولور وذکرملزوم ارادهٔ لازم سبیلندن اولور دیمکه دخی جائز اولور یعنی بوسوزیلدیکمز معارف واسراره متعلق اولان سوز پایان طوتمز بزم مقدما قصه سنی ذکرایلدیکمز موش ایرمق کنارلرنده بزی دکلك وکلامزی استماع ایلك اوزره منتظر در یا خود معنی صوقولغنده چای کنارنده منتظردر دیمك اولهبووجه اوزره ما آب معناسنه اولور وکوش ماصویك برکوشه سی معناسنه اولور پس آنك قصه سنی سویلمك وچغزله اولان حالنی بیان ایلك اولیدر تا کم آنك قصه سندن عاقل اولنلرنیجه حصه آلهلر وآنك کاری نیه منتهی اولور بیله لر

﴿ رجوع کردن بقصهٔ طلب کردن آن موش آن چغز را که درآب جوی بود وکشیدن سر رشتهٔ تا چغز را خبر شود درآب ازطلب او ﴾

بوسرخ شریف اول موشك اول چغزی طلب ایلمسنك قصه سنه رجوع ایلمکلکدر که اول موش لب جویده ابدی وسر رشته بی اول موش چکمسنك بیانیدر تا کم آب ایچره ساکن اولان چغزه اول موشك انی طلب ایلمسندن خبر اوله یعنی اول موش ایله چغز مکالمه ومعامله دنصکره بری برلرینك پاینه برر رشتهٔ دراز

باغلیوب چغزآب ایچره کنمش ایدی کوشا کا خبرآلمقدن اوتری وکندینك طلبندن کا
اشارت قیلمقدن اوتری مابینلرنده اولان رشته نك باشنی چکدی و بوندن مقصود
وحصه نه اولدیغنی نظمه کتوروب بوابیات شریفه ایله بیوررلر (مثنوی) آن سررشتهٔ
عشق رشته میکشد * تا رامید وصل چغز بارشد * می تندبررشتهٔ دل دمبدم * که سر
رشته بدست آورده ام * همچوناری شد دل وجان درشهود * تاسررشته بمن رو بی
نمود) اول عشقك یوغرلمشی رشته یی چکر بارشد اولان چغزك وصلی امیدی اوزره
سررشتهٔ عشقدن مراد بونده شول موش سیرت ودون طبیعت اولان کسه اولورکه
چغز کبی برپاك وطاهر اولان کسه نك عشقیله یوغرلمش وتخمیر اولمش اوله ورشته دن
مراد کوکل رشته سی اولورکه ایکیسنك بری برلرینه ربط قلب ایلمری وعلاقه قیلمری
معنوی اولان رشته ایله بری برلرنی باغلمقدر یعنی اول عشقله مخمر اولان واختلاط
قیلان موش عقلاو ورشداو اولان چغزك وصالی امیدی اوزره رشتهٔ قلبی جذب
ایلر کوکل رشته سی اوزره دمبدم طولنور بویله دیوکه رشته باشنی الله کتورمشم
کوکل رشته سی اوزره دمبدم طولنمق مابینلرنده اولان علاقه یی صیانت قیلمقدن
وخاطره رعایت قیلمقدن عبارت اولور وقطع علاقه قیلمقدن کنایت اولور کأنه
دیردی بحمدالله سررشتهٔ قلبی آله کتورمشم ایمدی اول رشته اوزره همیشه بکا
طولنمق لازم اولور زیرادل وجان شهود وانتظارده برتارکبی اولدی تاکم سررشته
بکایوزکوسترمدی یعنی دیدیکه اول بارنظیف ودلدار شریفك شهود وانتظارنده
دل وجان براپلك قاتی کبی نحیف ونزار اولدی تاکم انکله علاقه ایلك وبری بریمزه
کوکل باغلق سررشته سی کوجله بکا یوزکوسترمدی پس انکله اولان
علاقه یی بکا کوزمك وضبط ایتمك لازمدر دیوب اول رابطه یی الدن قومزمدی
﴿ مثنوی ﴾ خودغراب البین آمدناکهان * درشکار موش بردش زآن مکان *
چون برآمد برهواموش ازغراب * منسحب شد چغز نیزازقعرآب) خود ناکهان
غراب البین کلدی موشك شکارنه موشی اول مکاندن ایلتدی یعنی قاپدی واخذ
ایتدی چونکم موش غراب سیمندن هوا اوزره کلدی چغز دخی قعرآبدن طشره
چکلیمش اولدی سحب چکمکه دیرلر منسحب چکلمش دیمکدر انفعال بابی
مطاوعت ایچوندر غراب البین شول آلاجه قرغه یه دیرلرکه انك بیاضی وسوادی
اوله کماقال الجوهری وهوالذی فیه سواد و بیاض قال صاحب حیات الحیوان
سمی غراب البین لانه بان عن نوح علیه السلام لماوجهه ینظرالماء فذهب ولم یرجع
ولذلك تشأمو به و بوغراب البینك شوملغی بوندن دخی معلوم اولورکه امام
احمد حضرتلری وزهری ابن عباس رضی الله عنه حضرتلرندن بوحدیثی روایت
بیورمشلرکه کان علیه السلام اذا نعق الغراب قال علیه السلام اللهم لاطیر الاطیرك

ولاخیر الاخیرك ولااله غیرك ﴿ مثنوی ﴾ موش درمنقار زاغ وچغزهم * درهوا آویخته پادررتم) موش زاغك منقارنده چغزهم هواده آصلمش ایاغی ایپلکده رتم شول ایپلکه دیرلرکه برکسه برکار ایچون برکسه نك اول کاری فراموش ایتمکدن اوتری پارمغنه ایپلك باغلراول ایپلکه رتم دیرلر بونده مطلق ایپلك مراد اولور یعنی چونکم زاغ موشی صید ایدوب منقارنه آلدی موش زاغك منقارنده قالدی بری جانبندن بوایکیسنك مابینده اولان رابطه و علاقه واسطه سیله چغزدخی ایاغی ایپلکه باغلوا هواده آصلمش اولدی ومرادنه ایدیکی عن قریب معلوم اولور ﴿ مثنوی ﴾ خلق میگفتند زاغ از مکروکید * چغز آبی را چه کونه کرد صید * چون شد اندر آب وچونش دررر بود * چغز آبی کی شکار زاغ بود * چغز گفتا این سزای آن کسی * کو چوبی آبان شود جفت خسی) خلق هوایه باقدیلر کوردیلرکه زاغ برقوربغه یی آوله مش وآنی هوایه چقاروب راپیلکه باغلمش تعجب ایدوب دیدیلر بوزاغ مکروکیددن آبی اولان چغزی کورنه کونه صید ایلدی اول زاغ آبه نیجه کتدی واول قوربغه یی نه حاله قاپدی آبه منسوب اولان چغز نیجه شکار زاغ اولدی بوخود معناده مخالفدر الحق عجب مکروحیله ایدوب بونی بوکونه آوله مشدر دیو تعجب وتماشا ایلرکن دردمند چغز انسان حاله بونلره دیدی ای بنم احواله ناظر اولنلر بواول برکسه نك لایق وسزا سیدرکه بی آیلرکبی برخسك جفتی اوله بونده اولان آیلردن مراد عرض وناموس وحیا معناسنه در نته کم ترکیده دخی فلان کسنه بوزی صویون یره دوکمشدر دیرلر حیاواد بی ضایع ایتمشدر دیمکدن کنایت ایدرلر پس بی آبان بی شرمان وبی حرمتان معناسنه اولور یعنی چغز انلره دیدی بو اول کسه نك لایقیدرکه اول کسه حیاسزلر وبی ناموسلر کبی برخس ودنی غرابك جفت ومصاحبی اوله برکسه نك مصاحبی ودلیلی غراب اوله انك عاقبتی بویله خراب اوله وغداسی جیفهٔ کلاب اوله کماقیل * بیت * ومن یکن الغراب له دلیلا * یمر به علی جیف الکلاب ﴿ مثنوی ﴾ ای فغان ازیارناجنس ای فغان * همنشین نیك جو یدای مهان) ای یارناجنسدن فغان وای یارنا جنسدن فغان همنشین نیك استیك ای اولولر یعنی ای مهلر وای بنم حاله ناظر اولان بهلرناجنس اولان یاردن فریادوفغان وبدطبع اولان خباثت کرداردن ناله وفغان زنهار بزنهار جلیس سوء دن وخلیل مضلدن حذر ایلیك وهمنشین نیکووجلیس صلاح خوبرکسه استیك والاصکره یاغراب البین یالیت بینی وبینك بعدالمشرقین دیو پیشمان اولدیغی یره ثمنی ایدر سزو (یاویلتی لیتنی لم اتخذ فلانا خلیلا لقد اضلنی عن الذکر بعد اذجاءنی وکان الشیطان للانسان خذولا) دین کسه کبی سزدخی چوق تحسرلر وغملر یسر انکچون حضرت نبی علیه السلام (ایاك

وجليس السوء فانك تعرف به) ديو تحذير ايلمشلردر ودخى (مثل الجليس السوء كمثل نافخ الكير اما ان يحرق ثيابك واما تجد منه رايحة خبيثة) ديو سويلمشلردر الحاصل ناجنس اولان يارك نحوست ونكبتى فتى چوق ومضرتنه وشامتنه نهايت بوقدر اعاذنا الله واياكم من الجليس السوء (م ى) عقل را افغان زنفس پرعيوب * هم چو بينى بدى برروى خوب) عقل ايچون نفس پرعيو بدن افغان ايلمك واردر زيرا عقل نفس پرعيو به مناسب اولمز بر بدبرون روى خوب اوزره اولد يغى كبى يعنى عقل بر خوب ومحبوب اولان لطيف روى كبيدر ونفس پر چركين وزشت برون كبيدر زشت وچركين اولان برون روى خوب اوزره بيجه ياقشمز ومناسب اولمز ايسه نفس اماره ايله عقل شريفك دخى بر پرده اولمسى وبر محلده مقارنت قيلمسى بويله ياقشمز انكچون عقلك نفس پرعيو بدن افغان ايلمسى واردرچغز آينك موش خاكيدن افغان ايلديكى كبى ﴿ مثنوى ﴾ عقل ميكفتش كه جنسيت يقين * ازره معنيست نى ازآب وطين) عقل اكا ديديكه يقينا جنسيت معنى بولندندر آب وطين بولندن دكلدر يعنى چغز صور تاخلاف جنسدن شكايت ايدوب بواول كسه نك لايقيدر كه اول كسه خلاف جنس ايله آشنالق ايليه وجفت اوله ديدكده عقل اكا ديدى يقين بودر كه جنسيت معنى يوغنده اولور آب وطين يعنى جسم وصورت بولندن اولمز اى چغز اكر سنك من حيث المعنى اول موشله جنسيتك اوليدى اصلا اكا ميل قيلزدك وانكله مصاحبته ومقارنته ملتفت اولمزدك ايمدى مابينكزده باطنا قدر مشترك برجنسيت وارايمش كه اول جنسيت سنى اكا ضم ايلمكه علت اولديكه جنسيت لابد علت منضم اولور وجنس كندى جنسنه بهر حال ميل ومحبت قيلور (م ى) هين مشوصورت پرست واين مكو * سر جنسيت بصورت در مجو * صورت آمد چون جماد وچون حجر * نيست جامدر ازجنسيت خبر) اى مرد عاقل زنهار صورت پرست اولمه وبونى ديمه جنسيت سرنى صورتده طلب ايله صورت جماد كبى وحجر كبى كلدى جامدك جنسيتدن خبرى بوقدر يعنى چوق آدم بويله زعم ايلركه جنسيت مجرد شكل وصورتله اوله وبر نيچه كمسنه بر كروهك شكلنى وصورتنى كندى يسنه اورمكله اول كمسه لر اول كروهدن اوله مع هذا بويله دكلدر زيرا جنسيت اصل من حيث المعنى قلوبك تشابهى وارواحك تعارفى وعقولك تناسبى ايله اولور والا مادامكه قلوب متخالف اوله وارواح تناكر وتباغضله اتصاف قيله صورتا جنس اولمك فائده سى اولمز مثلا بر نيچه كمسه لر صورتا مولوى اولسه لر ومولوى كلاهنى وخرقه سنى كيسه لر لابد انى ظاهر اكورن كمسه لر بوفقراى مولويه جنسندندر ديرلر اما بوطريقك اهلى وصاحبى اصلا اول صورته اعتبار ايلمز وصورتا مولوى هيئتنده كوردبكى كمسه يى بودخى مولوى بدر ديو سويلمز

بلکه انك سیر تنه ناظر اولور اکر انك قلبنده وروحنده حضرت مولانایله آشنالغی
اولدیسه وارواح مولویه ایله تعارف قیلدیسه اکا مولویدر دیر والا انك روحنك
آشنالغی ومیلی هرقنغی کسه یه ایسه بو اول کسه‌لر دندردیو حکم ایلر زیرا عارفه
الجنس الی الجنس یمیل کلامی برعظیم محك ومیزاندر همانکه برکسه‌یی بیلك استسه
لابد انك زیاده مائل اولدیغی کسه‌لر کیم ایسه بو دخی اول کسه دندردیر نته کم
دیمشلردر * بیت * جاهلی جاهل بولور نادانی نادان دونی دون * جنسنه میل
ایلر البته جهانده هرکشی * پس صورتا برکسه هرنه شکلده اولورسه اولسون
عارفك نظری اکادکلدر بلکه اول کسه‌نك اختلاطی والفتی ومیلی هرقنغی طائفه‌یه
زیاده ایسه انك اول طائفه دن عداولنمسی عنداهل التحقیق مقرر درایمدی ای
عاقل سندخی آکاه اول صقین صورته طاپیجی اولمه وبونی دخی سویله الجنس
الی الجنس یمیل سرنی شکل وصورتده طلب ایله زیرا بوشکل وصورت جماد
واحجار منزله سنده کلمشدر بو مقرر در که جامدك اصلا جنسیتدن خبری یوقدر
بوممکندر که برکسه یاکاغددن ویاخود تخته دن ویاخود حجردن برطائفه‌نك
شکلنده برصورت دوزه اول صورتی اول طائفه‌یه بکزه‌ده عاقل اولان بونی بیلور که
اول جامد اول طائفه جنسندن صورتا انلره تشبه قیلدیغی ایله انلردن عد اولنز
زیرا اول صورتك بوطائفه‌دن خبردار لغی یوقدر چونکه برطائفه‌یه صورتا مشابه
اولان جامدك اول طائفه جنسندن اولمغله جوازی اولیه پس هرکندی شکلنده
وهیئتنده کوردیکك صورتلری بو بزم جنسمزدندر دیمه بلکه معنی یوزنده سنکله
آشنا اولان صورتا هرنه شکل اولورسه اولسون سنك جنسك همان اولدر (مثنوی)

جان چو موون چو دانهٔ کندمی * می کشاند سو بسو یش هردمی * موردانه
کآن حبوب مرتهن * مستحیل جنس من خواهدشدن) مثلا جان مور کبی وتن
برکندم دانه‌سی کبیدر اول بدنی جان طرف بطرف چکر مور کندم دانه‌سنی
طرف بطرف چکدیکی کبی مور بیلور که اول مرتهن اولان حبه‌لرینم مستحیل اولمق
استر مستحیل متبدل اولمغه دیرلر یعنی مور اولقدر حس ایلر و دیر که اول صورتا
کندی جنسندن اولین رهن اولنمش حبه‌لری بن‌دریمجله خدا ایتدکده بکا متبدل
اولور و بنم بدنمده هضم اولوب بنمله جنسیت بولیسر دردیر ﴿ مثنوی ﴾

آن یکی موری کرفت ازراه جوه * موردیکر کندمی بکرفت ودو * جوسوی کندم
نمی تازد دولی * مور سوی مور می آید بلی * رفتن جوسوی کندم تابدست *
موررابین که بجنسش راجعست) مثلا اول برمور یولدن جوطوتدی بردیکر مور
برکندم ودو طوتدی دو یلك معناسنه در چونکم جو کندم جانبنه چاپار زیرا
ایکیسی بیله جامدلردر وحرکته قادر دکلدر ولیکن مورمور جانبنه بلی کلور جوك

کندم جانینه کتمسی موره تابعدر کور که اول مور جنسنه راجعدر کندمدن مراد
بر صورتا ایوکسه نك جسدی اولور وجودن مراد صورتا اکامشابه اولمین دنینك
جسدی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که مثلا برمور ارپه یی طوتوب
و برآخرمور دخی برآخر یولدن بر بغدایی طوتوب ویلوب اول ارپه طوتن مورك اول
بغدایی یانینه کتوروب وباخود اول ارپه یی اول برآخرمور بغدایك یانینه کتوردیکی کبی
برجان دخی کوررسنکه صورتا بردنی وحقیر اولان صورتی برشکل شریف وعالی
اولان صورتك قتنه کتورر بونی بیلورسنکه آرپه بغدای جانینه یلز وحرکت ایلز
ولیکن قرنجه جانینه قرنجه کلور بلی بوایکیسی بری برلرینه جنسدر اکرچه آرپه ایله
بغدای بری برلرینه جنس دکلدر پس صورتا بری برلرینه متخالف اولان ومعنیده
تعارف واتحاد قیلان کسه لری بوکا کوره قیاس ایله کوررسن برکسه نك شکل
وصورتی برآخر کسه یه بکزدمز اما بری برلریله مقارن اولمشلر وصحبت قیلمشلر
بیلورسن که (الا رواح جنود مجندة فماتعارف منها ائتلف) حدیثنك موجبنجه اول
ایکیسنك روحنك میانده جنسیت واردر که اول جنسیت علت ایتلاف وسبب انضمام
اولمشدر زیرا بوجسدلر فی المثل کندم ایله جوکبیدر لابد برآرپه نك بغدای جانینه
کتمسی برمورك برآخری کندی جنسی اولان مور جانینه کتمسنه تابع اولدیغی کبی
بوجسدلرك دخی بری بری جانینه کتمسی روحلرنه تابعدر باطنا ایکی روحك
بری برلریله تعارفی وجنسیتی اولمسه اول روحلرك جسدلری طوعا بری برلریله
مقارنت ومصاحبت ایتمك احتمالی بوقدر (مثنوی) تو مکو کندم چراشد سوی جو *
چشم را برخصم نه نی برکرو * مورا سود برسر لبد سیاه * مور پنهان دانه
پیدا پیش راه) سن دیمه بغدای ارپه جانینه نیجه کتدی سن کوزی خصم اوزره
عاریت اولان رهن اوزره قومه مثلا قره قرنجه برقره کچه اوزره قرنجه پنهان
دانه پول اوکنده پیدادر لبد کسر لامله وسکون بایله یوکدن یاپلمش کیجه یه دیرلر
وفی الحقیقه برسیاه کچه نك اوستنده ایکی سیاه مور اولسه انلر کورمز اما بری ارپه
وبری بغدای طوتسه وبری بری جانینه حرکت ایتسه اول بغدای ایله ارپه نك بری
بری جانینه کتمسی وبربره کلوب مقارنت ایتمسی مرئی ومحسوس اولور سن
صورتا بری برینه بکزه مین جسدلری هم بوکا کوره قیاس ایله انلرك روحی
کورمك لازم دکلدر الظاهر عنوان الباطن در بهرحال ایکی کسه نك روحی
بری برلرینه جنس اولمسه وتعارف قیلسه طوعا جسدلرینك بری برلریله
مصاحبت قیلمسی وآشنا اولمسی نه دن لازم کلوردی ایکی صورتك طوعا بری برلریله
مصاحب اولمسی روحلرینك جنس اولمسنه شهادت ایلر (مثنوی) عقل کوید
چشم را نیکو نکر * دانه هر کزکی رود بی دانه بر) عقل چشمه دیرای چشم

ایو نظر ایله دانه دانه یه برکسه سز هرگز قچن کیدر یعنی کتمز قچن برکوز صورتا
بری برینه مخالف اولان ایکی جامدك حرکت قیلمسنی و بر یره کلمسنی کورسه لیکن
انلرك محرکی کورمسه عقل اول کوزه دیر ای کوز برخوش نظر ایله
هرگز برجامد دانه برجانبدن برجانبه دانه ایلدیکی اولمقسزبومقرردرکه حرکت
قیلمزسن جسد لری دخی بوکا کوره قیاس ایله برنیچه اجسام مختلفه واشکال
متنوعه نك بر یره کلمسی وطوعا معاشرت و مصاحبت قیلمسی انلرك روحلرینك
جنس اولمسنه وتعارف قیلمسنه دلالت وشهادت ایلرکه جنسیت لابدعلت انضمام
اولور و برکسه شکلا کندیبه بکزه مین جنسنی کورسه هماندم اکا میل ومحبت قیلور

﴿ مثنوی ﴾ زین سبب آمد سوی اصحاب کلب * هست صورتها حبوب
ومورقلب) اصحاب کهف جانبنه کلب بوسیدن کلدی زیرا فی المثل صورتلر حبه لر
وقلب مور در قلب بر آخر قلبه متشابه اولدقدنصکره صورتلرك متخالف اولمسنه
اعتبار یوقدر نته کم کلبله اصحاب کهفك صورتلرینك بری برینه اصلا جنس اولمسی
وتشابه قیلمسی یوقدر کلب انلره وانلر کلبه من حیث الصوره جنس ومتشابه دکللردر
اما من حیث الباطن کلبك انلر ایله جنسیتی ومشابهتی وار در انکچون کلبك قلبی
انلره میل ومحبت قیلدی وتابع اولدی حتی انلر اول کلبی دوکدیلر ونیچه کره قودیلر
اول جنسیت واسطه سیله انلردن مفارقت ایتمکه مجال اولمیوب بالطبع انلره مایل
وتابع اولدی والله اذنیله لسانه کلدی وبنی نیچون خدمتکزدن طردومنع ایلرسز
بن اللهك صالح بنده لرنی سوزم استرمکه انلره خدمت قیلم وانلرك صحبت پر برکتلرندن
نیچه نفع وفائده بولم دیو تکلم قیلدی * بیت * سك اصحاب کهف روزی چند *
پی نیکان کرفت ومردم شد) کلامنك حسبنجه معنیده مردم اولدی وانسان صورتنده
حشر اولمق وجنت اعلایه انسان شکلنده دخول قیلمق خصوصنده هم حدیث
شریف وارد اولدی که اوچنجی دفتر ده انك حقنده اولان حدیث مسطور اولمشدر
الحاصل قلب وروح آشنالغیله اول بومرتبه لری بولمش وانلره میل ومحبت قیلمشدر

﴿ مثنوی ﴾ زآن شود عیسی سوی پاکان چرخ * بد قفصها مختلف یك جنس فرخ *
این قفص پیدا وآن فرخش نهان * بی قفص کش کی قفص باشد وان) اول
سیدن عیسی علیه السلام حضرتلری پاکان چرخ طرفنه مائل اولور یعنی اول *
جنسیت معنوی سیبندن روح الله حضرتلری چرخ برینك پاکلری جانبنه ترقی قیلور
قفصلر صورتا مختلف اولدی امافرخ برجنس اولدی فرخ قوش یاور یسنه دیرلر
صورتا قفصلر بربرینه مغایر اولسه ولیکن ایچنده اولان قوش یاور یلری جنس واحد
اولسه قفصلرك صورتا بربرینه مغایر اوللری ضرر و یرمز زیرا نظر قفصلر ایچره
اولان قوش یاور یلرینك جنس اولمسنه درشول دمکه اول مغایر اولان قفصلردن

ری برینه جنس اولان قوشلر چیقوب خلاص اولهلرینه هرجنس کندی جنسیله پرواز قیلور ومصاحب اولور کماقیل (بیت) کند هرجنس باهم جنس پرواز * کبوتر با کبوتر باز با باز) عیسی حضرتلرینك روح شریفی دحی ملأ اعلا وپاکان سما جنسندن اولدیغیچون اول جانبه پرواز ایتدی وقفص جسمنی دخی آلوب یوقاری کتدی بوقفص جسم محسوس وپیداد روانك فرخی نهان ومخفیدر قفص چکیلیجیسز قفص تن روان اولور بو معلومدر قفص چکیلی اولمیجه وقفص کندی کندیدن روان اولمز وسیر وحرکت قیلمز پس جسم قفصلرنی دخی بو کا کوره قیاس ایله بهر حال برجسمی یا اسفلدن اعلی یه ویا اعلی دن اسفله جذب ایدیجی اولمسه اول جسم خلی ونفسه سیر وحرکت ایلمزدی ﴿ مثنوی ﴾ ای خنك چشمی که عقلستش امیر * عاقبت بین باشد وحبر وقریر * فرق زشت ونغز از عقل آورید * نی زچشمی کزسیه کفت وسپید) ای سعادت شول برکوزه که عقل اکا امیر در اول کوز عاقبت بین وعالم ونورلو اوله حبر عالم معناسنه وقریر منور معناسنه در یعنی شول برکوزه که اول کوز مأمور وعقل اکا امیر اوله وعاقبت کوریجی اوله وزیاده بیلیجی ونور عقلله روشن اوله زشتی ونغزی فرق ایتمکی عقلدن کتورك برچشمدن دکل که سیاهدن وسپیددن سویلدی یعنی زشتی نیکودن فرق ایلمك استرسك سپید وسیاه کورن کوزدن فرق ایلمکز بو چشم ظاهر انجق برشیئك شکل وصورتنده اولان لون کورر اما اول شیئك ذاتنی ومقدارنی وطبعنی وخاصیاتنی کورمکه عقل کوزی لازم اولور پس اکر برشیئی برآخر شیدن فرق وتمیز ایلمك استرسکز عقل کوزیله ایلیك تا آنی بیلکه وتمیز قیلغه قادر اوله سز والا بوچشم ظاهرك فرق وتمیزده مدخلی یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ چشم غره شد بخضرای دمن * عقل کوید برمحك ماش زن) چشم خضرای دمنه غره اولدی دعقل دیرانی بزم محکمزه اور دمن کسر دالله دمنه نك جمعیدر دمنه مزبله یه دیرلر خضرای دمن مزبله لرده وسر کینلرده بتن سبزه یه دیرلر لکن بوظاهر کوزی برمزبله ده یشل براوت بتمش کورسه آنی پسند ایلر وبونه لطیف سبزه در دیو سویلر عقل اکادرکه یوق سنك کور دیکك کبی دکلدر سن آنی سائر سبزه لردن فرق وتمیز ایتمك استر ایسك بزم محکمزه اورتا آنی غیری سبزه لردن فرق ایتمکه قادر اوله سن اولا بومزبله ده کور دیکك خضرانك منبت ومحلی نجس وناپاکدر پس پاك اولان برده بتن سبزه لرله بونك نه مناسبتی اولور وخضرای دمن شول حسنی اولان عورته دیرلر که صورتا بغایت کوزل اوله ولیکن طبیعتی خبیثه وذاتی قبیحه اوله نته کم (ایاکم وخضراء الدمن) حدیثیله بوکونه صورتا حسنی وسیرتا بد اولان عورتدن حذر ایلمکه اشارت قیلمشلردر (م ی) آفت مرغست چشم کام بین * مخلص مرغست عقل دام بین * دام دیکر بد که عقلش در نیافت * وحی غایب بین بدین سوزان

شناخت) کام کوریجی کوز مرغه آفتدر دام کوریجی عقل مرغه مخلصدر یعنی
بوقوشك که کوزی دانه کوریجی اوله وهمان نفسنك مشتهیا و مرادنه نظر قیله
اول کوز اول قوشه آفت وسبب بلا ومحنتدر واول قوشك دام کوریجی هوشی
وعاقبت اندیش اولان عقلی اکا محل خلاص وسبب نجاتدر پس بو عالم طبیعتده
ومرتبهٔ صورتده اولان منفعت ومضرتی عقل معاش بیلور وکندیسنه خیراو اولنی
ضرر وزیان اولندن فرق وتمیز قیلور معتبده وراه دینده دام دیکر اولدی که عقل
اول آخردامی بولدی وادراك قیلدی غائب بین اولان وحی الهی بوجانبه اول سیبدن
سرعت قیلدی وکلدی یعنی معقولاتده اولان وحی محسوساتده اولان نفعلری
وضررلری وخیرلری وشرلری بیلکه وفرق وتمیز قیلغه قادراولور کورکه عقلا وحکما
معقولاتده ومحسوساتده اولان خیرلری وشرلری ونیکلری وبدلری نیجه فرق وتمیز
قیلمشلردر امادین بولنده وآخرت طریقنده وحق شناسی اولمقده شولقدر دامللر
قالمشدر بیلکه قادراولمشلردر اول سیبدن بوعالمه عالم غیبك دامنی کوریجی وضررنه
نظر ایرکوریجی انبیای عظام علیهم السلام کلدی وانلره وحی الهی نزول قیلدی
تاکم انلر اول وحی الهی سبیله عالم غیبك دامنی کوردیلر وخیرنی وشرنی ونفعنی
وضررنی بیلوب بزه اندن خبر ایرکوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ جنس وناجنس ازخرددانی
شناخت * سوی صورتها نشاید زود تاخت * نیست جنسیت بصورت لی ولك *
عیسی آمددر بشر جنس ملك * برکشیدش فوق این نیلی حصار * مرغ کردونی
چوچغزش زاغ وار) جنسی وناجنسی عقلدن آکلق بیلورسن صورتلر جانبنه
فوری چاپمق لایق دکلدر یعنی معنی یوزنده اولان جنسی ناجنسندن بیلکه واکلغه
عقل جهتندن قادر اولورسن وجنسی ناجنسدن فرق ایلمکی عقل واسطه سیله
بیلورسن ایمدی عقلی قویوب بوصورتلر جانبنه فوری سرعت ایتمك وصورتا
برطائفه بی شکلده ورنکده وهیئنده بری برینه مشابه کورمکله بونلر هپ برجنسدر
دیمك لایق ومناسب دکلدر زیراسنکچون وبنمچون صورت حسبیله جنسیت یوقدر
اکر صورت حسبیله جمله انسان برجنسدر اما معنی حسبیله دکل کورکه عیسی
علیه السلام حضرتلری بشر صورتنده جنس ملك کلدی وانك روح شریفی ملائکه ایله
جنس اولدیغندن انلره میل قیلدی اول عیسایی بونیلی حصاردك اوستنه کردونه
منسوب اولان مرغ زاغ اول چغزی چکدیکی کبی یوقرو چکدی مرغ کردونیدن
مرادحضرت جبرائیل علیه السلام اولور نیلی حصاردن مرادبوکبودرنکلو اولان
آسمان اولور یعنی زاغ چغزی چکوب یوقارو هوایه چقاردیغی کبی مرغ کردونی
اولان جبرائیل علیه السلام حضرتلری هم عیسی علیه السلام حضرتلرنی اول
جنسیت واسطه سیله بوکبودرنك اولان آسمان اوزه چکوب ابلتدی ودردنجی فلکه

واصل ابتدی پس لابد جنس جنسنی کندی جانبنه اخذ وجذب ایلر وبرکسه برطائفه یه جنس اولدقدنصکره لابداول انلره و انلر دخی اکا میل قیاور و بری برلریله خلط ومصاحبت قیلغه اول جنسیت سبب اولور نته کم بوحکایه دن معلومك اولور

﴿ قصهٔ عبد الغوث وربودن پریان اوراو سالهادر میان پریان ﴾
﴿ ساکن شدن اوو بعدازسالها آمدن او بشهر وفرزندان خویش ﴾
﴿ وبازنا شکفتن اوازآن پریان بحکم جنسیت معنی وهمدلی او باایشان ﴾

بوسرخ شریف وبوبیان لطیف عبد الغوثك وپریلر آنی قاپمسنك ونیچه یللر اول عبدالغوثك پریلراورنا سنده ساکن اولمسنك ونیچه یللر دنصکره انك کندی شهرنه واولادنه کلمسنك وکیرو پریلردن انك صبر ایتمسنك انلرله همدل اولدیغی وجنس اولدیغی معنانك حکمیله اول پریلردن صبر ایتمکه قادراولمسنك قصه سیدر پریلرجن طائفه سنك لطیف وملیح اولان نوعنه درلر وعبدالغوث صلحای امتدن برکسه ایدی نته کم انك قصه سنی ابیات شریفه ده دخی نظمه کتوروب بیورلر

﴿ مثنوی ﴾ بودعبدالغوث هم جنس پری * چون پری نه سال در پنهان پری)
عبدالغوث نامنده اولان کسه پری ایله هم جنس ایدی پری کبی طقوز یل پنهان پریلکده ایدی پنهان پروصف ترکیبیدر اکامتصل اولان یامصدریه در یعنی عبد الغوث طقوز یل پریلر کبی کیزلو اوچیچلکده اولدی و پریلر عیون ناسدن نیچه مخفی پرواز ایدیجیلر ایسه اول دخی انلر کبی خلقك کوزندن غائب اولوب کیزلو پرواز ایدیجیلکده اولدی ﴿ مثنوی ﴾ شدز نش رانسل ازشوی دکر *
وآن یتیما نش زمرکش درسمر * که مراورا کرك زدیار هزنی * یافتاداندر چهی
یامکمنی * جمله فرزندانش در اشغال مست * خود نکفتندی که بابایم هست)
انك عورتنك شوی دیکردن نسلی اولدی وانك اول یتیملری انك مرکندن سمرده ایدیلر یعنی چونکم عبد الغوثی ناکاه پریلر قاپدی وناسك کوزندن غائب اولدی انك خاتونی آنی اولدی اعتقادنده اولوب برآخراره واردی اول آخر اردن اول خاتونك نسلی واولادی اولدی واول عبد الغوثك یتیملری انك موتندن مسامرده وبری برلریله مکالمه ده اولدیلر بویله دیوکه انی کرك اوردی یاخود برهزن اوردی یاخود برچاهه ویاخود مکمن عدویه دوشدی بهرحال شونلردن برینه مبتلا اولمش واولمش کتمشدر دیواندن قطع امید ایلدیلر جمله انك اولادی اشغال دنیاده مست ایدیلر خود دیمزلر دیکه بزم بربابامز واردر واول شمدی حالابودنیاده زنده دراصلا بوخاطره یی ایلمزلر وبویله دیوهم سویلمزلردی بلکه انی همان اولوب کتمش پیلورلردی

﴿ مثنوی ﴾ بعدنه سال آمد اوهم عاریه * کشت پیدا باز شد منواریه *

یك مهی مهمان فرزندان خویش * بودر وزان پس کس ندیده ش رنك بیش)
طقوز یلدنصکره اول عبدالغوث کندی شهرنه کلدی واهل واولادنی کورمکدن
اوتری بشریت وجسمانیتله اولادنه کورندی ولیکن همان عادتی کلدی ویرزمان پیدا
اولدی کیرو متواری ومخفی اولدی بر آی مقداری کندی اولادنك مهمانی اولدی
واندنصکره آنك رنکنی وشکلنی ارتق کسه کورمدی واروب پر یلر ایچره قالدی
وبو پریلرك انسانی قاچسی چوق واقع اولمشدر تته کم اصحاب کرامدن تمیم داری
حضرتلرینی دخی قچمشلردر واول دخی جنیلرمیانده چوق زمان اکلنمشلردر اندنصکره
کندی اهل واولادنه کلمشلردر وحضرت رسول علیه السلام بعض قصه سنی
خبرویرمشلردر انك قصه سی روایت صحیحه ایله مشهور وثابت اولمشدر وبوندن
ماعدا دخی قاضی بدر الدین کتاب آکام المرجان فی بیان احوال الجان دیو تسمیه
ایلدیکی کتابده جنلرك برارشکلنده تمثل ایدوب بشر جنسندن بعض خاتونلرله مجامعت
ایدوب اندن اولادی اولدیغنی وقیزلرنی دخی عروس شکله قویوب بشردن بعض
رجاله انی تزویج ایدوب انلرك دیشیسندن دخی بو ایکیسنك مجامعت ایتمسیله اولاد
وانسال ظهوره کلدیکنی وبشر جنسندن بعض کسه لری دخی آلوب کیدوب کندی
ایچلرنده نیچه زمان بسلیوب اکا رعایت قیلدیغنی یازمشلر وبوندن دخی زیاده نیچه
عجائب وغرائب قصه لر نقل ایدوب کندی کتابنی صافی جنلر بیان ایلك اوزره نیچه
دلائل عقلیه وبراهین نقلیه ایله دوزمشلردر انی کورن بونلرك بعض احوالنی بیلور
(مثنوی) بردهم جنسی پریانش چنان * که ربابد روح راز خم سنان) پریلرك هم
جنسلکی عبد الغوثی کند یلر جانبنه انجلین ایلتدی که زخم سنان روحی بدندن
قپار یعنی زخم رماح برکسه نك روحنی بدندن قاپوب اصلنه واصل ایتمکه سبب
اولدیغی کبی اول عبد الغوثك پریلرله جنس اولمسی انی بشر میانندن انجلین قاپدی
وانلرایچنه ایلتدی ﴿ مثنوی ﴾ چون بهشتی جنس جنت آمدست * هم زجنسیت
شودیزدان پرست) چونکم بهشتی جنس جنت کلمشدرهم جنسیتدن یزدان پرست
اولور یعنی چونکم اهل بهشت جنت جنسی کلدی ونیچه یوزدن جنته مناسب
اولادی اولا (الطیبات للطیبین والطیبون للطیبات) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره
اهل جنت طیبلر وطاهرلر در وجنات عالیه هم مساکن طیبه در پس بری برلرینه
جنس اولدی ومناسب کلدی هم اهل جنت جنسیتدن حق تعالی به طاپیجی اولورلر
شو اعتبار ایله که حق تعالی طیبدر واهل جنت دخی پاك وطیبدر بو مناسبتله
اهل جنت یزدان پرست اولور بونلرك خلافی اولان اهل جهنم هم کندی جنسلرینه
مائل اولورلر وکندیلر خبیث اولدیغیچون خبیث اولان اصنامه وشیطانه پرستش
قیلورلر وعاقبت دارخبیثین اولان جهنمه کیرلر پس بودنیاده اهل جهنم اولان
جهنمه مناسب اولان فعال وخصاله تعلق قیلور واهل جنت اولان جنته مناسب

اولان فعال وخصاله تعلق قیلور واکامائل اولور (م ی) نی نبی فرمودجود ومحمده
* شاخ جنت دان بدنیا آمده) نبی علیه الصلوة والسلام حضرتلری جود ومحمده
دنیایه کلمش شاخ جنت پل پیورمدیمی یعنی حضرت نبی علیه السلام سخا وخصلت
حمیده جنت شاخلرندن آنی ایکی شاخ بیلکه بودنیایه کلمش ومتدلیه اولمشدر پیوردی
کماقال علیه السلام (السخاء وحسن الخلق غصنان من شجرة الجنة) وقال علیه السلام
ایضا (السخاء شجرة من اشجار الجنة اغصانها متدلیات فی الدنیا فمن اخذ بغصنا
منها قاده ذلك الغصن الی الجنة والبخل شجرة من النار اغصانها متدلیات فی الدنیا
فمن اخذ بغصنا من اغصانها قاده ذلك الغصن النار) رواه علی وابوهریرة وجابر
وابو سعید وانس رضوان الله علیهم اجمعین کذا فی الجامع الصغیر (م ی)
مهرها راجله جنس مهرخوان * قهرها راجله جنس قهردان) مهرلره جله
جنس مهراوقو وقهرلره جله جنس قهر بیل یعنی بونیاده نه قدر مهرلر ومحبتلر
ومرحمتلر وشفقتلر وعطو فتلر ورأفتلر وار ایسه انلره جنس مهر ومحبت اوقوکه
بوجله نك اصلی نفس الامرده حق تعالینك مهر ورحمتنك اثریدر وکذلك
بودنیا ده نه قدر قهرلر وغضبلر وزجرتلر ومشقتلر وبونلر امثالی حالتلر وصفتلر
وار ایسه جله سنی قهر جنسندن بیل که بوجله نك اصلی حقیقتده حق تعالینك
قهریدر (م ی) لا ابالی لا ابالی آورد * زآنکه هم جنسند در رأی وخرد) لا ابالی
لا ابالی کتورور زیرا رأیده وعقلده بونلر جنسدرلر یعنی قاپر مقسز وبی باك اولان
کسه برکندی کبی بی باك اولان قاپر میجی کسه بی آله کتورر وکندیسنی انك
مصاحبت ومقارنتی مرتبه سنه یتوررانلدن اوتریکه عقلده ورأیده ایکیسی بری
بریله هم جنس درلر جنسیت ایسه علت ضم اولمق وجنس کندی جنسنه میل
قیلمق مقرردر (م ی) بود جنسیت درادریس ازنجوم * هشت سال اوبازحل
بدر قدوم * در مشارق درمغارب یاراو * هم حدیث ومحرم آثار او) ادریس
حضرتلرنده نجومدن جنسیت وارایدی سکزیل اول ادریس علیه السلام
زحل ایله قدومده اولدی ادریس علیه السلام حضرتلرینك قصه سی بودفتره
ودخی بشنجی دفتره برقاچ محلده مرور ایتمشدر ودخی (واذکر فی الکتاب ادریس
انه کان صدیقا نبیا ورفعناه مکانا علیا) آیت کریمه سنده سورهٔ مریمده اهل تفسیر
انك حکایه سنی یاز مشلر درایراده حاجت یوق وادریسك نام شریفی اخنوخ در
انك کثرت درسندن اوتری اکا ادریس دیمشلر دریعنی حضرت ادریس علیه
السلامك وجودنده نجوم جهتندن جنسیت وارایدی ولهذا سکزیل اول ادریس
فلك سابعده اولان زحل یلدیزیله کلمکده اولدی مشرقلرده ومغربلرده زحل
یلدیزی انك یاری اولدی انکله هم حدیث وانك محرم آثاری اولدی وادریس

علیه السلام حضرتلری هم اول زحل نه‌دیرسه یه‌لدی وآنك جمله آثارنه عالم
وعارف اولدی ﴿ مثنوی ﴾ بعد غیبت چونکه آوردا و قدوم * درزمین میکفت
اودرس نجوم * پیش اواستارکان خوش صف زده * اختران دردرس اوحاضرشده
* آنچنانکه خلق آواز بجوم * می‌شنیدنداز خصوص واز عموم * جذب جنسیت
کشیده تازمین * اخترانرا پیش او کرده مبین * هریکی نام خود واحوال خود *
بازکفته پیش او شرح رصد) غیبتد نصکره چونکم اول ادریس علیه السلام
بشریته قدوم کتوردی زمینده اونجومك درسنی دیدی غیبت عندالمشایخ مقدما
جلد اولك دیباجه سنده الغیب الحضار قولنك شرحنده مرور قیلمشدر انده
طلب اولنه بوندهٔ غیبتدن مراد مقام بشریتدن منسلخ اولمق وکندی جسمندن
غیبت قیلمقدر چونکم ادریس نبی علیه السلام حضرتلری کندی جسمندن
منسلخ اولدی وروحله افلاکه صعوایدوب نجومله آشنا اق قیلدی بعد الغیب
چونکم اول بشریت مقامنه قدوم کتوردی یریوزنده طالب علم نجوم اولنلره
درسنی دیدی فرضا انك اوکنده ستاره‌لر خوش صف اورمشلرایدی اخترلر اول
ادریس علیه السلامك درسنه حاضر اولمشلروانك نظر نده طور مشلردی
انجلین که‌درس اوقویان خلق نجومك آوازنی عمومدن وخصوصدن ایشدرلردی
یعنی انك مجلسنده عوامدن وخواصدن هرکم حاضر اولدیسه نجومك اکاسویلدیکی
سوزی استماع ایدرلردی ادریسله انلرك میانده اولان جنسیت جذبی انلری آسمان
طرفندن زمینه دك چکدی اخترلری انك اوکنده اول جنسیت مبین وظاهر ایلدی
مبین ثلاثیدن اولمق مناسبدر که اگرچه افعالدن اسم فاعل صیغه سی اوزره
اوقنسه دخی جائزاولور هر بریلدز کندینك احوالنی اول ادریس علیه السلامك
اوکنده کیروسویلردی واکا شرح رصد ایلردی وانك مجلسنده حاضر اولنلر
بوعلمده تدوین کتب قیلدیلر ورصدعلمنی اوکرندیلر ویلدزلرك خاصیاتنه عالم اولدیلر
(مثنوی) چیست جنسیت یکی نوع نظر * که بدان پایند ره باهمدکر * آن نظر که
کردحق دروی نهان * چون نهددر توتو کردی جنس آن جنسیت) ندر برنوع
اولان نظر سببیله ایکی کسه بری برلرینه یول بولورلر اول نظریکه حق تعالی اول
برکسه‌نك وجودنده نهان ایتدی چونکم سنده قویه سن انك جنسی اولور سن یعنی
معنی بوزنده اولان جنسیتدن مراد عقل ونظرك برنوع اولمسیدر که خلق عالم
بری برلریله اول نوع اولان نظر واسطه سیله جنس اولور مثلای برطائفه یه جنس
اولمین کسه شول نظریکه حق تعالی حضرتلری اول قومك وجودنده نهان
ومخفی قیلمشدر اکر اول نظری فرضاسنك وجود کده قویه سن هم اول قومك
جنسندن اولورسن وانلره میل ومحبت قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ هر طرف چه می

کشدتن را نظر * بی خبر را که کشاند باخبر) تنی هرطرفه نه چکر نظر چکر بی خبری
کیم چکر باخبر چکر یعنی هرطرفه بی خبر اولنی نه چکر دیرسك باخبر اولان عقل ونظر
چکر یوخسه بی خبرك برجانبه حرکت ایتمکه استطاعتی یوقدر بعض نسخه ده که
یرنه بی خبررا کی کشاند باخبر واقع اولمشدر بو نسخه اوزره معنی بی خبری باخبر
چکمز میانلرنده عدم جنسیت اولدیغی ملابسه ایله دیمك اولور لکن اولکی اولی
﴿ مثنوی ﴾ چونکه اندر مرد خوی زن نهد * اومخنث کرد دوکان می دهد *
چون نهد در زن خداخوی نری * طالب زن کرددآن زن سعتری) چونکم
حق تعالی اردہ عورت خوبنی قویه اول مخنث اولور وکان ویررکان جماعه دیرلر
بونده کون ویرمکدن کنایت اولور وچونکم خدای تعالی عورتده ارلك خوبنی
قویه اول زیبقجی عورت زن طالبی اولور سعتری زیبقجی عورته دیرلر فارسیدر
نته کم مولانا جامینك بو بیتنده دخی واقع اولمشدر * بیت * فرج رابند ازکلوکن
کز زنان سعتری * فارغست آن کس که قوت اوزنان سعترست * وفی الحقیقه ارلرده
عورت خوبی اولسه مخنث اولور وکون ویرو مفعول اولوب ملعون اولور وعورتده
دخی ارخوبی اولسه عورت سومکه طالب اولور وارلره تشبه قیلور وزیبقجی اولوب
ملعونه اولورکه حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بو ایکیسنك حقنده بیوررلر
(لعن الله المخنثین من الرجال والمترجلات من النساء) رواه ابوداود والترمذی عن ابن
عباس کذافی الجامع الصغیر (مری) چون نهددر توصفات جبرئیل * همچوفرخی
برهواجویی سبیل) چونکم حق تعالی سنده جبرائیل علیه السلام صفاتن قویه
برفرخ کبی هوا اوزره سبیل استرسن یعنی چونکم حق تعالی حضرتلری سنك
وجودکده اوصاف جبریایه واخلاق ملکیه قویه برقوش یاوریسی کبی هوای
روحانی جانبنه بول استرسن واوج ملکوت اوزره پرواز ایتمکه میل وسعی قیلورسن
﴿ مثنوی ﴾ منتظر بنهاده دیده برهوا * ازز مین بیکانه عاشق برسما) دیده بی
هواوزره منتظر قومش زمیندن بیکانه عاشق سما اوزره یعنی عاشق زمیندن
بیکانه درهوا اوزره سماطرفنه کوزنی منتظر قومشدر استرکه هوای روحانیت
اوزره پرواز قیله وملکوت سمایه واصل اوله انکچونکه اکا اوصاف روحانیه غالبه
اولمغله روحانیلرله جنس اولمشدر وارضی وجسمانی اولنلردن نفرت ایدوب بیکانه
قالمشدر و لهذا ملکوت سما طرفنه منتظر اولوب کوز قومشدرانك مرادی
همیشه ترقی وتصاعد ایلك وعالم ارواحده پرواز قیلمقدر ﴿ مثنوی ﴾ چون
نهددر توصفتهای خری * صدپرت کرهست برآخر پری) چونکم حق تعالی سنده
خرلق صفتلرنی قویه اکر یوزپرك وار ایسه آخور جانبنه اوچرسن یعنی اکر حق
تعالی حضرتلری سنك وجودکده خرلق صفتلرنی وحیوانیت خویلرنی وضع ایلیه

اکرسنك عقلدن یوزدانه قنادك اواسه بنه اول صفات حماریه مقتضاسی اوزره دنیا آخورنك جانبنه اوچرسن ومقام حیوانیته قاچرسن (و یأکلون کما تأکل الانعام) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره انعام مثال یوب ایچن طائفه کبی سن هم یوب ایچرسن ﴿ مثنوی ﴾ ازپی صورت نیامد موش خوار * ازخبیثی شد زبون موشخوار) موش صورتدن اوتری خوار کلدی خبثلکندن اوتری موشخوارك زبونی اولدی مصرع ثانیده موشخوار وصف ترکیبدر صحیحان یجی معناسنه موشخوار اصل چیلغه دیرلر کربه معناسی مراد دخی اولسه جائزاولور یعنی موشك خور وحقیر اولمسی مجرد صورتندن اوتری اولمدی بلکه اول چیلغك زبونی اولدی صفات خبیثه سندن اوتری اویله اولیحق موشك خوروحقیر اولمسی وکربه وچیلغك زبونی اولمسی سیرت خبیثه سندن اوتری اولور ﴿ مثنوی ﴾ طعمه جوی وخاین وظلمت پرست * ازپنیروفستق ودوشاب مست) اول موش طعمه جوی وخائن وظلمت پرسندر پنیردن وفستق ودوشابدن مستدر یعنی موشك خور وحقیر اولمسی مجرد صورت جهتندن دکلدر بلکه اوصاف خبیثه سی اولدیغی جهتند ندرجله دن بری غایت خبثلکندن موشخوارك زبون ومغلوبی اولدیغیدر وبری دخی همیشه طعمه جوی اولدیغیدر وبری دخی خائن وسارق اولدیغیدر وبری دخی ظلمته میل ومحبت قبلد یغی ورروشنا لقدن معرض اولد یغیدر و دخی پنیرو فستق وبکمز وبونلر امثالی اولان غدای جسمانیه تك مستی اولوب بونلره حریص اولد یغیدر پس هرشول کسه لرده که بوصفتلر بولنه انلرموش کبی خور وحقیر اولور وانلره موش سیرت ومار طبیعت دینور ﴿ مثنوی ﴾ بازاشهب راچو باشد خوی موش * تنك موشان باشد وعار وحوش) بازا شهبك چونکم موش خویی اوله موشلرك تنکی ووحوشك عاری اولور یعنی شول بیاض طوغانکه طوغانلرك کزیده ومقبولیدر اما چونکم اول بازسپیدك خویی موش کبی اوله وفاره ده بولنان صفتلرانك وجودنده بولنه اول بازا شهب جله وحوشك تنك وعاری وجمیع موشك معیوب وخواری اولور زیرا صورتنك مقتضاسنی ویرمدیکندن (اولئك کالانعام بل هم اضل) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره بونلردن اضل واسفل اولور وبونلراندن تنك وعار طوتر لر (م ی) خوی آن هاروت وماروت ای پسر * چون بکشت وداد شان خوی بشر * درفتادند ازلنحن الصافون * درچه بابل بسته سرنکون) ای پسر اول هاروت وماروتك خویی چونکم دوندی وخدا انلره بشرخوین ویردی یعنی ای پسر چونکم هاروت وماروت نامنده اولان ملکلرك خویی متبدل ومتغیر اولدی حق تعالی انلره بشرخوینی ویردی انلرلنحن الصافون مرتبه سندن دوشدیلر بابل قیوسنه پاشی آشغه بسته ومقید یعنی بونلر بزصاف

اوروجیلرز دیدکاری ملکاوت مرتبه سندن بابل قیوسنه باغلنمش دوشدیلر دیمك اولور ومصرع اول سورهٔ صافاتده اولان آیت کریمه یه اشارت اولور و بو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولده هاروت وماروت حکایه سنده مرور ایلدی وهاروت وماروتك حکایه سی برمقدار اول محلده واصل بشنجی دفتره او ایله قریب بیان آنکه عقل وروح محبوسنددر آب وکل همچو هاروت وماروت درچاه بابل سرخنده مذکور اولمشدر انلرده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ لوح محفوظ ازنظرشان دورشد * لوح ایشان ساحر ومسحور شد) لوح محفوظ انلرك نظرلرندن دور اولدی انلرك نظرلری ساحر ومسحور اولدی یعنی انلر عالم ملکونده ایکن لوح محفوظ انلرك نظرلرنده ایدی بشریته کلکله لوح محفوظ انلرك نظرندن غائب اولدی انلرك لوحی حضیض بشریته نزول ایلدکدنصکره سحر ایدیجی کسه لرك ودخی سحر اولمش کسه لرك وجودی اولدی وبو نلرك ساحرلك ومسحورلك لوحلریته نظر قیلمغه باشلدی ﴿ مثنوی ﴾ پرهمان وسرهمان هیکل همان * موسیٔ برعرش وفرعونی مهان) پرهمان وسر همان وهیکل همان برموسی عرش اوزره وفرعون مهاندر یعنی پرهمان اول پروسر همان اول سر وهیکل وهیئت هم اول هیکل وهیئتدر معهذا برعظیم الشان موسی عرش اوزره وبرفرعون دنی خوار ومهاندر پربونده ایکی قوللرله اللردر که انسانك اللریله قوللری ایکی جناح کبی واقع اولمشدر یعنی انسان صورتله انسان اولمز بلکه سیرتله انسان اولور کور که فرعونك دخی ایکی الی همان موسی علیه السلامده اولان ایکی ال کبی وفرعونك باشی دخی امان اول باش وهیئت وهیکل هم اول هیئت وهیکل وایکیسنه بیله انسان دینور وبشریتده بونلر مشترکدر وایکز حضرت موسی کور که عرش اوزره فرعون دنی مقام اسفلده خوار وحقیر اولدی (م ی) در پی خو باش و باخوشخو نشین * خوپذیری روغن کل راببین) خوی اردنجه اول خوشخو اولنلرله اوتور وروغن کلك خوپذیر لیکنی کور یعنی حاصل کلام وخلاصهٔ مرام سکا بودر که خوی نیکو اردنجه اول وخوشخو اولان کسه لرله اوتور ومصاحبت قیل که انلرك صحبتندن سکادخی خوشخوی اولمق سرایت قیله وطبعك انلردن اخلاق حسنه کسب ایلیه که صحبت مؤثره وطبیعت سارقه در کل یاغنك کل خوش بو دن خوپذیر اولمسنی کور بلکه کل خوشبویه دخی نظر ایرکور که اول کل کل خوشبویه بر زمان مصاحب ومقارن اولمغله انمدن نیچه رایحه اولور ومعطر اولور وشیخ سعدینك بوسوزی بومعنایه دلالت فیلور دیر که (قطعه) کلی خوش بوی در حمام روزی * رسید ازدست محبوبی بدستم * بدو کفتم که مشکی یاعبیری * که ازبوی دلاویز تومستم * بکفتا من کل ناچیز بودم * ولیکن مدتی باکل نشستم * کمال همنشین در من اثر کرد * وکرنه من همان خاکم که

هسنم * وبو بیت لطیف دخی بو مضمونی مؤید اولور که دیمشلردر * بیت *
اصحب اخا کرم تحظی بصحبته * فالطبع مکتسب من کل محبوب * کالریح آخذة
مما تمر به * نتنا من النتن اوطیبا من الطیب (مى) خاك کوراز مرده هم یابد شرف *
تانهد پر کور اودل روی و کف * خاك ازهمسایکی جسم پاك * چون مشرف آمد
واقبالناك * پس توهم الجار ثم الدار کو * کردلی داری برودلدارجو) کور که خاك
کور شریف اولان مرده دن هم شرف بولور تاکم انك کوری اوزره اهل دل
روی و کف قور یعنی اول برخاك ایاقلر التنده خور وحقیر اولمش ایکن کتوروب
اکابر عزیز وشریف اولان کسه نك جسمنی دفن ایدرلر فی الحال اول خاك حقیر اول
مرده نك جسمندن شریف اولور ورونق بولور و برمرتبه ده که تا اهل دل انك
اوزرینه الفور یوز وسورروتعظیم وتکریم ایلر خاك جسم پاکلك همسایه لکندن
وکامقارنت قیلقدن چونکم مشرف واقبالناك کلدی یعنی اقباللو اولدی وشرف
بولدی پس سن ای طالب عزت وشرف مرد کار الجار ثم الداردی نته کم حضرت نبی
علیه السلام الجار ثم الدار والرفیق ثم الطریق دیدی اکر بردل طوتار ایسك بوری
دلداراسته که شرف عزتی دل دلداردن بولور وکشی کندی همنشین یارندن یمن
وسعادت اولور ﴿ مثنوی ﴾ خاك واهم سیرت جان میشود * سرمهٔ چشم عزیزان
میشود * ای بسادر کور خفته خاك وار * به زصد احیا بنفع وانتشار * سایه برده
اووخاکش سایه مند * صد هزاران زنده در سایهٔ و بند) اول دلدارك خاك جسمی
جانك هم سیرتی اوله عزیزلرك چشمنه سرمه اوله یعنی چوق دلدار کامل کسه لر
واردرکه انك خاك جسمی اکر حیاتده واکر مماته جانله همسیرت اولور وبو دنیادن
آخرته نقل ایلدکدنصکره انك تربهٔ مبارکی عزیزلرك کورنه توتیا اولور یعنی چوق
کسه نك اول خاك مبارك واسطه سیله کوزلری آچیلور مثلا حضرت امام حسین
رضی الله عنهك تربهٔ شریفندن هرسنه نیچه کورلرك کوزلری آچلدیغی کبی
ای چوق نابینك وولینك جسدلری کور ایچره خاك وار یاتمش نفعده وانتشارده
یوزاحیادن یکدر انتشار بونده فائده معناسنه اولور یعنی چوق ولی ونابینك جسد
مبارکلری قبر ایچره اکر چه خاك کبی یاتمش وخاك زمین انلرك جسد شریفنی
ستر ایتمشدر ولیکن انلرك خاك شریفی وقبر لطیفی نفعده وفائده ده یر یوزنده کزن
زنده لرك نیچه یوزدن یکدر اول عزیز بوجهاندن سایهٔ جسمنی ایلتمش وانك خاکی
سایه اودر نیچه یوز بیك زنده انك سایه سنده در اولکی سایه دن مراد اول عزیز
وشریف اولان کسه نك جسملریدر که جسم روحه نسبتله سایه کبیدر وانك
خاکنك سایه مند اوله سندن مراد سعادتمند اولمسیدر وسعادت دخی سایه کبیدر
نته کم فلان صاحب سعادتك بوقدر کسه سایهٔ سعادتنده خوش کچر دیرلر وتوضیح

معنی بویله دیمك اولور که اول صاحب کرم وجود او لان عزیز الوجود اکرچه بودنیادن سایهٔ جسدنی ایلتمش وروضهٔ جنتده انی ساکن ایتمشدر ولیکن انك خاك شریفی سایه‌لو وقبر نظیفی سعادتلودر نیچه یوزیك زنده‌اولان کمسه‌لر انك خاکنك سایهٔ سعادتنده خوش کچرلر وخاکی سایه‌لو وقبری مایه‌لو اولان نبیلر وولیلر بودنیاده قتی چوقدر جمله دن افضل جمیع مرسلین وحبیب رب العالمین اولان رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك قبرشریفی ومرقد لطیفیدرکه برکسه اول حضرتك قبرشریفنی زیارت ایلسه همان حال حیاتده ایکن انلری زیارت ایلمش کبی اولور * کماقال علیه السلام (من زار قبری بعد وفاتی فکأنما زارنی فی حیاتی) واول حضرتك قبرشریفنی زیارت قیلان مؤمنه انك شفاعتی واجب اولور * کماقال النبی صلی الله علیه وسلم (من زار قبری وجبت له شفاعتی) رواه ابن عمر رضی الله عنهما واولیای کزیندن دخی بوزمیده مرقدی متین ومنبرك اولان چوق ولیلر واردر ولیکن بوجمله‌دن مرشد اهل یقین وسلطان العاشقین وبرهان العارفین اعنی مولانا جلال الدین قدس الله سره العزیز حضرتلرینك خاك پاکی ومرقد طربناکیدرکه نیچه درمندلر اول حضرتك قبرپاکندن صفالر وذوقلر بولمشلر ونیچه زنده‌لر دخی اول حضرتك سایهٔ سعادتی آلتنده آسوده اولمشلردر آنك آستانهٔ سعادت آشیانه‌سنه خدمت قیلنلره روحانی وجسمانی نیچه ذوق وصفالر وصحتلر وبرکتلر حاصل اولدیغندن ماعدا جوارنده واطرافنده اولنلر بیله اندن نیچه منافع وفوائد بولورلر واول قبرشریف وآستانهٔ نظیف سبیله نیچه فقرا وضعفا زندکانیلك قیلورلر هرکس اعتقادی قدرانك قبرشریفنه وآستانهٔ نظیفنه یوزسورد کده مرادنه واصل اولورلر پس جود وکرم صاحبی اولان ولی کاملرك وفات ایلدکدنصکره نیچه کندیلره معتقد اولنلروحسن توجه ایله روح شریفلرندن استمداد واستعانت قیلنلره مدد رسان اولدقلرینه ودنیوی واخروی معاونت قیلدقلرینه بوحکایت غریبه ایله تنبیه واشارت ایدوب بیورلر

﴿ داستان آن مرد که وظیفه داشت از محتسب تبریز ﴾
﴿ ووامها کرده بود برامید آن وظیفه واوراخبری از وفات او ﴾

بوسرخ شربف اول مردك داستانیدر که شهر تبریزك محتسبندن وظیفه طوتردی محتسب اصل امر معروف ونهی منکر ایدیجی کسه‌یه دیرلر کما قال فی الصحاح احتسبت علیه کذا اذا انکرته علیه بوندن دخی محتسبدن مراد امر معروف ونهی منکر ایلین کسه اولمق انسبدر واول مرد کندی شهرنده دینلز ایلمش ایدی وچوق کسه‌دن استقراض ایدوب وافر بورجلر قیلمشدی محتسبدن اولان اول

وظیفه امیدی اوزره کائنه اول صاحب دولتدن وظیفه آلورم و بونلره انی صکره ویرم دیو برنیچه کسه دن وافر درهم ودینار آلمش ایدی واول مردك اول محتسبك وفاتندن خبری یوق ایدی ﴿ الحاصل ازهیچ زنده وام اوکزارده نشده الاازمحتسب متوفی کزارشدر چنانکه کفته اند * لیس من مات فاستراح بمیت * انما المیت میت الاحیاء ﴿ حاصل کلام اول مرد وام دارك هیچ برزنه دن انك بورجی کزارده اولدی وبرکسه انك بورجنی اداقیلدی الاینه متوفی اولان محتسبدن انك بورجی کزارده اولدی وقضا قیلندی انجلین که دیمشلر در شول کسه که اولدی پس اولکله راحت بولدی اول کسه اولدی میت دکلدر اما میت دیرلر میتی دریمنی شول کسه که صورتا اولکله وبو دار غروردن دار سروره انتقال قیلغله راحت بولدی وحیات حقیقیه واصل اولدی اول کسه فی الحقیقه اولدی ومرده دخی دکلدر مرده شول کسه درکه زنده لر شکلنده اوله واصلا انك راحتی وذوقی اولمیه وقلبی وروحی راحت حقیقی وحیات معنویدن غدا وبهره بوله ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی درویش زاطراف دیار * جانب تبریز آمدوامدار * نه هزارش وام بود اززر مکر * بود در تبریز بدر الدین عمر * محتسب بوداو بدل بحر آمده * هرسر مویش یکی حاتمکده * حاتم ازبودی کدای اوشدی * سرنهادی خاکپای اوشدی) اول بردرویش ومحتاج دلریش اطراف دیاردن تبریزجاینه وامدار کلدی مکر اول فقیرك طفوزیك التون بورجی وار ایدی تبریز شهرنده بدرالدین عمرنامنده برکسه وار ایدی محتسب ایدی اومحتسب کوکلده بحر کلمش یعنی دریادل برسخی وجوان مرد برکسه اولمش ایدی فرضا هر قیلی باشنده حاتمکده وار ایدی حاتمکده حاتملك محلی دیمکدر بونده زیاده سخیلر مقری دیمکدن کنایتدر یعنی اول برمرتبه سخی وجوانمرد ایدیکه انك هر بریقیلنك باشنده نیچه سخیلر محلی وار ایدی فرضا حاتم طی اکرحاضر اولیدی وانی کوریدی انك کداسی وغلامی اولوردی واکا باش قوردی وانقیادقیلوردی وانك خاکپایی اولوردی حاتم طی طی قبیله سندن عرب ایچره جود وسخایله معروف ومشهور اولمش وخلق ایچره شهرت بولمش برکسه نك اسمیدر وبعض حکایه سی دخی اکثر مواضعده مرور ایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ که بدادی تشنه راآب زلال * درکرم شرمنده بودی زان نوال * وربکردی ذره ٔ رامشرقی * بودادندر همتش لایق) اول برمرتبه سخی وکریم ایدیکه اکر تشنه یه آب زلال ویریدی یعنی برصوسز کسه یه آب حیات کبی براطیف وشیرین صویی انی قاندرنجه ایچوریدی وتمام انی سیراب ایدوب ریان قیلیدی اونو الدن کرمدده شرمنده اولوردی وبوتشنه یه مراد اوزره احسان وانعام ایلدم دیو استحیا قیلوردی واکر فرضی برذره یی برمشرق ایلیسه یعنی برخرد وحقیر اولان

کسه یی اکرمشرق کبی محل نور وظهر حبور وسرور ایلسیدی انك همتده اول
بنالایق کار ایدی یعنی نك علو همتنه نسبتله برذره یی مشرق ایلمك لایق اولان
کار وهنر دکل ایدی انك همت عالیه سی نه مرتبه اولمق کرك بوندن قیاس اولنه
﴿ مثنوی ﴾ برآمید او بیامد آن غریب * کوغریبانرا بدی خویش ونسیب *
بادرش بود آن غریب آموخته * وام بی حد ازعطایش توخته * هم بهشت
آن کریم اووام کرد * کابخششهاش واثق بود مرد) الحاصل اول غریب اول
محتسب سخیدنك سخاوکرمی امیدی اوزره کلدی زیرا اول محتسب تبریزی غریبلره
قریب ونسیب ایدی یعنی غربانك اقربا ونسبی کبی ایدی هر کلان انی کندینك
قربای کبی بولوردی وانك خانهٔ سعادتنی هرغریب کندیسنه ملجأ وماوی بیلوردی
اول مرد غریب اول کریمك فیوضنی اولدن اوکرنمش وانك باب سعادتنه مقدما
اعتبار فیاش واندن نیچه اطفلر وعطالر بواش ایدی کندی شهرنده اول کرم
صاحبنك عطاسندن اوتری بی حد وام برکش وآزآز جمع ایتمش ایدی توخته
توختن لفظندن اسم مفعولدر توختن ارکمکه وآرآز جمع ایتمکه دیرلرهم اول کریمك
ارفه سیله اول درویش وام ایتدی یعنی مرد درویش اول کریمه اعتماد واستناد
ایتمکله وافربورج ایتدی که انك بخششلرینه اول مردواثق ایدی وانك عطایاسنه
محکم اعتقاد فیاش ایدی بواجلدن دیوندن حذر ایتیوب اندن بوندن وافر
استقراض ایدوب وام دار اولدی ﴿ مثنوی ﴾ لاابالی کشته زووام جو *
برامید قلزم اکرام خو * وام داران روترش اوشاد کام * همچو کل خندان ازآن
روض الکرام) اول جهتدن لاابالی ووام جو اولمش اکرام خوی اولان قلزمك
امیدی اوزره یعنی اول کرم خویلو اولان کرم دریاسنك عطا وبخشیشی امیدی
اوزره اول درویش قاریمقسز استقراض ایدوب وافر دیون ایدنمش ایدی فرضا
سائر وام دارلر عبوس الوجه اولمزدن روترش ایدیلر اماوشاد کام واول روض
الکرامدن کل کبی خندان ایدی یعنی اول کریملر روضه سندن اوتری کل کبی کولر
وشاد کام اولوب کندیسنی مسرور وبی غم الردی که انك اول کریمه عظیم
اعتمادی وارایدی ﴿ مثنوی ﴾ کرم شد پشتش زخور شید عرب * چه غمش
ازسیال بولهب) کویااول کسه نك پشتی خورشید عربدن کرم اولدی اکابولهبك
سیالندن نه غم واردر سیل وسیال بیق معنیلرینه دربونده ابولهب غضبناك ومالدار
اولان کسه لردن وسیال انك کبر وتخوتدن وعجب وفخرندن کنایت اولوب وبویله
مثل طریقیله دینلمشدر یعنی اول درویشك اول کریمه عظیم اعتمادی اولدیغندن
اوتری بی غم وبی الم اولدیغی عجیبی طورسن هرشرل مؤمنك که ارفه سی خورشید
عرب حضرتلرندن کرم اوله واول آفتاب معنویدن حرارت وقوت بوله مال

صاحبی اولان غنیلرك کبر ونخوت وعجب ومفاخرتدن اکا نه غم اولور بولهبدن مراد نفس وشیطان اولوب نفس وشیطانك وعید وتخویفندن اکا نه غم واردر دیومعنی ویرلسه هم جائز اولور ﴿ مثنوی ﴾ چونکه داردعهد وپیوند سحاب * کی در بغ آید زسقا یانش آب) چونکم برکسه سحابله پیوند عهد طوتار سقالردن اکا آب دربغ ایلمك ڤن کلور یعنی برکسه یه فی المثل سحاب عهد ایلسه وپیوند قیلسه ودیسه که لابد سن نه قدر آب ویرر سن بن سکا درعقب امداد وافاضه ایلرم هیچ سن آب خصوصنده غم یمه والم چکمه اول کسه یه سقالر کلوب بزه صوچقر ویرمشکمزی طولدوره لم هم نوش ایده لم هم تشنه لره آنی ویره لم اول کسه مقرردرکه سقالردن صوبی دربغ ایلز انکچونکه منبع آب اولان سحابله انك بویله برعهد وپیوندی وار در پس مطلق ووهاب اولان حضرت فیاض مطلقه کمال اعتمادی اولان وانك عهدنه وپیوندنه توکل قیلان بندهلردن مخناج اولملردن منافع وفوائد دریغ ایتزلر ﴿ مثنوی ﴾ ساحران واقف اردست خدا * کی بهند این دست وپارا دست وپا) مثلا دست خدادن واقف اولان ساحرلر بودست وپایه ڤن ال واياق قورلر یعنی حضرت موسی علیه السلامه ایمان کتورن وحق تعالی حضرتلرینك دست قدرت ویدقوت وارادتنه واقف وعارف اولان ساحرلر بوظاهرده اولان دست وپایله ال واياق نامن قومزلر وبونك اوزرینه سائر عوام کبی لرزان اولملرکورکه فرعون بونلره (لاقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف) دیو تخویف وتهدید ایلدکده (لاضیر انا الی ربنا منقلبون) دیو جواب ویردیلر وبودست وپایك کتمسندن الم چکمیوب کندیلری اول حضرته ایرکور دیلر ﴿ مثنوی ﴾ روبهی که هست زآن شیران پشت * بشکند کاهٔ پلنکا زابشت) برروباهکه اول شیرلردن اکارقه وار در پلنکلرك کاهسنی مشتله صیر یعنی برضعیفه که اول شیران الهی ودلیران ربانیدن مظاهرت ومعاونت واردر اول ضعیفه بوندیا پلنکلرینك وعالم شیرلرینك کاهسنی یومرقله شکست ایلرنته کم امام جعفر رضی الله عنه حضرتلری تك وتنها برقلعه یه کندوبی اوروب اول قلعه بی بشقه باشنه فتح ایلدی که بوسرخ شریفده بو معنایه اشارت ایدوب بیورلر

﴿ آمدن جعفر رضی الله عنه بکرفتن قلعه بتنهائی ومشورت ﴾
﴿ کردن ملك آن قلعه باوزیر در دفع او وکفتن آن وزیر ملك ﴾
﴿ را که زنهار تسلیم کن واز جهل تهور مکن که این مرد ﴾
﴿ مؤیدست واز حق جمعیت عظیم داردز جان خویش ﴾

بوسرخ شریف امام جعفرصادق رضی الله عنهك تنها لکله برقلعه یی طوتمغه کلمینك بیانیدر وبو جعفر رضی الله عنه حضرتلرینك قصه سی وبو کا جعفر

طیاردینسنك وجهی ایکنجی دفترك آخرنه قریب عذر کفتن آن فقیر باآن شیخ سرخنده
* جعفر طیار را پرجاریه ست * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طاب اولنه
واول قلعه پادشاهی اول جعفری دفع ایلك خصوصنده کندی وزیریله مشورت
ایلمسی ودخی اول وزیرك پادشاهه سویلمسیدر بویله دیو که ای پادشاه زنهار بومردله
جنك ونزاع ایتمه بو قلعه بی اکا تسلیم ایله وجهلکدن تهور وبیهوده غضب ایتمه
زیرا بومرد کامل مؤیدمن عندالله در وکندی جاننده حق تعالی دن عظیم جمعیت
طوتارکه اکرچه صورتاواحددر لکن واحد کالف درکه حق تعالی بونك وجودنده
عالم قوتنی جمع ایلمشدر (بیت) لیس من الله بمستنکر * ان یجمع العالم فی واحد) دیدی
(م ی) چونکه جعفر رفت سوی قلعهٔ * قلعه پیش کام خسکش جرعهٔ * یك سواره
تاخت تاقلعه بکر * تادرقلعه ببستند ازحذر * زهره نه کس راکه پیش آید بجنك
اهل کشتی راچه زهره بانهنك) چونکم امام جعفر رضی الله عنه حضرتلری
برقلعه جانبنه کندی قلعه انك خشك اولان دماغی اوکنده برجرعه ایدی یعنی تشنه
اولان کسه نك خشك اولان دماغی اوزره کاسهٔ آب نیچه برجرعه کبی اولورسه
قلعه هم انك پرحرارت اولان دماغی اوکنده برجرعه کبی ایدی یك سواره قلعه یه دك
کروفرایله چاپدی یعنی قلعه جانبنه تك وتنها حمله ایدوب سوردی حتی اهل قلعه
قلعه نك قپوسنی خوف وحذردن اوتری باغلدی کسه نك زهره سی وبورکی یوفکه
تا انکله جنکه کله ومحاربه قبله مثلا اهل کشتینك نهنکله نه زهره سی وار در یعنی
اهل کشتینك نهنکله جنك ایتمکه بورکی یوقدر نهنك قپاو بغه کبی برعظیم
جانور در قصه سی جلد اولك اوایلنه قریب * این چه بلیل این نهنك آنشست *
بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طاب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ روی آوردآن ملك
سوی وزیر * که چه چاره ست اندرین وقت ای مشیر * کفت آنکه ترك کوبی کبروفن *
پیش اوآیی بشمشیر وکفن) اول ملك وزیرجانبنه یوز کتوردی وکندی وزیرنه
توجه ایدوب دیدیکه ای مشیر بووقتده چاره وتدبیرندرانك وزیری اکادیدیکه تدبیر
اولدرکه بوزمانده کبروفنی ترك ایلیه سن اوکنه شمشیر وکفن ایله کله سن ودیه سنکه
ای مرد کامل اشته بوینم اشته قلیجك استرسك اولدر واسترسك مروت ایدوب
بنی کولدر بوکاچاره وتدبیر بودردیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت آخرنی یکی مردیست
فرد * کفت منکر خواردر فردیٔ مرد * چشم بکشاقلعه رابنکر نکو * همچوسیما
بست لرزان پیش او * شسته درزین آنچنان محکم پیست * کو پیاشر قی وغربی باویست)
پادشاه وزیره ایتدی بوکسه آخر فردبرمردد کلیدر بوخود یالکز برمردد وزیر
اکاایتدی سن مردك فردلکنه خورباقه بلکه کوزیکی آچ قلعه یه نیکوباق قلعه الك
اوکنده ژپوه کبی لرزاندر اول مردایسه ات اوزره اکرده اوتورمش انجلین محکم

پیدر یعنی اول مرد دلبر ایسه اکرده اوتورمش وآنجلین ثابت قدم اولوب طورمشدر که کویا شرقی وغربی آنکله بیله در واهل شرق واهل غرب نه قدر وار ایسه اکاسپاه اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چند کس همچو ن فدایی تاختند * خویشتن رابیش اوانداختند * هر یکی را اوبکرزی درفکند * سرنکونسار اندر اقدام سمند) بر قاچ کسه فدایلر کبی چاپد یلر کندیلر نی اول جعفر رضی الله عنهك اوکنه آندیلر یعنی ملك نوعا و زیرك تدبیرنه رضاویرمیوب انی امتحان ایلك استدکده برقاچ دلاورکسه لر فدایلر کبی اول جعفر رضی الله عنهك اوکنه چاپدیلر وکندیلرینی انك میدانینه آندیلر فی الحال هر بریتی اول دلاور برکرزایله آتلرندن سرنکونسار آتك اياقلری آلتنه براقدی یعنی برکرزایله انلری اتلرندن آشغه یقدی انك اياقلری التنده قالدیلر ﴿ مثنوی ﴾ داده بودش صنع حق جمعیتی * که همی زدیك تنه برامتی) حق تعالینك صنعی اول جعفره برجمعیت ویرمش ایدی که برقوم اوزره یك تنه کندوینی اوردی یعنی خدای تعالی حضرتلرینك صنع پاکی اکا برجمعیت درون وبرمرتبه قوت دل ویرمشدیکه یالکز باشنه کندیسنی اول جمعیت دل واسطه سیله بوقومه بی باك اوردی ﴿ مثنوی ﴾ چشم من چون دیدروی آن قباد * کثرت اعداداز چشم فتاد) بنم کوزم چونکم اول قبادك یوزینی کوردی کثرت اعدادبنم کوزمدن دوشدی بو بیت یاجعفر رضی الله عنه اسانتدن انك حالنی حکایه اینك طریقیله دینلمشدر یعنی جعفر رضی الله عنه حضرتلری دیر که چونکم بنم چشم باطنم اول قباد حقیقی و پادشاه معنوینك وجه پاکنی کوردی کثرت اعداد بنم کوزمدن ساقط اولدی یاخود حضرت مولانا قدس سره العزیز طرفندن اوله دیر که چونکم بنم چشم جانم اول قبادك یعنی جعفر رضی الله عنه حضرتلرینك روح شریفنی وذات لطیفنی کوردی اعدادك چوقلغی بنم کوزمدن دوشدی اولکی معنی انسبدر ﴿ مثنوی ﴾ اختران بسیار خورشیدار یکیست * پیش او بنیاد ایشان مندکیست) اخترلر چوق وخورشید اکرچه بردر انك اوکنده اول اخترلرك بنیادی مندکدر یعنی اخترلرك چوقلغنه اعتبار یوقدر اکرچه کونش برکواکب قتی چوقدر لکن انلرك بنیادی خورشید اعظمك اوکنده متلاشی ومضمحل در پس انلرك چوق اولمسنك نه فائده سی واردر وشمسك براولمسنده هم نه ضرروار چونکم برکسه نك وجودنده قوت الهی ونصرت ربانی اوله انك یالکز اولمسنده واکا مقابل اولان اعدانك چوق اولمسنده ضرریوقدر ﴿ مثنوی ﴾ کرهزاران موش پیش آرندسر * کربه رانی ترس باشدنی حذر * کی به پیش آیند موشان ای فلان * نیست جمعیت درون جانشان) اکر نیچه یك موش باش ایلرو کتورسه لر کربه نك نه ترسی اولورنه حذری اولور زیرا ای فلان موشلر فن ایلرو

کاورلر انلرك درون جانـده جمعیت بوقدر یعنی نیچه بیك فاره مثلا کرباش ایلرو کتورسه لر وکربه‌نك اوزرینه یوروسه‌لر کربه‌نك انلردن نه خوف وحذری اولور انکچونکه انلرك درون جانده اتحـاد وجمعیت بوقدر پس انلر نیجه ایلر وکاورلر جمعیت ایدوب ایلرو کلسکه قادر اوله مزلر انکچون کربه انلرك نیچه بیکندن قورقز کذلك موش سیرت اولان اصحاب تفرقه دخی اهل جمعه نسبتله بویله در اهل جمع اصحاب تفرقه‌نك یوز بیکندن قور قزانکچونکه انلر (تحسبهم جمیعا وقلوبهم شتی) آیت کریمه سـنك مفهوم منه مظهر اولمشـلردر ﴿ مثنوی ﴾ هست جمعیت بصور تها فشـار * جمع معنی خواه هین از کردکار * نیسـت جمعیت زبسیاری جسم * جسم رابر بادقائم دان چواسم * دردل موش اربدی جمعیتی * جمع کشتی چند موش ازجمعیتی * برزدندی چون فدایی حملهٔ * خویش رابر کربهٔ بی مهلهٔ) صورتده اولان جمعیت فشاردر آکا، اول کرد کاردن جمع معنی اسـتمه فشارباطل وبیهوده معناسـنه در یعنی صورتلرله اولان جمعیت باطل وبی فائده دردمند العقلا والعرفا اکا اعتبار بوقدر اکر جمعیت استر ایسـك کرد کار حضرتلرندن جمعیت معنی اسـتمه یوخسه جمعیت صورتك اصلا نفع وفائده سی یوقدر جمعیت جسم چوقلغندن اولمزسن جسمی اسم کبی باد اوزره قائم یل شول جسملرك که بنیادی بادهوا اوزره قائم اوله انلرك نه دوام وثباتی اولور پس برالای قلوبی متفرق اجسام بریره جمع اولسه عاقل قتنده اسامیٔ کثیره‌نك بریره جمع اولمسی کبیدر اتحاد درون وجمعیت باطن اولمدقد نصکره کثرت اجسامه اعتبار اولمزنته کم اکثر کفره حضرت نبی علیه السـلامك عصر شریفنده چوق اولورلردی وقبائل شتی جمع اولوب بریره کلورلردی وحضرت نبی علیه السلامك اصحـابی انلره نسبت قتی اقل قلیل اولوردی اما بونلرده اتحـاد واتفاق اولدیغندن وانلرده تفرقه وعدم اتفاق اولدیغندن باذن الله بونلر انلره غالب اولورلر وانلری منهزم وشکسته قیلورلردی فی المثل موشك کوکلنده اکر برجمعیت اولیدی برقاچ موش حیتلرندن کوکل برایدوب جمع اولوردی وبربرلریله اتحادواتفاق قیلوردی فدایی یکتلر کبی برحمله ده کندیلرنی کربه اوزره برمهله سزا ورلردی یعنی اکر انلرك کوکلنده جمعیت اولیدی فدایی دلاورلر کبی برحمله ایدوب بلا مهلت کندولرنی کربه اوزره اورلردی واندن خوف ایتیوب اکا مقابل طورلردی ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی چشمش بکندی ازضراب * وآن دکر کوشش دریدی هم بناب * وآن دکر سوراخ کردی پهلوش * ازجماعت کم شدی بیرون شوش * لیك جمعیت ندارد جان موش * بجهد ازجانش بیانك کربه هوش * خشك کردد موش زآن کربه عیار * کربود اعداد موشان صدهزار) اکر موشلرده اتفاق واتحاد اولیدی لابد کربه‌یی یکرلردی اول بریسی

کربه‌نك جشمنی مضاربه‌دن فوپاردی اول بری دخی کربه‌نك کوشنی دیشیله
هم یرتاردی واول بریسی دخی اول کربه‌نك پهلوسنی سوراخ ایلردی دلك‌دلك
فیلوردی تاکم کربه‌نك جماعتدن خلاصی وطشره قورتلمسی اولمزدی بیرون شو
وصف ترکیبدر طشره اولمق ونجات بولمق معناسنه کم شدی نشدی معناسنه در
اکرخلاص اولوردی دینسه دخی جائزدر یعنی بوموشلر اکرجمعیت ایدوب اتفاقله
کربه‌نك اوزرینه هجوم ایلسه‌لردی لابد اول کربه بوقدر جماعتك الندن خلاص
اولهمزدی ولیکن جنس موشك جانی جمعیت طوتمز اول موشك چاغندن کربه‌نك
آوازیله عقلی صچرار یعنی موشك کربه‌نك آوازنی اشیتدکده انك چاغندن
عقلی کیدر موش کربهٔ عیاری کوردکده اون کربهٔ عیاردن خشك اولور
وقورقوسندن قوت وجرأتدن خالی وبابس قالور اکر موشلرك اعدادی
صد هزار اولورسه‌ده وکربه یالکزجه اولورسه‌ده ﴿ مثنوی ﴾ ازرمهٔ
انبه چه غم قصابرا * انبهی هش چه بندد خواب‌را) مثلاچوق رمه‌دن قصابه نه‌غم
یعنی چوقلق غنم سورو سندن قصابه غم یوقدر عقلك کثرتی خوابی نیجه باغلر
یعنی عقل هرنه قدر چوق اولسه دفعه قادر اولمز وخواب اندن قورقز پس
حق تعالینك قوت وجمعیت ویردیکی کسه‌لر بوکا بکزر (م ی) مالك الملکست
جمعیت دهد * شیررا تابرکلهٔ کوران جهد * صد هزاران کورده شاخ دلیر *
چون عدم باشند پیش صول شیر) حق تعالی مالك الملك درشیره جمعیت ویررتاکم
اول شیربیان صغرلرینك سوروسی اوزره صچرار کورکاف عجمینك ضمیله بیان
صغرنه دیرلرکه کاف عجمینك فتحه سیله سوروبه دیرلر یعنی حق تعالی وتبارك
حضرتلری شول مالکدرکه هرکیمه دیلرسه ملکی اعطا ایلر جمله دن ارسلانه
برقوت جمعیت ویررکه تاکم اول ارسلان اول جمعیت دل واسطه سیله بیان
صغرلرینك سوروسی اوزره حمله ایدوب صچرارنیجه یوزبیك‌ده شاخ ودلیراولان
بیان صغری شیرك صولتی وهیبتی اوکنده عدم کبی اولورلر یعنی بیان صغرلرینك
هربرینك چوق بوینوزلری وارایکن وبری برلری مابینده هربری دلیروقوی
ایکن شیردلیرك صوتنی اشیدوب صولتنی کوردکارنده انك صولتی وسطوتی اوکنده
یوق اولورلر وبی‌تاب وبی‌توان اولورلر (م ی) مالك الملکست بدهد ملك حسن *
یوسفی‌را تابود چون ماه مزن) اول خدای متعال شول مالك الملکدرکه ملك حسنی
بریوسفه ویررتاکم ماه ابرکبی اولور مزن مزنه‌نك جمعیدر مزنه ابرسپه‌ده دیرلر
بعض نسخه‌ده ماه یرنه ماء دوشمشدر بودخی لطیفدر یعنی (قل اللهم مالك الملك
تؤتی الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء بیدك الخیر
انك علی کل شیء قدیر) آیت کریمه‌سنك موجبنجه سن اول پادشاهلر پادشاهنه

مالك الملك دیکه جمیع ملکك مالکی اولدرهمان فی الحقیقه وآنك ملکی فنی چوقدر شول کسه یه که شجاعت ملکنی ویره اول برشیر دلیر کبی اولوب هزاران یبان صغرینك سور وسندن خوف وحذر ایلمز وشول قولنه که ملك حسنی ویره آنی عزیز وجمیل ایلر ومحبوب قیلر نته کم یوسف صدیق حضرتلرینه حسن ملکنی ویردی تا کم اول یوسف ابرسپدك آب لطیفی کبی اولدی یاخود سحاب لطیفك ماه منیری کبی عالمه ضیا ویردی ﴿ مثنوی ﴾ دررخی بنهد شعاع اختری * که شود شاهی غلام دختری) بر یوزده اختره منسوب شعاعی فور که برشاه بردخترك غلامی اولور یعنی شول مالك الملك اولان اللهدر که بردخترك یوزنده اختر شعاعنی فور که آنی کوکب دری کبی نورانی وجمیل ایلر حتی برصاحب سلطنت پادشاه انك غلامی واسیری اولور وخسرو کبی اول شیرینه بنده لکار قیلور وآنك یولنده تاج وتختنی ودولت وبختنی فدا ایلر بلکه جان وباشنی اول بذل قیلر ﴿ مثنوی ﴾ بنهد اندر روی دیکر نورخود * که بیند نیمشب هر نیك وبد) غیری یوزده کندی نورنی فور که نیم شبده هر نیك وبد کور ینور بیند متعدی اولمقده جائزدر بووجه اوزره معنی برآخر یوزده کندی نورنی فور که اول نور نیم شبده هر نیك وبدی کورر دیمك اولور برنده کور ینور معناسنه اولمق هم جائزدر که بونده کور ینور معناسنه در فارسیده برفعل هم متعدی اولور وهم لازم اولور قرینه اقتضا ایلدیکنه کوره اکا معنی ویریلور یعنی اول مالك الملك اولان پادشاه اعظم برآخر یوزده کندی نور پاکنی فور که مراد اول یوزدن رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك وجه شریفی وجمال لطیفیدر که آنك نوررو یندن نصف اللیلده هر نیك وبد کور ینوردی نته کم حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها بز حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك نوروجهندن شب تاریکده بعض شیلری خانه ایچره بولوردق وکوررديك یوردیلر واول حضرتك وجه منیری فردن انور وآفتابدن احسن اولدیغنه اصحاب کرامدن چوق کسه شهادت قیلمشلر وناقل اولمشلردر نته کم ترمذی ابو هریره رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن بوحدیث شریفی روایت ایتمشلردر قال ابوهریرة رضی الله تعالی عنه (مارأیت احسن من رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم کأن الشمس تجری فی وجهه الی آخره وعن جابر بن سمرة قال رأیت النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فی لیلة اضحیانه فجعلت انظر الی رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم والی القمر وعلیه حلة حمراء فاذا هو احسن عندی من القمر ﴿ مثنوی ﴾ یوسف وموسی زحق برند نور * دررخ ورخسار ودرذات الصدور) یوسف وموسی علیهما السلام حضرتلری حق تعالیدن نور ایلندیلر رخ ورخساره وذات الصدوره یعنی حضرت یوسف علیه السلام رخنده وذات صدورنده حق تعالیدن نور آلدی وآنك صدر

﴿ شریفی ﴾

شریفی نورحقله طولدی حتی رخسار لطیفنه دخی اول نورچیقوب سرایت قیلدی
ووجه منیری ماه بدرکبی اطرافی اکناف پرتو صالدی وحضرت موسی علیه الصلوة
والسلام دخی حضرت حقدن نور آلدی وآنك دخی صدرشریفنه نورالهی
طولدی حتی وجه منار کبنه چیقوب آندن رق اوروب اطرافنه شعشعه کسترا ولدی
(م ی) نور موسی بارقی ذلیخنه * پیش رواوتوره آویخنه * نوردوبش
آنچنان بردی بصر * که زمرد ازدودیده مارکر * اوزحق درخواسته تاتوره *
گردد آن نوردی راهنما زه) موسی علیه السلام حضرتلرینك نور وجهی برباریق
فوپرمش بوزینك اوکنه او موسی توره آعمش ابدی بونده توره دن مراد
بوزلرنی وکی بزلرنی سترقیلان و بورون کلیم پاره سی اولور که کندی کلیدن
توره کبی دیکوب مبارك بوزلرنی آنکله سترقیلمادی وغیری شدن نقاب ایتوب
کندی کبدکلری کلیم پاره سندن توره ایتدکلرینك اصلی وسببی عن قریب کلور
زیرا اول حضرت موسی نورروجهی آنچلین بصری کیدرردی که زمرد حله ایدیجی
مارك ایکی کوزندن کیدرردی کرچه بدیلر بودخی وجهه رکه زمرد مارك ایکی
کوزندن کری کیدرردی یعنی اول موسی علیه السلامك بوزینك نوری آنچلین
خطف ابصار ایلرو کوزلرك کروفرنی ازاله ایدوب کیدرردی که زمرد مارك ایکی
کوزلرندن کروفری نته کم کیدرردی اول موسی علیه السلام چونکم کندی وجه
منیرینك خطف ابصار ایلدیکی کوردی حق تعالیدن وجه مبارکی سترایدیجی
توره استدی تا کم توره اول قوی اولان نوری سائره اوله وا کا پرده اولوب خلقك
کوزلری انك جانبه نظر قیلغه قدرت بوله ﴿ مثنوی ﴾ توره کفت ازکلیمت
سازهین * کان لباس عارفی آمد امین * کل کسا ازنورصبری بافتست * نور جان
درتارو پودش نافتست * جزچنین خرقه نخواهد شد صوان * نور مارا برنتابد
غیران * کوه قاف از پیش آید بهرسد * همچو کوه طورنورش بردرد) حق سبحانه
وتعالی حضرتلری اول موسی علیه السلامه دیدی ای موسی آکاه اول توره بی
کندی کلیمکدن دوززیرا اول عارفه منسوب اولان لباس امین کلدی یعنی اول
بنی بیلیجی اولان کیمسنك لباسی امین اولدی زیرا اول کسا نوردن برعظیم صبر
بولشدر جان نور آنك تار و پودنه طلوع قیلشدر یعنی یاموسی اول کیدیکك کسا
نوردادن برصبرو تحمل ایتمك بولمش جان نوری عرض وطولنه وجمله تار و پودنه
طوغمش وسرایت قیلمش وجان نوریله اومتاد اولمش وزیاده انسیت قیلشدر اویله
اولیجق بو نجلین خرقه دن غیری اول نور وجهه صوان اولمق استمز صوان ضمنله
وکسرله قفتان ولباس قیوب حفظ ایلدکلری وعایه دیرلر بوندن اول وجه منیرك
وعاسی و پرده سی مستحسنه اولور یعنی حق سبحانه وتعالی ایتدی یاموسی بوسنك

کید بکاك خرقه دن غیری اول وجه منیره پرده ونقاب اولمیسه در اول خرقه دن غیری بزم نور پمزه طاقت کتورمیسه در فرضا کوه قافی اول قوی اولان نوره سد وحجاب ایلیکه دن اوتری اکر اوکه کتوره سن انك نوری کوه طوری پرتو یغی کبی پرتو ریمی کوه طوری تجلی نوری نیچه پرتوب پاره پاره ایلدیسه اول وجه منیرك نوری هم کوه قافی مدکوك ومثلاثی ایلر واول کوه قاف اول قوی اولان نوره سد وحجاب اولامز ﴿ مثنوی ﴾ از کمال قدرت ابدان رجال * یافت اندرنور بیچون احتمال) حق تعالیانك کمال قدرتندن ابدان رجال نور بیچوندن تحمل بولدی یعنی کمال قدرت الهیه دن رجال اللهك بدنلری حق تعالیانك بیچون اولان نورنه تحمل اینك بولدیکه اول رجالك نور بیچونی احتمال ایلدیکی کبی سائر اشیا آنی احتماله قادر دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ آنچه طورش برنتابد ذره * قدرتش چاسازد از قاروره * کشت مشکات وزجاجه جای نور * که می در دزنور آن قاف وطور) اول نسنه که طور اکا برذره طاقت کتورمز اول خدالك قدرتی برقاروره دن اکا بردوزر مشکات و برزجاجه جای نور اولدیکه نوردن اول قاف وطور برتاور یعنی اول اللهك نوری که طور طاغی اکا برذره طاقت کتورمز وتحمل قیلامز اول اللهك قدرتی اول نور اعظمه کوکب دری کبی اولان برزجاجه دن محل دوزر کور که مشکات و برصافی زجاجه محل نور الهی اولدیکه اول نور الهیدن قاف طاغی وطور پاره پاره اولور وتحمل قیلوب مدکوك ومثلاثی اولورامامشکات وزجاجه حق تعالیانك قدرتیله اول نور اعظمه تحمل قیلور ومحل اولور بو ایات شریفه سورهٔ نوردہ اولان آیت کریمه یه اشارت اولور وبو آیت کریمه نك تحقیق وتفصیلی وتأویلی ایکنجی دفتردہ ظاهر شدن فضل الهمان سرخنده * نورهای چرخ بریده پیست * بینك شرحند ، مرور ایلشدر اند ، طاب اوانه (می) جسمشان مشکات دان داشتان زجاج * تافته برعرش وافلاك این سراج * نورشان حیران این نورآمده * چون ستاره زین صحی فانی شده ،) اول رجال اللهك جسملرنی سن مشکات قبیلدن زجاجه بیل عرش وافلاك اوزره بوسراج یلدرامش وطالع اولمشدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك نور عظیمی فی المثل برمصباح کبی بیل وبدیلر علیهم السلام وولیلر قدس الله اسرارهمك قلبلرنی قندیل صافی کبی بیل وجسملرنی قندیل قود فلری کوه کبی بیل که اکا دریچه دخی دیرلر و بوعالمی برخانه کبی وعرش اعلایی بوعالم خانه سنك سقفی کبی بیل چون برخانه نك ایچنده برمشکات اولسه واول مشکات ایچره برکوکب دری کبی زجاجهٔ صافی اولسه آنك ایچنده اولان مصباحك نوری سقف خانه یه ایرشوب اول خانه نك در ودیوارنه ضیا و پرتوکی کبی انبیا علیهم السلام واولیای عظامك دخی بوخانهٔ عالمده اولان مشکات کبی جسملرینك

وزجاجهٔ صافی کبی اولان قلبلرینك نوری عرش وافلاك اوزره چیقمش وآسمان
واملا که ضیا کستر اولمشدر اول عرشك وافلاكك نورلری بوخانهٔ عالمه اولان
مشکات وزجاجه‌نك نورینك حیرانی کلمشدر بوضحادن ستاره کبی انلرفانی اولمشدر
یعنی عرش وافلاك وسائر اشیای تابناکك نورلری بوزمینده مشکات وزجاجه
مثابه سنده اولان جسم وقلبك نورینك حیرانی کلمش وضیاسنك والهی اولمش
ستارهٔ ضحوهٔ کبری وقتنده نیچه فانی اولمش ایسه انلرك نوری دخی بوضحای
اکبرك نورندن اویله فانی اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ زن حکایت کرد آن ختم رسل *
ازملیك لایزال ولم یزل * که نگنجیدم درافلاك وخلا * درعقول ودرنفوس باعلا *
در دل مؤمن بگنجیدم چوضیف * بی‌زچون وبی چگونه بی زکیف) اول ختم
رسل ونندن حکایت ایتدی لایزال ولم یزل اولان ملکدن لایزال یائك ضمیله صیغهٔ
مجهول اوزره اوقنور زال یزیل دندر یرندن ایرلمش ومرتبه سندن ایرلمش معناسنه در
باع یبیع باندندر لایزال یائك فتحه سیله اوقنمق هم اولیدرکه یزه زوالدندر لم یزل
زال یزول دن زائل اولمق معناسنه در زوالدندر یعنی اول مرسلینك ختمی اول زائل
اولمین وذاتنده نقصان وزوال کلمین ملیك مقتدردن اوتری حکایت ایلدی وبویله
دیوسویلدیکه ملیك مقتدر بویله درکه بن افلاك وخلایه صیغمدم عقول ونفوس
باعلایه هم صیغمدم اما تقی ونقی اولان مؤمن قرلك کوکلنه ضیف کبی چرنسیزدن
وچگونه سزدن وکیفسزدن صیغدم یعنی مؤمن قولك قلبنه شویله صیغدم که
آنده چون وچگونه وکیفیت وکمیت وظرفیت ومظروفیت اعتباری یوقدر بلکه
اول بنم تجلیاتمك ظهور محلی ومرآتی اولدی وبواعتبارله بکا واسع کلدی دیمك
اولور وبوایات شریفه بوحدیث قدسی به اشارت اولور که حضرت نبی مکرم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرت حقدن حکایت ایدوب بیورلر * قال الله تعالی
ماوسعنی ارضی ولاسمائی ولکن وسعنی قلب عبدی المؤمن التقی النقی الورع * وبومحله
مناسب اولان تحقیق نقش فصوصه واقع شرحمزده فص شعیبیه ده مذکور
اولمشدر آنده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ تابدلالی آن دل فوق وتحت * یابدازمن
پادشاهیها وبخت) تاکم اول دلك دلاللغی سبیله فوق وتحت بندن پادشاهقلر
وبخت بوله یعنی اول تقی ونقی اولان عبدك قلبی واسطه سیله اسفلده واعلاده
اوللر بندن پادشاهقلر وبخت وسعادتلر بوله لر ﴿ مثنوی ﴾ بی‌چنین آیدنه
ازخوبیٔ من * برتابدنی زمین ونی زمن) بونجلین آینه سز بنم خو بلغمدن
نه زمین ونه زمن طاقت کتورمز یعنی حق سبحانه وتعالی انسان کامل حفنده
بیورر بنم خو بلغم ومحبو بلغم جهتندن اولان ظهورلر وتجلیلره بونجلین برآینه سز
هم زمین وهم زمان وهم کون ومکان طاقت کتوره مز بلکه بنم خو بلغمك تجلیسنه

واوصاف كامله ملك ظهورنه بونك كبى برمظهر ومحلى آينه طاقت كتورر بوردى
﴿ مثنوى ﴾ بردوكون اسب ترحم تاختم * پس عرايض آينهٔ برساختم * هردمى
آينهٔ پنجاه عرس * بشنو آينه ولى شرحش بپرس) ايكى كون اوزره بن ترحم اسبنى
سوردم زياده عرايض برآينه دوزدم هر بردم بو پنجاه عرس اولار آينه دن آينه بى
ايشت وليكن آنك شرحنى صورمه عرس ضم عين وسكون رايله دوكون طعامنه
ديرلر پنجاه عرس اللى درواودوكون طعامى ديمكدر يعنى حق سبحانه تعالى
حضرتلرى پيورركه بن ايكى جهان اوزره مرحمت وقدرت اسبنى سوردم زياده
برعرايض وطويل آينه دوزدم كه اول انسان كاملك وجوديدركه ظاهرى وباطنى
وصورتى ومعنوى جمع ايلمندرهر بردمده بوالى دورلو طعامى اولان آينه دن آنك
آينه اولديغنى ايشت اما آنك شرحنى صورمه يعنى انسان كاملك وجوديكه نيجه
يوزدرلو ايكان طعام روحانى وغداى نورانى صاحبيدرهر بردمده بوانواع اطعمهٔ
روحانى صاحبى اولان مرآت الهيدن آينهٔ الهى ومرآت اوصاف ربانى اولديغنى
ايشت آنك آينه اولمسنى ايشتمكه ومرآت اسرار ربانى اولديغنى كرش ايتمكه
وفهم ايلمكه سنده قابليت واردر اما آنك شرحنى يعنى روحنى صورمه زيرا روحى
بيلمكه وآنك حقيقتنى فهم قيلمغه سنده قابليت واستعداد يوقدر انكچون حق تبارك
وتعالى روحدن سؤال ايلدكارى وقتده (قل الروح من امر ربى) ديوجيبنه امر
ايلدى پس انسانه لازم اولان بواولور كه برمرآت الهينك مظهر اوصاف ربانى
اولديغندن سؤال ايليه وآنى دكليه اما آنك روحندن سؤال ايليه كه آنك بيلمسى
هركسه يه ممكن دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ حاصل ان كز لبس خويشش پرده ساخت *
كونفوذ آرزو راهى شناخت * كر بدى پرده زغير لبس او * پاره كشتى كر بدى كوه
دوتو * زآهنين ديوارهاى نافذ شدى * توبره بانور حق چه فن زدى) حاصل
كلام بوكه حضرت موسى عليه الصلوة والسلام كندى لباسندن اول نوره پرده
دوزدى زيرا اول موسى عليه السلام قركى اولان بوزك نورنك نفوذنى بيلدى
وفهم ايلدى اكر فرضى اول حضرتك لباسندن غيرى اول نوره پرده اولايدى اكر
ايكى قات طاغ اولايدى پاره پاره اولوردى وتحمل قيله ميوب فنا بواوردى دور
ديوارلردن فرضا نافذ اولور وتجاوز قلوردى حق تعالى حضرتلرينك نورنه توبره
نه فن اوررردى غيرى لباسدن اولان توبره نور حقه فن اورمغه ومقابل طورمغه اصلا
قادر اولهمزدى (مى) كشته بود آن توبره صاحب تنى * بوده وقت شور
خرقهٔ عارفى) اول توبره كويا برصاحب تف وقت شورده عارفه منسوب خرقه
اولمشدى يعنى عارفك سوز وكداز وشورش ونياز وقتنده اولان خرقهٔ جسمى
نيچه صاحب تف اولوب انك تف وتابنه نه مرتبه تحمل ايلديسه اول روى موسى

علیه السلام اوزره اولان تو یره دخی وقت سوزده عارف منسوب اولان برخرقه کبی اولمشدی ﴿ مثنوی ﴾ زآن شود آتش رهین سوخته * کوست با آتش ز پیش آموخته) مثلا اول سیبدن آتش سوخته یه رهین اولورکه اوآتشه اولدن اوکرنمشدر سوخته قاوه دیرلر معنی اول جهتدن آتش قاوه رهین وقرین اولورکه اول سوخته اولدن آتشنه برمقدار یانمش واوکرنمش وآنکله معتاد اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ وزهواوعشق آن نور رشاد * خود صفورا هر دودیده باددادد * اولا بربست یك چشم و بدید * نور روی اووآن چشمش پرید * بعد ازآن صبرش نماندووان دکر * برکشاد وکرد حرج آن قر) اول نور رشادك هوا وعشقندن خود صفورا هر ایکی کوزنی یانه و یردی صفورا حضرت شعیب علیه السلامك کوچك قزینك اسمیدر که حضرت موسی علیه السلامك زوجه سی اولدی وحضرت موسی علیه السلام حضرت شعیب علیه السلامه آنك مهرندن اوتری اون سنه خدمت ایتمکله آنی آلدی یعنی اول منبع رشاد ومعدن سداد اولان موسی علیه السلام حضرتلرینك نورلك عشقندن وهواسندن اوتری خود حضرت موسی علیه السلامك خانوئی ایکی کوزنی باد هواسنه ویردی اولا برکوزنی باغلدی و برکوزیله اول حضرتك نور روینی کوردی وآنك اول کوزی اوچدی یعنی اول وجه منیره طاقت کتوره میوب انك کوزنك نوری زائل اولوب کوزندن فاچدی اندنصکره بنه اول صفورانك صبری قالدی واول برآخر کوزنی آچدی واول قره خرج ایلدی یعنی صفورا انك اول بدرمنیر کبی اولان وجه پاك وروی تابناکنه باقوب اوکوزنی دخی انك یوزی تماشاسنده فدا ایلدی (مثی) همچنان مرد مجاهدنان دهد * چون بروزدنور طاعت جان دهد) آنجلین که مرد مجاهد اول حق یولنده نان ویرر چونکه نور طاعت اکا اوره جان ویرر یعنی صفورانك حضرت موسی علیه السلامك زوی تابناکنی مشاهده قیلقده اول برکوزی ویرمسی وصکره برآخر کوزنی دخی اکا بکزر که مجاهد فی سبیل الله اولانکسه حق تعالینك راه طاعتنده اولانان وخوان بذل ایلرچونکم حضرت حق جانلندن اکا نور طاعت ایریشه جانی بذل ایلر (بیت) مالی سوی روحی و باذل بوجه * فی حب من یهواه ایس بمسرف (مثی) پس زنی گفتش زچشم عبهری * که زدستت رفت حسرت می خوری * گفت حسرت میخورم که صدهزار * دیده بودی تاهمی کردم نثار * روزن چشم زمه ویران شدست * لیك مه چون گنج درویران نشست * کی گذارد گنج کین ویرانه ام * یادارد ازورق وخانه ام) پس برزن اول صفورایه دیدی عبهری اولان کوزدن عبهرنرکسه دیرلر بعضلری زرین قدح دیدکاری شکوفه یه دخی دیمشلر یعنی یاخاتون اول صفورایه دیدی ای خاتون

سعادت مشحون نرکس بی ولان کوزکدن اوتری که الکدن کندی حسرت
یرمیسن واول کوزلر ایچون تحیف قیلور میسن صفورا اول خانونه ایتدی بلی
حسرت یرمکه بوزیمك کوزم اولیدی تا کم اول وجه منیرك تماشاسنده آنی بر برفدا
ونثار قیلیدم اکرچه بنم چشمم روزنی ماه منیردن ویران اولمشدر لیکن ماه کنج کبی
ویرانه ده اوتورمشدر یعنی نور ماهه پرده اولان سقوف وجدار ویران اولدقدن
صکره اول ماهك نور ویرانه‌نك هر برنه واصل ونائل اولدیغی کبی اول وجه منیردن
ظهوره کلن نوردخی اکرچه بنم چشمم روزنه سنی ویران ایلمشدر اما کنج ویرانه ده
اوتوردیغی کبی اول نورکلوب بنم ویران اولان چشمم خانه سنده اوتورمشدر کنج
چن فورکه بنم بوویران کبی اولان چشممی یاده کتوره رواقدن وبنم خانه مدن
رواق صوندرمه یه دیرلر یعنی برکسه‌نك فی المثل برمعمور اولان خانه سی التنده
برعظیم خزینه اواسه واول خانه‌نك در ودیواری وطاق ورواقی خرابه مشرف
اواسه خزینه اول خانه‌نك خراب اولمسندن اوتری صاحبنه غم چکدرمز وبادنه
دخی کتورمز کذلك بنم بودرونمده اولان کنج نورانی وخزینهٔ روحانی بنم بوجسمم
روافنك وچشمم طافنك خراب اولمسندن اوتری بکا غم چکدرمز وخاطره دخی
کتورمز زیرا بوخزینهٔ دل اکانسبت نعم البدل دردیدی پس حضرت یوسف
علیه السلامك دخی نور وجهنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورلر ﴿ مثنوی ﴾

نور روی یوسفی وقت عبور * در فتادی دردر یچکهای دور * پس بکفتندی
درون خانه در * یوسفست این سو بسیران وکذر) یوسفه منسوب اولان رویك
نوری عبور وفتنده یعنی حضرت یوسف علیه السلامك روی پاك وجمال تابنا کینك
نوری اول حضرت اسواق مصره ایچره مرور ایلدیکی زمانده ایراق اولان
در یچه‌جکاره دوشردی بعض نسخه ده می فتادی درشبك پرقصور واقع اولمشدر
بونسخه اوزره معنی آنك نور رویی وقت عبورده هرقصرلرك شبیکه لرینه دوشر
وپنجره لرندن ایچروکیروب درون خانه‌یی روشن ایلردی پس خانه ایچره اولان
کسه‌لر دیرلردی بوطرفده یوسف علیه السلام سیران وکذرده در ﴿ مثنوی ﴾

زآنکه بردیوار دیدندی شعاع * فهم کردندی پس اصحاب نقاع * خانهٔ را کش
در یچه است آن طرف * دارد ازسران آن یوسف شرف * هین در یچه سوی
یوسف باز کر * وزشکافش فرجهٔ آغار کن) زیرا که دیوار اوزره شعاع کورلر پس
اصحاب بقاع فهم ایدرلردی یعنی خانه‌ده اولان کسه‌لر یوسف علیه السلامك
اول طرفده اولدیغن اول جهندن بیاورلردیکه آنك وجه منیرك شعاعی خانه‌نك
در ودیوانه دوشر وخانه یچره اصحاب بقاع آنك شعشعهٔ رویی کورلر وفهم
قیلورلردی کدینه یوسف علیه السلام بوطرفده سیرده وکذرده در برخانه‌نك که

اول خانه‌لك اول طرفه دریچه سی واردر اول یوسفك سیرانندن شرف طوتردی
یعنی هرقنغی خانه که یوسف علیه السلام مسیره وکذرکاهی طرفنه دریچه
طونیدی اول خانه سائرخانه لر اوزره شرف طوتردی ای عاشق یوسف حقیقیدن
سندخی آکاه اول کوکل خانه سندن یوسف حقیقی جانبنه بردریچه کشاد ایله واول
کوکل روزنه سنك شکافتدن تفرج آغازایله فرجه بولنده فتح فایله تفرج معناسنه
اولور (مثنوی) عشق ورزی آن دریچه کردنست * کز جمال دوست سینه روشنست *
پس همواره سوی معشوقه نکر * این بدست تست بشنو ای پدر) عشق ورزلك
اول دریچه ایتکلکدرکه دوستك جماندن سینه روشندر عشق ورزوصف ترکیبیدر
عشقه سعی ایدیجی معناسنه اکا متصل اولان یامصدریه در یعنی یوسف حقیقی
ومحبوب ذاتینك عشقنه سعی ایتکلك نه دردیرسك خانهٔ قلبه اول روزنه یی ایتکدر
تاآنك پرتوجمالی سنك خانهٔ درونکه دوشه که دوستك جماندن سینهٔ عاشق
روشندرچونکم سن کوکل خانه سنه برروزنه یاپاسن و یوسف حقیقی طرفنه کوکلدن
برمنظره آچه سن پس همواره معشوق طرفنه نظرایله وهیشه محبوب معنوی
جمالك نوریله خانهٔ قابی روشن ایله ای پدر بوسنك الکده در ایشت یعنی ای
طریقنده پدرمثابه سنده اولار کسنه یوسف حقیقی طرفنه کوکل خانه سندن برروزنه
پیدا ایلك حالا سنك دست عقلکده وقید ارادتکده درهمان ایشت ﴿ مثنوی ﴾
راه کن درندر ونهاخویش را * دورکن ادراك غیراندیش را) اندرونلرده کندك
ایچون یول ایله غیراندیش اولان ادراکی دور ایله یعنی اول محبوب حقیقی ویوسف
معنوی جانبنه درونلردن کندی روحك ایچون بر یول پیدا ایله خانهٔ دلده غیری
فکرایدیجی اولان عقل وادراکی قومه که ماسوی اندیش اولان عقل معاش سندن
محبوب حقیقی بی دورایدیجی وآنك نوروجهنه پرده وحجاب اولیجدر ﴿ مثنوی ﴾
کیمیاداری دوای پوست کن * دشمنازین صناعت دوست کن) کیما طوتمسن
پوسنه دوا ایله دشمنلری بوصناعتدن دوست ایله عقل ومعرفت کیما کبیدر یعنی
ای طالب معشوق حقیقی سن کندی خانهٔ قلبکده عقل ومعرفت کیماسنی طوتمسن
باقرکبی اولار پوشکه دوا ایله شول مرتبه که آنك ذلیل ودنی اولان وصفلرنی ازاله
ایلیه سن بوصناعتدن دشمنلری دوست ایله که نفسك اوصاف رذیله واخلاق ذمیمه سی
دشمنلردر کیما کرلرصنعت کیمیادن حقیر ودنی اولان نحاس ورصاصی تبدیل ایدوب
ذهب وفضه ایلدکاری کبی سن هم صنعتدن و بوعلم حکمتدن اعدای عدو اولان
نفسکی تبدیل ایدوب دوست یله وشیطانکی اسلامه کتوروب کندیکه منقاد ایله
تاکم (اسلم شیطانی علی یدی فلا یأمرنی الا بخیر) دیمکه لایق ایله سن ودشمنلرنی
دوست ایلین صاحب سعادت مرتبه سنی بوله سن ﴿ مثنوی ﴾ چون شدی

زیبابدان زیبارسی * که رهاند روح را از بی کسی) چونکم سن زیبا وجبل اوله سن
اول زیبا وجبله ایریشورسن که اول جبل واطیف اولان پادشاه روحی بی کسلکدن
فورتر یعنی چونکم سن کندی ذاتکی وصفاتکی جبل واطیف ایلیوب زیبا اوله سن
اول محبوب زیبایه ایریشوب واصل اولورسن که اول جبل واطیف کندی یه آشنا
اولان کمه لرك روحنی بی کسلکدن خلاص ایلر آنکله مونس اولان روح خود
اصلا بی کس اولمز ﴿ مثنوی ﴾ پرورش مرباغ جانه ارانش * زنده کرده مرده
غم رادمش) اول زیبانك نمی جانلر باغه پرورش آنك دمی غم مرده سنی زنده
ایلمشدر تمدن مراد فیض ولطافت اولور دمدن مراد نفس رحمانی وکلام ربانی
اولور یعنی اول زیبا اولان محبوب ذاتینك فیض وحیات بخشی جانلر باغه پرورش
ویرمش واضافت وطراوت مرتبه سنه ایرکورمشدر وآنك کلام حیاتبخشی غمدن
اولمشی واللرایچره مرده اولمشی زنده قیلمشدر (مثی) نی همه ملك جهان دون
دهد * صدهزاران ملك کرنا کون دهد) اول مالك الملك اولان پادشاه برفوانه
همان دوکلی جهان دون ملکنی ویرمز بلکه کونا کون ملك ویرکه آنك ممالکی
فتی چوق عوالمینه نهایت بوقدر ﴿ مثنوی ﴾ برسر ملك خواش داد خوه *
ملك تعبیر ی درس وسبق * ملکت حسنس سوی زندان کشید * ملك عملش
سوی کیوان کشید) حق سبحانه وتعالی اول یوسفك ملك جمالی اوزره یعنی حضرت
یوسف علیه السلامك ملك جمالندن فضله حق تعالی ملکت تعبیری دخی بی درس
وسبق اکا ویردی حق تعالی حضرتلری اکا جمیع عالمده اولان حسنك نصفنی
ویرمشدر نته کم صحیحینده انه علیه السلام * یعطی شطر الحسن * روایت اولنمشدر
اندنصکره حق تعالی حضرتلری اکا تعبیر رؤیا ایلکی اعطا قیلمشدر نته کم سوره یوسفده
آنك لسانندن حکایت ایدوب بیورمشدر * رب قد آتیتنی من الملك وعلمتنی من تأویل
الاحادیث * پس انی ملکت حسن زندان جانبنه چکدی اما ملکت علم کیوان
جانبنه چکدی کیوان زحل یلدزنك اسمیدر یونده مرتبهٔ اعلی مراد اولور یعنی
حق تبارك وتعالی اکا ملك حسنی مسلم ایدوب پادشاه حسن اولدی ولیکن ملك
حسن آنی زندان جانبنه چکدیکه عزیز مصرك خاتونی اکا محبت قیلوب کندیسنه
مطیع ومنقاد کورمدکده اکا تهمت ایدوب زندانه قودردی پس آنك حسنی آنك
زندانه کیرمسنه سبب اولدی پس یدی سکز یل مقداری زندانده یاتوب علم تعبیر
واعطه سیله زندان خلاص اولدی شول دمکه عزیز مصر رؤیاسنده یدی
لاغر یدی سمین کاوی اکل ایلدی کمه آنك تعبیرنه قادر اوله مدی پادشاهك
ساقیسنك اول دم حضرت یوسف علیه السلام خاطرنه کلوب پادشاهم تعبیر رؤیایه
قادر و بوعلمده ماهر زندانده محبوس اولان یوسف دیو نی تعریف ایلدی وکندی

رؤیاسنك تعبیرایلدیکنی دخی عزیز مصره سویلدی * وقال الملك ائتونی به استخلصه لنفسی فلما کلمه قال انك الیوم لدینا مکین امین (مى) شه غلام اوشد ازعلم وهنر * ملك علم ازملك حسن آسوده تر) شاه مصر علم وهنردن اوتری آنك غلامی اولدی یعنی عزیز مصر چونکم آنك بوعلمنی کوردی آنك بومرتبه ده اولان هنزنه نظر ایرکوردی بالطبع اکا محبت ایدوب آنك غلامی اولدی واکا * انك الیوم لدینا مکین امین * دیو خطاب قیلدی پس علم ملکی حسن ملکندن ممدوحتر ومقبولتر اولدی زیرا جمال صوری فانیدر اما جمال معنوی اولان عالم روحله قائم و باقیدر هروجهله ملك حسندن ملك علم اشرف وممدوحتر اولور

﴿ رجوع کردن بحکایت آن شخص وام کرده
وآمدن او بامید عنایت آن محتسب سوی تبریز ﴾

(مى) آن غریب ممتحن از بیم وام * دررہ آمد سوی آن دارالسلام * شد سوی تبریز وکوی کلستان * خفته امیدش فراز کل ستان) اول ممتحن اولان غریب بیم وامدن یعنی اول ذکری مقدما مرورایلین بورجه مبتلا اولان غریب بورج قورقوسندن اول دارالسلام جانبنه یوله کلدی یعنی بورج قورقوسندن یوله کلوب جنت کبی دارالسلامه اولان تبریز طرفنه توجه و عزیمت قیلدی تبریز وکوی کلستان جانبنه کلدی آنك مراد امیدی کلك فرازنده صرت اوستنه یاتمش کوی کلستان تبریزه عطف تفسیر اولمشدر فراز کل کل اوستنده دیمکدر ستان چالقیون یاتمغه دیرلر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول غریب ممتحن تبریز طرفنه وکلستان محله سی جانبنه کلدی آنك امیدی کل اوستنده صرتی اوزره یاتمش وزیاده راحت ایتمش ایدی یعنی کللراوزره صرتی اوزره یاتوب استراحت و صفا ایلین کسنه نه مرتبه راحت اولورسه آنك امیدی دخی کل اوزره یاتن کسه کبی راحت وصفا بولمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ زدزدار الملك تبریزی سنی * برامیدش روشنی ورروشنی) سنی اولان دارالملك تبریزدن آنك امیدی اوزره روشنلك روشنلك اوزره اوردی سنی عالی وروشن معناسنه در یعنی اولیا وصلحا ایله رفیع القدر اولان وروشنالك بولان دار الملك اولان تبریزدن اول غریبك امیدی اوزره روشنلك روشنلك اوزره اوردی وراحت اوزره راحتلر کلدی ﴿ مثنوی ﴾ جانش خندان شد ازآن روضهٔ رجال * ازنسیم یوسف مصروصال) اول غریبك جانی اول روضهٔ رجالدن خندان اولدی یوسفك مصروصالنك نسیمندن روضهٔ رجالدن مراد شهر تبریزدر که مردان الهینك منبت ومسکنیدر که حقیقت باغنك کللری اولان کاملار اندہ بتمشلر وظهورایتمشلردر بوجله دن شمس الدین تبریزی قدس سره

حضرتلر یدر که اول روضهٔ رجالد ه نشو ونما بولمش واول دیاردن ظهوره کلمشدر
پس بوغریب وامدارك جانی اول مردان الهینك روضه سندن شاد وخندان
اولدی اول یوسف معنوینك نسیمندن ووصال مصرنك بوی وشمیمندن آنك
روح روانی راحت ومسرت بولدی (م ی) کفت یاهادی انخ نی ناقتی * جاه اسعادی
وطارت فاقتی) اول غریب دوه سوریجی یه دیدی ای دوه سوریجی بنم دوه می
چوکرد بکا اسعاد کلدی وفاقتم طایر اولدی حادی شعرله وترنمله دوه سوریجی یه
دیرلرنته کم حدوت الابل حدوا دیرلر بن دوه یی سورمکله سوردم معناسن ویرلر انخ
امر دراناخه دن اناخه دوه چوکردکاری وفتده دوه جیلرك دوه یه نخ نخ دیدکاری
صوته دیرلر اسعاد اعانت معناسنه در وبونده مضاف مقدراولوب جاء قرب
اسعادی دینك تقدیرنده اولسه فهمه اقرب اولوب یاخود بو بیت باعتبار مایؤل
الیه تفاؤل طریقی اوزره دینلمش اولور یعنی اول وامدار پرمحن وغریب ممتحن چونکم
خطهٔ تبریزه داخل اولدی شتربانه ایتدی یاسایق الابل بنم دوه می چوکرد زیرا بکا
اعانت وامداد وقتی کلدی و بنم فاقه و احتیاجم بندن طائر وزائل اولدی پس
دوه جی یه خطاب ایلدکدنصکره کمال سوزندن کندی ناقه سنه دخی خطاب ایلدی
وبو کونه سویلدی (م ی) ابرکی یا ناقتی طاب الامور * ان تبریزا مناخات الصدور)
ای بنم ناقه م بونده سن چوك زیرا امور طیب اولدی تحقیقا تبریز صدرلرك
مناخلریدر ابرکی امر دربرکه دن برك البعیر دیرلر فچن دوه چوکسه مناخات مناخك
جمعیدر مناخ دوه چوکه جك یره دیرلر بونده مقامات معناسنه اولور صدور صدرك
جمعیدر صدر هرشیك اولنه دینور ورئیس و برکزیده معناسنه هم استعمال اولنور
یعنی اول غریب پی نوا چونکم اول اهل جود وسخانك شهرنه کلدی همان
کندو یی نعمت وعطایه واصل اولمش ملاحظه قیلدی وجمله امورنی طیب بیلدی
وکمال سرورندن دوه سنه خطاب ایدوب دیدی ای بنم ناقه م شمدنصکره بوراده
چوك زیرا امرلرطیب اولدی وشانلر میسر کلدی تحقیقا تبریز شهری رؤسا
وبزرکانك مقاماتیدر وافاضل واعالی اولان کرامك قرارکاهیدر دیوسویلدی (م ی)
اسرحی یا ناقتی حول الریاض * ان تبریزا لنا نعم المفاض) ای بنم ناقه م حول ریاضده
اوتله تحقیقا تبریز بزم ایچون نه کوزل محل افاضه در اسرح سرح دن امر در سرح کلا
معناسنه در بونده اسرح اوتله معناسنه مفاض ضم میله افاضه محلنه دیرلر یعنی اول
غریب وامدار چونکم شهرتبریزه کلدی و اول خواجهٔ کریمك مقامنه قریب
اولدی کندی ناقه سنه بوکونه خطاب قیلدی ودیدیکه ای بنم بارم چکن ناقه
شمدنصکره روضه لر اطرافنده اوتله زیرا تبریز شهری بزم ایچون فتی کوزل افاضه
محلیدر ریاضت تمام اولدی وسفر وسیاحت بونده نهایت بولدی وبومحلده ه

دل وجان استدیکی مقامه کلدی دیدی بوند ه ناقه دن مراد طالب وسالکك
جسمی وتبریزدن مراد مرشد وهادی او لان شیخك مقامی و مسکنی وغریب
وامداردن مراد سالکك روحی وعقلی اولور فچن سالك کندی وطن مألوفندن
چیقوب برکاملك احسانی امیدی ایله انك موطن ومقامنه قریب کلسه کندی جسمی
ناقه سنه بوکونه خطاب ایلر و بوغریب بی نوانك سویلدیکنی سویلر ﴿مثنوی﴾

سار بانا بار بکشاز اشتران * شهر تبریزیست کوی کلستان * فرفردوسیست این پالیزرا *
شمشعهٔ عرشیست این تبریزرا * هر زمانی فوج روح انکیز جان * ازفراز عرش
برتبریزیان) ای سار بان اشترلردن باری حل ایله زیرا شهرتبریز کوی کلستانلر
یعنی ای شتر بان شترلردن یوکلرك باغنی چوزوب انلرك اوزرندن بومحلده یوکلرین
ایندر زیرا شهرتبریز کلستان محله سیدر بوندن اعلی برشهره کتمك و بوندن الطف
برمحله جانبنه دخی سیرایتمك تعذیب حیوان بلافائده اولور وکوکل کندی مقصودنی
بوند ه بولور بو پالیز ایچون فردوسه منسوب فرورونق واردر پالیز بوستانه دیرلر
بوتبریز ایچون شمشعهٔ عرشی واردر یعنی بوشهرتبریز که برلطیف بوستان کبیدر که
اکا فردوسه منسوب اولان فرورونق واردر وعرشه منسوب اولان شمشعه وتاب
حاصلدر هرزمانده جانك روح انکیز اولان فایحه ورایحه سی عرشك فرازندن
تبریزیلراوزره نازلدر یعنی عرش اعلانك اوستندن بری هر برزمانده جانك راحت
قوپریجی رایحه سی تبریز اهلنك اوزرینه کلیجیدر که اند ه اولیا واتقیا چوق اولمغله
حق تعالینك روح ورحمتی انلراوزرینه نزول ایدوب انلرحرمتنه تبریزیلراوزره
دخی اول روح رحمت نثار اولور (م ی) چون وثاق محتسب جست آن غریب *
خلق گفتندش که بگذشت آن حبیب * او پریرازدار دنیا نقل کرد * مرد و زن
از واقعهٔ اوروی زرد * رفت آن طاوس عرشی سوی عرش * چون رسید از
هاتفانش بوی عرش * سایه اش گرچه پناه خلق بود * درنوردید آفتاش زود وزود *
رانداوکشتی ازین ساحل پریر * کشته بود آن خواجه زین غمخانه سیر) الحاصل
اول غریب وامدارچونکم اول کریم الشان اولان محتسبك وثاقنی استدی وخانه سنی
طلب ایلدی خلق اکا دیدیلر اول حبیب دنیادن آخرته کچدی واول طبیب بوعالم
فانیدن سرای آخرت جانبنه کوچدی اول سخی وکریم اولکی کون دار دنیادن
دارآخرته نقل ایلدی مرد وزن آنك واقعه سندن روی زرد اولمشلر وآنك ماتمندن
غم ودردله طولمشلردراول عرشه منسوب اولان طاوس عرش اعلی جانبنه کتدی
چونکم اکا هاتفلردن بوی عرش ایرشدی یعنی چونکم اول طاوس عرشه روحانی
وربانی اولان ملکلردن عرش رایحه سی ایرشدی آنك روح شریفی عالم اعلی
جانبنه کیدوب روحانیلرله کورشدی اکرچه اوصاف دولتنك سایهٔ سعادتی پناه

خاق ایدی آفتاب انی فوری وفوری طی ایلدی یعنی انك جسمی وصورتی برسایهٔ
سعادت ایدیکه خلقا کا التجا ایتمکله راحت بولورلردی اما شمدی آفتاب حقیقی
اول صاحب دولتك سایهٔ و جودنی ومایهٔ جودنی زیاده سرعتله دوردی وآنی
عالم اعلی یه ومقام بالایه ایرکوردی اول صاحب سعادت دون دکل اوتهکی کون
بوساحل دنیادن کذر ایدوب کشتیٔ وجودنی عدم دریاسنه سوردی اول خواجه
بوغمخانه سندن سیراولمش ایدی یعنی اول خواجهٔ عالم بودنیا غمخانه سندن
طویمش واوصانمش ایدی انکچون ساحل دنیادن کذر ایدوب کشتیٔ وجودنی
اوتهکی کون بحر حقیقت جانبنه سوردی وکندیسنی مقعد صدقه ایرکوردی
رحمة الله علیه رحمة واسعه دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ نعرهٔ زد مرد و بیهوش
اوفتاد * کویا اونیز در پی جان بداد * پس کلاب وآب برویش زدند * همرهان
برحالتش کریان شدند * تابشب بی‌خویش بود و بعد ازآن * نیم مرده باز کشت
ازغیب جان) چونکم اول مرد غریب اول کریمك و حبیبك وفاتنی ایشندی
برنعره اوردی و بیهوش و بیخود اولوب دوشدی کویا اول دخی آنك آردنجه
جان ویردی یعنی دیدك که اول غریب دخی اول حبیبك آردنجه جان ویروب
کتدی وروحنی اکا ایرکوردی انك یانده اولان کسه‌لر انك یوزی اوزره چوق
کلاب اوزدیلر وآب دوکدیلر انك همراهلری انك حالتی اوزره کریان اولدیلر
ومغشی علیه دوشوب بیخود اولدیغچون آغلشدیلر کیجه یه‌دك اول غریب بی خویش
اولدی وعقلسز مرده کبی یاتوب قالدی واندن صکره نیم مرده عالم غیبدن انك جانی
کیرو اولدی یعنی اخشامه دك مرده کبی بیخود یاتوب قالدقدن صکره عالم غیبدن
انك جانی انك بدننه نیم مرده شکسته و پژمرده رجوع قیلدی و برمقدار عقلی
باشنه کلدی وقالقوب قائم اولدی

﴿ باخبرشدن آن غریب ازوفات آن محتسب واستغفاراواز اعتماد
برمخلوق وتعویل برعطای مخلوق و یاد نعمتهای حق کردنش
وانابت بحق ازجرم خود * ثم الذین کفروا بربهم یعدلون ﴾

بوسرخ شریف و بویان لطیف اول غریب وامدارك ومحتسبك وفاتندن خبردار
اولمسی ومخلوقه اول اعتماد ایلدیکندن وعطای مخلوق اوزره تعویل واستناد
ایتدیکندن اوتری استغفار قیلمسنك بیانیدر ودخی آنك حق تعالینك نعمتلرنی یاد
ایلمسنك وحضرت حقه کندی جرمندن انابت ورجوع قیلمسنك قصه سیدر
(ثم الذین کفروا بربهم یعدلون) بوآیت کریمه‌یی یا اول غریب ذکر ایلمش اوله
و یاخود حضرت مولانا قدس سره الاعلی مناسبتله بونی بو محله ایراد ایلمشلراوله

بو آیت کریمه سورهٔ انعامك اولنده در قال الله تعالی (الحمدلله الذی خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور) یعنی جمیع حامدك محامدی وستایشی الله ایچوندر وجله ثنانك مرجعی خدادر الحمدك تحقیق جلد رابعده وحی کردن حق تعالی موسی را سرخنده مستوفی مرور ایلدی اویله الله که قدرت کامله ایله آسمانی خلق ایلدی بغیرعمد ولامدد ویرلری دخی خلق ایلدی بلامادة و پیدا قیلدی ظلمات ونوری ثنویه‌نك قولنی رد درزیرا انلر دیرلر که خالق نورالله دروخالق ظلمات شیطاندر یعنی ایکیسنك دخی خالقی الله در بیضاوی نوردن مراد هدایت وظلماتدن مراد ضلالت اوله دیر بوجهتدندر که ظلماتی جمله کتوردی زیرا ضلالات متعدده در ونوری لفظ واحده له ذکر ایلدی زیرا هدایت بردر (ثم الذین کفروا بربهم یعدلون) بوقدر دلائل وآیاتدن صکره شول کسه که ربیلرینه کافر اولدیلر اتدن عدول قیلدیلر بو وجه اوزره بربهم ده با کفروایه متعلق اولور و یعدلون یعرضون معناسنه اولور وآنك صله سی محذوف اولور که عنه در اما اصل مایعدلونه یه متعلق اولوب یعدلون یسوون معناسنه اولمق اولیدر دیمشلرنته کم عدلت هذا بهذا دیرسن ساویته به معناسن و یرسن پس بربهم یعدلونك صله سی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که تحقیقا ظلمات ونوری جاعل اولان و یرلری وکوکلری خلق وایجاد قیلان الله تعالیدر حمد وثنایه حقیق ومخصوص اولان که اول قادرمطلق عالمی عدمدن عباده نعمت اولمق ایچون بوقدر آیات عظیمه یی ظهوره کتوردی اندنصکره اول کسه لرکه کافر اولدیلر عاجز و بی قدرت اولان صنملرنی ربیلرینه مساوی ومعادل قیلدیلر پس هرشول کسه که برمنعمی کندیسنه رازق کورر ومعطی بیلورواکا اعتماد واتکا قیلور صنملرنی ربیلرینه مساوی ایلین کسه لرکبی اولور مانع ومعطی حقیقتده حضرت حق ورزاق ومنعم نفس الامرده همان اول وجود مطلقدر عاجز اولان بشرا کا آلتدرا کراول مراد ایلرسه برکسه برفقیره مرادالله اولدیغی قدر عطا ایلروا کرمرادالله اولمزسه برکسه عطا وسخایه قادراولمزپس مؤمنه اولی اولان اولدرکه همان منعم حقیقی یه ورزاق مطلقه توکل واعتماد ایلیوب مخلوقه وعطای مخلوقه اعتماد واستناد ایلمکدن حذر ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ چون

بهش آمد بکفت ای کردکار * مجرمم بودم بخلق امیدوار * خواجه کرچه پس سخاوت کرده بود * هیچ آن کفوی عطای تونبود * او کله بخشید وتوسر پر خرد * اوقبا بخشید وتو بالاوقد * اوزرم داد وتودست زرشمار * اوستورم داد وتوعقل سوار) چونکم اول بیهوش اولان غریب هوشه کلدی حضرت منعم حقیقیه متوجه اولوب دیدی ای کردکار وای جمله یه خداوند و پروردکار بن مجرم وکنهکارم زیرا خلقه اعتماد قیلدم واندن امیدوار اولدم خواجه اکرچه چوق سخاوت

ایلشدی هیچ اول سخاوت سنك عطا و بخشایشکك کفوی اولمدی ومثلی کلمدی
ای وهاب مطلق اول بکا کلاه بخش ایلدی وسن پرعقل باش ویردك اول بکا قبا
ویردی وسن بکا قبا کیجك قد ویردك وبالاقد بخش ایلدك او بکا زر ویردی وسن
بکا التون صایجق ال ویردك اول بکا مرکب ویردی وسن بکا عقل سوار ویردك
بو نعمتلره آنك ویردیکی مساوی اوله مز وهیچ برکسه نك بخشش وعطاسی سنك
بخشایش وعطا که معادل کله مز ﴿مثنوی﴾ خواجه شمعم داد وتو چشم
قریر * خواجه نقلم داد وتو طعمهٔ پذیر * اووظیفه داد وتو عمر وحیات * وعده اش
زروعدهٔ توطیبات * اووثاقم دادوتو چرخ زمین * دروثاقت اووصد چون اوسمین)
الهی خواجه بکا شمع ویردی ایسه وسن بکا چشم قریر ویردك چشم نورانی هزار
شمعدن انفع واولیدر خواجه بکا نقل ویردیسه وسن طعمه پذیرلك وغدایه بجبلك
ویردك که معده طعمه پذیرلك اولسه ووجود انی اکل قیلسه نقل وغدانك نفع
وفائده سی اولمزدی اول خواجه بکاوظیفه ویردیسه وسن عمروحیات ویردك عمر
وحیات خود اصل نعمت واعظم لطف وراحتدر (بیت) خلق ایچنده معتبر
برنسنه یوق دولت کبی * اولمیه دولت جهانده برنفس صحت کبی) آنك وعده سی
بکازر اولدیسه وسنك وعدك بکا طیبات اولدی طیباتدن مراد یاحلال اولان
ارزاق طیبه اوله ویاخود جنات طیبه سی مراد اوله که حق تعالی آنی مؤمن
بنده لرینه وعده ایلشدر اول خواجه بکاوثاق ویردی وسن چرخ وزمین ویردك
سنك خلق ایتدیکك وثاق عالمده اول خواجه ونیجه یوز بیك آنك کبی خواجه لر
سمین وفربه اولمشلردر ﴿مثنوی﴾ زرازآن تست وزراونافرید * نان ازآن تست
ونان ازتش رسید * آن سخاورحم هم تودادیش * کز سخاوت می فزودی شادیش *
من ورادرقبلهٔ خود ساختم * قبله ساز اصل را انداختم) زرسنك ملککدر روزی
اول یرائمدی بلکه زری سن خلق ایتدك وآنی دخی خلق ایدوب اکا وافر زر
بخش ایتدك نان سنك ملککدر وسنك مخلوقکدر واول خواجه یه نان وخوان سندن
ایرشدی والا اول نانی نه یرده بولوردی اول سخا ورحمی اکا هم سن ویردك که
سخاوتدن آنك شادیلغی زیاده اولوردی یعنی الهی وسیدی اول سخی اولان
خواجه یه سخا وکرمی ورحم ولطفی هم سن ویردك که اول محتاج اولنلره سخا قیلمقدن
شاد اولوردی وحظ آلوردی اما بن تحقیق آنی کندیمه قبله دوزدم اصل قبله
دوزیجی بی ورزق ویریجی یی نظردن آتدم وعقلدن دور ایتدم کرك ایدیکه
اول مجازی وموهومی اولان کسه لری کندی روحمه قبله قیلمییدم وسنك کبی قبله ساز
اولان منعم حقیقیدن غافل وذاهل اولمییدم اما غفلت ایدوب آنی کندیمه قبله قیلشم وسن
وهاب مطلقدن غافل اولمشم دیدی (مثنوی) ما کجا بودیم کان دیان دین * عقل می کارید اندر
آب وطین * چون همی کرد ازعدم کردون بدید * وین بساط خاك رامی کسترید *

زاختران می‌ساخت اومصباحها * وزطبایع قفل بامفتاحها) بزقنده ایدك که اول یوم دینك دیانی یعنی دین کونـده هرکسه جزا ویرمجی خدا عقلی آب و طین ایچره اکدی یعنی بوجسـد بالغی ایچره عقل تخمینی دخی بزبوعالمه کلمزدن اول اکدی وهرکسـك زمین و جودنده یدقدرتله فهم وفراست دیکمه لزنی دیکدی چونکم عالم عدمدن کردونی بدید ایتدی و بو بساط خاکی دست قدرتیله دوشه‌دی و بزم ایچون آنی فراش ایتدیکه بزآنك اوزرنده قائم اولورز وسیر وسلوك قیلورز کما قال الله تعالی فی سورة البقرة (الذی جعل لکم الارض فراشا والسماء بناء وانزل من السماء ماء فاخرج به من الثمرات رزقا لکم فلاتجعلوا لله اندادا وانتم تعلمون) اخترلردن اول صانع وحکیم آسمان اوزره مصباحلر دوزدی نته کم (ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح وجعلناها رجوما للشیاطین) بیوردی وطبایع اربعه دن مفتاحلرله قفل دزودی یعنی اول علیم وحکیم اولان خدا عناصر اربعه دن مفتاحلرله اولان جسملرقفلنی وطلسمنی دوزدی که طبایع اربعـه دن مرکب اولان جسملرك قفلنك مفتاحلری عقل ورأی و علم ومعرفت وحکمت وفهم وفراست ودخی بونلرك اهلی واصحابیدرکه بونلرله اول عناصر اربعه نك اقفالنی فتح ایلمك وعقده لرنی حل ایتمك میسراولور وظهوره کلور ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا بنیادهـا پنهان وفاش * مضمر این سقف کردو این فراش) ای چوق پنهان وفاش بنیادی بوسقفك و بوفراشك مضمری ایتـدی یعنی اول صانع قدیم وخالق حکیم ای غافل چوق مخفی وآشکارا بنالری بوسقف آسمانك وفراش زمینك مضمری ایتدی یعنی حق سبحانه وتعالینك بوحس ظاهرله مرئی ومحسوس اولان بنالرندن غیری بصر بصیرته پیدا وآشکارا واندن هم پنهان ومخفی چوق بنالری واردرکه بوآسمان وزمین ایچره مضمر قیلمشدر ظاهر کوزیله اول بنالرکورنمز اما عقل کوزیله اول بنالرك اکثری کورینور نته کم جنتك و جهنمك بنالری بصر بصیرتله کورینوب بیلندیکی کبی اما حق تعالینك بوزمین وآسمان ایچره بعض بنالری دخی واردرکه عقلله بیلنمز و بصر بصیرتله کورلمز آنی خلق عالم کورمکه قادر اوله مزلر بواعتبارایله اول مضمراولور ﴿ مثنوی ﴾ آدم اصطرلاب اوصاف علوست * وصف آدم مظـهر آیات اوست * هرچه دروی می‌نماید عکس اوست * همچوعکس ماه اندر آب جوست) آدم اوصاف علوینك اصطرلابیدر وصف آدم اول خدانك آیاتنك مظهریدر یعنی آدم بوارض وسما ایچره علووسامی اولان خدانك اوصاف علیه سـنك فی المثل اصطرلابیدر آدمك جمیع وصفلری اول خدانك آیتلرینك وصفلرینك مظهریدر اصطرلاب شـول ربع دائره‌یه دیرلرکه انکله آفتابك ارتفاع وانخفاضی معلوم اولور وقبغی برجه نقل ایتـدیکی انکله بیلنور پس وجود آدمی عالی وسـامی اولان خدانك اوصاف علـیه سنك اصطرلابی کبیدرکه اول آدمینك وجودنده اوصافی ظهوره

کلور که وجود آدم اول خدانك آیات عظیمه سنك مظهریدر هرنه که اول آدمینك وجودنده کورینه اول اوصاف الهیه نك عکس واریدر مثلا آب جوایچره ماهك عکسی کبیدر یعنی ماه تابان آب جوایچره نیجه کورینوز و آب صافیده بدر منیر نیچه نمایان اولور سه صفات الهیه دخی آدمینك وجودنده اویله کورینور وانك وجودنده ظهوره کلان عکوس اوصاف الهی اولور

﴿ مثنوی ﴾ برصطر لابش نقوش عنکبوت * بهر اوصاف ازل دارد ثبوت)

اول آدمك اصطرلابی اوزره عنکبوت نقشلری واردر عنکبوت نقشلری اوصاف ازلدن اوتری ثبوت طوتر اصطرلاب شول تخته پاره سیدر که اهل هیئت انی ربع دائره شکلنده دوزرلر وانك اوزرینه کیبت العنکبوت خانه لر یازرلر وبساط شطرنج اوزره اولان خانه لر کبی انك اوزرنده دخی خطلر چکرلر وخانه دوزرلر وبرجلرك واخترلرك اسملرنی کتوروب انك اوزرینه یازرلر واورتاسنه براپیلك باغلیوب انك اوجنه فندق قدر برطوب باغلرلر اکا عنکبوت تعبیر ایدرلر واول اصطرلابك اوزرنده اولان نقشلر فی المثل اورتجك اوینك نقشلرینه بکزر حضرت مولانا قدس الله سره العزیز انسانك وجودنی دخی اول اصطرلاب تخته سنه تشبیه بیور مشلزدر که انسانك اصطرلاب وجودنده مسطور اولان نقوش ظاهره سی ونقوش باطنه سی اوصاف الهیه نك بیلنمسنه سبب اولمشدر انسانك اکر نقش ظاهری واکر نقش باطنی بهرحال اوصاف ازلیه دن نیچه صفتلره دلالت قیلمشدرنته کم بو معنایه اشارت بیوررلر اول آدمینك اصطرلاب وجودی اوزره عنکبوت نقشلری وارد رکه بدقدرت انی حکمت اوزره یازمشدر وانك وجودنی کندی او صافنه مرآت اولمقدن اوتری دوز مشدر انك صوری ومعنوی نقشلرندن هر بر نقش اوصاف ازلیه نك بیلنمسندن اوتری انك لوح وجودنده ثبوت طوتر فافهم ﴿ مثنوی ﴾

تازچرخ غیب وزخور شیدروح * عنکبوتش درس کویدازشروح)

تاکم چرخ غیبدن وخور شیدر وحدن اول اصطرلابك عنکبوتی شروحدن درس دیه عنکبوتشده اولان ضمیر مقدم اولان آدمینك اصطرلاب وجودینه راجعدر وانك عنکبوتندن مراد اسا نیدرنته کم اصطرلابك عنکبوتنك حرکت ایلمسیله کونشك علمی وروحك دخی علمی بیلنور کذلك اصطرلاب وجود آدمیده لسانك حرکاتندن هم عالم غیبك شرحنك علمی وآفتاب روحك دخی علمی معلوم اولور انکچون آدمینك وجودنی اصطرلابه تشبیه ایتد کلرند نصکره انك لسانی دخی اصطرلابك عنکبوتنه تشبیه ایدوب بیوررلرتاکم عالم غیبك چرخندن وروح کونشندن اول آدمینك اصطرلاب وجودینك عنکبوتی مثابه سنده اولان لسانی شرحلردن درس سویله یعنی عالم غیبك فلکی نیچه ایدیکنی وانده اولان آفتاب روحك سیر

ومدارنی وارتفاع وانخفاضنی ودخی سائر خاصیاتنی طالب اولنلره تعلیم ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ عنکبوت واین صطرلاب رشاد * بی منجم در کف عام اوفتاد)
عنکبوت وبو رشاد اصطرلابی منجمسز عوام النه دوشدی یعنی وجود آدمی
بر اصطرلاب ربانیدر وانك لسانی اصطرلابك عنکبوتی کبیدر که انکله آسمان
غیبینك اسرارنی سویلك وآفتاب روحك علومنی وخاصیاتنی تعلیم ایلك انسانه
میسردر زیرا لسان بونلر ایچون برآلتدر اما بور شاد وسداد اصطرلابی اولان
وجود انسانی ودخی انك لسانی منجمسز عوام النه دوشدی شول اصطرلاب
تختهسی کبی که علم نجومی بیلین عوامك النه دوشر اول اصطرلابك قدرنی بیلیوب
وانك نقوشندن وخطوطندن مرادنه ایدیکنی فهم قیلیوب وانك عنکبوتی
دخی نه دن اوتری وضع اولنمشدر انك سرنه دخی واقف اولیوب بو بر تخته پارهسیدر
دیوب عبث یره اتی شوکا بوکا صرف ایدرلر کذلك بو وجود انسانی وانك لسانی هم
عوام النه دوشدی بونك قدر وقیمتنی بیلیوب وبولسان دخی بدن انساندہ نیچون
وضع اولنمشدر اکا دخی عالم اولیوب بونی همان یمکدن وایچمکدن اوتری خلق
اولنمش جسم پارهسی ظن ایلیوب عبث یره خرج ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ انبیارادادحق
تنجیم این * غیب راچشمی بباید غیب بین) حق تعالی حضرتلری بونك تنجیمنی
انبیایه ویردی زیرا غیبه غیب کوزیجی برکوز کر کدر ولهذا قیل * بیت * دیدن
اهل ترا دیدهٔ جان بین باید * وین بکامرتبهٔ چشم جهان بین منست * تنجیم بونده نجم
بیلك معنا سنه دریعنی بو افلاك صوریده اولان نجومك علمنی بیلمکه حق تعالی
اصطرلاب تختهسنی آلت ایلیوب انی منجم اولنلره ویردی که منجم اولنلر افلاك اوزره
سیر قیلان نجومك مسیره ومدارنی وخاصیاتنی اول اصطرلاب واسطه سیله بیلورلر
اما ولایت جانده دخی آسمانلر وار درکه آسمان غیبی دینور وروح انسانی انك
کونشی وبوجسم انك اصطرلابی ولسان انك عنکبوتی کبیدر بووجود انسانی
اصطرلابنك تنجیمنی حق تعالی حضرتلری انبیای عظام علیهم السلامه ویردی زیرا
اسرار غیبی کورمکه غیب کوزیجی برکوز کر کدر که انبیای عظام علیهم السلامك
بصر بصیرتلری غیب کوزیجی وعالم معنایی مشاهده ایدیجیلردر انلر اول دیدهٔ
غیب بینله بووجود انسانه نظر ایلدیلر کوردیلر که انسانك لوح وجودنده مسطور
اولان صوری ومعنوی هر برنقش برمعنایه دلیل اولور وانك هر برصفتی صفت
الهیه نك اثری اولدیغنه اشارت قیلور الحاصل انك لوح وجودی علوم واسرار
غیبینك بیلنمسنه برآلت اولمش کوردیلر وبوندن هرکسه خبرایرکوردیلر انلره
ایمان کتورن کندی وجودینك نه ایچون مخلوق اولدیغنی بیلدی واکا کوره عمل
قیلدی وانلره ایمان کتورمین کندی وجودنی بوق یره ضایع قیلدی واندن مقصودنه

ایدیکنی بیلمدی پس انبیای عظامك بوعلمنه اولیای کرام وارث اولدیلر انلر دخی بو اصطرلاب وجود انسانینك علمنی بیلدیلر وطالب اولنلره انی تعلیم قیلدیلر اما طالب اولمین عوام بوعلمدن وبوسردن بی بهره قالدیلر (م ی) درچه دنیا فتادند این قرون * عکس خودراد ید هر یك چه درون * عکس در چه دید در بیرون ندید * همچو شیر کول اندرچه دوید) بوقرون دنیاچاهنه دوشدیلر هر بری درون چاهده کندی عکسنی کوردی عکسی چاهده کوردی طشره ده کورمدی شیر کول کبی چاه ایچره بلدی قرون قرنك جمیدر برقرن برعصره دیرلر بونده مضاف مقدردر اهل قرون تقدیر نده وتوضیح معنی بواهل قرون دنیا قیوسنك ایچنه دوشدیلر بونلردن هر بریسی بودنیا قیوسنك ایچنده کندی عکسنی کوردی وکندی عکسنه مشغول اولدی وانکله تقید قیلدی عکسی واثری چاه دنیاده کوردی چاه دنیانك وراسنده اولان ذاتنی وحقیقتنی کورمدی شول احمق اولان شیر کبی که قیو ایچره کندی ذاتنك عکسنی کوروب اول قیونك ایچنه بلدی واندہ قالدی نته کم بوشیرك مفصل ومشروح قصه سی نظمه کلدی وجلد اولده مرور قیلدی

﴿ مثنوی ﴾ ازبرون دان آنچه در چاهت نمود * ورنه آن شیری که درچه شد فرود * بردخر کوشیش ازره کای فلان * درتك چاهست این شیر ژیان * درروان در چاه وکین ازوی بکش * چون ازوغالبتری سر برکنش) طشره دن بیل اول نسنه یی که سکاچاه ایچره کورندی یوخسه اول شیرسن که قیویه آشغی کتدی یعنی ای بنی آدم اول عکس وپرتو که سکابودنیاقیوسی ایچره کورندی بوعکس وخیالی سن بوچاه دنیانك وراسنده اولان عالم معنادن بیل اکر بویله بیلز ایسك وبو خیال وضلالك حقیقتنه عالم اولمز ایسك کندیکی شول احمق ارسلان کبی بیل که اول چاهه اشغه دوشدی اول احمق اولان ارسلانی برخر کوش بولدن ایلتدی وانی اضلال ایتدی بویله دیو کهای فلان شیر اول سنك خصمك اولان شیر قیود بنده در قیو ایچره کیت واندن کین چك چونکم اندن غالبتر سن انك باشنی قوپار بونده خر کوشدن مراد عقل معاش اولمقده جائز در شیطان اولمق هم جائز در که بو ایکیسی انسانی بوچاه دنیا ایچره دوشورر لر وبونده اولان نقوش وخیالی اکا کوستروب سکا انفع واولی اولان بودنیا ایچره کوردیکك شیلردر دیوب بوعکس وآثار مشابه سنده اولان اشیایه انی کرفتار ایدرلر نته کم بومعنایه اشارت ایدوب بیورر لر (م ی) آن مقلد سحره خر کوش شد * ازخیالی خویشتن پرجوش شد * اونکفت این نقش داد آب نیست * این بجز تقلید آن قلاب نیست) اول مقلد اولان شیرخر کوشك زبون ومغلوبی اولدی کندینك خیالندن پرجوش اولدی یعنی خر کوشك سوزنك حقیقتن بیله میوب چاه ایچره کندینك خیالن کوروب انك اوزرینه پرجوش اولدی وحمله لر قیلدی نته کم مقلد اولان کمسه نك نفسی دخی عقل معاشنك وشیطانك زبونی اولور وبوچاه دنیا ایچره اولان عکوس وخیالاتی

حقیقت ظن ایلیوب انك غورنه ایر مکه سعی و اقدام قیلور اول مقلد اولان شیر
خر کوشه دیمدی که بوقیوایچره کورینن نقش دادآب دکلدر بونقش اول قلابك
تقلیندن غیری دکلدر انك بوعکس و نقشی اول قلاب حقیقتك تقلیندندر که
صوایچره انی بویله کوسترمدی نته کم مقلداولان کسه یه دخی شیطان وعقل معاش
بوچاه دنیا ایچره اولان نقوش وعکوسی حقیقت کوسترسه اول مقلد شیطانه
وعقل معاشه بویله دیمکه قادر اولمز که ای عقل معاش وای مکاراولان اوباش
بوچاه دنیا ایچره نمایان اولان نقوش والوان خیال وعکوس قبیلندندر اول مقلب
القلوب والابصارك بونی بویله کوسترمك کمال تقلب وتصریفندندر ﴿ مثنوی ﴾
توهم ازدشمن چوکینی میکشی * ای زبون شش غلط درهر ششی) سن هم دشمندن
چونکم برکین چکه سن ای شش غلطك زبونی سن هر شش ده شش غلطدن
مراد شش حس درکه انك بشی حواس خمسهٔ ظاهره وبری حس مشترکدر که
انسانك عندالحکما اون حسی واردر اما عند المتکلمین التی حسی وار در انك
بشی حس ظاهردر وبری حس باطندر که اکا حس مشترك دیرلر ولیکن عندالمشایخ
بوالتی حس مادامکه نورایله منور اولمیه غلط کور مکدن خالی اولز هر برنی کورسه
بهرحال عکس وغلط کورر وهر ششدن مراد شش جهات اولور پس توضیح
معنی بویله دیمك اولورکه ای غافل چونکم سن هم بردشمندن انتقام اله سن هر شش
جهات ایچره غلط کورر سن شش حواسك زبونی سن بومعنی دخی جائز درکه
بو بیتك معناسی بیت ثانیه مرهون اوله ﴿ مثنوی ﴾ آن عداوت اندر وعکس
حقست * کزصفات قهر آنجا مشتقست) وتقدیر کلام سن هم دشمندن چونکم
کین چکه سن واکا انتقام ایایه سن ای شش جهات ایچره شش غلطك زبون ومغلوبی
اولان کسه اول کینه وعداوت اول دشمنك وجودنده عکس وقهر حقدرکه
صفات قهردن انده مشتقدر یعنی سنك دشمنك اولان کسه وجودنده اولان اول
بغض وعداوت حق تعالینك قهر نك عکسیدرکه صفات الهیدن اول عداوتلر
وکینلرانك وجودنده مشتق اولمش وظهوره کلمشدرنته کم بومحله مناسب دینلمشدر
* بیت * ازخدادان خلاف دشمن ودوست * که دل هردودر تصرف اوست *
گرچه تیر ازکمان همی گذرد * ازکما ندار بیند اهل خرد (مری) وآن کنه دروی
زجنس جرم تست * بایدآن خودرازطبع خویش شست) واول گناه اول دشمنك
وجودنده سنك جرمك جنسندندر گرکدرکه اول خوبی کندی طبعکدن یومق
یعنی اول دشمنکده کوردکك گناه سنك نفسکده اولان جرم وگناهك جنسندن
وعکسندندر اول خوبی کندی طبعکدن یومق گرکدر تاکم اول دشمنکدن
دخی اول کینه وعداوت زائل اولوب کیده ﴿ مثنوی ﴾ خلق زشتت اندرو

رویت نمود * که ترا اوصفحهٔ آینه بود * چونکه قبح خویش دیدی ای حسن *
اندرآینه برآینه مزن) سنك خلق زشتك سکا انده یوز کوسترّدی که سکا اول
صفحهٔ آینه اولدی یعنی ای بدخو اولان کسه سنك زشت وقبیح اولان خویك
اول دشمنك وجود نده سکا یوز کوسترّدیکه سکا اول دشمنك وجودی فی المثل
صفحهٔ آینه ایدی چونکم ای کوزل کسه برآخر کسه نك مرآت وجودنده کندی
قبح خصالکی کوره سن مرآت اوزره اورمه اندرآینه مصرع اوله ظرف اولور یعنی
(المؤمن مرآة المؤمن) حدیثنك موجبنجه مؤمن مؤمنك مرآتیدر سنکه برمؤمنك
مرآت وجودنده کندی قباحتکی کوره سن انك مرآتنه اول قبحی اسناد ایله بلکه
اول سنك کندی نقشکدر اکر اورسك هم معنیده کندی نقشکه اورمش اولورسن
زیرا آینه ایچره کورینن سنك کندی عکسکدر ﴿ مثنوی ﴾ میزندبرآب
استارهٔ سنی * خاك تو برعکس اختر میزنی * کین ستارهٔ نحس درآب آمدست *
تاکند اوسعد مارا زیردست) مثلا استارهٔ سنی اوزره عکس اورر سن عکس
اختراوزره خاك اورر سن بویله دیوکه بو نحس اولان ستاره آبده کلمشدر تاکم
بزم سعد مزی زیردست ایلیه آبدن مراد وجود انسانی وخاکدن مراد استیلا
وغلبه اولور وستاره دن مراد صفت قهروکین اولور وتوضیح معنی مثلا برآدمینك
وجودنده بغض وعداوتك وقهر وغضب وکین وکدورتك کورنمسی صوایچره
روشن اولان ستاره لرك کورنمسی کبیدرکه فلك اوزره اولان ستاره لرآبه عکس
اورد یغی کبی صفت قهر الهی دخی برکسه نك وجودی ایچره عکس ایدوب
خاك استیلا وتراب اهانت وتحقیری عکس واثر اوزره اوررسن بویله دیوکه بونکبت
ونحوست ستاره سی بوکسه نك آب وجودنده ظاهر کلمشدر تاکم اوبزم سعد مزی
ال التنده ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ خاك استیلا بریزدبر سرش * چونکه پندداری زشه
اخترش * عکس پنهان کشت واندر غیب راند * توکمان بردیکه ان اختر نماند)
سن اول آب ایچره منعکس اولان اخترك باشی اوزره استیلا وغلبه خاکنی دوکرسن
چونکم ظن وشبهه دن انی اخترصانه سن یعنی برکسه نك وجودنده کور دیکك
صفت قهر یه یی سن شبهه وکمان جهتندن انك وجودی ایچره ظن ایلیه سن
انك اوزرینه غلبه واستیلا ایلمك طپراغنی دوکرسن چونکم اول عکس واثر انك
وجودنده پنهان اولدی وغیبه سوردی سن کمان ایلتورسنکه اول اختر قالدی
﴿ مثنوی ﴾ آن ستارهٔ نحس هست اندرسما * هم بدان سو بایدش کردن دوا *
بلکه بایددل سوی بی سوی بست * نحس این سو عکس نحس آن سوست) اول
ستارهٔ نحس سماده درهم اول طرفده اکا دوا ایلمك کرك یعنی اول سنك برکسنه نك
وجودنده کور دیکك نحوست وعداوت استاره سی فی الحقیقه انك وجودنده

دکلدر بلکه آسمان معنویده وفلك غبیده در اکر دو ایلك استر ایسك هم اکا
اول طرفده دوا ایلك کرکدر بلکه بومحسوس اولان جانبدن کوکلی قالدیروب
بی سوی اولان جانبنه باغلق ولامکان طرفنه ربط ایلك کرکدر زیرا بوطرفك نحسی
اول طرفك نحسنك عکسیدر یعنی بوطرفده کوردیکك نحسوست و نکبت
وعداوت اول طرف معنویده اولان نحوست ونکبت وعداوتك عکس و پرتویدر
﴿ مثنوی ﴾ داددادحق شناس وبخششش * عکس آن دادست اندر پنج وشش *
کربود دادخسان افزون زریك * تو بمیری وآن بماندمرده ریك) دادی دادحق
وبخششی انك بخششی اکله اول دادك عکسیدر پنج وششده اولان یعنی بومظاهر
کونیه ده کوردیکك داد و عطایی وبخشش وسخایی حق تعالینك دادی اکله
ودخی انك بخششی وجودی یل بو پنج حواس وشش جهات ایچره کوردیکك
داد وبخشش هرنه قدر و ارایسه اول داد الهی و بخشایش ربانینك عکس
واثریدر اکرخسلرك داد وعطاسی ریکدن زیاده اوله سن اوله سن واول داد
وعطا آرده قاله جق اولور مرده ریك ارده قاله جق معنا سنه اولور یعنی خسان
دنیا سکا ویردیکی فرضاقوملردن ارتق اولسه سن اولور سن واول ارده قالور
پس سن اولدکدنصکره انك سکانفعی اولمز (مری) عکس آخرچند پایددرنظر *
اصل بینی پیشه کن ای کژنکر * حق چو بخشش کرد بر اهل نیاز * باعطا بخشید
شان عمر دراز) عکس آخر نظرده نه قدر اکا نور وپایدار اولور عکس و اثر نظرده
چوق اکلنیوب وپایدار اولمیوب مرور قیلور پس ای اکری باقیجی وغلط کوریجی کسه
کندیکه اصل بینلکی پیشه ایله وحقیقت کور مکه معتاد اولوب انی کندیکه خوی
وخصلت ایله حق تعالی حضرتلری اهل نیاز اوزره چونکم بخشش ایلدی عطایله
انلره عمردر ازبخش ایلدی اهل نیاز همیشه هر حالده حق تعالی حضرتلرینه
مفتقر اولان وهمان استعانتی اکاحصر قیلان بنده لر اولور حق تعالی همیشه
کندی جنابنه مفتقر ومحتاج اولان وعرض حاجات قیلان بنده لرینه نیچه عطایله
عمردراز بخش ایلشدر ﴿ مثنوی ﴾ خالدین شد نعمت و منعم علیه * محیی
الموتاست فاجتازوا الیه) نعمت ومنعم علیه خالدین اولدی وموتابی محیدر چونك
واکا سلوك ایلیك اول پادشاهه واجتازوا افتعال بابندن امر در سلکوا معناسنه
جوازدندر سلوك معنا سنه اولور منعم علیه نعمت ویرلمش کسه یه دیرلر خالدین
دالك فتحه سیله صیغهٔ تثنیه اوزره اوقنسه دخی جائز در یعنی منعم حقیقی اولان
حق تعالی اهل نیازه عطایله شول نعمتی ویردیکه هم نعمت وهم منعم علیه اولان کسه
خالد ومخلد اولدیلر اول منعم حقیقی مرده لری احیاایدیجیدر پس سزانك وصالنه
سلوك ایلیك (مری) دادحق باتودرآمیزد چوجان * آن چنانکه آن تو باشی وتوآن)

دادحق سنکله جان کبی قاریشور انجلین که اول سن اولور سن وسن اویعنی حق سبحانه وتعالینك دادوعطاسی سنك وجودکله جان کبی ممتزج اولور وانسیت والفت قیلور انجلین که اول سن اولور سن وسندخی همان اول عطانك عینی اولور سن برمرتبه سنکله اتحاد ایلر که سن همان انی کندی وجودك وعینك بولورسن ﴿ مثنوی ﴾ کر نماند اشتهای نان وآب * بدهدت بی این دوقوت مستطاب) وجود کده اشتهای نان وآب قالمیه سکابو ایکیسنز برمستطاب قوت ویرر یعنی اکر سنك معد کده نان وآبه اشتها قالمسه الله تبارك وتعالی شول رزاق ومغنیدر که سکا پاك ومستطاب قوت وغداو برروسنی نان وآب یمش مرتبه سنه ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾ فربهی کررفت حق در لاغری * فربهی پنهانت بخشد آن سری) فربهلك اکر کتسه حق تعالی لاغر لقده سکاپنهان فربهلك بخش ایلر اول سری سری قوی ورئیس معناسنه در یعنی اکرسنك بدنکدن فربهلك وسمینلك کتسه حق سبحانه وتعالی شول قوی وبرکزیده پادشاهدرکه لاغرلك حاندہ سکاکبرلی فربهلك بخش ایلروقوت قلب عطا ایلر ﴿ مثنوی ﴾ چون پریرا قوت از بو میدهد * هرملك راقوت جان او میدهد) چونکم پری یه بویدن قوت ویررهر ملکه قوت جانی اول ویرر یعنی چونکم حق سبحانه وتعالی حضرتلری پریلره رایحه دن قوت وغداویرر وانلرر ایحه دن قوت بولور هر ملکه دخی جان قوتنی اول ویرر حتی ملائکه تسبیح وطاعت ایلمکدن قوت وغدا بولور ﴿ مثنوی ﴾ جان چه باشد که توسازی زوسند * حق بعشق خویش زندت میکند * زوحیات عشق خواه وجان مخواه * تواز وآن رزق خواه ونان مخواه) جان نه اوله که سن اندن سند دوزه سن حق تعالی سنی کندی عشقیله زنده ایلر یعنی سکا حیات بخش اولان جان ظن ایلیوب اندن کندیکه نیچون سند دوزرسن واکا اعتماد وتعلق ایلرسن اکر حق تعالی استرسه کندینك عشقیله سنی زنده وفرخنده ایلر امدی استرسك اول خدادن حیات عشق استه جان استمه سن اندن اول رزق روحی استه نان استمه که نان بوجسمك غداسی روح حیوانینك رزقیدر اماعشق الهی جانك رزقیدر تن رزقنی استمکدن جان رزقنی استمك اولیدر ﴿ مثنوی ﴾ خلق را چون آب دان صاف وزلال * اندران تابان صفات ذوالجلال * علمشان وعدلشان ولطفشان * چون ستاره چرخ در آب روان) خلقی که سن مثلا صاف وزلال اولان آب کبی بیل که بوخلایق فی المثل آب صافی کبیدراول خلقك وجودنده کوربنن صفات ذوالجلال تابان اولمش وظهوره کلمشدر خلایقك علمی وآنلرك عدلی وآنلرك لطفی آب روان ایچره کوربنن ستاره چرخ کبیدر فلکلرده اولان کواکب آب صافی ایچره نیجه

کورندی وظهوره کلدیسه حق تعالی حضرتلرینك اسماء وصفاتی دخی بوخلایقك وجودلرنده اوبله کورنمش ونجلی قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ پادشاهان مظهر شاهیٔ حق * فاضلان مرآت اکاهیٔ حق) پادشاهلر حق تعالینك شاهلغنك مظهری وانك کبریا وعظمتك وجلال وهیبتك وسطوت وقدرتنك آینه لریدر فاضللر حق تعالینك آکاهلغنك مرآتیدر یعنی فضلا وعلما حق تعالی حضرتلرینك علیملکنك وخبیرلکنك مرآتلریدر که انلرده اولان آکاهلق وخبردارلق وعلم وحکمت حق تعالی جضرتلرینك خبیروعلیم وحکیم صفتلرینك عکوس وآثاریدر (م ی) قرنلرها بکذشت واین قرن نویست * ماه آن ماهست آب آن آب نیست * عدل آن عدلست وفضل آن فضل هم * لیك مستبدل شد آن قرن اعم) قرنلر کچدی وبو بریکی قرندر ماه اول ماهدر آب اول آب دکلدر ماهدن مرادحق تعالی حضرتلرینك صفتیدر وآبدن مراد بومظاهر کونیه در که بومظاهر کونیه قرنلرا بعد قرن آب جاری کبی کچوب کتمکده ودرعقب اکا مماثل ومشابه برآخر قرن دخی کلمکده وظهور ایتمکده در پس توضیح معنی بویله دیمك اولورکه بیچه قرون کلوب کتدی وبیچه بیچه بی حساب مظاهر صفات الهی بوعالم وجوده کلوب ینه عالم عدمه رحلت ایتدی حالا بوبزم قرنمز بریکی قرندر اکرچه مظاهر اولکی مظاهر دکلدرکه اول قرن اولده کتدی وماء جاری کبی کتدی اصلی جانبنه سیرایتدی اما ماه صفات الهی همان ینه اول ماه صفات الهیدر شاهلرده اولان عدل همان ینه اول عدلدر وعالملرده اولان فضل هم اول فضل الهیدر ولیکن اول قرن واعم مستبدل اولدی توضیح معنی حق سبحانه وتعالینك هرصفتی فی المثل ماه کبیدر وبومظاهر کونیه آب جاری کبیدر آسمانده اولان ماه صافی آبه تجلی قیلسه آب ایچره انك عکسی اورر اکر هلال اولسه آب ایچره هلال کورینور واکر بدر کامل اولسه آب ایچره هم بدر کامل کورینور وآب جریان ایلیوب ایلر وکتسه انك محل ظهورنه برآخر آب کلور ماه اندہ دخی نمایان اولور پس آب اول آب اولمز ولیکن ماه اول ماه اولور صفات الهیه ایله مظاهر کونیه بی هم بوکا کوره قیاس ایله مثلا بوقرنده وبوامت ایچره اولان عدل دخی حق تعالینك صفت عدلنك اثری وپرتویدر پس بوزمانده کوردیکك عدل اول عدل حقیقینك عکس واثری اولیحق بوزمانه ده اولان عدل اول زمانده اولان عدل جنسندن اولور لکن ماه کاه هلال وکاهی بدر اولدیغی کبی صفت الهیه دخی هرعصرك استعدادنه کوره نسبتله کاه ناقص وکاه کامل ظهوره کلور فضلی دخی بوکا کوره قیاس ایله فضل الهی دخی پرماه کبیدر بهرحال هر عصرده بیچه مظهرده اول مظهرك استعدادنه کوره ظهوره کلور پس هرقرن

وهر امت متغير ومتبدل اولمقدن خالى اولمز لكن نظر حقيقت بينله نظر اولنسه
هر عصرده وهر قرنده متجلى همان حضرت حقدر واول دائم و باقيدر وبواشيايه
تجلى قيلقده وبنى آدمك مرآت وجودنده انك صفاتى ظهوره كلمكده در اكر
بر قرن كتسه در عقب بر آخر قرن دخى كتوروب انده دخى كندى صفاتنى
كوسترمكده در ﴿ مثنوى ﴾ قرنها برقرنها رفت اى همام * وين معانى برقرار
وبردوام) اى همام قرنلر قرنلر اوزره كتدى ونيچه قرون واعصار مرور ايتدى
و بومعانى برقرار و بردوامدر يعنى صفات الهى دايمه وثابته در امامظاهر صفات
الهى كجوب كتمكدن ومرور وعبور ايتمكدن خالى دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ آب مبدل
شد درين جوچندبار * عكس ماه وعكس اختر برقرار * بس بناش نيست برآب
روان * بلكه براقطار عرض آسمان * اين صفتها چون نجوم معنويست * دانكه
برچرخ معانى مستويست) آب جويده نيچه كره مبدل اولدى اما عكس ماه
وعكس اختر برقراردر آبدن مراد مظاهر صفات الهى وجويدن مراد بوعالمدر
يعنى مظاهر اوصاف الهى نيچه كره متبدل اولدى وآب كبى بوعالمده مرور
وعبور قيلدى اما ماه صفات الهى ونجوم اسماء ربانينك عكوس وآثارى برقرار
وبر دوامدر پس ماه صفات الهى ونجوم اسماء ربانينك بناسى آب روان اوزره
دكلدر بلكه آسمانك عرضنك اطرافى اوزره در اقطار قطرك جميعدر قطر طرفه
وجانبه دبرلر آسماندن مراد ذات الهيدر بوماه ونجوم بوصورى اولان آسمانده
نيچه راسخه وثابته ايسه صفات الهى هم آسمان ذاتده فى المثل راسخه وثابته در
وبوخلق عالمك وجودى ماء جارى وآب صافى كبيدر حق تعالى حضرتلرينك
ماه ونجوم كبى اولان صفتلرى بوماء جارى كبى اولان مظاهر كونيه اوزره
بناطوغمشدر بلكه آسمان اوزره اولان ماه ونجوم زمينده اولان ماء جارى ايچره
نيچه كورندبسه صفات الهيه هم مظاهر كونيه ده اويله كورنمشدر پس ماه
ونجومى آب صافى ايچره استيوب بلكه آسمان اوزره استديكك كبى صفات الهيه بى
دخى وسعت آسمان ذاتينك اقطارنده بيل زيرا بوصفات الهيه نجوم معنوى كبيدر
بلكه چرخ معانى اوزره مستويدر يعنى بونجوم صورى چرخ صورى اوزره مستوى
ومستقيم اولديغى كبى بو صفات الهيه دخى چونكم معنويدر بلكه بونلر چرخ
معنوى اولان ذات الهيده مستويدر وليكن نجوم صورينك عكوس وآثارى مرآت
صافى وماء جاريده كورنديكى كبى بونجوم معنوى اولان صفات الهيه نك هم
عكوس وآثارى مظاهر كونيه ده كورنمش ومرايلى صور آدميده ظهوره كلمشدر
﴿ مثنوى ﴾ خوب رويان آينهٔ خوبئ او * عشق ايشان عكس مطلوبئ او *
هم باصل خود روداين خدوخال * دائمادر آب كى ماند خيال * جمله تصويرات

عکس آب جوست * چون بمالی چشم خود خود جمله اوست) مثلا خوبرویلر
اول خدانك خو بلمکدنك آینه سیدر کما قال ابن الفارض * بیت * وکل ملیح حسنه
من جمالها * معاره بل حسن کل ملیحة) اول خوبرویلرك عشقی اول محبوب
حقیقینك مطلو بلغنك عکس و پرتویدر اول محبوب حقیقی بو محا یب مجازینك
مرایای صورنده تجلی قیلمش وظهوره کلمشدر عشاق مجازی اول عکس و پرتوی
کوردکاری کبی اکا تعشق قیلمشلر ومفتون اولمشلر در هم بو محبوبلرك چهره سنده
اولان خد وخال (کل شیٔ یرجع الی اصله) حسبنجه کندی اصلنه کیدر زیرا
آبده دائما خیال فچن قالور یعنی آب ایچره مرئی اولان عکس وخیال دائم قالیوب
کندیکی کبی برمظهرده ظهوره کلان جمال وکمال دخی دائما قالیوب کندی
اصلنه مرور وعبور ایلر جمله تصویرات فی المثل عکس آب جودر چونکم کوزیکی
اووسن خود جمله اودر کوز اومق وآنی آچمق برخوش باقمقدن کنایت اولور
یعنی بو عالمده هرنه قدر تصویرات واشکال وظهورات کورر ایسك فی الحقیقه
او آب صافی ایچره مرئی اولان عکوس و خیال کبیدر کما قیل * بیت * کل
مافی الکون وهم اوخیال * اوعکوس فی المرایا او ظلال * پس آب ایچره مرئی
اولان عکوس وخیالك نفس الامرده نظر اولنسه وجودلری یوقدر بلکه وجود
اصل اول عکوس وخیاله سبب اولان واول آبه عکس و پرتوصالن ذاتکدر
چونکم سن کندی چشم جانکی آچه سن و نفس الامرده برخوش نظر قیله سن
خود همان اودر که آنی کوررسن حقیقتده غیر وسوی یوقدر اگرچه صورتا
اضداد واختلافات قتی چوقدر پس موحد اکادیرلر که عالم کثرت آنی وهم وغلطه
دوشورمیه ومظاهر کونیه ده کوردیکی کثرات واختلافات انك عقلنی شاشرمیه
بلکه وحدتی کثرتده وجمعی فرقده کوریجی اوله و بو جمله تعینات وتشخصاتك
وجودلرنده ظاهر اولنی همان واحد حقیقی وموجود ازلی بیله ﴿ مثنوی ﴾ بازعقلش
گفت بگذار این حوس * خل دوشا بست ودوشا بست خل) کیروانك عقلی دیدی
بوحولی ترك ایله حقیقتده سرکه یکمز ویکمز سرکه در یعنی چونکم اول غریب
وامدار خواجه نك وفاتی خبرندن بیخود و بی هوش اولوب بعد زمان صحوه کلوب
مخلوقه کوکل و یردیکنه پشیمان اولوب اندن واجب الوجوده ومفیض الخیر والجوده
متوجه اولوب رجوع قیلمش ایدی واول وهله ده بومظاهری غیروسوی کوروب
آنی دلدن نفی وازاله ایدوب معبود بالحق اولان پادشاهی اثبات قلمشدی پس انك
بصر بصیرتنی حق تعالی حضرتلری نور توحیدله منور ایلیوب بوکونه اول نور
توحیدله منور اولان کوز ایله نظر ایدوب موجود حقیقیدن غیری اصلا بروجود
کورمیجك کیروانك عقلی اکا ابتدی بوری بوایکی کور یجیلکدن کچ وتوحید

شرابنی ایچ زیرا حقیقته نظر اولندقده خل و دوشاب برشیره دندر نهایتی صکره دوشاب بعض عارضه ایله شیرین اولوب اکا دوشاب دیو اسم ویرلدی وخل دخی بعض عارضه ایله حامض اولوب اکاخل دیو نام ویرلدی اکر بو ایکینك اصلی اولان انکوره یاندن ظهوره کلان شیره یه نظر اولنسه خل دوشاب ودوشاب دخی اول مرتبه ده خل کذلك سن مظهر صفات الهی اولان برکسه نك وجودنی دخی بوکا کوره قیاس ایله که انك وجودنده غیریت واثنینیت وجود وهمی وامر اعتباری قبیلندن دراحول اولان برماهی ایکی کوردیکی کبی انك بریسی خود وهمدر ﴿ مثنوی ﴾ خواجه راچون غیر کفتی ازقصور * شرم دارای احول ازشاه غیور * خواجه راکه در کذشتست ازاثیر * جنس این موشان تاریکی مکیر)

خواجه یه چونکم قصور فهمکدن غیری دیدك ای احول شاه غیوردن شرم طوت چون اشباع واوله کیف معناسنه اولمق جائزدر بوتقدیراوزره معنی خواجه یه قصور معرفتکدن نیجه غیری دیدك ای احول غیور اولان پادشاهدن استحیا ایت اولکی وجه بوندن اولیدر یعنی سکا منعم اولان واحسان قیلان خواجه یه چونکم قصور فهمکدن وقلت معرفتکدن غیری دیدك وانی موجود حقیقیدن غیری ظن ایلدك ای احول اول پادشاه غیوردن استحیا ایله وبو یله کورمدن رجوع ایله یوخسه معناده شرك خفی صاحبی اولورسن وبرآخر وجود اثبات ایتمکله پادشاه غیورك خشمنه لایق کلورسن خواجه آینهٔ منعم حقیقیدر سن انی بوعالم فرق وکثرتده غیریلر کبی بیله خواجه نك که اثیر وافلاکدن مرتبه سی ابلروکچمشدر بوتاریکه منسوب اولان موشلر جنسی طوتمه که انلردن مراد اهل دنیا واصحاب نفس وهوا وار باب مکرودغادر وبونلرظلمته منسوب اولان موشلر کبیدر پس حضرت حقله آشنا اولان وانك اوصاف علیه سنه مظهر کلان انك اخلاقیله تخلق وتحقق قیلان خواجهٔ عالمی سن بوموشان آدمی کبی فرض ایتمه که بونلرك مقامی سفلی وظلمانیدر اماخواجهٔ عالم اولان صاحب سعادتك مرتبهٔ علیه سی علوی ونور انیدرپس بونلراکا اصلا وقطعا مشابه اولمزلر ﴿ مثنوی ﴾

خواجه راجان بین مبین جسم کران * مغز بین اورا مبینش استخوان * خواجه را ازچشم ابلیس لعین * منکر ونسبت مکن اورا بطین) خواجه یی جان کور جسم ثقیل کورمه انی مغز کور آنی استخوان کورمه اول خواجهٔ محسنی همان بدن کثیف کورمه بلکه جان کور ودخی انی لب ومغز نغز کور محضا پوست واستخوان کورمه خواجه یی ابلیس لعین کوزندن کورمه وانی طینه نسبت ایله یعنی ظاهر کوزندن ماعدادر وانده بصر بصیرت اولمزسه وبرکسه یه بصر بصیرتله نظر قیلمزسه بیلکه آنی همان بوچشم ظاهر ایله کورر وچشم ابلیسله کورمش اولور

﴿ ابدی ﴾

ایمدی سن اکا همان بوچشم ظاهر ایله نظر قیله وانی همان طیندن مخلوق اولمش بشردردیوب آب وخاکه منسوب قیله وصور تنه ناظر اولمه بلکه سیرتنه واوصافنه وجان وعرفانـــه ناظر اول تاکم انی بیله سن ﴿ مثنوی ﴾ همره خور شید راشیر مخوان * آنکه اومسجود شدسا جدمدان) خور شـیدك همراهنه شـیره اوقومه اول مسجود اولدی انی ساجد بیلمه شـیره یه سه دید کاریدر که کیجه او چار وکونشـدن قاچر و بونده مراد عوام ناس اولور ومسجود بونده معظم ومکرم معنا سـنه اولور وتوضیح معنی خور شید حقیقینك مصا حبی اولنه وآنکله الفت وانسـیت وآشنا لق قیلنه خفا ش دیمه خفـاش عوام کالهوا مدرکه حضرت حقدن غافل اوله وخلقی مانع ومعطی وضارونافع بیلوب اکاخدمت قیله اول کسه که اول مخدوم ومعظم اولدی انی سن ناسه خادم و خلقه ساجد بیلمه که انك خلقه عبادت وخدمت قیلسی یوقدر بلکه کندی عصر نده مسجود ملائکه اولان آدم کبیدر پس سن انی سائر بشره قیاس ایدوب بودخی بزم کبی بربشر در دیلردن اوله ﴿ مثنوی ﴾ عکسهاراما نداین وعکس نیست * درمثال عکس حق نمود نیست) بوخواجه عکسلره بکزر اما عکس دکلدر عکس مثا لنده حضرت حق کورنمکلکدر یعنی بنی آدمك وجودلری شول آیه بکزر که انده نجوم منعکس اولمشدر وصفات الهیه هر کســك وجودنه برکونه تجلی قیلمش وپرتو صالمشدر ولیکن بوخلقك وجودندہ مرئی اولان صفتلر عکوس وآثار قبیلندندر اماصاحب کمال اولان خواجه لرك وجودلرندہ مرئی اولان صفات الهی سائر ناسك وجودلرنده اولان صفات الهی کبی عکوس وآثار دکلدر بلکه انلر اخلاق الهیه ایله تخلق واوصاف ربانیه ایله تحقق ایلمشلر در پس بوخواجهٔ عالم اولان کاملك وجودی دخی سائر عکسلره بکزر اما فی الحقیقه انده ظهوره کلان صفات الهی عکس دکلدر نهایتی عکس مثالنده حق تعالی حضرتلری صفاتیله کور نمشدر وانك وجودندن تجلی وتصرف قیلمشدر وانك وجودی حضرت حقه وقایه وآلت اولمشدرخلیفه مستخلفك عینیدردیدکلری هم بومعنایی تأیید قیلمشدر وحضرت جنیدك بیوردقلری بو بیت شریف بومعنایه اشارت اولمشدر * بیت * رق الزجاج ورقت الخمر * فتشابها وتشاکل الامر * فکانما خمر ولاقدح * وکانما قدح ولاخمر ﴿ مثنوی ﴾ آفتابی دید اوجامد نماند * روغن کل روغن کنجد نماند) برآفتاب کوردی اوجامد قالمدی روغن کل روغن کنجد قالمدی کنجد صوصام دیدکلریذ رروغن کنجد صوصام یاغی دیدرکلریدکه بود یارلرده اکاشرلغان یاغی دیرلر کل زمانده برشیشه یه انی قویوب وافر کل دخی اکا آمیخته ایدوب کونشه قورلر بعد زمان کل یاغی اولور کنجد یاغنی قالمز پس بیوررلر مثلا برودت هوا ایله منجمد اولان

آب آفتاب کور دکده اول جامد قالمیوب آب پاك اولدیغی کبی اول خواجه‌نك وجودی دخی آفتاب حقیقینك تجلیسن کوروب جامدلك قالمدی وآب حیات کبی صاف اولدی وروغن کنجد کبی ایکن تبدیل اولوب کل حقیقته مقارنت ایتکله روغن کل کبی خوش بوی ولطیف اولدی وحضرت حقدن رایحه آلدی وانك اوصافی ایله اتصاف قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ چون مبدل کشته اند ابدال حق * نیستند از خلق پر کردان ورق) چونکم ابدال حق مبدل اولمشلر در خلقدن دکللردر ورق دوندر ابدال حدیث شریفده واقع اولدیغی اوزره فرق نفر کسه دراوتوز نفر اولدیغنه دخی حدیث شریف واقع اولمشدر وابداله متعلق اولان حدیثلر فتی چوق موضعلرده مرور قیلمشدر جمله‌دن ایکنجی دفترده براز درها برخرس یاوریسنی اخذ ایلمش وبرمرد آنك فریادنه ایرشدی دیدکاری سرخده مرور ایلمشدر وبونلره ابدال دیملکه سبب بودر که بربسی وفات ایلسه الله تعالی صلحای امتدن برینی آنك یرینه بدل ایلر ویر وجه دخی بودر که انلر بشریت صفتلرنی ربانی وحقانی اولان صفتلره بدل قیلمشلر وکندیلر مبدل اولمشلردر بو اعتبارله انلره ابدال دیمشلردر بو بیت دخی بو معنایی مؤید اولور زیرا بیورر لر که چونکم حق تعالینك ابدال قوللری مبدل اولدیلر واوصاف بشریه‌یی ازاله ایدوب کندیلرینی نور اتینه تبدیل قیلدیلر واخلاق الاهله متخلق واوصاف ربانی ایله متحقق اولدیلر انلرخلق جنسندن دکلدرسن انلرك صورت ظاهره سنه باقوب ورقك بری بوزن اوقومه بلکه ورقی دوندروب انلرك باطننه نظر ایله وباطنلرنده اولان رحمانیت وحقانیت صفتلرنی کورمکه همت ایله ﴿ مثنوی ﴾ قبلهٔ وحدانیت دوچون بود * خاك مسجود ملائك چون بود) وحدانیت قبله سی ایکی نیجه اولور ایکی نیجه وحدانیت قبله‌سی اولوردیمك دخی وجهدر خاك ملائکه‌نك نیجه مسجودی اولور یعنی نه ایکی قبلهٔ وحدانیت اولور ونه خاك مسجود ملائکه اولور انکچونکه وحدانیت بردیمکدر برایکی اولمق قابل دکلدر وخاك سفلی وکثیفدر ملائکه ایسه علوی ولطیفدر علوی ولطیف اولان ایسه سفلی وکثیف اولنه سجده قیلمق مناسب ولایق دکلدر خلاصهٔ کلام ملائکه‌نك حضرت آدم علیه السلامه سجده ایلدکلری انك خاکی اولان جسدندن وطینی اولان جسمانیتندن اوتری دکلدر بلکه انك وجودنده ظهور ایلین نور حقه سجده ایلمشلردر وآدم فی الحقیقه قبله کبی اولمش ونور الهی انك آیینهٔ وجودنده ظهوره کلمشدر چونکم ملکلر اول نور حق انك وجودنده کوردیلر واکا سجده قیلغه هم امر اولندیلر پس نور حقه باش قودیلر وسجده قیلدیلر بو دکلدر که آدمك وجودی غیری اوله وحضرت حق‌هم اندن غیری اوله بویله اولسه قبلهٔ وحدانیت ایکی اولوردی بوخود بویله

دکلدر بلکه ملکارك حضرت آدم علیه السلامه سجده‌سی همان حضرت حقه سجده در یوخسه خاکدن مخلوق اولمش آدم نیجه مسجود ملائکه اولمق لایق اولوردی ﴿ مثنوی ﴾ چون درین جودید عکس سیب مرد * دامنش رادید آن پرسیب کرد * آنچه در جودیدکی باشد خیال * چونکه شدازدیدنش پرصد چوال) چونکم بوجویده برمرد سیب عکسنی کوردی اول مردك دامننی انی کورمك پر سیب ایتدی بوتقدیرجه اول نسنه‌یه که مرد جویده کوردی فکن خیال اولور چونکم انی کور مکدن صد چوال پر اولدی وتوضیح معنی دیمك اولور که جمله ناسك وجودی برصافی آبه بکزر وحق تعالی حضرتلرینك صفاتی اول آب ایچره عکس اوران ومرئی اولان المالره بکزر وانبیا علیهم السلام واولیای کرامك سائر ناسدن فرقی وتمیزی بووجهله اولور که انلر دخی بشریت حسنیله آب پاکه بکزر انلرك وجودنده دخی صفات الهیه واوصاف ربانیه ظهوره کلمشدر اما سائر ناسك وجودنده مرئی اولان وظهوره کلان اوصاف الهیه فی الحقیقه عکس واثر کبیدر اکر انلرك وجودنده اول اوصافك حقیقتنی بولمق ایسته‌سك بولغه قادراوله مزسن مثلا برایرمق کناره برالما اغاجی اولسه اول المالرك عکوسی آبه اورسه‌سن آب ایچره اول المالری طلب ایلسك انده المابولغه قادر اوله مزسن اما انبیاعلیهم السلام واولیای کرامك وجود شریفلری شول آبه بکزر که المااغاجی انك ایچنده بتمش وعکس شکلنده ظهور ایتمشدر مرد آنی عکس صانمسه واکا ال صونسه اندن کتوردیکی المالری اجتنا ایلر کذلك انبیا علیهم السلام واولیای کرامك وجود شریفلرنده نمایان اولان اوصاف الهی عکس وخیال دکلدر حقیقتدر برمرد آنی امتحان ایلیه عینیله حقیقتی انلرده بولور تنه‌کم بویتلر بومعنایه اشارت اولور یورر لر که چونکم بو مظهر حق اولان انسانك جوی وجودنده برمرد صفات الهی سیلرینك عکسنی کورسه آنی کورمك انك دامن قلبنی اوصاف الهیه سیلرندن پر ایلر بوتقدیر اوزره اول مظهر الهی اولان انسان کاملك جوی وجودنده اول صفتلریکه اول مرد کورر عکوس وخیال اولمز زیرا چونکم اول صفتلری کور مکلکندن انك نیچه یوز چوالی پر اوله که عقلی وفکری وقلبی وروحی وحواس ظاهره وباطنه‌سی وقوای جسمانیه وروحانیه‌سی چواللرنی اندن طولدوره و پر ایلیه فی الحقیقه بوتقدیر اوزره عکس وخیال اولیوب حقیقت اولور ﴿ مثنوی ﴾ تن مبین وآن مکن کان بکم وصم * کذبوا بالحق لماجاءهم) تن کورمه وآنی ایله که اول ابکملر واصملر حق تکذیب ایلدیلر شول زمانده که بونلره کلدی یعنی انبیا علیهم السلام واولیای کرامی تن کورمه وبشر وجسم بیله که اول صم وبکم اولان منکرلر ایلدیلر پس آشغی مصرع

جملهٔ مستأنفه اولوب سؤال مقدره جواب اولور یعنی اول منکرلرنه ایلدیلر
دیمك لازم کلوب جواب بیوررلر که حق تکذیب ایلدیلر شول وقتده که بونلره کلدی
نیچه آیات ومعجزات بو مصرع سورهٔ انعامده اولان آیت کریمه یه اشارتدر
(فقد کذبوا بالحق) پس بو کافرلر قرآن عظیمی تکذیب ایلدیلر (لما جاءهم) اول
وقتده که بونلره کلدی (فسوف یأتیهم) عن قریب بونلره کلور ظاهر اولور
(انباء ما) شول شیئك خبرلریکه (کانوا به یستهزؤن) انك سببیله استهزا ایدرلردی
وبو خبرلرك ظهوری یا دنیاده عذابك نزولی قتنده اوله ویا عند ظهور الاسلام اوله
ویا قیامتده عذاب آخرت منکشف اولدقده اوله ﴿ مثنوی ﴾ مارمیت اذ رمیت
خواجه است * دیدن او دیدن خالق شدست) مارمیت اذ رمیت خواجه در آنی کورمك
خالقی کورمك اولدی اکثر نسخه ده مصرع اول مارمیت اذ رمیت احمد بدست واقع
اولمشدر خواجه دن مراد دخی اول حضرتدر ومصرع اول سورهٔ انفالده اولان آیت
کریمه یه اشارتدر تفسیری جلد اولده وزیر حکایه سنده مرور ایلدی یعنی حق تعالی
حضرتلری یا محمد شول زمانده که کفار جانبنه ترابی سن آتدك انی فی الحقیقه
سن آتمدك ولکن الله آتدی دیمکه مظهر خواجهٔ کائنات اولان احمد علیه السلام
حضرتلری اولمشدر اول حضرتی کورمك معنیده همان حضرت حق کورمك
اولمشدر انکچون (من رآنی فقد رآی الحق) بیورمشدر واکا اطاعت ایلمك همان
حضرت حقه اطاعت ایلمك اولدیغنه (من اطاعنی فقد اطاع الله) حدیث شریفی
اشارت اولمشدر وانکله بیعت ایلینلر همان الله بیعت ایلدکلرینه (ان الذین
یبایعونك انما یبایعون الله) آیت کریمه سی شهادت قیلمشدر (مى) خدمت
او خدمت حق کرد نست * روز دیدن دیدن این روز نست) فی الحقیقه اول
حضرته خدمت واطاعت همان حضرت حقه خدمت واطاعت ایلکلکدر
روزی کورمك بوروزنی کورمکدر یعنی بو عالم شهادت فی المثل برخانه کبیدر
وحضرت احمد علیه السلام وجود شریفی بر روزن کبیدر وحق تعالی
حضرتلری روز روشن کبیدر پس بو خانهٔ عالم ایچره روز روشن کبی اولان
حضرت حقی کورمك اکا روزن اولان حضرت احمد علیه السلامی کورمکدر
وحضرت احمد علیه السلامی کورمك حضرت حقی کورمکی مستلزم اولور زیرا
خانه ایچره ضیا لابد روزندن کلدیکی کبی بو عالم ایچره دخی نور الهی وضیای
ربانی خواجهٔ کائنات حضرتلرینك وجود شریفندن کلمش وانك مطلع روحندن
طلوع وظهور قیلمشدر پس همان اول حضرتی کورمك حضرت حقی کورمك
واکا خدمت قیلق حضرت حقه خدمت قیلق اولدی ﴿ مثنوی ﴾ خاصه
این روزن درخشان از خودست * نی ودیعهٔ آفتاب وفرقدست) علی الخصوص

بو روزن كنديدن درخشاندر آفتابك و فرقدك وديعه‌سى دكلدر فرقد بريلدزك آديدر نته‌كم ايكيسنه فرقدان ديرلر و بونده آفتابدن مراد آفتاب صورى وفرقددن مراد نجم ظاهرى اولمقده جائزدر آفتابدن مراد اول حضرتك عقلندن غيرى اولان عقل و فرقددن مراد اول حضرتك قلبندن وروحندن غيرى اولان قلب وروح اولمق هم جائزدر اول حضرتك وجود شريفى حق تعالى حضرتلرينك خورشيدك ذاتنه برروزن كبى اولمش وحق تعالينك خورشيد ذاتنه اول حضرتك روزن وجودى شو لقدر تقرب واتحاد قيلمشدركه همان انك روزنهٔ وجودى كندى حقيقتندن درخشان وروشن او لمشدر سائر آفتاب عقلك وفرقد روحك وديعه‌سى دكلدر وآنده اولان نور وضيا امانت وعاريتى دكلدركه اول كندى حقيقتندن نوردر ﴿ مثنوى ﴾ هم ازآن خورشيد زد برروزنى * ليك ازراه وسوى معهودنى * درميان شمس واين روزن رهى * هست روزنها نشد زو آگهى)

هم اول خورشيددن برروزن اوزره اوردى ليكن بولدن ومعهود جانبدن دكل يعنى اول خورشيد حقيقيدن حضرت نبى عليه السلامك رزون وجودى اوزره نوراوردى وآفتاب ذات الهيدن نور اعظم وفيض اقدس ابتدا اول حضرتك روح شريفنه طوقندى وليكن معهود اولان عقل يولندن ودخى معهود اولان جهات سته جانبندن دكل حق تعالى حضرتلرينك نور ذاتنك اول حضرته پرتوصالمسى چون وچرادن ومعهود اولان راهدن وجانبدن برى وعاريدر شمسله بوروزنك ميانده بريول واردر غير روزنلراندن برآگاه اولمدى بونور ذات حقه روزن مثابه‌سنده اولان حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك روح شريفلريله حضرت حقك ميانده بريول واردركه اندن سائر روزن انوار الهى اولان روحلر وعقللر آگاه اولمدى وحضرت حقك نورى وفيضى اول حضرتك روزن روحنه نيجه كلور وانك روزن روحندن ضياى الهى ونور ربانى بوخانهٔ كون ومكان ايچره نيجه پرتوصالار بركسه آنى بيلمدى مكر شول وارث كامل كه اول حضرتك روح شريفنه مظهر اوله وآنكله زياده آشنالق قيله اندن غيريسنه بوسردن آگاه اولمق وبواتحادى بيلمك ميسر اولمز ﴿ مثنوى ﴾ تامكر ابرى برآيد چرخ پوش * اندرين روزن بود نورش بجوش) تامكر برچرخ اورتيجى ابركاسه بوروزنده اول خورشيد نور جوشده اولور يعنى اول حضرتك وجود شريفنى روزنه تشبيه وذات حق آفتابه تمثيل ايلدكده سن اول حضرتك وجود شريفنى بولمقده اولان روزنلر كبى بيلهٔ چون ارضله سمامابينده برسحاب كلوب حايل اولسه شمسله روزنك مابينده پرده وحجاب اولوب روزنك نورنى ستر ايلر بوزمينده اولان روزنلر آفتابدن زياده بعيددر اما حضرت احمد عليه السلامك وجود شريفى كرچك روزن آفتاب الهيدر

لیکن بو عالمده اولان روزنلرکبی دکلدر تابر چرخ اورتیجی سحاب وحجاب کلسه وحق تعالینك نور ذاتنی وپرتو صفاتنی بو عالم خلقنك وجودلرندن بالکلیه ستر قیلسه بوروزن وجود محمدیده نور الهی ینه جوش وشروق ایلمکده درکه اول حضرتك روزن وجودی حضرت حقه اولقدر تقرب ایلمشدرکه انکله حضرت حق میانده اصلا پرده وحجاب یوقدر سحاب افلاکدن نیچه منزل بری اولدیغی کبی جمله پرده وحجاب دخی اول حضرتك روح پاکندن آشغه ودونترد واول حضرتك روح پاکی جمله حجابلردن برتردر پس حضرت حقله غیری روحلرك مابینلرنده برحجاب کلسه ونور ذات وصفاتی اندن ستر قیلسه محقق اولور اما حضرت احمد علیه السلامك روح شریفی ایله حضرت حقك میاندحجاب و پرده کلك محالدر ﴿ مثنوی ﴾ غیرراه این هو اوشش جهت * درمیان روزن وحور مألفت)

بوهو اوبوشش جهت یولندن غیری روزن وخور میانده مالفت واردر مألفت الفت معناسنه مصدر میدر یعنی خورشید حقیقی که حضرت حقدر واول خورشید حقیقی یه زیاده مقرب اولان روزن حضرت احمد علیه السلامك وجود شریفیدر وخورشید حقیقی ایله حضرت احمد علیه السلامك روزن وجودی میانده برمرتبه الفت واتحاد واردرکه اول بوهو ایولندن وبوشش جهات سمتندن دکلدر بلکه معنی یوزندندر هرکم معنایه وحقیقته عالم وعارف ایسه بوالفت واتحادنه یولدن ایدیکنی بیلور وحضرت حقله اولان اتصاله وتقربه اول آکاه اولور ﴿ مثنوی ﴾ مدحت وتسبیح او تسبیح حق * میوه میرویدزعین این طبق) انك مدحت وتسبیحی تسبیح حقدر بوطبقك عینندن میوه بترتسبیحدن مراد بونده تعظیم وتنزیه معناسنه اولسه دخی جائزدر حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمی مدح قیلق وانی تنزیه ایلك معناده حضرت حقی مدح قیلق وانی تنزیه ایلکدر زیرا حضرت نبی علیه الصلاة والسلامك وجودشریفی فی المثل برطبق نوراندرکه انك عین وجودندن میوهٔ ربانی وثمرهٔ حقانی بترغیری طبقلرکبی دکلدرکه انلرده میوهلر عاریتی وضع اولنمشدر اما حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفندن اول میوهٔ حقانی بتمش وظهور ایتمشدر پس انده ظهور ایلین اوصاف الهی وانوار ربانی همان ینه اول حضرتك عینندن ظهور ایلشدر ودیعت وعاریتی دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ سیب رویدزین سپیدخوش نخت نخت * عیب نبودکرنهی نامش درخت * این سپیدر اتودرخت سیب خوان * که میان هردوراه آمدنهان) وبوسپیددن پاره پاره خوش المابترعیب اولمزاکرانك نامنی درخت قویه سن نخت نخت پاره پاره دیمکدر امابونده نوع نوع معناسنه استعاره اولنور سیبدن مراد صفات الهی وآیات ربانی اولور و سپیددن مراد

حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفلری اولور الما مناسبتیله آنك وجود
شریفنی الما قودقلری سپده تشبیه بیورمشلردر وسائر وجودلردن آنی هم بووجهله
فرق وتمیز قیلمشلردر که سائر وجودلرشول سپدلره بکزر که آغاجده الما بتوب صکره
کتوروب اول سپدلره وضع اولندی اما حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفی
اول سپده بکزر که الما آنك کندی عینندن بتدی پس توضیح معنی بویله دیمك
اولور که بوذکر ایلدیکم وجود شریف سپد کبیدر که آندن نوع نوع الما بتر معنی
صفات الهیه وآیات ربانیه المالری همان اول حضرتك کندی حقیقتندن ظهور
ایدر پس عند اهل التحقیق عیب اولمزا کر اول حضرتك اسمنی مظهر آیات الهی
ومنبت صفات ربانی قویه سن همان بوذکر ایلدیکم نورانی سپده سن الما آغاجی
اوقوز یراهرایکیسنك اورتاسنده نهان یول کلدی یعنی حضرت حبیب اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلمك وجود شریفی وروح لطیفی شول نورانی سپد کبیدر که
آنك عینندن آیات الهی المالری بتمشدر پس مظهر آیات الهی آینهٔ صفات ربانی
اولدیغی اعتبارله سن اکا معدن صفات الهی ومنبت آیات ربانی اوقوز یراحضرت
حقله آنك میانندهٔ برکیزلی یول کلدی وحضرت حقك ذاتنه وصفاتنه اول مظهر اولدی
وجناب حق جل شانه اول اکا صفاتیله ودخی ذاتیله تجلی قیلدی وحضرت حقه اول
خلیفهٔ کامل اولدی مشایخ عظامك خلیفه مستخلفك عینیدر دیدکلری بومعنایه اشارت
اولدی ﴿مثنوی﴾ آنچه روید ازدرخت بارور * زین سپدر وید همان نوع ثمر *
پس سپدرا تودرخت بخت بین * ز برسایهٔ این سپد خوش می نشین) اول نسنه که
بارور اولان درختدن بتر بوسپددن هم اول نوع ثمر بتر پس سپدی سن درخت بخت
کور بوسپدك سایه سی التنده خوش اوتور یعنی اول صفت واول قوت وقدرت که
فی المثل درخت بارور کبی اولان حق تعالی حضرتلرندن بتر وظهورایدر بوخواجهٔ
کائنات علیه السلامك دخی وجود شریفندن که سپده تشبیه اولنمشدر اول نوع
قوت وقدرت وعلم وحکمت میوه لری وصفات الهی ثمره لری آنك وجود شریفندن
هم ظهورایدر عند العرفا بومحققدر که حضرت نبی علیه السلامك وجود شریفندن
ظهوره کلن آیات ومعجزات وقوت وقدرت هپ حضرت حقدندر وحضرت نبی علیه
السلام حق تعالی حضرتلرینك صفتلرینه کویا برموضع ومحل کبی اولمشدر برسپد
المالره محل ولطیف میوه لره موضع اولدیغی کبی چونکم حق تعالی حضرتلرینك صفتلری
میوه سی رسول اکرم علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك وجود شریفلری
سپدندن بته واندن ظهورایده پس سن اول وجود شریفی وسپد لطیفی درخت
وشجر سعادت کور بوصفات الهی سپدنك سایهٔ سعادتی التنده خوش اوتور وآنك
ظل هدایتنه کندیکی یتور تادنیا وآخرتده آسوده اوله سن وجسمانی وروحانی
راحت بوله سن اکر سؤال اولنورسه که اول خواجهٔ کائنات ودیباجهٔ موجودات

علیه افضل الصلوات واکمل التحیات حضرتلری بودنیادن آخرته نقل بیورديلر
بزاول وجود شریفك سایه سی التنده نیچه خوش اوتورملم وآنك سایه سندن مراد
نه درکه بزا کا کندیمزی بتورملم جواب اولا آنك سایه سندن مراد اول حضرتك
سنت سنیه وآثار علیه سیدر برکسه کندیسنی اول حضرتك بیوردیغی احکامك
التنه ایلتسه وآنی خوش قبول ایتسه آنك سایهٔ سعادتی التنده خوش اوتورمش
اولور وثانیا اول حضرته وارث اولان وانك خلافتی مرتبه سنی بولان وسنتی
اوزره ارشاد قیلان برعالم ربانی دخی ظل الله وظل رسول الله کیدرهرکیم کندیسنی
اول قائم مقام نبوینك سایهٔ سعادتنه واول عالم ربانینك ظل هدایتنه ایلتسه وآنك
التنده خوش جلوس ایتسه همان معناده حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك
سایهٔ سعادتلری التنده اوتورمش کبی اولور ومعناده هم اللهله محالست قیلور کما قیل
من اراد ان یجلس مع الله فلیجلس مع اهل التصوف ﴿ مثنوی ﴾ نان چواطلاق
آورد ای مهربان * نان چرامی کویش محموده خوان) نان چونکم اطلاق
کتوره ای مهربان اکا نیچون نان دیرسن اکا محموده اوقو محموده ملین ومسهل
بردو انك اسیدرکه مشهور در بویبت مثل طریقیله دینلمشدر یعنی مثلا نانك
خاصیتی اولدرکه اطلاق کتورمیه ولینت ویرمیه چونکم برنان اطلاق کتوره
ومسهل اوله ای شفقتلو سن اکا اکرچه صورتا نان ایسه ده نان دیمه بلکه اکا
محموده دی که اندن محموده خاصیتی ظهوره کلدی کذلك بشردخی نان کبیدرچونکم
بربشردن خاصیت الهی وقوت وقدرت ربانی ظهوره کله سن اکا (ماهذا الا
بشرمثلنا) دینلردن اوله بکه مسهل اولان نانه محموده دیمك لایق اولدیغی کبی
اوصاف حمله موصوف اولان بشرده دخی آینهٔ حق دیمك لازم اولورکه خلیفه
مستخلفك عینیدر دیدکلری بومعنایه شهادت قیلور اما بوسوزلردن نبی علیه
السلامك ویاولینك خدا اولمسی لازم کلمز نته کم قصور فهمی اولنلر بوندن اویله
اولمق توهم ایدر بلکه بونلرك خدای تعالیدن غیری اولمسی وجدالق قطعمسی لازمدر
(بیت) ولی خدا خدانباشد * لیکن زخدا جدانباشد ﴿ مثنوی ﴾ خاك ره
چون چشم روشن کرد وجان * خاك اوراسرمه بین وسرمه دان) خاك ره چون
چشم وجانی روشن ایتدی آنك خاکنی سرمه کورو سرمه یل وسرمه دن مقصودك
کوزی روشن ایتمکدر چونکم برخاك راهدن اول خاصیت ظهوره کلسه آنك
صورتا خاك اولمسی عیب اولمز بشرك وجودی دخی خاك راه الهید رچونکم خاك
راه الهی اولان بشرك وجودی چشم وجانی روشن قیله وجانه هدایت وارشاد
ایتمکله نورانی ایدوب بینا ایلیه سن اول راه الهینك خاکی اولان بشری عین سرمهٔ
هدایت کور ومحضا کل سعادت بیل که آنك وجودنده ظهوره کلان هدایت الهی

﴿ وتمایان ﴾

ونمایان اولان سعادت ربانیدر ﴿مثنوی﴾ چون زروی این زمین تابد شروق *
من چرا بالا کنم رودر عیوق) چونکم شروق بوزمینك یوزندن درخشان اولور
بن یوزمی نیچون عیوق ایلرم عیوق برنورلو یلدزدر که کهکشانه قریب اولور
واولکر آردنجه طوغردیمشلر بوندہ مطلق آسمان مراد اولور وتوضیح معنی بویله
دیمك اولور که چونکم شرق الهی وانوار ربانی روی زمینده برانسان کامل مشرق
وجودندہ طلوع ایلر وظهوره کلور بن عالم اعلی وصورتا مکان بالا اولان افلاك
جانبنه نیچون یوز کتورورم وانواری اندن طلب ایلرم بوزمینده آینهٔ الهی اولان
کامل حاضر آنك مطلع وجودندن نورالهی بوعالمه طالع وظاهردر پس آنك
ضیاسی وشروقی عالم بالاده اولان ضیا وشرقه طالب انوار الهی اولنی محتاج ایلز
(مری) شدفناهتسش مخوان ای چشم شوخ * درچنین جوخشك کی ماندکلوخ)
فنا اولدی ای چشم شوخ سن اکا هست اوقومه بونجلین جویده کلوخ نیچه
قوری قالور بلکه نمسناك اولور ومحو ومتلاشی اولور یعنی اول خواجهٔ کائنات
حضرتلرینك بشریتلری نورالهی وتجلیٔ ربانیده محو وفانی اولدی سن اکا
بومجازی اولان وارلغله واردر وهستیٔ بشریتله هستدر دیمه ای شوخ چشم
بونجلین برنهرالهی وبحر ربانی ایچره آنك کلوخ بشریتی نیچه خشك قالور بلکه
خشك قالیوب نهرالهیده فانی ومتلاشی اولور ﴿مثنوی﴾ پیش این خورشید
کی پاید هلال * باچنان رستم چه باشد زورزال) بوخورشیدك اوکنده هلال نچن
قالور بونجلین رستم ایله زور زال نه اولور رستم زیاده قویدن وزال ضعیف
وناتواندن عبارت واستعاره اولورو خورشیددن مراد ذات ربانی وهلالدن مراد
وجود انسانی اولور توضیح معنی بونك کبی برخورشید اوکنده انسانك هلال کبی
اولان وجودی نیچه قالور هلال خورشیدك شعشعه سی قتنده نیچه محووناباب اولورسه
بشرك وجود مجاز یسی دخی خورشید الهی ونور ربانی قتنده آنجلین محو ونایاب
اولور رستمك قتنده برضعیف پیرك زور وقوتی برشیٔ اولیوب متلاشی اولدیغی کبی
بونجلین قوی وقادر پادشاهك قوت وقدرتنه نسبتله هم ناتوان اولان بشرك زور
وقوتی متلاشی ومضمحل اولور واول قادر وقوی اولان پادشاه بشر ضعیفك
وجودنده کیف مایشاء تصرف قیلور ﴿مثنوی﴾ طالبست وراغبست آن
کردکار * تازهستیها برآردصددمار) اول کردکار طالب وغالبدر تا کم وارالقلردن
صددمار وهلاکی یوقرو کتورر یعنی حضرت کردکار جل شانه جمیع موجودات
اوزره غالبدر وکندیسنه طالب اولان قوللرینه اول دخی طالبدر تا کم غیروسوی
مرتبه سنده اولان هستیلردن صد هلاك وفنا کتوروب انلرك مجازی وموهومی
اولان وجودلرنی محوومضمحل ایلرتا کم ایکیلك قالمز ومغایرت اولمزووحدت مطلقه

اول مجـازی اولان وارلقلر کتمکله ظهوره کلور ووجه باقی فانی اولنه تجلی قیلور ﴿ مثنوی ﴾ دومکوود ومخوان ودومدان * بنده را درخواجه خود محودان) ایکی سویله وایکی بیله وایکی اوقومه بنده یی کندی خواجه سنده محو بیل یعنی بنده حق اولان برکاملی حضرت حقدن غیری بیله وایکی کورنلر ومشرک اولنلر کبی ایکی وجود اثبات ایلمه بلکه (العبد ومایملکه کان لمولاه) دیو عبدک هرنسی وارایسه بالکلیه مولاسنکدر و بنده مولاسی قتنده فانیدر و بنده دن هرنه ظهور ایلرسه فی الحقیقه آنك مالکندندر دی و بونی بویله بیل واوقو والاصکره ایکی دینلردن اولورسن وشرك خفی مرتبه سنده قالورسن ﴿ مثنوی ﴾ خواجه هم درنور خواجه آفرین * فانیست ومرده ومات و دفین) خواجه هم خواجه آفرینك نورنده فانی ومرده ومات ودفیندر بونده خواجه دن مراد خواجهٔ تبریزی اولق مناسبدر که هرکیم خواجهٔ کائنات علیه الصلوة والسلام حضرتلرینه وارث کامل اولسه وقائم مقام نبوی اولق مرتبه سنی بولسه اول دخی خواجه در پس خواجهٔ کائنات صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری خواجهٔ آفرین اولان خدانك نورنده نیچه مرده ومات ودفین اولدیسه انکا وارث اولان خواجه دخی حق تعالینك نورنده مرده ومات ومدفون اولمش وفنا بولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون جدایینی زحق این خواجه را * کم کنی هم متن وهم دیباجه را) چونکم بوخواجه یی حضرت حقدن جدا کوره سن هم متن وهم دیباجه یی کم ایلرسن دیباجه بونده اول معناسنه در متن برنیچه معنایه کلور بونده وجه واسطه واعلا معنالرینه اولق مناسبدر توضیح معنی چونکم سن خواجهٔ عالم حضرتلرنی ودخی خواجهٔ عالمه وارث اولان برخواجهٔ عالمی حضرت حقدن جدا وغیری کوره سن سن بوکتاب وجودك هم دیباجه سنی وهم وجهنی وظهرنی واعلاسنی کم وضایع ایلرسن وبوکتابك اولدن وآخرندن وباطندن وظاهرندن بی خبر اولورسن کرکدر که بوخواجه یی حضرت حقدن جدا ایلیه سن وآندن غیری وبعید اعتقاد قیلیه سن ﴿ مثنوی ﴾ چشم ودل را هین کذاره کن زطین * این یکی قبله ست دوقبله مبین * چودودیدی ماندی ازهردوطرف * آتشی درخف فتادورفت خف) کوزی وکوکلی آکاه اول طیندن کچور بو برقبله درایکی قبله کورمه چونکم ایکی کوره سن هرایکی طرفدن قالدك برآتش خفه دوشدی وخف کتدی یعنی ای صورت بین اولان کسه کوکلی وکوکل کوزنی طین مرتبه سندنکه مراد آندن جسم وصورتدر ایلرو کچور حقیقت بین اول وباطنه نظر قیل بو خود فی الحقیقه برقبله در ووحدت مطلقه در موجود حقدن غیری یوقدر نته کم کل ماخلا الله باطل دینمشدر پس سن زنهار ایکی قبله کورمه که آنك بری عبدك وجودی اوله و بری دخی ربك وجودی اوله وعبد کندی

مولاسندن جدا و بعید اوله وعبدك وجودنده مولاسنك ارادتنه واختیارنه مغایر
برغیری مراد واختیاراوله اگر بویله کوررایسك برقبله یی ایکی کورنلردن اولورسن
ودخی هرعصرده قائم مقام نبوی اولان برعالم ربانینك وجودنی حضرت خواجه
کائناتدن جدا وغیری کورر ایسك هم برقبله یی ایکی کورنلردن اولورسن چونکم
آنی بوندن جدا قبله سن و بونی اندن غیری کوره سن وایکی بیله سن وهرایکی طرفدن
محروم قالور وبی نفع اولورسن بوخواجه نك و جودی برقاوه و حضرت حقك
تجلیسی برآتشه بکزر مثلا برآتش قاوه دوشدی قاونجه یا نوب کتدی کذلك آتش
تجلئ حق خواجه نك وجود مجازیسنه دوشدی قاوکبی اول هم یانوب کتدی
پس ایکیلك قالمدی فانی اولدی شعله الهی ونور ربانی قالدی لازم کلدیکه احول
اولمقدن وایکی کورمکدن کذرقیله سن وحقیقت بین اوله سن وکونك وجودنده
ظهوره کلان همان آندن ایدیکنی بیله سن وسر ونکته یه عالم اوله سن والا ایکی
کورنلردن اولورسن هرقنغی جانبنه توجه ایلسك ومرادکی اول طرفدن طلب
قیلسك مراد حاصل اولمیوب محروم قالورسن نته کم بومعنایی تفهیم ایچون براطیف
حکایه ایراد ایدوب بیورر لر تاکم بوحکایه نك ضمننده اولان نکات واسراردن
خبردار اولوب بیکانه اولمیه سن واهل توحید ك سرندن عاطل و بی خبر قالمیه سن

﴿ مثل دو بین همچون آن غریب شهرکاش عمرنام که از یك ﴾
﴿ دکانش بسبب این نام بدان دکان دیکر حواله کرد ﴾

بوسرخ شریف دو بین اولان کسه نك برمثلی عمرنامنده شهرکاشك اول غریبی
کبیدرکه بردکاندن آنی بونام سبیله اول دکانك صاحبی برآخر دکانه حواله ایتدی
وبوری وار سکانانی اول دکان صاحبی و برسون دیو بوبهانه ایله کندیدن دفع
ایتدی ﴿ واوفهم نکردکه همه دکانها یکیست درین معنی که بعمرنان نفروشند
هم اینجا تدارك کنم که من غلط کردم نام عمرنیست ﴾ اول عمرنامنده اولان غریب
بونی فهم ایتمدیکه دوکلی دکانلرشومعناده بردر ومتفق ومتحددرکه عمرنامنده اولنه
نان صاتمیه لر زیرا کاشان شهرنك قومی شیعه ایدیلر باطنا عمرنامنده اولنه اتمك
ویرمك خصوصنده اتفاق ایلمشلر ایدی اما اول غریب بونلرك معنوی اولان
اتحادلرینی بیلدیکندن بویله دیمدی هم بومحلده تدارك ایلسمکه بن غلط ایلدم بنم
نام عمردکل ایدی ﴿ چون بدین دکان توبه وتدارك کنم نان یابم ازهمه دکانهای
این شهر واکر بی تدارك همچنین عمرنام باشم ازین دکان درکذرم محروم واحولم
واین دکانهارا ازهم جدا دانسته ام ﴾ اول غریب بویله دیمدیکه چونکم شو
دکانده بونامدن توبه وتدارك ایلیم بوشهرك دوکلی دکانلرندن هرقنغی دکانه

وارر ایسم نان یولورم واکر بویله اولمز ایسم و بونامدن رجوع قیلمز ایسم ندار کسنز
بونجلین عمرنام اولم بودکاندن کچم و برآخر دکانده مراده واصل اولورم دیم بنه
محرومم و احولم و بودکانلری بری برندن جدا ایلشم بودکانلر خود معتاده هب
متفق ومتحدلردر پس مادامکه بنده بونام اوله وبن بونلری برکورمیم هرقنغیسنه
وارسم بکا اندن بهره ونصیب یوقدر دیمدی ﴿ مثنوی ﴾ کرعمرنامی تواندر
شهرکاش * کس نیفروشد بصددانکت لواش * چون یك دکان بکفت عمرم *
این عمررا نان فروشید از کرم) سن شهرکا شده اکرعمرنام ایسك سکا یوزدانکه کسه
لواش صاتمز دانك ربع درهمه لواش فتح لامله برنوع یوفقه امکه دیرلرچونکم
سن بردکانده عمرم دیه سن بوعمره کرمدن نان صاتك دیو تضرع ایلسه سن
اصلا انلرسکا نان ویرمك احتمالی یوقدر زیرا انلر عمرنامنده اولنه نان ویرمك
خصوصنده باطنا متفق ومتحدلردر ﴿ مثنوی ﴾ اوبکوید روبدان دیکر
دکان * زآن یکی نان به کزین پنجاه نان * کرنبودی احول اواندرنظر * اوبکفتی
نیست دکان دکر * پس زدی اشراق آن نااحولی * بردل کاشی شدی عمرعلی)
اول دکان صاحبی چونکم سن عمرم دیه سن سکادیریوری اول غیری دکانه
اودکاندن برنان یکدرکه بودکاندن پنجاه نان یعنی بودکاندن سکا اللی نان اولمقدن
اول دکاندن برنان سکا بهتردیور یکه سکا نفع بورادن کتمکلکدر دیرا کراول
عمرنامنده اولان کسه نظرده احول اولمیدی اودیردی برغیری دکان یوقدر اوك
وصوك هرقنغی دکانه وارسم بهرحال انلردخی بکا بوکونه بهانه ایدیسردر پس
اول احوللك اشراقی کاشینك قلبی اوزره اوریدی عمرعلی اولیدی یعنی اول احول
اولمق وحضرت علی ایله عمری ایکی کورمك پرتوی کاشینك قلبی اوزره طوقونیدی
عمرعلی اولیدی واول کسه اسم قیدندن کچوب بنم نام علی در دیدی چونکم
چهار یار کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین معنی یوزنده نفس واحد حکمنده
بری بریله متحدلردر پس برکسه اهل توحید اولسه وسر اتحادنه ایدیکنی بیلسه
اسم ورسمله مقید اولمقدن و ایکی کورمکدن خلاص اولور وحقیقت بین اولوب
مراده وصول بولور و بونده دخی کاشان شهرنی ایراد ایتملرندن مراد اول شهر
خلقنك باطنا اولان اتحادلرینه اهل توحیدك اتحادنی تشبیه وتمثیل اولور وعمر
نامنی کتورملرندن مراد برکسه نك نامی ظاهرا ایو وخوش اولوب لکن باطنا دخی
حقیقت بین اولمسه وسر اتحادی بیلسه اکا اهل توحیدنان روحانی ویرمزلر
وغدای معرفتدن آنك جانبنه بر بهره ایرکورمزلر دیمك اولور ومادامکه اسم
ورسم قیدندن قورتلیه قنغی اهل وحدتك صحبتنه وارسه آنك مقامندن و یاخود
فعالندن اهل تفرقه اولدیغنی بیلوب اکانصیب و یرمیوب برآخر مکانه دخی ارسال

ایدرلر ﴿مثنوی﴾ این از پنجا کو ید آن خبازرا * این عمررا نان فروش ای نانبا *
چون شنید اوهم عمرنان در کشید * پس فرستادآن بدکان بعید * کین عمررا نان ده
ای همباز من * راز یعنی فهم کن زاوازمن) بونان فروش بورادن اول خبازه سویلر
بو بنم دکانم اوکنه کلان عمره نان صات دیوایهام وکنایه ایلرچونکم اول برآخر
خبازعمرنامنی اشتدی هم اتمکی آندن چکدی یعنی اکااتمك ویرمکدن امتناع ایدوب
کندیسنی آندن چکدی پس آنی بربعـید دکانه کوندردی بویله دیوکه ای بنم
همبازم بوعمره نان وبر و بونی مرادنه ومقصودنه سن ایرکورکانه رازسویله یعنی
فهم ایله بنم آوازمدن دیو کنایت ایلرهمان آنك بوکسه بونام وبونشاندهدر دیمسی
واول کسـه نك دخی بونام وبونشاندن اول شهرده چکمیوب اکا مقید اولمسی
کندیسنی ناندن محروم ایلمکه سبب اولور که انلربوخصوصده متفقلر ومتحدلردر
کذلك اصحاب توحید واهل اتحادی دخی بوکا کوره قیاس ایله که نام ونشانه مبتلا
اولان اهل تفرقه بونلرك ایچنه دوشه مادامکه اول نام ونشاندن چکمدکجه و بونلرله
هم مشرب وهم مذهب و هم ملت وهمرنك اولمدقچه بونلردن هرقنغی سنه واصل
اولسـه آنی غیری یه ارسال ایلر ﴿مثنوی﴾ اوهمت زان سوحواله میکند *
هین عمرآمد که تابرنان زند * چون بیك دکان عمر بودی برو * درهمه کاشان زنان
محروم شو * وربیك دکان علی کفتی بکیر * نان از پنجابی حواله و بی زحیر) اوهم
سنی اول طرفدن برآخرجانبه حواله ایلر بویله دیوکه آکاه اول ای نان صاحبی عمر
کلدی تا نانه اوره وسندن غدا ونصیب آله والحاصل چونکم بردکانده عمراولدك
بوری دوکلی کاشان ایچره ناندن محروم اول زیرا انلر بونامله مقـید اولنه اتمك
ویرمزلر واکر بردکانده علی دیه سـن ونامك علی قویه سن بورادن حواله سنز
وایچ آغریسی اولمقسزاتمك طوتکه اول دکان صاحبی سنی غیری یره حواله ایتمز
وسـندخی ایچ آغریسی چکمزسن و بونك سببی اولدرکه انلربونامده اولنه اتمك
ویرمکه اتفاق واتحاد ایلمشلردر مادامکه برکسه کندیلرك مذهب وملتنده اولمیه
انلرا کا ضد اولوب اتمك ویرمزلر واول کسه انلردن نصیب آله میوب محروم قالور
وبوسرخ شریف بورایه کلنجه یه دك مثال اولور شول کسه لر حقـنده که انلراهل
وحدت اولهلر وباطنا اتحـاد قیلهلر وبری ایکی کوریجی احول بونلرك ایچنه کله
واسم ورسمدن وتفرقه وتضاددن چکمیه بونلرا کا نان روحانی ویرمزلر وغدای
عرفانیـدن آنك جاننه بربهره ایرکورمزلر دیمك اولور نتـه کم قصه دن حصه
نه ایدیکنه اشـارت ایدوب بیوررلر ﴿مثنوی﴾ احول دو بین چوبی برشد
زنوش * احول ده بینی ای مادرفروش * اندرین کاشان خاك ازاحولی * چون عمر
میکرد چون نبدی علی) احولی دو بین چونکم نوشدن بی نفع اولدی ای مادر

فروش سن اون کور یجی احولسن پس سنك حالك نیجه اولور بوخاك کاشانده
احوللکدن عمر کبی طولن چونکم علی اولیه سن یعنی کور که ایکی کور یجی احول
کاشان شهرنده عیش ونوشدن بی‌نفع اولدی وغدا وطعامدن بی نفع ومحروم
قالدی سن ایسك ای اناسنی صاتیجی اون کور یجی احولسن سن نه مرتبه عیش
ونوشدن بی‌نفع اولق کرکسن بوندن قیاس ایله مادر فروش بوندہ مربیسن
صاتیجی دیمکدن کنایت اولور که بودنیاده چوق کسه واردر که فی الحقیقه کندی یه
مادر مهربانلدن اول برمربی ومرشدہ واصل اولسه انکا اقتدا قیله مزونام ونشان
قیدندن خلاص اوله مز نته کم اول کاشان شهرندہ اولان کسه عمرنامندن
کچه میوب عیش ونوشی برنامه صاندیغی کبی اکثر نام ونشانك صاحبلری دخی برمادر
مهربان کبی مربی کاملی کورسه لر نامازندن کچوب آنی خریدار اوله مزلر بلکه
برقوری نام ونشانه آنی صاتارلر پس بویله کسه لره مادر فروش دیمك یرندہ اولور
ای ایکی کور یجی احول بوکاشان شهری کبی اولان خاك دنیا ایچره شاشیلغکدن
و بروجودی برقاچ مغایر وجود کورمکدن واسم ورسم قیدنده قالمقدن کذر قیلیه سن
اول عمرنامندہ اولان کسه کبی طولن چونکم علی اولیه سن و بوایکیسنی کنفس
واحدہ معنی یوزندہ متحد بیلیه سن بلکه بری برندن جدا قیلوب تعصب سمتنه
سالك اوله سن لازم کلور که عیش عرفانی ونوش وجدانیدن بی بهره قاله سن
و بونده شول اهل طریق هیئتنده اولان احوللره دخی توبیخ وتعریض واردر که
برآخر طریقده برکامل ومکمل عارف واصلی بولدقده انکا اقتدا قیلیه وآندن
مستفید اولیه ودیه که بزم طریقمزده دکلدر بوکا میل ومحبت وخدمت بزه لازم
اولمز دیوب عمرنامندہ اولان کسه قوری نامدن کچه میوب کاشان شهرنده بیهوده
یره دور وحرکت ایلدیکی کبی اول دخی نامی کندویه اورونوب اول نامدن کچه میوب
وتوحید شرابن ایچه میوب بیهوده یره دور وحرکت ایلیه (مری) هست احول را
درین ویرانه دیر * کوشه کوشه نقل نوای ثم خیر) احول ایچون بوویرانه دیرده
کوشه کوشه تکی نقل واردر ای کوکل خیر اول مکاندہ دیونقل بونده فتح نونله
انتقال معناسنه اولور ثم مکان مبهمدن عبارتدر ای حرف ندادر منادی محذوفدر که
آندن مراد احوللك کوکلیدر بودیرو یرانه کبی اولان دنیاده ایکی کور یجی ومربی
وکامل اولان عزیزلری بری برندن جدا قیلیجی کسه لرایچون کوشه بکوشه یکی یکی
نقل وحرکت ایلمك واردر هر بری کندیسنه بویله دیوکه ای کشی خیر بودکاندہ در
چونکم ایکی کورمکدن کچه مدی وبوتوحید شرابنی ایچه مدی اول مکاندہ خیر
بوله مز واول واردیغی دکاندن حظ ونصیب آله مز پس بوندہ خیر یوق آنجق
ای کوکل خیر سکا فلان مکاندہ فلان شیخدن حاصل اولور دیوب اول مکاندن

نقل ایلر همچنین دور وحرکت قیلمقدن خالی اولمز وکسه دن بهره ونصیب دخی
بولمز وبو سوزلر برکامل ومکمل طالب ایلمکدن منع قیلمز وبرنیچه ناقص شیخلره
ملاقات اولمقده انلرك دام بیعتنه مقید اولوب اول نام ونشان قیدنده قالمغی
هم مستلزم اولمزکه مواضع کثیره ده طالب مربی کامل ایچون تنبیه وتأکید ایتلری
وکرارا مرارا انلرك صحبتنك منافعنی وناقص اولان شیخلرك ضررلرنی سو یلمری
بومعنایی مؤید اولور ومرادلری بویله اولدیغنه هم دلالت قیلور وبوندن اولان
ابیات شریفه وکلمات طیبه بریکسه هرقنغی طریقده اولورسه اولسون برکامل
ومکمل عارفه واصل اولسه وانك مرادی دخی حضرت حقه وصول بولسه
امانام ونشانندن کچه میوب کندی طریقندن غیری بیلسه اول اولور واکا همیشه
ناقص قالوب غدای عرفانی ونان روحانیدن محروم اولمق لازم کلور دیمکی افاده
قیلور وبومعنالری مستلزم ومقتضی اولور ﴿ مثنوی ﴾ وردوچشم حق شناس
آمدترا * دوست پربین عرصهٔ هردوسرا * وارهیدی ازحواله جابجا * اندرین
کاشان پرازخوف ورجا)واکرسکا حق آکلیجی ایکی کوز کادیسه وحاصل اولدیسه
هردوسرایك عرصه سنی پردوست کور قورتله سن جابجا حواله دن بو پرخوف
ورجا اولان کاشان ایچره یعنی ای طالب حق اولان کسه اکر سنکچون حق فهم
ایلیجی وحقیقت کوریجی ظاهر وباطن کوزلری حاصل اولدیسه هر ایکی عالمك
میدانی دوستله طولی کورکه و (هو الاول والآخر والظاهر والباطن) آیت
کریمه سنك موجبنجه اولده وآخرده وباطنده وظاهرده اول دوستدن غیری
یوقدر (و هو بکل شیء محیط) حسبنجه اول کل شیئ احاطه قیلمش وجمله ده
پراولمشدر اویله اولمجق هیچ برشیئ اندن خالی وجدا دکلدر چونکم برمظهرکاملی
واوصاف الهیه ایله متصف اولان بر واصلی بوله سن بوخدادن جدادر وبزم
مذهب ومشربمزدن دخی دوردر دیمه تاکم اندن غدای عرفانی وحظ روحانی
بوله سن ودخی بوپرجا وپرخوف اولان کاشان دنیا ایچره جابجا حواله اولمقدن
قورتله سن زیرا برموحد کاملی حضرت حقدن جدا بیله سن وبر آخر موحد کامله
واصل اوله سن وانی دخی حضرت حقدن جدا بیله سن واولکی موحد اولان کامله
انی مغایر ومخالف زعم قیله سن مقصود حاصل اولمق مقرر اولور وبرآخر کامله
دخی واصل اوله سن مادامکه یئه کورش وبیلش همان بواوله کالاول انلردن نیچه
محروم اولور ایسك بوندن دخی مراده ایره میوب یئه محروم قالورسن چونکم شرط
طریقت حقیقت بین برکوزاله کتوروب حق واهل حق برخوش کورمکدر اوکوزی اله
کتوروب وکندیکی برموحد اولان عارف کامله یتور تاکم هم حضرت حق وهم جمیع
انبیاعلیهم السلام واولیای عظامی انکله باطنا متحد کوره سن وانك آینهٔ وجودنده

جمله یی مشاهده قیله سن و خانه بخانه کزمکدن و کاشانه بکاشانه طلب او لمقدن خلاص او له سن ﴿ مثنوی ﴾ اندرین جو غنجه دیدی یا شجر * همچو هر جو توخیالش ظن مبر * که ترا ازعین این عکس نقوش * حق حقیقت گردد و میوه فروش) بو جوی ایچره غنجه کوره سن یاخود شجر کوره سن هر جوی کبی سن اکا خیال ظنن ایلمه که سکا بو نقوش عکسنك عینندن حق حقیقت ومیوه فروش اولور جویدن مراد بونده محقق وکامل وعالم واصل اولان خواجه لرك وجودی اولور و توضیح معنی بویله دیمك اولورکه محقق وکامل اولان خواجهٔ واصلك جوی و جودنده غنجه کبی برنا کشاده معنی کوره سن و یاخود معانیٔ اسرار میوه لرینك شجرنی کوره سن سن اکا سائر کمسه لرك جوی وجودی کبی خیال ظنن ایلمه که محقق وکاملك وجودنده مرئی اولان صفتلر وحالتلر وحکمتلر و معرفتلر جمله سی حقیقتدر سائر ناسك وجودلرنده مرئی اولان وظهوره کلان صفات وحالات کبی عکوس وخیالات دکلدرکه انلرك وجودنده کورینن صفاته وحالاته عکس و خیالات دینلسه لایقدر اما محقق اولان کاملك وجودنده بتن غنجهٔ معرفت وشجرهٔ حکمت عکس وخیال قبیلندن دکلدرکه اول کاملك وجودنده کورینن وظهوره کلان نقوشك عین عکسندن حضرت حق حقیقت اولور ومعانیٔ اسرار میوه لرین بیع قیلور اما سائر ناسك وجودنده تجلیٔ الهی اولمز بلکه تجلیٔ حق انلرك وجودندن عکس واثر قبیلندندر واما محقق کاملك وجودندن ظهوره کلان تجلیٔ حق عکس وخیال قبیلندن دکل عین حقیقتدر واول کاملك وجودی حضرت حقه آلتدر جناب حق جل شانه انك وجودی واسطه سیله معانی وحقایق میوه لرین طالب اولنلره ویریجی و بیع ایدیجی اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ چشم از ین آب ازحول حرمیشود * عکس می بیند سپد پرمیشود) چشم بوآبدن حولدن حراولور عکس کورر سپد پراولور یعنی اول موحد کاملك وشیخ واصلك وجود شریفی شول آب لطیفه بکزرکه انده شجر وثمرلر عکسی کورنمش اوله وبرکسه نك باطن کوزی هم احول دوبین اوله وایکی کورمکدن خالی اولیه چونکم اویله براحول دوبین اول آب صافی کبی اولان صاحب یقینك خدمت وارادتنه واصل اوله کوز اول وجود شریف وآب لطیفه سبیله حولدن آزاد اولور وایکی کورمکدن نجات بولور اگرچه ظاهرا انده کوردیکنی سائر ناسده کوردیکی کبی عکس واثر کورر ولیکن اول کاملك وجودندن انك سپد جسمی معانی وحقایق میوه لریله پراولور پس اول کاملك وجودی وکرم وجودی سائر ناسك وجودی کبی عکس اولمز بلکه فی الحقیقه تجلیٔ حقدرکه اندن ظهوره کلور (مثنوی) پس بمعنی باغ باشد این نه آب * پس مشو عریان چو بلقیس از حباب) پس معنیده بوباغ اولور

آب اولمز پس بلقیس کبی حبابدن عریان اولمه حباب آب اوزره ظهوره کلان
ومتعین اولان کفه دیرلر که معناده اول عین آبدر یعنی چونکم برآب لطیف شکلنده
مرئی اولان شیئك اوزرنده عکس شکلنده ظاهر اولان میوه‌لری تجربه ایلمکدن
عکس اولمیوب حقیقتله انلری میوه بولدقده اول آب صورتا آب ومعناده برباغ
لطیف کبیدر پس بلقیس صرح ممردی آب صافی ظن ایلیوب فی‌الحال ساقلرنی
کشف ایدوب عریان اولدیغی کبی سن هم اول عالی جناب اولان کاملی آب
وحباب کبی مطلق مظهر عکوس ظن ایلیوب جامهٔ تدبیر ولباس ادراك واحتیاطدن
عریان اولمه اکر اول آب وحباب شکلنده کورندی ایسه معناده باغ حقیقت وروضهٔ
حکمت ومعرفتدر بلقیسك سلیمان پیغمبر علیه السلامه کلمسنك وسلیمان پیغمبر
علیه السلامك قوری یردن آب صافی شکلنده برصرح ممرد دوزمسی تفاسیرده
مسطوردر (مثنوی) بار کونا کونست برپشت خران * هین بیك چوب این خرانرا
تو مران * بریکی خربار لعل وکوهرست * بریکی خربار سنك ومرمرست)
مثلا خرلرك اوزرنده کونا کون بارواردر آکاه اول سن بوخرلری برچوبله سورمه
یعنی بهرحال هرکسك نفسی برکونه باری مرتکب اولدیغی ملابسه ایله مرکبه
بکزر پس بوناسك نفوسی مرکبلرینك اوزرنده کونا کون یوکلر واردرکه برینك
کتوردیکی برآخرك کوتردیکنه بکزه‌مز پس سن بوجمله بارکیرلری وخرلری برنظرله
کورمه وبرقیاس چوپیله سورمه که بونلرك جمله سنك کتوردیکی بار متساوی
ومتشابه دکلدر مثلا برخرك اوزرنده اولان بار لعل وکوهردرکه انك بردانه‌سی
نیجه یوزبیك فلوری دکر وبرخرك اوزرنده اولان بارسنك ومرمردرکه اکرچه
ظاهرا ثقیلدر لکن معناده بی‌قیمت وکمتردر پس بوجمله ناس هپسی مظاهر اسماء
وصفات الهیدر جمله سنك خالقی حق اولیحق بو جمله‌سی برابردر دیمه وبونلری
برنظرله کورمه که بونلرك هربرینك میانلرنده فرق بسیار وتفاوت بی‌شمار واردر
﴿ مثنوی ﴾ برهمسه جوها تواین حکمت مران * اندرین جوماه بین عکسش
مخوان * آب خضرست این نه آب دام ودد * هرچه اندروی نماید حق بود *
زین تك جوماه کوید من مهم * من نه عکسم هم حدیث وهم رهم) دوکلی
جویلر اوزره‌سن بوحکمکی سورمه بوجویده ماه کور اکاعکس اوقومه یعنی اکرچه
جمیع ناسك وجودلری جویلرکبیدر وحق تعالینك ذات وصفاتی ماه ونجوم
کبیدرکه انلرك وجودی جویلرنده منعکس اولمش وظهوره کلمشدر ایمدی
بوخلایقك وجودی مظاهر اوصاف الهی اولیحق انبیا علیهم السلام واولیای
کرامك وجودلری مظاهر اوصاف الهی اولیحق بوجمله‌نك وجودلری بردر
ومظهر اوصاف الهی اولمقده برابردر دیمه‌سن بوحکمکی توکل وجود جویلرینه

سورمه وبونلرده مرئی اولان هب عکس صفات الهیدرد یوب طورمه بوخواجهٔ کاملك جوی وجودندهماه حقیقتی کورواکا عکس اوقومه که آنك آب وجودنده مرئی اولان حقیقتدر عکس وپرتو قبیلندن دکلدر بوخواجهٔ کاملك وجودی فی المثل آب حضردر آب دام ودد دکلدرکه بوآب حیاتدن هرکیم نوش ایدرسه حیات ابدیه وسعادت سرمدیه بولور اماسائر ناسك وجودلری آب دام ودد کبیدر انلردن نوش ایلین یابر دامه کرفتار او لور یابر بلایه ویاخود هلاك اولورهرنه که خواجهٔ کاملك وجودنده کورینورسه حقیقت اولور عکس وپرتو قبیلندن اولمز بوجویك دینسدن ماه بن مهم دیر یعنی بوخواجهٔ کاملك جوی وجود بنسك باطنسدن ماه حقیقت لسان اشارتله ای طالبلر بن ماه حقیقتم بن عکس دکلم خواجه نك وجودی ایله هم حدیث وهمراهم دیر یاخود معنی اول ماه حقیقت بن عکس دکلم بلکه هم کلامم وهم طریقم دیوسویلر نته کم اول ماه حقیقت بعض ولیلرك جوی وجودندن انالحق دیدی وبعضلرلردن دخی (سبحانی ما اعظم شانی) دیو سویلدی ﴿ مثنوی ﴾ اندرین جوآنچه بربالاست هست * خواه بالاخواه دروی کیردست * ازدکرجوهامکیر این جوی را * ماه دان این پرتومه روی را)

بوجویده اول نسنه که بالاده دروار در استرسك بالایه واسترسك اکا ال طوت غیری جویلر جنسندن طوتمه بوجویی بوماه رویك پرتوئی ماه بیل اول نسنه که عالم بالاده ومرتبهٔ اعلاده واردر اول نسنه نك جمله سی بوخواجهٔ کاملك جوی وجودی ایچره وار در پس سن استرسك اول نسنه لر بالذات عالم اعلادن وحضرت خدادن اخذایله واسترسك اول کامل ومکمل اولان خواجه نك جوی وجودنه ال طوت ومرادی اندن اخذایت زنهار بوکاملك وجود شریف وجوی لطیفنی غیری جویلر جنسندن طوتمه وبونی سائر بشره قیاس ایتمه بلکه بوماه روی اولان کاملك پرتوئی عین ماه بیل وماه حقیقتی اول خواجه نك وجودندن تجلی قیلش وظاهر اولمش کور وآنك مظهر اوصاف الهی اولدیغنه برخوش نظر ایرکور تاکم حقیقت بین اولنلردن اوله سن واحوالك مرتبه سندن قورتله سن

﴿ مثنوی ﴾ این سخن پایان ندارد آن غریب * بس کریست ازدرد خواجه شد کئیب) حاصل کلام خواجهٔ کائناتك ودخی اکا وارث اولان عالی صفاتك اوصاف کمالاتنه متعلقه اولان کلمات پایان طوتمز اول غریب وامدارچونکم خواجه نك وفاتندنصکره خبردار اولدی خواجه نك دردندن اوتری چوق اغلدی ومحزون وشکسته اولدی وعاجز ومضطر قالدی حتی شهر پایمردی ودخی بعض اعیانی انك حالنی طویدی وبیلدی وپایمردلك قلبنه مرحمت کلوب انك دینی اعیان شهره عرض ایلیوب توزیع ایلدی نته کم بوسرخ شریفدن معلومك اولورکه بیورلر

﴿ توزیع ﴾

﴿ توزیع کردن پایمرد در جملهٔ شهر تبریز وجمع شدن اندك چیز ورفتن آن ﴾
﴿ غریب بتربهٔ محتسب بزیارت واین قصه رابرسر کور اوکفتن بطریق نوحه ﴾

بوسرخ شریف شهر تبریزك جمله اغنیاسنه اول غریب وامدارك دیونی ادا ایلك ایچون پایمردك یعنی کتخداسنك توزیع ایلمسی وانلرك جمله سندن برازجق شیٔ جمع اوامسنك واول غریب وامداربونی کورد کدنصکره محتسب تبریزینك تربه سنه زیارت طریقیله کتمسنك وبوقصه یی نوحه طریقیله اول محتسب تبریزینك قبری اوزره سویلمسنك ونوحه ایلمسنك بیاننده در ﴿ مثنوی ﴾ واقعهٔ آن وام اومشهور شد * پایمرد ازدرد اورنجور شد * ازپی توزیع کرد شهر کشت * ازطمع میکفت هر جاسر کذشت * هیچ ناورد ازره کدیه بدست * غیرصد دینار آن کدیه پرست) اول غریبك اول وامی واقعه سی اهل تبریز میاننده مشهور اولدی واول غریبك محتسبه اعتماد ایمکله بوقدر دیون ارتکاب ایلدیکی خلق ایچنده شیوع بولدی پایمرد اول غریبك دردندن رنجور اولدی یعنی اکا زیاده مرحمت ایلدیکندن خسته خاطر اولدی پایمرد برقومك قیمنه ونفینه وشهر کتخداسنه دیرلر اول پایمرد توزیعدن اوتری شهرك اطرافنی طولنسدی درهم ودینداره طمعندن اوتری هرقنده اولسه سر کذشتی سویلردی واول غریب وامدارك محل مرحمت اولدیغنی اعیان شهره نقل ایلردی الحاصل بوقدر جد وسعی ایلدی کدیه ودریوزه یولندن النه هیچ برشیٔ کتورمدی اول کدیه پرست یوزالتوندن غیری بودوکلی شهر خلقندن انجق بوزالتون قدر مبلغ اله کتوره بیلدی (مى) پایمرد آمد بدودستش کرفت * شد بکوران کریم پس شکفت * کفت چون توفیق یابد بندهٔ * که کند مهمانیٔ فرخندهٔ * مال خود ایثار راه او کند * جاه خود ایثار جاه او کند) پس پایمرد کلدی اول غریب وامدارك ایکی الئی طوتدی یاخود انی ایکی الیله طوتدی اول سخا وکرمده چوق عجیب اولان کریمك قبری جانبنه کتدی اول پایمرد اول غریب وامداره دیدی چونکم بربنده توفیق الهی بوله واکا حق تعالی هدایت قیله که اول بنده برفرخنده نك مهما نلغن ایلیه اول فرخنده اولان دولتلو کندی مالنی اول کسه نك بولنه ایثار ایلروکندی جاهنی اوکسه نك جاهنسه ایثار ایلر (مى) شکر اوشکر خدا باشد یقین * چون باحسان کرد توفیقش قرین * ترك شکرش ترك شکر حق بود * حق اولاشك بحق ملحق بود) یقین بودرکه اول موفق اولان فرخنده نك شکری خدا نك شکری اولورچونکم توفیق الهی اول فرخنده یی احسان ایلمکه قرین ایلدی لازم کلدیکه اول سبب احسان وکرم اولان کسه یه شکر ایلیه سن زیرا آنك شکرنی ترك ایلمك حق تعالینك شکرنی ترك ایلمکدر (من لم

یشکر الناس لم یشکر الله) حدیثی بو معناید دلالت قیلور اول منعمك حق لاشك حضرت حقه ملحق اولور زیرا اول منعم انعام حقه واسطه وآلت اولمشدر پس احسان دیده اولان کسه اوزره اکا دخی شکر قیلق لازم کلور ﴿ مثنوی ﴾ شکر میکن مر خدارا در نعم * نیزه میکن شکر ذکر خواجه هم) خدای تعالی حضرتلرینه نعمتلرده شکرلر ایله دخی سبب نعم اولان خواجه نك شکرنی وذکرنی ایله یعنی سکا برخواجهٔ کریمدن وافر نعمت کلسه سن اول نعمتلر خصوصنده خدای تعالی حضرتلرینه شکرایله ودخی اول نعمتلری سکا ایصال ایلین وآلت حق اولان خواجه یه هم ایله که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم (اشکر الناس لله اشکرهم للناس) بیور مشلردر رواه اسامة بن زید وابن مسعود رضی الله عنهما ﴿ مثنوی ﴾ رحمت مادر اکرچه ازخداست * خدمت اوهم فریضه‌ست وسزاست) مادر مهربانك رحمتی اکرچه خدا دندر یعنی والدهٔ مشفقه نك کندی فرزندی اوزره مرحمت وشفقت ایلمسی کرچه حضرت حقدندر امابنه اول مادرك خدمتی فریضه وسزادر زیرا حق تعالی حضرتلری والدینه دخی (ان اشکرلی ولوالدیك) دیمکله شکر ایلمك ایچون امر قیلمشدر ودخی انلرك هر برینه احسان ایلمکه حکم ایلمشدر کما قال فی سورة بنی اسرائیل (وقضی ربك الاتعبدوا الاایاه وبالوالدین احسانا) وحقوق والدین حقنده آیات کریمه واحادیث شریفه چوق وارده اولمشدر حدیث کتابلرنده وموعظه کتابلرنده هم بونك ایچون مستقل بر باب ایلمشلردر تفصیله حاجت بوقدر ﴿ مثنوی ﴾ زین سبب فرمود حق صلوا علیه * که محمد بود محتال الیه) بوسببدن حق تعالی حضرتلری مؤمنلره صلوا علیه بیوردی زیرا محمد علیه السلام حضرتلری محتال الیه اولدی بو بیت سورهٔ احزابده اولان آیت کریمه یه اشارتدر (قال الله تعالی (ان الله وملائکته) تحقیقا الله تبارك وتعالی وملائکه سی (یصلون) تصلیه ایدرلر (علی النبی) پیغمبرك اوزرینه صلوة اللهدن رحمت وملائکه دن استغفار ومؤمنلردن دعادر (یاایها الذین امنوا صلوا علیه) ای خدا ورسولنه تصدیق ایلینلر اول پیغمبر علیه السلامه دعاایلیك یعنی اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد دیوسو یلیك (وسلموا تسلیما) دخی سلام ایلیك اکا سلام قیلمغله یعنی (السلام علیك یا ایها النبی ورحمة الله وبرکاته) دیمك بعضلر سلامی انقیاد معنا سنه المشلر سلموا ای انقادوا لاوامره دیمشلردر وبو آیت صلواتك وجوبنه دلالت ایدر وجمله علما امر وجوب ایچون اولدیغنه متفقلردر ولکن مقدارده اختلاف ایتمشلردر مثلا امام مالك جمیع عمرنده برکره ایتمك واجبدر وسائرلری مندوب ومستحبدر دیمشلر وبعضیلر مجلسده ذکر اولندقده برکره تصلیه واجبدر وسائری مندوب ومستحبدر

دیمشلر (مى) در قیامت بنده راکوید خدا * هین چه کردی آنچه دادم مرترا*
کویدای رب شکرتو کردم بجان * چون زتو بود اصل آن روزی ونان) قیامتده
خدای تعالی بر بنده سنه دیه آکاه اول ای بنده اول نعمتلر یکه بن سکاویردم سن نه
ایلدك اول بنده دیرکه ای بنم ربم سنك جان ودل ایله شکرك ایلدم وسکا مدح
وثنالرسویلدم چونکم اول رزق ونانك اصل ومنشأی سندن ایدی یعنی چونکم
اول نان وغدانك اصلی سندن ایدی اول نعمت مقابله سنده سکا شکر ایلدم دیر
وشکرنه دیمکدر وآنك مرتبه لری نه قدردر بیان اولندی (مى) کویدش حق نی
نکردی شکرمن * چون نکردی شکر آن اکرام فن * برکریمی کردهٔ ظلم وستم *
که زدست اورسیدت نعمتم) حق تعالی اول بنده یه دیر یوق بنم شکرمی ایلدك
چونکم اول اکرام فنلو نك شکرنی ایلدك یعنی چونکم اول فنی اکرام وخوی
وخصلتی احسان وانعام اولان منعمه شکر ایلدك بکا دخی شکر ایلدك برکریمه ظلم
وستم ایلمسن اکا شکر ایتمکله که بنم نعمتم سکا انك الندن ایرشدی یعنی شول
برکریمه ظلم وستم ایلمسن که بنم نعمتم سکا انك الندن ایرشدی چونکم انك حقنی
بیلمکله واکا شکر قیلمغله اکا جفاایلدك اول جفایی معناده بکا ایلدك پس بنه اول
پایمردنه کار ایلدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب یازدیلر ﴿ مثنوی ﴾ چون
بکوران ولی نعمت رسید * کشت کریان زارو آمد در نشید * کفت ای پشت
وپناه هرنبیل * مرتجاوغوث ابناء سبیل * ای غم ارزاق ما برخاطرت * ای چورزق
عام احسان وبرت) چونکم اول غریب وامدار پایمردله بیله کلوب اول ولی نعمتك
قبرنه ایرشدی کریان اولدی زاریلك قیلدی وسؤال وطلب ایلمکه کلدی نشید
نوتك فتحیله وشینك کسریله شول شعردرکه خلق ایچنده اوقنور بونده مرثیه
اوقنمق معناسی مراد اولور اول غریب بوکونه نوحه ایدوب دیدی ای هرنبیلك
پشت وپناهی نبیل بزرك ونیکو معناسنه درفقیر معناسنه دخی استعمال اولنور
بونده فقیر معناسنه اولمق مناسب کورینور اکرچه ای اولولرك ونیکوکارلرك پشت
وپناهی دخی دیمك جائز اولور ای ابنای سبیلك غوثی ومرتجاسی یعنی ای مسافرلرك
ویول اهلنك ممد ومعینی ومحل رجاسی ومأوی وملتجاسی دیدی ای شول صاحب
سعادتکه بزم ارزاقزغمی سنك خاطرك اوزره درای سنك احسانك وبرك رزق
عام کبیدر بعض نسخه ده عامد نصکره واوعاطفه واقع اولمشدر غلط ناسخدر
وخطادر اصح اولان نسخه ده واوعاطفه احساند نصکره واقع اولمشدر
﴿ مثنوی ﴾ ای فقیرانراعشیره ووالدین * درخراج وخرج ودرایفاء دین)
ای فقیرلره والدین وعشیره کبی اولان صاحب دولت خراجده وایفاء دینده
یعنی ای فقیرلرك دینی ایفا وادا ایلمکده وخرجلرنی کورمکده وخراج وتکالیف

وقتنده انلرك خراجنى و تكليفنى اوزرينه المقده وانلردن پدرومادر كبى مهربان اولان وقوم قبيله كبى معين وظهير كلان صاحب سعادت ديدى ﴿ مثنوى ﴾

اى چو بحراز بهر نزديكان كهر * داده تحفه سوى دوران مطر) اى بحر كبى نزديكلردن اوتورى كهرويرمش ودورلر جانبنه مطر تحفه ويرمش يعنى اى دريا كبى كندويه قريب اولنلره كوهر ويرمش وكندى قربندن وجوارندن بعيد اولنلره بارانى تحفه كوندرمش يعنى سحاب دريادن امطارى آلوب دريادن دور اولان يرلره اول مطرلرى تحفه ايلتديكى كبى سن دريادن كرمدن دخى پرکسه اول درهم ودينارى آلوب بعيد اولنلره انى سندن تحفه ويرن دولتلو ديدى ﴿ مثنوى ﴾

پشت ماكرم ازتو بودای آفتاب * رونق هرقصر وهر كنج خراب) اى آفتاب بزم ارقه مزسندن كرم ايدى اى هرقصرك رونق وهرخرابك كنجى يعنى اى هر قصرك رونق واى هرخرابه‌نك كنجى اولان آفتاب كرم بزم پشتمزسندن كرم وقوى اولدى وسكا اعتماد واتكا ايتمكله بو قدر ديونى ارتكاب قيلدى سن بنم قصردر ونمك رونق وتابى وخراب اولان قلبمك كنج بى حسابى ايدك ديدى ﴿ مثنوى ﴾ اى درا برويت نديده كس كره * اى چو ميكائيل زادرزق ده) اى سنك رويكده وابروكده كسه چين وكره كورممش اى ميكائيل كبى زادورزق ويريجى يعنى حضرت ميكائيل عليه السلامى حق تعالى حضرتلرى ارزاق اوزره موكل ايليوب هر كسه مقسوم اولان رزقى ميكائيل عليه السلام حضرتلرى ويرديكى كبى سن‌هم انك قوللرينه زاد ورزق ويريجيسن باخصوصكه بواحسان وكرمده كسه سنك روى شرينفكده عقده وچين كور ممشدر كه اسخى واكرم اولان كسه‌لرك خلق لطيفى بويله اولور كه جودوعطا ايلدكده كولر يوزايله وشيرين سوزايله جود وعطاايلر ﴿ مثنوى ﴾ اى‌دلت پيوسته تادريای غيب * اى بقاف مكرمت عنقای غيب) اى سنك كوكلك دريای غيبه پيوسته اولان اى مكرمت قافنده عنقای غيب اولان دولتلو يعنى اى‌سنك كوكلك عالم غيبك دريای جودنه متصل اولان صاحب دولت اى مكرمت كوه قافنده عنقای غيبى اولان صاحب سعادت ديدى (مى) يادناورده كه ازمالم چه رفت * سقف سمت همتت هركز نكفت) يادكتور ممش بويله ديوكه مالمدن نه كتدى سنك همتك سقفنك سمتى هركزشكافته اولمش نكفت كاف عربيك فتحه سيله يارلمدى معنا سنه در كفتن لفظندن مشتقدر كفتن يارلمغه ديرلر يعنى اول غريب بوكونه نوحه ايلدى واكا بوكونه مدح سويليوب ديديكه اى خواجهٔ كريم سن شول جودوكرم صاحبيسنكه هرنه قدر مال ورزق عطا ايلسك مالمدن نه كتدى ديو خاطره كتور ممشسندر وسنك عالى اولان همتك سقفى هركزشق اولمدى وهمت عاليه كه فتور ونقصان كلمدى

(م ی) ای من وصد همچو من در ماه وسال * مر ترا چون نسل تو کشته عیال)
ای بن و یوز بنم کبی کمسه لرآیده ویلده تحقیقا سکا سنك نسلك کبی عیال اولمشدر
یعنی ای سن شول برکریم وسخی وجوانمرد سنکه بن و بنم کبی نیچه یوز محتاج
وفقیر کمسه لرهر آیده وهر یلده سنك اولادوانسالك کندیکه نیچه عیال اولدیسه
بزدخی اولاد وانسال کبی سکا عیال اولدق وسندن نیچه لطفلر واحسانلر ورعایتلر
بولدق دیدی بونده اول غریب وامدار لسانندن سخی وجوانمرد اولان کمسه لرك
اوصافنی واحوالنی بیان ایلمشلر درکه کریم الطبع سخیلرك محنا جلرله معامله سی
بو یله اولور وسخا وکرم صاحبی فقراو ضعفایه لطف واحسانی بو له دیمکی
اشعار قیلور ﴿ مثنوی ﴾ نقدما وجنس ماورخت ما * نام ماوفخر ماوبخت ما *
تونردی نازوبخت مایمرد * عیش ماورزق مستوفی بمرد) بزم نقد مزو بزم
جنس متاعمز وبزم رختمز و بزم نامز و بزم فخر مزو بزم بختمز ایدك ای خواجهٔ
کریم سن اولدك بزم نازمز وبختمز اولدی یعنی مؤمنلر اولمزباخصوصکه کریم
النفس اوله سن بزم بختمز ایدك وبزسنکله نازایلردك سن دار فنادن دار بقایه
انتقال ایلدك وبزم بختمز ونازمزوعیشمز ومستوفی اولان رزقمز اولدی سن کتمکله
عیشمزه ومستوفی اولان رزقمزه نقصان کلدی ﴿ مثنوی ﴾ واحد کالالف
دررزم وکرم * صد چوحاتم کاه ایثار ونعم) رزمده وکرمده بیك کمسه کبی برکمسه ایدك
ایثار ونعم وقتنده یوز حاتم کبی ایدك یعنی شجاعتده وکرم قیلقده نیچه بیك آدمه
معادل ایدك که سنك شجاعتك وکرمك نیچه بیك آدم قدر وارایدی ونعمتلر
وایثار نثارلر ایلمك وقتنده سن نیچه یوز حاتم طی کبی برکمسه ایدك دیدی ﴿ مثنوی ﴾
حاتم ارمرده بمرده می دهد * کرد کانهای شمرده می دهد * توحیاتی می دهی در
هرنفس * کز نفیسی می بکنجد درنفس * توحیاتی میدهی پس پایدار * نقدزربی
کساد وبی شمار) حاتم اکرمرده بی مرده یه ویردیسه معدود جوزلر ویرر یعنی
حاتم طیك ویردیکی درهم ودینار درو متاع دنیای غدار درکه فی الحقیقه بونلر
مرده دررلر وبونلره طالب اولان اهل دنیا دخی مرده حکمنده دررلر ولهذا
قال علیه السلام (لاتجالسوا الموتی الاوهم اهل الدنیا) و قال علیه الصلوة
والسلام ایضا (ایاکم ومجالسة الموتی قالوا ومن الموتی یارسول الله قال النبی صلی الله
تعالی علیه وسلم الاغنیاء) اصحاب نهی قتنده معدود اولان درهم ودینار صایلمش
جوزلر کبیدر پس عند العارفین حاتم طائینك سخاسی سخا دکلدرزیرا حاتم
برمرده و جماد اولان شیلری طالب دنیا اولان کمسه لره بذل وایثار ایدردی آنك
درهم ودینار و برمسی رجال مرتبه سنه بالغ اولان اهل کمال قتنده اطفاله صایلمش
جوزلر و یرمك کبیدر اما سن ای سخی کامل وجوانمرد اولان فاضل هرنفسده طالب

حیات طیبه اولنلره برحیات ابدیه و یرر سنکه نفیسلکدن نفسه صیغمز نفس بونده
کلام معناسنه در یعنی ای اجود واسخی اولان کامل سن هروجهله حاتم طائیدن
اجود واسخاسن وسنك و یردیکك آنك ویردیکندن افضل واعلا درز یرا سن
هردمده طالب اولان آدمه حسیات قلبیه و نعمت روحانیه وغدای نورانیه
و یرر سن که اول حیات قلبیه زیاده نفاستندن کلامه صیغمز وغایت لطافتندن دهانه
و بیانه کلمز سن شول لطف وکرم صاحبی اهل سعادت سن که زیاده پایدار وابدی
برحیات و یررسن و بی کساد و بی شمار اولان نقد زری و یرر سن بوندہ بی کساد
اولان نقد وزردن مراد حکمت زرلر یدر بی شمار اولمسی * ومن یؤتی الحکمة
فقد اوتی خیرا کثیرا * آیت کریمه سنك مقتضاسنجه خیر کثیر اولمشیدی وزر حکمته
اصلا کساد اولمق احتمالی یوقدر بلکه همیشه دنیاده وآخرتده رواج ورونق
بولمقده در کما قال (فی دیباجة السفر الثالث و یأخذ من کنز الحکمة الاموال العظیمة
التی لا تکسر ولا تورث میراث الاموال وقال الحکیم الترمذی الجود التام بذل العلم
فان متاع الدنیا عرض زائل ینقصه الانفاق و العلم عکسه فانه دائم وباق *
وبورایه مناسب اولان بعض کلمات بیان اولندی ﴿ مثنوی ﴾ ورائی نابوده یك
خوی ترا * ای فلك سجده کنان کوی ترا) سنك بوخو یکه بروارث اولمش ای فلك
سنك کو یکه سجده ایدیجیدر خواجهٔ تبریزینك غریب وامدار لسانندن مدحنی
ایتمك مناسبتله خواجهٔ کائنات حضرتلرینك مدحنه اشارت بیوررلر که ای خواجهٔ
عالم وای سید واد آدم سنك برخوی شریفکه بروارث او لمش وخلق عظیمکی
برکسه بولمش که سنك شان شریفکده حضرت حق (انك لعلی خلق عظیم)
بیورمشدر ای سن شول عظیم الشانسن که فلك سنك مقام ومکانکه سجده کنان در
﴿ مثنوی ﴾ خلقرا از کرك غم لطفت شبان * چون کلیم الله شبان مهربان)
خلق ایچون غم کرکندن سنك لطفك شباندر کلیم الله کبی شبان مهرباندر یعنی
غم والم که فی المثل برکرك درنده کبی خلقه مضر وزیانکار برحالتدر سنك لطف
ومرحمتك بوخلق عالمی الم قورتلرندن حفظ وحمایت ایدیجیدر مهربان اولان
کلیم الله حضرتلری کندی قیونلرینه شفقت ایدوب انلری حفظ وحمایت ایلدیکی کبی
شول زمانده حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیه شعیب نبی علیه السلام
حضرتلرینك صفورا نام دخترنی تزوج ایتدی شعیب نبی علیه السلام حضرتلری
اکابر عصا و کندی قیونلری سوروسندن برسوری قیون و یروب مصر جانبنه کتمکه
وخلق حق یولنه دعوت ایتمکه اذن واجازت و یردی حضرت موسی علیه السلام
خاتونی یانسه آلوب مصر جانبنه متوجه اولوب اول قیون سوروسنی سوروب
برکون اخشام زمانده باد و باران اولنده وادی ایمن کنارنه کلدیلر حکمت الله

اول شب ظلمانیده خاتونلرینه وضع حمل ایلك اقتضا ایتدی برجانبدن ظلمت شب
و برجانبدن دخی رعد و برق و باد و بارانك ظهوری واستیلاسی اول حضرتی مضطر
قودی مع هذا اول قیونجغلردخی هر بری برجانبه فرار ایتمکه باشلدی هله بونلری نه حال
ایسه بریره جمع ایلدی اما بونلرك ایچنده بریسی اول حضرتدن قاچدی واول دخی
سکردوب آنك اردنه دوشدی نته کم بو حکایته بوابیات شریفه ایله اشارت ایدوب بیورر لر

﴿ مثنوی ﴾ کوسفندی از کلیم الله گریخت * پای موسی آبله شد نعل ریخت *
در پی اوتابشب درجست و جو * وآن رمه غائب شده در چشم او * کوسفند
ازماندکی شد دست و ماند * پس کلیم الله کرد ازوی فشاند * کف همی مالید
بر پشت وسرش * می نواخت ازمهر همچون مادرش * نیم ذره طیرکی وخشم نی *
غیرمهر ورحم وآب چشم نی * گفت کیرم برمنت رحمی نبود * طبع تو پر خود چرا
استم نمود) برکوسفند کلیم الله علیه السلام حضرتلرندن قاچدی و حضرت
موسی علیه السلام آنك آردنجه محکم سکرتدی حتی اول حضرتك پای مبارکی آبله
اولدی ونعلی دوکدی یعنی زیاده سکرتمکدن ششدی وقابه رق اولدی و باشمقلرنی
دوکدی اول قیونك آردنجه اخشامه دك جست وجوده اولدی واول قیون سوروسی
آنك کوزندن غائب اولمشدی اول سوریدن چان قیون مانده لکدن یعنی یورغونلقدن
سست اولدی وقالدی پس کلیم الله علیه السلام حضرتلری اول قیونجغی طوتدی
وآندن توزی سلکدی وآنك ارقه سنه و باشنه مرحمتلر الئی سوردی وصغادی
ومهر ومحبتدن انی مادر کبی اوخشادی وشفقت قیلدی یارم ذره قدر اول حضرتنه
تیره لك وخشم اولمدی مهردن ورحمدن وآب چشمدن غیری اولمدی یعنی اول
حضرت کرچه بو قدر تعب وزحمت چکدی لکن اصلا بولانمدی وخشمه کلمدی
وآغلمقدن وشفقت ومرحمت قیلمقدن غیری اول حضرتدن برخوی وخصلت
صادر اولمدی خصوصا بغایت غضبناك ایدی امامرحمت وشفقتی دخی زیاده غالب
ایدی کمال شفقتدن اول فرار ایلین کوسفنده دیدی ای دردمند طوتلم که سنك بکارحمك
اولدی سنك طبعك سکا نیچون ستم کوستردی اکر بکا مرحمت ایتمیوب آجیمه دك
ایسه کندی نفسکه باری بوتعب وزحمتی نیچون روا کوردك دیدی و بوکونه
مرحمت وشفقتلر اظهار ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ باملائك گفت یزدان آن زمان *
که نبوتراهمی زیبد فلان) یزدان حضرتلری جل وعلا ملائکه یه اول زمان دیدیکه
ای بنم ملکلرم فلان قولم نبوته یراشور ورسالته لایق اولور که اندن بومرتبه
مرحمت وشفقت وحسن سیرت ظهوره کلور قیونجغلره بومرتبه مرحمت وشفقت
ایلین بنم قوللرمه دخی راعی وداعی اولسه وانلره تربیه ایدوب حمایت قیلسه لایق
اولور بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ مصطفی فرمود خود که هر نبی * کرد چوپانیش

برنا یاصبی * بی شبانی کردن وآن امتحان * حق ندادش پیشوایئ جهان * گفت
سائل هم تونبرای پهلوان * گفت من هم بوده ام دهری شبان * تاشود
پیدا وقار وصبر شان * کرد شان پیش از نبوت حق شبان) بوبیات شریفه
بوحدیث لطیفه اشارت اولور که امام بخاری رحمة الله علیه حضرتلری ابوهریرة
رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن روایت بیورورلر قال صلی الله تعالی علیه وسلم (مابعث الله
نبیا الا رعی الغنم فقالوا وانت یارسول الله فقال علیه السلام نعم کنت ارعی علی قراریط
لاهل مکة) کذا فی المشارق والمصابیح فی باب الاجارة و معنای شریفی الله تبارك
وتعالی بر پیغمبری بعث ایلدی الا پیغمبرقیون کوتدی پس اصحاب کرامدن اوراده
حاضر اولنلر دیدیلر یارسول الله سن دخی قیون کوتدکمی حضرت نبی علیه السلام
دیدی نعم بن دخی قیون کوتدم اهل مکه ایچون قیراطلر اوزره بعضلرقراریط مکه
اطرافنده برموضعك اسمیدر واحد طاغنه دخی دیمشلر دیرلر بوتقدیرجه علی فی
معناسنه در دیمشلر و بعضلردخی قراریط قیراطك جمیدر قیراط نصف دانقه دیرلر
یعنی اهل مکه بنی استیجار ایدوب انلره هرکون برقیراط اجرتله قیون کوتدم دیمك
اولور و بوبیات شریفه دخی بوحدیث شریفی تفسیرقیلور بیورورلر که مصطفی
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری بیوردیکه هرنبی اول قیونه چوبانلق ایتدی
برنا یاصبی ایکن و یاخود بیویوب جوان اولدیغی حالتده قیون کوتدی دیدی
چوبانلق ایلمکسزن واول امتحان واختیارسز حق تعالی اول پیغمبره جهان پیشوالغنی
ویرمدی الا اول پیغمبرقیون چوبانلغنی ایتدکدن وحق تعالی آنی رعی غنمه مبتلا
قیلدقدنصکره پیشوالق و یری اول مجلسده برسائل اول حضرته دیدی هم سندخی
قیون کوتدکمی ای پهلوان نبوت ورسالت دیدی اول حضرت صلی الله تعالی
علیه وسلم دیدی بن هم بردهرشبان اولمشم بن دخی مکه وادیلرنده برزمان اجرتله
رعی غنم قیلمشم دیدی وانبیای عظامك قیون کوتملرنده حکمت بودرکه تاکم نلرك
وقاری وصبری زیاده اوله انکچون حق تعالی انلری نبوتدن مقدم قیون چوبانی
ایتدی وانلرك هربریسی قبل البعث قیون کوتدی قال شارح المصابیح فی شرح
هذا الحدیث علة رعیهم الغنم انهم اذا خالطوا الغنم زاد لهم الحکم والشفقة
فاذا صبروا علی شفقة رعی الغنم وعلموا اختلاف طبایع کل فرد من الغنم وصبروا
علی جمعها مع تفرقها فی المرعی و المشرب عرفوا ضعفها واحتیاجها الی النقل
من موضع الی موضع صبروا علی مخالطة العوام مع اختلاف طباعهم وقلة عقول
بعضهم وتمل نفوسهم من دعوتهم الی الدین لانهم اعتادوا تحمل المشقة ﴿مثنوی﴾
هرامیری کوشبانیئ بشر * آنچنان آرد که باشد مؤتمر) هر برامیرکه او بشر نوعندن
چوبانلغنی آنجلین کتوره که مؤتمر اوله مؤتمر امری قبول ایلمش معناسنه در یعنی

هر برحاکم نوع بشرك چوبانلغنی آنجلین کتورمك کرکدرکه اول حاکم الله تعالینك امرنی قبول ایلمش اوله وآنك قوللری ایچنده الله تعالینك بیورديغی اوزره حکومت قیله ﴿ مثنوی ﴾ حلم موسی واراندر رعی خود * او بجای آرد بتدبیر خرد * لاجرم حقش دهد چوبانیٔ * برفراز چرخ مه روحانیٔ) کندینك رعیتنده موسی وار حلمی اولیرینه کتوره تدبیر خردله یعنی اول امیر کندینك رعایاسی خصوصنده حضرت موسی علیه السلام کبی تدبیر خردله حلم وشفقتی یرینه کتوره وهرکسه مرحمت وعدالت اوزره اوله چونکم اول امیر کندی رعیتسی ایچره بویله عمل قیله لاجرم حق تعالی اکا چرخ ماهك فوقی اوزره روحانی برچوبانلق ویرر فراز بونده فوق معناسنه اولور چرخ مه فلك قدیمکدر بونده مرتبهٔ اعلی مراد اولور یعنی برامیر کندی رعایاسی ایچره عقل وتدبیرله موسی علیه السلام وار حلم ومرحمتی یرینه کتوره لاجرم حق تعالی اکا من حیث المعنی فلك قدرنی عالی مرتبه اوزره روحانی برراعیلك وداعیلك ویرر وآنی عادل اولان امیرلر مرتبه سنه ایرکورر که عادل اولان امیرلرك مرتبه سی (ان المقسطین عند الله علی منابر من نور عن یمین الرحمن) حدیث شریفلرینجه عندالله نوردن منبرلر اوزره اوتورمقدر ﴿ مثنوی ﴾ آنچنانکه انبیارا زین رعا * برکشید وداد رعی اصفیا) آنجلین که انبیای عظام علیهم السلامی بورعایه دن حق تعالی چکدی وانلره اصفیا رعینی ویردی اصفیا صفینك جمعیدر بواصفیادن مراد انبیا علیهم السلامه متابعت ایلین مؤمنلردر که نوع بشر حیواناته نسبتله صفیلرونوع بشردن انبیا علیهم السلامه ایمان کتورن وکندیلرینی متابعت مرتبه سنه یتورن امم دخی صفیلردر پس توضیح معنی بویله دیمك اولور که الله تعالی حضرتلری اول امیری خلق چوبانلغندن یوقری چکوب آنجلین اکا برروحانی چوبانلق ویرر که انبیای عظام علیهم السلامی نته کم بوقیون چوبانلغندن یوقری چکدی وصفی اولان مؤمنلرك رعینی وتربیه وارشادنی انلره ویردی پس مناسبتله بوقدر معارف بیوردقلرندنصکره ینه اول غریب وامدارك خواجهٔ تبریزی یه دیدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ خواجه باری تودرین چوبانیت * کردی آنچه کورکرد دشانیت) ای خواجه سن باری بوجوبانلغکده اول نسنه یی ایتدك که سنك شانی وعایبك کور اولورشانی عائب وقادح وبغض ایدیجی معناسنه در یعنی ای خواجه سندخی بوضعفا وفقرایه ایلدیکك رعایت وحمایتده اول لطف واحسانی ایلدك که سکابغض ایلجی وسنك عیبکی سویلیجی کسه لر کور وابتر اولدی ﴿ مثنوی ﴾ دانم آنجا درمکافات ایزدت * سروریٔ جاودانه بخشدت * برامید کف چون در پای تو * بروظیفه دادن وایفای تو * وام کردم نه هزار اززر کزاف * توبجایی تاشوداین درد صاف) بیلورم

اول عالمده مكافات ايلمكده سنك ايزدك سكا جاودانى سرورلك بخش ايلر يعنى
(هل جزاء الاحسان الا الاحسان) آيت كريمه سنك حسبنجه بيلور مكه ربك سكا
بواحسانك مقابله سنده مكافات ومجازات قيلمقده اول عالم باقيده جاودانى سرورلك
وابدى سلطانلق وشاهلق ويرد وسنى سرير اعلايه ومقام بالايه ايركورر اى
خواجه سنك دريا كبى كوهر نثار اولان كفك اميدى اوزره سنك وظيفه ويرمكلكك
وايفاى ديون واداى حاجت ايلمكلكك اوزره اعتماد واتكايدوب كزاف يره طفوز
بيك التون بو رج ايتدم سن قنده سنكه تا كم بودرد صاف اوله و بوقدر واجب الادا
اولان ديونمى ويره سن و بنى بوغم وغصه دن قورتروب سلامت مرتبه سنه
ايركوره سن ديدى ﴿ مثنوى ﴾ توكجايى تا كه خندان چون چمن * كويم
بستان دوصد خندان زمن * توكجايى تامرا خندان كنى * لطف واحسان چون
خداوندان كنى * توكجايى تابرى درمخزنم * تا كنى ازوام وفاقه ايمنم) سن قنده سن
اى خواجه تا كم چمن كبى خندان وتازه روى بكا ديه سن اول دينكدن زياده ايكى
يوز التون بندن آل سن قنده سن تابنى خندان ايليه سن خداوندلر يعنى پادشاهلر كبى
لطف واحسان ايليه سن يابنى مخزنكه ايلته سن تا كم بنى وامدن وفاقه دن ايمن
ايليه سن و بكا بنم مخزنمدن هرنه قدر درهم ودينار استرايسك ال ديوسو يليه سن
﴿ مثنوى ﴾ من همى كويم پس وتو مفضلم * كفته كين هم كيرز بهر دلم) بن
سو يليم كفايت ايلر وسن مفضل بكا ديمش اوله سنكه بونى هم طوت بنم خاطرم
ايچون يعنى بن سكا بوقدر بس وكافيدر ديم وسن افضال وكرم صاحبى بونى دخى
بنم خاطرم ايچون طوت واخذ ايت ديمش اوله سن وتكليف فيله سن ديدى
وخواجهٔ كريمى مبالغه ايله بوكونه مدح ايلدى فى الحقيقه جود وسخا نك وكرم
وعطا نك نهايتى بودر بوندن آرتق جود وكرم اولمز كه بركسه بوقدر شئ بكا
وافى وكافيدر ديركن بونى دخى بنم خاطرم ايچون ال ديو بركسه يه تكليف اولنه
﴿ مثنوى ﴾ چون همى كنجد جهانى زير طين * چون بكنجيد آسمانى درزمين *
حاش لله تو برونى زين جهان * هم بوقت زندكى هم اين زمان) برعظيم جهان
طين التنه نيجه صغار و برعظيم آسمان زمينه نيجه صغدى يعنى سن برجهان
معناسنكه بوآب و كل التنه صيغمز سن و برآسمان روحانى سنكه بوزمينه صيغمز
و يرالتنه كيرمز سن حاشا لله سن بوجهاندن بيرونسن يعنى سنك بوجهانه
صيغمق لغكدن وبعد الوفات بوزيرزمينه كيرمكلكدن بن اللهى تنزيه ايلرمكه
اول الله سنى هم زنده لك وقتنده وهم بوزمان بوجهانك وراسنده سكا مقام و برمش
وسنى مقعد صدقه ايركورمشدر ﴿ مثنوى ﴾ درهواى غيب مرغى مى پرد *
سايهٔ او برزمينى مى فتد * جسم سايهٔ سايهٔ سايهٔ دلست * جسم كى اندر خور پايهٔ

دلست) مثلا هوای غیبده بر قوش او چار آنك سایه سی بر زمین اوزره واقع اولمشدی بوجسم کوکلك سایه سنك سایه سنك سایه سیدرجسم دل پایه سنك فخن لایقیدر کوکل مظهرالهی ونور ربانیدر وروح روان اول کوکلك سایه سی کیدر وروح حیوانی دخی روح روانك سایه سی کیدر و بوجسم انسانی روح حیوانینك سایه سی کیدر پس جسم سایهٔ سایهٔ سایهٔ دل اولور واویله اولیحق جسم کوکل مرتبه سنك لایق اولمز زیرا کوکل آیینهٔ الهی ونور ربانیدر وجسم نیچه مرتبه اندن ابتر واسفلدر بوتقدیرجه جسم کوکل پایه سنه نیچه لایق اولور ﴿ مثنوی ﴾

مرد خفته جان او چون آفتاب * در فلك تابان وتن در جامه خواب * جان

نهان اندر خلاهمچون سنجاف * تن تقلب میکند زیر لحاف) برمؤمنك اولمسی فی المثل نائم اولمسی کبیدر مثلا برمردیاتمش آنك روحی آفتاب کبی فلکده تابان وتن ایسه جامه خوابده جان عالم سنجاف کبی نهان اما تن لحاف التنده تقلب ایلر سنجاف سنجف دیدکلریدر که جامه لرك ایچ یوزنه دکرلر وخلادن مراد عالم باطندروتوضیح معنی بویله دیمك اولور که مثلا برآدم یاتمش اولسه آنك جانی آفتاب کبی فلك معنویده تابان اولور و بدنی دوشکده یاتوب جان عالم باطنده سنجف کبی نهان اولور و بدن یورغان التنده یمینه وشماله تقلب ایلر (النوم اخ الموت) حدیثنك حسبنجه مؤمنی دخی بوکا کوره قیاس ایله مؤمنلرك بدنلرینی مرقدلری ایچره یاتورلر وانلرك مرقدی ریاض جنتدن برروضه اولور وروحلر عالم اعلاده سیر قیلور ﴿ مثنوی ﴾ روح چون من امر ربی مختفیست * هرمثالی که بگویم منتفیست)

روح چونکم امر ربیدن مختفیدر هر برمثالی که روح حقنده سویلرم اول مثال منتفیدر یعنی روحدن سؤال اولندقده واستفسار قیلندقده (قل الروح من امر ربی) دیمکله حضرت پیغمبرعلیه السلام انلره جواب ویرمکه امر اولندی وروح بنم ربمك امریدر دیمکله بیان اولنمیوب مخفی قلندی چونکم روح امر ربی دیمکلکدن مختفیدر بن آنك امرنده نه قدر مثال کتورر ایسم اول ادراکا طابق النعل بالنعل مثل اولمز بلکه اول مثالك جملهٔ سی منتفیدر نهایت مافی الباب بوروح حقنده اولان امثال آنك شانینی بعض ضعیف الذهن اولنلره تفهیم ایچون اولور یوخسه مطلق اوروحك ذاتی وحقیقتی تعریف ایچون اولمز وبوروحه متعلق اولان تحقیق اگرچه بعض موضعده مرور ایلمشدر اماجلد اولده اوله قریب * تن زجان وجان زتن مستورنیست * بیتك شرحنده مذکور اولمشدر آنده طلب اولنه (م ی)

ای عجب کواعل شکربارتو * وآن جوابات خوش واسرارتو * ای عجب کوآن عفیق قندخا * آن کلید قفل مشکلهای ما * ای عجب کوآن دم چون ذوالفقار * آنکه کردی عقلهارا بی قرار) ای عجب اول سنك شکر باغدر بجی لعلك قنی واول سنك

جوابات خوشـك واسرارك قنى يعنى اول فقير وامدار بوكونه نوحه ايدوب اى
عجب اول سنك شكر كبى شيرين سوزلرى نثار ايدبجى لبلرك واول سنك خوش اولان
جوابلرك واطيف ودلكش اولان سوزلرك قنده در ديدى اى عجب اول قند چينيجى
عقيق واول بزم مشكالرمز قفلنك كليدى قنده در ديدى يعنى اول عقـيق كبى
اولان وشـهد وشكر كبى سوزلر چينين دهانك قنده در و بزم مشكالرمز اقفالنى
فتح ايلين اول مفتاح لسانك نه يرده در ديونوحه ايلدى اى عجب اول ذوالفقار كبى
قطع ايدبجى دم قنى يعنى اول تيغ آبدار كبى كسكين اولان وغموم وهموم قطع قيلان
كفتار قنده در اول كه عقللرى بى قرار ايلردى وشهد وشـكر كبى شيرين ولذيذ اتلر
سويلردى ديدى ﴿ مثنوى ﴾ چندهمچون فاخته كاشانه جو * كو وكو وكو
وكوو كووكو * كوهمانجا كه صفات رحمتست * قدرتست ونزهتست وفطنتست)
اى مرد غريب نيجه بركاشـانه جو اولان فاخته كبى قنى وقنى وقنى وقنى وقنى وقنى
فاخته اوكيك ديدكارى قوشـدر كه اول كوكو ديواوتر بركسه فجن كوكوكو ديو
اكشارايلسه آنى فاخته يه تشبيه ايدرلر پس اول مرد غريب كوكودمكدن فراغت
ايدوب اول خواجهٔ نيكوك مقام اعلاسـندن خبر ويرمكدن اوترى كنديسنه
بويله ديديكه اى مرد نوحه كر كاشانه جواولان فاخته كبى نيجه براولطيف خويك
مقامندن سؤال ايدوب آنك مقـامى كووكو ديرسن كه اول لطيف خو وشيرين كو
اولان صاحب سعـادت هم اول مرتبه ده در كه صفات رحمت الهى واردر واول
مرتبه ده قدرت وقوت واردر ونزهت واردر وفطنت واردر يعنى آنك مرتبه سندن
قنى قنى ديو نه سؤال ايلرسن آنك مقامى صفـات لطيفه مرتبه سـنده در كه آنده
حق تعالينك لطفى ورحمتى وقدرت ونزهتى واردر ودخى خلق ايلديكى عقلار وفطنلر
واردر پس اول غريبك اسانندن اول خواجهٔ عاليشانك مقامنى بيان بيوررلر وهر
مظهر لطف و رحمت الهى اولان كريملرك مرتبه لرنى بوتقريله هم بيان ايدرلر
﴿ مثنوى ﴾ كوهمانجا كه دل واندىشه اش * دائم آنجا بد چوشر و بيشه اش *
كوهمانجا كه اميدى مرد وزن * ميرود در وقت اندوه وحزن * كوهمانجا كه
بوقت علتى * چشم برد براميد صحتى) اول خواجه قنى قنى ديو نه استفهام ايلرسن كه
اول خواجهٔ عاليشان هم اول مرتبه ده در كه كوكل واندىشه سى دائما بودنياده ايكن
آنده اولدى شيرانك بيشه سى كبى يعنى عالم صفات فى المثل بيشه ستان كبيدر ومظهر
صفات جماليه اولان مرد كاملك قلبى اندىشه سى پرشيردلير كبيدر شير همىشه بيشه
ايچره ساكن اولديغى وسير قيلديغى مظهر صفـات لطفيه اولان مرد كاملك قلبى
واندىشه سى دخى بودنياده ايكن همىشه صفات الهيه مرتبه سنده اولور واوعالمده
سيروسلوك قيلور چونكم روح بوندن مفـارقت ايليه آنك مرجع و مقامى قلب

واندیشه سنك بوعالمده ایکن مطلب ومقصدی اولان صفات الهیه اولور وهر کس
بوعالمدن مفارقت ایلدکدنصکره (وان کل لما جمع لدینا محضرون) آیت کریمه سنك
حسبنجه الله قتنده حاضر اولور وقرار قیلور ولیکن صفات الهیه مظهری او لنلر
حق تعالینك لطف ورحمتی واحسان ومکرمتی مرتبه سنده اولورلر وصفات قهریه
وجلالیه مظهری اولنلر حق تعالینك قهر وغضبی وعذاب ونقمی مرتبه سنده
قالورلر حاصل کلام هر کس نه صفته مظهر اولدیسه وحق تعالینك اسماسندن
هرقنغی اسم اول کسه نك اوزرینه حاکم ورب اولدیسه واول کسه بو عالمده انك
حکمی اوزره نیجه عمل قیلدیسه آخر الامر (کل شئ یرجع الی اصله) موجبنجه
کندی اصلی جانبنه رجوع ایلك مقرردر انك مقری دخی اول صفت اولمق
محققدر نه کم بو رایه مناسب اولان تحقیقات جلد اول ك اولنه قریب * هر کسی
کودور ماند ازاصل خویش * پیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه
وبوندہ خلاصهٔ کلام چونکم خواجهٔ تبریزی حضرتلری دخی حق تعالینك
لطف وکرمنك ورحمت واحسان ونعمتنك مظهری برجواد وکریم صاحب دولت
ایدی وقلبی وفکری دخی بو دنیاده ایکن حق تعالی حضرتلرینك رضای
شریفی وقرب لطیفنده ایدی پس انك روح پاکی بو عالم خاکدن مفارقت ایلدکده
حق تعالی حضرتلرینك لطف ورحمتی مرتبه سنده قرار ایلدی پس اول خواجه که
بزذکر ایلدك هم اول عالمده درکه مردوزن امیدی اندوه وحزن وقتنده اول عالمه
کیدر واردن وعورتدن مؤمن اولنلر اول عالمه متوجه اولوب حضرت حقدن
کندونك اندوه وغمنی دفع ایلك ایچون رجا ایدرکه اول خواجه هم اول
مرتبه ده درکه برعلت وقتنده چشم صحت امید اوزره اول جانبنه سکرر پرد
اصلنده اوچار معناسنه در اما چشمه اسناد قیلندقده سکرر وحرکت قیلور معناسی
ویریلور وتوضیح معنی اول خواجه شول عالمده درکه برکسه یه برعلت وبرمرض
اصابت ایلسه اول علت وسقامت وقتنده انك کوزی صحت امیدی اوزره اول جانبه
حرکت ومیل ایلردیمك اولور چشمدن مراد کوکل کوزی اولورسه صحت امیدی
اوزره علت وقتنده چشم دل اول جانبه پرواز قیلور وپران اولور دیمك هم ملایم
ومناسب اولور ﴿ مثنوی ﴾ آن طرفکه بهر دفع زشتئ * باد جوبی بهر کشت
وکشتئ * آن طرفکه دل اشارت می کند * چون زبان یاهو عبارت می کند)
خواجه اول طرفده درکه برزشتلك دفعندن اوتری اکندن اوتری وکشتیدن اوتری
باداسترسن یعنی اکر اول خواجهٔ کریم اولسون واکراندن غیری اولان خواجکان
اولسون الحاصل هرتقی ونقی مؤمن ومتقی اولان عزیزلر اولسون اول طرفده درکه
برنوع زشتلکك دفع ومنعندن اوتری زراعت ایلدیکك کشت ایچون ویاخود

برکشتینك کندی منزل ومستقرنه واصل اولق انچون اول طرفدن باد موافق استرسن سکا دیدیکم طرف اول طرف معنویدرکه کوکل اول طرفه اشارت ایلر چونکم زبان یاهو دیو عبارت ایلیه بعض نسخه ده نقطهٔ واحد ایله یاهو واقع اولمشدر بوتقدیرجه چونکم زبان هویله عبارت ایلیه دیمك اولور لکن اولکی اصح واولیدر زیرا یاهو یا من هولاهوالاهو دیمك حضرت نبی علیه السلامدن ودخی حضرت علی کرم الله وجهه دن هم صدور ایلمشدر وحضرت نبی علیه السلام بویله دیمکه اسم اعظم دیوسویلمشدر وحضرت علی کرم الله وجهه حضرت نبی علیه السلامدن بویله دیو روایت ایلمشدر وبونك تحقیقی برقاج موضعده مرور قیلمشدر وبرمقداری دخی جلد اولك اوایلنه قریب تخلیط وزیردر احکام انجیل سرخنده* قدرت خودبین که این قدرت ازوست*قدرت تو نعمت اودانکه هوست* بیتنك شرحنده مرور قیلمشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ اومع الله است بی کوکوهمی *کاش جولا هانه ماکو کفتمی) اول خواجه همیشه بی کوکو اللهله در کاشکی جولاهلر کبی ماکود یدم ماکومکیك دیدکلریدرکه جولاهلرك آتی درکه انلر ماکوسز اولمدیغندن اوتری اکثر ماکو دیرلر وماکو سویلرلر بونده ماکودن مراد عقل اولورکه عقل دخی کاه حضرت حق جانبنه واروب کلیجیدر وربیسنی ودخی کندی نفسنی بیلیجیدر وبرکسه نك اللهله اولدیغنی هم فهم قیلیجیدر بواعتبارله ماکودن مراد عقل اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه اول خواجه اکر بوعالمدن کتدی ودار فنادن دار بقایه رحلت ایتدیسه قنی معنی دیمکسز اوهمیشه اللهله بیله در وسیر مع الله ایدیجیدر نولیدی جولا هلرماکو دیدکلری وکندیلره آلت اولان ماکویی استدکاری کبی بن دخی معیت حقه آلت اولان انبیا علیهم السلام واولیای کرام وعلما واصفیانك همیشه اللهله اولدیغنی بیلان عقلی استییدم وانی طلب ایلییدم ﴿ مثنوی ﴾ عقل ماکو تابیند غرب وشرق* روحهارامی زندصد کونه برق) برم عقلمز قنی تاکم غرب وشرقی کوره که اول شرق روحلره یوز کونه برق اورر شرق بونده کونش معناسنه در ومراد شمس حقیقی اولور وغربدن مراد جسد عالم جسم اولور بویتده ماکوما لفظیله کولفظندن مرکب اولمشدر وتوضیح معنی بزم عقلمز قنی تاکم مغرب کبی اولان جسدی کوره وعالم اجسامك حقیقتنه نظر ایرکوره وشمس حقیقتی دخی کوره که اول شمس حقیقی روحلره یوز کونه برق اورر وانواع تجلی ایله تجلی قیلور برق عندالمشایخ نوره دیرلر (مى) جزر ومدش بد بحری درزبد * منتهی شد جزر وباقی ماندمد) اول خواجه نك بربحر ایله زبدلك حالنده جزر ومدی اولدی جزر منتهی اولدی ومدباقی قالدی زبد کو پو که دیرلر مضاف مقدر اولوب درحال

زید تقدیر نده اولور وزیددن مراد جسم و بحر دن مراد یا بحر روح یا بحر
حقیقت اولور جزر دریانك كندی حدندن چیقوب سواحله خروج قیلسنه
ومدینه اولکی حد ومرکزنه کلسنه دیرلر دریای محیطك شانی همیشه جزر ومدده
اولمقده در پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول خواجهٔ کریمك بر بحر عظیمله
زید حالنده و جسمانیت مرتبه سنده ایکن کاه عالم ارواحه وکاه عالم اجسامه
وکاهی وحدته وکاهی کثرته کلوب کتمسی و کاهی باطنه و کاهی عالم ظاهره
دخول وخروج ایتمسی وار ایدی شمدی بو عالم ظاهره کلمسی وساحل جسمه
خروج قلمسی منتهی اولدی وغایت بولدی ومداولمسی کندی مقامنده باقی قالدی
وعالم باطنده اول خواجهٔ کریم الشان وصاحب اللطف والاحسان قرار قیلدی
وبنم انك بحر کوهر بار نه اعتمادم اولدیغندن او تری بو قدر درهم و دینار
استقراض ایلیوب حالا بو یغده قالدی دیدی ﴿ مثنوی ﴾ نه هزارم وام ومن
بی دسترس * هست صد دینار از بن توزیع وبس) شمدی بنم طقوز بیك التون بورجم
واردر وبن بی دسترسم اعیان شهره توزیعدن یوز دینار واردر انجق یعنی اول خواجه
کندی مرتبه سنی بولدی واصلنه واصل اولدی وبن انك وجودینه اعتماد ایتمکله
طقوزبیك التون استقراض ایلدم طقوز بیك التون بورج شمدی بنم بو یغده قالدی
وحالبوکه بنم الم برنسنه یه ایرشمز وبرکسه بکا دستکیر اولمز بو اعیان شهره بنم دیونمی
توزیع وتقسیم ایلمکدن ایسه انجق یوز التون حاصل اولور غیری دکل دیدی
﴿ مثنوی ﴾ حق کشیدت ماندم در کش مکش * می روم نومیدای خاك توخوش *
همتی می دار در پر حسرتت * ای همایون روی دست وهمتت) ای خواجهٔ
عالیشان حق تعالی سنی عالم باطنه چکدی وبن بو عالم ظاهرده کش مکشده قالدم
وبو کونه درد وبلایه مبتلا اولدم شمدی نا امید ومأیوس کیده رم ای سنك قبرك
خاکی خوشدر کندی پر حسرت اولان درد مندیکه برهمت طوت ای همایون
روی سنك دست همتك کرك دستت وهمتت باید تقدیرنده اولور وقرینهٔ کلام
بوکا دلالت قیلور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای همایون روی کندی
پر حسرت اولان غریب وفقیرکه برهمت طوت سنك دستك وهمتك کرك لطف
ایدوب باطن عالمدن بکا معاونت ایت و بنم الم طوت بویله دیو نا امید ومأیوس
قبرشر بفکدن بنی کیرو کوندرمه دیدی (مثنوی) آمدم برچشمه واصل عیون *
یافتم دروی بجای آب خون * چرخ آن چرخست وتاب آن تاب نیست * جوی آن
جویست وآب آن آب نیست) چشمه یه واصل عیونه کلدم انده آب یرنه خون
بولدم آبدن مراد بونده حیاتبخش اولان جود وعطا وخوندن مراد باعث خون
جکر اولان غم وحرماندر یعنی بن کندی دیارمدن چیقوب چشمهٔ کرم واصل

عیون الطاف ونعم جانبنه کلدم اول چشمهٔ کرمدن آب کرم واصل عیون نعمدن
ماء نعم کیدوب انده آب کرمی خون حرمان والم بولدم حال بوکه چرخ اول
چرخدر وتاب وضیا اول دکلدر ایرمق دخی اول ایرمقدراما آب اول آب دکلدر
تابدن مراد خواجه‌نك ضیا کستر اولان وجودیدر وآبدن مرادانك کرم وجودیدر
وجویدن مراد یااول شهر در ویاخود بوعالمدر وتوضیح معنی اگرچه چرخ
اولکی چرخدر اما اول دورده اولان تاب کرم وآفتاب نعم کتمشدر وبودورده اولان
تاب اول تاب دکلدر دیدی وبوعالم ینه اولکی عالم ولیکن بونده جاری اولان آب
خواجهٔ عالم درونده کی آب کرم دکلدر بلکه اول زمانده جاری اولان آب کرمك
اصلا بودورده اثری قالمش وآبدن برقطره بیله باقی اولمشدر در مداران عالم
اولنلرك کرمی یوق وکرمداران عالم اولنلرك درمی یوقدر اما جود وکرمك

عکسی قنی چوقدر (مثنوی) محسنان هستند کو آب مستطاب * اختران هستند
کوآن آفتاب) نعم بودنیاده شمدی محسنلر وار در قنی اول مستطاب اخترلر واردر
قنی اول آفتاب یعنی بزم چرخ ینه اول چرخدر لکن تاب وضیا اول تاب دکلدر
وجوی اول جویدر ولیکن آب اول آب دکلدر دیمکدن مراد مزنی کلی دکلدر
بوعصرده دخی شمدی محسنلر وار در ولیکن اول مستطاب وپاکیزه اولان محسن
قنی کهانك احسانی محتاج اولنلرده احتیاج قومز وسائل اولنلری بردخی سؤال ایلمکه
محتاج قیلمزدی نعم شمدی بوعصرده هم الطاف ونعم فلکنده اخترلر واردر اماقنی
اول آفتاب کرم که آنك شعشعهٔ لطفی عالم دلدن ظلمت فقر وحاجتی ازاله قیلوردی
وبرج حملدن طوغار آفتاب زمینه نیجه لطافت ویررسه انك دخی جود وسخاسی
زمین درونه اویله لطافت وصفا ویردی هزار هزار اختر اولسه شمسك مقامنه قائم
اولهمز وعالمه آنك ویردیکی رونق وتابی انلر ویرهمز (مثنوی) تو شدی سوی خدا
ای محترم * پس بسوی حق روم من نیزهم) ای محترم سن خدا جانبنه کندك پس
بندخی حق جانبنه کیدرم یعنی ای احترام اولنمش وتعظیم قیلنمش صاحب سعادت سن
خدای تعالینك جانبنه بوعالمدن رجوع ایتدك بندخی حضرت حق جانبنه کیدرم
ورجوع ایدرم (انالله وانا الیه راجعون) لابدهر کسك اول عالمه رجوعی هم مقرردر
﴿ مثنوی ﴾ مجمع وپای علم مأوی القرون * هست حق کل لدینا محضرون) بو بیت
سورهٔ یس ده اولان آیت کریمه به اشارتدر قال الله تعالی (الم یروا کم اهلکنا قبلهم
من القرون) یعنی عجبا کورمزلرمی ویبلزلرمی چون حق تعالی هلاك ایلدی بونلردن
اول قرون ماضیه دن نیجه قرنی (انهم) تحقیقا بوقرون مهلکه (الیهم) بونلره
(یرجعون) تکرار رجوع ایتمزلر (وان کل لما جمیع لدینا محضرون) وکل قرون دکل
الامجموعی بزم قتمزده حاضر اولمشدر بوتقدیرجه ان ماء نافیه معناسنه در لما تشدیدله
الامعناسنه اولور بعضلر ان لفظی مثقله دن مخففدر دیمشلر ولام ان ایله ان نك مابینی

فارقه در دیو تحقیق ایلشلر وبو تقدیر اوزره معنی وتحقیقا کل مخلوق بزم قتمزده مجمع وحاضر اولمشدر دیمك اولور بو آیت کریمه‌نك تفسیری مرادا مرور ایلدی ومعنی بیت مجمع وقرونك مأویسی اولان پای علم حق تعالی اولدی نته‌کم (کل لدینا محضرون) دیدی قرون قرنك جمیدر هر عصرك قومنه برقرون دیرلر پای علم علم دیمکدر نته‌کم پرپادشاه علم قالدردقده عساکر کاوب انك دیبنه جمع اولورلر کذلك هر بر قرنك مأوی ومقامی اولان علم دیبی ومجمع حضرت حقدر که کل مخلوق اول حضرتك قتنده جمیعا حاضرلردر ﴿ مثنوی ﴾ نقشها کر بی خبر کرباخبر * درکف نقاش باشد محتضر) نقشلر اکر باخبر اکر بی خبر نقاشك کفنده محتضردر یعنی بویله قیاس اولنمیه که بونقوش وصور حالا بو دنیاده ایکن حق تعالینك قتنده وکف قدرتنده محتضر اولمیه‌لر وبو عالمدن اول عالمه وار دقلری حینده حق تعالینك قتنده محتضر اولمه‌لر بلکه جمله سی اکر حضرت حقدن بیخبر وغافل اولسون واکر حضرت حقدن آکاه وباخبر اولسون نقاش حقیقتك یدقدرتنده ودست ارادتنده جمله سی حاضرلردر اصلا پرشئ حضرت حقدن غائب دکلدر انك علمی جمله یی محیط وآنك قدرتی هرشیئه شاملدر ﴿ مثنوی ﴾ دمبدم در صفحهٔ اندیشه شان * ثبت ومحوی میکند آن بی نشان * خشم می آردرضا رامی برد * بخل می آرد سخارامی برد * نیم لحظه مدرکاتم شام وغدو * هیچ خالی نیست زان اثبات ومحو) دمبدم اول نقاش حقیقی اول نقشلرك صفحهٔ اندیشه سنده برکونه ثبت ومحوایلر اول بی نشان یعنی اول بی‌نشان اولان خالق کون ومکان بونقوش وصور مثابه سنده اولان خلایقك الواح ضمایری اوزره همیشه برحالتی محوو برآخر حالتی اثبات ایلمکدن خالی اولمز مثلا خشمی کتورر رضایی کیدرر وبخلی کتورر سخایی کیدرر یارم لحظه بنم مدرکلرم اخشامده وصباحده هیچ اول محو واثباتدن خالی دکلدر بهرحال بنم وغیری ناسك صحایف ومدرکاتی بوکونه محوواثباته مقیدومبتلادرکه حق تعالی دیلدیکنی محوود یلدیکنی اثبات ایلر کما قال الله تعالی فی سورة الرعد (یمحوالله مایشاء ویثبت وعنده ام الکتاب) بو آیت کریمه‌نك تفسیری جلد اولده حکایت آن مرد بقال سر خنده * حرف ظرف آمددرومعنی چوآب * بیتنك شرحنده مرور ایلدی اندهٔ طلب اولنه پس جمیع اشیا حق تعالینك حالاید قدرتنده اولدیغنی طالبلره تفهیم ایلمکدن اوتری بو ابیات شریفه‌نك هر برینی مثل موقعنده ایراد ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کوزه کرباکوزه باشد کارساز * کوزه ازخودکی شود پهن ودراز * چوب دردست درو کرمعتکف * ورنه چون کرددریده ومؤتلف * جامه اندردست خیاطی بود * ورنه ازخود چون بدوزدیادرد * مشك باسقا بود ای منتهی * ورنه ازخودکی شود پر یاتهی) مثلا کوزه کرکوزه ایله کارساز اولور یوخسه کوزه کندندن قچن

پهن ودر ازاولور کوزه نك اوزون وقصه اولمسی کوزه کرك صنع وارادتیله در
یوخسه کوزه کرك صنعی وارادتی اولمیجه برصورت باغلمغه قادر اولمز پس
(خلق الانسان من صلصال کالفخار) آیت کریمه سنك حسبنجه حق تعالی حضرتلری
انسانك جسدلرنی قورومش بالجقدن کیمنی پهن وکیمنی درازو کیمنی قصیرو کیمنی
کبیر خلق ایتدی وهمیشه دخی نیجه سنك جسدلرنی خلق ایتمکده ویدقدرتله
دوزمکده دربونلر کندی کندیلرندن بوقالبه کرمد کاری هر عاقلك معلومیدر
مثال آخر چوب دروکرك اللده معتکف ومقیمدر یوخسه نه حاللهٔ بریده ومؤتلف
اولور یعنی درخت وچوب فی المثل دروکرك اللده مقیم اولورا کردر وکرك اللده
مقیم اولمسیدی نه حاللهٔ کندی کندندن کسیلوردی وصکری هربرپاره کلوب
بری برینه ایتلاف قیلوردی انك انقطاعی وایتلافی درو کرك صنع وارادتیله در
مثال آخر جامه برخیاطك اللده اولور یعنی قماش پارهلری برخیاطك اللده جامه اولور
یوخسه اول قماش کندیسندن نیجه دیکیلور ونیجه برتلور قماش کندیسندن
دیکلمکه ویرتلمغه قادر دکلدر بلکه بردرزی اول قماشی کسوب برتوب دیکر پس
اول قماش انك اللده جامه اولور مثال آخرای منتهی اولان کسه مشك سقایله اولور
یوخسه کندی کندندن قپن پرویاخود تهی اولور یعنی قربه سقانك ارادتیله
طولو وخالی اولوریوخسه اول قربه کندی کندندن طولوب بوش اولمغه

قادراولمز ﴿ مثنوی ﴾ هردمی پرمیشوی تی میشوی * پس بدان که درکف
صنع ولی) سندخی ای بنی آدم هربردمده پراولور سن وتهی اولور سن یعنی کاه
اولورکه شادیلکله پراولور سن وینه اندن تهی اولور سن وکاه اولورکه درونك
غملهٔ طولو وینه اندن دخی قورتلورسن یونی دخی بیلورسنکه اول غم وشادی سنك
قلبکه کندی اختیارکله کلوب کتمز بلکه امرحقله کلور وامرحقله کیدر پس
بونی یویله بیلکه سن اول صانعك دست صنعده سن اول نیجه مرادایلرسه سنك
وجود کده اویله تصرف ایلر حضرت علی کرم الله وجهه (عرفت الله بفسخ العزایم)
بیورمشلردر سندخی الله تعالی بی بیلك استرسك کندی وجودکی پراولمقدن
وتهی اولمقدن وانی طولدیرن وخالی ایدن کیم ایدیکنه آکاه اولمغله بیلورسن

(م ی) چشم بند ازچشم روزی که رود * صنع ازصانع چسان پیدا شود)
چشم بندچشمدن برکون که کیدر صنع صانعدن نه کونه پیدا اولور یعنی کوزباغی
برکون که کوزدن کیده صنع صانعدن اولدیغی وصنع هرنه هیئته کیرر ایسه
همان کندی صانعنك صنع وارادتیله اول هیئته واول شکله کیردیکی نه کونه
پیدا اولور بیلور میسن شول مرتبه پید اوظاهر اولورکه ناظر اولان کسهنك
اصلا انده شبهه وشایبه سی قالمز چشم بند بند چشم تقدیرنده اولور وصف

ترکیبی اواوب کوز باغلیجی معناسنه اولمق هم جائز در وعلی کلا التقدیرین چشم بنددن مراد وهم وغفلت وجهالت وشك وشبهت کبی خصلتلر او لور که بونلر چشم جانی حقیقت بین او لمقدن منع ایدیجیلر در (م ی) چشم داری تو بچشم خودنکر * منکر از چشم سفیهی بی خبر * کوش داری تو بکوش خود شنو * کوش کولاغرا چرا باشی کرو * بی زتقلیدی نظررا پیشه کن * هم برای عقل خود اندیشه کن) چشم حقیقت بین طوتر ایسك سن کندی کوزکله نظرایله برنظرسن سفیهك کوزیله نظر ایله اکر برکوش جان طوتر ایسك سن کندی کوشکله ایشت کول اولنلرك کوشنه نیجون کرو اولور سن بو بیتلرك اولکی مصرعلری شرط معنالرنی متضمن اولور وینه جواب دخی اول مصرعلردن حاصل اولور الحاصل تقلیدسز لکدن نظر ایلکی پیشه ایله هم کندی رأی عقلکله اندیشه ایله کندی عقلکدن اوتری اندیشه ایله دیمك دخی وجهدر تقلید برکسه نك قولنی وفعلنی حقیقتنه عالم اولمدین قبول ایلمك وکردن جانه آنی قلاده کبی قیلق واکا مقتدی اولمقدر نتکم تقلیدك تعریف وتحقیق جلد اولده حقیر وبی خصم دیدن قوم صالح ناقهٔ صالح رابیانلك آخرنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده توضیح معنی وتمهید فحوی بویله دیمك اولور که ای مرد عاقل اکر برچشم دل طوتر ایسك سن کندی حقیقت کوریجی اولان کوزکله بو مصنوعاته وامور دینه نظر ایله برخفیف العقل اولان وحقیقتدن بی خبر قلان کسه نك کوزندن نظر ایله وکذلك سن کوش هوش طوتر ایسك اول کوش هوشله ایشت عقل وادراکدن خالی اولان ابلهلرك کوشنه نیجون مقید وموقوف اولور سن وانلرك ایشتدیکی ایله ایش ایدوب عمل قیلور سن بلکه هر برکلامی که استماع ایلرسن کندی کوش هوشکله استماع ایله اکر معقول ایسه قبول ایله واکرنا معقول ونامشروع ایسه رد ایله حاصل کلام ونتیجهٔ مرام امور شریعته واعمال واحوال طریقته برآخر کسه یه تقلید ایلمکدن خالی نظر ایلکی کندیکه پیشه وعادت ایله وهر شیئك چشم عقلله حقیقتنی کور مکه ونتیجه سنه نظر ایرکور مکه سعی وهمت ایله هم کندی عقل ورأیکله هر شیئك حقیقتنی فکر واندیشه ایله تاکم بعض خفیف العقل اولان اهل غرضك سوزلرنی قبول ایلینلردن اولمیه سن ومنافع دینیه وفوائد اخرویه دن محروم قالمیه سن که چوق بی عقل اهل غرضلر وار درکه حد ذاتنده خوب ومحبوب اولان برشیئ انك طالبنه ذم وقدح ایلرلر وانك بعض عیبن سویلرلر اکرطالبده برحقیقت کوریجی کوز اولمزسه ویاخود بردرست وصحیح اشیدیجی کوش هوشله اول کلامی استماع قیلمزسه اهل غرضك سوزنی حقیقت ظن ایلیوب اوشیئك طلبندن رجوع ایلر واول عایب وشانی اولنلره تقلید ایدوب اول شیئ

نفیسك اول دخی انلرکبی عین سویلر نته کم بوقصهٔ پرحصه دن تقلیدك مضرتی واهل عرضك سوزنی قبول ایلمك قباحتی معلومك اولور

﴿ دیدن خوارز مشاه رحمة الله علیه در سیران در موکب خوداسبی ﴾
﴿ بس نادروتعلق دل شاه بحسن و چستیٔ آن اسب وسرد کردن عماد ﴾
﴿ الملك آن اسب رادردل شاه وکزیدن شاه کفت اورا بر دید خویش ﴾

بوسرخ شریف و بویبان لطیف خوارز مشاهك سیر انده ومو کبی ایچره زیاده عجیب وغریب اسبی کورمسی وشاهك قلبی اواسبك کمال حسننه وچست وچابك اولمسنه تعلق قیلسنك واول اسبی شاهك کوکلنه عماد الملك سرد ونامعقول ایتمسنك وپادشاه اول عماد الملکك کلامنی کندی رأیی اوزره کزیده و قبول ایتمسنك بیانیده در موکب فارسلر جماعتنه دیرلر بونده کندی عسکری ایچره دیمك مراد اولور * عماد الملك خوارز مشاهك وزیری وهم دفتر داری ایدی واول دیارلرده دفترداره عمادالملك تعبیر ایدرلر ﴿ چنانکه حکیم سنایی رحمة الله علیه در الهی نامه فرمود * بیت * چون زبان حسد شود نخاس * یوسفی یابی از کزی کرباس ﴾ انجلین که حکیم سنایی رحمة الله علیه حضرتلری الهی نامه ده بیورر چونکم حسدزبانی نخاس اوله بر یوسفی برارشون بزدن بولور سن نخاس خناس وزنده اسیر صاتیجی دلاله دیرلر یعنی چونکم اهل حسدك زبانی واصحاب غرضك لسانی آدم صاتیجی اوله یوسف علیه السلام کبی برخوبی برارشون بزدن اوتری بولورسن برارشون بزدن مراد ثمن بخسدر که اول یوسفی قرنداشلری (وشروه بثمن بخس دراهم معدودة) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره ادنی ثمنه صاتدیلر وانی برقاچ درهمه بیع ایتدیلر ﴿ ازدلائ برادران یوسف علیه السلام حسودانه در دل مشتریان آن چندان حسن پوشیده شدوزشت نمودن کرفت که وکانوفیه من الزاهدین ﴾ یوسف علیه السلامك حسودانه اولان برادرلرینك دلاللکندن بو دخی وجهدر یوسف علیه السلامك برادرلرینك حسودانه اولان دلاللکندن مشتریلرك کوکلنده اولقدر حسن بی مثال پوشیده اولدی وزشت کورنمك طوتدیکه بونلر یوسف علیه السلام حقنده زاهدلردن اولدیلر کما قال الله تعالی فی سورة یوسف (وشروه بثمن بخس دراهم معدودة وکانوافیه من الزاهدین) یعنی اخوان یوسف علیه السلام یوسفی کاربان اهلنه ادنی ثمنه برقاج صایلمش درهملره بیع ایتدیلر اول درهملرك عدنده اختلاف واردر بعضلری اون یدی وبعضلر یکرمی وبعضلر یکرمی ایکی درهم دیمشلر بعضلر ایکی ثوبه وبرقاج درهمه دیمشلر صاتدیلر دیمشلر ودخی کانونك تحتنده مستتر اولان ضمیرده ایکی وجه جائزدر دیمشلر

بروجه بودر که آنك مرجعی برادران یوسف علیه السلام اوله بوتقدیرجه معنی یوسفك برادرلری یوسف علیه السلام حقنده رغبتسز اولدیلروآنی ترك قیلدیلردیمك اولور و بروجه دخی بودر که آنك مرجعی سیاره اوله و بوتقدیرجه معنی اهل قافله یوسف علیه السلام حقنده بی رغبتلردن اولدیلر وآنی بر بنده مقبول مرتبه سنده طوتمیوب رغبت و التفات ایتمدیلر انکچونکه آنك برادرلری آنی کاربان اهلنه عبد آبقدر وبد خودر دیو زیاده ذم و قدح ایلدیلر (من یسمع یخل) موجبنجه انلردخی اول مفتریلرك سوزلرنی صحیح وصادق ظن ایلیوب آنك حقنده بی رغبت اولدیلر وا کارعایت والتفات ایتمیوب تحقیرقیلدیلرنته کم صورتا اهل غرض دلاله اولدقدنصکره اکرصوری واکرمعنوی نیچه حسن وجمال واطف وکمال صاحبلرنی طالبلرینه وراغبلرینه ذم وتحقیرایتمکله انلری خریداراولمدین اوصاندرمشلر واول شیئه میل ورغبت ایلمکدن ملول وسیرقیلمشلردر نته کم بوقصهٔ پرحصه دن اهل غرضه اعتماد ایلمك مضرتی وانلره تقلیدك قباحتی معلومك اولور (م ی) بود

امیر بر ایکی اسپی کزین * درکلهٔ سلطان نبود ش یك قرین * اوسواره کشت
درموکب بکاه * تا کهان دیداسب راخوارزمشاه * چشم شه رافر ورنك اور بود *
تابرجعت چشم شه براسب بود * بر برآن عضوی که افکندش نظر * هر یکش
خوشترنمودی زآن دکر * غیرچستی وکشی وروحنت * حق بروافکنده بدنادر
صفت) برامیرك کزین ومقبول براسپی وارایدی آنك سلطانك آنلری سوروسنده
برقرینی یوق ایدی اکرچه سلطانك بی نظیر اسبلری قتی چوق ایدی اما بوجله
خبولی ایچره اول کونه براسپی یوق ایدی اول امیرشاهك موکبنده یعنی فارسلر
جماعتنك ایچنده ارکندن اول اسبه سوار اولدی و پادشاهه قرشو طوردی ناکاه
خوارزمشاه اول آتی کوردی واول سمند بادپایه نظر ایرکوردی اول اسب لطیفك
فرورنکی پادشاهك کوزنی قاپدی وآنك اوزونی وکوزونی کندیسنه اخذ ایتدی
رجعت زمانده دك پادشاهك کوزی اول اسب اوزره وآنك سیر وتماشاسنده اولدی
شاه اول اسبك هر برعضونه که نظر براقدی آنك هر برعضوی اول غیری عضوندن
خوشترکورندی چستلکدن وکشلکدن وروحنتدن غیری حق تعالی آنك اوزرینه
نادر صفت براقش ایدی کش کاف عجمینك فتحه سیله کوزل معناسنه وروحنت
روحانیت معناسنه در یعنی حق تعالی اول اسبه چست وچابکلك وکوزللك وروحانیت
ویردیکندن غیری دخی نیچهٔ نادرصفتلر وعجیب وغریب خصلتلر ویرمش وآنك
صورتنی وسیرتنی محبوب القلوب اولمق مرتبه سنه ایرکورمش ایدی کما قال صاحب
حیات الحیوان الفرس اشبه الحیوان بالانسان لما یوجد فیه من الکرم وشرف النفس
وعلو الهمة ﴿ مثنوی ﴾ پس تجسس کرد عقل پادشاه * کین چه باشد که زند

برعقل راه * چشم من پرست وسیرست وغنی * ازتوصد خورشیددارد روشنی)
پس پادشاهك عقلی تجسس ایلدی یاخود پادشاهك عقلی چوق تجسس ایلدی
وکندیسنه بویله دیوسو یلدیکه بو اسب نه شئ اوله که عقلك راهنی اوره وآنی
زبون ومغلوب قیله باخصوصکه بنم کوزم پروسیر وغنیدر یعنی بنم کوزم بی نظیر
اسبلردن پراولمش وقلبم دویمش وروحم تمام غنی اولمش وانلردن استغنا قیلمشدر
ایکی یوزخورشید کبی تیز تك ونورانی اسبلردن روشنلك طوتر چونکم بنم کوزم
واوزم بومرتبه برغنی ایکن بو اسبه اولان تعلقم وتعشقم نه حکمتدر دیدی

﴿ مثنوی ﴾ ای رخ شاهان برمن بیدقی * نیم اسبم درربای بی حقی * جادوی
کردست جادوآفرین * جذب باشدآن نه خاصیات این) ای شاهلرك رخی بنم قتمده
بر بیدقدر یارم اسب حقسز بنی قاپر رخ بساط شطرنجده اولان شاهك یمین وشمالنده
ایکی مقبول آلتید رکه اول شاهك آلتلری کبی اولمشدر وبونده رخ شاهاندن مراد
جهان شاهلرینك رخی کبی اولان بکلری اولورو بیدق پیاده دن عبارت اولور
یعنی اول شاه جهان ایتدی ای بن برشاهمکه شاهلرك یمین وشمالنده اولان بکلری
بنم قتمده بر پیاده کسه کیدر براسب پاره سی بکاحق دکل ومستحق دخی دکل ایکن
بنی قاپار وناحق یره بنی کندیسنه بومرتبه اخذ ایلر بوعجب حکمت وغریب حالتدر
جادولك یارادیجی برسحر می ایتدی یعنی سحرلر ومکرلر خلق ایدیجی اول مفتون
ومکور اولدیغم جذب الهی اولور بواسبك خاصیتلری دکل زیرا اسبك خاصیتی
انسانی کندیسنه عاشق ایلك دکلدر اما اول یوزدن جذب الهی کلسه وبرکسه نك
عقلنی وقلبنی آلسه فی الحال اسبه عاشق اولور وبرکسه نك کندی معشوقنه اولان
تعشقی کبی اوکسه اول اسبه میل ومحبت قیلور وبوکا جذب الهی وتجلی ربانی
دینور ﴿ مثنوی ﴾ فاتحه خواند وبسی لاحول کرد * فاتحه ش درسینه می افزود
درد * زآنکه اورا فاتحهٔ خود می کشید * فاتحه درجرو دفع آمد وحید)
خوارزمشاه فاتحه اوقودی وچوقلق لاحول ایتدی فاتحه آنك سینه سنده درد
زیاده ایتدی زیرا آنی اول حالته فاتحه چکدی فاتحه جرده ودفعده وحید کلدی
بو بیتك مصرع اولنده اولان فاتحهٔ یاقائل فاتحه تقدیرنده اولور مضاف مقدر
اولمق اوزره یاخود ذات فاتحه دیمك تقدیرنده اولورموصوف محذوفك صفتی اولمق
طریقی اوزره اما غیری فاتحه لرسورهٔ فاتحه معناسنه اولور وتقدیر کلام بویله دیمك
اولورکه چونکم خوارزمشاهك قلبنه اول حالت غریبه واول حذبهٔ عجیبه کلوب
مستولی اولدی وآنی کندیدن اخذ قیلدی اول حالت غریبه نك دفعندن اوتری
فاتحه اوقودی وچوق (لاحول ولاقوة الاباالله العلی العظیم) دیدی که بر بلانك
دفعندن اوتری فاتحه اوقومق حقنده حدیث شریف وارد اولمشدر ودفع بلا

ایچون اوقنسه اول بلانك دفع اولمسی مقرردر دیمشلر وکذلك کلمهٔ حوقله نك دخی حین ابتلا ونزول بلاوقتنده چوق ذکر اولنمسنده عظیم فائده واردر دیو تحقیق ایلمشلردر اول شاه دخی اول بلایی قلبنده دفع ایلمکدن اوتری اکرچه فاتحه اوقودی وچوق حوقله ذکر ایتدی اما فاتحه اوقومق آنك سینه سنده درد ومحبتی زیاده ایتسدی زیرا که اول شاهی اول حالته فاتحه سوره سنی قائل اولان حق تعالی چکدی یاخود معنی زیرا که اول پادشاهی اول شوق ومحبته عالم غیبدن عجائب حالتلر فتح ایدیجی ذات الهی چکدیکه اصل فتاح اولدروفاتحه اول حضرتك صفتیدر وسورهٔ فاتحه اکر برمرادی جروجذب ایلمکده واکر بر بلایی دفع ایلمکده اولسون فرد ووحید کلمشدر حضرت قرآنده هرآیت کریمه نك برخاصیتی واردر که خواص قرآن دیرلر بشقه برکتابدر آنده هرآیت کریمه نك خاصیتلری یازلمشدر اما سورهٔ فاتحه نك خاصیتی هم حصول مراد ایچون وهم دفع بلا ایچون اوقنمقده وحید کلمشدر اکرجذب مراد ایچون واکردفع بلا ایچون اوقندقده عظیم نفع وتأثیر اولمسی مجرب اولمشدر (م ی) کرنماید غیرهم تمویه اوست * ورودغیرازنظر تنبیه اوست) اکرغیری کوسترسه هم آنك تمویهیدر واکرنظردن غیری کیده آنك تنبیهیدر تمویه بونده تزیین وتلبیس معنالرینه درتنبیه ایقاظ معنالرینه وتشریف معناسنه دخی اولور وتقدیرکلام اکر اول فرد ووحید اولان برکسه یه غیری وسوی کوسترسه وآنی اول کسه یه محبوب ومعشوق ایلرسه هم آنك تزیین وتلبیسیدر که زین للناس آیتنده اهل تحقیق (المزین فی الحقیقة هوالله) دیمشلردر واکرغیروسوی کوردیکی نظردن کیدرسه وبرکسه نك نظری (مارأیت شیئا الا ورأیت الله فیه) قولنك مصداقنجه هرشیده الهی مشاهده ایدرسه هم اول خدانك اول بنده یی بیداردل قیلمسی وتشریف ایلمسیدروالابر بنده کندی کندیدن برشیئه نیجه عاشق اولور وینه آندن قلبنی نیجه خلاص قیلور بلکه همیشه مقلب القلوب والابصار همان اولدر (م ی) پس یقین کشتش که جذبهٔ آن سریست * کارحق هرلحظه نادرآوریست) پس اول شاهه یقین اولدی که اول سره منسوب جذبه درکارحق هرلحظه نادرکتوریجیلکدر یعنی اول شاهه یقین اولدی وعلم کلدیکه بوحالت غریبه اول طرفه منسوب برجذبهٔ الهیدر زیرا کار حق هرلحظه ده عجیب وغریب حالتلرکتوریجی ونادرکارلر اظهارایدیجیدر اکثر کسه لری بوکونه اسب واسطره مفتون قیلمشدر بلکه بعض اولیا قدس الله سرهم دخی اسب واسطره مائل اولمشدر لکن انلراول حینده تجلیٔ حقه میل ایلمشلردر سائر ناسك غیروسوایه میل ایلدکلری قبیلدن اولمزنته کم رشحاتده خواجه عبد الله تاشکندی حضرتلری بیورمشلردرکه شیخ بهاء الدین قدس سره عمرنده دائما

آنی آته بزلردی بعض محرملرندن سبی صورلدقده دیدیلرکه اسب سفیده مائل اولدقلرینك علتی اولدرکه بعض تجلیات صوریه ده شیخ حضرتلرینك مشاهده لری اول صورتده واقع اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ اسب سنکین کارسنکین زابتلا * میشود مسجود ازمکرخدا) طاشدن اولان اسب وطاشدن اولان کاوابتلای الهیدن مکرخدادن مسجود اولور وعابد صنم اولنلر انلره سجده قیلور کفره دن بعضیسی اسب شکلنده بته طپارلر و بعضی دخی کاو شکلنده و بعضی دخی شیر شکلنده طاشدن بتلر دوزوب اکا پرستش ایدرلر کافرلرك طاشدن دوزلمش اسبه وطاشدن دوزلمش کاوه سجده قیلدری وعابد وخادم اولدری فی الحقیقه ابتلای الهی ومکر ربانیدر ﴿ مثنوی ﴾ پیش کافر نیست بت راثانئ * نیست بت رافر ونه روحانئ * چیست آن جاذب نهان اندرنهان * درجهان تابیده ازدیگرجهان * عقل محجوبست وجان هم زین کمین * من نمی بینم تومی تانی ببین) کافرك اوکنده بتك ثانیسی بوقدر یعنی بت آنك اوکنده اول مرتبه محبوب ومخدوم قلنده اول بتك برضدی وندی یوقدر باخصوصکه بتك فری یوقدر وروحانیلکی دخی یوقدر بلکه بر بی رونق و بی روح جامد برجسم در اما یته بت پرست اکا مفتون اولمش ومیل وعلاقه قیلمشدر اول نهان اندر نهان اولان جاذب نه در بوجهانه دیکرجهاندن تابیده اولمش وظهوره کلمشدر یعنی هرکسی برمطلوب طرفنه نهان اندرنهان جذب ایدیجی برقوت وحالت واردر اول قوت جاذبه نه درکه بوجهانه برغیری جهاندن تابان اولمش وعالم غیبدن بوعالم محسوساته طلوع قیلمشدر الحاصل بوکیندن عقل ودخی جان محجوبدرن اول جاذبی کوره مم سن اکرقادرایسك کور یعنی اول غیری جهاندن بوعالم شهادته کلان ونهان اندرنهان اولان جاذبدن عقل ودخی جان محجوبدر وبوکیندن حس صوری دخی زدیاه نابینادرن حس صوری ایله اول نهان اندرنهان اولان جاذبی کورمکه قادراوله مزم اکرسن بوچشم ظاهرایله کورمکه قادر ایسك کورانی بوچشم ظاهرایله کسه کورمکه قادر اوله مزکه اول برامر معنوی وجذبهٔ روحانیدر اکثر عقلدن وجاندن دخی نهانیدرکه چوق کسه نك عقل وجانی اول معنوی اولان جاذبی مشاهده قیلغه قادراوله مز قنده قالدیکه بوحس ظاهر ایله آنی کورمکه قادر اوله (م ی) چونکه خوارزمشه زسیران باز کشت * باخواص ملك خود همراز کشت * پس بسر هنکان بفرمود آن زمان * تابیارند اسبرا زآن خاندان * همچو آتش در رسیدند آن کروه * همچو پشمی شد امیر همچو کوه) چونکم خوارزمشاه سیراندن کیرو دوندی وسرایته کلدی کندی ملکنك خواصی ایله همرازاولدی ومصاحبت قیلدی پس اول زمانده چاوشلره بیوردی تاکم اول خانه داندن اسبی کتوره لر اول اسبی شاهك حضورنه یتوره لر

فی الحال اول کروه آتش کبی اول امیرك خانه سنه ایرشدیلر اول کوه کبی پرشکوه
اولان امیرچونکم انلری کوردی بر پشم کبی اولدی وزیاده ملایمت ومطاوعت
قیلدی (م‌ی) جانش ازدرد وغبین تالب رسید * جز عماد الملك زینهاری بدید *
که عماد الملك بدپای علم * بهر هرمظلوم و هرمقتول غم * محترم ترزونید خود
سروری * پیش سلطان بود چون پیغامبری) اول امیرك جانی درد وغبیندن
تالبنه ایرشدی یعنی برمرتبه درده وغبنهٔ دوشدی که زیاده درد وغبندن آنك
جانی لبنه کلدی عماد الملکدن غیری برچاره وملجأ کورمدی زنهار بوندہ چاره
معناسنه در زیرا عماد الملك پای علم ایدی پای علم بوندہ مرجع ومجمع معناسنه در
یعنی وزیر عماد الملك اول دروده هر مظلومدن وهر مقتول غمدن اوتری مجمع ومرجع ایدی
فچن برکسه یه ظلم اولسه اکا التجا ایلرو فچن برکسه یه غم کلسه وانی مرده و پژمرده قیلسه
انك درکاهنه واروب حالنی اکا سویلردی اول عصرده اندن محترم برسرور یوق
ایدی اول سرور عالم سلطانك اوکنده پیغمبر کبی ایدیکه * الشیخ فی قومه کالنبی
فی امته * حدیث شریفنك موجبنجه باطنا مرتبهٔ مشیخنه واصل اولمش وکندی
قومی ایچره پیغمبر کبی اولمق مرتبه سنی بولمش انکچون پادشاهك قتنده دخی
پیغمبر کبی اولمشدی وارث نبی او لنلر کندی عصرلرنده پیغمبر کبی اولدقلرینه
حدیث شریف چوق وارد اولمشدر ایراده حاجت یوق پس اول عماد الملکك
اوصاف جمیله سنی واحوال حسنه سنی بیانه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
بی طمع بود اواصیل و پارسا * رایض وشبخیز وحاتم درسخا * پس همایون رأی
وباتدبیر وراد * آزموده رأی اودرهرمراد * هم ببذل جان سخی وهم بمال *
طالب خورشید عیب او چون هلال) اول عماد الملك بی طمع واصیل و پارسا ایدی
رایض وشبخیز وسخاده حاتم ایدی اول وزیرنیکو ومشیرخوش خو اولان بی حرص
وبی طمع ایدی که خلقك مال وجاهنه آنك اصلا طمعی یوق ایدی ودخی اصل ونسب
صاحبی ایدی ودخی زاهد و پارسا ایدی و دخی کندی نفسنه ودخی نفسی اولنلره
ریاضت وریجی وتأدیب ایدیجی ایدی و کیجه لر قالقیجی وتهجد قیلیجی ایدی
وجود وسخاده حاتم طی کبی ایدی چوق همایون رأی وباتدبیر وراد ایدی یعنی
چوق کریم وتدبیرلو ومبارك رأیلو کسه ایدی آنك رأی وتدبیری هرمرادده تجربه
اولنمش وامتحان قیلنمش ایدی هرقنغی مراد خصوصنده رأی وتدبیرایلسه آنك
رأی وتدبیری خطا قیلمزدی انك جودی برمرتبه ده ایدیکه اوهم بذل جانده وهم
بذل مال ایلیکده سخی ایدی اول نیکوخصال خورشید غیبك طالبی ایدی هلال کبی
یعنی هلال نوری آفتابدن آلدیغی کبی وسیر ودورده اکا طالب اولدیغی کبی اول نیکو
خصال واهل اقبال دخی مانند هلال خورشید غیبینك طالبی اولمش وهمیشه آنك

نورنه مقابل اولمق وآندن نور وضیا استفاده قیلق ایچون سیر وسلوك قیلمش ایدی بونده تنبیه اولدرکه شاه جهان اولان کسه لرك وزیری بویله برعاقل ومدبر وصالح ومتورع کسه کرکدرکه پادشاهلرك مشیری وندیمی بویله براوصاف علیه ایله متصف وجود وکرم وحسن شیمله متخلق برکریم النفس رعایا پرور وعدالت گستر برکسه کرکدرکه تااول شاهك عماد الملکی اوله وآنك دین ودولتنه معاونت قیله وشاه آندن دنیاده وآخرتده مستفید اوله وجمله رعایا و برایا ظاهرا و باطنا خیردعا وشکر وثنالر قیله (مرى) درامیری اوغریب ومحتبس * درصفات فقر وخلت ملتبس * بوده هرمحتاجرا همچون پدر * پیش سلطان شافع ودفع ضرر * مربدانراستر چون حلم خدا * خلق او برعکس خلقان وجدا) اول عماد الملك امیرلکده غریب ومحتبس ایدی یعنی امیرلکده ووزیرلکده باطنا غریب و بی کس ایدی وکویاکه اول مرتبه ده حبس اولنمشدی وفقرصفاتنده وخلت الهی صفاتنده التباس اولنمش ویوشیده ومخفی قیلنمش ایدی وزارت وامارت اکا ظاهرا برلباس و پرده کبی اولمش واول عزیز وزارت واما نت لباسیله تلبس ایدوب باطنا فقر وخلت صفتیله اتصاف قیلمش وحق تعالینك دوستلرندن وفانی وفقیر اولان قوللرندن اولمش ایدی هرمحتاجه پدرکبی مشفق ومهربان اولمش ایدی سلطان اوکنده شافع ودافع ضررایدی برکسه نك جرمی اولسه واکاالتجا قیلسه سلطانه شفاعت ایدردی وبرکسه یه سلطان ضرر قصد ایلسه آنك ضررنی اول کسه دن دفع ایلردی وپادشاهم بوسنره لایق دکل سنره نافع اولان خیر واحسانلر دیوسو یلردی تحقیقا بدله حلم خدا کبی اوسترایدی آنك خلقی خلقانك عکسی اوزره ایدی وجدا ایدی یعنی بد ومعیوب اولنلرك عیب وقباحتنی حلم خدا کبی ستر ایدیجی ایدی آنك خلق نیکوسی خلایقك اخلاقنك عکسی اوزره ایدی وانلرك اخلاقندن آنك خلقی جدا وممتازایدی ﴿ مثنوی ﴾ بارهامی شد بسوی کنج فرد * شاه باصد لابه اورامنع کرد * هردم ارصد جرم را شافع شدی * چشم سلطانرا ازوشرم آمدی) نیچه کره اول عماد الملك وزارت وامارتی ترك ایدوب کنج عزلت جانبنه فرد ویکا کتمش ایدی لکن پادشاه یوزتضرع ولابه ایله آنی کنج عزلت اختیارایلمکدن منع ایتمش ایدی نظرایله که اول زمانك پادشاهلری برعالم وعاقل وزیره نه مرتبه طالب اولورلر وبرصاخ وکامل مشیری نیچه بولورلر ونه مرتبه اکا رعایت وتعظیم قیلورلر ایمش وبونی دخی کورکه عالم وعاقل اولان وزیرلر پایهٔ وزارتدن نیچه مجتنب اولورلر ورتبهٔ امارتدن نه مرتبه پرهیز قیلورلر ایمش نته کم مشهور آفاق اولان خواجهٔ جهان کزیدهٔ اهل عرفان محمود بن شیخ محمود کیلانی قدس الله سره العزیز مرتبهٔ وزارتدن مجتنب ومقام مألوفندن مغترب اولدیغنی ریاض الانشا نام کتابنك اولنده

﴿ حکایه ﴾

حکایه ایدوب بویله دیرکه وچون درعالم صور ومواد چهرهٔ احوال والد واجداد
بخط وخال وزارت سلاطین عالی نژاد موسوم بود وبچشم رضای اهل بصارت
استحقاق قربت تاجداران سریر امارت برچهرهٔ قابلیت این حقیر مرقوم ومرسوم
میفرمود وحال آنکه دوش هوش این ضعیف ازاحتمال اثقال وزارت مجتنب بود سبب
همین معنی ازوطن مألوف ومسکن مشغوف مغترب (بیت) تألق البرق نجدیا فقلت له *
یاایها البرق انی عنك مشغول * چه بصر بصیرت برزخارف صورت وزارت
افکندن ولجج بحار معارف یقینی وبراری وبوادی مسالك معنی بقدم همت نه
پیمودن ازماء معین وجمال حورعین بلمعهٔ سراب وصورت حباب قناعت بخودنست
(قطعه) منت چرا بریم عطای زمانه را * همت چرا کنیم بهر کار مختصر * دریا
وکوه را بگذاریم وبگذریم * سیمرغ وار زیر پرآریم بحر وبر * ومعنی بیت ثانی
اولدرکه اول عماد الملك هردم اکر صد جرمه شافع اولسیدی سلطانك کوزنه
آندن شرم وحیا کلوردی زیرا سلطان آنك قدرنی وعلوشانی بیلوردی بواجلدن
اکاز یاده تعظیم واحترام قیلوردی ﴿ مثنوی ﴾ رفت اوسوی عماد الملك راد *
سربرهنه کرد وبرخاك اوفتاد * که حرم باهرچه دارم کو بکیر * تابکیرد حاصلم را
هرمغیر * آن یکی اسبست جانم رهن اوست * کر برد مردم یقین ای خیرد وست *
کر برد این اسب را ازدست من * من یقین دانم نخواهم زیستن) اول امیرچونکم
اول اسب بی نظیرك کندی الندن کتدیکنی وشاه آنی غصب ایتدیکنی کوردی صبر
وتحمله مجالی قالمیوب وبوکا برچاره ودرمان دخی بولمیوب آخرالامر راد وکریم
وجواد اولان عماد الملك طرفنه کتدی باشنی رهنه ایتدی وخاك اوزره دوشدی
وآغلیوب فریاد ایتدی بویله دیوکه حرمله هرنیی طوتارسم دی طوتسون تاکم بنم
حاصلمی هرغارت ایدیجی طوتسون وغارت ایتسون یعنی بن راضیم بنم حرمده
اولان خاتونمی وهرنه قدرملك ومال طوتارسم دی آنی شاه جهان طوتسون حتی
استرسه هرغارت کننده بنم حاصلمی وملك ومالمی غارت ویغما ایلسون اما اول
براسبدرکه بنم جانم آنك مرهون ومفتونیدر اکرشاه آنی ایلتورسه وآنی بندن
کرچك آلورسه یقین بودرکه ای خیری سویجی بن اولورم وای احسانی دوست
طوتیجی محقق بن اکراول اسب کیدرسه مرده وهلاك اولورم دیدی اکر بنم المدن
بواسبی آلورسه بن یقین بیلورم دیرلك استرم وزنده اولمق دیلرم دیدی ﴿ مثنوی ﴾
چون خدا پیوستکی ات داده است * برسرم مال ای مسیحازود دست * اززن
وزرم عقارم صبرهست * این تکلف نیست بی تزویریست * اندرین کرمی نداری
باورم ﴿ امتحان کن امتحان کفت وفرم) چونکم خدای تعالی حضرتلری سکا
پیوسته لك وبرمشدر کندی قربنه واسرارنه سنی اولشدرمشدر ای مسیحا صفت

هرایکی مرحمت وشفقت اللریکی بن خسته ودل شکسته نك باشی اوزره سور و بن
دردمنده لطف ایدوب شفا وراحت ایرکورزندن وزردن وعقاردن بکاصبرواردر
و بونلردن هرقنغیسی بندن کیدرسه وشاه بونلردن هرقنغیسنی بندن اخذ ایدرسه
بکا صبروتحمل ایلك مقرردر امابواسبه طوغری سویلك کرك صبروتحمل یوقدر
و بوسوزلر تکلف دکلدر تزویرسزلکدر بوخصوصده حق بیلورکه نه تکلف
ایلرم ونه تزویرسویلرم اکر بوکرمیت وحرارتده اولدیغمه بکا باور طوتمز وتصدیق
واعتماد ایتمز ایسك بنم کفتمی و فرمی امتحان ایله امتحان یعنی بنم بوکر و فرله
ایلدیکم دعوایی وسویلدیکم ادایی امتحان ایله کورکه بوسوزلرمده صادق میم
و یاخود کاذب میم اصلاسیم ورزدن ومتاع وکوهردن اوتری المچکمزم اما بواسب
ایچون صبر وتحمل ایده مزم دیدی و بوکونه عرض حال ایدوب اکا سویلدی
﴿مثنوی﴾ آن عماد الملك کریان چشم مال * پیش سلطان دردو یدآشفته حال *
لب ببست و پیش سلطان ایستاد * راز کویان باخدا رب العباد * ایستاده
رازسلطان می شنید * وآن درون اندیشه اش این می تنید) اول عماد الملك آغلیجی
کوزنی اللریله اویجی یعنی سیلیجی سلطانك اوکنه آشفته حال و پریشان بال یلدی
دوداغن باغلدی و پادشاهك اوکنده طوزدی رب العباد اولان اللهه راز
سویلیجی ومناجات ودرون دلدن عرض حاجات ایلیجی اولدی سلطان اوکنده
طور مشدر سلطانك رازنی اشتدی وآنك درونده اندیشه سی بونی طقودی
سلطانك اوکنده طورمش ایکن سلطانك رازنی ایشتمك آنك حقیقتنی بیلکدن
ومعنی یوزنده آنك بغایت عاجز وسائرناس کبی براسیروفقیر اولدیغنه عالم اولمقدن
عبارت اولور و بورازی آنك جانبندن بیلکه اشارت اولور نته کم سلطانك رازنی
نه کونه اشتدیکنی بوابیات ایله تفسیر ایدوب بیوررلر اول عماد الملك درونده
اندیشه سی بوفکرلری طقودی و بومعنیلری اوقودیکه (م ی) کای خدا کران
جوان کژرفت راه * که نشاید ساختن جز تو پناه * توازآن خودبکن ازی مکیر *
کرچه اوخواهد خلاص ازهراسیر) ای خدا اکرچه اول جوان یولی کژ کتدیسه
زیرا سندن غیربی پناه دوزمك لایق دکلدرسن کندیکه لایق اولنی ایله آندن
طوتمه یعنی آنی مؤاخذه ایتمه اکرچه اوهراسیر دن خلاص استر یعنی عماد الملك
پادشاهك حضورنده طورمش ایکن حق سبحانه وتعالی یه مناجات ایدوب بویله
دیدیکه ای خدای متعال وای پادشاه لایزال اکرچه اول اسب صاحبی اولان امیر
طریقه اکری کتدی وسنك کبی پادشاهه التجا ایتمکی قویوب بنم کبی براسیره
وعاجز وفقیره التجا ایتدی زیرا سنك کبی پادشاه اعظمدن غیری پناه دوزمك
مناسب ولایق دکل ایدی چونکم جهل وغفلتدن سنك کبی پادشاهه التجا ایتمکی

قویوب بنم کبی برعاجزدن استمداد واستعانت قیلدی و بنی وبوشاهی برشیئه قادر صاندی اکرچه اول امیربنم کبی هراسیر وفقیرمعاونتندن خلاص اولمق ومرادنه وصول بولمق استر لکن لطفکدن انی مؤاخذه ایتمه و بو جرمدن اوتری انی طوتمه ای کریم سن کندیکه لایق اولنی ایله دیدی پس کرچه او خواهد خلاص ازهر اسیر بیورردقلری قولی بو بیتله تعسیر ایدوب بیوررلر (مثنوی) زانکه محتاجند این خلقان همه * از کدایی کیرتا سلطان همه) زیرا که بوخلایق دوکلی محتاجلر در برکدادن دوکلی سلطانه طوت یعنی بودوکلی خلایق اسیرلر وجمیع اناس الله تبارك وتعالی حضرتلرینه محتاجلر وفقیرلر در سن برکدادن دوکلی سلطانه دك بونی بویله فرض ایت کدانیجه محتاج وفقیر ایسه هر شاه جهان دخی حضرت حقه انك کبی محتاج وفقیردر وغنی مطلق الله تعالی حضرتلر یدر کما قال تعالی فی سورة فاطر (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله والله هو الغنی الحمید ﴿ مثنوی ﴾ باحضور آفتاب باکمال * رهنمایی جستن ازشمع وذبال * باحضور آفتاب خوش مساغ * روشنایی جستن ازشمع و چراغ) باکمال اولان آفتابك حضوریله شمعدن وذبالدن رهنمالق استمکدر خوش مساغ اولان آفتابك حضوریله شمعدن وچراغدن روشنالق استمکدر ذبال ذباله‌نك جمیدر ذباله فتیله وشمعك اوجنه دیرلر مساغ مجاز معناسنه در جواز واعتبار معناسنه دخی کاور یعنی بوخلق عالمك اکر کداسندن واکر شاهندن رهنمالق استمك وروشنالق طلب ایلك باکمال اولان آفتابك حضوری وظهوریله بیله فی المثل شمعدن وشمعك فتیله سندن رهنمالق استمکدر خوش مجاز وخوش ممر اولان شمس انورك ویاخود معنی خوش جواز واعتبار اولان آفتاب ضیا کسترك حضوریله بیله شمعدن وچراغدن روشنالق استمك کبیدر شمع وذباله‌نك آفتاب حضورنده نه رونق اولور وشمس منیرك شعشه وظهورنی کورن شمعدن نیچون روشنالق طلب قیلور ﴿ مثنوی ﴾ بی‌کمان ترك ادب باشد زما * کفر ونعمت باشد وفعل هوا) بی‌کمان بزدن ترك ادب اولور کفر ونعمت وفعل هوا اولور یعنی آفتاب حقیقتك حضوریله بیله بزم شمع وذباله مثابه سنده اولان ناسك وجودندن رهنمالق وروشنالق استمز ومدد ومعاونت طلب ایلمز کمانسز وشبهه سز بزدن ترك ادب ایلك اولور ونعمت حقه کفران ودخی فعل هوا ومکر شیطان اولور زیرا فی الحقیقه مستعان ومعین وخیرالناصرین وخیرالفاتحین واحکم الحاکمین وارحم الراحمین واکرم الاکرمین ورب العالمین همان اولدر پس (ایاك نعبد وایاك نستعین) دیوعبادت واستعانتی اکا حصر وتخصیص ایلدکدنصکره ینه غیریدن معاونت طلب ایلمك وبکا درمان ایله ومعین اولدیو سویلمك ترك ادب اولور وفعل هوا ودخی کفران نعمت اولور ﴿ مثنوی ﴾ لیك اغلب هو شهادر

افتکار* همچو خفاشند ظلمت دوستدار) ولکن اغلب هوشلر افتکارده خفاش کبی ظلمتی دوست طوتیجیلر همچو خفاش ظلمت رادوستدارنده تقدیرنده اولور یعنی اکثر عقول فکرلر واندیشه‌لر ایلکده خفاش کبی شمس انور و آفتاب ضیا کستردن اعراض ایدوب ظلمت مثابه‌سنده اولان خلق عالمی دوست طوتمرلر دوست طوتمق آفتابدن اظهر اولان حق تعالی حضرتلرنی قویوب شب ظلمانی کبی اولان خلقه التجا واعتماد ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ در شب ارخفاش کرمی می خورد * کرم را خورشید جان می پرورد * درشب ارخفاش ازکرمیست * کرم از خورشید جنبیده شدست * آفتابی که ضیا زومی زهد * دشمن خود را نواله می دهد) کیجه اکر خفاش برکرم پرسه کرمی خورشید جان بسلر کیجه ده خفاش اکرچه برکرمدن مستدر کرم خورشیددن جنبیده اولمشدر برآفتابکه اندن ضیا طوغر کندی دشمننه نواله ویرشبدن مرادظلمت خلق وخفاشدن مراد بصر بصیرتنده ضعف اولان ناقص العقل وقلیل المعرفه در وکرمدن مرادغدای جسمانیدر وخورشیددن مراد حق تعالی حضرتلریدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور بوظلمت کثرت وشب عالم طبیعت ایچره اکرخفاش سیرت اولان قلیل المعرفه برغدای نفسانی پرسه وبعض جانوری اکل ایلرسه اول کرم کبی اولان غدای جسمی جان کونشی تربیه ایلر بوشب کثرت ولیل عالم طبیعتده اکرچه خفاش سیرت اولان بی بصیرت برغدادن مست وسر خوش اولمشدر بیلز که اول کرم کبی اولان غدای جسمانی وبدن حیوانی خورشید حقیقتدن متحرك اولمش واندن لحم وشحم ونشو ونما وحرکت بولمشدر اول پادشاه لم یزل فی المثل برآفتاب بی بدلدرکه اندن نور وضیا وخلق عالم اوزره جودوعطا یغارکندینك عدوسنه نواونواله ویررهرخلق پرست ورزاق مطلقدن غافل اولان مست همیشه اندن قوت وغدا ونواله ونوا بولور کن انی قویوب غیری یره پرستش قیلورلر وغیریدن معاونت ونصرت طالب اولورلر مع هذاینه اول جواد کریم بونلره بی دریغ رزق وغدالر ویرر وبونلری ظلمت عالم طبیعت ایچره ینه مراده ومقصودلرنه ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾ لیك شهباز یکه اوخفاش نیست * چشم بازش راست بین وروشنیست * کربشب جوید چوخفاش اونمو * درادب خورشید مالد کوش او * کویدش کیرم که آن خفاش لد * علتی داردترا باری چه شد * مالشت بدهم بزجرازا کتیاب * تانتابی سرد کراز آفتاب) لکن برشهباز عالم رازکه اول خفاش سیرت دکلدرانك بازو کشاده اولان کوزی راست بین وروشنید راکرشب طبیعت وظلمت عالم کثرت ایچره اول شهباز معنوی خفاش کبی نماوزیاده طلب ایلیه تأدیب ایلکده خورشید حقیقی انك کوشنی اووار یعنی کوشمال ایدوب اول شهباز عالم زاره تأدیب ایلر اول خورشید حقیقی اکادیرکه طوتلمکه

اول عدو وخصم اولان خفاش سیرت بصر بصیرتنده برعلت طوتر سکا باری
نه اولدی سنك خود بصر بصیرتك بویله بینا ایکن وقلبك بنم کبی برسلطان
عالیشان ایله آشنا ایکن نیچون ظلمته میل قیلورسن وظلمت شب کبی اولان خلق
عالمدن بن مراد ایلدیکمجه سن نه بیلورسن سکا مالش ویریرم زجر ایله اکتیابدن
اوتری تاکم باشکی برغیری کره دخی آفتابدن دوندرمیه سن اکتیاب انکساره دیرلر
کئیب دندر کئیب علم یابندن حزنه وغمه وانکساره دیرلر یعنی خورشید حقیق شهباز
معنوی اولان اصحاب دله تأدیب ایدوب دیرکه ای خفاش کبی ظلمته میل قیلان
بن سکا زجر ایله سنك منکسر اولمکدن اوتری کوشمال ویریرم وسکا تأدیب قیلورم
تاکم باشکی برکره دخی بنم کبی آفتاب حقیقیدن دوندرمیه سن وظلمت شب کبی
اولان ناسه متوجه اولوب ومیل واعتماد قیلوب انلردن مدد ومعاونت طلب ایلمیه سن

﴿ مؤاخذهٔ یوسف صدیق بحبس بضع سنین بسبب یاری ﴾

﴿ خواستن ازغیر حق وگفتن اواذکرنی عند ربك مع تقریره ﴾

یوسرخ شریف سورهٔ یوسفده اولان بو آیت کریمه یه اشارتدر (وقال للذی)
حضرت یوسف زندانده دیدی شول کسه یه (ظن) ظن ایلدی یوسفکه (انه)
اول کسه (ناج) نجات صاحبیدر (منهما) ایکیسندن بری زیرا واقعه کورن بری
خباز و بری خمار ایدی خبازك واقعه سن قتاله تعبیر ایلدی وخماره ندیم شاه اولورسن
دیو تبشیر بیورمیلر پس اول حیندہ خماره دیدیکه (اذکرنی) بنی الك یعنی بنم
احوالمی ذکر ایله (عند ربك) سیدك قتنده مرجو در که بکا مرحمت ایدوب بنی
بوزندان خلاص قیله (فانساه الشیطان) پس اول شرابی یه شیطان اونتدردی
(ذکر ربه) سیدنه اول حالی ذکر ایتمه یی وبعضلر ضمیری یوسفه راجع قیلشلر
یعنی شیطان اونتدردی یوسفه ربسنی ذکر ایتمکی حتی غیریدن استعانت ایلدی
(فلبث فی السجن) پس یوسوز سبیله یوسف زندانده اکلندی (بضع سنین)
بضع اوچ دن طقوزه وارنجه اولان عدد مبهمه دیرلر کیمی التی یل وکیمی یدی
سکز یل اکلندی دیمشلر حضرت نبی علیه السلامك بوحدیث شریفی هم بومعنایه
دلالت ایلر قال صلی الله علیه وسلم رحم الله اخی یوسف لولم یقل اذکرنی عندربك
لمالبث فی السجن بعد الخمس ومعنیٔ ترکیب شریف وتوضیح سرخ لطیف بویله
دیمك اولور که یوسف صدیق علیه السلام حبسده برنیچه سنه مواخذه اولنمسیدی
حق تعالینك غیریدن یاریلك ومعاونت استدیکی سبیله واول یوسف خماره سن
سیدك قتنه واردقده کندی سیدك ومالکك قتنده بنی ذکر ایله دیمکلکیدی اول یوسف
علیه السلامك بوسوزنی تقریر وتحقیق ایلمسیله بیله نته کم ابیات شریفه ده دخی انك حالنی

بیان ایلیوب پیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ آنچنانکه یوسف اززندانی * بانیازی خاضعی سعدانی * خواست یاری گفت چون بیرون روی * پیش شه کرد دامورت مستوی * یادمن کن پیش تخت آن عزیز * تامراهم واخر دزین حبس نیز) انجلین که یوسف علیه السلام حضرتلری رزندانیدن نیازایلکله خاضعلکله سعدانلکله یاربلك استدی اول زندانه منسوب اولان خماره دیدی چونکم زندانلدن طشره کیده سن پادشاهك اوکنده سنك امورك مستوی اوله یعنی سنك کاروشانك شاهك قتنده نظام واستقامت بوله اول عزیز مصرك تختی اوکنده بنی ذکر ایله تاکم بنی دخی بوحبسدن هم کیروآله نته کم سنی قورتردی بنی دخی قورتره دیدی زندانیده اولان یانسبت ایچوندر نیازیده و خاضعیده وسعدانیده اولان یالر مصدریه در سعدان پرفاج معنایه کلور طرنق دینك سکرنه وترازو کفه سنك ایه لرینك التنده کی دو کومه دیرلر جمعی سعدانات کلور ولکن بونده تواضع وتنزل ایلمکدن و پست وسفلی اولمقدن کنایت اولور یعنی برزندانه منسوب اولان شرابیدن نیاز ایله وخضوع ایله وتواضع وتنزل ایلکله یوسف علیه السلام حضرتلری باربلك استدی وبنی سیدك قتنده ذکر ایله دیوسویلدی ﴿ مثنوی ﴾ کی دهد زندانیٔ در اقتناص * مرد زندانیٔ دیگر را خلاص) اقتناص وقتنده برزندانی دیکر زندانی اولان مرده فن خلاص وبرر اقتناص اصطیاده دیرلر قنصدندر قنص فتحتینله اولادقلری صیده دیرلر اقتنصه دیرلر اصطاده معناسن ویررلر یعنی برزندانه منسوب اولان کسه اولاندیغی حینده وکرفتار اولدیغی زمانده برآخر زندانی اولان کسه یه فن خلاص وبرروآنی بند ودامدن نیجه آزاد قیلور ﴿ مثنوی ﴾ اهل دنیا جملکان زندانیند * انتظار مرك دارفانیند * جزمکر نادر یکی فردانیٔ * تن بزندان جان اوکیوانیٔ) اهل دنیا جمله سی زندانیلردر دار فانینك مرکتنك منتظرلریدرمکر که نادر فردانیدن غیری تن زندانده انك جانی کیوانه منسوب اوله یعنی اهل دنیانك جمله سی نه قدر وار ایسه زندانه منسوبلردر وبودار فانینك موتندن اوتری منتظرلردر اولنیجه بوسجن دنیادن خلاص اوله مزلر مکر که نادر وقتی ازکسه شول برفردانی وربانی اولان کامل زندانی اولمز ودار فانینك مرکنه انتظار قیلمز که انك بدنی بو دنیازندانده اوله وانك جانی فلك سابعه منسوب اوله واولمزدن اول اولمش وبوبدن قیدندن آزاد اولمش واعلای علیین مرتبه سنی بولمش اوله ﴿ مثنوی ﴾ پس جزای انکه دیداورا معین * مائد یوسف حبس در بضع سنین * یادیوسف دیواز عقلش سترد * وزدلش دیوآن سخن ازیادبرد) پس یوسف صدیق علیه السلام حضرتلری اول خماری کندویه معین کوردیکنك جزاسی حبسده برنیجه سال قالدی بضع اوچدن طقوزه وارنجه یه دك مبهم اولان عدده دیرلر شیطان اول ساقینك عقلندن

یوسف علیه السلام حضرتلرنی یاد ایلمکی قازیدی واول خمارك اول سوزی خاطرندن وکوکلندن کیدردی یعنی (فانساه الشیطان ذکربه) آیت کریمه سنك موجبنجه اول ساقی کندوسیدنك فتنه وارد قده یوسف علیه السلامی خاطرنه کتوره مدی زیرادیوآنك عقلندن یوسف علیه السلامی ازاله ایلدی وکوکلندن انی یاد ایلمکلکی محو قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ زین کنه کامدا زان نیکو خصال * مانددر زندان زداور چندسال * که چه تقصیر آمدازخور شیدداد * تاتو چون خفاش افتی در سواد * هین چه تقصیر آمداز بحر وسحاب * تاتو یاری خواهی ازریك وسراب) اول نیکو خصالدن بوکناهکه کلدی یعنی اول خوب خصال اولان یوسف علیه السلامدن بوقدرزلت که صادر اولدی داورحقیقینك عدلندن نیجه سنه زندانده قالدی اول پادشاه عالیدن یوسف علیه السلام حضرتلرینه بویله دیو که دادخور شیدندن نه تقصیر کلدی وعدالت کونشندن سنك حقکده نه قصور واقع اولدی تاکم سن خفاش کبی سواده دوشرسن وظلمنه توجه قیلورسن اکاه اول بحردن وسحابدن سکا نه تقصیر کلدی تاکم سن ریکدن وسرابدن یاریلك استیه سن که بو خلق عالم رمال وسراب کبیدر آب کورمسی انجق نمایشدر پس بونلر برتشنه ومحتاجی نیجه ریان ایدرو فرومانده اولان عاجزه بنم امرم وارادتم اولمیجه نه حالله مدد رسان اولور ﴿ مثنوی ﴾ عام اکر خفاش طبعند ومجاز * بوسفا داری تو آخر چشم باز * کر خفاشی رفت در کوروکبود * باز سلطان دیده را باری چه بود) عوام اکرخفاش طبیعت واهل مجازدر لرای یوسف سن اخرچشم کشاده طوترسن مجاز مضاف مقدر اولمق اوزره اهل مجاز تقدیرنده اولور یعنی ای یوسف اکر عوام ناس خفاش سیرتلو واهل مجاز ایسه لرسن آخر کشاده چشم جان طوترسن فی المثل اکرخفاش کور وکبوده کتسه یعنی اکر برشب پره سیرت آرده قاله جق ومرده اوله جق کسه لر جانبنه التجا ایتسه سلطان دیده اولان بازه باری نه اولدی یعنی سلطان حقیقتی مشاهده ایلین شهباز باری نه حالت واقع اولدیکه سلطان حقیقتدن استمداد واستعانت ایلمکی قویوب خفاش کبی ظلمت مثابه سنده اولان ناس طرفنه توجه وتضرع ایلیه وبکادر مان ایله دیو سویلیه ﴿ مثنوی ﴾ پس ادب کردش بدین جرم اوستاد * که مسازاز چوب پوسیده عماد) پس اکابوجرم سببیله اوستاد ادب ایلدی بویله دیوکه چوب پوسیده دن عماد دوزمه یعنی اوستاد ازل وحکیم لم یزل بوقدر جرم سببیله تأدیب ایلدی ولسان اشارتله اکابویله سویلدی که چوب بوچورك اغاج کبیدر چورك اغاجدن کندی خانهٔ وجود که عماد دوزمه واعتماد قیله که انلرك قوت وقوامی وثبات ودوامی اولمز (مى) لیك یوسف را بخود مشغول کرد * تانیا یددردلش زان

حبس درد * آنچنانش انس ومستی داد حق * که نه زندان ماند پیشش نی غسق)
اکرچه الله تبارك وتعالی حضرتلری چون اذکرنی عند ربك دیدیکندن اوتری
تأدیب ایلدی و انك قلب شریفنه الهام ایتمك و اسطه سیله بو کونه معنالری
سویلدی لکن یوسف علیه السلام حضرتلرینی کندیسنه مشغول ایلدی تاکم
انك قلب شریفنه اول حبسدن درد کلمیه واول زندانلدن متألم اولمیه انجلین حق تعالی
اکاز ندان ایله انس ایلمك ومست اولمق ویردی که انك اوکنده نه زندان قالدی
ونه غسق یعنی حق تعالی اکا برمرتبه مستلك ویردی وآنی زندانله انس ایلمك
مرتبه سنه اولقدر ایرکور دیکه اول یوسف علیه السلامك اوکنده زندان قالمدی
وظلمت دخی قالمدی بلکه ابراهیم علیه السلام حضرتلرینه نار کلستان ایلدیکی
کبی زندانی دخی یوسف علیه السلام حضرتلرینه پر روشن باغ وبوستان کبی ایلدی
(م ی) نیست زندانی وحش تراز رحم * ناخوش وتاریك وپرخون ووخم *
چون کشادت حق در یچه سوی خویش * در رحم هردم فزاید تنت بیش)
حق تبارك وتعالینك اول یوسفه زندانله انس ویردیکنه واکا اول مظلم اولان
حبس خانه ده راحت ایرکور دیکنه تعجب واستبعاد ایلمه زیرا فی المثل رحم مادردن
وحشتر ومظلم وموحش برزندان یوقدر اول رحم مادرناخوش وتاریك وپرخون
ووخم یعنی متعفندر اماچونکم کندی جانبنه حق تعالی سکادر یچه آچدی رحمده
هردم سنك تنك آرتوب زیاده اولور وسنك وجودك اولی اضیق سیجوندہ ومقام
پرخونده باذن الله راحت ونشو ونمابولور ﴿ مثنوی ﴾ اندران زندان زذوق
بی قیاس * خوش شکفت ازغرس جسم توحواس * زان رحم بیرون شدن
برتودرشت * می کریزی از زهارش سوی پشت) اول زندان رحم ایچره ذوق
بی قیاسدن سنك جسمك غرسندن حواسك خوش آچلدی یعنی اول زندان رحم
ایچره قیاسه کلین ذوق وحالتدن سنك جسمك دیکمه سندن حسلرك خوش آچلدی
وکشاده اولدی حتی اول رحمدن طشره اولمق وخروج قیلق سنك اوزریکه
درشت اولدی اول مقامده ایکن اول مادرك زهارندن پشت جانبنه قاچردك
زهار قاسغه دیرلر یعنی انه رحمده ایکن تولد ایلمکه قریب اولدقده مادرکك
قاسغنه نزول ایلیوب مخرجه قریب اولدقده اول مقامدن سکاخروج ایلمك صعب
ودرشت کلدیکیچون والده کك ارقه سی جانبنه قاچردك که جنینك خاصیتی بودر
ولادت نزدیك اولدقده کلوب قاسغه تدریجله نزول ایلر وضع حمل ایلمك قریب
کلدکده زهاردن ظهار جانبنه یوقارو فرار ایلر صکره باذن الله باشی اشغه دونوب
خروجه متهیٔ اولور ﴿ مثنوی ﴾ راه لذت ازدرون دان نه از برون * ابلهی
دان جستن قصر وحصون * آن یکی در کنج مسجد مست وشاد * وان یکی در باغ

ترش و بی مراد) لذت یولنی در وندن یل بروندن دکل قصر وحصون استمکلکی
ابلهلك یل یعنی لذت وحلاوت وراحت واستراحت طریقنی خارجدن بیلمه بلکه
باطندن یل وبروندن استمکی ابلهلك یل مادامکه درون منقبض اوله وغم والمله طوله
خارجدهٔ اولان قصور وحصونك اکانه فائده سی اولور اول برکسه کورمز میسن
مسجد بوجاغنده مست وشاد اوتورمش واول بری باغده ترش روی و بی مراد
اولمشدر پس مجرد باغ وبستانده اولنك شاد وخندان اولمغه نفعی اولمز ایمش
ومسجد بوجاغنده وکلخن اوجاغنده اولمق دخی شاد یلکی نفی قیلمز وموجب ملالت
وموروث وحشت کلمز ایمش ﴿ مثنوی ﴾ قصر چیزی نیست ویران کن بدن *
کنج در ویرانیست ای میرمن * این نمی بینی که در بزم شراب * مست آنکه خوش شود
کوشد خراب) قصر برچیز دکلدر بدنی ویران ایله کنج ویرانلقده درای بنم میرم
بونی کورمز میسنکه شراب بزمنده مست اول زمانده خوش اولور که اوخراب
اولدی یعنی قصر وحصونی ترك ایلك بویولده برشئ دکل بلکه بدنك مقتضاسنی
وتنك مشتهیاتنی ومبتغاسنی ویران ایله کنج لذت وکنز راحت ای بنم میرم مشتهای
بدنی ویران قیلمقده وهوای تنی ترك ایلمکده دریاسن بونی کور مز میسن که فی المثل
شراب بزمنده مست اولان باده نوش اول زمانده سرخوش اولور که اول خراب
اوله واول حینده رحت بولور که کندی وجودی قیدندن وغموم وهموم جسمانیدن
وافکار وخواطر نفسانیدن کذر قیله وشراب قوتیله بوخاطره لری خانهٔ دلدن
ازاله ایلیوب بیخود اوله اکر برسالك دخی بیخودلك شرابنی ایچسه ومست اولوب
کندیدن کچسه همیشه سرخوش اولور ومدام راحت بولوردی ﴿ مثنوی ﴾
کرچه پرنقشست خانه برکنش * کنج جووز کنج ابادان کنش * خانهٔ پرنقش ونصویر
وخیال * وین صورچون پرده برکنج وصال * پرتو کنجست تابشهای زر * که درین
سینه همی جوشد صور) اکرچه خانه پرنقشدرانی قوپار کنج ایسته وکنجدن انی
ابادان ایله یعنی اکرچه بوخانهٔ وجود پرنقش ونکار ایسه ده سن انی ویران ایدوب
انك باطنده اولان کنز روحی وکنج فتوحی بولمقدن اوتری انك ارکانی قلع وقمع ایله
اول کنجی بولدقدنصکره واول دفینه یه واصل اولدقدنصکره اول وجودخانه سنی
معمور وابادان ایله پرنقش وپرتصویر وپرخیال اولان خانهٔ وجود وبوصور عالم
کنج وصال اوزره پرده کبیدر یعنی بوجسد انسانی نقوشله وتصویراتله وخیالاتله
پر اولمش برخانه کبیدر اکر بونقوش وتصویرات وخیالاتله پر اولان وجود انسانی
اکر بومرئی ومحسوس اولان صور اکوانی اولسون حق تعالی حضرتلرینك کنج
وصالی اوزره پرده وحجاب کبی اولمش وکنز وحدته ومخزن حقیقته بونلر روپوش
ونقاب کبی کلمشدر وکنج حقیقتك پرتوی وزرمعنوینك تابشلریدر که بوسینه ده

صورتلر جوش ایلر حق تعالی حضرتلرینك مرتبهٔ وحدتی ومقام الوهیتی فی المثل
برکنز مخفی کبیدر وانك هر برصفتی تابان اولیجی برز رکبیدر همیشه اول کنز
مخفینك پرتوندن ودخی اول کنز مخفینك زرلری کبی اولان صفتلرك تابشلرندن
ولمعه لرندن بو ناسك سینه لری ایچره هر برینك استعداد لرینه کوره کو ناکون
صورتلر وصفتلر قبیلدن یوب ظهوره کلور وهر کسك قلبنده ظهوره کلان صورت
ذهنیه ونقوش فکریه وانوار عقلیه ولمعات روحیه هرنه ایسه اول کنز مخفینك
پرتوندن وانك زرلری کبی اولان صفات الهیه نك تابشلرندن واثر لرندندر (م ی)
هم زلطف وعکس آب باشرف * پرده شد بر روی آب اجزای کف) هم باشرف
اولان آبك لطفندن وعکسندن روی آب اوزره اجزای کف پرده اولدی بونده آبدن
مراد وحدت ذات مطلقه وکفدن مراد صور کونیه واشخاص خلقیه در که کف
وحباب آبدن ظهوره کلوب روی آبه پرده و حجاب اولدیغی کبی بو کف وحباب
مثابه سنده اولان صور کائنات واجسام موجودات باشرف اولان آب حیات
حقیقیه نك لطافتندن وعکسندن وجوده کلدی وظهور قبلدی لکن آب حیات
حقیقیه نك وجهنه هم بو کف وحباب کبی اولان صور اشیا پرده وحجاب اولدی
(م ی) هم زلطف وجوش جان باثمن * پردهٔ برروی جان شد شخص تن) هم باثمن
اولان جانك جوش ایلمسندن ولطفندن روی جان اوزره شخص تن بر پرده اولدی
یعنی باقیمت وعالی قدر اولان جانك جوش ایلمسندن ولطافتندن هم بو شخص تن
تدریجله ظهوره کلدی ونشو ونما بولدی ولکن روی جان اوزره بو شخص تن هم
بر پرده ونقاب اولدی وجانك جمالنی وحسن وکمالنی ستر قبیلدی (م ی) پس مثل
بشنو که ازافواه خاست * کانچه برماست ای برادر هم زماست) پس مثلی ایشت که
افواه ناسدن قالقدی یعنی بو مثلی کوش ایت که ناسك آغزلرندن صادر اولدی
وظهوره کلدی اول مثل بودر که دیرلر اول نسنه که بزم اوزریمزده در ای برادر هم
بزدندر نته کم عرف ناسده بزه کلان بنه بزدندر دیرلر پس بو مثلك اصلی وسری
بزم روی جانمزه حجاب اولان وجمال جانانه پرده ونقاب کلان بزم کندی بدن ترابیه مز
وغبار جسمانیه مز اولور مولانا حافظك (بیت) حجاب چهرهٔ جان میشود
غبار تنم * خوشادمی که ازین چهره پرده برفکنم * دیدیکی بیت لطیف دخی
بو مضمونه دلالت قیلور ومصراع ثانیده اصل مقصود بالذات اولان معنی تعبیر
ایلدیکمز وجهدر ولکن لفظدن بو معنی مستفاد اولور که دینه ای برادر اول نسنه که
ما اوزره در هم مادندر یعنی اول نسنه که آب اوزره حبابدر وروی آبه پرده ونقابدر
هم آبدن حاصلدر مثلا کف ویخ وحباب کبی که بونلر هم آبدن حاصل اولور وهم
روی آبه حجاب اولور کذلك انسانك آب حیات جانندن دخی حاصل اولان بنه

آنك روی جاننه پرده ونقاب اولور ﴿ مثنوی ﴾ زین حجاب این تشنکان کف پرست * زآب صافی اوفتاده دوردست) بوحجابدن بوکف پرست اولان تشنه‌لر آب صافیدن دور دست دوشمشلردر تشنکان کف پرستدن مراد آب حیاته تشنه اولیجیلر ولکن صورته طاپیجی ونقوش والوانه میل ومحبت قیلیجی کمسه لر اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که بوحجاب تندن روی جانه پرده ونقاب اولان بدندن اوتری بوآب حیاته تشنه اولان وحباب کبی اولان صورتلره پرستش قیلان کمسه‌لرصافی اولان آب حیات حقیقیدن ایراق دوشدی وآنك الی اکا ایرشمدی دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ آفتاباباچوتوقبله وامیم * شب پرستی وخفاشی میکنیم * سوی خود کن این خفاشانرامطار * زین خفاشیشان بخرای مستجار) ای آفتاب سنك کبی قبله وامام ایله شب پرستلك وخفاشلك ایلرز امام کنیمه قافیه اولمقدن اوتری امیم اوقنور یعنی آفتاب معنوی سنك کبی برقبلهٔ روحانی وامام حقانی ایله بیله ایکن سنك جناب شریفکه متوجه اولمغی وامرلطیفکه اقتدا قیلمغی قوبوب ظلمت پرستلك و خفاش سیرتلك قیلورز و شب ظلمت کبی اولان ناسه خفاش کبی مائل اولورز وانلرله استیناس قیلورز ای آفتاب نوار بوخفاش کردارلرك مطارنی کندی جانبکه ایله بونلری ای مستجار بوخفاشلرکدن آل یعنی ای نور حقیقی وای آفتاب معنوی بوخفاش کبی عالم طبیعت ایچره طایر اولان وشب تیرهٔ کثرتده پرواز قیلان کمسه‌لرك جولانکاهنی وعقلارینك مطارنی کندی جانب شریفکده ایله بوکونه خفاش سیرت اولمقدن بونلری ای امام طلب اولنمش وای استغاثه واستمداد قیلنمش پادشاه کبرو قورتر تا کم عاجز ومحتاج اولان خلقه عرض احتیاج قیلمقدن ومتکی ومعتمد اولمقدن خلاص اوله لر وسنی بیله‌لر وهرنه دیلرلرسه سندن دیلیوب سندن بیله‌لر وبوله لر وناصر ومعین وقادر ومتین همان سنی بیله لر ﴿ مثنوی ﴾ این جوان زین جرم ضالست ومغیر * که بمن آمد ولی اورامگیر) ای خدا بوجوان بوجرمدن ضال ومغیردر که بکا کلدی ولکن آنی طوتمه مغیر بونده یاغیرایدیجی ویاخود ذوغیرو یاخوداغاره ایدیجی یعنی یغماقیلیجی معناسنه اوله که بواوچ وجهله محتملدر یعنی عماد الملك ابتدای ای قادرمطلق وای قوی ومتین اولان حق بوجوان سنك درگاهکه التجا ایتمکی قوبوب بنم کبی فقیر وعاجزه کلدی والتجا قیلدی بوجرمدن ضال وذوغیراولدی بلکه یقین واشنالك متاعنی بوجرم واسطه سیله غارت ویغما قیلدی، ولیکن انی طوتمه وبوجرمدن اوتری انی اخذ ایتمه بونك بصر بصیرتنده سنك کبی آفتاب حقیقتك مشاهده سنه استعداد وطاقت یوق وضعیف وناتوان اولان کمسه لری وزیر ومیرمی تیه‌لرنده کوروب کندو یه انلری معین وظهیر کورمکه

استعداد وقابلیتی قتی چوقدر ﴿ مثنوی ﴾ درعماد الملك این اندیشها * کشته جوشان چون اسد دربیشها * ایستاده پیش سلطان ظاهرش * دررياض غيب جان طايرش) عماد الملکده بواندیشه‌لر جوشان اولمش ایدی بیشه‌لرده اسد کبی سلطانك اوکنده انك ظاهری و باطنی طورمش غیب ریاضنده ایدی انك طایر اولان جانی یعنی بوذکر اولنان اندیشه‌لر وفکرلر عماد الملکك قلبنده بیشه‌لرده اسد جوشان اولدیغی وخروش قیلدیغی کبی جوشان اولمش وانك بیشهٔ قلبنده ظهوره کلمش ایدی اکرچه اول عزیزك ظاهرا جسدی سلطانك اوکنده طورمشدی لکن انك طایراولان جانی عالم غیبك روضه‌لرنده پرواز قیلمش وطایراولمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ چون ملائك او باقلیم الست * هردمی می‌شد بشرب تازه مست) ملائکه کبی اول عماد الملك اقلیم الستده هر بردم شرب تازه ایله مست اولدی یعنی ملائکه الست اقلیمنده هر بردمده حق تعالینك تجلی ایلمسی شرابیله تازه مست اولدقلری کبی اول عماد الملك دخی قلب وروحی الست اقلیمنده هر بردمده تجلی الهی شرابنی نوش ایلمکدن مست اولدی ﴿ مثنوی ﴾ اندرون سور و برون چون پرغمی * درتن همچون لحد خوش عالمی) درونده سور و برونده پرغم کمسه کبی لحد کبی اولان تنده برخوش عالم وارایدی یاخود معنی برخوش عالمه منسوب ایدی او لکی وجه اوزره عالمیده یاوحدت ایچون وایکنجی وجه اوزره نسبت ایچون اولورسور دوکونه دینور بونده سرور معناسنه مراد اولور یعنی اول عماد الملك درونده سور وسرور وار ایدی وبرونی برپرغم کمسه ایدی قبر کبی بدنده برخوش عالمه منسوب ایدیکه (القبر روضة من ریاض الجنة) حسبنجه انك قبر جسمنك باطنی ریاض جنتدن بر روضه کبی اولمش وجنانی جنان کبی نضرت ولطافت بولمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ اودرین حیرت بدردرانتظار * تاچه پیدا آید ازغیب و سرار * اسب را اندر کشیدند آن زمان * پیش خوارزمشاه سرهنکان کشان) اول عماد الملك بوحیرتده ایدی وانتظارده ایدی تاکم غیبدن وسراردن نه پیدا کله یعنی عماد الملك بوکونه حیرتده وفکرتده ایدی تاکم عالم غیب ومرتبهٔ سراردن عجبا نه حالت پیدا اوله ونه واقعه ظهوره کله دیوب انتظارده طوردی ومترقب اولدی اول زمانده اسبی خوارزمشاه اوکنه چکه رك ایچری چکدیلر یعنی چاوشلر اول امیردن غصب ایلدکلری اسبی اول حینده چکه رك ایچرو خوارزمشاهك اوکنه کتوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ الحق اندر زیراین چرخ کبود * آنچنان اسبی بقد وتك نبود * می‌ربودی رنك اوهردیده‌را * مرحبا ان برق ومه زاییده‌را * همچومه همچون عطاردتیزرو * کو بیاصرصرعلف بودش نه جو) الحق بوچرخ کبود زیرنده یعنی فلك نیل کونك تحتنده حقا بودرکه قدوخدده وتك ربوده آنچنین

براسب یوغدی زیرا اول اسبك رنکی هردیده یی قپار یعنی انك لونی ورونقی شول
مرتبه نورانی ایدیکه اکا ناظر اولان هر بصری اخذ و خطف ایلردی مرحبا
اول برفه وماهدن طوغمشه یعنی هر کیم انی کورسیدی اول قدوتکده برق خاطف کبی
اولان ورونق وفرده ماهدن طوغمش کبی نورانی شکل اولان اسبه مرحبا دیردی
اول اسب پرضو ماه کبی وعطارد کبی تیز رو ایدی کویا اکا باد صرصر علف
اولمشدی جود کل سبعهٔ سیاره نك وکواکب دواره نك زیاده تیز روی ماهدر که
ماه اوتوز کونده اون ایکی برجی قطع ایدوب کندی دورنی تمام ایلر واندن کچد کدن
صکره عطارد تیز رودر که عطارد هر بر برجده اون بش کون قرار ایلر والتی
آیده اون ایکی برجی قطع ایدوب دورنی تمام ایلر چونکم بونلرسائر کواکب سیاره دن
سیرده اسرع اولدیلر ایسه اول اسب تیز ورك سرعت سیرنی بو ایکی کوکبك سیرنه تشبیه
بیورمشلردر ودیمشلردر که اول اسب خوش روماه کبی وعطارد کبی زمین اوزره
تیز ور ایدی کویا اکا علف وغدا جو اولمدی باد صرصر اولدی حق تعالی
حضرتلری اسبی باد صرصردن خلق ایلدی فخن براسبه خلقت اصلیه سی غالب
اولسه بادپا اولور وکندی اصلی اولان باد کبی تیز رو اولور واسبك اصلی باد
اولدیغنه وحق تعالی آنی باد جنوبدن خلق ایلدیکنه بوحدیث شریف دلالت
قیلور که حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردیلر (لما اراد الله ان یخلق الخیل
قال للریح الجنوب انی خالق منك خلقا اجعله عزا لاولیائی ومذلة لاعدائی وجمالا
لاهل طاعتی فقالت الریح اخلق یارب فقبض منها قبضة فخلق منها خلقا فرسا)
رواه علی کذا فی حیات الحیوان الی آخره ﴿مثنوی﴾ ماه عرصهٔ آسمان رادرشبی *
می برداندرمسیر ومذهبی * چون یك شب سه برید ابراج را * ازچه منکرمیشوی
معراج را) ماه عرصهٔ آسمانی برکیجه ده مسیر ومذهبده قطع ایلر مسیر ومذهب سیر
وذهاب معنالرینه مصدر میمی اولور یعنی بوماه منیر آسمانك میدانی برکیجه ده برسیر
وذهابده قطع ایلرکه انك برکیجه ده قطع ایلدیکی میدان اکر قیاس اولنسه نیجه
یوزسنه ده براسب اولقدر میدان ومنزلی هرنه قدر تیز رو اولسه قطع ایلمکه قادر
اولهمز چونکم ماه برکیجه ده بوقدر برجلری قطع ایلدی پس معراج رسوله
نیچون منکر اولورسن برماهده بوقدر سرعت و برآفتابده بومرتبه تیز سیر
وحرکت اوله و برقاچ ساعت ایچره بونلرعرصهٔ آسمانی قطع قیله لر اول ماه روحانی
وآفتاب حقانی اولان رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك براقه
بنمسی وفوری زمیندن آسمانه عروج قیلمسی و بوقدر افلاکی و مقاماتی کچوب
حضرت حقله مکالمه ایدوب ینه منزلنه کلمسی عاقل اولنه مستبعد می کورینور واول
حضرته ایمان قیلان بوکا شبهه وانکاری قیلور کما قال فی التفسیر الکبیر (ان

قرص الشمس فى العظم يساوى كرة الارض مائة وستين مرة وفى شرح الفصوص لداود القيصرى ان الشمس تساوى الارض مائة وستين مرة ور بع الارض وثمنها ثم نشاهد فى الافق طلوع القرص من جانبها الى آخرها فى اسرع زمان فاذا كانت هذه السرعة ممكنة للجماد فكيف لايمكن لافضل العباد اذا اراد رب العباد (مى)

صد چو ماهست آن عجب در يتيم * كه بيك ايماى او مه شددونيم * آن عجب كودرشكاف مه نمود * هم بقدرضعف حس خلق بود) اول عجب اولان در يتيم يوز ماه كبيد ركه انك بر ايماسى ايله ماه دونيم اولدى (اقتربت الساعة وانشق القمر) آيت كريمه سى بو معجزه يه دلالت وشهادت قيلدى وتوضيح معنى بويله دمك كلديكه اول عجيب وغريب اولان در يتيم ونبى كريم صلى الله تعالى عليه وسلم نيچه يوز ماه منير كبيد ركه اول حضرتك براشارتيله آسمانده اولان ماه ايكى شق اولدى اول عجبدر كه ماهك شكافنده اوكورندى واول معجزه كه فرك انشقاقنده مرئى ومحسوس اولدى هم خلقك حسى مقدارى ايدى ﴿ مثنوى ﴾ كاربار انبيا ومرسلون * هست ازافلاك واختر ها برون) يوخسه انبيا ومرسلرك كاروبارى افلاكدن واخترلردن برولدرا كرچه مرسلون اضافت حسبيله مرسلين اوقنمق اقتضا ايلردى لكن برونه قافيه اولمقدن اوترى مرسلون اوقنوب مبنى حكمنده اولدى ومحلا مجرور اولور وتوضيح معنى شول عجب اولان حالتكه انشقاق قمرده ظهوره كلدى اول خلقك حسنك ضعفى مقدارى ايدى يوخسه حضرت نبى عليه السلامك قوت وقدرتى مقدارى دكلدى زيرا نبيلرك ومرسل اولان صفيلرك كاروبارى افلاك تسعه دن وكواكب مضيئه دن برون وبرتردر ﴿ مثنوى ﴾ تو برون روهم زافلاك ودوار * وانكهسان نظاره كن آن كاروبار) سن افلاك ودواردن طشره كيت واندنصكره اول كاروباره نظاره ايله يعنى انبياى عظام عليهم السلامك چوق كاروبارى واردر كه بوافلاك ونجومدن خارجدرا كراول كاروبارى كورمك واول انوار واسراره نظرايركورمك استرسك سن هم افلاكدن وهم دواردن وبوعناصر وافلاك ايچره اولان سيردن طشره كيت واندنصكره انلرك اول كاروبارنه وكيرودارنه نظرايلهجى اول والا بوافلاك وانجمك ايچنده اوله سن انلرك ورای عناصر وافلاك وخارج انجم تابناك اولان كاروبارنى كورمكه واكا نظرايركورمكه قادر اوله مرسن ﴿ مثنوى ﴾ درميان بيضه چون فرخها * نشنوى تسبيح مرغان هوا) سن قوش ياويلرى كبى بيضه ايچره سن مرغان هوانك تسبيحنى اشتمزسن بيضه دن مراد بوجسما نيتدر مادامكه يمرطه ايچره اولان قوش ياورى يسى يمرطه دن طوغميه مرغان هوانك تسبيح وصداسنى اشتمز وانلرك كلماتنى فهم ايتمز كذلك شول كسه نك فرخ روحى بدن بيضه سى ايچره هنوز محبوس اوله وآندن

تولد قطیه هوای الهی قوشلرینك واسرار نامتناهی سرخوشلرینك تسبیح وصداسی
اشتمکه قادر اوله مز زیرا انلرك مقامی ملکوت سما ومرتبه لری عالم معناده اولمشدر
* لن یلج ملکوت السماء من لم یولد مرتین * حدیث شریفنك حسبنجه ایکی کره
طوغمین وملکوت سمایه داخل او لمین انلرك تسبیحنی وآواز ورازنی فهم قیلز وایکی
کره طوغمقدن مراد بری مادردن طوغمق و بری دخی فرخ روحك بیضهٔ جسمدن
تولد قیلمسی اولور ﴿ مثنوی ﴾ معجزات اینجا نخواهد شرح کشت * زاسب
وخوارزمشاه کو وسر کذشت) معجزات بو محلده شرح اولمق استمزاسبدن
وخوارزمشاهدن سو یله وانلرك سر کذشتی نقل ایله یعنی حضرت رسول اکرم
صلی الله تعالی علیه وسلمك معجزه لری قتی چوق وخارق عاده لرینه نهایت یوقدر
بو محلده اول شرح اولمق مناسب دکلدر اول اسبدن وخوارزمشاهدن وانلرك
سر کذشتلرندن سو یله و اول اسب او ل رونق وفری ندن بولدی آنی بیان ایله
﴿ مثنوی ﴾ آفتاب لطف حق برهر چه تافت * ازسنك وازاسب فرکهف
بافت * تاب لطفش را تو یکسان هم مدان * سنك راولعل را داداونشان * لعل را زآن
هست کنج مقتبس * سنك را کرمی وتابانی و بس * آنکه بردیوارافتد آفتاب *
آنچنان نبود کزاب واضطراب) حق تعالینك لطفی آفتابی هرنه شیٔ اوزره تابان
اولدی وطلوع قیلدیسه سکدن واسبدن فرکهفی بولدی یعنی حق تعالینك لطفی
کونشی هرنه شیٔ اوزره طوغدی وطوقندی ایسه اول شی اکرسنك نوعندن
اولسون واکراسب نوعندن اولسون واکر بونلردن غیری اولان انواعدن
اولسون کهف فرنی بولور یعنی کهف الهی وامان ربانی رونقنی بولور وکندی
نوعندن ممتاز وفایق اولور نته کم اصحاب کهفك کلبنه آفتاب لطف الهی پرتو
صالدقده اول کندی نوعندن ممتاز اولدی وبین الناس فرو رونق بولدی اول
اسبی دخی بوکا کوره قیاس ایله اما حق تعالینك تاب لطفنی وفیض مقدسنی هم
یکسان بیله سنك واعله اول خدانك تاب لطفی نشان و بردی لعل دخی انواع هجردن
برنوعدر اما کورکه لعله نیچه شان ونشان و بردی وآنی انواع هجردن بو یله ممتاز
اولمق مرتبه سنه ایر کوردی لعل ایچون اول تاب لطف الهیدن اقتباس اولنمش
کنج واردرمقتبس بوندن مستفاد معناسنه اولور اما سنك ایچون کرملك وتابانلق
واردرآنجق یعنی لعل تاب ایچون اول تاب لطف الهیدن استفاده اولنمش واقتباس
قیلنمش کنز اولمق ومرغوب ومقبول کلمك واردر ولیکن سنك ایچون کرم اولمق
و یاخود یلدرامق واردر آنجق کهآنك کنز اولمغه ومقتبس کلمکه استعدادی یوقدر
اول نسنه که آفتاب دیوار اوزره دوشر آبدن واضطرابدن آنجلین اولمز یعنی اول
تاب شعله که آفتابدن دیوار اوزره دوشر اول تاب که آبدن وآبك اضطرابندن

آنجلین اولمز زیرا آفتاب دیوار اوزره دوشسه آنده آفتابك عکسی کورنمز ودخی
اول دیواردن برآخر شعله وتاب ظهوره کلمز ودخی دیوار لازم کلوب متزلزل
ومضطرب اولسه پرتو آفتاب آنکله بیله متزلزل ومضطرب اولمز اما آب صافیده
اولا آفتابك ذاتی منعکس اولوب کورینور وثانیا اول آب صافیدن برتاب ظهوره
کلور وثالثا اول آب صافی مضطرب اولسه عکس وآفتاب وآیدن ظهوره کلن
شعله وتاب هم مضطرب اولور وحرکت قیلور پس آفتابك دیوار اوزره اولان
تابی آیدن ظهوره کلان تابی کبی اولمز وبوایکی تاب اگرچه حقیقتده بردرامامرتبه
نظر اولنسه بری برینه مساوی ومماثل کلمز وبعض نسخه ده تاب لطفش را
تو یکسان هم بدان واقع اولمشدر بونسخه اوزره معنی اول حقك تاب لطفنی هم سن
جمله اشیایه یکسان بیل آنك یکسان اولان تاب لطفی سنکه ولعله نشان ویردی
وبونلردن هر بری کندی ذاتلرینك استعدادنه کوره اول پرتو یکساندن برکونه
نشان بولدی مثلا لعل ایچون اول تاب لطف الهیدن اقتباس اولنمش واستفاده
قیلنمش کبی اولمق واردر اما سنك ایچون همان انجق کرمیت ویاخود صرچه کبی
یلدرامق یاخود بعض شفاف اولان سنك کبی تابان اولمق واردر ولکن قنی لعلده
اولان نشان وقنی سنك تاباندہ اولان نشان وبوایکسی برابر اولمدیغی هرعاقلك
معلومیدر مثال آخر اول نسنه که آفتابدن دیوار اوزره دوشن انجلین اولمز که آفتاب
آبه دوشن وآیدن وآبك اضطرابندن عکس وتاب واقع اولور بونسخه فیض
اقدسه کوره اولور واولکی نسخه نفسله فیض مقدسه کوره اولور وبوفیض اقدس
وفیض مقدسك تفصیلا شرحنی تائیه قصیده سنك شرحنك مقدماتنده ذکر
ایلمشزدر آنده طلب اولنه واجمالا دخی بیان قیلنه اولا بلکه الله تعالینك ایکی
کونه تاب وفیضی واردر برینه فیض مقدس دیرلر فیض مقدس هرکسه برکونه
عین ثابته وبرکونه استعداد وقابلیت ویرن فیضه دیرلر حق تعالینك بوفیض
مقدسی اصلا برابر ومتساوی دکلدر زیرا هرکسه برکونه قابلیت وهرشیئه برنوع
خاصیت ویرمجدر پس برکسه نك قابلیتی برکسه کبی اولمدیغی وبرشیئك خاصیتی
برشیئك خاصیتنه بکزه مدیکی ظاهر وروشندر پس نسخهٔ اول که تاب لطفش را
تو یکسان هم مدان دیمکدر بوفیض مقدسه کوره درکه حق تعالینك تاب لطفی
بواعتبارله اصلا هموار ویکسان دکلدر وبرینه دخی فیض اقدس دیرلر حق تعالینك
فیض اقدسی شوایب کثرتدن عاری وبریدر اصلا آنده تفاوت واختلاف یوقدر
وجمیع اشیا اوزره بوفیض علی السویه یکساندر بوفیضك مثالی آفتابك نور
بسیطی کبیدر که هرشیئه آفتاب علی السویه طوقنور وهرشی کندی استعدادینه
وقابلیتنه کوره آندن برکونه نشان وخاصیت استفاده قیلورنته کم بو بیتلرده مذکور

اولشدر (م ی) چون دمی حیران شد ازوی شاه فرد * روی خود سوی
عماد الملك کرد * کای اچی بس خوب اسبی نیست این * از بهشتست این مکر نی
از زمین) چونکم شاه فرد بردم اول اسبك تماشا سندن حیران اولدی واول
شهنشاه بی نظیر برمدت اول فرس بادپانك حسن و بهجتی مشاهده سنده ولهان
قالدی بوندن صکره کندی بوزنی عماد الملك جانبنه ایتدی واکا متوجه اولوب
بوکونه خطاب قیلوب دیدیکه ای وزیر و پاشا بو اسب زیاده خوب و کوزل اسب
دکلیدرسن بونك حقنده نه درسن بو اسب بادپامکر جنت اعلادندر زمین غبرادن
دکلکه بریوزنده بوکونه اسب کورلمش دکلدر دیدی اچی جیم فارسی ایله وزیره
و پاشایه دیرلر نسخه اکراخی اولورسه ای برادر دیمك معناسی ویریلور لکن
اولکبسی محله انسبدر ﴿ مثنوی ﴾ پس عماد الملك کفتش کای خدیو * چون
فرشته کردد ازمیل تودیو * درنظر آنچه اوری کردبدنیك * بس کش ورعناست
این مرکب ولیك * هست ناقص ان سراندر پیکرش * چون سرکاوست کویی
این سرش) پس عماد الملك اول پادشاهه دیدیکه ای خدیو وای شاه عظیم سنك
میل ومحبتکدن دیوفرشته کبی کوزل اولور تته کم مشهور ومحرر درکه بعض اهل نفس
بردیوسیرت کسه یه شهوانی میل ومحبت ایلر اول دیو چهره اکا اول میل وشهوات
واسطه سیله حوری وفرشته کبی خوب وجمیل کورینور نظره اول میل واسطه سیله
اول نسنه یی کتوره سن نیك اولور یعنی سنده برشیئه زیاده میل ومحبت اولسه واوشیٔ
حد ذاتنده قبیح وناپسند اولسه اول نسنه یی سن نظر یکه کتوره سن اول نسنه سکا
نیك اولور و جمیل و محبوب کورینور بومرکب نعم چوق کوزل ورعنا مرکبدر
ولیکن آنك شکلنده وچهره سنده اول باش ناقصدر بوشکل و پیکره کوره آنك باشی
دخی کامل ومعتدل کرك ایدی آنك بو باشنی دیرسن سرکاو کبیدر که آنك بوجثه سنه
کوره انك باشی اوکوز باشنه بکزر بو ایسه عیبدر فارسلر بونی مقبول طوتمزلر دیدی
(م ی) دردل خوارزم این دم کار کرد * اسب رادر منظر شه خوار کرد) خوارزمشاهك
کوکلنده بونفس کار ایتدی یعنی بو کلام آنك قلبنه تأثیر قبلدی و یرطوتدی
بوسوز اول اسب جمیلی شاهك نظرنده خوار ایتدی انکچون (من یسمع یخل)
دیمشلردر برکسه نك عقل سلیمی وفکر مستقیمی اولسه لابد هر اهل غرضدن
اشتدیکی سوزی برکسه نك حقنده صحیح ظن ایلر ﴿ مثنوی ﴾ چون غرض
دلاله کشت وواصفی * ازسه کزکر پاس یابی یوسفی) چونکم غرض دلاله
و برواصف اولدی اوچ ارشون بزدن اوتری بر یوسف بولورسن اوچ آرشون
کرپاسدن مراد بونده ثمن بخسدر که یوسف علیه السلام حضرتلرنی برادرلری
برقاچ اقچه وایکی ویاخود اوچ پاره ثوبه صاتدیلر دیمشلردر انکچون اول شیابه

کر پاس تعبیر ایلمشلردر یعنی چونکم اهل غرض برخوب ومحبوب شیٔی وصف ایدیجی
اوله وآنی صاتیجی او له ومشتریلرینه عرض قیله سن بر یوسف کبی جمیل ولطیف
خوبی اوچ آرشون بزدن اوتری بولورسن وبرادنی وکمتر بهما ویرسك آنی اول اهل
غرضك الندن آلورسن اکرچه اول شیٔ جمیل کندی طالبلری قتنده بغایت عالی
وجلیل ایسه ده ینه اهل غرضك وصفیله اول حقیر وذلیل اولمق مقرردر ﴿مثنوی﴾
چونکه هنکام فراق جان شود * دیو دلال درایمان شود) چونکم جانك بدندن
فراقنك هنکامی اوله یعنی روحك جسمدن مفارقت قیلمسنك وقت وزمانی قریب
کله دیو اول زمانده درایمانك دلالی اولور وایمان درنی محتضر اولان مریضك الندن
ممن بخسله صاتون آلمغه واشترا قیلغه سعی واقدامله رقیلور ﴿مثنوی﴾ پس
فروشد ابله ایمانرا شتاب * اندر آن تنکی بیك ابریق آب * وآن خیالی باشد
وابریقنی * قصد آن دلال جز تحریقنی) پس ابله اولان کسه جواهر ایمانی
سرعنله صاتر اول تنکلك وقتنده برابریق صویه حالت نزع قریب اولدقده
انسانه زیاده حرارت وعطش مستولی اولور دیرلر اول حینده شیطان دخی نعوذبالله
کلوب اول محتضره ابریق ایچره آب وکاسه لر ایچره لذیذ وشیرین شراب عرض
ایلرایمش حال بوکه بوخیال اولوب وابریق آب زلال دکل اول اهل غرض اولان
دلالك قصدی تحریقدن وهلاك ایلمکدن غیری دکلدر بلکه مقصودی اول
مریضی ایمانسز قومقدر وآنی جواهر ایماندن مفلس ایلمکدر (مثی) این زمانکه
توصحیح وفربهی * صدق را بهر خیالی می دهی) بوزمانکه سن صحیح وفربهسن
یعنی بوحینده که سن حالا برصحیح المزاج وسمز وتندرست کسه سن صدقی برخیالدن
اوتری ویرسن یعنی صدق وحقیقت اولان دینی وایمانی وسبب دخول جنان
اولان اسلام وایقانی برخیال ظل کبی اولان دنیا لذتندن اوتری ویرسن
﴿مثنوی﴾ می فروشی هرزمانی زرکان * همچو طفلی می ستانی کردکان)
هر برزمانده کان زرنی صاترسن اوغلنجقلر کبی جوزجکلر آلورسن بعض نسخه ده
هم درکان واقع اولمشدر علی کلا التقدیرین مراد ایمان واسلام اولور وکردکاندن
مراد جوز ومویز مثابه سنده اولان متاع دنیوی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك
اولور که ای کودك طبیعت هر بردمده زرکانی مثابه سنده اولان اسلام وایمانی
بیع ایدرسن وبراوغلنجق کبی جوز ومویز مثابه سنده اولان متاع دنیایی آلورسن
واکا عقلسزلغکدن مبتلا اولورسن کما قیل (بیت) بازیچه ایست طفل فریب
این متاع دهر * بی عقل مردمان که بدان مبتلا شدند (م ی) پس درآن
رنجوری روزاجل * نیست نادر کر بود اینت عمل) پس روز اجل که اول رنجورلك
کونده نادر دکلدر اکرسنك عملك بواوله یعنی چونکم سنك صحت وسلامت حالك

حقیقتی خیاله صاتمق اوله پس اول اجل کونلك رنجورلکی زمانده وتنکلکی هنکامنده
اکرسنك کاروشانك هم بویله اوله عجب دکلدر شمدی سنك ضرورتك وکمال
احتیاجك یوق ایکن دینکی و ایمانکی خیال مثابه سنده اولان لذات جسمانیه
ومشتهیات نفسانیه یه صاتمق وانی خریدار اولوب قبول ایتمك مقرراوله ضرورت
وقتنده وحرارت زمانده سکا شیطان آب زلال کبی حظ نفسه متعلق برخیال
کوسترسه وایمانکی ویرو بونی توش ایله تاصحت وسلامت بوله سن دیسه حضرت
حقدن غافل اولوب اول دزدلعینه ایمانکی صاتسك هم عجب اولمز (م ی)
درخیالات صورتی جوشیده * همچوجوزی وقت دق پوسیده) خیالکده ای
بی تمیز برصورت قاینتمشسن یعنی برجوز کبی دق وقتنده چورك اولمشسن یعنی ای
غافل کندی خیالکدن برصورتی قیناتمش و پخته ایتمشسن یعنی کندی ذهنکده
وقلبکده صور خیالیه دن برصورتی کتوروب تصویر ایدوب ایشته بو برایوفکر
وبرکوزل خاطره در دیوانی بکنمشسن اما برجوز کبی دق وامتحان اولنمق وقتنده
چورك سن که ایچی چورکلك صداسی سکا طعن ودق اولندیغی زمانده ویاامتحان
قیلندیغی اوانده فراست وکیاستی اولنه ظاهراولور (م ی) هست ازآغازچون بدر
آن خیال * لیك آخرمیشود همچون هلال * کرتو اول بنکری چون آخرش *
فارغ ایی ازفریب فاترش) ابتدادن اول خیال بدر کبیدر لیکن آخرهلال کبی
اولور یعنی جمیع دنیوی وجسمانی اولان افکار وخیالات اول امرده وبادی
نظرده بدر کبی نورانی وکامل کورینور لیکن آخرامرده هلال کبی ضعیف وناقص
اولورا کرسن اول دنیوی اولان خیاله آخرنده اولان کبی انك نقصان وزوالنه نظر
ایلیه سن اول وهله ده اولان وبادی نظرده ظهوره کلان فریب فاترندن فارغ
کلورسن یعنی اول امرده اول خیال دنیوی سنی الدامقدن اوتری برفاتر وسست
فریب وخدعه ایلرسن انك آخرنده اولان نقصان وزوالنی اول زمانده کوره جك
اولورسن انك سست اولان فریب وخدعه سندن فارغ کلور وآزاد اولورسن
(م ی) جوز پوسیده ست دنیا ای امین * امتحانش کم کن ازدورش ببین) ای امین
دنیا فی المثل جوز پوسیده درکه انك باطنی چورك وناقص ولاشئ وظاهری
برفاکهه وغدا کبیدر اکرعقلك وارایسه انی امتحان وتجربه ایله انی ایراقدن
کورز یرا عاقل اولنلرانی کرات ومرات تجربه قیلشلر وجوز پوسیده کبی بولمشلردر
پس (مصرع) من جرب المجرب حلت به الندامة * حسبنجه سن اول مجربی تجربه
ایلرسك سکا ندامت حلول ایلمك مقرر اولور ﴿ مثنوی ﴾ شاه دیدآن اسب را
باچشم حال * وان عماد الملك باچشم مآل * چشم شه دوکز همی دیدازلغز * چشم
ان پایان نکر پنجاه کز) پادشاه اول اسبی حال کوزیله کوردی واول عماد الملك مال

کوزیله کوردی یعنی اول پادشاه اول جمیل اولان اسبی اول حالده اولان جمال و بهجته نظر ایدوب نتیجه وعاقبتنی کوره مبوب انی همان حال کوزیله کوردی اما اول عماد الملك اول اسبی نتیجه وعاقبت کوزیله کوردی وانك اول حالده اولان جمال و بهجته اعتبار ایلمدی شاهك کوزی لغزدن ایکی آرشون کوردی اما اول پایان نکرك کوزی اللی آرشون کوردی لغزبونده میل ایتمك معناسنه درا کرچه مشکل اولان یوله وپوسیده اولان مراده دخی دیرلر اما بونده میل ایتمك معناسنه وياخود مستور اولان مراد معناسنه اولمق مناسبدر یعنی اول پادشاهك کوزی اول اسبه میل ایتمکدن و پوسیده اولان مراد نفسانی سندن انجق اول اسبی ایکی ذراع مقداری کوردیکه انك بری اول اسبك صورت ظاهره ده اولان حسن و بهجتی در و بری دخی انك هنری وفائده ومنفعتیدر اول اسبك ظاهرندن و باطنندن انجق بوایکی مرتبه یی کورمکه قادر اولوب دخی بونك وراسنده اولان مراتبه نظر ایرکورمکه قادراوله مدی اما اول عاقبت بین اولان عاقلك کوزی اللی ذراع مقداری کوردی یعنی اللی مرتبه اندن ایلرو یه نظرایرکوردی تا انك عاقبت وخاتمه سنه باقوب اول امرده معیوب و بی اعتبار اولان صفتنی بیلوب اکا کوره خبر ویردی

(مى) آن چه سرمست آنکه یزدان می کشد * کز پس صد پرده بیند جان رشد)
اونه سرمه درانی که یزدان حضرتلری چکرکه صد پرده نك التنده جان رشد کورر یعنی اول نه سرمه در پیلور میسن یزدان حضرتلری انی برنده سنك بصر بصیرتنه چکرکه اول واسطه ایله جان نیچه یوز پرده نك التندن طوغری یولی کورر وحقیقته نظرایرکورر اول سرمه دن مراد کحل عنایت وسرمهٔ هدایتدر فحن حق تعالی حضرتلری برقولنك بصر بصیرتنه سرمهٔ هدایتی چکسه انك دیدهٔ جانی عاقبت بین اولور وحقیقت کاری کورر و برشیٔ خاتمه سنده نه اوله جقدر اکا ایرکورر (مى)

چشم مهتر چون باآخر بود جفت * پس بدان دیده جهانرا جیفه کفت) مهتر حضرتلرینك کوزی چونکم آخره جفت اولدی دیده سببیله جهانه جیفه دیدی یعنی مهتر کائنات و بهتر موجودات علیه افضل الصلوات واکمل التحیات حضرتلرینك بصر بصیرتلری چونکم هرشیئك آخرنه مقارن اولدی وعاقبتنه نظر قیلدی پس اول دیده سببیله بوجهانه جیفه وآنك طالبلرنه کلاب دیدی کما قال علیه السلام (الدنیا جیفة وطلابها کلاب) بودنیا خود حاله نظراولنسه وصورت ظاهره سنه باقلسه براحلی واحسن دولت ونعمتدر عاقبتنه نظراولنسه برمردار جیفه کبی کیرو قالور و بی اعتبار اولور پس نفس الامرده جیفه ومردار اولنه طالب اولان کلاب سیرت اولور که انلرعاقبت جیفه اولان دنیادن اوتری بری برلریله خرلدی ایلمکدن خالی اولمزلر (مى) زین یکی ذمش که بشنوداووحسب * بس فسرد

اندردل شه مهراسب * چشم خود بکذاشت چشم او کزید * هوش خود بکذاشت
وقول اوشنید) بوندن آنك برذمنی که اشتدی اول ملك بس شاهك کوکلنده
اسبك مهری چوق طوکدی بس باء عربیله اوقندیغی اوزره معنی بودر باء فارسیله
اوقنسه دخی جائزدر بو وجه اوزره معنی پس شاهك کوکلنده اول اسبك محبتی
فسرده اولدی دیمك اولورحسب کافی و بس معنالرینه اولور یعنی اول خوارزمشاه
بوعماد الملکدن اول اسبك انجق همان بوقدر برذمنی اشتدی پس اول شاهك کوکلنده
اول اسب جمیلك محبتی طوکدی وشاهك قلبی اندن اوصاندی وفارغ اولدی
کندی کوزنی قودی انك کوزنی قبول ایلدی کندی عقلنی قودی وانك قولنی اشتدی
پس هرحال بین اولان وضعیف الذهن اولوب عاقبت وحقیقت کورمکدن بی بهره
قلان کسه لره اکرشاه اولسون واکر کدا اولسون هرکیم ایسه واجب ولازم اولان
اولدرکه فکر برحقیقت بین اولان وعاقبتنه نظر قیلان عقل کامل صاحبنك
برکلامنی اشتسه و برکندی طبعنه مقبول کلان شیئك حقنده آنك اسانندن برذم
وقدح کوش ایتسه همان دم کندی کورمسنی قویوب وعقل وادراکنی ترك ایلیوب
اول عاقل وکاملك کورمسنی اختیار وقبول قیلق وآنك کلام سعادت انجامنی مستمع
اولق وجان ودل ایله مقبول ایلمك کرکدرتا کم عاقبت کارده نادم اولمیه ونتیجه ظهوره
کلدکده (لوکنا نسمع اونعقل ما کنا فی اصحاب السعیر) دینلردن اولمیه وحسرت
بیهه ﴿ مثنوی ﴾ این بهانه بود وآن دیان فرد * ازنیاز آن دردل شه سرد
کرد * دربست از حسن او پیش بصر * ان سخن بد درمیان چون بانك در *
پرده کردآن نکته رابه چشم شه * که ازان پرده نمایدمه سیه) بوبهانه ایدی واول
دیان فردنیازدن انی شاهك کوکلنده سرد ایلدی یعنی بوعماد الملکك ذمه متعلق
اولان سوزی اورته لقده سبب و بهانه اولدی واول فرد اولان دیان و بی نظیر
اولان یزدان ومستعان عماد الملکك نیازندن اول اسبی پادشاهك قلبنده سرد
و بارد ایلدی اول اسبك حسنندن شاهك بصری اوکنده حق تعالی قپو باغلدی
اول سوز اورته ده بانك درکبی اولدی یعنی فرسك حسن و بهجتندن حق تعالی
حضرتلری شاهك کوزی اوکنده قپو باغلدی وسد باب ایلدی که اول شاه مقدما
اول اسب لطیفك حسنی کورمش ایدی پس حق تعالی اول کشاده اولان قپویی
اورتدی عماد الملکك اسب حقنده اولان اول سوزی پادشاهله اسبك اورته سنده
اورتیلان ومسدود اولان بابك صداسی کبی اولدی حق تعالی حضرتلری عماد الملکك
دهاندن خروج ایلین اول نکته یی شاهك اوزرینه پرده وحجاب ایلدیکه اول
پرده دن ماه سیاه کور ینور یعنی اکر حق تعالی برکسه نك لساندن ظهوره کلان
نکاتی ماه منیره پرده ایلسه بربصیراولان کسه اول دمده ماهی سیاه کورر وآنك

نورنه نظر ایلمکه قادر اوله عیوب اولماه منیرانك کوزندن مستور اولور و پرده ده قالور
﴿ مثنوی ﴾ پاك بنایی که برسازد حصون * درجهان غیب از کفت وفسون)
بر پاك بنا که حصنلردوزر جهان غیبده کفت وفسوندن یعنی جمیع عیوب ونقایصدن
پاك ومنزه شول بربانی وصانعکه ناسك سوزندن وافسونندن عالم غیبده حصارلر
دوزر وانلرك کفت وکویندن کوکل طالنده حصنلر وپردهلر ایلرحتی برکسهنك
سوزی وافسونی بیچه یوز کسهنك کوکلی کوزینه حجاب و پرده اولور و برشیئك
حسن وجمالنی ولطف وکمالنی انلر کورمکه قادر اوله مزلر و برکسهنك سوزنی دخی
فتح بابه سبب قیلور آنك سوزی واسطه سیله چوق کسهلرك قلبنده اولان پرده
وحجاب وشبهه وارتیاب زائل اولوب انلر اول شئ جمیلك حسن وجمالنی و بهجت
وکمالنی مشاهده ومعاینه قیلورلر اولکی طائفه اول شئ بی حسن وبی جمالدر دیرلر
وآنك حسن وجمالنی کورنلر بو براحسن واجمل شیدر بوکا میل ومحبت ایتمکه چاره
نه در دیو تحقیق ایلرلر (م ی) بانك دردآن کفت را ازقصر راز * تا که بانك
واشدست این یافراز * بانك درمحسوس درازحس برون * تبصرون این بانك
ودرلا تبصرون) کفتی سن قصررازدن بانك در بیل تا کم بوکفت وکوی کیرو
اولنك واچلنك بانکمی اولمشدر یاخود فراز اولنك واورتلنکمی بانکی اولمشدر
وابوندە آچلق وفراز اورتلك معناسنه دروا کثر قپولرهم آچلدیغی زماندە وهم
اورتلدیکی زماندە لابد بربانك وصدا ایلر یعنی ناسك بوکفت وکویندای عاقل
سن حق تعالینك خانهٔ رازنك قپوسنك صداسی بیل فحن برکسهنك دهاندن برصدا
و برادا استماع ایلیه سن کوراول صدا وادا تا کم قپونك آچلمسی صداسیدر و یاخود
اورتلمسی صداسیدر اکر اول کسهنك ادا وصداسی سنك قلبکه برشئ اورترسه
اول اورتلك صداسیدر واکر برشیئك پرده سنی قالدروب سکا آنك حسننی وجمالنی
کوسترسه اول باطنده اولان درمعنو ینك آچلمسی وکشاده اولمسی صداسیدر
باطنده اولان درمعنو ینك صیت وصداسی محسوس ومسموع اولور واول درمعنوی
حسدن طشره ده درکه بوحس صوری آنی کورمکه قادر اوله مز بو بانکی
سز کورر سز ودری کورمز سز تبصرون ولا تبصرون ایکیسی بیله افعال باینده
صیغهٔ معلوم اوزره جمع مخاطبدر بعض نسخه ده ایکیسی بیله یالرله جمع غائب
صیغه سی اوزره واقع اولمشدر بوتقدیرجه بونلرك فاعلی ناس اولور ومعنی ناس
بو بانکی کورلر وقپویی کورمزلر دیمك اولور این بانك بانك راودررا تقدیرنده
اولور (م ی) چنك حکمت چونکه خوش آوازشد * تاچه درازروض جنت
بازشد) حکمت چنکی چونکم خوش آوازاولدی تا کم روض جنتدن نه قپو کشاده
اولدی علیم وحکیم اولان کسهنك وجودنی استعارهٔ تمثیلیه طریقی اوزره شول

چنکه تشبیه ایلمشلردر که آندن علم وحکمت نغمه لری وسر ومعرفت آوازه لری ظهوره کله عارفك دهانی جنت قپولرندن برقپویه بکزر وانك جنانی ریاض جنانه بکزر قچن انك دهانی کشاده اوله وعلم وحکمت میوه لرنی اخراج ایدوب ظهوره کتوره انك مجلسی دخی ریاض جنتدن برروضه اولور کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم (ارتعوا فی ریاض الجنة قالوا ومار یاض الجنة یارسول الله قال علیه السلام مجالس العلم) بورایه متعلق اولان کلام جلد اولك دیباجه سنده وهوجنان الجنان قولنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبونده توضیح معنی بویله دیمك اولور که برعلیم وحکیمك چنك حکمت اولان وجودی چونکم خوش آوازاوله وعلم حکمت نغمه لرنی اظهارایلیه وفتح دهان ایلیوب طالبلره سر ومعرفت سویلیه تاپیلور میسن جنت روضه سندن نه قپو آچلدی بونی بیلز مکر که علم ومعرفتك جنت عاجله اولدیغنه عارف اولنلر وبوجهتك عزوشرفنه هم واقف اولمز مکر که کیجه وکوندز علم ومعرفت طلب قیلنلر (م ی) بانك کفت بد چودروامیشود * ازسقر تاخودچه دروامیشود * بانك دربشنو چودوری ازدرش * ای خنك اورا که واشد منظرش) بد سوزك صداسی قپو کبی آچق اوله سقردن تاخود نه قپو آچیلورچونکم سقر قپوسندن ایراق سن آنك بانکنی ایشت ای سعادت اول کسه یه که انك منظری کشاده اولدی منظر بونده نظر معناسنه مصدر میدر بو بیتلرده هم نادانك جهنم قپوسی کبی اولان دهانی کشاده اوله وزبانهٔ نار کبی اولان زباندن اول مردم سوز اولان سوز ظهوره کله میسن سقردن واول دوزخ خباثت مقردن نه قپو آچیلور واول جهنمك قپوسندن چونکم سن دورسن قپو صداسنی واول جهنم قپوسی کبی اولان دهانك کلام واداسنی ایشت وآنی نظر عقله کورمکه سعی وکوشش ایت ای سعادت شول کسه یه که آنك نظری بو دنیاده کشاده اولدی واول نظرایله اهل جهنم اولنلری کوردی وانلرك دهانلك جهنم قپوسی اولدیغنی مشاهده قیلدی پس انلردن معرض اولوب حق تعالی یه استعاذه ایلدی وایو عمل ایلمکه باشلدی ﴿ مثنوی ﴾ چون تومی بینی که نیکی میکنی * برحیات وراحتی برمی زنی * چونکه تقصیروفسادی میرود * آن حیات و ذوق پنهان میشود) چونکم سن کورسنکه ایلك ایلرسن برحیات وراحت اوزره اوررسن چونکم برتقصیر وفساد کیدر یعنی واقع وصادر اولور اول حیات وذوق پنهان اولور جواب بویتلرن حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ دید خود مکذار ازدید خسان * که بمردارت کشند این کرکسان) خسلرك کورمسندن اوتری کندی کورمکلکنی قومه زیرا بوکرکسلرسنی مرداره چکرلر کرکسلردن مراد بونده اهل دنیا واصحاب نفس وهوا اولور وبوابیات ثلاثه ده خسلره تقلید ایلمکدن بغایت حذر ایدوب

کندینك تجربه سنی ومشاهده سنی ترك ایلمکه تعلیم وارشاد ایدوب بیوررلرودیرلر که
ای مرد عاقل چونکم سن طریق الهیده برایولك ایلسیه سن ویاخود برحق کلام
سویلیه سن کو ررسن که برحیات قلبیه وراحت روحیه اوزره کندیکی اوررسن
واول ایوعملدن حظ آلورسن وروحانی صفالر بولورسن ومنتظم الاحوال اولورسن
اما چونکم سندن برتقصیر و برفساد واقع وصادر اوله اول حیات قلبیه وذوق
روحانیه سندن پنهان وغائب اولورسن خودبونی نیچه کره تجربه ایلدك ومشاهده
قیلدك پس خسلرك کورمسندن اوتری کندی رؤیت ومشاهده کی ترك ایله فجن خس
ودنی اولان کسه لرسکا اوعملی ایشلمه کل بزم ایشلدیکمز کار وعملی ایشله تا کم ذوق
وراحت بوله سن دیرلرسه سن انلره متابعت قیله ومیل ایله زیرا بوکرکس طبیعت
اولان خسلرسنی یاحرام یمکه و یاخود دنیا مردارنه میل وتعلق ایلمکه جذب ایدرلر
چونکم برطائفه سنی مردارجا ندنه چکه لرکندی تجربه ومشاهده کی قوبوب انلرك
بیلسنه وکورمسنه تقلید ایلك محضا وبال وعین ضلال اولور وسنی اباحت ومعصیت
چقورلرینه دوشورلر (م ی) چشم چون نرکس فرو بندی که چی * هین عصا
ام کش که کورم ای اچی * وان عصا کش که کزیدی درسفر * خود چو بینی باشد
ازتو کورتر) چون چشمی نرکس کبی آشغه بغلرسن که نیچون بودخی وجه درنرکس کبی
اولان کوزی اوترسن بویله دیوکه نه واردر کورمزم اولکی وجه اوزره چی چرا
معناسنه اولور وچرا فرو بندی تقدیرنده اولور وایکنجی وجه اوزره چه شئ هست
نمی بینم تقدیرنده اولور نته کم بعض کسه کوزلری اورتوب تعامی ایدوب نه شئ
واردر بن کورمزم دیر و برآخر کسه یه ای اچی بن کورم آکاه اول بنم عصامی
چك دیرچشمدن مراد بونده چشم دل اولور وخطاب شول سالکلره اولورکه آنك
قلبی کوزی طریق مستقیمی کورمکه مستعد اوله ونیك اولنی بددن و حق باطلدن
وهدایتی ضلالتدن واهل استقامتی اهل سقامتدن فرق وتمییز ایلمکه قادر وقابل اوله
ولیکن بعض کوردل وغافل اولان مرشد شکل کسه لرك یامالنه ویاسخاسنه ویاخود
رعایت وتعظیمنه الدانوب کندینك نرکس کبی کوکل کوزلری اورتوب وتعامی وتجاهل
ایلیوب اکا ای پاشا بن بویوله کورم بکا عصا کش اول وبکا ارشاد ایله دیه
حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بوکونه عالم و عاقل اولان کسه لره نصیحت
ایدوب بیوررلر ای غافل نرکس کبی اولان کوکلك کوزلری باغلرسن وتعامی وتغافل
ایلرسن بویله دیوکه نه واردر بوطریقده بن کورمزم ای بوطریقده پاشا اولان
آکاه اول بن که کورم بنم قائدم اول وبنی بویوله چك بن سکا اقتدا ایلیم دیرسن
وحال بوکه اول عصا کشی که سن آخرت سفرنده وحقیقت یولنده کزیده ایلدك
خود چونکم کوره سن سندن کورتردر پس سندن کورتر اولان مرشد وعصا کشك

سکا نه فائده سی اولو ربوسوزلرشول عالم وعاقله کوره اولورکه برغافل وجاهل شیخه بعض واسطه ایله بیعت قیله واقتدا ایلیه وکندیسی الله کلامنك ورسول اخبارنك معنیلرنی بیلورایکن آنکله عمل ایلمکی قویوب تعامی وتجاهل ایلیوب برغافل وجاهله اقتدا ایلیه وبویله دیه شیخ بصیر نه کونه کسه اولدیغنی ومشیخت مرتبه سنی فنغی عالمربولدیغنی واقتدایه نه کونه کسه لرصالح اولدیغنی بیله (مری) دست کورانه بحبل الله زن * جزبرامر ونهی یزدانی متن) النکی کورانه حبل اللهه اور یزدانی اولان امر ونهیدن غیری اوزره طوتمه یعنی برکندکدن کورتر عصا کشه ال اورمقدن واکا تمسك قیلمقدن حبل الله متینه ال اورمق هزار بار اولی وانفعدر ابدی (واعتصموا بحبل الله جمیعا) آیت کریمه سنك موجبنجه کورانه الله حبلنه ال اور وتمسك ایله یزدان حضرتلرینه منسوب اولان امردن ونهیدن غیریه زنهار طوتمه (وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا) آیت کریمه سنك حسبنجه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم هرنه امر کتوردیسه آنی طوت وهرنه دن نهی ایلدیسه اندن چوب اعراض ایت عبده لازم اولان همان مولاسنك امرنی طوتوب آنك نهی ایلدیکی کاردن قاچمقدر طریقت اصل بوکادیرلر

﴿ مثنوی ﴾ چیست حبل الله رها کردن هوا * کین هواشد صرصری مرعادرا) حبل الله نه در هوایی ترك ایلمکدر زیرا بوهوا عاد قومی ایچون برصرصر اولدی یعنی اصل حبل الله متین ومعنیٔ کتاب مبین ترك هوا ایلمکدرکه کتاب اللهك معنای شریفی انسان نفسنك هواسنی وطبعنك مشتهاسنی ترك ایلمکدن اوتریدر چنانچه برمؤمن بن قرآن حبلنه تمسك ایلدم دیسه وهوای نفسی ترك ایلسه کذب ایلمش اولورکه اصل حبل الله متین هوای نفسی ترك ایلمکدرکه بوهوای نفس عاد قومنه برریح صرصر اولدی وانلری هلاك قیلدی (نصرت بالصبا واهلك قوم عاد بالدبور) حدیث شریفنده بعض اهل تحقیق بویله دیمشلردرکه صبادن مراد صبای روحانی وهوای رحمانیدرکه حضرت نبی علیه السلام آنکله باطنا منصور ومظفر اولمش ایدی وظاهرا دخی کفارمکه آنك اوزرینه عسکرچکوب کلدکده اول باد روحانی صبا شکلنده ظهوره کلوب کفار اوزره تراب وغبارلر صاچوب انلرك انهزامنه ورسول علیه السلام حضرتلرینك نصرتنه سبب اولدی وقوم عادك هلاکنه سبب اولان دبور اول انلرك نفسنده مستور اولان هوای نفسانی ایدی انلر هلاك اولمزدن مقدم برمرتبه هوا پرست اولدیلر وشول قدرحددن تجاوز ایدوب عصیان وطغیان قیلدیلرکه کندی پیغمبرلری اولان هود علیه السلام حضرتلرینك نصیحت وارشادنی قبول ایلمز اولدیلر پس انلرك طبعنده مرکوز اولان هوای حق تعالی بادصرصر شکلنده ظهوره کتوروب انلرك ظاهرا جسملرینك هلاکنه سبب ایلدی

وحقیقتده اول باد صرصرانلرك نفسنك هواسنك صورتی ونتیجه سی ایدی (مثلا)
خلق درزندان نشسته ازهواست * مرغرا پرهابسته ازهواست * ماهی اندر تابهٔ
کرم ازهواست * رفته ازمستوریان شرم ازهواست * خشم شحنه شعلهٔ نارازهواست *
چارمیخ وهیبت دارازهواست) مثلا خلق زندانده اوتورمش هوای نفسدندر
زیرا آنك زندانه کیرمسنه سبب نظراولنسه هوای نفسانیدن اوتریدر کذلك مرغك
پرلری باغلنمق هوادندر زیرا اول قوش هواده سلامتله اوچارکن نفسنك هواسنه
اویوب برغدایه میل ایلیوب کلوب اول واسطه ایله دامه کرفتار اولوب پرلری
باغلنور وکذلك دریا ایچره سلامتده اولان ماهی کرم اولان تابه ایچره بریان اولق
نظراولنسه هم هوای نفسدندر ومستور یلردن شرم وحیا کتمك هم هوای نفسلرینه
اویدقلرندن رسوای اولوب ادبسز وحیاسز اولشلردرشحنه نك شعلهٔ نارکبی اولان
خشمی هوادندر شعلهٔ نارده حرف تشبیه مقدر اولور یعنی حاکملرك وصوباشیلرك
شعلهٔ نارکبی اولان غضبلری ناسك هوای نفسلرندن اوتریدر وکذلك بودنیاده
اولان چارمیخ وهیبت دارهوای نفسانیدن اوتریدرکه هوای نفسله اللهك امرنی
وپیغمبرعلیه السلامك شرعنی قویوب نفسنك مراد ومشتهاسنه تابع اولمقدن
عبارت اولور پس بوعالمده وضع اولنان سیاستلر وضرب وذللر هوای نفسانیدن
اوتری وضع اولمش اولور (مثنوی) شحنهٔ اجسام دیدی برزمین * شحنهٔ احکام
جانراهم ببین * روحرادرغیب خوداشکنجهاست * لیك تانجهی سکنجه درخفاست)
زمین اوزره جسملرك شحنه سنی کوردك که انلر بودنیاده اولان صوباشیلروحاکملردر که
انلره شحنهٔ اجسام تعبیراولنور احکام جانك شحنه لرنی هم کورکه جانك حکملرینك
هم معنوی ضابطلری واردر انلره شحنهٔ جان تعبیر اولنور روحك عالم غیبده خود
اشکنجه لری واردرکه روحه دخی موکللرشکنجه وعذاب ایدرلر وعالم وعارف
اولنلر بوعالمده هم عذاب روحی بیلورلر وشکنجهٔ جان نه کونه اولدیغنه واقف
وعارف اولورلر اما سنکه هنوز دخی بوعالم طبیعتده محبوس اوله سن اول شکنجهٔ
جانی محسوس کوره مزسن اکرچه اول عارفلره کوره آشکارادر لکن تاسن بویدن
حبسندن صیچرامیه سن وقورتلمیه سن شکنجهٔ روح خفاده در سکا محسوس اولمز سببی
بودرکه هوای طبیعی انسانی بغایت مست وسرخوش ایدیجیدرکندینك روحی
عذاب الیمده اولدیغنی زیاده مست وسرخوش اولدیغندن فرق وتمیز ایلمکه قادر
اوله مزکورکه حق تعالی حضرتلری (وان جهنم لمحیطة بالکافرین) دیدی اهل
تفسیرجمله اسمیه ایله ایراد اولنمسی وقوعی متحقق اولدیغندن اوتریدر دیمشلر اما
اهل تحقیق حالا جهنم کافرلری عذاب الیمه مبتلا قیلشدر اما انلر بغایت طبیعت
سرخوشلری وهوای نفسانینك مستلریدر انکچون روحلرینك عذابده اولدیغنی

وکندولرك جهنم ایچره قالدیغنی احساس وادرا که قادر اوله مزلر ﴿ مثنوی ﴾
چون رهیدی بینی اشکنجه ودمار * زآنکه ضدازضد کردد آشکار) چونکم
بوبدن حبسندن قورتله سن روحك اشکنجه ودمارنی کوررسن زیرا ضد ضددن
آشکاراولورو توضیح معنی بو بدنك ذوقی وصفاسی روحك عذاب وجفاسیدرو بالعکس
روحك ذوق وصفاسی بو بدنك عذاب وجفاسیدر برکسه بوعالمده کندی نفسنك
حظنه ومشتهاسنه منهمك ومشغول اولسه اول کسه روحك نه مرتبه محنت وجفاده
اولدیغنی حس وتمیز ایلیه مزکه بودنیاجسمك مقامیدروآخرتك ضدی وضره سیدر
وکذلك جسم دخی روحك ضدی وضره سیدرکه بو کثیف واول لطیفدر چونکم
جسم کندی عالمنده ذوق وصفاده در اول غیرعالم اهلی اولان روحك بلا وجفاده
اولدیغنی بیلمه فرق ایلراما چونکم بو بدندن قورتله سن وعالم ارواحه واصل اوله سن
اول زمانده روحك عذابنی وهلاکنی کوررسن زیرا که (الاشیاء تنکشف باضدادها)
حسبنجه هرشئ ضدیله منکشف اولور روحانی اولان ذوق وصفا جسمانی اولان
ذوق وصفانك ضدیدر وروحانی اولان عذاب وجفا دخی هم نفسانی اولان عذاب
وجفانك ضدیدر چونکم روحك عالم ارواحه واصل اوله واندہ روحانی برذوق
وصفا ونورانی برچاشنی وغدا بولیه عذاب اولور وکندینك عذاب ایمده اولدیغنی
هم ادراك قیلور اما بوچاه طبیعتده محبوس اولان آنی ادراك وتمیز ایلمکه قادر

اوله مزلر ﴿ مثنوی ﴾ آنکه درچه زادودرآب سیاه * اوچه داند لطف دشت
ورنج چاه) اول کسه که چاهده وآب سیاهده طوغدی وچاه ایچره یوبوب نشو
ونمابولدی وآب سیاهدن ایچوب آنکله معتاد اولدی واول چاه مظلم ایله هم انسیت
قیلدی اول کسه دشتك لطفنی وچاهك رنجنی نه بیلور وچاه ایچره اول صحرای
لطیفده اولنلره نسبتله کندینك عذابده اولدیغنی نیجه فرق وتمیز قیلور بلکه بیلمکه
وتمیز قیلغه قادر اوله مز زیرا هرشئ ضدیله بیلنور اکر اول کسه اول دشت لطیفی
کورسه اندنصکره چاه ایچره کلسیدی کندینك چاه ایچره نه مرتبه رنج وجفاده
اولدیغنی بیلوردی کذلك بوعالم طبیعت برچاه کبیدر وبوغدای نفسانی آب سیاه کبیدر
عالم ارواح دشت لطیف کبیدر چاه طبیعته معتاد اولان وبوآب سیاهله انسیت
قیلان عالم ارواح صحراسنك لطافتنی نه بیلور وکندینك بوچاه طبیعت ایچره بلاده
اولدیغنی نیجه ادراك قیلورانکچون اشد بلاانبیایه اندنصکره اولیایه اندنصکره عالم
ارواحك لذتن آلن وجمالن کورن کسه لره اولور زیرا انلرشول کسه لره بکزرلر که
دشت وصحرا سیرنی کورمشلر وباغ وبستان لطافتنی مشاهده قیلمشلرایکن بنه کلوب
بوابدان طبیعته محبوس اولمشلردر انکچون دنیا مؤمنك سجنی وکافرك جنتیدر که
کافر بوکا معتاد اولمش وانسیت قیلمشدر ومؤمن بونده غریب اولمش ومحبوس
قالمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون رها کردی هوا از بیم حق * در رسد سغراق

ازتسنیم حق) چونکم بیم حقدن اوتری هوایی ترك ایلیه سن ور بکك حضورنده قائم اولوب آنده محاسبه اولق قورقوسندن نفسکی هوادن نهی ومنع ایلیه سن سکا تسنیم حقدن کاسه ایریشور ومقربلر ایچدیکی عیندن شراب خالص نوش ایلرسن تسنیم جنت اعلاده برعینك اسمیدر ومقربلراندن نوش ایلر وهوایی ترك ایلینلره دخی اندن ویررلر وانلری جنت اعلایه ایرکوررلر کما قال الله تبارك وتعالی (واما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی) ﴿ مثنوی ﴾ لاتطرق فی هواك سل سبیل * من جناب الله نحو السلسبیل) کندی هوا کده طریق اتخاذ ایلمه جناب اللهدن سلسبیل طرفنه سبیل استه لاتطرق تفعل یابندن نهیدر طریق اتخاذ ایلمه دیمکدر سلسبیل جنت اعلاده برعینك اسمیدرکه اندن ترك هوا ایلین ابرار نوش ایدرلر وسلسبیلك تحقیق جلد اولك دیباجه سنده تسمی عند ابناء هذا السبیل قولنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وبو سلسبیل ایرماغنه جناب اللهدن یول استمك هوای نفسی ترك ایلمکله میسر اولور ﴿ مثنوی ﴾ لاتکن طوع الهوی مثل الحشیش * ان ظل العرش اولی من عریش) صاقن حشیش کبی طابع هوا اولمه تحقیقا عرش کولکه سی عریشدن اولیدر عریش خارخسدن وچوپدن یاپیلمش اولره دیرلر اکثر باغبانلر باغ چبوغندن وبستانجیلر چوب ودرختدن انی پیدا ایدر وکولکه لك ایدوب ایچنده اوتورلر حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بودنیایی ونفس وهوایی عریشه تشبیه ایدوب ترك دنیا وترك هوا ایلمکی ظل عرشه واصل اولمغه وسیله در دیوب یورلرای هوای نفسه اویان زنهار کیاه کبی هوایه طابع وتابع اولمه که عرش کولکه سندن محروم اولیه سن تحقیقا عرش اعلانك سایه سی خانهٔ چوپین سایه سندن اولی وانفعدر پس سن بوخانهٔ دنیاده نه راحت بولسك کرك تا اکا تحصن والتجا ایلیه سن بلکه دنیایی وهوای نفسی ترك ایله تاعرش اعلی کولکه سنده آسوده اوله سن دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ کفت سلطان اسب راوا پس برید * زود ترزین مظلمه بازم خرید) سلطان خوارزم چونکم اول اسب لطیفدن اوصاندی وقلبی انك میل وهواسندن دوندی کندی خدامنه دیدی بواسبی کیروارده ایلتوك وصاحبنه رد ایلیك تیزرك بو مظلمه دن بنی کیرو الله یعنی بوظلمدن بنی کیرو قورتارك بواول کسه نك حقیدر ظلما وغصبا بونی آلمق بزه خیرایلمز دیدی ﴿ مثنوی ﴾ بادل خود شه نفرمود این قدر * شیررا مفریب زین رأس البقر) پادشاه کندی کوکلنه بوقدر دیمدی شیری بو بقر باشندن الدامه عماد الملك مقدما پادشاهم بواسبك باشی کاو باشی کبیدر دیو بواسبه میدر دیمش ایدی پادشاه بوسوزی ایشید وب وفریب اولدیغندن غافل اولوب انی قبول ایلدی اول حینده شاه کندی کوکلنه بوقدر جه دیمدی وقلبی ایچره

شومعنایی سویلدیکه ای وزیر با تدبیرشیرعقل اولان شاهی بوصغر باشلودر دیمکله الدهمه که بنم دخی کوزم وعقلم وتمیزم واردر مجرد سنك بواسب صغر باشلودز دیدیکلکدن بواسب حدذاتنده معیوب ومذموم اولمز بلکه سنك بوسوزدن مرادك انك عاقبتنده ونتیجه سنده اولان معیو بلغیدر ودخی بو بهانه ایله صاحبنه رد اولنمقدر بوخسه بواسبك نفس الامرده صغر باشلواولمسی دکلدر دیه مدی اکر بویله دییدی وقلبنه بوقدرجه باری سویلییدی اول فنده واول صنعتده محقق اولو ردی اول فنده دخی محقق اولمدیغنه بناء عماد الملکك اول سوزدن مرادی نه ایدیکنی بیله میوب اول اسبی کرچك صغر باشلوصاندی وانك فریب ایدیکنی بیلدی وقلبندن اکابو کونه دیمدی ﴿مثنوی﴾ پای کاو اندر میان آری ز داو * روند وزد حق براسبی شاخ کاو * بس مناسب صنعتست این شهره زاو * کی نهد برجسم اسب اوعضو کاو) فریب وحیله دن کاو اباغنی اورتایه کتوررسن یوری حق تعالی براسب اوزره شاخ کاو دیکمز دیمدی داو اصلنده چرخه وقار باز لرك یوتدیغی اچمه یه وبوله دیرلر بونده حیله وفریب معناسنه استعاره اولور یعنی اول خوارزمشاه کندی جانبندن عماد الملك جانبنه جواب اولمق طریقیله بوقدر سویلدیکه ای عماد الملك سن بنی الدامقدن اوتری کاو اباغنی اورتایه کتوررسن وبواسبه صغر باشلودر دیو تعیب ایلرسن یوریکه حق تعالی حضرتلری شول حکمت وصنعت صاحبیدرکه براسبك اوزرینه صغر بوینوزنی دوزمز اکر بواسب لطیف صغر باشلو اولیدی بوکا صغر بوینوزلری مناسب اولوردی حق تعالی حضرتلری هر حیوانك خلقتنی آنك کندی ذاتنه مناسب خلق ایلمشدر حق تعالینك ایلمسنده عدم تناسب یوقدر بلکه هر برحیوانك عضولری کندیلرك ذاتنه کوره مناسب اولمشدر بومشهور بنا زیاده مناسب صنعتدر اوحق جسم اسب اوزره عضو کاوی فن قورزاو بنایه دیرلر یعنی بواسبك مشهور اولان بنای وجودی چوق مناسب صنعت وزیاده عجیب قدرت وحکمتدر اول حکمت بالغه وقدرت کامله صاحبی هر برحیوانه مناسب برکونه عضو ویرمشدراول حکیم مطلق عضوکاوی براسبك جسمی اوزره قومزا کرفرضی براسبك برعضوی کاوك ویاخود برآخر حیوانك عضونه من وجه مشابه اولسه هم حکمت اوزره حق تعالینك اتدن بی مناسب یراتمسی لازم کلمز واول عدم تناسب کورونن حکمت وصنعت حقه کوره نقص ویرمز ﴿مثنوی﴾ زاوابدانرا مناسب ساخته * قصرهای منتقل پرداخته * درمیان قصرها تخریجها * ازسوی این سوی آن صهریجها) استاذ بدنلری مناسب دوزمشدر منتقل قصرلر یونمشدر قصرلر میانند ه تخریجلر قیلمش یوجانبدن اول جانبه صهریجلر واردر زاو بنا واوستاد معنالرینه استعمال اولنور بونده ایکی معنایه بیله قابلدر تخریج چترمغه دیرلر

وقصرلرده و بنالرده شول کوشکلر و یاخود نشیملره دیرلر که استاد انی بردیواردن
و یاخود برخانه دن التنه دیرکلر اوروب اخراج ایلمشلراوله مثلا بودیارده شهنشین
دیدکلری خانه در صهریج صارنیج دیدکلریدر که مجمع مادر و بونده صهریجلردن
مراد بدنده اولان کوز و برون و آغز وقارندر که محل آبدر وتخریجلردن مراد باش
وایکی قولق وایکی ال وایکی ایافدر که بونلرجسد خانه سندن اخراج اولنمش قصرلره
بکزر پس توضیح معنی اول استاد کل بونلرك کلیسنی قتی مناسب دوزمشدر بدنلری
کویا بریردن برآخر یره انتقال ایدیجی وحرکت قیلیجی قصرلرخلق ایلمشدرکورکه
بدن قصرلرینك اورتاسنده یمینی وشمالی وفوقانی وتحتانی تخریجلرایلمشدر بدنك
برجانبندن اول برآخرجانبنه صارنیجلرقیلمشدرکه آغزجانبندن برونه وکوزجانبنه
صو چیقار وقارنه دخی ایزو جمله بدنه منتشر اولور (مى) وزدرونشان عالم
بی منتها * درمیان خرکهی چندین فضا) وانلرك درونندن عالم بی منتها برخرکهك
میانده بوقدر فضا یعنی اول استاد کامل اول بدنلرك درونندن بی منتها عالم قیلمش
وباطنلرنده نهایتسز عالمی قومشدرکویا که برقره اوایچنده بوقدر صحرا وفضا
واردر هربرانسانك بدنی برخرکاه کبیدر وآنك ایچنده چوق صحرالر واردر مثلا
فکر برصحرا وخیال برصحرا وقلب برصحرا وعقل وروح دخی بر عظیم صحرالردر
بوجمله صحاری برخرکاه کبی اولان بدنك باطنده قومشدر (مى) که چوکابوسی
نماید ماهرا * که نماید روضه قعرچاه را) کاه ماهی برکابوس کبی کوسترر وکاه
روضه یی قعرچاه کوسترر اصل معنی قعرچاهی روضه کوسترر دیمکدر یعنی اول حکیم
مطلق شول قدرت کامله وحکمت بالغه صاحبیدرکه برماه منیری قاره وقوره کبی
مکروه کوسترر نته کم حضرت یوسف علیه السلامی انك اخوانلری بویله ماهرو
ایکن قره قوره کبی کوستردی وکاه اولور روضه یی قعرچاه وقعرچاهی دخی روضه
کوسترر یعنی قعرچاهی کورکه یوسف علیه السلامه روضه کبی کوستردی و دخی
قعرکور قعرچاهدن تنك وتاریك ایکن مؤمنلره و صالحلره آنی ریاض
جنتدن برروضه قیلدی وکافرلره وطالحلره آنی نیران جهنم حفره لردن برحفره
ایلدی ودخی بودنیا قعرچاه کبی ایکن (الدنیا سجن المؤمن وجنة الکافر) حدیثنك
حسبنجه آنی کافره روضهٔ جنت ومؤمنه سجن پرمحنت کبی کوستردی کابوس شول
قره وقوره دیدکلریدرکه انسان اویودیغی زمانده کلوب آنك اوزرینه واقع
اولور واکا مضایقه ویرر ﴿ مثنوی ﴾ قبض وبسط چشم دل از ذوالجلال *
دمبدم چون میکند سحر حلال * زین سبب در خواست از حق مصطفی *
زشت را هم زشت حق را حق نما * تاباخر چون بگیردانی ورق * از پشیمانی
نه افتم درقلق) ذوالجلال حضرتلرندن کوکل کوزینك قبض و بسط اولمسنی دمبدم

﴿ چونکم ﴾

چونکم سحر حلال ایلر وتقلیب اعیان ایدوب کاه نیکی بد و کاهی بدی نیك کوسترر
بوسیدن مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری حق تعالی حضرتلرندن
استدی وبویله دیودعا ایلدیکه الهی حد ذاتنده زشت اولنی زشت وحق اولنی
حق کوسترتا کم آخرامرده چونکم ورقی دوندیره سن وهر شیئك حقیقتنی کوستره سن
پشیمانلقدن قلقه دوشمیم یعنی چونکم هرشیئك حقیقتنی ظهوره کتوره سن اول
حینده پشیمان اولمقدن قلق واضطرابه دوشمیم دیدی کما قال علیه السلام (اللهم
ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه اللهم
ارنا الاشیاء کماهی) ﴿مثنوی﴾ مکر که کرد آن عماد الملك فرد * مالك الملکش بدان
ارشاد کرد) مکری که اول فرد اولان عماد الملك ایلدی مالك الملك آنی اول مکره
ارشاد ایلدی یعنی عقل وتدبیرمرتبه سنده فرد و بی نظیر اولان عماد الملك اول مکر
وتدبیری که اسبك صاحبنه رد اولنمسی خصوصنده ایلدی آنی اول تدبیر ومکره
جمیع ملکك مالکی اولان خدای تعالی حضرتلری ارشاد ایلدی ﴿مثنوی﴾
مکرحق سرچشمهٔ این مکرهاست * قلب بین اصبعین کبریاست *) حق تعالیدنك
مکری بوانسانده اولان مکرلرك جمله سنك سرچشمه سیدر والله تعالی حضرتلری
(خیرالماکرین) درقلب بنی آدم حضرت کبریانك ایکی پرماغی اورتاسنده در کما
قال صلی الله تعالی علیه وسلم (ان قلوب بنی آدم بین الاصبعین من اصابع الرحمن
یقلبها کیف یشاء) بوحدیث شریفك شرحی برقاچ موضعده مرور ایلشدر
جمله دن جلد ثالثده تشبیه صورت اولیا سرخنده مروراایلدی انده طلب اولنه
ومصرع اولك تحقیق وحق تعالی به ما کردیمنك شرح وتفصیلی هم اوچنجی دفترده
جواب کفتن ساحرمرده سرخنده * جادوی کرحق کند حقست وراست * بیتنك
شرحنده مروراایلدی انده طلب اولنه ﴿مثنوی﴾ آنکه سازد در دلت مکروقیاس *
آتشی داند زدن اندر پلاس) اول خدا که سنك قلبکده مکروقیاس دوزر پلاسه
برآتش اورمغی بیلور یعنی اول مقلب القلوب والابصار که سنك قلبکده مکری وقیاس
وفکری خلق وایجاد ایلمکه قادردر اول پلاس کبی اولان مکروقیاسه برآتش اورمغی
وآنی کیدروب زائل قیلمغی هم بیلور کیف مایشاء اول مقلب القلوب کوکلده تصرف
قیلور پس همیشه آنك مقلب بال ومحول احوال اولدیغنی بیلان بنده لره یامقلب القلوب
والابصار ثبت قلوبنا علی دینك دیو دعا ایلمك ودخی یامحول الحول والاحوال حول
حالنا الی احسن الحال دیوسویلمك لازم کلور وواجب اولور

﴿رجوع کردن بقصهٔ آن پایمردوان غریب وامدار باز کشتن ایشان﴾
﴿از سر کور خواجه ودرخواب دیدن پایمرد آن خواجه را الی آخره﴾

بوسرخ شریف اول ذکری مرورایلین پایمردك واول وامدار اولان غریبك وانلرك
ایکیسنك یله خواجه نك قبری طرفندن کندی مکانلری جانبنه کیرو دونملرینك
قصه سنه رجوع ایلکدر و پایمردك اول خواجه بی خوابده کورمسنك حکایه سیدر
آخرنه وارنجه یه دك ﴿ مثنوی ﴾ بی نهایت آمد این خوش سر کذشت * چون
غریب از کور خواجه باز کشت * پایمردش سوی خانهٔ خویش برد * مهر صد
دینارزا بااوسپرد * لوتش آورد وحکایتهاش کفت * کزامید اندر دلش صد کل
شکفت) بوخوش سر کذشت بی نهایت کلدی وطویل الذیل اولدی بونی نهایتنه
یتورمك لازم اولدی چونکم اول غریب وامدار خواجهٔ تبریزینك قبرشریفندن
کیرو دوندی پایمرد اول غریبی کندی خانه سی جانبنه ایلتدی یوز دینارك مهرنی
اکا اصمرلدی یعنی اول کتخدای شهر چونکم آنی اوینه کتوردی وخانه سی ایچره
اوتورتدی انکچون اعیان شهردن جمع ایلدیکی یوزالتون مهریله اکا تسلیم قیلدی
اکا لوت وغدا کتوردی واکا لطیف حکایتلر دیدی آنك کوکلی ایچره امیددن
صد کل آچلدی یعنی اول نقیب شهر غریب نوازلق ایدوب اول دردمند ودلخسته نك
اوکنه طعام وغدا کتوردی واکا تسلیه ویرمك ایچون بعض خوش آینده
حکایه لرایلدیکه اول غریبك باغ قلبنده امید ورجاده یوز کونه کللر کشاده اولدی
وآنك قلبی آچلدی و یوزی کولدی ﴿ مثنوی ﴾ آنچه بعد العسر یسراودیده
بود * باغریب ازقصهٔ آن لب کشود) اول نسنه یکه بعد العسر یسری اول
پایمرد کورمش ایدی غریبه آنك قصه سندن لب آچدی یعنی اول پایمرد
عسرتدنصکره شول یسری که کورمش وفقر وذلتدنصکره شول غناوعزته ایرمشدی
آنی اول غریبه دیدی و باشندن کچن اول قصه لری لب کشا اولوب بر برسویلدی که
غریب نوازاولان اهل کرمك شانندندر که اکرمالله برفقیرشکسته باله تسلیه ویرمك
ممکن اولمزسه باری شیرین مقاله تطییب خاطرایدرلر وغم چکمه یونك حالی بودرنیچه
زمان بزدخی چوق زحمتلر کوردك وشمدی بحمدالله نعمتلره وراحتلره ایردك سندخی
برکون بومحنتلری کورمشه دونرسن دیوب غریب دوستلق ایدرلر (مثنوی) نیم
شب بکذشت وافسانه کنان * خوابشان انداخت تامرعای جان * دیدپامردآن
همایون خواجه را * اندرآن شب خواب برصدر سرا) نصف اللیل کچدی افسانه
ایلیه رك یعنی اول غریب وامداره حکایه سویلیه رك خواب انلری تامرعای جانه
آتدی وعالم ارواح صحراسنه ایلتدی اول پایمرد رؤیاسنده اول همایون خواجه یی
کوردی اول کیجه ایچره خوابده صدرسرای اوزره یعنی اول سعادتلو اولان
خواجه یی اول پایمرد اول کیجه صدر سرای اوزره رؤیاسنده کوردی وآنی
مشاهده قیلدی (مثنوی) خواجه کفت ای پایمرد دانمك * آنچه کفتی من شنیدم یك بیك *

ایك پاسخ دادنم فرمان نبود * بی اشارت لب نه یارستم کشود) خواجه اول
پایمرده دیدی ای نمکلواولان پایمرد وای ملاحتلو اولان نیکومرد اول نسنه بی که سن
بیدارلق حالنده سویلدك بن برآنی اشتدم و بنم قبرم قتنده هرنه تعبیر ایلدکسه
بن آنی فرادا فرادا کوش ایتدم لیکن سکا جواب ویرمکه فرمان الهی اولمدی
اشارتسز بن لب آچمغه قادر اولمدم واذن الهی اولمدین سکا آغز آچوب سوز
سویلمکه قدرت بولمدم بونده تنبیه اولدرکه قبرده اولان موتایی زایر اولنلرك وانلرك
قتنده تکلم قیلنلرك سوزلرنی احیا کبی استماع ایدرلر وانلرا کربیلدکلری ایسه بیلورلر
ولکن بو الفاظ ولغاتله انلرك تکلم ایلمکه استعدادلری اولمدیغندن اوتری انلر
بونطق وصدایله ادا ایتمکه قادراوله مزلر و بوخصوصده چوق احادیث شریفه
روایت اولنمشدر وزیارت قبربایندہ مشایخ آنی تحریر ایلمشلر ونیچه کره مناسبتله
مواضع کثیرده ایراد ایلمشدر باخصوصکه انبیای عظام واولیای کرام انلرکندی
قبرلرنده جنت روضه لری ایچره ساکنلردرانلری زیارت قیلان کمسه لری کورورلر وانلرك
سوزنی هم ایشیدرلر ولکن اذن حق اولمدیغندن اوتری زایرا ولنلره سوزسویلمزلر
ونطق ایلمزلر ﴿ مثنوی ﴾ ماچو واقف کشته ایم ازچون وچند * مهر برلبهای
مابنهاده اند * تانکردد رازهای غیب فاش * تانکردد منهدم عیش ومعاش *
تا نه دردپردهٔ غفلت تمام * تانماند دیك محنت نیم خام) بزچونکم چون وچندن
واقف اولدق لکن بزم لبلریمز اوزره مهر قومشلردر یعنی بزچونکم کیفیت وکمیت
اخرویدن آکاه اولدق واسرارعالم غیبه شعور بولدق ولکن خبرویرمکه و بوعالمك
احوالندن اول عالمك اهلنه جواب ایرکورمکه قادر دکلز زیرا حضرت حق جانبندن
بزم آغزلریمز اوزره مهر قومشلردر تاکم عالم غیبك رازلری عالم شهادت اهلنه
فاش وآشکار اولمیه تاکم عالم شهادتده عیش ومعاش منهدم اولمیه که عالم غیبك
احوال واسرارنك ظهوری عالم شهادت اصحابنك عیشلرینك ونوشلرینك انهدام
وانقطاعنه سبب اولور انکچون بزم آغزلریمز اوزره مهر قومشلر و بوعالم غیبك
اسرارنی عالم شهادت اهلنه سویلمکدن منع قیلمشلردرکه تاکم غفلت پرده سی
تمام یرتلمیه یعنی عالم خلقنك حجاب غفلتی بالکلیه منهتك اولمیه وخرق استار لازم کلمیه
تاکم محنت چولمکی نیم خام قالمیه یعنی امتحان و بلوی چولمکی تمام پخته اوله وچیك
قالمیه هرکس بوغفلت پرده سنك التنده استعدادنه کوره برعمل پشوره واول عملی
اکرنوری واکرناری واکردنیوی واکر اخروی هرنه ایسه کماله ایرکوره بوخلق
عالم بعد الموت اولان احوالی بیله لردی جمله سی معطل اولورلردی و بیکار قالورلردی
کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم (لوتعلمون ماانتم ملاقون بعد الموت ماا کلتم طعاما
علی شهوة ابدا ولاشربتم شرابا علی شهوة ابدا ولادخلتم بیتا تستظلون به ولرقیتم

الى الصعدات تلدمون صدوركم وتبكون على انفسكم) رواه ابن عساكر عن ابى الدرداء رضى الله تعالى عنهما كذا فى الجامع الصغير (مى) ماهمه كوشيم كرشد نقش كوش * ماهمه نطقيم ليكن لب خموش) بزدوكلى كوشزا كرچه نقش كوش كتدى بزدوكلى نطقز ليكن لب خموش انسانك كوشندن كلامى استماع ايلين سمع واسطه سيله روحله قايم اولان قوت سامعه در وكذلك دها نندن نطق وتكلم ايلين هم لسان واسطه سيله نفس ناطقه در بدن مرده وخراب اولمغله نفس ناطقه يه زوال كلمز ونقش كوش كتمكله سمع هوشه فناطارى اولمز مثلا بركسه نك لب ودهانى خموش اولسه كندى درونده نيچه كلام سويلر وخوابه واروب بونقش كوش معطل اولسه كوش هوش عالم خوابده نيچه كونه كلام استماع ايلر ونيچه دراو كلام دخى سويلر موتانك سن سويلمسنى واستماع ايلمسنى بوكا كوره قياس ايله زيرا بوحواس وجوارح معطل اولد قدنصكره هم انسانك ذاتنه وادراكنه ونطقنه واستماعنه ودرونده وسير وسلوكنه خلل كلمز وعالم خوابك احوالى بومعنايه دليل وشاهد اولور (النوم اخوالموت) حديث شريفى هم بورموز ونكاتى اشعار قيلور ﴿ مثنوى ﴾

هرچه مادايم ديديم اين زمان * اين جهان پرده ست وغيبست آن جهان *
روز كشتن روز پنهان كردنست * تخم درخاكى پريشان كردنست * وقت بدرودن
كه منجل زدن * روز پاداش آمد وپيداشدن) هرنى كه بزويردك بوزمان كوردك
بوجهان پرده در واول جهان غيب ديمكدر يعنى هرنه شئ كه بزبودنياده ويردك وعمله
كتوردك ايسه جزاسنى بوزمان بوعالم نهانده كوردك زيرا بوجهان دنيا فى المثل
پرده در واول جهان آخرت بودنيايه نسبتله غيب ونهاندر اما شمدى بزه عيان
اولدى وحقايق ظهوره كلدى اول عالمده وجوديمز هرنه كار وعمل ايشلديسه بوعالمده
آنك نتيجه ومحصولنى بولدى ديدى غيبست يزنه بعض نسخه ده عينست واقع
اولمشدر اولكى نسخه اصحدر اول عالم اهلنه كوره عين اولمش اولور كشتن كونى
پنهان ايلمك كونيدر تخمى برخا كه پريشان ايتمكلكدر روز كسر زايله كشتن ودخى
پنهان كردن لفظلرنه مضاف او قنور واكر مضاف اوقنيوب كوندز زراعت ايلمك
معتاده روزى پنهان ايلمكدر ديو معنى ويريلورسه غلط معنى اولور وتوضيح معنى
بويله دمك اولور كه زراعت ايلمك كونى تخمى پنهان ايلمك كونيدر تخمى برخا كه
صاچمق واكمك كونيدركه بودنيا فى المثل آخرتك مزرعه سيدر وزراعت
ايلمك كونيدركه بودنياده بركسه هرنه كونه تخم اكسه انى پنهان ايلر وكويا كه
برخا كه صاچوب پريشان ايلر اما منجل اورمق وقتى پاداش كونى وپيدا اولمق
كونى كلدى منجل اوراغه ديرلر يعنى بودنياده تخمى زمينه اكمك كونى وپنهان
ايتمك وبرخا كه انى پريشان ايتمك كونى اولوب حصاد وقتى انك پاداش وجزائى

کونی اولدیغی کبی بودنیاده عمل تخمی اکمك وآخرت ایچون کارایتمك زراعت ایلمك وحراثت ایلمك کونی اولدی ویوم آخرت اول اکدیکنی بچمك وعملنه کوره پاداش وجزا بولمق وعملنك نتیجه ومحصولی پیدا اولمق کونی کلدی پس (من ضیع ایام حراثته ندم فی وقت حصاده) حدیثنك موجبنجه هرکم بوزراعت وحراثت ایامی اولان دنیاده عمل صالح تخمنی اکمیه حصاد وقتی کبی اولان روز جزاده نادم اولور (ویاحسرتا علی ما فرطت فی جنب الله) دیوجانب طاعة الله ده ایلدیکی تقصیردن اوتری حسرتی کندیسنه دعوت قیلور

﴿ کفتن خواجه درخواب باآن پایمرد وجوه وام آن دوست را که آمده ﴾
﴿ بودونشان دادن جای دفن آن سیم و پیغام کردن بوارثان که البته ازرا بسیار ﴾
﴿ نبینند وهیچ ازان بازنکیرند وا کرچه اوهیچ ازان قبول نکندیابعضی را ﴾
﴿ قبول نکندهمانجا بکذارند تاهرکه خواهد برکیرد که من باخدای تعالی ﴾
﴿ نذرها کرد مکه ازان سیم بمن و متعلقان من حبهٔ بازنکردد الی آخره ﴾

بوسرخ شریف وبیان لطیف خواجه حضرتلرینك خوابده اول پایمرده اول دوستك وامنك یعنی بورجنك وجهلرنی دیمکلکیدر که اول دوست وامدارانك آستانه سنه کلمش بونده خواجه دن مراد اولا خواجهٔ کائنات علیه الصلوة والسلام حضرتلری اولور واندنصکره هرکیمکه اولیای عظامدن قائم مقام نبوی وخلیفهٔ محمدی اولمق مرتبه سنی بوله و بوعالمدن آخرت عالمنه کذرقیله انلر اولور مثلا خواجهٔ تبریزی حضرتلری کبی که کندینك دوستی وزایری ایچون عالم باطندن امداد ایلدی وا کا مدد ومعاونت اوله حق وجهلری پایمرده سویلدیکه پایمردن مراد حیاتده اولان خلیفه سی وطریقتنك خدمتکاری اولورواول خواجه نك اول پایمرده اول دفن ایلدیکی سیمك جای ومقامنی نشان ویرمسیدر ودخی کندی وارثلرینه پیغام ایتمکلکی وبرسبیل وصیت خبرویرمکلکیدر بویله دیوکه البته اول مدفون اولان سیم وزری اول غریب ایچون چوق کورمیه لروهیچ اندن کیروطوتمیه لرواخذ ایتمیه لروا کرچه اول غریب وامدار اول درهم ودیناردن هیچ قبول ایلمزسه ده یاخود بعضیسنی قبول ایلیه وبعضیسنی قبول ایلیه هم اول محلده قبول ایلدیکنی قویه لرتا کم هرکم استرسه اول نواله یی قالدیره واول حصه یی اخذ ایلیه که بن خدای تعالی حضرتلریله نذرلر ایلدمکه اول مدفون اولان سیمدن بکا و بنم متعلقاتلریمه برحبه کیرو دونمیه وعابد اولمیه آخرنه وارنجیه دك بو بیانك مضمونی اول پایمرده برسویلدی وبوکونه وصیتلروسپارشلرایلدی پایمردن مراد خواجهٔ عالم اولان نبی علیه السلام و یابرولی و یاخود حال حیاتده اولان خلیفه سی اولورومراد بوقصه دن نه اولدیغی هم انشاء الله عن قریب کلور ومحلی

کلدکده تحقیق اولنور (مى) بشنوا کنون دادمهمان جدید * من همی دیدمکه
اوخواهد رسید * من شنوده بودم ازوامش خبر * بسته بهر اودوسه پاره کهر *
که وفای وام اوهستند و بیش * تا که ضیفم را نکرددسینه ریش * وام دارد ازذهب
اونه هزار * وام را از بعض این کووا کزار * فضله ماندزین بسی کوخرج کن *
دردعایی کومرا هم درج کن) اشیت شمدی مهمان جدیدك دادنی بن کوردمکه
او یتشمك استر یعنی خواجهٔ تبریزی اول پایمرده بویله دیدیکه ای پایمرد اول جدید
اولان مهمانك شمدی بندن داد وعطاسنی کوش ایت بن حال حیاتده ایکن
باذن الله مشاهده ایلدمکه اول بنم درکاهمه کلوب ایرشسه کرکدر خواجه دن مراد
خواجهٔ عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری اولدیغی اوزره پایمردن مراد برعالم
ربانی اولان وارث نبوی اولور واول حضرتك روح شریفی طرفندن حال حیاتده
اولان قائمقامنه کندی روضهٔ شریفنه متوجه اولان واندن استمداد و استعانت
قیلان وامدار ایچون احضارایلدیکی دنیوی واخروی اولان وجهلری بیلدرمسی
وهرولی کاملك دخی کندی عقیندہ کلان طالبلری ایچون حاضر ومهیا ایلدکلری
وجهلری ومعنالری بوکا کوره قیاس ایله نته کم قائمقام نبوی وخواجهٔ معنوی اولان
پیرمز ودنیا وآخرتده دستکیرمز قدس الله سره العزیز حضرتلری عقبلرنده کلان
وامدارلرایچون بوقدرجواهرزواهر مهیا واحضارایدوب قودی واصل بوحکایتدن
هم رمز طریقیله مقصود شریفلری بواولدی دیرکه بن ایشتمش ایدم آنك بورجندن
خبراندن اوتری ایکی اوچ پاره کهر باغلنمش اولدی دوسه پاره کوهردن مراد جواهر
معانیدن وخزائن ربانیدن برقاچ قطعه کوهر معنی اولور وتوضیح معنی بویله دیمك
اولورکه ای بنم رازمله آشنا اولان پایمردبن اول بنم عقیده کله جك و بنم جانبه
محتاج اوله جق مدیونك واجب الادا اولان دینلندن خبر ایشتمش وآنك مدیون
اولدیغنی معلوم ایتمش ایدم آنك بورجنی ادا ودینی قضا ایلمکدن اوتری برقاچ
معنی کوهرلری رشتهٔ کلامه باغلنمش وآنك ایچون حاضراولمش اولدیکه اول کوهرلر
آنك بورجنه وفا ایدیجی ولازم الادا اولان دینی قضا ایدیجی اولدیلر ودخی زیاده
اولدیلرتا کم بنم ضیفمك سینه سی ریش اولمیه و بنم مهمانم اولان سالك راهك قلبنه
الم وتشویش کلیه بیلدمکه اول وامدار دیناردن طقوز بیك وام طوتر بوکوهرلرك
بعضیسندن کیرو وامی ادا ایله دیکه بوکوهرلر آنك بورجنی ادا ایلدکدنصکره
هم زیاده قالور بوکوهرلردن چوقلق فضله قالورا کا خرج ایله دی بردعاده
بنی هم درج ایله دی مصرع ثانی اول پایمردك دعاده درج اولنمسنه اشارت اولمقده
جائزدرکه (الدال علی الخیر کفاعله) حدیث شریفنك موجبنجه آنك دخی دعاده
درج اولنمسی لازم اولورکه اول مدیونی اول عنایه دلیل اولان وآنی خواجه نك اذنیله

محل کنجه ارشاد قیلان اول پایمردده پس اول خواجه اول پایمرده ارشاد
واشارت ایلیوب دی دیدی اول محتاجه که ای مدیون بنی دخی اوقات خمسه ده بردعا
ایلمکده هم درج ایله که سنی بوقدر کوهر پاره لرینه واصل ایلمکه سبب بن اولدم
وسنی بوغنایه دلالت ایدوب ضرورت و احتیاجدن قورتر مغه ارشاد قیلدم دی
خلاصهٔ کلام وحاصل مرام بزجمله مز فی المثل اهل وامزا کرحضرت حقه وا کر
خلقه بورجمز چوقدر حامل اولدیغمز دیونی ادا ایلمکدن اوتری خواجهٔ عالم علیه
الصلوة والسلام حضرتلری علم ومعنایی کندی حدیثنده وضع ایلیوب کندینك وارثی
اولان پایمردلره بزم حقمزده بوکونه سپارشلر بیورمشدر پس آنك وارثی اولان
پایمردی دعاده یاد ایلمك بزم اوزریمزه لازم اولور باخصوصکه اول حضرت
صلی الله تعالی علیه وسلمی خاصهٔ دعاده ذکر ایلمك اوزریمزه واجب کلور نته کم بش
وقتده اذان شریفی استماع ایلدکدنصکره هرمؤمنه بوکونه دعا ایلمك مستحب
اولور (اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلوة القائمة آت محمد الفضیلة والدرجة
الرفیعة وابعثه المقام المحمود الذی وعدته وعدا حسنا انك لاتخلف المیعاد برحمتك
یاارحم الراحمین) واول حضرتك روح شریفنه صلوات کتورمك هم آنی دعاده یاد
ایلمك اوزریمزه لازم کلورکه بوقدر معانیٔ شریفه جوهرلرنی مدیون ومحتاجلردن
اوتری حاضر ومهیا ایلدیکه هر برجوهر معنی وامدار اولان فقیری غنای قلبه واصل
ایلر بلکه بومعانی جوهرلرینه دلیل اولان وبونی طالبه تعلیم قیلان پایمردلره دخی
دعا ایلمك طالب اولنلره لازم اولور تاکم آنك دخی قدری بیلنمش وشکری قیلنمش

اوله ﴿ مثنوی ﴾ خواستم تا آن بدست خود دهم * در فلان دفتر نبشتست
این قسم * خود اجل مهلت ندادم تا که من * خفیه بسپارم بدود رعدن) استدم
تا اول کوهرلری کندی الله اول محتاجه ویرم فلان دفترده بوقسم یازلمشدر خود
اجل بکا مهلت ویرمدی تاکم بن اول محتاجه درعدنی خفیه اصمرایم یعنی خواجهٔ
معنوی اولان پیرمز حضرتلری هر طالب ومحتاجه حال حیاتلرنده نیچه معاونت
ایدوب درمانرسان اولدیلرسه بعد الانتقال دخی کندیلرینك اعقابی ایچون بوکونه
جواهرزواهری کنز ودفینه ایدوب قویوب کتدیلر وکندی طریقلرنده قائممقاملری
اولان ورازلرنی بیلان پایمردلره دیرلر ای بزم جایمزه خلیفه اولان وروح روانمزله
آشنالق قیلان سکا اشارت اولسون وبزم اعقابمزده کلان محتاجلره هم بشارت
ویرلسون اکر اول بزم عصریمزدنصکره وجوده کلان وبزم طریقمزه سالك اولان
وروحمزدن استمداد واستعانت قیلان محتاجلر بزم حال حیاتمزده کلوب بزه واصل
اولسه لردی تا اول معانیٔ شریفه جوهرلرنی کندی الله ودلله اکا ویرمك استردم
ودفاتر مثنویدن اعقابمزده کلان محتاجلر ایچون حاضر ایدوب قویوب کتدیکمز

قسمتلرفلان دفترده یازلمشدر خود اجل بکا مهلت ویرمدی واول بندنصکره کلمك عصرنه بنی ایرکورمدی تا کم بن بودرعدندن ابهی واحسن اولان معنی جوهرلرنی نهانی اکا تسلیم ایلییدم لکن چونکم اجل بکا مهلت ویرمدی ایسه بن کندی اعقابمده کلمك وامدارلر ومحتاجلرایچون لازم اولنی حاضرامدوب قویوب کتمشم (م ی) لعل ویاقوتست بهروام‌او * درخنوری ونبشته نام‌او * درفلان طاقیش مدفون کرده ام * من غم آن یار پیشین خورده‌ام) انك وامندن اوتری لعل ویاقوت وار برخنورده وانك نامی یازلمشدر خنور خانه ایچره اولان متاعه دیرلر ورخت خانه دیمکله تعبیرایدرلرفلان طاقده‌ن انی مدفون ایلشم بن اول یارك غمنی مقدم یمشم طاق مصندریه وکمره دخی دیرلر وبو بیتلرك برمقدار معناسی دردنجی دفترك اولنده یازیلوب تحقیق بو محله قالنمشدی پس لعل ویاقوتدن مراد جواهر معانی ولآلئ علم وعرفانی اولور وخنوردن مراد اوراق مثنوی اولورکه برجلدی برخانه یه بکزر وآنك ایچنده اولان اوراق متاع بیت کبی اولمشدر بلکه برجلد برسرایك حوالیسی کبی وهر بر بیت اول سرای ایچره اولان خانه‌لر کبی واول بیتك الفاظ ولغاتی متاع کبی اولوب جواهرمعانی وطالبه غنای قلب کلمك قدرآنده لآلئ عرفانی قونمشدروفلان طاقدن مراد شریفلری مثنوی شریفك هربردفتری اولمغه امکان وقابلیت واردرکه انلرك هردفترنده وما نند طاق اولان سخنلرنده محتاج اولان فقیرلر ایچون چوق جواهرمعانی ولآلئ عرفانی وضع ایلمشلردر اما بوجله دن دفترابع اولمقده جائزدرکه آنك دیباجهٔ همایونده (نورلاصحابنا کنز لاعقابنا) بیورمشلردر بوقول شریفدن منفهم اولان رمز بودرکه اول طاق عالی کبی اولان دفترسامی کندی عقبلرنده کلمك وعصرلرندنصکره وجوده کلوب کندی درکاهلرنه ملتجی اوله جق فقیرلر ومحتاجلرایچون برعظیم کنج معانی وکنز عرفانی اوله ومحتاج اولان طالبلرآنده استدکارلی بوله * مثنوی * قیمت انراندانند جز ملوك * فاجتهد بالبیع ان لایخدعوك) اول لعل ویاقوتك قیمتنی ملوکدن غیری کسه‌لر بیلز پس سن بیعده اجتهادایله تا ناس سنی الدامیه لرملوکدن مرادبوندهٔ رطیق ربانینك سالکلری واقلیم معانینك مالکلری اولورکه بونلرحقندهٔ هم (الملوك تحت الاطمار) دیمشدر بونلرشول صرافان نقود معانی وجوهرشناسان علوم عرفانی اولمشلردرکه هربرمعنینك قیمتنی بیلور وهردرعرفانینك قدرنه عالم اولورحد ذاتنده بومثنوی شریفك هربرطاقنده مدفون اولان درلرکه بوجوهرلرك قیمتنی بیلز الا اهل سلوكك ملوکی مرتبه سنده اولان عارفلر وبونك ابیات شریفه سنك ایچنده محتاج وفقیرلر ایچون وضع اولنان لعل ویاقوت معانینك قدرنی فهم قیلز الا اسرار حقه واقفلرچونکم ای وامدار اولان محتاج بولعل ویاقوته

﴿ واصل ﴾

واصل اوله سن بونك قدرنى برخوش بيل و بونى جواهر معانينك قدرنى بيلمزله ولأ لئ عرفانينك قيمتنى فهم ايلمينلره بيع ايلمكدن حذرايله (لاتعطوا الحكمة الى غير اهلها فتظلموها) حديثنك مو جبنجه بوجواهر حكمتى اكرسن نااهل اولنلره ويرر ايسك هم جواهر حكمته ظلم ايلرسن وهم الدانورسن خواجهٔ تبريزى طرفندن اول غريب وفقيره بوكونه پند ونصيحت ايلمك ايچون پايمرده اشارت اولندى وسپارش قيلندى ﴿ مثنوى ﴾ در بيوع آن كن تواز خوف غرار * كه رسول آموخت سه روز اختيار * از كساد آن مترس ودر ميفت * كه رواج آن نخواهد هيچ خفت) اى پايمرد اول غريب اولان درد منده بويله دى بيوعده غراردن سن انى ايله كه رسول عليه السلام حضرتلرى اوچ كون اختيارى اوكرتدى نته كم انصار يلردن بركسه بن بيعده الدانورم يارسول الله نه بيوررسن ديد كده (اذابايعت فقل لاخلابة) ديو شرط اختيارى اكا تعليم ايلدى بوحديث شريفك شرحى وخياره مناسب اولان تحقيق جلد ثالثده حيلهٔ دفع مغبون شدن در بيع وشرا سرخنده مرورايلشدرآنده طلب اولنه وتوضيح معنى خواجهٔ تبريزى طرفندن پايمرده سپارش قيلق واول فقير ومحتاجه آنك احسانيله اول عطا اولنان جواهرلرك قدرنى بيلمكى تعليم ايلمك طريقى اوزره كندىلرينك محتاج اولان فقراسى ايچون هردفترده وضع ايلدكلرى جواهر معانى ودرر غرر عرفانينك قدرنك بيلنمسى و بوكا واصل اولنلر بونى ارزان بهايله بيع ايلمسى وخلقه الدانمسى خصوصنده بيوررلر اى بومعانئ شريفه جوهرلرينه واصل اولان فقير بودرر غرر حكمته سنك محفوظك اولدقده بونى بيع ايلمكدهٔ اكرغرار وخداعدن خوف ايلرايسك رسول عليه السلام حضرتلرينك اوچ كون خيارى اوكرتدكلرى اوزره عمل ايله يعنى عجله ايتيوب وهر كورديكك غرار وغدارى كرچك مشترى صانميوب تأنى ايله وهر صدقى وكمال خلوصى اولين مشترى شكلنده كورنن كسه لرفورى بوجوهرلرى اوك صوك كسه خريدار اولمز شمديلك بوكونه مشتريلرى الدن قاچرميه لم و بونلره بوجوهرلرى ويره كوره لم ديمه سن بوجواهر زواهرك كساد اولمسندن فكر وأنديشه ايله وهر بونك قدرنى بيلن كسه لر اوزره مشترى ديوب دوشمه كه بوجواهر معانى ولأ لئ عرفانينك رواجى هيچ خفته اوليسير (ويأخذ من كنز الحكمة الاموال العظيمة التى لاتكسد ولا تورث ميراث الاموال والانوار الجلية والجواهر الكريمة) حد ذاتنده بوجواهر كريمه و معانئ جليله برنبيدن و ياخود بركنز حكمت صاحبى اولان وليدن كندى اولاد وانسالنه ميراث اموال كبى ميراث اولمز وهراوغل باباسندن وددهسندن بوجواهر جليله ولأ لئ كريمه يى ميراث بولمز وصورتا وارث اموال اولنلر بوجواهر معانى ولعل و ياقوت عرفانيدن حظ ونصيب بولمز انلر انجق بابادن وددهدن درهم وديناره وملك

ومالله وارث اولورلر اکر اول غریب وامدار کبی بومعنی جوهرلرینه و حکمت
ومعرفت درلرینه زیاده محتاج ومفتقر اولوب آباواجدادینك روح شریفنه زیاده
صدق واخلاصله متوجه اولورسه وآنك روح شریفیله آشنا اولان بر پایمردی
بولورسه اول وارث اموال اولان اولاد بویوزدن براعتبارله بوجوهرلری بولور
و بولعل و یاقوت معانیدن انلردخی حصه‌دار و بهره‌دار اولور والااول کنز حکمت
صاحبی اولان صاحب سعادت واهل ولایتدن کندی وارث ملك ومالی اولان اولاد
وانسالنه کندی ایله آشنا اولان بر پایمرده بویله اشارت اولنور بنم وارثلرم اولان
اولاد وانسالمه ای بنم روحمله آشنا اولان پایمرد بنم سلامی و بنم طرفدن واسانمدن
سن انلره بووصیتی ونصیحتی تبلیغ وتعلیم ایله دیوسپارش قیلنور نته کم بومعناره
اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ وارثانم راسلام من بکو * وین وصیت را
بکوهم مو بمو * تاز بسیاری آن زرنشکهند * بی کرانی پیش آن مهمان نهند)
اول خواجهٔ تبریزی اول پایمرده دیدی ای بنم روحمله آشنا اولان پایمرد بنم ملك
و مالمه وارث اولان کمسه‌لره بنم سلامی سویله وبووصیتی مو بموهم انلره نقل ایله
تا کم اول التونك چوقلغندن اینجنمیه‌لر و یکرنمیه‌لر ثقلتسز اول مهمانك اوکنه
قویه‌لر بو بیتلرا کرچه خواجهٔ تبریزی طرفندن پایمرده اشارت اولمق طریقیله
دینلمشدرلکن بوندہ خواجه دن مراد خواجهٔ عالم حضرتلری ودخی آنك قائممقامی
اولان ولیلر اولور و پایمردلردن مراد حضرت نبی علیه السلامك روح شریفیله
آشنا اولان عالم ربانی و یاخود برولی کاملك جان لطیفیله مصاحبت قیلان وآنك
لسانی بیلان عارف یزدانی اولور حضرت نبی علیه السلامك روح شریفلری
بوعالم ربانی اولان مرشده مثلا بویله اشارت ایلر که صورتا بنم انسالمدن اولان و بکا
کندیلرینی انتساب قیلان وارثلریمه بندن سلام ایرشدیروب دی تا کم بنم امتمدن
غربا اولان و بنم جانبمه توجه قیلان طالبلرایچون کندی شریعتمده وطریقتمده
وضع ایلدیکم علمزلرینك وفره‌لندن وسر حکمت درلرینك کثرتلندن متألم اولمسونلر
واستکثار واستثقال قیلمسونلر بلکه اول علم ومعرفت میراثنه اهل اولمش واول سر
وحکمت جوهرلری انلرایچون قونمشدر پس هرکم آنی اخذ ایلرسه بنم وارثم اول
کمسه اولمشدر کما قال علیه السلام (ان الانبیاء ماورثوا درهما ولادینارا وانما ورثوا
العلم فمن اخذه اخذ بحظ وافر) رواه ابوالدرداء پس وارث ایکی کونه اولور برینه
وارث معنوی و برینه دخی وارث صوری دینور حضرت نبی علیه السلامك معنوی
وارثلری اولان آنك علمنه وارث اولنلردر واول حضرتك صوری اولان وارثلری
انك نسلندن اولوب انك علمندن بی بهره قالنلردر وکذلك هر برولی کاملك دخی ایکی
کونه وارثی اولور بروارثی اولدرکه کندی طریقنده وکتابنده وضع ایلدیکی حکمت

جوهرلرینه وعلم ومعرفت زرلرینه مستحق اولور واهلیت بولور وآنی اخذ قیلور که
اول صاحب سعادت اوعلم وحکمت زرلرنی مجرد اول طالب ومحتاج ایچون وضع
ایلمشدر و بروارثی دخی اولدرکه اول ولی‌نك درهم ودینارنه وملك ومالنه ومتاع
دنیاسنه وارث اولور و بوکونه وارثلرك اکثری اول علم ومعرفت زرلرینه وسیر
وسیرت کوهرلرینه امینلرى اولمد یغیچون انلر بوقسمت ومیراثدن بی بهره قالورلر
و بومیراث کرکسه نسلدن اولسون وکرکسه غیری کسه لرك نسلندن اولسون و برآخر
کسه نك بلندن کلسون وایکن بو میراثه محتاج اولوب طلب قیلسه انکچون اولور
﴿ مثنوی ﴾ ور بکوید اونخواهم این فره * کو بکیر وهر کراخواهی بده) اکر
اول محتاج وفقیر بن بوزیاده بی استزم دیرسه سن اکا ای پایمرد بونی طوت وهر کیمه
استرایسك آنی ویردی یعنی حضرت نبی علیه الصلوة والسلام واکا وارث اولان
هر بروی که حکمت جوهرلرین وعلم ومعرفت زرلرین محتاج اولان طالبلردن
اوتری قویوب کتدیلر وخلیفه لرینه وروحلری ایله آشنالك قیلان پایمردلره بوکونه
اشارت ایدرلر چون برحکمت زرینه محتاج اولان طالب کلسه و بزم آندن اوتری
وضع ایلدیکمز جواهر کریمه بی کفایت مقداری اخذ قیلسه واندن صکره بن بوجواهر
کریمه ولآلئ علیه دن ارتق استزم بنم اوزریمه واجب الادا اولان فرضی بوقدرله
ادا ایلمك قابل اولور و بکا بوقدر علم وحکمت جوهری کفایت قیلور دیسه سن اکا
دی بوسنکچون وضع اولان میراثی اخذ ایت که بونك زیاده اولمسی خیرمحض وعین
فضیلتدر پس بوفضیلتی اخذ ایلدکدن صکره محتاج اولان طالبلردن هر کیمه استرسك
آنی اعطا ایلدك سندخی استدیکك کسه یه بخش ایله ﴿ مثنوی ﴾ زآنچه دادم
بازنستانم نقیر * سوی پستان بازناید هیچ شیر) اول نسنه دن که ویردم اندن کیرو
نقیر آلمزم پستان جانبسنه هیچ شیر کلمز نقیر اصلنده نقره یه دیرلر کما یقال النقرة التی
فی ظهر النواة بوراده حقیر وقلیل براقه دیمك معناسی مراد اولور و بونقیر وقطمیر
کلمه لری قلیل وحقیر دیمك معنالرنده استعمال اولنور پس توضیح معنی بویله دیمك
اولور که ای پایمرد اول نسنه بی که بن ویردم وعطا قیلدم اندن نقیر قطمیر کیرو
برشئ آلمزم زیرا سود ممه دن چیقدقدن صکره کیرو ممه نك ایچنه کیرمز وعودت قیلز
پس موهبت اولان شیلردخی بونك کبیدر که معطی اولان کسه برنسنه بی برکسه یه
ویردکدن صکره تکرار انی مسترد اولمق واکا طمع قیلق لایق ومناسب اولمز نته کم
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کشته باشد همچوسك قی را اکول * مسترد نحله برقول
رسول) سك کبی قی ایلدیکنی اکول اولمش اولور رسول علیه السلام حضرتلرینك
قولی اوزره نحله بی مسترد اولان کسه نحله کسرنونله هبه وعطایه دیرلر مسترد رد
اولمغی طلب ایلیجی معناسنه در یعنی کلب کبی قو صدیغنی یلایجی اولور موهبت

و عطاسنك رد اولنمسنی طلب ایلین کسه حضرت رسول علیه السلامك بوقول
شریفی اوزره که بیوردی (العائد فی هبته کالکلب یعود فی اکل قیئه) و فی روایة
اخری (العائد فی هبته کالعائد فی قیئه) رواه ابن ماجة عن ابن عباس رضی الله تعالی
عنهما کذا فی الجامع الصغیر ﴿ مثنوی ﴾ ور بیندد در نیایدان زرش * تا بریزندان
عطا را بردرش * هر که آنجا بکذ رد زرمی برد * نیست هدیهٔ مخلصانرا مسترد)
وا کراول محتاج قپویی باغلیه اول زرا کا کلیه دیوتابنم وارثلرم ومتعلقاتلرم اول
عطایی آنك قپوسی اوزره دوکه لر هرکیم او محله او غرایه التونی ایلته مخلصلرك
هدیه سی ایچون استرداد یوقدر بونده زردن مراد زر حکمتدر که حکیم الهی اولان
صاحب سعادت آنی کتوروب برطالب علم وحکمت اولان محتاج ومفتقردن اوتری
کتابك اوراقنده وطاقنده وضع ایلمشدر وکندینك روحیله آشنا اولان ومصاحبت
قیلان ولسانی بیلان خلیفه سنه بویله دیوسو یلمشدر که ای بنم روح روانمله آشنا
اولان پاکمرد اکر بنم زرعلم وحکمته محتاج ومفتقر اولان کسه ایچون کتاب ایچنده
وضع ایلدیکم جواهر معانیدن اکا مستعد اولان طالب باب دهانی باغلرسه واول
زر علم وحکمتك فضله سی بکا کرکز دیوب استغنا ایلرسه بنم متعلقاتمه واولاد
وانسانه دی تا اول بنم موهبت وعطا ایلدیکم حکمت ومعرفت زرلرنی اکا اهل
ومستحق اولان کسه نك باب دهانی اوزره دوکسونلر وبو عطا وموهبت بزم
جدیمزك سکا احسانیدر سن بوکا مستحق سن بوسنکچون وضع اولنمشدر بزم بونده
مدخلمز یوقدر سن بیلورسن نه ایلرسك ایله دیسونلر هرشول کسه که طالبلردن اول
عطایه مستحق اولان کسه نك قتنه او غرایه واول حکمت زرلرنی ومعرفت
جوهرلرنی آنك قتنده دوکلمش کوره استدیکی قدر اندن آله ومراد ایلدیکی قدر اندن
اول هم اخذ قیله مخلص اولنلرك عطیه وهدیه سنك کیرو رد اولنمسنه مساغ یوقدر که
برمخلص برعطایی ایلدکدنصکره آنك کیرو کندویه عاید اولمسنی ورجوع قیلمسنی
مراد ایلمز فی الحقیقه برحکیم الهی و برعالم ربانی اولان کامل کندی خزینهٔ قلبندن
برنیچه جواهر مخزونه ولآلیٔ مکنونه یی اخراج ایدوب اکا مفتقر ومحتاج اولان
طالبلردن اوتری کتوروب اوراق وصحف ایچره آنی وضع ایلسه آنی طالبندن کیرو
اخذ ایلمك واهلندن آلمق مراد ایلمز اول زر حکمت بردخی اکا عودت قیلمز که اول
مطلق اهل ومستحق اولان کسه لر ایچون عطیه وهدیه قیلنمش اولور ﴿ مثنوی ﴾
بهر او بنهاده ام ان ازدوسال * کرده ام من نذرها باذوالجلال) اول محتاجدن
اوتری اول التونی ایکی یلدن بری قومشم بن ذوالجلال حضرتلرینه نذر ایلمشم یعنی
حکیم الهی اولان صاحب سعادت بویله دیرکه بن وفا ممدن ایکی یل مقدم
اول زر حکمتی وجوهر علم ومعرفتی بندنصکره کلمك وعلم وحکمت زرلرینه محتاج

ومفتقر اوله جق طالبلاندن اوتری وضع ایلدیکم واول اوراق ودفاترایچره آنی اندن اوتری کیرلدیکم وجلال وجمال صاحبی اولان خدای تعالی ایله نذرلر ایلدیکم که اول زر حکمت وجوهر معرفته مستحق اولان طالبلرك حق اوله وانلر اندن مدد وقوت بوله نته کم سلطانمز وپیرمز ودنیا وآخرتده دستکیرمز حضرتلری متعنا الله بجواهر کلامه الشریف واغنی قلوبنا بدرر مقاله اللطیف وفات ایلمزدن ایکی سنه مقدم بوقدر حکمت جوهرلرنی وعلم ومعرفت زرلرنی خزینهٔ قلبلرندن اخراج ایدوب اکا اهل ومستحق اولان وعقبلرنده کلان طالبلرومحتاجلرایچون التی قطعه مثنوی شریف طاقنده آنی وضع ودفن قیلمشلر التی یوز یتمش تاریخنده جمله مثنوی شریف تمام اولوب التی یوز یتمش ایکی تاریخنده اول صاحب سعادت دنیادن آخرته نقل بیورمشلردر پس کندیلرك عقبنده کلجك محتاجلر ایچون اول حکمت التونلرنی ایکی بیل مقدم قومش اولورلر وکندی اولاد وانسانله دخی بوله دیمش اولورلر (مى)

وررواندارند چیزی زآن ستد * بیست چندان خود زیانشان افتد * کرروانم راپژوه لاتندزود * صددرمحنت برایشان برکشود) واکر بنم انسالم ومتعلقاتم آندن برچیز آلمغه رواطوتمه لر یکرمی اولقدر خود انلره زیان واقع اولور اکر بنم روانمی اینجیده لرعلی الفور یوزمحنت قپوسی انلرك اوزرینه آچیلور پر ولیدن بونده ایاقلق وچکمك معناسنه درکه اینجتمك وبحضور ایتمك معنالری مراد اولور یعنی اول صاحب دولت ومعدن لطف ومرحمت حضرتلری بیوررلرکه بنم طالب حکمت ومحتاج علم ومعرفت اولان سالکلرایچون وضع ایلدیکم حکمت زرلرنی وعلم ومعرفت جوهرلرنی براکا اهل ومستحق اولان کسه نك اندن آلمغی رواکوره لر وآنی اول حظ وبهره دن منع ایلمکی سزا طوته لر انلره خود دنیوی واخروی یکرمی بلکه نیچه یوز زیان وضرر واقع اولورز یرا منع الخیر اولمش اولورلر واب وجدلرینك وصیتنی قبول قیلمش اولورلر وحق مستحقندن منع ایلمش اولورلر اویله اولیجق جداعلالرینه خیانت ایدوب عاق اولورلر پس یکرمی قات دنیوی واخروی انلره ضرر وزیان واقع اولورا کر بنم انسالمدن اولنلر بنم روح روانمی اینجیده لر وبحضور ایدرلرسه علی الفورانلرك اوزرینه یوزمحنت وقهر ونقمت قپولری آچیلور وحضرت حق جانبندن انلرك اوزرینه نیچه محنتلر وخسارتلر صاچیلورکه پدرلرینك وصیتنی طوتمق وآنك بیوردیغی یره کتمك باخصوصکه آنك عطیه واحسانی مستحقندن منع ایلمك اولاد وانسالدن اولنلره لابد سبب خسارت اولور وانلرك محنت وفلاکت چکمسنه باعث وبادی کلور بوندن بیوك خیانت اولمزکه برصاحب دولتك اولادندن قاچینه سن واول صاحب سعادتك فقرا وضعفا ایچون اعطا ایلدیکی موهبت وبخشایشی اللرندن اله سن واکا مستحق اولنی آندن منع قیله سن بلکه آنی برنااهله

مقتضای طبیعتك اوزره ویره سن اول صاحب دولتك روح شریفی سکا اینجمك لازم کلور اولاددن اولان کسه مقرر اولورکه اول صاحب دولت هرحقی مستحقنه ویرن اولادندن راضی وشاکر اولورکه اول صاحب دولت هرحقی مستحقنه ایرشدرمکی حق تعالی حضرتلرندن رجا ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ازخدا امید دارم من لبق * که رساند حق را درمستحق) خدادن بن لبق امید طوتررم که حق مستحقنه ایرشدره لبق عاقل وحاذق وشیرین سخن اولان کسه یه دیرلر یعنی اول صاحب سعادت ومعدن رأفت حضرتلری بیوررلر بن حاذق وشیرین سخن خدای تعالی حضرتلرندن بونی رجا ایدرم و بو امیدی طوتررمکه حق مستحقنه ایرشدیره وهرطالبی مطلوبیله کورشدیره بوندن تنبیه اولدرکه صاحب ولایت واهل سعادت اولان خواجه لرحق مستحقنه ویرمشلرو بومرتبه یه اهل اولنی هرکیم ایسه کندی جانبلرینه متوجه اولدقدنصکره آنی اول مرتبه یه ایرکورمشلروحق تعالی حضرتلرندن دخی اکرکندی عصرلرنده اولسون واکرکندی زمانلرندنصکره کلجك متعلقاتی حقنده اولسون حق مستحقنه ایرشدرمك خصوصنده حق تعالیدن رجاقیلمشلر والهی وسیدی سندن رجامز بودرکه حق مستحقنه هرقنغی عصرده اولورسه اولسون ایرشدره سن ومستحق اولنلری کندی مطلوبیله کورشدره سن دیمشلر وای اول اولادك وانسالك حالنه که برسلطانه انتسابی اوله وآنك وصیتنی قبول قیلیه وحق مستحقنه ویرمیه واهلی نااهل دن فرق ایلیه (ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها) نص شریفنك موجبنجه امانتلری اهلنه ویرمسه وحق مستحقنه ایرکورمسه امرحقه مخالفت ایتمش اولور و امانته خیانت قیلور وظالم اولور العیاذ بالله ﴿ مثنوی ﴾ دوقضیه دیکراوراشرح داد * لب بذکر آن نخواهم برکشاد * تابماند دوقضیه سرورا ز * هم نکردد مثنوی چندین دراز)

دیکراول پایرده اول خواجه ایکی قضیه یی شرح ویردی بن آنك ذکرنه لب آچمق استزم یعنی اول خواجهٔ عالم کندی روح شریفیله آشنا اولان پایرده بو قدر وصیتلر و نصیحتلر سپارش ایلدکندنصکره اکا ایکی حکمی دخی شرح ایلدی وایکی سوزی دخی سویلدی که بن اول ایکی سوزی سویلمکه آغز آچمق استزم نامحرم اولنلر آنی اشتمك لایق دکلدر تاکم اول ایکی قضیه سرو رازقاله ونامحرملر کوزندن وقولغندن اول نکته لر ورازلر دور اوله هم بومثنوی شریف اولقدر دراز اولیه وکثرت کلامله طولیه اکرچه ایکی قضیه در اما نطق وبیانه کلسه قتی چوق اولور ومثنوینك طول ودرازاولمسنه باعث کلوب چونکم بوایکی قضیه نك شرحنی سویلمدیلر بوایکی قضیه نه ایدیکنی بیلنلره دخی ادب رعایت ایدوب طول کلامدن احتراز ایدوب سویلمك هم لازم اولور وبو قضیه لری بیلان خواجهٔ

عالم حضرتلرینك روحیله آشنا اولنلردر والله اعلم ﴿ مثنوی ﴾ برجهید ازخواب
انکشتك زنان * که غزل کویان وکه نوحه کنان) خوابدن انکشتیکلرین اورارق
والن الله چلارق صچرادی کاه غزل سویلیه رك وکاهی نوحه ایلیه رك یوقاروقالقدی
نته کم طریق عشاقده اولان سالکلر وعاشقلرخواب غفلتدن بیدار اولدقلرنده
ودرونلرنده برذوق وحالت بولدقلرنده کاه غزل سویلیجی وکاه نوحه ایلیجی اولورلر
وقائم اولدقلری حینده یاال یره اورلر بزم طریقمزده اولان فقرانك ال اوردقلری کبی
ویاخود الارین اللرینه ویاپرمقلرین پرمقلرینه چلارلر وبوکا تصفیق یدتعبیر
ایدرلر که اول صاحب وجد وحالت اولان عاشقلرك بویله ایلك شانلرندندر نته کم
ابن فارض بو بیتله بو معنایه اشارت قیلور (بیت) فرقص قلبی وارتعاش مفاصلی *
یصفق کالشادی وروحی قینتی * وبورایه مناسب اولان تحقیق بو بیتك شرحنده
مذکور اولمشدر آنده طلب اولنه (م ی) کفت مهمان درچه سوداهاستی *
پایمردامست وخوش برخاستی * تاچه دیدی خواب دوش ای بوالعلا * که نمی کنجی
تودرشهر وفلا * خواب دیده پیل تو هندوستان * که رمیدستی زخلقهٔ دوستان)
مهمان چونکم اول پایمردك بووجد وحالتی کوردی اکا دیدی ای پایمرد نه
سودادلرده سن ای پایمرد مست و خوش قالقدك یعنی ای نقیب بلاد وای حبیب
فؤاد خوابدن مست وسرخوش قالقدك نه سودالرده سن بزه اندن خبرویر تاکم ای
علاء صاحبی دون کیجه خوابده نه کوردك ونظرشریفکی رؤیا عالمنده نه مرتبه یه
ایرکورردك که سن شهره و صحرالره صغمز سن وکمال ذوق وسرور کدن بریرده
طورمزسن فلاصحرالره دیرلرسنك فیلك خوابده هندستانی کورمش که دوستلر
حلقه سندن اورکمشلر بچن پیل نائم اولسه ورؤیاسنده هندستانی کورسه قیدوبندنی
قطع ایلیوب کندی دوستلرندن اورکر پس یونی شول کسه لرحقنده ضرب مثل
ایلرلر که نائم اولدقده عالم ارواحی کوره واول عالمه کمال میل وتعلقندن قیودبشریه یی
وتعلقات دنیویه یی قطع ایلیه انکچون اول مهمان اول پایمرده دیدی ای پایمرد
سنك فیل روحك رؤیاده حقیقت هندستانینی کوردیکه اول اجلدن دوستلر
حلقه سندن سن اورکمش واجتناب قیلمشلرکدر (م ی) کفت سودانالك خوابی دیده ام *
در دل خود آفتابی دیده ام * خواب دیدم خواجهٔ بیداررا * آن سپرده جان
پی دیداررا) اول پایمرد ابتدی ای مهمان سودانالك برعجب واقعه کوردم کندی
کوکلمده برآفتاب عالمتاب کوردم یعنی بیدار اولان خواجه یی خوابده کوردم اول
دیدارخدادن اوتری جان اصمرلمش عاشق سربازی رؤیاده کوردم بوخواجهٔ دن
مراد شول خواجهٔ عالم حضرتلریدر که اول حقیقت انسانیه در هرکامل ومکملك
روحی اکا مجلا وآینه در اکر خواجهٔ تبریزی اولسون واکر حضرت مولانا

قدس سره العزیز اولسون واکر بونلردن غیری اولان اکمل اولیا قدس ارواحهم
اولسون اول روح محمدی صلی الله علیه وسلمك آیینه لریدر انلری کورمك همان انی
کورمك کبیدر و اول حضرتی کورمك هم جمله بی کورمك کبیدر ﴿ مثنوی ﴾
خواب دیدم خواجهٔ معطی المنی * واحد کالالف ان امر عنی) بن منیه لری معطی اولان
خواجه بی خوابده کوردم اکر برامر مراد اولسه اول بیك کسه کبی برکسه درمنی ضم
میله منیه نك جمید رمنیه ارزویه دیرلر عنی یعنی دن صیغهٔ مجهول اوزره
قراءت اولنور منی دخی اکا قافیه اولمقدن اوتری کسرنون ایله قراءت اولنور یعنی ای
مهمان غریب اول آرزولری اعطا ایلین خواجه بی واقعه ده کوردم اکر برامر
مراد اولنسه وطلب قیلنسه اول خواجه بیك کسه قدر معین اولور وامداد قیلوردی
(م ی) مست و بیخود اینچنین برمی شمرد * تا که مستی عقل وهوشش را ببرد *
درمیان خانه افتاد اودراز * خلق اینه کرداوآمد فراز) مست و بیخود بونجلین
اول خواجه نك اوصاف علیه سی احصا ایلدی حتی مستلك آنك عقلنی وهوشنی
قاپدی بیخود اولوب خانه اورتاسنه اول اوزون دوشدی ومغشی علیه اولوب یاتدی
خلق آنك اطرافنه جمع اولوب اوزرینه کلدی بوندن مقصود اهل وجد اولنرکاه
اولور که وجد وحالت انلره مستولی اولدقده وغالب کلدکده مغشی علیه ساقط
اولوب دوشرلر و بوکا مشایخ صوفیه محو و بهتت و دهشت دخی دیرلر
﴿ مثنوی ﴾ باخود آمد کفت ای بحرخوشی * ای نهاده هوشها در بیهشی *
خواب در بنهادهٔ بیداریٔ * بستهٔ در بی دلی دلداریٔ) اول پایمرد محو عالمندن صحوه
کلدی وکندویه کلوب دیدی ای خوشلق دریاسی ای هوشلری بی هوشلقده قومش
خدا یعنی بیخود وفانی اولمقده نیچه هوشلر وعقلر قویان پادشاه خوابده بیدارلکی
قومشسن بی دللکده دلدارلغی مقید قیلمشسن بیهشلکدن مراد عالم خوابدر که
بیت ثانی آنی تفسیر ایلر یعنی کندویه کلوب وحضرت حقه مناجات قیلوب بویله
دیدیکه ای عقللری وادرا کلری بیهشلك عالمنده قویان وعالم خوابده بیدارلکی
وضع ایلین وبی دل اولمغه دلدارلغی مقید ایلین خوشلق دریاسی دیدی ﴿ مثنوی ﴾
منعمی بنهادهٔ درذل فقر * طوق دولت بسته اندرغل فقر) سن شول پادشاه
مطلقسن که منعملکی ذل فقرده قومشسن دولت طوقنی غل فقر ایچره باغلمشسن
یعنی سن شول علیم وحکیم سنکه دولت وسعادت طوقنی فقرومسکنت زنجیرنه
باغلمش و منعملکی ذلت وفقر ایچره قومشسن غنایی عنایه بقایی فنایه راحتی
زحمته رحتی محنته کیرلیوب برضدی برآخر ضدك ایچنده ستر واخفا ایلمشدر
﴿ مثنوی ﴾ ضد اندرضد پنهان مندرج * آتش اندرآب سوزان مندرج *
روضه اندرآتش نمرود درج * دخلها رویان شده از بذل وخرج) ضدضد ایچره

پنهان ومندرجدر آتش آب سوزان ایچره مندرجدر نته کم جنت مکاره ایچره مندرج
اولدی ومکاره وشـدید جنت اعلایی احاطه قیلدی ونیران دخی شهوات ایچره
مندرج اولدی ولذات وشهواتی جهنمك اطرافـنه احاطه قیلدی روضه وگلستان
آتش نمرود ایچره مندرج اولدی نته کم ابراهیم علیه السـلامه اول آتش برد وسلام
اولدی دخلاریذلدن وخرجدن بتیجی اولدی اگر زراعت واگر تجارت اولسون اول
بذل وخرجدر اول بذلدن دخل وسود حاصل اولور (مى) تابکفته مصطفی شاه
نجاح * السمـاح یا اولی النعما رباح) تا کم شاه نجاح اولان مصطفی صلی الله تعـالی
علیه وسلم حضرتلری دیدی ای نعمتلر صاحبی سماح رباحدر نته کم بیوردی السماح
رباح رواه ابوهریرة رضی الله تعـالی عنه یعنی ظفر ونصرت شاهی اولان پیغمبر
علیه السلام تا کم دیدی ای نعمتلر صاحبی اولان غنیلر سماحت وجود ربح وسوددر
هرنه قدرا کرایسك اضعاف مضاعف آنك محصولنی بولورسن ورضاء لوجه الله
هرنه وبررسك آنك عوضلریـنـه واصل اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ ما نقص مال
من الصدقات قط * انما الخیرات نعم المرتبط) صدقاتدن مال ناقص اولمدی هرگز
تحقیقا خیرات نه کوزل محل ارتباطدر یعنی صدقه لر ویرمکدن ماله هرگز نقصان
گلدی مالله خیرلرایلك تحقیقا اموالك نه کوزل محل ارتباطی اولور برکسه مالنی باغلق
استرایسه صدقات وخیرات ایله ضبط ایلسون ﴿ مثنوی ﴾ جوشش وافزونی
زردرز کات * عصمت ازفحشـا ومنکردرصلات * آن زکاتت کیسه ات راپاسبان *
وان صلاتت همزگرکانت شـبان) زرك افزونلغی وجوششی زکاتده در فحشـا
ومنکردن عصمت صلاتده در یعنی زکات درهم ودینارك چوق اولمسـنه وجوش
قیلسنه سیدرکه زکات هم مطهر اموال اولور وهم آنك ازدیادنه سبب کلور زکاته
زکات دیدکاری مالی پاك ودخی زیاده قیلدیغندن اوتریدرنته کم زکی الزرع دیرلر
اذا نمی وازداد وبرکسه فحشا ومنکردن النجـات بولمق ایستسه صلات قیلسونکه
لابد صلات مؤمنی فحشا ومنکردن نهی ایدیجیدر * کما قال الله تعالی (ان الصلاة تنهی
عن الفحشاء والمنکر) مفسرلر بویله دیمشلردرکه برکسه صلات خمسه یه مشغول
اولسه لکن فحشا ومنکردن بری وعاری اولسه تحقیقا آنك صلاتی صلاة دگلدر اگر
اول صلاتی بیورلدیغی اوزره ادا قلیدی لابد صلاة انی فحشاومنکردن نهی ایلردی
که صلاتك شانندندرکه مصلی اولان مؤمنی لابد فحشا ومنکردن نهی ایلر وجمیع
خطـایا وذنوب چرکلرندن دخی پاك و طاهر ایلر کما قال علیه الصلوة والسـلام
(مثل الصلوة الخمس کمثل نهر جار عذب علی باب احدکم یغتسل فیه کل یوم خمس
مرات فما یبقی ذلك من الدنس شیئا) رواه احمد عن جابر رضی الله تعالی عنه ومعنای
بیت ثانی سنك اول زکاتك سنك کیسه که پاسباندر یعنی اول مالکك زکاتنی ویرمك

کیسه کی ومالکی حفظ قیلمقدر که نبی علیه السلام حضرتلری (حصنوا اموالکم بالزکوة) بیورمش وبوحدیث شریفك شرحی وبورایه مناسب اولان تحقیق یه بو دفترده منادی کردن سید ملك ترمد سرخنده (کفت الصدقة ترد للبلا) بیتنك شرحنده مرورایلمشدرانده طلب اولنه واوسنك صلاتك هم سکا قوردلردن چوباندر یعنی شیطانلردن حافظدر بلکه ظاهرده اولان دشمنلردن دخی سنی حفظ قیلغه سبب اولور ﴿ مثنوی ﴾ میوهٔ شیرین نهان درشاخ و برك * زندکیٔ جاودان درزیرمرك) مثلا میوهٔ شیرین شاخ و برکده نهان زندکیٔ جاودانی مرك التنده مخفیدر فی الواقع شاخ و برکه نظر اولنسه برغلیظ وکثیف نسنه در اما حق تعالی حضرتلری آنك وجودنده شیرین ولطیف اولان میوه یی وضع ایلمشدر کوررسنکه اویله برغلیظ شاخ و برکك وجودندن زمانی کلدکده وساعتی اولدقده برلطیف وشیرین میوه ظهوره کلور وکذلك حیات ابدیهٔ موت اوصاف بشریه نك تحتنده در کما قیل لاحیوة الافی الموت مادامکه سالك نفسنی اولدرمیه کندیسنی احیا ایلمکه قادر اوله مز * ولهذا مت بالارادة تحیی بالسعادة * دیمشلردر وحضرت نبی علیه الصلاة والسلام دخی بومحله مناسب * موتوا قبل ان تموتوا * بیورمشلردر که حیات ابدیه یی بولنلر اولمزدن اول اولنلردرانکچون حسین منصور (بیت) اقتلونی یا ثقات ان فی قتلی حیاتی فی حیاتی * دیمشدر (مری) زبل کشته قوت خاك از شیوهٔ * زان غدازاده زمین را میوهٔ) زبل خاکك برشیوهٔ وضعندن قوتی اولمش وحد ذاتنده زبل برخبیث ومکروه شیٔ ایکن زمینك طبعنه قوت و برمش اول قوت وغدادن زمینك برلطیف میوه وسبزه سی طوغمش واول زبل سببیله زمیندن لطیف نباتلر بتمش وظهوره کلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ درعدم پنهان شده موجودئی * درسرشت ساجدی مسجودئی) عدمده موجودلك پنهان اولمش ساجد لك سرشتنده مسجودلك پنهان کلمش یعنی کور که عدم عالمنده برموجود کیزلنمش که بوقدر وجود اول عالم عدمدن ظهوره کلمشدرو کذلك ساجد وخادم اولنلرك طبعنده مسجود ومخدوم اولمق هم موجود اولمشدر ولهذا من خدم خدم دیمشدراما ساجد حقیقی دیلرك وولیلرك وصفیلرك برمسجود پنهان اولمشدر که اول نور الهی وهویت ربانیدر شیخ ابو الحسن خرقانینك قدس الله سره (لوعرفتمونی لسجدتمونی) دیمسی بومعنایه اشارت اولور وبونك تحقیقی مرارا مرورایلمشدر تفصیله حاجت یوق ﴿ مثنوی ﴾ آهن وسنك ازبرونش مظلمی * اندرون نوری وشمع عالمی) مثلا آهن وسنك برونلرن اول برمظلم وکثیف نسنه درلکن درونده برنوروبرعالمك شمعی واردر یعنی اکرچه سنك وآهن صورتا کثیف وتاریکدرلکن انلرك درونلرنده عالمك شمعی اولمغه مستعد برنور واردر انسانك وجودنی دخی بوکا کوره قیاس ایله ﴿ مثنوی ﴾ درج درخوفی

هزاران ایمنی * درسواد چشم چندان روشنی) برخوفك ایچنده هزاران
ایملك درجدر چشمك سوادنده اولقدر روشنلك واردر یعنی برخوف اولور که
انك ضمنده نیچه بیك ایملك مندرج اولور حق تعالی حضرتلری برکسه نك
قلبنه اول برخوفی براغور اول کسه اول قور قوایله بعض کاروعمله مشغول
اولور صکره شول قدر ایملکه ایرر که انك حدوحصری اولمز کور که حق تعالی
حضرتلری چشمك سوادنده بوقدر روشنالکی قومش وظلمت ایچره آب حیاتی
وضع ایلشدر (مثنوی) اندرون کاوتن شهزادهٔ * کنج در ویرانهٔ بنهادهٔ)
تن کاونك ایچنده برشهزاده قومشدر کنجی برویرانه ده وضع ایلشدر یعنی
بوبدن انسان فی المثل برکاوه بکزر شو اعتبارله که یمکده وایچمکده ویاتمقده
واویومقده در بواعتبارله بدن انسانینك کاودن فرقی انجق صورت ظاهره ایله در
ولکن حق تعالی حضرتلری اول بدن کاونده برشهزاده کیزلمشدر مراد نفخهٔ
الهی اولان روح انسانیدر وشهزاده اولمسی ابوالارواح اولان روح محمدیدن
ظهوره کلمسی اعتبار یله درکه اول حضرت (انامن نورالله والمؤمنون من نوری)
بیورمشدر وانسانك جسد طینتی برویرانه کبیدر اما انك نوردینی وسر یقینی
برخزینه کبیدر حق تعالی حضرتلری کویا کتوروب برخزینه یی برویرانه ده
قومشدر (مثنوی) تاخر پیری کریزدزان نفس * کاو بیند شاه نی یعنی بلیس)
تاکیم برقوجه اشك اول نفسدن قاچه کاوکوره شاه کورمیه یعنی ابلیس وتوضیح
معنی حق تعالی حضرتلری بو کاوکبی اولان تن آدمی ایچره شهزاده قودی
وبرویرانه ایچره برعظیم کنج وضع ایلدی تاکم اول نفس ولطیف اولان بدن
انسانیدن برقوجه اشك فرار ایلیه یعنی ابلیس که برقوجه خرکبیدر اول خاکی
اولان جسدی کوردکده نفاستنی کوره میوب و باطنده اولان شهزاده یه وانده
موضوع اولان کنج آماده یه نظرا یرکوره میوب انك ظاهر جسدنی کاوکبی
کوروب اندن فرار ایلیه انسانه لایق اولان بودرکه همان نقش وصورته الدانوب
قالمیه وقلعهٔ ذات الصور کبی اولان دنیانك سیر وتماشاسنه میل وتعلق قیلیه وشاه
تخت رسالت اولان رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك امر ونهینی
قبول ایلیه ویاخود اول حضرته وارث وخلیفه اولان برپادشاه معنویینك
امر شدید هادینك نصح وپندنی قبول ایلیه وهرنه یه امر ایلرسه انی ایلیه
وهرنه شیدن نهی ایلرسه انی ایشلمکه قصد وعزیمت قیلیه تاکم نیچه بلالره
کرفتار اولیه ونیچه درد ومحنتلره دوشوب قالمیه نته کم بو قصه ده مسطور
اولان شهزاده لره بابالری وصیت ایلدی لکن انلر بابالرینك وصیتلرنی طوتمیوب
اول نهی قیلدیغی قلعهٔ ذات الصوری کورمکه حریص اولدیلر عاقبت بلا ومحنت

پنجه لرنده قالدیلر ونیچه درد والمه مبتلا اولدیلر نته کم بو حکایه دن معلومك اولور
وبونك نتیجه سی بو جلدك آخرنه قریب ظهوره کلور

﴿ حکایت آن پادشاه ووصیت کردن اوآن سه پسر خویش را که ﴾
﴿ درین سفر در ممالك من فلان جاچنین ترتیب نهید وفلان جاچنین ﴾
﴿ نواب نصب کنید اما الله الله بفلان قلعه مروید وکردآن مکردید ﴾

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف اول پادشاهك حکایه سی وانك کندی
اوچ اوغلونه وصیت ونصیحت ایلمسیدر بویله دیوکه ای بنم نوردیده لرم
بوسفرده بنم مملکتلرمده فلان یرده بونك کبی ترتیب وضع ایلیك وفلان محلده
بونجلین نواب نصب ایلیك که بنم بو کونه کارلر ایلدیککزه رضام واردر
اما الله حقیچون الله حقیچون فلان قلعه یه کتمکز واول ذات الصور اولان
قلعه نك اطرافنی طولنمکزکه بن اول قلعه جانبنه سزك کتمکزده وانی سیر
وتماشا ایتمکزدن سزی نهی ایلرم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ بودشاهی شاهرابدسه

پسر * هرسه صاحب فطنت وصاحب نظر * هریکی ازدیکری استوده تر *
درسخا ودروغا وکروفر) برپادشاه وار ایدی اول پادشاهك اوچ اوغلی وارایدی
هراوچی صاحب فطنت وصاحب نظر ایدی واوچی یله اهل کیاست وصاحب
ذکاوت ومنبع هنرایدی هربری برغیری سندن من وجه ممدوحرك ومقبولرك
سخاده ووغاده وکروفرده یعنی بوشهرزاده لرك هربیسی اکر سخاده وجنك
ووغاده واکرکروفرده بری برندن زیاده ممدوح وزیاده مقبول ایدیلر ﴿ مثنوی ﴾

پیش شه شهزاد کان استاده جمع * قرة العینان شه همچون سه شمع * ازره
پنهان زعینین پسر * می کشید آبی نخیل آن پدر) شاهك اوکنده شهزاده لر
اوچ شمع کبی شاهك ایکی کوزلرینك روشنالغی اولوب جمعا طورمشلر ایدی قرة
العین مسرت چشم وروشنائی دیده معنالرینه استعمال اولنور یعنی اول
پادشاهك حضورنده اول اوج شهزاده اوچ شمع کبی پادشاهك ایکی چشمنك
مسرت وروشنالغی اولوب جمعا طورمشلر ایدی پسرك ایکی عینندن کیزلو یولدن
اول پدرك نخیل وجودی برآب چکردی یعنی بابانك وجودی برخرما آغاجی کبیدر
وپسرك ایکی چشملری چشمه کبیدر برنخل کندی وقتنده اولان ایکی چشمه دن
نیچه آب جذب قیلورسه وانلردن نه مرتبه نشو ونما بولورسه پدرك نخل
وجودی دخی راه مخفیدن پسرك ایکی کوزلرندن برآب حیات چکر واندن ذوق
وصفا الور ونشو ونما بولوروانی کوردکجه انك وجودی تروتازه وشاد وخرم اولور

﴿ مثنوی ﴾ تازفرزند آب این چشمه شتاب * می رود سوی ریاض مام وباب *

تازه می باشد ریاض والدین * کشته جاری عینشان زین هردو عین) تا کم
فرزندك وجودندن بوچشمه نك آبی شتابله مادرك و بابانك روضهٔ وجودلری جانبنه
کیدر مام مادر وباب بابایه دیرلر یعنی پدر ومادرك وجودلری برروضه کیدرخارج
عالمده اولان روضه لر آبدن نشو ونما بولدقلری وچشمه لردن حیات وطراوت
الدقلری کبی فرزندك وجودنده اولان عینلردن عجله وسرعتله سرور وحبور
آبی مادر و پدرك قلبلری روضه لرینك جانبنه کیدر وانلرك باغ وجودنی تروتازه
ایدر والدینك ریاض قلوبی پسرلری جانبندن کلان آب صفادن تروتازه
اولور اول ایکینك کوزلری فرزندك بوهر ایکی کوزندن جاری اولور یعنی پدرك
ومادرك کوزلری بیکاری اوغلارینك هر ایکی کوزلرندن اوتری باش اقیدیجی
اولور شو اعتبارله که اکر فرزند لرینك ایکی کوزندن یاش کلسه انلرك دخی
کوزلرندن یاش جاری اولور و پسرلرینك وجودنه برالم واضطراب ایرسه انلرك
چشملری چشمه لرندن آب ظهوره کلور وجریان اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون
شود چشمه زبیماری علیل * خشك کردد برك وشاخ آن نخیل * خشکیٔ نخلش
همی کوید بدید * که زفرزندان شجرنم می کشید) چونکم چشمه بیمار لکدن
علیل اوله اونخیلك برك وشاخی خشك اولور چشمه دن مراد فرزندك وجودی
ونخلدن مراد پدر ومادرك وجودلری اولور یعنی چونکم فرزندك چشمهٔ وجودی
خسته لکدن علیل ومریض اوله پدر ومادرك اول نخیل تازه کبی اولان
وجود لرینك برك وشاخی یعنی اعضا وجوارحی وحسلری بی آب قالمش نخل
کبی خشك اولور وپژمرده قالور اول پدر ومادرك نخل وجودنك خشك اولمسی
وپژمرده وبی نم قالمسی لسان حالله آشکارا سویلر بلکه لسان قاله دخی کندی
درد وغمنی بیان ایلرکه اوغلارندن شجرنم چکدی یعنی پدر ومادرك نخل وجودینك
صولمسی وخشك اولمسی کندی شجرهٔ وجودلرینك ثمرهٔ فؤادی اولان اولادنك
وجودندن نم وصفا چکمسنی سویلر ونشو ونما بولدقلرنی تعبیر ایلرکه اولاد ثمرهٔ
فؤاددر کما قال علیه السلام (الولد ثمرة القلب وانه محبنه مبخلة محزنة) رواه ابو العلی
عن ابی سعد وقال علیه السلام (الولد من ریحان الجنة) رواه الحکیم عن خولة
بنت حکیم اولاد وجوده کتورن عقلا انکچون (اولادنا اکبادنا فان عاشوا افتنونا
وان ماتوا احرقونا) دیمشلردر حد ذاتنده بونلرك خسته اولمسی پدر ومادرك
ریاض قلبنی ویران ایلرواولمسی انلری یاقوب سوزان ایلر نته کم حیاتنده اوللری
انلری شاد وخندان ایلر ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا کار یز پنهان همچنین * متصل
باجانتان یاغافلین) ای بو نجلین چو قلق کیرلو کاریزای غافلار سزك جانکزه
متصلدر یعنی بر فرزندك وجودندن پدر ومادرك وجودلرینه نهانی بر صو یولی

اولدیغی و پدرومادرك وجودلری اول طریق نهانیدن ذوق وصفا الدقلری ونشو ونمابولدقلری کبی ای غافللرسزك جانکزه وابدانکزه دخی چوق نهانی کاریزلر متصل اولمشدروسزك جانکز وابدانکزاول نهانی اولان یوللردن نشوونما بولمش وغدا المشدر ﴿ مثنوی ﴾ ای کشیده زآسمان واززمین * مأیهاتا کشته جسم توسمین * تن زاجزای جهان دزدیدهٔ * پاره پاره زین وان ببریدهٔ) ای آسماندن وزمیندن مایه‌لر چکمش کسه تاکم سنك جسمك سمین اولمشدر یعنی آسمان وزمیندن شول مایه‌لری جذب ایتمشکدر که حتی سنك جسمك فربه اولق مرتبه سن بولمشدر سن تنی جهانك جزولرندن اوغورلمشکدر یعنی بو بدنی اجزای عالمدن اخذقیلمشسند در بوندن واندن پاره‌پاره کسمش والمشسندر ﴿ مثنوی ﴾ اززمین وآفتاب وآسمان * پارها بر دوختی برجسم وجان) مثلا زمیندن وآفتابدن وآسماندن جسم وجان اوزره پاره‌لر دیکدك جاندن مراد بونده روح حیوانیدر آدم علیه السلام اوغلونك یوب ایچدیکی نه قدر وارایسه زمیندندر هربار که برغدایی یه جسمنه برپاره‌یی دیکمش ویامه مش اولور و یدیکی غدالر نه قدر وارایسه آفتابك حرارتیله وآسمانك آب سحابیله نشو ونما بولور پس بواعتبار ایله آفتاب وآسماندن جسمنه برپاره آلوب دیکمش اولورکه آفتاب عالمتاب وآب سحاب اولمیدی زمینده بنی آدم وحیواناته بیجك قوت وغدا حاصل اولمزدی پس جسم آدمینك قوت وغداسی ونشو ونماسی آسماندن وآفتاب وکواکبدن اولورکه کواکب سیاره‌دن هربرکوکب آدمینك جسمنی رحم مادرده نطفه لك حالندن ولادت زمانینه کلنجه یه‌دك تربیه ایلدکلری حکما واهل تجربه‌نك کتابلرنده مذکوراولمشدر و بونك تحقیق جلد اولك آخرنه قریب سؤال ان مردکافرازامیرالمؤمنین سرخنده (هفت اخترهرچنین‌را مدتی) شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه (مى) یاتو پنداری که بردی‌رایکان * بازنستاند ازتو این وان * کالهٔ دردیده نبود پایدار * لیك آرددزدراتاپای دار) یاسن ظن ایلرمیسن که بونلری رایکان ایلدك سندن بونی وآنی کیرو آلیه‌لر یعنی سن ظن وقیاس ایلرسن که بو بدنکده اولان حرارتلری و برودتلری و یبوستلری ورطوبتلری و باد وخاك وآب وآتشدن حاصل اولان جزولری وجانکده اولان قوتلری سندن کیرو آلیه‌لروسن بونلری رایکان ومفت اخذ ایتمش اوله سن سن بونی بویله ظن وقیاس ایله بلکه بو بدنکده اولان جزولرك هربرنی برمعدندن استرافه ایله استعاره ایلمشکدرمسروق ومستعاراولان متاع ایسه پایدار اولمز لیکن دزدی پای‌داره‌دك کتورر پای داردن مراد محل موت وهلاك اولور یعنی سنکه بو اجزای جسمك هربرنی برمعدندن اوغورلمشکدر مسروق اولان متاع ایسه پایدار و برقرار اولمز ولکن عاقبت سارق اولان کسه بی‌محل هلاك وداره کتورر واند ه اول سارق

مرده ومقتول او لوب هر کس کندی ملکنی ومسروق او لان رختنی کیرو آلور
﴿مثنوی﴾ عاریه‌ست این کم همی باید فشارد * کانچه بگرفتی همی باید گذارد)
بوعاریتدر اکسك صقشدرمق کرك که اول نسنه‌یی که اخذ ایتدك آنی قومق
کرك یعنی بو بدنکده اولان عضولر وجزولر نفس الامرده نظراولنسه عاریتدر
سن آنك هر بریني برمعدندن الوب کندی جسدك چوالنه صقشدرمشسکدرچونکم
هر برجزوك برآخرمحلدن عاریتی اوله بوعاریتی اولان جزولری ازصقشدرمق کرکدر
زیرا اول نسنه‌لریکه سن برمحلدن عاریتی آلدك لابد آنی اول محله قومق وآنی
مستعارمنه اولان شیئه ویرمك کرکدر چونکم سندن برنسنه‌یی کیرو آله‌رسن اکا
چوق مائل اولمق وآنکله الفت وانسیت قیلمق لازم اولنلردندر ﴿مثنوی﴾
جز نفخت کان زوهاب آمدست * روح‌را باش آن دکرها بیهدست) نفخت‌دن
غیری که اول وهابدن کلمشدر روح ایچون اول غیر یلر بیهوده در یعنی بواجزای
بدن عاریتدر بونی کندیکه جمع ایدوب چوق طولدرمق کرك که اول عاریتی اولان
جزولری که سن برمحلدن اخذ ایتدك آنی سکا ترك ایلمك کرك الاشول حقنده نفخت
فیه دینلن روحی ترك ایلمك کرکز که اول سکا وهاب مطلقدن کلمش وسنك ذاتك
وحقیقتك اتدن عبارت اولمشدر ایمدی اول روح الهی ونفخهٔ ربانی ایچون اول که
اول غیری جزولرك وعضولرك بیهوده‌در (مری) بیهده نسبت بجان می کویمش *
نه بنسبت باصنیع محکمش) جانه نسبتله اکا بیهوده دیرم آنك محکم اولان صانعنه
نسبتله دکل یعنی ای انسان بزسکا روح الهی ونفخهٔ ربانی اولان ذاتکله اول
واول غیری عضولرك وجزولرك بیهوده‌در دیدك بوسوزی مطلق دیمشدر بلکه
اول جزوله بن جانه نسبتله بیهوده دیرم یوخسه اول جزولرك محکم اولان صانعنه
نسبتله بن انلره بیهوده وعبث دیمزمکه صانع حکیم اصلا برشیئی بیهوده وعبث خلق
ایلمشدر (وماخلقنا السماء والارض وما بینهما باطلا) بیورمشدر ودخی (افحسبتم
انما خلقنا کم عبثا وانکم الینا لاترجعون) دیمشدر اصلا اوعلیم وحکیم اولان
استناد برشیئی عبث خلق ایلمشدر باخصوصکه انسانی وانسانك جسمنده وروحنده
اصلا برعبث عضوی وجزوی یوقدر بلکه نظرایلسك آنك هر برعضوی وجزوی
لحکمة ولمصلحة خلق ایلمشدر اما عاریتی اولان جزولر انسانك روحنه وذاتنه کوره
بیهوده‌لردر پس عارف اولوب سرچشمهٔ حیات ابدیه‌دن مدد بولمغه ونوش ایتمکه
سعی وکوشش ایلمك لازمدر

﴿ بیان استمداد عارف ازسرچشمهٔ حیات ابدی ومستغنی شدن اواز استمداد ﴾
﴿ واجتذاب ازچشمهای آبهای بی وفا که علامتدر ذلك التجافی عن دارالغرور ﴾

بوسرخ شریف حیات ابدیه سر چشمه سندن عارفك استمداد قیلسنك واول عارفك
بی وفا اولان آیلرك چشمه لرندن استمداد واجتذاب ایلمسندن مستغنی اولمسنك بیانیدر که
بی وفا اولان چشمه لردن بو دنیاده جسمانی اولان حیاته وقوتلره مدد کلان محللر اولور
وسر چشمهٔ حیات ابدیه دن مراد ذات الهی اولور و عارف ذات الهیدن وروح
ربانیدن مدد بولدقدنصکره بو بی وفا اولان جسمانی قوت و غدادن و نعمت
دولت دنیادن مستغنی اولور ومجانبت قیلور که بونك علامتی دارغروردن نجافی
وتباعد ایلمکدر نتهکم ابن مسعود رضی الله تعالی عنه حضرتلری نبی علیه الصلاة
والسلامدن روایت بیوررلر قال صلی الله تعالی علیه و سلم (اذا دخل النور القلب
انشرح وانفسح قالوا وما علامة ذلك یارسول الله قال علیه السلام التجافی عن
دار الغرور والانابة الی دار السرور والتأهب للموت قبل نزوله) یعنی قچن نور ایمان
وعرفان قلبه داخل اولسه اول قلب منشرح ومتسع اولور اصحاب ایتدیلر یارسول الله
آنك علامتی نه در حضرت نبی علیه الصلاة والسلام بیوردیلر دارغروردن تباعد
ایلمك ودار سروره انابت و رجوع قیلق وموت نازل اولمزدن اول موته مستعد
وحاضر اولمقدر دیدی ﴿ که آدمی چون برمدد های آن چشمها اعتماد کند
درطلب چشمهٔ باقی دائم سست شود * نظم * کاری زدرون جان تومی باید * کز عاریتی
ترا دری نکشاید * یك چشمهٔ آب از درون خانه * به زان جوبی که از برون
می آید ﴾ زیرا آدمی چونکم اول بی وفا اولان چشمه لرك مددلری وفایده لری
اوزره اعتماد ایلیه چشمهٔ باقینك طلبنده دائما سست اولور زیرا فانی اولان دنیانك
حیاتی ولذاتی چشمه لرینك اوزرلرینه برکسه نك تشنه اولمسی واعتماد قیلمسی چشمهٔ
باقی وحیات حقیقینك طلبندن آنی منع قیلور لازم کلدیکه سنك درون جانکدن
برکارکرك برعاریتی کاردن وجسم بی اعتباردن سکا برقپو آچلمز خانه نك درونندن
برآب چشمه سی شول برجویدن یکدر که طشره دن ایچرو یه کلور خلاصهٔ کلام
بویله دیمك اولور که سکا انفع اولان کاروشان کندی جانك ایچنده ظهوره کلان
کاروشاندر که اول سنك کندی مالك وملکدر سکا عاریتی اولان کار وشاندن برقچ
باب اولمز زیرا تقلیدله اولان کار و عملدن باب معنوی کشاده اولمز هم درون خانهٔ
دلدن برآب حیوان چشمه سی عاریتی اولان وطشره دن کلان آب حیات جویندن
یکدر که طشره دن حیات عارضی وعلم تقلیدی بربهانه ایله منقطع اولمق قابلدر
اما اصلی وذاتی اولان بعض عارضه ایله منقطع وزائل اولمز کما قیل لایزول ما بالذات
بما بالعرض (م ی) حبذا کاریز اصلی چیزهـا * فارغت * آرداز ین کاریزها)
نه کوزلدر شیلرك اصلنك کاریزی سنی بوکاریزلردن فارغ کتورر کاریز یول التنده
پنهان اولان صویولنه دیرلر و بوندہ آب حیات ابدیه نك بولیدر یعنی جمیع اشیانك

اصلی اولان آب حیات ابدیه یولی نه محبوب یولدر که سنی بوحیات فانیه ولذات زایله یوللرندن فارغ کتورر ومستغنی ایلر ﴿ مثنوی ﴾ توزصد ینبوع شربت می کشی * هر چه زان صد کم شود کاهد خوشی) سن یوز ینبوعدن شربت چکرسن هرنه که اول یوزدن کم اوله خوشلق ناقص اولور ینبوع بونده چشمه معناسنه در صد ینبوعدن مراد یوز کونه لذات فانیه‌نك منبعلری اولور و توضیح معنی بو یله دیمك اولور که ای اسیر لذات فانیه سن یوز کونه منابعدن شربت چکرسن ونیچه دوراو بردن لذت بولورسن وحظ وراحت آلورسن چونکم نیچه یوز لذت منبعلرندن بریسی اکسك اوله وا کا فنا کله سنك خوشلغك دخی ناقص اولور وحظ ولذتکه فنا کلور (مى) چون بجوشد ازدرون چشمهٔ سنی * زاستراق چشمها کردی غنی) چونکم درونده ن چشمهٔ سنی جوش ایلیه چشمه لردن استراقه ایلمکده ن غنی اولورسن سنی عالی معناسنه در یعنی چونکم درون دلده ن برعالی وسنی چشمه وآب حیات حقیقی جوش وخروش ایلیه فانی اولان چشمه‌لرك صولرنی استراقه ایلمکده ن مستغنی اولورسن وفراغت معنوی قیلورسن (مى) قرة العینت چوزآب وکل بود* راتبهٔ این قره دردل بود) سنك قرة العینك چونکم آب وکلده ن اولور بوقره‌نك راتبه‌سی درد دل اولور یعنی سنك کوز یکك روشنالکی ومسرتی چونکم ما وطینده ن اوله وخاکده ن ظهوره کلان غدادن اوله بوقرة العینك وظیفه سی کوکل دردی اولور و بوآب وکلده ن ظهوره کلان غدایه مبتلا اولمق کوکله خسته لك و یرر (مى) قلعه‌را چون آب آید از برون * در زمان امن باشد برفزون * چونکه دشمن کردان قلعه تند * تا که اندر خونشان غرقه کند * آب بیرونرا ببرند آن سپاه* تانباشد قلعه‌را زانها پناه *آن زمان یك چاه شوری ازدرون * به‌زصد جیحون شیرین از برون) قلعه‌نك چونکم صو یی طشره دن کله اول آب زمان امنده برفزون اولور یعنی اعدا اولمدیغی حینده زیاده اولوب قلعه‌یه کلور واهل قلعه یه مدد قیلور چونکم دشمن اول قلعه‌نك اطرافنه طولنه وآنی احاطه قیله تاکم خون ایچره اول اهل قلعه یی غرقه ایلیه وانك ایچنده اولان طائفه یی زبون ومغلوب ایدوب هلاك قیله اول دشمن عسکری بیروندن اولان صو یی کسرلر وقلعه‌دن آنی منع ایدرلر تاکم اهل قلعه‌نك انلردن پناهی اولمیه یعنی اول دشمن عسکرندن برانجا ایده جك یرلری وکندیلرینی حفظ ایده جك وشیلری اولمیه اول زمانده ایچریدن برشورقیو طشره دن اولان یوزجیحون شیرینندن بهتر اولور زیرا خارجدن کلان شیرین اولان آب جیحونك اول حینده قلعه اهلنه نفعی اولمز اما قلعه ایچره اولان برطوزلو قیو اول حینده مدد رسان اولور و بالضروری نفع قیلور پس طشره دن کلمکدن وجود قلعه سنه ایچرودن حاصل اولان اولیدرز یرا بو برمثالدر ومقصود بوندن

قلعه بدندر و بدن قلعه سنه خارجدن حاصل اولان وطشره دن کلان علم وفطنت وحیات وراحت وذوق ولذتدن دروندن حاصل اولان علم وفطنت وحیات وذوق ولذت یکدردیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ قاطع الاسباب لشکر های مرك * همچودی آید بقطع شاخ و برك * درجهان نبود مدد شان از بهار * جزمگر درجهان بهار روی یار) مرکلك قاطع الاسباب اولان لشکرلری شاخ و برکلك قطعنه شتانك کلدیکی کبی اکلور موتك قاطع الاسباب اولان لشکرلرندن مراد امراض مهلکه اولور یعنی شاخ و برکی قطع ایلمکه و پژمرده وافسرده قیلوب اول برکی خاکه دوکمکه شتانیجه کلورسه موتك سیبلری قطع ایلین لشکرلری که امراض مهلکه در انسانك بدننه کلور ومستولی اولور اول حینده شاخ و برکه بهاردن مدد اولمز الا مکرجاندہ روی یارك بهاری اوله یعنی قاطع الاسباب اولان موتك لشکرلری باد خزان کبی کلوب ابدان اوزره مستولی اولدقده جهانده بهار حیات فانیه دن اول بدنلره اول زمانده مدد ومعاونت اولمز مکرشول کسه یه اولور واول حینده حیات کلور که آنك قلبنده روی یارحقیقینك بهاری اوله که اول همیشه دایم وباقیدر آنك دوام وبقاسی سبیله باغ درون دخی حیات ولطافتدن خالی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ زان لقب شد خاك را دارالغرور * کو کشد پاراسپس یوم العبور * پیش ازان برراست و برچپ می دوید * که بچینم دردتوچیزی بچید) خاکه اندن اوتری دارالغرور لقب اولدی یعنی بوعالم خاکه انکچون دارالغرور دیو لقب ویرلدیکه اول خاك عالمی سن بولمقدن عبور ایلدیکك کونده ایاغنی کیرو چکر اما یوم عبوردن مقدم بودنیا سنك صاغ یانکه وصول یانکه یلردی بویله دیوکه سنك دردکی دیرر ودوشوررم وبرچیز دوشورمدی یعنی بوعالم خاکه انکچون دارالغرور دینلدیکه انسانی بومغرور ایلر بودار دنیادن عبور ایلزدن مقدم صاغ جانبکدن وصول جانبکدن بونك زینتلری ورونق ودولتلری پویان اولور وبنی آدمه لسان حالله بویله دیرکه کل بکا مائل اول بن سنك دردکی وغمکی دیروب دوشوررم وسندن درد وغمی ازاله ایلرم اما یوم عبورده اصلا درد وغمدن برشی دوشورمیوب ایاغنی کیرو چکر وسندن اعراض ایلر بواجلدن بوکادارالغروردیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ او بکفتی مرترا وقت غمان * دور ازتورنج وده که درمیان * چون سپاه رنج آمدبست دم * خودنمی کوید ترا من دیده ام) اول دنیا سکا یوم عبوردن مقدم غلر وقتنده خاطر نوازلك ایدوب دیردی سندن رنج ایراق اولسون وسنکله درد ورنج میانده اون طاغ اولسون ودرد وبلاسندن نیچه مرحله ومنزله دور وبعید قالسون چونکم سپاه رنج وبلا کله ودمی باغلیه خود دنیا بن سنی کوردم دیمز یعنی اول دنیا شولقدرغداره ومکاره وبی وفادرکه

چونکم درد ومحنت عسکری کلوب سنك اغزکی ونفسکی باغلیه اول حینده
اول بی وفاخود بن سنی کوردم بیله دیمز پس انك سن یوزه کولمسنه ووصالنی
عرض قیلمسنه واول بی وفاخود سنکله یار وانیس اولورم دیمسنه زنهار الدائمه
ومغرور اولمه ﴿ مثنوی ﴾ حق بی شیطان بد بنسان زد مثل * که ترادر رزم
آردباحیل * که ترایاری دهم من باتوم * درخطر هاپیش تومن میروهم * اسپرت
باشم که تیرخدنك * مخلص تو باشم اندر روزتنك * جان فدای توکنم درانتعاش *
رستمی شیری هلا مردانه باش) حق تعالی حضرتلری بوحیله وغرورسیله
شیطاندن اوتری مثل اوردی یعنی (فلا تغرنکم الحیوه الدنیا ولا یغرنکم بالله الغرور)
دیو حق تعالی حیات دنیایه مغرور اولمقدن ودخی شیطان انسانی اللهه مغرور
ایلمکدن نهی ایلدی وشیطانك غرار اولمسی خصوصنده بوکونه ضرب مثل
ایلدیکه سنی ای بنی آدم حیله لر ایله اول شیطان رزمه وجنکه کتورر بو یله دیو که
بن سکا یار یلك و یرم بن سنکله بیله یم نته کم قریشه (انی جارلکم) دیدی
خطرلرده بن سنك اوککه کیدرم وسکا پیشوا اولوب ضرر لری سندن دفع
ایدرم تیرخدنك وقتنده بن سکا اسپر اولورم یعنی خدنك آغاجندن دوزیلن
اوق سنك جانبکه اتلدقده سکا قلقان اولورم واکا قرشو طور یرم مضایقه
کو نده ومحنت وعسرت زمانده سنك ایچون مخلصك اولورم ونجات وخلاصه
وسیله اولوب دلالت قیلورم انتعاش وقتنده جانی سکا فدا ایلرم انتعاش
دوشمکد نصکره قالقمغه دیرلر یعنی سن بریره دوشوب قالقمغه سعی قیلدیغك
وقتنده بن سکا روحمی فدا ایلرم وسکا دستکیر اولوب سنی خاکدن قالدیرم
سن برشیر رستمسن هله مردانه اول یعنی ارسلان کبی برر ستمسن تحقیقا مردانه
اول وفلان دشمنکله جنك وخصومت قیل نه قور قارسن سن خود برمرد دلیرسن
وسکا غالب یوقدر نته کم قریشه دخی (لاغالب لکم الیوم) دیدی وانلره دخی
عمارنی بوکونه تزیین وتسویل ایلدیکه قصه سی اوجنجی دفترك اواخرنه قریب
کفتن شیطان قریش راسرخنده * همچو شیطان درسپه شد صدیکم بیتنك
سرخنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ سوی کفرش آوردزین
عشوها * آن چوال خدعه ومکرودها * چون قدم بنهاد در خندق فتاد *
او بقاها قاه خنده لب کشاد * هی بیامن طعمها دارم زتو * کو یدش رورو که
بیزارم زتو * تونترسیدی زعدل کردکار * من همی ترسم دودست ازمن بدار)
آنی بوکونه عشوه لردن وحیله لردن کفرجا نبنه کتورر اول مکر ودها چوالی اولان
شیطان دها بوندہ ظرافت معناسنه در یعنی اول خدعه ومکر وظرافت چوالی
اولان شیطان اول عقلسزی بوکونه لردن کفرجا نبنه کتورر چونکم اول نادان

کفره قدم قویه وخندق ناره دوشه اول شیطان قهقهه ایله کولمکه لب آچار وقهقهه ایدوب کندیسنه اعتماد ایلین نادانك خندق ناره دوشدیکنه کولر بوکره اول مغرور وفلاکتماب اول فتان وغراره دیرهی کل ای بکا بوندن مقدم یاراولان بن سندن طمعلر ورجالر طوترم سن خود بکا بویله زمانده یار ومعین اولسك کرك ایدی شیطان اول مخذوله دیر یوری یوری بن سندن بیزار وبری ام سن کردکار حضرتلرینك عدلندن قورقدك وکافر اولدك بن اول پادشاهك عدلندن قورقرم بندن ایکی الکی کیرو طوت بندن سکا درمان یوقدر دیه وینه بوکونه نوبیخ وتقریع ایلیه نته کم حق تعالی حضرتلری اول غدار ومکار وغرارك مکر وتلبیسندن حکایه ایدوب سورهٔ حشرك آخرنده بیورر (کمثل الشیطان اذقال للانسان اکفر فلما کفرقال انی بریء منك انی اخاف الله رب العالمین فکان عاقبتهما انهما فی النار خالدین فیها وذلك جزاء الظالمین (مری) کفت حق خود اوجداشد از بهی * تو بدین تزویرها هم کی رهی) حق تعالی حضرتلری دیدی اول مغرور اولان انسان خود بهلکدن سنك مکرکله جدا اولدی وسعادتدن محروم قالدی وبدبخت وشقی اولدی ای ملعون سن بوتزویرلرله قچن قورتلورسن وبن سندن بری ام واللهدن بن قورقرم دیمکله بنم عذاب وعقابمدن نیچه خلاص اولورسن ایکگز بیله نارده معذب قالورسز دیمك اولور ﴿مثنوی﴾ فاعل ومفعول در روزشمار * روسیاهند وحریف سنکسار) روز شمارده فاعل ومفعول روسیاهلر وحریف سنکسارلردر فاعلدن مراد بوندہ شیطان ومفعولدن مراد شیطانك مغلوبی اولور ولیکن عمل قوم لوطی اشلین واندہ مفعول اولنه دخی شامل اولور یعنی اکر شیطان واکر شیطانك معقولی اولان انسان ایکیسی بیله روز شمارده یوزلری قاره کندیلری سنکسار اولمغه حریفلرومصاحبلردر که یوم آخرتده دخی انلره رجم اولنور وانلرمرجوملردر (مری) ره زده ورهزن یقین درحکم وداد * درچه بودند ودر بئس المهاد * کول را وغول را کورا فریفت * ازخلاص وفوزمی باید شکیفت * هم خروخر کیرا اینجا درکلند * غافلند اینجا وآنجا افلند) یولی اورلمش ویول اور یجی یقینا حکمده وداده بعد چاهده وبیس المهاددہ دررلر بئس المهاد محل خبیث معناسنه در یعنی یول اور یجی شیطان وشیطانه مغلوب اولوب کراه اولان انسان یقین بودر که حق تعالینك بونلر حکمنده وعدلنده دررلر وحرمان قپوسنده طور یجیلر و بئس المهاد اولان جای خبیثده قرار ایدیجیلردر کوله وشول غوله که اول کولی الدادی خلاصندن وفوزدن صبرایتمك کرك شکیفت بوندہ شکیب معناسنه در یعنی شول کول واحمق واول کول واحمق الدیان ومغرور ایلین شیطانه یوم قیامتده حق تعالینك عذابندن خلاص اولمقدن وفوز ونجات بولمقدن صبرایلمك کرك که اول کون هرکز عذاب خدادن

خلاص ونجات اولز بس بالضروری صبرایلمك لازم کلورهم خر وهم خرکیر بومحلده کلمده دررلر بودنیاده غافلار واول عالمده افلاردر یعنی شیطانه تابع اولان خرلر کبی اولان کسه لری طوتان واولیان شیطانلر بوعالمده عصیان وطغیان باالحقنده دررلر بوعالمده باالحقده اولدقلرندن غافلاردر واول عالمده آفلار وزائلاردر که عذاب ایچره همیشه آفل وزائل اولمقده وینه عذابی ذوق ایتمکدن اوتری وجوده کلمکده دررلر که همیشه عذاب الیمه کرفتارلردر ﴿ مثنوی ﴾ جزکسانی راکه واکردند ازان * دربهارفضل آیتداز خزان * توبه ارند و خدا توبه پذیر * امر اوکیرند و اونهم الامیر) الاشول کسه که اندن کیرو دوندیلرخزاندن بهارفضله کلور یعنی شول کسه لر ایچون فوز وخلاصدن صبر ایلمك لازم اولمزکه شیطانك فریب وخدعه سندن رجوع ایده لروخزان موسمی کبی اولان هوای نفسانیدن خلاص اولوب حق تعالی حضرتلرینك فضل ورحتی بهارنه کله لر توبه کتوره لرخدای تعالی حضرتلری توبه یی قبول ایدیجیدر کما قال الله تعالی (هو الذی یقبل التوبة عن عباده ویعفو عن السیئات) اول خدانك امرنی طوته لر وحق تعالی حضرتلری نعم الامیردر یعنی بوصفله موصوف اولان کسه لرفوز وخلاص بولورلر وآفل وزائل اولمزلر اما شیطانه اویانلر وامرحقه مخالفت قیلنلر وبی توبه اولنلر العیاذ بالله فوز ونجات بولمزلر ومعذب اولمقدن قورتلمزلردیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون برارند ازپشیمانی حنین * عرش لرزد ازانین المذنبین * آنچنان لرزد که مادر بولد * دستشان کیرد ببالامی کشد * کای خداتان واخریده ازغرور * تك ریاض فضل ونك رب غفور) چونکم تائب اولان پشیمانلقدن انین کتوره عرش اعلی مذنب اولنلرك انین وناله سندن لرزان اولور انجلین لرزان اولورکه مادر ولدی اوزره لرزان اولور یعنی انا اوغلینك اوزرینه نیجه لرزان اولور سه وناله قیلورسه ونه مرتبه مشفق ومهربان اولورسه مذنبلر دخی انین وناله ایلدکلرنده عرش اعلی انلرك اوزرینه مادرکبی مشفق و مهربان اولور انلرك الی طوتر وانلری بالاید ومرتبهٔ اعلایه چکر بوبله دیوکه ای خدای تعالی سنی غرور شرندن کیرو آلمشدر اشته فضل روضه لری واشته رب غفور غرور فتح غینله شیطانه دیرلر ضم غینله الدانق معناسنه اولسه هم جائزدر یعنی عرش اعلی لسان ملکوتیه ایله بونلره بوبله دیرکه ای مؤمنلر وتائبلر خدای تعالی سنی شیطانه الدانقدن قورتاردی وکیرو آلدی ایمدی اشته سنی چکون فضل وکرم روضه لری ودخی غفور ورحیم اولان ربکز حاضردر غم چکمك که نعمت ابدیه وسعادت سرمدیه سنی چکون حاصلدر ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازین تان برك ورزق جاودان * از هوای حق بودنه ازناودان * چونکه دریا بروسایط رشك کرد * تشنه چون ماهی بترك مشك کرد) بوندنصکره سنزه برك ورزق جاودانی

هوای حقد ن اولور ناوداند ن دکل ناوداندن مراد واسطه وسیدر چونکم دریا
وسایط اوزره رشك ایلد ی تشنه ماهی کبی ترك مشك ایلد ی رشك بوند ه غیرت
معناسنه در ومشکد ن مراد جسم مرتبه سیدر وماهیدن مراد روحدر یعنی ای
خطا ومعاصید ن تائب اولان و رجوع قیلن مؤمنلر بوند نصکره سنره قد رت
ابد ی ورزق سرمدی هوای الهیدن ایریشور ناودان کبی اولان وسایط واسباب
جهتند ن چونکم اول دریای وحد ت وبحرحقیقت وسایط واسباب اوزره
غیرت ایلدی وکمال غیرتندن وسایط واسبابی کندویه تشنه اولان وکندید ن واسطه
ایله فیض آلان وحیات بولان ماهینك اوکنده محو وازاله قیلدی اول بحرحیاته
تشنه اولان ماهی مشك جسمی ترك ایتد ی واسباب ووسایط جهتند ن حاصل
اولان برك ورزق فویوب کندی

﴿ روان شد ن شهزاده کان درممالك پدر بعد ازوداع کردن ایشان ﴾
﴿ شاهرا واعادت کردن شاه بوقت وداع ان وصیت را برایشان ﴾

بوسرخ شریف اول شهزاده لرك پدرلرینك مملکتلرینه روان اولمری وشاهه انلر
وداع ایلد کلرند نصکره سفرقیلمری بیانند ه وشاهك اول مقد ما ایلدیکی وصیتی
وداع وقتند ه بونلره اعاده ایلمسنك واول وصیتی تکرار قیلمسنك بیانند ه در بوند ه
شاهد ن مراد عقل کل اولور که جمیع عالم آنك مملکتی کبید ر وشهزاده دن مراد
عقل وروح وقلب اولور وقلعهٔ ذات الصور وهشربادن مراد بوعالم صورت
اولور پس عقل وروح وقلب عقل کل شاهنك مملکتلرنی سیروسلو که متوجه اولسه لر
جمله سنك سیرنه عقل کل رضا ویرر الا بوهشربا اولان دنیانك سیروتماشاسنه کتمکه رضا
ویرمز زیرا عقل وروح وقلب بوذات الصوراولان دنیانك تماشاسنه مشغول اولسه لر
کندیلرینی ضایع ایدرلر پس عقل کلك بونلره بوقلعهٔ هشربانك یرندن نهی وتحذیر ایلمك
طریقی اوزره وصیتلری واقع اولمشدر نته کم مظهر عقل کل اولان رسول اکرم حضرتلری
کندی امتنه بوکونه وصیتلر قیلمشدر وهر عصرده اول حضرته وارث کامل
اولان شیخ کامل واصل دخی مظهر عقل کل اولمشدر اول هم عقل وروح وقلب
شهزاده لرینه بوعالم صورتك سیرنه مشغول اولمقدن اوتری قات قات وصیتلر
قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ عزم ره کردند آن هرسه پسر * سوی املاك پدر
رسم سفر * در طواف شهرها وقلعهاش * از پی تدبیر دیوان ومعاش * دستبوس
شاه کردند وداع * پس بدیشان گفت آن شاه مطاع * هرکجاتان دل کشد عاز
شوید * فی امان الله دست افشان روید) اول اوچ پسر عزم راه ایلدیلر پدرلرینك
املاکی جانبند رسم سفر اوزره انك شهرلرینك وقلعه لرینك اطرافنه وسیر

کندیلر دیوانك ومعاشك تدبیرندن اوتری یعنی کندی معاشلرینك تدبیرنی بیلمکدن ودخی اهل دیوان ایچره تدبیر قیلمقدن اوتری اطراف ممالك وجوانب بلادك سیرنه متوجه اولدیلرکه بوسیر وسیاحتله تدبیر معاشه وتدبیر اهل دیوانه وقوف حاصل اولور واحوال عالمی وطباع بنی آدمی تتبع ایلمکدن حکومته اهلیت کلور واحوال عالمه شعور حاصل اولور انکچون اکثر سلاطین ماضیه کندی شهزاده لرنی سفر وسیاحته کوندررلر ایمش تا کم تجارب روزکار ایله واطراف عالمده سیر وکذار ایله انلره تدبیر دیوان معاش حاصل اوله واحوال عالمه وقوف وشعور کله پس بوشهزاده لر دست بوس شاه ایتدیلر یعنی پدرلرینك النی اوپدیلر وداع قیلدیلر پس اول مطاع اولان پادشاه انلره دیدی ای اوغلارم سزه وصیتیم بودرکه هرقنده که کوکلکز چکر عازم اولکزوهرنه یری قلبکز دیلرسه فی امان الله دست افشان وپای کوپان کیدیکز ومرادیکز اوزره بی باك صفای خاطرایله سیر وسیاحت ایدیکز ﴿ مثنوی ﴾ غیرآن یك قلعه نامش هشربا * تنك اردبر کلهداران قبا * الله الله زان در ذات الصور * دور باشید و بترسید از خطر)

اول برقلعه دن غیری که انك نامی هشربادر کلهدارلر اوزره قبایی اول تنك کتوررر یعنی هر برقلعه یی سیر ایلیکز وهر مملکته داخل اولکز الا شول قلعه یه داخل اولمیکز وانك سیرنه اشتغال قیلیکزکه انك نامی عقل قپوجیدر اول قلعه تاجدارلر اوزره کیدکاری قبایی طار کتوررر وانلری بیله مضایقه یه دوشورر الله حقیچون الله حقیچون اول ذات الصور اولان قلعه قپو سندن دور اولکز وخطردن قور قکز اول صورتلر صاحبی اولان قلعه ایچره انك سیرنه مشغول اولان کسه لر ایچون چوق چوق خطر واردر پس انك سیر وتماشا سندن پرهیز وحذر ایلك انسانه اولی وانفعدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ روو پشت و برجهاش وسقف و پست * جمله تمثال ونکار وصور تست) اول قلعه نك یوزی وارقه سی و برجلری وسقفی و پستی جمله تمثال ونکار وصورتدر تمثال چوپدن وسنکدن یاپلمش صورتلره دیرلر یعنی اول قلعهٔ دنیانك ظاهری و باطنی وسقفی وزمینی جمله نقشلر وصورتلر وشکل وهیئتلردر هرنه جانبنه نظر ایلسك نقوش وصوردن وتمثیلدن خالی دکلدر (مثی) همچوآن حجرهٔ زلیخا پرصور * تا کند یوسف بنا کاهش نظر * چونکه یوسف سوی اومی ننکرید * خانه راپر نقش خود کرداز مکید * تابهر سو بنکرد آن خوش عذار * روی اورا پندا و بی اختیار) اول ذات الصور اولان قلعه زلیخانك حجره سی کبی صورتلرله هرجانبی طلودر نته کم زلیخا چونکم یوسف علیه السلامك کندی جانبنه نظر ایلمدیکنی کوروب دایه سیله مشاوره قیلوب انك تدبیری اوزره برحجره بنا ایلدی واول حجره نك شش

جهاتنی کندی شکلی ونقشیله طولدردی تا کم یوسف علیه السلام هرنه جانبنه متوجه اولسه ناگاه اکا نظر ایلیه چونکم یوسف علیه السلام حضرتلری اول زلیخانك جانبنه باقمدی اول کید ومکر ایدیجی خانه یی کندی نقشیله پر ایتدی وشش جهاتنی اول خانه نك کندی تصویریله طولدردی تا کم اول خوش عذار اولان هر جانبه که نظر قیله بی اختیار اول محبوبه انك یوزنی کوره وهرنه جانبه تولی وتوجه ایلرسه انده انك وجهنی مشاهده قیله ﴿ مثنوی ﴾ بهر دیده روشنان یزدان فرد * شش جهت را مظهر آیات کرد * تابهر حیوان ونامی که نکرند * ازریاض حسن ربانی چرند) دیده روشن اولمردن اوتری یزدان فردشش جهاتی مظهر آیات ایتدی یعنی نته کم فردبی نظیر اولان یزدان حضرتلری روشن دیده اولان عارفلردن اوتری بوخانهٔ دنیانك شش جهاتنی کندی آیاتنك مظهری وصفاتنك مجلاسی ایتدی تا کم اول کوزلری نور معرفتله منور اولان عارفلر هر بر حیوانه ونامیه که باقه لر یعنی حیوانات ونامیاتدن واشیا وموجوداتدن هر قنغی شیئه که نظر ایده لر حسن ربانی روضه لرندن اوتلیه لر وآثار صفات الهیه حدایقندن نیچه میوه لر اجتنا ایلیه لر ونیچه شکوفه دیره لر بونلر هر قنغی شیئه نظر ایلسه لر (مارأیت شیئا الاورأیت الله فیه) دینلر در ودخی (بیت) جهان مرأت حسن شاهد ماست * فشاهد وجهه فی کل ذرات * دیوسویلنلردر ﴿ مثنوی ﴾ بهر این فرمود با این اسپه او * حیث ولیتم فثم وجهه) بوسپاهه اول پادشاه لم یزل قرأن عظیمده بوندن اوتری حیث ولیتم فثم وجهه بیوردی نته کم سورهٔ بقره ده (ولله المشرق والمغرب فاینماتولوافثم وجه الله) بیورر یعنی مشرق ومغرب الله ایچوندر پس هرنه یره که توجه ایلسکز انده وجه خدا واردر یعنی انده ذات الله حاضر در (والله واسع علیم) والله تعالی واسع العطادر قوللرینه علیمدر هر حاللرینه بو آیت کریمه نك تحقیق مواضع کثیره ده کرار امرارا مرور ایلمشدر وتوضیح معنای بیت بویله دیمك اولور که اول خالق بیچون بوخانهٔ دنیا ایچره اولان اسلام وعرفان سپاهنه بونکته یی افهام واعلام ایلمکدن اوتری سزهرنه جانبه تولی وتوجه ایلسکز اول محلده وجه الله واردر هیچ بریروجه الهیدن خالی دکلدر وهیچ برشئ حضرت حقدن دور وجدا دکلدر هرشیئك وجودنده اول روشن دیده اولان عارف قوللرینك نظرنده حاضردر ﴿ مثنوی ﴾ ازقدح کردرعطش آبی خورند * در درون آب حق را ناظرند) قدحدن اکرعطش زماننده برآب ایچرلسه درون آبده حقه ناظرلردر یعنی بودیده دللری روشن اولان سپاه وبصر بصیرتلری کحل معرفتله منوراولان اهل انتباه اکر تشنه لك وقتنده برکاسه دن برایچم صوایچرلسه

آنك درونده حضرت حقه نظر ایدرلر که آیده اولان لطافتی وسر حیاتی اندن کورلر وآنك مرئی اولمسنی ودفع عطش قیلمسنی حضرت حقدن بیلورلر کذلك نان یمسه لردخی هم آنی کورلر وانانك مشبع اولمسنی وسائر اطعمه نك دخی لذت ویرمسنی ودفع جوع قیلمسنی هم اندن بیلورلر که هر شیده مؤثر حقیقی وهر موجودك مرآت وجودنده متجلی همان اولدر وبو روشن دیده اولان عارفلرك هر بری هر شخصك وجودنی فی المثل کندیلره برقدح کورلر وآنك وجودنده موضوع اولان آب تجلیدن نوش ایدرلر کما قیل (بیت) وکل شخص یدالی انه قدحی * وکل لحظ اراه فهولی ساقی ﴿ مثنوی ﴾ آنکه عاشق نیست اودرآب در * صورت خود بیند ای صاحب نظر) اول کسه که عاشق دکلدر اول آیده درای صاحب نظر کندی صورتنی کورر یعنی اول کسه که عاشق حق اولیه وجودنی حب الهیده فانی قیلیه اول کسه آیه نظر ایلسه انجق کندی صورتن کورر زیرا آنك کندیسی هنوز دخی موجود وثابتدر فحق آیه نظر ایلسه وکندینك شکل وصورتی آب ایچره منعکس اولسه اول آب ایچره عکس اوران صورتی کندینك صانور وکندوبی کورر انکچوندر که وهمی اولان وجودنی فانی ایلمشدر پس شخصی کندینك صاندیغی کبی آب ایچره مرئی اولان عکسنی دخی کندینك صانور وکندوبی کورر ﴿ مثنوی ﴾ صورت عاشق چوفانی شد درو * پس درآب اکنون کرایندبکو * حسن حق بینند اندرروی حور * همچومه درآب ازصنع غیور) عاشقك صورتی چونکم اول حقده فانی اولدی پس آیده اول عاشق کیمی کورر سویله یعنی (ان الله خلق آدم علی صورته) حدیث شریفنك موجبنجه حق تعالی حضرتلری انسانی کندی صفاتی اوزره خلق ایلشدر فحق برعاشق کندی صفات بشریه سنی صفات الهیه ده فانی قیلسه واوصاف الهیه ایله متصف اولسه وظاهرا وباطنا انك چشم شهودنده اصلا غیر وسوی قالمسه وآیه وآیینه یه نظر قیلسه پس اول آیده وآیینه ده کیمی کورر سویله کورملم آنك خود ظاهرا وباطنا چشم شهودنده اصلا حقدن غیری برنسنه قالمدی ووجود موهومه سی دخی فانی اولدی پس اول کوردیکی صورتی اول بمقدر دیمزکه اندہ بنلك شائبه سی قالمشدر چونکم بو بیخود وفانی اولان عاشقلرهر قنده نظر قیلسه همان حضرت حق کوردکاری مقرر اولیحق قاره کوزلی محبو بلرك یوزندن دخی حسن حق کورلر آیده بوقاره کوزلو محبو بلرك یوزی فی المثل برآب لطیف کبیدر وحسن الهی برماه منیر کبیدر فحق ماه منیر تابان اولسه آنك عکسی آب لطیفه اورر وآب لطیف ایچره بر بدر منیر کور ینور عارف اولنلر آب ایچره اول آب منیری کورسه لر ماهك عکسی اولدیغن بیلورلر وآب ایچره هم همان آنی کورلر پس بوروشن دیده اولان عاشقلر آب صافی کبی اولان محبو بلرك چهرهٔ دلکشالرینه نظر قیلسه لر آب ایچره ماهی

کوردکلری کبی انلرك چهرهٔ پرصفاسنده دخی غیور اولان خدانك صنعتدن اوتری
همان آنك حسن و جمالنی کوررلر زیرا عاشق حق اولان اکر حضرت حقدن
غیرینك حسن وجمالنی کورسه وکوردیکی حسنی عوام کبی غیرك بیلسه غیور اولان
صانمك عتابنه مستحق اولور واول واحد حقیقی آنی تأدیب قیلور ﴿ مثنوی ﴾
غیرنش برعاشق وصاد قیست * غیرنش بردیو و براستور نیست * دیوا کر عاشق
شود هم کری برد * جبرئیلی کشت وان دیوی بمرد) اول خدانك غیرتی برعاشق
و برصادق اوزره در آنك دیو واستور اوزره غیرتی یوقدر یعنی اول پادشاه غیورك
غیرتی کندینك عاشق وکندی جنابنك صادقی اولان بر بنده سی اوزره در یوخسه
آنك حیوان وشیطان اوزره غیرتی یوقدر چون برعاشق صادق بوعالمده اولان
محبو بلره نظر قیلسه وآنی حقدن غیری کورسه لابد اول غیور اولان پادشاه اول
عاشق صادقنه عتاب وتأدیب ایلر اما بردیو سیرت وحیوان طبیعت اولان کسه
بومحبو بلرك یوزینه نظر قیلسه وآنی غیرکورسه اول دیوسیرت عتاب وتأدیبه
مستحق اولمز ومحبوب حقیقی اکا غیرت قیلماز اما دیوسیرت اولان کسه اکرعاشق حق
اولورسه هم کوی سعادتی ابلتدی وطوپ معرفتی میدان عالمدن قاپدی واخذ ابتدی
برجبرائیل سیرت اولدی واول دیولك اولدی یعنی جبرائیل سیرت اولوب ملك مقرب
مرتبه سنی بولدی واول شیطان خویلری اتدن کیدوب فانی وزائل اولدی واول
تبدیل ذات وصفات قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ اسلم الشیطان آنچاشد بدید * که یزیدی
شدزفضلش بایزید) اسلم الشیطان مفهومی اول عاشقلق مرتبه سنده بدید اولدی
که بریزید اول معشوق حقیقتك فضلندن بایزید اولدی یعنی حضرت نبی سید الانام
علیه السلامك (ولکن الله اعاننی فاسلم شیطانی) بیوردقلری حدیث شریفك
مفهومی حق تعالی یه عاشق اولق مرتبه سنده پیدا اولدی وظهوره کلدی که
اول خدانك فضل وعنایتندن بریزید خویلوکسه بایزید سیرت اولدی وعارفلر
وایلر مرتبه سنی بولدی نفس اماره بالسوء مسلمان اولین شیطان کبیدر که یزید
خویلودر اما چون اول یزید خویلو اولان نفس صاحبی عاشق خدا اولسه انك
شیطان سیرت اولان نفسی مسلمان اولور وفضل الهیدن اول بایزید حضرتلری
کبی ولایت ومعرفت وقربت مرتبه لرنی بولور بو بیت حضرت نبی علیه السلامك
(فاسلم شیطانی فلا یأمرنی الا بخیر) بیوردقلری حدیث شریفه اشارت اولو
و بو حدیث شریفك شرح وتحقیق بشنجی دفتره در بیان آنکه نوری که غدای
جانست سر خنده مرور ایلمشدر اندن طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ این سخن
پایان ندارد ای کروه * هین نکه دارید زان قلعه وجوه * هین مبادا که هوسنار
ره زند * که فتید اندر شقاوت تا ابد * ازخطر پرهیز آمد مفترض * بشنو یدازمر

حدیث بی غرض * درفرج چو پی خرد سر تیزبه * ازکینکاه بلا پرهیزبه) پس
اول شهزاده لرك پدرلری انلره دیدی ای کروه بوکونه معارف سوزی پایان طوتمز
آکاه اولك اول قلعهٔ هشر بادن وجهلری نکاه طوتك یعنی یوزلریکزی اول قلعه
طرفندن حفظ ایدك واول جانبه متوجه اولمك زنهار اولمیه که هوس سزك
بولکزی اوره که ابدی شقاوته دوشر سز یعنی اولمیه که هوا وهوس سزك
بولکزی اوره واول قلعه نك سیرنه سزی مایل وطالب قیله اکر هوا وهوس
سزك بولکزی اوروب اول ذات الصور اولان قلعه نك ایچنه داخل اولوب سیرنه
مشغول اولورسه کز ابدی شقاوته دوشرسز خطا وخطردن پرهیز ایلك مفترض
کلدی ومفسده ومهلکه یه میل ورغبت ایلکدن اتقا وحذر قیلق هر عاقله
واجب ولازم اولدی بندن بی غرض اولان سوزی ایشیدك اکر عاقل ایسه کز
بنم سوزومی طوتك وانکله ایش ایدك فرج جو یلقده عقل سرتیز اولق یکدر
کمینکاه بلادن پرهیز یکدر یعنی فرج جوی اولقده وطالب راحت وسرور قیلقده
عقلك سرتیز اولمسی واحتیاط واهتمام قیلمسی یکدرکه بلا وعنا یه صوصوسندن
پرهیز واتقا ایلك اولیدر بهرحال برکسه نك کمینکاه بلایه دوشمسی ودوام محنت
وعنایه کرفتار اولمسی اکثر فرج وسرور طلبنده ایکن اولور نته کم مرغ دانه یه
مایل اولمسه دامدن دخی قور تلور انك دام بلایه کرفتار اولمسی دانه جوی
اولدیغندن لازم کلور پس انلره پدرلری بوکونه نصیحت آمیز سوز سویلدی
وانلری اول قلعه نك تماشا سندن منع ایلدی (می) کرنمی کفت این سخن
را آن پدر * ورنمی فرمود زان قلعه حذر * خود بدان قلعه نمی شد خیلشان *
خودنمی افتادان سومیلشان * کان نبد معروف بس مهجور بود * ازفلاع وازمناهج
دوربود) اکراول پدر بوسوزی انلره دیمیدی واکر اول قلعهٔ هشر بادن منع وحذر
بیورمیدی خود انلرك جمله سی اول قلعه جانبنه کتمزدی انلرك اسبی اول قلعه یه
کتمزدی دیمك هم وجهدر خود انلرك میل ورغبتی اول جانبنه دوشمزدی زیرا اول
قلعه معروف ومشهور دکل بلکه زیاد بعید ومهجور ایدی قلعه لردن ومنهجلردن
دورایدی نهایت مافی الباب انلرك پدرلری زیاده مشفق ومهربان اولدیغندن انلری
خوف وخطر محلنه بلکه دوشه لر دیو انلره اول قلعه یی ذکر ایدوب اول محل خطردن
انلری منع ایلدی ولکن انسانك طبعی آنك اوزرینه مجبول اولدی که هرنه دنکه
زیاده منع اولسه ! کاحریص ومولع کلدی ﴿ مثنوی ﴾ چون بکردان منع دلشان
زان مقال * درهوس افتاد ودر کوی خیال * رغبتی زین منع دردلشان برست *
که بباید سر ازاباز جست) چونکم پدرلری اول منعی ایلدی انلرك کوکلری اول
مقالدن هوا وهوسه وکوی خیاله دوشدی پدرلرینك بوکونه منع ونهیندن انلرك

قلوبنده برعظیم میل ورغبت بتدی بویله دیوکه اول ذات الصور اولان قلعه‌نك
سرینی و حقیقتنی کیرو استمك کرك وآشکارا آنی طلب ایلك لازمدر کوره لم یومنع
وتحذیرك سری واصلی نه‌در دیدیلر (مى) کیست کز ممنوع کردد ممتنع * چونکه
الانسان حریص مامنع) کیمدرکه ممنوعدن ممتنع اوله چونکم الانسان حریص
لمامنع در یعنی چونکم انسان منع اولندیغی شیئه حریص ومولعدر قنغی کسه درکه
ممنوع ومنهی اولان شیلردن ممتنع اوله واعراض واجتناب قیله انلردن دخی ممنوع
ومنهی اولان قلعه‌نك سیرنه حریص اولمری ورغبت قیلمری مستبعد کورلمز واستغراب
اولنمز ﴿ مثنوی ﴾ نهی بر اهل تقی تبغیض شد * نهی بر اهل هوا تحریض شد)
زیرا نهی اهل تقی اوزره تبغیض اولدی اما نهی اهل هوا اوزره تحریض اولدی یعنی
اهل تقوایی برشیدن نهی ایلك اول شیئك مبغوض ومنفور اولمسنه سبب اولدی اما اهل
هوایی برشیئدن نهی ایلك کویا که اول شیئه آنی تحریض ایلك اولدی که اهل
هوا هرنه‌دن منع اولنسه انکا مولع وحریص اولمق مقرردر (مى) پس ازین
یغوی به قوما کثیر * هم ازین یهدی به قلبا خبیر) پس بونهی سبیندن چوق
قومی بونکله اغوا ایلر هم بوندن بونهی سبیله قلب خبیره هدایت ایلرنسه کم
(یضل به کثیرا ویهدی به کثیرا) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره حضرت قرآنده
اولان مثل سبیله چوق کسه‌لرك ضلالتنی وچوق کسه‌لرك دخی هدایتنی مراد
ایلدی پس بونهی سبیله دخی چوق قومی غاوی وکمراه قیلر وخیر اولان قلبی هم
کندی مقصودنه هدایت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ کی رمد ازنی حمام آشنا * بل
رمد زان نی حمامات هوا) آشنا اولان کوکرجین نیدن فخن اورکر بلکه اول
قامشدن هوا کوکرجینلری اورکر یعنی نهی فی المثل قوش بازلك قوش اورکتدکاری
قامشلر کبیدر بر بامده که حمامه آشنا اوله واکا انسیت قیله اول قامشدن اورکرامامهنوز
دخی اول بامه آشنا اولمش بر بیکانه حمامه اول بامدن اورکر ومن بعد اول نهی
اولندیغی یره قونمز پس منهیاتله آشنا اولان والفت وانسیت قیلان کسه دخی
نهیدن وتحذیردن رمیده اولز بلکه منهی اولان مقامه ینه کلوب ایزاما نهی
اولان شیئله آشنا اولمین ادنی نفیر ایله اول یردن اعراض واجتناب ایدوب اول
یردخی اول محله قونمز ﴿ مثنوی ﴾ پس بکفتندش که خدمتها کنیم * برسمعنا
واطعنا هاتنیم * رونکردانیم ازفرمان تو * کفر باشد غفلت از احسان تو) پس
شهزاده‌لر اول شاه پرانتباهه دیدیلر خدمتلر ایلیه‌لم سمعنا واطعنا اوزره طقونه‌لم
یعنی سمعا وطاعة دیمکله طوانه‌لم وخدمتلر قیله‌لم دیدیلر سنك فرمانکدن یوز
دوندرمیه‌لم سنك احسانکدن غفلت کفر اولور یعنی سنك امر شریفکدن اعراض
ایلیلم زیرا سنك احسانکدن غافل اولمق کفران نعمت اولمقدر دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾

لیك استثناو تسبیح خدا * زاعتماد خود بدازایشان جدا * ذکراستثناو حزم ملتوی *
کفته شددرابتدای مثنوی) بونلرا کرچه بزسنك فرمانکدن یوز دوندرمیلم ویوز
خدمت ایلیم دیدیلر لیکن خدای تعالینك تسبیحنی استثنا قیلدی وبواستثنانك
وحزم ملتوینك ذکری ابتدای مثنوی شریفده دینلمش اولدی حزم شدت رایه
وزیاده احتیاطه دیرلر ملتوی بونده بوکلمش وایکی قات اولمش معناسنه در وابتدای
مثنویده ترك استثنا ایلمکه بو بیتلرله اشارت قیلمشلردر * ترك استثنا مرادم قسوتیست *
نی همین کفتن که عارض حالتیست * ای بسا ناورده استثنا بکفت * جان او باجان
استثناست جفت * وترك استثنانك شرح وتحقیقی اول مجلده مروراایلشدر انده
طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ صد کتاب ارهست جزیك باب نیست * صد جهت را
قصد جز محراب نیست) یوز کتاب اکر موجود اولسه بربابدن غیری دکلدر
یوزجهته قصد محرابدن غیری دکلدر یعنی دینیه اولان کتابلردن اکرنیچه یوزکتاب
برپرده موجود اولسه بوجهتك نتیجه سی ومفهوم وماحصلی همان حق تعالی یه
اطاعت ایلمك وحول وقوتی همان اندن بیلمك اولور پس بربابدن غیری اولمز
عند التحری یوزجهته قصد ایلمك ینه بر محرابدن غیری اولمز زیرا مقصود قبله یه
متوجه اولمقدر چونکم قبله براوله وانواع قصددن مقصود هم قبله یه متوجه
اولمق کله اول صد جهاته تحری ایلمك نتیجه سی برمحرابه متوجه اولمق اولور پس
جمله کتب دینیه نك نتیجه سی حق تعالی یه توجه وطاعت ایلمکه چیقار (مى)
این طرف را مخلصش یك خانه است * این هزاران سنبل ازیك دانه است)
بوطریقلرایچون آنك مخلصی برخانه در بوهزاران سنبل بردانه دندرخانه دن مراد
بونده مرتبهٔ الوهیت اولور که (الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق) کلامنك
حسبنجه الله تعالی حضرتلرینه خلایقك نفسلری قدر یوللر واردر بوجمله سی اکر
سقیم واکرمستقیم لابد واروب مرتبهٔ الوهیته منتهی اولور برکسه هرقنغی طریقه
ذاهب اولورسه لابد آنك مرجع ومصیری ینه مرتبهٔ الوهیت اولور (کل لدینا
محضرون) آیت کریمه سی بومعنایه دلالت قیلور (الا الی الله تصیرالامور) نص
شریفی هم بومعنایی مؤید اولور وبو محله مناسب اولان تحقیق وتفصیلی نقش
فصوصه اولان شرحمزده فص هودیه ده مذکوراولمش وبیان قیلنمشدراندە طلب
اولنه وبونده توضیح معنی بویله دیمك اولور که بوجمله طرق مختلفه ومذاهب متنوعه نك
مخلصی ومنتهاسی برخانه درکه اندن مرادمرتبهٔ الوهیتدر بوطرایق مختلفه وقبائل
متنوعه بحسب الظاهر فی المثل بردانه دن بتمش هزاران سنبل کبیدرنظرحقیقت
بینله نظراولنسه بوجمله سنك اصلی ومنشأی بواولور وبوجمله سی (صنوان وغیر
صنوان یسقی بماء واحد) آیت کریمه سنك مفهوم لطیفی اوزره برفیاضدن فیض
آلورو برآب حیاتدن نشوونما بولور (بیت) بو باغك کرحقیقتده صوبی برباغبانی بر *

ولی اولمش بوصورنده نیچه دوراوشجر پیدا ﴿ مثنوی ﴾ کونه کونه خوردنیها
صد هزار * جمله یك چیزست اندر اعتبار * ازیکی چون سیر کشتی تونمام *
سردشد اندردات پنجه طعام) کونه کونه خوردنیلرصد هزاردر اما اعتبارده جمله
برچیزدر یعنی ماکولات متنوعه واطعمهٔ مختلفه عد اولنسه نیچه یوز بیك اولورولکن
بوکونا کون اولان نیچه یوز بیك اغدیهٔ متنوعه‌نك نتیجه سی قارن طویرمقدر
پس اعتباردہ بوجمله سی شیٔ واحد اولور زیرا چونکم سن برکونه طعامدن
طویه سن وتمام سیر اوله سن سنك کوکلکده اللی دوراو طعام سرد اولور انلرك
بر یسنه سنك اشتها ورغبتك قالمز (مرى) در مجاعت پس تواحول بودهٔ *
که یکی را صدهزاران دیدهٔ) نهایت مافی الباب مجاعتده پس سن احول اولمشسن که
بری سن صدهزاران کورمشسن یعنی پس سن آچلق وقتنده احول اولمشسن که
برحقیقتی صدهزاران کور مشسن که مقصود بوجمله اطعمهٔ متنوعه دن قارن
طویرمقدر سن ایسك آج اولدیغك وقتنده کاه شونی و کاه بونی اشتها
ایتمکله نیچه یوز دورلو طعام کورمشسن که آنك جمله سنك نتیجه سی
همان قارن طیورمقدر ﴿ مثنوی ﴾ گفته بودیم ازسقام آن کنیز * وزطبیبان
وقصور فهم نیز * کان طبیبان همچواسب بی عذار * غافل وبی بهره بودند
ازسوار * کامشان پرزخم ازقرع لگام * سمشان مجروح ازتحویل گام) ابتدای
مثنویده اول کنیزك سقامندن دیمش ایدك واول جاریه نك خسته اولمسندن
بیان ایلمش ایدك وطبیبلردن ودخی انلرك قصور فهمندن وترك استثنا ایلمرندن
وبزبو کنیزه که علاج ودوا ایلرز که بزم هر بریمز مسیح عالمدر دیوخودبین اولمرندن
سویلمش ایدك که اول طبیبلر بی عذار اولان اسب گبی یعنی انلر شول زمام
ولجامسز اولان اسبه بکزر ایدیکه انلر کندی اوزرلرینه سوار اولان حاکمدن
غافل وبی بهره ایدیلر حال بوکه انلرك گامی قرع لگامدن پرزخم انلرك سمی
تحویل اقدامدن مجروح ایدی اولکی گام دماغ دیدکلریدر وایکنجی گام آدیم وقدم
معناسنه در یعنی اول طبیبلر شول بولارسز اولان فرس گبی ظن ایلرلردی
واوزرلرینه راکب اولان فارسدن غافل وبی بهره ایدیلرحال بوکه بونلرك
اغزی ودماغی حق تعالینك لجام تصریفی ضربندن پرزخم اولمش یعنی تصرف
الهی بونلرك دماغنه تأثیر قیلمش وانك علامت واثری بونلرك دهانده و باشنده
ظاهر اولمش ایدی وبونلرك طرنقلری کثرت تحویلدن مجروح اولمش ایدی
نته کم براسبك اوزرنده بر فارس اولسه انی چوق یلدروب دوان قیلسه اول اسبی
اوجانبه وبوجانبه دوندروب یلدرمقدن طرنقلری مجروح اولور وانك اثری انك
طرنقلرنده ظهوره گلور وکذلك اول اسبك باشنی چوق چکمدن ولجامله انك

اغزنی ضرب ایلکدن انك اغزلرینك ایکی جانبی هم ضرب لکامدن پرزخم
اولور پس عاقل اولان اسب بو مرتبه دنصکره کندیسنی بی حذار و بی سوار
ظن ایلمزوبن استدیکمی ایلرم دیو سویلمز مکر سواردن غافل اوله واول طبیلر
کبی کندیسنی بی زمام و بی لجام قیاس قبله ﴿ مثنوی ﴾ ناشده واقف که
نك برپشت ما * رایض چستیست استادی تما * نیست سرکردانیٔ ما زین لکام *
جزز تصریف سوار دوستکام) اول طبیلر واقف اولمشلر بویله دیدکاری
حالده که اشته بزم ارقه مز اوزره برجست ورایض واردر استادلق کوستریجی
یعنی ریاضت و پریجی واستاد اولان چست وچابك بزم ارقه مز اوزره اشته
برفارس واردر بزم سرکردانلغمز بولکامدن دکلدر یعنی بزم کاه اول جانبه یاشمزك
دونمسی بزم اختیار مز زمامندن دکلدر دو سنکام اولان سوارك تصریفندن
غیری یعنی بو بزم سرکردانلغمزدن دکلدر الامرادی دوست طوتیجی فارسك
تصریف وتحویلیدر دیدیلر (مثی) ماپی کل سوی بستانها شده * کل نموده
آن وآن خاری بده * هیچشان این نی که کویند ازخرد * برکلوی ما که میکوبد لکد)
بزکلدن اوتری بستانلرجانبنه کتمشمز اول کل کورنمش واول برخاراولمش یعنی انلر بز
شول کسه لرز که فی المثل کلدن اوتری بستانلرجانبنه کتمشمز اول بزه کل کورنمش
واول کل کورنن نسنه بزه دونوب برخاراولمشدر اویله اولیجق بونی بزه بویله کوسترن
و بویله ایلین کیمدرهیچ انلره بواولمدیکه عقللرندن بزم بوغازمز اوزره کیم دیمه اورر
دیه لر و بواغزمز اوزره ضرب لکام ایلین فارس نه کونه فارسدر و بزه نگهبان
اولان فارس نه کونه فارسدر دیو سویلیه لر ﴿ مثنوی ﴾ آن طبیبان آنچنان
بندهٔ سبب * کشته اندازمکر یزدان محتجب) اول مکرالهیدن محتجب اولان طبیلر
انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر بووجه اوزره ازمکر یزدان محتجب طبیلره مقید
اولور محتجب مکر یزدانك صفتی اولوب معنی اول طبیلر محتجب اولان مکر یزدانیدن
انجلین بندهٔ سبب اولمشلردر دیمك اولور محتجب کله سی طبیلره صفت اولوب اول
محتجب اولان طبیلرمکر یزدانیدن مسبی قویوب انجلین بندهٔ سبب اولمشلردردیمك
هم جائز اولور ﴿ مثنوی) کر بیندی درصطبلی کاونر * باز یابی درمقام کاوخر *
ازخری باشد تغافل خفته وار * که نجویی تا کیست آن خفیه کار) اکرسن فی المثل
براصطبلده کاونر باغلیه سن کیروکاوك مقامنده خر بوله سن خفته وارتغافل خرلقدن
اولور که اول خفیه کار کیمکدر تا آنی دیلیه سن یعنی فی المثل اکرسن آت طبله سنه برارکاك
اوکوزی کتوروب باغلیه سن واول ارکاك صغرك مقامنده صکره برخر بوله سن
وآنك برینه برحماری باغلنمش کوره سن بوخصوصده خفته لرکبی اظهار غفلت
قیلق زیاده خرلقدن اولور که اول کیرلوکار اشلین کیمدر دیمیه سن و بوکونه

نهانی کارایلینی جست وجوایلیه سن ﴿مثنوی﴾ خودنکفتی این مبدل تا کیست *
نیست پیدا او مکر افلا کیست * تیر سوی راست پرانیده * سوی چپ رفتست
تیرت دیده * سوی آهویی بصیدی تاختی * خویش را درصد خوکی یافتی)
خود ای غافل بویله دیمدك بومبدل تاکیمدر پیدا دکل اومکر افلا کیدر یعنی خود
بونی سویلمدك که سنك کاونر باغلد یغك یره خرکتورن وسنك آخور کبی اولان
خانهٔ قلبکده تصمیم ایلدکك عزیمتی فسخ ایلین وقصد ونیتی تحویل وتبدیل قیلان
محول ومبدل کیمدر بوخود پیدا وآشکارا دکلدرمکر که افلا که منسوب برعالی قدر
حاکمدر مثلا سن تیرفکرکی صاغ جانبه اوچورمشسن کورمشسن که تیرفکرك صول
جانبه کتمشدر یعنی سن تیرعزیمتك برجانبه اترسن کوررسنکه برآخرجانبه کیدر پس
سنك باطنکده برکسه عزیمتلرکی طورمیوب فسخ ایدرحضرت علی کرم الله وجهه
عرفت الله بفسخ العزائم دیدیکی قولنك مفهومی اوزره سن دخی الله تعالی یی فسخ
عزایم سبیله بیلمك ممکندر زیرا سن مثلا برآهوجانبنه آنی صید ایلمکلکه چالدك
کندیکی برخوکی صید ایلمکده بولدك یعنی برنیك وملیح اولان شیٔ اولمق جانبنه
عازم اولدك وسرعت قیلدك دونوب کندیکی برید وقبیح اولان نسنه یی صید
ایلمش بولدك سنك عزیمتك وقصدك خود اول دکل ایدی (مری) در پی سودی
دویده بهرکبس * نارسیده سود افتاده بحبس * چاهها کنده برای دیکران *
خویش را دیده فتاده اندران * درسبب چون بی مرادات کردرب * پس چرابد ظن
نکردی درسبب) برسود ایچون کبسدن اوتری یلمشسن سوده ایرشمش حبسه
دوشمشسن کبس دفینه یه دیرلر بونده کنج نهان مراد اولور یعنی برمثال آخردخی
بودرکه فی المثل سن برنفعك ایزنده دفینه وکنجینه یه واصل اولمقدن اوتری یلمش
وسکرتمشسن سود ومنفعته ایرشمشسن بوخود بعض کسه یه اولمشدرنته کم قصه سی
عن قریب کلسه کرکدر ومثال آخرغیریلردن اوتری قیولر قازمشسن کندیکی اول
قیولره دوشمش کورمشسن یعنی (من حفر بئرا لاخیه وقع فیه) حدیثنك مضمونی
اوزره نیچه کسه لردن اوتری، بعض عملار وکارلر حاضرایتمشسن کندیکی اول عملاره
وکارلره مبتلا کورمشسن سبیده چونکم رب العزة سنی بی مراد ایلدی پس نیچون
سیده بد ظن اولمزسن یعنی سن برمراده وسیله اولمق ایچون مثلا برسبیه تعلق
وتمسك ایلدك رب العالمین حضرتلری چونکم سنی سیده بی مراد ایلدی پس
نیچون سبب خصوصنده سوء ظن قیلمزسن ومسبب الاسباب ومفتح الابواب اولان
الله تعالی حضرتلرینه متوکل ومعتصم اولمزسن که اول فاعل مختار (واعتصموا بالله)
دیو بندهلرینه امر قیلدی پس عاقل اولان فسخ عزایمدن مقصود نه ایدیکنی بیلوب
همان مسبب الاسباب ومفتح الابوابه متوجه اولدی وتوکل واعتصام قیلدی

﴿ مثنوی ﴾ بس کس ازمکسب شه وخاقان شده * دیکران زان مکسبه عریان شده)
چوق کسه مکسبدن شاه وخاقان اولمش غیریلراول مکسبه دن عریان اولمش یعنی
کسب وسبب مؤثرحقیقی دکلدرا کرکسب وسبب مؤثر حقیقی اولیدی برکسه نك
یاپشدیغی کسب وسبب واسطه سیله بولدیغی مرتبه یه برکسه دخی اول کسب وسببه
یاپشوب اول مرتبه یی بولوردی مع هذا بویله دکلدر زیرا کورمزمیسن چوق کسه
کسبدن شاه اولدی وخاقان اولدی وبرسببه یاپشوب آخر پادشاهلغی وخاقانلغی
بولدی برنیچه کسه لر دخی شاهلق وخاقانلق کسبنه مشغول اولوب آنی بولمغه
کارقیلدی لکن اول کسب وکاردن عریان اولدیلر وفقیرقالدیلر (مى) بس کس
ازعقد زنان قارون شده * بس کس ازعقد زنان مدیون شده) چوق کسه عقد
زناندن قارون اولمش چوق کسه عقد زناندن مدیون اولمشدر یعنی چوق فقیر
اولمشدرکه اولنمکدن وخاتون آلمقدن قارون اولمش ومال وثروت بولمشدر وچوق
کسه لر اولمشدرکه اولنمکدن وعورت آلمقدن مدیون اولمش ومغبون قالمشدر اکر
سبب مؤثر اولیدی هرکس اولنمکدن قارون کبی اولوردی و یاخود مدیون اولوب
مغبون قالوردی خود نفعده وضرده وخیرده وشرده سبك مؤثرحقیقی اولمدیغی
هرعارفك معلومیدر ﴿ مثنوی ﴾ پس سبب کردان چودم خر بود * تکیه
بروی کم کنی بهتر بود * ورسبب کیری نکیری هم دلیر * که بس آفتهاست پنهانش
بزیر) چونکم قضیه بویله درکه پس سبب دم خرکبی کردان اولور یعنی کاه اول جانبه
وکاه بوجانبه دپنجی وکاه یوقارو حرکت قیلیجی اولور الحاصل برقرار دکلدر آنك
اوزرینه اتکا ایلمز ایسك بهتر اولور واکر سبب طوته سن هم دلیرطوتمیه سن که
چوق آفتلر واردر آنك زیرنده پنهان یعنی چونکم سبب انقلاب وتحولدن خالی
دکلدرا کا اتکا واعتماد ایلمز ایسك اولی و بهتردر واکرسبب طوتارسن و برسببه
تشبث وتعلق ایدرایسکده هم آنی قوی ودلیرطوتمق کرك واکاجان ودل ایله اعتماد
واتکا ایتمك کرك زیرا اول سببه اتکا واعتماد ایلمك تحتنده پنهانی چوق آفتلر
واردر جمله دن بری مسببدن غافل اولمق وسببی فاعل مختار صانمق ومؤثرحقیقیدن
محجوب اولمقدر بونلردن دخی نهانی ماعدا نیچه آفتلر واردر ﴿ مثنوی ﴾
سراستثناست این حزم وحذر * زانکه خررا بز نماید این قدر) بوحزم وحذر
استثنا درسر بونده لب معناسنه در زیرا که بوقدر خری بزکوسترر استثنانك ایی
وار و قشری وار لفظله انشاء الله دیمك استثنانك قشری وصورتیدر وقلبله
احتیاط واهتمام ایلمك وحذرقیلمق استثنانك ایی وروحیدر پس توضیح معنی بویله
دیمك اولورکه بوشدت رأی برشیدن حذرقیلمق وبرکارده احتیاط ایلمك استثنانك
ایی وروحیدر زیرا که بوقضا وقدرکاه اولورکه خری بزوکاه اولورکه بزی

خر کوستر چونکم برخری کوره سن بوخر دیو فی الحال قطع ایله بلکه قضا آنی
سکا کچی کوستره و بالعکس هم برکچی کوره سن بوکچیدر دیو فوری جزم ایله بلکه
احتیاط و جزم ایله اولمیه که قضا آنی خر کوستره که حق تعالی مقلب القلوب
والابصاردر ومحول الاحوال والافکار درکاه ناری نور وکاهی نوری نار کوستر
وکاهی حماری بز وکاهی بزی هم حمار کوستر حاصل کلام جزمدن حزم یکدر که
حزم سراستنادر (ولا تقولن لشیء انی فاعل ذلك غدا الا ان یشاء الله) آیت
کریمه سنك موجبنجه تحقیقا بن شونی شویله ایشلرم دیمك جائز دکلدر
بلکه ظاهرا و باطنا ان شاء الله دیمك لازمدر غافل ایله عاقلك مابینی ابن عطا بو کونه
فرق ایدوب دیرکه (اذا اصبح الغافل یقول افعل کذا واعمل کذا واذا اصبح العاقل
یقول لاادری مایفعل بی ﴿ مثنوی ﴾ انکه چشمش بست کرچه کربزست *
زاحولی اندر دوچشمش خر بزست * چون مقلب حق بود ابصاررا * که بکرداند
دل وافکاررا) اول کسنه نك که کوزتی اول قضا وقدر باغلدی اکرچه کربز
ایسه ده احول لکدن انك ایکی کوزنده خر بزدر یعنی شول کسه نك که بصر
بصیرتی قضاوقدر باغلیه وحقیقت کورمکدن منع ایلیه اکرچه اول کسه عقلده
وادراکده هر نقدر کربز ایسه ده احوللکندن انك ایکی کوزنده حمار بز کبی
کور ینور وضعیف وجبان اولان هم کربز کبی کور ینور چونکم ابصاری مقلب
حق تعالی حضرتلری اوله دل وافکاری کیم دوندرر یعنی چونکم مقلب القلوب
والابصار همان حق تعالیدر پس قلبی وافکاری اندن غیری تقلیب و تحویله قادر
اولمز انکیچون رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اکثر زمانده لاومقلب القلوب
دیو قسم ایدرلردی ودخی یامقلب القلوب والابصار ثبت قلبی علی دینك دیمکی
ودخی یامصرف القلوب والافکار صرف قلبی علی طاعتك دیو دعا ایلمکی چوق
دیرلردی زیرا بنی آدمك قلوبی اصبعین الهی ماینده واقع اولمشدر کیف مایشاء
حق تعالی حضرتلری انی تقلیب ایلر و بونك تحقیقی مرارا مرور قیلمشدر
﴿ مثنوی ﴾ چاه رانو خانهٔ بینی لطیف * دام را تو دانهٔ بینی ظریف) چاهی
سن براطیف خانه کورر سن دامی سن ظریف بردانه کورر سن یعنی اول تقلیب
الهی وتصریف قضاء ربانینك اثرندن سن حد ذاتنده چاه اولنی براطیف خانه
و برعالی کاشانه کوررسن ونفس الامرده دام اولنی ظریف بردانه کوررسن
ظرافتی دانه یه اسناد اسناد مجازیدر اول دانه دن مراد صاحب ظرافت اولنی
اشعار ایلمکدن اوتری یعنی برکسه حد ذاتنده سکا دامدر لکن تقلب الهیدن
سن انك دام اولدیغنی کوره میوب سن انی کندیکه برظریف دانه کوررسن حال
بوکه اول سکا معنیده بند ودام اولمشدر وسنی کندی یه مقید قیلش وشهود

الهیدن مانع اولمشدر (مى) این تفسطط نیست تقلیب خداست * مى
نماید که حقیقتها کجاست) بو تفسطط دکلدر تقلیب خدادر کوسترر که حقیقتلر
قنده در هر کسك برحقیقتی واردر که اندن مراد انك عین ثابته سیدروهر اشیانك
دخی البته برحقیقتی واردر حکما اول حقیقته ماهیت غیر محفوقه دیرلر ومشایخ
صوفیه اکاعین ثابته تعبیر ایدرلر و بوعین ثابته نك تحقیقی ثانیه قصیده سنك
مقدمه سنده ذکر اولنمشدر تفصیلی انده طلب اولنه تفسطط سوفسطائیلك
ارتکاب ایلك معناسنه در وسوفسطائیه اوچ نوعدر برینه عندیه و برینه عنادیه
و برینه دخی لاادریه دیرلر بونلره حسبانیه دخی تعبیر ایدرلر بونلر شول فرق
ضاله در که حقایق اشیایی انکار ایدرلر نته کم بو اوچ طائفه نك تحقیقی جلد اولك
اوایلنه قریب وزیر حکایه سنده * درخیالاتش چوسوفسطائیم * بیتنك شرحنده
مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وحقیقت اشیایی انکار ایلیوب انکارلری عین ثبات
اولدیغنه دلیل باز ترجیح نهادن شیر سر خنك آخرنده مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه وتوضیحی بو خری بزو بزی خرو بدتری بهتر و بهتری بدتر وشری خیر
وخیری دخی شر وضری نفع ونفعی دخی ضر کوسترمك خدای تعالینك تقلیب
وتصریفیدر سوفسطائیلك دکلدر حق تعالی حضرتلری بویله کوسترر که
حقیقتلر قنده ایسه ظهوره کله که برکسه البته کندی عین ثابته سنك مقتضاسی
اوزره عمل قیاسه کرکدر الله تعالی اول قولنه بعض احوال مختلفه کوسترر پس
انك حقیقتی هر نه کونه حالی اقتضا ایدرسه انی قبول ایلیوب ایشلر وغیری
احوال و اعمالی ترك ایلر (وکل میسر لما خلق له) حدیثی هم بو معنایه دلالت ایلر
* مثنوی * آنکه انکار حقایق می کند * جلکی او برخیالی می تند * او نمی
کوید که حسبان خیال * هم خیالی باشدت چشمت بمال) اول کسه که انکار
حقایق ایلر اوجله برخیال اوزره اوریلور اودیمزمی که حسبان خیال هم سکا
برخیال اولور کوزیکی اونمی کوید استفهام اولدیغی اوزره معنی بودرکه
سوفسطائیه دن لاادری دیدکلری فرقه خذلهم الله انلر حسبان خیاله هم برخیالدر
دیرلر وکندی خیال ایلمسنی هم برخیال عدایدرلر بومذهب اوزره بو بیته استفهام
معناسی و برلمك لازم کلور امامی کوید استفهام معناسنه اولمدیغی اوزره معنی
اول سوفسطائیه دیمزکه خیال ظن ایلین هم برخیال اولور سکا سن کوزیکی
آج وتوضیح بیتین شریفین بویله دیمك اولور که اول سو فسطائیه که حقایق
اشیایی انکار ایلر بالکلیه اوهمان برخیال اوزره طولنور وهر شیئه بلا حقیقة
خیالدر دیوب خیالانله مختلط اولور اول سوفسطائیه دیمزمی که خیال ظن
ایلین کسه دخی برخیال اولور سکا سن کوزیکی آج واکا برخوش بافکه اول

حسبانیه نك مذهبی بودر که وجه ثانی اوزره معنی اول سو فسطائیه دیمز که حقایق اشیایی خیال ظن ایلك هم خیال اولور میدی کوز یکی آچوب برخوش باق بوخیال ظنندن قورتلوب حقیقت کاره واصل اوله کوره سن اکر بویله دیدی عالملردن اولور وحقایق اشیایی عین ثابته بولوردی

﴿ رفتن پسران سلطان باان قلعه بحکم الانسان حریص علی مامنع ﴾

بوسرخ شریف سلطانك پسرلرینك اول قلعهٔ هشربا جانبنه الانسان حریص علی مامنع حکمیله بیانده درکه انسانك طبعی منع اولندیغی اوزره حریص اولور وهرندن نهی قیلنسه اکثراکا زیاده میل قیلور ﴿ مانند کی خویش نمودیم ولیکن خوی بد تو بنده ندانست خریدن ﴿ بزکندی بنده لکمز کو ستردك ولکن سنك بد خویك بنده المغی بیلدی یعنی بزسنکچون اولان کندی خدمتمزی کوستردك وسنك حقکده خدمتمزی تمام ادا ایلدك که مقصود اول خدمتدن و بنده لکدن یابانك اوغوله واستادك شاکرده اولان نصیحتی ومعلمك متعلمه ومرشدك مریده اولان وعظ وپندیدر ولیکن سنك خوی بدك خدمتکار آلمغی وکندوکه نافع اولان خدمتی قبول قیلمغی بیلدی اویله اولیجق بزبزه لازم اولان خدمتی ادا ایلدك وسکا نافع اولان خیرلی نصح وپندی هم سویلدك الخیار فی بدك استرسك قبول ایله واستمزایسك کندی مرادك هرنه ایسه آنی ایله دیمك اولور ﴿ پس بسوی آن قلعهٔ ممنوع عنه راندند وآن همه وصیتها واندرزهای پدررا زیرپانهادند تادر چاه بلا افتادند ﴿ پس اول شهزاده لر اول ممنوع عنه اولان قلعهٔ ذات الصورجانبنه سوردیلر وآنك سبرنه رغبت قیلدیلر وپدرلرینك اول وصیتلرنی وسپارشلرنی ایاقلری التنه قودیلر حتی صکره بلاقبوسنه دوشدیلر واول چاه بلا ایچره زار وسرکردان اواوب شاشدیلر ﴿ ومیکفتند ایشانرا نفوس لوامه الم یأتکم نذیرایشان میکفتند کریان و پشیمان اوکنا نسمع اونعقل ما کنا فی اصحاب السعیر ﴿ ونفوس اوامه انلره دیدیلر یعنی ملامت کننده وطعنه زننده اولان نفسلراول شهزادلره سورهٔ ملکده اولان بوآیت کریمه نك مفهومنی ادا ایلدیلر وانلره بویله دیوسویلدیلرکه ای محنت زده لرسزه نذیرکلدیمی وبوورطه لره دوشمکدن سزه خبر ویرمدیمی وسزی قورقومدیمی انلرآغلیوب وپشیمان اوله رق دیدیلر بلی بزه نذیرکلدی وبوورطه لره دوشمکدن بزه تخویف قیلدی وچوق نصیحتلرایلدی اکربزاول ناصحك سوزنی اشیدیدك یاخود آنك کلام سعادت انجامنی تعقل ایدوب قبول ایدیدك بزاصحاب سعیرعدادندن اولمزدق وبوبلاره کرفتار کلمزدك بوآیت کریمه نك تفسیری دردنجی دفتره

سه ماهی وغدیر حکایه سنده * عقل میگفتش الم یأتك نذیر * بیتك شرحنده مرور
قیلدی و برمقدار دخی بشنجی دفترده روباه وشیر حکایه سنده مسطور اولدی اول
محلارده طلب اولنه (م ی) این سخن پایان ندارد آن فریق * برگرفتند از پی آن
درطریق * بردرخت کندم منهی زدند * از طویلهٔ مخلصان بیرون شدند *
چون شدند ازمنع ونهیش کرمتز * سوی آن قلعه برآوردندسر) بوذ کراولنان
معارفه متعلق سوزلر پایان طوتمز حاصل کلام اول فریق اول منهی وممنوع اولان
قلعه دن اوتری طریق طوتدیلرواول قلعهٔ هشربا جانبنه سیر وسفر ایتدیلرواکا داخل
اولمق ایچون کندیلرکو یا منهی اولان درخت کندم اوزره کندیلرینی اوردیلر
مخلصلر طویله سندن بیرون اولدیلر یعنی حق تعالی حضرتلری آدم علیه السلام
ایله حوایی شجرهٔ کندمه تقرب ایلمرندن (فلا تقربا هذه الشجرة فتکونا من
الظالمین) دیو نهی ایلدکدنصکره انلر منهی اولان شجرهٔ کندمه کندیلرینی
اوردیغی کبی بونلر دخی شجرهٔ کندم کبی منهی عنه اولان قلعهٔ هشربا اوزره
کندیلرینی اوردیلر ومخلص اولنلرك مقام و مرتبه سندن طشره اولدیلر چونکم
اول ناصح اولان پدرلرینك منع ونهیندن کرمتز اولدیلرومواقع اولوب رغبت قیلدیلراول
قلعه جانبنه باش یوقاری کتوردیلروکندیلرینی آخر اول قلعه یه یتوردیلر ﴿ مثنوی ﴾
برستیز قول شاه مجتبی * تابقلعهٔ صبرسوز وهشربا * آمدند ازرغم عقل پندتوز *
درشب تاریك برگشته زروز) مجتبی اولان وبرگزیده کلان شاه پرانتباهك قولنك
عناد وخلافی اوزره صبرسوز وهشربا اولان قلعه یه دك پند ونصیحت جمع ایدیجی
وحکمت وموعظت سویلیجی عقلك رغمندن اوتری کلدیلر کیجه قراکولغنده روزدن
رجوع قیلدیلر یعنی روز کبی اولان عقل نفسك پند ونصیحتنی قویوب اکارغماشب
تاریك کبی اولان نفسلرینك هواسنه اویوب اول حالتده قلعهٔ ذات الصور جانبنه
کلدیلروا کا واصل اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ اندران قلعهٔ خوش ذات الصور *
پنج دردر بحرو پنج سوی بر * پنج ازان چون حس بسوی رنك و بو * پنج ازان
چون حس باطن راز جو) اول ذات الصور اولان خوش قلعه ده بش قپو
برجانبنه و بش دخی بحر جانبنه ایدی شول وجود انسانه بکزر ایدیکه اول بش
بابدن هربری حس صوری کبی رنك و بوجانبنه ایدی و اندن بش قپو دخی حس
باطن کبی رازجو ایدی یعنی انسانك وجودنك بش حس باطنی اولوب هر بری
رازجوی بحر معنا اولدیغی کبی اول قلعه نك دخی بحر جانبنه بش قپوسی و ارایدی
بحرك رازنی واحوالنی طلب ایلیجی واول قلعه نك برجانبی دخی حواس خمسهٔ ظاهره
کبی بش قپوسی وارایدی اول بش قپودن انك قومی چیقوب بوزمینده رنك وبو یی
تماشا ایدرلردی ﴿ مثنوی ﴾ زان هزاران صورت ونقش ونگار * می شدند

ازسو بسو خوش بی قرار * اول هزاران صورت ونقش ونکاردن برجانبدن
برجانبه خوش بی قرار اولدیلر خوش بی قرار کتدیلر دیمك دخی وجهدر یعنی اول
ذات الصور اولان قلعه‌نك ایچنده اولان نیچه بیك صورتلردن ونیچه بیك نقشلردن
ونکارلردن حظ الوب بونلرك سیرندن اوتری برجانبدن برجانبه خوش بی قرار
کتدیلر و نقوش و صور سیرنه اشتغال ایدوب طرف بطرف سیر ایتدیلر اول قلعهٔ
ذات الصوردن مقصود حالا بودنیادر که عقل وروح وقلب شهزاده لری بونك
ایچنه کلدکدنصکره بونده اولان نقوش وصورك سیر وتماشاسندن بی قرار اولورلر
وبورنك وبونك مست وحیرانی قالورلر ﴿ مثنوی ﴾ ازقدحهای صورکم‌اش
مست * تانکردی بت تراش وبت پرست * ازقدحهای صوربکذر مئیست *
باده در جامست لیك ازجام نیست * سوی باده بخش بکشا پهن فم * چون رسد باده
نیابد جام کم) صور قدحلرندن آزمست اول تاکم بت یونیجی و بته طاپیجی اولمیه سن
بوعالمده اولان صورتلر فی المثل کاسه‌لر کبیدر وهر برصورتك وجودنده موضوع
اولان حسن وملاحت وجمال و بهجت وطراوت ولطافت و بونلرامثالی اولان
صفت وحالت که سبب حیرت عقول و باعث سکرت نفوس وقلوبدر پس باده کبی
اولورایمدی ای مؤمن بوصورت اشخاص قدحلرندن زنهارمست اولمه کورتاکم
بت یونیجی وبته طاپیجی اولمیه سن که صورتدن برته کوکل ویرمك واندن مست
اولوب آنك صانعندن غافل قالمق وآنك خالقنك امرنه مخالفت قیلمق معناده بت
یونمق و بته طاپمق قدر که (افرأیت من اتخذ الهه هواه) آیت کریمه سی بومعنایه
دلالت ایلرا کرعاقل ایسه‌ك صور ونقوش قدحلرندن طورمه کج نعم اکرچه باده
جامده در لیکن جامدن دکلدر عاشق ایسه‌ك آنی بی جام ایچ یعنی اکرچه سنی مست
وسرخوش ایلیجی حسن وجمال ولطف وکمال و بونلرامثالی اولان خصال صورت
جامده کورینورامااول صورجامدن حاصل دکلدر بلکه ساقیٔ حقیقینك تجلیسندن
وآثار وصفاتندن صورت جامنده حاصل اولور وعارف آنی بیلورلیکن غافل آنی
صورتدن صانورا کرعارف ایسه‌ك باده بخش اولان ساقیٔ حقیقی جانبنه دهان
جانکی واسع اچ چونکم سکا بادهٔ جانی وشراب روحانی کاه کاسه اکسك اولمز
مقصودبرحظ ولذت و برذوق وحلاوتدرا کراول ذوق ولذت بی صورت کلسون
وا کرصورت واسطه سیله حاصل اولسون چونکم اول ذوق ولذت سکا حق
جانبندن حاصل اوله اکابرجام بولنوردیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ آدما معنیٔ دلبندم
بجوی * ترك قشر وصورت کندم بکوی * چونکه ریکی آرد شد بهرخلیل *
دان که معز ولست کندم ای نبیل) ای آدم بن دلبندك معناسی‌ام استه ای آدم
بن معنیٔ دلبندم دیمك دخی وجهدر قشری وصورت کندمی ترك ایله چونکه

بر یك خلیلدن اوتری اون اولدی بیل که ای نبیل کندم معزولدر نبیل عظیم وجسیم
معنالر ینه در آدمدن مراد بوندہ آدم زادہ در وکندمدن مراد مطلق مشتهای
نفسانیدر وآدمه نسبتله خوب واقع اولمشدر وتوضیح معنی بو یله دیمك کلمشدر که
الله تبارك وتعالی حضرتلری انبیا واولیاسی لسانندن آدم اوغلنه سر حقیقتی بوکونه
تعلیم وافهام ایدوب بیوررلر ای آدم اوغلی هرنقدر دلبند و ارایسه وهرنقدر
کوکل باغلیجی وروح الیجی شیلر و ارایسه لابد بن انك سری و معنایی ام
دلربا اصل بنم بنی طلب ایله سنك مشتهای نفسك فی المثل پدرك آدمك میل ایلدیکی
صورت کندم کبیدر اول کندمه اول آدمی مایل ایدن وانك قلبنی اول کندم جانبنه
جذب ایلین خود فی الحقیقه بنم پس سن هم کندی مشتهای نفسکی صورت کندم کبی
فرض ایله و بوقشری وصورت مشتهای نفسی ترك ایله وهرشیده همان بکا ناظر
اول که دلبندك ودلرباك همان بنم دیمك اولور (بیت) کجا شهوت دل مردم
رباید * که حق که که ز باطل می نماید * مؤثر حق شناس اندرهمه جای * زحد
خویشتن بیرون منه پای * چونکم حضرت خلیل علیه السلامدن اوتری رمال بیابان
لطیف اون اولدی ای اولوکسه بونی بیل که صورت کندم معزول اولدی کندمدن
مراد اون اولمق وقوت وغدای جان اولمق ایدی چونکم حق تعالی بغدایسز سنزه
اون ویرمکه واونسز جان وتنه قوت وغدا ایرکورمکه قادر اوله پس عارف
بوصورته اعتبار ایتیوب هرشیده مؤثر حقیقی اولان حق تعالی حضرتلرنی کورر
وهمان انك طالبی اولور ورمالك اون اولسنك قصه سی برقاچ پرده مرور ایلشدر
تکراره حاجت یوق ﴿ مثنوی ﴾ صورت ازبی صورت آید در وجود *
همچنان کزآتشی زادست دود) صورت وجوده بی صورتدن کلور انجلین که دود
برآتشدن طوغمشدر یعنی نه قدر صورت وارایسه بوصورتلرك جمله سی صورتسز
اولان عالمدن وجوده کلمش وظهور قیلشدر انجلین که برآتشدن دخان طوغمشدر
بوصورتلر دخان وعالم معنی کبیدر دخان آتشدن نیچه طوغرایسه صورت عالمی
دخی بی صورت اولان مصوردن اویله طوغر ﴿ مثنوی ﴾ کنزین عیب
مصوردر خصال * چون پیاپی بینیش آید ملال) مصور و منقش اولان شیلرکه
خصالده کنزین عیبی چونکم انی پیاپی کوره سن ملال کلور یعنی بومصور
ومنقوش اولان اشیانك عالم صورته نسبتله عیوبنی کوره سن واکا متصل نظر ایرکوره سن
اندن سکا ملالت وسأمت کلور زیرا کثرت مشاهده قلت حرمته سبب اولور
﴿ مثنوی ﴾ حیرت محض آردت بی صورتی * زاده صد کون آلت از بی آلتی)
اما بی صورتلك سکا حیرت محض کنورر صد کونه آلت برآلتسزدن طوغمشدر
بی آلتیده اولان باوحدت ایچوندر بی صورتیده اولان بامصدریه اولمق مناسبدر

وتقریر کلام بویله دیمك اولور که چونکم سن برصورتی چوق کوره سن سکا اندن
ملال کلور اما صورتسز اولان حضرته هرنه قدر ناظر اولسك و بی صورت اولان
عالمی هرنه قدر مشاهده ایلسك سکا حیرت محض کتورر وسندن ملالت وسأمتی
کیدرر وسنی ذوق دائم ومست وهائم مرتبه سنه یتورر نیچه یوز بیك آلات واسباب
برآلتسز اولان صانعدن طوغمش ومادہ ومدته محتاج اولمین خالق بیچوندن
ظهوره کلمش ﴿ مثنوی ﴾ بی زدستی دستها بافدهمی * جان جان سازد مصور
آدمی * آنچنان کاندر دل از هجر ووصال * میشود بافیده کونا کون خیال)
السز لکدن اللر اورر همیشه جان جان مصور آدمی دوزر انجلین کوکل ایچره
وصالدن وهجراندن کونا کون خیال اورلمش اولور یعنی بی دستلك عالمدن که انده
اصلا ال وآلت یوقدر اول صانع قدیم دستلر وجارحه لر اورر همیشه صنعتلر اشلیجی
دستلری وبازولری بی آلت ایجاد ایدوب وجوده کتورر اول جانك جانی بی آلت
آدمی زاده بی مصور دوزر واکا بویله قد وقامت وخد وصورت ویرر واحسن
تقویم اوزره خلق ایدوب مرتبهٔ کماله ایرکورر اول بی دستلك عالمدن اللرك وقوللرك
اورلمسی وظهوره کلمسی فی المثل اکا بکزر که کوکل ایچره برنسنه نك هجراندن کونا
کون خیال اور یاور وکذلك برشیئك وصالندن هم کونا کون خیال ظهوره کلور
وحقیقتده قلب ایچره بوانواع خیالاتی خلق ایلین حضرت حقدر هجران ووصال
بوانواع خیالاتك وجودنه اورته لقده برآلت ملاحظه در اما مؤثر اثره بکزه مك
احتمالی یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ هیچ ماند این مؤثر بااثر * هیچ ماند بانك ونوحه
باضرر) هیچ برمؤثر اثره بکزرمی هیچ بانك ونوحه ضرره بکزرمی اثردن مراد
مثلا کونا کون خیال ومؤثردن مراد هجر ووصالدر و بانك ونوحه دخی اثر وضرر
مؤثردر لکن بونلر مؤثر مجازیدر ومؤثر حقیقی الله تعالیدر یعنی فی المثل وصال وهجران
وضرر وزیان مؤثرلر در هجران ووصالدن نیچه کونه خیال طوغر وضرر وزیاندن دخی
فریاد ونوحه ظهور ایلر اما هیچ بواثرلره نظر ایله کندی مؤثرلرینه بکزرمی بومقرردر که
بکزه مز کذلك جمیع مصنوعات صانع قدیمدن ظهوره کلمش وانك آثاری اولمشدر
اما بو اثرلر هیچ مؤثره بکزه مزلر نته کم بانك و نوحه ضرر و زیانه بکزه مزلر
﴿ مثنوی ﴾ نوحه را صورت ضرر بی صورتست * دست خایندازضرر کش
نیست دست) نوحه ایچون صورت واردر وضرر بی صورتدر ضرر دیده اولنلر
ضررردن اوتری اللرین چیزکه اول ضررك الی یوقدر بو بیت اثرك مؤثره
بکزمدیکنی واثرك صورتی اولوب مؤثرك بی صورت و بی دست اولدیغنی طالبه تفهیم
ایچون مثل موقعنده دیمشدر فی الحقیقه برآدمه برضرر کلسه اول آدم اول ضررردن
اوتری نوحه وفریاد قیلسه اول نوحه وفریادك ظاهر ومسموع اولمسی اعتباریله

صورتی اولور اما آنك قلبنه تأثیرایلین ضرر وزیانك صورتا الی یوقدر پس اول ضرر وزیانك بی‌صورت اولمسی انجق بی‌دست اولمسندن عبارتدر یو خسه مجرد بی‌صورت اولمسندن عبارت دکلدر که اکثر ضرر وزیانك خود صورتی واردر مثلا نقصان اموال وهلاك زرع وضرع وموت خیل و بغال کبی لکن بوضررلرك الی یوقدر که ضرر دیده اولان کسه‌یی نوحه وفریاده کتوره بواعتبارله ضرر بی صورت اولمش اولور ومصرع ثانیده کش نیست دست دیملری بومعنایی تأیید قیلور چونکم ضرر بی‌صورتست دیمکله ضررك بی دست اولمسنی مراد ایلدیلر بومثل من وجه نالایق اولدیغیچون بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ این مثل نالایقست ای مستدل * حیلهٔ تفهیم را جهد المقل) ای مستدل بومثل من وجه لایق دکلدر نهایت حیلهٔ تفهیم ایچون جهد المقل درجهد طاقته ومقل فقیره وقلیل البضاعه اولان کسه‌یه دیرلر جهد المقل فقیرك طاقتی یتدیکی قدر و یردیکی نسنه‌یه دیرلر وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه بز مقصد ما اثری نوحه وفغانه ومؤثری ضرر وزیانه تمثیل ایدوب نوحه‌نك صورتی واردر و ضرر بی صورتدر دیمش ایدك وبوندن مراد آثارك باصورت اولمسی ومؤثرك بی‌دست و بی آلت اولمسی مراد ایلمش ایدك ایمدی ای مستدل بومثل بوخصوصده من وجه نالایقدر شواعتبارله که اکثر ضرر وزیان خودهب صورتده دروضررکلسه اول ضرر کور ینور بووجهدن بومثل نالایقدر اما ضرر وزیان بی‌دست و بی آلت برکسه‌نك قلبنه تأثیرایدوب آنی نوحه وفریاده کتوردیکی اعتبارله لایق اولور طالبه حیلهٔ تفهیمدن اوتری فقیرك طاقتی یتدیکی بوقدردر بونی معذور طوتوسن وبوندن مقصود همان بی‌دست وبی‌صورت اولان ضرر وزیانك اثری ظاهرایکن کندینك باطن اولمسنی طالبه تفهیم ایلمك ایچون بونی برخوش فهم ایدرسن (م ی) صنع بی‌صورت نکارد صورتی * تن بروید باحواس وآلتی * تاچه صورت باشدآن بروفق خود* اندر آرد جسم‌را درنیك وبد) بی‌صورت اولان صنع الهی برصورت یازر بعض نسخه‌لرده نکارد یرینه بکارد واقع اولمشدر بروید لفظنه لایق ومناسب اولان هم بودر بونسخه اوزره معنی بی‌صورت اولان صنع الهی بوعالم شهادته برصور تخمنی اکرهماندم تن حواس وبرآلتله بتر واعضا وجوارحله وحواس وقوا ایله برجسم شجر کبی کلوب ظهور ایدرتاکم اول صنع الهینك اکدیکی صورت لوح قضاده نه کونه صورت اولدیسه اول صورت کندینك وفق واستعدادی اوزره جسمنی نیك وبده کتورر اکراول صورت معنوی نیك ایسه جسمی نیکه کتورر واکر بد ایسه جسمی هم بده کتورر الحاصل اول لوح میندہ نقش اولان صورت هرنه کونه صورت ایسه کندینك وفق ومقتضاسی اوزره بوعالم اجسامده جسمی اکا

کوره تحریك ایلر (م ی) صورت نعمت بود شاکر شود * صورت مهلت بود
صابر شود * صورت زخمی بود بالان شود * صورت زخمی بود نالان شود * صورت
شهری بود کبرد سفر * صورت تیری بود کبرد سپر * صورت خوبان بود عشرت
کند صورت غیبی بود خلوت کند * صورت محتاجی آردسوی کسب * صورتی
بازووری آردبغصب) مثلا صورت نعمت اولسه اول انك جسمی شاکر اولور
یعنی منعمه حمد وثنا ومیل ومحبت وخدمت وطاعت قیلورا کر مهلت صورتی اولورسه
صابر اولور یعنی مراد اولان نعمت آله کلمزسه صورت باغلمزو بلکه مهلت صورتی
کورینورسه بالضروری صابر اولور اکر برزخم صورتی اولورسه بالان اولور
اکر برزخم صورتی اولورسه نالان اولور بالان بالیدن لفظندن صفت مشبهه در
اوزایجی ونشو ونما بولیجی معناسنه در یعنی اکر مؤثر حقیقی جانبندن انسانه بررحم
وشفقت صورتی کورینورسه اول انسانك جسمی اوزایجی ونشوونما بولیجی اولور
واکر برزخم صورتی اولورسه اغلیجی وناله ایلیجی اولور اکر برشهر صورتی
اولورسه جسم انسانی سفر طوتر اکر برتیر صورتی اولورسه سپر طوتر یعنی مؤثر
حقیقی طرفندن برشهرك صورتی برکسه نك قلبنه کلوب تأثیرایلرسه اول کسه نك
جسمی اول شهر جانبنه سفرایدر واکر مؤثر حقیقی طرفندن برتیر صورتی
کورینورایسه جسم اکا مقابل سپر طوتر اکر خوبلر صورتی تأثیرایلرسه عشرت ایلر
اکر غیبه منسوب صورت اوله خلوت ایلر یعنی برکسه نك قلبنه غیب اولغه منسوب
برصورت کلسه وانك درونده تأثیر قیلسه اول کسه ناسدن خلوت اختیار ایلر
محتاجلك صورتی جسمی کسب جانبنه کتورر بازووللك صورتی غصبه کتورر
یعنی برکسه نك درونده محتاجلك صورت باغلسه وانك قلبنه تأثیر قیلسه اول
صورت فکر انك جسمنی کسب وکاره کتورر وبرکسه نك قلبنده بازووللك
صورت باغلسه وقویلك وزورآوللك انك درونده تأثیر قیلسه بو بازووللك
صورتی انی بعض ضعیفك مالنی ومتاعنی غصب ایلمکه کتورر برکسه بی غصب
ایلر کوره سن انك لوح ضمیرنده بازووللك وزورآوللك صورتی واردر بونی بیل
وبرکسه بی دخی کار وکسبه مشغول کوره سن انك درونده احتیاج صورتی
واردر بونی دخی اثردن مؤثره بویله استدلال قیل کذا وکذا الی غیرالنهایه (م ی)

این زحدو واندازها باشد برون * داعیٔ فعل ازخیال کونه کون * بی نهایت
کیشها و پیشها * جمله ظل صورت اندیشها) بوحددن واندازه لردن بیرون
اولور کونا کون اولان خیالدن فعلك داعیسی وتقدیر کلام کوناکون اولان
صور خیالیه دن داعیٔ فعل وعمل اولان بوصور حدلر دن واندازه لردن خارجدر
دیمك اولور یعنی زمین قلبه حق تعالی هرنه کونه صورت ذهنیه تخمنی اکسه

ولوح خیاله هرنه کونه صورت مقصودی تحریرایتسه اول‌در ونده اولان صورت
خیالیه جسمك فعلنه داعی اولور وجسم اول صورته موفق حرکت وعمل قیلور
بوصورت خیالیه ایسه حدواندازه دن بیرو ندرکه خیالاتك انواعی واصنافی
چوقدر وبرکسه نك درونده اولان خیال واندیشه سنك صورتنی جسمنك
فعلندن وعملندن بیلك وحرکت جسمانیه سندن صورت فکریه سنه استدلال
قیلق ممکن وقابلدر زیرا البته اثر مؤثره دلالت ایلیجیدر پس نهایتسز کیشلرو پیشه‌لر
جله سی اندیشه لر صورتنك سایه سیدر یعنی بو عالم شهادتده سن نقدر
مذهبلر کورر ایسك ونقدر صنعتلره وحرفتلره نظر ایرکورر ایسك بو جله سی
درونده اولان اندیشه لرك صورتلرینك سایه‌لری واثرلریدر هرکسك صنعتندن
اندیشه سنك نه مرتبه ده ونه صورتده اولدیغنی بیلك قابلدر وهرکسك
مذهبندن وکیشندن صورت فکریه سنه استدلال ایلك هم ممکندر ﴿ مثنوی ﴾
براب بام ایستاده قوم خوش * هریکی‌رابر زمین بین سایه‌اش * صورت فکرست
بربام مشید * وان‌عمل چون سایه برارکان بدید * فعل برارکان وفکرت مکتتم
لیك در تأثیر ووصلت دو بهم) مثلا برطامك کنارنده برقوم خوش طورمشلر انلرك
هربرینك زمین اوزره سایه سنی کور که انلرك زمین اوزره اولان سایه لری هم
متعدد وهم متفاوتدر کذلك صورت فکر عالی ومحکم اولان طام اوزره
طورمشدر لکن اول عمل سایه کبی ارکان اوزره بدید وظاهر در مشید
عالی ومحکم معناسنه در یعنی صور فکریه طام اوزره طوران قوم کبیدروبوارکان
اعضا اوزره ظاهر اولان اعمال وافعال صور فکریه نك ظلانی کبیدر که ارکان
اولان اعمالدن صور فکریه نك نه کونه اولدیغنه استدلال ایلك قابلدر فعل ارکان
اوزره ظاهر وفکرت باطنده مکتتم ومخفیدر لیکن وصلتده وتأثیرده ایکیسی بری
بریله جمعدر زیرا صورت فکریه مؤثر وعمل ارکان انلك اثریدر اثر مؤثردن جدا دکل
بلکه معناده بری برینه متصلدر (مثی) آن صوردر بزم کز جام خوشیست *
فائدهٔ او بی خودی و بیهشیست) بزمده اولان صورتلر که خوشلق جامندندر
انلك فائده سی بیخودلق و بیهوشلقدر یعنی شول صورتلر که خوشلق جامندندر
بزم صفاده حاصل اولدی اول صورتلرك نتیجه وفائده سی بیخود اولق و بیهوشلق
مرتبه سنی بولمقدر ﴿ مثنوی ﴾ صورت مردوزن ولعب وجماع * فائدش
بیهوشئ وقت وقاع * صورت نان ونمك کان نعمتست * فائدش آن قوت بی
صورتست) مردك وزنك وملاعبه وجماعك صورتی بو صورتلك فائده سی واثری
وقاع وقتنك بیهوشلغیدر که وقت جماعده اولان ملاعبه نك ومردوزنك اجتماعنك
اثری اول حینده اولان بیهوشلق اولور واول صورت اجتماعیه مؤثرو بوذوق

وبیهشی انك اثری اولور بعض مؤثر خفی ومستور اولوب انك اثری ظاهر واشکار
اولدیغی کبی بعض اثر دخی واردر که مخفی ومستور در وانك مؤثری ظاهر واشکارا
در مثلا شـول صورت نان ونمك که اول نعمتدر انك فائده واثری اول بی صورت
اولان قوت بدنیه در نان ونمك مؤثر صوری وقوت بدنیه اثر مخفیدر ﴿ مثنوی ﴾
در مصاف آن صورت تیغ وسـپر * فائده ش بی صورتی یعنی ظفر * مدرسـه
وتعلیق وصورتهای وی * چون بدانش متصل شـد کشت طی) مثـال آخر
مصا فده یعنی حرب وقتـال ظفر لر نده اول صـورت تیغ وسـپر انك فائده واثری
صورتسزلك یعنی ظفردر یاوحدت ایچون اولوب انك فائده سی بر صور تسز که
مراد اندن ظفردر دیمك هم وجهدر وکذلك مدرسـه ومدرسه به جسمی تعلیق
ایلمك وانك صورتلری مثلا کتاب یازمق وکتاب مطالعه قیلق ومدرسـك اوکنده
کتاب اوقومق کبی چونکم بو صورتلر دانشـه متصل اولدی اول صـورتلر طی
اولدیکه اول صورتلردن مراد ونتیجه علم ایدی چو نکم علم حاصـل اولدی اول
صورتلر منطوی اولدی ﴿ مثنوی ﴾ این صور چون بندهٔ بی صورتنـد *
پس چرادر نفی صاحب نعمتند * این صور دارد زبی صورت وجود * چیست
پس برموجد خویشش جحود * خوداز ویابد ظهورانکار او * نیست غیرعکس خود
این کار او) بو صور تلر چونکم بی صورتك بنـده سی دررلر پس نیچون بونلر
صاحب نعمتك نفینده دررلر یعنی بوصورتلر چونکم منعم حقیقی اولان پادشاهك
مخلوق و بنـده سـیدررلر پس بونلر نیچون صاحب نعمت اولان منعملرینـك
نفینده اولورلر ونفی اله قیلورلر وغیرك خدمت وعبـادتنه مشغول اولورلرتـه کم
سـوفسطائیه حقیقت اشیـانی نفی ایدرلر ودهریه حضرت خدایی نفی ایدرلر مع
هذا بو صورتلر جمیعا بی صورت اولان موجد حقیقیـدن وجود طوتر و بوجمله
صورقتی ظاهر درکه وجود وحیـات وقیامی کنـدی موجدندن اخذ ایدر پس
کنـدی موجدنه بوانکار ومخالفت ندر خود نظر حقیقت پنله نظر اولنسـه اول
صورتلرك انکاری ظهوری اول موجد وصانعدن بو اور عکسـدن غیری دکلدر
خود اول صورتلرك بوکاری یعنی سـنکه بر نیچه صورتلرده مثلا انکار کوره سن
خود اول صورتلرك انکاری ظهوری اول خدادن بواور اول صـورتلرك بوکونه
کاری وکرداری عکسـدن غیری دکلدر که هر منکرك وجـودنده اولان انکاری
خلق ایلین حق تعـالی حضرتلریدر پس منکرك وجـودنده اولان انکاری حق
تعـالینك خلق ایلمسـنك عکس واثری اولور وحق تعـالینك خلق وایجادی هم
انك علمنـه وارادتنه موافق اولور پس هرکسـك بنای وجودنده موجود اولان
اکر اقراروا کر انکار هرنه ایسه اول صانع قدیمك علم وارادتنك عکسی واثری اولور

﴿ مثنوی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ صورت دیوار وسقف هرمکان * سایهٔ اندیشهٔ معمار دان *
کرچه خود اندر محل افتکار * نیست سنك وچوب وخشتی آشکار) مثلا
دیوارك صورتی وهرمکانك سقفی معمارك اندیشهٔ سنك سایه سی بیل بهرحال
خانه نك سقفی ودر ودیوارنك صورتی معمارك علم واندیشه سنك عکس واثریدر
اکرچه خود افتکارك محلنده سنك وچوب و برخشت آشکارا دکلدر یعنی معمار
خانه بی وخانه نك در ودیوارنی افتکار وتصور ایلدیکی محلده آشکارا سنك وچوب
و برخشت یوقدر لکن اول افتکار وتصورك نتیجه سی سنك وچوب وخشتك بری
بری اوزره ترتیب اولنمسی و بنا قیلنمسی اولور چونکم بو مثل معلومك اولدی
﴿ مثنوی ﴾ فاعل مطلق یقین بی صورتست * صورت اندر دست او چون
آلتست * که که آن بی صورت از کتم عدم * مر صورر اروئماید از کرم * تامدد
کیرداز وهرصورتی * ازکمال وازجمال وقدرتی) پس فاعل مطلق یقینا بی صورتدر که
اول فاعل حقیقینك اصلا برشکل وصورتی یوقدر که اول جسم وجسمانی دکلدر
وصورت انك دست قدرتنده آلت کیدر کاه کاهی اول بی شکل و بی صورت
اولان پادشاه کتم عدمدن صورتلر کرمندن یوز کوسترر بونده اولان رویدن
مراد وجه صفت الهیدر که مابعدنده اولان بیت دخی بو معنایی مؤید اولور
یعنی بعض وقت اولور که اول شکل وصورتدن منزه ومقدس اولان فاعل حقیقی
کتم عدمدن انك وجه صفاتنی کور مکه قابل ومستعد اولان عالمك وعارفلرك
صورتلرینه کمال کرمندن یوز کوسترر تا کم هر برصورت انك کمالندن وجمالندن
وقدرتندن برمدد طوته وهرکس استعدادی قدر انك صفاتندن براثر اخذایده
هرکس کندیده اولان قدرتی وقوتی وکمالی وجمالی و بونلرامثالی اولان خصالی
انك اوصاف علیه سندن المشدر واول فاعل حقیقی هرکیمه بوصفتلرله یوزکوسترمدی
ایسه اول کمسه کندی وجودنده اولان صفتلری همان اول جمیل الصفات
اولان پادشاهدن بیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ باز بی صورت چو پنهان کردرو *
آمدند ازبهرکددرنك وبو * صورتی ازصورتی دیکر کمال * کر بجوید باشد
آن عین ضلال) کبروبی صورت اولان فاعل حقیقی چونکم وجهنی پنهان
ابتدای اول وقتده صورتلر احتیاجدن اوتری رنك و بویه کلدیلر یعنی چونکم
شکل وصورتدن منزه ومقدس اولان خدای متعال وجه وصفاتنی صورتلردن
نهان ایلسه اول حینده اکثر صورتلر احتیاجلرندن اوتری رنك و بویه کلورلر
واسباب وآلاته عرض احتیاج قیلورلر فی المثل برصورت برغیر صورتدن
اکر کمال استرسه اول عین ضلال اولور شو اعتبارله که اول برآخر
صورت حد ذاتنده هم عاجز وفقیر ومحتاجدر واصلا برکسه یه اول برشئ

ویرمکه وبرکسه بی کماله ایرکور مکه قادر دکلدر وحقیقتده کامل ومکمل ومانع ومعطی وضار ونافع همان حق تعالیدر پس برکسه مکمل حقیقی بی قویوب کندی کبی برعاجز صورتدن کمال ایستمه واکا عرض احتیاج ایلمه اول عین ضلال اولور ﴿ مثنوی ﴾ پس چه عرضه میکنی ای بی هنر * احتیاج خود بمحتاج دگر * چون صور بنده است بزدان مکو * ظن میر صورت بتشبیهش مجو) چونکم فاعل حقیقی ومکمل معنوی ومانع ومعطی همان حق تعالی حضرتلریدر پس ای بیهنروای بدکوهر کندی احتیاجکی برمحتاج آخره نیچون عرض ایلرسن اول محتاج دیکر نیه قادردر که سندن احتیاجی دفع ایلیه اول کندی نفسندن احتیاجی دفع ایلمکه قادر دکلدر پس اکر عرض احتیاج ایلرایسك اصلا احتیاجی اولمین غنی مطلقه وقادر وقوی اولان حضرت حقه ایله تاکم سندن اول احتیاجی دفع ایلیه وسنی غنی اولمق مرتبه سنه ایرکوره چونکم صورتلر بنده ومخلوقدر آنی یزدان حضرتلرینه سویله اکا صورت ظن ایلمه آنی تشبیهده استمه یعنی چونکم بوصور محسوسه فی الحقیقه بنده ومحتاجدر اول صور محسوسه بی یزدان حضرتلرینه اطلاق ایله وآنك صورتی واردر ظن ایله وآنی تشبیه مرتبه سنده دیمه که اول پادشاه مطلق شکل وصورتدن منزه ومقدسدر واصلا آنك مثلی وصورتی یوقدر نته کم (لیس کمثله شئ وهو السمیع البصیر) پورمشدر اکر بوراده برسؤال اولنورسه بویله دیوکه محققلر حضرت قرآنده بی معنی وزائد اصلا برحرف یوقدر بهرحال زائد شکلنده اولان حروفك هر بری برمعنایه اشارت اولور وبرنکته بی افاده قیلور دیمشلردر اویله اولیجق کمثله ده کاف مثل معناسنه اولور پس بوندن اثبات مثل لازم کلور وبوآنك مثلسنك مثلنی نفی قیلورآنك مثلنی دکل بوکا جواب نه در اصل جواب بوکه جواب نقش فصوصه اولان شرحمزده فص ادریسیه ده دروبرمقدار دخی جلد ثانینك اوائلنه قریب که مشبه را موحد یتلرینك شرحنده تحریر اولنمشدر وبعض محلده دخی مناسبتله تحقیق قیلنمشدر اما بونده اجمالا جواب شیخ اکبرقدس سره العزیز حضرتلرینك فتوحاتده یازدقلری اوزره اولدرکه اکر کاف زائد اولمز ایسه مثلدن مراد انسان اولور ومعنی انسانك مثلی یوقدر دیمك اولور (وان الله خلق آدم علی صورته) حدیث شریفی حق تعالی انسان کاملی کندی صورتی اوزره خلق ایتدیکنه دلالت قیلورو صورتدن مراد بونده صفت اولور پس بو حدیث شریف (ان الله خلق آدم علی صفته) دیمك معناسنی افاده قیلور پس انسان کامل صفتنده حق تعالینك صفتنه مماثل اولور وشرع شریفده بوحدیث شریفك موجبنجه حق تعالی به صورت اطلاقی جائز اولور لکن صورتی صفت معناسنه تأویل ایتمك طریقیله پس مؤمن حق تعالی حضرتلرینی بوصورت محسوسه دن

تنزیه ایلك وانی بی شكل و بی صورت بیلك كركدر نته كم بو معناره اشارت ایدوب
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ درتضرع جوی ودر افنای خویش * كز تفكر جز
صورنایدبه پیش * ورز غیر صورتت نبودفره * صورتی كان بی توزاید در توبه)
حق تعالی حضرتلرنی اكر استرایسك تشبیه وصورتده استمه بلكه تضرعده
وكندیكی افنا ایلكده استه زیرا تفكردن ایلرویه صورتلردن غیری كلمز یعنی اكر
حق تعالی حضرتلرنی تصور وتفكر ایلكله استیه سن لابد قلبك اوكنه صورتلردن
غیری نسنه كلمز بهر حال یاصورت خیالیه و یاخود صورت حسیه كلور كه قوت
فكریه وقوت خیالیه نك عالم محسوساتك وعالم خیالاتك وراسنده اولان لامكان
عالمنه سیر و پرواز قیلمسی یوقدر پس اكر حق تعالی بی استرایسك آنی تضرع ونیاز
ایلكده ودخی نفی خواطر قیلمقده وكندی وهمی ومجازی اولان وجودكی افنا ایلكده
استه كه آنك استمسنك طریقی بودر یوخسه تصورات ذهنیه وترتیب مقدمات
نظریه دن طوغمز الا انجق صورفكریه وخیالیه اول پادشاه مطلق ایسه صورت
فكریه وعقلیه دن منزه ومقدسدر واكرسكا صورت غیریدن زیاده لك اولمیه
برصورتكه اول سنسز طوغرسنده یكدر یعنی واكرفرضی ای مرد عاقل سكا صورت
فكریه وصورعلیه دن غیری زیاده لك بلكه سن زیاده لكی وفضیلتی همان صور
عقلیه دن بوله سن پس شول برصور عقلیه كه سنك قلبكده اول سنك تفكركسنز
وتصوركسنز طوغرسنك تصنعكسنز حضرت حق جانبندن كلوب سنك قلبكده
صورت باغلر اول صورت عقلیه بهتردر وسنك كندی فكركله حاصل اولان صورت
فكریه دن اول سكا اولی ونافع تردر ﴿ مثنوی ﴾ صورت شهری كه آنجامیروی *
ذوق بی صورت كشیدت ای روی * پس یعنی میروی تالامكان * كه خوشی غیر
مكانست وزمان) برشهرك صورتنه كه سن انده كیدرسن ای روی بی صورت
اولان ذوق سنی چكدی روی بونده مكاندن قانیجی وسیراب اولیجی معناسنه در
پس معناده لامكانه دك كیدرسن زیرا خوشلق زمان ومكانك غیریدر یعنی مثلا
قچن سن برشهرك صورتنه چكسك واول برده اول شهرك صورتنی كورمك ایچون
سیر وسفرایتسك بهرحال اول شهرك صورتنه كتمكدن مرادك ذوق وخوشلقدر
پس ای آب ذوقه وخوش آبه سیراب اولان كسه اكر نظر ایلسك سنی اول شهرك
سیرنه بی صورت اولان ذوق ولذت چكمش اولور پس معناده سن بی صورت اولان
ذوق جانبنه لامكان عالمنه دك كیدرسن زیرا خوشلق مكانده وزماندهدكلدر
خوشلق اصل مكان وزمانك غیریسنده در ﴿ مثنوی ﴾ صورت یاری كه سوی
اوشوی * از برای مونسی اش میروی * پس یعنی سوی بی صورت شدی *

کرچه زآن مقصود غافل آمدی * پس حقیقت حق بود معبود کل * کز پی ذوقست
سیران سبل) مثلا بر یارك صورتی که سن آنك جانبنه کیدرسن ا کا مونسلکدن
اوتری کیدرسن یعنی بر یارك وغمکسارك جسم وصورتی جانبنه کیدرسن مونس
اولمقلقدن اوتری قصد وعزیمت ایدرسن واول مونسلك حد ذاتنده برامر
وجدانیدر که معناده بولنور پس معناده سن بی‌صورت جانبنه کتدك ومعنی عالمنه
توجه ایتدك اکرچه اول مقصوددن غافل کلدك ایسه ده سنك مقصودك بر یارك
خود انسیتی ایسه معنی عالمنده برحالتدرسن آنی صورتدن صانوب معنادن غافل
اولدك ایسه ده بنه سن حقیقتده بی‌صورت جانبنه ومعنی عالمنه کتمش اولورسن چون
بو مقدمه معلومك اولدی و بو قضیه دن مقصود سکا ظاهر اولدیسه پس حقیقتده
معبودك حق اولور زیرا سیران سبل ذوقدن اوتری اولور یعنی حقیقتده معبود
حقیقیدن غیری هیچ بر معبود یوقدر اکرچه صوتا معبود چوقدر کذلك (لااموجود
الاالله) مفهومنجه حقیقتده موجود حقیقی همان الله تعالیدر و (الطرق الی الله بعدد
انفاس الخلایق) قولنك موجبنجه الله تعالی حضرتلرینه طرق مختلفه وسبل متفرقه
عدد انفاس خلایق قدردر و بوجمله طرق مختلفه نك اقومی وسبل متفرقه نك اعدلی
طریق توحید و صراط مستقیم درکه الله تعالی یه وصول بولور لکن طریق
مستقیمه سالك اولنلر سعادته ونعمته واصل اولورلر والله تعالیدن نعمت وسعادت
بولورلر وسبل متفرقه یه ذاهب اولنلر الله تعالیدن نقمت وشقاوت بولورلر وخشم
وغضب حقه مظهر اولورلر پس انلرك مآلی سعادت و بونلرك مآلی شقاوت اولور
و بونك تحقیق نقش فصوصه اولان شرحمزده فص هودیه ده مذکور ومسطور
اولمشدر انده طلب اولنه و بونده توضیح معنی بویله دیمك اولور که کل عابدك
معبودی و بوجمله ساجدك مسجودی حقیقتده حق تعالی حضرتلریدر که لااله الاالله
کلمه سنك مفهومی اوزره فی الحقیقه معبود حقیقی همان اولدر واندن غیری شایان
عبادته لایق ومستحق دکللردر وسبل متفرقه یه ذاهب اولان کسه نك سیرانی بهرحال
بوذوقدن اوتریدر واول ذوقك موجدی حق تعالیدر پس انلر اول ذوقك اکر
موجدندن غافل و بی‌خبر ایسه لرده بنه حقیقتده اول ذوقك خالقنه وموجدنه توجه
ایدیجی وعبادت قیلیجلردر پس حقیقتده جمله نك معبودی حضرت حق اولور
وهرشیده تصرف قیلیجی وهر متحرك اولان شیئك ناصیه سنی آخذ اولوب انی
برجانبه تحریك ایدیجی فی الحقیقه همان الله تعالیدر کما قال تعالی فی سورة هود
(مامن دابة الاهو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم ﴿ مثنوی ﴾ لیك
بعضی روسوی دم کرده اند * کرچه سراصلست سرکم کرده اند * لیك آن
سر پیش این ضالان کم * می دهدداد سری ازراه دم) لکن بعضی یوزلرنی

دم جانبنه ایتمشلردر اگرچه سر اصلدرسری کم ایتمشلردر لیکن اول سر بوضاللر
وکمراهلراوکندہ. سرلك دادنی دم یوانمدن و یرر سردن مراد بوندہ معبود حقیقی
وعالم معنادر ودمدن مراد معبود مجازی وعالم صوری وسفلیدر که بومجازی اولان
معبودلردر و بوعالم سفلی عالم معنایه ورب اعلایه نسبتله دم منزله سنده در
وحضرت خدا وعالم معنی فی المثل سرمنزله سنده در وتقدیر کلام وتعبیرمرام بویله
دیمك اولورکه هرطریقك نهایتی حضرت حقه منتهی اولور واگرچه کل عابدك
معبودی حقیقتده هم حضرت حق اولورلکن بعض طائفه یوزلرنی اسفله ایتمشلرو باطل
ومجازی اولان معبود لره عبادت وخدمت قیلق سمتنه کتمشلر دراگرچه عبادت
وخدمت همان حضرت حقه لایق ایدی و اول سر کبی اصل وغیر بلر دم کبی
فرع وبی اعتبار ایدی اما بو بت پرستلر وحضرت حقدن غیریدن مستلر وانعام
وبهایمدن من حیث المرتبه اسفل و پستلر باشی کم وضایع ایتدیلر و رب اعلایی
قویوب رب ادنی ومعبود بی وفایه خدمت وعبادت ایلمك طریقنه کتدیلرلکن اول
باش معبود وشان شریفی جله دن ارفع واعلی اولان مسجود بوکراهلرك وضاللرك
اوکنده. سفلی اولان صورت بولندن عالی اولان معبودلك وسرمرتبه سنده اولان
مسجود لك دادنی وفیض وعطاسنی بونلره و یرر و بوکراهلره فیض و بخشایشی
بودم منزله سنده. اولان معبودلر یوزندن ایرکورر وتوضیح معنی مؤمن وموحد
اولنلر همان معبود حقیقی حضرتلرینه عبادت ایدرلر واستعانتی دخی همان اکا
حصر وتخصیص ایدرلر وهرنه قدر داد وعطا کلسه همان اندن بیلورلر ومانع
ومعطی وضار ونافع همان آنی مشاهده. قیلورلر اما بو بت پرستلر وحضرت
حقدن غیریدن مستلر بهرحال برنقش وصورته عبادت وخدمت قیلورلر پس اول
معبود حقیقی داد وعطایی بوکراهلره دم مثابه سنده. اولان معبودلر یوزندن و یرر
و بونلرمرادلرنی کندیلرك صورتده. اولان معبودلرندن ومخدوملرندن رجا قیلورلر
بونلره ارباب متفرقه صاحبلری دینور سجن دنیانك اهلی یاظاهرده. و یاباطنده
ارباب متفرقه صاحبی اولمقدن خالی اولمزلر اما موحد اولان عارفلر واحد قهاره
ورب اعلایه عبادت قیلمقدن بری کلمزلر (یاصاحبی السجن ءارباب متفرقون خیرام الله
الواحدالقهار) آیت کریمه سی لسان اشارتله بو مضمونه دلالت قیلوردیمشلر ﴿مثنوی﴾
آن زسرمی یابد آن دادابن زدم * قوم دیگر پاوسر کردند کم * چونکه کم شد جمله جمله
یافتند * ازکم آمد سوی کل بشنافتند) اول معبود حقیقی جانبنه متوجه اولان موحد
واهل معنی اول داد وعطایی وفیض ونوایی رب اعلادن بیلورو هرنه کونه حالت
ونعمت کلسه آنی خدادن بیلور و بو مشرك واهل صورت اولنلر اول فیض
وعطایی رب ادنادن بولور وصورتده. اولان معطی سندن بیلور اما برغبری قوم

پاوسری کم ایتدیلر یعنی باش وایاغی یتور دیلر وبی سرو بی پااولوب کندیلرینی
بی حدو بی نهایت اولان عالم معنایه یتوردیلر چونکم بونلرك دیدهٔ شهودندن
جمله اغیار وسوی کم اولدی جمله بی بولدیلر کم کلمکدن کل جانبنه سرعت
ایتدیلر یعنی چونکم بو بی سرو بی پا اولان اهل توحیدك بصر بصیرتلرندن جمله
اغیار وسوی کم اولدی وغیریت واثنینیت محو وفنا بولدی جمله نك حقیقتنی
بولدیلر وضایع کلمکدن ویوق اولمقدن قورتلوب کل مرتبه سنه سرعت قیلوب
واصل اولدیلر که کل مرتبه سندن مراد مجمع اسماء وصفات اولان مرتبهٔ
الوهیتدر که اکا مرتبهٔ کل تعبیر اولنور

﴿ دیدن ایشان در قصر آن قلعهٔ ذات الصور نقش روی دختر شاه چین را ﴾
﴿ وبیهوش شدن هرسه ودرفتنه افتادن وتفحص کردن که این صورت کیست ﴾

بو سرخ شریف اول شهزاده لرك اول ذات الصور اولان قلعه نك قصرنده شاه چینك
قرینك بوزینك نقشنی کورملرینك وهراوچی بیهوش اولملرینك وفتنه به دوشمکلرینك
وتفحص وتجسس قیلملرینك بیانندہ در بویله دیو که بو نقش وصورت کیمك نقشی
ونه کونه محبوبه نك صورتیدر (مى) این سخن پایان ندار دان گروه * صورتی
دیدند باحسن وشکوه * خوبتر زان دیده بودند آن فریق * لیك از ین رفتند در
بحر عمیق * زآنکه افیون نشان درین کاسه رسید * کاسهاء محسوس وافیون نادید)
بو مقدم ذکر اولنان سوزلر پایان طوتمز اول شهزاده لر کروهی ذات الصور
قلعه سنك قصری اوزره حسن وشکوه ایله برصورت کوردیلر شکوه بونده
عظمت معناسنه اولور یعنی زیاده حسن وبهجت وهیبت وعظمتله موصوف
برصورت کوردیلر اول فریق مقدما اگرچه اندن خوبتر صورت کورمش ایدیلر
لیکن بو صورت جمیله دن بحر عمیقه کندیلر واول نقش چیندن دریای عشقه
دوشدیلر ترك پاوسر ایتدیلر زیرا که افیون بوکاسه ده ایرشدی یعنی برکمسه نك
مفتون اولمسنه وعاشق اولوب بر صورته تعلق وتعشق قیلمسنه اول صورتك
بغایت جمیله وحسندار اولمسی لازم دکلدرنته کم مجنون لیلادن اجمل واحسن
صورتلر کوردی اصلا برینه میل قیلمدی اما لیلا برصورتا سیاه چرده دختر ایکن
اکا مجنون عاشق اولدی انکچونکه اکا ساقی شراب محبتی لیلانك جام وجودندن
ایچردی کذلك بونلر دخی چوق صورتلر کورمشلر ایدی لیکن بونلره اول نقش
چینك کاسهٔ تصویرندن کوکنار شراب ایرشدی کاسه لر محسوس وافیون
نادیددر افیون بونده افیوندن دوزیلان کوکنار شرابی معناسنه در که بونك
سکرتی وحیرتی دانه دانه غدا ایلدکلری افیوندن زیاده در ومراد بونده صورت
عشقیدروتوضیح معنی بوذات الصور اولان عالمده صورت کاسه لری پیداوآشکارادر

﴿ اما ﴾

اماهرصورتك ایچنده موضوع اولان حالت وخاصیت نا بدید ومخفیدر کوررسنکه برکسه برصورتك مجنون ودیوانه سی اولور اول صورته مائل اولان دیوانه یه صورتا نیچه کسه لر بعض وعداوت قیلور بولدن بیلور سنکه اول صورت اودیوانه یه پیمانه اولمش واول عاشق دیوانه کندی معشوقنك پیمانهٔ وجودندن شراب محبتی نوش قیلش وغیریلر اندن نوش قیلمش وبی بهره قالمشدر (مى)

کرد فعل خویش قلعهٔ هشربا * هرسه را انداخت درچاه بلا * تیر غمزه دوخت در ابی کمان * الامان والامان ای بی امان) الحاصل قلعهٔ هشربانك کندی فعلی وخاصیتی عقللری قاچمق وعاشق اولمینلری عاشق و بیهوش ایتمك ایدی پس بوشهزاده لرك عقلنی یغما ایدوب کندی فعلنی بونلرك وجوده اظهار ایتدی بونلرك هر اوچنی ولابلا قیوسنه اتدی کانسز تیر غمزه هر برینك کوکلنی دیکدی ای امانسز الامان والامان دوخت اکرچه دیکدی معناسنه در اما بویله محللرده اوردی وتأثیر ایتدی دیمك اولور یعنی اول محبوبه نك غمزه سی اوقی بونلرك هر برینك کوکلنه اوردی وامان و یرمیوب بونلری مفتون ودیوانه قیلدی حتی بونلرك لسان حالی الامان والامان ای بی امان اولان غمزهٔ جانان دیمکی ذاکر وتالی اولدی انکچون بعضلر دخی (بیت) دین ودل بردند وقصد جان کنند * الغیاث ازچشم خوبان الغیاث * دیمشلردر ومحبوبلرك چشم وغمزه سندن فریاد ایدوب امان وغیاث طلب ایلمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ فرنهار اصورت سنکین بسوخت * آتشی دردین ودلشان برفروخت * چونکه روحانی بود خود چون بود * فتنه اش هر لحظه دیکر کون بود) کور که چوق قرونی صورت سنکین یاقدی برآتشی انلرك دین ودلنده شعله لندر دی یعنی بعض کسه لرجردن بربت موزون دوزوب تمام شکل وصورتی برمحبوب شکلنده پیدا ایلدکلرندنصکره قرون ماضیه دن نیچه قرنلری اول صورت سنکین سوزان ایلیوب انلرك دین ودللرینه آتش شوق اورمش وانلری کندویه عابد وعاشق اولمق مرتبه سنه ایر کورمشدر چونکم برصورت روحانی اوله خود اول صورت انسانی نیچه اولور انك فتنه سی هرلحظه دیکر کون اولور یعنی صورت سنکین بر بی روح وجامد نسنه ایکن انده بوقدر جاذبه وفتنه موجود اولیجق چونکم برصورت روحانی اوله ونطقه کلوب نیچه عشوه وناز قیله اول نه مرتبه فتان اولور ودین ودلی اول نقدر غارت ویغما قیلورمش انك فتنه سی هرلحظه دکر کون اولور وهر کرشمه وغمزه سیله نیچه عاقلی مجنون ونیچه هوشیاری مفتون ایلر ﴿ مثنوی ﴾ عشق صورت در دل شهزاد کان * چون خلش میکرد مانند سنان * اشك می بارید هر یك همچو میغ * دست می خایدومی کفت ای دریغ * ما کنون دیدیم شه زاغا زدید * چند مان سوکند داد

آن بی ندید) صورت عشق شهزاده لرك كوكلنده مانندسنان باتمق ودورتمك
ایلدی یعنی اول كوردكاری صورت جیله نك عشقی بر كسه نك وجودنه نیزه
نیجه باتوب تأثیر ایلرسه بونلرك وجودنه هم انك عشق كلوب او یله تأثیر ایتدی
بونلر اول حالت فتنه بی چونكم كندیلرده كور دیلر هر بر یسی سحاب قطرات
امطاری یاغدردیغی كبی كوزلرندن باران اشكی یاغدردیلر وحسرت یوب هر بری
زیاده ندامتندن در بغ دیدی والنی چیندی هر بری دیدیلر كه بزشمدی كوردك
اماشاه ابتدادن كوردی حتی اول بی ندیدو بی نظیر اولان شاه بزه بوخصوصده
نیجه سوكندلر ویردی والله والله زنهار اول جانبه كتمك دیو آند ویروب وصیتلر
ونصیحتلر قیلدی بوندہ شا هدن مراد عقل كل شاهی وشهزاده لردن هم عقل
وروح وقلب شهزاده لری اولور كه عقل كل مظهری اولان نبوت تختنك شاهی
قلب وروح وعقل بو ذات الصور اولان دنیایه كلمزدن وبونك ایچنده اولان
صورتلردن برصورته مبتلا اولمزدن اول چوق وصیتلر ونصیحتلر ایلمش وهر نبی
دخی الله الله بودنیاده اولان صورتلردن بر یشه مبتلا اولمكز دیو سویلمشدر

﴿ مثنوی ﴾ انبیارا حق بسیار ست ازآن * كه خبر كردند از پایان مان *
كانچه می كاری نروید جز كه خار * وین طرف پری نیابی جز مطار) انبیای
عظامك خلق اوزره حق چوقدر اول جهتدنكه بزه پایاندن خبرایتدیلر بزم پایانمزدن
خبر ایتدیلر دیمك دخی جائزدر بو وجه اوزره پایان مان لفظنه مضاف اوقدور
وانبیای عظام علیهم السلام بزه پایان كاردن بویله دیو خبر ویردیلر كه ای بنی
آدم شول نفسانی وشهوانی اولان تخمی كه بودنیا مزرعه سنده اكرسن
انك محصولی خاردن غیری بتمز وخاردكن خاردن غیری میوه اجتنا ایتمزو بوطرفه
اوچه سن اندن غیری مطار بولمزسن یعنی بو نفسانی وشهوانی اولان جانبه
هر نقدر اوچه سن اندن اوته محل طیران بوله مزسن وبوطرفدن كچوب ومقصود
روحانی طرفنده پرواز قیله مزسن ﴿ مثنوی ﴾ تخم ازمن بر كه تاریعی دهد *
باپرمن پر كه تیرآن سو جهد) تخمی بندن آل كه تابر ربع ویره بنم قنادمله
اوچ كه تیر اول جانبه صحرایه یعنی هر برنبی كندی امتنه بویله دیر باخصوص صكه
افضل جمیع انبیا اولان سید المرسلین صلی الله علیه وسلم حضرتلری كندی
امتنه بوكونه نصیحت ایلروا كاوارث اولان هر بر ولی دخی مریدنه بویله سویلر
ای طالب كندی بلدیكی واكلدیغكی ترك ایله تخم علمی وعملی بندن آل وبنم
دیدیكم یره اك تا كم اول تخم بر محصول ویره والاسنك كندی بلدیكك اوزره
استدیكك یره عمل تخمنی اكمك اصلا نتیجه ومحصول ویرمز اكر جانب حقیقته
پروازایتمك وتیر همتك آتمق استرایسك بنم قنادلرمله اوچ تاسنك تیر همتك اول

﴿ حقیقت ﴾

حقیقت طرقنه صحرایه وسهم فکرتك هدف مقصوده اصابت قیله اکر بنم پروازم
اله اوچمز ایسك اول طرفه کچمکه قادراوله مزسن ﴿ مثنوی ﴾ توندانی واجبی
آن وهست * هم توکویی آخران واجب بدست) سن آنك واجبلکنی بیلزسن
وهستلکنی بیلزسن هم سن دیرسن آخراول واجب اولمشدر واجبی ده اولان یامصدریه
درآن لفظنه مضافدر وآن لفظی بیت اولده اولان آن سودیو اشارت ایلدکاری
حقیقت طرقنه راجع اولور وهست لفظی هستی آن تقدیرنده اولوب واجبی آن اوزره
معطوف اولمقده جائزدر و یاسز وهست آن تقدیرنده اولمقده جائزدر که لابد قرینهٔ
کلام بولنمردن برینی اقتضا ایدر وتوضیح معنی انبیا علیهم السلام لسانندن بویله دیلك
اولور کهای طالب سن اول طرف حقانینك وجناب یزدانینك واجبلکنی وموجودلکنی
بیلمزسن یعنی آنك واجب الوجود اولدیغنه وموجود حقیقی اولدیغنه شمدی واقف
اولمزسن اما آخرسنك تیرفکرتك حقیقت مرتبه سنه ایردکده آخرهم سن دیرسن
اول واجب الوجود اولمشدر وبن ممکن الوجودم که بنم هر وجهله قیامم همان
آنکله در واصل موجود اولدرکه بن فانی ومتلاشیم وبنم وجودم مجازی وامر
اعتباریدر بن خود همیشه آنکله زنده وآنك ارادت وقدرتیله پوینده وآنك امریله
کوینده وآنك اعلامیله دانشده وآنك صفتیله دارنده وکیرنده یم والحاصل بنده
هرنه وارایسه همان آنکدر اول خود حقیقتده بنم وبن فی الحقیقه فانی یم دیرسن
﴿ مثنوی ﴾ اوتوست اما نه این آن توست * که در آخر واقف بیرون شوست)
اوفی الحقیقه سندر اما بوسن اول سن دکلدرکه آخرده طشره اولمغه واقفدر یعنی
اول واجب الوجود من حیث الحقیقه سندرکه سنك ذاتك وصفاتك آندن حاصلدر
وبوسنك مجازی اولان سنلکك اول حقیقی اولان سنلك دکلدر وسنك مجازی اولان
وجودك وجود وهمی وامر اعتباری قبیلندندرکه سن بووجود مجازی حیثیتندن
ممکن الوجود سن که آخر بووجود مجازیدن بیرون شو اولمغه وخلاص ونجات
بولمغه واقف وعارف اولورسن ولابد بوممکن الوجودی افنا قیلورسن واول
واجب الوجودی مشاهد اولورسن (بیت) چو ممکن کردا مکان برفشاند *
بجز واجب دکر چیزی نماند * دیمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ توی آخر سوی
توی اولت * آمدست از بهر تنبیه وصلت) سنك سنلکك اول سنلکك جانبنه
سکا تنبیه وصله دن اوتری کلمشدر انسانك ایکی ذاتی واردر بری مجازی وآخری که
بو ذات هم بحسب الظاهر مخاطب اولور و تکلم قیلوب انادیرلکن بوکا انانیت
موهومی ومجازی دینور وبرذاتی دخی واردرکه اول حقیقی واولیدر انکاعین ثابته
دینور اصل مخاطب حقیقی وانسانك حقیقتی اولدر توی اول دیدکلرندن مراد
بومخاطب حقیقی اولان عین ثابته مراد اولور وتوی آخر دیدکلرندن مراد بوذات

مجازی وصورت جسمانی اولور وتقریر کلام بویله دیمك اولور که ای انسان آخرکی
سنلکك ومجازی اولان بنلکك سنك اولکی اولان سنلکك وحقیقی اولان بنلکك
جانبنه سکا تنبیهدن اوتری وسنی اکا اولشدرمقدن اوتری کلمشدرتا کم بومجازی
اولان وجودکله اول حقیقی اولان ذاتکی بیلك وآنکله آشنا اولق سمتنه سالك
اوله سن واندن متنبه اولوب آنی بیله سن وآکاه اوله سن سنك اصل حقیقتك اولدر
وبوآخرده اولان ذاتك مجازی وعارضیدر بوجسمانی اولان ذاته توی آخرتعبیر
ایلمزی وعین ثابته یه توی اول دیمزی انکچوندرکه عین ثابته هرکسك مبدأ
ومنشائیدر وانسانك ازلی واولی اولان ذاتی اولدر وآخرمراتب وجود مرتبهٔ
انسانیت وعالم طبیعتدر پس بو بشریت وجسمانیت مرتبه سی عین ثابته یه کوره
توی آخر اولور واول اول برذات کبی وبوآنك سایه سی کبیدر وبومجرد اکا تنبیه
وصله دن اوتری کامش وآنك مقتضیاتنه واسرارنه آینه اولمقدن اوتری ظهور
ایلشدر ﴿ مثنوی ﴾ توی تودردیکری آمد دفین * من غلام مرد خود بینی
چنین) سنك تولکك برغیریده دفین کلدی بن بر بویله خود بینك غلامیم یعنی
ای انسان سنك حقیقی اولان سنلکك وازلی اولان بنلکك مجازی وعارضی اولان
سنلکده مدفون کلدی ومخفی اولدی وبوسنك مجازی اولان وجودك وکندیلکك
ظاهر وآشکارا اولدی اکر بومجازی اولان وجودکی کوریجی وبونك سیرت
وخاصیتنی کوستریجی اولورسك بین الانبیا والاولیا مذموم ومعیوب اولورسك
وعند المحققین فرعون ونمرود صفتلر یله اتصاف قیلورسن اما اکر اول حقیقی
اولان ذاتکی کوریجی وآنك خاصیاتنی واسرارنی کوستریجی اولورایسك انبیا
علیهم السلام واولیای کرام قتنده مقبول وممدوح اولورسن وبوکونه خود بین
وخود نما اولمقدن انلرك مغبوطی ومحبوبی کاورسن که من غلام مرد خودبینی چنین
بیوردقلری بویله خود بینه اول صاحب دولتك زیاده رشك ورغبتی اولدیغنی
اشعارایلر (مثنوی) آنچه درآینه می بیند جوان * پیراندرخشت بیند پیش ازآن)
اول نسنه یکه جوان آینه ده کورر پیراندن اول انی کریچ ایچره کورر پیردن مراد
کامله ایرن وحقیقت کاری کورن عارفلر اولور وجواندن مراد عرفانده نقصانی
اولان وحقیقت کاری کورمین بلکه هرشی صورت باغلیوب وهرحال ظاهروآشکارا
اولدقدنصکره کورن کسه لر اولور یعنی اول صورت حالی که ناقص المعرفه اولان
یکیلرآینه ده کورلر وتمام صورت باغلبوب ظاهراولدقدنصکره مشاهده قیلورلرسه
واصل وعالم ومعرفتده کامل شول مرتبه حقیقت بین اولورلرکه انلراول صورت حالی
وجودلری آینه سنده کوردکلرندن مقدم خشت کشفده کورر یعنی دخی اول حال
هنوزظلمت وکثافت عالمنده مستور ونابدید ایکن آنی مشاهده ومعاینه قیلورنته کم

شاه جهان ومعدن علم وعرفان اول شهزاده لرك نتيجهٔ حالنی وخاتمهٔ اعمالنی مقدم
كوردی وانلره وافر وصيتلرو نصيحتلرا يدوب اول بلالردن وعنادلردن خبرار كوردی
اما انلرتاباشلرينه كلمينجه وآينهٔ وجودلرنده اول حالتلر محسوس وظاهر اولمينجه
كورمكه قادر اوله مديلر نتيكم بيوررلر ﴿ مثنوی ﴾ زامر شاه خويش بيرون
آمديم * باعنايات پدر باغی شديم * سهل دانستيم قول شاهرا * وآن عنايتهای
بی اشباهرا * نك درافتاديم درخندق همه * كشته وخستهٔ بلابی ملحمه) چونكم
اول شهزاده لرك باشنه بو بلالر كلدی وانلر كندی وجودلری آينه سنده بوصورت
حالی كوردی ومشاهده قيلدی هر بری كندی كناهنه وتقصيرنه معترف اولوب
ديديكه بزكندی پادشاهمزك وپير ومقدامزك امرندن بيرون كلدك وپدرك
عنايتلرينه باغی اولدق وآنك وصيت ونصيحتن طوتميوب امرشريفنه مخالفت
قيلدق اول پادشاه عادلك قول شريفنی ودخی اول بی اشباه اولان عنايتلرنی
سهل بيلدك بی اشباه بی مثال معناسنه در يعنی اول شاه پرانتباهك قول شريفنی
وامر لطيفنی سهل بيلدك وآنك بی امثال وبی اشباه اولان عنايتلرنی دخی خوار
وحقير عد ايلدك اشته دوكلين بلا وعنا خندقنه دوشدك ملحمه سن بلانك خسته
وكشته سی اولدق ملحمه جنكه وجنك يرينه ديرلر يعنی بونلر كناهلرينه
وخطالرينه مقر ومعترف اولوب بوكونه سويلديلركه اكرچه بزشاه عاقلك قول
شريفنی سهل بيلدك اما كورشمدی جنك وجدلمز خستهٔ بلاوكشتهٔ ولا اولوب
خندق محنت وعنايه دوشدك ومحنت زده اولوب وفلاكتلرده قالوب شاشدق
ديديلر بوندة عقل كل شاهی اولان نبی كريمك قول شريفنی سهل طوتن وشرع
شريفنه تهاون ايدن كسه لرك عاقبت بربلاخندقنه دوشمسنه وعاجز قالوب
شاشمسنه اشارت واردر مؤمنه لايق اولان اول حضرتك امرشريفنه تعظيم ايتمك
وآنك بيوردينی يوله كتمك ونهی ايلديكندن اعراض واجتناب قيلمق وعقل
وكياستنه مغرور اولمقدر تاكم صكره پشتمان اولميه وبلايه دوشدكده عاجز قالميه
(مثنوی) تكيه برعقل خود وفرهنك خويش * بودمان تا اين بلا آمد بپيش *
بی مرض ديديم خويش وبی زرق * آنچنانكه خويشرا بيماردق * علت پنهان
كنون شد آشكار * بعدازآن كه بند كشتيم وشكار) كندی فرهنكمزه وعقلمزه بزه اتكا
ايلك اولدی تاكم بو بلا اوكه كلدی كنديمزی مرضسز ورقسز كوردك انجلين كه
دق بيماری كندويی كوررق كسرا ايله بنده لكه ديرلر ودق كسر دالله بركونه
مرضدركه اكا ترپچه كوزلجه ورم ديرلر اكا مبتلا اولان كسه كنديسنی صحيح المزاج
صانوراما كندچه هلا كه مشرف اولور وبركون خبری يوق ايكن دوشوب اولور
كوركه علت پنهان شمدی آشكار اولدی اندنصكره كه بند وشكار اولدق يعنی اول

شهزاده‌لر بلایه دوشد کدنصکره کندی جرملرینه وقصورفهملرینه معترف اولدیلر ومرشد ورهبردن معرض اولمنك واکا مخالفت قیلنك سوء خاتمه سنی وقبح نتیجه سنی مشاهده ایلدکلری حینده پری برلرینه بویله دیدیلر که ای اخوان بزم کندی عقلمز اوزره اتکا واعتماد ایلمك وارایدی حتی بو بلا بزم اوکومزه کندی عقلمز ورأیمزه اعتماد ایلدیکمز ایچون کلدی بزاول طبیب الهینك قتنده ایکن کندیمزی دق خسته لکنه مبتلا اولان بیمارکبی بی مرض کوردك وآزاد وحرز برکسه‌نك اسیر وبنده سی دکلز دیدك مکراول زمانده بزم باطنمزده علت معنوی ومرض روحانی وارایمش اول علت نهانی شمدی بوصورت جمیله واسطه سیله تمام بوکا بنده وشکار اولدقدنصکره پیدا وآشکار اولدی دیدیلر وایتدکلرینه پشیمان اولوب وافر غم یدیلر ﴿مثنوی﴾ سایهٔ رهبر بهست ازذکرحق * یك قناعت به که صدلوت وطبق * چشم بینا بهترازسیصد عصا * چشم بشناسد کهررا ازحصا) سایهٔ رهبر ذکرحقدن یکدر برقناعت صدلوت وطبقدن یکدر یعنی ای کندی عقلنه وذکاوتنه اعتماد واتکا قیلان وبکامرشد ورهبرلازم دکلدر بن عقل وادراکله طریق حقه کیدرم وحق تعالی بی ذکرایدرم دین کسه زنهارغافل اوله وکندی عقل ورأیکه اعتماد واتکا قیله مرشد ورهبرك سایهٔ هدایتی وظل سعادتی سکا کندی باشکه باشقه باشکه ذکرقیلقدن ومقتضای عقلك اوزره طریق حقه سالك اولمقدن انفع واولیدر آزنسنه یه قناعت ایلمك یکدرکه یوز درلو لوت وطبقلر اوله قناعت قیلق ورهبرك خدمتنده اولمق سالکی سعادت ابدیه یه وراحت سرمدیه یه ایرشدیرر اما لوت وطبقه مایل اولمق ورغبت قیلق چاه شهوته وخندق معصیته دوشورر خلاصهٔ کلام چشم بینا اوچ یوز عصادن بهتردر زیرا کوهری حصادن کوراکلمز عصادن مراد بوندہ عقلله استدلال ایلمکدرحصاسنکریزه‌لره دیرلر یعنی بوطریق الهیده برعاقل ودانا وچشم دلی بینا اولان کامله اقتدا ایلمك اوچیوزعقلله استدلال قیلق وسالك راه اولمقدن بهتر ونافعتردر انکچونکه کوهری حجروهدردن فرق وتمیز ایلین چشم بینادرمجرد عقل جزوینك بویولده فائده سی اولمز وکندی عقلنه اعتماد قیلان مقصوده وصول بولمزکرکدرکه برحق باطلدن وعالمی جاهلدن وعاقلی غافلدن فرق وتمیز ایلین بصر بصیرت صاحبنه اقتدا اولنه وآنك بیوردیغی اوزره عمل قیلنه والا مجرد عقلله سلوك ایلین چوق آفته مبتلا اولمق مقرر اولور ﴿مثنوی﴾ درتفحص آمدندازندهان * صورت که بود عجب این درجهان * بعدبسیارتفحص درمسیر * کشف کرد آن را زرا شیخی بصیر * نه ازطریق گوش بلکه ازوحی هوش * رازهابد پیش او بی‌روی پوش) اول شهزاده‌لر اندوهلرندن تفحص وتجسس ایلمکه کلدیلرعجب بونقش جهانده کیمك صورتی اوله دیو وبوکوریکمز

صورت حسنه عجبانه کونه محبوبه‌نك نقشیدر دیو وافر تفحص ایلدیلر بسیار
تفحصد نصکره مسیرده اول رازی برشیخ بصیر کشف ایلدی یعنی بوشهزاده لر
اول تصویرك صاحبنی وافر تجسس وتفحص ایلدکلرند نصکره بر بصیرشیخ کامل مسلك
ومسیرده انلره بوسرورازی کشف ایلدی اما کوش جانبندن دکل بلکه هوشه
متعلق اولان وحی جانبندن زیرا رازلر آنك اوکنده بی‌روی پوش ایدی یعنی اول
پیر بصیر اول سرورازی بونلره اشتمك ونقل ایتمك یولندن کشف ایلدی بلکه عقل
وروحه متعلق اولان الهام الهی واشارت ربانی یولندن کشف وعیان ایلدی که
اول کاملك اوکنده وجوه اسرارك حجاب ونقابی یوق ایدی وروی رازلرینی بی پرده
چهره کشا اولمش وظهوره کلمش ایدی اعلم یااخی حضرت مثنوی شریفك دأبی
بودر که صورت حکایتی نقل بیوررلر ایکن برسبیل رموز وکنایه اندن برآخرمعنی
مراد ایدرلر واندن اولان ابیات وکلماتله برآخرنکته ورازه ایما واشارت قیلرلر بوندن
شهزاده دن مراد عقل وروح وقلب اولور نته کم برقاچ کره بیان اولندی وشیخ
بصیردن مراد برعالم ودانا وعارف وبینا مرشد کامل اولور وشهزاده چیندن
مراد چین حقیقت شاهنك زادهٔ روحی اولان بکرمعنوی ومخدرهٔ روحانی اولور که
علم لدنی اندن عبارتدر واول بکرمعنی وعلم لدنینك بوذات الصور اولان دنیاده نقش
وتصویری حضرت نبی علیه السلامك وياخود اکا وارث کامل اولان پرولینك
بیوردقلری کلماتك کاغد اوزره یازیلان ومسطور اولان نقش وصورتیدر چون عقل
وروح وقلب شهزاده‌لری کتب واوراق اوزره یازیلان اول نقش وصورتی
کوردکلری کبی انك معناسنه وصاحبنه عاشق اولورلر وبو نقش وصورت نه کونه
حقیقتك نقش وصورتیدر دیو چوق تجسس قیلورلر وافر تفحص وتجسسدن صکره
اکر بر بصیروروشن ضمیر شیخ کامله واصل اولور سه اول شیخ بصیر مسلك
ومسیرده انلره اول کاغد اوزره یازیلان نقش وصورتك حقیقتنی بیلدررر وانلره
بوکونه خبرویروب دیر ﴿ مثنوی ﴾ کفت نقش رشك پرویندست این *
صورت شهزادهٔ چینست این * همچوجان وچون جنین پنهانست او * درمکتم
پرده وایوانست او * سوی اونه مردره دارد نه زن * شاه پنهان کرد اورا
ازفتن * که نه پرد مرغ هم بر بام او * غیرتی دار دملك برنام او) نته کم اول
شیخ بصیر اول اوچ شهزاده یه دیدی بوکور دیکلکز نقش پرویندك نقشنك
رشکیدر که اولکر نقشی بویله منتظم ایکن بونك نقشنه غبطه ایلر چین شاهنك
دخترینك صورتیدر بو اول شهزاده جان وجنین کبی مستور وپنهاندر پرده
وایواندهاومکتمدر پرده وایوان اومکتمست تقدیرنده اولورانك جانبنه نه ارونه
عورت یول طوتر پادشاه انی فتنه لردن اوتری پنهان ایلدیکه اکر اوخلقه یوز

کوسترسه ایدی ناس فتنه یه دوشوب جمله سی انك طالبی اوله لردی وهر بری کندی کارلرنی فراموش ایدوب ترك قیله لردی ملك انك نامی اوزره برعظیم غیرت طوتر که انك طامی اوزره قوش هم اوچمز پادشاه انك اوزرینه تا بو مرتبه غیرت طوتر بوصورت حکایه در و بوندن مقصود اولدر که شیخ بصیر وعارف روشن ضمیر شول زمانده که عقل وروح وقلب شهزاده لرنی بکر معنی وعلم لدنی نقشنه وتصویرنه عاشق کوره وانلراول تصویرك حقیقتنی جست وجو ایله مشاهده قیله اول زمانده انلره بوکونه خبر و یروب دیر که بو کوردیکمز نقش وتصویر بر پروین نقشنك مغبوطیدر وچین حقیقت شاهنك روحندن تولد ایلین بکر معنینك نقش وصورتیدر (اطلبو العلم ولو بالصین) حدیث شریفی بو علم لدنیدن خبر ویرر وچین حقیقتدن بو بکر معنینك عاشق وطالبی اولمغله اشارت قیلور اول بکر معنی ومخدرهٔ روحانی وجنین کبی پنهان ومستور در پردهٔ نورانی وایوان روحانیده اول بکر معنی ومحبوب لدنی مکتم ومختفیدر اصلا انك جانبنه اروعورت یول طوتمز وعقل ونفس انی ادراك ایتمز چین حقیقتنك شاهی اولان حضرت نبی علیه الصلوة والسلام فتنه لردن اوتری اول بکر معنای پنهان ایتدی وناس انی کوروب مفتون اولمسونلر دیو انك پرده سن اچیوب کتم قیلدی مکر که انجق قتی محرم اولنلره کوسترردی انلر دخی اصلا کشف نقاب ایتیوب قور قولرندن کوردکلرینی یله کسه یه دیمدیلر نتیم کم ابو هریرة رضی الله عنه حضرتلری بو بکر معنادن ومخدرهٔ لدنیدن کشف راز ایلمکدن خبر و یروب بیورردلر* حفظت من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین فاما احدهما فبثثته واما الآخر فلو بثثته لقطع منی هذا البلعوم * وقال حسن بن علی رضی الله عنهما (بیت) ورب جوهر علم لوابوح به) لقیل لی انت ممن یعبد الوثنا) پس ملك معنوی اول مخدرهٔ لدنینك وبکر معنینك نام ونشانی اوزره یله برعظیم غیرت طوتر شول مرتبه که مرغ عقل وفهم انك مقامی وبامی اوزره اوچه مز واول جانبه هیچ برکسه نك خیال ووهمی کچه مز ﴿ مثنوی ﴾ وای ان دل کش چنین سود افتاد * هیچکس را این چنین سود امباد * این سزای انکه تخم جهل کاشت * وآن نصیحت را کساد وسهل داشت * اعتمادی کرد برتدبیر خویش * که برم من کار خود باعقل پیش) وای اول کوکل که بونجلین سودایه دوشدی هیچ کسه یه بونجلین سودا اولمسون بوانك سزاسیدر که جهل تخمنی اکدی واول نصیحتلری کساد وسهل طوتدی کندی تدبیری اوزره براعتماد ایتدی که بن عقل ایله کندی کارمی ایلرو ایلتورم یعنی اول شیخ بصیر اول شهزاده لره اول صورت چین خصوصنده بویله دیدی لکن بوصورت حکایه در و بوندن مقصود شول بردانا

وشیخ بینا چون برکسه نك عقل وروح وقلبی شهزاده لرنی چین حقیقت شاهنك
علم لدنی و بکر معناسی تصویرنه عاشق کورسه ومجرد کندی رأی وتدبیرنه
اعتماد ایتمکله انك طالبنی مشاهده قیلسه اکا بویله دیر که وای اول کوکله که
اکا بونك کبی بر سودا دوشه وکندی عقل ورأیه اعتماد ایتمکله بو نقشك
حقیقتنه بی مرشد واصل اولورم صانه هیچ کسه یه بر بونك کبی سودا اولمسون که
مرشده اطاعتسز بوسودا باطل و بونك نتیجه سی بی حاصلدر مجرد عقل
ورأیله بونقش چینی یه طالب اولمق و بونك صاحبنك ذاتنه وصول بولمق اول
کسه نك لایقیدر که جهل وغفلت تخملرنی اکدی واول مرشد وهادی اولان
پدرلرینك نصیحتنی سهل وحقیر طوتدی اندنصکره کندی عقل وتدبیرنه یعظیم
اعتمادایلدی و بویله دیوسویلدی بن کندی کارمی عقلله ایلر وایلتورم بنم
مرشده نه احتیاجم واردر و بن بونقش چینینك حقیقتنی کندی تدبیر مله
بولورم دیه ﴿ مثنوی ﴾ نیم ذره زان عنایت به بود * که زتدبیر خرد
سیصدرصد * ترك مکر خویشتن کن ای امیر * پابکش پیش عنایت خوش بمیر *
این بقدر حیلهٔ معدود نیست * زین حیل تاتو نمیری سود نیست) یارم ذره اول
عنایتدن یك اولور که خردك تدبیرندن اولان اوچ یوز رصد دن ای امیر کندی
مکرکی ترك ایله عنایتك اوکنده ایاق چك خوش اول بوکا وصول حیلهٔ معدود
مقداریله دکلدر بو حیله لردن تاسن اولمیه سن سود یوقدر یعنی شیخ بصیر
و پیرروشن ضمیر بکر معنی وعلم لدنی طالبنه بویله دیر که اول چین حقیقتك
شاهنك عنایتندن برذره عنایت اولی وانفع اولور که عقلك تدبیرندن اوچ یوز رصد
کوزتمك اوله ای امیر پس کندی مکر وتدبیرکی ایله که مجرد مکر وتدبیر ایله بوفیض
وعطانك وصولنه مظهر اوله مزسن اول پادشاهك عنایتنك اوکنده ایاق چك
واولمزدن اول خوش اول بوکا وصول معدود اولان مکر وحیله مقداریله اولمز
مادامکه تدبیر وحیله دن اولمیه سن سکا نفع وفائده اولمز انکچون حضرت نبی
علیه الصلوة والسلام حضرت خدانك رویتنی موته تعلیق ایدوب (انکم لن ترون
ربکم حتی تموتوا) بیوردی ودخی حق تعالینك وصولنه وبکر معنی وعلم لدنینك
حصولنه (موتوا قبل ان تموتوا) دیمکله موت اختیاری ایله اولمکه امر قیلدی
پس هرکیم حق تعالی ایله آشنا اولمق وانك فیض وعطاسنه مظهر اولمق استرسه
اولمزدن اول اولمك اکا لازم اولور نته کم برکدا صدر جهانك بخشش وعطاسنه
اولمیجه واصل اولمدیغی ومرده شکلنه کیرمیجه انك احسانی بوله مدیغی
بوحکایه دن معلومك اولور

﴿ حکایت صدر جهان بخارا که هرسایلی که بزبان خواستی ازصدقهٔ ﴾
﴿ عام بی دریغ اومحروم شدی وان دانشمند درویش بفراموش ﴾
﴿ وفرط حرص وتعجیل بزبان درخواست درموکب صدرجهان ازوی ﴾
﴿ رو بکر دایندد واوهرروز حیلهٔ نو ساختی وخودرا کاه زن کردی ﴾
﴿ زیرچادر وکاه نابینا چشم وروی خود بسته واو بفراست بشناختی ﴾

بوسرخ شریف و بو بیان لطیف بخارا صدر جهانك حکایه سیدر هربر سایل که اندن لسانله استیدی انك بی دریغ اولان صدقه سندن محروم اولوردی واول فقیر دانشمند زیاده صدقه یه حرصندن وانی اخذ ایلمکه تعجیل وشتاب ایلمکدن وصدر جهانك قاعده سنی فراموش ایتمکله اول صدر جهان موکبده ایکن لسانله اندن صدقه استدی موکب عسکر معناسنه درچونکم صدر جهانك عادتی زبانله استین سایله برحبه و یرمك ایدی صدرجهان اول فقیر دانشمندن یوزنی دوندردی واوایسه هرکون بریکی حیله دوزردی وکندویی مثلا کاه چادر التنده صورت ایلردی و بیوه خاتونلر شکلنه کیررردی وکاهی کندیسنی باشی وکوزی باغلنمش نابینا ایلردی وکورلر شکلنه کیررردی واوصدر جهان فراستله هرنه شکله کیرسه انی اکلر وبیلوردی مقصود شول دانشمند اولان فقیرلردر که حق تعالینك عطیهٔ ذاتیه سنه نیچه حیله وخدعه ایله واصل اولمق استرلر ومجرد لسانله استیوب انی بولمق والمق طلب ایلرلر اما عادت الهی بونك اوزرینه در که اول عطا یی لسان حالله ولسان استعداد له استمك کرك وکندویی اولمزدن اول اولمك مرتبه سنه ایرکورمك کرك تا کم اول فیض وعطایه مظهر ولایق اوله ((م ی)) در بخارا خوی آن صدر اجل * بود باخواهد کان حسن عمل * داد بسیار و عطای بی شمار * تابشب بودی زجودش زرنثار * زر بکاغد پارها پیچیده بود * تاوجودش بود می افشاند جود) بخارا مملکتنده اوصدراجلك خوی یعنی اعظم اولان صدرك خلق کریمی خواهنده اولنلره وسؤال قیلنلره حسن عمل ایدی دادبسیار وعطای بی شمار اخشامه دك اول جودندن زرنثار اولوردی التونی کاغد پاره لر یله صارمش ایدی تا آنك وجودی وارایدی جودی نثارایلردی یعنی وجودی حیاتده اولدقچه اول صدر جهان جود وعطایی محتاج اولنلره بدل ایلردی (م ی) همچو خورشید وچو ماه پاك باز * آنچه کیرند ازضیا بدهند باز * خاك را زر بخش کی بود آفتاب * زرازودرکان و کنج اندرخراب) خورشید وماه پاکباز کبی ضیادن اول نسنه یی که طوتولر کیرو ویررلر یعنی خورشید پاکباز و ماه پاکباز نور وضیادن اول نسنه یی که حضرت حقدن طوتوب خلقه

کبرو و یردکاری کبی صدر جهان هم حضرت حقدن هرنه فیض وعطا بی اخذ ایتسه بی غرض وبی عوض انی بندکان حقه ایثار ونثار ایلردی خاکزربخش کیم اوله دیرسك آفتابدرزر اوافتابدن کانده وکنج خراب ایچره در یعنی بوخاکه التونی بخش ایلین کیمدر دیرسك آفتاب طالمتابدر زیرا معدنلرده اولان التون اول آفتابدن حاصلدر وخراب ایچره اولان کنج دخی اول آفتابدن حاصلدر پس مادهٔ اصلیه سی خاك اولان آدمینك وجودنه التونی بخش ایلین آفتاب حقیقتدر ﴿ مثنوی ﴾ هرصباحی یك کره راتبه * تانماندامتی زوخایبه * مبتلایانرابدی روزی عطا * روز دیکر بیوکانرا آن سخا * روز دیکر برعلویان ومقل * بافقیهان فقیر مشتغل * روز دیکر برتهی دستان عام * روز دیکر برکرفتاران وام) هرصباح برکروه ایچون راتبه وار ایدی تاکم اندن برامت خائبه اولمیه یعنی هرکون اول صدر جهاندن برکروه ایچون وظیفه وار ایدی تاکم برامت انك لطف وعطاسندن بی بهره ومحروم اولمیه مثلا برکون مبتلا لره یعنی مریضلره وخسته لره واعمالره عطا وسخا ایلردی برغیری کون اول سخا وعطایی بیوه زنلره یعنی طول خاتونلره ایلردی برغیری کون فقیر وذوقلت اولان علویلره برغیری کون دخی علم فقهه مشتغل اولان فقیر فقیه لره عطا وسخا ایلردی برغیری کون عوام ناسك تهی دستلرینه یعنی الی بوفقه وطار اولان فقیرلرینه وبرغیری کون دخی وامه کرفتاراولان مدیونلره عطا وسخا ایلردی ﴿ مثنوی ﴾ شرط اوآن بود که کس بازبان * زرنخواهد هیچ نکشاید دهان * لیك خامش برحوالیٔ رهش * ایستاده مفلسان دیواروش * هرکه کردی ناکهان بالب سؤال * زونبردی زین کنه یك حبه مال) اول صدر جهانك شرطی اول ایدی که کسه زباندن التون استمیه وهیچ اغزاچمیه لیکن انك راهنك حوالیسنده خاموش اولوب مفلسلر دیوارکبی طورمشلرایدی هرشول کسه که بو مفلسلرك میانندن لب وزباندن سؤال ایلمیدی اول صدر جهاندن بوکناهدن اوتری برحبه مال ایلتمزولسانه کادیکندن اوتری برفائده واستفاده ایتمزدی (مثی) من صمت منکم نجابد یاسه اش * خامشانرا بود کیسه وکاسه اش) آنك یاسه سی بونلره من صمت نجا حدیث شریفنك مفهومی ایدی انك کیسه وکاسه سی خاموشلره ایدی یاسه حکمه ویساقه دیرلر ومصرع اول (من صمت نجا) حدیث شریفنه اشارت اولور یعنی هرشول کسه که صمامت اولدی لسانك شرندن نجات بولدی پس صدر جهانك انلره یساقی سزدن هرشول کسه که صمامت اولدی وسکوت قیلدی لسانك شرندن نجات بولدی و بنم عطاو بخششمه فائز وحائز اولدی دیمك ایدی زیرا انك کیسه وکاسه سی ایچره اولان خاموش اولنلره وسکوت قیلنلره

مبذول ابدی (مى) نادر اورزی یکی پیری بکفت * ده زکاتم که منم باجوع جفت *
منع کرداز پیرو پیرش جد کرفت * ماند خلق از جد پیراندر شکفت * کفت بس
بی شرم پیری ای پدر * پیر کفت ازمن توی بی شرم تر * کین جهان خوردی
وخواهی توزطمع * کان جهان بااین جهان کیری بجمع) نادرا برکون بر پیردیدی
بکازکات و برکه بن جوع واحتیاجله جفتم چونکم پیرکه اسانله سؤال ایتدی اکا
وآنك خوی وعادتنه مخالف اولدی و پیردن عطاسنی منع ایلدی و پیر (الابرام
بحصل المرام) قولنك مفهومنه تمسك ایدوب جد طوتدی واکا ابرام واقدام ایتدی
حتی خلق اول پیرك جد والحاح ایلمسندن تعجبده قالدی صدر جهان اول پیره نه
بی شرمسن ای پدر دیو عتاب ایتدکده پیردخی اکا ایتدی سن بندن بی شرمتر
وهم باطمع ترسن زیرا بوجهانی یدك وسن طمعدن استرسن که اول جهانی بوجهانله
جمع طوته سن یعنی بوقدر زکات وصدقاتی آنکچون و بررسنکه اول جهان آخرتده
دخی سنکچون دولت ابدیه ونعمت سرمدیه حاصل اوله پس بوجهانده نیچه
دولتلو ایسك اول جهانده دخی دولت عظمی ونعمت کبرایه واصل اوله سن
و بوایکیسنی استرسن که بوطریقله جمع قیله سن (مى) خندأش آمد مال دادآن
پیررا * پیرتنها بردآن توفیررا * غیرآن پیرانچه خواهنده ازو * نیم حبه زرندیدونی تسو)
اول صدر جهانه خنده کلدی وکولدی اول پیره بولطیفه دن اوتری وافر مال و بردی پیر
اول توفیری تنها ایلتدی یعنی لسانله سؤال ایلینلردن بوقدر وافر مال تنها بوپیردن
غیری اندن خواهنده اولان وزبانله سؤال قیلان اول نسنه یی یارم حبه التون کورمدی
تسو دخی کورمدی تسو ربع درهمه دیرلر یعنی اندن برفلس اجره ایرمدی دیمك
اولور ﴿ مثنوی ﴾ نوبت روز فقیهان ناکهان * یك فقیه ازحرص آمد درفغان *
کردزاریها بسی چاره نبود * کفت هرنوعی نبودش هیچ سود) فقیهلرك نوبتی
کونی ناکهان برفقیه حرص و طمعندن فغانه کلدی چوق زاریلکلر ایلدی چاره
اولمدی هرنوع سوزدیدی اکا هیچ نافع ومفید اولمدی وتأثیر قیلمدی ﴿ مثنوی ﴾
روز دیکر بارکو پیچید پا * ناکس اندرصف قوم مبتلا * تختها برساق بست ازچپ
وراست * تاکمان آید که اواشکسته پاست * دیدش و بشناختش چیزی نداد *
روز دیکر رو بپوشید ازلباد * هم بدانستش ندادش آن عزیز * از کناه وجرم کفتن
هیچ چیز) برغیری کون اول فقیه رکوایله اياغنی صاردی مبتلا اولان قومك صفنده
ناکس دوردی رکواسکی بزپاره سی وقول باغلدقلری بزه دیرلر و برپاره بزدیمکه
صادق اولان نسنه یه رکو بی دیرلر ناکس نکسدندر اسم فاعلدر باشی اشاغی ایدوب
طرمغه دیرلر یعنی برآخر کون اول فقیر ایاغنی اسکی بزلره طولادی وصاردی مبتلالر
قومنك صفنده باشنی اشاغه ایدوب طوردی یمیندن وشمالدن بالدرنه تختهلر باغلدی

تاصدرجهانه کمان کله که اواشکشته پادر وایاغی صنمش برمبتلادرصدر جهان
آنی کوردی و بیلدی وا کلدی وا کا برشئ ویرمدی برآخر کونده یوزنی کچه لرایله
اورتدی لباد لبدك جعیدر لبد کچه یه دیرلرهم اول عزیز آنی بیلدی واکا کناهندن
وسویلدیکنك جرمندن هیچ شی ویرمدی ﴿ مثنوی ﴾ چونکه عاجز شدزصد
کونه مکید * چون زنان اوچاردی برسر کشید * درمیان بیوکان رفت ونشست *
سرفرو افکند وپنهان کرددست * هم شناسیدش ندادش صدقهٔ * دردلش آمد
زحرمان حرقهٔ) چونکم اول فقیه صد کونه کید ومکردن عاجز اولدی عوتلرکبی
چادری اول باشنه چکدی وکندبسنی برطول عورت شکلنه قویدی کلدی طول
عورتلر اورتاسنه کتدی واوتوردی باشنی اشاغه براقدی والنی کیزلدی هم صدر
جهان آنی بیلدی واکلدی اکا برصدقه ویرمدی آنك کوکلنه حرماندن برحرقه
کلدی یعنی احساندن محروم اولدیغیچون اول فقیهك کوکلی یاندی وکوکلنه حرارت
دوشدی ﴿ مثنوی ﴾ رفت اوپیش کفن خواهی بکاه * که بپیچم در کفن نه
پیش راه * هیچ مکشالب نشین ومی نکر * تاکند صدر جهان زینجا کذر *
بوکه بیند مرده پندارد بظن * زردراندازدپی وجه کفن * هرچه بدهدنیم آن
بدهم بتو * همچنان کردآن فقیر صله جو) آخر الامر اول دردمند اول وقتده
برکفن خواهك اوکنه کتدی یعنی غریب اولان مرده لردن اوتری کفن بهاسنیجی
برکسنه نك اوکنه کتدی واکا ایتدیکه بنی کفنه صار وطوله یول اوکنه وضع ایله
هیچ اغزکی اجه ودود اغکی دپرنمه اوتور ونظر ایله تاکم صدرجهان بومحلدن
کذرایلیه بولاکه کوره ظنله مرده قیاس ایلیه کفنك وجهندن اوتری التون اته وکفن
بهاایچون برقاچ التونی القا ایده هرنه ویرسه انك نصفنی سکا ویرم دیدی اوصله
جواولان فقیر انجلین ایلدی یعنی اول عطا وبخشش استیجی فقیر وفقیهك دیدیکی
کبی ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ درنمد پیچید ودرراهش نهاد * معبر صدر جهان
آنجافتاد * زردر اندازید برروی نمد * دست بیرون کرد از تعجیل خود *
تانکیرد آن کفن خواه آن صله * تانهان نکند ازو آن ده دله * مرده اززیرنمد
برکرد دست * سر برون آمدپی دستش زپست) کفن خواه اول فقیهی برنمده
صاردی وآنی راهه قودی اتفاق صدر جهانك عبوری انده واقع اولدی
کیچه نك یوزی اوزره التون آتدی اول فقیه کندی تعجیلندن نمد التندن الن طشره
ایلدی اندن اوتری کدتا اول کفن خواه اول صله یی طوتمیه واول عطایی اخذایدوب
تاکم اندن اول ده دله آنی نهان ایلیه اول مرده شکلنده اولان نمدالتندن الن
طشره کلدی واول عطایی کوردیکی کبی فی الحال زنده اندن قالقوب اوتوردی
﴿ مثنوی ﴾ کفت باصدر جهان چون بستدم * ای ببسته برمن ابواب کرم *

کفت لیکن تا نمردی ای عنود * ازچناب من نبردی هیچ جود) اول فقیه صدر
جهانه ایتدی ای ابواب کرمی بنم اوزریمه باغلمش بن سندن عطایی کورنیجه الدم ونه
صفتله بوجودی بن اخذ قلدم صدر جهان دخی اکا ایتدی ای عنود کرچك
دیرسن لکن اولمنیجه بنم جنابمدن هیچ جود ایلتمدك هیچ برصدقه اخذ ایتمدك
﴿ مثنوی ﴾ سر موتوا قبل موت این بود * کز پس مردن غنیمتها رسد) موتوا
قبل ان تموتوا) کلامنك سری بواولور یعنی اولمزدن اول اولك دیمك قولی بونکته یی
افاده قیلور که اولدکدنصکره غنیمتلر ایریشورنته کم اول فقیه اولدکدنصکره اول
غنیمتلره ایرشدی ﴿ مثنوی ﴾ غیر مردن هیچ فرهنکی دکر * در نکیرد باخدا
ای صله کر) اولمکدن غیری هیچ برفرهنك یعنی برغیرهنرای صله کرخدایه مقبول کلمز
یعنی خدای تعالینك اصل مقبولی اولان هنر عبدك نفسی اولمزدن اول اولمکدر والا
وجودله اولان هنر آنك مقبولی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ یك عنایت به زصد کون
اجتهاد * جهدرا خوفست ازصد کون فساد * وان عنایت هست موقوف ممات *
تجربه کردند این ره را ثقات * بلکه مرکش بی عنایت نیز نیست * بی عنایت هان
وهان جایی مئیست * آن زمرد باشد این افعی پیر * بی زمردکی شود افعی ضریر)
پس حاصل کلام برعنایت صد کونه اجتهاددن یك اولور زیرا جهدایچون یوزکونه
فساددن خوف وخطر واردرواول عنایت الهی ممات نفسه موقوفدرکه نفس هواسندن
ومشتهاسندن اولمنیجه عنایت حقه واصل اولمز زیرا بو یولی ثقات تجربه ایلمشلردر
واولور بونی بوبله بولمشلردر انکچون اولمکی سانکه شرط قومشلردر بلکه نظر
حقیقت بینله نظراولنسه آنك مرکی دخی عنایتسز دکلدرعنایت حقسز آکاه اول
اول بر پرده طورمه بلکه هرنه ایله عنایت الهی حاصل اولورسه اول آنی الهکتور
ومظهرعنایت وهدایت مرتبه سنه یتورکه (العنایة تهدم الجنایة توجب الهدایة
تورث الولایة) دیمشلردر اول عنایت الهی فی المثل زمرد اولور وبونفس اماره
افعی پیرکبیدر هیچ افعی زمرد سز کور اولورمی بومقرردرکه اولمز کذلك عنایت
الهی اولمنیجه مارنفس اولمز وآنك صورت بین اولان کوزلری کور اولمز پس هزار
سعی واجتهاد ایلمکدن برذره عنایت الهی بهتردر نته کم بو بیان دخی بومعنایی
موضح اولور

﴿ حکایت آن دو برادر یکی کوسه ویکی امرد که درعزبخانهٔ خفتند شبی اتفاق ﴾
﴿ امرد از بیم دب خشتهارادر پس مقعد خود انبار کرد عاقبت دباب دب ﴾
﴿ آوردو آن خشتهارا بحیله ونرمی از پس او برداشت کودك بیدارشدو بجنك کفت ﴾
﴿ که خشتها کو بکجا بردی وچرا بردی او کفت تو این خشتهاراچرا نهادی الی آخره ﴾

بوسرخ شریف اول ایکی برادرك حکایه سید رکه بری کوسه و بری دخی امرد
ایدی یعنی یالك یوزلی صقالقسز تازه جوان ایدی که بونلر بر کیجه برعز بخانه ده
یاتدیلر یعنی بر کیجه برار کنلراوندهقرارایتدیلراتفاق یاتمق وقتنده اول امرد عز بلردن
برینك کندی جانبنه حرکت ایلمك قورقوسندن کندی مقعدینك اردنه وافر
کرپچلری کتوروب یغوب انبارکبی ایلدی وکندیسی اوکرپچلرك ایچنه کیروب
یاتدی دب یات یات حرکت ایلمکه دیرلرنته کم دب الشیخ دیرلرچن برقوجه یاب یاب
اکل اکل کیدیجی معناسنه در عاقبت دباب دب کتوردی یعنی کیجه قرانلقده
عز بلردن بری قالقدی یاپچه یاپچه اول امرد جانبنه حرکت کتوردی واول امردك
وضع ایلدیکی کرپچلری اکل اکل برحیله وملاعبتله آنك اردندن قالدردی وآنکله
معامله یه مشغول اولدی اوغلان اویاندی وجنکله اول لوطی یه دیدی که
بوکرپچلری که بن کندمی صیانت ایلمکدن اوتری وضع ایلمشدم سن انلری نه ایلدك
وقنده ایلتدك سویله بورادن قالدروب نیچون آخر یره ایلتدك اول لوطی اول امرده
دیدی سن کرپچلری نیچون قودك سویله کورملم دیدی وآخرنه دك بوقصه ابیات
شریفه ده مسطوردر و بوندن حصه دخی نه ایدیکی بیانه کلمشدر (مثنوی) امردی
وکوسهٔ درانجمن * آمدند وبجمعی بد در وطن * مشتغل ماندند قوم منتجب *
روز رفت و شد زمانه ثلث شب * زآن عز بخانه نرفتندان دوکس * هم بخفتند
آن سوار بیم عسس) برامرد و برکوسه که ایکیسی بری برلریله برادرایدیلر برانجمنه
کلدیلرواول وطنده برمجمع وارایدی برناسدن کزیده اولمش قوم اول انجمده مشتغل قالدیلر
ومصاحبته مشغول اولدیلر کوندز کتدی وزمانه ثلث شب اولدی یعنی کیجه نك اوچ
بلوکدن بربلوکی قالدی اول عز بخانه دن ایکی کسه کتمدیلر اوراده عسس
قورقوسندن اویودیلر (مثنوی) کوسه رابد برز نخدان چارمو * لیك همچون
ماه بدرش بودرو * کودك امرد بصورت بود زشت * هم نهاد اندر پس کون
بیست خشت * لوطیٔ دب برد شب در انبهی * خشتهارا نقل کرد آن مشتهی *
دست چون بروی زداوازجا بجست * گفت هی تو کیستی ای سك پرست) کوسه نك
زنخدانده یعنی چکه سقاله درت قیل وارایدی لیکن انك یوزی ماه بدر کبی ایدی
وکودك امرد صورتده زشت ایدی هم لواطه قورقوسندن دبری آردنه یکرمی قدر
کرپچ قودی برلوطی کیجه ایله اول انبهده یعنی کثرت ایچره یاب یاب اوغلان جانبنه
حرکت کتوردی اکل اکل اومشتهی کون اولان کرپچلری نقل ایتدی چونکم
اول لوطی اول اوغلانه ال اوردی اوغلان یرندن صچرادی اکا دیدی ای کلب
نفسنه طاپیجی هی سن کیمسن ومرادك ندر ﴿ مثنوی ﴾ گفت این سی خشت
چون انباشتی * گفت توسی خشت چون برداشتی * کودك بیمارم وازضعف

خود * کردم اینجا احتیاط ومرتقد) لوطی اکا کندی مرادندن جواب ویرمیوب
اکا سؤال ایدوب دیدی سن بواوتوز کرپجی نیچون ارد که قودك اول اوغلان
اکا دیدی سن اوتوز کرپجی نیچون قالدردك اول یکرمی دیوب شمدی اوتوز
دیمسنده کرپچلرك یکرمی اوتوز مقداری اولدیغنی اشعار ایلر بن برخسته کود کم
کندی ضعفمدن اوتری بومحلده محل ارتقاد در کندیمی صیانت ایچون احتیاط
ایلدم مر تقد بو نده محل ارتقاد معناسنه در یعنی او یویه جق یر دیمکدر
﴿ مثنوی ﴾ کفت اکرداری زرنجوری تفی * چون نرفتی جانب دارالشفی *
بایخانهٔ یك طبیبی مشفق * تا کشادی از سقامت مغلقی * کفت آخر من کجادانم
شدن * که بهر جامیروم من ممتحن * چون توزندیقی پلیدی ملحدی * می برآردسر
پیشیم چون ددی) لوطی اول امرده ابتدی اکرنجور لکدن برحرارت طوتر
ایسك نیچون دار الشفا جانبنه کتمدك یاخود برمشفق ومهربان طبیبك خانه سنه
کندیکه علاج ایلك ایچون کتمدك تا کم سقامتدن مغلق اولنی اچیدی مغلق بونده
غلقدندر غلق کسر غینله زحمت ومشقته دیرلر مغلق زحمت ومشقت ویریجی
معناسنه اولور یعنی اول طبیب سقامتدن سکا زحمت ویریجی ومشکل کلیجی
مرضی فتح ایدیدی اول کودك اکا دیدی آخر بن قنده کتمك بیلورم که هرنه
یره بن ممتحن کیدم یعنی بن مبتلا هرقنغی مکانه قصد وعزیمت ایدم سنك کبی
برزندیق برپلید برملحد باشنی بردد کبی بنم اوکه کتورر یعنی درنده اولان حیوان
کبی باشنی بنم اوکه کتورر و بنی تصرف ایتمك استر دیدی ﴿ مثنوی ﴾
خانقاهی که بود بهتر مکان * من ندیدم یکدمی دروی امان * رو بمن آرنده مشتی
حمزه خوار * چشمها پرنطفه کف خایه فشار * وانکه ناموسیست خودازز برزبر *
غمزه می دزدندومی مالند کیر * خانقه چون این بود بازارعام * چون بود خرکله
ودیوان خام) ای پلید برخانقاه که بهتر مکان اولدی یعنی تکیه لرکه یربوزنده
بقاعك خیرلوسی ومکانك بهتری واولاسیدربن بردم انده امان کورمدم وهربار
برخانقاهه واردم براوج بلغور شور باسی یمجی درویش شکلنده اولنلر وصوفی
خرقه سن کینلر یوزلرنی بکا کتورلر وبکا شهوت نظریله باقیشورلر کوزلری
پرنطفه واللری خایه لرنی صقیجی یعنی شول مرتبه شهوت پرستلرکه کوزلرندن
نطفه طملر واللری برتازه پی کوردکلری کبی خایه لرنی صقارلر واولکه بونلرك
ایچنده عار وناموسه منسوبدر وظاهرا ناسدن اوتانمسی واردرزیرزیر یعنی
کوز الشدن غمزه اوغورلرلر وکیرلرین اووارلر یعنی اوغورلین کوز اوجیله بقارلر
وذکرین اووارلر وچوغی جلق اورر لرچونکم خانقاه بویله اوله وزاویه نشین
اولنلرك سیرتی وطریقتی بوشکل اوله عوام بازاری نیجه اولور خرکله ودیوان

﴿ خام ﴾

خام اولورچون بوسؤال ومابعدی جواب اولور یعنی خانقاهك حالی بویله اولیجق عوامك ساكن اولدیغی یرلر نیجه اولور دیرسك اشك سوروسی وخاملردیوانی ومجمعی اولور اشكلارزنا ولواطه دن نیجه پرهیز ایتمز لرسه انلر هم اویله پرهیز ایتمزلر وخاملرحرام اولندن اجتناب قیلمزلر دیوان دیوك جمعی اولوب خام دیولر وحرا مخور عفریتلر محلیدر دیمك دخی جائزاولور ﴿مثنوی﴾ خرکجا ناموس وتقوی ازکجا * خرچه داند خشیت وخوف ورجا * عقل باشد ایمنی وعدل جو * برزن وبرمرد اما عقل کو) خرقنده ناموس وتقوی قنده خرخشیتی وخوف ورجایی نه پیلور یعنی حیوان سیرت وخر طبیعت اولان کسه قنده وناموس وپرهیزکاراق قنده در خرسیرت اولان کسه ایله تقوی ودیانتك مابینده مسافهٔ بعیده واردر خرسیرت اولان بی دین الله تعالیدن خشیتی وقور قمغی ورجا ایتمکی نه پیلور الله تعالیدن قورقمز الاعالم وعاقل اولنلر (کماقال الله تعالی انما یخشی الله من عباده العلماء) ایمن اولان وعدالت جو اولان عقل اولور زن اوزره ومرد اوزره اماعقل قنی بو بیت سؤال مقدره جواب اولور کانه دیمك لازم کلدیکه زن ومرد اوزره امین اولان وعدالت جو اولان عاقلدر دیدیکز یابوخانقاه نشین اولنلر وبازارده کزنلر عاقل دکلیدر بونلر خودهب عقلی باشنده آدملردر جواب بیوررلر اکر عورته واکر اوغلانه امین اولان وعدالت قیلان عاقل اولور اما عقل کنور کوره لم قنده در پیغمبر علیه السلام حضرتلری (العاقل هوالمتقی) بیورمشدر البته عاقل اولان متقی اولور وعدالت قیلور جمیع مسلمانلرك خاتونینی کندی یه محرم اولنلر کبی حفظ وصیانت قیلور وجمیعسنك اولادنی دخی کندی اولادی کبی پیلور اصلا کمسه نك خاتوننه واولادنه اول خیانت قصد ایلمز بلکه حق تعالینك بیوردیغی اوزره جمله نك میانده عدالت ایلر اماعاقل شکلنده اولوب خائن اولنلر عند التحقیق عاقل دکلدر عقلك شانی تقوی ودیانتدر فافهم

(م ی) ور کریزم من روم سوی زنان * همچو یوسف افتم اندرافتنان * یوسف اززن یافت زندان وفشار * من شوم توزیع بر پنجاه دار * آن زنان ازجاهلی بر من تنند * او لیاشان قصد جان من کنند * نی زمردان چاره دارم نه اززنان * چون کنم که نی ازینم نی ازان) واکر بن ارلردن قاچم وعورتلرجا نبنه کیدم یوسف علیه السلام حضرتلری کبی انلردن افتتان وامتحانه دوشرم نته کم یوسف علیه السلام حضرتلری زندان زندان وفشار بولدیکه ملك مصرك خاتونی زلیخا اکا عاشق اولدی (وراودته التی هو فی بیتها عن نفسه) آیت کریمه سنك حسبنجه کندی خانه سنده نفسندن اول یوسفه مراوده ایلدی یوسف علیه السلام حضرتلری اندن امتناع ایلدی وقاچدی وزلیخا آنك اردنه دوشدی واتکن

چکوب یرتدی وحضرت یوسف علیه السلامه بکا پاپشدی دیو تهمت ایتدی پس
یوسف علیه السلام حضرتلرنی اندن اوتری زندانه وصقمقلغه قودیلر چونکم
اول حضرت بوصدق ونزاهتله انلردن اوتری زندانه وفشاره مبتلا اولدی بن اللی
داراوزره توزیع اولورم زیرا بنده اول صدق ونزاهت وعفت وطهارت یوقدر
اول زنلر جاهلا کلرندن بنم اوزریمه طوقنورلر وبنمله مقارنت ومجامعته قصد ایدرلر
بنده ایسه انلردن اجتناب ایلمکه طاقت یوقدر پس انلرك ولیلری ومحرملری بنم
جانمه قصد ایدرلر پس بزم خاتونمزه خیانت ایلدك دیوقانمی دوکمك سمتنه کیدرلر
بن بیچاره نه ارلردن چاره طوتورم ونه عورتلردن چاره طوتورم زیرا ارلر ایچنه وارسم
انلر بنی تصرف ایلمك استر وعورتلر ایچنه کرسم انلر بنی کندیلرده فاعل ومتصرف
قیلق استر بن نیچه ایلیم که نه بوطائفه دنم ونه اول طائفه دنم یعنی بن نه ایشلیمکه نه
ارلردنم نه عورتلردنم بوایکیسنك اورتاسنده قالمشم ارلر بنی عورت ایتمك استر وعورتلر
ارایلمك استر عجب مشکل حالته مبتلا اولمشم دیولوطی به شکایت ایلدی ﴿ مثنوی ﴾

بعد زان کودك بکوسه بنکریست * کفت او با آن دوموازغم بریست * فارغست
ازحشت واز پیکارخشت * وز چو تومادرفروش کنك زشت * برزنخ سه چارمو
بهر نمون * بهتر ازسی خشت کردا کرد کون) اندنصکره کودك کندی برادری کوسه به
باقدی کندیسنه دیدی کورك اول کوسه بندن خوب چهره ایکن اول ایکی قیل ایله
غمدن بریدر بومحلده دومودیلری ویوقروده چارمو تعبیر ایلدی مرادلری تحدید
اولیوب برقاچ قیل اولدیغنی اشعار ایلر یعنی دیدیکه اول کوسه یوزینه برقاچ قیل
کتوروب آنك سببیله کرپچدن وکرپچ جنکندن فارغدر ودخی سنك کبی
مادرفروش وخبیث کوزدن دخی فارغدر یعنی اول کوسه بندن صورتا
احسن ایکن برقاچ قیلار واسطه سیله دبرنی صیانت ایلمکدن اوتری کرپچ یغمقدن
واول کرپچلری قالدیرن لوطی ایله جنك وجدل قیلقدن ودخی سنك کبی مادرینی
صاتیجی قحبه زاده زشت کوزدن فارغ وآسوده درکنك کاف عربینك کسر یله
کنج ایریسی وقارت اوغلانه دیرلر مادرفروش دیمك قحبه زاده دیمکدن کنایت اولور
کورکه انك چکه سی اوزره نمونه دن اوتری اوج درت قیل کونك اطرافنده اوتوز
کرپچدن بهتردر اول (بیت) یوزینه خط کتوروب آدنی صقال ایتمش *
برایکی قیلار ایله دزکهی بطال ایتمش * وکندوبی قورتروب آسوده اولمش بنم
یوزمده اول برقاچ قیل اولدیغندن بن کندیمی انك بونك سوءقصدندن قورتروب
خلاص قیله مدم دیدی اول برقاچ قیلدن مراد لوطی زشتدن مقصود وخشتلردن
ماکل نه ایدیکنك بیانه شروع ایدوب بیورلر ﴿ مثنوی ﴾ ذرهٔ سایهٔ عنایت
بهترست * از هزاران کوشش وطاعت پرست * زآنکه شیطان خشت طاعت

﴿ برکند ﴾

برکند * کر دوصد خشتست خودرا ره کند) پس قصه دن حصه برذره عنایت
الهی طاعت پرستك هزاران کوششندن بهتردر زیرا نواع طاعت اولان کسه نك
کوشش واجتهادی فی المثل اول امردك وضع ایلدیکی خشت پاره لر کبیدر
وعنایت الهی اول کوسه نك وجهنده اولان مویلر کبیدر پس لوطی اولان شیطاندن
کندیسنی برکسه صیانت وحمایت قیلق ایچون عنایت کوشش وطاعتدن
بهتر اولور اول سبیدندر که شیطان طاعت کرپچلرنی یرندن بربر اوغورلین قوپارر
فرضی ایکی یوز طاعت کرپیجی اولسه کندوبی عابد جانبنه بول ایلر وانی کندیسنه
مطیع ومنقاد قیلغه اقدام ایدوب اوزر نه دوشر بهرحال انی تصرف الیرو یاخود
انی عاجز ومضطر قیلر (مثنوی) خشت اکر پرست بنهاده توست * آن دوسه
موازعطای آن سوست * در حقیقت هریکی موزن کهیست * کان امان نامهٔ
صلهٔ شاهنشهیست) خشت طاعت اکر پروچوق ایسه ده اول سنك
قونمشکدر وسنك صنعك وفعلکدر ای عابد اولان کسه سن نه مرتبه ضعیف ایسك
سنك کارکاه اولان طاعت دخی اویله سست وضعیفدر اما اول ایکی اوچ
قیل که مراد اندن حق تعالینك برقاچ عنایتیدر اول جانب حقیقینك
عطاسیدر پس جناب حق نیچه قوی وقادر ایسه انك عطاسی دخی اویله
قویدر حقیقنده اندن هربرقیل قدر عنایت رعظیم کوه نیچه ثابت وراسخ ایسه
عنایت الهی دخی اویله ثابت وراسخدر شیطان آنی یرندن قلع وقمع ایلیکه
قادراوله مز زیرا اول برشاهنشاهك صله وعطاسنك امان نامه سیدرشاهنشاهیده
بانسبی اولوب شاهنشاهه منسوب اولان عطایه متعلق امان نامه در دینسه دخی
جائز اولور (مثنوی) نوا کرصد قفس بنهی ردری * برکند آن جله را خیره سری *
شحنهٔ ازموم اکر مهری نهد * پهلوانانرا ازآن دل بدکشند) سن برقپواوزره یوز کلید
قویه سن واول قپویی محکم کلیدلیه سن اوجله کلیدلری برخیره سر یعنی باشی
یومشق ضعیف کسه قوپارر یعنی برخیره سرك قپوسنه یوزلمه کلید اورسك اول سنك
محلك صایمیوب جله اوردیغك کلیدلری قیرار وخانه سندن ایچرو کیرر اما برشحنه
اکر یکسه نك قپوسی اوزره مومدن برمهر قویسه پهلوانلرك انلردن کوکلی دهشت
وهیبت طوتر پس عنایت الهی اول مومدن اولان مهر کبیدر شیطان واهل طغیان
اول علامتی برکسه نك وجودنده کورسه لر اندن هیبت طوتر لر اما سنك کندی
صیانتك قفللرنی انلر بوزمغه قادرلردر ﴿ مثنوی ﴾ آن دوسه تارعنایت
همچوکوه * سد شده چون فرسیم دروحوه) اول ایکی اوچ عنایت تلی طاغ کبی
سد اولدی وجوهده اولان فرسیما کبی یعنی برکسه نك وجهنده برقاچ عنایت تلی
اولسه هربرعنایت شیطانه طاغ کبی سد اولور وجهلرده اولان سیمانك کروفری

عدو یه سد اولدیغی کبی وشیجیع ودایر اولان کسه نك فروسیماسندن دشمن وعاصی
اولان قورقدیغی کبی شیطان دخی برکسه نك وجهنده عنایت فرنی کورسه اندن
فرار ایلرنته کم (الشیطان یفرمن ظل عمر) حدیثك حسبنجه شیطان حضرت عمر
رضی الله تعالی عنهك کولکه سندن قچاردی (م ی) خشت را مکذار ای نیکو
سرشت * ایك هم ایمن بخسب ازدیوزشت * رو دوتا وزان کرم بادست آر *
وانکهان ایمن بخسب و غم مدار) ای نیکو سرشت خشت طاعتی ترك ایله زیرا
بو وزلردن خشت طاعتی ترك ایلك چقمز اکرهرنه قدر قادر اولورسك خشت
طاعتی جمع ایلیوب بنا ایله لیکن اکا اعتماد ایدوب بو بنی دیوزشتدن حافظ وصاین
اولور دیوب هم اول خبیث اولان دیودن ایمن یاتمه وکندی کی اندن غافل ایتمه بوری
اول کرمدن ایکی قات موالکتور واندن صکره ایمن او یو وغم طوتمه یعنی بوری معی
وکوشش ایله اول کرم وعنایت الهیدن الکه ایکی قات قیل کتور که اندن مراد
بری علم ظاهر و بری دخی علم باطندر که بونلر کرم الهیدن وعنایت ربانیدن ایکی
قات قیل کبیدرسنکه عالم اوله سن لابد شیطان سندن قاچرناثم بیله اولسك یانکه
کلمز ﴿ مثنوی ﴾ نوم عالم ازعبادت به بود * آنچنان علمی که مستنبه بود) عالمك
نومی عالم اولمیانلرك عبادتندن یك اولور آنجلین برعلمکه مستنبه اوله یعنی شول
برعالمك نومی عبادتدن خیراودرکه آنك علمی آنی مستیقظ اوله و بیداردل قیله ومنجی
اوله وغفلت وجهالتدن آنی بری ایلیه فی الحقیقه (عالم واحد اشد علی الشیطان
من الف عابد) حدیثك حسبنجه بونجلین برعالم شیطانه بیك دانه عابددن اشددر
نته کم بایزید حضرتلرندن بویله نقل اولنور که برکیجه کیدرکن برمسجدك قپوسنه
اوغرادی وشیطانی اول مسجدك قپوسنده طوررکوردی اکا ایتدی ای ملعون
بونده نه کار طوتارسن شیطان اکا ایتدی بومسجدك ایچنده شواحیای لیالی ایدوب
عبادت قیلان عابدی اضلال ایلك استرم اما ایچرو کیرمکه قورقرم دیدی بایزید قدس
قدس سره حضرتلری کیدن قورقرسن دیدی شیطان ایتدی اول عابدك یانده
شو یاتوب اویویان کسه دن قورقرم بایزید حضرتلری تعجب ایدوب سبحان الله
بو بیدار اولوب عبادت قیلندن قورقیوب اول نائم اولان خفتهدن قورقق
بیچوندر دیدی شیطان ایتدی اکرچه صورتا بوکشی نائمدر لیکن بیداردل برعالمدر
بن انك علمنك نورندن زیاده قورقرم و بوعابد صورتا بیداردر لیکن قلبی غافل وکندی
جاهلدر پس بیك دانه بویله عابدی آزدرمق بکافتی سهلدر دیدی انکیچون
حضرت نبی علیه السلام (نوم علی علم خیر من صلوة علی جهل) بیور مشدر رواه
سلمان کذا فی الحلیة وقال ایضا نوم العالم خیر من عبادة الجاهل * مثنوی * آن
سکون سابح اندر آشنا * به زدست اعجمی بادست وپا * اعجمی زد دست

﴿ وپا ﴾

وپاوغرقه شد * میرود سباح ساکن چون عمد) آشنا وفتنده سابحث اول سکونی
دست وپابی اولان اعجمینك دستندن یکدر سابح سباحت ایدیجی آشنا سباحته
دیرلر یعنی اول دریاده بو زیجینك شناورلك و فتنده الن وایاغن تحریك ایلیوب
ساکن اولمسی دست وپایله براعجمینك ال اورمسندن وکند و بی خلاصه سعی
قیلمندن بهتر اولور اعجمی دریاده ال وایاق اوردی ومجرد سعیله کندو بی قورتارمغه
جهد ایلدی اما غرقه اولدی وسباح دریانك اوزرنده عمودکی کیدر پس اعجمینك
اول ال وایاق اورمسی جهلندن اولور صانورکه مجرد شناورلکه عالم اولدین
ال وایاق اورمغه وجهد قیلغله کند یسنی خلاص ایلیه اما سباحك دریااوزره اول
سکونی کمال علمندن حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ علم دریاییست بی حد، کنار
* طالب علمست غواص بحار * کرهزاران سال باشد عمر او * اونکردد سیر خود
ازجست وجو * کان رسول حق بکفت اندر بیان * اینکه منهومان هما لایشبعان)
علم بی حد و بی کنار بردر یادر طالب علم فی المثل غواص بحاردر اکر طالب علمك
هزاران سال عمری اولسه اول طالب علم جست وجودن دخی سیر اولمز وطالب علمدن
فراغت قیلز بلکه ماهی دریادن نیچه طویمزسه طالب علم دخی آب حیات علمدن
اویله طویمز واصلا ریان اولمز نتیکم اول رسول حق علیه السلام بیانده بیوردی
بوحدیث شریفی که منهومان لایشبعان درنتیکم ابن مسعود رضی الله تعالی عنه
حضرتلری روایت بیوررلر قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم (منهومان لایشبعان
طالب العلم وطالب الدنیا وهما لایستویان اما طالب العلم فیزداد فی رضی الرحمن
واما طالب الدنیا فیزداد فی الطغیان ثم قرأ انما یخشی الله من عباده العلماء ثم قرأ کلا
ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی) پس بو بیان لطیفده بوحدیث شریفك تفسیر
وتحقیقی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر

﴿ درتفسیراین خبر که مصطفی علیه السلام فرمود ﴾
﴿ منهومان لایشبعان طالب الدنیا وطالب العلم ﴾

نهم حرصه وآرزومندلکه دیرلر منهومان لایشبعان ایکی حریص کسه طویمزلر آنك
بری طالب دنیادر و بری طالب علمدر و بوایکیسی برابر کاملردر اما طالب علم رضای
رحمانی زیاده ایلر اما طالب دنیا طغیانی زیاده ایلر اندنصکره پیغمبرعلیه الصلوة
والسلام حضرتلری (انما یخشی الله) آیت کریمه سنی اوقودی یعنی الله تعالی
حضرتلرندن خشیت ایلن الا آنك قوللرندن عالم اولنلرلر اندنصکره طالب دنیا حقنده
سوره علقده اولان بوآیتی اوقودی (ان الانسان لیطغی) معنای شریفی انسان
البته حقه تحقیقا طاغی اولور کندیسنی مستغنی کورمکله دیمك اولور ﴿ که این علم

غیرعلم دنیا بایدتا دوقسم باشد اما علم دنیا هم دنیا باشد الی آخره وا کرنه همچنین
شود که طالب الدنیا و طالب الدنیا این تکرار بودنه تقسیم مع تقریره ﴿ که بوعلم
علم دنیانك غیری کرکدر واقع اولان علمدن مراد دنیا علمنك غیریسی اولسه بلکه
عموم اوزره مطلق علم مراد اولسه بونك معناسی طالب الدنیا طالب دیمك
اولور بوایسه تکرار اولور تقسیم اولمز بونك تقریریله بیله یعنی بوحدیث شریفده
طالب علم طالب دنیانك ضدیدر وعلم دنیا دخی علم آخرتك ضدیدر وهما
لایستویان بیوردقلری بوایکیسنك بربرلریله برابر اولمدیغنی تقریر وتحقیق
ایلرا کرعلم علم دنیایه دخی شامل اولیدی ومطلق جنس علم مراد اولیدی بوحدیثده
تکرار اولوب طالب الدنیا دیمك معناسنی مقتضی اولوردی بونده خودبویله دکلدر
بلکه بوندہ تقسیم مراد اولوب طالب علم طالب دنیانك غیری اولور وطالب علمدن
مراد آخرت علمنك طالبی وطالب دنیادن مراد دنیایه متعلق اولان علومك طالبی
اولورکه بوکونه عالملرحقندہ حق تعالی (یعلمون ظاهرا من الحیاة الدنیا وهم
عن الآخرة هم غافلون) بیوردی بودنیا عالملری آخرت احوالندن محضا غافللردر

﴿ مثنوی ﴾ طالب الدنیا وتوفیراتها * طالب العلم وتدبیراتها * پس درین
قسمت چو بکماری نظر * غیردنیا باشداین علم ای پدر * غیردنیا پس چه باشد آخرت *
کت کندزیجا و باشد رهبرت) اول ایکی منهومك بریسی دنیانك وتوفیرات
دنیانك طالبیدرکه اول دنیایه وآنك توفیرات وتکثیراتنه حریصدرو بریسی
دخی علمك وآنك تدبیراتنك طالبیدرکه بوطالب همیشه علمی اوکرنمکه وانواع علمك
مسائل وتدبیرلرنی بیلمکه مولعدر تدبیراتهاده مؤنث ضمیری علمه راجعدر اندن
مراد علم آخرت اولدیغی اعتباریله زیرا طالب علم الآخرة تقدیرنده در وبوکا کلامك
سیاق وسباقی دلالت ایلر پس بوقسمته چونکم نظری حواله ایلیه سن دنیا علمنك غیری
اولور بوعلم ای پدر دنیانك غیری نه اولور پس آخرت اولورکه سنی بوعالمدن
قوپاره وسکا رهبر اوله یعنی چونکم سن بوحدیث شریفده اولان ایکی قسمه
نظرا ایلیه سن بوعلم آخرت علم دنیانك غیری اولور وبوایکسی وهما لایستویان
قولنك موجبنجه برابر اولمزنته کم (هل یستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون) آیت
کریمه سنك حسبنجه مطلقا بیلن کسه لرله کرکسه عالم دنیا اولسون وکرکسه عالم
آخرت اولسون بیلمین کسه لر برابر دکلدر کذلك عالم دنیا ایله عالم آخرت دخی بوحدیث
شریف موجبنجه برابر دکلدر علم دنیا مثلا فلسفیات وطلسمات ونیرنجات وعلم نجوم
وعلم هیئت وعلم هندسه وعلم تجارت وعلم زراعت وسائر صناعات عملری وبونلرك
امثالی دنیایه متعلق اولان عملرکبیدر وعلم آخرت علم دین در وعلم دین فقه وتفسیر
وحدیثدر وبونلری موضح ومبین اولان وتحقیق وتفسیر قیلان عملردر پس دنیا

آخرنك ضدی وضره سی اولدیغی کبی علم آخرت علم دنیانك ضدی و ضره سی اولمشدر علم آخرتك شانی وخاصیتی بودر ای عالم سنی بودنیادن قوپره ومنجی اوله ورهبر اولوب سنی آخرت جانبنه هدایت قیله شول علمکه صاحبنه رهبر اولمیه وهدایت قیلمیه و بودنیادن آنی قوپرمیه اول علم علم آخرت ایسه ده اوکسه یه نسبتله علم نافع اولمز زیرا حضرت نبی علیه الصلوة والسلام علم دینی دخی ایکی قسم ایدوب بیورمشلر (العلم علمان فعلم فی القلب فذلك العلم النافع و علم اللسان فذلك حجة الله علی ابن آدم) رواه عبدالله بن جابر رضی الله تعالی عنه

﴿ بحث کردن آن سه شهزاده در تدبیر آن واقعه ﴾

(مثنوی) رو بهم کردند هر سه مفتتن * هرسه رایك رنج ویك دردو حزن *
هرسه در یك فکر و یك سودا ندیم * هرسه از یك رنج و یك علت سقیم * درخموشی
هرسه را خطرت یکی * درسخن هم هرسه را حجت یکی * یك زمانی اشکریزان
جمله شان * برسرخوان مصیبت خون فشان * یك زمان از آتش دل هرسه کس *
پرزده باسوزچون مجمر نفس) اول هراوچ مفتتن یوزنی بری برینه ایتدیلر یعنی اول اوچ
مفتون ومبتلا اولان شهزاده لر بری برلرینه توجه ایتدیلر انلرك هراوچنك رنجی
برودردی وحزنی برایدی انلرك هراوچی برفکرده و برسوداده ندیم ومصاحب
انلرك هراوچی بررنجدن و برعقلدن سلیم ایدی که جمله سی مرض عشقه مبتلا
اولمشلر وشهزاده چینه تعشق قیلمشلر ایدی خوشلق وفتنده هراوچینك
خاطره سی وفکرنی برایدی سوزده هم هراوچینك حجت و برهانی برایدی برزمان
جمله انلر اشکریزان ایدیلر خوان مصیبتك کارنده خون فشان ایدیلر یعنی برزمان
اولوردی که مبتلا اولدقلری واقعه ومصیبتك اوزرینه کوزلرندن یاش دو کیلجی
وقان صاچیلجی اولورلردی ونجب کورنمز بلایه مبتلا یزدیو کریه لر قیلورلردی
برزمان کوکلرینك آتشندن هراوچ کمسه سوزایله مجمر کبی نفس اورمشلرایدی
وآه آتشبار چکوب اوبلا وحرقت ایچره طورمشلر ایدی

﴿ مقالت برادر بزرکین ﴾

(مثنوی) آن برزکین کفت ای اخوان خبر * مانه نربودیم اندر نصح غیر *
ازحشم هرکه بما کردی کله * ازبلا وفقر وخوف وزلزله * ماهمی کفتیم کم نال
ازحرج * صبر کن کزصبرمفتاح الفرج * این کلید صبررا اکنون چه شد * ای عجب
منسوخ شد قانون چه شد) اول بیوکرك شهزاده بونلره تسلیه و برمك طریقی اوزره
دیدی ای اخوان خیر بزبوندن مقدم غیره نصح ایلمکدن نردکلی ایدك بزخود غیری
کسه لره پند ونصیحت و برمکده تمام ارکك ودلاورکسه لر ایدك حشمدن هرشول

کسه که بزه شکایت ایلیدی یعنی خدمدن وحشمدن هرشول کسه که بزه بلادن وفقردن وخوف وزلزله دن شکایت ایلیه وحالنی سویلیدی بزا کا نصیحت ایدوب دیر ایدك حرج وزحمتدن ناله وفریاد ایلمه صبر ایله که صبر مفتاح فرج ومرقات در جدر بوصبر کلیدی شمدی نیجه اولدی کلید بونده مفتاح معناسنه در یعنی بزخدم وحشمه بلا وفتنده صبر یوروب صبر ایله که صبر مفتاح فرجدر دیردك پس بلایه بز دوشدك شمدی صبر مفتاحی نیجه اولدی ای عجب قانون منسوخمی اولدی نه اولدی یعنی بزم بوندن مقدم برقاعده مز وقانونمز وار ایدی ناسه آنی بزم قانون وقاعده مز بودر دیوسویلردك پس شمدی اول قانون وقاعده یی کوزتمك بزه لازم کلدی عجبا اول قانون نیجه اولدی یوخسه بزم حقمزده منسوخمی اولدی کرکدر که اول قانون اوزره بزهم عمل ایده وزدیدی ﴿ مثنوی ﴾

مانمی گفتیم کاندر کش مکش * اندر آنش همچو زرخندید خوش * مرسیه را
وقت تنگا تنگ جنگ * گفته ما که هین مگر دانید رنگ * آن زمانکه بود اسبانرا
وطا * جمله سرهای رنده زیرپا * ماسپاه خوبش راهی هی کنان * که
به پیش آید قاهرچون سنان) بزدیمز میدك که کش مکش ایچره آنش ایچره زرکبی
خوش کولکز یعنی بزکندی سپاهمزه نزاع وجدال وفتنده دیردك که ای قوم آنش
بلا ایچره النون کبی خوش کولکز هرسپاهه جنگك تنگا تنك اولمسی وقتی وایکی
خصمك بری برینه کلمسی ومقاتله قیلمسی زمانی بزانلره آگاه اولك یوزیکزك رنکنی
دوندرمك ودشمندن خوف ایلمك دیمش ایدك اول زمانکه اسبلره اباق بصه جق
اوله جمله بریده باشلر زیرپاده اوله وطا بونده اباق بصه جق یره دیرلر بزکندی
عسکریمزه هی هی ایدیجی ایدك بویله دیوکه ایلر وکلك سنان کبی قاهر اولدیمکز
حالده یعنی بزشویله خوف وخطر محلارنده سائرخدم وحشمه بویله هی هی
دیجی وایلر وکلك وصابر اولك دیوسویلیجی ایدك (مى) جمله عالم رانشان
داده بصبر * زانکه صبر آمد چراغ ونور صدر * نوبت ماشد چه خیره سرشدیم *
چون زنان زشت درچادر شدیم) بزجمله عالمه حین بلاده صبر ایلمکه نشان
ویرمشدك زیرا صبر چراغ دل ونور صدر کلدی دیمش ایدك شمدی بزم نوبتمز
اولدی نیچون خیره سر اولدق زشت عورتلر کبی چادره کتمدك کرك ایدی که
بزبو محلده دخی ارلر وپیرلر کبی قوی وشجیع اولیدق وصبر وتحمل قلیدق اما
شمدی بلا بزم باشمزه کلدکده کورکه بزعورتلر کبی زبون ومغلوب اولدق
﴿ مثنوی ﴾ ای دلی که جمله را کردی تو کرم * کرم کن خودراو ازخود
دارشرم * ای زبانکه جمله رانا صح بدی * نوبت تو کشت ازچه تن زدی * ای
خرد کو پند شکر خای تو * دور نست این دم چه شد هیهای تو) ای شول

﴿ برکوکل ﴾

برکوکل که سن جمله یی نصح وپند کله پرشوق و پر حرارت ایلدك شمدی سنك زمانکدر کندیکی کرم ایله وکندکدن شرم وحیاطوت که (انأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم) آیت کریمه سنك مفهومنه مظهر اولان و بوتعریض وعتابه مستحق کلان قومدن اولیه سن ای لسان که سن جمله یه صبر وتحمل ایلمکه ناصح اولوردك شمدی سنك نوبتك اولدی نیچون ایسم اولورسن وکندی نفسکه نصیحت و پر مجوب سکوت قیلوز سن زنهار (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) آیت کریمه سنك مفهومنه مظهر اولان زمره دن اولیه سن وعامل اولدیغك وفعله کتورمدیکك قولی غیره سویلیه سن ای عقل فنی سنك شکر چینجی پند ونصیحتك بودم سن کندیکه پند ونصیحت ایلمك دور یدر سنك ناسه اولان هیهایك شمدی نیجه اولدی اول هیها یی کندیکه ایله واول نصح و پندی نفسکه سویله ﴿ مثنوی ﴾ ای زدلها برده صد نشویش را * نوبت توشد بجنبان ریش را * ازغری ریش ارکنون دزدیده * پیش ازین ریش خود خندیده) ای کوکالرندن یوز تشویش ودغدغه یی کیدرمش واعظ وناصح شمدی کندی نوبتك اولدی صفالکی دپرت تحریك لحیه تحریك شفتینه دن کنایت اولور زیرا اغز سویاسه ریش دخی حرکته کلور پس تقدیر کلام ای خلقك قلو بندن نصح و پندله نیچه یوز تشویش واضطراب کیدرمش واعظ شمدی سنك نوبتك اولدی لازم کلدیکه اغزکی تحریك ایلیه سن واول خلقه سویلدیکك نصح و پندی کندی نفسکه سویلیه سن که (عظ نفسك ثم عظ الناس) بیورلمشدر غرلکدن ریشی شمدی اوغورلمدك ایسه بوندن اول کندی صقالکه کولمشسن غرقبه عورته وحیز اوغلانه دخی دیرلر بونده حیز دیمك معناسی مراد اولور واکا متصل اولان یامصدریه ور یشدن مرد ابونده علامت رجال اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای ناسه واعظ وناصح اولان کسه حیز لکدن ومخنثلکدن اکر علامت رجال اولان صقالکی شمدی اوغورلدك وکندیکی ارشکلنده کوسترمدك ایسه بوندن مقدم معلوم اولدیکه کندیکه ریش خندایلمش واستهزا قیلمشسن زیرا برکسه ناسه کندی عمل قبیحدن سوزی وفعله کتورمدیکی قولی سویلسه بلکه کندیسی انلره سویلدیکنك خلافن ایاسه معناده اول کسه کندی صقالنه کولمش وکندیسنه استهزا ایتمش کبیدر بلکه رجال الله قتلرنده بویله کسه حیز ومخنث حکمنده در که ظاهرا خالقه ارلك کوسترر و باطنا نفسك مفعولی وشیطانك مستعملی اولور (مثنوی) وقت پند دیکران انی های های * درغم خود چون زنانی وای وای * چون بدرد دیکران درمان بدی * دردمهمان توآمدتن زدی * بانك برلشکر زدن بدساز تو *

بانك برزن چون كرفت آوازتو) ديكرلرك پندى و قتى هاى هاى ايلرسن
وانلره كرميله نصيحت سويلرسن اما كندى غمكده زنلر كبسن واى واى يعنى
كنديكه غم كلدكده واى واى ايلرسن چونكم غيريلرك دردنه درمان ايدك دردسكا
مهمان كلدى ابسم اولدك وسكوت قيلدك كرك ايديكه هم كنديكه درمان
اوليدك وهم دردبكه علاج قيليدك انلره سويلديكك نصح وپندى هم كنديكه
ايليدك لشكر اوزره بانك اورمق سنك شانك وعسكر اوزره حيقرمق ونعره
قيلمق سنك عادتك اولمش ايدى شمدى كنديكه بانك اورنيچون سنك آوازك
طوتولدى واول نصح وپندى كنديكه ويرنيچون اول كرمينك كنديكه كلدكده
زائل اولدى ار اولدركه خلقه نه سويلرسه انى اول كنديسنه سويليه وعليله
عمل ايليه اندنصكره خلقه سويليه ﴿ مثنوى ﴾ آنچه پنجه سال بافيدى
بهوش * زان نسيج خود بغلتاقى بپوش) اول نسنه يى كه اللى يبل عقلله اوردك
اول كندى منسوجكدن بربغلتاق كى نسيج بونده منسوج معناسنه منسوج
اورلمش وطوقنمش نسنه يه ديرلر بغلتاق برنوع جامه در يعنى اللى سنه مقدارى
اول علمى كه عقلله اوردك وكنوروب هر برنى بريره جمع قيلدك وخلقه انى بوقدر
زماندر اوروب طور مدين صاتر سن اول منسوجكدن واللى يلدن برى اولان
محصولكدن كنديكه برجامه ايدوب كى كه اصل انسان برعلم ومعرفتى كندى
نفسنى برمحلده تخليص ايلمكدن اوترى حاصل ايلرچونكم كندو بى قورتره اندنصكره
دردمند ومبتلا اولنلره سوزسويلر ﴿ مثنوى ﴾ ازنوايت كوش باران بودخوش *
دست بيرون آرو كوش خود بكش * سر بدى پيوسته خودرا دم مكن * پاودست
وربش وسبلت كم مكن * بازى آن نست برروى بساط * خويش را درطبع آر
ودرنشاط) شمدى يه دك سنك نواو آواز كدن بارانك كوشى خوش ايدى ايكى
طشره كتوركندى قولغكى نغمه لرك جانبنه چك وديكه اى قولق خلقه سويليكك
سوزى سن هم ايشت وكندى سوزكله برايش ايت انلرسنك سوزكى دكلديلرسن هم
كندى سوزكى دكله وفى الحقيقه هيچ بركسه نك كندى اغزنه كندى قولغندن اقرب
برنسنه يوقدر پس كندى اغزيله سويلديكنى قولغى اشتمسه وآنى قبول ايدوب
برايش ايتمسه سائرناس انك سوزيله نيچه ايش ايدرو نه حالله انك سوزى غيره
تأثير ايدوب غيرى آنكله عمل ايدرسن شمدى يه دك پيوسته رئيس وپيشوا ايدك
كنديكى شمدى قويرق ايله وسفلى اوله الكى واياغكى وبيغكى وصقالكى كم آيله يعنى
ناسه كرسترش وفتنده ال واياق صاحبى وبيق وصقال صاحبى وشكل وصورت
مالكى بركسه ايدك پس باشكه بلا كلديكى حينده هم ارلك اودركه اول دست
وپايى وصقالى وبيغى ضابع ايليه سن بساط يوزنده او يون شمدى سنكدر كنديكى

طبعه ونشاطه کتور یعنی بو دنیا برشطرنج بساطی کیدر وانسان بو بساط زمین اوزره وقتا فوقتا برکونه لعب ایلیجیدر ونه کونه حال وکارا کا مسلط ومقابل اولور سه اکا کوره برتدارك قیلیجی و برکار ایلیجید ر پس ای مبتلا ومحنت زده چونکم سنك اوزر یکه بلا ومحنت مسلط اولدی وظهوره کلدی اولکی طبیعتکی تبدیل وتغیرقیله واندن خوفه دوشوب مغموم ومهموم اولمه بلکه بو بساط زمین اوزره او یون سکا دکدی ونوبتم سنك اولدی استادلر اول خیندہ نه او یون او یناد یلرسه ونه کار ایلد یلرسه سن هم اول او یونی او ینه واول کاری ایله کندیکی طبیعت ونشاطه کتورکه غموم وهموم وخیالات واوهام ومصایب وآلام انسانی طبع انسانیدن اخراج ایلر وتغیرمزاج قیلرچونکم طبع انسانیدن کندیکی چقمش کوره سن ومزاج روحانیه کی متبدل بوله سن کرکدرکه برکیفیتله کندیکی اولکی طبیعته کتوره سن ونشاط وسرور مرتبه سنه یتوره سن تا بالکلیه طبع انسانید ن ومزاج روحانیدن خارج اولان کسه لرمرتبه سنده قالمیه سن

﴿ ذکرآن پادشاه آن دانشمند را با کراه در مجلس آورد و بنشاند ﴾
﴿ ساقی شراب بردانشمند عرضه کرد ساغر پیش اوداشت اوروی ﴾
﴿ بکردانید وترشی وتندی آغاز کردشاه ساقی را کفت هین درطبعش ﴾
﴿ آرساقی چندی برسرش زد وشراب درخوردش داد ﴾

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف اول پادشاهك ذکر وحکایه سیدر بردانشمندی اکراهله مجلسه کتوردی واوتورتدی ساقی شرابی دانشمنده عرضه ایلدی ساغری اول دانشمندك اوکنه طوتدی اول دانشمندیوزتی دوندردی وترشلکه وتندلکه آغاز ایلدی وبن بونی البته ایچمزم دیوسو یلدی پادشاه ساقی یه دیدی آکاه اولکه انی طبیعته کتور ونشاط مرتبه سنه یتور ساقی آنك باشنه برنیچه کره اوردی وشرابی اکا ایچمکه ویردی فقیه خوفندن آلوب آنی ایچدی نته کم حکایه بیوررلر

﴿ مثنوی ﴾ پادشاهی مست اندر بزم خوش * می کذشتی یك فقیهی بردرش *
کرد اشارت کش درین مجلس کشید * وین شراب لعل در خوردش دهید)
برمست پادشاه خوش بزمده ایکن برفقیه اتفاق آنك قپوسی اوکندن کچدی یانده
اولان ندماسنه اشارت ایتدی بویله دیوکه آنی مجلسه چکك و بوشراب لعل فامی
اکا ایچمکه ویرك ﴿ مثنوی ﴾ پس کشیدندش بشه بی اختیار * شست درمجلس
ترش چون زهرمار * عرضه کردش می نپذرفت او بخشم * ازشه وساقی بکردانید
چشم * که بعمرخودنه خوردستم شراب * خوشترآید ازشرابم زهرناب * هین بجای
می بمن زهری دهید * تامن ازخوبش وشمازین وارهید) چونکم شاه امر ایلدی

پس اول فقیهی شاه جانبنه بی اختیار چکدیلرو کنوروب اول مجلسده اوتورندیلر اول
فقیه مجلسده زهر مار کبی ترش اوتوردی و یوزین کوزین اکشید و آب پرخشم
طوردی ساقی اکا شرابی عرض ایلدی اول فقیه خشمله آنی قبول ایتمدی پادشاهدن
وساقیدن چشم ورو بنی دوندردی بویله دیوکه کندی عمرمده بوقدر زمانه دك
بن شراب ایچمشم بکا شرابدن زهر ناب خوشتر کلورآکا اولك بکامی برینه
برزهر و برك تابن کندمدن و سزبو فقیهدن قورتله سزدیدی ﴿ مثنوی ﴾

می نخورده عربده آغاز کرد * گشته درمجلس کران چون مرك ودرد * همچو اهل
نفس و اهل آب وگل * درجهان بنشسته با اصحاب دل) اول فقیه شراب
ایچمدی عربده و غوغایه آغاز ایتدی مجلسده مرك ودرد کبی کران اولدی و اهل
مجلسه ثقلت وزحمت و یردی مثلا بوعالمده اهل نفس واهل آب وگل کبی کهزیاده
کثافتلرندن جهانده اصحاب دل ایله انك کبی اوتورمشلردر وهر برصاحبدل
اقدام وابرام ایدوب اول اهل آب وگله شراب حقیقتی و بادهٔ وحدتی ایچورمك
وکندوبی وهم وخیال قیدندن قچورمك استر لکن اول کثیف وثقیل انی قبول
ایلیوب اول فقیه کبی امتناع واجتناب ایلر ﴿ مثنوی ﴾ حق ندارد
خاصکانرادر کمون * ازمی ابرار جزدر بشر بون) حق تعالی خاصکانی کمونده می
ابراردن بشر بون مفهومندن غیریده طوتمز یعنی حق تعالی حضرتلری خاص
قوللرینه کمونده شراب ابراردن اولان بشربون نك مفهومنده طوتردیمك اولورنته کم
حق تعالی سورهٔ انساندہ (ان الابرار یشربون من کأس مزاجها کافورا)
بیوردی وبو آیت کریمه نك تفسیری بوجلدك اوایلنه قریب استدعای امیرلك سرخنده
مرور قیلدی وحق تعالینك اگرچه ابرار و احرار قوللری بوشرابی جنت اعلاده
ایچرلر اما بودنیاده هم جنانلرنده اول شراب طهورك و بادهٔ پرنورك
کاسه سنی دهانلرینه قویوب ایچرلر پس توضیح معنی حق تعالی حضرتلری
خاص بنده لرنی عالم باطنده اول ابرارك جنت اعلاده ایچدکلری شرابدن غیری
شرابده طوتمز بلکه همان اول ابرارك نوش ایلدکلری شرابده طوتر و انلره اول
شراب طهوری کأسنا بعد کأس اناله ایدر و بونلر اول می قدسیدن نوش ایلدکچه
وجودلوشندن پاك اولوب وکدورت بشریه دن وکثافت طبیعیه دن قورتلوب
آزاد اولورلر (مثل) عرضه مید ارند بر محجوب جام * حس نمی یابد ازان غیر کلام *
روهمی کرد اند از ارشاد شان * که نمی بیند بدیده دادشان) اصحاب دل
کندی مجلسلرنه کلان محجوب اوزره معرفة الله جامنی عرضه طوتولر وکل بروحق
تعالینك می محبتندن وشراب وحدتندن نوش ایله دیو اکا اقدام ایدرلر اما حس
انلرك جامندن کلامندن غیری بولمز وسمع انلرك جام دیدیکندن انجق همان کلام

اشید رو کوز دخی ظاهرده برشی کورمز پس اول محجوب اول اصحاب دلك
ارشادندن یوزنی دوندرر زیرا دیده انلرك دادنی کورمز استرکه انلرك جام دیدیکی
کوز ایله کوریلور محسوس جام اوله ومدام دیدکاری ظاهرا ایچلور برمدام اوله
چونکم ظاهرده کلامدن غیری برشی کوره مز وانلرك بیوردیغی نکات واسراره
فهم ایرکوره مز پس انلردن روکردان اولوب اعراض ایلر (م ی) کرز کوشش
تابحلقش رهبدی * سر نصح اندر درونبشان درشدی) اکراول محجوبك کوشندن
تاحلقنه یول اولیدی نصح سری انلرك درونده کید ردی یعنی اصحاب قلوبك کلمات
طیبه سنی استماع ایلین محجوبك اکر قولغندن بوغازی جانینه یول اولیدی وانلرك دهاندن
ظهوره کلان کلامی حسن استماع ایله استماع ایدوب قبول قیلیدی نصیحتك سری انلرك
درونده کدیدی وانلری مست ومستغرق ایدیدی انلرك باده دیدیکی سر نصح وجام
دیدیکی کلامدر که اول سر نصح وجام کلامده موضوع اولمشدر محجوب اولان کسه یه
اول جام کلامی عرض ایدرلر اکرانده برقابلیت وارایسه اول کلامی قولغنه قوبار
وقولغندن درونده یول ایلر تا آنك ایچنده اولان سر نصیحت ونکتهٔ وحدت آنك
درونده کیرد کده ذوقنی طویر والامحروم قالور ﴿ مثنوی ﴾ چون همه نارست
جانش نیست نور * که افکند درنارسوزان جز قشور * مغز بیرون ماند وقشر کفت
رفت * کی شود از قشر معده کرم وزفت) چونکم اول حقدن محجوبك جانی
دوکلی ناردر نور دکلدر نارسوزانه قشوردن غیری کم براغور یعنی چونکم اول
حقیقتدن محجوب وغافل اولان کسه نك جانی ابلیس کبی دوکلی نادر اصلا نور علم
وعرفان ولب عقل وایقان یوقدر قشور قالمشدر نارسوزانه ایسه قشوردن غیری
کسه براقز نارسوزانه یناجق بویله صافی قشر قلان کسه لر اولور اهل دلك کلامنك
مغزی طشره ده قالدی و قشر کفت که حرف و صوتدر ایچرو کتدی قشردن
معده فچن کرم وزفت اولور یعنی اولمز بو بیت سؤال مقدره جواب اولمق طریقیله
دینلمشدر کأنه برسائل دیر که اهل دلك کلامندن محجوب اولان غافل دخی اهل دلك
کلامنی دکلر وآنك کلامی آنك قولغندن ایچرو کیدوب اول سوزی استماع ایلز پس
نیچون صافی قشر اولوب نارسوزانه لایق اولور جواب بیورلر نعم بویله در لکن اهل
دلك کلامنك مغز نغزی طشره ده قاله کفت وکویك قشری اولان حرف وصوت
آنك قولغندن ایچرو کتدی صافی قشر کبی اولان حرف وصوتدن معدهٔ روحانی
فچن پر اولور وجسامت بولور اکر اول کفت وکویك سر ومغزی دخی قولغندن
ایچرو درونده کیدیدی معده سنی کرم ایلردی تمام پرشوق وپرحرارت اولوب قشر
مثابه سنده اولان خویلرنی وجسمانیتنی بودنیاده یاقردی ونفسنك هواسنی ومشتهاسنی
یقردی وکندویی لب ایدردی جهنمه یناجق قشر قومیوب کند وسنی نار ودوزخه

اهل اولمقدن بوعالمده خلاص ایلردی ﴿ مثنوی ﴾ نار دوزخ جزکه قشر افشار
نیست * مغزرا باهیچ ناری کار نیست * ور بود برمغز ناری شعله زن * بهر پختن
دان نه بهر سوختن) نار دوزخ قشر افشارا ولمقدن غیری دکلدر هیچ برنار ایله
مغزك کاری بوقدر قشر افشار وصف ترکیبید ر قشر صفیجی معناسنه در بونده
قشردن یاقیجی معناسی مراد اولنورا کر مغز اوزره برنار شعله زن اولسه بشورمکدن
وکاله ایرکورمکدن اوتری بیل و یاققدن اوتری بیله مغزدن مراد بونده ایمان
وعرفان وقشردن مراد جهل وکفر اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که
جهنم آتشی قشردن غیری یاقیجی دکل بلکه همان قشرمثابه سنده اولان کافری
وحضرت حقدن غافلی یاقیجی وصفیجیدر زیرا ایمان وعرفان مغزك برنار ایله کاری
بوقدر وهیچ برنار آنی یاقمغه قادر دکلدر کورکه جهنم آخرتده مؤمن اولنلره
(جز یامؤمن فان نورك اطفأ ناری) دیولابه وتضرع ایلیه وا کر مغز مرتبه سنده
اولان مؤمنه برنار شعله زن اولسه وآنی احراق قیلسه اول مؤمنی یاقمقدن اوتری
دکلدر بلکه آنی پخته وکامل ایدوب خالص قیلمقدن اوتریدرنته کم قلب اولان
التونی وکوشی آتشه قورلر وامتحان ایدرلر وغل وغشی کیدوب اول آتشله آنی
صافی وخالص ایدوب کامل العیار ایدرلرحق تعالینك دخی برمؤمنه اکر بودنیاده
وا کرآخرتده شعله زن اولمسنی وابتلا وامتحان قیلمسنی بوقبیلدن بیل نته کم بیورلر
﴿ مثنوی ﴾ تاکه باشد حق حکیم این قاعده * مستمردان در کذشته ونامده *
مغز نغز وقشرها مغفورازو * مغز را پس چون بسوزد دورازو) تاکم حق تعالی
حکیم اوله بوقاعده بی کذشته ده ونامده ده یعنی ماضیده ومستقبلده مستمر بیل
مغز نغز وقشرلر اندن مغفوردر مغزی پس نیجه یاقر مغزی یاقق اندن دوردر یعنی
مادامکه حق تعالی حکیم اوله بوذکر اولنان قانون وقاعده که قشری یاقق
ومغزی یاقمقدن مصون اینکدر ماضیده ومستقبلده سن بونی دائم ومستمر بیل زیرا
حق تعالی حضر تلری همیشه علی الدوام ازلی وابدی حکیم مطلقدر پس حکمت
قشری یاقق ولبی حفظ وصیانت اینکی اقتضا ایدر بوقاعده بی سن اکرکلمشده
وا کرکلمجکده مستمر ودائم بیل برزمانده بوقاعده برغیری کونه اولق احتمالی بوقدر
زیرا حکیم دائم اولیجق آنك حکمت اوزره اولان فعلی دخی همان اویله دائم
ومستمر اولور جمله پاك مغزلر که انبیا علیهم السلام واولیای عظام وصالح اولان
مؤمنلردر ودخی برمقدار مغز ایمانی اولان قشرلر که اندن مراد عاصیلر وفاسقلردر
اول خدای متعالدن بونلرمغفور ومرحومدر چونکم برذره ایمانی اولان قشری
ابدی یاقمیه پس مغز نغز مثابه سنده اولان صالحلری نیچون یاقر اول کریم خالص
وصافی اولنلری یاقمقدن منزه وبریدر عصاة مؤمنینی دخی یاقدیغی انلری کماله

ایرکورمکدن و پاك قیلاقدن اوتریدر ﴿ مثنوی ﴾ ازعنایت کربکو بدبرسرش *
اشتهاآید شراب احمرش * ورنکوبد ماند او بسته دهان * چون فقیه ازشرب
وبزم این شهان) عنایتدن اکر اول قشره مثابه سنده اولان مؤمنك باشنه اوررسه
شراب احمره آنك اشتهاسی کلور واکرآنك باشنه اورمزسه اول بسته دهان
قالورفقیه کبی بوشاهلرك شربندن وبزمندن یعنی حق تعالی حضرتلری اکر برقشره
مثابه سنده بی ذوق وبی عرفان اولان مؤمنك باشنه دوکرسه وآنی مبتلا ایلرسه
عنایتندن واکا لطفندندرتاکم آنك جنت اعلاسنك شراب احمرنه اشتهاسی کله
واکا اول ضربت وعنا سببیله مستعد اوله واهلیت حاصل قیله بلکه بودنیاده
هم شراب احمرمثابه سنده اولان می معرفت ومحبته اشتها واستعداد حاصل اوله
وبودنیاده اول ضربت وریاضت سببیله باده محبتی نوش قیله وذوق معرفته
واصل اوله واکر پادشاه حقیقی برقولنه بویله اورمزسه وقورقوتمزسه اول ذوق
طاعتدن وشراب معرفت ومحبتدن حیوان کبی بسته دهان قالور وایمان وعرفان
نشاطندن محروم اولور شول فقیه کبی که شاهلرك بزمندن وشربندن بسته دهان
قالدی پس اول ضربت واسطه سیله آنی نوش قیلدی وانلرله نشاط وسروره
هم رنك اولدی (م ی) کفت شه باساقیش ای نیك پی * چه خموشیده بطبعش
آرمی) پادشاه اول ساقیسنه دیدی ای نیك پی وای خوش روشلی ساقی نیچون
خموشسن می ویرفقیهی طعنه کتور وآنی کرها نشاط مرتبه سنه یتور ﴿ مثنوی ﴾
هست پنهان حاکمی برهرخرد * هرکراخواهد بفن ازسر برد) هرعقلك اوزرینه
پنهان برحاکم واردر وهرکیمی استرسه فنله باشدن ایلتورجمیع عقوللك اوزرینه
فی الحقیقه حاکم الله تعالیدر ودخی (مامنکم من احد الاوقد وکل به قرینه من الجن
وقرینه من الملائکة) حدیث شریفنك موجبنجه هرانسان اوزره برشیطان وبرملك
موکل وحاکم اولمشدر آنك استعدادنه کوره حق تعالی یااول شیطانه ویااول ملکه
قوت ویرر پس آنك عقلی اوزره نهانی حاکم اولان هرنه قبیلدن ایسه فن وصنعتله
آنی باشدن چقارر پس حاکم مطلق جمیع عقول اوزره نهانی حاکمدرهرکیمی
استرسه صنعت وقدرتله باشدن چقارر ومراد ایلدیکی حالته کتورر (م ی)
آفتاب مشرق وتنویراو * چون اسیران بسته در زنجیراو * چرخ را چرخ اندر
آرددرزمن * چون بخواندد دردماغش نیم فن * عقل کوعقل دکرراسخره کرد * مهره
زودارد وبست استادنرد) آفتاب مشرق وآنك تنویری اسیرکبی اول حاکم
نهانینك زنجیرارادت وقدرتنده بسته درکیف مایشاء انلرده متصرفدر آفتابك
طلوعی وتنویری همیشه آنك ارادتیله درچرخی فی الحال اول حاکم نهانی چرخه
ودوره کتورر چونکم آنك دماغنه نیم فن اوقیه چرخه دماغ اسنادی مجازی اولور

یعنی چونکم اول حاکم معنوی بوافلاکك عقلنه برمقدارفن وصنعت سویلیه وتلقین ایلیه فی الحال آنی چرخه ودوره کتورر وبویله انتظام اوزره دائر وسائر اولمق مرتبه سنه یتورر عقل که او برغیری عقلی زبون ومغلوب ایتدی مهره یی اندن طوتر استادنرد اصل اودر یعنی برعقل برآخرعقلده تصرف ایلیه واول آخرعقلی کندیسنه زبون ومغلوب ایلیه اول غالب اولان عقل غلبه وقدرت مهره سنی وصنعت ومهارت صفتلرنی اول حاکم معنویدن طوترکه فی الحقیقه عالم زدینك استادی اصل اودر وبو بساط عالمده اولان لعب وبازی همان اندندر جمله ده متصرف وحاکم علی الاطلاق همان اولدر غیرك حکومتی وتصرفی آنك اذن وارادتیله در ومجازیدر ﴿ مثنوی ﴾ چند سیلی برسرش زد کفت کیر * درکشید از بیم سیلی آن زحیر * مست کشت وشاد وخندان شد چوباغ * درندیمی ومضاحك رفت ولاغ * شیر کبر وخوش شد انکشتك بزد * سوی مبرز رفت تامیزك کند) برقاچ سله ساقی اول دانشمندك باشنه اوردی بوفدحی طوت دیدی سله قورقوسندن اول دردمند چکدی زحیرایچ آغریسنه دیرلر بونده درونی دردلی معناسنه مراد اولور یعنی اول درونی آغریمش وباطنی دردمند اولمش فقیه سله خوفندن اول کاسه یی نوش ایتدی بعض نسخه ده زحیر یرینه جیم ایله زجیر واقع اولمشدر فعیل بمعنی فاعل اولورسه معنی اول زاجرك سیلیسی قورقوسندن جامی چکدی دیمك اولورواکر بمعنی مفعول اولورسه اول مزجورسیلی قورقوسندن کاسه یی چکدی وایچدی دیمك اولورمست اولدی چوق کچمیوب اول تلخلك وترشلك کیدوب آچلدی وکل کبی کولدی وباغ کبی کشاده وخندان اولدی ندیملکه ومضاحکه ولاغه کندی واهل مجلس ایله مطایبه لر ومکالمه لرقیلدی شیرکیر وخوش اولدی انکشتك اوردی یعنی شجیع ودلیر اولدی وخوش اولوب پرماچقلرین بری برینه اوردی تمام مست اولوب مستلکی وشادیلکی غایته ایردکدنصکره مبرزجانبنه کتدی تاکم تبول ایلیه مبرزآنخانه یه دیرلر ومیزك ایشمکه دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ یك کنیزك بوددرمبرز چوماه * سخت زیبا روز قرناقان شاه * چون بدید اورا دهانش بازماند * عقل رفت وتن ستم پردازماند * عمرهابوده عزب مشتاق ومست * درکنیزك درزمان درزددودست) اتفاق مبرزده ماه کبی برکنیزك وارایدی قتی زیبا یوزلی شاهك جاریه لرندن ایدی مکرکه اول ماهرو دخی خلاسمتنه کلمش وفقیه دخی اول حینده طشره چقوب خلایه واردقده اکاملاقات اولمش چونکم فقیه اول ماهرویی کوردی آنك آغزی آچق قالدی وآنك حسن ولطافتندن حیران قالدی عقلی کتدی وآنك تنی ستم پرداز قالدی یعنی اول شرابله مست اولوب عقلی کتمش ایدی پس اول ماهرویی کوردی وتمام عقلی کیدوب دیوانه اولدی وآنك تنی ستم یونیجی

﴿ وعاقبت ﴾

وعاقبت اندیش اولیوب تجاوز قلیجی اولدی نیچه عمرلر عزب ایمش مشتاق ومست اولدیغی حالده کنیز که فی الحال ایکی الی اوردی یعنی چوق زمان ارکن ایمش ارکنلکده عمرلرکچورمش بومرتبه مشتاق ودخی مست ایکن عقلی وصبری قالمیوب بی اختیار همان اول ماه رویه دست دراز اولدی وایکی الی محکم اوردی ﴿ مثنوی ﴾ پس طبید آن دختر ونغره فراشت * برنیامد باوی وسودی نداشت) پس اول دخترچبالدی وحرکت قیلدی ومضطرب اولدی ونعره قالدردی اول دانشمنده غالب کلدی وچبالمسی برقائده طوتمدی ﴿ مثنوی ﴾ زن بدست مرد دروقت لقا * چون خمیرآمد بدست نانبا * * بسرشد کاهیش نرم وکه درشت * زو برآرد چاق چاق زپرمشت * کاه پهنش وا کشد برتختهٔ * درهمش آرد کهی یك لختهٔ * کاه دروی ریزد آب وکه نمك * ازتنور آتشش سازد محك) زیرا زن وقت لقاده مردك التنده فی المثل نانبا نك التنده خمیر کبی کلدی انمکیجی خمیری نیچه یوغورر سه وآشغه یوقاری دوندررسه اردخی عورتی مقارنت حینده اویله ایلرکاه اول زنی ملایمله وکاهی درشتلکله یوغورر اول ارکك مشتی التنده چاق چاق صدا کتورر نته کم انمکجینك الی التنده خمیر چاق چاق صدا کتورر کاه اولور که انمکجی اول خمیری برتخته اوزره یصی چکر وکاهی برلخته یعنی بردفعه بریره کتورر وصقوب جمع ایلرکاه اول نانبا خمیره آب دوکر وکاهی نمك دوکر تنوردن واکا آتشدن محك دزرتاکم عورتی حین لقاده خمیر کبی یوغورر والتنی اوستنه واوستنی التنه کتورر وکاهی اکا آب نطفه دوکیجی اولور وملح ملاحتی صاچیجی اولور وکاهی عضب آتشیله آنی پشورر والحاصل مردك نانبایه وزنك انك التنده خمیر کبی اولمسی محله مناسب مثال اولور سرشد سرشتن لفظنك فعل مضارعدر پس هر طالب مطلوبده بوحالت من وجه بولندیغنه اشارت ابدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ اینچنین پیچید مطلوب وطلوب * اندرین لعبند مغلوب وغلوب * این لعب تنها نه شورا بازنست * هرعشیق وعاشقی را این فنست) مطلوب وطلوب بونجلین طولشورلر وصار مشورلر مغلوب وغلوب دخی بولعب ایچره دررلر که انلر دخی طواشورلر وغلوب اولان مغلوبك وجودنده نانبا خمیرك وارعورتك وجودنده تصرف ایلدیکی کبی تصرف ایلرطلوب وغلوب مبالغه ایله طالب ومبالغه ایله غالب معنیلرینه درکه ایکیسی بیله صیغهٔ مبالغه در بولعب تنها همان عورتله ارك دکلدر هر برمعشوق وعاشق ایچون بوفن واردرعشیق بمعنی معشوقدر ﴿ مثنوی ﴾ ازقدیم وحادث وعین وعرض * پیچشی چون وبس ورامین مفترض * لیك لعب هریکی رنك دکر * پیچشی هریك زفرهنکی دکر) قدیمدن وحادثدن وعیندن وعرضدن وبسله رامین کبی مفترض بر پیچش واردر عین بونده جوهر معناسنه در

جوهر مخصصه محتاج اولميوب بالذات قائم اولنه ديرلر وعرض محل مقومه محتاج
اولنه ديرلر وبوجوهرك وعرضك تعريف وتحقيق جلد ثانيدنك اوائلنه قريب
غلام حكايه سنده جوهر وعرض بحثنده مرورايلشدر انده طلب اولنه ويس
معشوقه‌نك ورامين آنك عاشقنك اسميدر يعنى قديمدن وحادث او لان شيلردن
وجوهردن وعرضدن هر بريسنك مابيننده ويسيله رامين كبى برنوع طولشمق
وبرى برينه صارلمق وتعلق قيلمق فرض اولنمش وتقدير قيلنمشدر وليكن هر برينك
لعبى رنك آخراوزره در هر برينك طولشمسى برغيرى فرهنگ‌لرده مثلا قديمك بركونه
لعبى وكارى واردر وحادثك دخى بركونه لعبى وكارى واردر وقديمك حادثه تعلق
بريوزدن وحادثك دخى قديمه تعلق برآخرجهتدندر وكذلك جوهرك دخى برآخر
لعبى وكارى واردر وعرضك دخى برآخرلعبى وكارى واردر جواهرك اعراضه تعلق
بريوزدن واعراضك دخى جواهره تعلق برآخر يوزدندر پس هر برينك برآخرينه
پيچشى وتعلقى برآخر هنزدن وبرغيرى يوزدن اولور وبونلرك هر برينك مابينده
اولان علاقه‌يى بونلرك ذاتنه عالم اولان كسه بيلور بومحلده تفصيل وتطويله احتياج
يوقدر (مى) شوى زنرا گفته شد بهرمثيل * كه مكن اى شوى زن را بد كسيل *
آن شب كردك نه بنكا دست او * خوش امانت داد اندردست او * كانچه باا وتوكنى
اى معتمد ازبد ونيكى خدا باتو كند) شوى وزن ايچون مثالدن اوترى دينلمش
اولدى بويله ديوكه اى شوى زنى بدكسيل ايله كسيل اوزمكه وكسمكه ديرلر بدكسيل
طلاق وفراقدن عبارت اولوركه فراق وانقطاعك قبيحى طلاقدر يعنى اره وعورته
نصيحت ايچون بوكلام دينلمش اولدى كه اى ار اولان كسه زنهار خاتونكى
كندكدن برامز اوزيجى وتفريق ايديجى اولمه واكا رعونت وخشونتله معامله
قيله كما قال عليه الصلاة والسلام * اكمل المؤمنين ايمانا احسنهم خلقا والطفهم
باهله قال صلى الله عليه وسلم اكمل المؤمنين ايمانا احسنهم خلقا وخياركم لنسائكم رواه
ابوهريرة رضى الله عنه كذا فى المصابيح وقال عليه الصلوة والسلام لايفرك مؤمن
مؤمنة ان كره خلقا رضى منها آخر) اول كردك كيجه‌سى بنكا انك التى سنك الكه
خوش امانت و برمديمى يعنى بنكا نك كردك كيجه‌سى خاتونك التى سنك الكه و برمسى
انك امانة الله اولمسنى اشعار ايلروسنك قتكده اول وديعت قونمسنى سكا اعلام ايلرنته كم
حضرت نبى عليه الصلوة والسلام حجة الوداعك خطبه سنده ناسه تعليم وموعظه
ايدوب بيوردبلر (اتقوا الله فى النساء فانكم اخذتموهن بامانة الله واستحللتم فروجهن
بكلمة الله ولكم عليهن ان لايوطئن فروشكم احدا تكرهونه فان فعلن فاضربوهن
ضربا غيرمبرح ولهن عليكم رزقهن وكسوتهن بالمعروف كذا فى المصابيح) كه اول
نسنه يى كه سن اول تحت نكاحكده اولان خاتونكه سويلرسن اى معتمد بددن و نيكدن

خدا انی سکا ایلر یعنی ای معتمد علیه اولان کیمسه بدونیك هرشول نسنه یی که سن خاتونکه ایلرسن خدای تعالی انی سکا ایلرالحاصل مؤمن اولان کیمسنه کندی خاتونیله حسن معاشرت ایلمك قتی لازمدر نتکیم حضرت نبی علیه الصلوة و السلامك نسائله عشرتی وحسن معامله سی حدیث کتابلرنده مسطور ومذکوراولمشدر مؤمن اولان دخی انك اخلاق شریفه سیله متخلق اولمق واکا اقتدا قیلمق لازم کلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ حاصل اینجهان فقیه از بیخودی * نه عفیفی ماندش نه زاهدی * آن فقیه افتاد بران حورزاد * آتش اواندر ان پنبه فتاد * جان بجان پیوست وقالبها چخید * چون دومرغ سر بریده می طپید) حاصل کلام بومحلده اول فقیهك بیخود لغندن ومستلکندن انك نه عفیفلکی ونه زاهدلکی قالدی بلکه انك عفتی وزهدی بی اختیار زائل اولدی اول فقیه اول حورزاده نك اوزرینه دوشدی انك آتشی اول پنبه ایچره دوشدی یعنی اول بدنی پنبه کبی اولان ماهرویك ایچروسنه اول فقیهك آتش کبی اولان نطفه سی دوشدی جانه جانه اولشدی وقالبلر بوکلشدی وقالقشدی ایکی باشی کسلمش قوش کبی کاه اول جانبه وکاه بوجانبه طبطاب وحرکت قیلدی چخید اولا چیم وصکره خاء معجمه ایله دورشمکه بوکلمکه دیرلر بونده بوکلمك وقالقمق معنیلری اولور ﴿ مثنوی ﴾ چه سقایه چه ملك چه ارسلان * چه حیاچه دین چه بیم وخوف جان * چشمشان افتاده اندر عین وغین * نی حسن پیداست اینجانی حسین * شد دراز وکوطریق بازکشت * انتظار شاه هم ازحد گذشت) نه سقایه ونه ملك ونه ارسلان ونه حیا ونه دین ونه قورقو ونه خوف جان سقایه بالکسر صوار مق وصوایچه جك قابدر مجلس شرب مراد اولور یعنی اول فقیهك خاطرنده نه مجلس شرب ونه ملك ونه ملكك ارسلان کبی قاهرلکی وغضوبلغی قالدی ونه انده حیاودین ونه مطلق قورقی ونه جان قورقوسی قالدی بلکه مست بیخود اولدیغندن بونلرا صلا انك عقلنه وخاطرنه کلدی بونلرك کوزی عینه وغینه دوشمش نه حسن پیدا بونده نه حسین غین پرده رقیقه دیرلر عیندن مراد بونده کونش اولوب محبوبه نك یاذاتندن و یا وجهندن کنایت اولسه مناسبدر وغیندن مراد یا اول ماء روبك ثیابی ویاخود فقیهك وجودی وثیابی اولسه قابادرکه بوایکیسنك کوزلری بری برینك عینه وثیابنه واقع اولدی دیمك جائز اولور بومحلده کوزل ونه کوزلجه پیدادر یاخود معنی بومحلده نه حسن نامیله مسمی اولان ونه حسین نامیله مسمی اولان کیمسه لرپیدا وظاهر در دیمك اولو ربوقصه دراز اولدی طریق بازکشتی سویله یعنی نتیجه ومرجعی تعبیر ایله شاهك مجلسده انتظاری هم حددن چخدی کرکاف عربی ایله اوقیوب طریق

بازکشت قنی دیو معنی و یرلسه هم جائز اولور ﴿ مثنوی ﴾ شاه آمد تابیند
واقعه • دید انجا زلزلهٔ القارعه) پادشا • مجلسد ن قالقدی ومبرز جانبنه
کلدی تاواقعه یه کوره انده قارعه‌نك زلزله‌سنی کوردی قارعه قیامت کونینك
اسمید ر یعنی انده قیامتك زلزله واضطرابی کبی بری بر ینه طوقنملری اول بونك
و بوانك اوززینه دوشملری و بی اختیار حرکتلر واضطرابلر کور د ی
﴿ مثنوی ﴾ آن فقیه از بیم برجست و برفت * سوی مجلس جام رابر بود
تفت * شه چو دوزخ پرشرار و پرنکال * تشنهٔ خون دو جفت بدفعال * چون
فقیهش دید رخ پرخشم وقهر * تلخ وخونی کشته همچون جام زهر • بانك
زد برساقیش کای کرم دار * چه نشستی خیره‌ده در طبعش آر) اول فقیه
خوفندن صیچرادی ومجلس جانبنه کتدی حرارتله فوری جامی قاپدی پادشاه
ایسه پرشرار و پرنکال دوزخ کبی ایکی جفت بد فعالك خونه تشنه اولمش
چونکم فقیه انك روینی پرخشم و پرقهر جام کبی تلخ وخونی اولمش کور د ی
فی الحال اول ساقی یه بانك اوردی ودیدیکه ای کرم دار نیچون خیره اوتورسن
جام و یرانی طبعنه کتور کورمز میسنکه اول طبیعت انسانیدن چقمشدر چونکم اول
بنم حقمده سکا بنم ایچون می و یرطبعنه کتوردیدی سندخی اکامی و یرشمدی انی طبعنه
کتوردیدی ﴿ مثنوی ﴾ خنده • آمد شاهرا کفت ای کیا * آمدم باطبع ان دخترترا
* پادشاهم کارمن عدلست وداد * زان خورم که یاررا جودم بداد) پادشاهه
خنده کلدی دیدی ای اواو بن طبعه کلدم اول دختر سنکچون یعنی بن خشم
وغضبدن فراغت قیلدم واول جاریه یی سکا و یردم دیدی بن پادشاهم بنم
کارم عدل ودادد راندن برمکه یاره بنم جودم و یردی یعنی بنم یدیکم یارانه
جود ایلدیکمدند ردیدی پس عدالت نه ایدیکنی بیان ایلیوب دیر ﴿ مثنوی ﴾
آنچه انرا من نتوشم همچو نوش * کی دهم درحور دیار وخویش نوش * زان
خورانم من غلا مانراکه من * میخورم برخوان خاص خویشتن * زان خورانم
بندکانرا ازطعام * که خورم من خود زپخته یازخام) اول نسنه یی بن نوش کبی
نوش ایلزم وطاتمزم یاره وخویشه نیچه انی لایق توشه و یریم توش توش
معناسنه اولمق انسبد راکرچه توخطاب ایچون اولوب اش ضمیر اولوب مصرع
اولد • اولان آنچه یه عائد اولسه دخی معنی درست اولور زیرا بوتقدیر اوزره اول
نسنه یی که بن نوش کبی طاتمزم واندن ذوق ایتمزم انی بن سکا واقربایه و یاره قیچن
و یریرم هرندن که بن ذوق ایلرسم یارانمه واقربامه وسکاهم انی و یریرم غلاملریمه بر
اندن یدیررم که کندی خاص اولان خوانم اوزره یرم و بنده لریمه بن طعام قسمندن
اول طعامدن یدیررم که بن پخته دن وخامدن هرنه ایسه ییم الحاصل بن هرنه کونه طعا

برسم چاکرلر بمه وبنده‌لر بمه همان اندن بدیررم که عادل او لان اهل سلطنت
واصحاب دولتك خصلتی وطریقتی بودر ﴿مثنوی﴾ من چو پوشم ازخز واطلس
لباس * زان بپوشانم حشم رانی پلاس * شرم دارم ازنبی ذوفنون * البسوهم
کفت مماتلبسون * مصطفی کرد این وصیت باینون * اطعموا الاذناب مماتاکلون)
بن چونکم اطلسدن وایپکدن لباس کیم حشمه اندن کیدیررم پلاس دکل یعنی
ابریشمدن واطلسدن بن هرنه کونه لباس کیرایسم خدم وحشمه دخی پلاس
کیدرمزم همان اندن کیدیررم زیرا ذوفنون اولان نبی مکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلرندن شرم طوتررم واستحیا ایدرمکه اول حضرت سز تخت یدیکزده
اولان مماالیکزه کیدیکز لباسدن الباس ایدك بیوردی مصطفی علیه الصلاة
والسلام حضرتلری کندی اولادی منزله سنده اولان امتنه بووصیتی ایلدی
اذنابه یدیکز مأ کولاندن اطعام ایدك دیدی نتکیم ابوذر غفاری رضی الله عنه
حضرتلری بوحدیث شریفی حضرت نبی علیه السلامدن روایت بیوررلر
متفق علیه اولان احادیث شریفه دندن (قال علیه الصلوة والسلام اخوانکم
جعلهم الله تحت ایدیکم فمن جعل الله اخاه تحت یدیه فلیطعمه ممایأکل ویلبسه
ومما یلبس ولا یکلفه من العمل مایغلبه فان کلفه ما یغلبه فلیعنه علیه
(اذناب ذنبك جمعیدر ذنب لغتده قویروغه دیرلر بونده اذناب توابع معناسنه
اولور وبنوندن مراد حضرت نبی علیه الصلاة والسلام امتی اولور که اول
حضرتك ازواج مطهره‌سی امهات مؤمنین منزله سنده در نتکیم حق تعالی
(النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم وازواجه امهاتهم) بیوردی پس ازواج نبی
امهات مؤمنین منزله‌سنده اولیحق مؤمنلرهم اول حضرتك اولادی منزله‌سنده
اولور ﴿مثنوی﴾ دیکرانرا پس بطبع آوردهٔ * درصبوری چست وراغب
کردهٔ * هم بطبع آور بمردی خویش را * پیشوا کن عقل صیراندیش را * چون
قلاوزیٔ صبرت پرشود * جان باوج عرش وکرسی برشود * مصطفی رابین
چوصبرش شد براق * برکشانیدش بالای طباق) بو بیتلر اول بیوك شهرزاده نك
لسانندن دینلمشدر ومناسبتله بنه انك طرفدن اولان نصح وپنده شروع
قیلنمشدر اول شهرزادهٔ کیرینه بوکونه حسن تعبیر ایدوب دیدی دیکرلری چوق
طبعه کتوردك ونصیحت وارشاد کله انلری صبر وتحمل قیلق مرتبه سنه
یتورد لك صبورلقده انلری چست وراغب ایلمشسن هم مردانه لکله کندیکی
طبیعته کتور عقل صبراندیشی کندیکه پیشوا ایله وصبور وحمول اولمق مرتبه‌سنه
کندیکی یتور چونکم صبر فلاوزانغی سکا پروبال اوله جان عرش وکرسی اوجنه
یوقری اولور وعروج وصعود قیلور مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی
کورچونکم اول حضرته صبر وتحمل ایلمك براق اولدی طباقك بالاسنه انی

چکدی یعنی سبع طباق اوزره انی اول براق یوقری چقاردی واول براقه سوار اولمسی اول حضرتك ریاضتلره وبلالره صبر قیلسیله میسر اولوب وموفق کلدی پس صبر مفتاح فرج ومرقات اعلای درج اولدی

﴿ روان کشتن شهزاد کان بعد ازتمام بحث وماجرا بجانب ولایت ﴾
﴿ چین سوی معشوق ومقصود تابقدر امکان بمقصود دنزدیکتر ﴾

﴿باشندا کرچه راه وصل مسدودست بقدر امکان نزدیکترشدن محمودست﴾

بوسرخ شریف شهزاده لرمیانده اولان بحث وماجرانك وقیل وقالك تمام اولدیغندن ونهایت بولدیغند نصکره ولایت چین جانبنده اولان معشوق ومقصودلرینك طرفنه روان اولدقلرینك وسیر وسفر قیلدقلرینك بیانده درتکیم امکان مقداری یعنی ممکن اولدیغی قدر مقصوده یولنر نزدیکتر اولمه لر اکرچه راه وصلت مسدود ایسه ده ممکن اولدیغی قدر مراد ومقصوده نزدیکتر اولمق ممدوح ومحمودر

﴿ مثنوی ﴾ این بکفتند وروان کشتند زود * هرچه بودای یارمن آن لحظه بود * صبر بکزیدند وصدیقین شدند * بعد ازان سوی بلاد چین شدند * والدین وملك رابکذاشتند * راه معشوق نهان برداشتند) بوسوزلری سویلدیلر وفوری ولایت چین طرفته روان اولدیلرای بنم یارم انلره هرنه اولدیسه همان اولحظه اولدی وانلره هرنه کونه تعب ومشقت کلدیسه همان اول حینده کلدی اما یولنر مقصود بولنه صبری کزیده قیلدیلر وصدیقلردن اولدیلر اندنصکره بلاد چین جانبنه کندیلر بوندده بلاد چیندن مراد عالم حقیقت اولورکه عقل وقلب وروح شهزاده لرینك سیرالی الله قیلقده تعب وزحمته صبر قیلسنك وجمله بی تارك اولمسنك صورت حالی اولور یولنر والدین وجمله ملکی ومالی قودیلروکتدیلر معشوق نهانی یولنی طوتدیلر وجمله تعلقاتی ترك وقطع ایتدیلر تکیم سالکك عقلی وقلبی وروحی راه طلبده سیرالی الله قیلقده بوجمله بی قلبندن ترك ایلیوب مجرد اولور ﴿مثنوی﴾ همچو ابراهیم ادهم ازسریر * عشقشان بی پا وسر کرده فقیر * پاچو ابراهیم مرسل سرخوشی * خویش را افکنده اندر آتشی * پاچو اسمعیل صبار مجید * پیش عشق وخنجرش حلقی کشد) ابراهیم بن ادهم قدس سره کبی یولنرك هربرنی تخت وسریردن عشق انلری بی پا وبی سر فقیر ایلمش یاخود مرسل اولان ابراهیم خلیل علیه السلام حضرتلری کبی سرخوشلغله کندیسنی برآتش ایچره براقدی ومست الهی اولوب کندیستك نار نمرود اتلسنه راضی اولدی نتکیم مبالغه ایله صبرایدیجی اولان اسمعیل مجید علیه السلام حضرتلری کبی اول خدانك عشقی وخنجر بلاسی اوکنده بربوغاز چکدی وکندیسنی امر حقه مطیع ایدوب جانبی دوست یولنده فدا قیلدی پس یونك کبی عشق یولنده سر باز اولمش وملك ومالی ترك قیلمش قتی چوقدر بوجمله دن

بری دخی امرأالقیسدر نتکیم انك حکایه سنه شروع ایدوب بیوررلر

﴿ حکایت امرأالقیس که پادشاه عرب بود و بصورت عظیم ﴾
﴿ و باجمال یوسف وقت خود بود وزنان عرب چون وزلیخا ﴾
﴿ مردهٔ اوواوشاعر طبع * ع * قفانبك من ذکری حبیب ومنزل ﴾

بوسرخ شریف و بیان لطیف امرأ القیس حکایتدر که امرأالقیس عرب پادشاهی ایدی وصورتده عظیم و باجمال ایدی کندی وفتك یوسق ایدی وعرب زنلری انك عاشقی ایدی زلیخا کبی مردهسی ایدی واوشاعر طبع فصیح و بلیغ کیسه ایدی نتکیم برقصیده سنده دیر * قفانبك من ذکری حبیب ومنزل * و بونك مصرع ثانیسی * بسقط اللوی بین الدخول فحومل * بو بیت سبعهٔ معلقه دندر تمام آخرنه وارنجه برقصیده در قف امر درقفا تثنیه درایکی مصاحبه سنه خطاب اوله که دورك ای یارانلر دیمك اولور و یاخود خطاب وحده اوله زیرا عادت عرب عر باجمعله و باثنیه ایله واحده خطاب ایدرلر وتکرارلفظ مراد ایدرلر و بو معنی قرأن عظیمده دخی واقعدر نتکیم رب ارجعونی ده اهل تفسیر رب ارجعنی ارجعنی تقدیرنده در دیمشلر والقیا فی جهنم ده الق الق معناسن و یرمشلردر پس بو تقدیرجه بتك معناسی قف قف ای بنم یار غارم نبك بزاغلیه لم امرك جوابیدر یانکچون ساقط اولدی ذکری مصدردر یعنی دور و بکا مساعده وموافقت ایله بکا ایلمکده حبیبك ذکری قتنده ومنزلنك ذکری قتنده یعنی انی اکدیغمدن اوتری سقط دوشمك واللوی رملدر دخول وحومل ایکی موضعك اسمیدر یعنی اول بکا ویا اول حبیب ومامنزلی سقط لوبده در یعنی سقط رملده دخوله حومل ماینده در ﴿ چون همه زنان اورا بجان می جستند ای عجب غزل اوونالهٔ او بهرچه بودمکرمی دانست که این همه تمثال صورتی اندکه برتختهای خاك نقش کرده اند ﴾ چونکم دوکلی محبوبه زنلر انی جان ودل ایله استدیلر وطلب ایلدیلرای عجب اول امرأالقیسك غزلی ونالهسی ندن اوتری اولدی مکر اول بلدی که بودکلی محبوبه اولان زنلرك شکل وصورتی تختهلراوزره یازلمش تمثال صورتی کبیدرلر که بونلری هم خاك تختهلری اوزره نقش ایلمشلردر ﴿ عاقبت این امرأ القیس راحالی پیدا شد که نیمشب ازملك وفرزندان گریخت وخودرادردلق پنهان کردوزان اقلیم باقلیم دگر رفت در طلب انکس که ازاقالیم منزهست مختص برحمته من یشاء ﴾ عاقبت بوامرأ القیسه برحالت پیدا اولدیکه نصف اللیل ده برکنجه کندی ملکندن واولادندن قاچدی وکندیسنی برکهنه دلق ایچره پنهان ایتدی واول اقلیمدن برغیری اقلیمه کتدی اول کیسه نك طلبنده که اقلیملردن منزهدر اما الله تعالی کندی رحمتنه دیلدیکی کیسه یی مختص قیلور ﴿ مثنوی ﴾ امرءالقیس ازممالك خشك لب * هم کشیدش عشق ازخطهٔ عرب * تابیامد حشت می زد درتبوك * بامملك گفتند شاهی ازملوك * امرءالقیس آمدست اینجابگذ * درشکارعشق خشتی می زند)

امرء القیس بر کیجه مملکتلردن خشنلاب و بی بهره اولدیغی حالده هم انی عشق عرب خطه سندن برآخر دیاره چکدی تابوکه کلدی اندہ کرپچ اوردی یعنی کرپچ کسدی تبوك قلعه سنك پادشاهنه دیدیلر ملوك عربدن برشاه یعنی امرء القیس بو دیاره کدو کسب ایلمکه کلمشدر عشقه شکار اولمقده برکرپچ کسر فقیرلر و محتاجلر شکلنه کیروب بوهیئنده کسب وکار ایلهدیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ آن ملك برخاست شب شد پیش او * کفت اورا ای ملیك خوبرو * یوسف وقتی دو ملکت شد کمال * مرترا رام از بلادواز جمال * کشته مردان بند کان از تیغ تو * وان زنان ملك مه بی میغ تو * پیش ماباشی تو بخت ما بود * جان ما از وصل تو صد جان شود * هم من وهم ملك من مملوك تو) ای بهمت ملکلهامتروك تو اول ملك تبوك قالقدی کیجه انك اوکنه کندی اول امرء القیسه دیدی ای خوب رو اولان ملك سن یوسف وقتسن ایکی ملکت سکا بلاددن وجالدن کاله رام اولدی اوله مردلرسنك تیغك خوفندن سکا بنده لر ورامل اولمشلردر واول محبوبه زنلرسنك بی میغ اولان ماهك ملکتنك بنده لری وافکنده لری اولمشلردر یعنی سنك سحابسز اولان ماه یوزلك جمالی ملکنك اسیرلری اولمشلردر اکرسن بزم اوکزده اوله سن و بزم دیارمزده اقامت قیله سن بزم بختمز اولور بزم جانمزسنك وصلندن صد جان اولور یعنی زیاده لك بولورو یوزمرتبه قوت وقدرت حاصل قیلور هم بن وهم بنم ملکم سنك مملوککدرای شاه همت عالی سبیله ملکلرسنك متروککدر که سن بوقدر ممالك عظمایی قبول ایلرایسك جان ودل ایله خدمتده یزدیوب وافر تکریملرو تفخیملر قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ فلسفه کفتش بسی واوخموش * ناکهان واداشت ازسرروی پوش * تاچه کفتش او بکوش ازعشق ودرد * همچو خوددر حال سر کردانش کرد * دست او بکرفت و باو یارشد * اوهم ازتخت وکر بیزارشد * تابلاددور رفتندان دوشه * عشق یك کرت نکردست این کنه) چوقاق فلسفه سویلدی یعنی اول تبوك شاهی امرء القیسه وافر حکمت عقلیه نقل ایلدی واوخموش وساکت ایدی ناکهان سرندن روی پوشی کیرو طوتدی وراز دلندن پرده حجابی رفع ایتدی اکاحالنی واسرار بالنی بر برسویلدی تاامرء القیس انك قواغنه عشقدن ودرددن نه سویلدی کندی کبی فی الحال انی دخی سر کردان ایتدی انك النی طوتدی وانکله یاراولدی اول شاه تبوك دخی هم تخت وکردن بیزار اولدی وانکله الفت وانسیت قیلدی تاایراق بلاده کندیلراول ایکی پادشاهه عشق بوکناهی برکره ایلمشدر بلکه کراراومرادا نیچه تاجدارلری سر بردن ایندیروب کندیسنه اسیرقیلش ودارودیاری ترك ایتدیروب درویش وفقیرایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ بر بزرکان شهدو طفلانست شیر * اوبهر کشتی بود من الاخیر * غیراین دوبس ملوك بی شمار * عشقشان

ازملك بر بووتبار) عشق اولور اوزره شهد واوغلنجقلر ازره شيردر اول عشق
هر كشـتى يه من الاخيراولور يعنى عشق رجاله واطفاله شامل اولور وعالى كلور بزك
اولان ارزه اول شهدوشكر كبى شيرين اولورو كودك سيرتلره شير كبى غذا كلور وهر
بر كشنڭ وجودك آخركى يوكدن باشى اولور مثلا بركمى يوكنى تمام طوتسه كه ارتق
بر يوكه دخى تحملى اولمسه اكا اخر برقاچ بطمان نسنه قوسك اول من اخيردن اول كمى
مستغرق اولور كذلك عشق دخى هروجود كشتيسنى مستغرق قيلور بوايكيسندن
غيرى چوق بى شمار ملوك عشق انلرى ملك ومالدن وقوم وقبيله دن قاپدى انلرى
دولت وسلطنت قيدندن خلاص ايتدى ﴿ مثنوى ﴾ جان اين سه شه بچه
هم كرد چين * همچو مرغان كشته هرسودانه چين * زهره نى تالب كشايند
ازضمير * زانكه رازى باخطر بود وخطير * صد هزاران سر بپولى آن زمان * عشق
خشم الودزه كرده كمان) بواوچ شه بچه نك جانى هم چين شهرنك اطرافنده قوشلر
كبى هرجانبده دانه چين اولمش وهر برى كندى غداسنى اكر صورى ومعنوى
دكشورمكه اشتغال قيلمش ايدى زهره يوقكه تاضميردن دوداق اچه لر ودرونلرينك
رازنى سويليه لر زيرا كه خطرلو وعظيم بر رازايدى خطر عظيم معناسنه درتكيم
حضرت احديتك وجناب ربوبيتك رازنه محرم اولنلر واول حضرته تعشق
قيلنلر اول رازى بوخلقه سويليه مزلر وكندى ضميرلرندن كشف رازايليه مزلر
زيرا خطيرو باخطر بررازدركه انى نامحرم اولنلره بيان ايلرلر نجه يوز بيك باش
اول زمان بر پوله خشم آلوده اولان عشق كمانى زه ايلمش يعنى يايى كرشلمش
هركيم كشف رازايلرسه انى نشانه المش وتير قهره انى هدف قيلمشدر
﴿ مثنوى ﴾ عشق خود بى خشم دروقت خوشى * خوى دارد دمبدم
خيره كشى * اين بودان لحظه كوخشنود شد * من چه كويم چونكه خشم آلود
شد * ليك مرج جان فداى شيراو * كش كشد اين عشق واين شمشيراو) عشق
خود خوشلق وقتنده بى خشم ايكن خيره كشلكه دمبدم خوى طوتر خيره كش
وصف تركيبيد ربونده سهولتله اولديرجى معناسنه در يعنى عشق خوشلق
وقتدن بى خشم اولديغى حينده همپشه سهولتله عاشقلرى اولدرمكه خوى
وعادت طوتر اولحظه كه اول عشق خشنود اولدى حالى وشانى بودر بن نه سويليم
چونكم اول خشم آلود اوله يعنى خشم آلود اولدقده انك تعريف وتوصيفى ممكن
اولمز وليكن جان مرجى انك شيزه فدا اولسون كه انى بوعشق وانك شمشيرى
اولدرر يعنى اكرچه عشق بونك كبى خونريز وقتالدر وليكن جان مرعاسى اول
عشقك ارسلانه فدا اولسونكه انى عشق وعشقك شمشيرى اولدور واول تيغ
عشقه قربان اولور وجانى فدا قيلور ﴿ مثنوى ﴾ كشتنى به ازهزاران

زندکی * سلطنتها مردهٔ این بندکی) عشقله اولکلك هزاران زنده لکدن یکدر
سلطنتلر بو بنده لکلك پرمرده سید ریعنی عشقله اولك شول ذوق دائمه واصل
ایلر که هزاران بوفانی اولان زنده لکدن اولیك اولور وسلطنتلر عشق بنده لکنك
اولوملوسیدر ﴿ مثنوی ﴾ باکنایت رازها باهمدکر * پست کفتندی بصد
خوف وحذر) بری برلر یله رازلری کنایتله پست سویلرلردی بوزخوف وحذر
ایله یعنی کندی معشوقه لرنی لسانه کتورسه لر اول رازی یوز خوف وخطر ایله
کنایت طریقیله باب باب اچق سویلرلردی وسر پوشیده تعبیر ایلرلردی تانامحرم
بونلرك رازنه واقف اولمیه و بونلرك اول سوزلردن مقصودی نه ایدیکی بیلمیه
نتکیم عارف اسرار الهی اولنلر وراز حقیقتی بیلنلر اکر بریره کلسه لر اول رازی
بعض اصطلاحات وکنایاتله ادا ایلرلر والفاظ ولغات پرده سنی اکا وقایه ایدوب
اول رازی کنایتله ورمز واشارتله سویلرلر شول مرتبه ده که اکر انلرك مجلسنده
نیچه بیکانه ونامحرم اولسه انلرك اول سوزلردن مقصودلری نه ایدیکنی فهم
ایده مزلر ﴿ مثنوی ﴾ رازرا غیرخدا محرم نبود * آه را جزآسمان همدم
نبود) بونلرك رازنه خدادن غیری محرم اولمدی آهلرینه آسماندن غیری همدم
اولمدی نتکیم عاشقلرك رازنی همان خدا بیلور وانلرك آهنه انجق آسمان همدم
اولور عشقه دوشمین عاشقك رازنی بیلز ونیچه کونلردرد عشقدن آه وآه قیلین آه
عشاقه همدم اولمز ﴿ مثنوی ﴾ اصطلاحاتی میان همدکر * داشتندی
بهرایراد خبر) بری برلرینك اورتاسنده برکونه اصطلاحاتی ایراد خبردن اوتری
طوتارلردی یعنی بری برلرینه خبرسویلمکدن اوتری مابینلرنده برنوع اصطلاح
طوتارلردی وقت حاجنده اول اصطلاحله سویلشورلردی نتکیم مشایخ صوفیه
حسین بن منصور قدس سره قتل اولند قدنصکره اسرار الهیده بعض
اصطلاحات وضع ایلدیلر وسروحدنی وراز رؤیتی سویلمك لازم کلدکده کندی
میانلرنده اول اصطلاحات ایله سویلدیلر پس نامحرم اولنلر اول اصطلاحاتدن
انلرك مرادی نه ایدیکنی اشکارا یله مدیلر و بعض مریدلر ومحبلر صکره کتوروب
انلرك اصطلاحاتنی طالبلره تفهیم ایچون کتابلره یازدیلر ورساله لر دوزدیلر
﴿ مثنوی ﴾ زین لسان الطیرعام آموختند * طمطراق وسروری اندوختند)
حتی بولسان الطیردن عوام طبیعت اولان اهل زرق ور یا اوکرندیلر طمطراق
وسرورلك قازاندیلر یعنی بوطیورالهی اولان عاشقلرك منطقندن عوام سیرت اولان
اهل نفس واهل صورت تعلم قیلدیلر وکتابلردن اوقویوب اوکرندیلر وناسه
طمطراق ادا ارله نی صانوب سرورلك ومهترلك تحصیل ایلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ صورت
آوازمرغست آن کلام * غافلست ازحال مرغان مرد خام * کوسلیمانی که داند لحن طیر

* دیو کرچه ملك کیردهست غیر) اول کلام که عوام سیرت اولان اهل تقلید
آنی سویلرلر مرغ الهینك آوازنك صورتیدر مرد خام مرغلرك حالندن غافلدر
هرنقدر اهل نفس واهل صورت وارایسه مرد خامدر اکربونلردن برمرغان الهینك
کلامنی حفظ وضبط ایلسه وآنی خلقه سویلسه اول مرغ الهینك آوازنك
صورتیدر واول مرد خام طیور الهینك حالندن وشانندن غافلدر قنی برسلیمان
مشربکه لحن طیری بیله دیوا کرچه ملك طوترغیر بدر دیودن مراد اهل نفس
وسلیمندن مراد عارف بالله اولان اهل الله در یعنی قنی برسلیمان وقت اولان عارف
زباندان ومعدن علم وعرفانکه اول منطق الطیری بیله وطیور الهینك الحانته عارف
اوله دیو سیرت وشیطان طبیعت اولان اهل زرق وریا اکرچه قوش دیلنجه اوتر
وسلیمان شکلندن کورینور ملك ومنصب طوتروبی تمیز اولنلری دام یعنته کتوروب
صیدایدرلیکن عین مرتبه سنده دکلدر غیریدر وغیروسواکورمکدن خلاص
اولمشدر ودیو سیرت اولمقدن نجات بولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ دیو برشبه
سلیمان کردایست * علم ومکرش هست وعلمناش نیست * چون سلیمان ازخدا
بشناش بود * منطق الطیری زعلناش بود) سورهٔ نمله اولان ایت کریمه به
اشارتدر (وورث سلیمان داود وقال یاایها الناس علمنا منطق الطیر واوتینا من کل شئ
ان هذا لهو الفضل المبین ده) یعنی وارث اولدی سلیمان داوده نبوتده ویاملکده
ویاعلمرده که اکا قایم مقام اولدی وسائر اول طفوزاوغلی وارث اولدی سلیمان دیدی
ای ناس بزبیلدیرلدك وتعلیم وتفهیم قیلندق حق جانبندن وانواع طیورك نطقنه
اعطا اولندق هرشبهدنکه اکا محتاج ایدك تحقیقا بوعطا البته شول فضل واحساندر که
هرکسه مخفی دکل آشکار ادروتوضیح معنای یتین شریفین بویله دیمك اولور که
دیوشبه سلیمان علیه السلام اوزره انك یرینه قیام ایتدی وتختنه اوتردی وخاتم واسطه سیله
دیولرده ویریلرده حکومت وتصرف ایلدی انك مکروحیله به علمی واردر واکا
حق طرفندن علمنادیمك بوقدر یعنی یاایها الناس بزالله جانبندن منطق الطیری تعلیم
اولندق والهام اولندیق بوقدر طیور مختلفه نك لسانی بزبیلورزدیمکه قادردکلرچونکم
سلیمان نبی علیه السلام حضرتلری خدای تعالی حضرتلرندن بشاش اولدی طیره
منسوب اولان منطق اکا علمنادن اولدی یعنی قوشلرلسانی اکا حق تعالیدن
تعلیم اولندی پس دیوا کرچه خاتمله سلیمانلق دعواسن ایلیوب خلقك وجودنده
تصرف قیلدی وسلیمانه متشبه اولدی ولیکن سلیمانله دیوك مابینده قوش دیلنی
بیلکله بیلمك فرق اولدی اکرچه نیچه علایم دخی انك وبونك وجودنده وارایدی
ولیکن بومنطق الطیری بیلکله بیلمك انلرك مابینی عظیم فارق اولدی وتمیز قیلدی
کذلك هرعصرنك سلیمانی اولان محققله اول عصرده اولان اهل تقلیدك واصحاب

ربانك ميانندہ فرق اولدركہ اهل تحقيق طيور الهى اولان عارفلرك واوليانك السنہ سنى
حق جانبندن بتلش وا كاجناب حق انى الهام قيلش وتمام اول محقق هر برولينك
ونبينك نطقى ومشربى نيجه اولديغنى بتلشدر اما اهل تقليد واهل رياول نطق
وزبانى بيلورلرسه ده انك اسرار وحقايقنه عالم اولمازلر باخصوصكه انى كتابدن
اوكرنمشلر حضرت حقدن انلره الهام اولمشدر ﴿ مثنوى ﴾ توازان مرغ
هوابى فهم كن * كه نديدستى طيور من لدن * جاى سيمرغان بود آن سوى قاف *
هرخيالى رانباشد دست باف * جزخيالى راكه ديدان اتفاق * آنكهش بعد العيان
افتد فراق) اى مرتبهٔ تقليده قالان واسرار الهيدن بى بهره اولان كيمسه سن
اول مرغ هوايدن سن مرغ الهيدن دكلسن فهم ايله زيرا لدندن اولان طيورى
كورمشسن يعنى الله تعالينك قتنده اولان مرغان الهى يى مشاهده قيلمشسن
وانلره خدمت ايدوب ارادت كتورمشسن وانلرك بيوردينى اوزره طريق حقه
سالك اولمشسن اويله اولجق سندخى هنوز مرغ هواسن كنديكى برخوش
فهم ايله سيمرغلرك جايى اول قاف جانبى اولور هر برخيال ايچون دست باف اولمزشول
برخيالدن غيرى يه كه اتفاق اول قافى كوردى اندنصكره اكا بعد العيان فراق
واقع اولدى خياليلرده اولان بالروحدت ايچون اولور سيمرغ عنقانك لقبيدر وبونده
سيمرغلردن مراد ابدال الهيدركه انلر اوتوز كيمسه در (كما قال عليه السلام الابدال
فى هذه الامة ثلثون رجلا قلوبهم على قلب ابراهيم خليل الرحمن كلما مات رجل
بدل الله فى مكانه رجلا رواه الامام احمد فى مسنده عن عبادة ابن الصامت رضى الله
عنه وقال ايضا الابدال فى امتى ثلاثون بهم تقوم الارض وبهم يمطرون وبهم
ينصرون رواه الطبرانى عنه كذا فى الجامع الصغير) وقافدن مراد قاف قربت الهى
اولوردست باف ال اوركسى ديمكدر وبونده دست بافدن كارسهل ديمك اولور
وتوضيح معنى بويله ديمك اولوركه سيمرغان روحانى وابدال الهى اولان وليلرك
مقامى اول قاف قربت ومرتبهٔ الوهيت جانبنده اولورهر برخيال ايچون اول مقام
عالى وقرب الهى ال اوركسى اولمز الاشول برخيال دكل كه اتفاق اول قاف
قرب حقى كوردى اندنصكره اول خياله بعد العيان اول مرتبه دن فراق واقع
اولدى يعنى بوخياله اول جاى سيمرغان اولان قاف قربت دست باف اولور
بوخسه بوندن غيرى خياله اول مقام ميسر اولمز ومرغ خيال اول مقامك
اطرافنده پرواز قيلمز اما ابدال مرتبه سن بولن وانلرك اصطلاحاتنى بيلن عزيزلرك
خيالى مقامى كورر اندنصكره بعد المعاينه تكميل نفوس بشريه قيلق وانلره
مربى ومرشد اولق ايچون اول مقامدن فراقه دوشر ومرتبهٔ كثرته كلوب عالم
طبيعته نزول ايلر مشايخ بوكا فرق ثانى درلر وفرق بعد المحو دخى تعبير ايدرلر نتكيم

تأیه شرحنده بورالره مناسب چوق تحقیقلر اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ نی فراق
قطع بهر مصلحت * کایمنست ازهر فراق ان مقبت) بعدالعیان اولان فراق
قطع دکلدر مصلحت ایچوندر زیرا هر فراقدن اول منقبت ایمن در یعنی اول
مرتبهٔ قربتی ومقام وحدتی معاینه قیلدقدنصکره عالم کثرته کلمسی ومقام فرقته
دوشمسی اول مقامدن فراق قطعی دکلدر بلکه برای مصلحت تکمیل نفوس
طالبین وتربیهٔ ارواح سالکین ایچون اول مقامدن جدا اولوب مرتبهٔ کثرته
وعالم طبیعته دوشمشدر یوخسه اول منقبت صاحبی هرفراقدن ایمندر تتکیم
اولده (ازجدایبها شکایت میکند) مصرعنك شرحنده هم برمقدار بورایه
متعلق تحریر اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ بهراستبقای آن روحی جسد * آفتاب ازبرف
یکدم میکشد) اول روحی اولان جسدك استبقاسندن اوتری آفتاب برفدن بردم چکیلور
یاخود کندیسنی چکر میکشد فعل لازم اولمقده ومتعدی اولمقده ممکندرفارسیده لازم
ومتعدی محل اقتضا ایلدیکنه کوره اولور برفدن مراد بونده جسد انسانی اولوروآفتابدن
مراد ذات ربانی اولور وتوضیح معنی یعنی اول روحانی اولان جسدك استبقاسندن
اوتری آفتاب حقیقی برف مثابه سنده اولان جسد انسانیدن بردم چکیلور وتستر
قیلور تاکم اول مانند برف اولان جسد برزمان باقی اوله و برنیجه مدت موجود
قاله اکرهمیشه تجلی اولسیدی فوری اریوب مضمحل اولوردی وهمیشه استتار
قیلسه هم برف ویخ کبی اولان جسد منجمد وافسرده اولوب قالوردی پس
شان الهی لحکمة ولمصلحة کاهی تجلی وکاهی استتار اوزره اولور (مشاهدة
الابرار بین التجلی والاستتار) دیدکاری قول هم بومعنایه دلالت قیلور وشیخ
سعدینك بو بیتلری هم بومضمونی مؤید اولور (قطعه) اشاهد من اهوی
بغیروسیلة * فیلحقنی شان اضل طریقا * یؤجج نارالهم یطفی برشة لذاك ترانی
محرقا وغریقا ﴿ مثنوی ﴾ بهرجان خویش جوز بشان صلاح * هین
مدزد ازحرف ایشان اصطلاح) سن کندی جانك ایچون انلردن صلاح استه
اکاه اول انلرك حرفندن اصطلاح اوغورلمه یعنی اول عاشقلرك ومحبوب حقیقی
بولنه سالك اولان صادقلرك حروف وکلماتندن اصطلاحات اوغورلمه وانلرك الفاظ
وایماتك حفظ ایلیوب ناسه انکله معرفت فروش اولمه بلکه انلردن کندی جانك
ایچون صلاح استه وانلرك درونندن وسوز عشقندن حصه مند اولمغی طلب ایله
بوخسه مجرد اصطلاح وقصه دن سکا انلرك حالنی بیلك واسرارنه واقع اولمق
ممکن اولمز ﴿ مثنوی ﴾ ان زلیخا ازسپند ان تابعود * نام جمله چیز یوسف
کرده بود * نام اودر نامها مکتوم کرد * مجرمانرا سر ان معلوم کرد * چون
بکفتی موم زاتش نرم شد * این بدی کان یارباما کرم شد) اوزلیخا سپندلردن

عوده دك جمله چيرك نامنى يوسف ايلمش ايدى يعنى اوزرلكلرندن عوده دك
وادنادن اعلايه دك جمله سنك نامنى يوسف ايلمشدى واول يوسفك نامنى بوجمله
نامله ايچره مكتوم ايتدى محرملره اول نامله‌لرك سرنى وكنديدى اصطلاحنى معلوم
ايتدى مثلا چونكم موم انشدن نرم اولدى ديدى انك مرادى بواولوردىكه
اول يار بزمله كرم اولدى و بزم سوزدلرزدن وآتش شوقزدن انك قلبى موم كبى
نرم اولدى دىمكى كنايت ايلردى ﴿ مثنوى ﴾ ور بكفتى مه برآمد بنكريد*
ور بكفتى سبز شدا ن شاخ بيد* ور بكفتى بر كهنا خوش مى طپند* ور بكفتى جوش
همى سوزدسپند* ور بكفتى كل بيلبل راز كفت* ور بكفتى شه سرشهناز كفت* ور بكفتى
چه همايونست بخت* ور بكفتى كه برافشانيدرخت) واكر محرملر بنه ماه يوقروكلدى
وطلوع قيلدى نظرايلك ديدى انك مرادى يوسفك عرض جمال وظهوره كلمسى
اولوردى واكر اول شاخ بيدسبز اولدى ديدى انك مرادى يوسفك شاخ بيد كبى
تروتازه اولان وجودينك لطيف وطرى اولمسى اولوردى واكر بركلر خوش طلبيرلر
وحركت ايدرلر ديدى انك مرادى كنديلك قلب وروح وعقلى بركلرينك
يوسف اوزره خوش طلبيمسى اولوردى واكر اوزرلك خوش پنار ديدى انكله
كنديمابينده اولان اشتالك وانك كنديه اولان ميلنه والتفاتنه كوزدكدى
ديمكدن كنايت ايلردى واكر كل بلبله رازديدى ديدى يوسفك كنديسنه راز
ديمسن مراد ايلردى واكر شاه سرشهناز ديدى ديدى شاه حسن اولان يوسفك
شاهانه ناز ايلمسندن كنايت ايلردى واكر بخت وطالع نه همايوندر ديدى كنديه
بختك همايون اولمسندن وطالعك كشاده كلمسندن ويوسفك كنديه نظر
والتفاتى اولمسندن وعرض جمال قيلمسندن كنايت ايلردى واكر ديديكه رختى
سلكك كه كرد الود اولمش كنديك قلبك مغبر وخاطرينك مكدر اولمسنى مراد
ايلردى ﴿ مثنوى ﴾ ور بكفتى كه سقا آورد آب* ور بكفتى كه برآمد آفتاب
* ور بكفتى دوش د يكى پخته اند* ياحوايج از پزش يك لخته اند* ور بكفتى
هست نانهابى نمك* ور بكفتى عكس مى كردد فلك* ور بكفتى كه بدرد آمدسرم*
ور بكفتى درد سرشد خوشترم* كرستودى اعتناق اوبدى* ورنكوهيدى
فراق اوبدى) واكرسقاب كتوردى ديدى يوسفك آب زلال جمالى كنديك
تشنه‌لكنى وحرارتنى برمقدار دفع ايلمسندن وراحت دل بولمسندن كنايت
ايلردى واكرديديكه آفتاب يوقروكلدى وطلوع قيلدى يوسف ظهوره كلوب
انك قلبنه حرارت براقمسندن وانك درونى ياقمسندن كنايت ايلردى
واكردون برچولك قيناتمشلر و پشورمشلردر ياخود حوايج پزشدن برپاره دريمى
چولك ايچره اولان حوايج پشمكدن برپاه اولمشدر ديدى يوسفله كنديمابينده

اولان دیك محبتك قینامسندن وانك خام خویلرینك پخته اولمسندن وحوایجك
پیشمسندن و برقطعه اواوب وچیکلك کیدوب اذیذونفیس اولمسندن کنایت
ایلردی واکرنانلر بی نمکدردیدی یوسفدن حاصل اولان نان معنوی وغدای قلبنك
بی چاشنی اولمسندن وبی لذت کلمسندن کنایت ایلردی واکرفلك عکسنه دونردیدی
کندینك طالعی کندی یه مساعد اولمدیغندن ومرادینك عکسی ظهور
ایلدیکندن کنایت ایلردی واکر دیدیکه باشم درده کلدی و باشمه براغری
حاصل اولدی یوسف جانبندن اکابر جفااولدیغندن وانك باشنه درد کلدیکندن
کنایت ایلردی اکردرد سر بکا خوشتر اولدی دیدی در دعشقك کندی یه
خوشتر اولمسندن و یوسفك جفاسی اکادلکش کلمسندن وتمام انك جفاسنه راضی
اولمسندن وائدن هرنه کلورسه اکا خوش کلوب تسلی بولمسندن کنایت ایلردی
الحاصل اکر اوکیدی ومدح قیلیدی انك اعتاقی اولوردی واکرذم وقدح قیلیدی
اول یوسفك فراقی اولوردی یعنی اوکدیکی یوسفك وصالنه متعلق وذم وقدح
ایلدیکی یوسفك فراقنه متعلق شیلر اولوردی ﴿ مثنوی ﴾ صد هزاران نام
کر برهم زدی * قصد اووخواه اویوسف بدی) محصل کلام اکر نیچه یوزبیك
نامی بربرینه اور بدی انك قصدی وانك استمسی یوسف اولوردی وهرنه شی ذکر
قیلسه بهر حال برسبیل کنایه اندن یوسفی مراد قیلوردی زیرا انك اصلا یوسفدن
غیری هیچ برمرادی یوق ایدی ﴿ مثنوی ﴾ کرسنه بودی چوکفتی نام او *
می شدی اوسیر ومست جام او * تشنکیش ازنام اوساکن شدی * نام یوسف
شربت باطن شدی * وربدی دررپش آن نام بلند * دردرا فی الحال کشتی
سودمند * وقت سرما بودی اوراپوستین * این کند درعشق نام دوست این)
اکر زیخا کرسنه اولیدی چونکم اول یوسفك نامنی دیدی وذکر ایلییدی اوسیر
اولوردی وانك جامنك مستی اولوب طویاردی اول یوسفك نامندن انك تشنه لکی
ساکن اولوردی یوسفك نامی شربت باطن اولوردی وانی ریان قیلوردی وانك
حرارتنی دافع اولوردی واکرانك بردردی اولیدی اول بلند اولان نام شریف درده
فی الحال سودمند اولوردی واول نام عالیدن انك دردنه شفا ونفع کلوردی
قیش وقتنده اول نام اکا پوستین کبی اولوردی وانی کرم ایدوب ایصیدردی اول
نامك برکاتیله سردشتایی و بردهوایی دویمزدی دوستك نامی عشقده بونی ایلر
یعنی محبوب حقیقی حضرتلرینك نام شریفنی ذکر ایلیك وانك اسمنی سویلیك
مقام عشقده اولان عاشقلره بو ذکر ایلدیکمز کارلری ایلر همان بونی که انلر
الله تعالی یی آجلق زماننده ذکر ایلسه لر طویارلروتشنه لك وقتنده آکسه لر
ریان اولورلر ودرد وسقامت زماننده یاد ایلسه لر راحت وصحت بولورلر وسیرد

و برد وقتنده ذکر ایلسه لر کرم اولورلر و حرارت بولورلر ودخی بونلردن ماعدا
نیچه حالتلره وخصلتلره اول نام شریف برکاتیله واصل اولورلر ﴿ مثنوی ﴾
عام میخوانند هردم نام پاك * این عمل نکنند چونبود عشقناك) اکرچه عوام هم
نام پاکی هردم اوقورلر بوعملی ایلمز چونکم عشقناك اولمیه یعنی عوام دخی اکرچه
محبوب حقیقی ومعشوق ذاتینك نام شریفنی اوقورلر وانی فکر قیلورلر بوعاشقلرك
اول نام پاکی اوقودیغی عملی انلره ایلمز چونکم انلر عشقناك اولمیه واول نام شریفی
کمال محبتله وتعظیمله ذکر قیلمیه ﴿ مثنوی ﴾ انچه عیسی کرده بود از نام هو *
میشدی پیدا ورا ازنام او) اول نسنه یکه عیسی علیه السلام حضرتلری نام
هودن ابتدی ایدی خدانك نامندن اکا پیدا اولوردی یعنی هویت الهیه نك اسمندن
اول معجزه لریکه عیسی حضرتلری اظهار ایتمشدی اکا اول خدانك نامنی تعظیمله
ذکر ایلمکدن پیدا اولوردی ﴿ مثنوی ﴾ چونکه باحق متصل کردید جان *
ذکر آن آینست وذکر اینست ان) چونکم جان حق تعالی به متصل اوله آنك ذکری
بونك ذکری وبونك ذکری آنك ذکر یدر یعنی برجانکه حق تعالی حضرتلرینه
واصل اوله حقیقتده اول خدایی ذکر ایلمك بوجانی ذکر ایلمکدر حقیقتده اثنینیت
ومغایرت اولمزتکیم ابن قارضك بو بیتلری هم بومعنایه دلالت قیلور (بیت) ففی
الصحو بعد المحو لم اك غیرها * وذاتی بذاتی اذ تجلت تجلت * فوصفی اذ لم یدع باثنین
وصفها * وهیئتها اذ واحد نحن هیئتی * فان دعیت کنت المجیب وان اکن * منادی
اجابت من دعانی ولبت ﴿ مثنوی ﴾ خالی از خود بودو پر از عشق دوست *
پس زکوزه ان تلابد که دروست) زیرا اول خدایه واصل اولان جان کندیدن
خالی ودوستك عشقندن پر اولدی پس کوزه دن اول صزار که انده واردر تکیم
کل اناء یترشح بما فیه دیمشدر زیرا دن برکون قان المشلرانك قانی یره یوسف
یوسف دوشمشدر وکذلك حسین بن منصور حضرتلری قتل اولدیغی جینده
برعضوندن کسمشلر انك قانی زمینه الله الله طمله مشدر تکیم جلد اولده آتش
عشقست کندرنی فتاد بیتك شرحنده فتوحات مکیه دن بوقصه لرنقل اولنمشدر
انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ خنده بوی زعفران وصل داد * کریه بوهای
پیازان بعاد) خنده وصل زعفرانك بوینی طوتدی کریه اول بعاد پیازنك بویلرندن
طوتدی زعفرانك طبعی منشطدر برکسه زعفران یسه انك خاصیتی اولدر که
اول کسه یی خندان ایلر نته کم پیازك خاصیتی اولدر که قوقوسی برکسه نك
کوزینه کتسه انی کریان ایلر پس وصال یار زعفرانه بکزر وفراق یار پیازه بکزر
وتوضیح معنی برکسه نك یوزی کولمك ومتبسم اولق وصلت زعفرانك رایحه سنی
ویردی وشاد اولان کسه نك بشاشت ونشاطی زعفران کبی اولان وصالك

رابحه سندن خبر ایر کوردی ویر کسه نك اغلمسی اول بعاد وفراقك پیدا زلندن
خبر ویردیکه درونده هرنه اولسه انك اثاری لابد خارج بدنه چیقار مثلا درونده
نشاط وسرور اولسه انك اثاری خنده یوزی اولمقدر ودرونده فراق وبعاد
اولسه انك علامتی خارج بدنده یا اغلمق ویاخود تلخ یوزی اولمقدر وقس علی هذا
سائر الاحوال ﴿ مثنوی ﴾ هر یکی راهست دردل صد مراد * این نبا شد
مذهب عشق ووداد) هر برینك کوکلنده صد مراد واردر مذهب عشق
ووداد بواولمز بلکه مذهب عشق ووداد یار یکی سخن یکی دیوب بر دلده بر یار
اولمقدر که (ماجعل الله لرجل من قلبین فی جوفه) آیتنك حسبنجه حق تعالی
انکیچون برکسه ایچون برکوکلده یارهم براوله وهیچ برکسه نك جوفنده ایکی
کوکل قالمیه تا بر کوکلی برآخر مراده وبر آخر کوکلی دخی بر غیری مراده باغلیه
سن پس عاشقلر همان بر کوکل بر یاره ویروب غیری مرادی دادن نفی ایدوب
سوردیلر فچن برکسه نك کوکلنده برنیچه مراد اولسه وبر نیچه یوزشیلری ازرو
قیلسه مذهب عشق ووداد بواولمز (کما قال ابن الفارض * بیت * وعن مذهبی
فی الحب مالی مذهب * وان ملت یوما عنه فارقت ملتی * ولوخطرت لی فی سواك
ارادة * علی خاطری سهوا قضیت بردتی ﴿ مثنوی ﴾ یار امد عشق رارو ز
آفتاب * آفتاب ان روی را همچون نقاب * انکه نشنا سد نقاب ازروی یار *
عابد الشمسست دست ازوی بدار * روز اوورزی عاشق هم او * دل هم
اودلسوزی عاشق هم او) عشق ایچون یارروز ایچون آفتاب کلدی آفتاب اول
یوزه نقاب کبی اولدی عشق بونده عاشق معناسنه در مصدر ذکری مبالغه دن
اوتر یدر رجل عدل دیدکلری کبی یعنی روزه آفتاب لازم کلدیکی کبی عاشقه یار
لازم کلدی عاشقك روزی وآفتابی هم کندی یاری اولدی روزه آفتاب نیجه
محتاج کلدیسه عاشق دخی یاره اویله محتاج کلدی بوآفتاب صوری ویاخودمانند
آفتاب اولان محبوب مجازی اول روی حقیقتك نقابی کبی اولدی پس شول کسه که
نقابی روی یاردن اکلمز وفرق ایلمز اول کسه عابد شمسدر الی اندن کیر وطوت
یعنی بوآفتاب ظاهر ومانند آفتاب اولان هرشیء باهر یار حقیقینك وجه با قیسنه
حجاب ونقاب کبی کلدی پس برکسه مانند نقاب اولان شیلری اکر شمسدر واکر
غیری شیدر روی باردن فرق ایلمسه وبونلری اول وجه باقی یه نقاب اکلمسه اول
کسه عابد شمس حکمنده در اندن الکی کیروطوت واول کسه عاشق حق دکلدر
اندن مفارقت ایت عاشق حق اولان موحدك فتنده روز اودر وعاشقك روزی
وغداسی هم اول اولور عاشق اندن غیریدن غدا وچاشنی بولمز ومنور وپرضیا
اولمز دل هم اووعاشقك دلسوزلغی هم اولدر زیرا برکوکل که انك مظهری

اوله اول کوکل اندن غیری اولمز وعاشقك کوکلنی اندن غریسی احراق قیلمز
پس عاشقك داسوزلغی دخی همان اول اولور ﴿ مثنوی ﴾ ماهیلرانقدشداز
عین آب * نان وآب وجامه ودار ووخواب) ما هیلره نقد هرنه ایسه عین ابدن
اولدی مثلا نان وآب وجامه ودار ووخواب یعنی ماهیلرك یمسی وایچمسی وکیمسی
ویاتمسی واویومسی و بونلردن غیری اولان لوازمی جنس نقددن هرنه ایسه انلره
عین ابدن اولدی کذلك ماهیان بحر حقیقت اولان عاشقلرك جمیع نقدی هرنه
ایسه آب حیات حقیقیه دن اولدی ﴿ مثنوی ﴾ همچو طفلست اوزپستان
شیر کیر * اوندانددرد وعالم غیر شیر * طفل داندهم نداند شیررا * راه نبودابن
طرف تدبیررا) اول عاشق پستاندن شیر کیر اولان طفل کیدر دایه سنك
پستانندن شیر کیر اولان طفل نیچه صبر قیلمزسه ومفارقته قادر اولمزسه واول
طفل ایکی عالمده نیچه شیردن غیری بی بیلمزسه عاشق دخی ربسنك ومربیسنك
فیضندن اویله صبر قیلمز ومفارقته قادر اولمز وایکی عالمده بیله هیچ انك شیر
حکمتنده وفیض وعطا ونعمتندن غیری نسنه بیلمز طفل شیری هم بیلور وهم بیلمز
تدبیرك بوطرفه یولی اولمز طفلك شیری بیلدیکی اولدرکه بالطبع اکا مائلدرانسز
اولمز بیلدیکی هم اولدرکه شیرك ندن حاصل اولدیغنی ونه یردن کلدیکنی بیلمزوانك
حقیقتنه عالم اولمزکه تدبیرك انك حقیقتی طرفنه یولی بوقدر کذلك عاشق شیر
حکمت ومحب لبن فیض وعطیت الهی دخی هم شیر حکمتی بیلور وهم بیلمز
اولقدر بیلور که کندی روحنه غدا اولان شیر حکمت فیض ونعمت حضرت
حقدندر وانك روحی انسز اولمز وفیض وعطای الهیه دن انك جان ودلی صبر
قیلغه طاقت طوتمز اما جمیع حکمت حق بیله مز وفیض وعطای حقه حقیقتله
عالم اوله مز زیرا بوطرفه عقل وتدبیرك یولی اولمز وکشف الهی اولمیجه برعاشق
حکمت حق وکندی روحنه غدا اولان فیض وعطانك سرنی وماهیتنی بیله مز
﴿ مثنوی ﴾ کیج کرداین کیج نامه روح را * تابیابد فاتح ومفتوح را *
کیج نبود درروش بلکه اندرو * حاملش دریا بودنی سیل وجو) بو کنجنامهٔ
روحی کیج ابتدی تاکم فاتح ومفتوحی بوله روشده کیج اولمز بلکه روشده انك
حاملی دریا اولور سیل وجود کل کیج اکرچه لغتده ایله وبون معناسنه دربونده
واله ومتحیر معنیلری مراد اولوراین کنجنامه دن مراد بومثنوی شریف اولقده
جائزدر مطلق عشقنامه لراولقده جائزدر یعنی بو کنج الهی نامه سی اولان مثنوی روح
عاشق واله ومتحیر ایتدی تاکم اول روح عاشق فاتحی ومفتوحی بوله لکن حق
بولنه روشده وطریق حقه کیدشده اول روح کیج وفروماندہ اولمز بلکه روشده
حاملی دریای حقیقت اولور سیل وجو اولمز سیل وخودن مراد عقل جزوی

وروح حیوانی اولور که سائر نامی روشده حامل اولان عقل جزوی وروح حیوانیدر اماعا شقلر کندی وجودلرندن اولمشلرو عقل جزوی وروح حیوانی قیدندن آزاد اولمشلر وفاتح حقایق اولان حضرت حق ومفتوح اولان حقایق ودخی فتوحات قلبیه وروحیه بی بولمشلردر پس بونلرك حاملی ومحرکی دریای حقیقت اولمش و بونلرك وجودنده بحر وحدت هر وجهله تصرف قیلمشدر وبونلر کندیلردن کچوب فانی اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بیابداو که یادم شود * همچو سیلی غرقهٔ قلزم شود * دانه کم شد انکهی اوتین بود * تا نمردی زرندادم این بود) چونکم اول روح فاتح ومفتوحی بوله وحقیقتدن خبردار اوله بیابدکم اولور یعنی انك بولمسی وهم ملاقی اولمسی فانی اولور مثلا برسیل کبی غرقهٔ قلزم اولور مثلا دانه خاك ایچره کم اولسه اول دانه تین اولور وتبدیل ذات وصفات قیلور صدر جهانك اول فقیهه تاسن اولدین بن سکا زرو رمدم دیدیکی کلامك سری بواولورخلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که چونکم اول روح عاشق فاتح حقایق اولان حضرت حق بواله که بولمق اندن کم وفانی اولور زیرا روحك حضرت حق بولمسی برکیمسنه کندی بتوکنی بولمق کبی دکلدر بلکه برسیلك دریای قلزمه واصل اولمسی کبیدر پس روح حضرت حق بولدقده برسیلك بحر محیط ایچره غرق اولدیغی کبی غرق اولور ودخی ردانه فی المثل خاك ایچره دوکلسه نیچه زماندنصکره اول دانهنك وجودی تبدیل ذات وصفات قیلوب تین اولوب عاشقك وجودی دخی فی المثل اول دانه کبی کم وفانی اولور وبالکلیه تبدیل ذات وصفات قیلوب واولمزدن اول اولور پس منظهر فیض وعطای الهی اولور صدر جهانك تا نمردی زرندادم دیدیکی سوز بونکته بی اشعار قیلور وسالك اولنلره بورمزدن مخبر اولور

﴿ بعد مکث ایشان متواری شدن در بلاد چین در شهر ﴾
﴿ تخنکاو بعد در ازشدن صبرو بی صبر شدن آن بزرکین ﴾
﴿ که من رفتم الوداع خودرا بر شاه عرضه کنم ﴾

بوسرخ شریف اول شهزاده لرك مکثرندنصکره بلاد چینده شهر تخنکاده متواری اولمرینك وناسدن تستر قیلمرینك بیانیدر وبونلرك صبری مدت مدیده اوزون اولدقدنصکره واو بزرکین شهزاده بی صبر اولمسنك قصه سیدر اول ایکی برادرنه بویله دیوکه ای برادرلرن کندم سزه الوداع کندمی شاه چینه عرض ایلرم ﴿ اما قدمی بذلنی مقصودی اوالق رأسی کفوادی ثمه ﴾ یابودر که بنم قدم مقصوده بنی اناله وایصال ایلریاخود باشمی قلبم کبی اول مکانه القا ایلرم و بونك فارسیده ترجمه سی هم بو بیت اولور ﴿ یاپای رساندم بمقصود

ومراد * یاسر بنهم همچودل ازدست انجا) یعنی اول بیوك شهزاده
اول ایکی شهزاده یه دیدی ای برادرلر بنم حالم شول ایکیدن خالی دکلدر یابودر که
بنم ایاغم بنی مقصود ومرادمه ایرشد رریاخود باشمی اول محله کوکلی الدن
قودیغم کبی قورم وترك سرایدرم (ونصیحت برادران اوراسودناد اشتن * یاعاذل
العاشقین دع فئة * اضلها الله کیف ترشدها) واول برادرلر ینك نصیحتی اول
بیوك شهزاده یه فائده طوتمحسیدر ونفع وتأثیر ایتمسیدر تکیم دینلدی ای عاشقلری
ملامت ایلین کیمسه ترك ایله بوعاشقلری زیرا شول کیمسه لری که الله تعالی
اضلال ایلدی وانلرك ضلالت وحیرتی ازلده اولدی سن اول طایفه یی نیجه
ارشاد ایلرسن حیرت وضلالتی ازلی اولان عاشقه ملامت قیلق انك حالنی بیلمکدن
ناشی اولور اما عاشقلك حالنی بیلن کیمسه لرك قتنده عاشق معذوردر کما قال الامام
البوصیری فی القصیدة البردة (بیت) یالائمی فی الهوی العذری معذرة * منی الیك
ولوانصفت لم تلم) وقال الطنطرانی ایضا مناسبا لهذا المحل (بیت) من یلمنی
فی هوی الحور الغوانی قد غوی * ان هذا الامر لی من ربی الفتاح تاح

﴿ مثنوی ﴾ آن بزرکین کفت ای اخوان من * زانتظار آمد بلب این جان
من * لا ابالی کشته ام صبرم نماند * مرمرا این صبردرآتش نشاند) اول
بزرکین شهزاده میانه وکوچك اولان شهزاده لره دیدی ای بنم اخوانم بو بنم جانم
انتظاردن دوداغمه کلدی وروحم فراق یاردن خروجه قریب اولدی لاابالی
اولدم صبر وقرارم قالمدی تحقیقا بوصبر بنی آتشه اوتورتدی ونار فرقته یاقدی
شمدنصکره صبر وقراره تحمل قالمشدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ طاقت من زین
صبوری طاق شد * واقعهٔ من عبرت عشاق شد * من زجان سیرآمدم اندر فراق
* زنده بودن در فراق آمد نفاق) ای برادر یوصبورلقدن بنم طاقتم طاق
اولدی وصبره تحمل قالمدی بنم واقعه‌م عشاقه عبرت اولدی که عاشقلر بندن
عبرت الورلر وبنم حالمده حیران قالورلر بن فراق ایچره جاندن سیرکلدم وروح
روانمدن طویدم واوصاندم فراق یارده زنده اولق وصبر وقرار یوق ایکن
کندو بی صبر وتحمله مقید قیلق من وجه نفاق اولدی ﴿ مثنوی ﴾ چند
درد فرقش بکشد مرا * سر ببر تا عشق سر بخشد مرا * دین من از عشق
زنده بودنست * زندکی زین جان وسرننك منست) نیجه برانك دردی وفرقتی
بنی اولدرر بنم باشم کس تاعشق بکا باش باغشلیه و بنی محبت یاراحیا ایلیه بنم
دین ومذهبم عشقدن زنده اولمقدر بوجان و بوسردن زنده اولمقلق بنم ننك
وعارمدر ودوست یولنده اولمك بنم نیکو کارمدر ﴿ مثنوی ﴾ تیغ هست
ازجان عاشق کردروب * زانکه سیف افتاد محاءالذنوب * چون غبارتن بشد

ماهم بتـافت * ماجان من هوای صـاف یافت) وارلق تیغی وجود حقیـقی
شمشـیری عاشـقك جانندن غبار جسمی سپور یجیدر زیراکه سـیف محاء الذنوب
واقع اولدی یعنی برکیمـهنك ذنوبی اولسـه سیفله قتل اولنـسه انك ذنوبنی
سـیف محوایدیجی اولور پس تیغ محبت دخی عاشـقك غبار جسمنی روی جانندن
سپور روانك ذنب مثابه سـنده اولان وجودنی محوقیلور چونکم تن غباری کیدهنم
ماه جانم تابان اولور و بوز کوسـتر روب طلوع قیلور بنم ماه جانم هوای صـاف
بولورو حجـاب ونقـابدن قور تلور کماقیل (بیت) نقاب چهره جان میشـود
غبارتنم * خوشـادمی که ازین چهره پرده برفکنم ﴿ مثنوی ﴾ عمرهـا برطلب
عشـقت ای صنم * ان فی موتی حیاتی میرتم) نیچه عمرلرای صنم سنـك عشقـك
طبلی اوزره ان فی قتلی حیاتی نوبتنی اورورم یعنی ای محبوب سنـك عشـق ومحبتك
طبلی اوزره بنم حیاتم تحقیق بنم قتلمده دردیمك قولنی سویلرم وعشـقك یولنده جان
وباشمی فدا ایلـك ایچون طورورم ﴿ مثنوی ﴾ دعوئ مرغابیٔ کردسـت
جان * کی زطوفان بلادارد فغان) جان مرغابلق دعواسـنی ایلمشـدر طوفان
بلادن قچن فغـان طوتر یعنی صوقوشی طوفاندن فغان طوتمدیغی کبی جان هم بط
کبیدر طوفان بلادن فغان طوتمز ﴿ مثنوی ﴾ ربط رازاشکسـتن کشتی چه غم *
کشتی اش برآب بس باشد قدم) ربط ایچون کشتینك صمهسندن نه غم انك کشـتیسی
آب اوزره قدم اولور یعـنی پس فی المثـل برکیمده بر بط اولسـه اوکی صمقده اکاغم
یوقدر انك کبیسی آب اوزره قدم قومق اکا کفایت ایلرکذلك برکیمسـهنك جانی
بط سـیرت اوله ومرغابیلر کبی دریای حقیقتده شناق قیله جسـد کشتیسنـك صمه
سـندن اکاغم یوقدر انك دریای حقیقته قدم جانی قومسی کشتی اولق کفایت
ایلرزیرا اول ابده بی کشـتیٔ جسم سیر وسیاحت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ زنده زین
دعوی بود جان وتنم * من ازین دعوی چگونه تن زنم * خـواب می بینم ولی
درخواب نی * مدعی هستم ولی کذاب نی) بنم جان وتنم بودعوئ عشـقدن زنده
اولور وجان وتنی عشـق یولنده فدا ایـلرم دیمکدن حیـات بولور بن دعو یدن
پس نه کونه ابسم اولورم وسـکوت قیلورم نعم واقعه کوریرم ولی خوابده دکل مدعی یم
ولی کذاب دکل یعنی اکرسـن دیرسـنکه جسم وتنسز بن خوش اولورم ودریای
حقیقتده سیر وسفر قیلورم بونی سـن واقعه می کور رسـن یوخسـه همان مجرد
برقوری دعو یمی قیلورسـن یوسـؤاله جواب و یروب دیرم نعم رؤیا کوریرم و عالم
حقیقتی مشـاهده قیلورم ولیکن حالت نومده دکل بلکه یقظه حالنده ظاهرا مدعی
اولمشم وجان و باشی فدا ایلرم هیچ باکم بوقدر دیبودعوی قیلمشم ولیکن بودعو یده
کذاب دکلم بلکه صـادقم ﴿ مثنوی ﴾ کرمرا صد بارتو کردن زنی * همچو

شمع برفروزم روشنی * آتش ارخرمن بکیرد پیش وپس * شب روانراخرمن آن
ماه بس) اکرفی المثل سن بوزکره بوبنومی اوردسن بن شمع کبی ام روشنلکی زیاده
ایلرم وزنده وشعله داراولورم آتش اکرخرمنك پیش وپسنی طوتسه وانی بالکلیه
احراق ایتسه شبرواولمزاوماهنك خرمنی کفایت ایلر یعنی آتش فنااکرخرمن
وجودی جمله یاقسه اول ماه حقیقی ومحبوب معنوینك خرمن وجودی عاشقه
کافیدر ﴿ مثنوی ﴾ حیلت اخوان زیعقوب نبی * کرده یوسف رانهان
ومخفی * خفیه کردندش بحیلت سازیئ * کرد آخر پیرهن غمازیئ * آن دو کفتدش
نصیحت درسمر * که مکن زاخطار خود رابی خبر * هین منه بر بشهای مانمك
* هین مخور این زهر برجلدی وشك) مثلا یوسفی نهان ومخفی ایتمش ایدی
اخوانك حیله سی یعقوب نبیدن یعنی انك برادرلرینك حیله سی یعقوب نبیدن
انی نهان ومخفی قیلمش ایدی حیلت سازاقده ودغابازلقده اول یوسفی پدرندن
خفیه وپنهان ایلدیلر اخرانك پیراهنی غمازاق قیلدی وانك وجودندن خبر
ویردی اول ایکی شهرزاده چونکم برادر بزرکوارلرندن بوسوزی اشتدیلر سمر وحکایه
قیلقده اکا نصیحت ایتدیلر بویله دیوکه خطرلردن کندیکی بی خبر قیلمغه اکاه اول
بزبام ره لر بمزاوزره نمك قومه زنهار بوزهری جلادت وشك اوزره یمه زیرا
بوخصوصده اونکوللك ایتمك وتجلد قیلمق مناسب دکلدر وشك اوزره بوزهری
ایچمك هم لایق دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ جز بتدبیر بکی شیخ خبیر * چون
روی چون نبودت قلبی بصیر * وای آن مرغی که نارو بیده پر * بر برد براوج
وافتد درخطر) برشیخ خبیرك تدبیرندن غیری چونکم سکا برقلب بصیر اولیه نجه
کیدرسن وای اول برقوشه که پری بتمش اوج اوزره اوچر وخطره دوشر یعنی
اکراول شاه طرفنه کیدرسك برعایم وخبیراولان شیخ کاملك تدبیریله کیت انك
تدبیریسز کتمه چونکم سکا برقلب بصیر اولیه نجه اول جانبه کیدرسن ومجرد
کندیکه اعتماد ایدوب انك لقاسنه قصد وعزیمت ایدرسن وای اول برقوشك
حالنه که انك قنادلری بتمش ایکن اوج هوا اوزره پروازه قصد ایلیه اول قوش
لابد خطرلره دوشر ﴿ مثنوی ﴾ عقل باشد مرد را بال وپری * چون
ندارد عقل بدقل رهبری) مردك بال وپری عقل اولورچونکم عقل برهبرك عقانی
طوتمیه رهبری ده یامصدریه اولوب چونکم عقل رهبرلك عقانی طوتمیه نسبی
اولورسه رهبره منسوب اولان عقلی طوتمیه دیمك هم وجهدروتوضیح معنی
چونکم برکیسه نك عقلی رهبرلك عقانی طوتمیه وقولاوزه منسوب اولان عقله مالك
اولیه اول مرده برهبرك عقلی بال وپر اولور واول رهبرك عقلیله اول مرد
مقصود ومراد جانبنه پرواز قیلور ﴿ مثنوی ﴾ یانظفر یا ظفر جوی باش *

یانظر ور یانظر ورجوی باش) یامنصور ومظفراول یاخود ظفرجوی اول یاکندك نظروز اول یاخود نظرورجوی اول یعنی بویولده سبلك ایکیدن خالی اولسه هبالك اواور یامظفر ومنصور برمرد کامل اولق کرك و یاخود برمظفر ومنصور اولان وظفر ونصرت و یرن مردان کاملی طلب قیلق کرك یاکندی نظرصاحبی اولق و یاخود برنظرصاحبی جستوجو قیلق کرك ﴿ مثنوی ﴾ بی زمفتاح خردراین قرع باب * ازهوا باشد نه ازروی صواب * عالمی دردام می بین ازهوا * وزجراحتهای همرنك دوا) مفتاح خردسز بو قرع باب یعنی عقل مفتاحی اولمیجه بوقپویی قاقق هوادن اولور صواب یوزندن دکل یعنی لابد بو حقیقت پادشاهنك بابنی دق ایلمکه باعقل کامل صاحبی اولق کرك و یابرعاقل وکاملی اله کتوروب اکا اقتدا قیلق کرك زیرا بی مفتاح عقل بوقپویی دق ایلمك وجه صواب دکلدر بلکه هوای نفسانید ندر سن برعالمی هوای نفسانیتدن اوتری دامده کور ودخی همرنك دوا اولان جراحتلردن یعنی بو عالمده چوق ظاهری علاج ودوا و باطنی جراحت وداء شیلر واردر وهوای نفسانی دخی هوای روحانی شکنده کور بنوب تلبس قیلمشدر وبوعالم خلقنك اکثری هوای نفسانیدن وهمرنك دوا اولان امراض روحانیدن دامده قالمشلردر و برحقیقت شناس عاقله دخی مراجعت فیلمشلر واکا تابع اولوب بواشیای مزوره نك حقیقتدن سؤل قیلمشلردر پس بوهوای نفسانی وهمرنك دوا اولان جراحت روحانی نه کونه اولدیغنی بزه تفهیم ایلمکدن اوتری بو بیتلری مثل مو قعنده ایراد ایدوب بیوردلر ﴿ مثنوی ﴾ مار استادست برسینه چومرك * دردهنش بهر صیدا شکرف برك * ورحشایش چون حشیشی او بیاست * مرغ پندارد که اوشاخ کیاست * چون نشیند بهر خور برروی برك * درفتداندر دهان مارومرك) مثلا مارسینه سی اوزره مرك کبی طورمش انك دهاننده برشی صید ایلمکدن اوتری اولو بیراق واردر حشایش ایچره اول مار برحشیش کبی برپای اولمش وطورمش قوش ظن ایلرکه اول مارشاخ کیادر چونکم خوردن اوتری برك اوزره اوتوره اول حینده مار ومرکلك دهاننه دوشر پس بونفس اماره نك وهوای نفسانینك تزویرنه وتلبیسنه مثال اولور مثلا نفس اماره وهوای مکاره شول برماره بکزرکه اغزینه برعظیم برك المش وچوق ازقلری وغدابی جمع قیلمش وحشایش ایچره برحشیش کبی سینه سی اوزره طورمش و برقوش آنی کوروب شاخ کیا صانمش وکلوب انك اغزنده اولان برکی و غدابی المغه قصد قیلمش همانکم انك زهریله زهرلنوب مرك وهلاك اولمش پس تمییز وعرفانی اولمین اهل نفس واهل هواواهل دنیا اول بیهوش اولان قوشه بکزر ونفس اماره وهوای غداره اول حشایش ایچره پیچیده اولان وتلبس قیلان ماره بکزر بونلر

اول نفس اماره یه وهوای غداره یه تعلق قیلان برك وغدایی کوروب انی کندیلره آزق صانوب اول واسطه ایله انك اغزنه دوشر ومرك وهلا که کرفتار اولورلر و بوخصوصده برمثال آخر دخی بسط ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کرده تمساحی دهان خویش باز * کرد دندانهاش کرمانن دراز * ازبقیهٔ خور که دردنداش ماند * کرمهارو بیدو بردندان نشاند * مرغکان بینند کرم وقوترا * مرج پندارندان تابوترا * چون دهان پرشد زمرغ اوناکهان * درکشدشان وفرو بندد دهان) مثال آخر برتمساح کندی دهانینی کشاده ایلمش انك دندانلرینك اطرافنده اوزون قورد جغزلر واردر بقیهٔ خوردن که انك دهاننده قالدی یعنی اول تمساحك یدیکی غدانك بقیه سندنکه انك دشلرینك دبنده قالدی قوردجغزلر بتدی ودندانی اوزره اول قوردجغزلری کتوروب اول تمساح نصب ایتدی هوادن اولان قوشجغزلر اول تمساحك اغزنده اولان کرم وقوتی کوررلر واول تابوت کبی اولان تمساحی مرعی وچراکاه ظن ایدرلر وانك اغزنده اولان قوردچغزلری کندیلره قوت وغدا ظن ایلیوب کلوب انك اغزنه قونرلر چونکم قوشلرله انك دهانی پر اوله اول تمساح ناکهان انلری ایچر وچکر واغزنی محکم باغلر پس بونده مقصود وحصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ان جهانی پر زنقل و پرزنان * چون دهان بازان تمساح دان * بهر کرم وطعمه ای روزی تراش * ازفن تمساح دهرایمن مباش) پس بونقلدن ونماندن وطعامدن وخواندن پر اولان جهانی اول تمساحك اچق اغزی کبی بیل اغزی اچق تمساح کبی بیل دینسه دخی جائزاولور ای روزی تراش اولان کسه کرمدن وطعمه دن اوتری تمساح دهرك فتندن ایمن اولمه کرمدن مراد بونده طعمه وغدادر واکا کرم تعبیر اولنمسی مناسبتله درروزی تراش بونده رزق کسب ایدیجی معناسنه در یعنی ای رزق وغدا کسب ایدیجی کسه بوجهاندہ اولان طعمه وغدادن اوتری غافل اولوب هر تمساحك فن وحیله سندن ایمن اولمه ﴿ مثنوی ﴾ روبه افتد پهن اندر زیر خاك * برسرخاکش حبوب مکرناك * تابیاید زاغ غافل سوی آن * پای او کیرد بمکران مکردان) و برمثال دخی بودر مثلا روباه طپراق التنه کو میلر یصی دوشر یعنی حیله ایدوب طپراق التنه کیروب یصی اولوب یاتورانك خاك اوزره مکر لودانه لری اولورتا کم زاغ غافل انی کوره وانك جانینه کله اول مکردان اولان روباه الحاصل اول غرابك ایاغنی طوتمه وانی بوصفتله صید ایده ﴿ مثنوی ﴾ صد هزاران مکردر حیوان چوهست * چون بود مکربشر کو مهترست * مصحفی برکف چوزین العابدین * خنجر پرقهراندر آستین * کویدت خندان که ای مولای من * دردل او بابلی پرسحروفن * زهرقاتلی صورتش شهدست

وشـير * هين مرو بى صحبت پير حبير) چونكم خيـواناتده صدهزاران مكروواردر
بشرك مكرى نيجه اولوركه اول مهتردر يعنى بشر كه حيوان قسمنك مهترو بهترىد
چونكم اندن دونترو بى عقل ترحيوانلرده نيجه يوز بيك مكروحيله موجود اولبجق
بوجمله حيـواندن بهتراولان بشرده نه مرتبه مكروحيله اولق كرك سن بوندن
قيـاس ايله مثلا بشرك مكر وحيله سى بو كونه اولور كه النده برمصحف صورت
ظاهره سى زين العابدين كبى صالح ومتقى اماانك يكى ايچره پرقهر برخنجرواردر كه
سنى اولدرمك اسـتر وصورتا سـكا كوله رك ديراى بنم سـيدم ومولام اما انك
كوكلنده پرسحر وپرفن برچاه بابل واردر ومكر وحيله ايله آنك قلبى قپوسى طلودر
آنك باطنى زهر قاتل وآنك صورتى واسانى شـهد وشـير كبى شـيرين ولذيذدر
(السنتهم احلى من السكر وقلوبهم قلوب الذباب) حديث شريفك مفهومنـه
بولر مظهر اولمشـلردر اكاه اول پير خبـيرك صحبتى اولمينجه وسـكا اول پير كامل
اجازت ويرمينجه كتمه وانلرله مصاحبته ميل ورغبت ايتمه ﴿ مثنوى ﴾ جمله
لذات جهان مكرست وزرق * سـوز وتاريكيست كرد نور برق * برق نور كوته
وكذب ومجاز * كرد اوظلمات وراه تودراز * نى بنورش نامه شـايد خواندن *
نى بمنزل اسب تانى راندن) جمله لذات جهان نفس الامرده نظر اولنسـه مكر
وزرقدر نور برقك اطرافى سـوز وتاريكلكدر يعنى جمله لذات جهان حد ذاتنده
مكر وزرق ودخى اطرافى سوز وتاريكلك اولان نور برق كبيدر برق ايسه نور كوتاه
وكذب ومجاز درانك اطرافى ظلمات وسنك يولك اوزوندر نه برقك نورنده تامه
اوقومق قابل اولور نه منزله اسب سورمكه قادراولورسن خلاصهٔ كلام بوجهانك
لذتى شـول برق خاطفه بكزر كه انك نورى كوتاه وروشنـالغى كذب ومجازيدر
وانك اطرافى ظلماتدر وسنك يولك ايسـه عالم انواره دك قتى اوزوندر پس اول
برق خاطف كبى اولان دولت دنيـا ولذات مافيهانك صفا وضياسـنده نه نامه
اوقومق قابل ونه انكله عمل قيلق لايق ونه منزل مقصود فرس همتى سـورمك
واول واسطه ايله كندو بى مرتبهٔ روشنالكه ايركورمك قابلدر ﴿ مثنوى ﴾
ليك جرم انكه باشى رهن برق * ازتو روياندر كشـد انوار شرق * مى كشـاند
مكر برقت بى دليل * درمفازهٔ مظلمى شب ميل ميل * در كه افتى كاه ودر جوى
اوفتى * كه بدين سـوكه بدان سوى اوفتى) ليكن انك جرمى كه سن رهن برق
اوله سـن يعنى برق خاطف كبى اولان لذات دنيـايه مرهون اوله سن ورغبت
قيله سـن آنك جزمى وجزاسى سـندن انوار شرق يوزنى چكر يعنى خور شـيد
حقيقى ونور الهى سـندن يوزنى سترايلر مكر برق بى دليل سنى چكر يعنى مانند
برق خاطف اولان لذات عاجله سنى بى دليل وبى مرشـد مظلم اولان مفازه يه

میل میل چکر که بودنیامفازهٔ مظلم کیدرو بونده اولان دولت ولذت برق خاطف
کبیدرسنکه بی دلیل و بی مرشد اوله سن بودولت ولذت سنی ومفازهٔ مظلم
طرفنه میل میل چکر اندنصکره کاه طاغه دوشرسن وکاه جویه کاه بوجابنه وکاه
اوجابنه دوشرسن طاغدن مرادعقبه وجوبدن مراد خطا ومعصیت اولور نتکیم
برکیسه کیجه ایله نور برقله یولی کوررم دیوب برمظلم بیابانه کنسه اول مظلم
اولان بیابانده کاه طاغه وکاه چاهه دوشر کذلك برکیسه دخی بومظلم اولان
دنیا مفازه سنه بونك دولت ولذتی برقنه الدانوب بلا دلیل میل ایتسه وکندیکه
ایلروکتسه کاه عقبه لره دوشوب باشنه فلاکتلر کلور وکاه جوی خطا
وزلته دوشوب آغشته اولور وکاه بوودنیا آخرت جانبنه دوشر وکاه نفس
طرفنه وکاهی روح طرفنه دوشر والحاصل دوشوب سور چکدن
وومتردد اولمقدن ونیجه بلاره کرفتا کلمکدن خالی اولماز ومنزل مقصوده دخی یول
بولمز ﴿ مثنوی ﴾ خودنه بینی تو دلیل راه جو * و بینی رو بکردانی ازو
* که سفر کردم درین ره شصت میل * مرمرا کمراه کو بد این دلیل * کرنهم
من کوش سوی آن شکفت * زامر اوراهم ز سر باید کرفت) ای راه جو
خودسن دلیل ومرشدی کوره مزسن واکر کوره سن اندن یوز یکی دوندررسن
یعنی ای راه حق مشتهای نفسی اوزره طاب ایدیجی وراه حقه بورق خاطف کبی
اولان لذت دنیویه واسطه سیله کیدیجی کیمسه خود بویوله دلیل وهادی
کیمسه در اولاسن کوره مزسن وثانیا اکرسن انی کورسك اندن یوزدوندروب
اعراض قیلورسن بویله دیوکه بن بویوله یعنی راه خدا وطریق اولیاده التمش
میل سفرایتدم ونیجه یل سیروسلوك ایدوب ایلروکتدم بودلیل ومرشدابسه بکاضال
وکمراهدر اکر بن اول عجب اولان دلیلك جانبنه قولق قویم وانك کلامنی استماع
ایلیم انك امرنی هم باشدن طوتمق کرك واکا یکیدن بیعت ومتابعت ایتمك کرك
﴿ مثنوی ﴾ من درین ره عمرخود کردم کرو * هرچه باد اباد ای خواجه برو)
بن بویولده کندی عمرمی کروایتدم هرچه باد اباد ای خواجه بوری دیرسن یعنی اکر
بردلیل ومرشدجلیل اولان کیمسه کامل برو بکا اقتدا ایله سکا طریق حقی کوسترهم
دیسه سن اکا ای خواجه بن بوطریق الهیده کندی عمرمی رهن قودم
وبوقدر کتب ورسائل اوقودم وفلان افندی یه واصل اولدم ونیجه یللر انلره
خدمت قیلدم هرنه اولورسه اولسون یوری سن کندیکی کوردیرسن وسکا
دلیل اوله یم دیینه یالسان حاله وبازبان مقاله بوکونه جواب و بررسن
﴿ مثنوی ﴾ راه کردی لیك درظن چو برق * عشر این ره کن بی وحی چوشرق)
نعم یول ایلدك لکن برق کبی اولان ظنده بوراهك عشرنی شرق کبی اولان وحیك

اردنجه ایله کورسکانه حاصل اولور یعنی ای اهل پندار اگرچه طریق حقه ذاهب اولدك وراه اولیایه سلوك قیلدك ولیکن برق کبی اولان ظن و پندارله راه حقه سالك اولدیغك مقدارك عشرنی کونش کبی اولان وحی الهی والهام ربانی اردنجه ایله کوراول سلوکدن نقدر بهره بولورسن ونقدر منزل الورسن ونه مرتبه ترقی قیلور ومرتبهٔ حقیقتی نیجه کوررسن ﴿ مثنوی ﴾ ظن لا یغنی من الحق خوانده * وزچنان برقی زشرقی مانده) (ان الظن لا یغنی من الحق شیأ) آیت کریمه سنی اوقومشسن وانجلین بربرقدن اوتری برشرقدن قالمشسن بو آیت سورهٔ یونسده وسورهٔ نجمده در وبو آیتلرك تفسیری جلد اولده در بیان حال خودپرستان سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه یعنی ای طریق حقه ظن مجرد وقیاسله سالك وکتب ورسایلدن استخراج ایلدیکی معانی ومسائل واسطه سیله راه حقه سلوك وعزیمت قیلان کیمسه سن ظن حقیقتدن برشیٔ اغنا وافاده ایلمز دیدیکنی حق تعالینك آیت کریمه سندن اوقومشسن اول برق کبی اولان ظن و پنداردن اوتری شرق الهیدن کیروقالمش ونور رباندن بی بهره اولمشسن ﴿ مثنوی ﴾ هین در آدر کشتیٔ ما ای نژند * یا توان کشتی باین کشتی بند * کو یداوچون ترك کیرم کیرودار * چون روم من در طفیلت کورروار) مرشداولنلر وطریق حقه هدایت قیلنلر ای ظن و پندارله طریق حقه سالك اولان سکادیرای نژندوکهنه آکاه اول بزم کشتیمزه کل یعنی بزم خدمتمز وارادتمزه داخل اول یاخود اول سنك کشتیکی بوکشتی یه باغله تابن سنی یده کیمه الم وبودریاده سکاقولاوزاولم یعنی کندی بشقه باشکه رئیس اولمغی ویرنیجه کیمسه لری کندی متابعتك کشتیسنه قویوب انلره بوبولده قولا وزاق قیلمغی قویوب بالکلیه کندیکی توابعکله یله بکار بطایله کندی تدبیرکی وبیلدیککی ترك ایله وبکا مطیع ومنقاد اول تابن سکاقایداولم وقولاوزاق قلم ومقصوده سنی ایرکورم دیراول معجب وخود بین بویله دین صاحب یقینه دیربن بودارو کیری نیجه ترك ایلیم سنك طفیلکده کور وار بن نیجه کیدرم یعنی اول کندی ظن و پندارنه مغروراولان بویله دین مرشده یالسان حاللره ویازبان مقاللره دیرنیم بوقدر مریدم ومحبم واردروبوقدرشاکردم ومستفیدم واردر بن بونلر میانده بوقدردار وکیر صاحبی یم بوقدردار وکیری وقبض وبسطی قویوب سکا تبعیتله کورکبی نیجه کیدرم بن بویولی بیلز میم وبوطریقی کورمز میم کتابلرده شویله بازمشلر ومقدم کلان عالملروهرشدلرهم بویله دیمشلر بن سکا تقلید ایلکدن انلره بیلدیکم اوزره تقلید ایلك یکدردیر ﴿ مثنوی ﴾ کوربارهبر به از تنها یقین * زان یکی ننکست وصد ننکست از ین * می کریزی از پشه در کژدمی * می کریزی ازنمی تودر یمی * می کریزی ازجفاهای پدر * درمیان لوطیان شوروشر) کوررهبرله کتك تنها کتمکدن

بی شك یكر كدراندن برنك واردر و بوندن یوزنك وعار واردر یعنی كورك بررهبر وقائدله یوله كتمسنده انجق برنك وعار واردر شوقدر كه باقه فلان كیمسه اعمی انجق وفلان كیمسه اكار هبر اولوب یولده یدردیرلر اما كورتنها كتمه یابرناپاك چقوره دوشمر و یاخود برخبیث یره اوغرایوب لباسنی خبیث وملوث ایلر و اونك كبی نیچه یوزنك وعار لاحق اوله حق وتشنیع وشنار كلجك برله دوشمكدن خالی اولمز پس علی كل حال كورتنها كتمكدن وصایه اتكاایدوب انكله استدلال ایتمكدن رهبرله كتمك اولی اولور پس بی بصیرت اولان كوردلره دخی بر بصیرو خبیر اولان رهبرله یوله كتمك انفع واولی كاور اما اكر ظن وقیاسی خصاسنه اتكاایلیوب آنكله استدلال ایدره وبو یوله كیندی یاندیكم اوزره كیدرم رهبره اقتدا ایلمكدن بكاعار كاور دیمه بهرحال دوشمكدن وسور چكمدن خالی اولمزو بو یولده مخاوف ومهالك ومزالق اقدام ومداهض افهام فتی چوقدر انلردن برینه كرفتار اولمقدن نجات بولمزای كوردل مرشده اقتدا ایلمكدن سكاعار كاوب فرارایتمك وبشقه باشكه بویوله كتمك ضرری فی المثل اكابكزر كه سن بشقه نك المنه تحمل ایتیوب عقرب جانبه قاچرسن ودخی برمعدن بحرله قاچرسن معلومدركه بحرلك جفاسنه تحمل ایلمكدن برمعك اذاسنه تحمل ایلك وعقربك الامنه صبر قیلمقدن بر پشه المنه صبر قیلق هروجهله اسهل وایسردر مثلاسن پدركك جفالرندن شوروشر معدنی اولان اوطیلرمیانده قاچرسن یعنی سنك مثالك شول براوغلانه بكزركه بابای اكا تربیه ایلك ایچون وادب اوكرتمكدن اوتری برمقدار جفاایتسه دیركه بابانك جفاسنه تحمل ایلك نه لازمدر بكابوقدر رعایتلر ومحبتلرایلر عاشقلروار در انلرك میاننده اولسم خودبكا راحتدر دیوشر وشورمحلی اولان اوطیلر اورتاسنه قاچرمعلومدركه اواوطیلرك اكارعایتی ندن اوتریدر وانلرك ایچنه واردقده نصكره انلر اكا نه ایشلرلر وپدرك جفاسی هم كندی اوغلنه ندن اوتریدر پس خیرالا بوین اولان استادك جفاسی سائر ناسك رعایت ووفاسندن انفع واولیدر زنهار مرشد ومعلمك تحت یدنده اولمقدن قاچمه وآنك جفاسندن قاچوب سائرناسك مخدوم مكرمی اولمغه میل ایتمه وبونی قویوب اوجنبه كتمه والاسنك حالك اوطیلرمیانده دوشن اوغلانك حالنه

دونر * مثنوی * می كریزی همچو یوسف زاندهی * تازنرتع ملعب افتی در
چهی * درچه افتی زین تفرج همچواو * مرترالبك ان عنایت یار كو * كرنبودی
ان بفرمان پدر * برنیاوردی زچه تاحشرسر * آن پدر بهردل او ذان داد * كفت
چون اینست میات خیرباد) ای ظن عفلنه اعتماد قیلن وهریوزه كولنی كند یسنه
دوست یرلان كیمسه یوسف كبی براندوه وغمدن قاچرسن ناسن نزتع وملعبدن
چاهه دشرسن تكیم یوسف علیه السلام قرنداشلری حضرت یعقوب علیه

﴿ اللامه ﴾

السلامه كلديلر واكا ارسله معنا ترتع ونلعب ديوب يوسفى كنديلرله صحرا سيرنه
كتمكه طالب اولديلر حضرت يعقوب عليه السلام انلره اجازت ويرمدكده يوسفه
تنهاده قريب وخدعه ايدوب كل بدرك يانده برخانه ايچره نيچه براوتورسن
وارالم صحرا لرده وباغلرده يه لم وايچه لم وكوله لم واويناه لم ديديلر حضرت يوسف
عليه السلام طفوليت حسبيله وصباوت مقتضاسيله انلره ميل قيلدى عاقبت
چاهه دوشوب باشنه بوقدر بلالر وفلاكتلر كلدى وبوآيتك تفسيرى جادثالشده
رفتن خواجه بدعوت روستايى بيانده مرور قيلدى انده طلب اولنه پس سندخى
اى طريقت طفلى اكر خيرالابون اولان استادك ومرشدك يانده يوسف عليه
السلام كبى اخوانك شكلنده اولان كيمسه لرك ترتع ونلعب ديمسنه الدانورايسه ك
وانلره ميل قيلوب مرعى اولان پدرى قورايسك عاقبت انلرسنى چاه محنت وضلالته
اتارلر وسندخى بوتفرج وسيردن اويوسف عليه السلام كبى چاه محنت وبلايه
دوشرسن ليكن سكا اول عنايت يار اولمق قنى كه اكا عنايت الهى يار اولوب
چاهدن خلاص قيلوب عاقبت عزيز مصر اولدى اكر انك قرنداشلرى ايله سيره
كتمسى وبابانك صحبتنى ترك ايتمسى پدرك فرمانيله اولميدى بلكه پدرينك رضاسى
واذنى اولدين كنديسى قرنداشلرينه اويوب چيقوب بيله كيديدى تاحشره دك
اول قيودن باش بوقرو كتورميبدى بلكه يوم قيامته دك انك ديبنده قاليدى
اماكندى پدرينك اولقدر اذن واجازتى اولمغله وانك اردنجه خيردعا قيلمغله اول
قيودن خلاص اولدى وملك مصره شاه اولمق مرتبه سنى بولدى چونكم اول
يعقوب عليه السلامك يوسف حضربلرينك كندى برادرلرينه ميلى اولديغنى
كوردى وكندى صحبتندن منقبض اولديغنى مشاهده قيلدى انك كوكلندن
اوترى اول پدر اكا اذن ويردى وديدى چونكم سنك ميلك بودر خيراوله والا
حضرت يعقوب عليه السلامه قاليدى اصلا انك كوكلنده يوسفك بيانه كتدوكنه
اذن واجازت ويرمك يوق ايدى پس برمرشدك صحبتنده وتحت تربيتنده اولان
مريددخى اكر شيخندن اجازت المدين كيدرسه اصلا چاه ضلالتدن وكرداب
محنتدن حشر اولنجه يه دك خلاص اولهمز واكر كندى اخوانى شكلنده اولنلره
اويوب انلرك ترتع ونلعب ديمسنه الدانوب شيخندن اجازت استيوب اولدخى
مع الكراهه اجازت ويرسه لكن خيردعا قيلورسه ينه چاه محنت وفلاكتنه
دوشمكدن خالى اولمز ولكن بيانده قالمز بركون سعادت مرتبه سنه ايرر وآخرانك
خيردعاسى بركيله نجات بولوب مقصوده واصل اولور ﴿ مثنوى ﴾ هر
ضريرى كز مسيحى سر كشد * اوجهودانه بماند ازرشد * قابل ضو بود اكرچه

کور بود * شد ازین اعراض او کور و کبود) هر بر ضریر بر مسجد ن
سر چکه اول جهودلر کبی رشد دن کیرو قالور تنکیم جهودلر حضرب عیسی
علیه السلامدن باش چکوب اعراض قیلدیلر پس طوغری یولدن کیرو قالدیلر
کذلك هر کوردلکه کندی عصرنده اولان برعیسی مشربت وحیات بخش اولان
نیکو مذهب عزیزدن سرکش اوله واعراض قیله اول هم جهودلر کبی طوغری
یولدن کیرو قالور و بینادل اولمقدن محروم اولور اکر کوردل ایسه قابل ضوایدی
زیرا عیسی دم اولان عزیزلر کورلری بینا ایلکه باذن الله قادرلر وهر بی بصیرت
اولان کیسه نك براستاده راست کلدکده بصیرت صاحبی اولمق شانندندر اما
اعراضدن اول کوردل کور وکبود اولدی وخبیث وناپاك قالدی ونفع وفائده
بوله میوت طریق حق کورمکدن وحقیقته نظر ایر کورمکدن محروم اولدی
﴿ مثنوی ﴾ کویدش عیسی یزن برمن دودست * ای عمی کحل عزیزی بامنست
* ازمن ار کوری بیابی روشنی * برقیص یوسف جان می زنی * کاروباری کت
رسد بعد شکست * اندران اقبال ومنهاج رهست * کاروباری که ندارد پاوسر
* ترك کن هی پیرخرای پیرخر) عیسی علیه السلام اول کوره دیر بکا ایکی ال
اورای عمی کحل عزیز بمله دریعنی عیسی مشربه اولان عزیزلر کوردل اولان بی
بصیرتلره دیرلرای اعمی عزیزلك کحلی بمله در ایکی الکی بکا اورو بکا محکم تعلق قبل اکر
کورایسك بندن روشنلق بولوزسن یوسف جانك قمیصی اوزره اوررسن که جان
یوسفنه بنم وجودم پیراهن کبی واقع اولمشدر وانك رایحهٔ طیبه سی بنم پیراهن
وجودمه تأثیر قیلمشدر هر کم اکا مانند یعقوب عاشق ایسه انك رایحه سنی بندن المش و بنم
پیراهن وجودمدن بولمشدر شول برکاروبار که سکا بعد الانکسار وفقر وفناد نصکره حاصل
اولور اول کار و بارده اقبال ومنهاج راه واردر که سالکه نافع اولان کاروبار اول بعد
الفقر والانکسار حاصل اولان کاروبار در اما شول برکاروبار که پاوسر طوتمز وانسانه
اول کاروبار ابدی نفع وفائده ایتمزانی ترك ایله هی پیرخر یعنی ای پیرخر یعنی اول پاوسر
طوتمین وابدی سکا نفع ایتمیان کاروباری ای پیرخر ترك ایله وحاضر وآکاه اولوب برکاملی
خریدار اول تاالدن هدایت بوله سن ومقصوده واصل اوله سن ﴿ مثنوی ﴾ غیر پیر
استاد وسر اشکر مباد * پیر کردون نی ولی پیر رشاد * در زمان چون پیر را شد زیردست *
روشنایی دید آن ضلمت پرست * شرط تسلیمست نی کاردراز * سود نبود در
ضلالات ترکتاز) پیردن غیری استاد وسر اشکر اولسون پیر کردون دکل ولی پیر رشاد یعنی
استاد سالکین وسر اشکر طالبین اولورسه همان پیر اولسون ومقصود اول
پیردن پیر کردون دکلدر که صاحبی وصقالی اغرمش سانلوردن برقوجه اوله
ولیکن اول پیردن مقصود پیر رشاد واهل سداددن عارف بالله برشیخ کاملدر صقالی
سیاه ایسه ده وسن وسالده تازه جوان ایسه ده برطالب چونکم فی الحال پیر کاملك

زیردستنده اولدی وآنك حکمی ومرادی اوزره عمل قیلدی اول ظلمت پرست
روشناق کوردی وکندیسنی دیده ورلر وصاحب نظرلر مرتبه سنه ایر کوردی
امامقصود همان بر پیر کامله واصل اولمق واکا بیعت قیلق دکلدر شرط اصل
تسلیمدر کاردرازدکل ضلالتده ترکتاز قیلق سود اولمز یعنی پیر کامله واصل اولمقده
واکا اقتدا قیلمقده کندی بیلدیکك اوزره اوزون اوزون کارلر وعملار قیلق شرط
طریقت دکلدر زیرا هرنه کم سن کندی بیلدیکك اوزره کار وعمل قیلور سن اول
فی الحقیقه ضلالتدر ضلالتده ایسه تك وپو قیلق سالکه نافع اولمز بلکه شرط
طریقت پیر کامله کندیکی تسلیم قیلمقدر وتسلیمده کالمیت بین یدی الغسال اولمقدر
جمله بیلدیککی ترك ایلدکدنصکره اول سکا هرنه اوکردرسه انی ایلمك کرك وانك
بیوردیغی اوزره عمل قیلمق کرك واکر بر شیخی اختیار ایلسك وانك دیدیکنی
قویوب نیچه یللر کندی بیلدیکك اوزره عمل قیلسك اصلا اندن منفعت بولمزسن
زیرا شرط بولنمینجه مشروط هم بولنمز پس همان مریده لازم اولان تسلیم
وارادتدر ﴿ مثنوی ﴾ من بجویم بعد ازین راه اثیر * پیر جویم پیر پیر *
پیر باشد نردبان آسمان * تیرپران از که کرد داز کمان) بن بوندنصکره اثیر یولنی
استمزم یعنی پیرك عظم شانی بیلدکدن وانك بکا لازم اولسنه عالم اولدقدنصکره
کندی علمه وهمتمه اعتماد ایدوب اندن قطع نظر فلك یولنی استمزم وآسمانك
سیر وتماشاسنه طالب وراغب اولمزم ورفعت مقامه وعلو مکانه هم میل وتوجه
قیلمزم بلکه پیر استرم پیراسترم یعنی همان بن پیر کامل وشیخ واصل استرم مؤکد
ومقرر بنم استدیکم همان بر پیر روشن ضمیر دربو بیت (ومالی لااعبد الذی فطرنی
والیه ترجعون) قبیلندنده اولوجد ذاتنده نردبان آسمان وسلم علو مکان پیر
اولور تیر کیمدن پران اولور کماندن پران اولور یعنی طالبك وجودی تیر کیبدر تیر
کماندن پران اولدیغی کبی طالب دخی پیرك همتیله پران اولور ومقصوده وصول
بولور وانك همت عالیه سیله اوج اعلایه پرواز قیلور ومرتفع اولور ﴿ مثنوی ﴾
نی زابراهیم نمرود کران * کردبا کرکس سفر بر آسمان * ازهواشد سوی
بالا او بسی * لیك بر کردون نپرد کرکسی * کفتش ابراهیم ای مرد سفر *
کرکست من باشم اینت خوبتر * چون زمن سازی ببالا نردبان * بی پر یدن بردوی
برآسمان) نمرود کران حضرت ابراهیم خلیل الرحمان دن کرکسله آسمان جانبنه
سفر ایتدیکی حرف نفی کرد لفظنه مصروف اولور یعنی نمرود ثقیل ابراهیم خلیل
علیه السلام حضرتلرندن اوتری آسمان جانبنه کرکسلر واسطه سیله سفر
ایتدی هوادن بالا وعالم اعلی جانبنه اونمرود چوقلق کتدی لیکن بر کرکس
کردون اوزره اوچمز ومنزلهٔ سحابدن ایلرو کچمز ابراهیم علیه السلام حضرتلری

اول نمروده دیمش ای مرد سفر سنك کرکسك بن اولم یوسکا خوبتر در یعنی
آسمان جانبنه سنك عروج ایلکه واسطه والك بن اولم بنم ارشادم وتربیه‌له
عروج ایله بوسکا کرکسلردن نیچه وجوه‌له بافروخو بترر دیدی چونکم بالایه
ومقام اعلایه بندن نردبان دوزه سن اوچقسن آسمان جانبنه کیدر سن یعنی
بنکه سکا مانند نردبان اولم وسنی درجه بدرجه ترقی ایلکه ارشاد قیلم وسنك
عقلك وروحك بنی عروج وصعوده آلت اتخاذ ایده لابد پرو بالسن وظاهرا پرواز
قیلقسن آسمان جانبنه سنك عقلك وروحك پروازایلردیدی ﴿ مثنوی ﴾ آنچنانکه
میرود تا غرب وشرق * بی‌اززادوراحله دل همچو برق * آنچنانکه میرود شب
زاغتراب * حس مردم شهرهادر وقت خواب * انچانکه عارف ازراه نهان *
خوش نشسته میرود درصد جهان) و بودیدیکم کتمك وسفر ایتمك صوری
وجسمانی دکلدر بلکه سفر فی الوطندر انجلین که کوکل برق کبی زاددن
وراحله دن برنسنه اولدین غرب وشرقه دك کیدرو مغرب ومشرقك مابینی
برلحظه ده علی الفور سیر ایدر وبوعروج معنوی وسفر روحانیدك برآخر مثالی
دخی انجلین درکه مردملرك حسی بدنلرندن اغتراب ایلك جهتندن وقت خوابده
شهرلره کیدرو نیچه یوزیللق منازلی ومساکنی سیرایدر وبووطنده سفرروحانی
ایلك انجلین درکه عارف بالله اولان کسه راه نهاندن خوش اوتورمش یوزجهانه
کیدروانك جسد شریفی برپرده ساکن ایکن قلب وروحی عالم ارواحی وعالم
جبروتی ولاهوتی وعالم مثالی وعالم ناسوتی وبونلرامثالی اولان نیچه عوالمی
دخی سیرایدر ﴿ مثنوی ﴾ کرنه‌دستش چنین رفتار دست * این خبرها
زان ولایت از کیست * این خبرها وین روایات محق * صد هزاران پر بروی
متفق * یك خلافی نی میان این عیون * آنچنانکه هست در علم ظنون) اکر
بونجلین رفتار اول عارفه ال ویرمیدی یعنی عارف اولان کسه یه عالم باطنه
کتمك وبوکونه سیروسفر ایتمك ال ویرمیدی اول ولایت معنویدن عارف که
بوخبرلری وبرر کسندر بومحقق او لان روایتلرکه عارف عالم باطندن نقل ایلر
صدهزاران پربونك اوزرینه متفقدر وجمیع انبیاواولیاعارفك عالم باطندن ویردیکی
خبرلر وروایتلراوزره بالاجماع شاهدلر وشهادتده متحدلر در بوعیونك میانده
اصلا برخلاف بوقدر انجلین که علم ظنونده واردر یعنی اول چشمه لردن که عارف
بزه خبر ویرر جمیع پیرلر انك اوزرینه متفقلر در اصلا بونلرك میانده خلاف
یوقدر که برینك خبر ویردیکنه برآخری باطلدر دیمز نته کم جمیع انبیا عالم باطندن
هرنه خبر ویردیلرسه بری برلرنی مصدق اولدیلر واولیای کرام دخی انبیای عظامه
تصدیق ایدوب هب جمله سی انلرك خبر ویردیکی اوزره اتفاق قیلدیلر اما علم

ظنون بویله دکلدر بر یـنـك خبر و یردیکنی بر اهل ظن ابطال وتکذیب ایلر پس علم ظنون میـاننده خلاف چوقدر اما اهل یقین میـاننـده اصلا خلاف یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ آن تحری آمداند ولیل تار * وین حضور کعبه ووسـط نهار) اول تحری لیل تارده کلدی و بو کعبه نك حضوری ونهارك وسطیدر یعنی اول علم ظنون فی المثل لیل تاریکده قبله بی تحری ایلمك کلدی متحری اولنلر شب ظلمانیـده نیچه اختلاف اوزره اولورلرسـه علم ظنون صاحبلری دخی انلر کبی اختلاف اوزره اولورلر وهر بری و کنـدی ظن غالبی اوزره برجانبـه قبله دیو توجه قیلورلر و بو علم عیون فی المثل حضور کعبه ووسط نهار در نهارك میـاننده مثلا وقت ظهر اولسه و کعبهٔ شریفك حضورنده برنیچه جماعت طورسـه اصلا انلرك کعبـه یه متوجه اولمکده متحری اولنلر کبی اختلافلری اولمز بلکه جمله سی اول قبله جانبنه متوجه اولمقده متفقلر ومتحدلردر ﴿ مثنوی ﴾ خیزای نمرود پرجـوی ازکسـان * نردبانی نایدت ازکرکسان) قالق ای نمرود کسـلردن پراسـته سکا کرکسـلردن نردبانلق کلمز یعنی ای نمرود سـیرت اولان اهل نفس اکر جانب اعلایه پروازایلمك استرایسك قالق فی الحقیقه کس اولان ولیلردن وعارفلردن پرایسـته والاسـکا کرکسـلردن برنردبان کلمز وسنی انلر مقام اعلایه چقارمغه قادر اولمز کرکسـلردن مرادنه ایدیکنی بویله بیان ایدوب بیوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ عقل جزوی کرکس آمدای مقل * پراو باجیفه خواری متصل) ای مقل عقل جزوی کرکس کلدی انك پری جیفه خوار لغه متصادر یعنی ای قلت معرفت صاحبی عقل جزوی فی المثل کرکس کبی کلدی آنك پروبالی جیفه یکلکه متصادر آنکله عالم اعلایه سفر اولنمز وعروج قیلنمز انك پروازی همان جیفه خوار اولمقدن اوتریدر پس آنك واسطه سیله عالم اعـلا یه عروج ایلمکه قصـد ایلین نمرود سـیرت زمین بشمریته تیز دوشمز ﴿ مثنوی ﴾ عقل ابدالان چوپر جبرئیل * می پردتا ظل سـدره میل میل) اما ابدال خدا اولنلرك عقلی جبرئیلك پری کبی ظل سـدره یه دك میل میل کیـدر ابدالك شرحی وابدال متعلق اولان احادیث کرار امرار امرورایلمشـدر یعـنی ابدال خدا اولان ولیلرك عقلی حضرت جبریل علیه السـلام نك نورانی اولان پری کبی سایهٔ سـدره یه دك میل میل کیـدر وزمینـدن آسمـان هفتمه دك فی الحال سـیر ایدر هرکم انلرك پرعقلیله اوچرسـه عالم اسـفلده کرکس کبی پرواز یتمکدن قورتاور عالم اعلاده اوچار وسـدرة المنتهـا یه ایرر وملکوت سمـایی سـیرایلر ﴿ مثنوی ﴾ باز سـلطانم کشم نیکو بیم * فارغ ازمر دارم وکرکس نیم * ترك کرکس کن که من باشم کست * یك پری من بهتر ازصد کرکست) هر ابراهیم علیه السـلام سـیرت اولان اهل دل نمرود طبیعت اولان اهل نفسـه ای نمرود

طبیعت بن سلطانك بازی ام لطیف محبوبم ونیکوتیم مردار دن فارغم عقل جزوی
صاحبی کبی کرکس دکلم کرکسی ترك ایله بن سنك کسك اولم یعنی مانند کرکس
اولان وجیفهٔ دنیایه میل قیلان عقل جزوی ئی ترك ایله سکا کس اولم وسنی عالم اعلی به
پرواز ایلمکه جذب قیلان بنم پرم سکا یوز عقل جزوی کرکسندن بهتردر بنم
عقلم قنادلریله اوج که سنی عالم اعلایه اولشدرمغه اول قادر درپس اول شهزاده لر
اسانندن مناسبتله وقدر معارفی بیورد قلرند نصکده بنه انلرك برادر بزرکوارینه
ایلدکاری نصیحتك وسویلدکاری پند وحکمتك تعبیرو بیانه شروع بیورر لر
﴿ مثنوی ﴾ چند برعیاد وانی اسب را * باید استا پیشه را وکسب را *
خو بشتن رسوا مکن در شهر چین * عاقلی جوخویش ازوی درمچین * انچه
کو بدان فلاطون زمان * هین هوابکذار وروبروفق آن) ای برادراسپی علی
العمیا نجه بریلدررسن پیشه یه وکسبه استا کرکدر پیشه وکسب بی استاد
میسر اولمز واستادسز پیشه یه قصد ایلك اسپی علی العمیا یلدرمك کبیدر کندیکی
چین حقیقت شهر بنك اهلی ایچره رسوای ایله برعاقل استه کندیکی اندن
دوشورمه یعنی اول عاقلدن قاچرمه ونفسکی اندن حفظ ایله اول نسنه یی که
اول افلاطون زمان سویلر یعنی اول کلام حکمت آمیزی اول عاقل دوران
وخلاصهٔ اهل جهان سکا سویلر آکاه اول هوای نفسکی قوانك سویلدیکی
کلام حکمت آمیزك وفقی اوزره کیت واول سکا هرنه درسه یولده انك پیوردیغی
اوزره سیرایت ﴿ مثنوی ﴾ جمله میکو بندا ندرچین بجد * بهر شاه خویشتن که
لم یلد * شاه ماخود هیچ فرزندی نزاد * بلکه سوی خویش زتراره نداد * هرکه
ازشاهان ازین نوعش بکفت * * کردانش باتیغ بران کرد جفت) جمله چین
شهری ایچره اولان کیسه لر جدله دیرلر کندی شاهلرندن اوتری که لم یلد یعنی
چین حقیقت شهر بنك سساکنلری اولان انبیا علیهم السلام واولیای کرامك
جمله سی جدله کندی شاهلری اولان پادشاه حقیقتك حقنده دیرلر (لم یلد ولم یولد ولم
یکن له کفوا احد) و بویله دیرلر که بزم شاهمز خود هیچ برفرزند طوغورمدی
بلکه کندی جانبنه زنه یول و یرمدی وانك زوجی یوفدرهر کیم شاهلردن انك حقنده
بونوعدن سوز سویلیه واکا زن وفرزند اسناد ایلیه اول پادشاه حقیقی شاهلردن بویله
دین شاهك کردننی تیغ برآن ایله جفت ایلروآنك بوینونی اوروب قتل ایلر ﴿ مثنوی ﴾
شاه کوید چونکه کفتی این مقال * زود ثابت کن که دارم من عیال * مر مرادختر
اکرثابت کنی * یافتی ازتیغ تیزم ایمنی * ورنه بی شك من ببرم حلق تو * برکشم
ازصوفی عجان دلق تو * سر نخواهی برد هیچ ازتیغ تو ای بکفته لاف کذب
آمیغ تو) پادشاه حقیق کند یسنه زن وفرزند اسناد ایلیوب عزیر بن الله ومسیح بن الله

ومریم زوجته دین کافره ودخی والملائکة بنات الله دین واکا بنات اسنادایلین
کسه‌لره دیر چونکم سن بومقالی دیدك فوری ثابت ایله که بن عیال طوتمیم
سن بکا اکر بنت و فرزند ثابت ایلیه‌سن بنم تیغ تیزمدن ایمدلك بولورسن واکر بکا
فرزند اثبات ایلمکه قادر اوله مزمدك شکسز بن سنك بونمازکی کسرم سنك جالك
صوفی سندن جسمك دلقنی چکرم سن بنم تیغ قهرمدن هیچ باشکی ایلتمك وخلاص
ایمك استمزسن ای کذب آمیز اولان لافی دیمش نادان بکا خود زن وفرزند اثبات
ایلك محالدر پس سنك دخی تیغ قهردن خلاص اولمغلغك محال اولور
﴿ مثنوی ﴾ بنکرای از جهل کفته ناحق * پرزسرهای بریده خندق * خندق
ازقعرخندق تاکلو * پرزسرهای بریده زین غلو) ای جهلدن برناحق سوزسویلش
کسه کسلش باشلردن برخندق پرکور برخندق دیبندن بوغازنه دك
بوغلودن بریده باشلردن پردر یعنی بوکونه ناحق سویلرندن وتجاوزایلرندن
اوتری باشلردن پر اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ جمله اندر کاراین دعوی شدند * کردن
خودرا بدین دعوی زدند * هان ببین این رابچشم اعتبار * این چنین دعوی میندیش
ومیار) جمله سی اول سر بریده لرك بودعوانك کارندن اولدیلر وبوعوی اوزره عمل
قیلدیلر کندی بیونلرنی بودعوی سببیله اوردیلرا کا، اول بونی سن چشم اعتبارله
کورزینهار بونك دعواسنی اندیشه ایلمه و خاطره کتورمه ﴿ مثنوی ﴾
تلخ خواهی کرد برما عمرما * که برین می دارد ای دادرترا * کرود صد سال
آن کاه نیست * برعما آن ازحساب راه نیست) سن بزم اوزریمزه عمریمزی
تلخ ایلرسن که ای دادرسنی بودعوی بونك اوزرینه طوتریعنی سن اکر بودعوی
اوزره مصر اولور ایسك بزم اوزریمزه بزم عمریمزی تلخ ایلرسن که ای برادر بودعوی
سنی بزم اوزریمزه بزم عمریمزی تلخ ایلك اوزره طوتر وسکا، خی بوروشدن اصلا نفع
اولمز زیرا اکر برکسه که اکا، دکا، رفرضی بوزیل عمی اوزره کتسه وکندی یولدیکی
اوزره ظنله سیرایتسه اول راه حساباندن دکلدر واول کسه طریق مستقیم، هم کتمش
اولمز ومعشوق جانبنه سیر وسلوك ایتمش اولمز ﴿ مثنوی ﴾ این همه کفتند وکفت
آن ناصبور * که مرا زین کفتها ایدنفور * سینه برآتش مرا چون منقلیست * کشت
کامل کشت وقت منجلیست * برمقام صبرعشق آتش نشاند * صبرمن مردان شبی
که‌عشق زاد) بودوکلی ذکر اولان نصایح ومواعظی وکلمات والفاظی اول ایکی
شهزاده یوك برادرلرینه سویلدیلر واول ناصبور دیدی که بکا بوسوزلردن نفور
کلور وبنم جان ودلم سزك نصح وپند یکزدن نفرت واعراض قیلور زیرا منقل کبی
بنم سینه‌م پر آتشدر کشت کامل اولدی منجل وقتیدر یعنی بنم درونم آتش عشقله
منقل کبی طاودر بنم صبره طاقتم بوقدر فچن اکبن کامل اولسه اوراق وقتی اولور

وبچمکه لایق کلور بنم دخی وجودم کشتزاری کاله ایردی وانی بچمك وقتی
کلدی پس بن بوکاردن روکردان اولمزم واوك صوك اواورم اولدکد نصکره بنه
بوطلبدن دونمزم دیدی صبرمفامنه عشق آتش نصب ایلدی بنم صبرم اول کیجه
اولد یکه عشق طوغدی وعاشقه اولمکدن تخویف وتهدید ایلك باطل اولدی
وعاشقك معشوق بولنده اولمسی خود عین حیات کلدی ﴿ مثنوی ﴾ ای محدث
ازخطاب وازخطوب * زان کذشتم آهن سردی مکوب * سرنکونم هی رها
کن پای من * فهم کو درجلهٔ اجزای من * اشترم من تاتوانم می کشم * چون
فتادم زار با کشتن خوشم) ای خطابدن وخطوبدن محدث اولان اندن کچدم
صوغوق دمور دوکه یعنی ای امر عظیمدن وخطابدن تحدیث قیلان و خبر
ویرن کسنه بن اول سنك خبرویردیکك قورقلومرتبه دن ایلروکچدم هیچ
صوغوق دمور دوکه وکندیکه زحمت ویرمه بن سرنکونم هی بنم اباغمی قویی ویر
سنك نصح وپند یکی بنم جمله اجزامده فهم ایلك قنی بنم جمیع عضولرمده
سنك سوز یکی فهم قیلغه ومتصح اولمغه قابلیت بوقدر دیدی بن فی المثل اشترم
تاقادر اولدقجه بارمحبتنی چکرم زاروز بون دوشم دیلمکاه خوشم نته کم حج بولنده
دوه جکلر قادر اولدقجه وطاقتلری یتدکجه یوك چکرلر چونکم زار وز بون اولوب
دوشه لر ذبح اولنمغله خوش اولورلر بن دخی اول کبه یولنك دوه لری کبی زار وز بون
اولوب دوشدم بنم شمد نصکره زنده اولمقدن کشته اولمقلغم بکدر دیدی
﴿ مثنوی ﴾ پرسرمقطوع اکرصد خندقست * پیش درد من مزاح مطلقست
* من نخواهم زدد کراز خوف و بیم * اینچنین طبل هوا زیرکلیم * من علم اکنون بصحرامی
زنم * باسراندازی ویاروی صنم * حلق کان نبود سزای آن شراب * آن بریده به
بتمشیر و ضراب) سر مقطوعله پراکر بوزخندق وار ایسه ده بنم دردم
اوکنده مطلق لاغدر یعنی اکرمعشوقه وصول بولنده فرضی کسلمش باشلرله طلو
یوزخندق وارایسه ده بنم دردوسوزم اوکنده اول مطلق لاغ ولطیفه در * بیت * وانی
الی التهدید بالموت راکن * ومن هوله ارکان غیری هدت * بن خوفدن و بیمدن اوتری
بونجلین هو اطبلی بوندن غیری زیرکلیمده اورمق استرم بلکه بن شمد نصکره بوطبل
محبتی آشکارا چالارم شمدی علمی صحرایه اوریرم وطبل وعلمله محبت دعواسن قیلوب
آشکارا معشوقه جانبنه متوجه اولورم ایکیدن خالی دکل باسراندازلق ویاروی
صنم یعنی یاباشمی محبوبه بولنده وایررم ویاخود کندیمی اکاایرکوریرم بربوغازکه
اول شراب وصالك لایقی اولمیه واول آب حیاتی نوش قیلمیه اول شمشیرو ضرابله
کسلمك یکدر واندن لذت بولمیه اولمك اولی دردیدی ﴿ مثنوی ﴾ دیده کان
نبودزوصلش درفره * آنچنان دیده سفید وکور به * کوش کان نبودسزای

رازاو * برکنش که نبـود آن برسرنکو * اندران دستی که نبـود ان نصـاب *
آن شکسته به بساطور قصاب) برکوزکه اول محبوبك وصلندن فره ده وزیاده
لکده اولمیـه وانك نور وصـالندن ضیـابولمیـه انجلین کوزبیـاض وکور اولمق
یکدر برقولق که اول حضرتك رازنك سزاسی اولمیـه وانك آوازنی واسرارنی
استمـاع قیلیه اول کوشی باشدن قوپارکه اول قولق باش اوزره نکو اولمز واویله
قولقـدن اصلا صـاحبنه نفـع کلمز برالده که اول حضرتك نصـاب خدمتی
وسرمایهٔ طـاعتی اولمیه اول قصـاب سـاطور یله شکسته اولمق یکدر ﴿ مثنوی ﴾

آنچنان پایی که ازرفتـار او * جان نه پیـوندد بنزکسزار او * آنچنان پادر حدید
اولیترست * کانچنان پاعاقبـت دردسرست) انجلین برپایکه انك رفتارندن جان
حضرت محبوبه نك نرکسزارنه اولشمز یعنی انك نرکسزارکبی اولان یوزنه اول پایك
رفتاری سبیله جان واصل اولمیه انجلین ایاق دمورده اولمق اولیتر در زیرا انجلین
ایاق عاقبت دردسر درصاحبنك باشنه اول عاقبت نیچه درد و بلا کنورر الحاصل
انسانك هربرعضوی محبوب حقیقینك برخدمتی ایچون خلق اولنمشدر اکر اول
عضو ما خلق لهنـه صرف اولنمزسه انك موجود اولمسـندن معدوم اولمسی
صاحبنه اولی اولور پس مؤمنه بولازم کلورکه هربرعضونی ماخلق لهنه صرف
وخرج ایلمکه سعی ومجاهده ایلیه وجمله اندامنی انك یولنده فدا ایلمکدن الی کیرو
طونمیه ومجاهده یی ترك ایتمیه

﴿ بیان مجاهد که دست ازمجـاهده بازند اردا کر چه داند بسطت ﴾
﴿ عطای حق را که آن مقصود از طرف دیکر و بسبب نوع عمل ﴾
﴿ دیکر بدو رساند که در وهم اوهم نبوده باشد واوهمه وهم وامید ﴾
﴿ درین طریق معین بسته باشد و حلقهٔ همین درمیزند بوکه حق ﴾
﴿ تعالی آن روزی را ازدودیکر بدو رساند که اوآن تدبیر نکرده باشد ﴾

بوسرخ شریف شول مجاهدك بیانیدرکه الی مجـاهده ایلمکدن کیرو طونمز
اکر چه اول مجاهد یلورحق تعـالینك عطاسـنك بسطتی که اول مقصودی
سبب دیکردن برآخرعملدن اکا ایرشدزرکه اول مجـاهدك وهمندن اول اولمش
ایدی واول مجاهد دوکلی وهمی وامیدی بوطریق معینه باغلمش ایدی وبرطریق
اوزره یاامور دنیویه ده یاامور اخرویه ده سعی ومجـاهده قیلدی واول بیلدیکی
قپونك حلقهٔ سنی همیشـه اورر بولایکه حق تعالی اول رزقی اکا برغیری قپودن
ایرشدره که اول مجاهد اول تدبیری ایلمش وخاطرنه اول جانب کلمش اوله (ویرزقه
من حیث لایحتسب) اول الله کندی جنابنه متوکل ومتوجه اولان بنده سـنه ظن

ایلدیکی بردن رزق و یرر بو آیت کریمه سورهٔ طلاقده در (ومن یتق الله) هرشول
کمسه که اتقا ایلیه الله دن ومرتکب معاصی ومناهی اولمیه (یجعل له مخرجا)
الله تعالی اول کمسه ایچون خلاص وخروج ایده جك محل قیلر وآخرتك آلام
وشدایدندن خلاص اولور (ویرزقه من حیث لایحتسب) واکا ظن ایلدیکی
بردن رزق و یرر (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) وهرکیم اللهه توکل واعتماد
ایلیه اول الله کافیدر اکا (ان الله بالغ امره) تحقیقا الله تعالی امرنی بالغدر وکارنی
یتشدریجیدر هرنه یره که مراد ایلیه (قدجعل الله لکل شیء قدرا) تحقیقا الله تعالی
قیلدی هرشیء ایچون بلا وفقردن وغیریدن مقدارمعین قیلدیکه اندن تجاوز ایتمز
(العبد یدبر والله یقدر) عبد تدبیر ایلر والله تعالی اکر عبدك تدبیری قضاسنه
موافق ایسه تقدیر ایلر ﴿ وبود که بنده راوهم بندکی بود که مرا از غیر این
در برسند اکرچه من درحلقهٔ این درمیزنم حق تعالی اوراهم ازین درروزی
رساند فی الجمله این همه درهای یك سرایست ﴿ واولور که بر بنده یه بنده لك
وهمی اولور یعنی بنده لکه لایق وهم اولور وتوهم قیلور که حق تعالی رزقی اول
قپودن وغیریدن ایرشدرر بنم بیلدیکم قپودن دکل اکرچه بن بوقپونك حلقه سنی
اورورم وبو بابده رزق امیدی اوزره طورورم حق تعالی هم اول بیلدیکی قپودن
اکا رزقنی ایرشدرر فی الجمله بوجمله قپولر برسرایك قپولر یدر هرقنغی قپودن کشینك
رزقی کلورایسه اکا حق قپوسندن کلور ورزقی ویرن همان حق تعالی حضرتلری
اولور ﴿ مثنوی ﴾ نادرین ره آیدم این کارمن * یاچو بازآیم زره سوی وطن *
بوکه موقوفست کامم برسفر * چون سفر کردم بیایم در حضر * یارراچندان
نمایم جد وجست * که بدانم که نمی بایست جست) یا بو یولده بنم مرادم بکا کله
یاخود بازکی بولدن وطن جانبنه کلم ومرادیمی کندی وطنده بولم بولایکه بنم
مرادم سفر ایتمك اوزره موقوف اوله چونکم سفر ایلیم اکر سفرده بوله من ایسم
حضرده بولم بیلزمکه مرادم نه طریقله الهکاور سفر ایتمکله وجست وجو قیلغله
مراد حاصل اوله جد وطلب کوسترمکه بروجه یقین بیلم وحقیقتده عالم اولمغه جست
وجو ایلمك کرکمز و بکا یقین حاصل کله که اصلا جد وطلب ایلمك لازم کلیه اول
جسته جست وجو بی ترك ایلرم والا شمدی جست وجو بی ترك ایلزمکه
وجست وجو سز بکا مراد حاصل اولورمی ویاخود اولزمی بیلزم *
﴿ مثنوی ﴾ این معیت کی رود در کوش من * تانکردم کرد دوران زمن *
کی کنم من ازمعیت دم زراز * جزکه ازبعد سفرهای دراز * حق معیت کفت
ودل راهر کرد * تاکه حکمس اید بکوش دل نه طرد) اول معیت بنم قولغمه
چون کیدر یعنی حق تعالی حضرتلریك (وهو معکم اینما کنتم) ودخی (والله معکم

وان يترکم اعمالکم) بو ردبغی معیت بنم قولغمه تمز و بنم جانم انکله قناعت ایتمز
تابن زمانك دورانك اطرافنی طولنیم واول معینك حقینی بیانجه یه دك وانك بمله
هرحالده وهر مکانده او لدیغنه بروجه یقین عالم اولنجه یه دك زمانی دور وحرکت
ایلرم و جست وجو قیلورم مطلق وهو معکم بیورد بغی معیتدن بن قچن فهم
رازایلرم وبو معیتدن بن بی سیر و سفر نیجه خبر الورم و نیجه کشف نقاب قیلورم
سفرهای درازك صوکندن غیری یعنی بن معیت الهیه دن فهم رازایلمکه
قادر اوله مزم الا که بعد الاسفار الطویله نیجه مدت مدیده وعهود بعیده سیر
و سفر قیلمینجه و معیت حق بیلکه طالب وراغب اولنجه اول معیتدن برکسه
نیجه فهم رازایلر و حق تعالینك کندیله هرحالده وهر مکانده بیله اولدیغنی
نیجه بیلور حق تعالی حضرتلری معیت دیدی و کرچك بن هر حالده وهر پرده
سزکله یم و سزه بو بنکر طمرندن نزدیکترم دیو کلام مجیدنده خبرویردی اما کوکله
مهر ابتدی و نیچه پرده لر و حجابلر قودی تاکم وهو معکم دیدیکی کلام کوش دله
عکس کله طرد کلیه وهو معکم آیتنه اشارت اولور و بوآیتك تفسیری جلد اولده
و جلد خامسده تفسیر قوله و هو معکم ایتمه کنتم بیورد قلری سرخلرده مرور
ایلشدر اندطلب اولنه و بوندہ توضیح معنی بوبله دیمك اولور که اکرچه حق تعالی
وهو معکم اینما کنتم دینکله کندینك هرحالده وهر مکانده اولدیغندن خبر ویردی
ولکن کوکله مهر اوردی قلب انك کندی ایله نیجه اولدیغنی بیله مز تاکم
بو معیت کلامی کوش دله طردو موافق کلیه بلکه عکس کله یعنی کوش دل وهو
معکم دیمکدن معیت فهم قیلیه وبوقدره قانع اولیه ودیه که خدای تعالی حضرتلری
فی الحقیقه کرچك بمله یله در امابن نیجه بیلیم که هرحالده وهر مکانده بیله اوله پس
بکالازم اولان بواولور که موطن طبیعتدن خروج ایدوب نیچه مدت سیرالی الله ایدم
تاسیر مع الله مرتبه سنه وارنجه واصل اولم چونکم سیر مع الله مرتبه سنه واصل
اولم آنك بمله هرحالده وهر مکانده اولدیغی و بنم دخی آنکله هرحالده وهر مکانده
سیرقیلدیغمی مشاهده قیلم والا مجرد اول حضرتك (وهو معکم اینما کنتم) دیمسنه
اعتقاد ایدوب قناعت قیلسم و بوسر معیتدن برازفهم قیلسم بکا آنکله بیله اولمغی
بوقدر بیلك نه فائده ویردی دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چون سفرها کرد وداد راه
داد * بعدازان مهرازدل او برکشاد) چونکم طالب سر معیت الهی اولان سفرلری
ایلدی وداد راهی و یردی اندنصکره آنك کوکلندن مهرآچلدی حق تعالینك
کندی ایله اولان معیتنی اول مرتبه ده کورر و بیلور یعنی حق تعالینك همیشه کندی
ایله بیله او لدیغنی بیلکه طالب وراغب اولان کسه چونکم طریق الهیده سیرلر
وسفرلر ایلیه و طریقتك دخی حقنی ویرد اندنصکره آنك قلبندن حق تعالی اول

مهری و پرده بی فتح ایلر پس حق تعالینك هر حالده وهر مکانده همیشه کندیله اولدیغنی
کورر و بیلور وهر قنده سیر ایلسه اول کسه سیر مع الله قیلور ومقصود ومرادی
آنك بوقدر سیر و سفر دنصکره حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون خطائین
ان حساب باصفا * کرددش روشن ز بعدد وخطا) اول حساب باصفا خطائین کبی
ایکی خطادنصکره ا کا روشن اولوز یعنی محاسب اولنلره مرادلری اولان عددك
نه مقدار ایدیکنی بیلك ایکی خطادنصکره روشن وظاهر اولدیغی کبی اول باصفا
دخی که اندن مراد معیت الهیه در ایکی خطادنصکره روشن وظاهر اولور اول
خطانك بر بسی صورتا سیر وسیاحت ایلکدر چونکم اول صورتا سیر وسیاحت ایلنك
خطاسی معلوم اوله سالکك باطنی اولان سیر وسیاحت ابتدا ایلر وبو سیر وسفرك
اولی موطن طبیعتدن خروج ایلیوب نفس امارهنك منزلارنی ومقاملرنی کچوب سیر
الی الله قیلفدرشول مرتبه یه دك که الله تعالی حضرتلرینه قریب اوله وآنك قربتی
مشاهده قیله بو سیر الی الله ایتمك دخی نهایت بولدقده و بونك دخی خطاسی
ظاهر اولدقده سیر مع الله روشن وظاهر اولور پس سیر مع الله علم حسابده اولان
خطائین کبی ایکی خطادنصکره روشن وظاهر اولمش اولور ولازم کلدیکه علم
حسابده اولان خطائین فائده سی بو محلده تحریر اولنه تاکم اول مراد اولنان عدد
ایکی خطادنصکره روشن نیجه ظهوره کلورسه بو مسئله خطائین مرحوم سعید
وشهید کزیده ارباب قلم مستغرق رحمت قدم خیرالدین بك ابن ابراهیم اسکنه
الله فی دارالنعیم کندی مؤلفاتندن مفتاح الکنوز نام فارسی رساله سنده بوفائده بی
تحریر و بو خطائین مسئله سنی لسان فارسی اوزره تعبیر ایلمشدر پس طالبلره فهمی
آسان اولمقدن اوتری ترجمه اولنوب بوکونه تحریر قیلندی خطائین ایکی خطادیمك
اولور بو خطائین دخی برآلتدر که نه قدر مجهولات وارایسه بونکله استخراج اولنور
اعداد اموال مجهوله کبی و اعداد اثلاث اموال مجهوله کبی ودخی بونك امثالی
نسنه لر که اوله جمیعسی بونکله استخراج اولنور اما بو خطائینده دخی بعض مسئله
اولور که خطای واحدله استخراج قیلنور و بعض مسئله اولور که خطائین ایله
استخراج اولنور پس خطای واحدله استخراج اولنه و خطائین ایله استخراج اولنه
بر صورت تصویر ایدوب تعبیر ایده لم پس امدی شولکه خطای واحدله
استخراج اولنور اول انك طریقین بیان ایده لم مثلا بر اعدادی مجهول مال اولسه
واول مال مجهولك ثلث مجهولن وسبع مجهولن جمع ایدر اولسك اون درهم اولسه
اول مال مجهولك عددی اصلده نه مقدار در بیلك دیلسك کرکدرکه اول مال
مجهولك عددن بدی فرض ایده سن بو بدی یه مال مفروض دیرلر و بو مال مفروض
اولان بدینك سبعی بر درهم اولور وثلثی ایکی درهم وثلث درهم اولور وبونی

جمع ایدیجك بوندن اوچ درهم وثلث درهم حاصل اولور وبو كا خطای
واحد دیرلر زیرا اول مراد اولان درهم بوندن حاصل اولمدی وبواوچ درهمه
وثلث درهمه نتیجهٔ مال مفروض دیرلر وبو نتیجهٔ مال مفروض مقسوم علیه اولسه
كركدر پس اول یدی عدد كه اولده مال مفروض ایدی انی اول ثلث مجهوللله
سبع مجهوللك جمعندن حاصل اوله جق اون درهمه ضرب ایده سن بواون درهمه
نتیجهٔ مال مطلوب دیرلر وبوندن حاصل ضرب نه واقع اولورسه بومقسوم اولور
واول مقسوم علیه اولسه كرك دیدیكمز اوچ درهم وثلث درهم كه نتیجهٔ مال
مفروضدر آنی بوحاصل ضربه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمت
نه واقع اولورسه اعداد مال مطلوب اولدر مثال عدد مال مفروض بودر ۷
وبونك ثلثیله سبعندن حاصل اولان نتیجهٔ مال مفروض بودر ۳ وثلث درهم
وبعد التقسیم مال مطلوب بودر كه ۲۱ وبو یكرمی برعددن دخی نتیجهٔ مال مطلوب
اولان بودر ۱۰ پس بویدی عدد كه مال مفروضدر بونی نتیجهٔ مال مطلوبه كه
اوندر ضرب ایده سن بوحاصل اولور ۷۰ وبوحاصل ضرب اولان یتمش عددی
نتیجهٔ مال مضروبكه اوچ درهم وثلث درهمدر اكا تقسیم ایده سن ایمدی
بو یتمش عدد اول اوچ درهم وثلث ۷ درهمه تقسیم اولمز زیرا مع الكسوردر پس
بونلری مجنس ایتمك كركدر تا كم قابل تقسیم اوله یعنی بومقسوم علیه اولان نتیجهٔ
مال مفروضكه اوچ درهم وثلث درهمدر بتمامه ثلث درهم ایده سن كه اوچ كره
طقوز اولور واو برثلثی دخی ضم ایدیجك اون كره ثلث اولور وبو حاصل ضربی
دخی كذلك مجنس ایده سن یعنی بونی دخی بتمامه ثلث ایده سن كه یتمش كره ثلث ایكیز
اون ثلث اولور وبو یكی یوزاون ثلثی مقسوم ایدوب واول اون كره ثلث اولنی بوكه
مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمت نه واقع اولورسه اعداد مثال
مطلوب اولدر مثال تقسیم اثلاث ۲۱ * ۲۱۰ پس بوندن معلوم اولدیكه اول ثلث
مجهوللله سبع مجهولی اولیجق اون عدد اولان ۱۰ مال مجهول اصلده یكرمی
برعدد اولمش زیرا یكرمی برك ثلثی یدی وسبعی اوچ اولور جمله اون اولور اما
بوخصوص برنوعله دخی استخراج اولنسه اولور كه اندن بونوع اهون اوله مثلا
چونكه بومحلده ثلث وسبع یاد اولنمدی كركدر كه سندخی برمخرج بوله سنكه انده
دخی ثلث وسبع اوله یكرمی بركبی پس اول مال مجهول یكرمی برعدد ایمش زیرا
بو یكرمی برك ثلثی یدی وسبعی اوچ وجمله اون اولور اما بوقضیه بومحلده بووجهله
تعبیر اولنمیوب لباس خطائین ایله تعبیر اولندیغنه باعث اولدر كه بومحل آنی اقتضا
ایلر كه سكا فائدهٔ خطائین معلوم اوله زیرا كه نتیجه بوامثالی مجهولات واردر كه
بوطریقه محتاجدر طریق آخر ایله استخراج اولنمز پس شول خطای واحد له استخرج

اوانوز اول تفصیل اولندی وشولکه خطـائین ایله استخراج اولنور آنی دخی بیان
ایده لم پس ایمدی اول دخی بوندن خالی دکلـدر که آنك دخی خطـازی یازائد
ویانا قص اوله واکر خطـانك ایکسی یـله زائد اوله جق اولورسه کوره سن
بوایکی خطـای زائدك اکر بری برندن زیادهسی وارایسـه انك کمتری مقدارنی
بیشترندن تفریق ایدوب کیدره سن وباقی نه قالورسه اول باقی یه باقیٔ اول دیرلر
وبو باقیء اول مقسوم علیه اولسه کرکدر پس خطـای مال مفروض نه ایسه
انی عین مال مفروض ثانی یه ضرب ایده سن وخطای مال مفرض ثانی دخی نه ایسه
انی دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایده سن و ایکیسـندن حاصل ضرب نه
واقع اولورسه انی دخی کوره سن یعنی اکر آنك دخی بری برندن زیادهسی وارایسه
آنك دخی کمتری مقدارنی بیشـترندن تفریق ایدوب کیدره سن وباقی نه قالورسه
بو باقی یه باقیٔ ثانی دیرلر و بوباقیء ثانی مقسوم اولسه کرکدر پس اول ایکی خطای
زائدك تفریقندن حاصل اولان باقیٔ اولی بوایکی حاصل اولان باقیء اوله و بوایکی
حاصل اولان باقیء اولی بوایکی حاصل ضرب تفریقندن حاصل اولان باقیء
ثانی یه مقسوم علیه ایدوب تقسیم ایده سن وخارج قسمت نه واقع اولورسه اعداد
مال مطلوب اولدر مثلا بریرده برمقدار اعدادی مجهول مال اولسـه زیدوارسه
اول مال مجهوله برکندی مثلی قدرمال دخی ضم ایلسـه ایچندن اوچ اچه سن
خطا ایتسه وعمرو دخی وارسه اول مال مجهوله کندی مثلی قدر مال دخی ضم
ایدوب اول دخی ایچندن اون اچه سن خطا ایتسه وبکر دخی وارسه اول مال مجهوله
برکندی مثلی قدرمال ضم ایدوب اول دخی ایچندن یدی اچه سن خطا ایتسه من بعد
اول مال مجهول طقوز اچه قالسه اول مال مجهول اصلده قاچ اچه در بیلك استسك
کرکدر که اول مال مجهولك عددن اولاسکز فرض ایده سن و بوسکزه مال مفروض اول
دیرلر پس بوسکزك اوزرینه هشت دیکر دخی ضم ایده سن اون التی اولور و بواون التینك
اوچن نقص ایدیجك اون اوچ قالور و بواون اوچه اون اوچ ضم ایده سـن بکرمی
التی اولور و بو بکرمی التینـك دخی اوزن نقص ایجك اون التی قالور و بواون التی یه
اون التی دخی ضم ایده سـن اوتوز ایکی اولور و بواوتوز ایکینك دخی بدیسن نقص
ایجـك بکرمی بش قالور پس طقوز قالمق کرك ایدیکه صحیح اولیدی امـدی بونده
اون التی عدد خطای زائد واقع اولدی بوخطـای زائد اولان اون التی عدده خطای
زائد مال مفروض اول دیرلر پس امدی ثانیا اول مال مجهولك عددن یدی فرض
ایده سـن بو یدی یه مال مفروض ثانی دیرلر پس بو یدینـك اوزرینه هفت دیکر
دخی ضم ایده سـن اون درت اولور و بواون دردك اوچن نقص ایدیجـك اون بر
قالور واون بره اون بردخی ضم ایده سـن بکرمی ایکی اولور و بو بکرمی ایکینـك

دخی اون نقص ایدیجك اون ایکی قالور و بواون ایکی به اون ایکی دخی ضم ایده سن
یکرمی درت اولور و بو یکرمی دردك دخی یدیسن نقص ایدیجك اون یدی قالور پس
بودخی طقوز قالمق کرك ایدیکه صحیح اولیدی بونده دخی سکز عدد خطای زائد
واقع اولدی و بوخطای زائداولان سکز عدده دخی خطای زائد مال مفروض
ثانی دیرلر پس امدی بوخطای ثانیی طریق بسط اوزره خطای اولدن تفریق
ایدوب کیدره سن صورت خطای زاید مال مفوض اول بودر $\frac{16\ 16}{8}$ اول بودر
۸ امدی بلکلکه بوتفریقده باقی اولان سکز عدد بونك فوقنده اول باقی اول
دیدیکمز در که مقسوم علیه اولسه کرك دینمشدر پس امدی بوخطای مال
مفروض اولکه اول التی عددرانی بومال مفروض ثانیك عینه ضرب ایده سن
که عین مال مفروض ثانی یدیدر صورت ضرب بودر $\frac{716}{112}$ دخی مال مفروض
اولك عینه ضرب ایده سن که عین مال مفروض اول دخی سکز عددر صورتی
بودر $\frac{88}{64}$ پس بوخطای مال مفروضك ضرب بندن حاصل اولان اعداد بیشتردر
خطای مال مفروض ثانیك ضربی بودر ضرب بندن حاصل اولان اعداد کمتری
دخی اول خطای اولك ضرب بندن حاصل اولان اعداد بیشتردن تفریق ایدوب
کیدره سن صورت تفریق خطائین ثانی بودر $\frac{112}{24}$ $\frac{}{84}$ امدی بوتفریقدن باقی
قلان سکز عدده دخی بونك فوقنده اول باقی ثانی دیدیکمز که مقسوم اولسه
کرك دینمشدر پس بو باقیء ثانی اولان قرق سکز عددی اول باقی اول اولان سکز
عدده تقسیم ایده سن وخارج قسمت واقع اولور سه اعداد مال مطلوب اولدر
صورت تقسیم $\frac{481}{8}$ باقیء ثانی پس بودخی معلوم اولدیکه اول مال مجهول
اصلده التی عدد باقی اول ایمش زیرا بو التی یه التی دخی ضم ایدیجك اون ایکی اولور
واوجی کیدیجك طقوزه طقوز دخی ضم ایدیجك اون سکز اولور اونی کیدیجك
سکز قالور و بوسکزه سکز دخی ضم ایدیجك اون التی اولور یدیسی کیدیجك طقوز
قالور که اول مال مطلوبدر پس خطائین ایله استخراج اولوب وایکی خطاسی
دخی زائد اولان بودر اما خطائینله استخراج اولنسه انك خطالرینك بری زائد
و بری ناقص اولسه اولدخی نیجه اولورانی دخی بیان ایدلم امدی بلکل که
خطانك بری زائد و بری ناقص اولسه پس خطای زائدنه ایسه وخطای ناقص
دخی نه ایسه همان حالی اوزره جمع ایده سن و بوجمعه مجموع اول دیرلر که
بو مجموع اول مقسوم علیه اولسه کرکدر که پس بوندن صکره بنه سابقا ذکر اولنان
کبی خطای مال مفروض اولی نه ایسه عین مال مفروض ثانیه ضرب ایده سن
وخطای مال مفروض ثانی دخی نه ایسه انی دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایده سن
وبو خطاینك حاصل ضربلرك جمع ایده سن و بوجمعه مجموع ثانی مقسوم اولسه
کرکدر پس امدی اول مجموع اولی بو مجموع ثانیه مقسوم علیه ایدوب تقسیم

ایده سن وخارج قسمت نه واقع اولور اعداد مال مطاوب اولدر مثلا کربرده
برمقدار عددی مجهول مال اولسه زید وارسه اول مال مجهوله بش اقچه ضم
ایدوب ایچندن براقچه خطا ایتسه وعمرو دخی وارسه اول مال مجهوله التی اقچه
ضم ایدوب ایچندن ایکی اقچه خطا ایتسه وبکردخی وارسه اول مال مجهوله
یدی اقچه ضم ایدوب ایچندن اون یکی اقچه خطا ایتسه من بعد اول مال مجهول
مضاعف اولسه یعنی ایکی اولکی قدر اولسه اول مال مجهول اصلده قاج اقچه در
بیلمك دیلسك کرکدر که اول مال مجهوللك عددن اولا برفرض ایده سن و بو
برعدد دخی مال مفروض اول دیرلر وبو برك اوزرینه بش دخی ضم ایده سن
التی اولور وبو التینك برین نقض ایدیجك بش قالور وبو بشه التی دخی ضم
ایده سن اون بر اولورو بواون برك دخی ایکیسن نقص ایدیجك طقوز قالور
وبوطقوزه یدی دخی ضم ایده سن اون التی اولور وبواون التینك دخی اون
ایکیسن نقص ایدیجك درت قالور پس ایکی قالق کرك ایدی که صحیح اولیدی
زیرا مال مفروض برعدد ایدی امدی بونده ایکی خطای زائد واقع اولدی
وبوکادخی خطای زائد مال مفروض اول دیرلر پش ثانیا اول مال مجهوللك عددن
درت فرض ایده سن وبودرده دخی مال مفروض ثانی دیرلر ودردك اوزرینه
بش دخی ضم ایده سن طقوز اولورو بوطقوزك برین نقص ایدیجك سکز قالورو بوسکزه
التی دخی ضم ایده سن اون درت اولور وبوان دردك دخی ایکیسن نقص ایدیجك
اون ایکی قالورو بواون ایکیه یدی دخی ضم ایده سن اون طقوز اولورو بواون
طقوزك دخی اول ایکیسن نقص ایدیجك ایدی قالور پس بودخی سکز قالق کرك ایدیکه
صحیح اولیدی زیرا بونده مال مفروض ثانی درت ایدی بونده دخی عددی خطای ناقص
واقع اولدی وبوکادخی خطای ناقص مال مفروض ثانی دیرلر پس امدی عدد خطای
زائدی وبرعددده خی خطای ناقصی جمع ایده سن اوچ اولور وبواوج عدد
بونك فوقنده اول مجمع اول دیدیکمز در که مقسوم علیه اولسه کرك دینمشدر پس
بوندنصکره بنه سابق الذکر اولان کبی خطای زائد مال مفروض اولکی که ایکی عددده در
انی عین مال مفروض ثانیه ضرب ایده سن که درت عددده در صورت ضرب بواوله
$\frac{2}{4}$ من بعد بوخطای ناقص مال مفروض ثانی دخی که برعددده در بونی
دخی عین مال مفروض اوله ضرب ایده سن که اودخی برعددده در صورت ضرب او
$\frac{1}{1}$ پس بوخطاتینك دخی حاصل ضربن جمع ایده سن صورت جمع او
$\frac{8}{9}$ وبوطقوز دخی بونك فوقنده اول مجموع ثانی دیدیکمز در که مقسوم

اولسه کرك دنیشدر امدی بوطقوز عدد که مقسـومدر اول مجموع اول دیدیکمز
اوچ عددی بوکه مقسـوم علیه ایدوب تقسیم ایده سـن وخارج قسمت نه واقع
اولور سـه اعداد مال مطلوب اولدر صـورت تقسیم اوه ۹ ۲ پس بودخی
معلوم اولدیکه اول مال مجهول اصـلده اوچ عدد ایمش زیرا اوچ عدده بش
دخی ضم ایدیجك سـکز اولور بری کیـد یجك یدی قالور وبو یدی یه التی دخی
ضم ایدیجك اون اوچ اولور ایکیسی کیدیجك اون بر قالور وبو اون یره یدی ضم
ایدیجك اون سـکز اولور واون ایکیسی کیدیجك التی قالور که اصل مراد اولان
اعداد مطلوب دخی اولدر وزبده علمـا اولان علی قوشجی هم بومسئله یی حسابه
متعلق اولان رساله سنده لسـان عربی اوزره مختصر ومفید بو کونه تعبیر ایدوب
یورر المقالة الرابعة فی استخراج المجهولات بطریق الخطائین وهو انمـا یکون اذا سئل
عن مجهول علیـه عمل من الاعمـال کا لتنصیف والتضعیف اوزیادة عدد علیـه
اونقصان عدد منه اوضربه فی عدد معلوم او غیر ذلك من الاعمـال حتی صار
عددا معلوما وطریقه ان نفرض المجهول ای عدد شأ ونعمل علیـه ما فهمنـا
من کلام السائل حتی یحصل حاصل فان وافق العدد المعلوم فهو المطلوب والا نأخذ
التفاضل بین ما حصل من عملنـا والعدد المعلوم وهو المسمی بالخطاء الاول ثم نفرض
المجهول عددا آخر ونعمل علیه کما عملنـا حتی یحصل ثان فان وافق المعلوم فهو
المطلوب والا فنأخذ التفاضل بینه وبین المعلوم وهو المسمی بالخطأ الثانی ثم نستخرج
من هذین الخطأین صوابا بان نضرب المفروض الاول فی الخطأ الثانی وکذا المفروض
الثـانی فی الخطأ الاول فان کان الخطأان معا بالزیادة علی المعلوم او بالنقصان منـه
نقسم التفاضل بین حاصـل الضربین علی التفاضـل بین الخطائین فاخرج فهو
المجهول والمطلوب وان کانا مختلفین فی الزیادة والنقصان نقسم مجموع الحاصـلین
علی مجموع الخطائین فاخرج فهو المطلوب مثـاله نرید عددا اذا ضـوعف وزاد
علیه واحد وضرب المجموع فی ثلاثة وزید علی الحاصل اثنـان ثم ضرب ما بلغ
فی اربعة فزید علی الحاصل ثلاثة بلغ خمسـة وتسعین فرضنا ذلك العدد اثنـین
ثم ضاعفنـاه فصار اربعة وزدنا علیـه واحدا فصار خمسـة ضربنـا المجموع
فی ثلاثة فصار خمسة عشر وزدنا علیها اثنین فحصل سـبعة عشر ثم ضربنا ما بلغ
فی اربعة فحصل ثمـانیة وستون وزدنا علی الحاصل ثلاثة فحصل احد وسبعون وهو
ناقص عن العدد المعلوم اعنی عن خمسـة وتسعین بار بعة وعشرین وهو الخطاء
الاول ثم فرضنـاه خمسـة وعملنـا علیه العمل المذکور فصار مائة وثلاثة واربعین
وهو زاید عن الخمسة والتسـعین بثمانیة وار بعین وهو الخطاء الثـانی فضربنـا
المفروض الاول وهو اثنـان فی الخطاء الثـانی وهو ثمانیة وار بعون فحصل سـتة

وتسعون ثم ضربنا المفروض الثانى وهو خمسة فى الخطاء الاول وهو اربعة وتسعون ثم ضربنا المفروض الثانى وهو خمسة فى الخطاء الاول وهو اربعة وتسعون فحصل مائة وعشرون ولما كان احد الخطائين بالزيادة والاخر بالنقصان قسمنا مجموع الحاصلين وهو مائتان وستة عشر على مجموع الخطائين وهو اثنان وسبعون فخرج ثلاثة وهو المطلوب مثال آخر اردنا عددا اذا ضرب فى ثلاثة وزيد على الحاصل عشرة ثم ضوعف المجموع وزيد عليه عشرة صار تسعين فرضناه خمسة ضربناها فى الثلاثة فحصل خمسة عشر زدنا عليه العشرة بلغ خمسة وعشرين ضاعفناها فصار خمسين زدنا عليه عشرة فصار ستين وهو ناقص عن التسعين المعلوم بثلاثين وهو الخطاء الاول ثم فرضناه سبعة وعملنا عليه العمل المذكور فحصل اثنان وسبعون وهو ايضا ناقص بثمانية عشر وهو الخطاء الثانى ضربنا المفروض الاول وهو الخمسة فى الخطاء الثانى وهو ثمانية عشر فحصل تسعون ثم ضربنا المفروض الثانى وهو سبعة فى الخطاء الاول وهو ثلاثون فحصل مائتان وعشرة ولما كان الخطأ ان معا بالنقصان اخذنا التفاضل بين الحاصلين فكان مائة وعشرين فقسمناها على التفاضل بين الخطائين وهو اثنا عشر خرجت عشره وهو العدد المطلوب ﴿ مثنوى ﴾ بعد ازان كو يد اكرد انستمى * ابن معيت راكى اوراجستمى * دانش آن بود موقوف سفر * تابدان دانش بتيزى فكر)

اندنصكره ديراكر بن بيليدم بومعيتى چن انى استردم يعنى طالب سر معيت الهى اولان سالك اول ايكى خطا دنصكره معيت الهى اكا كشف اولوب بروجه يقين معلوم اولدقده ديراكر بن بومعيت حقى اول امرده بومرتبه بيليدم چن بن انى بوقدرجست وجوقيليوردم ونه حاله بن انى كندى ذاتمدن دورظن ايليوب انك مشاهده ومعاينه سى مرتبه سنه سير وسفر قيلوردم شمدى بيلدمكه بن ازلا وابدا واولا واخرا وباطنا وظاهر اهمنيشه انكله بيله ايمشم وهرحالده وهرمكانده اصلا اندن برآن منفك ودور اولمشم ديراما اول معيت الهيه نك حقيقتله دانشى وبروجه يقين بينشى سيروسفره موقوف ايدى اول دانش فكرتلرك تيزلكيله كلمز يعنى معيت الهيه نك علمى حدث فكرايله اله كلمزوامعان نظرايله حاصل اولمز بلكه سيروسفر روحانى قيلغه موقوفدر چونكم سالك موطن طبيعتدن چقوب سيرالى الله قيله تمام مرتبهٔ الوهيتك مشاهده سى اكا ميسراوله اول زمانده سر معيت ظهوره كلورواول كيمسه معيت حق كندوايله مشاهده قيلدقده سير مع الله قيلور وبو سير مع الله حدث فكرله حاصل اولمز بو سير وسفره موقوف اولور ﴿ مثنوى ﴾ آنچنانكه وجه وام شيخ بود * بسته وموقوف كريهٔ آن وجود * كودك حلوايى بكريست زار * توخته شد وام آن شيخ كبار * كفته شد آن داستان معنوى * پيش ازين اندر خلال مثنوى)

انجلين كه شيخ احمد خضرويه قدس الله سره خضر تلرينك بورجنك وجهى

اول وجودك كريه‌سنه بسته ومفيداولدى يعنى بومعيت الهينك كشفى سير وسفره موفوف اولديغى انجلين در كه شيخ احمد خضرويه حضرتلرينك بورجنك اداسى اول حلوا فروش اولان كودكك وجودنك اغلمسنه موقوف و مفيداولدى تمكيم بركودك حلوايى زار يلكله اغلدى اول شيخ كبارك بورجى جمع اولدى و بريره كلدى وانك اغلمقلغيله اداوقضااولدى اول داستان معنوى بوندن اول مثنوى ميانده دينلمش اولدى يعنى ايكنجى دفترك اوايلنه قريب بوشيخ احمد خضرويه قدس الله سره حضرتلرينك حكايه‌سى نظمه كلدى ودينلمش اولدى محلنده طلب اولنه ﴿ مثنوى ﴾ در دلت خوف فكنداز موضعى * تانباشد غيرآنت مطمعى) اول خداسنك كوكلكه برموضعدن قورقو براغور تاكم اندن غيرى سكا برمطمع اوليه يعنى حق تعالى شول عليم وحكيم پادشاهدر كه سنك قلبكه برموضعك زوالندن خوف براغور وسنى اول موضعه طالب وراغب قيلر حتى سنك اول موضعدن غيرى برمحل طمعك اولمز وقلبك اندن غيرى برمرتبجى بيلز ﴿ مثنوى ﴾ درطمع خود فائدهٔ ديكر نهد * وان مرادت ازكسى ديگر دهد) طمعده خود فائدهٔ ديكر قوروا ول سنك مرادكى برغيرى كيسه‌دن و يرر يعنى سنك قلبكه اولا برخوف براغورسن برموضعدن اميدواراولور وطمع قيلورسن اول سنك اميد وطمعكده هم اكر نظر ايلسك برفائدهٔ ديكر قور واندنصكره اول سنك مرادكى اول طمع ورجا ايلديكك بردن و يرمز برآخر كيسه بوزندن و يررکه (ويرزقه من حيث لايحتسب بيوردى ﴿ مثنوى ﴾ اى طمع در بسته در يكجاى سخت * كايدم ميوه ازان عالى درخت * آن طمع زانجانخواهدشد وفا * بل زجاى ديكر آيد آن عطا * آن طمع را پس چرادر تونهاد * چون نبودش نيت اكرام وداد) اى بريره محكم طمع باغلمش كيسه بويله ديوكه بكا ميوهٔ مراد اول عالى درختدن كلور يعنى اى درخت عالى كبى برعالى محله طمع باغلمش وبنم مراد ومقصودم اول جانبدن حاصل اولور ديواكا كوكل قومش ومتوجه اولمش كسه اول طمع اول بردن وفادار اولميسردر زيرا نيجه كره مجرب اولمشدركه بركسه‌دن برشئ اميد طوتسن وطمع ايدرسن اول اميد ورجا اول محلدن حاصل اولمز بلكه اول عطا جاى ديكردن كلورو يرآخر محلدن حاصل اولوركه سن انى خاطره كتورمز ايدك پس اول طمعى سنك وجودنده نيچون قودى چونكم انك اكرام وداد نيتى المدى يعنى چونكم اول سنك طمع طوتديغك بردن سكا مراد و يرمكى تقدير قيلدى واول مطمعك هم سكا اكرام وداده نيتى اولمدى پس اول طمعى سنك وجودكده نيچون قودى ﴿ مثنوى ﴾ از براى حكمتى وصنعتى * نيز تا باشد دلت در حيرتى * تادلت حيران شودای مستفيد * كه مرادم ازكجاخواهدرسيدر * تابدانى عجزجويش وجهل خويش * تاشود ايقان تودرغيب بيش) برحكمت وصنعتدن

اوتری اول طمعی سنده قودیکه اول حکمتی وصنعتی هرکس بیلزدخی تاسنك
قلبك حیرنده اوله یعنی ای مستفید ناسنك قلبك کندی کارنده حیران اوله بو بله
دیوکه بنم مرادم عجبا قندن ایریشورکه بنم ظن ایلدیکم وامید طوتدیغم یردن
حاصل اولدی حتی کندی عجزکی وکندی جهلکی بیله سن تاکم عالم غیبه سنك
ایقسانك زیاده اوله زیرا عرفت الله بفسخ العزائم دینلمشدر حق تعالی بوسنك
عزیمتلرکی انکچون فسخ ایلرکه تاسن انی بیله سن وانك قدرتنه وسنده تصرفنه
وسنك عجزکی وجهلکه عالم اوله وامورکی هروجهله اکا تفویض وتسلیم
قیله سن ﴿ مثنوی ﴾ هم دلت حیران شود در منبجع * که چه روباند
مصرف زین طمع) هم سنك کوکلك منبجعده حیران اوله که مصرف بوطمعدن
نه بتورر دیو منبجع انتفاع طلب ایده‌جك محلدر اصلنده اوتلو یرطلب ایمك
وکلاء ایله انتفاع طلب ایمکه دیرلر بونده منتفع معناسی مراد اولور وتوضیح
معنی بویله دیمك اولور تاکه سنك قلبك محل انتفاعده حیران اوله بویله دیوکه
مصرف بوبنده اولان طمعدن عجبانه بتورر وبنم امیدم تخمیندن عجبانه محصول
ظهوره کتورر دیرسن ﴿ مثنوی ﴾ طمع داری روزیٔ دردرزیی * تاز
خیاطی بری زرتازیی * رزق تودر زرکری آردبدید * که زوهمت بودان مکسب
بعید) سن درزیلکده برروزی طمعن طوترسن تا التونی دیری اولدقچه خیاطلقده
ایلتورسن زیی زیستن لفظندن مضارع مخاطبدر یعنی سن مثلا بررزق ونصیبه
درزیلك صنعتنده طمع طوترسن اول زری ورزق تادیری اولدقچه خیاطلقدن
الهسن واول صنعتنده حاصل قیله سن که رزق ونصیبکی اول رزاق زرکرلکدن
بدید وظاهر کتورر که سنك وهمکدن اول مکسب بعید ایدی سن کندی رزقکی
اورادن کلورظن ایلزدك ﴿ مثنوی ﴾ پس طمع دردرزیٔ بهرچه بود *
چون نخواست ان رزق زآن جانب کشود * بهر نادر حکمتی درعلم حق * که
نبشت آن حکم رادر ماسبق * نیز تاحیران بود اندیشه ات * تاکه حیرانی بود کل
پیشه ات) پس درزیلکه طمع ندن اوتری اولدی چونکم حق تعالی اول رزق
سکا اول جانبدن اچمق وعطا ایتمك استمدی پس اول درزیلکه طامع اولمق ندن
اوتری ایدی دیرسك علم حقده برنادر حکمتدن اوتری سکا درزیلنکدن رزق
ویرمیوب برآخر جانبدن فتح ایلدی که اول حکمی ما سبقده اویله بازدی
وازلده اول نصیبی ورزقی سنك ظن ایلدیکك یردن سکا ویرمکی تقدیر ایلدی
دخی سنك اندیشك حیرانن اوله تاکم کلی سنك پیشه وعادتك حیرانلق
اوله ﴿ مثنوی ﴾ یاوصال یارزین سعیم رسد * یازراه خارج ازسعی جسد
* من نکویم زین طریق آید مراد * می طپم تاازکجا خواهد کشاد * سر بریده
مرغ هرسومی فتد * تاکدامین سورهد جان ازجسد * یامراد من برآید زین

﴿ خروج ﴾

خروج * یاز برجی دیکرازذات البروج) پس اول بیوك شهزاده دیدی ای اخوان صفایارك وصالی بکابوسعیدن اریشه یاخودجسدسعیندن جارج برآخریولدن اریشه بن دیمزم البته بنم مرادم بوطریقدن کاورطلب ایلرم وحرکت قیلورم تاقندن اچلق استرونه جانبدن فتح اولوب اله کلیسردر مثلا باشی کسلمش قوش هرجانبه دوشسه تاکم انك جانی جسدندن قنغی جانبدن قورتلور یعنی اول مرغ سر بریده کندی جانك منزل جسدندن قورتله جغندن ومراده واصل اوله جغندن بیخبردر لکن کاه اول جانبه وکاه بوجانبه دوشمکدن خالی اولمزنابنم مرادم بوخروجدن ظهوره کاور وحاصل اولور یاخود بروج صاحبندن برآخر برجدن ظهوره کاوب حاصل اولورالحاصل بکالازم اولان طالب اولمق وراه طلبده اولنجیه دك سعی قیلمقدر حق تعالی هرنه بوزدن فتح ایلرسه حکمتنه اول عالمدر

﴿ حکایت آن شخص که خواب دید که انچه میطلبی از یسار بمصر ﴾
﴿ وفاشود انجا کنجیست در فلان محله درفلان خانه چون بمصر ﴾
﴿ امدکسی کفت که من خواب دیده ام که کنجیست ببغداددر ﴾
﴿ فلان محله درفلان خانه نام محله وخانهٔ این شخص بکفت آن شخص ﴾
﴿ فهم کرد که آن کنج درمصر کفتن جهت این بود که مرا یقین کنند که درغیر ﴾
﴿ خانهٔ خودنمی بایدجستن ولیکن ان کنج یقین جز در مصرحاصل نشود ﴾

بوسرخ شریف اول شخصك حکایتیدرکه واقعه کوردیکه اول نسنه بی که یساروغنادن طلب ایلرسن مصرده وفا واورا اول مصرده برخزینه واردرفلان محله ده فلان خانه ده چونکم اول کیمسه بغداد شهرنده بوواقعه بی کوردی قالقدی مصرجانبنه عزیمت ایتدی چونکم مصره کلدی واقعه ده اشارت اولنان محله بی جست وجو ایدرکن عسسلرانی طوتدقده واخذ ایتدکده برکیمسه اکادیدی که بن واقعه ده کورمشم که بغدادشهرنده فلان محله ده فلان خانه ده برخزینه واردر اول کیمسه بوطالب کنج اولوب مصره وارا ن شخصك محله سنك وخانه سنك نامنی دیدی ونشانن ویردی اول شخص بونی فهم ایتدی که اول کنجی مصرده دیمکاك بوجهتدن اوتری ایدیکه بکا یقین ایلیه لر اول خزینه بی کمندی اوندن غیری برده طلب ایلمکاك لایق دکلدر ولیکن اول کنج یقین بودر مصردن غیری برده حاصل اولمز زیرا اول کندی اونده اولان خزینه نك خبرنی بروجهه یقین اول کیمسه ده بولدی پس مصره واردیغی دخی من وجه بیهوده اولدی اکرچه خزینه کرچك کندی خانه سنده ایدی ولیکن اکا یقین مصرده حاصل اولمقله کویا اول خزینه بی مصرده بولدی ﴿ مثنوی ﴾ بودزرمیراثئ رابی شمار * جمله را خورد وبماند اوعو روزار * مال میراثی ندارد خود وفا * چون بنا کام از کذشته

شد جدا * اوندانك قدرهم كاسان بيافت * كو بكدورنج و كسابش كم شنافت)
برمبراثينك بى قياس و بى شمار التونى وار ايدى جمله سنى اول ميراثى يدى وعور
وزار قالدى مال ميراثى خود وفاطوتمز ومورت اولان مال تجربه اولنمشدر كه
كيمسيه وفاايتمز چونكم ناكام وناخواه كذشته اولان كيمسه دن جدا اولدى يعنى
چونكم اول مال موروث اول وفات قيلان وكذشته اولان كيمسه دن بالضرورى
ناكام وناخواه جدا اولدى وكيرو قالدى انكچون اول مال ميراثى خود وفاطوتمز اول
ميراث خورده اولان وارث هم مال موروثك قدرنى وقيمتنى بيلمز كه انى آسان
بولدى زيرا اول وارث اول مالك كسبنه وكسبنده اولان رنجنه وكندو تعبنه
شتاب قيلدى ومجد وساعى اولمدى انكچون اول آله آسان وجهله كان مبلغك
قدر وقيمتنى بيلز ﴿ مثنوى ﴾ قدرجان زان مى ندانى اى فلان * كه بدات
حق بخشش رايكان) سن اى فلان جانك قدرنى اندن اوزى بيلرسن كه
حق تعالى سكا انى رايكان بخششله ويردى وسن انى نيجه تعب وزحتله
كسب وحاصل ايتمدك انكچون اول جانك قدرنى بيلرسن و بونده جانك
قدرنى بيلمكدن مرادانك شرف و عزتنى بيلوب انى حق تعالينك بيوردينى
يره بزل وخرخ قيلوب اول سرمايه ايله جانباقى اله كتورمك و حيات طيبه
حاصل قيلقدر والاهر كس كندى جان و تنك من وجه قدرنى بيلوت
انى ضرر لردن حفظ ايدوب بيك وايچمك جانبنه خرج وصرف ايدرلر جانك بوكونه
قدرنى بيلك اصلا بيلمكدر ﴿ مثنوى ﴾ نقدرفت وكاله رفت وخانها * ماند
چون جغدان در ان ويرانها * كفت يارب برك دادى رفت برك * يابده بركى و يابفرست
مرك) اول مر دميراثى جمله بى تلف ايدوب نقد كندى وكاله ومتاع كندى وخانه لر
كندى يقوشلر كبى اول و يرانه لرده قالدى بوكره حق تعالى حضرتلرينه تضرع
ونيازايلبوب ديدى يارب بى بكارزق ويردك وليكن رزق ومتاع كندى يابكا بر برك
وغداو يرو ياخود مرك وفنا كوندر تااولوب بودردو بلادن خلاص اولم ديدى
﴿ مثنوى ﴾ چون تهى شد يادحق آغاز كرد * يارب يارب اجرنى ساز كرد *
نى پيمبر كفت مؤمن مزهرست * درزمان خالئ ناله كرست) چونكم تهى اولدى
ومال ومتاعدن خالى قالدى يادحقه آغاز ايتدى وحق تعالى بى ذكر ايلمكه باشلدى
يارب يارب سن بكا امان ويرو بودرد و بلاوفقر وعنادن بنى خلاص قيل ديمكه دوزن
ايتدى وكندى يسنه بويله ديودعا قيلمغى ترتيب اوزره عادت قيلدى پيغمبر عليه الصلوة
والسلام حضرتلرى مؤمن مزهردر ديمديمى خاليلك زماننده ناله كردر مزهر
كسزميم وفتح هاايله عود ديدكارى سازه ديرلر يعنى پيغمبر عليه السلام المؤمن
كالمزهر لايحسن صوته الا بخلا بطنه بيوردى پس مؤمن باطنى خالى وتهى اولق
وقنده مزهركبى ناله ايديجى ومزمار كبى صيت وصدا قيليجى اولور انلرك بطنى

طولدقده صیت وصدالری خوب اولدیغی کبی مؤمنك دخی باطنی پراولدقده صیت وصداسی خوب اولمزو پرخوش انین وناله قیلمز (بیت) شکم تهی شووی نال همچونی بنیاز * شکم تهی شو واسرار کو بسان قلم ﴿ مثنوی ﴾ چون شود پرمطر بش بنهد زدست * پرمشو کاسیب دست اوخوشست * تی شووخوش باش بین اصبعین * کزمی لااین سرمستیست این) چونکم مزهر پراوله مطرب انی النمدن قور کذلك مؤمنك باطنی دخی طوله وامتلااوله مطرب حقیق انی دست نوازشدن آشغه قور زنهار پراوله وتضرع وناله قیلمقدن اجتناب قیله که اول خدانك دستنك آسیی یعنی طوقنمسی خوشدر زیرا (اذا احب الله عبدا ابتلاه لیسمع صوته) حدیث شریفنك حسبنجه حق تعالی بر بنده سنه دست محبتله آسیب اورمق وانی مبتلا قیلق انی سو دیکمدن وانك آوازنی اشتمکه محبت قیلدیغندن اولور امدی اکاه اول و بالکلیه کندکدن خالی اولوب اول پادشاهنك اصبعینی میانده خوش اولزیرا لااین شرابندن این سرمستدر این بونده مکاندن عبارت ولااین لامکان دیمکدن استعارت اولور یعنی کندکدن بالکلیه فانی وخالی اول وانك اصبعینی میانده برآلت کبی اولوب خوش اولزیرا لامکان شرابندن مکان ومکان اهلی سرمستدر واصبعین خداده خوش اولان لابد لااین شرابندن مستدر ﴿ مثنوی ﴾ رفت طغیان آب از چشمش کشاد * آب چشمش زرع دین را آب داد) طغیان کتدی انك کوزندن آب اچلدی اول چشمندن آب اچدی دیمك دخی وجهدر انك کوزی صو یی دین رزعنه آب ویردی یعنی عصیان وطغیان کتدکده انك کوزندن یاش اقدی انك کوزنك صو یی دین زرعنه صو ویردی و باغ درونده حیات ایر کوردی (سبب تأخیر اجابت دعای مؤمن ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا مخلصکه نالد در دعا * تارود دود خلوصش برسما * تارود بالای این سقف برین * بوی مجمر ازانین المذنبین) ای چوق مخلصکه دعاده حق تعالی یه تضرع ایلرحتی انك دود خلوصی آسمان اوزره کیدرود خان آهی سماجانبنه صعود ایدر حتی بوسقف برینك بالاسنه انین المذنبین دن مجمر قوقوسی کیدر یعنی مذنب اولنلرك انین وناله سندن مجمر کبی اولان وآتش شوقله طولن درونلرینك رایحه سی بوسقف برینك فوقنه دك کیدر وآسمانلره تأثیر ایدر ﴿ مثنوی ﴾ پس ملائك باخدا نالندزار * کای مجیب هردعا وای مستجار * بنده مؤمن تضرع میکند * اونمی داند بجز نو مستند * تو عطا یکا نکارامی دهی * ازتو دار دآرزو هر مشتهی) پس ملکلر خدای تعالی حضرتلرینه زار یلکله ناله ایلرلر بویله دیو که ای هردعانك مجیبی وای مستجار ومستغاث اولان پادشاه مؤمن قولك سنك درکاهکه تضرع ونیازا یلراول مؤمن سندن غیری برمستند طوتمزوسندن غیری یه

اعتماد ایتمزسن عطـایی بیکانه‌لره ویرسن وهر مشـتهی آرزویی سـندن طوتر
ومرادی سندن استروسن بونلره مرادنی ویرسـن اول موءمن قولکدن نیچون
دریغ ومنع قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ حق بفرمایدنه ازخواری اوست * عین تأخیر
عطـا باری اوست * حاجت آوردش زغفلت سـوی من * آن کشـیدش
موکشان در کوی من * گر برآرم حاجتش او وارود * هم دران باز یچـه مستغرق
شـود) حق تعـالی ملـکلرینه جواب ویروب یوررای بنم ملـکلرم اول موءمنه
مرادنی ویرمدیکم انك بنم قتمده خوار وحقیر اولدیغندن اوتری دکلدر عین تأخـیر
عطـا انك یار یاغیدر یعـنی بنم جنابمدن عطـانك تأخیر اولمسی واکا کج ویرلمسی
محضـا اکایار یلـکدن اوتریدر بنم جانبـه غفلتدن انی قورتروب حاجت کنوردی
اول حاجت انی موکشان بنم کویمه چکدی یعنی برکیمسه نك صاچنـدن یاپشوب
برجانبه چکدکاری کبی احتیاج هم انك قلبنی اخـذ ایدوب بنم جنـابمه چکدی
اکرانك مرادنی وحاجتنی حاصل ایلیم وادا قیلم اول موءمن کیدرهم اول او یونجغه
مـستغرق اولور یعنی لعب ولهو ومثابه سنـده اولان مراد ومشتهاسنه اشتغال قیلور
وانکله قنـاعت قیلوب بکا تضرع ودعا ایلـکدن فراغت قیلور ﴿ مثنوی ﴾
کرچه می نالد بجـان یامستجار * دل شکسته سینه خسته کو بزار * خوش همی
اید مرا اواز او * وان خدا یا کفتن وان رازاو * وانکه اندر لابه ودرما جرا * می
قر یبـاند بهر نوعی مرا) اکرچه اول بنـده جان ودل ایله یامستجار دیو ناله ایلر
کوکل شکسته سینه سی خسـته زار یلك ایله دی بزارامر در زار یلك ایله معناسنـه
بعض نسخه ده کو بزار بر ینه سوکوار دخی نسخه در سوکوار ماتمزده معناسنـه در
مستجار یااجر طلب اولنمش و یاامان طلب اولنمش معناسنـه در یعنی اکرچـه اول
بنـدهٔ موءمن جان ودل ایله ای مستجـار وای مستغاث اولان کرد کار دیودل
شکسته وسینه خسـته دعا وزار یلك ایلردی زیرا انك اوازی بکا همیشـه خوش
کاور واول خـدا یادیمکلکی واول زاری بکا محبوب وکش کاور واول کیمسـه که
لابه وتضرعده وماجراده هر برنوع اواز وصدا ایتمکله بنی کندویه مایل ومحب
ایلر قریبـاند الـدر دیمـکدر اما بونده محب ومایل ایلردیمکـدن کنـایت اولور
﴿ مثنوی ﴾ طوطیان وبلبلانرا ازپسند * ازخوش اوازی قفص درمی کنند
* زاغر اوجغـد را اندر قفص * کی کنند این خودنیـامد در قصص) مثـلا
طوطیلری و بلبللری پسند اولمقـدن ومقبول کلمکدن خوش آوازلکارندن اوتری
قفس ایچره ایلرلر وحبس قیلورلر قفس ایچره جغدی وزاغی قیمن ایلرلر بوخود قصه‌لرده
کلـدی وهیچ قارغـه یی و بیقوشی آوازلرندن اوتری قفص ایچره قودقـلری
کیمسه دن نقل وحکایه اولنمدی پس حق تعالی حضرتلرینك (اذا احب الله عبدا

ابتلاه ليسمع تضرعه) حديثنك حسبنجه بر مؤمنى مبتلا قيلسى وفقروفاقه قفسنده
حبس ايتسى انك تضرع واوازنى ايشتمسندن اوتريدر اما عاصيلر وكافرلره
مرادنى ويروب انلرى كندبسنه دعا ايتدرمديكى انلرى سومديكندن اوتريدر
تشكيم فرعون درت يوز يىل معمر اولمش انك بركون باشى وديشى اغرمش
انكچون كه حق تعالى انك دعاسنى كريه كو ديكندن انى كندى جانبنه تضرع
ايتدرمش ﴿ مثنوى ﴾ پيش شاهد بازچون ايد دوتن * ان بكى كبير
وديكرخوش ذقن * هردونان خواهند اوزوتر فطير * ارد اوكبير راكويد كه
كير * وان دكراكه خوشستش قدوخد * كى دهد نان بل بنأ خير افكند * كويدش
بنشين زمانى بى كزند * كه بخانه نان تازه مى پزند) شاهد بازك اوكنه چونكم
ايكى كسه كله يعنى براتمكجى محبوب دوستك اوكنه مثلا ايكى كسه كلسه اول بريسى
كهنه پيروبريسى دخى خوش ذقن بزمحبوب بى نظير اولسه هر ايكيسى اول محبوب
دوست اولان خبازدن اتمك استه سه لر اول اتمكجى فورى فطيرى يعنى خميرسز اتمكى
كتورر اول كهنه قوجه يه بواتمكى طوت دير وبونى الوب واركيت دير واول
برى كه انك قدوخدى خوشدر قيچن اكا فورى اتمك ويرمز بلكه انى تأخيره براغور
اكا دير كه برزمان كزندسز وضررسز بوراده اوتور كه اوده تازه نان پشورلر
سكاندن ويرهم ﴿ مثنوى ﴾ چون رسد ان نان كرمش بعد كد * كويدش
بنشين كه حلوامى رسد * هم بدين فن داردارش ميكند * وزره پنهان شكارش
ميكند * كه مرا كاريست با تو بكزمان * منتظر مى باش اى خوب جهان *
تابدين حيله فريباند ورا * تامطيع ورام كرداند ورا) چونكم اول خوبرويه
نان كرم ايرشه كدنصكره بوكره نانبا اكا دير برمقدار اوتور كه حلوا ايرشور هم
بوفنله انى دار دار ايلر يعنى بومرادكى طوت اندنصكره اكا برمراددخى عرض
ايدوب انى اكا مشغول ايدوب انى دخى طوت ديوب بواسلوب اوزره متوقف
ايلروكيزلو يولدن انى صيدوشكار ايلروبويله دير كه بنم سنكله برزمان بركارم
واردر اى خوب جهان منتظر اول حتى بوحيله ايله انى الدر تاكم بواسلوب ايله
انى كنديسنه مطيع ورام ايلر ﴿ مثنوى ﴾ بى مرادئ مؤمنان ازنيك وبد *
تو يقين مى دانكه بهراين بود) مؤمنلرك نيكدن وبددن بى مرادلكنى سن يقين
بيل كه بوندن اوترى اولور يعنى الله تعالينك مؤمن قوللرينك اكر برنيكوشئ
طالب اولمقده بى مراد اولمسى اولسون واكر برد شيدن نفرت ايلدكده اندن
خلاص اولمديغى جهتدن بى مراد اولمسى اولسون سن يقين ومحقق بيل كه
حق تعالينك انى سومسندن اوترى اولور اكر حق انى سومسه ايدى انك مرادنى
فورى حاصل ايليوب كندى جنابنه انى تضرع وراجى وزارى قيلزدى

﴿ رجوع کردن برقصهٔ آن شخص که اورا نشان گنج ﴾
﴿ دادند بمصر و بیان تضرع او ازدرویشی بحضرت حق ﴾

﴿ مثنوی ﴾ مرد میراثی چو خوردوشد فقیر * آمد اندر یارب و کریه ونفیر *
خود که کوپدابن در رحمت نثار * کهنیابد در اجابت صد بهار) اول
مذکوراولان مرد میراثی چونکم مورث اولان مال ومتاعی یدی وفقیر اولدی
یار بی دیمکه وکریه ایلدکه کلدی و حق تعالینك رحمت نثار اولان باب
عزتنی کریه ونیاز ایله دق ایلدی خودبورحمت نثار اولان باب عزتی کیم دق
ایلرکه اجابتده ورحمتده صدبهار بولمیه یعنی انك دعاسی مستجاب اولمقده
ورجاسی مقبول کلمکده اول نیجه یوز بهار وحیات صاحبی اولیه بومقرردرکه
انك دعاسی مستجاب اولمقده نیجه یوز بهار ولطافت بولور ومقصودنه واصل
اولور نتکیم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام من قرع الباب ولج ولج
ومن طلب وجد وجد بیورمشدر ﴿ مثنوی ﴾ خواب دید اوهاتفی
کفت اوشیند * که غنای تو بمصر آید بدید * روبمصرانجا شود کارتوراست
* کرد کدیت را قبول اومر نجاست * درفلان موضع بکی کنجیست
زفت * در پی آن بایدت تامصر رفت * بی درنکی هین ز بغداد ای نژند
روبسوی مصر ومنبتکاه قند) اول میراث خور اولان کسه وافراغلیوب واکلیوب
جناب حقه تضرعلر ونیازلر قیلدقدنصکره بر کیجه واقعه کوردی هاتف اکا
رؤیا سنده دیدی اول اشتدی اول هاتف بویله دیدی که سنك غناك مصرده
ظاهر کاور ومرادك مصر شهرنده حاصل اولور یوری مصره سنك کارك
انده راست اولور ومقصودك انده ظهوره کاور اول خداسنك کدیه کی قبول
ایلدی که اول مرنجادر واول وهاب مطلق معطیٔ مراد ورجادر مصرده فلان
محله ده فلان موضعده برزفت وعظیم خزینه واردر اول خزینه دن اوتری سکا
مصره دك کتمك کرکدر درنك وتأخیر سز بغداد شهرندن ای نژند وکهنه
اولان کسه یوری قند منبتکاهی اولان مصر جانبنه کیت واول قند ستان اولان
مصرده اول محله ده اول خزینه یی وار طلب ایت دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ چون
زبغداد آمد اوتاسوی مصر * کرم شد پشتش چودید اوردوی مصر * برامید
وعدهٔ هاتف که کنج * یابد اندر مصر بهر دفع رنج * در فلان کوی وفلان
موضع دفین * هست کنجی سخت نادر بس کزین * لیك نفقش بیش وکم چیزی
نماند * خواست کدیه برعوام الناس راند * لیك شرم وهمتش دامن کرفت *
خویش رادر صبرا فشردن کرفت) چونکم بغداددن اول مرد میراثی سفر
قیلدی وتا مصر جانبنه کلدی چونکم مصرك یوزنی کوردی انك پشتی کرم
اولدی کویاکه همان خزینه یی بولدی وارقه سنه کرمیت وقوت کلدی هاتفك

﴿ واقعه ﴾

واقعه سنده و یردیکی وعده امیدی اوزره که کنجی مصرده بویله رنجك
دفعندن اوتری زیرا هاتف اکا بویله دیمش ایدی وار دفع رنجدن اوتری مصرده
فلان موضعده فلان کویده برمدفون خزینه واردرزیاده مقبول وچوق خزینه در
ولیکن اول طالب خزینه اولان ومصره کلان کسه نك نفقه سی وخرجلغی
بیش وکدن هرنه ایسه اصلا برشی قالمدی عوام ناس اوزره کدیه سورمك استدی
یعنی عامهٔ ناسدن دیوزه قیلق وسؤال ایلك مراد ایلدی ولیکن شرم وحیا
همتی دامنن طوتدی وآنی ظاهرا دیلمکدن منع ایلدی کند یسنی صبر وتحمله
صقمق طوتدی وحبس ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ بازنفسش ازمجاعت بر طپید *
زانجاع وخواستن چاره ندید * کفت شب بیرون روم من نرم نرم * تا زظلمت
نایدم در کدیه شرم * همچو شبکوکی کنم من ذکر و بانك * تارسد ازبانکهایم نیم
دانك * اندرین اندیشه بیرون شد بکوی * واندرین فکرت همی شدسو بسوی *
یکزمان مانع همی شد شرم جاه * یکزمانی جوع می کفتش بخواه * پای پیش
وپای پس تا ثلث شب * که بخواهم یابخسبم خشك لب) کیروا ول میراثی اولان
ومصره کلان کسه نك نفسی مجاعتدن مضطرب اولدی واضطراب اوزره
حرکت قیلدی طلب غدادن ودیوزه وسؤالدن چازه کوردی انجاع کیاه
طلب ایلکه دیرلر بوندہ قوت وغدا طلب ایلك معناسنه اولور یعنی بالضروری
طلب قوت وغدا قیلغه توجه وعزیمت قیلدی وکندیه دیدی کیجه ایله بن نرم
نرم یعنی یاپچه یاپچه طشره کیدم وآهسته آهسته ناسدن سؤال ایلیم تاکم ظلمت شبده
کدیه ودیوزه ده بکا شرم وحیا کلیه اکر کوندز سؤال ایلرسم شرم وعار
کلور اما کیجه ایله کسه بنم کیم ایدیکمی بیلز پس سؤال ایلمکدن شب ظلمانیده
شرم وعار لاحق اولمز دیدی پرشبکوك کبی بن ذکر وبانك ایلیم تاکم بنم بانکلرمدن
اوتری بکا نیم دانك ایرشه شبکوك کیجه اوتوجی برنوع قوشدر بوندہ کیجه
سائلی مراد اولور یعنی اول کسه کندیسنه دیدی کیجه قوشی کبی بن صدا
ایلیم وذکر قیلم تاکیم بنم صیت وصدامدن اوتری بولا یکه نصف دانك المه کله
دیدی والحاصل بواندیشه وفکرده اودن چقوب محله جانبنه کتدی وبوفکرتده
طرف بطرف سیرایتدی برزمان اکا شرم جاه سؤال قیلمقدن مانع اولدی
وبرزمان آچلق اکا بخواه دیدی وسؤال ودیوزه قیلغه محرك اولدی حاصل
کلام برایاغی اوکده وبرایاغی آرتده ثلث لیله دك بویله دیو که استیمی یاخود
خشك لب یاتمی یعنی ثلث لیله دك اول کسه کاه برایاغن ایلر وآتوب وکاهی
کیروچکوب متردد اولدی عجبا سؤال ودیوزه قیلسمی ویاخود خشك لب
وبی غدا یاتوب اوتور سمی دیومذبذب بین ذلك اولدی

﴿ رسیدن آن شخص بمصر وشب بیرون آمدن بکوی از بهر شبکوکی ﴾
﴿ وکدا یی وکرفتن عسس اوراومراد اوحاصل شد از عسس بعد ﴾
﴿ از خوردن زخم بسیار (وعسی ان تکرهوا شیئا وهو خیرلکم ﴾

بوسرخ شریف اوشخصك مصره ایرشمسك وکیجه اوندن چقوب شبکوکلکدن وکدالقدن اوتری محله جانبنه طشره کلمسك بیانده درشبکوك کیجه اوتوجی دیمکدر بونده کیجه آوازایلمکلکدن اوتری طشره کلدی دیمك اواور وعسس اول شخصی طوتمقلغنك وانك مرادی عسسدن زخم بسیار یدکد نصکره حاصل اولمقلغنك بیانده در نته کم حق تعالی حضرتلری (عسی ان تکرهوا شیئا وهو خیرلکم) بیوردی و بوآیت کریمه نك مفهومنه اول شخصك حالی مطابق اولدی بوآیت سورهٔ بقره‌ده در معنای شریفی سز برشیئ کریه عد ایلرسز حالبوکه اول شیئ سزك ایچون خیردز و برشیئه محبت ایدرسز حال بوکه اول شیئ سزك ایچون شردر بوآیتك برمقدار تفسیری جلد رابعك اوایلنه قریب مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وقوله (سیجعل الله بعد عسر یسرا) بوآیت کریمه سورهٔ طلاقده در یعنی الله تعالی حضرتلری عن قریب بر عسر دنصکره یسر فیاور یعنی هرشدتدن وزحمتدن نصکره بریسرت وراحت خلق ایلر وقوله تعالی (ان مع العسر یسرا) وحق تعالینك ان مع العسر یسرا قول شریفی دخی بومضمون اوزره شهادت ایلر که هر عسر ایله ایکی یسر بیله در تحقیق بیوردی عسرلرك ایکسی بیله معرف باللام اولمری بر عسر اولمغه وایکی یسرك منکر اولمری ایکی یسر اولمغه دلالت ایلر نته کم تحقیق اوچنجی دفترده مرور ایلمشدر (وقوله علیه السلام اشتدی ازمة تنفرجی وجمیع القران والکتب المنزلة فی تقریرهذا) وحضرت رسول علیه السلام بوقول شریفی هم بومضمونی مؤید اولور که اول حضرت ازمه و بلالك اشتدادنی طلب ایلیوب انفراجدن اوتری انك مشتد اولسنه امر ایلدیلر و بوحدیث شرحی جلد خامسده نوبت رسیدن بنصوح سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وجمیع قرآن وکتب منزله بومعنینك تقریر وتحقیقنده درکه حق تعالی عسرتدنصکره یسرت وشدت وزحمتدنصکره راحت و یرمسنه جله کلام الله شهادت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ تا کهانی خود

عسس اوراکرفت * چوبهازدبی محاباناشکفت * اتفاقا اندرین شبهای تار *
مردمانرا بوده ازدزدان ضرار) چونکم اول مرد میرائی کیجه ایچنده محله میانده
متردد ومتحیر اواوب برمقدار کزدی تا کهان خود عسس انی طوتدی وسن دزد
وخرامیسن دیوب اول دردمندی اخذ ابتدی مرحمتسز وقایر مقعمز اول فقیر
صبرسزه وافرچو بلراوردی اتفاقا اول شبهای تاریکده مردملر ایچون دزدلردن

ضرر اولمش ایدی یعنی اول قراکاق کیجه لرده اول زمانده خرسزلردن خلقه چوق
ضرر وزیان کلمش ایدی کیمنیك اوی آچلمش و کیمینك دکانی یغما اولمش ایدی
﴿ مثنوی ﴾ بود شبهای مخوف ومنحس * پس بجدی جست دزدان راعسس *
تاخلیفه کفت کش ببرید دست * هر که شب کردد اکر خویش منست *
برعسس کرده ملك تهدید و بیم * که چراباشید بردزدان رحیم * عشوه شانرا
ازچه روباور کنید * یا چرا زیشان قبول زر کنید) اول کیجه مخوف ومنحس
کیجه لر یعنی نحوستلنمش وقورقولمش کیجه دن ایدی پس دزدلری وحرامیلری
اول کیجه لرده عسس جدوسعیله جست وجو ایلردی حتی خلیفه عسس باشیه
دیمشدیکه اول دزدك الني کس هر کمسه کیجه طولا نوروکزر بنم قوم وقبیله م
ایسه ده واقریامدن ایسه ده امان ویرمیوب اکا سیاست ایله پادشاه عسس
اوزره وافرتهدید وتخویف ایتمش بویله دیو که ای عسسلر دزدلر اوزره نیچون
رحیم اولور سز انلرك عشوه سنه یوزدن اعتماد وتصدیق ایلرسز یعنی کیجه
انلره راست کلدکده وانلری اخذ قیلدقده انلرسزه بزدزد وحرامی دکلز فلان
مصلحت ایچون چفدق دیو عشوه ویردکلرندن نیچون اعتماد ایدوب قبول
ایدرسز یاخود انلردن نیچون سیم وزر قبول ایلرسز واله کلدکده نصکره اچه لرین
الوب حفلرندن کلیوب نیچون اطلاق ایدرسز دیدی ﴿ مثنوی ﴾ رحم
بردزدان وهر منحوس دست * بر ضعیفان ضربت و بی رحمیست) دزدلره
وهر منحوس دسته مرحمت ضعیفلر اوزره ضربت و بی رحملکدر یعنی پادشاه
انلره ابتدی هرالی پرنحوست ومضرت اولان کمسه لره ودخی خرسزلره وحرامیلره
مرحمت وشفقت ایلمك ضعیفلر اوزره لت وضربت اورمق و بی رحم اولمقدر
﴿ مثنوی ﴾ هین زرنج خاص مکسل زانتقام * رنج او بکذار و بنکر رنج عام) اکاه اول
رنج خاصدن اوتری انتقامدن منقطع اولمه اول خاصك رنجنی قوعاملك رنجنی کور یعنی
برقاج کمسه یه رنج کلمکدن وضرر اولمقدن اوتری انلره انتقام وقصاص قیلمقدن
منقطع اولمه رنج خاصی کور ممکی قوسن عامهٔ ناسك رنج وضررتی کور ضرر عامدن ضرر
خاص یکدر انلرك حفندن کلمك واجب ولازمدر ﴿ مثنوی ﴾ اصبع ملدوغ
بردر دفع شر * درتعدی وهلاك تن نکر) ملدوغ اولان اصبعی دفع شر ایلمکده
کس تعدی وتنکده هلا کنه نظر ایله یعنی مثلا فی المثل بر پرمغی یلان وعقرب
صوقسه وزهرلسه دفع شر ایلمکدن اوتری اول پرماغی کس زیرا اکر اول پرماغی
کسمز ایسك اول زهر جمله بدنه تعدی وتجاوز ایلر و بدنی هلاك ایلر پس جمله
بدنك هلاك اولمسندن برعضوك هلاك اولمسی یکدر کذلك دزدلر وحرامیلر اصبع
ملدوغ کبیدر اکر انلر کسلمزسه انلرك شری وضرری عامهٔ ناسه سرایت ایلر

پس بونلرك جمله سنه ضرر اولمقدن خاصة انلرك كسلمسى وهلاك اولمسى اولیدر
دیمش ﴿ مثنوی ﴾ اتفاقا اندران ایام دزد * كشته بودانبه زپختـه وخام
دزد * درچنین وقتش بدید وسخت زد * چو بهای زخمهای بی عدد * نعره
وفریادزان درویش خاست * كه مزن تا من بكویم حال راست) اتفاقا اول
ایامده دزد وحرامی پختـه دن وخامدن دزد اولنلر انبوه وكثیر اولمشدی پخته دن
مراد سارقلرك سرقه وطرارلقده ماهر واستاد اولنلر یدر وخامدن مراد
هنوز اعجمی وناپختـه اولنلر یدر یعنی دزدلردن اكر استاد وپخته اولنلر واكر
خرسزلق بیلیوب هنوز حرامیلكه تقلیـد قیلنلر اتفاقا اول ایامدن قتی چوق
اولمشلر ویرر اولر اچشلر وآدملر صویمشلر ایدی بونجلین وقنده اومیراثی اولان
شخصی كیجه ایله كوردی انی طوتوب وافرچو بلروبی عدد زخملرا كامحكم اوردی اول
فقیردردمندن نعره وفریادقالقدی بویله دیوكه بكاورمه تابن حال راستی سكاسویلیم
وصحیح ودرست اولان سرمی وضمیرمی سكابرآشكار ایلیم ﴿ مثنوی ﴾ كفت اینك
دادمت مهلت بكوی * تابشب چون آمدی بیرون بكو * تونه زینجاغریب ومنكری *
راست می كوتابچه كاراندری) عسس اول شخصه ابتدی اشته سكامهلت ویردم سویله
تا كیجه ایله محله جانبنه نیچون طشره كلدك وبوكویده نه كار ومشغول اولدك سن
بویردن دكلسن غریب ومنكر سن یعنی نامعلوم وغریب بلاد بركیمسه سن
طوغری سویله تانه كار ایچره سن وبویرده نه ایش طوترسن وبوسمنه نه ایچون
كلدك ﴿ مثنوی ﴾ اهل دیوان برعسس طعنه زدند * كه چرادزدان چنین
انبه شدند * انبهی ازتست وازامثال تست * وانمایاران زشتت رانخست *
ورنه كین جمله را ازتو كشم * تاشود ایمن زرهرمحتشم) اهل دیوان عسس اوزره
طعنه اوردیلر بویله دیوكه نیچون دزدلر بویله انبوه اولدیلر یعنی عسس اول شخصه
ابتدی ای شخص غریب بن سكا كوتك اوردیغمه واوزر یكه طوردیغمه سبب
اولدركه اهل دیوان عسسلراوزره طعنه ایلدیلر وبویله دیوسویلدیلركه ای عسسلر
نیچون خرسزوحرامیلرچوق اولدیلرفی الحقیقه خودانبوهلك سندن وسنك امثالكدندر
زشت اولان یارانكی ابتدا اشكارا كوستر یعنی ای مردغریب بوخرسزلك چوق
اولمسی سندن وسنك امثالك اولان حرامیلردندر اول بكا سنك زشت وقبیح اولان
یارانك كیملردر انلری كوسترديدی والاجله نك كینی سندن چكرم واول جمله
خرسزلك انتقامنی سندن الورم تاكم هرمحتشم اولان دولتلونك سیم وزری ایمن اوله
﴿ مثنوی ﴾ كفت اواز بعد سوكندان پر * كه نیم من خانه سوزوكیسه بر *
من نه مردزدی وبیدادیم * من غریب مصرم وبغدادیم) اول مرد مبراثی
چوق سوكندلر دنصكره دیدی كه بن خانه سوزوكیسه بردكلم مصرع اولده

پربسیار معناسنه در کیسه بربوند، یان کسیجی معناسنه در یعنی اول مردغریب وافرایمان غلاظ ایدوب دیدیکه ای عسس بن بان کسیجی واولر یاقیجی واسبابلرا وغورایجی حرامی دکلم بن دزدلك وبیدادلك مردی دکلم بن غریبم مصرم وبغداده منسوبم نهایت مافی الباب بغداددیارندن بوجانبه برسودا ایله کلمش اولدم وبو دزدلکله حکمت الهك کرفتارکلدم دیدی

﴿ بیان این خبر که الکذب ریبة والصدق طمانینة ﴾

بوسرخ شریف وبو خبراطیفدك بیانیدرکه حضرت نبی علیه الصلوة والسلام الکذب ریبة بیوردی حکیم امام حسن رضی الله عنه حضرتلری حضرت نبی علیه السلامدن بوکونه روایت قیلدیلرکه علیه الصلوة والسلام * دع ما یریبك الی ما لا یریبك فان الصدق طمانینة والکذب ریبة * رواه احمد والترمذی یعنی نبی علیه السلام حضرتلری بیوردیلرکه من قلبکه شك وقلق ویرن شیئ قلبکه شك وقلق ویرمین شیئه متصل اولدیغك حالده ترك ایله زیرا تحقیق صدق طمانینتدرکه قلبه سکوت ویرور تحقیقا کذب ریبتدرکه قلبه شك وقلق ویرر ﴿ مثنوی ﴾ قصهٔ آن خواب وکنج زر بکفت * پس زصدق اودل انکس شکفت * بوی صدقش آمد ازسوکنداو * سوزاو پیداشد ازسیندداو) اول واقعه‌لك وکنج زرك قصه‌سنی دیدی ورؤیاسنده مصرایچره فلان زم محله ده مدفون خزینه اولدیغنه اشارت قیلندیغنی بربرسه ویلدی پس اول مرد میراثینك صدقندن اول کیسه‌لك کوکلی اچلدی اول مرد میراثینك سوکندن اول کیسه‌یه صدق رایحه‌سی کلدی انك سوز درونی انك اوزرلکندن پیدا اولدی اسیندن مراد بونده آنك کلامی اولور یعنی انك کلامندن انك درونندك سوزوحرارتی ظهوره کلدی وانك دزدوحرامی اولدیغنی اول عسس بیلدی واکا مرحمت قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ دل بیمار آمد بکفتار صواب * آنچنانکه تشنه ازامدباب * جزدل محجوب کوراعلتیست * ازنبیش تاغبی تمییز نیست) کوکل کفتار صوابله دکلنور وراست ودرست اولاسوزدن آرام وسکوت بولور انجلین که تشنه آبله دکلنور وصوسزن اولان کیسه صوبی ایچدیکی کبی درونندہ اولان قلق واضطراب کیدوب انك درونی ساکن اولور وآرام بولور الاشول محجوبك کوکلی دکل که انك برعلتی واردر نبیدن غبی یه‌دك اکا تمییز یوقدر یعنی لابد صدق ایله کذبی صحیح وسالم اولان قلب فرق وتمییز ایدوب آرام بولور مکر شول برقلب دکل که انك معنوی برعلت ومرضی واردراول قلب معلول نبیدن غبی بی فرق قیلمز صدقدن کذبی تمییزه قادراولمز بلکه کذب آنك کوکلنه دخی مناسب کلور وانك کوکلی صدقی قویوب کذبه مائل اولور ﴿ مثنوی ﴾ ورنه آن پیغام کزموضع بود * برزندبرمه شکافیده شود * مه شکافدوان دل محجوب نی *

زانکه مرد ودست اومحبوب نی) یوخسه اول پیغامکه موضعدن اوله ماهة اورسه
شکافیده اولور یعنی لابد کوکل کفتار صوابدن متأثر اولور وصدقله البته تأثیر قیلور
الامعلول اولان قلب محجو به دکل یوخسه شول پرسوز وخبر که موضعدن اوله
ودرون عالمدن صدق واخلاصله ظهوره کله اکر اول سوز ماهه اورسه ماه منشق
اولور نعم ماه یار یلور وصدقله اولان سوزا کا تأثیر قیلور واول محجوب اولان کوکل
شکافته اولمز وصدقله اولان کلام و پیام اکا تأثیر قیلمز اول سیدنکه اول مردود
حقدر محبوب دکلدر اکر محبوب حق اولیدی اکا صدق واخلاص ایله اولان
سوز البته تأثیر قیلوردی پس محجوبك قلبی جامد اولان شیلردن اشد واقسی اولور
﴿ مثنوی ﴾ چشمه شد چشم عسس ازاشك مبل * نی زکفت خشك بل کز بوی
دل * یك سخن ازدوزخ آید سوی لب * یك سخن ازشهر جان در کوی لب)
عسك کوزی اشك مبلدن چشمه اولدی مبل اصلدیجی معناسنه در یعنی عسسك
چشمی اول کیمسه نك اصلدیجی اولان کوزی یاشندن چشمه کبی اولدی قوری
سوزدن دکل بلکه کوکل رابحه سندن یعنی مجرد اول کیمسه نك قوری سوزندن
انك قلبی متأثر اولمدی و کوزنه یاش کلمدی بلکه اول مرد غریبك کوکلنده اولان
صدق رابحه سندن وسوزوکدازشائبه سندن انك قلبی متأثر اولوب کوزنه یاش
کلدی وقلبی رقت ومرحمته طولدی فی المثل انسانك درونی کوناکوندر نفسانیت جهنم
کبی روحانیت ونورانیت جنت کبیدر و یولب ودهان بردوزخ کبیدر پرسوزدوزخ
صفت اولان نفسانیت جانبندن کاور و پرسوزدخی جنت سیرت اولان جان شهرندن
کوی لبه کاور واول دوزخ کبی اولان نفسانیت طرفندن لب ودهان جانبنه کلان
سوزی اهل تمیز اولان بیاور وکذلك مانند جنت اولان شهر جاندن لب ودهان
محله سنه کلان سوزی عارف اولان غیری سوزلردن فرق وتمیز قیلور
﴿ مثنوی ﴾ بحرجان افزاو بحر پرحرج * درمیان این دو بحراین لب مرج)
انسانك درونده کویا ایکی دریا واردر بریسی بحر جان افزاو بریسی دخی بحر پر
حرجدن اول بحرجان افزادن ظهوره کلان آب زلال کبی اولان کلام شیرین
روحه راحت وصفا ویرمجی وقلبه حیات ولطافت ایرکور یجیدر واول ملح
واجاج کبی اولان بحر حرجدن کلان سوزلر زهرقاتل کبی درونه الم وزحمت
ویرمجی وقلبه غملر وکدورتلر وظلملر وقبضلر کتوریجیدر و بوایکی بحرك
اورته سنده یولب ودهان مرج کبی واقع اولمشدر یعنی ارسال کبی کلمشدر که
نفسانیت وروحانیت طرفندن کلان سوزلر یولب ودهانده جمع اولوب واختلاط
قیلوب طشره جاری اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون بپنلود رمیان شهرها * از
نواحی ایدانجا بهرها * کالهٔ معیوب وقلب کیسه بر * کالهٔ پرسود ومستشرق چودر

* زین پنلوهر که بازرگان نرست * برسره و برقلبها دیده ورست * شد پنلومرور
ادار الرباح * وان دکررا ازعمی دارالجناح) بولب ودهان شهرلر میانده
اولان پنلو بازاری کبیدر نواحیدن اول یره بهره لردن اوتری کلورلر پنلو بازار
یریدر که اطراف ونواحیدن خلق کلوب انده الوب صاتارلر صکره هرکس کندی
برلرینه کیدرلر ودهان دخی فی المثل بازار یری کبی برمجمع اولمشدر ودرون انسانی
ایسه طرف بطرف شهرلر وقریه لرله طولمشدر کویا هر برصنعت وهر برحالت
وهر برمرتبه برشهره بکزر واول درونده اولان مرتبه لردن ومفلسلردن وحالتلردن
لب ودهان جانبنه کلان انواع کلمات واصناف مقالات اطراف ونواحیدن پنلو
بازارنه کلوب جمع اولان انواع ناسه واصناف خلایقه بکزرولهذا تشبیه ایدوب
پیورلر بواب ودهان شهرلر میانده اولان پنلو دیدکاری بازار یری کبیدر
اطراف ونواحیدن انواع خلق اکا کلوب جمع اولدیغی کبی بولب ودهان
دخی درونك اطراف وجوانبندن ومقامات ومراتبندن اصناف کلمات جمع اولورلر
اول پنلوبازارنده کالهٔ معیوب وقلب کیسه برودخی کالهٔ پرسود ودرکبی منتشرق
کلوریعنی اول پنلودیدکاری بازار یرینه معیوب متاع ویان کسیجی قلب ودخی
درکبی منتشرق وپرسود اولان متاع کلوب حاضر اولور واول بازار ایووکتو
متاعلرله ونیك وبد آدمیلرله طولر هرشول کیسه که بازرگانتردر وتجارت احوالنه
استاد ومبصر تردر بو پنلو بازارندن سره اوزره وقلبلر اوزره دیده وردرسره رایج
ومقبول اولان اقچه یه ومتاعه دیرلر قلب انك خلافیدر یعنی هرشول کیسه که
زیاده بازرگاندر ومبصردر بو پنلو بازارندن ایووکتو اولان متاعلره ونقد وقلب
اولان درهملره ودینارلره دیده وردرکه نیکی وبددن واصلحی افسددن اول فرق
وتمیز ایلر پنلو بازاری تحقیقا اول دیده ور بازرگانتر اولان کیسه یه دارالرباح اولدی
واول برغیری یه کورلکندن دارالجناح اولدی جناح کناهه دیرلر بونده ضرر معناسنه
اولور یعنی اول بازار یری دیده وار اولان مبصره رلر وتفه لرخاه سی اولدی واول
برغافل ونادانه نایدنالغندن اوتری ضرر وزیان اوی کلدی پس بولب ودهانی
بوکا کوره قیاس ایله * مثنوی * هریکی زاجزای عالم یك پسك * برغبی
نیدست وبراستاد فك * بریکی قندست ویردیکر چوزهر * بریکی لطفست
وبردیکر چو قهر) اجزای عالمدن هربرجزو یك یك غبی اوزره بند واستاد
اوزره فکدر یعنی بواجزای عالمدن هر برجزوعلی حدة اکرنظر اولنسه دیده
وراولین غبی اوزره بندوقیدا اولور وانی غبنه ومحنة دوشورر اما دیده وراولان
استاد کامله نسبت فك اولور وآزاده لکه وکشاده لکه سبب اولور واکا فوت
وبرر ومعاونت قیلور برکیسه یه قندو برآخره زهرکیدر برکیسه یه لطف

وبر کیمسه یه قهر کیدر الله تبارك وتعالی حضرتلری اصلا بشر مطلق دخی خلق ایتمشدر بلکه اجزای جهان هر برجزوملی خدمتنه نسبتله شر وبر کیمسه یه نسبتله نفع وبر کیمسه یه نسبتله ضرر وبر کیمسه یه نسبتله زهر وبر کیمسه یه نسبتله شکردر ﴿ مثنوی ﴾ هرجمادی بانی افسانه کو * کعبه یاحجی کوا لطف جو) هرجماد بوعالمده پیغمبرعلیه السلام حضرتلرینه افسانه سویلیجیدر ونبی علیه السلام حضرتلری بوجماداتك تسبیحنی فهم ایلیجیدر تکلم بوبحله مناسب اولان تحقیق وتفصیل جلداولده مسطور ایکن حکایت سنده وجلد ثالثده مارکیر حکایه سنده ودخی بعض موضعلرده مرور ایلمشدر انلرده طلب اولنه کعبه حاجی یه کوا وناطق جودی یعنی کعبهٔ مکرمه شرفها الله حاجی اولنلر حقنده شاهد وناطقدر انلرحقنده شهادت قیلجی واقف ایدیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ مصلی اوزره مسجد برمصلی مسجد آمده هم کوا * کوهمی آمد بمن ازدور راه) مصلی اوزره مسجد هم کوا کلدی بویله دیوکه اومصلی بکا برق یولدن کلدی وبنده نمازقیلدی اکر کعبهٔ شریف واکر بریوزنده اولان مساجد حالا بودنیاده هم شهادت ایدرلر لکن هرکس انلرك لسانینه واقف وعارف اوله مزلرمکر شول کونده که سرایرظهورکاه وحقایق آشکارا اوله اول کوندهجادات دخی شهادت قیلورلر وخبر ویررلر (کما قال تعالی (یومئذ تحدث اخبارها بان ربك اوحی لها) بوآیت کریمه نك تفسیری اولان جمادات نه کور دیلرایسه الله امریله شهادت قیلورلر وخبر ویررلر (کما قال اولان تحقیق اوزره مرور ایلمشدر انلرده طلب اولنه سرخنده (یوم دین که زلزلت زلزالها) یعنی کونکه شرخندهمرور ایلمشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ باخلیل آتش کل وریحان وورد * باز برنمرودیان مرکست وودرد) خلیل اوزره آتش کل وریحان وورددر کیرونمرودیان اوزره مرك ودرددر یعنی بواجزای عالمده بریسی که آتشدر کورکه حضرت خلیل علیه السلام اوزره اول الله اذنیله بردوسلام وکل وریحان وورد اولدی امانمرود ونمرودیلر اوزره مرك وداغ ودرد اولدی ﴿ مثنوی ﴾ بارها کفتیم این را ای حسن * می نکردم از پشانش سیرمن * بارها خوردی توآن دفع ذبول * این همان نانست چون نبوی ملول * درتوجوعی میرسد نوز اعتدال * که همی سوزد ازونخمه وملال) بومضمونی ای حسن نیچه کره سویلدك یعنی خلیله آتشك کل وریحان وورد اولمسنی ونمرودیلر اوزره مرك وداغ ودرد کلمسنی وبونك امثالی اولان سوزلری مثنوی شریفك اکثر موضعنده ای دینی وایمانی حسن اولان کسه کرارا ومرارا ذکر ایلدك وبومضمونی تکرارا بیان ایلمکدن بن طویمزم وملول اولمزم نته کم سن نیچه کره دفع ذبوندن اوتری اتمك یدك بوهمان اول تاندر نیچون

ماول اولمز سن ذبول صولغه و پژمرده اولغه دیرلر یعنی سن بدنکك سستلکنی
و پژمرده لکنی دفع قیلمقدن اوتری کراراومرارانان پرسن بو یدیکك نان هم اول
یدیکك ناندر نیچون اندن ماول اولمزسن انکچون ماول اولمزسنکه اعتدال مزاجدن
سکا بر بکی جوع ایریشور که اول جوعدن تخمه وملال بنار که کرسنه لك
امثلا وملالتی یاقوب ازاله ایلر اکر سنك مزاج روحك دخی معتدل اولیدی
وقوت بولیدی سکا بو کونه نان معارفی یمکه اندن بریکی جوع واشتها کلوردی
وسنك طبیعتکده اولان امثلا وملالتی احراق ایدوب محو قیلوردی حتی بو کونه
نفیس سوزلری استماع ایلدکده بو تکرار در تکرار کلام ایسه مورث ملالت
وسأمت اولور دیمزدك بلکه هر کون نان یوب اندن ملول اولمدینمك کبی بوغدای
جانی دخی هر کون تکرار بتکرار دهان روحله اکل ایلیوب اندن طویمز وملول
اولمزدك ﴿ مثنوی ﴾ هر کرادرد مجاعت نقدشد * نوشدن یا جزوجزوش
عقدشد) هر کیمه که مجاعت دردی نقد اولدی وکرسنه لك اکا سرمایه کلدی
یکی اولمقاق وطراوت ولطافت بولمقاق انك جزونه یعنی هر عضونه عقد
و بند اولدی هیچ انده کهنه لك وتخمه لك قالمدی اوکنه هرنه کونه طعام کاسه
اشتها والذتله انی اکل ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ لذت ازجوعست نی ازنقل نو *
بامجاعت ازشکر به نان جو) لذت جوعدن واشتهادندر نقل نودن دکل مجاعتله
ار په ایتمکی شکر دن یکدر فی الواقع اشتها وجوع یرنده اولسه نان جو کل
شکر کبی لذیذ وشیرین کلور اما مجاعت واشتها اولدقجه اغدیهٔ نفیسه واطعمهٔ
جدیده بی لذت اولور وبی چاشنی کلور ﴿ مثنوی ﴾ پس زبی جوعیست
وزتخمهٔ تمام * آن ملالت نی زتکرار کلام) پس بی جوعلکدن وتمام تخمه دندر
اول ملامت تکرار کلامدن دکلدر یعنی چونکم سنك طبعکه بو کونه لطیف
کفتاردن بوتکرار در دیو ملامت کلدی وتکرار کلام ایسه محل فضاحت ومورث
سأمت اولور دیو طبیعتك بو کونه نفیس سوزلردن ملول اولدی پس اول سنك
طبیعتکده اولان ملامت تخمه دن واشتها سزلقدندر تکرار کلامندن دکلدر زیرا
مجرد تکرار کلام مورث ملالت وسأمت اولمز ومحل فضاحت دخی کلمز بلکه بونك
تکراری حسن وکراراومرارا ذکر اولنمسی مستحب ومستحسندر نته کم الله تبارك
وتعالی حضرتلری حضرت قرأنده سورهٔ مرسلاتده ودخی سورهٔ رحمانده
بوآیت کریمه یی تکرار بتکرار ذکر بیورمشلردر (فبای آلاء ربکما تکذبان) دیو
نیچه کره تکرار قیلمشلردر مع هذا بوتکرار مورث ملالت ومحل فضاحت اولمشدر
فصحای عرب عربانك اشعارنده دخی تکرار قتی چوق واقع اولمشدر نته کم مجمع
البیان صاحبی بوآیتلرك تفسیرنده انلری ایراد قیلمشدر مخافت تطویلدن اوتری

بو محلده ایراد اولنمدی ﴿ مثنوی ﴾ چون زدکان ومکیس وقیل وقال * درفریب
مردمت ناید ملال) دکاندن ومکیسدن وقیل وقالدن مردملری الدامقدن سکا
نیچون ملال کلمز مکیس بونده عشر المق وباج المق معناسنه اولور یعنی نیچون سکا
دکانده بیع وشرا قیلمقده وعشار و باجدار اولوب ناسدن عشر وباج المقدن
وانلره قیل وقال قیلمقدن وانلری الدامقدن سکا ملالت کلمز و بونك کبی کلام
سعات انجامی دکلمکدن سکا ملالت وسأمت کلور ﴿ مثنوی ﴾ چوز غیبت
واکل لحم مردمان * شصت سالت سیری ٔ نا مدازان) غیبدن ومردملرك اتنی
یمکدن التمش پیل سکا اندن طوقلق کلمدی یعنی اللی والتمش باشنه کیردك مردملرانتی
یمکدن طویمدك وملول اولمدك که غیبت فی الحقیقه اولمش آدمك اتنی یمك کبیدر
نته کم حق تبارك وتعالی غیبت ایلمکدن نهی ایدوب (ولایغتب بعضکم بعضا
ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا فکرهتموه) بیوردی و بوغیبتك شرحی جلد
ثالثك اوایلنه قریب قیل بچه لر حکایه سنده مرور ایتدی اکرسنده ذوق ایمان
وقوت ایقان اولیدی بویله کلام پاکی دکلمکدن اوصانمزدك ونفسك هواسنه مائل
وراغب اولمزدك ﴿ مثنوی ﴾ مدحهادر صید شله کفتهٔ * نی ملولی بارها
بشکفتهٔ) شله صید ایلمکده مدحلر دیمش وعشوه لر سویلمشسن ملول دکلسن
نیچه کره آچلمش وکشاده اولمشسن شله شینك ضمیله فرج زنه دیرلر بونده ذکر
جزؤ وارادهٔ کل قاعده سی اوزره زن مراد اولور یعنی برعورتی صید ایلمکده نیچه
عشوه لر وکذبلر دیمشسن مع هذا اندن ملول وسیردکلسن نیچه کره انی تکرار
ایلمکدن کشاده اولمشسن وحظ الوب لذت بولمشسن اما بویله کلام پاکی دکلمکدن
ملول اولورسن وطویوب اوصانورسن ﴿ مثنوی ﴾ بار آخر کویمش سوزان
وچست * کرمتر صدباراز بار نخست) آخر بارانی سوزان وچست دیرسن اول
باردن صدبار کرمتر یعنی اول غلا پاره وزنپاره لکه متعلق اولان سوزی اول
کره سویلدیکدن یوز کره زیاده کرمتر آخر کره ده چست سوزان دیرسن وکسل
کلیوب وملول اولیوب انك تکرار بتکرار سویلمسندن حظ اولورسن ولذت بولورسن
اکرسنك محبتك ودردك اول جانبه دوشیدی بولطایف ومعارفك دخی تکرار
بتکرار سویلمسندن طویمز وملول اولمزدك ﴿ مثنوی ﴾ دردد اروی کهن را
نو کنند * دردبرشاخ ملولی خو کنند * کیمیای نو کنده دردهاست * کوملولی
ان طرف که دردخاست * هین مزن تواز ملولی آه سرد * درد جوودردجوودرد
درد) درد اسکی دارو یی نو ایلردرد ملوللق شاخنی خوایلر خود ال وبوداق
قرمغه دیرلر بونده قلع وقمع ایلمك معناسی مراد اولور ودرد بونده شوق وآرزو
معناسنه در که اول دخی برنوع درد اولدیغیچون اکا درد اطلاق اولنمشدر یعنی

درد عشق وشوق کهنه اولان دار ولری ودوالری یکی ایلر درد عشق وشوق
ملوللق وسیرلك شاخنی کسر ابدوب یرندن قوپارر نو کنده اولان کیمیا عشق
وشوقك دردلر یدر ملوللق وسیرلك اول طرفده قنی که انده درد عشق وشوق
قالقدی اول طرفده که درد عشق وشوق حاصل اوله معشوق طرفنه انده اصلا
ملوللق اولمز اکاه اول ملوللقدن سن آه سرد اورمه درد استه درد
استه یعنی حضرت معشوق حقیق طرفندن ملول اولمقلغکدن اوتری آه سرد
اورمه بلکه همان انك درد عشقنی تکرار بتکرار استه تا کم انك درد عشق سکا
حاصل اولدقده سنده اصلا ملامت وسأمت قالمیه پر شوق اوله سن وانك
کلامنی دکلکده ورسولنك حدیثنی وانك اولیا سنك لطیف وشریف اولان
سوزلرنی استماع ایلکده چست وچابك اوله سن وجان ودل ایله بو جانبه رغبت
قیله سن دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ خادع دردند درمانهای ژژ * رهزنند
وزرستانان رسم باز * آب شوری نیست درمان عطش * وقت خوردن کرنماید
سرد وخوش * لیك خادع کشت ومانع شد زجست * زاب شیرینی کروصد
سبزه رست) ژاژ اولان درمانلر درديك خادعلر یدر زهرنلر وباز رسمی اوزره
زرستانلردر یعنی درد عشق ومرض شوقی واقع اولان درمانلر که فی المثل
خطوظ نفسانی ومشتهیات جسمانی ولذات دنیویدندر که بونلردر مانهای ژاژ
مشابه سنده دررلر درد عشق الدایجیلر وعاشق ومشتاقك بولن اوریجیلر وباج
رسمی کبی انلردن زرذوق الیجیلردر بودرمانهای ژاژ مشابه سنده اولان حظوظ
نفسانی ولذات دنیوی برآب شور کبیدر آب شوز ایسه درمان عطش دکلدر
اکر ایچمك وقتنده سرد وخوش کورینور ایسه ده کذلك بوحظوظ نفسانی
ولذات دنیوی هم آب شور کبی دافع عطش اولمز اکرچه تمتع وانتفاع وقتنده
خوش ولذیذ کورینور ولیکن خادع اولدی وشول برآب شیرینی جست وجو یه
مانع اولدیکه اندن یوز سبزه بتدی یعنی آب شور اکرچه دافع عطش اولمز ولیکن
اشارت اولنان کسه یی الدایجی اولور ودخی شول برآب شیرینك طلبندن منع
قیلورکه اول آب شیریندن نیچه یوز سبزه بتدی کذلك بوحظوظ عاجله ولذات
فانیه هم طالبنی الدایجی وآب حیات حقیقیه نك طلبندن منع قیلیجیدر که اول
آب حیات حقیقیه دن باغ دلده نیچه دراو روحانی سبزه لر ومعنوی میوه لر بنجیدر
﴿ مثنوی ﴾ همچنین هرزرقلی مانعست * ازشناس زرخوش هرجاکه هست *
پاو پرت رابترو یری برید * که مراد تو منم کیرای مرید * کفت دردت چنم
اوخوددر دبود * خار بود ارچه بظاهر ورد بود * روز درمان درورعین می کریز *
تاشود دردت مصیب ومشك بیز) همچنین هر برقلب النون هرنه یرده که خوش

التون اولسه انك شناسندن مانعدر قلبدن مراد بوندہ مرابی ومزور اولان
شیخ ناقص اولور وزرخوشدن مراد خالص شیخ کامل اولور و تقدیر کلام
وتوضیح مراد بویله دیمك اولور که آب شور آب شیرینك طلبندن مانع اولدیغی
کبی هر برقلبم التون کبی اولان مرابی ومزور شیخ دخی خوش وخالص التون کبی
اولان شیخ کاملك شناسندن وطلبندن مانع اولور ای طالب سنك پایکی و پرکی اول
مزور تزویرایله کسر بویله دیو که ای مرید سنك مرادك بنم بنی طوت و بنی کندیکه
شیخ ومقتدی اتخاذایت سکا دیرن سنك در دیکی دیروب دیوشور برم اول خود
عین در دکندی ایدی اکرچه ظاهرده وردایدی لیکن معناده خارایدی
پس اول ظاهرا وردکی لطیف کورنمسیله سنی الدایوب معنی یوزنده سنی خارو خطا
وضلالت اوزره دایلر اندنصکره سنك اصلا بردردکی دیوشور میوب سنی نیچه درد
و بلایه کرفتار ایلر وروحانی اولان پروبالکی تزویرایله قطع ایلیوب سنی اوج اعلایه
پرواز فیلقدن کیروقور یوری در وغین اولان در ماندن قاچ بوکونه یلانجی اولان اهل
تزویردن فرار ایله تاکم سنك دردك دوایه اصابت ایدیجی ومشك بیز اوله یعنی بوری
بوکونه کذب ودروغله درمان ایلرم دیو دعوی قیلان شیخلردن فرار ایله تاکم سنك
دردك درمانه اصابت ایدیجی اوله درونی معنوی اولان مشکی الهیه ولطیف رایحه لر
اظهار ایلیه ﴿مثنوی﴾ کفت نی دزدی تو ونی فاسقی * مرد نیکی لیك کول واحمقی *
برخیال خواب چندین ره کنی * نیست عقلت راتسوی روشنی) چونکم عسس مرد
میراثیدن اول سوزلری استماع قیلدی وانك صدقنی وصلاحنی بیلدی اکادیدی
سن نه دزد ونه حرامیسن ونه فاسق ونه طاغیسن نیکومردسن ولیکن کول واحمقسن
واقعه خیالی اوزره بوقدر پول ایلرسن ورؤیاده کوردیکك خیالاته بومرتبه اعتماد
واعتقاد ایلرسن بوقدر دور ودراز یوللره سفرایلرسن عقلکه برتسوقدر روشنلك
یوقدرا کرسنك عقل وادراکك برفلس احرقدر روشنالغی اولیدی سن برخراب
وخیالدن اوتری بوقدر مسافهٔ بعیده بی قطع ایدوب تعب وزحمت ارتکاب ایتمزدك
﴿مثنوی﴾ یارهامن خواب دیدم مستتر * که بغدادست کنجی مستتر * درفلان سوی
وفلان کوی دفین * بودآن خودنام کوی این حزین * هست درخانه فلانی
رو بجو * نام خانه ونام اوکفت آن عدو * دیده ام خود بارها این خواب من *
که بغدادست کنجی در وطن * هیچ من ازجا نرفتم زین خیال * تو یك خوابی
بیابی بی ملال) نیچه کره بن مستتر ومتوالی واقعه کورمشم وخوابده اشارت اولنمشم
بویله دیو که بغداد شهرنده برمستتر ومدفون کنج واردرفلان جانبده وفلان محله ده
اول خزینه مدفون ومختفیدر اول عسسك دیدیکی محله خود بومحزونك محله سنك
نامی ایدی اول عسس اول مرد حزینه دیدی ای طالب خزینه اول کنج ودفینه

فلانه منسوب اولان خانه‌ده دیوری آنی طلب ایله اول عدو اول مرد نیکویه
آنك خانه سنك نامنی وآنك کندی اسمنی سویلدی بن بوواقعه‌یی نیچه کره
کورمشم بغداددده فلان وطنده برکنج واردر یعنی نیچه کره بوواقعه‌یی بن کورمشم
ومتعاقبده کرارا ومرارا اشارت اولنمشم بویله دیوکه یوری بغداد شهرنده فلان
وطنده برخزینه ودفینه واردر آنی آل وغنی اول هیچ بوخیالدن اوتری بن یرمدن
کیتدم وبغداد جانبنه میل وتوجه بیله ایتدم من بروواقعه ایله ملالتسز اویردن
بویره کلورسن وبرخیالدن اوتری شوقدر تعب وزحمتی ارتکاب ایلیوب ویوق یره
سفر وسیاحت قیلورسن بوعقل میدر دیوب انی تسفیه وتحمیق ایلدی وا کابو کونه
طعن آمیز سوزلر سویلدی (م ی) خواب احمق لایق عقل و بست * همچواو بی
قیمتست ولاشیست * خوب زن کمتر زخواب مرد مان * از پی نقصان عقل وضعف
جان * خواب ناقص عقل وکول آید فساد * پس زبی عقلی چه باشد خواب باد)
احمقك واقعه‌سی آنك عقلنك لایقیدر آنك کبی بی قیمت ولاشیدر زیرا عقلی ناقص
اولنك واقعه‌سی دخی ناقص اولور نته کم زنك خوابی مردملرك خوابندن کمتردر
عقلنك نقصانندن وجانك ضعفندن اولور پس برمردك عقلی ناقص وجانی
ضعیف اولسه آنك واقعه‌سی هم زن واقعه‌سی کبی اولورناقص عقللك وکوللك
خوابی فساد کلور وخیالات بیهوده وفاسده قبیلندن اولور پس عقلسزلقدن
خواب نه اولور باد هوا اولور خواب باده مضاف اوقمز بلکه چه باشد خواب
سؤال و باد جواب اولور یعنی پس عقلسزلقدن خواب نه اولور دیرسك بادکبی
بی‌معنی اولور دیمکی افاده قیلور (م ی) کفت باخود کنج درخانهٔ منست * پس
مرا آنجاچه فقر وشیونست * برسر کنج از کدایی مرده ام * زآنکه اندر غفلت
ودر پرده ام * زین بشارت مست شد دردش نماند * صد هزار الحمد بی لب
او بخواند) اول مرد میراثی چونکم عسدن بوبشارتی ایشتدی کندیسنه ایتدی
خزینه خود بنم خانه‌مده در پس بکاول محلده نه فقر ونه شیون واردر شیون درده
وناله‌یه دیرلر یعنی بنم کندی مقاعمده بویله برخزینه اولیجق بکا اندہ نه فقروناله
ایلك اولور کنجك طرقده وقتنده کدالقدن اولمشم شول سببدن که غفلت
ایچره‌یم وپرده ده‌یم بوبشارتدن واشارتدن مست اولدی اول مردك دردی
قالدی نیچه یوزبیك اول کسه بی‌لب ودهان الحمد اوقودی وجناب حقه قلبندن
وافر شنالروشکرلر قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت بد موقوف این لت لوت من *
آب حیوان بود درحانوت من * روکه براوت شکر فی برزدم * کوری آن وهم
که مفلس بدم * خواه احمق دان مراخواهی فرو * آن من شد هرچه می خواهی
بکو * من مراد خویش دیدم بی‌کمان * هرچه خواهی کومرا ای بد دهان)

اومرد میراثی درون عالمنده وافرحمدلر وثنالر قیلدقدنصکره دیدی بنم قوت واوتم
بوضربت ولتی یمکه موقوف ایدی آب حیوان خود بنم حانوتمده ایدی حانوت
خمر بیع اولنان دکانه دیرلر یعنی آب حیات معنوی بنم کندی دکانمده ایمش کور که
بن آنی بیانده جست وجو ایلرم یوریکه برشکرف وعظیم اوته وغنایه اورورم
شول وهمك کورلکنه که مفلس ایدم یعنی شول بروهمکه شمدنصکره مفلس اولدك
وعاجز وفقیرقالدك سکا نه برده درمان وچاره اولور دیونخویف ایلردی شمدی آنك
کورلکنه بحمدالله تعالی برعظیم لوته وغنایه واصل اولدم دیدی ای عسس استرسك
بنی احمق پیل واسترسك فرودنی وبنم مقصودم اولدی هرنه استرسك سویله
یعنی بنم لایقم اولان مرادم الهکلدی سن نه استرایسك بنم حقمده آنی سویله بن
بی کمان کندی مرادمی بولدم وبی شبهه مقصودمه واصل اولدم ای پد دهان سن
بنم ایچون هرنه استرایسك سویله دیدی ﴿ مثنوی ﴾ تومرا پردرد کوای
محتشم * پیش تو پردرد و پیش خود خوشم * وای اکر برعکس بودی این مطار
* پیش تو کلزارو پیش خو یش خار) سن بکا ای محتشم وای اولو پر درد وبی عقل
ونامردی سنك اوکدہ پردرد ونامرد ایسم کندی اوکدہ بحمدالله خوشم
وای اکر بومطار برعکس اولیدی یعنی اول زمان وای اولور دیکه بوبنم طیران
وجولانم برعکس اولیدی سنك اوکدہ بن کلزارو کندی اوکدہ خار اولیدم
بحمدالله شمدی اکرسنك اوککدہ خارایسه م باطنده کل وکلزارم بن خار وسن
کلزاراول زمان اولوردك که خزینه یی بن مژده داد اولیدم وآنی سن کندی اوککده
بولیدك وبنم بوقدرسفروسیاحتم بیهوده ولغو اولیدی مثل (مری) کفت باد رویش
روزی یك حسی * که ترا اینجا نمی داند کسی * کفت او کرمی نداند عامیم * خویش را
من نیك می دانم کیم * وای اکر برعکس بودی درد وریش * او بدی بینای من
من رکوخویش) مثلا بردرویشه برکون برخس دیدی که سنی بویرده هیچ برکسه
بیلزاول درویش اول دنی وخسه جواب ویروب دیدی اکرعامی اولنلر بنی بیلزسه
بن کندمی ابو بیلورم کیمم وکندیمك نه کونه کسه اولدیغنه واقف وعالم کرکسه عامی
اولنلر بنی بیلسون وکرکسه بیلسون وای اکردردوریش برعکس اولیدی او بنی
کور بجی وبن کندیمدن کوراولیدم بحمدالله بن کندیمی کوریرم بیلورم اول بنی
کورمز وبیلزایسه باك یوقدردیدی ﴿ مثنوی ﴾ احمقم کیراحمقم من نیك بخت *
بخت بهتر ازلجاج وروی سخت * این سخن روفق ظنت می جهد * ورنه بختم
داد حقم می دهد) بنی احمق طوت بن نیك بخت احمقم یعنی سن بنی برابله واحمق
فرض ایت اکربن احمق ایسه مده نیك بخت اولان احمقلردنم لجاج وعناددن وقتی
یوزدن بخت وطالع بهتردر برکسه نك که بختی وطالعی کندی یه یاراوله اول کسه

بدبخت اولان لجوج ومعاند زیرکدن یکدرسنکه بکا احمق دیرسن بوسوزسنك
ظنك وفقی اوزره صحراریعنی سنك ظنك بنم حقمده بودرکه بن احمق اولم و بوسوزکه
سندن بنم حقمده صادر اولورکندی ظنکه موافق صادر اولور یوخسه بنم بخت
و طالعم بکا عقل دادنی و یرر وعاقل اونلرك مرتبه سنه بنم نیکو اولان طالعم بنی
ایرکورر دیدی وعسسه کوکلندن بوکونه سوزلرسویلیوب وظاهرا ریشخندلرایلیوب
آنك النده قورتلدی وکندی مطلوب ومقصودی جانبنه متوجه اولدی

﴿ باز کشتن آن شخص شادمان ومرادیافته وخدایراشکرکویان ﴾
﴿ وسجده کنان وحیران درغرایب اشارات حق وظهور ﴾
﴿ تأویلات آن درهروجهی که هیچ فهمی وعقلی بدآنجانرسد ﴾

بوسرخ شریف و بیان لطیف اول شخصك شادمان اولمش ومرادن بولمش
وخدای تعالی حضرتلرینه شکردیمجی وسجده ایلیجی اولدیغی حالده وحق تعالینك
غرایب اشاراتنده حیران اولدیغی وقتده مصردن بغداد جانبنه رجوع
ایلمسنك بیانندر واول حقك اشارتلرینك تأویلاتنك هربروجهده ظهورنك
بیانیدرکه هیچ برفهم وعقل اول مرتبه یه ایرشمز وکشف الهی اولمینجه آنك سرنی
وحقیقتنی بیلز ﴿ مثنوی ﴾ باز کشت ازمصرتابغداداو * ساجدورا کع ثناکر
شکرکو * جمله ره حیران ومست اوزین عجب * زانعکاس روزی وراه طلب *
کزکجاامید وارم کرده بود * وزکجاافشائد برمن سیم وسود * این چه حکمت بود که
قبلهٔ مراد * کردم ازخانه برون کمراه وشاد * تاشتابان درضلالت می شدم *
هردم ازمطلب جداترمی بدم) اول شخص مصردیارندن بغداد شهرنه دك ساجد
ورا کع وثناکر وشکرکواولدیغی حالده رجوع ایلدی جمله یولده بوعجبدن حیران
ومست اولدی روزینك وراه طلبك انعکاسندن یعنی کندینك مطلوبی اولان
روزی ورزقك ودخی آنك طلبی یولنك منعکس اولمسنك تعجبندن حیران ومست
اولوب یولك جمله سنی اول مستلکله قطع ایدوب کندی کندیه برسبیل تعجب
بوکونه دیدیکه سبحان الله بنی اول پادشاه قنغی یردن امید وارایتمش ایدی وقندن
بکاسیم وسود صاچدی وعطا وجودی بکا کورکه نه محلدن ویردی بونه حکمت
ایدیکه مراد قبله سنی خانه دن طشره ایتدم کمره وشاد اولدیغم حالده اول قبلهٔ
مرادبنم کندیی اومده ایمش وبنم مقصودم بنم قتمده ایمش بن بوندن بی خبراولوب
کمراه اولدم حتی شاد اولوب سرعت وعجله ایله ضلالته کتدم هردم مطلبدن
جداترا ولدم اول مطلب ومقصود خود مکر بنله بیله ایمش دیدی ﴿ مثنوی ﴾
بازآن عین ضلالت را بخود * حق وسیلت کرداندر رشد وسود) کیرواول عین

ضلالتی جود له حق تعالی رشد وسود ایچره سکا وسیات ایلدی یعنی حق تعالی فضل وجود له اول بنم کراهلغمی وضلالتمی رشده ونفع وسوده وسیله قیلدی (سمی) کمهی را منهج ایمان کند * کژروی را محصد احسان کند * تانباشد هیچ محسن بی وجا * تانباشد هیچ خاین بی رجا) کراهانی حق تبارك وتعالی حضرتلری منهج ایمان ایلر کژروایکی احسانه محصد ایلر یعنی احسانه محل حصاد ایلرچوق معصیتی کاه اولور که هدایته وسعادته وسیله قیلرتاکم هیچ برمحسن بی وجا و بی خوف اولیه وهیچ برخائن بی امید و بی رجا اولیه بلکه هرعاصی رجا اوزره وهرمطیع محسن خوف اوزره اوله وبین الخوف والرجا اول حضرته توجه قیله ﴿مثنوی﴾ اندرون زهرتریاق آن خفی * کردنا کویند ذواللطف الخفی) زهرك ایچنده اول خفی اولان پادشاه تریاق ایتدی تا اکا لطف خفی صاحبی دیله حق تعالینك ایکی کونه لطفی واردر بری لطف جلیدر که آنك سببی ظاهر وروشن اوله وبری دخی لطف خفیدر که آنك سببی معلوم وظاهر اولیه بلکه قهر وغضب ظهوره کاه جك بردن لطف ظهوره کاه انکچون حق تبارك وتعالی حضرتلرینه ذواللطف الخفی دیدیلر که زهردن تریاك بتوردی وغضب و قهردن لطف ظهوره کتوردی کاه اولور که برمحلده قهر وغضب ظهوره کلك مأمول اولور کورر سن که انده لطف واحسان ظهوره کلورولهذا قیل (بیت) الا لاتحزنن اخا البلیه * فلعل حسن الطاف خفیه ﴿ مثنوی ﴾ نیست مخفی درنمازآن مکرمت * درکنه خلعت نهدآن مغفرت) اول مکرمت نمازده مخفی دکلدر اول مغفرت کاهده خلعت قور مکرمتدن مراد لطفدر در آن مغفرت آن ذو مغفرت تقدیرنده در یعنی برکسه نمازده وطاعتده اواسه و حق تعالی اکا لطف ومکرمت قیاسه اول نمازده اولان مکرمت لطف خفی دکلدرکه اول لطف ومکرمتك سببی روشن وظاهردرکه حق تعالی حضرتلری کندی یه طاعت قیلن قولنه لطف ومکرمت ایدیجیدر لطف خفی اولدرکه اول مغفرت صاحبی کناه ومعصیت ایچره خلعت ومکرمت قور ومعصیتی مکرمت وسعادته وسیله ایلرنته کم * ورب معصیة میمونة توصل الی السعادة) دیمشدر واکثر توبه کار اولان بنده لرینك (اولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) آیت کریمه سنك حسنجه سیئه لرنی حسنه یه تبدیل قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ منکرانرا قصد اذلال ثقات * ذل شده عزوظهور معجزات * قصد شان زانکارذل دین بده عین ذل عز رسولان آمده) منکرلرك قصدی اذلال ثقات اولدی ذل عزوظهور معجزات اولمش ثقات ثقه نك جمیدر بوندن ثقاتدن مراد انبیا علیهم السلام در یعنی کورکه منکرلرك قصدی ثقات اولان انبیای عظامی ذلیل وحقیر ایلك اولمش اول ذل وحقارت انلره سبب عزت وباعث ظهور معجزات اولمش اول منکرلرك

انکاردن قصدی ذل دین اولمش عین ذل رسوللرك عزی کلمشدر یعنی اول کافرلرك
انبیای عظامه انکار ایللرندن مرادلری دینی تحقیر ایدوب ذلیل وحقیر قیلق ایدی
اماعین ذل انبیا ورسلك سبب عزتی وباعث شرف ونباهتی اولدی ﴿ مثنوی ﴾
کرنه انکار آمدی ازهر بدی * معجزه وبرهان چرا نازل شدی) اکرهر بر بددن
انکارکلیدی معجزه وبرهان نیچون نازل اولوردی یعنی هر بر بد وقبیح اولان کسه دن
انکارکلك معجزه وبرهانك نزولنه وظهورنه سبب اولدی اکرانلردن انکارکلیدی
بونلردن معجزه و برهان ظهور قیلیدی ﴿مثنوی﴾ خصم ومنکر تانشد مصداق
خواه * کی کند قاضی تقاضای کواه) خصم ومنکر تامصداق خواه اولمدی قاضی
نچن تقاضای کواه ایلر یعنی برکسه یه منکر اولان وخصومت قیلن کسه قاضی
اوکنه کلمینجه وانك صدقنه بینه طلب قیلمینجه قاضی نچن اول کسه دن شاهد
استر بومقرردر که استمز ﴿ مثنوی ﴾ معجزه همچون کواه آمدزکی * بهرصدق
مدعی در بی شکی * طعن چون می آمد ازهرناشاخت * معجزه می داد حق و می
نواخت) معجزه تزکیه اولنمش شاهد کبی کلدی مدعینك بی شکلکنده اولان صدقندن
اوتری یعنی هر برمدعی دعوای رسالت قیلشدر ومعجزه انلرك صدقندن اوتری
بی شك اوللری خصوصنده شاهد زکی کبی کلشدرهر برناشناختدن چونکم هر بر
پیغمبره طعن ایلك کلدی حق تعالی انلره معجزه ویری واوخشدی تاکم معجزه انلرك
ثبوت رسالتنه شاهد اوله ودعوالرنده صادق اولهلر آنی اثبات قیله ﴿مثنوی﴾
مکرآن فرعون سیصدتو بده * جمله ذل اووقع اوشده * ساحران آورده حاضرنیك
وبد * تاکه چرخ معجزهٔ موسی کند * تاعصارا باطل ورسوا کند * اعتبارش را
زدلها برکند) اول فرعونك مکری اوچیوز قات اولمش ایدی جمله سی آنك ذلی
وقمعی اولمش یعنی اول فرعونك جمیع مکرلری کندینك ذلتنه سبب وقلع وقمعنه باعث
کلمش ایدی ایودن وکتودن ساحرلر کتورمش اطراف وجوانبدن اول فرعون
ماکرلر وسحرده ماهرلر جمع اینمش ایدی تاکم موسی علیه السلام حضرتلرینك
معجزه سی چرخنی قوپره وازاله قیله تاکیم عصای موسایی باطل ورسوای ایلیه آنك
اعتبارنی ورونقنی کوکلرندن قوپره واخراج ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ عین آن مکرآیت
موسی شود * اعتبارآن عصا بالارود) اول مکرموسانك آیتی اولور اول عصانك
اعتباری بالایه کیدر یعنی اول فرعونك ایتدکلری مکر محضا حضرت موسی
علیه السلامك صدقنه آیت وعلامت اولور اول عصانك اعتبار وشرفی هم کندیجه
بالایه کیدر ﴿ مثنوی ﴾ لشکرآرداو بکه تاحول نیل * تازند برموسی وقومش
سبیل * ایمنیء امت موسی شود * او بتحت الارض وهامون دررود) اول فرعون
وقتیله نیل حولنه دك لشکر کتورر تاکم موسی اوزره وآنك قومی اوزره سبیل اوره

آنك نيل كنارنه عسكر كتورمسى وحضرت موسى عليه السلامك وانك قومنك بولنى
اورمغه سعى واقدام قيلمسى موسى عليه السلام حضرتلرينك امتك امينلكى
اولوروانلرك امن وسلامتنه سبب كلور واول فرعون مع توابعه ارضك آلتنه وهامونك
آلتنه كيدر هامون صحرايه دير لرنتـه كم حق تعالى حضرتلرى سورهٔ طه ده بونلرك
حالندن حكايه ايدوب بيورر لر (ولقد اوحينا الى موسى ان اسر بعبادى فاضرب لهم
طريقا فى البحر يبسا لاتخاف درکا ولاتخشى فاتبعهم فرعون بجنوده فغشيهم من اليم
ماغشيهم واضل فرعون قومه وماهدى ﴿مثنوى﴾ كر بمصر اندر بدى اونامدى *
وهم ازسبطى بجـازائل شدى * آمد ودرسبط افكـند اوكداز * كه بدانكه امن
درخوفست وراز) اول موسى مصرده اوليدى وقومنى آلوب بيله كتميدى فرعون
آنك اردنجه كلزدى وهم وبيم سبطيلردن چون زائل اولوردى انلر مصرده اولدقجه
فرعوندن قورقولرى زائل اولمزدى فرعون كلدى وسبطيلره كداز براقدى وانلرى
انجيدوب آتش ظلمله ياقدى پس انلره عظيم وهم وخوف دوشـدى حق تعالى
حضرتلرى موسى حضرتلرينـه بنم عبادمى كيجه ايله مصردن چيقاروب طشره
كيت ديووحى ايلدى حضرت موسى عليه السـلام كنـدى قومنى جمع ايدوب كيجه
ايله چيقوب كتدى كاوب نيل كنارنه يتدى فرعون دخى انلرك كتديكندن خبر آلوب
آردلرينه دوشوب نيل كنارنه كلدى موسى حضرتلرى الله امريله عصاسى بحره اوروب
انلر ايچون بحر دن قورى بولر اولوب سلامتله كچديلر فرعون دخى كندى توابعيله انلرك
كچديكنى كوروب اول دريا ايچره اولان بوللره داخل اولديلر پس دريا بونلرى بورويوب
غرق وهلاك اولديلر وقوم موسى امن وسلامت بولديلر بونى بيلكه امن وراز خوفده
در كه حق تعالى حضرتلرى ضدى برضد ايچره پنهان ايلرنته كم امنى خوف ايچره وتر ياقى
زهر ايچره ولطفى قهر ايچره كيزلر رازدن اول واوا ولمديغى اوزره معنى بونى بيلكه امن
خوفده رازدر يعنى امن خوف ايچره رازنهاندر ديمك اولور (مى) آن بود لطف خفى
كوراصمد * نار بنمايد ولى نورى بود) لطف خفى اول اولور كه آنى صمد نار كوسترە
ولكن برنوراوله يعنى حق تعالى حضرتلرى لطف جلى ولطف خفى صاحبيدر لطف خفى
صاحبيدر ديمك اولدركه فى المثل صمد حضرتلرى اولا نار سوزان كوسترەواول معنيده
برنوراوله (مى) نيست مخفى مزد دادن در تقى * ساحرانرا اجر بين بعد از خطا) تفاده مزد
وبرمكلك لطف مخفى دكلدر بلكه لطف جليدر يعنى بركسه تقوى وطاعتده اولسه
حق تعالى حضرتلرى اكامزد ويرسه ولطف قيلسه اول لطف خفى دكلدر ساحرلره
خطادنصكره اجر كور لطف خفى بودر كه حضرت موسى عليه السلام ايله مقابله
قيلان ساحرلر دوكلى عمرلرنده كفر وضلالتده اولمش ايكن باخصوصكه حضرت
موسى عليه السلامه كلوب مقابله ايدوب بوقدر خطا قيلمش ايكن بوخطادنصكره

برساعتك ايچـنده انلره اولان بوقدر لطف وعطايى كور مأمول اولان بوايديكه بوقدر خطادن صكره انلر قهر و بلايه مظهراوله لر ايدى اما حق تعالى حضرتلرى انلره برمرتبه لطف ايلديكه انلرطريق الهيده بى باك دست و پالرنى فدا ايدوب (لا ضير انا الى ربنا منقلبون) نعره سـنى اوردىلر ﴿ مثنوى ﴾ نيست مخفى وصل اندر پرورش * ساحرانرا وصل داداو در برش * نيست مخفى سير باپاى روا * ساحرانراسير بين درقطع پا) پرورشده وصل مخفى دكلدر ساحرلره وصل و يردى اول خدا برشده برش ضم بايله وكسررايله بريدن لفظندن اسم مصدردر كسمكلك معناسنه يعنى بدنك پرورشنده اولان وصل مخفى دكلدرحق تعالى حضرتلرى ساحرلره انلرك اللرى واياقلرى كسلمكده وصل و يردى پاى روا ايله سيرمخفى دكلدر ساحرلرك قطع پاى سـيرين كور روارفتن لفظندن صفـة مشبهه در كيديجى معناسـنه يعنى يوريجى وكيديجى ياغله سيرايتمك مخفى دكلدرآشكارادر ساحرلرك اياقلرى كسلدكده بى دست وبى پاى سفرايلمكلرينى كور ﴿ مثنوى ﴾ عارفان ذاتنـدداثم آمنون * كه كذر كردند ازدر پاى خون * امنشـان ازعين خوف آمدپديد * لاجرم باشند هردم درمزيد) عارفلراندن اوتورى داثم امينلردر كه درياى خوندن كچمشلردر درياى خوندن مراد بلالر ومحنتلر وآفتلردر يعنى اللهك عارف قوللرى انكچون همپشه امين اولمشلردر وخوف وحزن وربطه لرندن قورتلمشلردر كه درياى محنت وآفتدن كذر قيلمشلردر حتى (الاان اولياء الله لاخوف عليهم ولاهم يحزنون) آيتيله مشار اليه اولان اوليانك مرتبه سنه واصل اولمشلردر انلرك امنى خوف ظاهر كلدى لاجرم هردم زياده ليكده اولور يعنى عارفلرك امنى الله تعاليدن قورقولرندن حاصل اولدى والله تعالى خائف اولنلرى امن قيلدى نته كم حديث قدسيده بيوردى (بعزتى وجلالى لااجعل امنين ولاخوفين فى جوف عبدى ان امنتى فى الدنيا اخفته فى الآخرة وان خافنى فى الدنيا امنته فى الآخرة ﴿ مثنوى ﴾ امن ديدى كشته درخوف خفى * خوف بين هم دراميدى اى صفى) امنى خوفده خفى اولمش كوردك هم راميد ايچره اى صفى خوف كور يعنى چونكم امنى خوف ايچره مخفى اولمش كوردك راميد ايچره خوفى دخى اى صفى مستور ومخفى اولمش كوركه حق تعالى حضرتلرى ضدى ضد ايچره نهان ايلشدر ﴿ مثنوى ﴾ آن اميرازمكر برعيسى تند * عيسى اندرخانه رو پنهان كند * اندر آيد تاشودا وتاجدار * خود زشبه عيسى آيد تاج دار * هى مياويزيد من عيسى نيم * من اميرم برجهودان خوش پيم * زوترش بردارآويزيد كو * عيسى است ازدست ما تخليص جو) مثلا اول اميرجهود مكرندن عيسى حضرتلرينك اوزرينه طوقنورعيسى حضرتلرى خانه ايچره يوزنى پنهان ايلر يعنى امن وراميد ايچره خوفك پنهان اولديغنه مثال بودركه طيطانوس نام يهودى بكى مكرندن شول حيندهكه عيسى

حضرتلری براوایچره قاچدی عیسی حضرتلرینك اردنجه کیروب آنی طوتمغه قصد
ایلدی عیسی حضرتلری اول خانه ایچره یوزنی پنهان ایتدی اول امیر عیسی حضرتلرینك
داخل اولدیغی خانه ایچره کلور تاکم اول تاجدار اوله خود عیسایه مشابه اولمقدن
دارك تاجی کلور یعنی اول جهودبکی تاجدار اولمقدن اوتری عیسی حضرتلرینی
اخذ ایتمك ایچون چونکم انك قاچدیغی خانه یه داخل اولدی عیسی حضرتلری
اختفا ایدوب حق تعالی آنی آسمانه رفع قیلدی واول جهودبکنی عیسی حضرتلرینك
شبیهندن قیلدی فی الحال غیرجهودلر هم انك اردنجه کیروب آنی عیسی شکلنده
کوروب اشته عیسی بودر بونی صلب ایلك کرك دیوب بوغازنه اورغان طاقوب
صلب ایلمکه قصد ایتدیلر اول جهودبکی ایسه فریاد ایدوب انلره چاغررایدی
بویله دیوکه هی بنی اصمك بن عیسی دکلم بن فلان امیرم جهودلر اوزره خوش
پیم وبن جهودلرك امیری ام بنی نیچون صلب ایلرسز دیوفریاد ایلردی اول جهودلر
ایسه بری برینه دیدیلر بونی زودتردار اوزره صلب ایلیك زیرا اوعیسادر بوحیله
ایله بزم المزدن تخلیص استیجیدر وکندویی یزدن بوخدعه ایله خلاص ایتمك
دیلیجیدر بعض نسخه ده تخلیص برینه تخلیط واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی
بوعیسادر بزم دستمزدن کندیسنی بزه قارشدرمق وخلط ایتمك استیجیدر دیدیلر

﴿ مثنوی ﴾ چندلشکرمی رودتا برخورد * برك اوفی کرد دو برسر خورد)
چوق لشکر بریره کیدر تاکم بریه یعنی انلرك امیدی اولدرکه اول وارد قلری یردن
ثمر یه ومنتفع اوله انك برك وغداسی غنیمت اولور و باشنی یرفی بونده غنیمت
مناسبنه در برك آزق مناسبنه در یعنی چوق لشکر اولورکه منتفع اولق وغنیمت
المق امیدیله بریره کیدر انك کندی قوت وغداسی ومالی وارزاقی غیریلره غنیمت
اولور واول لشکرباشنی یر ﴿ مثنوی ﴾ چندبازرکان رود بربوی سود * عید
پندارد بسوزد همچو عود * چندر عالم بود برعکس این * زهرپندارد بودان
انگبین * بس سپه بنهاده دل برمرك خویش * روشنیها وظفر آید بپیش) نیچه
بازرکان سود رایحه سی ونفع وفائد امیدی اوزره کیدر عیدصانور ولیکن عود کبی
ینار عالمده بونك عکسی اوزره هم نیچه شی اولور چوق آدم برنسنه یی زهرصانور
اول انگبین اولور چوق سپاه کندینك اولسنه کوکل قومش وهلاك اوله جغنی
بیلمش وعدو الندن خلاص اولمیه جغنه عالم اولوب اولمکی کندیسنه مقرر بلمش
بویله ایکن روشنالکلر وظفر اوکه کلور یعنی انلر بویله مأیوس اولمش
وحیاتلرندن قطع امید قیلمش ایکن حق تعالی حضرتلری برکار ایلرکه فی الحال
انلرك اوکنه نیچه روشنالکلر وظفرلر کلوب حاصل اولور (وهوالذی ینزل الغیث
من بعد ماقنطوا وینشر رحمته وهوالولی الحمید) آیت کریمه سی هم بومضمون
تأیید قیلور ﴿ مثنوی ﴾ ابرهه باپیل بهرذل بیت * آمده تاافکندحی راچو

﴿ بیت ﴾

میت * تاحرم کعبه راویران کنند * جمله رازان جای سرکردان کنند * تاهمه
زوار کرداوتنند * کعبهٔاوراهمه قبله کنند * وزعرب کینه کشداندر کزند *
که چرادر کعبه ام آتش زنند) ابرهه ابن صباییت الحرامی اذل وتحقیرندن اوتری
پیل ایله مکه شهرنه کلمش تاکم حی اولنلری اولدورب میت کبی یره براغه تاکم حریم کعبه یی
ویران ایلیه جمله اهلنی اول یردن سرکردان ایلیه تاکم کعبه نك دوکلی زواری انك
اطرافنه طولنه لرانك کعبه سنی دوکلیسی قبله ایلیه وحاج اطراف دیارده انك
یمنده بنا ایلدیکی کلیسایی واروب زیارت ایلیه لر واول ابرهه عرب قبیله سندن انلره
کزندوضرر ایلکده کینه چکه وکعبه یی تمغله وانلری قتل ایتکاه انلردن انتقام اله
بویله دیوکه بنجون بوعرب طائفه سی بنم کعبه مه آتش اورلر فی الواقع عرب
قبیله سندن برنیچه کیمسه یمن دیارنه وارمشلر بروایت بودر که انك یاپدیغی کنیسا
ایچر تبول وتغوط ایدوب تنجیس وتلویث ایتمشلرو بروایت دخی بودر که اول کنیسایه
قریب بریرده آتش یاقمشلر روزکار اول آتشی براوتلوغه واوتلوقدن کنیسایه اولشدیروب
احراق ایلمش بونك قصه سی الم ترسوره سنك تفسیری بوقصه ایله بیله جلداوللك
اوایلنه قریب شیر حکایه سنده کرتوپیلی خصم تواز تورمید * نك چزاطیرا ابابیلت
رسید) بیتنك شرحنده مرورایلدی اندهطلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ عین سعیش
عزت کعبه شده * موجب اعزاز آن بیت آمده * مکیانراعزیکی بدصدشده *
تاقیامت عزشان ممتدشده * اووکعبهٔاوشده مخسوف تر * ازچیست این ازعنایات
فدر * ازجهاز ابرهه همچون ددده * آن فقیران عرب توانکرشده * اوکمان برده که
لشکرمی کشید * بهراهل بیت اوزرمی کشید) اول ابرهه نك عین سعی وتحقیری
وبیته محضا قصدی عزت کعبه اولمش اول بیت شریفك موجب اعزازی کلمش
وانك شرفنه وعلوقدرنه سبب اول مکیلرك اندن مقدم عزتی برایدی یوزاولدی
قیامتده دك انلرك شرف وعزتی ممتداولمش اول ابرهه واول ابرهه نك کعبه سی مخسوف تر
اولمش وخراب و بی رونق قالمش بواطف خفی ندندر قضاوقدرك عنایتلرندندر که الله
تعالی بویله عنایتلری تقدیر ایلمشدر دده کبی اولان ابرهه نك جهازندن یعنی برنجی
حیوان کبی اولان ابرهه نك اسباب ومالندن اول عربك فقیرلری توانکر اولمش
وغنابولمش اول ابرهه کمان ایلمشکه کعبه اوزره لشکرچکدی معنیده اهل بیتدن
اوتری اوسیم وزرچکدی یعنی ابرهه نك کمان وقیاسی بوایدیکه کعبه اوزره عسکرچکه
وانی خراب ایدوب اهل مکه نك اسباب ومالنی غارات قیله حکمت الله ك بونك
خلافی واقع اولدی کندی خراب وهلاك اولوب انلرك اسبابنی ومالنی اهل مکه
غارت قیلدی وهربری وافر غنیمت بولدی وغنی اولدی ﴿ مثنوی ﴾ اندرین
فسخ عزایم وین هم * درتماشابود دره هرقدم * خانه آمد کنج را او باز یافت *

کارش ازلطف خدابی ساز یافت) بوعزیمتلر فسخنده وبوهمتلرده یولده هر
قدمده تماشاده ایدی یعنی اول مذکوراولان بغدادی ومردمیرائی بوعزیمتلرك
وهمتلرك فسخنده که حق تبارك وتعالی حضرتلری بنده لرینك عزایمنی وهمتلرنی
بوکونه فسخ قیلمقده بولده کیدرکن هرقدمده تماشاده اولدی وحیران قالدی
الحاصل کندی اوینه کلدی اول مصرده طلب ایلدیکنی آشکارا کندی خانه سنده
بولدی انك کاری خدای تعالینك لطفندن ساز بولدی یعنی دوزن وترتیب بواوب
تمام راست ومنتظم اولدی کنج حقیقتی وسر معینی دخی طالب اولان کیمسه بوکا
بکزرکه نیچه زمان آررکن آخر کندی خانهٔ وجودنده بولورو یاری غیری برده
استرکن عاقبت کندی خلوتخانهٔ قلبنده مشاهده قیلور

﴿ مکرر کردن برادران پند دادن بزرکین راوتاب ناوردن ﴾
﴿ اوان پندراودر رمیدن اواز ایشان شیداو بی خودر ﴾
﴿ رفتن وخودرا در بارکاه پادشاه انداختن بی دستوری ﴾
﴿ خواستن ایك ازفرط عشق ومحبت نه ازکستاخی ولاابالی ﴾

بوسرخ شریف و بیان لطیف برادرلر بزرکین اولان برادرلرینه پندو برمکلکی
ونصیحت قیلقانی مکررا یتلرینك واکاتکرار نصیحت قیللرینك بیانندە درواول
بیوك شهزاده دخی اول پنده طاقت کتورمك وانك اول ایکی برادرندن اورکمکلکی
وشیداو بخود کتمکلکنك حکایه سیدر وکندیسنی بردستور استمکسزپادشاهك
بارکاهنه آتمسنك واول بارکاهه وجودنی القا ایلمسنك قصه سیدرولیکن کندیسنی
بی دستوراول بارکاهه اتمسی فرط عشق ومحبتدن ایدی کستاخلقدن ولاابالیلکدن
دکل یعنی کستاخ اولوب ولا ابالیلك قیاوب کندیسنی اول بارکاهه اتمدی بلکه فرط
محبتدن بی اختیاراولوب بالضروری کندیسنی اول بارکاهه ایصال ایتدی ﴿ مثنوی ﴾

آن دو کفتندش که اندرجان ما * هست پاسخها چونجم اندرسما * کرنکویم
ان نیابه راست نرد * ور بکویم ان دلت آید بدرد * همچو چغزیم اندر آب
ازکفت الم * ورنکوییم اختناقست وسقم * کرنکویم آشتی رانورنیست * ور بکویم
آن سخن دستور نیست) اول ایکی شهزاده بیوك برادرلرینه دیدیلرکه بزم جانمز
ایچره سماده راسخ اولان نجملرکبی پاسخلرواردر اکر بزاول خبرلری وکلاملری
سکاسویلیه وز نرد راست کلمز وافکاردرست اولمزانك سکاسویلنمسی وتقریراولنمسی
واجب ولازمدر واکر بزانی سکاسویلرسك سنك کوکلك درده کلور ومتألم اولور
بزآب ایچره اولان چغزکبی سوزدن المده یزواکر سویلمزایسك اختناق وسقم واردر
یعنی صو ایچره اولان قور بغه سویلکدن وتکلم ایلکدن نیچه الم وانقباضده ایسه
بزهم آب معنوی ایچره قالوب سوزسویلکدن المده اولمشزاکراول ضمیرمزده اولان

سوزی یاطندن اخراج ایدوب سویلرایسك راحت بولورز وسقامتدن خلاص
اولورز واکرسویلمز ایسك بوغولورز وسقامت دردنه مبتلااولورز تکیم قور بغه
سویلك وفریادایلك لازم کلسه ابدن طشره چقوب سویلر وتنفس ایلرامامویلوب
آب ایچره کندو یی حبس ایلسه متألم اولور واضطرابده قالورا کر بزجان ودلزده
مضمراولان اول سوزلری سکاسویلمز ایسك سنکله اولان صلحه واخوته وخلته
نور ورونق اولمز واکراول سوزی سویلرایسك دستور بوقدر بوابکی حالك
اورتاسنده قالمشزدیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ درزمان برخاست کای خویشان وداع
* انماالدنیا ومافیها متاع) فی الحال اول بیوك شهرزاده یرندن قالقدی بویله دیوکه
ای اقرباوای اخوان صفاسزه وداع اولسون زیرا تحقیقا دنیادخی مافیهـا
برمتاعدر بن اکافر یقته اولوب بومقامده قالمزم تکیم حق تعالی سورهٔ نسـاده
(قل متاع الدنیاقلیل والاخرة خیرلمن اتقی) بیوردی یعنی دی یامحمد بونلره سنکه
متاع دنیاقلیلدر واخرت خیراودر اتقایدن کیمسه ایچون دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾
پس برون جست اوجوتیری ازکمان * که مجال کفت کم بودان زمان * اندر امدمست
پیش شاه چین * زودمستانه بپوسیداوزمین) پس اول عاشق دلداده کماندن براوق
صچرارکبی فی الحال انلرك میاننـدن طشره صچرادی که اول زمان کفت وکومجالی
اولمدی ودرونلرنده اولان سوزلری هر بریسی اکاسویلمکه فرصت بولمدی اول
عاشق شیدامستانه شاه چینك اوکنه کلدی فوری مستانه اوزمین اوپدی وشاهه
تعظیم وخدمت ایدوب طوردی بوندن مراد ابتدای سلوکده شول جذبه به دوشن
عاشق دیوانه اولورکه چین حقیقت شاهی اولان برکامل ومکمللك بکرمعناسنه
ومخدرهٔ روحانیه سنه عاشق اولوب مستانه دست پوس قیلوب کندیسنی انك خدمتنه
القاایلر ﴿ مثنوی ﴾ شاهرا مکشوف بك بك حالشان * اول وآخر غم
وزلزالشان) انلرك حالی شاهه بربرمکشوف اولی وآخری وانلرك غمی وزلزالی مشهود
ایدی شاهدن مراد معدن علم لدنی اولان چین حقیقتك شاهی وعالم ولایت وکرامتك
شهنشاهی اولورکه طریقتده اولان سالکلرك وعاشقلرك احوالی اکامکشوف
ومعلومدر تکیم اول شاهه انلرك حالی ومافی البالی وهر بریسك اولی وآخری وغمی
واضطرابی معلوم ومکشوف ایدی انلرینه عاشقدرومعشوقه واصل اوله جق بونلرندن
کیم وواصل اولمیه جق کیمدر هب بیلوردی ﴿ مثنوی ﴾ میش مشغولست درمرعای
خویش * لیك چوبان واقفست ازحال میش) مثلا قیون کندی مرعاسنده اوتلمنه
مشغولدر ولیکن چوبان قیونك حالندن واقفدر هرمریدومستفید اولان طالب
قیون کبیدروداعی الی الله اولان مرشدداعی کبیدر راعی قیونك حالندن نیجه خبردار
ایسه داعی الی الله اولان مربی ومرشددخی کندی تحت بدنده اولان مریدلرك

وطـالبلرك حالنه او يله واقفدر ﴿ مثنوى ﴾ كلكم راع بداند ازرمه * كه علف خوارست وكه در ملحمه) كلكم راع حديث شريفنك مفهومى اوزره سزدن راعى اولان رمه دن بيلور علف خوار كيمدر وملحمه كيمدر يعنى حضرت نبى عليه السلام كلكم راع بيوردى اى بنى آدم سزدن راعى وداعى اولان كامل ومكمل بوجماعتدن علف يمجى كيمدر وجنك وجدالده اولان كيمدر بيلور نفسيله محاربه قيلنى وكفارله مقاتله قيلنى وغيرناسله مجادله قيلنى وحظ نفسه مشغول اولوب علف خوار اولنى هم مشاهده ومعـاينه قيلور ﴿ مثنوى ﴾ كرچه در صورت ازان صف دور بود * ليـك چون دف در ميان سـور بود * واقف از سوز ولهيب آن وفود * مصلحت آن بد كه خشـك آورده بود * درميان جانشـان بود آن سمى * ليـك قاصد كرده خودرا اعجمى * اكرچه) اول شـاه عالى صورتده اول صفدن دور وظاهرده انلرميانده مهجور ايدى ليكن دف كبى سورميانده ايدى يعنى دوكون اورتاسـنده دف نيجه حاضر ايسـه انلرميانده دخى اول شـاه ولايت او يله حاضر ايدى اول وفودك سـوزولهيبنه واقف اما مصلحت اول ايديكه خشـك كتورمش ايدى وفود وفدك جمعيدر وفد جماعته ديرلر خشـك آورده بود ديمك سـكون كتورمش وبى قيل وقال اولمق مرتبه سـنه كنديسـنى يتورمش ايدى ديمك اولور وبو محلده اول شـاهدن مرادشول معاينه ومكاشفه صاحبى اولان صاحب ولايت وشـاه حقيقت اولور كه جماعت سالكينك احوالنه واقف اولور ومعنى عالمنده سرا انلرله بيله اولور انلرك كارنى وكردارنى وضمايرنى واسرارنى مشـاهده قيلور وتوضيح معنى بو يله ديمك اولور كه اول جماعتك اول شاه ولايت چين سـوزندن وشـعله سندن واقف ايدى ليكن انلره كنددى بيلديكنى وانلرله هر مقامده بيله اولديغنى كشـف ايلمدى بلكه مصلحت وقت سـكوت قيلق وخشـك كتورمك ايدى خشـك كتورمك تجاهل وتغافل قيلق وانلرى بيلرلنوب ساكت اولمقدر اما اول سمى اوعالى شـاه انلرك جانك اورتاسـنده ايديكه شيخ كامل روحى برشير كبى ومريدلرك انديشـه وضميرى بيشـه كبى در شير بيشه ده نيجه سير ايلرسـه شيخ كامل روحى دخى كوكلده واندبشه ده اويله سـير ايلر تنكيم بونك تحقيق ومواضـع كثيره ده مرور ايلدى جمله دن بودفترده ابوالحسن خرقانى قدس سره حكايه سـنده و بشنجى دفترده شيخ محمد سررزى قدس سره حكايه سنده مرور ايلدى پس بوشـاه ولايت چين دخى انلرله باطنا بيله اولمش وجمله انلرك احوالنى بيلمش ايدى لكن قصدله كنديسـنى اعمى اينمش وتغافل وتجـاهل سمتنه كتمش ايديكه اهل كشفه تجاهل ايلمك سـيرت وطريقت اولمشدر ﴿ مثنوى ﴾ صـورت آتش بود پايان ديك * معنئ آتش بود درجان ديك صورتش بيرون و معنيش اندرون * معنئ معشـوق جان در رك چوخون) مثلا

آتشك صورتی دیکك صورتینك پایانی او لور آتشك معناسی دیکك جانندہ و باطنندہ اولور اول آتشك صورتی چولمکدن طشمرہ انك معناسی چولمکك ایچندہ جان معشوقنك معناسی هم طمرده خون کبیدر بوندہ جان معشوقدن مراد مکاشفہ صاحبی اولان ولی کامل اولور وآتش هم اکا حال اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که جان معشوقی اولان شاه ولایت اکر صورتی خارجده اولسه انك سر و معناسی باطنده سرایلر نتکیم آتشك صورتی چولمکك دیندہ اولورانك معناسی وحرارتی چولمکك درونده اولورانك ایچنده اولنه تأثیر قیلور اکرچه صورتی طشمرہ در لکن انك سر ومعناسی چولمکك ایچندہ در کذلك جان معشوق اولان ولی کامل وشیخ واصلك سرومعناسی عروق واطمارده قان کبی سرایلر ودرون دلده اولان احواله مطلع اولور (ولهذا قیل انهم جواسیس القلوب یدخلون فی قلوبکم ویطلعون علی اسراركم فاذا جالستموهم فجالسوهم بالصدق ﴿ مثنوی ﴾ شاهزاده پیش شه زانوزده * آن معرف شارح خاش شده * کرچه شه عارف بدازکل پیش پیش * لیك میکردی معرف کار خویش) الحاصل اول شهزاده شاهنك اوکنده زانو اورمش یعنی دیز چوکوب شاه چینك حضورنده ادبله اوتورمش اول معرف انك شارح حالی اولمش وانك حسن حالنه هر بری شهادت قیلمش اکرشاه کل حالدن زیاده ایلر وعارف ایدی لیکن معرف هم کندی حالنی وکارنی وخدمتنی ایلدی وکندیه لازم سوزلری انك حقنده اول زمان سویلدی معرف انلردر که اکثر پادشاهلر مراتب ناسی بیلور وانلرك مقدارنه عالم اولور بر کیسه بی کندی یانلرینه نصب ایدرلر تعلیم ادن وامر ادن برنیچه کروه کلسه لر واول شاهه ملاقی اولسه لر اول معرف پادشاهه انلری تعریف ایلر وبویله دیوسویلرکه پادشاهم بوفلان عالمدر وبو فلان منصبده در اغنیاهم برر معرف ایدینورلرکه کندیلره مراجعت قیلان کیسه لری اول معرف انلرتعریف ایلر ﴿ مثنوی ﴾ دردرون یك ذره نور عارفی * به بوداز صد معرف ای صفی * کوشرارهن معرف داشتن * آیت مجبو بیست وحرزوظن) درونده برذره عارفلك نوری صدمعرفدن ای صفی یك اولورقولغی معرفه رهن طوتمقلق مجبو بلق وتخمین وتقدیر وظن علامتیدر حرزحانك فتحه سی وزاء معجمه نك سکونیله تقدیر وتخمین ایتمکه دیرلر یعنی بر کیسه نك درونده برذره عارفلك نوری اولوب اول نورایله خلقه ناظر اولمق وانلرك احواله اول نور واسطه سیله وقوف وشعور بولمق ای صفی یوزمعرفك تعریفندن اولی و بهتردر زیراقولغی مجرد معرفه رهن طوتمق وموقوف ایتمك هنوزدخی مجبو بلقدر وظن وتخمین ایله ایسه انسانه بیلمك احتمالی یوقدرزیرا معرف انجق بر کیسه نك ظاهرده اولان

منصبنی ومرتبه سنی وحسب ونسبنی وبین الناس نه صفتله مشهور اولدی ایسه
انی تعریف ایلرو باطنه مطلع اولمز ﴿ مثنوی ﴾ آنکه اوراچشم دل شد دیده بان *
دیدخواهد چشم اوعین العیان * باتواتر نیست قانع جان او * بل ز چشم دل
رسد ایقان او) اول کیمسه که کوکل کوزی اکا دیده بان اولدی انك چشمی عین
العیانی کوریسردر یعنی هرشول کیمسه یه بصر بصیرت دیده بان اولدی انك کوزی
حقیقت عیانی معاینه قیلیسردر انك جانی تواتره قانع دکلدر تواتر اللی والتمش
صادق کیمسه نك بری بری اردنجه برخصوصده خبرو یرمه لر یدر تکیم بعض
خبراولور که تواترایله ثابت اولور نص مرتبه سنی بولور اماصاحب بصیرت اولان
وچشم جانی عین العیانی کورن عارفك جانی تواتره قانع دکلدر بلکه انك ایقانی
کوکل کوزندن ایریشورواول کمال یقینی وتحقیق بصر بصیرتله مشاهده قیلقدن
بولور ﴿ مثنوی ﴾ پس معرف پیش شاه منتجب * در بیان حال او بکشود لب
* گفت شاها صید احسان توست * پادشاهی کن که بی بیرون شوست * دست در
فتراك این دولت زدست * برسر سرمست او برمال دست) پس شاه منتجبك اوکنده
یعنی مقبول وبرگزیده اولان پادشاه حضوزنده معرف اول شهزاده نك حالنی بیان
ایلکده لب اچدی وانك احوال پرملالن شرح اینکه شروع ایتدی دیدیکه
ای پادشاه بوشهزاده سنك احسانك صیدیدر پادشاهلك ایله که بوشهزاده
بیرون شوسزدر یعنی طشره اولمقلغه لایق دکلدروانك سنك کبی احسانکدن خلاص
اولمغه ونجات بولمغه مجالی یوقدراول بودولنك فتراکنه ال اور مشدر انك سرسر
مستی اوزره ال سور سرسرمستی اوزره ال سور دیمك اکا مرحمت وشفقت ایله
دیمکدن کنایت اولور وبوشول طالب علم لدنی اولان ومخدرهٔ معنایه عاشق کلن
سالکك صورت حالی اولور که پرشاه ولایت اولان کاملك حضورشریفنه کله
وانك خلوتخانهٔ سرای درونده اولان بکرمعنایه عاشق اوله ومعرف انك حالنی
اول کامله تعریف قیله واول کامل اول وآخر هرنه ایسه انك حالنه عالم اوله ولیکن
تجاهل وتغافل ایدوب معرفه قواق طوته تکیم پوشاه کامل معرفه برای رو پوش قواق
طوتدی ﴿ مثنوی ﴾ گفت شه هر منصبی وملکتی * کالتماسش هست
یابداین فتی * بیست چندان ملك کوشدزان بری * بخشمش اینجا وماخود
برسری) پادشاه ایتدی هر برمنصب وهر برملکت که انك التماسی واردر بوفتی
بندن بوله یکرمی اولقدرملك که اول فتی اول ملکدن بری اولدی وانی ترك ایدوب
بوجانبه کلدی اکا بغشلیم بزخود ترك ایلدیکی املاکدن اکابرفضله یزدیدی بوندن
مراد خلیفهٔ الهی اولان مرشد کاملك وشیخ واصلك کندی جانبنه کلان برسالکی
امتحان ایدوب انك حالنی تعریف ایدنلره بوکونه جواب ویرمسی اولور والله اذنیله

خیلفهٔ الهی اولان انبیا علیهم السلام واولیای عظام برطالبه استدیکندن زیاده صوری ومعنوی منصب وملکت و یرمکه قادر اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ کفت تاشاغیت دروی عشق کاشت * جزهوای توهوایی کی کذاشت * بندکیٔ تش چنان درخورد شد* که شهی اندر دل اوسردشد* شاهی وشهزادکی در باختست* از پی تودر غریبی شاختست) معرف پادشاهه ابتدی پادشاهم تاسنك شا هلغك انك وجودنده تخم عشق اکدی سنك هواکدن غیری برغیری هوایی قیچن فودی یعنی سنك هواکدن غیری اصلا برغیری هوایی انك وجودنده قومدی سنك بنده لکك اکا انجلین لایق اولدی ومقبول کلدی که بادشاهلق انك قلبی ایچره سرد اولدی وانك دولتنه وسلطنتنه رغبتی قالمدی شاهلغی وشهزاده لکی او یتامشدر سندن اوتری غریبلکه دوزلمش وغربتی اختیارقیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ صوفیست انداخت خرقت وجددر * کی رود او برسرخرقهٔ دکر* میل سوی خرقهٔ داده وندم * آنچنان باشد که من مغبون شدم * بازده آن خرقه این سوای قرین* که نمی ارزیدان یعنی بدین) اول صوفیدر خرقه یی وجد ایچره اندی اول برکره غیری خرقه جانبنه قچن کیدر طریقت صوفیه بونك اوزرینه در که قچن برصوفی وجده کلسه وجد حالنده خرقه سنی القا ایلسه من بعد اول خرقه طرفنه مائل اولمزیراداد اولانن خرقه نك جانبنه میل وندم ایتمك انجلین اولورین مغبون اولدم یعنی وجد حالنده خرقه یی القا ایلدکدنصکره کیروا کامیل ایتمك وانی و یردیکنه نادم اولمق ین مغبون اولدم وضرر قیلدم دیمك کبی اولور وکان بو یله دیمك اولور که ای قرین ومصاحب اولان اول خرقه یی بو جانبه کیرو و یرمکه اول وجد وذوق دکدی یعنی بوخرقه یه و بوخرقه بنم قتمده اول وجد وحالتدن بهتردر دیمك اولور وحین وجددهخرقه القا ایلمسنك اصلی درویشان ایچنده مطر بلره برشیٔ القا ایلکدر پس بومال وملك صوری هم خرقه کبیدر وجد الهی ومحبت ربانی حاصل اولدنصکره برکیمسه انی القا ایتسه ودونوب بنه اول طرفه میل ومحبت ایتسه حین وجددهخرقه یی اندقدنصکره بنه اکامیل ومحبت ایتمك کبی اولور ﴿ مثنوی ﴾ دوراز عاشق که این فکر آیدش * ور بیابدخاك برسر بایدش * عشق ارزد صدچوخرقهٔ کالبد * که حیاتی داردوحس وخرد * خاصه خرقهٔ ملك دنیا کابترست * پنج دانك مستیش درد سرست) عاشقدن دور که اکا بوفکر کله واکا اکر بوفکر کلورسه طپراق انك باشنه کرك عشق یوزکالبدخرقه سی دکر که برحیات وحس وخرد طوتر یعنی عشق شول مرتبه عالیشاندر دنیا خرقه سیکه ابترودونتردر انك بش دانك اولان مستلکی در دسردر بش دانك دیملری اکرچه قلبدن عبارتدر لیکن حواس خمسه نك هر بریدن حاصل اولان

مستلكاردرد سردر وصداعدن خالى دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ ملك دنياتن پرستلرا
احلال * ماغلام ملك عشق بى زوال) ملك دنياتن پرستلره حلالدر بزبى زوال
اولان عشق ملكنك غلامى يزبزكه زمرهٔ عشاقزبى زوال اولان ملك عشقك
غلامى يزدنيا ملكى بزه حرامدر وتن پرست اولنلره حلالدر (كما قال عليه الصلوة
والسلام الدنيا حرام على اهل الاخرة والاخرة حرام على اهل الدنيا وهما حرامان على
اهل الله ﴿ مثنوى ﴾ عامل عشقست معزولش مكين * جز بعشق خويش
مشغولش مكن * منصبى كانم زرويت محجبست * عين معزوليست ونامش منصبست)
پادشاهم عامل عشقيدر انى عشق مرتبه سندن معزول ايله انى كندى عشقدن
غيرى يه مشغول ايله برمنصب كه اول بنى سنك رويكدن محجبدر وسنك جمال
شريفكى كورمكه مانع وحجاب اوله انك نامى منصبدر امافى الحقيقه عين معزولدر
﴿ مثنوى ﴾ موجب تاخيرايجا آمدن * فقد استعداد بودوضعف تن * بى
زاستعداد در كانى روى * بريكى حبه نكردى محتوى * همچوعنينى كه بكرى راخرد
* كرچه سيمين بر بودكى برخورد) بورايه كلكه موجب تأخير فقد استعداد
وضعف تن ايدى بو بيت سؤال مقدره جواب اولورکان معرف دير كه اكرسز ديركه
سكزكه چونكم بوعاشق صادقدر بوآنه دك بودركاهه كلكه موجب تأخيرندر
جواب ويدوب ديركه بودركاهه كلكه آنك تأخيرنه موجب وباعث اولايدكه
انك تنى ضعيف ايدى واستعدادى دخى يوق ايدى استعدادسز اكرفى المثل برمعدنه
كيدەسن برحبه يه محتوى ارلەمزسن يعنى استعدادسز بردانه يى جمع قيله مزواكامالك
اولەمزسن مثلا شول برعنين كبى كه بكرى الور اكرچه اول بكر سيمين براوله اول
عنين اندن قچن بريريعنى بولوج اولان كسه بركوزل سيم برقزى تحت نكاحنه
السه طوتلم كه اول دلبر سيمبر اولمش اول عنين اندن منتفع اولمز وحظ المز كذلك
استعداد وقابليتى اولمين كيمسه برمعنوى محبوبى وروحانى دلبرى خريدار اولسه
اندن منتفع اولمز وبهر بولمز ﴿ مثنوى ﴾ چون چراغى بى ززيت وبى
فتيل * نه كثير ستش زشمع ونى قليل * دركلستان اندر آيداخشمى * كى شود
مغزش زريحان خرمى * همچوخوبى دلبرى مهمان غر * بانك چنك وبربطى در
پيش كر * همچومرغ خاك كايددر بحار * زان چه يابدجز هلاك وجز خسار
همچو بى كندم شده در آسيا * جزسپيدى ريش مونبود عطا) استعدادسز
اولان كيمسه شول زيتسز وفتيلسز اولان برچراغ كبيدر كه نه شمعدن كثيراكانه
قليل واردر يعنى اكاشمعدن وشعله دن قليل وكثير برنسنه اولمز مثال اخر براخشم
كلستان ايچره كلورانك مغزى ريحاندن قچن خرم اولور اخشم دماغى فاسد اولان
ورايحه المين كيمسه يه ديرلر قچن قوت شامه سنده خلل اولان ودماغى زايحه المين كيمسه

کلستان ایچره کلسه انك یینی کل وریحانك رایحه المز وخرم اولز کذلك
استعدادی اولین کیسه هم برکلستان معنویتك صحبتنه داخل اولسه انك باغ قابلنده
اولان ریحان روحانیدن اول کیسه هم حظ المز وخرم اولز مثلا برخوب دلبر مهمان
غرچنك صداسی وربط صداسی صاغر اوکنده غرقجه عورته وحیز اوغلانه
دخی دیرلر بوندہ ثانی مراد اولور یعنی برحیز اوغلانك برخوب ودلبر ومحبوب
مهمانی اولسه اول حیز اول خوبدن نیچه حظ المز ایسه ودخی براصم اولان
کیسه نك اوکنده چنك وربط چالنسه او صاغر اولان
کیسه انلردن نیچه محظوظ اولمز ولذت بولمز ایسه بی استعداد اولان
کسه هم برمحبوب معنوی ودابر روحانیدن اویله حظ المز وانك آواز جانفزاسندن
اصم اولان کبی لذت بولمز ومستفید اولمز شول برمرغ خاکی کبی که بحاره کله اندن
هلاك وخساردن غیری نه بولور یعنی طیراق قوشی درپایه کله هلاك وخساردن
غیری نسنه بولمز انچونکه مرغ خاکینك درپایه استعداد وقابلیتی یوقدر کذلك
بی استعداد اولان کسه دکرمنه بغدایسز کمش کبیدر ریش ومویك
سپیدلکدن غیری اکا عطا اولمز فی الواقع بودنیا آسیابنه کسم استعدادی اولیوب
کلان وبونده قابلیت تحصیل قیلمین کسه یه انحق عطا صاچ وصقال اغرتمسی
اولور وبوآسیاب کردوندن اول صاچ وصقال اغرتمسندن غیری برنسنه منتفع
اولمز وبرحظ ونصیب المز ﴿ مثنوی ﴾ آسیای چرخ بربی کندمان * موسپیدی
بخشد وضعف میان * لیك بابا کندمان این آسیا * ملك بخش آید دهد کاروکیا)
چرخ اسیابی بی کندملر اوزره موسپیدلك وضعف میان ویرر یعنی دکرمنه بغدایسز
کیدن کسه دکرمن ایچره اوندن صقالن اغردوب بی بهر اندن طشره کلدیکی کبی
بوآسیاب چرخه دخی بی کندم استعداد کلان کسه لره بوچرخ دکرمنی صاچ
وصقال اغرمسی کبیدر وقوچلدوب ضعف میان ویروب بلن بوکر ولکن باکندم
اولنلره واستعداد وقابلیتله بوفلك دکرمنه کللری ملك بخش کلور وکار وکیار
ویرر یعنی استعدادی قدر ملك بخش ایلر وایش وکوج ویرر ﴿ مثنوی ﴾
اول استعداد جنت بایدت * تا زجب زندکانی زایدت * طفل را از شراب
وازکباب * چه حلاوت وزقصور وازقباب) اولا جنته استعداد کرك تاکم
جنتدن سکازندکانیلك طوغه جنته استعداد اعمال صالحه وافعال مرضیه ایله
حاصل اولور جنت دار طیبین در پاك وطیب اولمیلر اندن کیرو قالور پس لازم
اولور که بودنیاده توبه وانابتله پاك وطیب اوله سن وعلم وعمل ایله اکا تحصیل
استعداد قیله سن تاجنتدن سکا حیات طیبه طوغه وجان وجنانکه زندکانیلك
کله طفل نوه شراب وکبابدن وقصور وقبابدن نه حلاوت یعنی شراب وکبابدن
وقصور وقبابدن یکی طوغمش اوغلنجغه حلاوت ولذت اولمز که انك بونلردن
حظ المغه وحلاوت بولغه استعدادی یوقدر کذلك استعدادی اولمین کسه لرهم

جنك شراب و كبابندن وقصور و قبابندن جظالمغه ولذت بو لمغه قادر اولمز
﴿مثنوی﴾ حدا ندردا ین مثل کم چوسخن * تو بروتحصیل استعداد کن * بهر استعداد
تا اکنون نشت * شوق ازحدرفت وآن نامدبدست) بومثل حد طوتمز یعنی
بوکونه امثال نهایت قبول ایتمز بندن بوخصوصده سوزاستمه سن یوری تحصیل
استعداد ایله که استعدادسز برکامل ومکمل صاحب دولته واهل ولایته واصل
اولان وانکله صحبت قیلان اندن بهره بولمز ومستفید اولمز معرف شاهه ابتدی
پادشاهم پس بوشهزاده هم حضورشریفکه کلمکه استعداد حاصل قیلمقدن
اوتری شمدیه دك اوتوردی آخرشوق وعشق حددن کندی واشتیاق تحمل
مرتبه سندن تجاوزایتدی واول استعداداله کلمدی وحضور شریفکه قابلیت حاصل
اولمدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت استعداد هم ازشه رسد * بی زجان کی مستعد
کرددجسد * لطفهای شه غمش رادر نوشت * شد که صیدشه کند اوصید کشت)
پادشاهه ابتدی استعداد هم شاهدن ایرشور جانسز جسد فچن مستعد اولور
کفتك فاعلی شهزاده اولور شهزاده معرفه ابتدی استعداد هم شاهدن ایرشور
زیراشاه جان کیدر واکا عاشق اولان جسد کیدر جانسز جسد استعداد
بولمدیغی کبی عاشق دخی بی معشوق استعداد بولمز وقابلیت حاصل قیلمز پس
اول پادشاهك لطفلری انك غمنی دوردی وطی ایلدی اول شهزاده کندیکه اول
پادشاهی صیدایلیه اکاصیداولدی وانی شکار ایلمك استرایکن کندی اکاشکاراولدی
﴿ مثنوی ﴾ هرکه در آشکارچون توصیدشد * صیدرانا کرده قیداوقیدشد
* هرکه جویای امیری شد یقین * پیش ازان اودراسیری شد رهین) هرشول کیمسه که
آشکارده سنك کبی صیداولدی صیدقید ایتمش ایکن اوقید اولدی یعنی هرشول
کسه که سنك کبی شکاره صید اولدی هنوز دخی کندی صیدنی مفید قیلمش
وشکارنی المش ایکن اول آولندی ومقیداولدی هرشول کسه که امیرلك طالبی
اولدی بی شك اندن اول اسیرلکه رهین اولدی یعنی ریاست وامارت طالبی اولان
کسه یقین بودرکه اندن مقدم اسیرلکه مرهون اولدی واول مرتبه بی
اله کتورمزدن اول نیچه زمان خدمتلر وعبودیتلر قیلدی ﴿ مثنوی ﴾
عکس میدان نقش دیباجهٔ جهان * نام هر بندهٔ جهان خواجهٔ جهان) دیباجهٔ
جهانك نقشنی عکس بیل هر بندهٔ جهانك نامی خواجهٔ جهاندر یعنی دیباجهٔ
جهانك نقشنی معکوس بیل کور که هر جهان بنده سنك نامی خواجهٔ جهاندر
وهر جهان خواجه سنك نامی فقیر واسیردر ﴿ مثنوی ﴾ ای تن کژفکرت
معکوس رو * صد هزار آزادرا کرده کرو * مدتی بکذار این حیلت پزی * چند دم پیش
ازاجل آزادزی * وردر ازادبت چون خرراه نیست * همچوداوت سیر جزدرچاه

﴿ نیست ﴾

نیست) ای معکوس رواولان کژفکرت تن صدهزار آزادی کروانمش تن یعنی ای فکر واندیشه سی اکری اولان وعکسنه کیدن بدن ونیچه یك آزاده اولان کسه لری کندی یه مرهون ومقید قیلش تن برمدت بوحیلت پرانکی ترکایله نیجه دم اجلدن اول ازاد دیرل یعنی صدهزار آزاده پی کندیسنه مرهون ومقید قیلان کژفکرت اولان بدن بوحیله وخدعه ایلکی برمدت ترکایلیوب اولمزدن اول برزمان دخی ازاده لکه زند کانیلك ایله واکرازاده لکه سکا خرکبی یول یوق ایسه دلوکبی سکاچاهدن غیری سیر یوقدر یعنی اکرسن همیشه خرکبی بارکش اولوب اثقال عالمی مرکب کبی چکمکدن خالی اولمز وازاده لك بولمز ایسك دلوکبی قویویه اشغی سیرایلمکدن غیری سیراولمز کندکچه همان اسفل سافلینه کیدنلردن وچاه طبیعتك دبنه دك سیرایدنلردن اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ مدتی روزك جان من بکو * روحریفی دیکری جزمن بجو * نوبت من شد مرا ازاد کن * دیکری راغیرمن داماد کن * ای تن در کارترك من بکو * عمرمن بردی کسی دیکر بجو) ای بدن برمدت یوری بنم جانمك ترکن سویله و برزمان بنی ترکایله یوری بردیکر حریف بندن غیری طلب ایله بنم نوبتم تمام اولدی بنی ازادایله برآخرکسه پی بندن غیری داماد ایله یعنی بندن غیری کندیکه براو یناش بول و برآخرحریف ومصاحب اله کتوروب انی کندیکه اسیرایله و بنی ازاد قیل ای کار وکسبده اولان تن بنم ترکمی سویله وای دار وکیره اشتغال ایلین بدن بندن فراغت ایله بنم عمری ایلندك وکندیکه هوادار ایتمکله ضایع ایتدك یوری برغیری کسه پی دخی طلب ایله وانی دخی کندی صندوق مکریکه قویوب نیچه مدت حبس قیل شول جوحینك عورتی کبی که برنیچه حریفن ترکایدوب برقاضی صید ایلدی وانی کتوروب برصندوق ایچره کیزلدیکه بوحکایه دن انلرك احوالی معلوم اولور وزندن وجوحیدن وصندوقدن مرادهم نه ایدیکی عن قریب ظهوره کلور

﴿ مفتون شدن قاضی برزن جوحی ودر صندوق ماندن ونایب ﴾
﴿ قاضی صندوق راخریدن بازسال دوم امدن زن جوحی برامید ﴾
﴿ بازی پار ینه وکفتن قاضی که مرا ازاد کن و کسی دیکررا بجو ﴾

بو سرخ شریف قاضینك برجوحینك عورتنه مفتون اولمسی واول قاضینك صندوقده قالمسی وقاضینك نایبی اول صندوقی سرپوشیده المسی کیروزن جوحینك ایکنجی سنه ده کچن سنه ده ایلدیکی بازی ومکرك امیدی اوزره قاضینك اوکنه کلمسی وقاضینك آکا بنی ازاد ایله و یوری بر غیری کسه بی طلب ایله دیمسنك بیانیده در ﴿ مثنوی ﴾ جوحی هرسالی زدرو یشی بفن * رو بزن کردی که ای دلخواه زن * چون سلاحت هست روصیدی بکیر * تابد وشانیم ازصید

توشمر * قوس ابرو تیر غمزه دام کیسه * بهرچه دادت خدا از بهر صید * روپی
مرغ شکرفی دام نه * دانه بمایك درخوردش مده * کام بماوکن اورا تلخ کام *
کی خورد دانه چوشد در حبس دام) جوحی هر بربیلده در و بشلکدن اوتری
فنله جوحی مکار وحیله کار اولان کسه به دیرلر یعنی برمکار وحیله کار کسه
فقر واحتیاجدن اوتری هر بربیلده فن وحیله ایله یوزنی کشدی صورتنه ایلردی
وتوجه ایدوب اکا بویله دیوسویلردی که ای دلخواه زن وای کوکل مطاوبی
اولان سیم تن چونکم سلاك وآلات واسبابك واردر یوری برصید طوت
وبرانتفاع حاصل اوله حق کسه بی شکار ایت تاکم سنك صید کدن برسود صاغه وز
والدیغك شکاردن منتفع اوله وزوجاب منافع قبله وزابر قوسنی وغمزه تیرنی
وکید ومکر دامنی خدای تعالی نیچون ویردی صید ایلکدن اوتری پس سن
بوتیر غمزه کله وکمان ابروکله ودام مکر وکیدکله برایوقوشی صید ایله یوری براوله
وعالی قوشدن اوتری دام قور امادانه یی کوستر لکن اکا دانه یی بمکلکه ویرمه
اکا دانه بی لایق ویرمه دیمك هم وجه در ومقصود اکا کندیکی برشکار کوستر
تااول سکا میل ایلسون ولیکن کندیکی اکا یدرمه دیمك اولور بلکه کام کوستر
وانی تلخکام ایله یعنی کندیکی اکا حاصل اولمش مراد کوسترواتك دماغنی تلخ
ایله دانه یی برقوش قفس بر دامك حبسنده اوله بلکه اول دامه دوشن قوش
دانه یمکدن بیزار اولوب کندینك خلاصی فکرنده اولور کذلك سن هم قوش شکار
ایلیوب خانه یه کتوره بیلورایسك اول قوش بو دامه کرفتار اولد قدنصکره
سندن حظ المغه ومتمتع قیلغه قادر اوله مز بلکه کندینك خلاصنه مشغول
اولور دیدی جوحیدن مراد بونده شیطان وشیطانك دوستی وباری اولان انسان
اولور کهنسا شیطانك وشیطان ولیسی اولان انسانك فخی کبیدر کماقال علیه الصلوة
والسلام (اتقو الدنیا واتقو النساء فان ابلیس طلاع رصادوماه وبثی من فخوخه
باوثق لصیده فی الاتقیاء من النساء رواه صاحب الفردوس عن معاذ ﴿ مثنوی ﴾
شدزن اونزد قاضی درکاه * که مرا افغان زشوی ده دله * قصه کوته کن که
قاضی شد شکار * ازعقل وازجمال آن نکار * کفت اندر محکمه ست این غلغله *
می نتانم فهم کردن این کاه * کر بخلوت ابی ای سروسهی * از ستمکاری
شوشرحم دهی) القصه اول جوحینك عورتی قاضینك قتنه کله وشکایت
ایلکده کتدی بو یله دیوکه بکاده دله اولان وهر جایاق قیلان شوبندن افغان
یعنی قاضینك فتنه کتدی وکندی ازدن اکا شکایت ایتدی ودیدیکه بنم اون
کوکلو اولان ارمدن داد وفغان که انك بنله معاشرتی یوقدر بلکه نیچه کسه لره
کوکل ویرمش وقلبنی بندن الوب غیریلره توزیع وتقسیم قیلمشدر دیدی الحاصل

اکرچه ظاهرا بنم ارم واردر ولیکن اول بنله دکلدر و بکا بلی بوقدر دیمکی ایهام
ایلدی قاضی انك مرادنی بیلدی وفهم قیلدی امدی فصه یی کوتاه ایله که اول
نکارك جهالتدن ومقالندن اوتری قاضی شکار اولدی یعنی قاضی انك شیرین
مقالنی ایشدوب ودلپذیر اولان جالنی نهانی مشاهده ایدوب اکا شکار اولدی
فی الحال تعلل و بهانه ایدوب اکا دیدی محکمه ایچره بوغلغله واردر بو شکایتی
فهم ایلمکه قادر دکلم بوقدر کسه لرك غلغله ودمدمه سی بکا دغدغه و پرسنك
مرادکی وشکایتکی بورادہ برخوش فهم ایده مزم ای سروسهی اکر خلوتخانه یه
کله سن وبکا ار یکك سنکارلغندن شرح و یره سن بن سکا مرادك اوزره
حکم ایلرم وسنك دعوالکی وسوزنی برخوش دکلرم دیدی ﴿ مثنوی ﴾
کفت خانهٔ توز هر نیك و بدی * باشد ار بهر کله آمدشدی) اول زن ایتدی
سنك خانهك هر برینك و بددن کله دن اوتری کلمکك و کتمکك اولور یعنی سنك
او یکه هر برینك و بددن شکایتدن اوتری کلمکك و کتمکك اولور پس اول دخی
غلغله دن خالی اولمز واندہ دخی خلوت بولنمز و بو مناسبتله نیچه فائده وحصه
بیانله شروع ایدوب پیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ خانهٔ سرجمله پرسودا بود *
صدر پروسواس و پرغوغا بود * باقیٔ اعضاز فکر آسوده اند * وان صدور
ازصادر ان فرسوده اند) خانهٔ سرجمله پرسودا اوله صدر پروسواس و پرغوغا
اولور یعنی باش اوی جمله سود ایله طلو اوله صدر وسواسله وغوغا ایله طلو
اولور فی الحقیقه برکسه نك باشنده سودا اولسه انك سینه سی کوناکون وسوسه لر
ودغدغه لرله طلو اولور اما باقی اعضا فکردن آسوده لردر اول صدور صادرلردن
فرسوده لردر صادر کلیجی معناسنه درخانهٔ سردن مرادی برسبیل کنایه محکمه
اولوروصدردن مرادی قاضینك اوی ودخی کندی اولور وباقی اعضادن مرادی
رعایا وسائر ناس اولور یعنی برکسه نك باش اوی پرسودا اولسه وغلغله ایله طلو
اولسه انك مانند صدر اولان خانه سی وسوسه وغوغادن خالی اولماز اما باقی
اعضا وجوارح مشابه سنده اولان ناس اول فکرت وخیالدن آسوده لردر اما
اول صدور اکا برکایچیلردن وشاکی اولیجیلردن وعرض حاجت قیلیجیلردن
خیالات سود او یه محلی اولان سروسینه کبی فرسوده لردر نته کم برکسه نك
باشنده سودا اولسه انك خیالات فاسده سی انك سینه سنه وسوسه لرودغدغه لر
کتورر وکاوب کیدن خیالات سود او یه دن انك خانهٔ صدری فرسوده لکن
باقی عضولری اول فکرت فاسده دن آسوده اولور ﴿ مثنوی ﴾ در خزان
و بادخوف حق کریز * ان شقایقهای پارین رابریز * این شقایق منع نواشکوفهاست *
که درخت دل برای ان نماست) حق تعالینك خوفی یلنه وخزانه قاچ اول

بلدر کی شفایقلری دوك بوشقایق یکی اشکوفه لرك مانعیدر که کوکل درختی
اول نمادن اوتر بدر یعنی حق تبارك وتعالینك صفت جلالی خزان کبی افکارفاسده بی
دوکیجی و بادخوفی درخت دلده بتن اوراق خاطره بی ازاله ایدیجیدر پس کوکلده
حاصل اولان افکار بیهوده بی ازاله قیلمقدن اوتری حق تعالینك خزان قهرنه
وباد خوفنه قاچوب التجا ایله اول بلدر کی شفایقلری دوك که مراد اندن اسکی
فکرلر وکهنه خاطره لردر انکچون که بومانند شقایق دیرینه وشکوفهای پارینه
اولان افکار عشقه وخواطر ناپسندیده یکی فکرلرك وتازه خاطره لرك مانعیدر
نته کم اسکی بیراقلر درخت اوزره یکی بیراقلری مانع اولور مادامکه اسکی بیراقلر
دوکلیه یکی بیراقلر بتمز کذلك درخت دلدن دخی اسکی فکرلر دوکلیه یکی فکرلر
وتازه خاطره لر ظهوره کلمز کوکل درختی بونشو ونمادن اوتر بدر که اسکی
فکرلری دوکه سن تا یکی فکرلر درخت دلده نشو ونما بوله ﴿ مثنوی ﴾
خویش را درخواب کن زین افکار * سرززیر خواب در یقظت برار * همچوان
اصحاب کهف ای خواجه زود * رو بایقاظا که تحسبهم رقود) کندیکی
بوافتکاردن خوابده ایله باشکی زیر خوابدن او یانقلغه کتور فحن برکسه سود
اوی اولان خیالات فاسده یه مبتلا اولسه اولدمکه اویوسه اول خیالات
وافکاردن قورتاور سن هم ای نفسانی اولان خیالاته وشهوانی اولان خواطر
وافکاره مبتلا اولان کسه بوافکاردن قورتلمق استرایسك کندیکی غافل ایله
وبوکونه فکر لردن اویاندنصکره بواویقوالتندن باشکی بیدار دل اولغه یوقرو
کتور تا یقظهٔ تام حاصل اولدقده بیهوده اولان افکار وخیالاتدن کندیکی
ازاد اولمش کوره سن ای خواجه علی الفور اول اصحاب کهف کبی ایقاظله کبت
سن بونلری رقود ظن ایلرسن رقود رافدك جهدر راقداو بویجی دیمکدر بوآینك
تفسیری جلد اولده اوله قریب متابعت کردن نصارا باوزیر سرخنده (حال
عارف این بودبی خواب هم) بیتنك شرخنده مرور ایلدی اندە طلب اولنه
یعنی اصحاب کهف کبی ای خواجه سن هم علی الفور اویوب افکار نفسانیدن
قورتل ناس سنی انلر کبی ایقاظ ظن ایلسون اما سن راقدلردن اول ودنیادن کوز
یومان اصحاب دل مرتبه سنی بول ﴿ مثنوی ﴾ کفت قاضی ای صنم معمول
چیست * کفت خانهٔ این کنیزك بس تهیست * خضم درده رفت وحارس نیز
نیست * بهر خلوت سخت نیکو مسکنیست * امشب ارامکان بود انجا بیا *
کار شب بی سمعه است وبی ریا * جمله جاسوسان زخمر خواب مست * زنکیٔ
شب جمله را کردن زدست * خواندبر قاضی فسو نهای عجب * آن شکر لب
وانکهانی ازچه لب) قاضی اول محبوبه یه ایتدی ای صنم معمول ندر یعنی بن

﴿ عالم ﴾

عالم معمول اولان نه کار دردی کوره لم دیدی اول محبوبهٔ مکاره بوکنیز کاك
خانه‌سی چوق تهیدر دیدی یعنی بوجاریه نك اوی زیاده خالیدر خصم کویه
کتدی وحارس وپاسبان دخی یوقدر خصمدن مراد کندینك شوهری اولان
جوحیدر بوجاریه نك خانه‌سی خلوتدن اوتری زیاده نیکو برمسکندر بوکیجه اکر
امکان اولورسه وفرصت الو یررسه اول جای مهوده کل زیرا کیجه نك
کاری بی سمعه وبی ریادر کسه انی کورمز وکسه انی اشتمز انکچون کیجه ایله
اولان عمل مقبول ومستحب دراکر عامل اولورسك کیجه ایله عمل ایله جمله جاسوسلر
خواب خمر ندن مست درر زنکیٔ شب جمله جاسوسلرك بوینونی اورمشدروانلری
میت کبی نایم قیلمشدر وانلرك هر بریسی شراب خوابی ایچوب کندیدن کچوب
مست وبیخود ولایعقل یاتوب قالمشدر واندنصکره نه لب دن یعنی اول شسکراب
اولان مکاره وفتانه قاضی اوزره براب شر یندن افسونلر اوقودیکه اول لب
ودهانك وصفی بیانه کلز وانك سحر افرینلکی وخدعه سازلغی تعبیر وتحریره
صغمز دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ چندباآدم بلیس افسانه کرد * چون حوا
کفتش بخور انکاه خورد * اولین خون درجهان ظلم وداد * ازکف قابیل بهرزن
فتاد) ابلیس آدم علیه السلام حضرتلرینه نیچه کره افسانه ایتدی چونکم حوی
اکابوشجرهٔ کندمدن یه دیدی اندنصکره یدی پس عورتك مکری شیطانك مکرندن
اقوی وشیطانك مکری نسوانك کیدندن ومکرندن ضعیف اولدی نتکیم حق تعالی
حضرتلری (ان کیدالشیطان کان ضعیفا) دیدی ونسوان حقنده (ان کیدکن عظیم)
بیوردی نتکیم بوآیتلرك تفسیری جلدرابعك اولنه قریب زن صوفی سرخنده مروراید ی
بوجهان ظلمده وداددهٔ اول اولان قان قابیلك کفندن زندن اوتری واقع اولدی
یعنی بوظلم وداد جهانده ابتدا قان ایلمکه واقع اولدی قابیل قرنداشی هابیلی
قتل قیلدی زندن اوتری اولدی ﴿ مثنوی ﴾ نوح چون برتابه بریان ساختی
واهله برتابه سنك انداختی * مکرزن برکار اوچیره شدی * آب صاف وعظ
اوتیره شدی * قوم را پیغام کردی ازنهان * کهنکه دارید دین زین کرهان)
نوح علیه السلام حضرتلری چونکم تابه اوزره بریان دوزیدی یعنی آتش وعظ
ونصیحتنله خام اولان کوکلی تابهٔ شریعت اوزره بریان ایدوب پشوریدی واهله
تابه اوزره طعن وملامت طاشنی آتاردی وآنك دوزدیکنی بوزرایدی پخته ایلمکه
قریب ایلدیکنی ناپخته وخام ایلردی واهله حضرت نوح علیه السلامك خاتوننك
اسمیدرکه کافره وخاینه ایدی یعنی هرباركه حضرت نوح علیه السلام کافرلری
دینه دعوت ایدوب وعظ ونصیحت آتشیله انلرك خام اولان کوکللرنی پخته ایلمکه
قریب ایلییدی فی الحال واهله اول کافرلره الآتلندن خبرلر کوندروب طعن

وملامتلرایلردی وفتنه انکیز ومکرآمیز سوزلر سویلردی اول زنك مکری آنك
کاری اوزره چیره اولوردی وغلبه قیلوردی اول نوحك آب صافی کبی اولان وعظی
تیره اولوردی کافرلر اول زنك مکر وفسادنی کرچك صانوب حضرت نوح علیه
السلامك آب صافی کبی اولان وعظنی تیره کوروب انی استماع ایلمکدن قاچرلردی
اول خاینه وکافره مدعو اولان قومه نهاندن پیغام ایلر وال التندن کیرلو سوزلر
سویلردی که بوکی اهلردن دینکزی نکاه طوتك وحفظ ایدك انك کی اهلردن مرادی
حضرت نوح وحضرت نوحه تابع اولان مؤمنلر ایدی نته کم حق تعالی بونك
قصه سندن سوره تحریمده خبرویروب بیورر (ضرب الله مثلا للذین کفروا امرأت
نوح وامرأت اوط کانتا تحت عبدین من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا عنهما
من الله شیئا وقیل ادخلا النار مع الداخلین) بوآیتك تفسیری وبونك قصه سی
بوجلدك اواسطنه قریب حسن خرقانی حضرتلرینك حکایه سنده مرور ایلمشدر
انده طلب اولنه (رفتن قاضی بخانهٔ زن جوحی وحلفه زدن جوحی تند بخشم بردر
وکریختن قاضی درصندوق ﴿مثنوی﴾ مکر زن پایان ندارد رفت شب * قاضیٔ زیرك
سوی زن بهردب * زن دوشمع نقل مجلس راست کرد * کفت ما مستیم بی این آب
خورد * اندر ان دم جوحی آمد در بزد * جست قاضی مهر بی تادر خزد * غیر
صندوقی ندیدا و خلوتی * رفت در صندوق ازخوف آن فتی) زنك مکری نهایت
طوتمز حاصل کلام کیجه قاضی زیرك زن طرفنه یاب یاب حرکتدن اوتری کتدی
وآهسته آهسته اکا واروب کلمکدن اوتری اول فتانه طرفنه کیجه ایله سرایتدی دب
آهسته آهسته حرکت ایتمکه دیرلر اول زن ایکی شمع ونقل ومجلس راست ایتدی
ومجلس بزه بوب ایکی دانه شمع مهیا قیلدی قاضی انی کوروب دیدی بز بوانجوردسز
مست ایز یعنی بز بومنهل ومشربسز سنك وصالك شرابنك سرخوش وسرمستی بز
بونلره نه حاجت وار ایدی دیدی بونلر بومکاله ده ایکن جوحی فهمویه کلدی
وفهمی اوردی قاضی برمفرومهرب استدی تا اکا سورتوه وکیده وکندی بی آده
مستور ومختفی ایده خانه ایچره اول قاضی برصندوقدن غیری برخلوت کورمدی
یعنی برصندوقدن غیری نهان اولجق برخالی بر بولدی وکورمدی آخر خوفندن
﴿مثنوی﴾ اول فتی صندوق ایچره کتدی وکندیسنی آنده نهان ومختفی ایتدی
اندر آمد جوحی وکفت ای حریف * ای وبالم در ربیع ودرخریف * من چه
دارم که فدایت نیست آن * که زمن فریاد داری هرزمان * لب خشکم کشادستی
زبان * کاه مفلس خوانیم که فلتبان * این دوعلت کر بود ای جان مرا * آن یکی
ازتست ودیکر ازخدا) زن فهمویی آچدی وجوحی خانه ایچره کلوب وعورتنه
خطاب ایدوب ای حریف ای ربیع وخریف موسملرنده بنم وبالم وباعث سوء

حالم دیدی ای زن پرفتن بن نه طوتارم که اول سکافدا اولیه که بندن هرزمان ا کا
و بوکا فریاد وفغان طوترسن و بیوکه و کوچکه واروب بندن شکایت ایدرسن
بنم لب خشکم اوزره زبان آچمشسندر یعنی بنم سکا دلم وآغزم بوق ایکن ودوداقلرم
رطب و یابس اولان کلامدن قوری ایکن سن بکا آغز آچمش ودل اوزاتمشسندر
کاه مفلس اوقورسن وکاهی کیدی دیرسن قلتبان دیوث معناسنه در یعنی ایکیده
برده بکا زبان دراز اولوب کاه مفلس دیرسن وکاهی بزه قلتبان دیو طعن ایلرسن
ای جان ا کرفرضی بوایکی علت بنده اولسه اول بریسی سندن و بریسی خدادندر
یعنی کیدیلك سندن ومفلسلك خدادندردیدی (مری) من چه دارم غیرآن صندوق
کا ن * هست مایهٔ تهمت و پایهٔ کمان * خلق پندارندزردارم درون * صله را
کیرندازمن زین ظنون * صورت صند و ق بس زیباست لیك * از عروض وسیم
وزرخالیست نیك * چون تن زراق خوب و بس وقار * اندران سله نیابی غیرمار)
بن اول صندوقدن غیری نه طوترم که اول صندوق مایهٔ تهمت و پایهٔ ظن وکماندر
اکثر خلق ظن ایدرلر که آنك ایچنده بن التون طوترم بوظنوندن اوتری بندن صله
وعطایی کیرو طوترلر اکرچه صورت صندوقی چوق زیبادر ولکن عروضدن
وسیم وزرن زیاده خالیدر نیك بونده زیاده معناسنه در بزم صندوقمز زراق اولان
کسه نك تنی وصورتی کبی صورتا خوب وچوق باوقاردر اما اول سله ایچره مور
ومارلدن غیری برنسنه بوله مزسن واول صندوق ایچره منتفع اوله جق برشی
کوره مزسن دیدی ﴿مثنوی﴾ من برم صندوق رافردا بکو * پس بسوزم درمیان
چارسو * تا ببیند مؤمن و کبر وجهود * که درین صندوق جز لعنت نبود * کفت زن
هی درکذرای مرد ازین * خورد سوکند آن که نکنم جز چنین) جوحی ایتدی
ایمدی بن بارین بوصندوقی محله جانبنه ایلتورم پس چارسو اورتاسنده بن آنی
یاقرم تا کم مؤمن و کبر وجهود وسائر طائفه کوره لر که بومحل تهمت اولان صندوق
ایچره لعنتدن غیری نسنه اولمدی بلکه بوصند و قك محل تهمت ومکان لعنت
اولدیغنی بیله لر اندنصکره بزه مرحمت قیله لر دیدی زن اره ایتدی ای مردهی
بوندن کج نیلرسن ونه پیانه سویلرسن قو برصندوقدر برنده طورسون دیدی اول
جوحی سوکند ایچدی بویله دیوکه بن بونك کبیدن غیری ایلزم لابد ایده جکم
بودیدیکم کبیدر دیدی ﴿مثنوی﴾ ازبکه حمال آورد اوچو باد * زود آن
صندوق برپشتش نهاد * اندران صندوق قاضی ازنکال * بانك میزدکای حمال
وای حمال * کردان حمال راست و چپ نظر * کزچه رو درمیرسد بانك وخبر *
هاتفست این داعیٔ من ای عجب * یاپری ام میکند پنهان طلب) اول جوحی
ارکندن بادکبی فوری واروب حمال کتوردی علی الفور اول صندوقی اول حمالك

ارقه سنه قودی اول صندوق ایچره قاضی نکال وعذاب خوفندن بانك اوردی
بویله دیو که ای حمال وای حمال قورقوسندن ای حمال ای حمال دیو صندوق ایچندن
اول مبتلا حماله خطاب ایتدی اول حمال چونکم بوندایی وصدایی اشتدی
صاغه وصوله نظر ایتدی که نه یوزدن بانك وخبر ایریشور یعنی بوصیت وصدا
عجبا بکا نه یوزدن ونه جهتدن کلور دیو اطرافه باقدی وشبهه یه دوشوب ای
عجب بو بنی داعی اولان ها تفمیدر یاخود کیزلو بنی برپریمی طلب ایلر یاربی عجب
بونه صدادر که بکا خطاب ایلر وای حمال دیو آهسته آهسته سویلر بنم بانمده خود
برآدم یوقدر دیوب دردمند حمال شبهه لره دوشوب متحیر اولدی (مری) چون
پیاپی کشت این آواز پیش * گفت هاتف نیست بازآمد بخویش * عاقبت دانست
کان بانك وفغان * بدزصندوق وکسی دروی نهان) چونکم بوآواززیاده پیاپی اولدی
وصندوق ایچندن بری بری اوزره علی التوالی اول صدا ظهوره کلدی اول حمال کیرو
کیندی یه کلدی وعقلن باشنه جمع فیلوب بوهاتف دکلدر دیدی عاقبت بیلدی که
اول بانك وفغان صندوقدن ایدی وبرکسه آنده نهاندر واوسوزصندوق ایچره
نهان اولان کسه نکدر (مری) عاشق کودرغم معشوق رفت * کرچه کیرونست
درصندوق رفت * عمردرصندوق بردازاندهان * جزکه صندوقی نبیند درجهان *
آن سریکه نیست فوق آسمان * ازهوس اورادران صندوق دان * چون زصندوق
بدن بیرون رود * اوز کوی سوی کوی میشود) کذلك برعاشق که او معشوق
مجازی غمندن کتدی وآنك درد والمنه کندوینی حبس ایتدی اکرچه او بحسب
الظاهر صندوقدن بیروندرمعنیده صندوقه کتدی وکندیسنی اول معشوق مجازینك
غم وغصه سی ایچره حبس ایتدی عمری صندوق غم ایچره اندوهلردن ایلتدی
وغصه لردن ضایع ایتدی اول کسه جهاندهٔ برصندوقدن غیرنسنه کورمز یعنی
بوجهاندهٔ صندوق ایچره قلان وغم وغصه یه کرفتار اولوب غیری نسنه کورمین
کسه کبی اول دخی غم صندوقنك ایچندهٔ قالوب جهان کوزنه کورنمز اول برباشکه
فوق آسماندهٔ اولمیه وکندیسنی بومجازی اولان محبو بلردن آزاد قیلیه هوا وهوسدن
سن آنی اول معنوی اولان صندوقدهٔ بیل که اول هم معنیدهٔ برصندوق ایچره محبوس
اولمشدر چونکم بدن صندوقندن اول کسه بیرون کیدهٔ اول کسه برکوردن برکور
جانبنه ناقل اولور یعنی بودنیادهٔ بوبدن صندوقی ایچره مجازی اولان شیلردن
اوتری غم والمدهٔ قلان کسه چونکم بومانند کورمظلم اولان جسد قبرندن طشره
کیدهٔ برآخر قبره کیرر واندهٔ محبوس اولور وروشنالك بولمیوب حشره دك انك دبنده
قالور ﴿ مثنوی ﴾ این سخن پایان ندارد قاضیش * گفت ای حال وای صندوق
کش * ازمن آکه کن درون محکمه * تابهم را زودتر بااین همه * تاخرداین را بزرزین

بی خرد * همچنین بسته بخانهٔ مارد) الحاصل بوسوزنهایت طوتمزقاضی اول حماله
ای حمال وای صندوق کش دیدی وار درون محکمه ده بنم نائبه زودتر بودوکلی
حالله بیله بندن آکاه ایله ونائبه بنم احوالمی خفیة بر برسویله تا کم بو بی خردن
التونله بنی آله بونجلین بسته وسر پوشیده بزی اویمزه ایلنه کسه حالمزه واقف اولمیه
واغیار سرمزه شعور بولمیه کرم ایله بو مصلحتی صند وقی قودقدنصکره فی الحال
واروب ادا ایله دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ای خدا بکمارقومی روحمند * تازصندوق
بدن مان وآخرند * خلق را از بند صندوق فسون * که خرد جزانبیا ومرسلون)
ای خدا بزه هم برروحمند اولان قومی حواله ایله تا کم بدن صندوقندن بزی کیرو
اله لر وحبسخانهٔ تندن بزی خلاص ایدوب قورتره لر خلق عالمی افسون وحیله
صندوقندن انبیا ومرسلون علیهم السلامدن غیری کیم آلور یعنی خلق عالمی افسون
وحیله صندوقی اولان بدن بندندن وتن قیدندن انبیا ومرسلوندن غیری کسه
آلمز و بونلری بوحبسدن آزادایلیکه انلردن غیری کسه قادر اولمز (مثنوی) ازهزاران
یك کسی خوش منظرست * که بداند کو بصندوق اندرست * اوجهانرادیده
باشد پیش ازان * تابداند ضد این ضدش کردد عیان * زین سبب که علم ضالهٔ
مؤمنست * عارف ضالهٔ خودست وموقنست) نیچه یوز یك کسه دن برکسه
خوش منظردر که بیلور که اوصندوق ایچره در یعنی بوخلق عالمك نیچه یوز بیکندن
بریسی که خوش منظردر کندینك صندوق ایچره اولدیغنی انجق او بیلور واندن
غیریسی کندینك صندوق ایچره محبوس اولدیغندن بیخبر اولور اول خوش منظر
کندینك صندوق بدن ایچره محبوس ومقید اولدیغنی اول واسطه ایله بیلور که
اوروشنا لك جهاننی و آزاده لك عالمنی اندن اول کورمش اولدی و بوبدن
صندوقنه کرفتار کلمزدن مقدم اول عالمی مشاهده ومعاینه ایلمش کلدی حتی اول
ضد له بوضدا کا عیان اولور (الاشیاء تنکشف باضدادها) موجبنجه هرشی
کندینك ضدیله ظهوره کلور اول عالم ارواحده اولان وسعتی وآزاده لکی وحضور
وسروری اول خوش منظرا کر بوبدن صندوقنه کلمزدن مقدم کورمییدی بوبدن
صندوقنی اول نه مرتبه تنك وتاریك اولدیغنی سائرعوام ناس کبی بیلمزدی و بوبدن
صندوقنه محبوس اولوب کندیلرینك محبوس و مقید اولدیغنی فرق وتمیز ایلین
طائفه کبی اول هم کندینك محبوس ومقید اولدیغنی فرق وتمیز قیلمزدی بلکه
همان بوبدن عالمنه انیس اولوب والفت قیلوب اول عالمك طالبی وراغبی اولمزدی
بوسبیدن ضالهٔ مؤمن کندینك ضاله سنه عارف وموقندرنته کم حضرت نبی علیه
السلام (الحکمة ضالة المؤمن فحیث وجدها فهواحق بها) بیوردی البته هرکس
یتوکنی طالب اولوب وهرقنده کندی یتوکنی بولسه آنی بیلور واکا احق اولور

مؤمن هم عالم معنانك علمنی ومشاهده سنی یتورمشدر آنك طالبی اولور وآنی
یتوردیکنی بیلور وهرنه برده بواسه اکا احق اولور بوحدیث شریفك شرحی
ایکنجی دفترك آخرنه قریب مروراایلشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ آنکه
هرگز روزنیکو خودندید * اودرین ادبارکی خواهد طپید * یابطفلی دراسیری
اوفتاد * یاخود از اول زمادر بنده زاد * ذوق آزادی ندیده جان او * هست
صندوق صورمیدان او * دائما محبوس عقلش درصور * ازقفص اندرقفص
دارد کذر * منفذش نی ازقفص سوی علی * درقفصها میرود ازجابجا) اول
کسه که هرگز ایوکونی کورمدی ونیچه زمان سعادت وراخت اوزره عیش ونوش
سورمدی اوکسه بوادبارده فجن طابر و مضطرب اولور مقدما ایوکون کورمین
کسسه بویله برادباره ونحوسته دوشه کند و یی سعادتده صانوب مضطر اولمز
وخلاص ایچون همت وحرکت قیلز یاخود برکسه فی المثل اوغلنجقلق حالنده
اسیرلکه دوشسه یاخود آنادن اول اسیر وبنده طوغسه و بنده زاده اولسه آنك
جانی آزادلك ذوقنی کورمش وحریت صفاسنی سورمشدر پس بوصورصندوقی
انك میدانید رواول صورت حبسندن خلاص اوله مز وخلاص اولمغی دخی استمز
بلکه انك عقلی صورتلرصندوقنده دائما محبوس ومقید در قفصدن قفص ایچره
کذرطوتر یعنی اکر برقفصدن قورتلسه برآخر قفص ایچره کذرقیلوب انده قرار
ایلر ومقصود لابد برصورت قفصنه کرفتار اولمقدن خلاص اولسه براخرصورته
کرفتار اولور وانك محبتندن وغمندن محبوس قالور انك علی جانبسنه منفذی یوق
وعالم بالایه دخول ونفوذ ایتمکه اکا برطریق یوقدر انکچون قفصلر ایچره جابجا
کیدر و بوصورت صندوقلرینك برندن چیقوب برینه کیرر وعالم اعلی طالبی اولیوب
بوعالم صورتده محبوس ومقید قالور ﴿ مثنوی ﴾ درنبی ان استطعتم فانفذوا *
این سخن باجن و انس آمد زهو * کفت منفذ نیست از کردونتان * جز بسلطان
و بوحی آسمان) قرآن عظیمده ان استطعتم فانفذوا بوسوزهویت الهیدن جن
وانسه خطاب او لمغله کلدی یعنی ای جماعت ثقلین اکر سز جوانب سماوات
وارضدن خروج ونفوذه قادر ایسه کز نفوذ ایلیك سزاقطارسماوات وارضدن
نفوذ ایلمکه قادر دکلسز مکر که قوت الهیه ایله دیدی، و ای جن وانس سزه
کردوندن منفذ یوقدر الا وحی آسمانله وسلطانله بیوردی ووحی آسمانی ایله سلطان
الهیدن غیری برکسه بوآسمان وزمینك حبسندن وخوفندن خروج ونفوذ ایلمکه
قادر اولهمز بوآیت کریمه‌نك تفسیری جلد اولده داستان پیرچنکی سرخنده
(معشرالجن سورهٔ رحمان بخوان) بیتنك شرحنده مروراایلدی انده طلب اولنه
﴿ مثنوی ﴾ کرزصندوقی بصندوقی رود * اوسمایی نیست صندوقی بود)

فرجهٔ صندوق نونو مسکرست * درنیابد کو بصندوق اندرست * کرنشد غره بدین صندوقها * همچو قاضی جوید اطلاق ورها) اکر براهل صورت برصندوقدن برصند و قه کیده و برصورتی قویوب برآخرصورته میل ومحبت ایده اوکسه سمایی وعلوی دکلدر صندوقی سفلیدر صندوق صورتك نونوفرجه سی مسکردر یعنی برصورتدن فتح باب اولمق و برنقشدن کشاده لك کمك انسانه مستلك و بریجی وسرخوش ایدیجیدر حتی بیلز وادراك قیلز که اول صندوق ایچره در اول فرجه لره فریفته اولدیغندن وانلردن کندویه حظ وکشاده لك کلدیکندن کندینك حبسده اولدیغنی فراموش ایدوب صند وق طبیعب ایچره اولدیغنی بیلزا کر بوصورت صندوقلرینه اول کسه مغرور اولمیدی قاضی کبی اطلاق ورها استردی قاضی اول صند وقه مغرور اولمیوب وآنکله الفت وانسیت قیلیوب کندینك مرتبه سنه ومنصبنه عالم اولدیغندن اوتری اول صند وقدن خلاص اولمغی ونجات بولمغی استدی پس برکسه دخی بوصورت صندوقلرینه اکرمغرور اولمسه وآنکله الفت وانسیت قیلمسه اندن خلاص اولمغی استر ونجات بولمغه سعی ایلردی ﴿مثنوی﴾

آنکه داند این نشانش آن شناس * کونبا شدبی فغان وبی هراس * همچو قاضی باشد اودرارتعاد * کی راید یکدمی ازجانش شاد) اول کسه که بونك علامت ونشانی اول فهم ایلیه که فغانسز وهراسسز اولز لابدخوفده وفغان ونرزه ده اولور قاضی کبی ارتعاد وارتعاشده اولور وخائف اولوب لرزه واظطرابلر قیلورانك جانندن بردم شادیلك قچن کلور مادامکه اول حبسدن آزاده اولمیه انك جانی شاد اولز واو حبس ایچنده ایکن اندن سرور وخنده ظهوره کلز بلکه آغلمق و ایکلمك والهی بنی بوحبس وقیددن آزاد ایله دیودما ونیاز ایلك ظهوره کلور

﴿ آمدن نائب قاضی میان بازاروخریداری کردن صند و قراازجوحی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ نائب آمد کفت صندوقت بچند * کفت نهصد بیشترزرمی دهند * من نمی آیم فروتر ازهزار * کرخریداری کشا کیسه بیار * کفت شرمی دارای کوته خند * قیمت صندوق خود پیدا بود * کفت بی رؤیت شری خود فاسدست * جمع ما زیرکلیم این راست نیست * برکشایم کرنمی ارزد مخر * تانباشد برتوحیفی ای پدر * * کفت ای ستار برمکشای راز * سر بسته می خرم بامن بساز) چونکم حمال صندوقی قویوب فوری واردی نائبه کیزاوجه خبرویردی نائب اول محله کلدی جوحی یه سنك صندقك نیچه یه در دیدی جوحی اکا ابتدی طقوز یوزدن زیاده رك التون ویردلر اما بن بیکدن آشغی ایتزم بیك التون دیوب طورورم اکر سن خریدار ایسك کیسه یی آچ کتور یعنی اکرسن بوصندوقه مشتری ایسه لك کتور

کیسه یی آچ و یبك التون و یر و بونی ال دیدی بائب اکا ایتدی ای کوته نمد برشرم
طوت یعنی ای فقیر و محتاج برحبابت صندوقك قیمتی خود پیدار ظاهردر بونك
سن نه سنه یبك التون استرسن دیدی کوته نمد فقیرد یمکدن کنایتدر چونکم جوحی
نائبدن یوسوزی اشتدی اکا ایتدی ای افندی بی رؤیت بیع وشری خود شریعتده
فاسددر بزم یعمز کلیم التنده بوراست دکلدر بلکه بایع مشتری اولان کسه یه
صاتمدیغی متاعی آچوب کوستر مك کرك آنك شرعیسی بودر یوصندوقی آچایم
ایچنده اولان یادکاری کر یبك التونه دکزایسه اله تاکم ای پدر سنك اوزر یکه
برحیف اولیه وسکاغبن فاحش کلیه چونکم نائب یوسوزی اشتدی ایتدی ای
ستار رازی اچه سر بسته الورم بنله دوزل یوسوز باطنا حضرت حقه وظاهرا
اکادر یعنی فاعل حقیقی اولان ستار العیوب حضرتلریشه مناجات ایدوب ای
ستارالعیوب سر ورازی اچمه بن بونی سر پوشیده الورم بکا معاونت قیل دیدی
وظهرا اول جوحی یه ای مبالغه ایله ستر ایدیجی بومحله کانجه یه دك یوصندوقك
ایچنده اولنك حالنی ورازنی ستر ایلدك شمدی انك رازنی اچمه بن بونی باشی باغلو
الورم بنله دوزل و بکا موافقت ایله دیدی (م ی) ستر کن تا برتوستاری کنند *
تا بینی ایمنی برکس مخند) ستر ایله تاسنك اوزر یکه ستارلك ایلیه لر (ان الله ستار
یحب الستر) بیورلمشدر حق تعالی ستر عیوب ایلین بنده لرنی سورمادامکه اینلك
مقامنی کورمیه سن کسه یه کوله و برکسه یی عیبده کوروب انی تعییب و تعیر قیله
زیرا حضرت نبی علیه السلام (من عیر اخاه بذنب لم یمت حتی یعمله) بیورمشدر
و بوحدیثی معاذ رضی الله تعالی عنه حضرتلری روایت قیلمشدر مؤمنه لازم اولان
بودر که برکسه یی برذنبه و عیبه مبتلا اولمش کورسه استغفار واستغفار ایدوب
حق تعالی یه اندن استعاذه ایلیه (م ی) بس درین صندوق چون تو مانده اند *
خویش را اندر بلا بنشانده اند * آنچه رتو خواهی آن باشد پسند * بردکر کس
آن کن ازرنج و کزند) بوصندوق ایچره سنك کبی چوق کسه لرقالمشلردر کندیلرینی بلا
ایچره نصب ایتمشلردر و برمکره دوشوب دردومحن باطخینه باتمشلردر پس اول نسنه یی که
سنك اوزر یکه استرسن اول سکا پسند اوله ومقبول کله غیری کسنه لره رنجدن
وضررردن هرنه ایسه انی ایله زیرا کسه کندی نفسی ایچون سودیکنی ومراد
ایلدیکنی برآخر برادری ایچون استمسه اول کسه مؤمن اولمز (کما قال علیه الصلوة
والسلام لایؤمن احدکم حتی یحب لاخیه مایحب لنفسه) رواه انس رضی الله
تعالی عنه اتفاقا علی الروایة عنه ﴿ مثنوی ﴾ زآنکه برمرصاد حق واندر
کمین * می دهد پاداش پیش ازیوم دین) زیرا که حق تعالی مرصاد اوزره
وکمینده در یوم دینده اول پاداش ویررنته کم سوره فجرده (ان ربك لبالمرصاد)

﴿ بیوردی ﴾

بیوردی بو آیتك تفسیری جلد خامسك اواخرنه قریب عزم کردن شاه سرخنده
مرور ایلدی انده طلب اولنه یعنی حق تعالی فی المثل کینده اولان کسه کبی قوللرنی
کوزدیجیدر یوم جزادن اول هم استرسه عملك جزاسنی ویرر وایتدیکك فعلك سکا
محصولنی ایرکورر ﴿مثنوی﴾ آن عظیم العرش وعرش او محیط * تخت دادش بر همه
جانها بسیط * کوشهٔ عرشش بتو پیوسته است * هین مجنبان جز بدین وداد دست)
اول عظیم العرش که انك عرشی محیطدر انك دادی تختی دوکلی جانلر اوزره
بسیطدر تخت کسرتایله داده مضاف اوقنور انك عرشنك کوشه سی سکا اولشمشدر
آکاه اول دین وداددن غیریله الکی تحریك ایتمه عرش سریره دیرلر اسان شرعده
فلك اطلسه دیرلر وعند المشایخ هرشیئك اعلاسی طرفنه عرش تعبیر ایدرلر هرشیئك
اعلاسی طرفی انك ملکوتیدر ولهذا (قلب المؤمن عرش الله) دینمشدر وتوضیح
معنی بویله دیمك اولور که اول عظیم العرش اولان پادشاه لم یزل که انك
عرشی جمیع اشیایی محیط اولمشدر انك داد وعدالتی تختی دوکلی جانلر اوزره
دوشمش وجمیع ارواحه شامل اولمشدر اول پادشاهك عرشنك برکوشه سی
هم سکا اولشمشدر که سنك عقل وروحك انك عرشی کبی اولمش وحق تعالی اکا استوا
واستیلا قیلمشدر زنهار عدالت ودیندن غیریله الکی تحریك ایتمه زیرا (کما تدین تدان)
موجبنجه هرنه ایشلرسك اکا کوره جزا اولنورسن (مری) تو مراقب باش براحوال
خویش * نوش بین درداد و بعد ازظلم نیش) ای جوحی سن کندی احوالك اوزره
مراقب اول داددن نوش وظلمدن نصکره نیش کور یعنی نائب جوحیه خطاب ایدوب
دیدی ای جوحی سن هم امین اولمه بلکه کندی احوالك اوزره مراقب اول عدلدن نصکره
نوش وظلمدن نصکره نیش کورا کرسن شمدی کشف استار ایدوب ظلم ایلرسك سنی دخی
رسوای ایدرلر اکرسترایدوب عدالت ایلر ایسك سنك دخی عیبکی سترایدرلر دیدی
(مری) کفت آری اینجه کردم استمست * ایك هم می دان که بادی اظلمست *
کفت نائب یك بیك ماباد ثیم * باسوادوجه اندرشاد ثیم * همچوزنکی کو بود شادان
خوش * اونبیند غیرآن بیند رخوش) جوحی نائبه ایتدی بلی بونسنه یی که ایتدم
ظاهرا استمدرلکن بونی هم بیل که بادی اظلمدر بوفعله خود ابتدا بوصندوق ایچره اولان
بادی وباعث اولمشدر وبنم یولداشمه تعرض قیلمشدر اول اظلم اولورنائب اکا ایتدی
اکر نظر اولنسه بز بر بادی یز یعنی اعتبار له اکر اول برکاره بادی اولدی ایسه برکاره
دخی سن بادیسن پس بز بر بربادی اولمقدن خالی دکلز لکن سواد وجهله شادیلکده بز
کندی یوزیمز قاره سن کو رمیوب کندیمزی سپید ظن ایلیوب شاد او اورز وغیرك
سیاهرو اولدیغن کوروب ! کاطعن ودق قیلورز شول برزنکی عرب کبی که اول شادان
وخوش اولور او کندینك سواد وجهنی کورمز انك یوزنی غیریسی کورر پس بوناس

اکثر بویله درکندی قباحت وعیبنی کورمیوب غیرك عیبنی کورر وغیر بلر دخی آنك
عیبنی کورر ﴿ مثنوی ﴾ ماجرا بسیارشددر من یزید * دادصد دینار وان ازوی
خرید) حاصل کلام بیع من یزیدده ماجرا چوق اولدی واول صندوقی اول
جوجینك الندن نائب التجه یه دك ایکیسنك ماپینده چوق قیل وقال ظهوره کلدی
آخرالامر اکابوز التون وبردی واول صندوقی اندن الدی ﴿ مثنوی ﴾ هردمی
صندوقی ٭ ای بدپسند * هاتفان وغیبیانت می خرند) ای بدپسند هر بردم صندوقیسن
هاتفلر وغیبیلرسنی الورلر یعنی ای بدلکی بکنیجی وقبول ایدیجی کسه اکرنظر ایلسك
هر بردمده سن هم بربلاوغم صندوقنه منسوب ومبتلاسن سنی اول بلاصندوقندن
عالم غیبه منسوب اولنلر وهاتفلر صاتون آلورلر وآزاد قیلورلر

﴿ درتفسیراین خبرکه مصطفی علیه الصلوة والسلام فرمود من کنت ﴾
﴿ مولاه فعلی مولاه تامنا فقسان طعنه زدندکه پس نبودش که ما ﴾
﴿ مطیعی وچاکری نمودیم اورا چاکری ٭ خلم الودمان هم می فرماید ﴾

بوسرخ شریف بوخبراطیفك تفسیرنده درکه مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم
بیوردی (من کنت مولاه فعلی مولاه) رواه احمد وابن ماجه عن البراء والترمذی
والنسأی عن زیدبن ارقم معنای شریفی شول کسه نك که بن مولاسی وسیدی اولدم
پس علی آنك مولاسی وسیدیدر بکا نیچه رعایت ومتابعت ایلرسه اکادخی اویله رعایت
ومتابعت ایلسون حتی منافقلر بوحدیثی اشتدکدنصکره طعنه اوردیلر بویله دیوکه
اکا کافی او لمدیمی که بزاکا مطیعلك وچاکرلك کوسترمدك وآنی کندیمزه متبوع
وسید قیلدق بزه شمدی هم خلم آلود اولان برکسه نك چاکرلکن بیورر و بکانیچه
رعایت ایلرسکز اکادخی اویله رعایت وخدمت ایلیك دیرخلم آلود سومکله قارشمش
دیمکدر وسومکلو دیمك آنی تحقیر ایلمکدن کنایت اولور پس منافقلر حضرت علی
کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینه بوکونه تحقیر ایلدیلر وپیغمبر علیه السلام
حضرتلرینه هم علی دخی اول کسه نك مولاسیدر دیدیکیچون طعنه قیلدیلر (م ی)

زین سبب پیغمبر با اجتهاد * نام خود راوان علی مولا نهاد * گفت هر کورا منم
مولا ودوست * ابن عم من علی مولای اوست) بوسببدن اجتهادله موصوف اولان
پیغمبر علیه السلام حضرتلر کندینك نامنی واول علینك نامنی مولا قودی وکندیلره
وعلی کرم الله وجهه حضرتلرینه مولا دیدی اول نبی مکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری دیدی هرشول کسه یه که بن مولا ودوست اولم بنم عمم اوغلی علی هم انك
مولاسیدر ودوستیدر (کمافال من کنت ولیه فعلی ولیه) رواه احمد والنسأی والحاکم
عن بریدة (م ی) کیست مولا آنکه آزادت کند * بند رقیت زبایت برکند)

﴿ مولا ﴾

مولا کیمدراولدر که سنی آزاد ایلیه رقیت بندنی وعبودیت پیوندنی سنك ایاغکدن قوپره
یسنی شاد ایلیه عرب شول کسه یه مولا دیرلر که اول کسه نك وافر بنده لری اوله واول بنده لرنی
آزاد قیله اول بنده کندی افندیسنه لسان عربی اوزره خطاب ایلسه سیدی ومولای دیر
چونکم بویله در نبی مکرم وعلی کرم الله وجهه حضرتلری هم بلکه بزی آزاد ایلین
هر ولی هم بزم مولامز اولورز براحضرت نبی علیه السلام بزی رقیت بندندن آزاد ایدیجی
واسیرنفس وهوی اولمقدن قورتریجیدر پس اول حضرته وارث اولان هر قنغی ولی که
بزی ربقهٔ رقیتدن آزاد ایلیه واسیرنفس وهوی اولمقدن قورتروب شاد ایلیه اول هم
بزم مولامز در ﴿ مثنوی ﴾ چون بازادی نبود هادیست * مؤمنان نرا زانبیا
آزادیست * ای کروه مؤمنان شادی کنید * همچوسرو وسوسن آزادی کنید)
چونکم آزادلکه نبوت هادیدر مؤمنلره انبیای عظام علیهم السلامدن آزادلك واردر
هرنبی کندویه تابع اولان مؤمنی آزاد ایدیجیدر پس ای مؤمنلر کروهی سز شادیلك
ایلیك که تابع اولدیغکز پیغمبرسزی قیود سلاسلدن آزاد ایدیجیدر سرو وسوسن کبی
آزادلك ایلیکز ﴿ مثنوی ﴾ ایك می کویید هردم شکر آب * بی زبان
چون کلستان خوش خضاب * بی زبان کو بند سرو وسبزه زار * شکر آب
وشکرعدل نو بهار) لکن هردم آیك شکرنی سویلیکز بی زبان کلستان خوش
خضاب کبی یعنی حضرت نبی علیه السلام واکا وارث اولان هر ولی آب حیات
معنویدرکه مؤمنلره نشو ونما ویریجی وحیات طیبه ایرکوریجیدر پس خوش
بویالو اولان کلستان وسنبل وضمیران ولاله وریحان آب روانك بی زبان نیچه
شکرنی ایلرلر ایسه مؤمنلره لازم اولان هم اول آب حیات معنوی اولان نبی
علیه السلامك واکا وارث اولان ولینك شکروثناسنی ایلك لازمدرکور که سرووسبزه
زارآیك شکرنی ونو بهارك عدالت شکرنی بی زبان سویلرلر ولسان حاله آیك
اطافتنه وکندیلره ویردیکی طراوته شهادت ایلرلر ﴿ مثنوی ﴾ حلها بوشیده
ودامن کشان * مست ورقاص وخوش وعنبرفشان * جز وجز وآبستن ازشاخ
بهار * جسمشان چون درج پردرثمار) بونلرحله لرکیمشلر ودامن چکه رك مست
ورقاص وخوش عنبرصاچیجیلردر جزووجزوشاه بهاردن یوکلو انلرك جسمی ثمار
درندن پراولمش درج کبیدر یعنی یوزمین اوزره اولان نبات واشجار آیك لطفندن
ونو بهارك عدلندن هربری برك وسبزدن حله لرکیمش ودامن چکیجی اولمش
ومست وسرخوش اولوب وباد هوایله رقصلر قیلوب جوانبه کوزل رایحه لر
وعنبرلرصاچیجی اولمش هربرشاخك جزوینك جزوی شاه بهاردن یوکلواولمش
انلرك هربرینك وجودلری درثمارایله طولمش برحقه کبی اولمشدر (مری) مریمان
آبست بی شوی ازمسیح * خامشان بی لاف وکفتارفصیح * ماه مابی نطق خوش

درتافتست * هرزبان نطق از فرمایافتست) اول اشجار فی المثل مسیحه حامله
اولمش بی شوی مریملردرخاموشلردر لافسز وکفتار فصیحسز یعنی اول شجرلرك
هر بریسی مسیحه یوکلو اولان ارسز مریم کبیدرکه آنك مؤثری نیجه معنوی
ایسه بونلرك دخی مؤثری اویله معنویدر وحضرت مریم نیجه لافسز وکفتار
فصیحسز خاموش اولوب کندی ثمرهٔ فوادی حقیقت حالی نه کونه بیان ایلدیسه
بواشجارك هر بری دخی لافسز وکفتارسز خاموشلردر ولکن بونلرك هم هر بینك
ثمره سی کندیلرك حالندن انسان حالله ناظر اولنلره خبر ویرمجی وسرسویلیجیدر
بویله دیوکه بزم ماهمز نطقسز خوش طوغمشدر وبزم اوزرمزه پرتو صالمشدر
هرزبان نطق بزم فرورنقمزدن بولمشدر یعنی هر برشجرانسان حالله دیرلرکه ماه
وآفتاب نطقسز بزم اوزرمزه طلوع قیلمش وضیا کستر اولمشدر هرزبان کبی
اولان برك وثمرانسان حالله ناطق اولمغی بزم فرورنقمزدن بولمشدر دیربوده
جائزدرکه هرزباندن مراد بهارزمانندهٔ نطق ایلین هرطیورك زبانی اوله وبووجه
اوزره معنی زمستان وخریف ایامنده بی نطق اولان هرطیورك زبانی نطق وصدانی
بزم فرورنقمزدن بولمشدر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ نطق عیسی ازفرمریم
بود * نطق آدم پرتوآن دم بود) عیسانك نطقی مریمك فرندن اولورآدمك نطقی اول
دمك پرتوندن اولور یعنی عیسی علیه السلام حضرتلرینك (انی عبدالله آتانی الکتاب)
دیو تکلم قیلمسی حضرت مریمك فرورونقمندن اولدی و بودخی آدم علیه السلام
حضرتلرینك اسماء الهیه ومسمیات اشیادن خبرویرمسی اول نفخهٔ الهی ونفس
رحمانیه نك پرتوندن ظهوره کلدی ﴿ مثنوی ﴾ تازیادت کردد ازشکری
ای ثقات * پس نبات دیکرست اندرنبات) تازیاده اولور شکردن ای ثقات پس
نبات ایچره نبات دیکر واردر یعنی بهار موسمنده اشجار لسان حالله اهل انظاره
بوکفتاری تالی اولور وتکرار قیلورکه ای بزه ناظر اولان ثقات سز دخی بزم کبی
افشاء نعم الهی وتحدیث الطاف ربانی ایتمکله شکرایلیك تاکم فرورونقمز شکردن
زیاده اوله پس زمین وجود کزده نبات حسنه لر ایچره نبات اولور ولطیف وخوش
سبزه لر بتوب ظهوره کلور (ومن شکر النعم افشاؤها) حدیثنك موجبنجه هرشجرك
کندی وجودنده اولان خاصیتی ونعمتی ولطافتی اظهار وافشا ایلمسی لسان حاله
ثقاته سویلمری اولورکه ای ثقات وای مؤمنین ومؤمنات سزه دخی لازمدرکه
(واما بنعمة ربك فحدث) آیت کریمه سنك موجبی اوزره ربکزك نعمتلرینی هم لسان
قالله وهم لسان حالله تحدیث ایدوب ناسه کوسترمسز نته کم حضرت نبی علیه الصلاة
والسلام بیوردیلر (ان الله یحب ان یری اثر نعمته علی عبده فی ماکله ومشربه)
رواه ابن ابی الدنیا عن علی ﴿ مثنوی ﴾ عکس آن اینجاست ذل من قنع * اندرین

﴿ طورست ﴾

طورمست عزمن طمع) آنك عكسی بوراده ذل من قنعدر بوطورایچره در عزمن طمع
یعنی اول شکرنعم الهی قیلنك وشاکر اولنك عکسی بومرتبه ده ذل من قنع
مفهومیدرکه هرکیم شکرك زیاده لکنه طامع اولمسه ومیل قیلمسه بلکه برمقدارشکره
قانع اولسه ذلیل وحقیراولورامابوطورده عزمن طمع مفهومی مقبول ومستحبدر زیرا
هرکیم شکرخدانك زیاده لکنه طامع اولسه وکندیکچه شکری زیاده قیلسه (لئن شکرتم
لازیدنکم) آیت کریمه سنك حسبنجه حق تعالی آنك نعمتنی ورونقنی زیاده ایلر پس
اول کمسه شکره حریص وطامع اولدیغندن عزیز وشریف اولور ﴿ مثنوی ﴾
درچوال نفس خود چندین مرو * ازخریداران خود غافل مشو) کندی نفسك
چوالنه اولقدرکتمه کندی خریدارلرکدن غافل اوله یعنی سنك نفسك فی المثل
قاضینك حبس اولدیغی صندوق کبی یاخود برچوال کبیدر ایمدی کندی نفسك
چوالنه اولقدر کتمه وروحکی وعقلکی صندوق بدن ایچره فتی چوق حبس ایتمه
کندیکی اول بدن صندوقندن وغم وغصه چوالندن صاتون آلوب آزاد قیلانن
ولیلردن وبیلردن غافل اوله بلکه انلرك شکرنه وثناسنه مشغول اول

﴿ بازآمدن زن جوحی بمحکمهٔ قاضی سال دوم ﴾
﴿ رامید وظیفهٔ پارسال وشناختن قاضی اورا ﴾

﴿ مثنوی ﴾ بعد سالی بازجوحی ازمحن * رو بزن کرد و بکفت ای چست زن *
آن وظیفهٔ پاررا تجدید کن * پیش قاضی ازکلهٔ من کوسخن) بریلدنصکره کیرو
جوحی محتلردن اوتری یوزنی عورته دوندی ودیدی ای مکرده وفتنه لرده چست
وچابك اولان زن اول بلدرکی وظیفه یی تجدید ایله قاضی اوکنده بنم شکایتمدن سوز
سویله وبندن اکاواروب شکایت ایله ﴿ مثنوی ﴾ زن برقاضی برآمد بازنان *
مرزنی را کرد آن زن ترجمان * تانبشناسد زگفتن قاضیش * یادناید ازبلای
ماضیش * هست فتنه غمزهٔ غماززن * لیکن آن صدتو شود زآواززن * چون نمی
توانست آوازی فراشت * غمزهٔ تنهای زن سودی نداشت) زن جوحی نیچه
زنلرله بیله قاضینك فتنه کلدی برغبری خاتون اول زن کندیسنه ترجمان ایتدی تا کم
قاضی آنی سوزندن اکلیه وکلامندن بیلیه آنك ماضی اولان بلاسی یادنه کلیه
واول کذشته اولان محنتی نذکرقیلیه زنك غمزهٔ غمازه سی فتنه درکه کرشمه وغمزه
ایله نیچه کمسه لری مفتون ایلر ولکن اول فتنه زنك آوازندن یوزقات اولور آواز
اولمسه وتکلم قیلمسه مجرد کرشمه وغمزه چوق کارکر اولمز چونکم اول وهمدن
اوتری اول زن برآواز یوجلتمکه وتکلم ایتمکه قادراولمدی زنك تنها غمزه سی برسود
طوتمدی وتأثیرایتمدی (م ی) کفت قاضی روتوخصمت را بیار * تادهم کارترا

بااوقرار * جوحی آمد قاضیش نشناخت زود * کو بوقت القیه درصندوق بود *
زوشنیده بود آواز از برون * درشری و بیع ودرنقص وفزون) قاضی اول زنه ایتدی
یوری وارخصمکی بورایه کتورتا کم آنکله سنك کارکه قرار و برم و سنکله آنك
کارنی بوراده برخوش ﴿ ورم دیدی پس زن واروب جوحی بی کتوردی جوحی
قاضینك اوکنه کلدی قاضی انی فوری یله مدی وتیزجه آنك کیم ایدیکنی فهم
قیله مدی زیرا اول قاضی اوجوحی یه برکره ملاقات اواق وفتنده صندوق ایچره
ایدی اما اول جوحیدن آوازی طشره دن ایشتمش ایدی شمراده و بعده ونقصده
وفزونده یعنی اگرچه اول قاضی اول جوحی بی کورمش ایدی ولکن بیع وشراده
وزیاده ونقصاندہ اولان آوازنی طشره دن صندوق ایچنده ایشتمش وانك آوازی
نه کونه ایدیکنی فهم وضبط ایتمش ایدی (مری) کفت نفقهٔ زن چراندهی تمام *
کفت ازجان شرع راهستم غلام * لیکن ارمیرم ندارم من کفن * مفلس این لعبم
وشش پنج زن * زبن سخن قاضی مکر بشناختش * یاد اورد آن دغل وان باختش *
کفت آن شش پنج بامن باختی * پاراندرشش درم انداختی * نوبت من رفت
امسال آن قمار * یاد کرکس بازدست ازمن بدار) قاضی جوحی یه خطاب ایدوب دیدی
عورتکك نفقه سنی نیچون تمام ویرمزسن جوحی ایتدی بن شرع شریفه جان
و دلدن غلامم ولکن اکربن اولسم کفن طوتمزم وکفن آلمغه قادر دکلم انکچونکه
بولعبك مفلسی ام وشش پنج اوروبجیم المدکیرنی بواویونده اویندارم وخرج
ایدیجی بم دیدی بوسوزدن قاضی مکرانی اکلدی وآوازندن وکنایه سندن انك
کیم ایدیکنی بیلدی اول دغلی واول اویناد بغی اوبونی خاطرینه کتوردی وتذکر
قیلدی پس اکادیدی ای حیله باز ودغلساز اول پنج وشش که بنمله اویناد بلدر
بنی ششدره آندك ششدرنرددیدکاری اویونده مرس اولمقدر نته کم طاولی اویناینلرك
قتنده شش خانه پراواسه اکا بودیارلرده خانه پردر دیرلر ومات اولمقدن کنایت
ایدرلر وبعض دیارلرده ششدرتعبیر ایدرلر که شش تمام اولدقدنصکره لاعب اولان
کسه مرس اولور پس قاضی اکابرسبیل کنایه دیدی ای حیله باز وای لعبت ساز بکن سنه
اوششی بنمله اویناد ك وبنی مات اولمغه آندك وتمام مرس ایتدك امدی بوسنه بنم نوبتم
کتدی اول قماری غیری کسه ایله اوینه الکی بندن کیروطوت و بوری احواله وافف
وعارف اولمدن فراغت واجتناب ایت دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ازشش واز پنج عارف
کشت فرد * محترز کشتست زین شش پنج نرد * رست اواز پنج حس وشش جهت *
ازورای آن همه کرد آکهت) عارف حقیقت حال اولان شش و پنج قیدندن
فرد اولدی بونردك شش و پنجیندن محترز اولمشدر یعنی عارف جوحی کبی اولان
شیطانك ومکاره اولان زن دنیانك اویناد بغی نردك شش وپنجیندن احتراز ایدیجی

﴿ اولمشدر ﴾

اولمشدر بلکه بوشش جهاتك و بش حواسك مکرندن وهم تزویرندن فرد اولوب نجات بولمشدر اول عارف پنج حسك قیدندن وشش جهاتك مکرندن قورتلدی اول دوکلینك وراسندن سنی آگاه ایتدی و بوحواس خمسه نك وشش جهاتك وراسنده اولان عالمه واصل اولوب اندن سکا خبر و بردی وعلم واسرار ایرکوردی ﴿ مثنوی ﴾ شد اشاراتش اشارات ازل * جاوزالاوهام طراواعتزل) اول عارفك اشاراتی اشارات ازل اولدی اول عارف اوهامی جمیعا کچدی ومعتزل اولدی طرا جمیعا معناسنه در یعنی عارفك جمیع اشارتلری اشارات ازلیه وحقیقیه در اول عارف بالکلیه اوهام وخیالات طبقه سندن ایلروکچمش واول طبقه یی ترك ایتمشدر ﴿ مثنوی ﴾ زین چه شش کوشه کرنبود برون * چون برآرد یوسفی را ازدرون) بوشش کوشه اولان چاه عالمدن عارف اکر برون اولمسه بر یوسفی درون چاهدن نیجه یوقرو کتورر یعنی بوعالم طبیعت مثلا شش کوشه او برقویی کبیدر وعارف بوچاه طبیعتدن خلاص اولمش و بونك وراسنده اولان ارض حقیقتده اقامت قیلمش برعزیزدر اکر بوشش جهات اولان عالم طبیعتدن عارف خارج اولمیدی ونجات بولمیدی یوسف کبی برجانی چاه طبیعتك ایچندن نیجه یوقروکتورر ونه وجهله عالم بالایه ومرتبهٔ اعلایه یتورر ایدی کندیسی مرتبهٔ اعلاده اولمسه قعرچاهدن برکسه یی چیقروب مرتبهٔ اعلایه واصل ایتمکه قادر اولمزدی ﴿ مثنوی ﴾ واردی بالای چرخ بی ستن * جسم اوچون دلودرچه چاره کن * یوسفان چنکال دردلوش زده * رسته ازچاه وشه مصری شده) بی ستون اولان چرخك بالاسی اوزره عارف بروارد درآنك جسمی قویی ایچره دلوکبی چاره کن دریوسفلرانك دلو نه چنکال اورمش چاهدن قورتلمش وشاه مصری اولمشدر بو بیتلر سورهٔ یوسفده اولان (وجاءت سیارة فارسلوا واردهم فادلی دلوه) آیت کریمه سنه اشارت اولور بوآیت کریمه نك تفسیری دردنجی دفتردہ دلداری کردن سلیمان علیه السلام سرخنده مرور ایلدی اندہ طلب اولنه وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که عارف بالله اولان ولی بی ستون اولان چرخك فوقنده بروارددرکه انك جسم شریفی واردك دلوی کبی بوچاه طبیعت ایچره قلان جان یوسفلرینه چاره ایدیجیلردر بوچاه طبیعتده قلان جان یوسفلری اول عزیزك دلوکبی اولان جسم شریفنه پنجه اورمشلر ومسك قیلمشلر وانك واسطه سیله چاه تندن وحبس بدندن چیقوب قورتلمشلر ومصر حقیقته منسوب برملك معنوی وشاه اخروی اولمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ دلوهای دیکر ازچه آب جو * دلواوفارغ راب اصحاب جو * دلوها غواص آب از بهر قوت * دلواوقوت وحیات جان حوت * دلوها وابستهٔ چرخ بلند * دلواودر اصبعین زورمند) بوعالم چاهی ایچره غیری دلولر یعنی سائر اجساد بو چاه عالمدن آب استیجی وکندی حظنی

وغداسنی طلب ایلیجیلردر اما اول عارفك داو وجودی ایدن فارغ اصحاب جودر
یعنی کندی نفسنك حفظندن فارغ ولوب اصحاب طلب ایدیجیدرسائر داولر بوعالمده
اولان آب حظ ومعیشته قوت وغدادن اوتری غواص دررلر ولکن اول عزیزك
داو وجودی حوتك قوتی وحیاتیدر یعنی آب حیات ایچره غواص اولان ماهینك
وجودنه اول عارفك دلو وجودی حیات وغدا اولمشدر سائر اجساد دلولری
بوچرخ بلنده باغلودر وبوچرخك تأثیراتنه مظهراولوب آنك نحوستنه وسعادتنه
مبتلا اولمش وکندینك کرفتالکنی چرخ برینك مقتضیات واحکامندن بیلمشدر اما
اول عارفك دلو وجودی زورمند اولان اصابع رحمانیه دن بین الاصبعین واقع
اولمشدر کیف مایشا آنك مقلبی ومصرفی اصابع الهیه در هرنه کم انك جسمنده
وقلبنده ظهوره کلسه انی الالهدن بیلورچرخ بلنده اسناد قیلز والالهدن غیری
برمقلب ومصرف حاکم بیلز ﴿ مثنوی ﴾ دلوچه وحبل چه وچرخ چه * این
مثال پس رکیکست ای اچی * ازکجا ارم مثال بی شکست * لفوان نی ایدونی
آمدست) دلو نه وحبل نه وچاه نه ای پاشا بوزیاده رکیك برمثالدرکه عارفك
وجودی داوه بکزمك وآنك روحی وارده بکزمك قتی چوق درست مثال دکلدر
اما بی شکست اولان برمثالی قلدن کتورم بهرحال آنك حفنده هرنه کونه برمثال
کتورسم رکیك وشکسته اولمقدن خالی دکلدر زیرا عارف کاملك کفوی ومثلی نه
کلش ونه کلجکدر ﴿ مثنوی ﴾ صدهزاران مرد پنهان در یکی * صدکمان
وتیردرج ناوکی) نیچه یوز بیك مرد برکسه ده پنهان نیچه یوزکمان وتیر برناوکده درج
ناوك شول قین آغاجنه دیرلرکه اندن اوق دوزرلرکا هی اوق معناسنه دخی استعمال
ایدرلر یعنی عارف واصل وانسان کاملك وجودی برکون جامعدرکه صدهزاران
مرد اندهٔ پنهان وجمله عالم انك وجودنده مخفی ونهاندر * بیت * لیس علی الله
بمستنکر * ان یجمع العالم فی واحد * عارف واصلك وجودی شول برناوکه بکزرکه
اندهٔ نیچه یوز تیر وکمان مندرج اوله (مثی) مارمیت اذرمیت ولکنهٔ * صدهزار
اقلیم اندرخانهٔ) مارمیت اذرمیت مفهومی برفتنه درنیچه یوز بیك اقلیم برخانه ده در
بعض نسخه ده مصرع ثانی * صدهزاران خرمن اندرحفنهٔ) واقع اولمشدر
بوتقدیراوزره معنی نیچه یوز بیك خرمن براوج شیده دردیك اولوریعنی حق تعالینك
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حفنده مارمیت اذرمیت بیورمسی محجوبلره برفتنه
وامتحاندر والاول حضرت فی الحقیقه صورتا برخانه معنیده نیچه یوز بیك اقلیم
اندهٔ مندرجدر واکاوارث کامل اولان عارف واصل دخی بویله در صورتا براوج شی
معنیده نیچه یوز بیك خرمن اندهٔ کیزلودر مارمیت اذرمیت آیت کریمه سی سورهٔ
انفالده در تفسیری وتحقیقی چوق موضعده مروراایلمشدرجمله دن جلد اولده وزیر

﴿ حکایهٔ ﴾

حکایه سنده مذکوراولمشدر (مری) آفتابی دریکی ذره نهان * تا کهان آن ذره
بکشاید دهان * ذره ذره کرددافلاك وزمین * پیش آن خورشید چون جست
ازکمین) برآفتاب برذره ده نهان تا کهان اول ذره آغز آچه مراد انسان کاملك
صورتی و حقیقتی تمثیلدر وآفتابدن مقصود حقیقت انسانیه درکه
برآفتاب عالمتابه بکزر و انسانك صورتی اکا نسبتله برذره کبیدر بلکه جمیع
اجساد و اجسام اکا نسبتله ذره لرکبیدر پس توضیح معنی انسان کاملك
صورتی فی المثل برذره کبیدرآنك برذره کبی اولان وجودنده برآفتاب معنوی نهاندر
تاکهان اول ذره کبی اولان وجود کامل دهان آچسه آنك درونده اولان آفتاب
معنوی انوارنی عالمه صاچسه بوافلاك وزمین انك شعشعهٔ انوارنه نسبتله ذره ذره
اولیدی اول خورشید معنویتك اوکنده چونکم کیندن صحرادی یعنی اول
خورشیدحقیقی شول وقتده که کیندن صحرایه وآشکارا اوله بوافلاك وزمینك
اکا کوره وسعتی وصلابتی قالیه بلکه آنك انوارنه نسبتله بونلر ذره لرکبی حقیر
وصغیراوله دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ اینچنین جانی چه در خوردتنست * هین
بشنوای تن ازین جان هردودست * ای تن کشته وثاق جان بسست * چندتاند
بحردرمشکی نشست) بونجلسین برجان اعظم وروح اکرم تنله لابقدر ای تن آکاه
اول هر ایکی الکی بوجاندن بوکه فی الحقیقه بوروح اعظم بوکون ومکانه صغمز
وجسم وتنه زبون ومقیداولمز ای جانه وثاق اولمش تن بس وکافیدر نیچه بربحر
برمشکده اوتورمغه قادراولور که روح اعظمك تنده اوتورمسی بربحر عظیمك
برمشك صغیرده اوتورمسی کبی اولور چونکم بویله در برکون اول معنی بومشك
صورتی ترك قیلور ﴿ مثنوی ﴾ ای هزاران جبرئیل اندر بشر * ای مسیحان
نهاندر جوف خر * ای هزاران عبه پنهان درکنیس * ای غلط اندازعفریت
وبلیس) ای مرد کامل سن بشرصورتنده هزار جبرئیل سن ای خرجوفنده
مسیحان نهانسن ای کنیس ایچره پنهان هزاران کعبه سن ای غلط انداز
عفریت وبلیس اولان مرد کامل ﴿ مثنوی ﴾ سجده کاه لامکانی در مکان *
مر بلیسانرا تو ویران دکان) مکانده سجده کاه لامکانسن تحقیقا سندن
ابلیسلرك دکانی ویراندر ای حرف ندادر بونده منادی عارف کاملدر پس اول
عارف کامله ندا ایدوب بوررلر ای بشر صورتنده هزاران جبرائیل منزله سنده
اولان وای خرلر جماعتنده کیرلو مسیحلر مرتبه سنده اولان مرد کامل وای کلیسا
ایچره پنهان هزاران کعبه مثابه سنده اولان وای عفریت سیرت وابلیس طبیعت
اولان اهل صورتی وهم وغلطه براغان وشك وشبهه ورطه لرینه القا قیلان عارف
وواصل سن بوعالم کون ومکاندن لامکانه منسوب سجده کاهسن تحقیقا ابلیسلرك

وابلیس سیرت اولان تپرمت ابلیسلرك دکانی سندن ویران اولمشدر انلرسنك
صورت بشریه کی کوروب (ماهذا الا بشر مثلنا) دیمشدر وابلیس کبی کندو یی
سندن اعلا صانوب سرکش اولمش وسکا اطاعت وانقیاد ایلکدن اعراض
قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ که چرا من خدمت این طین کنم * صورتی را من لقب
چون دین کنم * نیست صورت چشم را نیکو بمال * تا ببینی شعشعهٔ نور جلال)
بو یله دیو که بن نیچون بوطینك خدمتن ایلرم برصورته بن نیچون دین لقب ایلرم
ای ابلیس سیرت مرد کامل صورت دکلدر کوزکی ایواو وناکم انده نور جلالك
شعشهسن کوره سن یعنی ای عارف واصل ومرد کامل ابلیس زاده لرك دکانی
سندن ویران اولیجی وانلرسکا مطیع ومنقاد اولمقدن ومیل وتوجه قیلمقدن
اعراض واستبکار قیلیجیدر بو یله دیو که بن بوطین مثابه سنده اولان بشره نیچون
خدمت ایلرم بو بله برصورته بن نیچون دین دیو لقب ویرم وبو کا خدمت وطاعت
قیلغه بن دین دیو نیچون سو یلرم دیر پس بو کونه ابلیس سیرته خطاب ایدوب بیورلر
ای ابلیس صورت ودیو طبیعت اول عارف واصل ومرد کامل همان محضا
صورت دکلدر کوزیکی برخوش آچ وا کادیدهٔ حقیقت بینله نظر ایله تاکم انك
مرأت وجودنده نور جلالك سطوت شعشهسن کوره سن وانی مظهر ذات وصفات
الهی مشاهده قیله سن وحضرت حقی انده جدا وغیری کورمیه سن که مرد
کاملدن حضرت حقی غیری کورن وجدا ایلین ابلیس ودخی ابلیس سیرت اولان
پرتلیسد ر بوخسه حقیقت کور یجی انسان حضرت حقی مظهر الهی اولان
مرد کاملدن غیری کورمز وجدا ایلمز

﴿ بازآمدن بشرح قصهٔ شاهزاده وملازمت اودر حضرت پادشاه ﴾

﴿ مثنوی ﴾ شاه زاده پیش شه حیران این * هفت کردون دیده در یك
مشت طین * هیچ ممکن نی بجشی اب کشود * لیك جان باجان دمی خامش نبود *
آمده درخاطرش کین بس خفیست * این همه معنیست پس صورت زچیست)
چونکم شهزاده شاه چینك حضورنه واصل اولدی اول شاهك او کنده بو معنالك حیرانی
وسکرانی اولمش که براوج طینده یدی کردونی کورمش یك مشت طیندن مراد اول
شاه چینك جسدی اولور وشاه چیندن مراد شاه علم دین اولور که (اطلبوا العلم
ولو بالصین) حدیث شریفی بونکته یی وسری افاده قیلور علم دینك وچین
یقینك شاهی اولان عارف کامل وشیخ واصل برنسخهٔ الهی وکون جامعدر که
یدی کردون وجمله اشیا ما کان ومایکون هرنقد رواریسه انده منطوی اولمش
وجمله یی انك باطنی احاطه قیلمشدر نتکیم حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله
عنه عارف اولان انسانه خطاب ایدوب بیورمشدر (بیت) داؤك منك ومانشعر)

﴿ و ﴾

ودواءك منك و ماتبصر) وانت الكتاب المبين الذى) باحرفه يظهر المضمر
وتزعم انك جرم صغير * وفيك انطوى العالم الاكبر * پس اول شاه چينه مريد
او لان شهزاده انك كون جامع اولديغنى وهفت كردونى احاطه قيلديغنى كور بجك
بواسرارك مشاهده سنده حيران قالدى هيچ بر بحثه لب اچمق انك حضورنده ممكن
دكل كه كامل ومكمل اولان عزيزك اوكنده مريده لب كشا اولمق و بحث قيلمق
ادب دكلدر لكن جان بردم جانه خامش دكل ايدى بلكه انك جانى كندى
جانينه انسان روحانيه ايله يا الهى بونه سردرو بونه حكمتدر كه بوقدر عالم كبرى
برصورت صغراده منطوى ومندرج اوله ديدى انك خاطرنه كلمش بويله ديوكه
بوز يادە خفى سردر بوشاه عادل وانسان كامل دوكلى معنيدر پس صورت نندر
بوصورتك حكمتى عجبانه اوله ديمش ﴿ مثنوى ﴾ صورتى از صورتت
بيزار كن * خفتهٔ هر خفته را بيدار كن * آن كلامت ميرهاند از كلام * وان سقامت
ميرهاند از سقام * پس سقام عشق جان صحتست * رنجها اش حسرت هر راحتست)
برصورتدر كه سنى صورتدن بيزار ايدبجيدر و برخفته در كه هر خفته يى بيدار
ايدبجبدر بو بيتلر جائز در كه اول شهرزاده نك پس صورت چيست ديديكى خاطره يه
حضرت مولانا قدس سره طرفندن جواب اوله وجائز در كه اوكندى قلبنده
پس صورت چيست ديدكدن انك جانى اكا سان قلبيه ايله بوكونه جواب ويروب
ديه بو برصورتدر كه سنى صورت قيدندن بيزار ايدبجيدر و بوظاهرا علمدن كوز
يومش برخفته در كه هر خفته ونائمى بيدار ايدبجيدر اول كلام جراحتدن
قورتربجيدر واول سقامت سنى سقامدن قورتربجيدر آن كلامت آن كلامترا تقديرنده
اولور وكلام ثانى جراحت معناسنه اولور وان سقامت وان سقام ترا تقديرنده
اولسه ده جائزدر ونانقس كلمدن اولسه ده جائزدر و اولكى سقامدن مراد
سقامت عشق الهى واخرى سقامدن مراد سقامت نفسانى اولور يعنى اول
كاملك كلامى سنى جراحت نفسانيه دن قورتررو اول عاشقك مرض عشقى سنى سقامت
نفسانيه دن خلاص ايلر پس سقامت عشق الهى جان صحتدر كه هر صحتك
وسلامتك روحى مرد عشقدر اول عشقك رنجلرى هر راحتك حسرتى ورشكيدر كه
هرنقدر ذوق وراحت وارايسه وشفاودوا موجود ايسه مرض عشقه حسرت
يبجى ورشك ايليجيدر انكچون (بيت) مرض عشقى كور شفايرنه * الى كور
دردنى دوايرنه * ديمشلردر ودخى (بيت) العشق جوهر وسوى العشق عرض *
والعشق شفاء وسوى العشق مرض * والعالم كله صداع وغرور * والعشق
من العالم سر وغرض) ديو سويلينلر هم خوب تعبير ايلمشلردر ﴿ مثنوى ﴾
اى تن اكنون دست خود ازجان بشو * ورنمى شويى جزاين جانى بجو) اى تن

شمدن کیرو کندی الکی جاندن یوواکر جاندن ال یومز ایسك بوندن غیری بر جان
طلب ایله یعنی سنکله تن وجاندن بیزار اولان شیخ کامله واصل اوله سن ای
بدن الکی روح حیوانیدن بو واندن فراغت ایله که اول کامل روحانیتی انی
فنا ایدیجیدر واکراندن ال یومز وفراغت ایتمرسك یوزی برآخر جان طلب ایله که
اول عاریتی اولان جانك سکا اندنصکره نفع وفائده سی اولمز ﴿ مثنوی ﴾
حاصل آن شه نیك اورامی نواخت * اوازان خورشید چون مه می کداخت) حاصل
کلام اول شاه انی ایو اوخشادی اول شهزاده اول خورشید معنو یدن ماه کبی
اریدی یعنی محصل کلام اول شاه ولایت اول شهزاده نیك بختی ایو اوخشیوب
تربیه ابتدی اول شهزاده نك اول خورشید نورانیدن کندکجه ماه کبی مجازی
اولان وجودی اریدی واکسلدی وانانیتی وروح حیوانیه سی روز بروز زائل
وفانی اولدی ﴿ مثنوی ﴾ آن کداز عاشقان باشد نمو * همچو مه اندر
کدازش تازه رو) عاشقلرك اول کدازی نمو اولور ماه کبی کدازده تازه رو اولور
یعنی برخوشید معنو یه نیك مقابله سنده عاشقلرك اریمسی وانانیتلری وجسملرك قوتلری اریمسی
وفنی اولمسی معنیده زیاده لکه بادث اولور شول ماه کبی که اریمکله کده نحیف
ولاغر اولمقله تازه رو اولور وصکره انك نقصانی بدر کامل اولمغه سبب اولور
﴿ مثنوی ﴾ جمله رنجوران دوا رندامید * تا دان رنجور رکم افزون
کنید) جمله رنجورلر دوا امیدن طوتر لر بو رنجور ناله ایلر اکسلمکی زیاده ایلیك
دیو کم بونده کمالك وا کسکلك معناسنه در یعنی جمیع بدن رنجورلری خسته لك
واسطه سیله بدنلرنه نقصان وکمالك کاسه انلر دوا وشفا امیدن طوتر لر اما بو رنجور
عشق اولان ومرض عشقه کرفتار کلان انلرك خلافی بنم اکسلمی وفانی ارامی زیاده
ایلیك دیو ناله ایلر بلکه (اقتاونی یاثقات از فی موتی حیاتی) دیو سویلر ﴿ مثنوی ﴾
خوشتر ازاین سم ندیدم شربتی * زین مرض خوشتر نباشد صحتی * زین کنه
خوشتر نباشد طاعتی * سالها نسبت بدین دم ساعتی) بوسمدن خوشتر برشربت
کور ایدم یعنی زهر دشمن وسم مهلکدن خوبتر ولذیذتر برشربت طعم ایدم
بومرضدن خوشتر برصحت اولمزکه جمله صحتلر مایه سی وروحی مرض عشقدر
بو کناهدن خوشتر برطاعت اولمزا کرچه عند عوام الناس عشق ومحبت برنوع
خطا وکناهدر عقل معاشی ازاله قیلدیغی وعاری وناموسی وروح حیوانیه
وقوت جسمانیه بی مفنی اولدیغی ملابسه سبله ولکن عند العاشقین بوندن بهتر
برطاعت وماز یچه یلار بوده نسبت برساعتدر یعنی عشق ومحبت دمنه نسبت
یچه ایام وسال برساعت کبیدر که عاشق اول ایام وسالك غمی والمنی و سائر آفاتنی
بیلز وفرق ایلمز بلکه یچه ایام وشهور کاوب کتسه اکا برساعت کبی کلور ﴿ مثنوی ﴾

مدنی بدپیش این شه زبن نسق * دل کباب وجان نهاده برطبق * کفت شه ازهرکسی
یکسر برید * من زشه هرلحظه قربانم جدید * من فقیرم اززارزسر مخنثم * صدهزازان
سرخلف داردسرم) برمدت بوشاه ولایتك اوکنده شهزاده کوکلی کباب وجانی طبق
اوزره قومش ساکن اولدی یعنی برزمان بونطاوزره کوکلی آتش عشقله کباب اولمش
وجانی طبق اوزره قومش خدمت قیلدی برکون اکا دیدی شاه ولایت هربرکسه دن
برباش کسدی اما بن شاهك عشقدن هرلحظه یکی قربانم غیریلر برکره باشی
کسیلوب جانن ویرر اما بن هرلحظه سنك یولکده جان ویرمکه وقربان اولمغه
عاشقترم دیدی (بیت) ولم تعسفی بالقتل نفسی بل لها * به تسعفی ان انت اتلفت
مهجتی) مفهومنی ادا ایلدی پادشاهم بن سیم وزردن فقیرم لکن سردن محتشم
بنم باشم نیچه یوز بیك سرلری خلف وعوض طوروبنیچه یك باشلره بدل اولور
پس بنم سنك یولکده بوسردن غیری برسرمایم اولمیجق استرمکه انی سنك
یولکده بذل وفدا ایلیم که (بیت) مالی سوی روحی وباذل روحه * فی حب
من یهواه لیس بمسرف * دیمشلر در ﴿ مثنوی ﴾ باد وپادر عشق نتوان
تاختن * بایکی سرعشق نتوان باختن * هرکسی راخود دو پاو یکسرست *
باهزاران پاوسرتن نادرست) ایکی ایاقله عشق یولنده چابق ممکن اولمزومجرد
ایکی ایاقله راه عشقه کیدن کسیه عاشق دیمز برباشله عشق اوینامغه قادر
اولمزوعشق یولنده برکره باشنی ویروب مقتول اولان کسیه عاشق دیمز هرکسه نك
ایکی ایاغی وبرباشی واردر چون برکسه ایکی ایاق وبرباشله راه عشقه کتسه
وکندیسنی اول یولده برکره فدا ایتسه اکا عاشق دیمز عاشق اولدرکه هزاران
پای وسری اوله هزاران پاوسر ایله اولان تن فتی نادر در که اوتن عاشقدر که
معشوقنك یولنه هزاران پاوسر ایله کیدر وهردم اول پاوسری انك یولنده فدا
ایدر مع هذا بوقدر روحی وسری فدا ایلدم دیمز (بیت) هرکراتبغ محبت سر
برید * درفضای اوج اوادنارسید ﴿ مثنوی ﴾ زین سبب هنکامها شد کل
هدر * هست این هنکامه هردم کرم تر) بوسیبدن کلی هنکامه لر هدر اولدی
اما بوهنکامه لر نقدر وارایسه بوبی عشق اولدیغی سیبدن باطل اولدی وبی
اعتبار قالدی امابوهنکامهٔ عشق هردم کرمتر اولدی وهمیشه کروفر بوادی
﴿ مثنوی ﴾ معدن کرمیست اندر لامکان * هفت دوزخ ازشرارش یك
دخان) کرمك معدنی لامکانده دریدی دوزخ انك شرارندن بردخاندر یعنی
معدن کرمیت اولان عشق وشوق لامکانده درکه یدی جهنم اول معدن کرمیت
اولان آتش عشقك شرارندن بردخاندر قیاس ایله که اول معدن کرمیت اولان
آتش عشق نه مرتبه ده اولور

﴿ دربیان انکه دوزخ کویدکه قنطرهٔ صراط سر بسراوست ای مؤمن ازصراط ﴾
﴿ زود تربکذر وبشتاب تاعظمت نورتو آتش مرا بکشد جزیا مؤمن فان نورك اطفأ ناری ﴾

بوسرخ شریف وبیان لطیف آنك بیانندہ درکه دوزخ سویلرکه صراط کوپریسی آنك اوزرنده در شولد مکه صراط کوپریسی اوزره مؤمنلر قدم قویه‌لر اول دوزخ بویله دیونکلم ایلر که ای مؤمن صراطدن تیزرك کچ وسرعت ایله تاکم سنك نورکك عظمتی وسطوتی بنم آتشمی سویندردی دیه کما قال صلی الله علیه وسلم تقول النار للمؤمن یوم القیمة جز یا مؤمن فقد اطفأ نورك لهبی رواه الطبرانی وابو نعیم فی الحلیة عن یعلی بن منبه ﴿ مثنوی ﴾ زاتش عاشق ازین روای صفی * میشود دوزخ ضعیف ومنطفی • کویدش بکذرسبك ای محتشم * ورنه ازانوار تومرد آتشم) مؤمن اولان عاشقك آتشدن بویوزدن ای صفی دوزخ ضعیف ومنطفی اولورآنك آتشی قوی اولدیغی جهتدن دوزخك آتشنه ضعف وانطفا حاصل اولور دوزخ مؤمنه لابه وتضرع ایلیوب دیرای محتشم اولان مؤمن بندن تیزرك کچ یوخسه سنك انوارکدن بنم آتشم اولوروسوینور ﴿ مثنوی ﴾ کفرکه کبریت دوزخ اوست بس * بین که می بخساند اورا این نفس * زود کبریتت بدین سوداسپار * تانه دوزخ برتوتابدنه شرار) کفرکه دوزخك کبریتی اولدر انجق کورکه بونفس انی نیجه بوکا لدر وار یدرو بخسانیدن متغیر اولمغه وار یمکه دیرلرفوری کبریتکی بوسودایه اصمرله تاکم نه دوزخ ونه شرارسنك اوزریکه چاپه یعنی دوزخك کبریتی وطوتزغی انجق کفردر کورکه اول کفری بونفس موحدین ومؤمنین نیجه بوکالدر روضعیف ایلرکه کلمهٔ توحیدی سویلکله ومؤید ایمان اولان کلامی تکلم ایلکله کبریت جهنم اولان کفرسوینورومنطفی اولور پس علی الفور کفرك کبریتنی بوسودای عشقه اصمرله ونوردین وایمانه قرین ایله تاکم نه جهنم سنك اوزریکه حواله اوله ونه آنك شراره‌لری سکاهجوم قیله که نور دین وایمان لابد جهنمی ودخی جهنمك شراره لرنی سویندیریجیدر ﴿ مثنوی ﴾ کویدش جنت کذرکن همچوباد * ورنه کرد دهرچه دارم من کساد * که توصاحب خرمنی من خوشه چین * من بتی ام توولا یتهای چین * هست لرزان زوجیم وهم جنان * نی مراین رانی مرانازوامان) جنت هم اول مؤمنه دیر ای مؤمن بندن بادکبی کذرایله یوخسه هر زمان که بن نعمدن واذواق ولذاتدن نه طوتر ایسم سنك نورك قتنده کساداولور زیراسن صاحب خرمنسن وبن خوشه چینم بن بر بتم سن چین ولا یتلریسن بتدن مراد بونده محبوبدرکه چین ولا یلرینك محبوبلری بغایت حسنا واجمل اولدیغندن وآنك عاشقلری

اکا زیاده توجه وخدمت قیلدیغندن آنی بته تشبیه ایدرلر یعنی قیچن عارف واصل وموءمن کامل جنته داخل اولدقده وآنك احسن تقویم اوزره اولان وجهی جنته پرتووضیا صالدیغی وقتده آنك شعشعهٔ جمالی ونور خصالی جنتك رونق ولطافتی اوزره غالب اوله پس جنت اکالابه قیله بویله دیوکه ای موءمن کامل بندن یادکبی کندی مقامك جانبنه کذرایله والاهرنه نعمت که بن طوتر ایسم سنك نورك قتنده کساد اولور وعوام موءمنین سنك جمالك سیرنه وحسنك مما شاسنه مشغول اولوب بندن روکردان اولور وبنم حسنم وزینتم بی رغبت قالورز یرا حسن ولطافت خرمنك سن صاحبیسن وبن سنك خوشه چینك ام وزیب وزینتی بن سندن بولورم فی المثل بن بربت موزون ومحبوب ملاحت مشحونم وسن چین ولایتلری کبی سن که بنم حسن وجمالك مقر ومعدنیسن زینت وجمالی وحسن وکمالی بن سندن بولورم دیر وفی الحقیقه جنتك زینت ورونقی انسانله اولور باخصوصکه انسان کامل اوله جنت زینتی ولطافتی آنك حسن جمالندن بولور الحاصل اول انسان کاملدن وموءمن واصلدن هم جحیم وهم جنان لر زان اولورنه بوکاونه اکا اندن امان اولور جنت وجهنم اندن خائف اولوب ایکیسی یله اکا تضرع ولابه قیلور ﴿ مثنوی ﴾ رفت عمرش چاره را فرصت نیافت * حسن بس سوزان بدوجان برنتافت * مدتی دندان کنان این میکشید * تارسیده عمر او آخر رسید * صورت معشوق زوشد در نهفت * رفت شد بامعنیٔ معشوق جفت) اول شهزاده نك عمری کندی وصالی چاره سنه فرصت بولمدی ومعشوقه سنه بوصورتله واصل وملاقی اولمدی صبر ایسه زیاده یاقیجی وخراب وفنا ایدیجی ایدی جان اکا طاقت کتورمدی وصبره تحمل قیلمدی برمدت دیش صقارق کوجله بو بار محنتی چکدی معشوقه ایرشمش ایکن آنك عمری آخره ایرشدی معشوقك صورتی اندن کزلوده اولدی ومخفی قالدی وکندی معشوقك معناسی ایله جفت اولدی وبوندن مقصود شول عاشق صادقلر اولورکه برمرشد کامل وعارف واصلك حضور شریفنده معشوق حقیقی وصالنه ایرمکدن اوتری عشقله یانوب یاقلوب خدمت ایلرکن عمروفا ایتمیوب ومعشوق حقیقته بونشئهٔ عنصریه ده واصل اوله میوب وبقابالله مرتبه سنه واصل اوله میوب عشق وفنا مرتبه سنده دنیادن آخرته کچنلرموت وفناشربتنی قبل الکمال ایچنلر اولور ومعشوق حقیقی بو صورت عالمدن کذرقیلوب عالم معنایه واصل اولدقده مشاهده قیلنلر وآنك ذاتنه وصفاتنه واصل اولنلر اولور ﴿ مثنوی ﴾ کفت لبسش کرزشعر وششترست * اعتناق بی حجابش خوشترست * من شدم عریان ازتن وازخیال * می خرامم در نهایات الوصال) شهزاده ابتدی معشوقه نك لبسی

اکر شـمردن واکر شـشتردندر اکابی بحاب اعتناق خوشتردر شـشتر عجم دیارنده
رشهرك نامیدر آنك قاشی قتی خوب اولور کاهی آنك قاشـنه محلك اسمنی حاله اطلاق
ایدوب شـشتر دیرلر یعنی اکر انك البـاسی مویدن وپشمدن اولسـون واکر حریر
وابر پشمدن اولسون بنه بی بحاب اکا اعتناق خوشتردر که حین وصـاله اکر کثیف
واکر لطیف هرنه شـیئکه پرده وبحاب اوله کمال وصاله ولذت انصـاله اول نوعا مانع
اولور پس عاشـق اول بحابك دخی اولمسنی (مصرع) من نخسبم باصنم باپیرهن
• دیوب مراد ایلرو (بیت) حـلهٔ جنت اولورسـه چکه م جاك ایدهیم * دم
وصلنده بکا حائل اولان پیرهنم) دیوشوشعردن مراد دخی بحاب ظلمانی وششتردن
مراد بحـاب نورانی اولور ومعشـوق حقیقینك عاشق بویله دیر که اکر حضرت
معشوقه‌نك بحـاب نورانی اولسون واکر ظلمانی اولسون بو بحـابلردن اکاعاری
ومجرد اکا اعتنـاق واتصال خوشتردر بحـاب ظلمانیدن مراد بونده تن وبحاب
نورانیدن مراد خیـال اولور چونکم تن بحابندن چقوب عریان اوله معشـوق
هم خیال بحابنی چاك ایدوب عریان اولور وکمال وصلت اورتا لقدن خیـال رفع
اولوب کندکدنصکره حاصل اولور بن تندن عریان اولدم اول معشوقه خیالدن
وصال مرتبه‌لرینك نهایتنده خرامان اولورم مراتب وصال برنیچه نوع اوزره در
وانك هربرینك برنهایتی واردر مثلا عقله وصال مرتبه سـنك نهایتی واردر ودخی
علم الیقین وعین الیقین ایله واصـل اولمنك هم نهایتلری وارد رورو حله واصـل
اولمنك هم نهـایتی واردر بوجله انواع وصـالك کمال نهـایتلری بدندن عریان
اولدقدنصکره حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ این مباحث تابدینجا کفتنیست *
هرچه آید زین سپس بنهفتنیست * وربکویی وربکوشی صد هزار * هسـت
پیکار ونکرد داشکار) بومبحثلر بومحله دك کفتنی دریعنی سویلنمسی لازم وتعبیر اولنمسی
جائزد رهرنه که بومبحثلردنصکره قلبه کلور ودرونه طلوع وظهـور قیلور انك
کیزلنمسی لازم وستر اولنمسی واجبدر واکر فرضی اول سر ومعانی بی لسانه کتوروب
سـویلیه سـن واکرآنی افشا واظهار ایلمکه صدهزار کوشش وسعی ایلیه سـن
پیکار وجدال اولورآشـکار اولمز زیرا نکتهٔ وحدتی وسرر بوبیتی برکسـه تمام
بیلد کدنصکره بوسره واقف اولمین کسـه‌لره آنی سویلسه وانی اظهـار وافشا
ایچون صـدهزار سعی وکوشش ایلسـه مجرد نزاع وجدال اولور وینه اول سر
ربوبیت آشکار اولمیوب مستور قالور افشاء سر الربوبیة کفر علم من علم وجهل
من جهل دیمشـلردر ﴿ مثنوی ﴾ تابدریا سیر اسب وزین بود * بعداز نیت
مرکب چوبین بود * مرکب چوبین بخشکی ابترسـت * خاصه آن در یابیانرا
رهبرست) دریایه‌دك اسپ وزینك سیری اولور مثلا براسـبه ایر اوروب اوزرینه

بنرشن ودریا کنارنه دك انکله سیر قیلرسن بوندنصکره سکا مرکب چوبین لازم
اولور اول جوپدن اولان مرکبه سوار اولوب دریایه سفر قیلورسن دریاده
مرکب ذی روح ابتر اولدیغی کبی خشکلکده دخی مرکب چوبین ابتردر
خاصة اول مرکب چوبین دریایلره رهبردر قورورده دگل پس بونطق وتکلم
اسب واستر کبیدر بونك حکمی انجق بوخشکستان اولان عالم صورتنده در چونکم
اسب نطقه سوار اولوب آنکله دریای وحدت وبحر حقیقت کنارنه کله سن
آندنصکره آنك حکمی کبدر پس خموشلغه سوار اولمق وسفینهٔ سکوته دخول قیلق
لازم اولور ﴿ مثنوی ﴾ این خموشی مرکب چوبین بود * بحر پاتر اخامشی
تلقین بود * هرخموشی که ملوات میکند * نعرهای عشق آن سومی زند * توهمی
کو بی عجب خاموش چراست * اوهمی کوید عجب کوشش کجاست * من زنعره
کرشدم او بی خبر * تیر کوشان زین سمر هستند کر) بوخموشلك فی المثل مرکب
چوبین اولور بحری اولنره خاموشلك تلقین اولور وآنلره بی نطق و بی زبان اسرار در
یابی تعلیم قیلور پس بحری اولنر خاموشلکدن نیچه سرور ازفهم قیلور امای
اهل صورت هر برخموش که سنی ملول ایلر وسن آنی ساکت وصامت کوروب
آنك صمت وسکوتی سکاملالت و برر عشق نعرهلری اول جاننده اورر وعشق
ومحبت صیت وصدابی بی زبان خموشلك مرتبه سنده قیلور ولیکن سن بر اهل
معنانك خاموشلکن کوروب عجب بونیچون خاموشدر دیرسن اول اهل معنی
انسان حالله سکادیر عجب بو کیمسه نك قوانغی قنده در بن نطق باطنی ولسان قلبی
ایله نعره اورمقدن کراولدم اوایسه بی خبردر ظاهرده تیز کوش اولنلر بوسمردن
اصمدر زیراهر نقدر بوظاهر قوانغی تیز اولسه واخفی اولان صوتی استماع
قیلسه معناده اولان نعره لری وقلبده اولان کلاملری اشتمکه قادر اوله من
﴿ مثنوی ﴾ آن یکی در خواب نعره می زند * صد هزاران بحث وتلقین میکند
* این نشسته پهلوی او بی خبر * خفته خود آنست وکرزان شور وشر) مثلا
اول برکیمسه اویقو ایچره واقعه ده نعره لراورر نیچه بوزبیك بحث وتلقین ایلر
بواول نائمك پهلوسنده اوتورمش کیمسه اول نائمك نعره وتلقینندن بی خبر خفته
خوداصل اول بیدار اولندر وشور وشردن اصم اولندر یعنی اول خوابده نعره
اوران وتلقین قیلان کیمسه کندینك نعره سنی ایشیدر وتلقین ایلدیکی کلامی
بیلور اما آنك یانده بیدار اوتوران کیمسه آنك نعره سنی اشتمز وآنك شور وشرنی
فهم ایتمز پس خفته اول بیدار اولان کیمسه واول خفته نك شور وشرندن اصم
دخی اول اولور پس سن هم ای ظاهر کوشی تیز اولان اهل صورت عاشقلرك
صور تا خاموش اولوب و باطنا نعره لر وصدالر اوروب درون عالمنده آوازه لر

ایلدکلرنی وکلمات شوق انکیزسویلدکلرنی بوکاکوره قیاس ایله ﴿ مثنوی ﴾

وانکسی کش مرکب چو بین شکست * غرقه شد در آب او خود ماهیست * نه خوشست

* ونه کو بانادریست حال اورادر عبارت نام نیست * نیست زین دوهردوهست آن بو

العجب * شرخ این گفتن برونست از ادب) واول کیمسه که مرکب چو بینی صدی

آیده غرقه اولدی اول خود ماهیدر اول کیمسه نه خوشدر ونه کو یادر برنادر

نسنه در آنک حالنه عبارتده نام یوقدر بوایکیدن دکلدر وفی الحقیقه اول بوالعجب

هرایکسیدر بونک شرحنی دیمک ادبدن بیروندر یعنی شول بر کیمسه که آندن مراد

عارف کامل وانسان واصلدر مرکب چو بین کبی اولان صمت وسکوتی اول کسر

ایتدی آب حیات معنو یده غرقه اولدی خود بحر حقیقتک حوتیدر فی الحقیقه

اول ماهیٔ بحر احدیت نه خوشدر ونه کو یادر بلکه بر عجیب وغریب شیدر که

آنک حالنه بوعبارت والفاظنده نام اولمز وآنک اسراری نطق و بیانه صغمز اول

عارف وکامل بوناطق وساکت اولنلرقبیلندن دکلدر اما فی الحقیقه اول بوالعجب

هم ناطق وهم ساکتدر نهایت مافی الباب آنک نطقی وسکوتی سائر بشرک نطق

وسکوتی کبی کندی نفسندن حاصل اولمه دکلدر بلکه من عندالله در واول نفسنده

فانی و بحر حقیقتة ماهی کبی مستغرقدر بوکاملک بوندن زیاده شرحنی دیمک

واسرارندن خبرویرمک ادبدن خارجدر بوقدر شرح اولنمی دخی مقامک

اقتضاسنه کوره والله اعلم ﴿ مثنوی ﴾ این مثال آمد رکیک و بی ورود

* لیک در محسوس ازین بهتر نبود) بومثال آنک حقنده رکیک وبی ورودکلدی

لیکن محسوسده بوندن بهتر اولمدی یعنی بزکه عارف کاملی ماهی یه وحضرت

الوهیتی در پایه وخاموشلکی مرکب چو بینه تشبیه ایلدک بومثال اولمدی بومثال

اکا نسبتله ورودسزکلدی ورکیک اولدی ولیکن محسوسانده بومثالدن بهتر

وخوبتر برمثال اولمدی انکچون آنک حقنده طالبلره تفهیم ایچون بوکونه مثال ایراد

اولندی و بیان قیلندی

﴿ متوفی شدن بزرگین ازشهزادکان وامدن برادرو میانین بجنازهٔ ﴾

﴿ برادرکه آن کوچکین صاحب فراش بود ازرنجوری ونواختن ﴾

﴿ پادشاه میانین راتا اوهم لنک احسان شدومانند پیش پادشاه ﴾

﴿ صدهزارغنایم غیبی وعینی بدورسید ازدولت و نظرآن پادشاه ﴾

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف شهزاده لردن اول بیوک شهزاده نک اولمسی ومتوفی

اولمسی وارتانجه برادری کندی برادرینک جنازسنه کلمسنک بیانیدر که اول کوچکین اولان

شهزاده رنجورلکدن صاحب فراش ایدی اول اجلدن برادرینک جنازه سنه کلوب

حاضر اوله مدی وپادشاه ولایت چین اورتانجه او لان شهزاده بی اوخشمسنک

قصه سیدرتا اول اوسط اولا ن شهزاده هم اول شاه چینك لنك احسانی و آنك لطف و کرمنك اسیری اولدی و پادشاهزاده شاهك اوکنده قالدی صدهزار غنایم غیبی و عینی اول پادشاهك نظرندن ودولتندن اول شهزاده یه ایرشدی یعنی اول شهزاده معنوی وروحانی وصوری و جسمانی چوق غنیملر و بی شمار نعمتلره ودولتلره واصل اولدی ﴿مثنوی﴾ کوچکین رنجور بو دوآن وسط * برجنازهٔ آن بزرك آمد فقط * شاه دیدش کفت قاصداین کیست * که ازان بحرست این هم ماهیست * پس معرف کفت پورآن پدر * این برادرزان برادر خردتر) کوچکین شهزاده خسته ورنجورایدی واول اوسط شهزاده اول بیوك شهزاده نك جنازسنه کلدی انجق پادشاه آنی کوردی وآنك حالنی وذاتنی بیلورایکن عن قصد معرفه سؤال ایدوب بوکیمدر دیدی که بوهم اول بحرد نمیدر و بوهم ماهییدر یعنی بودخی اول بیوك شهزاده نك واصل اولدیغی دریادنمیدرو بودخی اول بحرعشق ومحبتك ماهیسی میدر دیو سؤال ایلدی پس معرف پادشاه چینه ابتدی پادشاهم بوهم اول پدرك اوغلیدر اما بو برادر راو بربرادرندن خردتر وکوچکتر در ﴿مثنوی﴾ شه نوازیدش که هستی بادکار * کرد اوراهم بدان پرسش شکار * ازنوازشاه آن زارخنید * درتن خود غبرجان جانی بدید * دردل خوددید عالی غلغله * که نیابد صوفی آن درصدچله) پادشاه چین اول میانین اولان شهزاده یی اوخشدی ودخی وآفررعایت ابتدی بویله دیوکه سن بیزه بادکارسن آنی دخی هم اول پرسش ایله شکارابتدی شاهك نوازش ورعایتندن اول آنش هجرانله بریان اولمش زار ودلفکار کندی تندن وجانندن غیری درونده برغیری جان کوردیکه مشایخ بوجانه روح قدسی وحیات طیبه دیرلر که سالك بوجانی برپادشاه عالم معنانك حضورنه کلدکدن وآنك نظرشریفنی الدقدنصکره حاصل ایلر پس اول شهزاده کندی کوکلنده برعالی غلغله کوردی که صوفی آنی صدچله ده بولمز یعنی اول شهزاده چونکم اول شاه چینك نظرشریفنه محل ومظهر اولدی آنك یمن نظری برکاتیله کندی درونده شول حالات عجیبه یی واذواق باطنه یی مشاهده قیلدی که صوفی آنی بوزار بعینده بوله مز زیرا مردان خدایله بردم صحبت فیلق وآنلرك برنظرا کسیر تأثیرنی الق کندی بشقه باشنه بوزار بعین چکمکدن و بوزبیل اتقاده اولمقدن بهتردر دیمشلردر نتکیم شیخ عطار قدس الله سره العزیز حضرتلری بیوررلر (بیت) یك دمی صحبت بمردان خدا * بهتراز صد سال بودن در تفا ﴿مثنوی﴾ عرصه ودیو اروسنك وکوه تافت * پیش اوچون نارخندان می شکافت * ذره ذره پیش اوهمچون قباب * دمبدم میکرد صد کون فتح باب * باب که روزن شدی کاهی شعاع * خاك که کندم شدی وکاه صاع) عرصه

ودیوار وسنك وکوه یلدرادی آنك اوکنده انار خندان کبی منشق اولدی انار انار در که
الف آندن کاهی وزندن اوتری حذف اولنوب ناردینور یعنی اول شهزاده اول
پادشاهك نظری بر کائله شول مرتبه یه ایردیکه آنك اوکنده عرصه ودیوار
وجبال واحجار تابان اولدی وباغ ایچره شق اولوب خندان اولان انار کبی
هرشینك باطنی ظهوره کلدی وحقیقتی اکا عیان اولدی بوعالمده اولان هرشئ
ذره بذره آنك اوکنده قبلر کبی ایدی دمبدم شاه اکا صد کونه فتح باب ایلدی
باب کاه روزن اولوردی وکاهی شعاع اولوردی خاك کاهی کندم اولوردی
وکاهی صاع اولوردی یعنی عالم معنادن اکا فتح اولان بابك هر بریسی کاهی
روزن مثابه سنده اولوب اول روزنه دن حقایق اشیایی کورر وعالم غیبك اسرارنه
نظر ایر کوررردی وکاهی اول باب معنوی اکا شعاع الهی وپرتو بانی اولوردی
وهرشیئك مرأت وجودنده حق تعالیٰنك تجلیاتنی وانوارنی مشاهده قیلوردی
بوعالم خاك آنك نظرنده کاهی بغدای وفواکه وثمار اولوردی وکاهی بوجله یه
کیل وظرف اولوردی یعنی کاهی بو زمین آنك کوزنه عین غذا وطعام ونعمت
کورینوردی وکاهی بواغدیه ونعمه اول ظرف ومحل کورینوردی حقیقته
ناظر اولان کوزه هم بویله کورینور ﴿ مثنوی ﴾ در نظرها چرخ پس
کهنه وقدید * پیش چشمش هردمی خلق جدید) نظر لرده چوق کهنه وقدید
اولان چرخ آنك کوزی اوکنده هردم خلق جدیده در یعنی بوخلقك نظرلنده چوق
اسکی ودیرینه وقدید اولان ودائمة الصور وثابتة الاجرام کورینن فلکلر هرآنده
وهردمده یکی یکی خلق اولمقده وکهنه سی کیدوب آنك مثلی هماندم یرنه
کلمکده در زیرا عارف کاملك حقیقت کورن چشم شهودنده بواشیاهرطرفة
العینده وابسده ویکی یکی خلق اولمقده در بواشیانك بویله مستمر الشکل کورنمسی
تجدد امثال وتعاقب اشکال قبیلندندر نهایتی بوخلق عالم (بل هم فی لبس من
خلق جدید) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره بوخلق جدیددن شبهه ده درلر وبو تجدد
امثاله وخلق جدیده مناسب اولان شرح وتحقیق اصل نقش فصوصه اولان
شرحزده فص سلیمانیده مذکور اولمشدر ودخی جلد اولك اوائلنه قریب هم
در بیان مکر خرکوش سرخنده (پس تراهر لحظه مرك ورجعتست * مصطفی
فرمود دنیاساعتست * بینك شر خنده مرورایلدی آنده طلت اولنه ﴿ مثنوی ﴾
روح زیبا چونکه وارست ازجسد * ازخدابی شك چنین چشمش رسد * صدهزاران
غیب پیشش شد پدید * آنچه چشم محرمان بیند بدید * آنچه اواندر کتب برخوانده
بود * چشم رادر صورت آن برکشود) روح زیبا چونکم جسددن قورتله
وحبس جسمدن قورتله وحبس جسمدن آزاد اولمه خدای تعالیدن اکا شکسز بونك

کبی رحقیقت بین چشم ایربشور حتی آنك کوزی هرشیئـك حقیقتنی کوریجی اولور
پس اول شـهزاده نك چشم شـهودی اوکنده صد هزاران امورغیبیه بد بد
اوادی وظهوره کلدی اول نسـنه بی که اسرار حقه محرم اولانلرك کوزی کوردی
اول هم آنی کوردی ومقربان درکاه الهی اولان عزیزلرك نظری عالم غیبدن هرنه
مرتبه یه ایردی ایسه آنك نظری هم اول مرتبه یه ایردی اول شـهزاده کتابلر
ایچره اول نسـنه بی که اوقومش ایدی چشم شـهودی اول معاینـك صورتی
اوزره اچدی واول اوقودیغی معـارك هربرینك صورتنی بربر مشاهده ایتدی
﴿ مثنوی ﴾ ازغبار مرکب آن شاه نر * یافت اوکحل عزیزی در بصر *
بر چین کلزار دامن میکشید * جزوجزوش نعره زن هل من مزید) اول شاه نرك
مرکبنك غبارندن اول شـهزاده بصرده برکحل عزیز بوادی یعنی اول شـاه
فحول وشهنشاه عقولك مرکب همتنك غبارندن واصب سعادتنك طریق الهیده
اولان آثارندن اول شـهزاده بصر بصیرتنـده برکحل عزیز بوادی که مرادآندن
کحل هدایت ونور معرفتدر چونکم اول کحل هدایت ونور معرفتی اول شاه چینك
اسب همتنك آثارندن کندی بصیرتنـده بوادی انجابن اسرار وحقایق کلزاری
اوزره دامن چکدی وجراذ یال ایدوب آنی سـیر وتماشا ایتـدی آنك جزوبنك
جزوی وهربرعضوی هل من مزید نعره سـنی اوریجی اولدی وبوندن زیاده
دخی وارمیدر بوکا قانع دکلم دیبجی اولدی ﴿ مثنوی ﴾ کاشـنی کز بقل
رویدیکدمست * کاشنی کزعقل رویدخرمست * کاشنی کزکل دمدکرددتباه *
کاشـنی کزدل دمدوافرحتا) برکاشن که بقالدن وبیاندن بتراول بردم ویراندر
عارف اکا میل والتفـات ایلزاما برکاشن که عطاردن بتر اول همیشه تازه وخرمدر
عارفك میل ونظری بوکاشنه دربرکاشن که کل وباغدن بتر اول چوق کچمیوب
تباه وخراب اولور عاقل اکا مغرور وفریفته اولزاما برکاشـن که دادن بترا کا
زهی فرحت دینور ای فرحت واطافت سن اول دادن بتن کاشنه حاضراولکه
سن آنك لایقیسن دیوندا اولنور ﴿ مثنوی ﴾ علمهای بامزه دانسـته مان *
زان کلستان یك دوسـه کل دسته دان * زان زبون این دوسـه کل دسته ایم *
که در کلزار بر خود بسـته ایم) بزم بیانمش ومعلوم اولمش بامزه علملریمزی اول
ذکر ایلدیکمز کلستـان معنوی وکلزار اسرار ریاضـدن برایکی کل دسته بیل که
بو بامزه اولان علوم رسمیه ومعارف عقلیه عارفك نظر کاهی اولان کلشن معنویدن
برایکی دسـته کل کبیـدر آندن اوتری بزبرایکی دسـته کل قدر علمك زبونی
ومغلوبی یزکه کلزار حقیقت قپوسـنی کندی اوزیمزه باغلمش وکلستان معنوینك
بابنی بوچشم وبوصورته مشـغول اولمغله سد ایلمشزدر ﴿ مثنوی ﴾ آنچنان

مفتاحها هردم بنان * می فتد ای جان در یغا از بنا * وردمی هم فارغ آرندت
زنان * کرد چادر کردی وعشق زنان) انجلین مفتاحلر هردم نان سبیله
ای جان در یغا بنا ندن دوشر بنان پرماغه دیرلر یعنی بزکلزار حقایق واسرار الهی
قپوسنی اوزر یمزه باغلمش وحق تعالی حضرتلری اول بابك مفتاحلرنی بزم المزده
قومشدر واول کلزار معنوینك مسدود اولان قپوسنك بزم المزده اولان
مفتاحلری همت وعزیمت وسعی وجهد وحسن نیت ولطف سیرت وحسن
عمل وعقل سلیم و بونلر امثالی اولان خصلتدر امابو مفاتیح باب کلزار معنوی
اولان حالتلر وخصلتلر هردم بزم المزدن و بنا نمزدن در یغا نان وخوانه مشغول
اولمق واسطه سیله دوشر واکل وشربه مقید اولدیغمز سبیله اول مفتاحلر بزدن
کیدوب ابواب معانی بزه مسدود اولور وکلزار حقایقك قپوسی مغلق ومقید قالور
واکر سنی بردم فرضی نان یمکدن فارغ کورسه لر چادر اطرافنه وزنلرك عشقی
اطرافنه طولنور سن چادرتر کیجه جار دیدکلریدر که عورتلرا کابور ینورلر یعنی
اکر بردم سنی یمك یمکدن واکل وشربه مقید اولمقدن فارغ کورسه لر عورتلرك
عشقی وجادری اطرافنه طولنور سن نان وخوان اول کلزار حقایقك مشاهده
سندن سکا نیجه مانع اولورسه وآنك مفتاحلرنی سنك الکدن نیجه دوشوروب
زائل قیلورسه زنلردخی زیاده مانع اولور وآنك مفتاحلرنی بونلردخی ارتق ضایع
قیلور ﴿ مثنوی ﴾ بازاستسقات چون شد موج زن * ملك شهری بایدت پرنان
وزن) کیروسنك استسقاك بحری چونکم موجزن اوله سکا نماندن وزنماندن پر
برشهر ملکی کر کدر یعنی چونکم سنك نانه وزنانه اولان زیاده تشنه لکك
واستسقا واشتهاك دریاسی موج اوریجی اوله وتلاطم قیله اول زمانده سکا نانلر
وزنلرله طلو برشهر ملکی کر کدر که تاسنك تشنه لکنی دفع ایلیه وسکا برمقدار قناعت کله
﴿ مثنوی ﴾ مار بودی اژدها کشتی مکر * یك سمرت بود این زمانی هفت سر *
اژدهای هفت سرد وزخ بود * حرص تودانه ست ودوزخ فخ بود * دام رابد
ران بسوزان دانه را * بازکن درهای توواین خانه را) اول مار ایدك صکره مکر
اژدرها اولدك اول برباشك وار ایدی بوزمانده یدی باشك وار یعنی ای کیرو
وکلو یه مبتلا اولان کسه مقدماسن مار کبی یکسر وضعیف ایدك کندکچه
مکر سن یدی باشلو براژدرها اولدك که نفس اماره نك یدی صفت مذمومه سی
اژدرهانك یدی باشی کبیدر نفسك اول برباشلو مار کبی ضعیف ایکن کندکچه
حرص وشهوتله قوت بولوب اژدرها کبی یدی باشلو اولدی یدی باشلی اژدرها
ایسه دوزخ اولور که دوزخك یدی قپوسی و یدی طبقه سی واردر نته کم نفس
اماره دخی یدی صفت مذمومه ایله یدی باشلی براژدرها کبی ودخی یدی قپولی

بردوزخ کبیدر سنك حرصك فی المثل دانه ودوزخ فخ اولور سن حرصه وشهوته
مائل اولورسن اول واسطه ایله دام دوزخه کرفتار کاورسن لازم اولان بودر که
دامی یرت و پاره پاره ایت ودانه یی یاق بوخانه یه یکی قپوز کشاده ایله یعنی سنك
نفسك دام دوزخدر وحرصك اکا دانه در وجسدك آنلره محل اولمش بوخانه در
لازم اولان بودر که دوزخ کبی اولان نفس اماره دامنی یرتوب پاره پاره ایت
ودانهٔ حرصی دخی آتش عشق الهی ایله احراق ایت اصلا خانهٔ جسمکده
بونلردن اثر قالمسون آندنصکره بوخانهٔ جسمه نورانی وروحانی یکی قپولر آچ
تااوقپولردن سنك وجودك خانه سنه نورانی وروحانی غدالر کله وسنی غنای
قلبه واصل قیله حتی غنی القلب اوله سن ودولت وسعادت ابدیه مرتبه سنی بوله سن

﴿ مثنوی ﴾ چون توعاشق نیستی ای نرکدا * همچو کوهی بی خبرداری
صدا * کوه را کفتار کی باشد زخود * عکس غیرست آن صدای معتمد) ای
ارکك کدا چونکم سن عاشق دکلسن برکوه کبی بی خبر صدا طوتر سن نرکدا
اکرچه ارکك کدا دیمکدر اماقوی کدا دیمك معناسی مراد اولور یعنی ای قوی
کدا چونکم عاشق الهی دکلسن هرنکم حضرت حقدن علم وخبر طوترایسك
برصیت وصدادن بیخبر اولان کوه کبی صدا طوتر سن که کوهك وجودنده صیت
وصدا ایلمکه اکرچه برقابلیت واردرولیکن اول ایلدیکی صیت وصدانك حقیقتندن
اول کوه غافلدر زیرا کوهك کفتار وصداسی فچن کندیدن اولور آنك صیت
وصداسی کندیدن اولمز بلکه غیرك عکسیدر اول صدای معتمد یعنی کوهك
کندی ذاتندن برصداسی وکفتاری یوقدر بلکه آندن ظهوره کلان اول صدای
معتمد وکفتار بارشد غیرك عکسیدر انکچون کوه اول افوالك حقیقتنی وسر نی
بیلز کذلك هرمقلد کوه کبیدر اول مقلدك درونندن هرنه کونه کفتار وصدا
ظهوره کلور سه اول دخی اول کفتارك اسرارنی بیلز زیرا آنده اولان علم وکفتار
غیری کیمسه نك علمی وکفتاریدر واول مقلد آنی خلقه سویلکدن اوتری حفظ
ایلمشدر انکچون آنك حقیقتندن خبردار دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت توزان
سان که عکس دیکریست * جمله احوالت بجزهم عکس نیست * خشم وذوقت
هرد وعکس دیکران * شادیٔ قواده وخشم عوان * آن عوانرا آن ضعیف
آخرچه کرد * که دهداورا بکینه زجرودرد) ای مقلدسنك کفت وکویك
اول اسلوبدن که قول دیکر وعکس دیکردر نظر اولنسه سنك جمله احوالك
غیری کیمسه نك عکسندن غیری دکلدر مثلا خشمك وذوقك یعنی شهوتك
وغضبك هرایکیسی غیریلرك عکسیدر قواده نك شادیلکی وعوانك خشمی کبی
قواده قائده نك جمیدر قائده یدیجی معناسنه دیرلر بونده شول عسکریدن کیمسه

اولور که برعسکره قولاوزاوله آنی برجانبه الوب کیدر واول بکا بوقدر عسکر
تابع اولدی دیووبن بوقدر کیمسه‌لره سرعسکراولدم دیوشاداولور وآنك شادیلکی
عسکر درکه عسکرك اکا برمقدار تابع اولمسندن حاصل اولور عسکر کندی
بیلدکاری یوله کلوب اکا احتیاج قالمدقدنصکره اول قائدك شادیلکی زائل اولور
قواده قوددن صیغهٔ مبالغه اولمق هم جائزدر قود سکون واوله آت سور یسنه
دیرلر قواد آت سوربجی راعی یه دیرلر مثلا برچوبانه برنیچه کسه‌لر وافراسیلر
ویرسه اول چوبان اول اسبلرك جمع اولمسندن شاد اولسه انك شادیلکی
عکس وعاریتی اولور اول اسبلری صاحبلری الدوده آنك شادیلکی زائل اولور
وبومصرع ثانیده حرف تشبیه مقدر اولور وتقدیر کلام بوبله دیمك اولور که
ای مقلد سنك خشمك وذوقك هرایکیسی غیربلرعکسیدر وسنده عاریتیدر
قایدعسکر اولان قولاوزك ودخی خیل کودن چوبانك شادیلکی کیدروخشمك
هم عوانك خشمی کیدر مثلا برعوانك النه برضعیف کرفتاراولور وحاکم اول عوانه
دیرکه بواخذایتدیکك کیمسه یه‌لت اوراول عوان خشمه کلوب اول ضعیفی دوکر اول
ضعیف اول عوانه آخرنه ایتدی که اول عوان اول ضعیفه کینله زجرودرد ویرعوانك
خشمه کلسنه باعث اول ضعیف برکارایتدی لیکن عوان اکا حاکمك اذنیله ایتدی
پس عوانده اولان خشم عاریتی اولور وحاکمك خشمنك عکسی اولور عوان اول
خشمك حقیقتندن بی خبراولور کذلك ای مقلدسن هم کندی وجودکده اولان
شادیلکك وخشمك حقیقتندن بی خبرسن اول شادیلك واول خشم سکا کیمن
کلدی وبونلرك اصلی وحقیقتی نه در بیلمزسن ﴿ مثنوی ﴾ تابکی عکسی خیال

لامعه * جهد کن تاکردی صاحب واقعه * تاکه کفارت زحال تو بود * سیرتو باپر
و بال تو بود) تاکم خیال لامعه نك عکسنه مسرور اواق نیچه یه‌دك جهد ایله
تاصاحب واقعه اولهسن یعنی صاحب واقعه اولان محقق طرفندن سنك وجودکه
کلان خیال لامعه نك عکسنه نیچه یه‌دك مغروراولورسن سندخی مردانه جهد
ایله وسعی ایله تاکم صاحب واقعه برمحقق اوله‌سن تاکم سنك سوزك سنك کندی
حالکدن اوله وسنك سیرك سنك کندی پرو بالکله اوله‌ایل قنادیله اوچان قوش
مقام ومنزله واصل اوله‌مز وتقلیدله اولان سوز مقصوده اصابت قیله‌مز
ومقلد سویلدیکی سوزك سری ومعناسی ندر بیله‌مز پس اهل همت اولوب
تقلیدطبقه سندن کذرقیلوب کندی حالنی سویلك وکندینك عقلندن وروحندن

حاصل اولان پرو بالله پرواز ایلك سالکه انفع واولیدر ﴿ مثنوی ﴾ صید
کیردتیرهم باپرغیر * لاجرم بی‌بهره استازلحم طیر * بازصید آردبخوداز کوهسار)
لاجرم شاهش خوراند کبك وسار) تیرهم صیدطوتر غیرینك پریله لاجرم لحم طیردن

بی بهره در یعنی اوق اکرچه قوشلری صیدایلر لکن غیرك قنادیله وقوتیله صیدایلر انکچون لاجرم طیرك لحمندن بی بهره در که اکاشکارایلدیکی قوشك لحمندن حصه ونصیب یوقدر مقلد هم غیرك قنادیله قوش اولین تیر کبیدر اما محقق باز کبیدر باز کندی قوتیله و پر و بالیله کوهساردن صید کتورر لاجرم شاه اکا کککلك و چل قوشی یدیرر نته کم شیخ اکبر قدس سره العزیز حضرتلری فتوحاتده کندی شیخی اولان ابومدین رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن بو کونه نقل ایدوب بیوررلر (وکان شیخنا ابومدین یقول فی فتوح الغیر اطعمونا لحما قدیدا ای لا تنقلوا الینا من فتوح غیرکم الا ما یفتح علیکم فی قلوبکم یرفع بهذا همة اصحابه لطلب الاخذ من الله

﴿ مثنوی ﴾ منطق کز وحی نبود ازهواست * همچوخاکی درهوا ودرهباست *

برنطق که وحی الهی والهام ربانیدن اولمسه اول هوای نفسانیدندر هواده وهباده اولان برخاك کبید ر مثلا خاك هوا واسطه سیله ظهوره کلسه هبا وغبار اولور شمسك ضیاسنه وماهك نورنه اول هبا وغبار پرده اولور کذلك شول کفتار که وحی الهی والهام ربانی ایله اولمیه بلکه هوای نفسانیدن ظهوره کله اول کفتار هواده اولان خاك وغبار کبی هباء منثورا اولور ﴿ مثنوی ﴾ کرنماید خواجه را

این دم غلط * زاول و النجم برخوان چند خط * تا که ماینطق محمد عن هوی *

ان هوالا بوحی احتوی) اکر خواجه یه بودم غلط کورینه وبوسوز معتبر کلیه والنجم سوره سنك اوائلندن ای خواجه سن برقاچ خط اوقی شول محله دك که حق تعالی حضرتلری محمد صلی الله تعالی علیه وسلم حقنده (وماینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) بیوردی یعنی محمد صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری هوادن سویلمز آنك نطقی دکلدر الاشول وحیدر که بزم جانبزدن اکا وحی اولندی پس معنیٔ مصرع ثانی اولدر که اول محمد علیه السلام نطقی دکلدر الاول محمد علیه السلام انی وحی ایله حفظ واحتوا ایلدی وسویلدیکنی وحی ایله سویلدی احتواء اجتماع معناسنه در ﴿ مثنوی ﴾ احمد اچون نیستت از وحی یاس * جسم یا زاده نحری وقیاس

* کز ضرورت هست مردار حلال * که نحری نیست در کعبهٔ وصال) ای احمد چونکم سکا وحیدن یأس و قنوط یوقدر سکا نحری و قیاس لازم دکلدر نحری و قیاسی جمله و بر که آنلر وحیدن بی بهره لردر آنلره نحری و قیاس ایلمك حلالدر زیرا ضرورتدن برمردار حلال اولدی اما سنك نحری وقیاسه ضرورتك و احتیاجك یوقدر کعبهٔ وصاله نحری اولمز پس سن بزم کعبهٔ وصالمده سن وسنك روحانی اولان وارلرك دخی بزم کعبهٔ وصالمده در پس سکا وآنلره نحری وقیاس ایلمك لازم اولمز ﴿ مثنوی ﴾ بی نحری واجتهادات هدی * هر که بدعت پیشه کیرداز هوی * همچو عادش بر برد بادش کشد *

نی سلیمانست تاتختش کشد * عادر ابادست حالی خذول * همچو بره بر کف
مرداکول * همچو فرزندش نهاده برکنار * می بردتابکشدش قصاب وار)
تحریسن وهدانك اجتهادلریسز هرشول کسه که هوادن بدعتی پیشه طوته جواب
بو بیتدر عادکبی باد انی هوایه ایلنوروآنی اولدرر سلیمان دکلدر که تا آنك تختنی چکه
یعنی هرشول کسه که طریق هداده وراه مصطفاده اجتهادسن وتحری واحتیاطسن
هوای نفسندن بدعتی کندیسنه پیشه طوته اول هوای نفسانی عادقومنی بادصرصر
هوایه ایلتوب اولدردیکی کبی اول اهل بدعتی اولدورر سلیمان سیرت دکلدر که اول
هوا آنك تختنی چکه اول کسه لرکه وقتنك سلیمانی اوله هوای نفسانیده آنلربااذن الله
متصرف اولورلر وهرنه جانبه امر انسه لر آنی اول جانبه تصریف ایدرلر وآنك
اوزرینه سلیمان وارسوار اولوب استدکاری مقامه کیدرلر اما اهل بدعته و تحری
واجتهد قیلمین اهل ضلالته باد هوای نفسانی غالب اولوب عاد قومی کبی عاقبت
انلری هلاك ایلر نعم عاد قومنه هم باد حمالدر لکن انلره اول باد صرصر برحمال
خذول ومرکب قنولدرعاد قومی اول باد لك النده مرداکولك النده بره کبیدر
اکرچه اول مرداکول اول قوزیی کندی فرزندی کبی کنارنه قومش اما ایلتور
تاانی قصاب کبی دپلیه پس نفسنك هواسنی دخی بوکا کوره قیاس ایله اکرچه
هوای نفسانی اول وهله ده اهل بدعتی واصحاب ضلالتی مرتکب اولور ورعایت
قیلور وانلردخی نفسلرینك هواسی اوزره سائر وطائر اولدقلرندن زیاده حظ آلورلر
اما اول هوا انلری عاقبت قتل قیلور ومهلك اولور ﴿ مثنوی ﴾ عادرا آن باد
زاستکبار بود * بارخود پنداشتند اغیار بود * چون بکردانیدنا که پوستین *
خرد شان بشکست آن بئس القرین * بادرا بشکن که پس فتنه ست باد * پیش
آزانکه بشکنند اوهمچو عاد) عاد قومنه اول باد استکبارلرندن اولدی کما قال الله
تعالی (فاماعاد فاستکبروا فی الارض بغیرالحق وقالوا من اشد منا قوة) انلرنفسلرینك
هواسنی واول باد مهلکی کندیلره یارصاندیلر اول خود فی الحقیقه اغیار آیدی
چونکم اول باد هوانا کام پوستین دوندردی و یارلك صورتن کید روب قهارلك
صورتنی کتوردی انلری اول بئس القرین فی الحال خرد وخشبخاش ایدوب صدی
پس ای اهل هوا نفسکی کسرایله که اول باد هوای نفسانی چوق فتنه درکه اوسنی
عاد قومی کبی صمزدن اول یعنی سن باد هوای نفسکی اول سنی عاد قومی کبی صمزدن
اول صی تاعاقبت سنی انلر کبی هلاك ایلیه وانی صمق کندی پیغمبر که تابع اولمق
وپیغمبرك قائممقامی اولان بروارث کامله وعارف واصله انقیاد قیلغله میسر اولور
﴿ مثنوی ﴾ پند دادی هودکای پرکبر خیل * برکندازدستتان این باد ذیل * اشکر
حقست باد وازنفاق * چند روزی باشما کرد اعتناق) حضرت هود علیه السلام

اول قوم عاده پند ونصیحت ویردی بویله دیوکه ای پرکبر قوم بوبادسزك
الیکزدن ذیلی قوپارر خیل بونده جماعت معناسنه در یعنی سزك ذیل هوایه تمسك
قیلدیغکز واکا تابع ومطیع اولدیغکز وآنی کندیکزه یارموافق بیلدیککز برکون
اول سزك الیکزدن اتکنی قورتررر ودونوب سزه مسلط اولور باد هوا حق تعالینك
لشکریدر ونفاقدن برقاچکون سزکله اعتناق ایلدی نهایتی نفاقدن برقاچ کون
ملایمت وموافقت کوسترمسی صداقت دکل منافقتدر (م ی) اوبسر باخالق
خودرا ستست * چون اجل آید برآرد باددست) اول باد سرده کندی خالقیله
راستدر چونکم اجل کله باد ال یوقرو کتوررر یعنی ای اهل هوا اولان واستکبار
قیلان قوم اول باد هوا که سزانی کندیکزه تابع صانور سزآنك سزه حالا تابع
اولمسی وملایمت قیلمسی الله تعالینك امریله در اول باطنده کندی خالقیله راست
ودرستدر چونکم وقت کله ومدت هلاك وفناقریب اوله اول بادسزکله معانقه قیلقدن
الینی الور وسزدن رفع قیلور اول زمانده آنك سزه نه مرتبه عدوایدیکنی بیلور سز
﴿ مثنوی ﴾ بادرا اندردهن بین ره کذر * هرنفس آیان روان باکر وفر * حلق
ودندانها ازوایمن بود * حق چوفرمایدبدندان درفتد * کوه کردد ذرهٔ باد
وثقیل * درد دندآن داردش زاروعلیل * این همان بادست کابمن میکذشت * بود جان
کشت وکشت اومرك کشت) مثلاسن بادك دهن ایچره رهکذرنی وعبورنی کور
هرزمان نفس اول کروفرایله دهان ایچره کلیجی وکیدیجیدر اول زمانده که امر حقله
سکامموافقت ایلر بوغاز ودیشلر آندن ایمن اولور حق تعالی چونکم باده دندانه دوش
دیو بیوره فی الحال دیشه دوشر آندنصکره بزذره بادطاغ اولور وثقیل اولور برمرتبه که
دیش اغریسی آنك صاحبنی زار وعلیل طوتر اول دیشه دوشن باده بادسرخ دیرلر ونازله
دخی تعبیرایدرلر نته کم بونك بیانی جلد رابعك اولنه قریب اول معشوقه نك عاشق
جانینه جواب ویردیکی محلده مرورایلشدر وکاه اولورکه دیش صنزلدیغی وقتده
دهان ایچره کلوب کیدن باد الله امریله اکا دخی زیاده الم ویرر بوخود اول
باددرکه دیش صنزلمزدن اول ایمن کچردی چونکم الله تعالی آنی سکا مؤلم قیله اول
حیندە سکا الم ویریجی اولور وکذلك کشت وزرعه دخی باد هوا تربیه قیلور
ونشوونما ویرر والله امریله آنك اوزرندن ایمن ولطیف اولوب کچر بواول
بلدرکه کشتك اوزرینه ایمن کچدی واکا جان ایدی والله امریله اول باد مرك
کشت اولدی واول اکینی خراب وهلاك قیلدی مثلا برزمان اولورکه برجانبدن
اسرزرعه ضرر ویرمیوب نفع اولور بعده اول یلدینه اسرالله امریله اکینلرك
مرك وهلاکنه سبب اولور ﴿ مثنوی ﴾ دست آنکت دست بوسدبی عبوس *
وقت خشم آن دست میکردد دبوس) مثلا اول کسه نك الی که سنك بی عبوس

اول الکی اوپرخشم وقتی اول ال دبوس اولور وسکا چوماق کبی اولور ﴿ مثنوی ﴾
یارب ویارب برآرد اوزجان * که بیراین بادرا ای مستعان) اول دیشی اغرین کسه
بادا کاالم ویرد کده جان ودلدن یارب یارب دیمك کتورر بویله دیوکه بوبادی ودردی
ای مستعان بنم دیشمدن کس وازاله ایله ﴿ مثنوی ﴾ ای دهان غافل بدی
زین بادرو * از بن دندان دراستغفارشو) ای دهان بوباددن غافل اولدك بوری
دیش دبندن استغفارده اول یعنی ای حضرت حقدن غافل اولان جان وای کلوب
کیدن بادك حقیقتدن غافل اولان دهان اول باد سکا الم واضطراب ویرد کده یوری
دیش دبندن ضروری استغفارایله که سنك اکر برکناهك اولمیدی اول بادی حق
تعالی سکا وجع ویریجی والم ایرکور یجی قیلزدی چونکم راحت زمانده باری
استغفار وتوبه ایلدك درد والم زمانده باری استغفار ایله والله الله دیو سویله
﴿ مثنوی ﴾ چشم سختش اشکها باران کند * منکرانرا درد الله خوان کند)
اول درده مبتلا اولان کسه نك چشم سختی درد و بلا وفتنده کوزیاشنی یاغدریجی
ایلر که حین سلامتده آنك کوزی الله ایچون برقطره یاغدرمزدی منکر لری درد الله
دیجی ایلر راحت ونعمت زمانده الله دیمکدن غافل اولورلردی چونکم درد و بلا
کله الله دیجی اولور ومحنت وفلاکنه دوشه کوزندن یاشلر کلور وکریه قیلور
(مثنوی) چون دم یزدان نپذرفتی زمرد * وحی حق را هین پذیراشوز درد)
چونکم ای غافل مرد کاملدن دم یزدانی قبول قیلدك وکلام حقی مستمع اولدك
آکاه اول درد والمدن وحی حقی قبول ایدیجی اول وحی لغده اشارت خفیه
معناسنه هم کلور بوندن وحیدن مراد اشارت خفیه اولور یعنی چونکم مرد کاملدن
کلام حقی قبول ایلدك ومستغفر اولدك والله تعالی یه صحت وسلامت وفتنده دعا
وتضرع لر قیلدك باری آکاه اولوب درد والمدن اشارت الهیه یی قبول ایدیجی اول
واول درددن والمدن سکا مستغفر اولغه وحق تعالی یه دعا وتضرع قیلغه اشارت
اولور پس اول اشارتی فهم ایدوب باری حق تعالی یه اول حینده دعا وتضرع
ایدوب استغفار وتوبه ایله ﴿ مثنوی ﴾ بادکویدپیکم ازشاه بشر * که خبر
خیرآوردم کدشوروشر * زانکه مأمورم بامر خودنیم * من چوتوغافل زشاه خود کیم)
اکردندانه الم ویرن سرخ باد اولسون واکر دهان ایچره کلوب کیدن باد اولسون
واکرسائر اعضایه طوقنن باد اولسون لسان حالله سکا سویلر بن شاه بشردن سکا
معنوی پیکم کاه سکا خیرخبر کتوریرم وکاهی شور وشر کتوریرم زیراکه بن مأمورم
کندم امیردکلم بنده مستقلا برحکم وتصرف یوقدر بن پادشاه مدن بخن سنك کبی
غافلم بن کندی خالقمدن سنك کبی غافل دکلم (مثنوی) کرسلیمان وار بودی حال تو *
چون سلیمان کشتی حال تو * عار یستم کشتی ملك کفت * کردمی برراز حق

من واقفت * ليك چون تو ياغئ من مستعار * ميكنم خدمت تراروزسه چار *
پس چوعادت سرنكونيهادهم * زاسپه تو ياغيانه برجهم) باد لسان حاله بي سداد
وبي رشاد اولان غافله دبراى غافل اكر سنك حالك سليمان وار اولدى وسنك
وجودك حضرت سليمان عليه السلام كبى حق تعالى يه اطاعت وانقياد قيليدى
سليمانه حال اولديغم كبى سنك دخى حالك اولوردم شمدى بن عاريتى امسنك
ملك دستك اولوردم وسكا اطاعت وانقياد قيلوردم حق تعالينك رازنه بن سنى
واقف ايلردم نته كم سليمان عليه السلامه الله امر يله چوق رازسويلدم و بي نهايه
سرلرنقل ايلدم لكن چونكم سن ياغى و باغيسن و بن مستعارم بن سكا برقاچ
كون امر حقله خدمت ايلرم واوچ درت كون موافقت قيلورم پس سكا عادكبى
سرنكونلكلر و يريرم چونكم سن حين صحتده حق تعالى يه مطيع اولدك بن هم
حين بلاده سكا مخالفتلر وشكنجه لر قيلورم سنك حكمكده اولان جنود كدن ياغيانه
صحرارم وسنك سپاهك مثابه سنده اولان عضولريكه وجزلريكه الملر و يريرم
واندالر قيلورم دير (م ى) تابغيب ايمان تومحكم شود * آن زمان كايمانت مايهٔ
غم شود * آن زمان خود جملكان مؤمن شوند * آن زمان خود سركشان
برسردوند * آن زمان زارى كنند وافتقار * همچودزدورا هزن درزيردار)
تاسنك عالم غيبه اول زمان ايمانك محكم اولور كه ايمان اول زمانده مايهٔ غم اولور يعنى
بن سنك وجود كدن كنديمى خلاص ايدوب عاد قومى كبى سنى هلاك كه شروع
ايلديكم زمانده اول زمان سنك ايمانك عالم غيبه محكم اولور اما اول زمانده اولان
ايمانه ايمان يأس دينور مقبول دكلدر اول زمان خود جمله كافرلر مؤمن اولورلر اول
زمان خود جمله متكبرلر وسركشلر باش اوزره يلرلر وطريق طاعتده مشياعلى الالهام
لامشيا على الاقدام تك وپوايلرلر اول زمانده كه احوال آخرت ظاهر اوله وامور غيبيه
عيانه كله كفره وفجره وطغاة وعصاة جمله سى زار يلك ايلرلر وافتقار ونيازعرض
ايدرلر دزدوراهزن كبى زيردارده يعنى دارآلتنده دزدلرك وحرامىلرك نيازوتضرع
ايلمسى كبى آنلر دخى احوال آخرت كشف اولدقده تضرعلر ونيازلر ايدرلر

﴿ مثنوى ﴾ ايك كردر غيب كردى مستوى * مالك دارين وشحنهٔ خودتوى *
شحنكى و پادشاهىٔ مقيم * نه دوروزه مستعارست وسقيم * رستى از پيكار و كار
خود كنى * هم توشاه و هم توطبل خود زنى) لكن اكر سن شمدى عالم غيبده
مستوى ومستقيم اوله سن و باطنكى شك وشركدن وكفردن وضلالتدن برى فيله سن
مالك دارين وكندى شحنه‌ك اولورسن يعنى سنك حاكمك وضابطك ينه سن اولوب
هم دنيانك وهم آخرتك مالكى اولورسن مقيم اولان شحنه لك و پادشاهلق برايكى
كونلك مستعار وسقيم اوزره پادشاهلق كبى دكلدر بو دنيانك شحنه لكى و پادشاهلغى

مستعار وسفید ر اما آخرت شحنه لکی و پادشاهلغی ابدی ومقید ر پیکاردن وجنك وجدالدن قورتلورسن وکندی کارکی ایلرسن هم‌سن شاه وهم‌سن کندی طبلکی اوررسن یعنی کندی وجودك اقلیمنك حاکمی وپادشاهی اولوب غیریلرله جنك وجدلدن فارغ اولورسن وکندی کارکی کندك قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ چون کاوتنك آورد برماجهان * خاك خوردی کاشکی حلق ودهان * این دهان خود خاك خواری آمدست * لیك خاکی را که او رنگین شدست) چونکم جهان بزم بوغازمزی برکون صیقر کاشکی بوحاق ودهان خاك بیدی که اول کون حرام طعام یدیکندن اوتری معذب اولمیدی بودهان خودنفس الامر ده اگرخودنظراولنسه برخاك خوارکلمشدر وآنك اطعمهٔ نفیسه دیوب یدیکنك اصلی ومادہ سی طپراق اولمشدر لکن بودهان اول خاك بیجی اولمشدرکه رنگین اولمشد وکونا کون غدالر شکلنده دوزلمش و بویانمشدر ﴿ مثنوی ﴾ این کباب واین شراب واین شکر * خاك رنگینست ونقشین ای پسر * چونکه خوردی وشدانها لحم و پوست * رنك ولحمش داد واین هم خاك کوست * هم زخاکی بخیه برکل میرتد * جمله راهم بازخاکی میکند) بوکباب و بوشراب وبوشکرکه سن برسن خاك رنگین ونقشیندر ای پسرکه حق سبحانه وتعالی بونلری خاکدن خلق ایلمش وهر برنی برنقش اوزره دوزمش و برکونه رنگه بویامشدر چونکم سن یواغدیه واطعمه دن یه‌سن بونلرسنك جسمکده لحم و پوست اولور اکا دخی لحم ورنك ویردی بوهم محله طپراغیدر خاك کویه مضافدر کومحله یه دیرلر ومحله دن مراد زمین اولور ومعنی بولحم و پوست دخی حق محله سی اولان زمینك خاکیدر دیمك اولور هم اول صانع برخاکدن اولان کل اوزره بخیه اورر جمله بی‌هم کیرو خاك ایلر بخیه نکنده یه دیرلر یعنی هم اول علیم وحکیم برخاکدن اولمش سلالهٔ طینی یدقدر تیله جسد ایدوب آنك اوزرینه نکنده لراورر که بدنك هرمفصلی نکنده لرکبیدر تکرارجمله بی هم برخاك ایلرنته کم (منها خلقنا کم وفیها نعیدکم ومنها نخرجکم تارة اخری) بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ هندووقبجاق ورومی وحبش * جمله یکرنکند اندرکورخوش * تابدانی کان همه رنك ونکار * جمله روپوشست ومکر ومستعار) هندو وقبجاق ورومی وحبش جمله سی کور ایچره خوش یکرنکلردر قبجاق عجم دیارنده بر برك آدیدر یعنی بوجمله طوائف مختلفه واقوام متنوعه مقبره ده جمله‌سی خاك اولور ویکرنك اولمق مرتبه سن بولورلر تابیله سنکه بودوکای رنك ونکارجمله سی روپوشدرومکروفریب ومستعاردر ﴿ مثنوی ﴾ رنك باقی صبغة الله هست وبس * غیرآن بر بسته دان همچون جرس) رنك باقی صبغة اللهدرانجق اندن غیریسی جرس کبی بر بسته یل بوبیت سوره بقره ده اولان (صبغة الله ومن احسن من الله صبغة ونحن له عابدون) آیت جلیله یه اشاتدر بوآیت کریمه نك

تفسیری ایکنجی دفترك اوائلنه قریب فرمودن والی سرخند ه مرور ایلدی انده طلب اولنه و بوند ه صبغة اللهد ن مراد نه ایدیکنی بو بیتلرله بیان ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ رنك صدق ورنك تقوی و یقین * تاابد باقی بود برعابدین) رنك صد ق ورنك تقوی و یقین تاابد عابد اوزره باقی اولور یعنی الله تعالینك باقی اولان صبغه سی صدق رنکی وتقوی و یقین رنکی واسلام وایمان و دین رنکیدر که بورنکلرالله تعالی یه عابد اولان بنده لر اوزره ابدی باقی اولور اولدکدن وتراب اولدقدنصکره بورنکلره اصلا فناوزوال کلمز وکذلك بونلرك ضدی وخلافی اولان الوانه دخی فناوزوال کلرنته کم بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ رنك شك ورنك کفران ونفاق * تاابد باقی بود برجان عاق * چون سیه رویی فرعون دغا * رنك او باقی و جسم اوفنا) رنك شك ورنك کفران ورنك نفاق عاق اولان وطغیان قیلان کسه نك جانی اوزره ابد الآباد باقی اولور مثلا فرعون دغانك سیاهرویلغی کبی وآنك رنکی باقی وآنك جسمی فانیدر یعنی آنك شك وکفرانی و بدخویلغی وضلالت وطغیانی وفساد وعصیانی رنکلری آنك روحیله بیله ابدی باقیدر که مؤمندن اسلام وایمان صفتلری اولدکدنصکره نیچه زائل اولمز ایسه کافرلردن دخی کفران وطغیان صفتلری اویله زائل اولمز ﴿ مثنوی ﴾ برق وفر روی خوب صادقین * تن فناشد وان بجاتایوم دین) صادقلرك خوب یوزینك فر ورونقی و برق ونوری تن فنا اولدی واول یرنده قالدی یوم دینه دك تایوم دین تن فنا شد لفظنه غایت اولور وان بجا لفظنه غایت اولمز زیرا وان بجا لفظنه اولسه معنایه خلل کلور وشرعه مخالف اولور وتقدیر کلام تن فناشد تایوم دین وآن بجا ماند دیمك اولور پس توضیح معنی بویله دیمك اولور که صادقلرك کوزل یوزینك برقی وفر ورونقی تنلری یوم دینه دك فنا اولدی واول جمال وکمال وحسن خصال روحله بیله یرنده باقی قالدی چونکم یوم دین اوله وقیامت ظهوره کله حق تعالی انلرك فانی اولان تنلرنی ینه بعث ایدوب احیا ایلرواول کوزل یوزاولمق و یوزلرینك نوری برق اورمق انلرك بدنلرنده هم ظهوره کلورنته کم کافرلرك سواد کفری یوزلریشه اوروب یوزلری سیاه اولور * (یوم تبیض وجوه وتسود وجوه) آیت کریمه سی بومعنایه دلالت قیلور (مثنوی) زشت آن زشتست وخوب آن خوب وبس * دایم آن ضحاك واین اندرعبس) زشت اول زشتدر وخوب اول خوبدر انجق دائما اول ضحاك واول عبسده دریعنی یوم قیامتده زشت اولان حالاشمدی زشت اولان بلکه ازل آزالده زشت وقبیح اولندر انجق وکذلك یوم قیامتده خوب اولان هم شمدی خوب ومؤمن وصالح اولندر بلکه علم اللهده خوب ومحبوب اولان کسه درکه دائما اول خوب روی ضحاك ولطیف خویدرو بوزشت وقبیح هم همیشه عبوس الوجه وبدخویدر ﴿ مثنوی ﴾ خاك رارنك و فن

وسنکی دهد * طفل خوبانرابران جنکی دهد) اول صانع حکیم خاکه رنك
وفن وسنکلك و یررطفل خویلره آنك اوزرینه جنك ایلمك و یرر یعنی الله تبارك
وتعالی شول قدرت وحکمت صاحبی صانعدرکه خاکه رنك ویروب باغ و باغچه
ومتاع واقچه شکلنده ایلرو برنیچه سنی دخی ذی روح جسدلر ایدوب اکا فنلر
وصنعتلر ویروب و برنیچه سنی دخی لعل و یاقوت وزبرجد و بونلر امثالی اولان
ذی قیمت طاشلر ایلر پس اوغلنجق خویلو اولان کمسه لره بونلرك اوزرینه جنك
ایلك وجدل قیاق ویرر حتی بونلر بوخاك رنکیندن ظهوره کلان شیلرك اوزرینه
بری برلر یله جنك وجدل قیلور ﴿ مثنوی ﴾ ازخیری اشتروشری پزند * کودکان
ازحرص آن کف میکزند * شیر واشترنان شود اندر دهان * درنکیرداین سخن با
کودکان * کودك اندر جهل و پندارد شکیست * شکر باری قوت او اندکیست *
طفل را استیزه وصد آفنست * شکراینکه بی فن و بی قوتست) مثلا برخیردن
دوه و برشیر پشوررلر وخیری اسب واستر واشتروشیر شکنده پیدا ایدوب پخته
ایدرلر اوغلنجقلرا کا حریص اولدقلرندن ال چیکزر و بری برلر یله انلردن اوتری
جنك ایلرلر اول خیردن دو زیلن شیر وشتر دهانده نان اولور و برکسه انلرك
هرقنغیسنی بسه نان لذتن بولور لکن اوغلنجلره بوسوزتأثیر ایتمز واکرانلره دیسك
ای اوغلنجقلر بوسزك اسب واستروشیرواشتردیدکلرجله سی خیردر بونلرکرچکدن
اسب واستر وشیر دکلدر آنلر بوسوزی طوتمز و فهم ایتمز زیرا کودك جهلده
وپندارده برشك وشبهه ده در باری تعالی یه شکر که او غلنجغك قوتی اندکدر
اکرجهلندن وغفلتدن عاقلك سوزنی طوتمز وفهم ایتمزایسه باری عاقل اوزره مسلط
اولغه وجنك وجدل قیلغه آنك اقتداری وقوتی یوقدرنعم طفل ایچون عناد ومرأو بوز
آفت واردر بوکه شکرکه اول بی فن و بی قوتدر وهروجهله عاقل آنك اوزرینه
غالبدر استدیکی کبی عاقل اطفالك وجودنده تصرف ایلر ﴿ مثنوی ﴾ وای
ازین پیران طفل نادیب * کشته ازقوت بلای هررقیب * چون سلاح وجهل
جمع آیدبهم * کشت فرعون جهان سوز ازستم) اماوای بونادیب اولان طفل
سیرت پیرلردن واوغلنجق طبیعت اولان بی تدبیرلردن که قوت وقدرت ومنصب
ودولت جهتندن هرر قیبك بلاسی اولمش وکندیلره حافظ ونکهبان اولوب
ضررلردن منع قیلان عاقله عداوت وخصومت قیلشدر چونکم سلاح وآلت
یعنی منصب ودولت وغفلت وجهالت بریره جمع کله ستدن جهانسوز برفرعون
اولور ونیچه کیمسه لری یاقوب یاندرمغه قصد وعزیمت قیلور ﴿ مثنوی ﴾
شکرکن ای مرد درویش ازقصور * که زفرعونی رهیدی وزکفور * شکرکن
مظلومی وظالم نهٔ * ایمن ازفرعونی وهرفتنهٔ) ای مرد درویش قصوردن
شکرایله یعنی ای فقیر اولان کیمسه منصب ودولتدن ومال ونعمتدن قصورك

اولدیغیچون حق تعالی یه شکرایله وحمدلر وثنالرسویله زیرا فرعونلکدن وکفوردن قورتلدك که منصب ومال ونعمت لابدعصیانه وطغیانه سبب وکفرانه دخی باعث اولور پس طغیان وکفرانه سبب اولان جاه ومالدن خلاص اولق وشکسته حال اولوب حضرت حقه بنده‌لك قیلق معناده نعمت عظمی ودولت کبری در آنك قدرنی فقیراولنلر بیلوب خدای تعالی یه شکرقیلق لازمدر ای مرددر ویش شکرایله که مظلومسن ظالم دکلسن هر برفتنه دن وفرعونلکدن ایمنسن فی الواقع مالك ومنصبك چوق اولیدی واول واسطه ایله برنیچه‌در دمنده ظلم ایدوب ظالم اولیدك وفرعون سیرت اولوب تمردوعناد قیلیدك سنك حالك عندالله نیجه اولوردی وقیامت کونی سنك باشکه نه فلاکتلر کلوردی امدی مظلوم اولوب حقدن لطف ورحمت بولمق ظالم اولوب حق تعالینك غضبنه وقهرنه لایق اولمقدن هروجهله اولی و بهتردر ❊ مثنوی ❊ اشکم تی لاف اللهی نرد * کانتشش رانیست ازهیزم مدد * اشکم خالی بودزندان دیو * کش غم نان مانعست ازمکر وریو * اشکم پراوت دان بازاردیو * تاجران دیورادروی غریو) خالی شکم اللهلق لافنی اورمدی و برقارنی لوت وغدادن تهی اولان فقیرفرعون کبی الوهیت وربوبیت دعواسن قیلدی زیرا آنك آتش طبعنك هیزم دولتدن مددی یوقدر وحطب کبی اولان غناوثروت آنك نفسی آتشنه قوت ویرمجی دکلدر بواجلدن آنك نفسنك وطبعنك آتشی منطفی اولمش اولوت وقوتدن خالی اولان شکم دیولرك زندانیدر زیرا اول خالی اولان نان غمی نفسك مکرندن ودیولك خدعه وریوندن مانعدر آنك درونده اولان رزق وغداغمی شیطانك مکر وحیله سنه مانع اولور اما پراوت اولان اشکمی سن بازار دیوبیل تاجران دیوایچون آنده غریووار در یعنی بطن که نفیس غدالر ولذیذ طعاملرله ممتلی اولهسن اول درونی شیطانلر بازاری بیل وشیطان بازرکانلر ینك آنك درونده المسی وساتمسی وغلغله وغریو ایتمسی اولور ❊ مثنوی ❊ تاجران ساحر لاشی فروش * عقلهاراتیره کرده ازخروش * خم روان کرده زسحری چون فرس * کرده کرپاسی زمهتاب وغلس * چون بریشم خاك رابرمی تنند * خاك درچشم ممیزمی کنند * جندلی رارنك عودی می دهند * برکلوخیمان حسودی می دهند) لاشی فروش اولان ساحر تاجرلر عقللری سحروخروشدن تیره ایلشلردر مثلاساحرلر تاجرلر شکلنه کیررلرایمش و برکوپه بنزلر ایمش واول کوپی فرس کبی روان ایدوب سوررلر ایمش ومشتری اولنه اول کوپی اسب نیکودر دیوصاتررلر ایمش اندنصکره مهتابدن وغلسدن برکرپاس ایدرلر ایمش وآنی دخی مشتری اولنلره صاتررلر ایمش غلس آخرلیلده اولان قراکافدر ابریشم کبی اول ساحرلر خاکی طقورلرممیزك کوزنه خاك ایلرلر یعنی آنك کوزنه خاك

اوردلر وآنی کورمکدن وتمیز قیلمقدن محروم قیلورلر برجنـدله برعو درنکن وبردلر
جندل رایحه سز برکونه بیان اغاجیدر برکلوخ اوزره بزه حسـودلك ویردلر یعـنی
خشت پاره بی قصر وخانه شکلنده کوسـتروب بزی آنك اوزرینه حسـود اواق
وتمنی قیلق مرتبه سـنه ایرکورلر بو بیتلرده واقع اولان سـاحرلردن مراد اصـل
انسـان شکلنده اولان ماکرلر اولورکه هربری شیطنتده ومکر وخدیعتده شـول
مرتبه یه وارمشـلردرکه کوپ کبی برنسنه بی دلدل دیوصانرلر وسپید وسـیاهی
بزکبی طقویوب آنی دخی حیـله وتزویرایله بیع ایدرلر ومشترینـك کوزینـه مکر
وخدعه خاکنی اوروب آنی صاتدقلری متاعدن کورو کر ایدرلر وسنك وکلوخدن
اولان خانه لرك اوزرینه حسودلکلرو یردلر وکذلك شیطانلرك ساحرلری وماکرلری
هم درون عالمدن کلوب قلبه نیچه درلو حیله ومکر ودغاوغدری تلقین ایدرلر ونیچه
سـاحرلکلر ایدرلرکه انسـان شکلنده اولان سـاحرلر آنلرك سحرنی دفعه قادر
اوله مزلر ﴿ مثنوی ﴾ پاك آنکه خاك رارنکی دهـد * همچوکودك مان بران
جنکی دهد * دامن پرخاك ماچون طفلکان * در نظرمان خاك همچون زرکان *
طفل را بابالغان نبود مجال * طفل راحق کی نشاند بارجال) پاکدرشول صانع قدیمکه
خاکه برنك ویرر یعـنی حیله وخدعه دن وظلمدن وغدردن منزه ومقدسـدر
شول علیم وحکیم که بوخاکه برکونه رنك ویرر اوغلنجقلرکبی آنك اوزرینـه بزه
برجنك ویرر بزم اوغلنجقلرکبی دامنمز خاکله پردر بزم نظرمزده خاك زرکان کبیدرکه
بوسیم وزر دیدیکمز واتکمزه وکیسه مزه قویدیغمز اصلـنده خاکدر لکن صنع
الهی ایله بزه بوزرکان کورنمش الحاصل طفلك بالغلره مجالی اولمز یعنی طفل سیرت
اولنلر بالغ اولنلره برمرتبـه ده اولغه مجال واستعداد بولمز حق تعالی حضرتلری
اطفالی رجاللره برمرتبه ده قین نصب ایلر یعنی اطفالی رجال مرتبه سـنه اسکان
ایتیوب اطفالی رجال مرتبه سنه نصب ایلر ﴿ مثنوی ﴾ میوه کرکهنه شودتاهست
خام * پخته نبود غوره کو بندش بنام * کرشـود صد ساله آن خام ترش * طفل
غوره است او برهرتیزهش * کرچه باشـد موو ریش اوسپید * هم دران طفلیٔ
خوفست وامید * که رسم یانارسـیده ماندم * ای عجب بامن کند کرم آن کرم)
مثلا میوه اکرکهنه اولسـه مادامکه خام وترشدر پخته اولمز وکامل اولان میوه
مقـامن بولمزاکا نامله خام دینورا کراول ترش اولان خام یوزییل اولسه ونیچه
ایام وسال خاملك مرتبه سنده خشك اولوب قالسه هرتیز هوشك قتنده اول طفل
غوره درآنك عاقل قتنده نیچه یوز ییل معمراولدیغنه اعتبار یوقدر اکرچه آنك
قیلی وصقالی سپید هم اولسه وبرآق صقاللی قوجه اولوب بیلی بوکلسه هم بنه
خوف وامید اوغلنجقلغنده در هنوز دخی خوف ورجا مرتبه سندن قورتلمشدرکه

اول مرتبهٔ کامل اولان رجاله نسبتله ناپخته‌لك واوعلنجقلق مرتبه‌سیدر واهل
کمال خوف ورجا مرتبه‌سندن کذرقیلمشلر وفانی فی‌الله اولوب بقابالله مرتبه‌سن
بولمشلر (الاان اولیاء الله لاخوف علیهم ولاهم یحزنون) آیت کریمه سنك
مفهومنه بودنیاده مظهر اولمشلردر اماطفل سیرت اولان خاملر بویله دیوخوف
ورجاده اولورکه عجب مقصوده ایریشورمیم ویاخود نار سیده قالورمیم
ای عجب بکااول محضا کرم کرم ایلرمی اولکی کرم وزن ایچون سکون رایله اوقنور
ثانیجی کرم رجل عدل قبیلندن اولور یاخودمضاف مقدراولور ذوکرم معناسی
ویریلوریعنی طفل سیرت اولان خاملر خوف ورجا مقامنده قالوب بویله دیرلرکه
بزمقصوده واصل وبالغ اولورمی بزویاخود واصل اولمیوب محروم قالورمی ایزی
عجب اول ذوکرم بزه لطف وکرم ایلرمی یاخود ایلزمی اما جالك حالی بونلرکبی
دکلدرزیرا آنلرشبهه وکماندن قورتلمشلر وخوف ورجا مرتبه سندن کذرقیلمشلر
وشهودوعیان مرتبه‌سنه ایرمشلردر وکندی مقاملرنی اولمزدن اول کورمشلردر
انکچون بوکونه شك وکماندن آنلر برتراولمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ باچنین ناقابلی
ودوری * بخشداین غورهٔ مرا انکوری * نیستم امیدوار ازهیچ سو * وآن
کرم می کویدم لاتیأسوا) انجلین ناقابل لکله ودورلکله یله بوغوره بکا
انکورلك ویرمی یعنی اول خوف ورجامرتبه سنده اولان کیمسه بوکونه شبهه
وکماندن اولوب وکندینك ناقابل اولسنه ودورقالسنه نظرقیلوب دیرکه ای عجب
بو نجلین ناقابل لکله وحضرت حقدن دور لکله یله بو بنم غوره کبی خام
وناپخته فلان وجودیمه حق تعالی حضرتلری برانکورلك وپخته‌لك ویرمیکه
زیرابن هیچ برطرفدن امیدواردکلم زیرابنده اصلا حق تعالیتك وصلتنه
واحسانته لیاقت یوقدر ولیکن اول کرم الهی سکا (لاتیأسوامن روح الله)
دیرپس آنك روح ورحمتدن مأیوس اولمزم وقطع رجا قیلمزم ﴿ مثنوی ﴾
دائماخاقان ما کردست طو * کوش مارامیکشد لاتقنطو) دائمابزم خاقانمز طوی
ایتمشدر بزم قولغمزی لاتقنطواچکر طوی ضیافت معناسنه در نتکیم فلان کیمسه
فلان کیمسه یه ضیافت ایلدی دیه‌جك محلده فلان کیمسه فلان کیمسه یی طویلدی
دیرلر بو بیت ودخی مابعد نده اولان بیتلر حضرت مولانانك کندی جانبلرندن
دینلمش اولور یعنی ای خوف ورجا مرتبه سنده قلان کیمسه‌لر دائمابزم سلطانمز
وخاقانمز مؤمن قوللرینه ضیافت ایلمش وآنلری لطف ورحمتیله طویلمشدر بزم
قولغمزی (لاتقنطوامن رحمة الله ان الله یغفرالذنوب جمیعا انه هوالغفور الرحیم)
آیت کریمه سنك مفهوم لطیفی طوتوب اول ضیافت حقانی جانبنه چکرو یزی اول
نعمت وراحت جانبنه لطفله دعوت ایلر بوآیت کریمه‌نك تفسیری جلداولده

سبب حرمان اشقیا پیاننده مرور ایلمشدر آنده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ کرچه
مازین ناامیدی درکویم * چون صلازد دست اندازان رویم * دست اندازیم چون
اسپان سیس * دررویدن سوی مرعای انیس * کام اندازیم وانجا کام نی * جام
پرداز یم وانجا جام نی * زانکه انجا جمله اشیاجا نیست * معنی اندر معنی اندر
معنیست) اکرچه بزبونا امیدلکدن چقورده یزچونکم اول پادشاه کریم خوان
رحمتنه صلاوره ال آته رق کیده رز یعنی اول بزی کندی جانبنه دعوت قیله ودار
سلام طرفنه صلادیه اکرچه بونا امیدلکدن چقورده ایسکدردست افشان ورقص
کنان مشیاءلی الاالهام لامشیاءلی الاقدام اول جانب اعلایه کیدرز وعالم بالایه
سیروسفرایده رزسیس اولان آتلرکبی ال آته رزانیس اولان مرعا جانبنه یلکالکده
اسپان سیس مؤدب دولاك آتلرکبی ال آته رزومشی وسرعتده کرمر واولوب اقدام
واهتمام ایدرزز یرا اول مقامده جمله اشیاجانی وروحانیدر معنی اندر معنیدر
یعنی اول مرتبه ده جمیع اشیاصرف وخالص معنادر بلکه معنی ایچنده معنادر که عین
ثابتدر مرتبه سی روحانیت مرتبه سنه نسبتله معنی ایچره معنادر ومرتبهٔ الوهیتده جمیع
اشیا جانیلرورحانیلردر ﴿ مثنوی ﴾ هست صورت سایه معنی آفتاب * نور بی سایه
بوداندرخراب) مثلا صورت سایه ومعنی آفتاب اولدی سایه سز نورخرابده اولور یعنی
معنی انسان فی المثل برآفتاب انور کیدر وصورت سایه کیدر مادامکه جسم
وصورتا یرنده اوله آفتاب معنی سایه سز اولمز اما جسم وصورت خراب اولدقدنصکره
خراب ایچره نوربی سایه اولور وباعث سایه اولان صورت ویران اولوب نورمحض
قالور ﴿ مثنوی ﴾ چونکه انجاخشت برخشتی نماند * نورمه را سایهٔ زشتی
نماند * خشت اکرزرین بودبرکندنیست * چون بهای خشت وحی روشنیست)
چونکم اول برده کرپچ برکرپچ اوزره قالدی ماهك نورنه برزشت سایه قالدی
خشبدن مراد بونده صفت نفسانیه در یعنی برجسمده که برصفت نفسانی اوزره
قالدی بلکه جمله مقتضیات طبیعیه واوصاف بشریه محو ومنلاشی اولدی ماه
روحك نورنه برده ومانع برقبح سایه قالدی پس لازم کلدیکه خشت اکرزرین
اوله برکندنیدر چونکم خشتك بهاسی وحی وروشنلکدر یعنی صفت نفسانی
وخصلت حیوانی هرنه قدر عقل معاشله زرین اولسه ومحبوب ومقبول کلسه
آنك قوپارمقلغی واجب ولازمدر چونکم اول خشت مشابه سنده اولان صفت
نفسانیه نك بهاسی وحی الهی وروشنی زبانیدر یعنی هر برصفتی که برمؤمن
نفسنده قلع وقمع ایلرالله تعالی آنك بدلی اکا اشارت والهام قیلور وروشنلك
وآشنالك و یررشول مرتبه ده که جمله نفسانی اولان صفتلر زائل اولدقدنصکره
اول کسه یه حق تعالی هردمده الهام قیلور وآنك وجودی حق تعالینك

روشنلکی ایله پر اولور ﴿ مثنوی ﴾ کوه بهر رفع سایه مند کسـت * پاره
کشتن بهر این نور اند کست * بر برون که چوز دنور صمد * پاره شد تادر درونش
هم زند) کوه طور دفع سایه دن اوتری مند کدر بونوردن اوتری پاره اولمق اند کدر
منـدك پاره پاره اولمغه دیرلر وکوه طورك نور الهیـدن پاره پاره اولمسـنك شرح
وتحقیق جلد اولده عشـق جان طور آمد عاشـقان ودخی (کوه دررقص آمد
وچالاك شـد) بیتنك شرحنده مزور ایلدی آنده طلب اولنـه یعنی کوه طور
کندی سایهٔ وجودنی دفع ایلمکدن اوتری متلاشی ومضمحلدر حد ذاتنـده بونور
الهیدن وتجلی ربانیـدن اوتری پاره پاره اولمق اندك شـیدر اکا نسبتله پاره پاره
اولمق برعظیم عملدر چونکم احد وصمد حضرتلرینـك نوری کوهك بیرونـه
اوردی اول کوه طور پاره پاره اولدی تاکم آنك درونـنه هم اوره یعـنی چونکم
حق تعـالی حضرتلری اول جبلك ظاهرنه تجلی ایلدی اول جبل پاره پاره اولدی
کویا اول تجلی نوری آنك درونـنه دخی اورمقدن اوتری زیرا بتون طورصمیمدی
نور آنك هر پاره سـنه ودرونـنه طوقنمش اولوردی ﴿ مثنوی ﴾ کرسـنه
چون برکفش زدقرص نان * واشـکا فداز هوس چشم ودهان) مثلا کرسنه نك
چونکم النه قرص نان اوردی هوس وشـوقندن چشم ودهانی یرار بو بیت تمثیل
طریقیله دینلمشـدر یعنی برکسـه غایتله کرسـنه اولسه وبرنیچه زمان آج قالسـه
وبرکسـه کنوروب اکا برقرص نانی النه ویرسـه فی الحال اول کرسـنه اولان
کسه اول نانه زیاده هوسـندن وشـوقندن اغزنه محکم اوروب اغزنی شـق ایلر
وحرصندن اغزنه ایتمکی تدارك ایده میوب کوزنه اورر کوزنی دخی شـق ایلر
پس اول کرسـنه نك اول نانه زیاده حرص وهوسندن چشم ودهانی شـکافته
اولور برزمان بزم دیارمزده برمرتبـه قحط وغلا اولدیکه اطراف جوانبـدن قرا
اهلنك آج ومحتـاج اولان کسـه لری کلوب شهره دوکلدیلر آدم اتن وکلاب اتن
یمکه باشلدیلر اول حینده برکسه نك النده نان کورسه لردی چکوب النـدن آلورلردی
بونی کوزمزله کوردك که آنلردن بریسی برکسـه نك النـدن برنانی قاپدی ویره
یاندی اول کسـه آنك باشـنه باشنه اوکچه سیله ومشـتیله اوروب باشنی وکوزنی
یاردی اول نانی آنك النـدن ودهانندن چقارمغه قادر اوله مدی ﴿ مثنوی ﴾
صدهزاران پاره کشتن ارزداین * ازمیـان چرخ برخیزای امین * تاکه نور چرخ
کردد سایه سـوز * شب زسایهٔ تسـت ای یاغیٔ روز) چونکم نانه آج ومحتـاج
اولان کسـه کندینك پاره پاره اولمسـنه راضی اولیحق بونور الهی وپرتو بانی
صدهزاران پاره پاره اولمق دکر پس ای زمین مشابه سنده کثیف اولان کسه چرخ
معنوی میـاندن قالق وارض وجودکی فانی ومضمحل اینکه اصلاسـنده کثافت

جسمانیه قالمیه تاکم چرخ روحانی وفلك نورانیك نوری سایه سوزاوله اصلاسایه وظلمتدن اثر قومیه زیرا ی روزك یاغیسی شب ظلمانی سنك سایهٔ وجود کدن حاصلدر فرضی حاصلدر نته کم نه قدر سایه وظلمت وار ایسه بوزمینك وجودندن حاصلدر اکر بوزمینك وجودی اورته دن زائل اولوب کتسیدی عالمده اصلاسایه وظلمتدن براثر قالمیدی کذلك سنك زمین وجودك دخی اورته لقدن کتسیدی وحق تعالی آنی رفع ایتسیدی اصلا سایهٔ غمدن وظلمت اولمقدن وکدورت و پرن شیلردن برشی قالمیوب صافی نورالهی وتجلیٔ ربانی قالوردی بو سیری مشاهده ایدنلر انکچون کندی وجودلرینك اورته لقدن کتمسنی ورفع اولمسنی الله تعالیدن استیوب (بیت) بینی و بینك انی ینازعنی * فارفع بفضلك انیا من البین ● دیمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ این زمین چون کاهوارهٔ طفلکان * بالغانرا تنك می آرد مکان * بهر طفلان حق زمین رامهد خواند * شیردر کهواره برطفلان فشاند) بوزمین اطفالك کاهواره سی کبی یعنی اوغلنجقلرك بشکی کیدر که بالغ اولنلره مکانی تنك کنورر وکامله ایرن ارنلرك یرلرنی بوجای مضیق طار ایدوب باشلرینه دنیانی تنك ایلر حق تعالی حضرتلری اوغلنجقلردن اوتری زمینه مهد اوقودی بو کهوارهٔ زمینده اولان اطفال اوزره شیرصاچدی نته کم حق تعالی سورهٔ طه ده (الذی جعل لکم الارض مهدا) دیو بونده ساکن اولان اطفال سیرتلره خطاب ایدوب بیوردی یعنی اول قادر بیچون ای ناس ارضی سزه بشك قیلدی تا آنده سز استراحت ایده سز وسورهٔ نبأ ده دخی (الم نجعل الارض مهادا) بیوردی یعنی بززمینی مهاد قیلدقمی دیدی وزمینك مهده مشابه اولمسی برقاچ وجهله در اول حق تعالی آنی خلق ایتدیکی کبی بشك کبی صالندی وحرکت قیلدی حق تعالی جبالی اکا اوتاد ایدوب ساکن اولدی وثانیا بوزمینده اولان حیوانات اطفال کهواره ده استراحت ایلدکلری کبی استراحت ایلیوب نائم اولدیلر وراحت بولدیلر وثالثا حق تعالی آسمان جانبندن بوزمینده اولنلر اوزره امطاری یاغدردی پستاندن البانك یاغمسی واقمسی کبی پس زمینده اولان ناس بومناسبتله اطفاله مشابه اولورلرمادامکه بومهد زمین ایچره مقید اولهلر ونشو ونما بولهلر آنلره اطفال دینور اما رجال مقامنه بالغ اولدقده وکمال مرتبه سنی بولدقدنصکره بوزمین اکابر بشك کبی تنك کلور ﴿ مثنوی ﴾ خانه تنك آمد ازین کهوارها * طفلکانرا زود بالغ کن شها * ای کواره خانه راضیق مدار * تاتواند کردبالغ انتشار) خانه بو کهواره لردن تنك کلدی ای پادشاه اوغلنجقلری فوری بالغ ایله ای کواره خانه بی ضیق طوتمه تاکم بالغ انتشار ایتمکه قادر اوله کواره سپده دیرلر انتشار احیا ایتمك معناسنه در یعنی بوزمینك کواره لر کبی اولان هربر قطعه سندن خانهٔ دنیا قنی تنك کلدی

ای پادشاه عالم بوزمینده ساکن اولان واستراحت قیلان اوغلنجقلری علی الفور بالغ ایله تا آنلر بیدار اوله‌لر و بوزمینك بشك کبی اولدیغنی وخانهٔ دنیانك جای مضیق کلدیکنی کوره‌لر ای زمین سپدی خانهٔ دنیایی بالغ اولنلرك باشنه تنك وتاریك طوتمه تاکم بالغ اولان رجال بوخانهٔ دنیاده اوغلنجقلری انتشار ایتمکه واحیا و بیدار قیلغه قادر اوله و بونده نائم اولان اطفال سیرتلری بیدار دل ایدوب حقیقت حالی آنلره کوسترمکه وسعت بوله دیمك اولور

﴿ وسوسهٔ پادشاه زاده را پیدا شد ازسبب استغنا بی ﴾
﴿ وکشفی که ازشاه دل‌اور احاصل شده بود وقصد ﴾
﴿ ناشکری وسرکشی میکرد ازشاه ازراه الهام وسر ﴾
﴿ شاه خبر شد دلش در دکر دروح اورا ﴾
﴿ زخمی زد چنانکه صورت شاه را خبر نبود ﴾

بوسرخ شریف و بو بیان لطیف شول بروسوسه که براستغنا و برنوع کشف سیندن پادشاهزاده یه پیدا اولدی که اول کشف اول شهزاده‌نك کوکلنه پادشاه چیندن حاصل اولمش ایدی وشاهنك اکا اولان حسن نظر یله و یمن همتیله اول کشف وشهود آنك درونده ظهوره کلمش ایدی واول شهزاده شاه چیندن سرکشلکه وکفران نعم اولمغه قصد ایلدی الهام وسر یولندن پادشاه چینه خبر اولدی اول شاهنك کوکلنی آنك سرکشلکه وکفرانه قصد ایلمسی در دایتدی ومجروح قیلدی اول شهزاده‌نك روحنه باطن یوزندن اول شاه چین برزخم اوردی انجلین که شاهنك صورتنه آندن خبر اولمدی یعنی بوزخمی آنك صورتی اورمدی بلکه کوکل یوزندن آنك روحنه برزخم اوردی که شاهنك صورت ظاهره‌سی اصلا متغیر اولمدی وخبر طویمدی نتکیم کاتب وحی حضرت نبیدن بوقدر کشف وشهود بولدقدنصکره سرکشلکه وکفرانه قصد ایلیوب حضرت نبی علیه السلامك باطنی اکا اینجنده کوکل یوزندن آنك روحنه برزخم اوردیکه آنك روحنده اصلا کشف وشهود اثری قالمیوب ایماندن دخی محروم قالدی وقصه‌سی دفتر اولده مفصل ومشروح مذکور اولمشدر آنده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ چون مسلم کشت بی‌بیع وشری *
ازدرون شاه در جانش جری * قوت می خوردی زنور جان شاه * ماه جانش
همچواز خورشید ماه * راتبهٔ جانی زشاه بی‌ندید * دمبدم در جان مستش می
رسید * آن نه که ترسا ومشرك می خورند * زان غدایی که ملائك می خورند)
چونکم بیعسز وشراسز شاهنك درونندن اول شاهنك شاهزاده جانبنه جری مسلم اولدی جری وظیفه به ونفقه به دیرلر یعنی چونکم پادشاه چینك درونندن اول شهزاده‌نك جانبنه وظیفهٔ جانی ونفقهٔ روحانی مسلم اولدی شاه چینك نور

جانندن قوت روحانی وغدای نورانی بردی آنك جانی ماهی خور شیددن ماه کبی
یعنی ماه خورشیدن نور استفاده ایلیوب مستنیر اولدیغی وقوت بولدیغی کبی
اول شهزاده نك دخی ماه جانی شاه چینك خورشید جانندن قوت نورانی وغدای
روحانی بردی ومستفید ومستنیر اولوردی هرمرید کندی مرشدندن هم بویله در
بی ندید اولان شاهدن وظیفهٔ جانی ورانبهٔ روحانی دمبدم آنك مست اولان جانله
ایریشوردی وهرکون آنك روحنه شاهك جانندن برکونه وظیفهٔ روحانی ورانبهٔ
نورانی کلوردی وآنك جانله قوت وغدا اولوردی اول قوت وغدادکلکه ترسا
ومشرك یرلراول برغدادنکه ملائك یرلر یعنی آنك جانله شه جانبندن کلان قوت
وغدا ملائکه نك بدکاری قوت وغدای نورانبدندر یوخسه کبر وترسانك بدکاری
غدای جسمانیدن دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ اندرون خویش استغنا بدید * کشت
طغیانی ز استغنا بدید * که نه من هم شاه وهم شهزاده ام * چون عنان خود بدین
شه داده ام * چون مرا ماهی برآمد بالمع * من چرا باشم غبار رانبع * آب در جوی
منست ووقت ناز * ناز غیراز چه کشم من بی نیاز) چونکم شاهك جانبندن آنك جانله هرکون
وظیفهٔ روحانی وارزاق نورانی کلوب مسلم اولدی وآنك جانی قوت ومکنت بولدی
کندینك درونده استغنا کوردی استغنادن برطغیان آنك درونند ن بدید وظاهر
اولدیکه (ان الانسان لیطغی ان رآه استغنی) بیورلمشدر بویله دیوکه بویله بن هم
شاه وشهزاده دکلمی ام کندی عنان واختیارمی بوشاهه نیچون ویرمشم
وبوکا تسلیم اولوب ندن اوتری مرید اولمشم چونکم بنم ایچون لمعه برماه یوقاری
کلدی وبنم ماهتاب روحم طالع وتابان اولدی پس بن نیچون برغباره تابع
اولورم وخاك وغبار مثابه سنده اولان برجسمه خدمت قیلورم آب معنی بنم
جوی وجودمده در امدی ناز وقتیدر نیاز وقتی دکلدر غیرك نازنی بن بی نیازندن
اوتری چکرم دیدی وبوکونه استغنا ایلدی نته کم کاتب وحی حضرت نبی علیه
السلامك هرکون روح شریفندن غذا پذیر اولور ایکن واول حضرتك مشکات
روحندن نور وضیا الور ایکن (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین) آیت
کریمه سی نازل اولوب حضرت شاه نبوت آنی یازدیوب اول دخی لفظ رسولدن
صادر اولنی یازرکن (ثم انشأناه خلقا آخر) بیوردیلر اول کاتب آنی دخی یازدی
وآنك قلبنه (فتبارك الله احسن الخالقین) دیمك کلدی فی الحال آنی لسانه کتوروب
(فتبارك الله احسن الخالقین) دیدی حضرت نبی علیه السلام بونی دخی
کاتبت ایله بودخی آیت کریمه در بیوردی فی الحال بوشهزاده نك قلبنه کلان
وسوسه واستغنا آنك قلبنه دخی کلدی وقلبنده دیدی که چونکم بن هم پیغمبرم
بنم دخی قلبمه الهدن آیت نازل اولدی پس نیچون بن بوکا تابع اولورم ونه وجهله

عصیان اختیارمی بونك کف ارادتنه تسلیم ایدوب هر کون بو کا خدمتلروعبودیتلر
قیلورم بنم خود بو کا شمدنصکره اصلا وقطعا احتیاجم قالمدی دیدی و بونك
قصه سی جلد اولده مفصل مرور ایلدی آنده طلب اولنه و بومحلده شاهدن مراد
حضرت نبی علیه السلام وشهزاده دن مراد اکا تبعیتدن سرکش اولان
واعراض قیلان امت اولور وشهزاده اولمسی آدم زاده اولدیغی اعتبار ایله
اولور که حضرت آدم خلیفة اللهدر ودخی شاه چیندن مراد علم دین واسرار یقین
صاحبی برشاه ولایت ومعدن هدایت اولور وشهزاده دن مراد شول آدم زاده
اولور که اولاکا ارادت کتوره وخدمت قیله آنك جانندن بیچه قوت معانی وقوت
روحانی بولدقدنصکره بو شهزاده یه کلان وسوسه واستغنا کبی آنك دخی
قابنه بروسوسه کله واول شاه دین ومالك اسرار یقیندن استغنا قیله وسرکش
اوله بویله دیه که ﴿ مثنوی ﴾ سرچرابتدم چود رد سر نماند * وقت روی
زردوچشم ترنماند * چون شکرلب کشته ام عارض قمر * باز باید کرد دکان دکر)
بن بیچون باشمی باغلرم که باش اغریسی قالمدی یوزك اصفر وکوزك نمناك وتیره
اولمسی وقتی قالمدی چونکم شکرلب وعارض قمر اولدم یعنی لب ودهانم شکر کبی
شیرین وخد وعذارم قمر کبی نورانی اولدی امدی برغیری دکان اچمق کرك
و بشقه باشمه رئیس و پیشوا اولمق کرك دیدی و بو شول مریدك صورت
حالی اولور که برشاه دینك ومالك علم یقینك حضورنه کله واکا مرید اوله پس
اول شاه دینك حسن نظری و یمن همتیله آنك جانه بیچه علوم ومعارف واذواق
ولطایف حاصل اوله برمرتبه یه واصل اوله که کندوسنی مظهر الطاف الهی
کوره وآینهٔ اوصاف ربانی مشاهده قیله وکندی وجودنده وغیرك وجودنده
متصرف اولنی همان حضرت حق کوره وشیخك وجودنده دخی متصرف اولنی
وتقلیب وتحویل قیلنی همان حضرت حق کوره بوقدر معرفتدن آنك نفسنه
شووسوسه واستغنا کله وشهزاده نك دیدیکنی درون عالمندن اول دخی دیه
بجانم بن شمدنصکره بیچون باشم باغلیوب طبیبه عرض احتیاج ایلرم بنده دردسر
وخسته لك قالمدی اومحبوب حقیقتك وصالی بکا ال و یردی وجانم آنی کندیده
کوردی اغلق وایکلمك وسائر واصل اولمین عاشقلر کبی زردروی اولمق بنده
قالمدی سائر محبوب الهی اولان ولیلر وصفیلر کبی شیرین دهان اولدم وقمر کبی
نورانیت بولدم امدی بکا دخی بو شیخ کبی بشقه باشمه بر دکان آچوب ورئیس
و پیشوا اولوب ومرید ومحب جمع قیلوب انلره ارشاد وتربیه قیلق کرکدر دیو
بو کونه ناز واستغنا ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ زین منی چون نفس زاییدن کرفت *
صدهزاران ژاژخایدن کرفت * صد بیابان زان سوی حرص وحسد *

تا بد انجا چشم بدهم میرسد) بو بنلکدن چونکم نفس طوغرمقلق طوتدی
صدهزاران هرزه چینك طوتدی اول حرص وحسد طرفندن یوز بیابان وارایکن
تاکا چشم بد هم ایریشور قنده قالدیکه چشم نیکو بین یعنی چونکم بو بنلکدن
وانانیدن وکبردن ونخوتدن آنك نفسی نیجه کم خویلری وقبیح صفتلری طوغورمق
ونیچه یوز بیك هرزه وبیهوده فکرلر چینك طوتدی ودرونندن بو گونه گستاخانه
خاطره لرایتدی وپادشاه آنك بوخاطره لرنی وفاسد فکرلرنی چشم جانله گوردی
مثلا اهل حرص وآهل حسد اولان اهل فراست طرفندن برکسه نك باطننه
ودرونده صدبیابان ونیچه مسافه ومرحله وار ایکن تا اول محله بد اولان گوز
ونیکو گورمین دیده هم ایریشور وآنك حالنی وباطننده اولان سوه خصالنی
فراست وکیاستله استدلال ایدوب بیلور ﴿ مثنوی ﴾ بحرشه که مرجع
هرآب اوست * چون نداند آنچه اندر سیل وجوست) چونکم قضیه بویله دربحر
پادشاه که هرآبك مرجعیدر سیلده وجوده اولنی نیجون بیلز یعنی چونکم برکسه نك
باطننه حرص وحسد طرفندن نیچه یوز بیابان وار ایکن هنوز دخی نیکو بین
اولمین گوز اکا ایرشمك وآنك ضمیرنه فراستله واقف اولمق ممکن اوله پس شاه دین
ومالك علم یقین اولان صاحب ولایتك بحر درونی که هر برفیض وحیات وعلم
ومعرفت آنك مرجعی ومصیر یدر سیله وجودی منزله سنده اولان کسه لرك
درونده کلان فکرآبی نیجون بیلیه که آنك فکر وخیال آب زلالی گبی شیرین
ولطیفمیدر ویاخود آب شور گبی تلخمیدر ﴿ مثنوی ﴾ شاه را دل درد کرد
ازفکر او * ناسپاسی عطای بکراو * گفت آخرای خس واهی ادب * این سزای
داد من بودای عجب * من چه کردم باتوزین گنج نفیس * توچه کردی بامن
ازخوی خسیس * من تراماهی نهادم درکنار * که غروبش نیست تار وزشمار *
در جزای آن عطای نور پاك * توزدی در دیده من خار وخاك * من ترابر چرخ
گشته نردبان * توشده درحرب من تیر وکمان) شاه چینك ومالك علم یقینك اول
شهزاده نك اول فاسد اولان فکرندن گوکلی درد طوتدی وآنك گستاخانه
اولان خاطره سندن قلبی اینجندی ومجروح اولدی آنك بکر اولان عطاوکرمنك
ناسپاسلغندن اوتری پادشاه چین ومالك علم دین گندی درونده اول گستاخه
خطا بادیدی ای خس ودنی وادبی سست وضعیف اولان گستاخ ای عجب بو بنم
داد وعطامك سزاسی ولایقی اولدی که سنك درونکدن بویله سوء خاطره
ظهوره گلدی اولابن سکا بوگنج نفیسدن نه انعام واحسانلر قیلدم وبوخزینهٔ
دلدن بوقدر نفایس ولطایفی اخراج ایدوب سکانه مرتبه ویردم وعطیه لر
قیلدم که سن خوی خسیسکدن بکانه ایلرسن وبنم الطاف علیه مك ونعم جلیله مك

قدرنی بیلیوب درون دلدن نه هرزه لر سوبلرسن بن سکا کنار کده برماه معنوی
قودم وسنك روحکی ماه منیرکبی تابان اولمق مرتبه سنه ایر کوردم که اول ماه
روحانینك روزشماره دك غروب وافولی اولمز اول نور پاك وعلم تابناکك عطاسنك
جزاسنده سن بنم کوزیمه خار وخاك اوردك یعنی بن سکا برنور پاك وعلم تابناك
عطا ایلدم سن اول عطیه ونعمتك مقابله سنده بنم کوزیمه کفران خاکنی وطغیان
خارنی اوردك سکا لایق اولان بو ایدی که بونعمتك قدرنی بیلیدك وهمیشه بونك
شکرنی قیلیدك بن سکا چرخ اوزره نردبان اولمشم سن بنم حریمده تیروکمان
اولمشسن یعنی بن سنك چرخ اعلایه وعالم بالایه عروج وصعود ایلمکه نردبان
اولمشم وترقی ورفعتکه سبب کلمشم اما سن بنمله محاربه ایلمکده تیروکمان کنمدك
اولمشسن که کمانه بکزرسن وفکر فاسدك تیر کبیدر که طورمدین بنم جانبه آنی
نمرود کبی اتارسن وبنی آزرده ورنجیده خاطر ایدرسن دیدی و بوندن مقصود
برشاه دینك بوکونه بی ادب اولان مرید نه باطن بوزندن سویلدیکی سوز اولور
﴿ مثنوی ﴾ درد غیرت آمد اندرشه بدید * عکس درد شاه اندروی رسید *
مرغ دولت درعتابش برطپید * پردهٔ آن کوشه کشته بردرید) شاهك درونده
درد غیرت ظاهر کلدی شاهك دردنك عکسی اول شهزاده یه ایرشدی اکا
عتاب ایلکده مرغ دولت مضطرب اولدی اول کوشه کشته نك پرده سنی
یرتدی یعنی شاه چینك باطنه غیرت دردی ظاهر کلدی آزرده دل اولمق آنك
باطنده ظهورقیلدی اوشاه چینك قلبنده اولان درد عکسی شهزاده نك قلبنه
ایرشدی که (من القلب الی القلب روزنة) دیمش نته کم مقدما شاهك درونمدن
شهزاده نك درونمه ذوقلر وراحتلر ایریشوردی شمدی شاهك درونمده اولان
درد وجراحت هم او یولدن شهزاده نك درونمه منعکس اولدی وتأثیرقیلدی
هماندم انك دولتی قوشی اکا بوکونه عتاب ایلکه مضطرب اولدی واوچغه
وقاچغه عزیمت قیلدی اول کوشه کشته اولان وکوشهٔ سلامتده ونعمتده
استراحت قیلان شهزاده نك پرده سنی یرتدی وآنك فسادنی وقبا حتنی آشکارا
وظاهر ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ چون درون خود بدید آن خوش پسر * ازسیهکاریٔ
خود کرد واثر * آن وظیفهٔ لطف ونعمت کم شده * خانهٔ شادیٔ او پرغم شده *
باخود آمد اوزمستیٔ عقار * زان کنه کشته سرش خانهٔ خمار) چونکم اول
خوش پسر کندی درونمده کندی سیاهکارلغندن کرد واثر کوردی یعنی
کندینك کستاخلغندن حاصل اولان غباری وآثاری باطنده مشاهده قیلدی
اول لطف ونعمت وظیفه سی کم اولمش آنك شادیلغی اوی پرغم اولمش کوردی
یعنی اول درونی شاد وخرم ایکن کندی درونی پرغم وپرالم کوردی پس عقارك

مستلکندن اوکندو یه کلدی اول کناهدن انك سری خانهٔ خماراواش کوردی
مقارضم مینله شرابه دیرلر یعنی چونکم بوحالتی کندی در ونده مشاهده
ایلدی انانیت شرابیله مست اولدیغندن آیاوب کندو یه کلدی اول کناه
وخطا سیندن کندی باشنی خمارخانه سی وکدر وکسل پیمانه سی اولمش کوردی

﴿ مثنوی ﴾ خورده کندم حله زو بیرون شده * خلد بروی بادیه وهامون
شده) کندم یمش حله اندن برون اواش خلد آنك اوزرینه بادیه وهامون اولمش
یعنی حضرت آدم علیه السلام وسوسهٔ ابلیس ابله بغدای اغاجندن یوب حلهٔ
جنت آنك وجودندن خلع ونزع اولندیغی وخلد نعیم آنك اوزرینه بریه وصحرا
اولدیغی کبی اول پسر دخی انانیت وکبر کندمندن یمش وآندن جنت حله لری
کبی اولان اذواق روحانی وارزاق ربانی واشواق سبحانی وبونلرامثالی اولان اخلاق
الهی هرنه ایسه اندن زائل اولمش وخلد نعیم کبی لطیف وتازه اولان جنان بریه
وصحرا کبی قورو قالمش وکندیسنی بی ذوق وبی صفا کورمش (مری) دید کان
شربت ورا بیمار کرد * زهر آن ماومنیها کار کرد * جان چون طاوس در کلزار ناز *
همچو جغدی شد بویرانهٔ مجاز) شهزاده کوردی که اول شربت انانیت آنی
بیمار ابتدای اول ماومنلك زهری کار ابتدی یعنی اول شهزاده مقدما ایلدیکی انانیتك
شرابی کندیسنی بیمار قیلدیغنی واوبنلك وسنلك خاطره سنك زهری وجودنه تاثیر
ایتدیکنی کوردی کلزار نازده اولان انك طاوس کبی جانی مجازی ویرانه سنه
بربیقوش کبی کتدی یعنی حقیقت عالمنده نازله طاوس کبی جولان ایلرکن آنك جانی
برجغد کبی ویرانه مجازه تنزل ابتدی ﴿ مثنوی ﴾ همچو آدم دور ماند از بهشت *
درزمین می راند کاوی بهر کشت) آدم کبی اول شهزاده عصیان سببیله جنت
معنویدن دورقالدی زمینده کشت ایلکدن اوتری برکاوسوردی نته کم آدم علیه السلام
حضرتلری جنتدن دورقالدقدن وزمینه کلدکدنصکره زراعت قیلقدن اوتری
چفت سوردی بوهم چونکم نفسنك هواسنه میل ابتدی اول سببدن بهشتدن دور
اولوب زمین بشریته تنزل قیلوب کار وعمل ایچون نفس کاونی سوردی
﴿ مثنوی ﴾ اشك می راند او که ای هندوی زاو * شیررا کردی اسیردم کاو)
اول شهزاده اشك سوردی بویله دیو که ای استاد هندی شیری دم کاوه اسیرابتدك
زاو استاد معناسنه درهندی سیاه عربه دیرلر بونده نفس مراد اولور شیردن مراد
روح اولوردم کاودن مراد جسد اولور که جسد روح حیوانی یه نسبتله دم کاو کبیدر
وتوضیح معنی اول شهزاده چونکم اول حالت قبیحه بی کندیسنده کوردی کوزلرندن
وافریاش سوردی ونفسنه بوکونه خطاب ایدوب دیدی خطا ومعصیتده وخدیعتده
استاد اولان نفس سیاهکارسن شیر کبی اولان روحی دم کاو مثابه سنده اولان جسمه

اسیرابتدك ﴿ مثنوی ﴾ کردی‌ای‌نفس بدباردنفس * بی حفاظی باشه فریادرس)
ای بارد نفسلو وسرد دملو اولان نفس دفریادرس اولان شاه دنه بی‌حفاظلك
وبی‌وفالك ابتدك ﴿ مثنوی ﴾ دام بکزبدی زحرص ازکندمی * برتوشد هر
کندم اوکزدمی * درسرت آمد هوای ماومن * قید بین برپای خود پنجاه من)
برکندمدن اوتری حرصدن ای‌نفس کافردام قبول ابتدك اول حرصك هربرکندمی
سنك اوزریکه برکزدم اولدی سنك باشکه ماومن‌هواسی کلدی شمدی کندی
ایاغکده اللی بطمان قید کوراول‌شهزاده نفسنه‌بوکونه تویخ ایدوب دیدی برکندم
مثابه سنده اولان حظ نفسانیدن اوتری حرص وهوسکدن دام بلایی قبول
قیلدك سنك اوزریکه اول حرصدن هربرکندم دانه سی شمدی کور برعقرب
اولدی‌سنك‌باشکه بنلك وسنلك هواسی‌کاهی‌شمدی‌آنك جزاسی کندی پای‌جانکده
اللی بطمان قدر قیود بدنیه وسلاسل جسمانیه یی کورنه کونه ظلمتلره ومحنتلره
دوشدی دیدی (مری) نوحه میکرداین نمط برجان خویش * که چرا کشتم ضد
سلطان خویش * آمداوباخویش واستغفارکرد * باانابت چیزدیکر یارکرد)
بواسلوب اوزره کندی جانی اوزره نوحه وفریادایتدی بویله‌دیوکه بن کندی
سلطانمه نیچون ضداولدم وکندی پادشاهمه ندن اوتری مخالفت قیلدم اول
شهزاده کندویه‌کلدی واستغفار وتوبه قیلدی انا بتله بیله برآخرشی یادایتدی که
مرادلدن تضرع ونیازدر (مری) دردکان ازوحشت ایمان بود * رحم کن کان
دردبی‌درمان‌بود) درد که اول درد وحشت ایماندن اوله رحم ایله که اول دردبی
درمان‌اولور یعنی شول بردرد که دروندە زوال ایماندن ونقصان عرفاندن حاصل
اوله اکاسن رحم ایله که اودرد درما نسزاولور جمله مؤمنلر ملك ومالدرینك وتن
وجانلرینك زوالندن امان دیله مزلرامازوال ایماندن الامان الامان من زوال الایمان
دیوحضرت رحماندن امان دیلرلر بوندن معلوم اولدیکه وحشت ایماندن حاصل
اولان دردسائر دردەبکزه من (مری) مر بشررا خود مباجامهٔ درست * چون
رهید ازصبردرحین‌صدرجست * مربشررا پنجه وناخن مباد * که‌نه‌دین‌اندیشدانکه
نی‌سداد * آدمی اندر بلا کشته بهست * نفس کافرنعمتست وکرهست) بشردە
خودجامهٔ درست اولسون زیراچونکم فقرا صبردن‌قور تیله درحال‌صدراستر یعنی
اکثر بشره فقرده اولق وکهنه جامه‌لرایچره قالمق انفعدرانکیچونکه همانده‌مکه فقر
وذلته صبر قیلمقدن خلاص اوله صدر عزت استرکبر ونخوته باشلر وطاغی اولور
نته‌کم‌حق‌تعالی (واولبسط الله الرزق لعباده لبغوافی‌الارض) بیوردی تحقیقابشرك
پنجه‌سی‌وطرنغی اولسون همانده‌مکه پنجه وقوت‌بوله وناخن‌صاحبی‌اوله اندنصکره
نه دین‌اندیشه ایلروونه صلاح وسدادانديشه ایلربلکه نفس اماره صاحبی اولان

آدمی بلاده کشته اولمق یکدرز یرا نفس اماره کافر نعمة الله دروکمراهدر همانده مکه
انك الله وافر نعمت وقدرت کله انك شکرنی قیلغه مشغول اولمیوب کفران نعمه اولور
وکمراه اولوب نمرود کبی نمرد وتکبر قیلور

﴿ خطاب حق تعالی بعزرائیل علیه السلام که ترارحمی برکه بیشتر آمدازین خلایق که ﴾
﴿ جانشا نراقبض کردی وجواب دادن عزرائیل علیه السلام مرحضرت را ﴾

(م ی) حق بعزائیل میکفت ای نقیب * برکه رحم آمد ترا ازهر کئیب *
کفت بر جمله دلم سوزد بدرد * ایك ترسم امررا اهمال کرد * تاکویم کاشکی
یزدان مرا * درعوض قربان کند بهرفتی * کفت برکه بیشتر رحم آمدت *
ازکه دل پرسوزو بریان ترشدت) حق تعالی عزرائیل علیه السلامه دیدی ای نقیب
هر برکئیدن یعنی محزون دل اولان کسه دن سنك رحمك کیمه کلدی وقنغی کسه یه
شفقتك زیاده اولدی عزائیل علیه السلام حضرتلری جناب عزته دیدیکه الهی جمله
خلق اوزره بنم کوکلم درد له یانروجمله به قلبم مرحمت قیلور حتی هیچ برکسه بی
جاندن جدا ایلك استزم لکن امرشریفکی اهمال ایتمکدن قورقرم حتی دیرمکه
تولیدی یزدان حضرتلری بنی فتی دن اوتری عوضده قربان ایدیدی یعنی برجوانك
جانی الدیغم زمانده بومرتبه مرحمت کلور وآنك یرنه بن قربان اولغه تمنی قیلورم
دیدی حق تعالی حضرتلری عزائیل علیه السلامه ایتدی یاعزائیل بوجمله دن سنك
کیمه رحمك زیاده رك کلدی نه کونه کسه دن سنك کوکلك دلسوز وبریان تراولدی
(م ی) کفت روزی کشتی برموج تز * من شکستم زامر تاشدریز ریز * پس بکفتی
قبض کن جان همه * جززنی وغیرطفل زان رمه * هردود ریك تخته درماندند *
تخته را آن موجهامی راندند * باز کفتی جان مادر قبض کن * طفل را بکذار تنها
زامر کن * چون زمادر بکلیدم طفل را * خود تومی دانی چه تلخ آمد مرا *
پس بدیدم دردما تمهای زفت * تلخی آن طفل ازفکرم نرفت) عزائیل علیه
السلام حضرتلری جناب عزته جواب ویروب دیدی الهی وسیدی سن عالم سن
برکون موج تیز اوزره برسفینه یی بن سنك امر کدن شکست ایلدم تا اول کشتی
ریزه ریزه وپاره پاره اولدی پس بکا دیدك اول کشتیده اولنلرك برعورتدن
وبرطفلدن غیری جمله سنك جانني قبض ایله اول سورودن اول زنك واول کودکك
قبض ایله جمله سنك جانني قبض ایله بیوردك پس بن جمله نك جانني قبض ایلدم
امرشریفکله اما اول زن وفرزند هرایکیسی برتخته اوزره قالدیلر اول موجلر تخته یی
سوردیلرو برکناره کتوردیلر کیرو بکادیدك مادرك جانني قبض ایله اما طفلی کن امرنه
امتثالدن اوتری ترك ایله که بنم ارادتم وامرم اول اوغلانك بیچه زمان زنده وفرخنده
اولمسنه تعلق ایلشدر چونکم اول طفلی مادرندن قطع ایلدم وایردم وانا سنك
روحنی قبض ایلدم خودسن بیلورسنکه اول کارنه مرتبه تلخ وترش بارکلدی وبنی الم

﴿ واضطرابده ﴾

واضطرابده قیلدی چوق اولوما ملر وآه وواهد ن دخانلر کوردم اول اوغلانجغك آجبسی بنم فکرمدن کتمدی وانك سوز وکدازی درونمد ن خروج ایتمدی (م ی) کفت حق آن طفل را ازفضل خویش * موج را کفتم فکن در بیشه ایش * بیشهٔ پرسوسن وریحان وکل * بردرخت میوه دار خوش اکل * چشمهای آب شیرین زلال * پروریدم طفل را باصددلال * صد هزاران مرغ مطرب خوش صدا * اندران روضه فکنده صدنوا * پسترش کردم زبرك نسترن * کردم اورا ایمن از صدمهٔ فتن) حق تعالی حضرتلری عزائیل علیه السلامه ایتدی یاعزائیل اول طفلك قصه سنی سکا بیان ایده یم انك قصه سی بودر که کندی فضلمدن موج دریایه دیدم که اول طفلی بر بیشه یه براق بر بیشه که پرسوسن و پر ریحان و پرکل ایدی اول بیشه خوش اکل اولان درخت میوه دار ایله پرایدی یعنی یمه سی خوش ولذیذ میوه دار اولان اغاجلرله اول بیشه زار طولی ایدی اول بیشه زارده شیرین آب زلال چشمه لر وارایدی پس اول طفلی بویله برلطیف بیشه زار ولاله زار وکلزار ایچره بسلدم وتربیه ایلدم صد هزاران خوش صدامطرب قوشلراول روضه یه صدنغمه ونوابراقش واول روضهٔ بهشت ایچره هر بری برکونه ترنملر وتغنیلر قیلش ایدی اول طفلك پسترنی برك نسترند ن ایتدم اول طفلی صدمهٔ فتن ومحند ن ایمن ایتدم اصلا آنی بربلایه وبرمحنته مبتلا قیلمدم (م ی) کفته من خورشیدرا کورامکن * بادرا کفته بروآهسته وز * ابررا کفته بروباران مریز * برق را کفته برومکرای تیز * زین چن ای دی میرآن اعتدال * پنجه ای بهمن برین روضه ممال) بن خورشیده دیدمکه اول طفلی ایصرمه یعنی رنجیده قیله باده دیدم اول اوغلانك اوزرینه آهسته وملایم اس وتیز طوقمه سحابه دیدم اول کودکك اوزرینه باران دوکه برقه دیدم اول طفلك اوزرینه تیز شعله اوله وقیش آینه دخی دیدم ای موسم دی بوچندن اول اعتدالی کیدرمه ای قیش آیی بوروضه اوزره پنجه سورمه بهمن قیش اینه دیرلر

﴿ کرمات شیخ شیبان راعی قدس سره ﴾

﴿ مثنوی ﴾ همچوآن شیبان که از کرك عنید * وقت جمعه بررعاخط می کشید *
تابرون ناید ازان خط کوسفند * نی درایدکرك ودزدبا کزند) اول شیبان راعی کبی که عنید اولان کرکدن اوتری جمعه وقتند ه قیون سوروسی اوزره خط چکدی تا کم اول خط موهومیدن قیون طشره کلیه وضررلو اولان دزد وکرك دخی ایچرو کلیه جائزدرکه زمین اوزره جزی چکمش اوله و یاخود اشارتله برخط قیلمش اوله شیبان راعی نواحیٔ مصرده ساکن الله ولیلرند ن برعزیزکسه ایدی اکثر امام

شافعی رضی الله تعالی عنه حضرتلری آنك زیارتنه واررلر وآنك خیر دعاسنی آلورلر
وآنك كلامیله منتصح اولورلر ایمش وشیبان راعی فیون كودرایمش اماهیچ رجعه یی
ترك ایتمز ایمش البته جمعه كونی اولدقده فیون سوروسنك اطرافنه رداره چكرایمش
وكلوب جمعه نمسازنی مصرده قیلوب یتسه فیونجقلر ینه إوارد ایمش اول فیونجقلر
داره دن چیقمغه وبرقورد و ماحرامی ایچرویه كیرمكه قادراولمز ایمش ﴿ مثنوی ﴾
برمثال داره تعویذ هود * كاندران صرصر امان ال بود * هشت روزی اندرین
خط تن زنید * وز برون مثله تماشامی كنید * برهوا بردی فكندی برحجر * نادریدی لحم
وعظم ازهمدگر * یك كره را برهوا برهم زدی * تاچو خشخاش اسخوان ریزان شدی *
آن سیاست را كه لرزید آسمان * مثنوی اند رنكنجد شرح ان) شیبان راعینك
غملراطرافنه چكدیكی داره هود علیه السلام حضرتلرینك مؤمنلراطرافنه چكدیكی
داره تعویذ مثالنده ایدی كه اول داره آل واصحابنك امانی اولدی وكندی به
تابع اولان مؤمنلراول داره ایچره عذاب خدادن قورتلوب نجات بولدی كندی
آل واصحابنه هود علیه السلام حضرتلری دیدی ای مؤمنلر یوخط ایچره سكزكون
ایسم اوللك وصبر وسكوت قیلك وطشره دن مثله بی تماشا ایلیك مثله میمك
قتحه سی وثانك ضمه سیله قهر وعذاب معناسنه در وانلرك سكزكون اول داره ایچره
اولمسنه (بریح صرصر آتیة سخرها علیهم سبع لیال وثمانیة ایام حسوما) آیت
كریمه سی دلالت وشهادت ایلرباد صرصر داره دن خارج اولان عاد قومنی هوایه
ایلتور وجراوزره یوقاردن اشغه براغوردی حتی لحمی وعظمی بری برندن برتاردی
یعنی اتی كمكدن جدا ایدوب پاره پاره ایدردی برگروهی اول باد صرصر هواده
بری برینه اورر وهلاك قیلوردی حتی خشخاش كبی انلرك كمكاری زمینه
دوكاوردی اول سیاست كه آسمان اندن دتردی آنك شرحی مثنوی شریف ایچره
صیغمز واول قهر وعذابك تعبیری تحریر و بیان ایلكه كلمز پس بادك انلری قهر
ایتمسی كندی طبعنك خاصیتی دكلدر بلكه اللهك امر شریفیله درخلافا للطبیعیه
اكر قوم عادی هلاك ایلك بادك مقتضای طبعی اولیدی اول زمینده قوم هودی
دخی هلاك ایلردی پس باد صرصرك اول قومی هلاك ایلدیكی الله امریله اولدیغنی
اثبات وطبیعی اولنلری الزام قیلمقدن اوتری اولاباده خطاب وثانیا طبیعی اولنلره
خطاب ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ كر بطبع این میكنی ای باد سرد * كرد خط داره
آن هود كرد) ای باد سرد قوم عاده بوعذابی سن اكرمقتضای طبعكله ایلرایسك
اول هودك خطی داره سی اطرافنه طولان وانده اولان مؤمنلری دخی عاد قومی
كبی هلاك ایله سن انلرك اطرافنه طولمغه وانلره ایذا قیلمغه قادر دكلسن كه سن
كندی مقتضای طبعكله بركار ایلرسن بلكه سرد و برداولمقدن و برطائفه یه عذاب

﴿ ودرد ﴾

ودرد قیلمقدن هرنه ایلرایسك امر خدا ایله ایلرسن ﴿ مثنوی ﴾ ای طبیعی فوق
طبع این ملك بین * یابیا و محو کن از مصحف این * مقریانرا منع کن پندی بنه *
یامعلمرا بمال وسهم ده * عاجزی وخیره کین عجز از کجاست * عجز توتابی ازان روزی
جزاست * عجزهاداری تودر پیش ای لجوج * وقت شد پنهانیسانرانك خروج)
ای طبیعی طبیعتك فوقنده بوملکی کوریاخودکل مصحفدن بونی محوایله طبیعی
فلاسفه دن شول طائفه یه درلر که بوعالمده چارطبع بالذات مؤثردرلر یعنی ناربالطبع
محرق اولور وماءبالطبع اغراق قیلور ومروی اولور وخاك بالطبع انبات قیلور و باد
بالطبع وزان اولوردیرلر احراقی قابل اولان جسمی ناریافرکرك جسم نبی اولسون یاقق
انك طبعنك مقتضاسیدردیرلر و بونلرك الله تعالینك ارادتیله وامریله مؤثر اولدقلرینه
انکارایلرلر که تحقیق مرارا مرور ایلشدر و توضیح معنی بویله دیمك اولور که ای
طبیعی مذهب اولان فلسفی بوچارطبعك فوقنده بوملك حق کور که جناب عزت
بونلرك وجودنده کیف مایشاءنیجه متصرف اولور یاخود اکرسن دیرسککه بوبادك
قوم عادی هلاك ایلسی وهود قومنه لطیف وخوش وزان او لمسی مسلم دکلدرکل
بوقصه بی مصحف شریفدن محوایله سن خود مصحفدن الله تعالینك بیوردیغی کلامی
محوایلمکه قادر دکلسن بوآیتلری قراءت ایلین مقریلری قرآن اوقومقدن منع ایله
وانلره بند وقید واللرین وایاقلرین باغله یاخود معلم قرآنه کوشمال ایله و برقورقو
و یرتاانلرسندن خوف ایدوب تعلیم ایلیه لرسن برعاجز وخیره وزبون سککه بوعجز سکا
قندندر سنك عجزك اول روز جزادن برتاب واثردر حق تعالی سنی بود نیاده کاه کاه
انکچون عاجز ایلرکه یوم جزاده سن مطلقا عاجز وزبون اولدیغکی بوندن بیله سن
ای لجوج ومعاند اولان فلسفی سن اوکنده عجزلر طوترسن مثلا خسته اولمقده
واولمکده وملك الموت کاوب روحکی قبض قیلقده وقبرده و بعث اولمقده و یوم
جزاده چوق عجزلر طوترسن پنهانیلره ایشته خروج وقتی اولدی نهانی اولان
ملکلر وامرلر ظهوره کلدکده نهانی اوعجزلرهم عالم کوندن خروج ایلراول زمانده
حقیقت نه ایدیکنه واقف اولورسن (م ی) خرم آن کین عجزوحیرت قوت اوست *
در دوعالم خفته اندر ظل دوست * هم دراول هم درآخر عجز دید * مرده شد دین
عجایزرا کزید) خرم اول کسنه که عجز وحیرت آنك قوت وغذاسیدر ایکی عالمده
دوستك ظل وحمایتی التنده یاتمش وآسوده اولمشدر هم اولده وهم آخرده وهم
ظاهرده وهم باطنده عجز کوردی وکندینك قبضهٔ قدرت الهیده عاجز وزبون
اولدیغنه نظرایرکوردی مرده اولدی اولمزدن اول اولدی ودین عجایزی قبول
قیلدی که نبی علیه السلام حضرتلری علیکم بدین العجایز بیورمشدر عجوزه لرك دینی
اولدرکه برعالمدن برکلامی اشتسه لرانك صدقنه اعتقاد ایدرلر و بونك اصلی نه در

دیوب آنکله بحث وجدال ایلمزلر وکندیلرده برعقل وهنر کوروب بز عقلمزله یول
بولور ز بزه پیغمبر کلامی وعالم ربانی سوزی لازم دکلدر دیمز اما ای فلسفیلر سزدیرسز
پس سعادت شول کسه یه که عجوزه لر دینی قبول ایلیوب کندینك یلدیکندن کچه
وانبیا علیهم السلامه واولیای عظامه اعتقاد ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ چون زلیخا
یوسفش بروی بتافت * ازعجوزی درجوانی راه یافت) چونکم زلیخا یوسف آنك
اوزرینه طالع اولدی واوزرینه کلدی عجوزه لکدن جوانلغه یول بولدی نته کم
یوسف وزلیخا حکایه سن یازنلردیمشلردرکه زلیخا یوسفك فراقنده کهنه قری اولدی
وحسنی وجمالی کیدوب یوللرده کزن عجوزه کبی اولدی برکون یوسفك برجانبدن مرور
ایلیجکندن خبرالدی وانك رهکذرنده طوردی یوسف حضرتلری بعدزمان ماه کبی
انك اوزرینه تابان اولدی وطلوع قیلدی وقلبنه مرحمت کلوب زلیخا نك حالن
وخاطرن صوردی واکا وافر التفاتلرورعایتلرقیلدی وخیردعا ایلدی آنك حسن
نظری وخیردعاسی برکاتندن زلیخا عجوزه لکدن قورتلوب تازه جوان اولمغه یول
بولدی پس عجوزه لك انی بوسعادته ایرکوردی سن ای طبیعی مذهب دین
عجایزی قبول ایلیوب دین مصطفاده برعجوزه کبی اولوب واول حضرته ایمان
واعتقاد قیلور واولمزدن اول اولور ایسك سنك دخی اوزریکه یوسف معنوی
ومحبوب حقیقی تابان اولور وتجلی قیلور اول وقتده سن هم زلیخا کبی خوبروی
ولطیف خوی وشیرین کوی اولورسن وتازه لك وترلك مرتبه سنی بولورسن
(م ی) زندکی درمردن ودرمحنتست * آب حیوان دردرون ظلمتست) زندلك
فی الحقیقه اولمکلکده ودرد ومحنته مبتلا اولمقده در کما قیل (انما الحیاة فی الموت)
آب حیوان ظلمت ایچره در کما قیل (ماء الحیاة فی الظلمات) چونکم آب حیات ظلمات
ایچره وحیات طیبه مقتضیات نفسك موت وفناسی ایچره در حیات طیبه استین
نفسنی اولدرر وآب حیات معنوی استین انی ظلمات بلا ومحنت وعنا وزحمت ایچره
بولور (مت بالارادة تحیی بالسعادة) قولی بومضمونی مؤید اولور

﴿ رجوع کردن بقصهٔ پروردن حق تعالی نمرودرا بی واسطهٔ مادرودایه درطفلی ﴾

(م ی) حاصل آن روضه چوباغ عارفان * ازسموم وصرصر آمد درامان *
یك پلنکی طفلکی نوزاده بود * کفتم اوراشیرده طاعت نمود * پس بدادش
شیروخدمتهاش کرد * تا که بالغ کشت وزفت وشیرمرد) حق تعالی دیدی حاصل
کلام اول روضه که اول طفل اکا واصل اولدی عارفلرك باغی کبی سمومدن
وصرصردن اماندہ کلدی ودرون عارفان کبی اختلافات هوادن امین اولدی
اول بیشه زارده بر پلنك یکی براوغلانجق طوغورمش ایدی بن اول پلنکه اول طفله
شیر ویردیوامر ایلدم بنم امرمه اطاعت کوسترردی ومنقاد اولدی پس اول طفله

اول پلنك شیر و بردی وا کا خدمتلرایتدی وتربیه لرقیلدی حتی اول طفل بالغ وجسیم وشیرمرد اولدی ﴿ مثنوی ﴾ چون فطامش شد بگفتم باپری * تادرآموزید نطق وداوری * پرورش دادم مراورازان چمن * که بگفت اندرنگنجد فن من) چونکم اول طفل سوددن کسلدی و پلنکلك سودنی امز اولدی بر پری یه بن دیدم تا کم اکا نطق وداورلك وحکومت ودلاورلك او کرتدی بن اول چمنده اکا پرورش ویردم که بنم فن وصنعتم گفت وگویه صغمز یعنی بن شول صانع وقادرمکه اول چمندن اکا پرور شلرو بردم وآنی نازو نعیله بسلدوب شیرمرد اولمق مرتبه سنه ایرکوردم بنم فن وصنعتم اولقدر بیحدو بی شماردر که گفتاره صغمز وتعبیره گلمز (م ی) داده من ایوب رامهر پدر * بهرمهمانئ کرمان بی ضرر * داده کرمانرا برومهرولد * بر پدرمن اینت قادراینت بد) بن شول صانع قادرمکه قولم ایو به کرملرك مهمانلغندن اوتوری ضررسز مهر پدرویردم یعنی ایو به بدننده اولان قورد جغزلری ضررسز قونقلمقدن اوتری پدرشفقتنی و یردم کذلك قورد جغزلره دخی انك اوزرینه ولدك پدر اوزره مهرومحبت ایلمسی کبی ومهرومحبت ویردم اوغل بابایه نیچه محبت ایلرسه اول قورد جغزلر دخی اکا اویله مهربان اولدیلرومحبت قیلدیلرایشته سکا قادروایشته سکادست قدرتکه بونك فوقنده برقادرو بوندن اعلی بردست قدرت اولمز ﴿ مثنوی ﴾ مادرانرا دأب من آموختم * چون بود لطفی که من افروختم) بن شول صانعمکه مادرلره دأبی بن اوکرتدم اولا بسلکی وا کا مهرو محبت قیلغی بندن اوکرندیلر براطف نیچه اولورکه آنی بن شعله اندردم اول لطفك نورنه هیچ حد وغایت اولورمی بومقرردرکه اولمز ﴿ مثنوی ﴾ صدعنایت کردم وصدرابطه * تابیندلطف من بی اسطه * تانباشد ازسبب درکش مکش * تابودهراستعانت ازمنش * ورنه تاخودهیچ عذری نبودش * شکوتی نبود زهریاربدش) الحاصل نیچه یوزعنایت ونیچه یوز رابطه ایلدم تاکم بنم لطفمی واسطه سز کوره واسبابی ترك ایدوب بکا شاکراوله وخدمت قیله تاکم سبیدن کش مکشده اولیه تاکم آنك هراستعانتی بندن اوله وهمان بکا توجه قیله وعون ونصرتی بندن استیه یوخسه تاخودا کا هیچ برعذر اولیه هریاربددن اکا برشکایت اولیه یعنی والا تاا کا بندن بی واسطه نعمت بولغه واستعانت قیلغه وبنم جنابمه متوجه اولغه هیچ برعذر اولمدی اکا یاربددن برشکایت قیلق اولمدی ﴿ مثنوی ﴾ این حضانه دیذباصد رابطه * که بپروردم ورابی واسطه * شکراوآن بود ای بندهٔ جلیل * که شد اونمرود وسوزندهٔ خلیل) بوحضانه بی یوز رابطه ایله آنی بی واسطه بسلدم حضانه بالکسر ولد بسلمکه دیرلر تربیة الولد کبی یعنی تربیتی واطف وعطیتی بنم جانبدن نیچه یوز رابطه ایله کوردی که بن آنی واسطه سز بسلدم ویدقدرتله تربیه ایلدم اول نعمتك شکری

بومی اولدی‌ای بنده جلیل که عاقبت خلیلی یاقیجی واونمرود اولدی یعنی بنم اکا
ویردیکم نعمتك شکری بودکل ایدی اول بونك ضدی اوزره کافر النعمه اولدی وبنم
خلیلی آتشه آتدی وامرم طوتمیوب استکبار ایتدی وکرکسلرله آسمانه چقوب کتدی
زعمنجه بنله محاربه ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ همچنان کین شاهزاده شکرشاه * کرد
استکبار واستکشار جاه * که چرا من تابع غیری شوم * چونکه صاحب ملك
واقبال نوم * لطفهای شه که ذکر آن گذشت * از تجبر برداش پوشیده گشت)
انجلین که بوشهزاده شاهك شکرنی ایلمکدن استکبار واستکشار جاه ایتدی یعنی
نمرود حق تعالینك شکرنی قیلمقدن استکبار ایدوب منصبنی کثیرعد ایلدیکی کبی
بوشهزاده دخی شاهك شکرنی قیلمقدن استکبار ایتدی وکندی واصل اولدیغی
جاه ومرتبه یی کثیروعالی عدایلیوب دیدی که بن نیچون برغیره تابع اولورم چونکم
ملك ویکی اقبال صاحبی ام بومرتبه اقبال نو بولمقدن واصلنده دخی ملك ومال
صاحبی برشهزاده اولدقدنصکره غیری یه تابع اولمغه وخدمت وعبودیت قیلمغه نه
حاجت واردر دیدی پادشاه چینك انك حقنده اولان لطفلری واحسانلری که انك
ذکری کچدی تکبر وتجبرندن انك کوکلی اوزره پوشیده اولدی ونفسنك جبار یتی
وکبری پادشاهك لطفلرنی ونعمتلرنی انك کوکلی اوزره ستر قیلدی وکافر النعمه
اولدی ﴿ مثنوی ﴾ همچنان نمرود آن الطاف را * زیر پا بنهاد از جهل وعمی *
این زمان کافر شدوره میرتد * کبرود عوی خدایی میکند * رفته سوی آسمان باجلال
* باسه کرکس تا کند بامن قتال * صدهزاران طفل بی تلویم را * کشته تا یابد وی
ابراهیم را) انجلین نمرود هم اول الطافی جهاللندن وکورلکندن اباق التنه قودی
بوزمان کافر النعمه اولدی ویول اورر کبرایلر وخدالق دعواسنی اوررو بن رب
اعلایم دیو خلقه الوهیت دعواسن قیلور حتی باجلال اولان آسمان جانبنه کتمش
اوچ درت کرکسله تابنمله جرأت قتال ایلیه صدهزار ان بی کناه اوغلنجقلری
اولدرمشدر تااول ابراهیمی بوله وانی قتل قیله ودشمندن آزاد اوله وابدی بودار
دنیاده صاحب سلطنت بر پادشاه اولوب قاله ﴿ مثنوی ﴾ که منجم کفت
کاندر حکم سال * زادخواهد دشمنی بهر قتال * هین بکن در دفع آن خصم احتیاط *
هر که می زاید کشت اواز خباط * کوری اورست طفل وحی کش * ماند خونهای
دکردر کردنش) اول اطفالی نمرود انکچون قتل ایلدی که منجم اکا دیدی که
بوسالك حکمنده بردشمن سنکله قتال ایلمکدن اوتری طوغبسردر واول سنکله
مقابله ومحاربه ایدیسردر آکاه اول خصمك دفعنده احتیاط واهتمام ایله که
طوغدقدنصکره بیویوب ظهور ایلسون وسنکله مقابله قیلسون بس منجملرك
سوزن طوتوب احتیاط واهتمامدن اوتری اول سنه هر کیم طوغدیسه اول نمرود

خباط وخطاجهتدن اولدردی ویوز بی گناه اوغلنجقلری قتل قیلدی انك کور
لکنه رغماعلی انفه وحی کش اولان طفل قتلدن قورتلدی غیری قانلر انك کردننده
قالدی وبوقدر مظالم انك بوینونه قلاده اولدی ﴿ مثنوی ﴾ از پدر باید
آن ملك ای عجب * تاغرورش داد ظلمات نسب * دیکرانرا کرام واب شد حجاب *
اوزمایابید کوهرها بجیب) ای عجب نمرود اول ملك وسلطنتی باباسندنمی بولدی
تاکم اکا ظلمات نسب غرور و یردی وبکابوملك ودولت پدرمدن انتقالی ایلشدر
دیومغرور اولدی بوخودبویله دکلدرزیرا انك باباسنه کنعان دیرلردی برخاتونله
جماع ایدوب نمرودانمدن طوغمش ایدی وتدریجله وامرحقله ظهور قیلوب پادشاه
اولمش ایدی غیری پادشا هلره اکر پدر ومادرحجاب اولدیسه اول نمرود دولت
وسلطنت کوهرلرنی جیننده بزدن بولدی واول دولته وعزته بزم توفیقمزله واصل
اولدی غیرلر بوملك وسلطنت بزه پدر ومادر مزدن میراث اولدی دیسه لر
وبونلری حجاب اتخاذ ایلسه لر جائزدراما بونمرودده اولدیوقدر بلکه بوقدر دولتی
ونعمتی اول بزم طرفمزدن بولدی دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ کرك درندست
نفس بدیقین * چه بهانه می نهی برهرقرین * درضلالت هست صد کل راکله *
نفس زشت کفرناك پرسفه) یقین بودر که نفس بدرتجی قوردرسن اکرهرقرینه
بهانه قورسن یعنی نفس امارهٔ بالسوئی بی شك و بی شبهه فی المثل کرك درنده درسن
هر برقرینه وسکامقارن اولان ناسه کندی نفسکی بوعیو بدن پاك و بری ظن ایلیوب
نه بهانه قورسون بلکه بوذکراولنان صفت قبیحه لری کندی نفسکده کورکه
حضرت یوسف صدیق علیه السلام بومرتبه علوشانی وارایکن (ومابرئ
نفسی ان النفس لامارة بالسوء) بیور دی پس غیری یه بهانه قومقدن نفسنه
تهمت قومق اولیدر ضلالتده یوزکله کلاه اولور زشت اولان وکفرناك پرسفه
اولان نفس یعنی پرسفاهت ومعدن قباحت ومنبع کفر ومعصیت اولان نفس
اماره ضلالتده نیچه یوز باشی کل ومریض اولان کیمسه لرکه عینی اور توجی
اولورو کندی وجودنده اولان نیچه یوزکلره و یاغرلره دخی تاج اولوب اصلا
کلکنی و یاغر لغنی غیره کوسترمز بلکه کندوبی برصحت بولمش ومرضدن
قور تلمش کیمسه کوسترر ﴿ مثنوی ﴾ زین سبب میکویم ای بندهٔ فقیر *
سلسله از کردن سك برمکیر * کرمعلم کشت این سك هم سکست * باش ذلت
نفسه کو بدرکست) ای بندهٔ فقیر بوسیدن سکادیرم کلبك کردنندن سلسله بی
یوقرو طوغمه یعنی ای فقیر اولان بنده سك نفسك بویندن زنجیر خدمت وریاضتی
قالدرمه دیدیکم سکا بوسیدن اوتریدر که سن انك بویندن اکرزنجیرفقر وذلتی
قالدر رسك خباثت اصلیت وقباحت طبیعیه سی ظهوره کلور وکلیتی آشکارا

اولورفرضا بوكاب نفس اكرمعلم اولديسه ده وتحصيل علم قيلديسه ده بنه كلبدر
ذلت نفسه اولكه اول نفس بدركدر يعنى نبى عليه السلام حضرتلرى (طوبى
لمن ذلت نفسه) بيوردى پس سن نفسى ذليل اولان كيمسه لردن اول زيرا اول نفس
بدركدر غنايله انك بدركلكى ظهوره كلور ﴿ مثنوى ﴾ فرض مى آرى بجا
كرطابنى برسهيلى چون اديم طايفى * تاسهيلت وآخردازشر پوست * تاشوى
چون موزه هم پاى دوست) فرضى يرنه كتور رسن اكر برسهيل اوزره اديم
طائفى كبى طائف ايسك مصرع اولده اولان طايف طواف ايديجى
معناسنه در مصرع ثانيده اولان طائف مكهٔ مكرمه يه قريب برموضعك اسميدر كه
انك سختيانى فتى خوب اولورزيرا انك سختيانى رنكى سهيل يلدزندن بولور
و بوندهسهيل يلدزندن مراد امر الهى اولور برنجم هدايت اولان وليده اولسه جائزدر
وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه طايفه منسوب اولان اديم سهيل يلدزنك
اطرافنه طولنديغى واندن متأثر اولديغى كبى سن هم اكر امر الهى سهيلنك
اطرافنه طواف ايليه سن واندن متأثر اولوب انى بجان ودل قبول قيله سن فرض
اولان عملى يرنه كتوره سن تا امر الهى سهيلى سنى پوست و بدن شرندن كيرو
اله تاسن برموزه كبى دوستك هم پاى اولورسن دوستدن مراد حق تعالى در پادن
مراد انسان كامل اولورشواعتبارله كه پاى مؤخر اعضا اولديغى كبى انسان دخى
خلقتده جميع خلايقدن مؤخر اولمشدر انكچون مشايخ صوفيه انسان كامله قدم
جبار تعبير ايدرلر نتكيم تحقيق جلد اولده تفسير (رجعنا من جهاد الاصغر)
سرخنده (حق قدم بروى نهداز لامكان) بيتك شرحنده مرور ايلدى انده
طلب اولنه يعنى تاكم سنى امر الهى سهيلى بدن و پوست شرندن قورتره وسكا
برنورانى وروحانى لطيف رنك و يره حتى دوست حضرتلرينك پاى مثابه سنده
اولان انسان كامل ايله همپاى وايا قداش اوله سن واكا مقارنت ومصاحبت
قيله سن ﴿ مثنوى ﴾ جمله قرآن شرح خبث نفسهاست * بنكراندر مصحف
آن چشمت كجاست * ذكر نفس عاديان كالت بيافت * درقتال انبيا مو بى شكافت
* قرن قرن ازشوم نفس بى ادب * تاكهان اندرجهان ميزد لهب) جمله قرآن عظيم
نفسلرك خبثنى شرحدر وانك اصلا حى حقنده در مصحف شريفه نظر ايله اول
سنك كوزك قنده درجمله دن برى عاديلرك نفسلرينك ذكريدر كه آلت بولدى وقدرته
واصل اولدى انبياى عظامك قتالنده هر برى برموى ياردى ودقت قيلدى بى ادب
اولان نفسك شوملغندن قرن قرن ودور دور تا كهان جهان ايچره لهب اوردى
وغضب الهى ظهور قيلدى كه قرون ماضيه دن هر برهلاك اولان قرنك
هلاكنه سبب بى ادبك شوملغى اولمشدر (نعوذ بالله من شأمة انفسنا
ومن غواية حسنا

﴿ رجوع ﴾

﴿ رجوع کردن بدان قصه که شاهزاده بدان طغیان زخم خورداز ﴾
﴿ خاطرشاه پیش ازا ستکمال فضایل دیکراز دنیا برفت ﴾

بوسرخ شریف اول قصه یه رجوع ایلمکلکك بیانیدر که شاهزاده اول باطنا ایلدیکی طغیان و کفرانی سبیله شاه چینك خاطری طرفندن زخم یدی غیری فضایلك استکمالندن اول دنیادن آخرته کتدی ﴿ مثنوی ﴾ قصه کوته کن که رشك آن غیور * برداورا بعد سالی سوی کور*شاه چون از محوشد سوی وجود * چشم مریخیش آن خون کرده بود) قصه بی کوتاه ایله که اول غیور اولان شاهك رشك وغیری اول شهزاده یی بر یلدنصکره قبر جانبنه ایلتدی شاه چین شهزاده یه تیرقهری اوردیغی وقتده مقام محوده ایدی چونکم مرتبهٔ محو وفنادن وجود جانبنه کتدی وصحوه کلوب بشریتده قرار ایتدی انك مریخه منسوب اولان کوزی اول قانی ایتمشدی بوندن چشمدن مراد انك ذاتیدر واعلم یااخی الله تعالی حضرتلرینك ولیلرینك ایکی مرتبه سی واردر برینه مرتبهٔ محو وفنادیرلر که اول مرتبهٔ ولایت لی مع الله وقتیدر بونلر باطنا کندی وجود مجاز یلرندن محووفانی اولوب براثر قالمدیغندن بونلرك جسد شریفی دست حفه آلت اولور و بونلراول لی مع الله وقتنده ومرتبهٔ فناده اکر برکیمسه یی اولدرسه و یابراولویی دیرلتسه لر و یابر خارق عاده اظهار ایلسه لر بونلرك جسدی آلت اولوب ارادت وقوت وقدرت حضرت حقك اولور وچوق اولور که و لیلردن بریسی برکسه یه خشم ایلر وانك اولمسین مراد ایلر فی الحال اول کسه اولور اول کسه یی اولدرمك اول ولینك بشریتی جهتندن دکلدر که انك دخی بشریتی ساژ کسه لرك بشریتی کبیدر وحقیقتده محیی ومیت الله در والله تعالینك اذنی وارادتی اولمنجه هیچ برولی و نبی برکسه یی اولدرمکه قادر اولهمز لر و برکسه نك اجلی دخی کلمنجه اجلدن مقدم اولمك دخی احتمالی یوقدر (کماقال تعالی وما کان لنفس ان تموت الاباذن الله کتاباموءٔ جلا) وقال ایضا (ومایعمرمن معمرولا ینقص من عمره الا فی کتاب) چونکم اولمك ودیرلمك ومعمر اولمق وعمره نقصان کلمك ازلده کتاب مبینده مستور اولدی پس برکسه نك که موتنی حق تعالی برکسه نك ضربنه ویاخشم ظاهرنه ویاقهر باطننه تعلیق ایلیه اول وقت کلدکده لابداول کسه اول کسه یه خشم ایلر وفی الحال اول کسه اولور اکر خشم ایلین وانك اولمسنی مراد ایلین ویاخود بددعا ایلین ولیلردن وعارفلردن ایسه حقیقتده ممیت وفاعلی الله ایدیکن بیلور اصلا انك نفسه برکبر وغرور و بن شویله ایتدم دیمك شائبه سی کلزاماکاه اولور که بوحالات بعض ناقصلردن دخی ظهور ایلریا برکسه یه کوکلدن اینجنور ویاخود انعام اوقورو یاخودبد دعا

ایلرواول کسه حکمت اللهك اولورواول ناقصه برغرور کلمه رین
فلانه بد دعا ایلدم اولدی دیرویاخود باطندن آنی کسدم دیرفی الحال بو کونه
مکرلره دوشر بونی بیلز که حق تعالی هر کسك موتنی برسبیه تعلیق ایلمشدر مثلا
طاعون ارواح خبیثه دن ایکن نیچه کسه لرك موتنه وهلا کنه سبب اولور مع هذا
طاعونك مطعون اولوب اولن مؤمنلراوزره فضیلتی اولمق لازم کلمز پس باطنا قاتل
اولان وهلا که سبب کلان ناقصلرك دخی برکسه نك موتنه سبب اولمسی چشم
بدك طاعونك برنیچه مؤمنك وصالحك موتنه سبب اولمسی کبی اولور فرضی بویله
اولسه اول ناقصلرك اول مقتوللردن افضل اولمسی لازم کلمز اما اولیانك نفسندن
وتیغ باطنندن کچنلر وشراب موتی ایچنلر انلره قیاس اولنمز بلکه من وجه مقتوله
اول بر یوزدن لطفدر واولیای عظامك برمرتبه لری دخی بشریتدن کچن بشریت
مرتبه سنه کلسه لرمحودن صحوه کلورلر بومرتبه ده اول قدرت وقوت بولنردن
کیدوب سائر بشر کبی عاجز اولورلر چونکم شاه چین مقام افناده ایکن شهزاده یه
برزخم اوردی وآنك مریخ کبی اولان عینی اذن حقله بوقانی ایلدی پس کندی یه
کلدی و بشریت مرتبه سنه نزول قیلدی اول حینده ﴿ مثنوی ﴾ چون بترکش
بنکریدآن بی نظیر * دیدکم ازترکشش یك چو په تیر * کفت کوان تیروازحق
بازجست * کفت اندر حلق اوکز تیرتست * عفو کرد آن شاه دریادل ولی * آمده
بدتیر او برمقتلی * کشته شددر نوحهٔ اومی کریست * اوست جمله هم کشنده هم
ولیست * ورنباشد هردواوپس کل نیست * هم کشندهٔ خلق وهم ماتم کنیست)
چونکم اول بی نظیر اولان شاه چین وشهنشاه یقین ترکشنه نظر ایلدی ترکشندن اول
مالك دین براوق اغاجنی اکسك کوردی ترکشدن مراد آنك وجود شریفی
اولور وتیردن مراد قوت حقانیه اولور که برولی مقام ولایته واصل اولدقده الله
تعالی جانبندن اکا استعدادنه ومرتبه سنه کوره حقانی قوتلر عطا اولنور اول
قوتلرله بوکونه تصرف ایلمکه قادر اولور چونکم اول شاه ولایت مقام صحوه
کلوب کندی تیرکش وجودنده اولان معنوی تیرله وقوتلره نظر قیلدی اول جمله
قوای حقانیدن برقوتی اکسك کوردی پس حق تعالیدن کیروسؤال ایتدی ودیدی
الهی قنی اول بکا عطا ایلدیکك تیرمعنوی وقوت روحانی حق تعالی اول شاه ولایته
باطنا برسبیل الهام جواب ویروب دیدی اول شهزاده نك حلقنده اولان سبب
موت سنك اوقو کدندر که سنك باطنك فناحالنده بنم دست ارادتمله اول سکا ویردیکم
معنوی تیری شهزاده طرفنه آتدی وبن آنك اجلنی تقدیر واکا تعلیق ایتدم اول
شهزاده سنك زخم باطنکدن اولدی شمدی سنك اول سبب موت اولان تیرك
وقوتك انك بوینده قالدی دیدی پس اول دریادل اولان پادشاه اول شهزاده یی

﴿ عفو ﴾

عفو ایلدی ولکن اول شاهك تیری برمقتل اوزره کلمش ایدی یعنی شهزاده‌نك
کندی باطنی طرفندن زخمخورده اولدیغنی کورد کدنصکره انك جمله خرمنی وسوء
اد بنی شاه چین بالکلیه عفوایلدی واندن راضی اولدی ولکن بوقدر اولدی که
انك باعث موت اولان تیر باطنی شهزاده‌نك برمحل قتلنه کلمش وانك جسدنی مجروح
قیلمش وانك موتنه سبب اولمش ایدی اول شهزاده اول زخمدن کشته اولدی
وپادشاه چین اول شهزاده‌نك نوحه‌سنده وافراغلدی جمله اودرهم کشنده
وهم ولیدر یعنی خلیفهٔ الهی اولان ولی کامل فی ذاته اکر نظر حقیقت بیله
اکانظر اولنسه هم اولدر بجی اولدر وهم اولدر دیکنه دوست واقرباومشفق
ومهربان اولدرکه ولی کامل اکرهم محیی ومیت اولسه هم کشنده وهم ولی اولمق
صفتلری انده بولنمسه اول کل دکلدر بلکه مرتبهٔ کلیه واصل اولان خلیفهٔ کامل
اولدرکه هم خالق اولدر بجی وهم حقنده ماتم ایلیجیدر صدرالدین قنوی حضرتلری
نفحات الهیه نام کتابنده بومضمونی مؤید بیوررلرکه ولی کامل وانسان واصل
اولدرکه احیاواماته قادر اوله اوحیا واماته قادر اولمین انسانه ولی کامل دیمزولی
کامل اولدرکه حق تعالینك جمیع اوصافی ایله متصف اوله وکل اخلاقیله تخلق قیله تاکم
خلیفهٔ کامل اولمق مرتبه‌سنی بوله خلیفه مستخلفك عینیدر الا وجوب ذاتیده دکل
یعنی خلیفهٔ کامل واجب الوجود کامل اولمز بوخسه جمیع اوصاف الهیه‌نك مظهری
وآینه‌سی اولور واول دست خدایه آلت اولوب وحق تعالی انك وجودی واسطه‌سیله
بوکونده تصرف قیلوروقوتنی وقدرتنی انك یوزندن ظاهر ایلرتکیم حق تبارك
وتعالی سورهٔ انفالده حضرت نبی صلی الله علیه وسلم حقنده واصحاب نبی حقنده
کندی آلت اولدقلرینی بنده‌لرنه اعلام ایدوب بیوررلر (فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم
ومارمیت اذرمیت ولکن الله رمی) یعنی ای اصحاب نبی بوکافرلری سن کندی قوتکزله
قتل ایلمدیکز ولکن بونلری الله قتل ایلدی ویامحمد شول وقتده که کافرلرجانبنه ترابی
سن رمی ایلدك اول ترابی سن رمی ایلمدك ولکن الله رمی ایلدی پس هرنبینك وقرب
فرایضه واصل اولان هرولینك فعلنی بو کا کوره قیاس ایله قرب فرایضه واصل
اولان ولیلر دست حقه آلت اولورطاهرا بر فعل انلره مسند اولورلکن باطنا
اوفعلك فاعلی حضرت حق اولورتکیم ظاهرا ترابی رامی حضرت نبی صلی الله علیه
وسلم ایدی ومن حیث الحقیقه اول ترابی رامی الله تعالی ایدی ودخی ظاهرا کفاری
اولدیرن اصحاب کرام ایدی ولکن انلری الله تعالی قتل ایلدی کذلك شهزاده‌نك قتلی
من حیث المرتبة الظاهر شاه چینه اسناد اولنور که اکا قلب یوزندن اینجندی
اماحقیقتده انك قاتلی حضرت حقدر وشاه چینك وجودی اکابر التدر پس
کل مرتبه سنه وقرب فرایضه واصل اولان ولیلرك کندی حقیقتلری جهتندن

ولا یتلری مرتبه سندن خلق کشنده اولوب پس بشریتی جهتدن اول اولدر
دیکی کسه یه نوحه ایلر وکریان اولووکل مرتبه سنده اولان بوکونه اضدادی
جمع قبلور و بونلرك مرتبه سنی وعلو شاننی عقل ادراك ایلکده عاجز قالور
﴿ مثنوی ﴾ شکر میکرد آن شهید زردخد * کان بزد درجسم ودرمعنی نزد
جسم ظاهر عاقبت خود رفتنیست * تا ابد معنی بخواهد شادزیست
ارزفت هم بر پوست رفت * دوست بی ازارسوی دوست رفت) اول یوزی
صارو اولان شهید شکرلر ایلدی که اول شاه تیری جسم اوزره اوردی معنایه
اورمدی جسم ظاهر خود عاقبت رفتنی در تابد معناشاد دیر لیسر در رفتنیده
اولان یادات استحفا قدر اول عتاب اکر کتدیسه هم پوست اوزره کتدی
اما دوست آزارسز دوست جانبنه کتدی یعنی اول یوزی صارو وشرمسار
اولان شهید اللهه شکرلر وثنالر ایلدی بویله دیو که اول تیرمعنوی جسمه طوقندی
وجسمك موتنه سبب اولدی معنایه وایمانه طوقمدی جسم ظاهرك خود عاقبت
کتمسی ودنیایی ترك ایتمسی مقرردر ولازمدر اما تابد الاباد معنی وروح شاد وخندان
اولیسر در اکرچه شاه چین طرفندن شهزاده یه اول عتاب واقع اولدی اما هر
پوست اوزره واقع اولدی ولکن آزارسز ورنجیده اولمقسزن دوست جانبنه کتدی
وکندیسنی اول حضرته واصل ایتدی وابدی شاد وخرم قالدی پس بوکا موت
وغضب دیمزلر اصل موت وغضب اولدکه الله صاقلسون جسم سالم اوله وزخم
ایمانه وجانه کله وجان بدندن چقدقدن صکره آزرده ورنجیده اولوب دوست جانبنه
شاد وخندان کتمکه قادر اولیه تابدی بلاوهجر انده قاله ﴿ مثنوی ﴾ کرچه
اوفتراك شاهنشه کرفت * آخراز عین کمال اوره کرفت) اکرچه اول شهزاده
فتراك شاهنشاهی طوتدی آخرعین کمالدن اول یول طوتدی فتراك ترکیه دیرلر
عین کمال دکن کوزه دیرلر یعنی اکرچه اول میانین اولان شهزاده شهنشاه چینك
فتراك خدمتن طوتدی واکا تعلق ایدوب متابعت ایتدی وانك اسب روحنك اردنجه
کتدیکی طریقه کتدی لکن حیاتنده پادشاهك خدمتنده کماله ایره مدی ووصال
محبوبه یول طوتمدی آخر مصیب اولان عیندن اول شهزاده وصاله یول طوتدی
یعنی کندی حسن حالنه وجمال وکمالنه وسط سلوکده ایکن مغرور اولوب کندینك
کوزی دکدی واول اصابت عین قبل البلوغ الی الکمال انك موت جسمنه سبب
اولدی پس وصال محبوبه یولی اول شهزاده عین کمالدن طوتدی وکمال مرتبه سنه
حیاتنده واصل اوله میوب اولدکدن صکره یتدی ﴿ مثنوی ﴾ وان سوم کاهل
ترین هرسه بود * صورت ومعنی بکلی اور بود) واما اول اوچنجی شهزاده
هراوچك کاهلتری ایدی صورتی ومعنایی کلیتله اول قاپدی یعنی اول شاه چینك

کریمه سنه عاشق اولان هراوچ شهزاده‌دن اوچنجی شهزاده که بو جمله دن
کوچکتر وکاهلتر ایدی هم صورتی وهم معنایی بوحاصل ابتدی وصال یاره حال
حیاتنده بونشئهٔ عنصریه ده اول ایردی اما اول ایکیسی صورتی ومعنایی جمع
قیله میوب قبل الکمال والوصال برواسطه ایله دنیادن آخرته کتدی وعالم معنیده
هر بری محبوبلرینك وصالنه ایردی وکمالی معنیده بولدی شهزادهٔ بزرکیندن
مراد شول عاشق صادق اولورکه عشقله وصدقله برشاه دین وصاحب علم
یقینه خدمت قیله لکن قبل الکمال اکا اجل ایریشه ومتوفی اوله ومعشوقنی
ومقصودنی عالم معنیده بوله بونلرمقام عشقده کلوب کچن سالکلردرکه بونلره
مقام عشقده کامل ومکمل دیمزو بوعالم صورتده بونلر خلیفهٔ الهی اولمزوشاه
چین وصاحب اسرار یقین اولان کاملك مرتبه سنه ومقامنه اوتورمزوشهزادهٔ
میانین دن مرادهم شول سالکلردرکه برشاه دینك عشق وجذبه ایله حضورنه
کله وعشق وشوقله بیچه زمان اول عزیزه خدمت ایدوب روحانی ونورانی بیچه
ذوقلر وصفالر بوله حتی شهود وعیان مرتبه سنه واصل اوله اندنصکره برزلت
وخطا صادر اوله اول زلت واسطه سیله قبل الکمال والوصال دنیادن آخرته انتقال قیله
وحق تعالی انك عیو بنی وذنبنی جمیعا عفوایلیه وآنی کمال مرتبه سنه ایرکوره
ومقصودنی ومعشوقنی عالم معنیده مشاهده ایدوب کمال وصال اکا عالم آخرته
میسر اوله بونلره دخی کامل ومکمل ومرشد کامل وخلیفهٔ الهی تعیراولنمزواوچنجی
شهزاده‌دن مراد شول مجذوب سالك وعقل وادبه مالك اولورکه عشق وجذبه
ایله برشاه دین وصاحب یقینك حضورنه کله واکا بیعت وخدمت قیله وتابع اوله
وکمال عقل وادبله سلوك ایلیه حتی پادشاه دین اندن هروجهله راضی اوله وکندی
خلوتخانهٔ درونده مختفی اولان ابکار کریمه‌یی اکا تزویج وتسلیم قیله وبوعالمده
اول یوم آخرتده بوله جفی بکر معنینك صورتنی هم بوله واکا واصل اوله هم ظاهرده
وهم باطنده کامل اوله صورت ومعنایی جمع قیله بوشول کامل ومکمل درکه
مرتبهٔ جمعله مرتبهٔ تفرقه‌یی جمع قیلشدرو بونك مقامی جمع الجمع اولمشدرنه وحدت
کورمسی کثرت کورمسنه مانع اولورونه کثرت وصورت کورمسی وحدت وجمع
کورمسنه حجاب کاور بلکه هر مرتبه نك حقنی کمالیله ادا ایلروخلیفهٔ الهی اولورواللهك
امرنی عبادنه تبلیغ قیلور ومکمل نفوس طالبین وسالکین اولور مجذوب سالکلك
وشیخ کاملك صفتی بودر

وصیت کردن آن شخص که بعد ازوفات من او

بردمال مرا ازسه فرزندمن که کاهلترست

مثنوی آن یکی شخصی بوقت مرگ خویش * کفته بوداندروصیت پیش پیش

*سه پسر بودش چوسه سرو روان * وقف ایشان کرده اوجان روان * کفت هرچه در کفم کاله وزرست * او بردزین هرسه کوکا هلترسـت * کفت باقاضی وبس اندرز کرد * بعدازان جام شراب مرك خورد) اول برشخص کندینك موتی وقتنده وصیت ایلمکده زیاده سویلمندر یعنی اولادنه وصیت قیلقده زیاده تأکید واهتمام ایلمش ایدی اول شخصك سروروان کبی اوچ اوغـلی وار ایدی اول شخص انلره جانتی وروانتی وقف ایلمش ایدی اولکی روان رفتن افظندن صفت مشبهه در وایکنجی روان جان معناسـنه اسم جاندر وجاظه روانك مابینده اولان فرق مواضع کثیره ده مرارامر ورایلمشـدر اجمالاجان بدنده طوران روحه دیرلر وروان نوعله کیدوب یقظـه ایله کـلان روح ممیزه دیرلر اول شخص دیدی هرنه که بنم المده کاله وزر واردر اول فرزند ایلتور وبوهر اوچدن که کاهلرکدر یعـنی شـول اوچ اوغلدن هرقنغیسی کاهلرك ایسـه بنم ملکمده اولان متاعی وسیم وزری اول السون وقبض ایلسـون دیدی بووصیتی قاضی یه دیدی وچوق اندرزوسـپارش ابتدی وقاضی به وافر اصرلدی اندنصکره جام موتك شرابنی ایچدی ودنیـادن آخرته کوچدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت فرزندان بقـاضی کای کریم * مکذریم ازحکم اوماسـه یتیم * سمع وطاعه میکنیم اوراست دست * آنچه اوفرمود برمانافذسـت * ماچو اسمعیل زابراهیم خود * سرنپیچیم ارچه قربان میکند) اول شخصـك فرزندلری پدرلرینـك وفاتندنصکره قاضی یه دیدیلرای کریم اول پدریمزك حکمندن بزاوچ یتیم کجمزز وانك وصیتنی ترك ایتمزز سمع وطاعه ایلرز یعـنی سمعـنا وطاعة دیوب انك وصیتنی وحکمنی قبول ایلرز که دسـت انکدر یعـنی تصرف انکدر بزانك محکومی یز اول نسـنه یی که اول پدر یمز بیـوردی بزم اوزریمزه نافذدر وبز انك امرنه مطیع ومنقـادزیز اسمعیل کبی کندی ابراهیمزدن باش دوندر مزز اکر بزی بابامز قربان ایلیه یعـنی حضرت اسمعیل علیـه السـلام کندی بابامی ابراهیمدن یوز جویر میـوب اعراض قیلدیغی کبی بزهم بابامزك تبـغ امرندن باش دوندرمزز ومعرض اولمزز اکرچـه اول بزی قربان ایـلرسـه ده دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ کفت قاضی هر یکی باعا قلیش * تابکوید قصـهٔ ازکاهلیش * تابینم کاهـلیٔ هریکی * تا بدانم حال هر یك بی شـکی) قاضی اول فرزندلره دیدی هر بریکز اول عاقلغیله تاکم اول کاهلـکندن برقصـه سـویلیه تاکم هر بریکزك کاهلکنی بن کورم تاکم هر بریکزك حالنی شکسز وشـبهه سز بیلم واکاه اولم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ عارفان ازدوجهان کاهلترند * زانکه بی شـد یارخرمن می برند * کاهلی راکرده اندایشـان سـند * کارایشـانراچو یزدان میکند) عارفلرایکی جهاندن کاهلر وفارغلردر تته کم وهماحرامان علی اهل الله بورلمشـدر زیرا بونلر شدیارسزخرمن

ایلتور لر شـدیار کسر شینـله نطس معنـا سـنه در یعنی عارفلر دنیـا وآخرت
قیدندن آنکچون فارغلر وکاهلار درنته که بونلر کار وکسبسز خرمن محصولی الورلر
ومقصوده واصل اولورلر عارفلر کاهلکی وفارغلغی کندیلره سـند ایلمشلردرانلرك
کارنی چونکم بزدان ایلر یعـنی عارفلر وعاقللر حقیقت بین اولان کوز ایله کوردیلر
ومشاهده قیلدیلر که انلرك دنیـاده وآخرتده هر کارنی حق تعـالی ایلر وهرایشلرنی
الله اوکارر چونکم هر کارنی انلرك الله تعـالی ایتـدی والله تعـالینك انلر فعـال
لما یرید اولدیغنی مشاهده قیلدیلر انکچون بومعرفت انلرك جدوسعینه ضعف ویروب
کاهلکی وفراغتی هر بری کنـدیلره سـندقیلدی الامکلف اولدقلری کارده دکل
اوزرلرینـه فرض وواجب اولان عمل هرنه ایسـه اصـلا برعارف آنی اشلمکده
کاهل اولمز واندن تکاسل قیلمز اوزرینـه واجب اولان کاردن تکاسـل ایلین ملحد
اولور و بطاللرزمره سـندن اولور انلره عارف دینمك لایق کلمز بلکه معرفت کامله
ایردکده ومرد عارف حقیقت کاری کوردکده عام ناسـك ایلدکاری کبی یادنیـا
ایچون ویاآخرت ایچون کوششلروسعیلر واقداملر قیلمزلر بلکه الله تعالی حضرتلری
هرنه بیـوردی ایسـه بلا زیاده ولانقصان همان الله ایچون انی طوتزلر واندن
غیریسنی ترك ایدوب فارغ وآسوده اولوب یاتورلر نته کم بونلرك حالی شولی اعرابینك
حالنه بکزر که نبی مکرم حضرتلرینه کلدی ودین اسلامده اولان اعمالهیارسول الله
بنی دلالت ایله دیدی کورنبی علیه السلام حضرتلری اکانه دیدی اول دخی پیغمبر
حضرتلرینه نه دیدی عن ابی هریرة رضی الله عنه قال اتی اعرابی النبی صلی الله
علیه وسلم فقال دلنی علی عمل اذا عملته دخلت الجنـة قال تعبدالله ولاتشرك به
شیأ وتقیم الصلوة المکتوبة وتوتی الزکوة المفروضة وتصوم رمضان قال والذی
نفسی بیده لاازید علی هذا ولاانقص منه فلماولی قال النبی علیه السـلام من سره
ان ینظر الی رجل من اهل الجنة فلینظر الی هذا کذا فی المصابیح ﴿مثنوی﴾ کار
بزدانرا نمی بینند عام * می نیاسانیداز کد صبح وشام) اماعوام ناس کار بزدانی
کورمزلر واسرار حقه نظر ایرکورمزلر انکچون صبح وشام کدومشقتدن دکلمزلر
زیرا ابلهلردر مشـهور مثلدر که ایله کهل اولمز بلکه عارف وعاقل اولان کهـل
اولور انکچونکه حق تعالینك کندی حقلرنده اولان کارنی انلر کورر وجد وسعیك
وزحمتـك کارکر اولدیغـنی انلر بیلوروسرقضا وقدری هم مشـاهده قیلور پس
کنـدیلره زحمت ویرمیوب آسـوده حال وفارغ البـال اولوب اوتورر انلرك کهل
اولمسی کمال عقل وعرفانلرندن حاصـل اولوز ﴿ مثنوی ﴾ هین زحد کاهلی
کوپید باز * تابدانم حدان ازکشف راز * بی کمان که هرزبان پردهٔ دلست * چون
بجنبـد پرده سرها واصلست * پردهٔ کوچك چویك شرحهٔ کباب * می بپوشـد

صورت صد آفتاب) پس قاضی اول شخصك اولادنه دیدی امدی آکاه اولك
هر بریکز کندی کاهلکنك حدوغایتندن تکلم قیلك تاکم کشف رازایلکدن اول
کاهلکك حدنی بیلم وسزك هر بریکزنه مرتبه کاهل ایدیکنه عالم وآکاه اولم
کانسز وشبهه سزکه هرزبان پردهٔ دلدرچونکم پرده حرکت ایلیه ورای پرده ده
اولان سرلر واصلدر یعنی لسان پرده سی حرکت ایلسه دزونده اولان خارجده
اولان کمسه نك سمعنه واصلدر بر کوچك پرده کبابك برشرحه سی وبر پاره سی
کبیدر درونده اولان یوز معنوی افتابی اورتر کا قیل * قطعه * زبان در دهان
ای خردمند چیست * کلیددر کنج صاحب هنر * چودر بسته باشدچه داند کسی *
که جوهر فروشست یاپیلور * ولهذا قال علیه السلام المرء مخفی تحت طی لسانه *
چونکم انسان طی لسان ایده وصمت وسکوت یوانه کیده انك درونده نیچه یوز
آفتاب اولسه مستور اولور ومحجوب قالور اماسویلسهٔ درونده اولان رازلری
کشف وظاهر قیلور ﴿ مثنوی ﴾ کربیان نطق کاذب نیزهست * لیك
بوی ازصدق وکذبش مخبرست * ازنسیمی که بیایدازچمن * هست پیدا ازسموم
کوللحن * بوی صدق وبوی کذب کول کیر * هست پیدادر نفس چون مشك
وسیر) اکر بیان نطق کاذب دخی اولورسه وبرکسه درونده اولنه مخالف
کذب ودروغ تکلم قیلورسه لیکن انك نفسندن حاصل اولان رایحه انك صدقندن
وکذبندن مخبردر وانك کلامنك اساوبی مشامجانی اولنه انك صدقندن
وکذبندن هرنه ایسه مذکردر مثلا شول برنسیمدن که چمندن کلور مشامی اولان
کسیه اول نسیم کوللحن سمومندنیدر پیدا وظاهر درکلشن جانبندن کلان رایحه
ایله کلشن جانبندن کلان نسیم وفایحه بی دماغی پاك اولان کسه بیلور وتمیز
قیلور ومشام جانی پاك اولانلرهم صدقله کذبی بونك کبی بیلور وتمیز قیلور زیرا
بوی صدق وبوی کذب کول کیر نفسنده مشکله سیر رایحه سی کبی پیدا در
یعنی مسك وعنبر رایحه سیله صرمساق رایحه سی نفسنده نه مرتبه پیداوظاهر
ایسه ابلهلر طوتیجی کذب دخی قابه سکون وارام وبریجی صدق هم بودم
وکلامده اویله پیدا وظاهر در حضرت نبی علیه السلام الکذب ریبة والصدق
طمانینة بیورمشدر وبوحدیث شریفك شرحی وبومحله مناسب اولان کلام
هم بودفتر خامسده کراراومرارا مرورقیلشدر تکراره حاجت یوق ﴿ مثنوی ﴾
کرندانی یاررا ازده دله * ازمشام فاسد خود کن کله * بانك حیران وشجاعان
دلیر * هست پیدا چون فن روباه وشیر) اکر بریاری اون کوکللی اولدیغندن
یعنی چوق فکرلو ومتبطن اولدیغندن بیلرایسك کندی مشام فاسد کدن
شکایت ایله اکرمشام جانك پاك اولیدی برکسه نك کذبنی وصدقنی نیچون بیلرندك

وده دله اولدیغنی وتبطن قیلدیغنی ندن اوتری فهم قیلمزدك بوسنك کذب وصدق
بیلدیکك ونیك رایحه یی بدرایحه دن تمیز قیلدیغك مشام جانك فاسدااولدیغندندر
حیرانلرك بانکی ودلبراولان شجیعلرك بانکی روباهـك فنی وشـیرك بانکی کبی قتی
پیدا وظاهر در روباهك صداسی شـیرك صداسـنه بکزمدیکی کبی مخنث اولنلرك
دخی صداسی واداسی دلبراولان شجیعلرك صداسنه واداسنه بکزمز ﴿ مثنوی ﴾
باز بان همچو سر دیکست راست * چون بجنبد تو بدانی چه اباست * ازبخار
آن بداند تیزهش * دیك شـیربنی زسکباج ترش) یاخود زبان راست ودرست
بزچولمك قپـاغی کبیدر چونکم چولمك قبـاغی حرکت ایلیه سن بیلورسن چولمك
ایچنـده نه کونه اش واردر ابا فتح همزه ابله شتـور بایه دیرلر اما تیزهوش اولان
صاحب فراست چولمکك قپـاغی یرنده ایکن انك بخارندن بیلور شـیرینه منسوب
اولان دیکی سکباج ترشـدن فرق قیلور سکبـاج سرکه لواش دیمکدر یعنی عقلی
اولان اکثی اش چولمکندن طتلواش چولمکنی بخـارندن بیلور ورایحه سـندن
اسـتدلال ایدوب بری برندن تمییز قیلور اکثی اش چولمکـندن مراد کاذبك
وجودی ودیك شـیرینندن مراد صادقك وجودی اولور ﴿ مثنوی ﴾ دست
بردیك نوی چون زدفتی * وقت بخریدن بدید اشکسـته را) مثال آخر برفتی بریکی
چولمکه چونکم الاوردی صـاتون الدیغی وقتده اشـکسـته اولان چولمکی
کوردی ودرست اولان چولمکی صداسـندن شکسـته اولان چولمکدن فرق
وتمییز قیلدی تکیم حق تعـالی حضرتلری پیغمبر علیـه السـلامه ولتعرفنهم
فی لحن القول) دیومنـا فقلر حقنده خطـاب قیلدی بورایه منـاسب اولان
کلمـات اوچنجی دفترده بوآیت کریمه نك تفسـیری اولان سرخده مرورایلدی
انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ کفت دانم مردرا در حـین زپوز * ورنکوید
دانمش اندرسـه روز) اول اوچ پسردن بریسی قاضی افندیه دیدی بن برمردی
درحال یوزندن بیلورم پوزاغز جوره سـنه دیرلر بونده اغز ونطق مراد اولور
واکر سویلزایسـه بن انی اوچ کونده بیلورم یعنی بنم برشخصی بیلکسه کاهلکم
وتأنی فیلغم شول مرتبه ده درکه برمردسویلسـه درحال انی نطقندن ودهانندن
بیلیور مکـه اول مرد صـاد قیدر وباخود کاذبیدر وباجاهلیدر ویاعالمیدر ویا
غافلیدر وتکلم ایلزایسه اوچ کونه دك تأخیر وتأنی ایلرم وانك افعالنی واوضاعنی
واوتور مسـنی وطور مسـنی وحرکات سکناتنی امتحـان قیلورم بهرحال اوچ
کونده انك حرکت ظـاهره سـندن باطننه مطلع اولورم نه کونه کسـه ایدیکنی
بیلـورم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ وان دکر کفت ار بکوید دانمش * ورنکوید در
سخن پیچانمش) واول اوچ پسردن بریسی دخی دیدی اکر برکسـه سویلرسـه

بن بیلورم نه کونه کسسه در که (ع) کلامندن اولورمعلوم کشینك کندی مقداری
• بهرحال انك کفتاری آنك مقدارنی بیلدیررد یدی واکرسویلز ایسه انی سوزه
طولشد یررم یعنی کلامه چکرم بهرحال برسوز سویلدکده اول سوز دن
آنك سرنه وضمیرنه واقف اولورم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت اکر این مکر بشنیده
بود * لب بیندد در خوشی دررود) قاضی بو بله دین پسره ایتدی اول کسه
اکر بومکری مقدم اشتمش اوله لبتی بغلرخوشلکه کیدر یعنی بعض کسه اولور که
نطقندن وکلا مندن کندینك سردرونی ظهوره کله جکن بیلور وبومکر وحیله بی
اول مقدم ایشدوب پس صمت وسکوته عمل قیلورو کندو بی واله وحیران برکسه
کوسترر جواب مثلدنصکره کلسه کرکدر تمثیل ﴿ مثنوی ﴾ آنچنانکه کفت
مادر بچه را * کرخیالی آیدت درشب ترا * یابکورستان جای سهمکین * توخیالی
زشت بینی درکمین * دل قوی دارو بکن حمله برو * او بکرداندز تودر حال رو
زانکه بی ترسی بسو یش هرکه رفت * آن خیال دیووش بکریخت تفت)
مثلا انجلین که برمادر کندی طفلنه وفرزندنه دیدی ای پسراکر کیجه ده سکا
برخیال کله یاسهمناك وخوفناك اولان مقبره لك ایچره سن برزشت خیال کوره
سن پوصو ده زنهار اوکینده کوردیکك خبیث وقبیح اولان خیالدن قورقه بلکه
کوکلکی قوی طوت وانك اوزرینه حمله ایله اول پوصو ده اولان خیالدردر
حال سندن یوزدوندررر وفرار قیلورز برابی خوف و بی ترس اول خیال جانبنه
دلیرانه هرکیم کتدیسه اول دیووش اولان خیال فوری قاچدی ودیو خیالی
قوی دل اولان وحمله قیلان کسه دن فرارایلر اماوهام وترسنده دل اولان کسه نك
اوزرینه هجوم ایلردیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت کودك آن خیال دیووش *
کربدواین کفته باشد مادرش * حمله آرم افتداندر کردنم * زامر در پس من آنکه
چون کنم * توهمی آموزیم که چست ایست * ان خیال زشت راهم مادریست)
اوغلنجق مادرنه ایتدی ای مادر اول دیو کبی اولان خیال اکراول خیاله دخی
انك اناسی بوسوزی دیمش اوله یعنی سن بکاقوی دل اول وحمله قیل دیدیکك
کبی اول خیاله دخی انك اناسی قوی دل اول وحمله قیل دیو تعلیم قیلمش اوله بن
اکا بوتقدیرجه حمله کتورم اول بنم بوینمه دوشر مادرینك امرندن پس بن
اندنصکره نه ایلیم سندخی بکابوتقدیرجه برکارا وکرتکه اول اناسنك امرندن
اوتری بنم بوینومه دوشد کده بندخی اول صفتله انی بو ینومدن دفع ایلمکه قادر
اولم ای مادرسن بکاهمیشه اوکردرسنکه چست وقوی دل برکده طور وخوف ایتمه
اول دیو وش اولان زشت خیالك هم برمادری واردر وانك دخی مادری
بومکری اکاتعلیم وتلقین ایلر ﴿ مثنوی ﴾ دیو ومردم راملقن آن یکیست *

﴿ غالب ﴾

غالب ازوی کرددار خصم اندکیست * تاکدامین سوی باشد آن یواش * الله الله
روتوهم زان سوی باش) دیوه ومردمه معلم وملقن فی الحقیقه اول بردر غالب اندن
اولور اکر خصم اندك ایسه ده یعنی دیو قسمنه ودیو اهلی اولان کسه لره ودخی
مردم قسمنه ومردمیته اهل اولان کسه لره حقیقتده معلم وملقن خدای تعالی
حضرتلریدر اکر خصم قلیل ایسه ده آخر جانبنه اول خدانك اذنیله وارادت
وقدرتیله غالب اولور وفرصت بولور والا خصمك آزاولسیله وچوق اولسیله غلبه
میسر اولمز (کماقال تعالی) کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة باذن الله اذن الهی اولیحق
چوق قلیل وضعف کسه لر قوی وکثیراولان جماعته غلبه ایدرلر تاکم اوحلیم قنغی
جانبنده اوله الله حقیچون الله حقیچون یوری هم سن اول جانبدن اول یواش
حلیم معناسنه در واندن مراد حق تعالیدر یعنی حق تعالی ایکی طرفدن هرقنغی
طرفده اولورسه واول جانبه معاونت ونصرت قیلورسه سن هم حق تعالینك
نصرت قیلدیغی قوم جانبندن اول والا صکره مغبون ومخذول اولور سن
وعاجز وبی در مان قالورسن ﴿ مثنوی ﴾ کفت اکرزان مکر نایددر کلام *
حیله را دانسته باشد آن همام * سر اوراچون شناسی راست کو * کفت
من خامش نشینم پیش او * صبرراسلم کنم سوی درج * تابرایم برسر بام فرج)
قاضی بن خاموش اولان وسکوت ایدوب اسرارنی اخفا قیلان کیمسه یی
مکرله سوزه چکرم دین پسره ابتدی ای فرزند اکراول ساکت اولان کیمسه
اول مکردن کلامه کلیه اول اولو دخی حیله ئی بیلش اوله کلامندن کندینك
اسراری ظهوره کله جکنی دوشمش اوله پس کتم اسرار ایچون نطقه کلیه وتکلم
قیایه سن انك سرنی بیجه فهم ایلرسن طوغری سویله پس بویله دین فرزند قاضی
افندی یه جواب ویروب دیدی بن اول خاموش اولان وسکوت قیلان کسه نك
اوکنده خوش اولوب اوتوریم وصبری درجه لر جانبنه وسیله وزرباتن ایلرم
تاکم صبر وسکوت واسطه سیله فرج یامنك اوزرینه کاورم وبهرحال صبروتحمل برکا تیله
مقصوده واصل اولورم زیرا صبر مفتاح فرج اولور وتوجه تامله برکسه مرادنه
یول بولور پس بندخی مقام خاموشیده اولان برعزیزك حضورنه واصل اولدقده
انك سرنی ومضمرنی بیلکدن اوتری اکا آیینه وش مقابل اولوب توجه تامله آنك
باطننه متوجه اولورم وکندیمی اکا مرآت مجلا قیلورم ﴿ مثنوی ﴾ ور بجوشددر
حضورش ازدلم * منطق بیرون ازین شادی وغم * من بدانم کوفرستادان بمن * ازضمیر
چون سهیل اندر یمن) واکر خاموش حضورنده بنم کوکلمدن بوشادی وغمدن بیرون
برمنطق جوش ایلیه بن بیلورمکه بکا اول نطق وکلامی اول خاموش کوندردی یمنده
سهیل کبی اولان ضمیردن سهیل اکثر یمن دیارنده طوغر وادیم طایف واعل وعقیق

اندن رنك آلور سهيل بركوكبك اسميدر يعنى اول وفات ايدن شخصك اوچ اولادندن كندينك كاهلتر اولانى عاقلتر اولديغنى اثبات ايلمكدن اوتورى قاضى افندى يه بويله ديديكه فقن بن بركسه نك حضورنه وارسم وانى خاموش بولسم انك حالنى واسرارنى بيلمكدن اوتورى انك قلب شريفنه وروح لطيفنه متوجه اولوب خاموش اوتورم اكر اول خاموشك حضور شريفنده بنم قلبمده ودرونمده اولان بوشادى وغم مرتبه سندن بيرون وعالى برنطق وكلام جوش ايليوب ظهور ايلرسه بيلورم كه اول غم وشادينك وراسنده اولان نطق وبيان بكاينده طوغان سهيل بلدزنه مشابه اولان ضمير منيرندن اول نطق وكلامى كوندردى كه بنم اول مرتبه نطق وبيانه اقتدارم يوق ايدى ﴿ مثنوى ﴾ دردل من آن سخن زان ميمنه است * زانكه ازدلى جانب دل روزنه است) بنم كوكلمده اول سوز اول ميمنه دندر زيرا كه كوكلمدن كوكله روزنه واردر ميمنه صاغ يانه ديرلر ميمون ومبارك اولد يغى اعتبارله و بونده ميمنه دن مراد اول خاموشك ميمون ومبارك اولان قلبى الوركه مقابله سنده اولان كسه يه نسبتله انك قلبى يمين جانبنه دوشر وكندينك قلبى يسار طرفنده درلكن بركيسه يه مقابل اولسه مقابله سنده اولان كيسه نك قلبى انك ميمنه سنه واقع اولور يعنى بنم كوكلمده اولان اول نطق سامى وكلام عالى اول خاموشك ميمون ومبارك اولان قلب شريفلرندن كه قلبمدن قلبه روزنه ومنظره واردر خاموش حضرت مولانا قدس الله سره العزيزك مخلص شريفلريدركه اكثر غزللرنى خاموش ديمكله ختم ايلمشلردر مثلا (بيت) خاموش كه خاموشى بهتر ز عسل نوشى * در سوز عبارتر ابكذار اشارت را * ديوب ختم بيورلر *

تمت بعون الملك المنان

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

م م

م

مطبعهٔ عامره ده طبعى ختام بولمشدر

سنه تسع وثمانين و مأتين الف

A. or.
245 2°
(7)

Dschelaleddin

Kon. 89